GENÇLİK, KİŞİLİK, KİMLİK VE BENLİK

KONULU ESERLER BİBLİYOGRAFYASI (1910-2017)

Türkiye Gençlik Bibliyografyası Serisi-2

ARAŞTIRMA

dem

Gençlik, Kişilik, Kimlik ve Benlik
KONULU ESERLER BİBLİYOGRAFYASI
(1910-2017)

Türkiye Gençlik Bibliyografyası Serisi-2

Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları
The Center for Values Education Press
© Eserin Her Türlü Basım Hakkı Anlaşmalı Olarak Ensar Neşriyat'a Aittir.

Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları bir Ensar Neşriyat organizasyonudur.

Proje Yürütücüsü
Doç. Dr. Ömer Miraç Yaman

Yazarlar ve Proje Araştırmacıları
Abdullah Sabit Tuna
Ali Aydın
Bilgehan Toksoy
Burak Acar
Büşra Aydın
Büşra Uygun
Emel Bedir
Hakan Karaman
Kübra Demirçin
Nezire Demir
Ömer Miraç Yaman
Rabia Aydın
Rabia Çırpanlı
Şeymanur Dönmez

Genel Koordinatör
Hulusi Yiğit

Tasarım / Mizanpaj
Nuray Yüksel

ISBN
978-605-73997-3-1

İstanbul, Kasım 2021

Para ile satılmaz.

İletişim
Değerler Eğitimi Merkezi
Süleymaniye Cad. Elmaruf Sk. No: 3 Fatih/İstanbul
Tel: 0212 512 19 90 | Faks: 0212 512 19 91
www.dem.org.tr | info@dem.org.tr

TAKDİM

Değerler Eğitimi Merkezi olarak akademik ilgi alanımıza giren konulara ilişkin araştırmalar yapmayı ve bu araştırmaları alanda çalışanların istifadesine sunmayı en önemli işimiz olarak görmekteyiz. Bu kapsamda Merkez olarak "Araştırma Projeleri" açıyor ve bu projelerde üretilen bilgiyi, araştırılan konuları açık erişimle araştırmacıların ilgisine sunuyoruz. 2016 yılında Doç. Dr. Ömer Miraç Yaman'ın yürütücülüğünde başlattığımız "Gençlik Araştırmaları Projesi"nde Türkiye'deki gençlik alanında ortaya çıkan literatürü derleyip belirlenen temalara göre analiz etmeyi hedefimize koymuştuk. Proje kapsamında görev alan yüksek lisans ve doktora öğrenciyle beraber 1910-2017 yıllarını kapsayan gençlikle ilgili kitap, makale, tez gibi eserler incelemeye alındı. Böylece yaklaşık 20 bin eser incelemesi yapılarak bu eserler aşağıdaki temalara göre disiplinlerarası bir yaklaşımla değerlendirmeye alındı:

- Gençlik, Din, Değer ve Ahlak
- Gençlik, Kişilik, Kimlik ve Benlik
- Gençlik ve Riskli Davranışlar
- Gençlik ve Okul Merkezli Çalışmalar
- Gençlik Kültürü ve Araştırmaları
- Gençlik, Siyaset ve İdeoloji

"Gençlik, Kişilik, Kimlik ve Benlik" başlığıyla yayınlanan bu bibliyografya, 6 temadan oluşan ***"Türkiye Gençlik Bibliyografyası Serisi"***nin ikinci çalışması olarak karşınızdadır. Serinin diğer çalışmaları da yayınlanarak araştırmacıların istifadesine sunulacaktır.

Gençlik alanında yapılacak çalışmalara ışık tutmasını umduğumuz bu çalışma; "Gençlik, Kişilik, Kimlik ve Benlik" alanındaki mevcut çalışmaları derlediği gibi bu temada ortaya konulan eserlerin hangi yönde yoğunlaştığını ve hangi yönlerde boşlukların olduğunu da göstermektedir. Bu çalışmanın ortaya çıkması için proje grubunu motive edici bir kararlılıkla yöneten Doç. Dr. Ömer Miraç Yaman'a; proje grubunda yer alan doktora ve yüksek lisans öğrencileri; Abdullah Sabit Tuna'ya, Ali Aydın'a, Bilgehan Toksoy'a, Burak Acar'a, Büşra Aydın'a, Büşra Uygun'a, Emel Bedir'e, Hakan Karaman'a, Kübra Demirçin'e, Nezire Demir'e, Rabia Aydın'a, Rabia Çırpanlı'ya ve Şeymanur Dönmez'e Değerler Eğitimi Merkezi adına teşekkür ederiz.

Değerler Eğitimi Merkezi

İÇİNDEKİLER

Önsöz 7 11
1. Giriş 11
1. Araştırmanın Yöntemi 12
2. Araştırma Süreci 13
Bölüm I: Bulgular 14
1. Eser Türlerine Göre Dağılım 16
2. Dönemsel Olarak Dağılım 16
3. Eser Türleri 18
3.1. Tez Çalışmaları ve Değerlendirme 20
3.2. Makale Çalışmaları ve Değerlendirme 24
3.3. Kitap Çalışmaları ve Değerlendirme 26
3.4. Öne Çıkan Yazarlara İlişkin Değerlendirme 27
3.5. Alt Temalara İlişkin Genel Değerlendirme 28
Bölüm II: Tematik Değerlendirmeler 30
1. "Benlik" Teması 30
1.1. Benlik Saygısı 32
1.1.1. Tezler 33
1.1.2. Makaleler 62
1.1.3. Kitaplar
1.2. Benlik İmgesi\İmajı\Kurguları\Tasarımı\Algısı 84
1.2.1. Tezler 84
1.2.2. Makaleler 85
1.2.3. Kitaplar 102
1.3. Benlik Kavramı\Türleri\Etkileri\Gelişimi 117
1.3.1. Tezler 117
1.3.2. Makaleler 118
1.3.3. Kitaplar 139
2. "Kimlik" Teması 151
2.1. Tezler 152
2.2. Makaleler 153
2.3. Kitaplar 169
3. "Kişilik" Teması 185
3.1. Tezler 186
3.2. Makaleler 188
3.3. Kitaplar 219
4. "Karar Verme" Teması 249
4.1. Tezler 250
4.2. Makaleler 252
4.3. Kitaplar 271

5. "Kendini Açma" Teması 283
5.1. Tezler 284
5.2. Makaleler 293
6. "Kendini Kabul" Teması 296
6.1. Tezler 298
6.2. Makaleler 329
6.3. Kitaplar 351
7. "Tutum" Teması 351
7.1. Tezler 353
7.2. Makaleler 374
7.3. Kitaplar 401
Sonuç 401
Kaynakça 407
Veri Kaynakları 407

ÖNSÖZ

3 yıl süren meşakkatli bir araştırma hikayesindeki yoğun emeğin bir meyvesi olan bu çalışma ile 1910-2017 yılları arasında Türkiye'de çeşitli disiplinlerin çatısı altında yapılan gençlik çalışmaları arasından *"Kimlik/Kişilik/Benlik"* temalı eserlerin bir araya getirilerek gençlik alanında çalışanlara ve ilgililere rehber bir metin sunmanın mutluluğunu bize lütfettiği için Rabbimiz Teala'ya hamd ediyoruz.

Yaklaşık yirmi bin (20.000) künyeye erişim sağlanması ve her birinin konusuna göre ve kronolojik olarak tasnif edilmesinin yanı sıra künyelerin bibliyografik değerlendirilmesi büyük bir emeği ve fedakarlığı gerektirdi. Bu 3 yıllık süreçte nişan telaşıyla beraber veri girenlerimiz de düğün haftası metin yazanlarımız da oldu. Kimi zaman yorulduk, kimi zaman bunaldık; öyle zamanlar oldu ki veriler arasında kaybolduğumuzu hissettik. Vazgeçmek isteyenlerimiz oldu belki ama yolda yalnız olmayışımız bizi her zaman motive etti. Evet, bu bir ekip çalışmasıydı ve birbirimize süreç boyunca verdiğimiz maddi-manevi destek ile alan yazında özgün ve öncü bir niteliğe sahip olacağını düşündüğümüz bu çalışmayı tamamlayabildik hamdolsun.

Bu yolculuğun başlamasına imkan tanıyan başta Değerler Eğitim Merkezi'ne (DEM), kıymetli çalışanlarına ve süreç boyunca desteğini her daim yanımızda hissettiğimiz, çalışmanın organize edilmesinde ve yürütülmesinde ilgi ve desteğini bizden esirgemeyen Hulusi Yiğit Beyefendi'ye teşekkür ederiz. Şüphesiz böylesine kapsamlı bir çalışmanın isimlerini yazamadığımız ama teşekkürü borç bildiğimiz başka destekçileri de var. Onlar da bu çalışmanın neticelenmiş olmasını sıcak bir tebessüm ile karşılayacaklardır inşallah.

Çaba bizden, tevfîk Allah'tandır (c.c.).

Tüm Ekip Adına

Doç. Dr. Ömer Miraç Yaman

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: Toplam Yayın Sayısı (783) 16
Grafik 2: Yıllık Dönemlere Göre Eser Dağılımı 17
Grafik 3: 2000 Yılı Öncesi ve Sonrası Eser Dağılımı 17
Grafik 4: 2010 ve Sonrasında Verilen Eser Sayısı (333) 18
Grafik 5: Eser Türlerine Göre Dönemsel Dağılım 19
Grafik 6: Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı (318) 20
Grafik 7: Tezlerin Türlerine Göre Dönemsel Dağılımı 21
Grafik 8: Tez Türlerinin Temalara Göre Dağılımı 21
Grafik 9: Anabilim Dallarına Göre Tezlerin Dağılımı 22
Grafik 10: Enstitüye/Fakülteye Göre Tezlerin Dağılımı 23
Grafik 11: Tezlerin Üniversitelere göre dönemsel dağılımı 23
Grafik 12: Yayın Yerine Göre Makalelerin Dağılımı 25
Grafik 13: Makalelerin Yayın Yerine Göre Dönemsel Dağılımı 25
Grafik 14: Öne Çıkan Dergiler ve Dönemsel Dağılım 26
Grafik 15: Kitapların Dönemsel Dağılımı 27
Grafik 16: Öne Çıkan Yazarlar ve Eser Sayıları 27
Grafik 17: Tematik Olarak Eser Dağılımı 29
Grafik 18: Alt Temalara Göre Eser Türlerini Dağılımı 29
Grafik 19: "Benlik" Teması (243) 31
Grafik 20: "Benlik" Temasında Dönemsel Dağılım 31
Grafik 21: "Benlik" Teması Alt Başlıklarına Göre Eser Dağılımı 32
Grafik 22: "Kimlik" Teması (90) 152
Grafik 23: "Kimlik" Temasında Dönemsel Dağılım 152
Grafik 24: "Kişilik" Teması (147) 186
Grafik 25: "Kişilik" Temasında Dönemsel Dağılım 187
Grafik 26: "Karar Verme" Teması (52) 250
Grafik 27: "Karar Verme" Temasında Dönemsel Dağılım 251
Grafik 28: "Kendini Açma" Teması (24) 283
Grafik 29: "Kendini Açma" Temasında Dönemsel Dağılım 283
Grafik 30: "Kendini Kabul" Teması (116) 297
Grafik 31: "Kendini Kabul" Temasında Dönemsel Dağılım 297
Grafik 32: "Tutum" Teması (111) 351
Grafik 33: "Tutum" Temasında Dönemsel Dağılım 352

Giriş

Toplumlara, tarihsel dönemlere ve kişilere göre farklı özellikler gösterebilen gençlik dönemi, bireyin birçok açıdan gelişim, değişim ve etkileşim yaşadığı bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Rollerin keşfedildiği ve sınandığı bir geçiş niteliği taşıyan bu dönem, hayatın diğer gelişim evrelerine kıyasla arayış ve çatışmaların yoğun olarak yaşandığı hareketli bir evredir. Yine bu dönem, hayatın geri kalan dönemlerini şekillendiren bir geçiş evresi olduğundan bireylerin yaşamlarında önemli bir zaman aralığıdır. Ayrıca bu süreçte yaşanan fiziksel, bilişsel ve duygusal süreçlerin hızı ve yoğunluğu, gençlerin gelişim serüvenlerini şekillendirmekle birlikte yaşamlarındaki birçok soruna da kaynaklık etmektedir. Dolayısıyla gençlik döneminde bireylerin karşılaşması muhtemel sorunlarına yönelik çeşitli düzeylerde yürütülen her çalışma, gençliğin ve gençlik döneminin anlaşılmasına yardımcı olması, sorunların çözümüne katkı sunması açısından oldukça değerlidir. Bu çalışmada; 1910-2017 yılları arasında Türkiye'de çeşitli disiplinlerin çatısı altında yapılan gençlik çalışmaları bir araya getirilmiştir. Bu derleme sürecinde gençliğe ilişkin meseleler olabildiğince kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. Dolayısıyla bu çalışmayla birlikte Türkiye'de gençlik alanına ilişkin çalışmaları bir araya getirerek gençlik çalışmaları literatürünün detaylı bir fotoğrafını çekmek ve bibliyografik değerlendirmeler ışığında gençlik alanında çalışanlara rehber bir metin sunmak hedeflenmiştir.

Gençlik Araştırmaları Projesi 1910-2017 yılları arasındaki bir asırdan fazla olan süreçte Türkiye'de gençliğe ve gençlere yönelik verilen eserler üzerinden alana ilişkin geniş bibliyografik okuma yapmayı hedefleyen bir araştırma projesidir. Değerler Eğitim Merkezi'nin (DEM) çatısı altında, Doç. Dr. Ömer Miraç Yaman danışmanlığında yürütülen bu projede Türkiye'de gençlik alanına ilişkin değerler, eğilimler, sorunlar, hizmetler ve politikalar üzerine hazırlanan literatür derlenmiş; bu literatür disiplinler arası bir bakışla detaylı bir okuma sürecinden geçirilmiş ve yorumlanmış; son aşamada alana ilişkin gelecek çalışmalara rehberlik edebilecek bir veri bankası oluşturulmuştur. Ocak 2016 döneminde başlayan araştırmanın veri toplama süreci 2018 yılının ilk yarıyılında sona ermiştir. Araştırma sürecinin sonunda on iki binden (12.000) fazla makale, yaklaşık dört bin beş yüz (4.500) tez ve üç bin (3.000) kitap künyesine ulaşılmıştır. Tüm künyeler önce künye bilgileri ışığında niceliksel olarak tasnif edilmiş; ardından çalışma konularına göre tematik bir okuma yapılmıştır.

Hiç şüphe yok ki yaklaşık yirmi bin künyeye erişim sağlanması ve her birinin konusuna göre tasnif edilmesi büyük bir emek gerektirmektedir. Çalışma sonunda bilim insanlarına, gençlik çalışanlarına ve ilgililere gençliğe dair incelemek istedikleri spesifik konulara ilişkin tüm eserlere bir arada, sistematik ve kolay ulaşma fırsatını sunma heyecanı, bu meşakkatli süreçte görev alan araştırmacıların en büyük motivasyonu olmuştur. Türkiye'de gençlik literatüründe alana ilişkin verilen eserleri böylesine kapsamlı ve sistematik biçimde derleyen ve sunan herhangi bir çalışmanın bulunmayışı, bu çalışmayı özgün ve öncü bir eser kılmaktadır.

1. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma, betimleyici tarzda hazırlanmış bibliyografik bir çalışmadır. Bibliyografya çalışmaları, sınırları belirlenmiş konulara ilişkin hali hazırdaki literatürün keşfedilmesini ve ulaşılan verilerin nicel, nitel ya da her iki tarzda yorumlanmasını içerir. Böylesi çalışmalar en temelde diğer araştırmacıların

çalışmalarını ve söylemlerini bir araya getirmek, önceden yapılmış bilimsel çalışmalara eleştiri geliştirmek, konular arasında ilişki kurmak ve bir alana ilişkin temel konuları tanımlamak amacıyla yürütülmektedir.[1] Bu çalışma, ifade edilen noktaların hepsini çeşitli düzeylerde içermektedir.

Veri toplama araçlarına bakıldığında web tabanlı tarama ve kütüphane ortamlarında tarama olmak üzere iki tür veri toplama metodu kullanılmıştır. İnternet tabanlı taramalar kütüphane katalogları, dergi arşivleri ve akademik arama motorları üzerinden yapılmışken kütüphane ortamındaki taramalar için birçok üniversite ve devlet kütüphanesi ziyaret edilmiştir. Verilerin toplandığı tüm kaynaklar eser sonunda listelenmiştir. Verilerin derlenmesi sürecinde nicel yaklaşım öne çıksa da verilerin analizinde nicel ve nitel perspektif birlikte yürütülmüştür. Bu anlamda eserlerde eser türü, yayın yılı, yayın türü, yayın yeri ve yazarı gibi değişkenler çerçevesinde nicel analizler yürütülmüşken tematik olarak tasniflerin yapılması ve her alt temanın içinde yer alan eserlerin konularına göre incelenmesi çalışmanın nitel analiz kısmını oluşturmuştur. Her ne kadar veriler görüşme formları aracılığıyla toplanmamış olsa da ön bir tasnifin yapılması ve devam eden süreçte yapılan gözlemler ve edinilen deneyimler çerçevesinde temaların yeniden düzenlenmesi açısından çalışmanın analiz yöntemi, nitel tekniklerden betimsel analizle büyük oranda benzeşmektedir. Nitekim tüm çalışma süresince betimsel analiz yönteminin ön gördüğü araştırma aşamaları tecrübe edilmiştir. Bu anlamda veriler derlenmeden önce yapılan ön çalışma neticesinde veri analizi için bir çerçeve oluşturulmuş; ilk veriler bu çerçeve etrafında düzenlenmiş; sonrasında ilgili değişiklikler eklenmiş ve böylece verilerin tematik dağılımı son halini almış; son çerçeveye göre veriler analiz edilmiş ve çeşitli değişkenlerle ilişkili olarak ortaya konulmuştur.[2]

Verilerin derlenmesi ve değerlendirilmesi sürecine dair okuyucunun hatırda tutması gereken iki önemli noktayı ifade etmekte fayda vardır. İlk olarak bu metin Türkiye'de gençlik alanına dair yürütülen kapsamlı bir araştırmanın yalnızca bir kategorisini içermektedir. Bu araştırma süresince derlenen künyelerin tematik olarak hangi kategoride yer alacağına dair karar, bir yöntem tercihi olarak araştırmacının inisiyatifine bırakılmıştır. Nitekim bibliyografik okuma, araştırmacının öznel yaklaşımını sergilemesine fırsat tanımaktadır. Bu anlayışla, belirlenen alt temalar arasında birden çok temayla ilişkili olabilecek kimi eserlerin nihai olarak hangi kapsamda değerlendirileceği kararı araştırmacıya bırakılmıştır. Bu anlamda okuyucular kimi eserlerin yanlış tema altında tasnif edildiğini ya da birden çok temayla ilişkili olduğunu düşünebilir. Ancak bu noktada öznel bir okuma yapıldığının ve eserlerin hangi temaya uygun olduğunun araştırmacının tercihine bağlı olarak belirlendiğinin bilinmesi, başka bir araştırmacı tarafından farklı bir yaklaşım sergilenebileceği ve daha farklı tematik ayrımların geliştirilebileceğinin anlaşılmasına yardımcı olacaktır. Diğer yandan metnin yazımına, belirlenen çerçeve kapsamında ilk künyelerin derlenmesi aşamasından sonra geçilmiştir. Yani ilk veriler derlenirken herhangi bir tema özelinde tarama yapılmamış; bunun yerine künyenin projenin kapsamına uygun olarak gençlik alanıyla ilişkili olup olmadığı öncelenmiştir. Dolayısıyla bu temada derlenen künyelerin tespit edilmesi, temaya ilişkin özel bir tarama sürecini içermemektedir. Bu açıdan çalışma, belirlenen ilk eserlerin tematik tasnifinden sonra oluşan tablonun değerlendirilmesi olarak kabul edilmelidir. Bu kabul, varsa bu çalışmada ele alınması gerekirken eksik kalan kimi eserlerin neden bu çalışmada yer al(a)mamış olmasını açıklamaya yardımcı olacaktır.

1 Cooper, 2010; Akt: Creswell, 2016.

2 Yıldırım ve Şimşek, 2008.

2. Araştırmanın Süreci

"Türkiye Gençlik Çalışmaları Bibliyografyası" hazırlanırken 1910 yılından 2017 yılına değin kitap, makale ve tez türünde ortaya konan tüm eserlerin listelenmesi hedeflenmiştir. Bu amaç doğrultusunda öncelikle eserlerin taranacağı kaynaklar belirlenmiştir. Kaynaklar arasında üniversite kütüphaneleri başta olmak üzere Türkiye'de önde gelen kütüphaneler, veri tabanları, akademik arama motorları ve arşivler ile alanında uzman dergiler gözden geçirilerek, literatüre kazandırılmış tüm eserlere ulaşılmaya gayret edilmiştir.

Çalışmanın başında gençlik çalışmalarını keşfetme yolculuğuna kılavuzluk edecek bazı anahtar kavramlar tespit edilmiş, böylece çalışmanın ana hattını teşkil edecek bir kavram haritası hazırlanmıştır. Bu kapsamda Genç, Ergen, Adolesan, Lise, Üniversite, Öğrenci, Okul, Arkadaşlık, Akran İlişkileri, Flört, Nesil, Kuşak, Kuşak Çatışması gibi kavramları ve türevlerini merkeze alan geniş kapsamlı bir tarama yapılmıştır. Yapılan tarama neticesinde yaklaşık yirmi bin (20.000) veriye ulaşılmış; bu veriler daha öncesinde belirlenen kategoriler altına kronolojik olarak yerleştirilmiştir.

Veri taraması yapılmadan önce Ömer Miraç Yaman'ın 2010 yılında hazırladığı ve bu çalışmanın çıkış noktası olarak belirlenen "Türkiye Gençlik Çalışmaları Bibliyografyası 1923-2010" isimli çalışması referans alınarak eserlerin tasnif edileceği kategori adları belirlenmiştir. Süreç içerisinde de eserler tarandıkça tematik ayrımın daha sağlıklı yapılması ve ilgililere daha iyi veri hizmeti sunulabilmesi adına yeni kategoriler eklenmiş; mevcut kategorilerin kapsamında değişikliğe gidilmiştir. Bu değişiklikler için de öncelikle künyeler konu temelli taranmıştır. Tarama sırasında her bir künyenin içeriğine bakılarak öne çıkan alt başlıklar/kavramlar kısaca not edilmiş; not edilen yaklaşık 3500 alt başlık/kavram arasından, kategori isminin kapsamına katkı sunacağı düşünülenler seçilmiş ve kategori adına eklenmiştir. Bu işlemin sonucunda elde edilen 3500 alt başlıktan faydalanılarak 23 farklı kategori oluşturulmuştur. Bu 23 kategori, ilişkili olan konuları ifade edecek ve kendi aralarında gruplanan alt başlıkları en kapsamlı düzeyde temsil edecek şekilde isimlendirilmiştir.

Verilerin toplanma aşamasında da yine araştırma sürecini zorlayan kimi durumlar söz konusu olmuştur. Araştırma sürecinde karşılaşılan bu zorluklardan söz etmek, ileride yapılacak benzer çalışmalar için bir tecrübe ve katkı olacaktır. Bir kitap hakkında fikir veren en öz metinler kitap arka kapak yazılarıdır. Bundan ötürü, kitap künyelerinde arka kapak yazılarının da olması gerektiğine karar verilmişse de bazı kitapların arka kapak yazılarına ulaşılamaması karşılaşılan zorluklardan biri olmuştur. Arka kapak yazısına erişilemeyen kitapların bir kısmı eski yayın tarihli kitaplar olduğu için bu durum olağan karşılanmıştır. Ancak özellikle yeni yayın kitaplarında arka kapak yazılarının olmaması veya olanların bir kısmının internet ortamında erişime açık olmaması süreci zorlaştıran etkenlerden olmuştur. Diğer yandan internet ortamında bilgisine ulaşılamayan kitaplar için kütüphaneler birçok kez ziyaret edilmiştir. Bu süreçte Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nde incelemek için talep edilen kitapların aynı anda çoklu olarak temin edilmemesi, ön görülen kütüphane çalışmaları sürecini önemli oranda uzatmıştır. Ayrıca kitabın arka kapak fotoğrafının çekilmesine izin verilmemesi, bunun yerine sadece fotokopi çekilmesine müsaade edilmesi kitap türü eserlerinin bilgilerini derleme süresini uzatmıştır. Ancak bu süreçteki dezavantaj "scanpen" aracılığıyla kitap arka kapak yazılarının bilgisayara aktarılması yoluyla aşılmaya çalışılmıştır.

Bu süreçte karşılaşılan bir başka zorluk yazarlar ile ilgili olmuştur. Akademisyenlerin birçoğunun öz geçmişlerinin güncel olmayışı, güncel olanlarda ise kaleme aldıkları tüm eserlere yer verilmemiş olması derleme sürecini zorlaştırmıştır. Bunun yanı sıra aynı makalenin birden çok dergide basılmış olması süreç içerisinde eserlere karşı şüpheci bir bakışın gelişmesine sebep olmuştur. Başlangıçta dergi adının hatalı olabileceği ve derleme aşamasında bir sorunun olabileceği düşünülse de birçok kez kontrolü yapıldıktan sonra ortaya çıkan durum aslında dergi adının hatalı olmadığı ve makalelerin gerçekten de aynı isimle farklı yerlerde tekrar yayınlanmış olduğuydu. Yazarların isim kullanımlarındaki değişiklikler de süreci zorlaştıran bir diğer etmendir. Kimi zaman ilk isimleriyle kimi zaman ikinci isimleriyle kimi zaman da her iki ismini kullanarak yayın yaptıkları için derleme sırasında yazar adına ve o yazara ait tüm eserlere ulaşmaya çalışmak kimi zaman zor olmuştur.

Son olarak kütüphanelerde internet erişiminin olmayışı da bu araştırma sürecini zorlaştıran bir başka önemli etmendir. Makale ve yazar isimlerinin yazılışlarında herhangi bir standart olmaması makalelerin künye girişleri sırasında ciddi teknik zorluklar yaşanmasına yol açmıştır. Kaynakçalarda yer almasına rağmen hiçbir şekilde ulaşılamayan kitaplar ve makalelerin tam metinlerine erişim için birçok sitenin üyelik istemesi de yaşanan başlıca zorluklardan olmuştur.

Sonuç olarak; Osmanlı Devleti'nin son döneminden Türkiye Cumhuriyeti tarihi boyunca, 1910'den 2017'e kadarki sürede akademide ve akademi dışında yayınlanmış gençlik çalışmalarının detaylı bir tasnifi bu projede tamamlandı. Bu çalışma, gençliği daha iyi anlamak, onların sorunlarına çözüm üretebilmek ve gerekli gençlik politikalarının oluşumuna katkı sunmak ve gençlik incelemelerine hız kazandırma, araştırmacıların yazılı kaynaklardan kolayca istifade edebilmelerini sağlama, Türkiye'de yapılan ve yapılması planlanan gençlik çalışmalarına nicelik ve nitelik açısından destek sağlama bakımından önemlidir. Her bibliyografya çalışmasında olduğu gibi bu çalışmanın da eksiklikleri olsa da gençliğe dair çalışma yapmak isteyen araştırmacıların, mevcut kaynakların hemen hepsine dair tematik ve sistematik bilgiye bu çalışma sayesinde ulaşabileceği söylenebilir.

Bölüm I: Bulgular

Bu çalışma, "Gençlik Araştırmaları Projesi" kapsamında Türkiye'de 1910-2017 yılları *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* kategorisinde tasnif edilen tüm eserlerin bibliyografik değerlendirmesini içermektedir. Bu bağlamda yapılan çalışma kapsamında *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* kategorisine ilişkin yedi yüz seksen üç (783) esere ulaşılmış; bunlar tez, kitap ve makale olarak üç eser türünde kategorize edilmiştir. Derlenen bu çalışmalar konusuna göre ayrılmış ve 7 tema altında yeniden tasnif edilmiştir. Yine bu çalışmalar yayın yıllarına göre dönemsel olarak da incelenmiştir. Çalışmaların dönemlere göre ayrımı, Gençlik Araştırmaları Projesi'nde yer alan diğer temalarda olabildiği gibi, araştırmacıya göre izafilik arz gösterebilmektedir. Yani belirlenen bu tarihsel aralıklar *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* alanında üretilen yayınların seyrinde etkili olduğuna ve eserlerin dönemsel dağılımında anlamlı farklılıklar oluşturduğuna dair araştırmacının kabulünü içeren kimi tarihsel olaylar çerçevesinde belirlenmiştir. Bu dönemlerin belirlenmesindeki temel motivasyon ise araştırmacının, göz önünde bulundurulan olayların Türkiye'de *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* alanında üretilen

yayınların seyrindeki eğilimde etkili olduğu ve dönemsel dağılımda anlamlı farklılıklar oluşturduğuna dair kabulü olmuştur. Belirlenen dönemsel aralıklar gençlere ve gençlik alanına özgü olayları, ilgili kategorinin beslendiği temel bilim dallarının Türkiye'deki gelişimine ve eğitim dalı olarak yaygınlaşma süreçlerini içerebildiği gibi yakın dönem Türkiye tarihinde sosyolojik anlamda önemli kırılma noktaları olarak kabul edilen dönemleri de kapsamaktadır.

İlgili kategori çalışmaları daha çok psikoloji, insan davranışları, tıp, antropoloji, eğitim bilimlerinde araştırma konusu olmuştur. Kategorinin temel kavramları psikoloji alanını daha çok ilgilendirmekte ve büyük oranda psikoloji literatüründen beslenmektedir. Türkiye'de bu alanda yapılan araştırmalar değerlendirilirken psikoloji tarihini de göz ardı etmemek gereklidir. Bu kapsamda; *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* konulu eserler dönemsel olarak incelenirken Türkiye'deki psikoloji biliminin gelişim dönemleri üzerinden de bir okumaya gidilmiştir. Türkiye'de psikoloji eğitimi felsefe alanının bir alt dalı olarak 1915 yılında başlamış, 1937 yılında William Peters Tecrübî Psikoloji Kürsüsü'nün kurulmasıyla birlikte ilk kez özgün bir alan olarak kabul edilmiştir.[3] 1960'lı yıllarla birlikte ilk olarak İstanbul Üniversitesi'nde lisans düzeyinde psikoloji eğitimi başlamış, bunu takiben 1970'li yıllarda alana ilişkin çalışmalar artmaya başlamıştır. Bu artış takip eden dönemlerde periyodik olarak devam etmiştir. Bu doğrultuda 1910-1979 dönemi ilgili kategorinin beslendiği anabilim dallarının gelişim dönemini, 1950 sonrası süreç Türkiye'de kırdan kente hızlı ve yoğun göç hareketlerinin yaşandığı dönemi kapsaması bakımından dikkate alınmıştır. Yine, 1970'li yıllar, Türkiye'deki gençlik hareketlerinin artış gösterdiği dönem olarak bu aralıkta etkin olmasıyla ilk dönem belirlenmiştir. 1980-1999 dönemi ise Türkiye için ikinci büyük iç göç hareketi olan büyük şehir merkezlerine olan göçleri, 1980 askeri darbesini, 1981 Yüksek Öğretim Kurumu'nun (YÖK) kuruluşunu ve 1985 dünya gençlik yılını içermesi nedeniyle belirlenmiştir. 2000-2009 dönemi ise gençlik çalışmaları literatüründe popülist gençlik kuşağının gelişim gösterdiği süreç olarak dikkate alınmıştır. 2010 ve sonrası dönem de Türkiye'de politik aktörlerin etkisiyle üniversitelerin sayısal açıdan hızla arttığı bir döneme karşılık geldiğinden bilimsel yayın sayısını etkileyen bir olay olarak baz alınmıştır. Tüm bu verilerden yola çıkılarak çalışma;1910-1979, 1980-1999, 2000-2009 ve 2010-2017 yılları olarak 4 dönemde incelenecektir.

Belirlenen bu 4 dönemin; *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* konulu eser literatüründe yaşanan belirgin değişimlerle paralellik arz ettiği de çalışma süresince gözlemlenmiştir. Okuyucular tarafından değerlendirme yapılırken belirlenen bu dönemlerdeki başlangıç ya da bitiş yıllarının dönemler arasındaki net bir tarihsel ayrıma karşılık gelmediği ve araştırmacının perspektifiyle hazırlandığı göz ardı edilmemelidir. Tüm bu değerlendirmeler ayrıntılı olarak dönemsel değerlendirme başlığında ele alınacaktır.

Araştırmacının yaklaşımına göre şekillenen bir diğer nokta ise eser türlerinin belirlenmesinde ortaya çıkmıştır. Makale türünde yer alan eserlerin tasnifi sürecinde kimi bildiri metinlerinin ya da aktüel dergi yazılarının makale çalışması olarak kabul edilmesi ve değerlendirmeye alınması, çalışmanın içeriğiyle ilişkili olarak araştırmacının inisiyatifiyle belirlenmiştir. Dolayısıyla akademik bir çalışma olmayan dergi yazıları ve yayınlanmamış tam metin bildirileri de tek başlık altında makale türünde tasnif edilmiştir. Son tahlilde araştırma ekibi tarafından tema altında tasnif edilen eser sayıları dört yüz kırk dokuz (449) makale, on altı (16) kitap ve üç yüz on sekiz (318) tez olarak belirlenmiştir.

3 Fred McKinney,1960.

1. Eser Türlerine Göre Dağılım

1910-2017 yılları arasını kapsayan bu çalışmada *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* kategorisinde toplamda yedi yüz seksen üç (783) esere ulaşılmıştır. Eser türünde en çok üretilen yayın türleri sırasıyla makale (449), tez (318) ve kitap (16) olarak belirlenmiştir. Toplam yayınlar arasında makaleler, toplam sayının yaklaşık %57'sini oluştururken kitaplar %2 ile en az orana sahiptir.

Grafik 1: Toplam Yayın Sayısı (783)

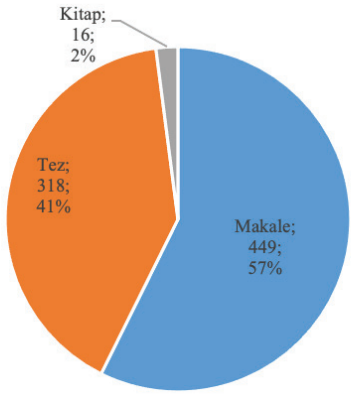

2. Dönemsel Olarak Dağılım

"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma" konulu eserlerin dönemlik dağılımına bakıldığında bu konuya ilişkin eserlerin dönemsel olarak periyodik artış gösterdiği görülmektedir. Nitekim 1910-1979 arasındaki 70 yıllık süreçte yalnız dokuz (9) eser kaleme alınmışken; 1980-1999 arasındaki 20 yıllık süreçte yüz seksen dokuz (189) eser; toplamda bu 90 yıllık süreçte yüz doksan sekiz (198) eserin üretildiği görülmektedir. 2000-2009 yılları arasındaki 10 yıllık süreçte üretilen iki yüz elli iki (252) eser sayısının, 1999'dan önceki 90 yılda verilen eser sayısından elli dört (54) fazla olduğu göz önüne alındığında ilk dönemlerde literatürün oldukça sınırlı kaldığını söylemek mümkündür. Diğer yandan özellikle 1980 sonrası süreçten sonra *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* konulu eserlerin üretiminde belirgin artış dikkati çekmektedir. 80'li yılların sonuna doğru 1987 (10), 1988 (11) ve 1989 (12) yılları, bu süreçte verilen eser sayılarının ilk kez çift haneli rakamlara ulaştığı yıllar olmuştur.

Grafik 2: Yıllık Dönemlere Göre Eser Dağılımı

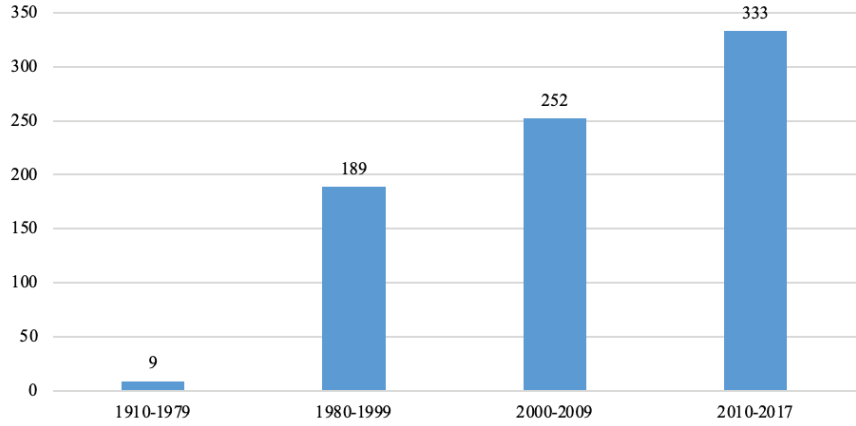

"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma" kategorisindeki ilk eser 1958 yılındaki "Öğrenci Kişiliğinin İncelenmesinde Psikolojik Esaslar I ve II" çalışmaları olarak bulunurken bu çalışmalarla başlayan süreçte 1980 yılına kadarki 22 yıllık süreçte yalnız dokuz (9) eser kaleme alınmıştır. Devam eden süreçte 1980-1999 yılları arasındaki 21 yıllık dönemde yüz seksen dokuz (189) eser, 2000-2009 yılları arasındaki 10 yıllık süreçte iki yüz elli iki (252) eser, 2009-2017 yılları arasındaki 9 yıllık süreçte üç yüz otuz üç (333) eser kaleme alınırken konuya ilişkin literatürün büyük oranda 1990'lı yıllardan sonra gelişmeye başladığı görülmektedir. Özellikle 2000'li yıllara geçildiğinde; *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* konusuna ilişkin çalışmaların belirgin biçimde arttığı ve yoğunlaştığı görülmektedir. Nitekim 2000 yılından önceki tüm yıllarda toplamda yüz doksan sekiz (198) eser verilmişken bu sayı toplam eser sayısının %25'ini oluşturmaktadır. 2000 ve sonrasındaki 18 yıllık süreçte ise beş yüz seksen beş (585) esere ulaşılmışken bu sayı toplam eser sayısının %75'ine karşılık gelmektedir.

Grafik 3: 2000 Yılı Öncesi ve Sonrası Eser Dağılımı

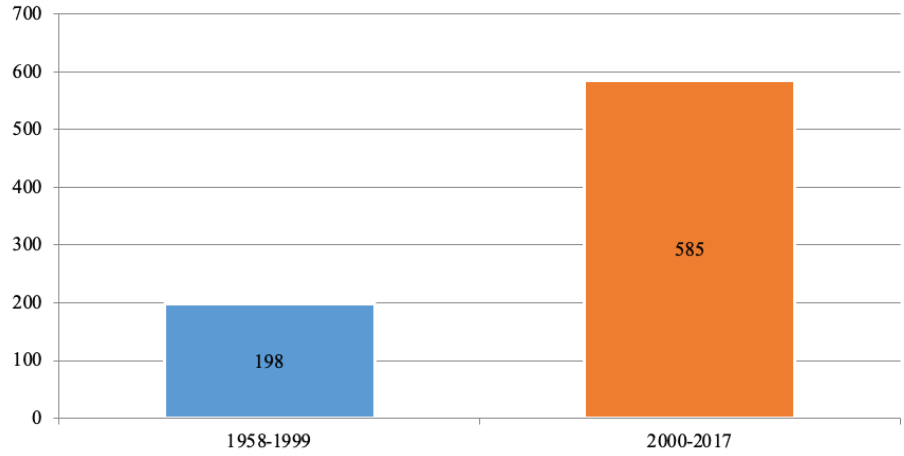

2000'li dönem sonrasında ise en çok eser sayısının son dönemde 2010-2017 yılları arasında olması dikkat çekmektedir. Bu 8 yıllık süreçte ulaşılan üç yüz otuz üç (333) eser toplam eser sayısının yaklaşık

%42'sini oluşturmaktadır. Dolayısıyla 2010 yılı ve sonrası süreç alandaki literatürün önemli bir kısmına karşılık gelmektedir. Yine yıl bazında en çok eserin verildiği sene seksen beş (85) eserle 2016 senesi olurken bu durum konuya ilişkin çalışmaların son yıllardaki belirgin artışını göstermesi açısından önemli bir detay olarak yorumlanmıştır.

Grafik 4: 2010 ve Sonrasında Verilen Eser Sayısı (333)

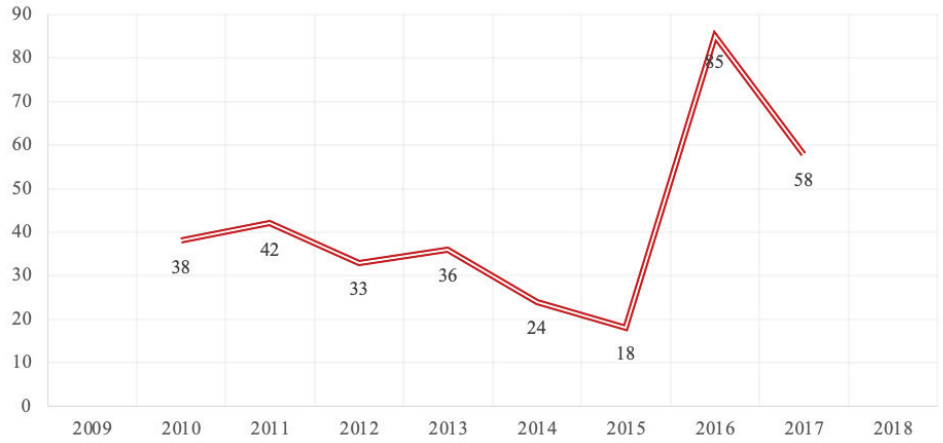

Bu veriler bağlamında; *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* konulu eserlerin üretiminde son yıllarda artış olduğunu söylemek mümkündür. Özellikle 2010-2017 yılları arasındaki sekiz yıllık süreçte verilen eser sayısının tüm yıllarda üretilen eser sayısının %42'sini oluşturması oldukça dikkat çekicidir. Bu dönemi de kapsayan 2000 ve sonrasındaki 18 yıllık süreçteki toplam üretimin (585) toplam eser sayısının %75'ini oluşturmasından hareketle *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* konulu eserlerin son yıllarda hız kazanmakta iken genel literatürün de daha çok bu süreçten sonra biriktiği; dolayısıyla özellikle 1980'e kadarki dönemde alandaki üretimin oldukça zayıf kaldığı gözlemlenmiştir.

3. Dönemsel Dağılımda Eser Türleri

"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma" kategorisine ilişkin verilen eser türlerinin dönemsel dağılımının incelenmesi, alan literatürünün değerlendirilmesi açısından kıymetlidir. Eserlerin hangi dönemlerde yoğunlaştığı, devam eden süreçte artıp-artmadığı gibi soruların cevap bulması, alana ilişkin genel akademik eğilimin anlaşılması için önem arz etmektedir.

Grafik 5: Eser Türlerine Göre Dönemsel Dağılım

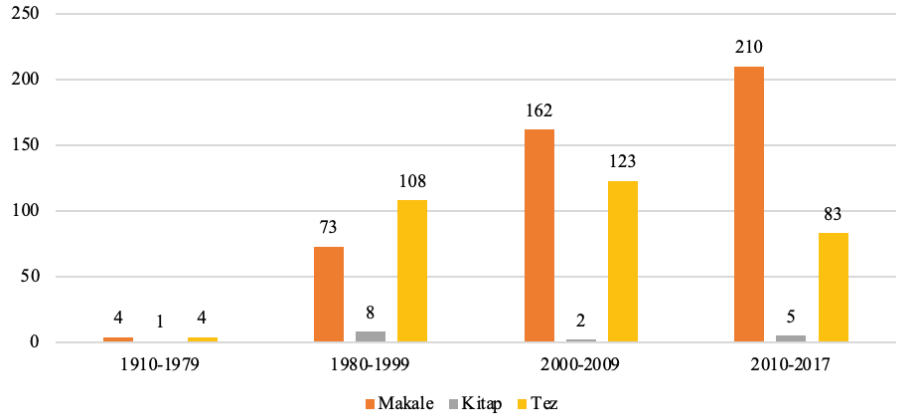

Eser dağılımının dönemsel incelenmesi sonucu oluşturulan tabloda 1990'lı dönemlerle birlikte belirgin biçimde artmaya başlayan eser sayısı dikkat çekmektedir.

Tezler açısından bakıldığında 1910-1979 yılları arasında yalnızca dört (4) çalışma yapılmıştır. Eser sayısındaki artışın ilk kez görünür olduğu 1980-1999 yılları arası, tezler açısından en önemli artışın olduğu dönem olmuştur. Bu döneme kadar yalnızca dört (4) olan tez sayısı bu dönemle birlikte yüz sekiz (108) olmuştur. Diğer yandan devam eden süreçte makale sayısı 2000 yılından itibaren önemli oranda artış göstermesine rağmen bu artış tez türüne önemli oranda yansımamış; 2000-2009 arasında on beş (15) artış olurken, 2010-2017 arasında ise kırk (40) tez azalışı olmuştur. Makaleler açısından bakıldığında ise makale türü eserlerin periyodik biçimde bir önceki döneme göre artış yaşadığı görülmektedir. Buna göre ilk dönemde ulaşılan makale sayısı yalnızca dört (4) iken 1980-1999 döneminden itibaren sırasıyla yetmiş üç (73), yüz altmış iki (162) ve iki yüz on (210) makale olarak belirlenmiştir. Makale türünde eserlerde 2000'li yıllarla birlikte büyük oranda artışın olduğu dikkat çekmektedir. Bu anlamda ilk iki dönemde makale türünde toplamda yetmiş yedi (77) eser üretilirken, 2000-2009 yılları arasında seksen beş (85) artış ile 162; 2010-2017 yılları arasında kırk sekiz (48) artış ile iki yüz on (210) eser verilmiştir.

Bu anlamda yaşanan periyodik artışın yanı sıra hem toplam üretimde hem de makale türündeki en yüksek eser sayısına da son dönemde ulaşılmış olması hali hazırda *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* konularına ilişkin çalışmaların artış eğiliminde olduğu ve bu süreçte makale türünün belirgin görülmektedir. Diğer yandan tez çalışmalarının son dönemde azalmaya başlaması da makale türündeki bu yükselen eğilimi desteklemektedir. YÖK tarafından başlatılan akademik teşvik yılına rastgelen son dönemde makalelerin sayısı bir önceki döneme göre kırk sekiz (48) artarken tezlerin sayısında kırk (40) azalma görülmüştür.

Kitapların niceliksel anlamda azlığı genel dönemsel değerlendirmeyi çok mümkün kılmasa da 1980-1999 dönemi en fazla kitap türünde eserin verildiği dönem olarak belirlenmiştir.

3.1. Tez Çalışmaları ve Değerlendirilme

Elde edilen çalışmalara tez türü özelinde bakıldığında yüksek lisans tezlerinin yoğunluğu öne çıkmaktadır. *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* konularında bugüne kadar yapılmış üç yüz on sekiz (318) tezin iki yüz elli ikisi (252), yani tüm tez çalışmalarının %79'u, yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Diğer taraftan doktora tezleri ise toplamda altmış (60) tez ile bütün tezlerin %19'una karşılık gelmiştir. Doktora çalışmaları ilgili alana dair akademik anlamda uzmanlığın ve derinliğin geliştiği; literatür katkısı açısından daha özgün içeriklerin hedeflendiği çalışmalardır. Yüksek lisans tezleri ise akademik derinliğin gelişmesinden ziyade araştırmacının alan literatürüne hakimiyetini yansıtan, özgün akademik içerik beklenti ve kalitesinin nispeten daha düşük kaldığı türlerdir. Dolayısıyla *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* konularındaki tez çalışmalarının alana ilişkin derinliği ve uzmanlığı yansıtan çalışmalar olması beklenirken araştırmacıların konuya ilgisini yansıtan düzeyde yoğunlaştığı düşünülmektedir.

Grafik 6: Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı (318)

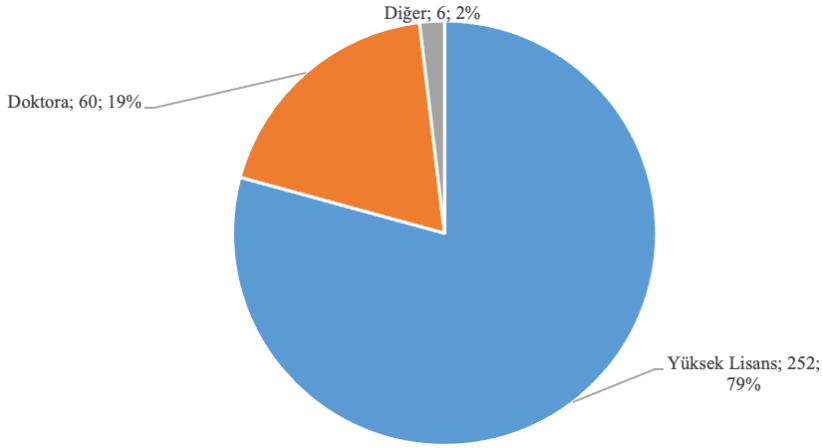

Tez türlerinin dönemsel dağılımının incelenmesi akademik eğitim düzeyinde alana dair eğilimin yorumlanması açısından önem arz etmektedir. Buna yönelik olarak aşağıda sunulan grafiğe göre yüksek lisans tez çalışmalarının 1980 döneminden sonra bir önceki döneme göre yetmiş dokuz (79) artışla belirgin artış gösterdiği görülmektedir. Bir sonraki dönemde yüksek lisans tezleri on dokuz (19) artış ile yüz bir (101) teze ulaşmış ve 3. dönemde en yüksek sayıya ulaşmıştır. Son dönemde otuz beş (35) tez azalarak altmış altıya (66) gerilemiştir. Doktora çalışmaları ise birinci dönemde eser vermezken ikinci dönemde yirmi iki (22) eser sayısına ulaşmış, 3. dönemde dört (4) eser azalarak on altıya (16) düşen doktora çalışmaları son dönemde tekrar dört (4) artış ile yirmi ikiye (22) ulaşmıştır.

Nitekim alana ilişkin ilk tez çalışmasının da Aysel Ekşi'nin 1973 tarihli "Gençlerde Kimlik Konusunda Bir Araştırma" çalışması olduğu düşünüldüğünde aslında alana ilişkin tez çalışmalarının dönemsel süreçte çok da eskiye dayanmadığı görülmektedir. Toplam tez sayısında son dönemde yaşanan azalma yüksek lisans çalışmalarına yansımış iken bu süreçte 2010-2017 döneminde doktora çalışmalarının altı (6) tez artarak yirmi ikiye (22) yükselmesi dikkat çekicidir.

Grafik 7: Tezlerin Türlerine Göre Dönemsel Dağılımı

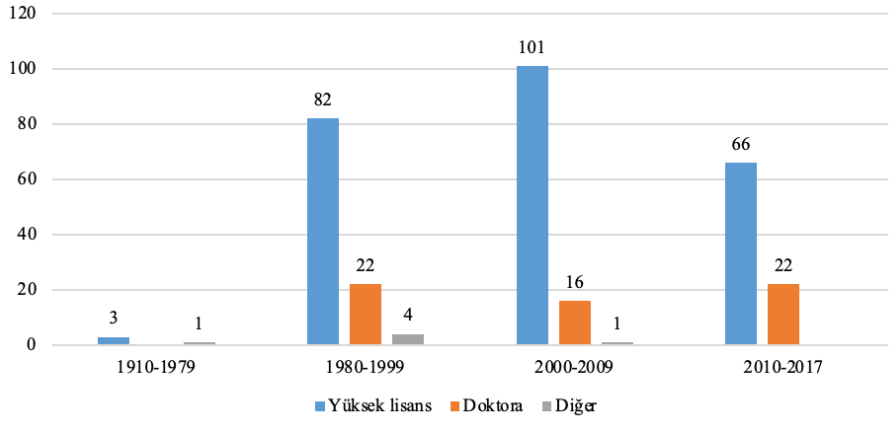

Tez çalışmaları temalarına göre incelendiğinde en yoğun çalışmanın *"Benlik"* alanında yapıldığı görülmektedir. Bu alanda yapılan yüz dokuz (109) çalışmanın seksen dokuzu (89) yüksek lisans, on altısı (16) doktora çalışmaları ve dördü (4) diğer çalışmalardır. İkinci en çok tez yayını yapılan tema ise kırk dördü (44) yüksek lisans, on ikisi (12) doktora tezi olan *"Kişilik"*tir. Nicel anlamda öne çıkan diğer alanlar kırk biri (41) yüksek lisans, yedisi (7) doktora ve yalnız biri (1) tıpta uzmanlık seviyesinde üretilmiş *"Kendini Kabul"* teması, otuzu (30) yüksek lisans, altısı (6) doktora seviyesindeki *"Tutum"* teması ve en az tez sayısı olan tema on biri (11) yüksek lisans ikisi (2) doktora çalışması olmak üzere on üç (13) tez ile *"Kendini Açma"* temasıdır.

Tezlerin türlerine göre dağılımında tüm temalarda yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerine göre en az iki kat fazla olduğu görülmektedir. Temalardaki yüksek lisans tezlerinin doktora ve diğer tezlere oranla fazla olması çalışmaların derinliği ve niteliği açısından olumsuz bir durum olarak görülebilir.

Grafik 8: Tez Türlerinin Temalara Göre Dağılımı

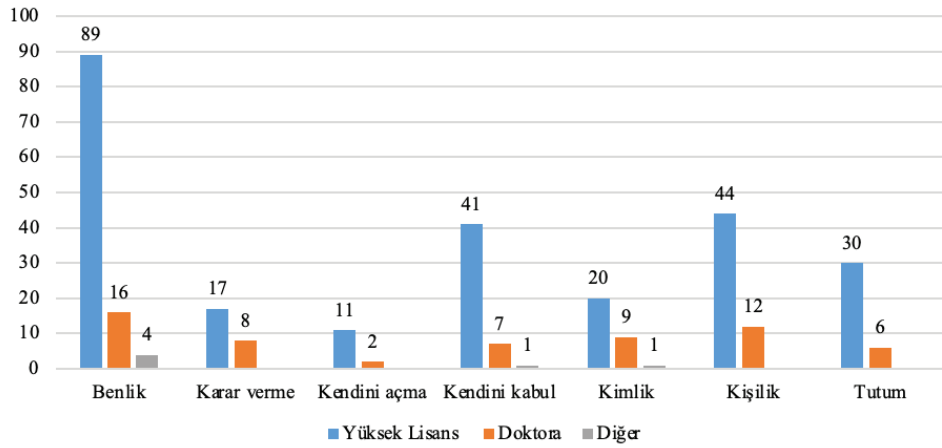

Tez çalışmalarının yürütüldüğü anabilim dalı, çalışmaların kapsamı ve içeriğini belirlemede önemli bir faktördür. Son yıllarda özellikle sosyal bilimlerde bilginin öne çıkan eklektik yapısı, bilim dalları arasındaki etkileşimi ve geçişkenliği arttırmaktadır. Dolayısıyla bu tür alanlarda çalışmaların sınırlarını

belirlemek kimi zaman zor olsa da çalışma odağı araştırmanın yapıldığı bilim veya anabilim dalı ile ilişkili olmaktadır. Aynı şekilde çalışmanın yürütüldüğü bölüm ya da anabilim dalının bağlı bulunduğu enstitü de çalışmaların odağı ve sınırları hakkında ipuçları vermektedir. Nitekim çalışma alanları yakın olan bölüm ve anabilim dalları genellikle aynı enstitü altında çalışmaktadır. Dolayısıyla bir çalışma alanının hangi bilim dalları ile ilişkili olabileceği hakkında bir değerlendirmede, bağlı bulunduğu enstitü bilgisi önemli bir kaynak olmaktadır. Bunun yanında Türkiye'de aynı bölüm veya anabilim dallarının bağlı bulunduğu enstitüler üniversitelere göre değişkenlik göstermektedir. Örneğin sosyal hizmet anabilim dalı kimi üniversitelerde sağlık bilimleri enstitüsüne bağlı iken kimi üniversitelerde sosyal bilimler enstitüsü bünyesindedir. Dolayısıyla bölüm/anabilim dalı ayrımının enstitü ayrımına göre daha spesifik değerlendirmelere fırsat sunabileceği unutulmamalıdır. Bu bağlamda "*Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma*" kategorisinin birden çok disiplinle ilişkili olarak çalışılabildiği düşünüldüğünde gerek anabilim dalı gerek enstitü açısından çeşitlilik gösterdiği görülmektedir:

Grafik 9: Anabilim Dallarına Göre Tezlerin Dağılımı

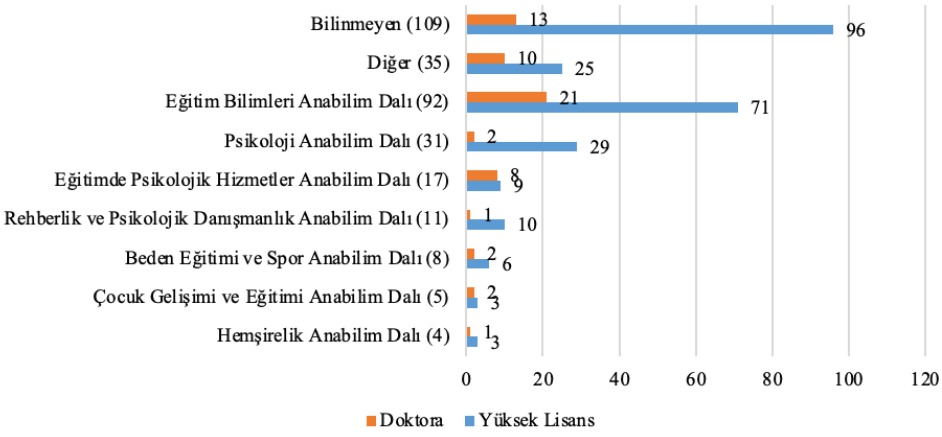

Doktora alanında yazılmış tezler anabilim dalına göre incelendiğinde sırasıyla Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı (21), Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı (8), Çocuk Gelişimi ve Eğitim Anabilim Dalı (2) öne çıkan anabilim dalları olarak belirlenmiş iken toplamda 16 farklı anabilim dalında doktora tezlerinin hazırlandığı görülmüştür. Yüksek lisans tezlerine bakıldığında ise bu durum Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı (71) Psikoloji Anabilim Dalı (29), Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı (9), Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı (6), Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı (10), Çocuk Gelişimi ve Eğitim Anabilim Dalı (3) ve Hemşirelik Anabilim Dalı (3) olarak sıralanmaktadır. Bu anabilim dalları da dahil olmak üzere yüksek lisans tezlerinin toplamda 26 farklı anabilim dalı altında çalışıldığı belirlenmiştir.

Grafik 10: Enstitüye/Fakülteye Göre Tezlerin Dağılımı

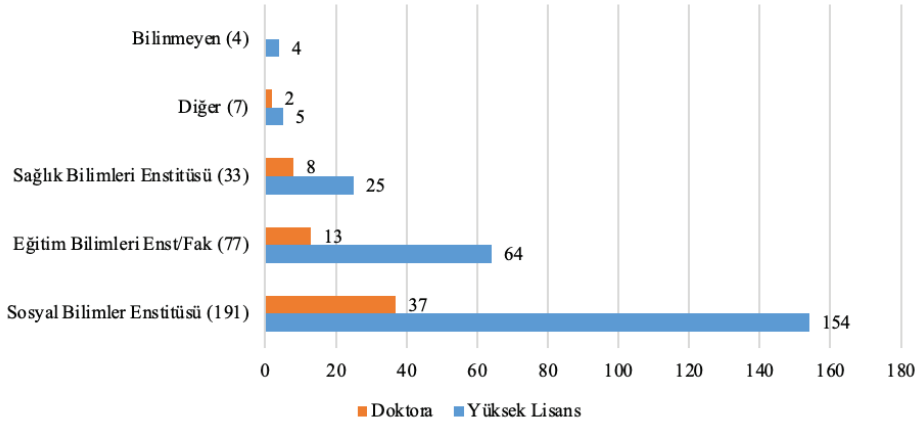

"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma" konulu olarak hazırlanan tezlerin enstitü/fakülte bilgisi de yukarıdaki tabloda sunulmuştur. Tablodan görüldüğü üzere çalışmaların büyük çoğunluğunun sosyal bilimler enstitüsü (191) kapsamında yürütüldüğü görülmektedir. Nitekim bir önceki tabloda verilen öne çıkan anabilim dallarının hepsi sosyal bilimler enstitüleri kapsamındaki anabilim dallarıdır. Sosyal bilimler enstitüsünden sonra en çok çalışma içeren enstitü yetmiş yedi (77) çalışma ile Eğitim Bilimleri Enstitüsü/Fakültesi olmuştur. İlgili kategorideki en az eser veren enstitü otuz üç (33) çalışma ile sağlık bilimleri enstitüsü olmuştur. Bu enstitü altında hemşirelik (7), psikiyatri (2), çocuk gelişimi ve beden eğitimi ve spor anabilim (8) dalları yer almaktadır.

Bir çalışma alanında öne çıkan üniversitelerin ve bu üniversitelerin alanda gösterdikleri eğilimin bilinmesi, ilgili alanda çalışma yapmayı planlayan araştırmacılar ve akademisyenler için önemli oranda bir zaman ve emek tasarrufu sağlamaktadır. Bu bilgiler, çalışılması planlanan alanla ilgili lisans ve master düzeyinde üniversite tercihleri, araştırma öncesinde yönelimin artacağı kaynakların tespiti gibi konularda araştırmacılara yön göstermektedir. *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* konulu tezlerin hazırlandığı üniversitelere ve bu üniversitelerde verilen eserlerin dönemsel dağılımına bakıldığında da bu yönde önemli veriler elde edilmiştir:

Grafik 11: Tezlerin Üniversitelere göre dönemsel dağılımı

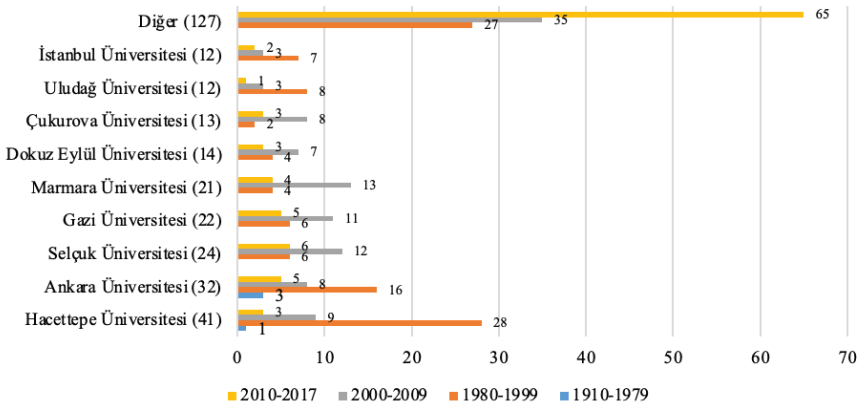

"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma" konulu tezlerde öne çıkan üniversiteler yukarıdaki tabloda sunulmuştur. Hacettepe Üniversitesi hazırladığı kırk bir (41) çalışmayla ilgili alanda en çok tezin üretildiği üniversite olurken, 2. sırada otuz iki (32) tez çalışmasıyla Ankara Üniversitesi yer almaktadır. Ardından sırasıyla Selçuk Üniversitesi (24), Gazi, Üniversitesi (22), Marmara Üniversitesi (21) ve Dokuz Eylül Üniversitesi (14), Çukurova Üniversitesi (13), Uludağ Üniversitesi (12), İstanbul Üniversitesi (12) öne çıkan diğer üniversiteler olarak dikkat çekmektedir. Bu üniversitelerin haricinde ise diğer 38 farklı üniversitede toplam yüz yirmi yedi (127) tez çalışmasının hazırlandığı belirlenmiştir.

Önceki bölümlerde ifade edildiği gibi *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* konulu tezler büyük oranda 1980'den sonra yazılmaya başlamıştır. İlk tez 1973 yılında Ankara Üniversitesinde "Gençlerde Kimlik Konusunda Bir Araştırma" başlığı ile Aysel Ekşi tarafından yazılmış doçentlik tezidir. 1980 yılından önce alanda yazılmış olan dört (4) tezden üçünün (3) Ankara Üniversitesi'nde hazırlandığı görülmektedir. Bu üç çalışma da dahil olmak üzere son döneme kadar Ankara Üniversitesi'nde toplam otuz iki (32) çalışma yürütülmüştür.

Selçuk, Gazi ve Çukurova Üniversitelerinin dönemsel dağılımının benzer olduğu görülmekle birlikte her üç üniversitede de en çok tez 2000-2009 yılları arasında hazırlanmıştır. Hacettepe Üniversitesi ise toplamda en çok tezin üretildiği üniversite olarak dönemsel dağılımda azalan bir seyir göstermektedir. Bu anlamda Hacettepe Üniversitesi'nde 1910-1979 yılları arasında yalnız bir (1) tez, 1980-1999 yılları arasında yirmi sekiz (28) tez, 2000-2009 yılları arasında dokuz (9) tez, 2010-2017 yılları arasında ise üç (3) tez hazırlanmıştır. Hacettepe (28), Ankara (16), Uludağ (8) ve İstanbul (7) Üniversiteleri en çok tezini 1980-1999 yılları arasında vermiştir. Sayısal anlamda en çok tez üreten bu 9 üniversite dışında kalan diğer üniversitelerin oranlarında ise dönemsel olarak düzenli bir artış söz konusudur. Bu üniversitelerde 1910-1979 yılları arasında hiç tez verilmezken 1980-1999 yılları arasında yirmi yedi (27), 2000-20010 yılları arasında otuz beş (35) tez ve 2010-2017 yılları arasında altmış beş (65) tez hazırlanmıştır.

3.2. Makale Çalışmaları ve Değerlendirilme

Makale çalışmaları tez ve kitaplara kıyasla daha spesifik konuların daha dar kapsamlı çalışılabildiği ve eser bütününün odak konu etrafında şekillendiği; bu anlamda nispeten daha kısa sürede tamamlanan çalışmalar olduğundan genel literatürde en yaygın üretimi yapılan eser türü olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca son yıllarda Türkiye'de araştırmacılara ve akademisyenlere sunulan akademik teşvik ve desteklerin de katkısıyla artan bilimsel yayın sayısında makale türünün öne çıktığı görülmektedir.[4] Genel eğilime uygun olarak *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* kategorisine ilişkin verilen eser türlerinden makale türü en çok üretilen (449) eser türü olmuştur. Yayınlandıkları yere göre incelendiğinde toplam sayının yaklaşık %97'si (436) dergilerde; geriye kalan yaklaşık %3'lük (13) kısmı da kitap bölümü olarak yayınlanmıştır:

4 Bakınız: http://cabim.ulakbim.gov.tr/wp-content/uploads/sites/4/2016/07/Dünya-Ülkeler-ve- Gruplar-Bilimsel-Yayın-Sayısı-2010-2015.pdf

Grafik 12: Yayın Yerine Göre Makalelerin Dağılımı

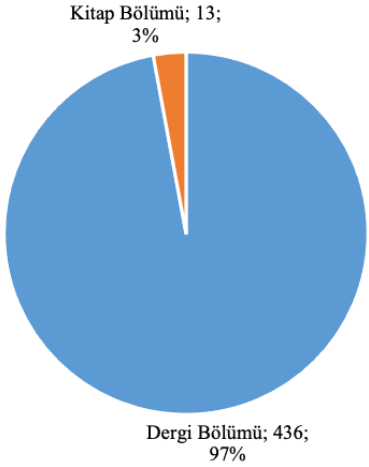

Yayın yerine göre makale türlerinin dönemsel dağılımı incelendiğinde elde edilen grafik aşağıda sunulmuştur. Makale türlerinin dönemsel dağılımında belirgin biçimde öne çıkan dergi makaleleri ilk dönemden son döneme kadar periyodik artış kaydetmiştir. Özellikle 2010 sonrası dönemde dergide yayınlanan makale sayıları toplam dergi makale sayılarının yaklaşık %50'sine karşılık gelmektedir. Dergi bölümü makalelerine kıyasla daha az kaleme alınan kitap bölümü makalelerinin toplam sayısı ise on üç (13) olarak belirlenmiştir.

Grafik 13: Makalelerin Yayın Yerine Göre Dönemsel Dağılımı

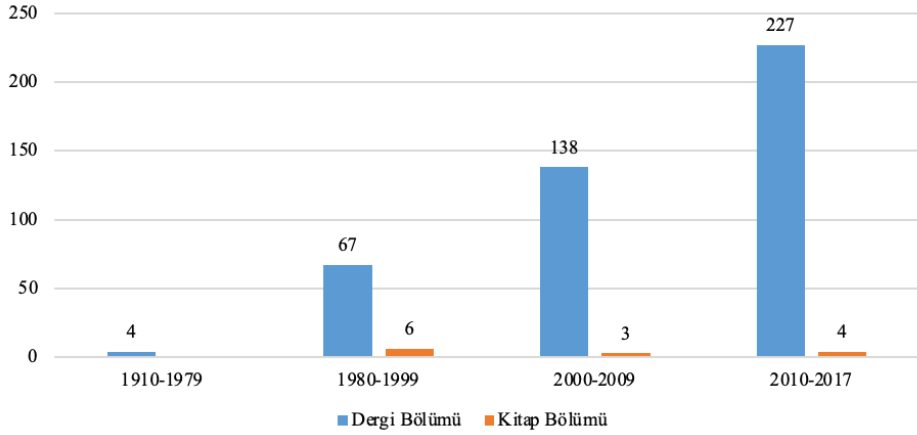

Bilimsel yayınların yapıldığı dergilerde çalışılan alan ve ağırlık verilen disipline göre öne çıkan konular ve temalar söz konusu olmaktadır. Ulusal/uluslararası hakemli akademik dergilerin konusuna ilişkin olarak tasnif edilmesi ve değerlendirilmesi hem literatürün doğru okunması hem de araştırmacılara yönelik yönlendirici bir katkı sunması itibariyle önemli bir bibliyografik veriye karşılık gelmektedir. Bu bağlamda *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* konulu makalelerin yoğunlaştığı dergilerin dağılımını gösteren tablo aşağıdaki gibidir:

Grafik 14: Öne Çıkan Dergiler ve Dönemsel Dağılım

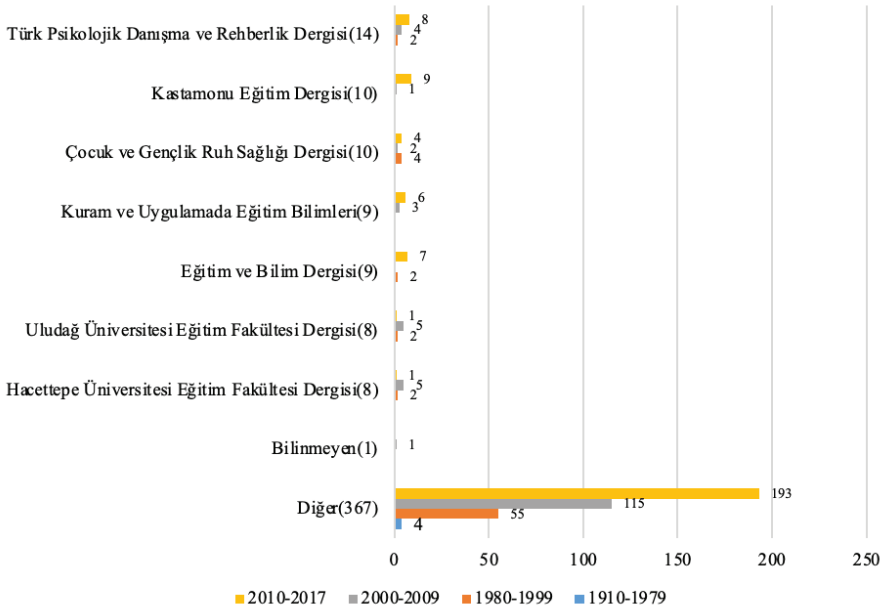

"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma" konusunda makale yayınlayan dergi sayısı toplamda 221'dir. Bu dergiler arasında öne çıkanlar Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi (14), Kastamonu Eğitim Dergisi (10), Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi (10), Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi (9), Eğitim ve Bilim Dergisi (9), Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (9) ve Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi (8) olarak sıralanmıştır. Bu dergilerin haricinde ise toplamda üç yüz altmış yedi (367) eserin yayınlandığı 214 farklı dergi daha bulunmaktadır.

3.3. Kitap Çalışmaları ve Değerlendirilme

"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma" kategorisine ilişkin kitap türünde verilen eserlerin sayısı ve eserlerin dönemlere göre dağılımı aşağıda sunulmuştur. Buna göre toplam eserlerin on altısı (16) (%2) kitap türünde verilirken en çok kitabın yayınlandığı dönem sekiz (8) eserle 1980-1999 yılları arası olarak bulunmuştur. İlgili kategorideki kitap sayısının diğer iki eser türüne kıyasla oldukça az olduğu dikkat çekmektedir.

Grafik 15: Kitapların Dönemsel Dağılımı

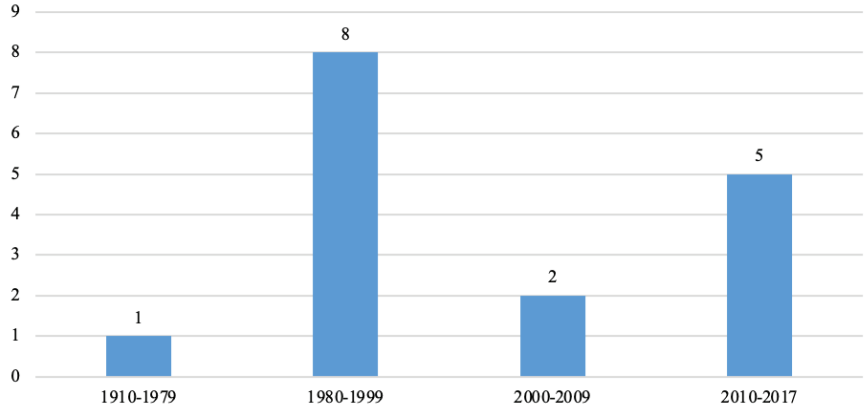

3.4. Öne Çıkan Yazarlara İlişkin Değerlendirme

Bibliyografik bir okuma alana dair kapsamlı bir değerlendirmeyi ve yorumlamayı gerekli kılmaktadır. Bunun için çalışılan alanla ilgili literatürde önem arz eden her verinin göz önünde bulundurulması gereklidir. Bu doğrultuda incelenen tema hakkında öne çıkan yazarların değerlendirilmesi de yeni araştırmalar için yönlendirici bir veri sunmaktadır. Bu bağlamda *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* temalı çalışmalarda öne çıkan yazarlar ve bu yazarların yayın yaptığı eser türleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Grafik 16: Öne Çıkan Yazarlar ve Eser Sayıları

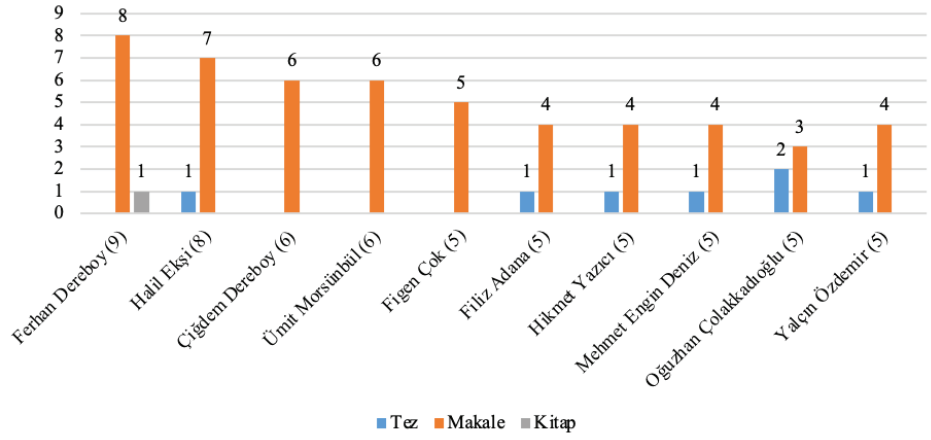

"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma" konulu eserlerin üretiminde ilk göze çarpan isim toplamda verdiği dokuz (9) eserle Prof. Dr. Ferhan Dereboy'dur. Bu alandaki çalışmalarının büyük çoğunluğunu makale türünde vermiş olan Dereboy, 1982 Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun olmuş ve 1990 yılında aynı üniversiteden psikiyatri alanında uzmanlık derecesini almıştır. Çalışmalarını ruh sağlığı ve hastalıkları alanlarında yoğunlaştıran Dereboy'un bugüne değin yayınlanmış sekiz (8) kitabı, otuz üç (33) makalesi ve on iki (12) bildirisi bulunmaktadır. Halen Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Alanda öne çıkan bir diğer isim ise hazırladığı yedi (7) makale ve bir (1) tez çalışmasıyla Prof. Dr. Halil Ekşi'dir. 1992 yılında Boğaziçi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü'nden mezun olan Ekşi, ''Başa çıkma, dini başa çıkma ve ruh sağlığı arasındaki ilişki üzerine bir araştırma: Eğitim, ilahiyat ve mühendislik fakültesi öğrencilerinin karşılaştırılması" isimli doktora tezi ile doktor unvanını almıştır. Altmış altı (66) makalesi, otuz bir (31) yayınlanmış bildirisi, on üç (13) kitabı bulunmaktadır. Halen Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Alanda öne çıkan diğer bir isim ise altı (6) makale çalışmasıyla Prof. Dr. Çiğdem Dereboy'dur. Dereboy, 1981 yılında psikoloji bölümü lisans eğitimini Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde tamamlamış, 1991 yılında Gazi Üniversitesi Psikiyatri anabilim dalından doktor unvanını almıştır. Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dahili Tıp Bilimleri Bölümü'nde öğretim üyeliğine devam etmektedir.

Altı (6) makale çalışmasıyla öne çıkan diğer isim ise Doç. Dr. Ümit Morsunbül'dür. Morsünbül, 2001 yılında psikoloji lisans eğitimini tamamlayıp, eğitim psikolojisi alanında yüksek lisans ve doktora programlarını bitirmiştir. Aksaray Üniversitesi'nde öğretim üyeliği görevine devam etmektedir.

Özellikle öne çıkan bu dört yazar dışında alanda beş (5) eser veren isimler sırasıyla; Figen Çok (5), Filiz Adana (5), Hikmet Yazıcı (5), Mehmet Engin Deniz (5), Oğuzhan Çolakkadıoğlu (5) ve Yalçın Özdemir (5) olarak bulunmuştur.

3.5. Alt Temalara İlişkin Genel Değerlendirme

1910-2017 yılları arasında *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* konulu çalışmaların bütünü yedi yüz seksen üç (783) eserden oluşmaktadır. Bu eserler tematik olarak incelendiğinde en temelde 7 alt tema altında tasnif edilmiştir:

- Benlik
- Kimlik
- Kişilik
- Karar Verme
- Kendini Kabul
- Kendini Açma
- Tutum

Literatürün doğru biçimde okunması ve yorumlanması yeni çalışmaların daha doğru yönde şekillenmesi açısından önemlidir. Nitekim bibliyografik bir değerlendirmede eserler arasındaki tematik dağılımın incelenmesi böylesi bir amaç için oldukça elzemdir. Bu anlamda *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* temalı olarak elde edilen yedi yüz seksen üç (783) eser tematik olarak incelendiğinde kimi temalarda yoğunlaşma olduğu görülürken kimilerinde oldukça az sayıda çalışmanın yapıldığı görülmektedir. İlgili tablo aşağıda sunulmaktadır:

Grafik 17: Tematik Olarak Eser Dağılımı

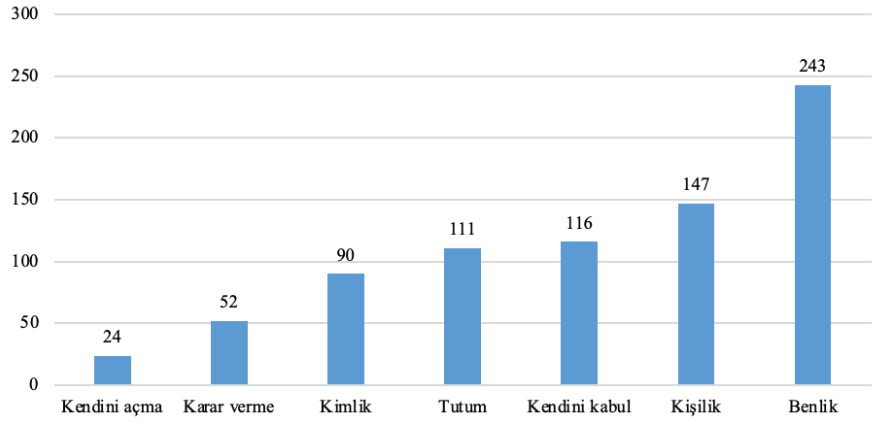

Verilere bakıldığında *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* konularında en çok çalışılan alt temanın iki yüz kırk üç (243) eserle *"Benlik"* olduğu en az çalışılan alt temanın yirmi dört (24) eserle *"Kendini Açma"* teması olduğu görülmektedir. Her bir alt temaya ortalama olarak yüz beş (105) eser düştüğü göz önüne alındığında genel ortalamanın üstünde kalan diğer temalar *"Tutum"* (111), *"Kendini Kabul"* (116) ve *"Kişilik"* (147) temaları olmuştur. Diğer yandan ortalamanın altında kalan ve temalar ise sırasıyla *"Karar Verme"* (52) ve *"Kimlik"* (90) olmuştur.

"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma" konulu eserlerin türlerine göre dağılımını incelemek de yine güçlü bir literatür okuması için önemli bir veridir. Nitekim bu tematik inceleme alanda üretilecek yeni çalışmaların yoğunlaşacağı alana ve çalışmanın türüne dair araştırmacılara ipucu vermektedir. Buna ilişkin grafik aşağıda sunulmuştur:

Grafik 18: Alt Temalara Göre Eser Türlerini Dağılımı

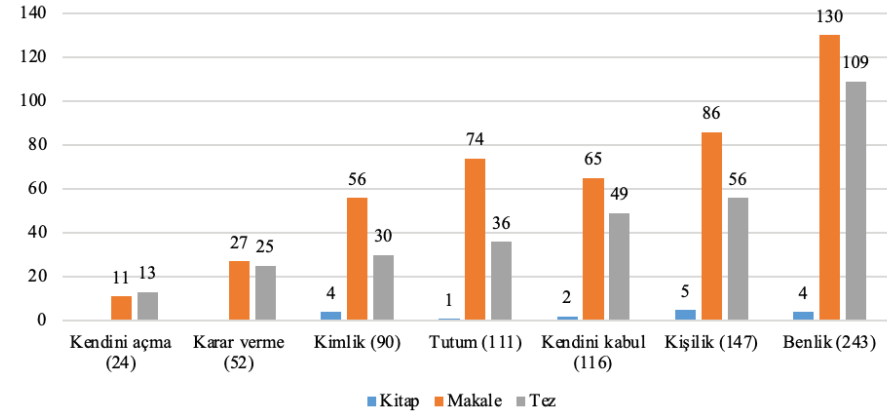

Tabloya göre tez çalışmaları incelendiğinde bu türde en çok yayının üretildiği alt tema yüz dokuz (109) tezle *"Benlik"* teması olmuştur. Bu sayı toplam tez üretiminin yaklaşık %34'üne karşılık gelmektedir. Bu temayı ise sırasıyla elli altı (56) tezle *"Kişilik"* ve kırk dokuz (49) tezle *"Kendini Kabul"* temaları izlemektedir. Diğer yandan en az tezin üretildiği alt tema on üç (13) tezle *"Kendini*

Açma" olmuştur. Bu sayı toplam tez üretiminin yaklaşık %4'üne karşılık gelmektedir. Bu temayı ise sırasıyla yirmi beş (25) tezle *"Karar Verme"* ve otuz (30) tezle *"Kimlik"* temaları takip etmiştir. *"Benlik"* alt teması toplam yayın sayısında olduğu gibi eser türüne göre yapılan değerlendirmede de belirgin biçimde öne çıkmaktadır.

Makaleler açısından bakıldığında hemen her kategoride en çok verilen eser türünün makale olduğu görülmektedir. Yalnızca *"Kendini Açma"* temasında en çok verilen eser türü tez olarak bulunurken diğer alt temalar için en çok verilen eser türü makale olmuştur. Bunun yanında hem makale türü hem de tez türü eserler tüm kategorilerde verilmiştir. Makale türünün en çok verildiği alt temaya bakıldığında *"Benlik"* teması yüz otuz (130) makaleyle, *"Kişilik"* teması seksen altı (86) makaleyle dikkat çeken alt temalar olmuştur. Makale türünün en az verildiği temalar ise *"Kendini Açma"* (11), *"Karar verme"* (28) temaları olmuştur.

Kitapların alt temalara göre dağılımına bakıldığında ise *"Kişilik"* teması öne çıkmaktadır. Bu temada kitap türünde beş (5) eser yer almaktadır. Bu temayı dörder (4) eserle *"Benlik"* (4) ve *"Kimlik"* (4) kategorileri izlemektedir. *"Karar Verme"* ve *"Kendini Açma"* temalarında ise kitap türünde hiç eser verilmemiştir.

Bölüm II: Tematik Değerlendirmeler

Araştırma süresince derlenen tüm çalışmalar 7 alt tema altında tasnif edilmiştir. Bu alt temaların isimlendirilmesi, eserleri daha doğru temsil edeceği düşüncesiyle, eserlerin anahtar kavramları mahiyetindeki kavramların tespit edilmesiyle belirlenmiştir. Bu yönde belirlenen 7 alt temanın her biri, eser türlerinin dağılımı, eser türlerinin dönemsel dağılımı, öne çıkan eser içerikleri gibi detaylar açısından incelenmiş ve yorumlanmıştır:

1. "Benlik" Teması

"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma" konulu eserler arasından toplamda iki yüz kırk üç (243) eser "Benlik" teması altına dahil edilmiştir. Bu iki yüz kırk üç (243) eserin, dördü (4) kitap, yüz otuzu (130) makale ve yüz dokuzu (109) tez olarak yayınlanmıştır. Çalışma genelinde olduğu gibi makale türü "Benlik" temasında da en çok üretilen yayın türü olmuştur (%53).

Grafik 19: "Benlik" Teması (243)

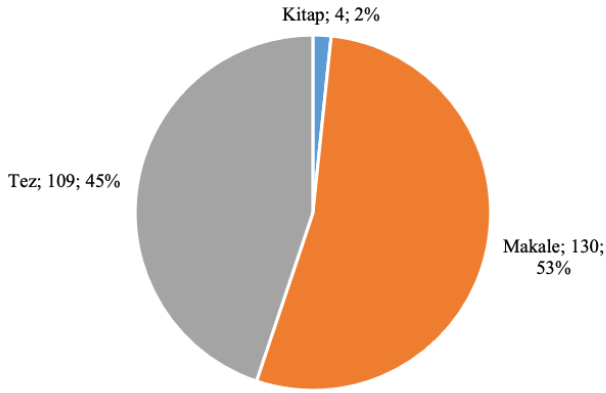

Dönemsel dağılım incelendiğinde *"Benlik"* temalı çalışmaların son döneme kadar periyodik olarak artış gösterdiği görülmektedir. Buna göre ilk dönemde hiçbir eser üretilmezken olan toplam eser sayısının 1980-1999 döneminde altmış üçe (63), 2000-2010 döneminde seksen yediye (87), 2010-2017 döneminde ise yüz bire (101) yükseldiği görülmektedir. Kitaplar açısından incelendiğinde 1980-1999 dönemi üç (3) kitap ilk ve en çok eserin verildiği dönemdir. Makaleler açısından bakıldığında periyodik bir artış görülürken tezlerin son dönemde azalışa geçtiği dikkat çekmektedir.

Grafik 20: "Benlik" Temasında Dönemsel Dağılım

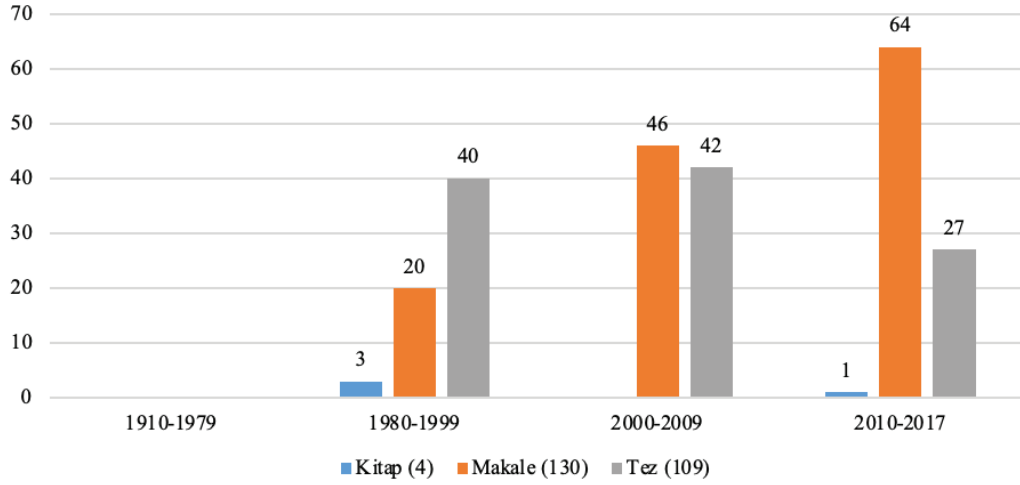

"Benlik" temasındaki toplam eser sayısı *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* konulu toplam eser sayısının yaklaşık %30'unu oluşturmaktadır. Dolayısıyla hem eser sayısı hem de içerik itibariye diğer alt temalara nicelik anlamda kıyasla daha yoğun bir alt temadır. Bu açıdan alt tema özelindeki değerlendirmeyi daha verimli kılmak adına *"Benlik"* konulu eserler *"Benlik İmgesi\İmajı\Kurguları\Tasarımı\Algısı, Benlik Saygısı ve Benlik Türleri\Kavramı\Etkileri\Gelişimi"* olmak üzere üç ayrı alt başlık altında incelenecektir.

"Benlik" temasının alt başlıkları eser dağılımı açısından incelendiğinde en çok eserin altmış üç (63) makale, elli iki (52) tez ve iki (2) kitap olmak üzere yüz on yedi (117) eserle *"Benlik Saygısı"*

alt başlığında verildiği görülmüştür. Nicelik anlamında bu sırayı *"Benlik Türleri\Kavramı\Etkileri\Gelişimi (66) ve Benlik İmgesi\İmajı\Kurguları\Tasarımı\Algısı"* (60) alt başlıkları takip etmektedir.

Grafik 21: "Benlik" Teması Alt Başlıklarına Göre Eser Dağılımı

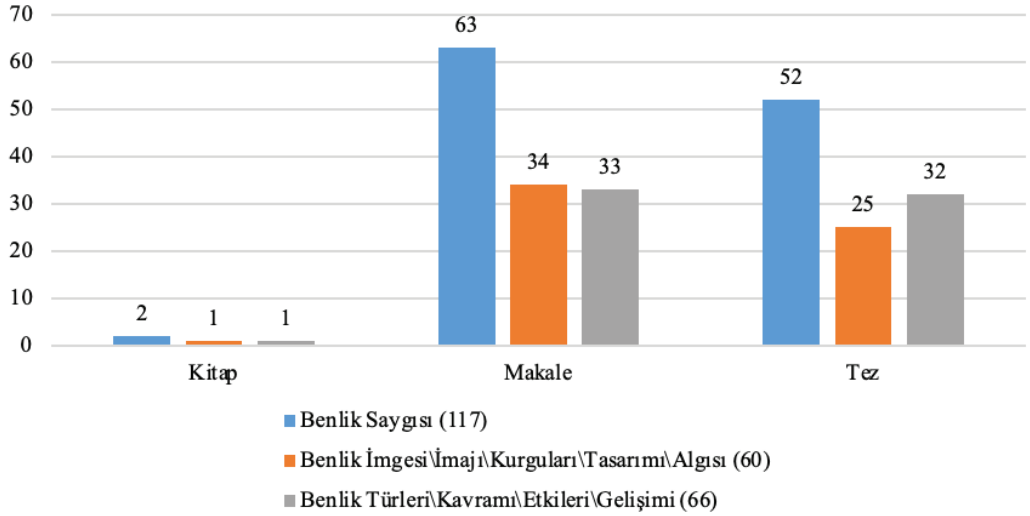

1.1. "Benlik Saygısı"

"Benlik Saygısı" alt başlığında elli iki (52) tez, altmış üç (63) makale ve iki (2) kitap olmak üzere yüz on yedi (117) eser verilmiştir. *"Benlik"* teması alt başlıklarında en fazla eser sayısı *"Benlik Saygısı"* başlığında tasnif edilmiştir. Çalışmalar içerik açısından incelendiğinde çoğu eserde *"Benlik Saygısı"*nın çeşitli faktörlere göre ele alındığı görülmektedir. Eğitim durumu, akademik başarı (İnanç, 1997; Yenidünya, 2005; Tatoğlu 2006; Nuri ve Direktör, 2017), sosyo-ekonomik düzey (Uyanık, 2000; Akman ve Balat, 2004; Özdemir ve ark., 2006), ebeveyn tutumları (Torucu, 1990; Haktanır ve Baran 1998; Erbil ve ark., 2006; Güler, 2017) spor ve sosyal etkinlikler (Yegül, 1999; Gün, 2006; Esen, 2012; Tiryaki ve ark., 2016; Yücesan 2016), engellilik durumu (Baykara ve Alkın 1992; Kaner, 1995, 2000) bu faktörlerden öne çıkanlardır.

"Benlik Saygısı" alt başlığındaki tez çalışmaları incelendiğinde örneklem grupları arasından üniversite düzeyindeki okul merkezli çalışmalar yoğunluk kazanmıştır. "17-18 Yaşındaki Ergenlerin Benlik Saygısı ve Bunu Etkileyen Etmenlerin Araştırılması" (Kalkan, 1988), "Hacettepe Üniversitesi Birinci Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi" (Maşrabacı, 1994), "Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" (Yüksekkaya, 1995) çalışmaları daha genel bir perspektiften değerlendirme yaparken; "Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısı ile Algılanan Sosyal Destek ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" (Yıldırım, 2017) "Üniversite Öğrencilerinde Öznel İyi Oluş ve Benlik Saygısının Stresle Başa Çıkma Tarzlarıyla İlişkisinin İncelenmesi" (Duman, 2016), "Üniversite Öğrencilerinin Kişilerarası Bağımlılık, Benlik Saygısı ve Aidiyet İhtiyaçları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" (Aydoğan, 2016) yakın dönem çalışmaları spesifik bir konu ekseninde *"Benlik Saygısı"* alt başlığını ele almışlardır.

"Benlik Saygısı" alt başlığına ait iki (2) kitap bulunmaktadır. Bunlar; "13-14 Yaşlarındaki Gençlerin Sosyo-Ekonomik Düzeyi ve Ana-Baba Tutumlarındaki Farklılıkların Belirlenip Benlik Saygısına Etkisinin Araştırılması" (Torucu, 1993) ve "Benlik Saygısı ve Din: Üniversiteli Gençlerde Öz Saygı ve Din Üzerine Ampirik Bir Araştırma" (Kimter, 2012) başlıklı kitaplardır. Her iki çalışma da saha araştırmasına dayalı verilerle yazılması açısından benzerlik göstermektedir.

1.1.1. Tezler

- Kalkan, N., *17-18 Yaşındaki Ergenlerin Benlik Saygısı ve Bunu Etkileyen Etmenlerin Araştırılması*, 1988, Tıpta Uzmanlık.
- Torucu, Belgin Koçak, *13-14 Yaşındaki Gençlerin Sosyo-Ekonomik Düzeyi ve Ana-Baba Tutumlarındaki Farklılıkların Belirlenip Benlik Saygısına Etkisinin Araştırılıp Karşılaştırılması*, 1990, Yüksek Lisans, 113s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi.

ÖZET: Çalışmamızda Güzelyalı ve Gültepe ortaokulunda okuyan, 13-14 yaş grubu arasındaki 300 ergende benlik saygısı ve benlik saygısını etkileyebileceği düşünülen sosyo-ekonomik özellikler, ana-baba tutumları ve ilgileri araştırılmıştır. Araştırmanın ilk aşamasında alt sosyo-ekonomik düzeyi temsil eden Gültepe ortaokulundan 150, üst sosyo-ekonomik düzeyi temsil eden Güzelyalı ortaokulundan 150 öğrenci seçilerek sosyo-ekonomik bilgi alma formu, Rosenberg benlik saygısı ölçeği uygulanmış ve iki okul karşılaştırılmıştır. Anketler E. Ü. Bilgisayar merkezinde varyans analizi ve khi kare ile değerlendirilmiştir. Sonuçlar değerlendirildiğinde, Gültepe ortaokulundaki öğrencilerin, Güzelyalı ortaokulundakilere göre, daha düşük benlik saygısı gösterdiği saptanmıştır. Ölçeğin alt değişkenleri iki grup için araştırıldığında Gültepe grubunda daha fazla depressif duygulanım, daha düşük düzeyde tartışmalara katılma eğilimi görülmüştür. Yine Gültepe okulunda benlik saygısı düşmesi ile kendilik kavramı sürekliliğinin azalması, psişik izolasyon, psikosomatik bulguların ise artması şeklinde bir ilişki bulunmuştur (p 4.0.01). Gültepe okulunda bu ilişkilere ek olarak benlik saygısı azalmasının, insanlara güven duygusun da azalmaya ve eleştirilere karşı daha duyarlı olmaya yol açtığı, ana-baba ilgisindeki azalma eğiliminin benlik saygısında düşmeye eşlik ettiği gözlenmiştir. Sosyo demografik özellikler ile iki okul karşılaştırıldığında Gültepe okulundakilerin alt sosyo-ekonomik düzeyde, Güzelyalıdakilerin üst sosyo-ekonomik düzeyde olduğu gösterilmiştir. Ayrıca ana-baba eğitimindeki yükselmenin benlik saygısını olumlu olarak etkilediği saptanmıştır. Sosyo-ekonomik düzeydeki düşmeye paralel olarak "benlik saygısının da düştüğü görülmüştür. Ana-baba tutumlarını demokratik olarak işaretleyen öğrencilerde benlik saygısının daha yüksek olduğu da önemli noktalardan birisi olmuştur. Çalışmadan elde edilen bulgular, diğer araştırmaların sonuçları ile karşılaştırılarak tartışılmıştır. Sosyo-ekonomik düzey ile benlik saygısı arasındaki ilişki araştırıldığında düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip ergenlerin benlik saygısında düşme olduğu gözlenmiştir. Özellikle ülkemizde farklı sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin çocuklarına davranışları, yaşam biçimleri ve eğitim konusundaki düşünceleri önemli değişiklikler göstermektedir. Sosyo-ekonomik düzeyin düşük olduğu kesimlerde çocukların beslenme, giyinme, barınma gibi temel gereksinimleri bile tam olarak karşılanamamakta, çocuk sayısının fazla olması nedeniyle çocuk ailesinden yeterli sevgi, anlayış ve güveni görememektedir. Temel gereksinimleri ve sevgi ihtiyaçları giderilemeyen kişilerde benlik saygısının da yüksek düzeyde olması beklenemez.

- Maşrabacı, Tülay Seyhan, *Hacettepe Üniversitesi Birinci Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*, 1994, Doktora, 179s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışma, üniversite öğrencilerinde kişisel ve psikolojik; sosyal ve ailesel bazı değişkenlerle, benlik saygıları arasında anlamlı ilişkiler olup olmadığını incelemek üzere planlanmıştır. Araştırmanın evrenini Hacettepe Üniversitesinin Merkez Kampüsünde, çeşitli bölümlerinde okumakta olan öğrenciler oluşturmaktadır, örneklem grubu ise bu evrenden rastlantısal (random) olarak seçilen 207 kız ve 140 erkek., toplam 347 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada benlik saygısını belirlemek üzere "Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri" "RBSE" (Rosenberg Self-Esteem Scale), kişisel ve psikolojik; sosyal ve ailesel değişkenleri belirlemek için de araştırıcı tarafından geliştirilen kişisel bilgi anketi ile RBSE'nin ilgili alt ölçekleri kullanılmıştır. İstatistiksel analizler Hacettepe Üniversitesi Bilgi îşlem Merkezi'nce "SAS" programı kullanılarak, X2 (Khi- Kare) analizi ve Gamma bağlantı katsayıları (Gamma) alınarak yapılmıştır. Bulguların değerlendirilmesinde anlamlılık düzeyi.05 olarak alınmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir; 1. Kişisel ve Psikolojik değişkenlere göre; a- Fiziki görünümünden memnun olunca b- Kendilik kavramının sürekliliği arttıkça, c- Aylık gelirini yeterli bulunca, d- Eleştiriye duyarlılık azaldıkça, e- Depresyon azaldıkça, f- Somatik belirtiler azaldıkça, benlik saygısının daha yüksek olduğu görülmektedir. Diğer kişisel ve psikolojik değişkenler olarak alınan cinsiyet, barınak, okuduğu bölümden memnun olup olmama, hayalperestlik, insanlara güven, tartışmalara katılma derecesi ve kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme ile benlik saygısı arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. 2. Sosyal değişkenlere göre; a- Flörtü olanlarda ve b- Karşı cinsten yakın arkadaşı olanlarda benlik saygısının daha yüksek olduğu görülmektedir. Diğer sosyal değişkenler olarak alınan arkadaş grubunun ve aynı cinsten yakın arkadaşın olup olmaması ile benlik saygısı arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. 3. Ailesel değişkenlere göre; a- Babayla ilişki yoğunluğu arttıkça ve b- Ailenin gelir düzeyi yeterli bulundukça benlik saygısının daha yüksek olduğu görülmektedir. Diğer ailesel değişkenler olarak alınan kardeş sayısı, doğum sırası ve ana-baba ilgisi ile benlik saygısı arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Elde edilen bulgulara göre kişisel, sosyal, psikolojik ve ailesel değişkenlerin benlik saygısıyla ilişkisi, yayınlar çerçevesinde tartışılmış, rehberlik ve psikolojik danışma açısından önemli bulunan bulgulara dayanarak, gelecek araştırmalara ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

- Yüksekkaya, Selda, *Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 1995, Yüksek Lisans, 107s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ege Üniversitesi.

ÖZET: The purpose of the present study was to determine the self-esteem level of university students and to specify the factors related to self-esteem. Rosenberg Self-Esteem Scale, Symptom Check List (SCL-90- R) and A Brief Questionnaire were used to gather data from 120 male and 120 female students attending Archeology, Pharmacy and Agriculture Departments of the Aegean University. According to the result of the study, self-esteem level of the university students was found to be high. Self-esteem was also found significantly differ according to academic achievement, difficulty in making friends, to be in the desired department, satisfaction with the department, satisfaction with his/her own income, being active in leisure time, his/her look at future, number of siblings, parents' expression of affection, relationship with parents, satisfaction with the family's income. On the other side, self-esteem was found not to differ according to gender, age, department, year, frequency of

participation in class, parents' education, general attitude of the family towards the subject. Another finding of the study was the negative relationship between self-esteem and psychiatric semptom level. 84 Finally, the finding of the study were discussed in the light of the previous findings and explained on a hypothetical level to provide a starting point for the future research.

- Gür, Ayşegül, *Ergenlerde Depresyon ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki*, 1996, Yüksek Lisans, 170s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Genel olarak ilgili kaynaklarda ergenlik döneminde depresyon düzeyinin yüksekliği ile benlik saygısının düşüklüğü ilişkili bulunmaktadır. Ancak ülkemizde yapılan çalışmalarda, depresyonun ergenler için özel olarak geliştirilmiş bir ölçek kullanılarak ölçülmediği ve yetişkinler için geliştirilmiş ölçeklerin kullanıldığı görülmüştür. Bu çerçevede araştırmanın amacı, ergenler için özel olarak geliştirilmiş bir depresyon ölçeği olan Reynolds Ergen Depresyon ölçeği (REDÖ)'nin Türkçeye uyarlaması, geçerlik ve güvenirliğinin sağlanması ve bu yeni araçla bir ergen örnekleminde depresyon-benlik saygısı ilişkisinin yeniden incelenmesidir. Bu amaçla, araştırmaya 13-14 yaş grubu için orta sosyo-ekonomik düzeyi temsil ettiği düşünülen Ankara Atatürk ve Deneme Liselerinin ortaokul öğrencileri; 16-17 yaş grubu için aynı okulların lise öğrencileri ve 19-20 yaş grubu için ise Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin arasından 351'i erkek, 365'i kız olmak üzere toplam 716 ergen denek olarak katılmıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla Reynolds Ergen Depresyon Ölçeği (REDÖ), Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği, Çocuklar İçin Depresyon Ölçeği ve Beck Depresyon Ölçeği kullanılmıştır. Uygulamalar okullarda, ders saatleri içerisinde ve gruplar halinde yapılmıştır. REDÖ'nün güvenirlik çalışması, iç tutarlık için Cronbach Alfa yöntemi, iki- yarım güvenirliği ve test-tekrar test yöntemi ile hesaplanmıştır. Geçerliği ise, ölçüt bağlantılı ve birleşici geçerliğe ilişkin analizlerle ve faktör analiziyle saptanmıştır. REDÖ'nün faktör yapısı Temel Bileşenler Analizi ile incelenmiş; ölçeğin orjinali ve kaynaklarda bildirilenlerle karşılaştırılabilir faktör yapılarının bulunduğu ve Türk ergen örneklemleri için geçerli ve güvenilir bir araç olduğu gösterilmiştir. İİİ Araştırmada, ergenlerde depresyon ve benlik saygısı arasında literatür ile uyumlu olarak anlamlı ve negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Normatif grubun yaş ve cinsiyete göre depresyon ve benlik saygısı ölçeklerinden aldıkları puanlara ilişkin karşılaştırmalar iki yönlü varyans analizleriyle yapılmıştır. 16-17 ve 19-20 yaş gruplarındaki ergenlerin 13-14 yaş grubundakilerden anlamlı düzeyde yüksek depresyon puanı aldıkları bulunmuştur. Cinsiyet farklılıklarına ilişkin olarak, kızlar erkeklerden daha yüksek puan ortalamalarına sahiptirler. Yaş ve cinsiyet ortak etkisi bakımından, kız ve erkekler arasında sadece 16-17 yaş grubunda fark gözlenmektedir. Ayrıca, 16-17 ve 19-20 yaş gruplarındaki kızlar 13-14 yaş grubundakilere göre; 19-20 yaş grubundaki erkekler ise 13-14 yaş grubundakilere göre daha yüksek depresyon puanlarına sahiptirler. Ergenlerdeki benlik saygısı puanlan açısından yapılan karşılaştırmalarda ise, 13-14 ve 19-20 yaş gruplarının 16-17 yaş grubundan anlamlı düzeyde yüksek benlik saygısı puanlan aldıkları bulunmuştur. Bununla beraber, ergenler arasında benlik saygısı açısından cinsiyet farklılıkları gözlenmemiştir; yaş ve cinsiyet ortak etkisi yoktur. Aynca, benlik saygısı değişkeni üzerinde örneklemin uç noktalarında yer alan denekler ayrılarak, bu deneklerin depresyon düzeyleri incelenmiştir. Buna göre, düşük benlik saygısı olan grup, yüksek benlik saygısı olan gruba göre daha yüksek depresif belirtiler göstermiştir. Araştırmada son olarak yapılan Aşamalı Regresyon Analizleri sonucunda, anne eğitimi, sınıf düzeyi, kardeş sayısı ve anne mesleği ergenlerde depresyonun anlamlı yordayıcıları arasında yer almıştır. Benzer şekilde, anne eğitimi ve kardeş sayısı ergenlerde benlik saygısının da anlamlı yordayıcısı olarak belirmiştir. Bulgular ilgili literatür doğrultusunda tartışılmış ve gençlerin ruh sağlığı açısından önemli görülen önerilerde bulunulmuştur.

- İnanç, Necmeddin, *Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeyleri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 1997, Yüksek Lisans, 103s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmada Gaziantep Üniversitesi Mühendislik Fakültesi son sınıf öğrencilerinim benlik saygısı düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin saptanması amaçlandı. Bu amaçla 169 öğrenciye Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri uygulandı. Bilgi noksanlığı nedeniyle 6 kişi değerlendirme dışı bırakıldı. Değerlendirmeye alınan 163 öğrencinin %14.7'si kız, %85.3'ü erkeklerden oluşup yaş ortalamaları 24.6'dır. Öğrencilerin benlik saygısı puan ortalamaları 65, standart sapması 15.64 olarak saptandı. Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde "korelasyon" ve " t " testi teknikleri kullanıldı. Buna göre öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri ile akademik başarıları arasında 0.1 düzeyinde düşük (r:.25), fakat anlamlı bir ilişki olduğu saptandı. Akademik başarıları yüksek olan öğrenciler ile düşük olan öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri arasında 0.5 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlendi (t: 2.04). Kız ve erkek öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri arasında.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmadı (t: 1.27). Öte yandan, öğrenimlerini yıl kaybına uğramadan bitiren öğrencilerle yıl kaybına uğrayarak bitirenlerin benlik saygısı düzeyleri arasında anlamlı bir fark saptanmadı (t: 1.74; p > 05). Ancak, "iki yıl ve daha fazla" yıl kaybı olan öğrenciler ile hiç yıl kaybı olmayanların benlik saygısı düzeyleri arasında 0.1 düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunduğu saptandı (t: 2.69). Bu sonuç, öğrencilerin uğradıkları yıl kayıplarının artmasıyla benlik saygısı düzeylerinin önemli ölçüde ve olumsuz bir biçimde etkilendiğini göstermektedir.

- Yegül, Itır Beril, *Liseli Erkek Sporcular ile Sporcu Olmayan Bireylerin Benlik Saygısı ve Atletik Yeterlik Puanlarının Karşılaştırılması*, 1999, Yüksek Lisans, 104s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmada, liseli erkek sporcular ile sporcu olmayan liseli gençlerin benlik saygısı ile benlik algısı puanları arasındaki ilişkiler ve iki grup arasında atletik yeterlik, global benlik değerliliği ve benlik saygısı alt ölçeklerinde ortaya çıkan farklılıklar ortaya konmuştur. Araştırmaya, 15-18 yaş grubundaki 100 sporcu ve 103 sporcu olmayan toplam 203 liseli genç katılmıştır. Araştırmaya katılan 2 grubun benlik saygısının ölçümü için Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, benlik algısının ölçümü için Harter'ın gençler için Benlik Algısı Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. İlişkiler için Pearson Moment Çarpımlar Korelasyonu kullanılmış aynı zamanda kişisel bilgiler ile diğer bilgilerin karşılaştırılmasında ve veriler arasındaki farka bakmak için Mann Whitney U Testi kullanılmıştır. Sporcu olmayanlarda Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinin, benlik saygısı alt ölçeği ile sosyal kabul, atletik yeterlik, fiziksel görünüm, davranış, yakın arkadaşlık ve global benlik değerliliği puanları arasında negatif anlamlı ilişkiler bulunmuştur (p <01). Ayrıca okulda yeterlili sporcularda ise benlik saygısı ile sadece global benlik değerliliği arasında negatif anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır (p <01). Sporcularda ve sporcu olmayanlarda Rosenberg Benlik Saygısı ölçeğinin, benlik kavramının sürekliliği alt ölçeği ile fiziksel görünüm puanları arasında negatif anlamlı bir ilişki bulunmuştur (p <01). Sporcularda Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinin hayalperestlik alt ölçeği ile atletik yeterlik puanları arasında negatif anlamlı bir ilişki bulunmuştur (p <01). Sporcularda Rosenberg Benlik saygısı ölçeğinin psişik izolasyon alt ölçeği ile okulda yeterlik, sosyal kabul, fiziksel görünüm ve davranış puanları arasında negatif anlamlı ilişkiler bulunmuştur (p <01). Sporcu olamayanlarda ise psişik izolasyon ile sadece sosyal kabul puanları arasında negatif anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır (p <01). Ayrıca yapılan Mann

Whitney U testinin sonuçlarına göre, sporcuların atletik yeterliliğinin ve global benlik değerliliğinin sporcu olmayanlara göre daha yüksek olduğu (p <05), ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinin benlik saygısı alt ölçeğinde sporcular ve sporcu olmayanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı (p>.05) ortaya çıkmıştır.

- Ece, Ayşe, *Sağlık Meslek Lisesi Öğrencilerinde Benlik-Saygısı Düzeyi ile Okul Başarısının İncelenmesi*, 1999, Yüksek Lisans, 77s., Sağlık Bilimler Enstitüsü, Marmara Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışma, Sağlık Meslek Lisesi'nde öğrenim gören öğrencilerin Benlik-Saygısı düzeyleri ile Başarılarını araştırmak amacıyla metodolojik ve tanımlayıcı olarak planlanmıştır. Araştırmanın evrenini İstanbul İl Merkezinde, araştırma yapılacak Sağlık Meslek Lisesi yetkilileri ile görüşüp gerekli izinler alındıktan sonra bu okullarda öğrenim gören son sınıf öğrencilerinden çalışmamıza katılmayı kabul eden 137'si kız, 5'i erkek toplam 142 öğrenci oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında; literatür bilgisine dayalı olarak geliştirilen, öğrencileri tanıtıcı Bilgi Formu ve Rosenberg Benlik-Saygısı Ölçeği kullanılmıştır. Veriler; yüzdelik, ortalama, standar+V70:X70t sapma, "t testi", tek yönlü varyans analizi ve "ki kare" ile değerlendirilmiştir. Araştırmamızda, öğrencilerin yaş ortalamaları 17.97±0.62 olup, %88.7'si çekirdek aileye, %41.5'i dört ya da daha fazla kardeşe ve %88.7'si dengeli ekonomik yapıya sahip, öğrenci annelerinin %62'si, babalarının %56.4'ü ilköğretim mezunu olup, annelerin %87.4'ü ev hanımı babaların ise %37.3'ü serbest çalışmaktadır. Kız öğrencilerin, Benlik-saygısı düzeyleri, erkek öğrencilere oranla daha yüksek ve yatılı öğrenim gören öğrencilerin "İnsanlara Güven Duymaları", gündüzlü öğrencilere oranla daha fazladır. Öğrencilerin, aile tipi, ekonomik yapısı, kardeş sayıları, kardeş sıralaması, anne-babanın eğitimi ve mesleği benlik-saygısı düzeylerini etkilememektedir. Öğrencilerin, genel olarak benlik-saygısı düzeylerinde bir fark saptanmaz iken, alt ölçümlerde okullar arası farklılık saptanmıştır. Öğrencilerin, Benlik-Saygısı düzeyi ile aile tipleri arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır. Buna karşın aile tipleri ile "Kendilik Kavramının Sürekliliği" ileri derecede anlamlı, "İnsanlara Güven Duyma" ve "Hayalperestlik" düzeyleri anlamlı bulunmuştur. Öğrencilerin benlik-saygısı düzeyi ile başarıları arasında anlamlı bir fark saptanmaz iken, "Kendilik Kavramının Sürekliliği" ve "Depresif Duygulanım" düzeyleri anlamlı bulunmuştur.

- Uyanık, Gülden, *Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Lise Öğrencilerinin Benlik Saygısı ile Ruhsal Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2000, Yüksek Lisans, 96s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki lise öğrencilerinin benlik saygısı ile ruhsal durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla bu araştırma yapılmıştır. Bu amaçla Ankara il merkezinde bulunan özel ve resmi liselere devam etmekte olan 482 genç araştırmaya alınmıştır. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ve 11-18 Yaş Gençler İçin Kendini Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin istatiksel işlemleri, T-testi, ANOVA-TUKEY HSD testi ve Pearson momentler çarpımı korelasyonu testi ile test edilmiştir. Araştırmada Rosenberg benlik ölçeği saygısı ve 11-18 Yaş Gençler İçin Kendini Değerlendirme ölçeği arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ankara il merkezinde resmi ve özel liselere devam etmekte olan ergenlere ilişkin ortalama değerler elde edilmiştir. Lise öğrencilerinin benlik saygısı düzeyi çoğunlukla yüksek olarak bulunmuştur ve öğrencilerin 11-18 Yaş Gençler İçin Kendini Değerlendirme Ölçeği alt testleri için ortalama puanlar hesaplanmıştır.

- İkiz, Fatma Ebru Suner, *Farklı Liselerdeki Ergenlerin Benlik Saygısı, Akademik Başarı ve Sürekli Kaygı Düzeyi Arasındaki İlişki*, 2000, Yüksek Lisans, 101s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmada farklı liselerdeki ergenlerin benlik saygısı, akademik başarısı ve sürekli kaygı düzeyi arasındaki ilişki araştırılmaktadır. Araştırmada, 184 (87 kız, 97 erkek) lise ikinci sınıf öğrencisine Spielberger'in Sürekli Kaygı Düzeyi Envanteri, Rosenberg'in Benlik Saygısı Envanteri ve Kişilik Bilgi formu uygulanmış, akademik başarı ölçütü olarak öğrencilerin okul kayıtlarından birinci dönem sonu not ortalamaları alınmıştır. Veriler tek yönlü varyans analizi, korelasyon ve levene testi ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda akademik başarı ile benlik saygısı arasında anlamlı negatif bir ilişki olduğu ortaya çıkmaktadır. Sosyoekonomik düzeyin ve okul türünün benlik saygısı üzerinde etkili olduğu ve özel okulda okuyan öğrencilerin benlik saygısının yüksek olduğu; ergenlerin fiziksel özelliklerini değerlendirmeleri ile benlik saygısı, sürekli kaygı düzeyi ve akademik başarıları arasında ilişki olduğu; ailelerin ergenin doğru karar verip doğru davrandığına inanmasının ergenin benlik saygısı ile ilişkili olduğu; anne ve babası ile olumlu ilişkileri olan ergenlerin benlik saygısının ve akademik başarılarının yüksek olduğu görülmektedir. Karşı cinsten özel bir arkadaşı olmayanların akademik başarılarının yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin tutumunu "anlayışlı ve yardımcı" olarak değerlendiren öğrencilerin sürekli kaygı düzeyinin ve akademik başarılarının yüksek olduğu bulunmuştur. Okulda ders dışı etkinliklere katılanların benlik saygılarının yüksek olduğu görülmektedir, öğrencilerin okudukları okulu tercih etme nedenlerinin onların benlik saygısı, sürekli kaygı düzeyi ve akademik başarıları üzerinde etkili olduğu bulunmuştur. Benlik saygısı, sürekli kaygı düzeyi ve akademik başarının cinsiyetle ve ergenin arkadaş grubuna dahil olup olmamasıyla, rehberlik servisinden yararlanıp yararlanmamasıyla ilişkili olmadığı görülmektedir.

- Taysi, Ebru, *Benlik Saygısı Arkadaşlardan ve Aileden Sağlanan Sosyal Destek: Üniversite Öğrencileriyle Yapılan Bir Çalışma*, 2000, Yüksek Lisans, 98s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmada, Ankara'da bulunan çeşitli üniversitelerin, kız ve erkek öğrencilerinin aileden ve arkadaşlardan algıladıkları sosyal desteğin, öğrencilerin benlik-saygısı ile ilişkili olup olmadığına bakılmıştır. Araştırmaya 201 denek katılmıştır. Deneklerin 124'ü kız, 77'si erkektir. Kız ve erkek öğrenciler, yurtta ve aile yanında kalanlar olarak iki örneklem grubuna ayrılmıştır. Çalışmanın bulguları, Aileden Algılanan Sosyal Destek Ölçeği puanlarıyla, Offer Benlik İmgesi ölçeğine Aile İlişkileri alt ölçeğinden alman puanlar arasında anlamlı ve yüksek bir ilişki olduğunu göstermiştir. Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek Ölçeği puanlarıyla Offer Benlik İmgesi Ölçeğinin Sosyal İlişkiler alt ölçeğinden alman puanlar arasında anlamlı bir yüksek bir ilişki bulunmuştur. Sonuçlar en fazla sosyal destek algılanan kaynağın aile olduğunu göstermiştir. Çalışmanın bulguları cinsiyetin sosyal destek algılamasına ilişkin olarak önemli bir rolü olduğunu göstermiştir. Bulgular, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre sosyal destek algılamalarına daha fazla önem verdiklerini ortaya koymuştur. Bu sonuç erkek üniversite öğrencilerinin ailelerinden daha çok maddesel sosyal destek istiyor olmalarına bağlanmıştır.

- Yalım, Esra, *Yüksek Okul Öğrencilerinde Benlik Saygısının Akademik Başarı ve Aile İçi İletişime Etkisi*, 2001, Yüksek Lisans, 57s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmada, ergenlik çağındaki kız ve erkek öğrencilerin benlik saygı düzeyleri ile hem akademik başarı düzeyleri hem de aile içi iletişim düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Örneklem Kocaeli Üniversitesine bağlı bir meslek yüksekokulunda okuyan ve yaşları 18-20 arasında değişen 90 (41 kız, 49 erkek) öğrenciden oluşmuştur. Bu öğrenciler Coopersmith Benlik Saygısı Envanterini (Coopersmith Self-Esteem Inventory) ve ana-baba ile iletişimi gösteren bir envanterden (Kasatura, 1991) 20 soru seçilmek suretiyle oluşturulan ve öğrencilerin aile içi iletişim düzeylerini gösteren bir envanteri cevaplamışlardır. Denencelerin sulanmasına ilişkin olarak subjeler benlik saygı düzeyleri yüksek ve düşük olmak üzere iki ana gruba ayrılmışlardır. Gruplar arasında akademik başarı düzeyleri ve aile içi iletişim düzeyleri arasında anlamlı düzeyde bir fark olup olmadığı t testi ile sulanmıştır. Bu çalışmada akademik başarı puanı ve aile içi iletişim puanının toplamından elde edilen ve genel puan adım verdiğimiz yeni bir puan bulunmuştur. Benlik saygısı ile genel puan arasındaki ilişki, cinsiyet açısından benlik saygısının akademik başarıya etkisi hesaplanmıştır. Bulgular benlik saygısı yüksek olan kız ve erkek öğrencilerin akademik başarı düzeylerinin olumlu yönde olduğunu, benlik saygısı düşük olan kız ve erkek öğrencilerin akademik başarı düzeylerinin olumsuz yönde olduğunu ortaya koymuştur. Benlik saygısının akademik başarıya etkisinde cinsiyetin anlamlı bir etkisi saptanmamıştır. Benlik saygısı düşük kız ve erkek öğrencilerin ana-baba ile iletişim düzeylerinin düşük olduğunu, benlik saygısı yüksek olan kız ve erkek öğrencilerin ana-baba ile iletişim düzeylerinin yüksek olduğu ortaya konmuştur. Akademik başarı ve aile içi iletişim puanının toplamından oluşan ve hayatta başarıyı en iyi yansıttığını düşündüğümüz genel puan ise benlik saygısı az olan kız ve erkek öğrencilerde düşük, benlik saygısı yüksek olan öğrencilerde ise yüksek bulunmuştur.

- Bilgin, Şebnem, *Ergenlerde Kaygı ile Benlik Saygısı Arasındaki İlişki*, 2001, Yüksek Lisans, 108s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmada, farklı sosyo-ekonomik düzeyde yer alan 12, 13 ve 14 yaşındaki örgün eğitim kurumlarında okuyan ergenlerin kaygı düzeyi ve benlik saygısı düzeyi arasındaki ilişkinin yaşa, cinsiyete, anne-baba birlikte ya da ayrı oluşuna, anne ya da babanın kaybına, sosyo ekonomik duruma göre farklılaşıp farklılaşmadığı ilişkisel olarak incelenmiştir. Araştırmanın evreni 12-14 yaş arasında örgün eğitim kurumlarında karma öğrenim gören ergenler oluşturmaktadır. Adı geçen evrenden sosyo-ekonomik düzey değişkeni temel alınarak, tesadüfi küme örneklemi yöntemi ile üst sosyo-ekonomik düzeyi temsilen Acıbadem Özel Doğuş İlköğretim Okulu, alt sosyo-ekonomik düzeyi temsilen Sarıgazi Hüseyin Tolgacan Sipahi İlköğretim Okulu seçilmiştir. Seçilen okulların 6. 7 ve 8. sınıfındaki tüm öğrenciler araştırmanın örnekilemini oluşturmuştur. Araştırma örneklemi, 600'ü alt sosyo-ekonomik düzeyden, 831 'i üst sosyo-ekonomik düzeyden olmak üzere toplam 1431 öğrenciden oluşmuştur. Ömeklem grubunu oluşturan öğrencilere 2000-2001 eğitim- öğretim yılı Kasım ayı içinde kaygı düzeylerini ölçmek üzere Spielberger Durumluk/Süreksiz-Sürekli Kaygı Envanteri ve benlik saygılarını ölçmek üzere Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri uygulanmıştır. Öğrencilerin sahip olduklan kimlik özellikleri açısından durumluk-sürekli kaygı ve benlik saygısının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere istatistiksel açıdan bağımsız (ilişkisiz) grup "t" testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve çift yönlü varyans analizi (MANOVA) teknikleri kullanılmıştır. Bir ve iki boyutlu varyans analizleri sonunda f değeri anlamlı çıktığında, ikili grupların farklılıklarının belirlenme-

sinde LSD testi yapılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre ergenlerin benlik saygısı düzeyleri ile sürekli kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Cinsiyet değişkenine göre ergenlerin durumluk kaygı düzeyleri erkek ergenler aleyhine farklılaşmaktadır. Ergenlerin yaşları yükseldikçe durumluk ve sürekli kaygı düzeyleri düşmekte, babanın vefatı sürekli kaygıyı arttırmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki kız ve erkek ergenlerin sürekli kaygı düzeyleri değişmezken, üst sosyo ekonomik düzeydeki kız ve erkek ergenlerin sürekli kaygı puanları kız ergenler aleyhine değişmektedir. Ergenlerin sosyo-ekonomik düzeyleri arttıkça durumluk kaygı düzeyleri düşmektedir. Ergenlerin sosyo ekonomik düzeyleri arttıkça benlik saygısı düzeyleri de artmaktadır. Benlik saygısı düzeyi, üst sosyo-ekonomik düzeye sahip kız ve erkek ergenler arasında farklılaşmazken, alt sosyo-ekonomik düzeye sahip erkek ergenlerde kızlara oranla yüksek bulunmuştur.

- Emel, Serap, *Self-Esteem and Stressful Life Events of University Students (Üniversite Öğrencilerinin Öz Benlik Saygısı ve Stresli Yaşam Olayları)*, 2003, Yüksek Lisans, 95s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Orta Doğu Teknik Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmada öncelikle üniversite öğrencilerinin öz benlik saygısı düzeyleri, daha sonra kız-erkek, başarılı-başarısız öğrenciler arasındaki öz benlik saygısı farklılığı incelenmiştir. Son olarak, öz benlik saygısının stresli yaşam olayları ile ilişkisi incelenmiştir. Çalışmaya Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ)'nin farklı bölüm ve sınıf düzeylerinden toplam üç yüz kırk bir öğrenci katılmıştır. Çalışmada öğrencilere Rosenberg Öz Benlik Saygısı Ölçeği (SES), Üniversite Öğrencilerine Yönelik Yaşam Olayları Ölçeği (ÜÖYO) ve 4 soruluk demografik bilgi formu uygulanmıştır. Bu araştırma için ÜÖYO ölçeğinin faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda üç faktör belirlenmiştir. Bunlar sırasıyla benlik ile ilgili kaygı/problemler; çevresel, uyum ve aile ile ilgili olay/problemler; akademik olay problemlerdir. Öz benlik saygısı yüksek ve düşük olan öğrencilerin frekansı hesaplanmıştır. Ayrıca, öz benlik saygısı açısından kız ve erkek öğrenciler ile başarılı ve başarısız öğrenciler arasındaki farkılılığın anlamlılığı Bağımsız t-testi ile test edilmiştir. Stresli yaşam olayları ile öz benlik saygısı arasındaki ilişki Pearson korelasyon katsayısı analizi kullanılarak saptanmıştır. Çalışma sonucunda ilk olarak, 302 öğrencinin (%88.6) öz benlik saygısı yüksek bulunurken, 39 öğrencinin (%11.4) öz benlik saygısının düşük olduğu görülmüştür. Bağımsız t-testi sonucunda başarılı öğrencilerin öz benlik saygısının başarısız olanlarınkinden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ancak öz benlik saygısı açısından kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Son olarak, benlik ile ilgili kaygı/problemler; çevresel, uyum ve aile ile ilgili olay/problemler; akademik olaylar/problemler ile öz benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

- Aksaray, Semra, *Ergenlerde Benlik Saygısı Geliştirmede Beceri Eğitimi ve Aktivite Merkezli Programların Etkisi*, 2003, Doktora, 214s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışma beceri eğitiminin ve benlik saygısını geliştirmeye yönelik aktivitelerin benlik saygısı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma öntest-sontest kontrol gruplu yan deneysel araştırma modeline göre düzenlenmiştir. Araştırmada iki farklı deney grubu, plasebo grubu ve bir kontrol grubu yer almıştır. Çalışma grubu Adana Hürriyet İlköğretim Okuluna devam eden 7. sınıf öğrencilerinden 64 kişilik gönüllü bir gruptan oluşmaktadır, öğrencilerin 16 sı 1. deney

grubuna, 16 sı 2. deney grubuna 16 sı plasebo diğer 16 sı ise kontrol grubuna alınmıştır. Öğrencilerin benlik saygıları Coopersmith (1967) tarafından geliştirilen ve Onur (1981) tarafından Türkçe'ye çevrilen Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri ile ölçülmüştür. Ölçeğin geçerlik ve güvenirliği araştırma kapsamında 7. sınıf öğrencilerinden oluşan 156 kişilik bir grupta yeniden yapılmıştır. 1. deney grubuna on haftalık duygular, benlik tanımlama, problem çözme ve iletişim becerilerini içeren bir program; 2. deney grubuna on haftalık benliği tanıma ve benlik saygısını geliştirmeye yönelik çeşitli aktiviteleri içeren bir program; plasebo grubuna 6 haftalık mesleki ve 4 haftalık eğitsel rehberlik uygulanmış, kontrol grubuna ise herhangi bir işlem yapılmamıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel analizinde kovaryans analizi tekniği kullanılmıştır. Elde edilen bulgular beceri ve aktivite programlarına katılan öğrencilerin genel, sosyal, aile, okul ve toplam benlik saygısı puanlarının yükseldiğini göstermektedir. Her iki programa katılan öğrencilerin toplam ve alt ölçek benlik saygısı puanları arasında bir fark bulunamamıştır. Uygulamadan 16 hafta sonra öğrencilerin benlik saygıları tekrar ölçüldüğünde aileyle ilgili benlik saygısı haricinde, benlik saygılarındaki değişimin kalıcı olduğu görülmüştür.

- Saygıdeğer, Aysun, *Benlik Saygısı Düzeyleri Farklı Genel Lise Öğrencilerinin Bazı Kişisel Özelliklerine Göre İletişim Becerilerine İlişkin Algılarının İncelenmesi*, 2004, Yüksek Lisans, 140s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Anadolu Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, benlik saygısı düzeyleri farklı genel lise öğrencilerinin algıladıkları iletişim becerileri düzeylerinin özlük ve aile nitelikleri ile sosyal ilişkileri açısından farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu amaçla, araştırmada genel lise öğrencilerinin özlük nitelikleri olarak cinsiyet, sınıf düzeyi, akademik başarı, doğum sırası; aile nitelikleri olarak ailenin sosyo-ekonomik durumunu algılama, annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi, algılanan anne tutumu, algılanan baba tutumu, algılanan anne-baba arasındaki ilişki değişkenleri ele alınmıştır. Araştırma, 2003-2004 Öğretim yılında, Eskişehir il merkezindeki 4 genel liseden 1474 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiş ve 1459 öğrenciden kullanılabilir veri elde edilmiştir. Öğrencilerin benlik saygısı düzeyine ilişkin veriler, "Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği" (Çuhadaroğu,1986) ile, öğrencilerin iletişim becerilerini algılamalarına ilişkin veriler de "İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği" (Korkut, 1996) ile toplanmıştır. Araştırmanın bağımsız değişkenlerine ilişkin verilerin toplanması amacıyla, araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Anketi" uygulanmıştır. Araştırmada, verilerin analizinde; bağımsız gruplar arası t testi ile Faktöriyel Varyans Analizi uygulanmıştır. F istatistiği önemli bulunduğunda Tukey HSD testi kullanılmıştır. Tüm istatistiksel çözümlemeler için önemlilik düzeyi 05 olarak alınmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; benlik saygısı düzeyi yüksek genel lise öğrencilerin benlik saygısı düzeyi düşük olanlara göre, algılanan iletişim becerileri düzeyleri önemli derecede daha yüksek bulunmuştur. Genel lise öğrencilerin algılanan iletişim becerileri düzeyleri, cinsiyet, sınıf düzeyi, ailenin sosyo-ekonomik durumunu algılama, annenin eğitim düzeyi, anne-babanın birbirleriyle olan ilişkilerini algılamalarına göre farklılaşma göstermektedir. Bununla birlikte genel lise öğrencilerinin algılanan iletişim becerileri düzeylerinin akademik başarı, doğum sırası, babanın eğitim düzeyi, algılanan anne tutumu, algılanan baba tutumuna göre farklılık göstermediği görülmüştür.

- Yenidünya, Aslı, *Lise Öğrencilerinde Rekabetçi Tutum, Benlik Saygısı ve Akademik Başarı İlişkisi*, 2005, Yüksek Lisans, 155s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, lise öğrencilerinin rekabetçi tutum, benlik saygısı ve akademik başarıları arasındaki ilişki araştırılmak istenmiştir. Bu üç özellik araştırmanın temel değişkenleri olarak kabul edilmiştir. Bunun yanı sıra teorik anlamda ilişkili olduğu düşünülen diğer birtakım özelliklerinde bu temel değişkenlerle ilişkileri araştırılmak istenmiştir. Bu değişkenler; cinsiyet, yaş, okuduğu okul, sınıf ve bölümdür. Uygulama 2004-2005 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Maltepe ilçesinde bulunan 4 lisede 9. 10. 11. sınıf öğrencilerinden 458 kişilik bir örneklem grubuna uygulanmıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla; "Bireyi Tanıma Formu", "Rekabetçi Tutum Ölçeği" ve "Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri" kullanılmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel analizleri SPSS ile bilgisayarda yapılmıştır. Araştırmada veri türlerine göre Bağımsız Grup t testi, ANOVA, Kruskal-Wallis testi ve Pearson Çarpım Moment Kolerasyon katsayısı kullanılmıştır. Elde edilen bulgular; rekabetçi tutum cinsiyete, yaşa, okuduğu okul, sınıf ve bölüme göre farklılık göstermemektedir. Aynı şekilde benlik saygısı ile yapılan analizlerde de cinsiyet, yaş, okuduğu okul, sınıf ve bölüme göre farklılık bulunmamıştır. Yapılan bir diğer analiz sonucunda ise akademik başarı puanı ile rekabetçilik ve benlik saygısı puanları arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır. Yani öğrencilerin akademik başarıları ne kadar yükselirse rekabetçi tutum ve benlik saygıları o kadar artmaktadır.

- Birol, Zehra Nesrin, *Fen Lisesi ve Sosyal Bilimler Lisesi Öğrencilerinin Mükemmelliyetçilik, Benlik Saygısı, Liderlik Özelliklerinin İncelenmesi*, 2005, Yüksek Lisans, 122s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karadeniz Teknik Üniversitesi.

ÖZET: Üstün yeteneklilerin özelliklerine ilişkin tartışmalar farklı şekilde sürmektedir. Bu araştırmada Fen Lisesi öğrencileri ile Sosyal Bilimler Lisesi öğrencilerinin, mükemmeliyetçilik, liderlik ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler incelenmektedir. Betimsel bir desene uygun olarak düzenlenen araştırma 391 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu öğrencilerin 217'i Fen Lisesi öğrencileri, 174'ü Sosyal Bilimler Lisesinde öğrenim görmektedir. Araştırma grubunu, Trabzon, Erzurum ve Rize Fen Lisesi birinci ve ikinci sınıf öğrencileri arasından tesadüfi olarak seçilen öğrencilerle, İstanbul ve Erzurum Sosyal Bilimler Lisesinde öğrencilerinden oluşturmaktadır. Anketler iki tür okulda toplam 500 öğrenciye uygulanmış ancak istatistiksel işlemler 391 öğrencinin cevapları üzerinden yapılmıştır. Araştırmada veriler Minnesota Danışma Envanterinin Liderlik alt ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Envanteri, Benlik Saygısı Envanteri ve farklı değişkenlerin toplanmasına yönelik bilgi formundan oluşmaktadır. Araştırmadan elde edilen verilerin analizi için bağımsız t testi ve Ki kare teknikleri kullanılmıştır. Bağımsız t testi sonuçlarında hataya aşırı ilgi ve ailesel eleştiri boyutlarında Sosyal Bilimler Lisesi öğrencilerinin anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır. Ki kare sonuçlarına bakıldığında iki grubun puanları arasında benlik saygısı ve liderlik özellikleri açısından fark bulunmamıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular literatür bulguları da dikkate alınarak tartışılmıştır.

- Aktuğ, Taylan, *Ergenlerde Akran Baskısı ve Benlik Saygısının İncelenmesi*, 2006, Yüksek Lisans, 106s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada öğrencilerin cinsiyetlerine göre akran baskısı düzeyleri ve benlik saygıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu amaçla, akran baskısını ölçmek için Akran Baskısı Ölçeği, benlik

saygısını belirlemek için de Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır. Bu çalışma, 2005-2006 öğretim yılında Mersin Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde bulunan 6 liseden seçkisiz olarak belirlenen 600 birinci sınıf öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda; akran baskısı ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Ayrıca, ergenlerin benlik saygısı puanlarının akran baskısı düzeyleri ve cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla verilere Çift Yönlü Varyans Analizi (F Testi) uygulanmış, gruplar arasında gözlenen farkın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla da verilere Tukey testi uygulanmıştır. Araştırma bulguları; 1. Öğrencilerin yaşadıkları akran baskısı ile genel benlik saygıları, aile benlik saygıları ve akademik benlik saygıları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Ancak akran baskısı ile sosyal benlik saygısı arasında bir ilişkiye rastlanmamıştır. 2. Öğrencilerin cinsiyetine göre genel benlik saygısı, aile benlik saygısı ve akademik benlik saygısı puan ortalamalarının akran baskısı düzeyine göre anlamlı olarak farklı olduğu, ancak cinsiyetin bu ortalamalar açısından bir fark yaratmadığı gözlenmiştir. Sosyal benlik saygısı puanlarının cinsiyete göre farklılaştığı da gözlenmiştir.

- Gün, Ebru, *Spor Yapan ve Spor Yapmayan Ergenlerde Benlik Saygısı Düzeylerinin Karşılaştırılması*, 2006, Yüksek Lisans, 83s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, spor yapan ve spor yapmayan 12-14 yaş aralığındaki ergenlerin, Benlik Saygıları arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Alt problemler olarak aynı yaş grubu spor yapan ve spor yapmayan ergenlerin Psikosomatik Belirtileri incelenmiştir. Sosyo-demografik özelliklerden, ergenlerin sosyo-ekonomik düzeyleri incelenmiştir. Diyarbakır ve Ankara'daki, spor yapan ve spor yapmayan 12-14 yaş ergenlerle yapılan bu çalışmada, bu özelliklerin benlik saygısı ve psikosomatik belirtilerle ilişkilerine bakılmıştır. Ayrıca illere göre benlik saygısı ve psikosomatik belirtiler puanları karşılaştırılmıştır. Araştırmada 12-14 yaş grubundan 197 spor yapan, 236 spor yapmayan ergenin Benlik saygıları ve Psikosomatik Belirtilerini ölçmek için; Morris Rosenberg tarafından geliştirilen Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'nin alt ölçeklerinden olan Benlik Saygısı Ölçeği ve Psikosomatik Belirtiler Ölçeği kullanılmıştır. Sosyo-demografik özellikleri belirlemek için, araştırmacı tarafından hazırlanmış, Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Verilerin analizi ve ilişkiler için; SPSS 10. 00 Paket Programı kullanılmıştır. Spor yapanlarla spor yapmayanların benlik saygısı puanları arasında, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Spor yapanlarla spor yapmayanların psikosomatik belirtiler puanları arasında, ters yönlü anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Spor yapanların ve yapmayanların sosyo-demografik özelliklerinden; ergenlerin ait olduğu sosyo-ekonomik düzeyler ile benlik saygısı arasında, pozitif anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Sosyo-ekonomik özellik ile ergenlerin psikosomatik belirtileri arasında, negatif anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Ayrıca illere göre benlik saygısı ve psikosomatik belirtiler düzeylerinin karşılaştırmalarında, anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu çalışma sonucunda, spor yapmanın, ergenlerin stres belirtilerini azaltmada çok önemli ve yararlı olduğu görülmektedir.

- Tatoğlu, Nilüfer, *Zonguldak İl Merkezinde 15-17 Yaş Grubu Genel Lise Öğrencilerinde Benlik Saygısının Akademik Başarıya Etkisi*, 2006, Yüksek Lisans, 101s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi.

ÖZET: Hemen her toplumda, bireylerin zor yaşam koşullarının altından kalkarak, toplum içindeki değişim ve gelişmelere uyum sağlamaları ve toplum içinde bir yer bulmaları istenir. Bu uyumun kolay

olması için bireylerin yeterli bilgi ve beceri ile donatılması gerekmektedir. Uyum sorununu en çok yaşayan genç nüfustur. Ergen birey, bu yaş dönemine özel krizi atlatamazsa toplum tarafından onaylanmayan, yasal olmayan düşünce ve davranışlara yönelir. Bu olumsuzlukları önlemek için ergenlik dönemindeki ergen bireylere verilen rehberlik ve danışmanlık hizmeti önem kazanmaktadır. Temel sağlık hizmetleri kapsamında yer alan koruyucu sağlık hizmetlerinin çalışma alanında okul sağlığı hizmetleri önemli yer tutar. Okul sağlığı kavramı; öğrencilerin ve okul çalışanlarının, sağlık durumlarının saptanması, geliştirilmesi ve tedavisinin planlanmasıdır. Araştırma okul sağlığı çerçevesinde ergenlerin benlik saygılarının, okul başarısı üzerine olan etkisini incelemek amacıyla, Zonguldak il merkezinde altı genel lisede 15-17 yaş grubu öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Araştırma grubu 5694 kişiyi temsil eden 457 ergenden oluşmaktadır. Araştırmamıza katılan öğrencilerin %41.8'i 15 yaşındadır, %58.0'i kız, %42.0'si erkek öğrencidir. Öğrencilerin %75.1'i orta gelir düzeyindedir, %92.6'sının annesi, %3.9'unun babası çalışmamaktadır. Benlik saygısı puanı ve okul başarısı notu arasındaki tek yönlü varyans analizinin sonucuna göre, yüksek, orta ve düşük benlik saygısı puanına sahip gruplar arasında okul başarısı notu yönünden istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur (p=0.001).

- Ciğerci, Zeynep Coşar, *Üstün Yetenekli Olan ve Olmayan Ergenlerde Benlik Saygısı, Başkalarının Algılaması ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişkiler*, 2006, Yüksek Lisans, 91s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya Üniversitesi.

ÖZET: Araştırmanın temel amacı, üstün yetenekli olan ve olmayan ergenlerde benlik saygısı ve başkaları tarafından algılanmaya ilişkin düşüncelerin psikolojik belirtiler üzerindeki etkisini araştırmak ve üstün yetenekli ergenlerin kişilik gelişimlerine katkıda bulunabilecek önerilerde bulunabilmektir. Araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır: Üstün yetenekli olan ve olmayan ergenlerin benlik saygısı ve başkaları tarafından algılanmaya ilişkin düşünceleri demografik özelliklerine göre değişmekte midir? - Üstün yetenekli olan ve olmayan ergenlerin psikolojik belirti düzeyleri ile demografik özelliklerine göre değişmekte midir? - Üstün yetenekli olan ve olmayan ergenlerin benlik saygısı ile başkaları tarafından algılanmaya ilişkin düşünceleri arasında fark var mıdır? Araştırmada öncelikle konu ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Araştırma konusuyla ilgili verileri ulaşabilmek amacıyla Rosenberg Benlik Saygısı Envanterinin benlik saygısı alt ölçeği (Çuhadaroğlu), Kısa Semptom Envanteri (Şahin ve Durak) ve araştırmacı tarafından hazırlanan bilgi formu kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 11,5 paket programından yararlanılarak, varyans anlizi, t testi ve Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon teknikleri kullanılarak analiz edilmiş ve tüm veriler.05 düzeyinde test edilmiştir. Araştırmanın bulgularından elde edilen sonuçlara göre; Üstün yetenekli ergenlerde normal akranlarına oranla başkalarının kendilerine ilişkin olumlu fikirlere sahip oldukları düşüncesi daha yaygındır. Üstün yetenekli ergenlerin normallere göre depresyon, somatizasyon, obsesif-kombusif bozukluk, paranoya ve psikotizm gibi psikolojik belirtileri taşıma olasılığının daha fazla olduğu görülmüştür. Ayrıca araştırma grubunun genelinde kızların erkeklere oranla depresyon, obsesif-kombusif bozukluk, kişiler arası duyarlılık ve anksiyete düzeylerinin daha fazla olduğu bulunmuştur. Annenin eğitim durumu ile psikolojik belirtiler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Gelir durumunun anksiyete düzeyi üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Sonuçlar üstün yetenekli öğrenciler açısından tartışılmıştır.

- Oğurlu, Uğur, *Düşünsel Duygulanımcı Davranış Terapisi (DDDT) Odaklı Grupla Psikolojik Danışmanın Ergenlerdeki Benlik Saygısı Düzeyine Etkisi*, 2006, Yüksek Lisans, 128s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma, Albert Ellis'in geliştirdiği Düşünsel Duygulanımcı Davranış Terapisinin (DDDT) grupla psikolojik danışmada uygulanması ile, ergenlerin benlik saygısını yükseltmedeki etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın verileri, 2004-2005 öğretim yılında Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi 3. sınıf öğrencilerinden elde edilmiştir. Araştırmada, toplam 255 öğrenciye, bireylerin benlik saygılarını ölçmek amacıyla Rosenberg (1965) tarafından geliştirilen ve Çuhadaroğlu (1986) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan Bilgi Formu uygulanmıştır. 255 kişilik gruptan 10 kişi deney 10 kişi de kontrol grubuna olmak üzere 20 kişi seçilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel analizleri için, deney grubundaki deneklerin Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinden elde ettikleri öntest ve sontest puanları arasındaki farkın, kontrol grubundaki deneklerin Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinden elde ettikleri öntest ve sontest puanları arasındaki fark ile karşılaştırılması amacıyla, verilere tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Bu araştırmada, her grup için dağılımın normalliği Shapiro-Wilk testi ile varyansların homojenliği ise Levene Testi ile incelenmiştir. Grupların kovaryanslarının eşit olduğuna ilişkin sayıltının test edilmesinde, Box tarafından geliştirilen Box-M istatistiği kullanılmıştır. Deney sonrasında deney grubu deneklerin Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinden aldıkları puanlardaki artışın veya benlik saygılarındaki yükselişin zaman içinde kalıcı olup olmadığını incelemek amacıyla sontest uygulamasından bir ay sonra izleme testi uygulanmış ve bireylerin sontest-izleme testi puanları arasında fark olup olmadığını incelemek amacıyla verilere, bağımlı gruplar için t-testi uygulanmıştır. Araştırma verilerinin analizi sonucunda elde edilen bulgulara göre; 1- Düşünsel Duygulanımcı Davranış Terapisi odaklı grupla psikolojik danışma alan bireylerin deney sonrası Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinden elde ettikleri puanlarda bir artış olduğu gözlenmiştir. 2- Düşünsel Duygulanımcı Davranış Terapisi odaklı grupla psikolojik danışma almayan kontrol grubundaki deneklerin Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinden elde ettikleri puanların deney süresince değişiklik göstermediği görülmüştür. 3- Deney uygulamasının sonunda Düşünsel Duygulanımcı Davranış Terapisi odaklı grupla psikolojik danışmanın etkisi olarak deney grubu deneklerde gözlenen benlik saygısındaki artışın, izleme çalışmasının yapıldığı bir ay sonra da sürdüğü gözlenmiştir. Araştırma bulguları, daha önce bu konu ile ilgili yapılan diğer araştırma bulguları ile birlikte tartışılıp yorumlanmış ve bulgular doğrultusunda geleceğe yönelik önerilerde bulunulmuştur.

- Dilek, Hasan, *Farklı Eğitim Programlarına Devam Eden Lise II. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı ile Anne-Babalarının Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2007, Yüksek Lisans, 89s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma, farklı eğitim programlarına devam eden lise II. sınıf öğrencilerinin benlik saygısı ile anne-babalarının benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemi, 2004-2005 Eğitim-Öğretim yılında Kırsehir ili merkez liselerinde (Meslek, Düz ve Süper/Anadolu liseleri) öğrenimine devam eden 200 lise II. sınıf öğrencisi ve anne-babalarından oluşmuştur. Öğrencilerin ve anne babalarının benlik saygı düzeyini ölçmek için Güngör'ün geliştirdiği "Benlik Saygısı Envanteri" kullanılmıştır. Ölçek, her cümle için; bana benziyor (1) ve bana benzemiyor (0) seçeneklerine yer veren 75 sorudan oluşmaktadır. Öğrencilerden ve anne-babalardan, her cümle için

kendilerine uygun olanları belirtmeleri istenmiştir. Benlik saygısı sonuçlarının değerlendirilebilmesi ve karşılaşma yapılabilmesi amacıyla öğrencilerin ve anne-babaların benlik saygısı puanının ortalama ve standart hatası hesaplanmış ve düşük, orta, yüksek olarak, derecelendirilmiştir. Öğrencilerin ve anne-babaların benlik saygısı ilişkisi incelenirken bu değerler dikkate alınmıştır. Anket formunun ilk bölümünde öğrenciler için "Kişisel Bilgiler Formu"na yer verilmiştir. Bu formda örgencilerin yaşı, cinsiyeti, okulu, babasının ve annesinin öz olup olmadığı, ailede kaç çocuk olduğu, ailede kaçıncı çocuk olduğu, babasının öğrenim durumu, annesinin öğrenim durumu ve annesinin çalışma durumu sorulmuştur. Belirlenen okullardaki öğrencilere 200 anket ve kişisel bilgi formu, annelere 200, babalara 200 anket olmak üzere toplam 600 anket dağıtılmıştır. Araştırmada toplanan verilerin analizinde çapraz tablolar oluşturulmuş ve ilişki katsayıları hesaplanmıştır. İlişki katsayılarının anlamlılığına bakılarak benlik saygısı ile ilgilenilen değişkenin ilişkili olup olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. İlişki katsayıları ilgilenilen değişkenin ölçülme düzeyleri dikkate alınarak 2 ve gamma olarak seçilmiştir. 2 hesaplanırken gerekli durumlarda uygun gruplar birleştirilmiş, birleştirme yapılamayan durumlarda likelihood değeri dikkate alınmıştır. Araştırmanın sonucunda; okul türlerine göre öğrencilerin benlik saygıları ile annelerinin benlik saygısı arasında ilişki saptanmıştır (p=0.0000.05, Meslek lisesi için p=0.597>0.05, Süper/Anadolu lisesi için p=0.947>0.05). Okul türlerine göre öğrencilerin benlik saygısı ile annenin öğrenim durumu arasında ilişki saptanamamıştır (Düz Lise için p değeri=0.071>0.05, Meslek lisesi için p degeri=0.758>0.05, Süper/Anadolu lisesi için p degeri=0.350>0.05). Okul türlerine göre öğrencilerin benlik saygısı ile babaların öğrenim durumu arasında bir ilişki saptanamamıştır (Düz lise P degeri=0.694>0.05, Meslek lisesi P=0.953>0.05, Süper/Anadolu lisesi P=0.179>0.05). Okul türlerine göre öğrencilerin benlik saygısı ile annelerinin çalışma durumu arasında Meslek lisesi okul grubu için ilişki saptanmıştır (p=0.0480.05, Meslek lisesi için p=0.478>0.05, Süper/Anadolu lisesi için (p=0.892>0.05). Okul türlerine göre öğrencilerin benlik saygısı ile doğum sırası arasında ilişki saptanamamıştır (Düz lise için p=0.990>0.05, Meslek lisesi için p=0.732>0.05, Süper/Anadolu lisesi için p=0.767>0.05). Öğrencilerin okudukları okul türüne göre sahip oldukları benlik saygısı arasında ilişki saptanamamıştır.

- Dinçer, Feray, *Hemşirelik ve Ebelik Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Atılganlık Düzeyleri*, 2007, Yüksek Lisans, 100s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi.

ÖZET: Hemşirelik ve ebelik eğitimi zor ve stresli bir süreçtir. Bu süreç içerisinde hemşirelerin ve ebelerin özgüveninin yüksek olması, kendilerini ifade edebilmesi, etkili iletişim kurabilmeleri, kararlarını savunabilmeleri istenir. Ancak eğitimlerinin benlik saygılarını düşürüp, onları atılgan olmayan davranışlara yönlendirdiği savunulmaktadır. Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin benlik saygısı ve atılganlık düzeylerini tespit etmek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılan çalışmamızın evrenini Çukurova Üniversitesi Adana Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin tümü oluşturmuştur. Veriler öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini belirleyen anket formu, Stanley Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği (BSÖ) ve Rathus Atılganlık Envanteri (RAE) uygulanarak toplanmıştır. Öğrencilerin %51,1'i hemşirelik bölümü, %48,9'u ebelik bölümü öğrencisidir. Öğrencilerin %66,9'unun düz veya meslek lisesinden mezun olduğu, %51,6'sının 4 kardeş ve üzerinde, %31,3'ünün ailenin 1. çocuğu, %92,4'ünün anne ve babasının sağ, babalarının %42,1'inin emekli, annelerinin %97,1'inin çalışmadığı, babalarının %47,4'ünün ve annelerinin %52,0'ının ilkokul mezunu olduğu, %93,2'inin çekirdek ailesi olduğu, %46,9'unun hayatlarının büyük bölümünü büyükşehirde geçirdiği, %43,7'sinin yurtta kaldı-

ğı tespit edilmiştir. Öğrencilerin BSÖ puan ortalamasının 71,94±15,86, RAE puan ortalamasının 21,50±21,27 olduğu, BSÖ ile RAE puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır (r=0,588, p<0,01). Ebelik bölümü öğrencilerinin BSÖ ortalamasının (73,66±15,46) hemşirelik bölümü öğrencilerinin ortalamasından (70,30±16,10) yüksek olduğu ve farkın anlamlı olduğu saptanmıştır (p<0,05). Öğrencilerin %38,6'sının benlik saygısı düzeylerinin düşük, %61,4'ünün benlik saygısı düzeylerinin yüksek olduğu, BSÖ'nün mezun olunan lise, ailedeki çocuk sayısı, hayatın büyük bir bölümünün geçirildiği yer, ortalama aylık gelirlerin tanımlama biçiminden etkilendiği saptanmıştır. Öğrencilerin %29,3'ünün çekingen, %70,7'sinin atılgan olduğu ve RAE'nin öğrencilerin hayatlarının büyük bir bölümünü geçirdikleri yer ile annenin eğitim durumundan etkilendiği saptanmıştır.

- Çankaya, Burcu, *Lise I. ve II. Sınıf Öğrencilerinin Algılanan Benlik Saygısının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*, 2007, Yüksek Lisans, 53s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma, Lise 1. ve 2. sınıf öğrencilerinin algılanan benlik saygılarının; cinsiyete, sosyal kaygı düzeyine ve akademik başarı düzeyine göre değişip değişmediğini incelemek amacıyla yapılmış betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini, Ankara İlinin, Çankaya ve Keçiören ilçeleri Liselerinin birinci ve ikinci sınıflarında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada belirlenen Liselerden rastgele örnekleme tekniği yoluyla 500 kişilik bir örneklem alınmıştır. Araştırmanın bağımlı değişkeni olan benlik saygısı Coopersmith tarafından geliştirilen ve Türkçe'ye uyarlanması Turan ve Tufan (1987) tarafından yapılan Coopersmith Self-Esttem Inventory ile araştırmanın bağımsız değişkenlerinden olan Sosyal Kaygı Düzeyi Liebowitz (1985) tarafından geliştirilen ve Türkçe'ye uyarlaması Gümüş (1997) tarafından yapılan Sosyal Durumlarda Kendini Değerlendirme envanteri kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde denekler gruplara ayrıldıktan sonra grup ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmıştır. Daha sonra da grupların iki olduğu durumlarda t- testi, ikiden çok olduğu durumlarda da tek yönlü varyans analizinden (F- testi) yararlanılmıştır. Anlamlılık düzeyi = 0.05 olarak seçilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre Lise 1 ve 2. sınıf öğrencilerinin benlik saygısı düzeyleri, akademik başarılarına göre F(2/296)=23.44, p<.001) anlamlı düzeyde bulunmuştur. Farkın kaynağı Tukey Kramer testi ile test edilmiştir. Alt akademik başarı ile orta (Tk=4.441 p<.05), orta akademik başarı ile üst (Tk=4.012 p<.05) ve alt akademik başarı ile üst arasındaki (Tk=9.591 p<.05) farklar önemli bulunmuştur. Akademik başarısı yüksek öğrencilerin benlik algısı puanları da yüksektir. Akademik başarı arttıkça, öğrencilerin benlik saygı düzeyleri de artmaktadır. Lise 1 ve 2. sınıf öğrencilerinin algılanan benlik saygısı düzeyleri sosyal kaygı düzeylerine göre (t=8.110 p<.001) anlamlı bulunmuştur. Sosyal kaygısı alt düzeyde olan öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri yüksektir. Lise 1. ve 2. sınıf öğrencilerinin algılanan benlik saygısı düzeylerinde cinsiyete göre (t=1.528, p>.05) fark bulunmamıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, lise 1 ve 2. sınıf öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı bir ilişkinin olmadığı, sosyal kaygı düzeyine ve akademik başarı düzeyine göre ise anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

- Özmen, Feriha, *Algılanan Aile İçi İletişim Biçimlerinin Ergenlerin Benlik Saygısına Etkisi ve Bir Uygulama Örneği*, 2007, Yüksek Lisans, 112s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Anadolu Üniversitesi.

ÖZET: Ergenlik bireyin kimliğini sorguladığı kendini bulmaya başladığı çok hassas bir

dönemdir. Bu dönemde ergen bireyler benliklerini oluştururken ailelerindeki iletişim biçimlerinin etkisi altında kalmakta ve çeşitli sıkıntılarını az çok ailelerine de yansıtmaktadırlar. Bunun yanında ailedeki iletişim sıkıntılarının da kendilerine az çok yansıması kaçınılmazdır. Bu araştırmada son yıllarda geliştirilen Aile İçi İletişim Teorisi ışığında ele alınan dört farklı aile iletişim biçiminin ergenin benlik saygısına yani kendisinden memnuniyet derecesine ne derece etki ettiği tespit edilmiştir. Bu dört farklı iletişim biçimi Diyalog Odaklılık ve Uyumluluk Odaklılık adında iki farklı özelliğin iletişim biçimlerindeki dağılımına göre belirlenmektedir. Hoşgörülü Aile İçi İletişim Biçimi, Çoğulcu Aile İçi İletişim Biçimi, Otoriter Aile İçi İletişim Biçimi ve Dağınık Aile İçi İletişim Biçimi olarak sınıflandırılan bu 4 grup düşük, orta ve yüksek benlik saygısı derecesine göre bir çalışma kümesine uygulanarak irdelenmiştir. Yapılan puanlamalar Ki Kare Testi (Chi Square Test) yardımıyla sınıflandırılmış ve ergenlerin aile içi iletişiminin çoğulcu yapıdan dağınık yapıya değiştiği tespit edilmiştir. Daha çoğulcu ailelerde yaşayan ergenler daha fazla yüksek benlik saygı düzeyine sahiptir. Yapılan bu çalışmanın hem bu alanda çalışan iletişim uzmanlarına hem de kişisel gelişim birimlerine katkıda bulunması amaçlanmaktadır. Ergenlik dönemindeki sorunlara ilişkin yapılan araştırmalar, ergen bireyin yaşadığı çelişkilerin çözümünün sağlıklı olması halinde bunun ileriki yaşamına da o kadar sağlıklı aksettiğini göstermektedir.

- Çevik, Gülşah Büyükşahin, *Lise 3. Sınıf Öğrencilerinin Arkadaşlık İlişkileri ve Benlik Saygılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2007, Yüksek Lisans, 132s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, lise 3. sınıf öğrencilerinin arkadaşlık ilişkileri ve arkadaşlık ilişkilerindeki bazı değişkenlere göre benlik saygısının incelenmesidir. Bu çalışma, 2005-2006 eğitim-öğretim yılında Adana İli Seyhan İlçe'sinde bulunan 6 genel lisede toplam 532 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Araştırmanın verileri "Arkadaş İlişkileri Anketi" ve Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri ile toplanmıştır. Verilerin analizinde frekans, yüzde, kay kare analizi, bağımsız gruplar t-testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin arkadaş sayılarının çoğunluğunun 10'dan fazla olduğu; erkeklerin kızlara göre daha fazla arkadaşa sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin yakın arkadaş sayısının çoğunun 2 ile 4 ve erkeklerin yakın arkadaş sayısının kızlardan daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin çoğunun karşı cinsten arkadaşı olmakla birlikte, arkadaşlarıyla genellikle okulda-dershanede tanıştıkları ortaya çıkmıştır. Karşı cinsten romantik bir ilişkisinin olmadığını belirten öğrencilerin oranı, olduğunu belirtenlerden daha yüksektir. Öğrencilerin yaşadığı anlaşmazlık konularında ilk sırada farklı dünya görüşüne sahip olma vardır. Öğrencilerin çoğunluğu yakın arkadaşlarıyla olan ilişkilerinde memnundur ve arkadaşlarında tercih ettiği özelliklerin başında sırdaş ve güvenilir olma gelmektedir. Öğrencilerin yarısından fazlası için ailelerinin arkadaşlık ilişkilerine müdahale ettiği, erkeklerden daha çok kızlara müdahale edildiği ve bu müdahalenin çoğunlukla anne tarafından yapıldığı ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin benlik saygısı cinsiyete ve yakın arkadaş sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Buna karşılık, öğrencilerin karşı cinsten arkadaşın olup olmaması, romantik bir arkadaşın olması ve ailenin müdahale etmesine göre benlik saygısı ölçeğinin bazı alt ölçek puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

- Ünal, Serdal, *Atılganlık Becerileri Eğitim Programının İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Atılganlık Düzeyi ve Benlik Saygısı Üzerindeki Etkisi*, 2007, Yüksek Lisans, 235s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, atılganlık becerileri eğitim programının ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin atılganlık düzeyi ve benlik saygısı üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırma grubu, Ayrancılar Atatürk İlköğretim Okulu ikinci kademe öğrencilerinden oluşturulmuştur (20 deney grubu, 20 kontrol grubu olmak üzere toplam 40 öğrenci). Veri toplama araçları olarak Rathus Atılganlık Envanteri, Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri kullanılmıştır. Araştırma ön-test, son-test kontrol gruplu deneysel bir araştırmadır. Tespit edilen 40 öğrenci deney ve kontrol gruplarına tabakalı örnekleme yapılarak rastgele belirlenmiştir. Deney grubuna seçilen öğrencilerle bireysel olarak programın amaçları ve kuralları görüşülmüs, daha sonra yapılan grupla toplantıda da programın amaç ve kuralları tekrar edilmiştir. Deney grubuna, Atılganlık Becerileri Eğitim Programı 12 oturum olarak uygulanmıştır. Oturumlar haftada bir kez yapılmış ve ilk 11 oturum 90 dk. , 12. oturum ise 45 dk. olarak uygulanmıştır. İki grubun ön test ve son test ölçümlerinden elde edilen veriler t testi ve varyans analizi (F) teknikleri ile çözümlenmiştir. Araştırma sonunda, Atılganlık Becerileri Eğitim Programının İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin atılganlık düzeylerini ve benlik saygılarını geliştirmede etkili bir yöntem olmadığı görülmüştür.

- Koçak, Erhan, *Ergenlerde Yalnızlığın Yordayıcısı Olarak Benlik Saygısı ve Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzlarının İncelenmesi*, 2008, Yüksek Lisans, 113s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, ergenlerde yalnızlığın yordayıcısı olarak Benlik Saygısı ve Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzlarının (Öfke içe, öfke dışa, öfke kontrol) incelenmesidir. Bu çalışma, 2006-2007 eğitim-öğretim yılında Hatay İli İskenderun İlçesinde bulunan bir Anadolu Lisesi ve bir Genel Lisede toplam 478 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Çalışmaya katılan ergenlerin yaş ortalaması 16.01'dir (Ss=1.22). Araştırmanın verileri UCLA Yalnızlık Ölçeği, Sürekli Öfke ve Öfke İfade Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ile toplanmıştır. Veriler SPSS- WINDOWS 11.5 paket programıyla çözümlenmiştir. Sonuçların yorumlanmasında $p<0.5$ anlamlılık düzeyi kabul edilmiştir. Verilerin analizinde aşamalı regresyon analizi teknikleri kullanılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre yalnızlık ölçeğinden elde edilen puanlar ile benlik saygısı ölçeği ve öfke kontrolü alt ölçek puanları arasında negatif ilişkiler olduğu gözlenirken, yalnızlık ve sürekli öfke, yalnızlık ve öfke içe, yalnızlık ve öfke dışa alt ölçeklerinden elde edilen puanlar arasında ise pozitif ilişkiler olduğu gözlenmiştir. Yalnızlığı en çok yordayan bağımsız değişkenin benlik saygısı olduğu, bunu sırasıyla öfke içe ve öfke kontrolü değişkenlerinin izlediği belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre yalnızlığın sürekli öfke ve öfke dışa değişkenleri ile de ilişkili olduğu ancak bu ilişkinin yalnızlığı yordayacak kadar anlamlı olmadığı sonucuna varılmıştır.

- Demirbaş, Elif, *Lise Öğrencilerinin Utangaçlık ve Benlik Saygılarının Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Açısından İncelenmesi*, 2009, Yüksek Lisans, 94s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada lise öğrencilerinin utangaçlık ve benlik saygısı fonksiyonel olmayan tutumlar açısından incelenmiştir. Araştırma örneklemini Trabzon il ve ilçe merkezlerinde lise öğrenimi-

ne devam eden ve tesadüfi küme örnekleme yöntemi ile seçilen 498 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma grubunda 259 kız, 239 erkek öğrenci bulunmaktadır. Araştırmada öğrencilerin utangaçlık düzeylerini belirlemek için Cheek ve Buss (1981) tarafından geliştirilen "Utangaçlık Ölçeği", benlik saygı düzeyini ölçmek için Coopersmith (1967) tarafından geliştirilen Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri, fonksiyonel olmayan tutumları ölçmek için Weismann ve Beck (1978) tarafından geliştirilen Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde tek yönlü varyans analizi, pearson momentler çarpım korelasyon katsayısı ve regresyon analizi teknikleri kullanılmış ve varyans analizi sonuçlarının anlamlı çıkması sonucunda farkın kaynağını belirlemek için Tukey Testi'nden yararlanılmıştır. Kız ve erkek öğrencilerin utangaçlık ve benlik saygısı düzeylerinin farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Anne-baba eğitim düzeyi değişkenine göre öğrencilerin utangaçlık puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Bununla birlikte yüksek benlik saygısının annenin eğitim düzeyi ile ilişki olmadığı; ancak babanın eğitim düzeyine göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca araştırma sonucunda benlik saygısı puanları yüksek olan öğrencilerin utangaçlık puanları düşükken, benlik saygısı puanları düşük olan öğrencilerin utangaçlık puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Utangaçlık ile fonksiyonel olmayan tutumların mükemmelcilik alt boyutu arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmazken; utangaçlık ile onaylanma ihtiyacı arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu ve onaylanma ihtiyacının utangaçlığı yordayan bir unsur olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benlik saygısı ile fonksiyonel olmayan tutumların mükemmelcilik alt boyutu ile onaylanma ihtiyacı alt boyutu arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu ve bu iki alt boyutun benlik saygısını yordayan unsur olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular, yapılan araştırmalarla birlikte tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

- Yiğit, Hatice, *Ergenlerin Benlik Saygılarının Yaşam Doyumu ve Bazı Özlük Nitelikleri Açısından İncelenmesi*, 2010, Yüksek Lisans, 112s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma, ergenlik döneminin ilk yıllarında ergenlerin benlik saygıları ile ilişkisi olabilecek değişkenlerin ergenlerin benlik saygısı düzeylerini yordamadaki güçleri ve benlik saygılarının bazı değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğinin araştırılması amacı ile yapılmıştır. Bu araştırmanın genel evrenini 2009-2010 eğitim öğretim yılında Sivas İl Merkezi sınırları içerisinde bulunan ilköğretim II. kademede 7. ve 8. sınıfa devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme grubu, Sivas il merkezi sınırları içerisinde bulunan 3 ilköğretim okulunun 7. ve 8. sınıflarına devam eden ergenlerden tesadüfi küme örnekleme yoluyla seçilen 206 kız ve 205 erkek olmak üzere toplam 411 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada ergenlerin kendileri ve aileleri ile ilgili verileri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ile bağımsız değişkenlere yönelik bilgiler toplanmıştır. Araştırmada ergenlerin benlik saygısı düzeylerini belirlemek amacıyla Rosenberg (1965) tarafından geliştirilen, Çuhadaroğlu (1986) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Rosenberg Benlik Saygısı ölçeği kullanılmıştır. Yaşam Doyumu düzeyini ölçmek amacıyla Huebner (1994) tarafından geliştirilen, Çivitci (2007) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada kişisel bilgi formu ve ölçekler aracılığı ile 13-14 yaş grubundaki 411 ergenden elde edilen verilerin analizinde SPSS 12 paket programı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda 13-14 yaş grubundaki ergenlerin benlik saygısı puanlarında kardeş sayısına, anne eğitim durumuna, aile aylık gelir durumuna göre anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. 13-14 yaş grubundaki ergenlerin benlik saygısı düzeylerinde cinsiyete, doğum sırasına, anne çalışma durumuna, baba eğitim durumuna ve baba çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı, yaşam doyumu puanlarının benlik saygısını anlamlı düzeyde yordadığı bulunmuştur.

- Çeşit, Canan, *Sanat Eğitimi Alan ve Almayan Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri ile Benlik Saygı Düzeylerinin İncelenmesi*, 2011, Yüksek Lisans, 112s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Abant İzzet Baysal Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada; sanat eğitimi alan ve almayan lise öğrencilerinin problem çözme becerileri ile benlik saygı düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Tarama modeli kullanılan araştırmada çalışma grubuna, Bolu Atatürk Lisesi (166) ile Bolu Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi (148)'inde farklı sınıf seviyelerinde öğrenim görmekte olan 190'ı kız 124'ü erkek olmak üzere toplam 314 öğrenci dahil edilmiştir. Araştırmada veri toplama araçları olarak araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" ile "Problem Çözme Envanteri" ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır. Katılımcılardan elde edilen veriler toplanarak SPSS-15 paket programına işlenmiş; t-testi analizi, tek yönlü anova analizi, pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; öğrencilerin cinsiyetlerine göre problem çözme becerileri ile benlik saygı düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmazken, sınıf düzeylerine göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Sanat eğitimi almayan öğrencilerin problem çözme becerileri ile benlik saygı düzeyleri arasında ve sanat eğitimi alan öğrencilerin problem çözme becerileri ile benlik saygı düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sanat eğitimi alan ve almayan öğrencilerin problem çözme becerileri ile benlik saygı düzeyleri arasında ise anlamlı bir fark bulunmamıştır.

- Sarıçam, Hakan, *Üniversite Öğrencilerinin Reddedilme Duyarlılıkları İle Benlik Saygıları ve Yalnızlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2011, Yüksek Lisans, 142s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Atatürk Üniversitesi, Pdf

ÖZET: Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinde reddedilme duyarlılığı ile benlik saygısı ve yalnızlık düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bununla birlikte, araştırmada reddedilme duyarlılığı, benlik saygısı ve yalnızlık düzeyleri; sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırmanın örneklemi, tesadüfi yöntemle seçilmiş, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 2010-2011 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 369 ve Erzurum Atatürk Üniversitesinin farklı fakültelerinde 2010-2011 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 780 olmak üzere, toplamda 1149 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada, Reddedime Duyarlılığı Ölçeği (RDÖ). Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri (CBSE). UCLA Yalnızlık Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmada verilerin analizleri SPSS for Windows 15.00 istatistik paket programıyla bilgisayarda gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri analizinde, Pearson Momentler Korelasyon Analizi, t Testi, Tek Yönlü Varyans analizi (ANOVA) ve LSD Post Hoc testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinde reddedilme duyarlılığı ile benlik saygısı ve yalnızlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Araştırma bulgularına göre, yüksek reddedilme duyarlılığına sahip öğrencilerde benlik saygısı düşük, yalnızlık düzeyi yüksektir. Sosyo-demografik değişkenler, reddedilme duyarlılığını, benlik saygısını ve yalnızlık düzeyini etkilemektedir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular önceki çalışmaları ve konuyla ilgili literatürü desteklemektedir.

- Yiğiter, Korkmaz, *Rekreatif Etkinliklerin Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Problem Çözme Becerisi ve Benlik Saygısı Düzeylerine Etkisi*, 2012, Doktora, 122s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, rekreatif etkinliklerin üniversite öğrencilerinde algılanan problem çözme becerisi ve benlik saygısı düzeylerine etkisini tespit etmektir. Bu amaçla, Düzce Üniversitesi'nde öğrenim gören 500 öğrenciye bilgi formu, Coopersmith Benlik Saygısı ve Heppner Problem Çözme envanterleri uygulanmıştır. Anket sonuçlarına göre algılanan problem çözme becerisi ve benlik saygısı düşük olan öğrenciler tespit edilmiş ve gönüllü olarak araştırmaya katılmaya davet edilmişlerdir. Araştırmaya katılmak isteyen 51 öğrenci deney grubuna, araştırma uygulamalarına katılmak istemeyen 60 öğrenci de kontrol grubuna dahil edilmiştir. Deney ve kontrol grubu öğrencilerine ön test olarak; demografik özellikleri ölçmek için Bilgi formu, algılanan problem çözme becerilerini ölçmek için P.Ç.E. ve benlik saygılarını ölçmek için C.B.S.E. uygulanmıştır. Ön test işlemlerinden sonra, deney grubu öğrencilerine haftada iki gün ve 2'şer saat olmak üzere, futsal, hentbol, paintball, voleybol, bowling, tenis, birlikte yemek ve piknik gibi aktiviteler içeren ve 12 hafta süren bir rekreasyon programına tabi tutulmuştur. Son testler rekreasyon programının sonunda uygulanmıştır. Deneysel bir yöntemle yürütülmüş olan araştırmada elde edilen veriler SPSS 16.0 programında istatistiksel olarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, deney grubunun P.Ç.E. öntest (116,72±7,35) ile sontest (85,37±8,20) sonuçları arasında ve C.B.S.E. öntest (64,23±5,27) ile sontest (81,09±6,09) sonuçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$, 0.001). Bununla beraber, deney grubu P.Ç.E. sontest (85,37±8,20) ile kontrol grubu sontest (114,33±10,88) sonuçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$, 0.001) ve deney grubu C.B.S.E. sontest (81,09±6,09) ile kontrol grubu sontest (62,86±3,76) sonuçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0.001$, $p<0.05$). Araştırma sonuçları, uygulanan rekreatif etkinliklerin üniversite öğrencilerinin algılanan problem çözme beceri düzeylerini geliştirici ve benlik saygısı düzeylerini olumlu etkileyen bir özelliğe sahip olduğunu göstermektedir.

- Taşgit, Muhammet Sıddık, *Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Karar Verme Düzeylerinin İncelenmesi*, 2012, Yüksek Lisans, 106s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışma; üniversitede öğrenim gören öğrencilerin benlik saygısı ve karar verme düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın evrenini; Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi 2011-2012 bahar dönemi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinin İktisat, İşletme ve Kamu Yönetimi bölümlerinde, örgün eğitime devam eden, 1029'u kadın, 836'ı erkek öğrenci olmak üzere, toplam 1855 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise; evren gurubundan tesadüfi yöntemle seçilmiş, 353'ü kadın, 209'u erkek öğrenci olmak üzere toplam, 562 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada belirlenen amaçlara ulaşabilmek için, araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu, Mann ve diğ. (1998), tarafından geliştirilen (Melbourne Decision Making Questionary) ve Deniz (2004) tarafından Türkçeye uyarlanan Karar Verme Ölçeği, Arıcak (1999) tarafından geliştirilen Benlik Saygısı Ölçeğinden yararlanılmıştır. Verilerin analizinde ise; Mann-Whitney U Testi, Kruskal-Wallis Testi, person momentler çarpımı korelasyon analizi (spearman testi) kullanılmıştır. Sonuçların yorumlanmasında $p< 0.05$ anlamlılık düzeyi kabul edilmiştir. Araştırmada yararlanılan Karar Verme Ölçeğinin (karar vermede öz saygı düzeyleri, dikkatli karar verme düzeyleri, kaçıngan karar verme düzeyleri, erteleyici karar verme düzeyleri, panik karar verme düzeyleri); Benlik Saygısı Ölçeğinin (benlik değeri düzeyleri, özgüven düzeyleri, depresif duygulanım düzeyleri, kendine yetme düzeyleri, başarma ve üretkenlik düzeyleri) alt boyutları bulunmaktadır. Araştırma bulgularında üniversite öğrencilerinin, cinsiyet değişkenine göre; karar vermede özsaygı

düzeyleri, erteleyici karar verme düzeyleri, benlik değerleri düzenleri ve özgüven düzeyleri arasında; bölüm değişkenine göre ise; karar vermede özsaygı düzeyleri, erteleyici karar verme düzeyleri, panik karar verme düzeyleri, benlik değerleri düzeleri ve depresif duygulanım düzeyleri arasında anlamlı farlılaşmanın olduğu saptanmıştır. Araştırmada üniversite öğrencilerinin, sınıf değişkenine göre; kaçıngan karar verme düzeyleri, panik karar verme düzeyleri, erteleyici karar verme düzeyleri ve depresif duygulanım düzeyleri arasında; spor yapan öğrenci ile yapmayan öğrenci değişkenine göre ise; karar vermede özsaygı düzeyleri, erteleyici karar verme düzeyleri ve özgüven düzeyleri arasında anlamlı farklılaşmanın olduğu saptanmıştır. Araştırmada üniversite öğrencilerinin anne eğitim düzeyi değişkenine göre karar verme düzeyleri ve benlik saygısı düzeyleri arasında anlamlı farklılaşmanın olmadığı tespit edilirken, baba eğitim düzeyi değişkenine göre; karar vermede özsaygı düzeyleri, benlik değeri düzeyleri ile başarma ve üretkenlik düzeyleri arasında anlamlı farklılaşmanın olduğu saptanmıştır. Ayrıca; üniversite öğrencilerinin karar verme özsaygısı ve benlik saygısı değerleri arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır.

- Esen, Cemil Alptuğ, *Spor Yapan ve Yapmayan Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Atılganlık Düzeylerinin İncelenmesi*, 2012, Yüksek Lisans, 84s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma Muğla Üniversitesi'nde öğrenim gören spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve atılganlık düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu araştırmanın evrenini Türkiye'deki üniversitelerde öğrenim gören spor yapan ve yapmayan öğrenciler oluştururken, örneklemini ise Muğla üniversitesinin (Fen Fakültesi, Edebiyat Fakültesi ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu) çeşitli bölümlerinde öğrenim gören 330 kadın ve 339 erkek olmak üzere toplam 669 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Rathus Atılganlık Ölçeği ve Sosyo-Demografik özellikleri içeren bir bilgi formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS paket programında değerlendirilmiştir. Frekans, yüzde analizi, t testi, anova testi ve korelasyon testleri yapılmıştır. Araştırma sonucunda spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve atılganlık düzeyleri arasında farklılık ve ilişki bulunmamıştır. Ancak benlik saygısı ve atılganlık düzeyi arasında pozitif (anlamlı) bir ilişki görülmektedir ($p<0,05$). Bireylerin benlik saygısı düzeyleri artış gösterdikçe atılganlık davranış düzeyleri de doğrusal bir artış göstermektedir. Bireylerin gelir düzeyi miktarı benlik saygısı ve atılganlık düzeylerinde anlamlı olarak değişim göstermektedir. Harcanan para miktarı arttıkça benlik saygısı ve atılganlık düzeylerinin de artışında anlamlı farklılık bulunmuştur($p<0,05$).

- Koçak, Emine, *Zihinsel Engelli Ergenlerde Sportif Rekreasyon Aktivitelerinin Benlik Saygısına Etkisi*, 2016, Yüksek Lisans, 52s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, yapılandırılmış Rekreasyonel Sportif Aktivitelerin, Hafif Düzey Zihinsel Engelli Ergenlerin Benlik Saygısına etkisini değerlendirmektir. Araştırmanın örneklemi, Konya Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü bünyesinde, Adolesan Çağda Hafif Düzeydeki 39 Zihinsel Ergen Uygulama grubu, 41 Zihinsel Ergen de Kontrol grubu olmak üzere 80 katılımcıdan oluşmaktadır. Çalışma katılımcıların ailelerinin ve Konya Valiliğinin İzni ile ve hafif zihinsel engelli bireylerin gönüllü katılımı ile gerçekleşmiştir. Araştırma yarı deneysel, "ön test–son test ve kontrol gruplu desende yapılmıştır. Çalışma öncesinde deneklere çalışma hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Uygula-

ma grubuna haftada 2 gün, ikişer saatlik rekreasyonel sportif aktiviteler, Konya Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğüne bağlı daha önce zihinsel engellilerle çalışmış antrenörler eşliğinde 8 hafta boyunca yaptırılmıştır. Kontrol grubuna ise herhangi bir rekreasyonel sportif aktivite yaptırılmamıştır. Uygulama programının bitiminden sonra ergenlere aynı ölçekteki sorular tekrar uygulanarak daha sonra ön test ve son test verileri karşılaştırılmıştır. Bu araştırmada Veri toplama aracı olarak Sosyodemografik form ve Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır. İki grup (Kontrol ve Deney grubu) arasındaki Benlik Saygısı farklılığı için ön testte bağımsız iki grup t-testi, son ölçümlerdeki bağımsız karşılaştırmada ise Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Grupların kendi içinde ön ve son karşılaştırmalarında bağımlı iki grup Wilcoxon testi uygulanmıştır. Tanımlayıcı istatistik olarak sürekli değişkenlerde ortalama, en küçük, en büyük, ortanca ve standart sapma değerleri kullanılmıştır. Kategorik değişkenlerde ise yüzdelik dağılımlar için frekans analizi kullanılmıştır. Benlik Saygısı ön ölçümlerinin geçerliliği 0,892 ve son test için ise 0,907 olarak belirlenmiştir. Cevaplar sadece iki şıklı olduğundan Kuder-Richardson-20 (KR-20) formülü ile hesaplanmıştır. Benlik saygısı ön ölçümleri normal dağılıma uygun iken (KS-Z=0,949, p=0,329 >0,05) son ölçümler normal dağılıma uygun değildir (KS-Z=1,410, p=0,037). Araştırma sonucunda deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark gözlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre Rekreasyonel Sportif Aktivitelerin Hafif Düzey Zihinsel Engelli Ergenlerin Benlik Saygısına olumlu bir etkisi vardır denilebilir.

- Yücesan, Esra, *Müzik Terapi, Şiir Terapi ve Yaratıcı Drama Uygulamalarının Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeyleri Üzerine Etkisi*, 2016, Yüksek Lisans, 162s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı müzik terapi, şiir terapi ve yaratıcı drama yöntemi uygulamaları içeren benlik saygısı geliştirmeye yönelik olarak yapılandırılmış eğitimin, üniversite öğrencilerinin genel benlik saygısı, sosyal benlik saygısı, akademik benlik saygısı ve ebeveynlerle ilgili benlik saygısı düzeyleri üzerine etkisinin incelenmesidir. Araştırmada deneysel araştırma desenlerinden 'Rastlantısal Öntest-Sontest Kontrol Gruplu Desen' kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Sinop Üniversitesi'nde lisans eğitimine devam etmekte olan 12 deney, 12 kontrol grubu öğrencisi oluşturmuştur. Haftada 1 kez ve toplam 9 oturumdan oluşan grup eğitiminin her bir oturumu, belirlenen kazanımlar çerçevesinde ortalama 4-5 saat süreyle, Sinop Üniversitesi Eğitim Fakültesi müzik dersliğinde gerçekleştirilmiştir. Veriler, Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği, oturumlar süresince elde edilen ürünler ve izinli olarak gerçekleştirilmiş ses kayıtları aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde istatistiksel testlerin kullanılabilmesi için gerekli olan normallik varsayımları Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri ile incelenmiş, normallik varsayımı sağlanmadığı için bağımsız iki grubu karşılaştırmak amacıyla Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Normallik varsayımının sağlanmamasından dolayı tekrarlı ölçümler arasındaki farklılaşmayı incelemek içinse Friedman testi uygulanmıştır. Test sonuçları 0,05 anlamlılık düzeylerinde yorumlanmıştır. Bununla birlikte grup üyelerinin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeğine vermiş oldukları yanıtlar, frekans tabloları ve yüzdeler göz önünde bulundurularak 'genel öz saygı, sosyal öz saygı, akademik öz saygı ve ebeveynlerle ilgili öz saygı' başlıkları altında uygulamalar süresince elde edilen nitel verilerle birlikte yorumlanmıştır. Araştırmada grup üyelerinin Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeğinin ebeveynlerle ilgili öz saygı, sosyal öz saygı ve akademik öz saygı ile ilgili maddelerine vermiş oldukları yanıtlar incelendiğinde, birinci ölçümde deney ve kontrol grubunun yanıtlarının yüzdeleri benzerlik gösterirken, ikinci ve üçüncü ölçümlerde deney grubunun yüzde oranlarının kontrol grubunun yanıt yüzde oranından daha yüksek olma eğiliminde olduğu,

genel öz saygı ile ilgili maddelere ait birinci ölçümlerde kontrol grubunun doğru cevap yüzdeleri deney grubuna göre daha yüksek olma eğilimi gösterirken, ikinci ve üçüncü ölçümlerde benzer şekilde deney grubunun doğru cevap yüzdelerinin, kontrol grubuna göre daha yüksek olma eğiliminde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca tüm alt boyutlarda deney grubunun ölçümleri arasındaki fark istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p<0.05$). Bu sonuç ölçüm 1'den sonra uygulanan işlemin bireylerde iyileşme sağladığını göstermiştir. İncelenen nitel verilerden elde edilen bulguların da bu sonuçları destekler nitelikte olduğu tespit edilmiştir. Kontrol grubunda ise ölçümler arasındaki karşılaştırmada anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p>0.05$). Müzik terapi, şiir terapi ve yaratıcı drama uygulamaları içeren benlik saygısı geliştirmeye yönelik olarak yapılandırılmış eğitimin, üniversite öğrencilerinin genel benlik saygısı, sosyal benlik saygısı, akademik benlik saygısı ve ebeveynlerle ilgili benlik saygısı düzeyleri üzerine olumlu yönde etkisi olduğu tespit edilmiştir.

- Özdemir, Büşra Alp, *Lise Öğrencilerinde Benlik Saygısı ile Psikolojik Yardım Alma Tutumu ve Problem Çözme Davranışı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2016, 119s., Yüksek Lisans, Sosyal Bilimler Ensititüsü, Üsküdar Üniversitesi.

ÖZET: Lise öğrencilerinde, benlik saygısı yüksek olan öğrenciler ile benlik saygısı düşük olan öğrencilerin, problem çözme davranışı ve psikolojik yardım alma tutumu arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak ve bu sonucu literatüre katarak alandaki araştırmacılara ve okuyuculara katkıda bulunmak ve farklı bir bakış açısı geliştirmek üzere Lise Öğrencilerinde Benlik Saygısı İle Psikolojik Yardım Alma Tutumu ve Problem Çözme Davranışı Arasındaki İlişki İncelenmiştir. Uygulama, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında İstanbul İli Küçükçekmece İlçesindeki bir devlet okulunda eğitim gören ve rastgele seçilen 108 gönüllü öğrenciye uygulanmıştır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen demografik bilgiler için Kişisel Bilgi Formu, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Psikolojik Yardım Almaya İlişkin Tutum Ölçeği (PYTÖ-K), Problem Çözme Envanteri (PÇE) kullanılmıştır. Araştırma kapsamında kullanılan ölçme araçlarından elde edilen verilere dair frekans ve yüzdelik dağılımlar hesaplanmış, elde edilen sonuçlar tablolar halinde bulgular bölümünde gösterilmiştir. Katılımcılardan elde edilen veriler araştırmacı tarafından kodlanmış ve SPSS 21.0 Windows paket programına aktarılarak analiz edilmiştir. Örneklemden alınan verilerde SPSS programına ve çalışmanın amacına uygun yöntemlere bakılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara bakıldığında, benlik saygısı ile problem çözme tutumları arasında anlamlı bir korelasyon bulunmuştur. Problem çözme becerisi ile psikolojik yardım alma tutumu arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Psikolojik yardım alma tutumu ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur. Araştırma sonuçları tartışılmış ve araştırmacı ile uygulayıcılara önerilerde bulunulmuştur.

- Aydoğan, Seher Özkay, *Üniversite Öğrencilerinin Kişilerarası Bağımlılık, Benlik Saygısı ve Aidiyet İhtiyaçları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2016, Yüksek Lisans, 95s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Arel Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin kişiler arası bağımlılık, aidiyet ihtiyacı ve benlik saygıları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amaçla İstanbul Üniversitesi ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilere Kişiler Arası Bağımlılık Ölçeği, Aidiyet İhtiyacı Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu'ndan oluşan ölçek paketi uygulan-

mıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre araştırmanın örneklemini oluşturan üniversite öğrencilerinin aidiyet İhtiyaçları, benlik saygıları ve kişiler arası bağımlılık alt boyutları (otonomi, sosyal özgüven eksikliği, duygusal güven) arasında anlamlı düzeyde ilişkiler gözlenmiştir. Öğrencilerin benlik saygısı puanları ile aidiyet ihtiyacı puanları arasında pozitif bir ilişki; benlik saygısı puanları ile otonomi puanları arasında negatif bir ilişki, sosyal özgüven eksikliği puanları arasında pozitif bir ilişki, duygusal güven arasında pozitif bir ilişki; aidiyet ihtiyacı puanları ile otonomi puanları arasında negatif bir ilişki, sosyal özgüven eksikliği puanları arasında pozitif bir ilişki, duygusal güven puanları arasında pozitif bir ilişki gözlenmiştir. Buna karşılık sosyo-demografik özellikler (cinsiyet, gelir durumu, okunan bölüm) ile aidiyet ihtiyacı ölçeği, benlik saygısı ölçeği, kişiler arası bağımlılık ölçeği arasında anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir.

- Sabırlı, Lamia, *Üniversite Öğrencilerinin Kişilik Özelliklerinin Benlik Saygısı ve Akademik Başarıları ile İlişkisi*, 2016, Yüksek Lisans, 89s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beykent Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin Beş Faktör kişilik testi sonucu elde edilen kişilik özellilerinin onların Benlik Saygısı ve Akademik Başarıları üzerinde olası etkilerini incelemektir. Benlik Saygısı insanın kendini yargılayarak elde ettiği, kendine verdiği değerdir. Kişilik Özellikleri insanı diğer insanlardan ayıran özelliklerinin toplamıdır. Akademik başarı ise kişinin eğitim hayatında gösterdiği başarı düzeyidir. Üniversite öğrencilerinin benlik saygıları Rosenberg Benlik Saygısı ölçeğini kullanarak ve onların Kişilik Özellikleri ise Beş Faktör Kişilik testini kullanarak elde edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin akademik başarıları onların son dönem not ortalamaları ele alınarak ölçülmüştür. Üniversite öğrencilerine 66 sorudan oluşan anket uygulanmıştır. Toplam 140 adet anket değerlendirmeye alınmıştır. Beykent Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Lisans düzeyinde eğitim gören birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü sınıf öğrencileri üzerinde araştırma yapılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS for Windows 15.00 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre benlik saygısı ile dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk, açıklık puanları arasında ters yönde zayıf bir ilişki olduğu, duygusal denge puanları arasında ise aynı yönde zayıf bir ilişki olduğu saptanmıştır. Üniversite öğrencilerinin not ortalamları ile Kişilik özellikleri arasındaki ilişkiye baktığımızda öğrencilerin dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk, açıklık puanları not ortalamalarında bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Fakat duygusal denge puanları üniversite öğrencilerinin not ortalamalarına bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. Benlik saygısı puanlarına göre baktığımızda; not ortalaması 1,00-2,49 arasında olan öğrencilerin benlik saygısı puanlarının diğerlerine oranla daha düşük olduğu gözlenmiştir. Yapılan analiz sonucuna göre üniversite öğrencilerinin benlik saygısı puanları not ortalamalarına bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

- Duman, Sevil, *Üniversite Öğrencilerinde Öznel İyi Oluş ve Benlik Saygısının Stresle Başa Çıkma Tarzlarıyla İlişkisinin İncelenmesi*, 2016, Yüksek Lisans, 105s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beykent Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmanın temel amacı üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş ve benlik saygısının stresle başa çıkma tarzlarıyla arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırma genel tarama modeline uygun olarak yapılmıştır. İstanbul ilinde rastlantısal olarak seçilen 160 kız, 140 erkek üniversite öğrencisine, toplamda 300 kişiye uygulanmıştır. Veri toplama araçları olarak Öznel İyi Oluş Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği kullanılmıştır. Aynı zamanda kişilerin sos-

yo-demografik özelliklerini belirleyebilmek adına Kişisel Bilgi Formu oluşturulmuştur. Araştırmada sosyo-demografik özelliklerle ölçekler arasındaki ilişkiye bakıldığında kızların erkeklere oranla öznel iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olduğu, yaş arttıkça öznel iyi oluş düzeyinin arttığı, psikoloji bölümünde okuyan bireylerin diğer bölümlere oranla öznel iyi oluşlarının daha yüksek olduğu, ilk çocukların diğerlerine oranla benlik saygısının daha yüksek olduğu, hukuk bölümünde okuyan bireylerin kendine güvenli yaklaşımlarının diğerlerinden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bireylerin öznel iyi oluş ölçeğinden aldıkları puanlar ile boyun eğici yaklaşım ölçeğinden aldıkları puanlar arasında negatif yönde anlamlı ilişkili olduğu görülmektedir. Bir diğer deyişle öznel iyi oluş düzeyleri arttıkça; boyun eğici yaklaşım düzeylerinin de düşmekte olduğu saptanmıştır. Araştırmanın sonunda yer alan tartışma bölümünde bulgularla ilişkili diğer araştırmalara, çalışan psikolojik danışmanlara ve ailelere yönelik önerilerde bulunulmuştur.

- Haspolat, Namık Kemal, *Üniversite Öğrencilerinde Beden İmajı Benlik Saygısı ve Sosyal Fobinin İncelenmesi*, 2016, Yüksek Lisans, 148s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma, üniversite öğrencilerinde beden imajı benlik saygısı ve sosyal fobi arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma, iki ya da daha fazla değişken arasındaki değişim varlığını ya da var olan durumu belirlemeye yönelik olduğundan, ilişkisel tarama modelinde betimsel bir araştırma olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklem grubunu Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 2015-2016 eğitim öğretim yılında öğrenim görmekte olan öğrenciler arasından küme örnekleme yöntemiyle belirlenen 267'si erkek (%35,6) ve 483'ü kız (%64,4) toplam 750 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma grubunun yaş ortalaması 21.44'dür. Araştırmada veri toplama araçları olarak Vücut Algısı Ölçeği, Sosyal Kaygı Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler Bağımsız Grup t testi, Varyans Analizi ve Çoklu Regresyon yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre benlik saygısı puanlarında magazin haberlerini takip etme, arkadaş grubuna sahip olma, flört ilişkisi, yaşamın çoğunun geçirildiği yer ve anne-baba tutumlarına göre anlamlı farklılıklar bulunmakta iken cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Sosyal fobi puanlarında cinsiyet, arkadaş grubu, flört ilişkisi, yaşamın çoğunun geçirildiği yer ve anne-baba tutumlarına göre anlamlı farklılık bulunmakta fakat magazin haberlerini takip etmeye göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Beden imajı puanlarında ise cinsiyet, magazin haberlerini takip etme, flört ilişkisi, anne-baba tutumlarına göre anlamlı farklılık tespit edilmiş olup, arkadaş grubuna sahip olma, yaşamın çoğunun geçirildiği yer değişkenlerinde ise anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulgulara ek olarak üniversiteye yerleşme türüne göre özel yetenek ile üniversiteye yerleşen öğrencilerin beden imajı puan ortalamaları, merkezi yerleştirme ile üniversiteye yerleşenlere göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Ayrıca benlik saygısı ve beden imajının, sosyal fobinin 29 düzeyinde anlamlı birer yordayıcıları olduğu tespit edilmiştir.

- Aktaş, Ufuk, *Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygı Düzeyleri ile Atılganlık Düzeylerinin İncelenmesi*, 2016, Yüksek Lisans, 107s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma, üniversitede farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin, benlik saygısı ve atılganlık düzeylerini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2015-2016 eğitim ve öğretim yılında Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesinde farklı bölümlerde öğrenim gören top-

lam 392 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, öğrencilerin benlik saygı düzeylerini ölçmek amacıyla Rosenberg (1965) tarafından geliştirilen ve Çuhadaroğlu (1986) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ile Rathus (1973) tarafından geliştirilen, Voltan (1980) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Rathus Atılganlık Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, araştırmaya katılan öğrencilerin benlik saygı düzeyleri toplam puan ortalamalarının =22,8776 olması neticesinde orta seviyede benlik saygı düzeylerine sahip oldukları, atılganlık puan ortalamalarının ise =10,2245 olması neticesinde ise yüksek seviyede atılganlık düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir.

- Küçük, Pelin, *Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Kaygı Düzeyi ile Benlik Saygısı Düzeyi İlişkisinin İncelenmesi*, 2016, Yüksek Lisans, 66s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beykent Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinde sosyal kaygı düzeyinin benlik saygısı düzeyi ile arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Ayrıca belirlenen sosyodemografik özelliklerin sosyal kaygı düzeyi ve benlik saygısına etki edip etmediğini ortaya koymak bir diğer amaçtır. Araştırmanın örneklemini üniversitede eğitim gören 168 kişi oluşturmaktadır Araştırmada sosyodemografik özellikleri değerlendiren bir veri formu, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ve Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği uygulanmıştır. Araştırma sonucunda bireylerin benlik saygısı düzeyleri ile sosyal kaygı puanları arasında zayıf oranda pozitif yönde ancak istatistiksel olarak anlamlı olmayan bir ilişki; benlik saygısı düzeyleri ile kaygı puanları arasında da aynı şekilde zayıf oranda pozitif yönde ancak istatistiksel olarak anlamlı olmayan bir ilişki olduğu bulunmuştur. Nitekim benlik saygısı düzeyleri ile kaçınma puanları arasında zayıf oranda, pozitif yönde, istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

- Delikoyun, Derya, *Üniversite Öğrencilerinde Duygusal Zeka ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki*, 2017, Yüksek Lisans, 128s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hasan Kalyoncu Üniversitesi.

ÖZET: Yapmış olduğumuz çalışmada duygusal zeka ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Gaziantep Üniversitesinde eğitim gören toplam 199 üniversite öğrencisinden 123'ü kadın ve 76'sı erkek olmak üzere çalışma gerçekleştirilmiştir. Aynı zamanda öğrencilerin cinsiyetine, yaşa, sınıfa, medeni duruma, üniversitede kalınan yere, ailenin ekonomik durumu, anne ve babanın eğitim durumuna göre duygusal zekanın alt boyutları arasındaki ilişki incelenmiştir. Veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmış olup demografik değişkenlere ilişkin verilerin toplanması amacıyla kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Öğrencilerin duygusal zeka düzeylerini ölçmek için Bar-On Duygusal Zeka Ölçeği, benlik saygı düzeylerini ölçmek için ise Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen verilerin analizi SPSS 16.0 paket programı ile yapılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde Mann Whitney U testi, Pearson Korelasyon, One Way Anova ve Post-Hoc testi kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistikler olarak ortalama, standart sapma, yüzde dağılımlar verilmiştir. Parametrik olmayan ikili gruplara ilişkin karşılaştırmalarda Mann Whitney U testi, parametrik olan çoklu gruplara ilişkin karşılaştırmalarda ise tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Duygusal zeka ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi tespit etmek için Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır. Yapılan analizler neticesinde öğrencilerin duygusal zeka düzeylerinin ortalamanın üzerinde, benlik saygılarının ise yeterli düzeyde olduğu görülmüştür. Çalışma sonucunda, genel duygusal zeka düzeyi ile benlik saygısı arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ancak duygusal zeka boyutlarından kişisel farkındalık boyutu ile benlik saygısı arasında negatif yönlü bir ilişki saptanmıştır.

- Güler, Hatice, *Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısı ile Aile Tutumunun İlişkisi*, 2017, Yüksek Lisans, 187s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Üsküdar Üniversitesi.

ÖZET: Benlik saygısı, kişinin kendisini değerlendirmesi ve olumlu ya da olumsuz bir kanıya varmasıdır. Benlik saygısı gelişiminde bireyin aile ortamı, ebeveyn tutumları ve davranışları, ebeveynlerin üstlendiği roller önem taşımaktadır. Ebeveynlerin tutumları, davranışları ve kullandıkları yöntemler çocukların kişiliklerinin oluşmasında, benlik saygılarında, sosyal ilişkilerinde ve sağlıklı bir birey olarak yetişmelerinde etkili bir husus olarak görülmektedir. Bu araştırmanın amacı, aile ilişkilerinin ve ebeveynlerin yetiştirme tutumunun üniversite öğrencilerinin benlik saygısını ne yönde etkilediğini saptamaktır. Bu amaç doğrultusunda; İstanbul Üsküdar Üniversitesinden 122 öğrencinin aile tutumu ile benlik saygısı arasında anlamlı ilişkiler olup olmadığı, ebeveyn tutumu ve benlik saygısının cinsiyete, eğitim, çalışma ve ekonomik durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır. Araştırmada Veri toplama aracı olarak "Aile Değerlendirme Ölçeği" ve "Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği" olmak üzere iki ayrı ölçek uygulanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 20 programı kullanılmış, tüm testler iki uçlu olup $p<0,05$ anlamlı kabul edilmiştir. Bulgular incelendiğinde Aile Değerlendirme Ölçeği alt boyutları ile Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinin alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Anne baba ilgisi ve benlik saygısı alt boyutları arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki bulunmuştur. Anne baba ilgisi artarken, benlik saygısı da artmakta; anne baba ilgisi azalırken, benlik saygısı da azalmaktadır. Benlik saygısı alt boyutu ile davranış kontrolü ($r=0,27$), depresif duygulanım ($r=0,42$), iletişim ($r=0,4$), psikosomatik belirtiler ($r=0,26$), psişik izolasyon ($r=0,42$), roller ($r=0,3$) alt boyutları arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişkiler bulunmuştur. Sonuç olarak bu araştırma üniversite öğrencilerinde aile tutumları ile benlik saygısı arasında ilişki olduğunu göstermektedir.

- Gözaydın, Zeki, *Lise Çağı Ergenlerde Benlik Saygısı ile Öğrenilmiş Çaresizlik Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2017, Yüksek Lisans, 104s., Sosyal Bilimler Ensititüsü, Haliç Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmanın temel amacı; lise çağı ergenlerde benlik saygısı ile öğrenilmiş çaresizlik arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmanın örneklemi 170 kadın ve 252 erkek olmak üzere toplam 422 lise çağı ergen oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri "Coopersmith Özsaygı Envanteri" ve "Rosenbaum'un Öğrenilmiş Güçlülük Ölçeği" ile toplanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; lise çağı ergenlerdeki öğrenilmiş çaresizlik ile benlik saygısının düzeyi arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Lise çağı ergenlerde öğrenilmiş çaresizliğin belirleyicisi olarak benlik saygısının açıklama gücü zayıftır. Ayrıca araştırmaya katılan lise çağı ergenlerin benlik saygısı ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre de anlamlı bir kararlılık gösterdiği saptanmıştır. Kadınların kendilerini algılama puanları, erkeklerin kendilerini algılama puanlarından yüksek bulunmuştur. Yine araştırmaya katılan lise çağı ergenlerin öğrenilmiş güçlülük ortalamalarının da cinsiyet değişkenine göre bir kararlılık gösterdiği saptanmıştır. Erkeklerin öğrenilmiş güçlülük puanları, kadınların öğrenilmiş güçlülük puanlarından yüksek bulunmuştur. Bilgisayarı olanların öğrenilmiş güçlülük puanları, bilgisayarı olmayanların öğrenilmiş güçlülük puanlarından yüksek bulunmuştur. Bu çalışma kapsamında ele alınan diğer sosyo-ekonomik değişkenler ile benlik saygısı ve öğrenilmiş çaresizlik davranışları arasında da anlamlı farklılıklar olduğu görülmüş, bulgular ilgili literatür çerçevesinde tartışılmıştır.

- Yıldırım, Tuğçe, *Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısı ile Algılanan Sosyal Destek ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2017, Yüksek Lisans, 114s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haliç Üniversitesi.

ÖZET: Araştırmada üniversite öğrencilerinde benlik saygısı ile algılanan sosyal destek ve yaşam doyumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini Haliç Üniversitesi'nin farklı fakültelerinde ve farklı sınıflarında okuyan toplam 405 gönüllü öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada katılımcıların %60.5'u (n=245) kadınlardan ve %39.5'u (n=160) erkeklerden oluşmaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması 21.17 olarak hesaplanmıştır. Araştırmaya katılan tüm öğrencilere, Demografik Bilgi Formu, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ), Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ÇBASDÖ) ve Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır. Kullanılan ölçeklerin güvenilirliği Cronbach's Alpha Katsayısının değerlendirilmesi kullanılarak yapılmıştır. Verilerin analizinde Mann-Whitney U testi, Kruskal Wallis H testi ve Spearman Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgularda bireylerin benlik saygısı ölçeğinden aldıkları puan arttıkça bireylerin yaşam doyumu ölçeğinden aldıkları puanlarda düşmekte olduğu görülmüştür. Bunun anlamı bireylerin benlik saygısı düzeyi düştükçe, yaşam doyumu düzeyinde de düşme olduğudur. Araştırmadan elde edilen bir başka bulgu ise bireylerin benlik saygısı ölçeğinden aldıkları puan arttıkça bireylerin algılanan sosyal destek ölçeklerinden aldıkları puanlarda düşmekte olduğu yönündedir. Bunun anlamı ise bireylerin benlik saygısı düzeyleri düştükçe algıladıkları sosyal destek düzeylerinde de düşme görüldüğüdür.

- Selimoğlu, Halil, *Benlik Akran Aracılı Öğretim Yönteminin Normal Gelişim Gösteren Bireylerin Sosyal Kabulüne ve Özel Gereksinimli Bireylerin Saygısına Etkisi*, 2017, Yüksek Lisans, 128s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada normal gelişim gösteren bireylerin zihin yetersizliği olan akranlarına yönelik sosyal kabul düzeyleri ve zihin yetersizliği olan ergenlerin benlik saygılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın iki temel amacı vardır. Birinci amaç, normal gelişim gösteren bireylerle yapılan bilgilendirme toplantılarının (ayrıştırılmış ortamlarda) ve zihin yetersizliği olan bireylerin normal gelişim gösteren akranlarına beceri öğrettikleri atölye etkinliklerinin, zihin yetersizliği olan bireylerin sosyal kabul düzeylerine olan etkisinin belirlenmesidir. İkinci amaç, zihin yetersizliği olan öğrencilerin benlik saygısı puanlarının atölye etkinliğine katılma durumuna göre farklılaşıp-farklılaşmadığının belirlenmesidir. İlişkisel tarama modeli ve ön test son test kontrol gruplu deneysel desene uygun olarak yürütülen bu araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır. 1. Araştırmada yer alan atölye grubu, bilgilendirme grubu ve kontrol grubunda bulunan normal gelişlim gösteren öğrencilerin zihin yetersizliği olan akranlarına yönelik sosyal kabul düzeylerinde öntest-sontest sonuçları arasında anlamlı farklılık var mıdır? a) Araştırmada atölye programına katılan normal gelişim gösteren öğrencilerin zihin yetersizliği olan akranlarına yönelik sosyal kabulleri öntest-sontest puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır? b) Araştırmada bilgilendirme etkinliğine katılan normal gelişim gösteren öğrencilerin zihin yetersizliği olan akranlarına yönelik sosyal kabulleri öntest-sontest puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır? c) Araştırmada kontrol grubundaki öğrencilerin, zihin yetersizliği olan akranlarına yönelik sosyal kabulleri öntest-sontest puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır? 2. Araştırmada yer alan atölye grubu ve kontrol grubunda bulunan zihin yetersizliği olan öğrencilerin

benlik saygıları öntest-sontest sonuçları arasında anlamlı farklılık var mıdır? a) Araştırmanın atölye programına katılan zihin yetersizliği olan öğrencilerin benlik saygıları öntest-sontest puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır? b) Araştırmanın kontrol grubundaki zihin yetersizliği olan öğrencilerin benlik saygıları öntest-sontest puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır? 3. Araştırmaya katılan uygulama (atölye-bilgilendirme grubu öğrencilerinin) ve kontrol grubunda yer alan normal gelişim gösteren öğrencilerinin sosyal kabul tutumları ön test-son test puanları cinsiyet, yaş, ekonomik durum, kardeş sayısı, ebeveyn eğitim durumu, ailede yetersizliği olan bireyin varlığı ve yetersizliği olan bireylerle çalışma deneyime sahip olma değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır? 4. Araştırmanın uygulama ve kontrol grubunda yer alan zihin yetersizliği olan öğrencilerinin benlik saygısı ön test-son test puanları cinsiyet, yaş, ekonomik durum, kardeş sayısı, ebeveyn eğitim durumu değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır? Araştırmanın çalışma grubu, zihin yetersizliği bulunan ve normal gelişim gösteren öğrencilerden oluşmaktadır. Zihin yetersizliği olan öğrenciler İstanbul ilinde bulunan bir özel eğitim ve mesleki eğitim merkezinde öğrenim gören 15-19 yaş aralığındaki hafif düzeyde zihin yetersizliği bulunan öğrencilerdir. Zihin yetersizliği olan katılımcıların sayısı 12'si (%48) erkek, 13'ü (%52) kız olmak üzere toplam 25 kişidir. Normal gelişim gösteren öğrenciler İstanbul ilinde bulunan ortaokulda öğrenim gören ve 11- 14 yaş aralığındaki 39'u (%39,1) erkek, 66'sı (%62,1) kız olmak üzere toplam 105 öğrencidir. Araştırma verilerinin toplanmasında, zihin yetersizliği bulunan öğrencilere yönelen sosyal kabul tutumunu belirlemek amacıyla Sosyal Kabul Ölçeği, zihin yetersizliği olan öğrencilerin benlik saygılarını belirlemek amacıyla Piers-Harris Çocuklar İçin Öz Kavramı Ölçeği ve öğrencilerin kişisel bilgilerini kaydetmek üzere Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Hafif düzeyde zihinsel engelli öğrencilerin benlik saygısı puanları ve ölçeğin alt boyutlarından elde edilen verilerin analizi ile normal gelişim gösteren öğrencilerin zihin yetersizliği olan akranlarına yönelen sosyal kabul puanlarına ilişkin toplanan verilerin analizleri SPSS 17 programıyla yapılmıştır. Araştırmanın birinci amacı ile ilgili analiz sonuçları incelendiğinde; sadece atölye grubundaki normal gelişim gösteren öğrencilerin zihin yetersizliği olan akranlarına yönelik sosyal kabul ön test-son test puanları arasında pozitif yönde anlamlı farklılaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre atölye grubunda yapılan çalışmaların bu gruptaki normal gelişim gösteren bireylerin zihin yetersizliği olan akranlarına yönelik sosyal kabul puanlarına olumlu etkisi olduğu görülmüştür. Araştırmanın ikinci amacına ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde; gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Buna göre zihin yetersizliği olan öğrencilerinin benlik saygısı ön test-son test puanları atölye uygulamalarına katılım durumuna göre farklılaşmamaktadır. Araştırmanın üçüncü amacı ile ilgili analiz sonuçları incelendiğinde; uygulama (atölye-bilgilendirme grubu) ve kontrol grubunda yer alan normal gelişim gösteren öğrencilerin sosyal kabul tutumları ön test-son test puanlarının cinsiyet ve ekonomik duruma göre bir farklılaştığı sonucuna varılmıştır. Buna göre kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre, ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin ekonomik durumu iyi olmayan öğrencilere göre sosyal kabul konusunda daha olumlu tutumlara sahip oldukları görülmüştür. Araştırmanın dördüncü amacına ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde; gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Buna göre zihin yetersizliği olan öğrencilerinin benlik saygısı ön test-son test puanları cinsiyet, yaş, ekonomik durum, kardeş sayısı, ebeveyn eğitim durumu değişkenlerine göre farklılaşmamaktadır.

- Gökçe, Gizem, *Lise Öğrencilerinde Benlik Saygısı ve Beden Algısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2017, Yüksek Lisans, 109s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haliç Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı lise öğrencilerinde benlik saygısı ve beden algısı arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Ayrıca, cinsiyet, yaş, sınıf, ilişki durumu, ailenin gelir durumu, anne-babanın eğitim düzeyi, aile tipi ve kardeş sayısı demografik özelliklerin de benlik saygısı ve beden algısıyla ilişkili

olabileceği düşünüldüğü için bu değişkenler de araştırılmıştır. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma örneklemini araştırmaya gönüllü olarak katılan 150'si kadın (%48,5) 159'u erkek (%51,5) olmak üzere toplam 309 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma grubunun yaş ortalaması 16.52'dir. Araştırmada veri toplama amacıyla Demografik Bilgi Formu, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ve Beden Algısı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır. Ölçeklerin güvenilirliğini ölçmek için Cronbach Alpha kullanılmıştır. Ölçeklerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Kolmogorov-Smirnov testi yapılmıştır. Ayrıca, araştırmadan elde edilen veriler Mann-Whitney U testi, Kruskal Wallis H testi ve Spearman'ın Korelasyon Analizi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, benlik saygısı ölçeğinden alınan puanlar arttıkça beden algısı ölçeğinden alınan puanların da arttığı görülmektedir. Bireylerin yaşları arttıkça bireylerin benlik saygısı ölçeğinden aldıkları puanlarda düşmekte olduğu görülmüştür. Kadınların beden algısı ölçeğinden aldıkları puanlar erkeklerin beden algısı ölçeğinden aldıkları puanlara oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ailesinin geliri daha düşük olan öğrencilerin beden algısı puanları ailesinin geliri daha yüksek olanlara göre anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur.

1.1.2. Makaleler

- Tufan, Beril, *Yüksek Öğrenim Yapan Bir Grup Öğrencinin Benlik Saygılarını Dört Yıl Ara ile İzleme Çalışması*, 1989, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi, 7(1-2-3), 28-35, Ankara.
- Alkın, Tunç ve Baykara, Ayşen, *Hasta ve Sağlıklı Ergenlerde Benlik Saygısı*, 1992, Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 6(1), 14-20.

ÖZET: Biz bu kilinik çalışmayla ergenlerin benlik saygılarını değerlendirmeyi amaçladık. Psikiyatrik değerlendirme için başvuru 60 sorunlu ergen ile 60 sağlıklı ergene Rosemberg Benlik Saygısı Ölçeği verilmiştir. İstatistiksel çözümlemeler ve karşılaştırmalar normal ergenlerde benlik saygısı düzeylerinin, hasta ergenlere göre daha yüksek olduğunu göstermiştir. Benlik saygısı açısından erkekler ve kızlar arasında herhangi bir farklılık gözlemlenmiştir. Her iki grupta benlik saygısı düzeyleri ile depreşe affektivite, izolasyon, psikosomatik semptomlar ve güven düzeyleri arasında anlamlı bağıntılar göstermiştir.

- Kaner, Sema, *Görme ve Ortopedik Engelli ve Engelli Olmayan Ergenlerin Benlik Saygılarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*, 1995, Özel Eğitim Dergisi, 2(1), 11-18, Ankara.
- Haktanır, Gelengül ve Baran, Gülen, *Gençlerin Benlik Saygısı Düzeyleri ile Anne Baba Tutumlarını Algılamalarının İncelenmesi*, 1998, Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 5(3), 134-141, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmada gençlerin benlik saygısı düzeyleri ile anne baba tutumlarını algılamalarının incelenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca bazı değişkenlerin gencin benlik saygısı düzeyinde ev anne-baba tutumlarını algılamasında farklılık yaratıp yaratmadığının ve benlik saygısı ile anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi de araştırmanın diğer amacını oluşturmaktadır. Yöntem: Araş-

tırma Ankara'da bulunan, alt ve üst sosyoekonomik düzeydeki dört lisenin ikinci sınıflarına devam eden toplam 299 genç üzerinde yürütülmüştür. Gençlere "Anne Baba Tutum Ölçeği" ile "Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği" uygulanmıştır. Sonuç: Araştırma sonucunda: gencin cinsiyetinin algılanan demokratik ve ilgisiz, sosyo-ekonomik düzeyin demokratik otoriter ve ilgisiz, annenin çalışma durumunun demokratik, doğum sırası ve kardeş sayısının otoriter ve ilgisiz anne-baba tutumlarında, sosyoekonomik düzey ile doğum sırasının ise gencin benlik saygısında farklılık yarattığı saptanmıştır. Araştırmada ayrıca algılanan anne baba tutumları ile gencin benlik saygısı arasındaki korelasyon test edilmiş ve önerilerde bulunulmuştur. Tartışma: Araştırma sonuçları gencin benlik saygısı ile anne baba tutumları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Birçok çalışmada da görüldüğü gibi; demokratik anne-baba tutumu gencin yüksek özsaygıya sahip olmasına neden olurken, otoriter ve ilgisiz tutum düşük özsaygıya yol açmaktadır. Algılanan olumlu ebeveyn tutumlarının gencin kendisi hakkında olumlu duygular geliştirmesine yol açtığı söylenebilir.

- Başer, Mürüvvet - Bayat, Meral - Taşçı, Sultan, *Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygılarının Değerlendirilmesi, Kayseri, Hemşirelik-Ebelik Eğitim ve Uygulamalarında Kalite Sempozyumu+* kitabı içinde, 1998, Erciyes Üniversitesi Atatürk Sağlık Yüksekokulu, 143-151.
- Çam, Mahire Olcay, *Bir Hemşirelik Yüksek Okulundaki Öğrencilerin Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi*, 1998, Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi, 1, 33-40.
- Kaner, Sema, *Ortopedik Engelli ve Engelli Olmayan Erkek Ergenlerde Benlik Saygısı ve Beden İmajı*, Özel Eğitim Dergisi, 2(4), 2000, 13-2, Ankara.

ÖZET: Bu araştırma, ortopedik engelli ve engelli olmayan ergenlerin benlik saygılarını ve beden imajı algılarını karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Veriler 55 ortopedik engelli erkek ve 123 normal erkek ergenden Kendine Saygı Ölçeği ve Beden İmajı Anketi ile toplanmtştır. Sonuçlaı; grupların benlik saygıları açısından farklı olmadığım, ancak ortopedik engelli erkeklerin beden imajı algılarının engelli olmayan erkeklerinkinden daha olumlu olduğunu göstermektedir. Engelli olmayan erkeklerde benlik saygısı ve beden imajı arasında anlamlı ve olumlu yönde bir ilişki olmasına rağmen, ortopedik engelli erkeklerde bu iki değişken arasında bir ilişki bulunamamıştır. Engelli olmayan erkeklerde benlik saygısını en iyi yordayıcı değişkenler cinsel organlar, boy, ayaklar ve spor yeteneği, ortopedik engellilerde ise bacaklar, ten, omuzlar, beden kılı ve saçlardır.

- İzgiç, Ferda - Akyüz, Gamze - Doğan, Orhan - Kuğu, Nesim, *Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Fobi ve Beden İmgesi İle Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin Araştırılması*, 2001, Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi, 9(4), 591-598.
- Kahriman, İlknur - Polat, Sevinç, *Adölesenlarda Aileden ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki*, 2003, Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 6(2), 13-24, Erzurum.

ÖZET: Bu araştırma, adölesanların aile ve arkadaşlarmdan algıladıkları sosyal destek ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi değerlendirmek amacıyla 1-30 Ocak 2002 yılı içerisinde tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, Trabzon İl Merkezi'ndeki liselerde okuyan 13.730 adölesan oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem büyüklüğü T Yamane'nin geliştirdiği 0.05 yanılgı için minumum

örneklem büyüklüğü tablosuna göre, 390 kişi olarak belirlenmiş, evreni daha iyi temsil edebilmesi için 500 adölesan değerlendirmeye alınmıştır. Adölesanların bulundukları liselerden örnekleme seçilmesinde liselerin evrendeki temsil düzeyleri gözönüne alınarak her liseden o oranda öğrenci belirlenmiş daha sonra belirlenen sayıda öğrenciyi seçmek için lise son sınıf öğrencilerinin listelerinden şubeleri dikkate alınmaksızın basit rastgele örnekleme yöntemi ile saptanan sayıya ulaşıncaya kadar araştırmaya öğrenci alınmıştır. Veriler, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini ve sosyal ilişkilerini belirleyen kişisel bilgi formu, Procidona ve Heller'in Aile ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASD-AUAR) ve Stanley Coopersmith'in Benlik Saygısı Ölçeği (BSÖ) ile toplanmıştır. Değerlendirmede, yüzdelik, t testi, korelasyon ve varyans analizi kullanılmıştır. Adölesanların aileden algıladıkları sosyal destek puan ortalamasının 12.081:4.1 olduğu ($p<0.05$), arkadaşlardan algılanan sosyal destek puan ortalamasının 13.901:4.6 olduğu ($p<0.05$) saptanmıştır. Adölesanların benlik saygısı puan ortalamasının 64.031:16.67 olduğu, aile ve arkadaşlardan algılanan sosyal destek ile aralarında pozitif bir ilişkinin bulunduğu (r=0.423AsD/AL' r=O.414ASD/AR, $p<0.05$) ve aile ile arkadaşlardan algılanan sosyal destek arttıkça, adölesanların benlik saygısının yükseldiği saptanmıştır.

- Ünal, Gülseren, *Bir Grup Üniversiteli Gençte Çekingenlik, Aleksitimi ve Benlik Saygısının Değerlendirilmesi*, 2004, Klinik Psikiyatri Dergisi, 7(4), 215-222, Ankara.

ÖZET: Aleksitimi içe dönük düşünce yapısı, fantezi dünyasında kısıtlılık, bedensel duyumları ve hisleri ayırt etmede güçlük, hislerin tanınması ve ifade edilmesinde güçlükle kendini gösteren kişilik özelliklerini kapsar. Aleksitiminin çocukluk çağında bakım verenlerin etkisi ile geliştiği düşünülmektedir. Bu çalışmada aleksitimi, çekingenlik ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin araştırılması amaçlanmıştır. Yöntem: Üniversite öğrencilerinin değerlendirilmesi (n=115) Toronto Aleksitimi, Rosenberg benlik saygısı, Rathus Atılganlık skalaları temel alınarak yapılmıştır. Veriler ortalama, ki kare, varyans (Anova), korelasyon testleri ile analiz edilmiştir. Bulgular: 115 üniversiteli genç katılımcının yaş ortalaması ±20.2 ve %60.9'u kızdır. Gençlerin %55'i aleksitimik ya da şüpheli aleksitimiktir. Çalışma grubunun aleksitimi skalasından aldıkları puan ortalaması 63.7±9.6 %40.9 dur. Gençlerin %40.9'u çekingen ve Rathus Atılgan skalası puan ortalamaları 17.3±18.9 dur. Bulgulara göre, aleksitimi çekingenlikle pozitif korelasyon içindedir. Toronto aleksitimi ölçeğinden alınan puanlar genç kız ve erkeklerde benzerlik göstermektedir. Aleksitimi cinsiyete göre farklılık göstermemesine rağmen, depresyon cinsiyet gruplarında anlamlı farlılık göstermiştir ve kızlarda depresyon skoru erkeklerden yüksek bulunmuştur. Aleksitimi depresyonla ve düşük benlik saygısı ile pozitif korelasyon içindedir. Sonuç olarak bu çalışmada üniversite gençlerinde çekingenlik, aleksitimi ve düşük benlik saygısı arasında ilişki bulunmuştur.

- Kaya, Alim - Saçkes, Mesut, *Benlik Saygısı Geliştirme Programının İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerine Etkisi*, 2004, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 3(21), 49-56.

ÖZET: Bu araştırmada benlik saygısı geliştirme programının düşük benlik saygısına sahip ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerine etkisi incelenmiştir. Deney(n=l2) ve kontrol grubu (n=12)nu oluşturan katılımcılara (N=24) benlik saygısını geliştirmeye yönelik sekiz oturumluk program öncesinde ve sonrasında benlik saygısı ölçeği uygulanmıştır. Deney grubu 8 oturumluk benlik saygısı geliştirme programına alınmış, kontrol grubuna herhangi bir işlem yapılmamıştır. Sonuçlar benlik saygısını geliştirmeye yönelik olarak düzenlenen programın düşük benlik saygısına sahip ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin benlik saygısını artırmada anlamlı düzeyde etkili olduğunu ortaya koymuştur.

- Balat, Gülden Uyanık - Akman, Berrin, *Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Lise Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi*, 2004, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14(2), 175-183, Elazığ.

ÖZET: Bu araştırma farklı sosyo-ekonomik düzeydeki lise öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu 482 lise öğrencisi oluşturmuştur. Öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonunda liseye devam eden ve örneklemi oluşturan ergenlerin yüksek düzeyde benlik saygısı sahip oldukları bulunmuştur. Araştırmada cinsiyet, sosyo-ekonomik düzey ve yaşın benlik saygısı üzerinde bir etken olup olmadığı incelenmiştir. Elde edilen veriler t testi ve tek yönlü varyans analizi ile değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda lise öğrencilerinin yüksek düzeyde benlik saygısına sahip oldukları bulunmuştur.

- Aker, Servet - Dündar, Cihad - Böke, Ömer - Pekşen, Yıldız, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Uzmanlık Öğrencilerinde Tükenmişlik Düzeyleri ve Benlik Saygısı*, 2004, Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi, 12(4), İstanbul.

ÖZET: Bu çalışmada; Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde (OMÜTF) görevli uzmanlık öğrencilerinde tükenmişlik düzeylerini belirlemek, tükenmişlik düzeyleriyle sosyodemografik özellikler ve benlik saygısı arasındaki olası ilişkiyi araştırmak amaçlanmıştır. Kesitsel tipteki bu çalışmaya; 10 Mart-10 Nisan 2003 tarihleri arasında OMÜTF'nde görevli 357 uzmanlık öğrencisinden 332'si (%93) katılmış olup, çalışmada, Sosyodemografik Özellikler Veri Toplama Formu, Maslach Tükenmişlik Ölçeği (MTÖ), Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'nden oluşan anket formu kullanılmıştır. MTÖ Türkiye Normları temel alındığında; duygusal tükenmişlik üst sınırını aşan uzmanlık öğrencileri cerrahi tıp bilimlerinde %14.7, dahili tıp bilimlerinde %11.1, duyarsızlaşma üst sınırını aşanlar, cerrahi tıp bilimlerinde %6.6, dahili tıp bilimlerinde %4.7'dir. Hekimlerin benlik saygısı puanlarıyla; duygusal tükenmişlik ve duyarsızlaşma puanları arasında zayıf (r=0.216, r=0.196), kişisel başarı puanları arasında ters yönlü orta düzeyde (r=-0.271) ileri derecede anlamlı (p=0.000) bir korelasyon olduğu tespit edilmiştir. Çalışma koşulları ve sosyodemografik özelliklerin bazıları tükenmişlik durumunun ortaya çıkmasında etkili olabilmektedir. Ancak bazı kişilik özeliklerinin de bu süreçte rol oynadığı göz ardı edilmemelidir.

- Baybek, Hülya - Yavuz, Seher, *Muğla Üniversitesi Öğrencilerinin Benlik Saygılarının İncelenmesi*, 2005, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(14), 73-95, Muğla.

ÖZET: Çalışma Muğla Üniversitesi öğrencilerinin benlik saygısı ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır. Araştırma Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği kullanılarak merkez kampüste öğrenim gören 8214 öğrenciden, bölümlerin evrendeki temsil oranlarına uygun olarak seçilen 820 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Muğla Üniversitesi gençlerinin %61.5'inin benlik saygısı düzeylerinin yüksek olduğu; kardeş sayısı arttıkça benlik saygısı düzeyinin düştüğü, anne eğitimi arttıkça benlik saygısının arttığı, annesi memur olanlarda yüksek, subay/polis/müfettiş olanlarda düşük olduğu, aile tutumu demokrat olan çocuklarda yüksek, ilgisiz olan çocuklarda düşük olduğu ve aile geliri arttıkça benlik saygısının arttığı belirlenmiştir. Öğrencilerin okulları, sınıfları, baba mesleği

değişkenleri ile benlik saygısı alt ölçekleri arasında ilişki bulunamazken; ebeveyn yaşama durumu, üveylik durumu, baba eğitimi, aile geliri, kendi geliri 1 alt ölçekle; anne eğitimi, anne mesleği 3 alt ölçekle; ailenin sosyal yapısı, yaşanılan yer 4 alt ölçekle; cinsiyet, yaş, kardeş sayısı 5 alt ölçekle; aile tutumu değişkeninin 11 alt ölçekle ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

- Şahin, Adem, *Ergenlerde Dindarlık-Benlik Saygısı İlişkisi*, 2005, Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, (19), 187-197, Konya.
- Çetinkaya, Selma - Arslan, Seher - Nur, Naim - Özdemir, Deniz - Demir, Ömer Faruk - Sümer, Haldun, *Sivas İli Merkezinde Sosyoekonomik Düzeyi Farklı Üç İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeyi*, 2006, Klinik Psikiyatri Dergisi, 9(3), 116-122, Pdf

ÖZET: Çalışma Sivas il merkezinde sosyoekonomik düzeyi farklı üç ilköğretim okulu öğrencilerinin benlik saygı düzeyini belirlemek için yapılmıştır. Yöntem: Kesitsel bir araştırma olarak planlanan çalışma 23 Mayıs-3 Haziran 2005 tarihleri arasında sosyoekonomik düzeyi farklı üç ilköğretim okulunda yapılmıştır. Okul seçiminde basit rastgele örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmamıza bu okullardaki 5-8. sınıflarda okuyan toplam 563 öğrenciden anketleri tam olarak cevaplandıran 521 (%92.5) öğrenci dahil edilmiştir. Çalışmamızda öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini tanımlayan anket ile birlikte 80 sorudan oluşan Piers Harris'in Çocuklarda Öz-Kavramı Ölçeği kullanılmıştır. Bulgular: Sosyoekonomik durumu düşük olan okulda okuyan öğrencilerin benlik saygısı ile ilgili ölçek puanları 54.6±11.8, orta olan okulda 58.2±11.7 ve yüksek olan okulda 56.5±11.8 idi. Çalışmada sosyoekonomik durumu düşük olan okulda bulunan öğrencilerin benlik saygısı düzeyi iyi ve orta olan okullarda bulunan öğrencilere göre anlamlı derecede düşük bulunmuştur ($p<0.05$). Öğrencilerin okulu, yaşı, sınıfı, baba mesleği, baba öğrenim durumu, kardeş sayısı ve sosyoekonomik durumu ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Benlik saygısının, öğrencilerin yaşı, kardeş sayısı ve sosyoekonomik durumlarından bağımsız olarak etkilendiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Sonuç: Düşük puanın psikolojik yardıma gereksinimi olan öğrencilerin tanınmasında ve ayırt edilmesinde önemli ipucu olacağı düşünülmektedir. Benlik saygısının hangi ortamlarda değişebileceği ve gelişebileceği incelenmeli, incelemek için iyi düzenlenmiş deneysel araştırmalar yapılmalıdır.

- Erbil, Nülüfer - Divan, Zeynep - Önder, Perihan, *Ergenlerin Benlik Saygısına Ailelerin Tutum ve Davranışlarının Etkisi*, 2006, Aile ve Toplum Dergisi, 3(10), 7-15.

ÖZET: Bu araştırma, ergenlerin benlik saygısına anne-babanın tutum ve davranışlarının etkisini belirlemek amacıyla planlanmış ve uygulanmıştır. Tanımlayıcı tipteki araştırmanın evrenini Ordu ili Atatürk Lisesinde öğrenim gören 750 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeyerek, öğrencilerin tamamı çalışma kapsamına alınmak istenmiş, ancak ulaşılabilen 690 öğrenci ile çalışılmıştır. Veriler, anket formu ve Coopersmith benlik saygısı ölçeği ile 12-13 Mayıs 2004 tarihlerinde toplanmıştır. Verilerin analizi SPSS 11.5 bilgisayar, istatistik programı yardımıyla, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, ANOVA varyans analizi, t testi ve Kruskal VVallis testi ile yapılmıştır. Ergenlerin benlik saygısı puan ortalaması 59.14± 15.37'dir. Ergenlerin, kardeş sayısı ($P<.05$), anne eğitim düzeyi ($P<.01$) ve anne baba tutum ve davranışlarına göre benlik saygısı puanlarının istatistiksel olarak gruplar arası anlamlı fark gösterdiği belirlenmiştir.

- Sarı, Enver, *Türk Üniversite Öğrencilerinin Aceleci, Araştırıcı ve Genel Kararsızlık Biçimlerinin Kendilik Saygısı Düzeylerine Etkileri*, 2007, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 7(2), 897-926, İstanbul.

ÖZET: Bu araştırma, Türk üniversite öğrencilerinin kararsızlık biçimleri ile kendilik saygısı arasında ilişkiyi, yordacılığı ve cinsiyete göre farklılığı belirlemek için yapılmıştır. Araştırma 2006 yılında Giresun'da öğrenim gören 170'i kız 150'si erkek 320 gönüllü üniversite öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Araştırmada Kişisel Kararsızlık Ölçeği KKÖ (Bacanlı, 2005) ve Kendine Saygı Ölçeği KSÖ (Bogenç, 2005) kullanılmıştır. Araştırma verileri cinsiyet açısından kendine saygı ile kararsızlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymaktadır. Araştırma verilerine göre kız üniversite öğrencilerinin araştırıcı kararsızlık düzeyleri erkek öğrencilerden yüksektir. Kendine saygı ile kararsızlık arasında negatif yönde, düşük düzeyde ancak anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. KKÖ ölçeğinin alt ölçekleriyle beklenildiği gibi pozitif yönde yüksek ilişkiler belirlenmiştir. Araştırıcı KKÖ ile aceleci KKÖ arasındaki ilişki ise pozitif yönde orta düzeyin üzerinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Üniversite gençlerinin kendilik saygısı ile aceleci, araştırıcı ve genel kararsızlık değişkenleri kendilik saygısındaki toplam varyansın yaklaşık %18'ini açıklamaktadır. Araştırma sonucuna göre Türk üniversite öğrencileri araştırmacı kararsızlık düzeylerinde Amerikalı üniversite öğrencilerine benzemektedir. Türk üniversite öğrencilerinde Amerikan toplumuna göre cinsiyet, kararsızlık ve benlik saygısı ile ilgili önemli bir değişken olarak görülmemektedir. Kararsızlık ve benlik saygısının toplumlar ve kültürler arasındaki farklılaşmasını ortaya koyan daha kapsamlı araştırmalar bu araştırma bulgusunun geçerliği üzerinde etkili olacaktır.

- Sarı, Enver, *Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları Ana-Baba Tutumlarının Benlik Saygılarına Etkileri*, 2007, Çağdaş Eğitim Dergisi, 32(346), 9-15.
- Özkan, İlkay Arslan - Özen, Ayşe, *Öğrenci Hemşirelerde Boyun Eğici Davranışlar ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki*, 2008, TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni, 7(1), 53-58.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı hemşirelik öğrencilerinde boyun eğici davranış durumu ve benlik saygısı arasındaki ilişkileri değerlendirmektir. YÖNTEM: Tanımlayıcı nitelikte olan araştırma 322 Akdeniz Üniversitesi hemşirelik öğrencisi ile Şubat 2007–Mart 2007 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Veriler Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği (BEDÖ), Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği (CBSÖ) olmak üzere iki bölümden oluşan veri toplama araçları ile toplanmış ve spearman korelasyon analiziyle değerlendirilmiştir. BULGULAR: Öğrencilerin BEDÖ ortalamaları 34.88±8,7 ve CBSÖ ortalamaları 74.78±16,2 olarak bulunmuştur. Bununla birlikte öğrencilerin %47'sinin BEDÖ puanı ortalamanın üstünde yani boyun eğici olduğu, %65'inin yüksek benlik saygısına sahip olduğu tespit edilmiştir. Yapılan korelasyon analizi ile boyun eğici davranışlar ve benlik saygısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r=-0,42$, $p<0,01$). Bulgular boyun eğici davranışlar ve benlik saygısı arasında negatif bir korelasyon olduğunu göstermektedir. SONUÇ: Hemşirelikte iletişim ve kişililer arası ilişkiler oldukça önemlidir. Hemşireler, sağlık bakım sisteminde iletişim açısından oldukça önemli bir role sahiptirler. Boyun eğiciliğin tersi olan atılganlık ve benlik saygısı, etkili bir iletişim için gereklidir. Hemşireliğin oluşma süreci lisans eğitimi ile okulda başlamaktadır. Bu nedenle, hemşirelik eğitimi, çeşitli eğitim yöntemleri ile benlik saygısını geliştirici ve boyun eğici davranışları azaltıcı olmalıdır.

- Dilmaç, Bülent - Ekşi, Halil, *Meslek Yüksek Okullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Yaşam Doyumları ve Benlik Saygılarının İncelenmesi*, 2008, Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi, (20), 279-291, Konya.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, mesek yüksekokullarında öğrenim görmekte olan öğrencilerin yaşam doyumu ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelemek. Araştırmanın çalışma grubu 385'i erkek 177'si kız olmak üzere toplam 562 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma verileri benlik saygısı ölçeği (Arıcak, 1999), yaşam doyum ölçeği (Diener, Emmons, Larsen ve Griffin, 1985). Araştırma sonucunda yaşam doyumu ile benlik saygısı arasında bir ilişkiye rastlanmıştır. Öğrencilerin benlik saygıları öğrenim görmüş sınıflara göre de anlamlı bir farklılık göstermektedir. Ayrıca analiz sonuçları incelendiğinde öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin, yaşam doyumunun anlamlı bir açıklayıcısı olduğu görülmektedir.

- Kandemir, Mehmet - Özbay, Yaşar, *Sınıf İçinde Algılanan Empatik Atmosfer İle Benlik Saygısı Arasındaki Etkileşimin Zorbalıkla İlişkisi*, 2009, İlköğretim Online Dergisi, 8(2), 322-333.

ÖZET: Araştırmada, sınıf içinde algılanan empatik atmosfer ile benlik saygısı arasındaki etkileşimin akran zorbalığı ile ilişkisi incelenmiştir. Araştırma, Ankara merkezindeki dört resmî okulun 6, 7 ve 8. sınıflarında eğitim gören 218'i erkek ve 208'i kız olmak üzere toplam 426 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda sınıf içinde algılanan empatik atmosfer ile benlik saygısı arasındaki etkileşimin akran zorbalığı ile ilişkisi olmadığı ortaya çıkmıştır. Fakat, benlik saygısı ve empati düzeylerine göre zorbalık testinden alınan ortalama puanların hangi düzeylerde farklılaştığını belirlemek için yapılan analiz sonucunda anlamlı farklar bulunmuştur. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin sınıf içerisinde algıladıkları empatik atmosfer ile zorbalık davranışları arasında ters ve doğrusal yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

- Top, Fadime Üstüner - Kaya, Barış, *Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Benlik Saygıları ve Atılganlık Düzeylerinin Sosyodemografik Özellikleri Açısından İncelenmesi*, 2009, Yeni Symposium Dergisi, 47(4), 194-202, İstanbul, Pdf.

ÖZET: Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin benlik saygısı ve atılganlık düzeylerinin sosyodemografik özellikler ile ilişkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Yöntem: Tanımlayıcı nitelikte olan araştırma, Kasım 2008 tarihinde 246 Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği [BSÖ], Rathus Atılganlık Envanteri [RAE] ve öğrencilerin sosyodemografik özelliklerinin anlamaya yönelik olarak 17 soruluk anket formu uygulanmıştır. Değerlendirmede yüzdelik, t-testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Bulgular: Öğrencilerin BSÖ puan ortalamalarının [69.54±14.67] olduğu ve RAE puan ortalamaları [25.10±19.69] olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin %54.9'u yüksek benlik saygısına sâhip ve %76.4'ü atılgan olarak bulunmuştur. Yapılan korelasyon analizi ile benlik saygısı ve atılganlık düzeyi arasında pozitif doğrultuda bir ilişkisinin bulunduğu saptanmıştır [$r=0.402$, $p<0.01$]. Tartışma ve Sonuç: Benlik saygısı ve atılganlık kavramları insanın kendini gerçekleştirmesi açısından önemlidir. Bunun için de, eğitim sisteminin öğrenciyi aktif kılacak ve benlik saygısını olumlu yönde etkileyecek nitelikte olması, müfredatlarda atılganlık eğitimine yer verilmesi tavsiye edilebilir.

- Erşan, Etem Erdal - Doğan, Orhan - Doğan, Selma, *Beden Eğitimi ve Antrenörlük Bölümü Öğrencilerinde Benlik Saygısı Düzeyi ve Bazı Sosyodemografik Özelliklerle İlişkisi*, 2009, Klinik Psikiyatri Dergisi, 12(1), 35-42, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmada beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin beden imgesinin ve bazı sosyodemografik özelliklerle ilişkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Yöntem: Çalışmaya 286 Cumhuriyet Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencisi alınmıştır. Öğrencilere sosyodemografik bilgi formu ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği uygulanmıştır. Veriler SPSS 15.0 for Windows paket programıyla değerlendirilmiştir. Bulgular: Öğrencilerin 183'ü (%64) erkek, 103'ü (%36) kızdı. Öğrencilerin 189'u (%66.1) beden öğretmenliği, 97'si (%339) antrenörlük bölümündeydi. Öğrencilerin 160'ı (%60.6) takım sporu, 104'ü (%39.4) bireysel spor yapıyordu. Yirmi yaş ve altındakilerde insanlara güvenme ve düş kurma alt ölçeklerinin puan ortalamaları daha büyük yaştakilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Kızlarda erkeklere göre kendilik kavramının sürekliliği, psikosomatik belirtiler ve anne-baba ilgisi anlamlı düzeyde yüksek; insanlara güven duyma ve tartışmalara katılabilme düzeyi düşük bulunmuştur. Takım sporu yapanlarda insanlara güven duyma bireysel spor yapanlardan anlamlı düzeyde yüksek, kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme ve babayla ilişki düşük bulunmuştur. Tartışma: Araştırmamızın sonuçları, benlik saygısının üniversite öğrencilerinin genel uyumunda, insan ilişkilerinde önemli olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, üniversite öğrencilerinin daha sağlıklı, daha uyumlu ve daha başarılı olabilmeleri için benlik saygılarını artırıcı etkinliklerin yapılması önerilir.

- Bayraktar, Fatih - Sayıl, Melike - Kumru, Asiye, *Kız ve Erkek Ergenlerde Benlik Saygısı: Bir Model Önerisinin Sınanması*, 2009, Türk Psikoloji Dergisi, 24(63), 48- 69.
- Coşkun, Yemliha - Kurnaz, Ayşe, *İlköğretim Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Akran Baskısı Düzeyi İlişkisi Üzerine Bir İnceleme*, 2009, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (17), 112-129.

ÖZET: Bu çalışma ile ilköğretim öğrencilerinin benlik saygısı ile akran baskısı arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini, 2008-2009 öğretim yılında Bingöl ili merkez ve ilçelerinde öğrenim görmekte olan 459 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, 'Kişisel Bilgi Formu' ile birlikte, öğrencilerin özsaygı düzeyini ölçmek için 'Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri (Coopersmith, 1967); akran baskısı için 'Akran Baskısı Ölçeği (ABÖ) (Kıran, 2002)' kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, ilköğretim öğrencilerinde benlik saygısı ile akran baskısı arasında ters yönde bir ilişkinin var olduğu görülürken, erkek öğrencilere yönelik akran baskısının kız öğrencilerinkinden yüksek olduğu görülmüştür.

- Cengil, Muammer, *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi I. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2009, Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 8(15), 77-102.

ÖZET: Bu çalışmada 2008-2009 akademik yılında Hitit Üniversitesi, İlahiyat Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri araştırılmaktadır. Araştırmaya katılan 136 öğrenciye (92'si kız, 44'ü erkek) "Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri" ve "Kişisel Bilgi Formu" uygulanmıştır. Örneklem seçilmemiş olup evrenin tümüne ulaşılmak hedeflenmiştir ve evrenin %90'ına ulaşılmıştır. Çalışma sonunda öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri yüksek bulunmuştur.

- Bayraktar, Fatih - Sayıl, Melike - Kumru, Asiye, *Liseli Ergenler ve Üniversiteli Gençlerde Benlik Saygısı: Ebeveyn ve Akrana Bağlanma, Empati ve Psikolojik Uyum Değişkenlerinin Rolü*, 2009, Türk Psikoloji Dergisi, 24(63), 48-63, İstanbul.

ÖZET: Ebeveyne ve akrana güvenli bağlanmanın ergenin empatik ilgileri ve sosyal davranışsal özellikleri yoluyla benlik saygısına olan etkileri görece yeni araştırılan bir konudur. Ebeveyn ve akrana bağlanma ve olumlu/olumsuz sosyal davranışlar ile benlik saygısı ve empati arasındaki ilişkilerden yola çıkarak Laible, Carlo ve Roesch (2004), bir model önererek farklı etnik kökenlerden Amerikalı kız ve erkek ergenler üzerinde modeli sınamışlardır. Araştırmamızın temel amacı, bu modelde yer alan ilişkileri Türk ergen örnekleminde sınamaktır. Araştırmaya Ankara'da okuyan 438 ergen katılmıştır. Liseli ergenler 204 (104 erkek, 100 kız), üniversite örneklemi ise 234 kişidir (83 erkek, 151 kız). Araştırmada katılımcılara Benlik Algısı Ölçeği (Ergen ve Üniversite Öğrencisi formu), Kişilerarası Tepkisellik İndeksi, Ebeveyn ve Akranlara Bağlanma Ölçeği, Olumlu Sosyal ve Saldırgan Davranışlar Ölçeği, Olumlu Sosyal Davranış Yönelimi Ölçeği ve Saldırganlık Ölçeği uygulanmıştır. Yapısal Eşitlik Modeli analizleri lisede okuyan kız ve erkek ergenlere ait modellerdeki yolların oldukça benzer olduğunu ortaya koymuştur. Modellerdeki temel farklılık ise erkeklerde akrana ve ebeveyne bağlanmanın benlik saygısını doğrudan yordaması, kızlarda ise bu doğrudan ilişkinin yalnızca ebeveyne bağlanma ve benlik saygısı arasında olmasıdır. Üniversite örnekleminde ise kız ve erkeklere ait modeller farklılaşmamış, bu nedenle genel bir model oluşturulmuştur. Lisedeki ergenlerle karşılaştırıldığında bu modeldeki temel farklılık akrana ve ebeveyne bağlanma arasındaki ilişkinin ortaya çıkmasıdır. Bu bulgular orijinal çalışmanın da bulgularıyla karşılaştırılarak literatür bağlamında tartışılmıştır.

- Oktan, Vesile - Şahin, Mustafa, *Kız Ergenlerde Beden İmajı ile Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2010, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 7(2), 543-556, Sakarya.

ÖZET: Bu araştırmada kız ergenlerde beden imajından hoşnut olma düzeyi ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin saptanması amaçlanmıştır. Araştırmada betimsel yöntem kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın örneklemini, 300 kız lise öğrencisi oluşturmuştur. Ergenlere Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri ve Vücut Algısı Ölçeği uygulanmıştır. Sonuçlar, kız ergenlerin beden imajı ile benlik saygıları arasında yüksek düzeyde, negatif ve anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Kız ergenlerin beden imajından memnuniyetleri arttıkça benlik saygılarının da arttığı görülmüştür. Ayrıca beden imajının benlik saygısı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına t-testi ile bakılmış ve buna göre beden imajı yüksek olan kız ergenlerin benlik saygılarının da yüksek olduğu, beden imajı düşük olan kız ergenlerin benlik saygılarının da düşük olduğu görülmüştür. Sonuçlar literatür ışığında tartışılmıştır.

- Gelbal, Selahattin - Duyan, Veli - Sevin, Çağrı - Erbay, Ercüment, *Lise Öğrencilerinin Sosyo-Demografik Özellikleri ve Sosyal Destek Durumları ile Benlik Saygısı Düzeyleri Arasında İlişkinin İncelenmesi*, 2010, Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi, 21(2), 7-18, Ankara.

ÖZET: Benlik saygısı çocukluk döneminden itibaren oluşmaya başlayan ve bireyin tüm yaşantısı etkileyen bir kavramdır. Benlik saygısının olumlu ya da olumsuz bir biçimde şekillenmesinde aile, çevre gibi pek çok faktör etkili olmaktadır. Bu çalışma kapsamında lisede okuyan 461 öğrenci ile görüşülmüş ve oluşturulan görüşme formu uygulanmıştır. Araştırmada öğrencilerin benlik saygıları, sosyo-demografik özellikler ve sosyal destek açısından ortaya konmaktadır. Araştırmanın temel bul-

gularını özetlemek gerekirse, kızların, anne ve babaları üniversite mezunu olanların, gelir durumu yüksek olanların ve uzun süre kentte yaşayan öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri diğerlerinden daha yüksektir. Akademik başarısı düşük olan öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri, akademik başarısı yüksek olan öğrencilerden daha düşük bulunmuştur. Sosyal destek açısından sonuçlar özetlenecek olursa, Tüm boyutlarıyla sosyal desteğe sahip olan öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri, sosyal desteğe sahip olmayan öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur.

- Sam, Neslihan - Sam, Rıza - Öngen, K. Burcu, *Üniversite Öğrencilerinin Çevresel Tutumlarının Yeni Çevresel Paradigma ve Benlik Saygısı Ölçeği ile İncelenmesi*, 2010, Akademik Bakış Dergisi, (21), 1-16, Celalabat.

ÖZET: Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin çevresel tutumları ile benlik saygılarının ilişkili olup olmadığı araştırılmıştır. Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri arasından 398 kişi gönüllü olarak seçilerek Yeni Çevresel Paradigma Ölçeği ve Benlik Saygısı Ölçeği ile birtakım sosyo-demografik sorulardan oluşan bir anket uygulanmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin %37,2'si erkek öğrencilerden, %62,8'i ise kız öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin yaş ortalaması 21,4±4,52 arasında değişmektedir. Cinsiyete göre ölçek ortalamalarına bakıldığında, kız öğrencilerin çevre merkezci yaklaşım ortalamasının erkek öğrencilere göre yüksek olduğu elde edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin çevre merkezci yaklaşımları ile benlik saygıları arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

- Karademir, Tamer - Döşyılmaz, Enver - Çoban, Bilal - Kafkas, Muhammed Emin, *Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Özel Yetenek Sınavına Katılan Öğrencilerde Benlik Saygısı ve Duygusal Zeka*, 2010, Kastamonu Eğitim Dergisi, 18(2), 653-674.
- Çerkez, Yağmur, *Üniversite Öğrencilerinde Kaygı ve Benlik Saygısını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi (Investigation of the Predictors of Anxiety and Self-esteem in A Sample of University Students),* Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi, (10), 2011, 11-18, Antalya.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı bir üniversite öğrencileri örnekleminde kaygı ve benlik saygısının etkileyen faktörleri incelemektir. Araştırmaya katılmış olan 93 üniversite öğrencisinden 3 anketi doldurmaları ve kendileriyle ilgili bazı demografik bilgileri (Sınıf düzeyi, yaş, cinsiyet, başarı beklentisi) yazmaları istenmiştir (Beck Kaygı Envanteri, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ve Kısa Olumsuz Değerlendirmeden Korku Ölçeği). Veri çözümlemede çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Sonuçlara göre, olumsuz değerlendirmeden korku ve başarı beklentisi kaygının anlamlı belirleyicilerindendir ve benlik saygısının belirleyicisi olarak sadece olumsuz değerlendirmeden korku olduğu görülmüştür. Sonuçların olası sebepleri ve sınırlılıkları literatürdeki araştırmalara göre tartışılmıştır.

- Çetin, Füsun Çuhadaroğlu - Dereboy, F., *Ergenlerde Benlik Saygısı, Ankara, Türkiye'de Gençlik+* kitabı içinde, 2011.
- Birol, Zehra Nesrin - Yazıcı, Hikmet, *Fen ve Sosyal Bilimler Lisesi Öğrencilerinde Mükemmelliyetçilik, Benlik Saygısı ve Liderlik Özellikleri*, Karadeniz Dergisi, 3(12), 2011, 113-122, Ardahan.

ÖZET: Üstün yetenekli öğrenciler çoklu potansiyele sahiptirler. Bu nedenle farklı alanlardaki başarı performansları son derece yüksektir. Fen ve sosyal bilimler liseleri öğrencilerin bu çoklu potansiyellerini sergileyebilecekleri önemli okullardır. Ülkemizdeki sosyal bilimler liselerinin geçmişi kısa ve fen liseleri ile karşılaştırıldığında sayıları azdır. Yüksek akademik performansa sahip olan bazı öğrenciler, son yıllarda fen liseleri yerine sosyal bilimler liselerini tercih etmektedirler. Geleneksel bakış açısına göre üstün yetenekliler genelde fen alanlarını tercih ederler. Bu araştırmada fen ve sosyal bilimler liselerinde okuyan öğrencilerin, mükemmeliyetçilik, benlik saygısı ve liderlik özellikleri arasındaki farkların incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma 391 öğrenci (Fen lisesi=217, Sosyal Bilimler Lisesi=174) üzerinde gerçekleştirilmiştir. Veriler Minnesota Danışma Envanterinin liderlik alt ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Envanteri ve Benlik Saygısı Envanteri ile toplanmıştır. Mükemmeliyetçilik ölçeğinden elde edilen sonuçlar, sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin hataya karşı aşırı ilgi ve ailesel eleştiri alt ölçeklerinden aldıkları puanların, fen lisesi öğrencilerinin puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğunu göstermiştir. Fen ve sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin liderlik özellikleri ile benlik saygıları arasında anlamlı farklar gözlenmemiştir. Elde edilen sonuçlar, fen ve sosyal bilimler liselerinde okuyan öğrencilerin bazı psiko-sosyal özellikleri arasında benzerlikler olduğunu göstermektedir.

- Karataş, Zeynep, *Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Empatik Becerileri ve Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi*, 2012, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Burdur, 12(23), 97-114.

ÖZET: Bu araştırmada, eğitim fakültesi öğrencilerinin cinsiyet, devam edilen program ve sınıf düzeyleri açısından empatik beceri ve benlik saygısı puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesine devam eden 174 kız (%52.4), 158 erkek (%47.6) toplam 332 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada öğrencilerin empatik becerilerini belirlemek için Empatik Beceri Ölçeği B Formu, benlik saygı düzeylerini belirlemek için Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri kullanılmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel analizinde gruplar arasında farklılık olup olmadığını incelemek için Tek Yönlü MANOVA, farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak için Tukey HSD testi kullanılmıştır. Bulgular; öğrencilerin cinsiyeti açısından benlik saygısı puanlarının, devam edilen program açısından empatik beceri ve benlik saygısı puanlarının, sınıf düzeyi açısından empatik beceri puanlarının farklılaştığını göstermiştir. Bulgular alan yazın ışığında tartışılmış ve alanda çalışanlar ile yeni yapılacak çalışmalara ilişkin çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

- Gacar, Atalay - Yanliç, Nida, *13-17 Yaş Ergen Hentbolcuların Benlik Saygısı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2012, Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, Samsun, 3(2), 45-50.

ÖZET: Bu araştırma, 2009 yılında (Elazığ'da) düzenlenen 13-17 yaş arası 4. Doğu ve Güney Doğu Yaz Oyunları hentbol müsabakalarına katılan sporcuların, kendileri ile ilgili algılamalarını içeren benlik saygılarının, sosyo- demografik özelliklere göre değerlendirilmesi amacını taşımaktadır. Bu amaçla, araştırmada 100 gönüllü erkek hentbolcuya benlik saygısı ölçeği [Rosenberg' s Self Esteem Scale (RSES)] uygulandı. Araştırma verilerinin değerlendirilmesi "Kruskal-Wallis Testi ve Mann-Whitney U" testleri uygulanarak yapılmış ve hata oranı $P< 0.05$ olarak alınmıştır. Çalışmanın bulgularına

göre; hentbolcuların benlik saygısı düzeyleri ile bağımsız değişkenler arasında (babanın ve annenin öğrenim durumu, ailenin aylık geliri, sırdaşı olup olmama durumu ve boş zamanları değerlendirme uğraşının olup olmadığı) anlamlı farklılığın olmadığı belirlendi. Ancak hentbolcuların benlik saygılarının yüksek olduğu görüldü ve sporun bireylerdeki benlik saygısını olumlu yönde etkilediği kanısına varıldı. Sporcuların benlik saygısını yükseltmek için benlik saygısını etkileyen etmenler belirlenmeli ve bu etkenlerle ilgili girişimlerde bulunulmalıdır.

- Kimter, Nurten, *Ergenlerde Benlik Saygısı ve Öznel Dindarlık Algısının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2012, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (9)17, 439-468, Hatay.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve öznel dindarlık algılarını sosyokültürel ve demografik faktörler (fakülte, sınıf, cinsiyet, yaş vb.) açısından incelemektir. Araştırmanın evreni, Uludağ Üniversitesi ve Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerdir. Araştırmanın örneklemini ise söz konusu üniversitelerin değişik fakülte ve bölümlerinde öğrenim gören 632 kız ve erkek öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın amacını gerçekleştirmek için örneklem tarama yöntemi ve anket tekniği kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "kişisel bilgi formu" ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, üniversiteli öğrencilerin cinsiyetlerine, ailelerinin gelir durumlarına ve babalarının eğitim durumlarına göre benlik saygısı ortalamalarındaki farklılıkların anlamlılık düzeyine ulaştığı gözlenmiştir. Yine araştırma bulgularında, öğrencilerin fakültelerine, cinsiyetlerine, ailelerinin gelir durumuna, annelerinin eğitim durumuna, din eğitimi alıp almama durumlarına, din eğitimi aldıkları yere ve ailelerinin dindarlık derecelerine göre öznel dindarlık algısı puan ortalamalarındaki farklılıkların anlamlılık düzeyine ulaştığı görülmektedir.

- Çakar, Firdevs Savi - Karataş, Zeynep, *Ergenlerin Benlik Saygısı, Algıladıkları Sosyal Destek ve Umutsuzluk Düzeyleri: Bir Yapısal Eşitlik Modeli Çalışması*, 2012, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 12(4), 2397-2412, İstanbul.

ÖZET: Bu araştırmada, ergenlerde benlik saygısı, algılanan sosyal destek ve umutsuzluk arasında nedensel bir ilişki bulunup bulunmadığını açıklamaya yönelik geliştirilen model test edilmektedir. Araştırmanın örneklemini Burdur İl merkezindeki farklı liselere devam eden 143 kız ve 114 erkek olmak üzere 257 ergen oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri Beck Umutsuzluk Ölçeği, Çocuk ve Ergenlerde Sosyal Desteği Değerlendirme Ölçeği ve Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Kısa Formu ile elde edilmiştir. Verilerin analizi SPSS ve Yapısal Eşitlik Modeli/Lisrel/Path Diyagram/ Windows ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öncelikle ölçme modelleri test edilmiş ve önerilen ölçüm modelinin yapısal modeli sınamada kullanılabileceği görülmüştür. Daha sonra doğrulanan ölçme modellerine dayalı olarak önerilen yapısal model test edilmiş ve doğrulanmıştır. Araştırmada kurulan modelin fit uyum indekslerinin iyi uyum verdiği ve elde edilen katsayıların istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır. Yapısal modele ilişkin elde edilen sonuca göre, ergenlerde benlik saygısı, algılanan sosyal destek ve umutsuzluk arasında nedensel bir ilişki bulunmaktadır. Ancak araştırma önceden var olan bir modeli test etmekten çok yeni bir model kurmaya yönelik olduğu için elde edilen sonuçların daha çok açıklayıcı nitelik taşıdığı göz önünde bulundurulmalıdır.

- Eriş, Yasemin - İkiz, Ebru, *Ergenlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki ve Kişisel Değişkenlerin Etkiler*, 2013, Turkish Studies Dergisi, 8(6), 179-193, Ankara.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı ergenlerin benlik saygısı ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bunun yanı sıra, cinsiyete, algılanan beden imajına, algılanan okul başarısına, okul dışında faaliyetlere katılma durumuna, arkadaş grubuna sahip olmalarına ve karşı cinsten özel bir arkadaşa sahip olmalarına göre değişkenlerin farklılaşıp farklılaşmadığı da incelenmektedir. Çalışmada seçkisiz yöntemle seçilen 152 kız ve 148 erkek olmak üzere toplam 300 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmada ölçme aracı olarak Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri ve Sosyal Kaygı Ölçeği ile araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Veriler SPSS 15 istatistik programı kullanılarak, Mann–Whitney U ve Kruskal – Wallis H teknikleri ile çözümlenmiştir. Korelasyon analizi için Spearman Brown sıra korelasyon testi kullanılmıştır. Bulgulara göre ergenlerin benlik saygısı ve sosyal kaygı düzeyleri arasında orta düzeyde negatif yönde bir ilişki olduğu saptanmıştır. Cinsiyete ve karşı cinsten arkadaşa sahip olmaya göre benlik saygısı ve sosyal kaygı düzeylerinin farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Algılanan beden imajına göre benlik saygısı ve genel sosyal kaygı düzeyi ile sosyal kaygının alt boyutlarından sosyal kaçınma, kritize edilme kaygısı ve değersizlik duygusu düzeylerinin farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Algılanan okul başarısına göre benlik saygısı düzeyleri farklılaşmaktadır. Okul dışı faaliyetlere katılmaya göre genel sosyal kaygı düzeyi ile sosyal kaygının alt boyutlarından sosyal kaçınma ve kritize edilme kaygısı düzeyleri farklılaşmaktadır. Arkadaş grubuna sahip olmaya göre benlik saygısı ile genel sosyal kaygının alt boyutlarından sosyal kaçınma ve değersizlik duygusu düzeyleri farklılaşmaktadır.

- Yılmaz, Birsen Şahan - Duy, Baki, *Psiko-Eğitim Uygulamasının Kız Öğrencilerin Benlik Saygısı ve Akılcı Olmayan İnançları Üzerine Etkisi*, 2013, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4(39), 68-81, Ankara.

ÖZET: Benlik saygısı bireyin davranışlarını, yaşantılarını, yaşam doyumunu, seçimlerini, sosyal ilişkilerini, başkalarına nasıl davrandığını ve başkalarının bireye nasıl davrandığını etkilemektedir (Sanford ve Donovan, 1999). Erickson, Horan ve Hackett (1991) düşük benlik saygısının akılcı olmayan inançlardan kaynaklandığını belirtmişlerdir. Bu çalışmada, bilişsel-davranışçı terapi yaklaşımını esas alarak hazırlanmış olan bir psiko-eğitim programının, yaşları 18-21 arasında değişen kız öğrencilerin benlik saygısı ve akılcı olmayan inançları üzerine etkisi incelenmiştir. Araştırma, deney (n= 7), plasebo (n= 9) ve kontrol (n= 11) gruplarını içermektedir. Katılımcıların benlik saygısı Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'yle, akılcı olmayan inançları ise Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği'yle belirlenmiştir. Gruplar arası farkı belirlemek amacıyla karışık desenler (split-plot) için iki faktörlü ANOVA (SPANOVA) yöntemi ve farkın kaynağını belirlemek amacıyla da Bonferroni testi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda uygulanan psiko-eğitim programının deney grubunda bulunan katılımcıların benlik saygısını yükseltmede ve akılcı olmayan inançlarını azaltmada etkili olduğu bulunmuştur. Üç ay sonra alınan izleme ölçümlerinde bu etkinin benlik saygısı bağlamında devam ettiği, ancak akılcı olmayan inançlar bağlamında devam etmediği sonucuna ulaşılmıştır. Benlik saygısı ve akılcı olmayan inançlar erken dönemlerde oluşmaya başlamaktadır ve benlik saygısı düzeyi ile ruh sağlığı göstergeleri arasında yüksek ilişki bulunmaktadır. Bu nedenden dolayı özellikle okullarda önleyici çalışmaların yapılması gerekmektedir. Öğrencilerin benlik saygısını artırmak ve akılcı olmayan inançlarını azaltmak için okul psikolojik danışmanları programlar uygulayabilir.

- Özşaker, Murat, *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Becerileri ve Benlik Saygılarının Değerlendirilmesi*, 2013, International Journal of New Trends in Arts Sports & Science Education Dergisi, 2(3), 29-39.

ÖZET: Bu araştırma, Adnan Menderes Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri ve Benlik Saygısı düzeylerini ortaya çıkarmak ve aralarındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlayan bir çalışmadır. Araştırmaya 135 Kız, 245 erkek olmak üzere toplam 380 öğrenci katılmıştır. Araştırmada öğrencilerin iletişim becerilerini ölçmek için Korkut (1996) tarafından geliştirilen ve geçerlik ve güvenirliği yapılmış "İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği" (İBDÖ); benlik saygılarını ölçmek için ise 1965 yılında Morris Rosenberg tarafından geliştirilmiş ve Türkçeye Çuhadaroğlu (1986) tarafından uyarlanmış olan benlik saygısı ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 16.0 paket istatistik programında değerlendirilme kapsamına alınmıştır. Verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde non parametrik korelasyon, Kruskal-Wallis ve Mann Whitney U testleri kullanılmıştır. İstatistikî analizlerde anlamlılık düzeyi olarak $p<0.01$ ve $p<0.05$ alınmıştır. Araştırma sonucunda ADÜ Besyo öğrencilerinin İletişim Becerileri ile benlik saygıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Spor yapan Öğrencilerin iletişim becerileri ve benlik saygısı skorlarının Spor yapmayan öğrencilere göre daha yüksek belirlenirken, cinsiyet açısından ise anlamlı bir farklılığa rastlanılmamıştır ($p>0.05$).

- Dilek, Hasan - Aksoy, Ayşe Belgin, *Ergenlerin Benlik Saygısı ile Anne-Babalarının Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2013, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 14(3), 95-109, Kırşehir.

ÖZET: Bu araştırma Farklı eğitim programlarına sahip öğrenim kurumlarına devam eden Lise II. sınıf öğrencilerinin benlik saygısı ile Anne-Babalarının Benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemi, Kırşehir ili merkez liselerinde (Meslek, Düz ve Anadolu-Fen liseleri) öğrenimine devam eden lise 2.sınıf öğrencileri ve Anne-Babalarından oluşmuştur. Öğrencilerin ve Anne-Babalarının benlik saygı düzeyini ölçmek için "Benlik Saygısı Envanteri" kullanılmıştır. Araştırmada; ergenlerin okul türlerine göre benlik saygıları ile annelerinin benlik saygısı ve annelerinin çalışma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ergenlerin okul türlerine göre benlik saygısı ile babalarının benlik saygısı, babanın öğrenim durumu, annenin öğrenim durumu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

- Küçük, Duygu Piji, *Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretmenliğine Yönelik Tutumları ile Benlik Saygıları Arasındaki İlişki*, 2013, Kastamonu Eğitim Dergisi, 21(1), 257-270, Kastamonu.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliğine yönelik tutumları ile benlik saygıları arasındaki ilişkinin belirlenmesidir. Ayrıca, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliğine yönelik tutumları ve benlik saygıları çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Marmara Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı birinci (n=42) ve dördüncü (n=40) sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın verileri Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ile belirlenmiştir. Araştırmanın sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliğine yönelik tutumlarının olumlu olduğu, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha olumlu tutumlar geliştirdiği ve birinci sınıf öğrencilerinin

dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha olumlu tutuma sahip oldukları, genel lise mezunu öğrencilerin müzik lisesi mezunu öğrencilerine göre daha olumlu mesleki tutuma sahip oldukları saptanmıştır. Müzik öğretmeni adaylarının benlik saygısı puanlarının cinsiyetlerine göre farklılık göstermediği, birinci sınıf öğrencilerinin dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha yüksek benlik saygısına sahip oldukları, genel lise mezunu öğrencilerin, müzik lisesi mezunu öğrencilere göre daha yüksek benlik saygısı geliştirdikleri belirlenmiştir. Ayrıca müzik öğretmenliğine yönelik tutum ile benlik saygısı arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

- Özcan, Halil - Subaşı, Burak - Budak, Beyhan - Çelik, Mustafa - Gürel, Şeref Can - Yıldız, Mesut, *Ergenlik ve Genç Yetişkinlik Dönemindeki Kadınlarda Benlik Saygısı, Sosyal Görünüş Kaygısı, Depresyon ve Anksiyete İlişkisi*, 2013, Journal of Mood Disorders, 3(3), 107-113, İstanbul.

ÖZET: Benlik saygısı, kişinin kendini değerlendirmesi sonucunda ulaştığı benlik kavramını onaylamasından doğan beğeni durumu olup kişinin kendini olduğundan aşağı ya da üstün görmeksizin kendinden memnun olma, beğenilir, sevilmeye değer bulma ve özüne güvenme halini tanımlamaktadır. Olumlu beden algısı yüksek benlik saygısı ile; olumsuz beden algısı ise düşük benlik saygısı ile ilişkilidir. Depresyon ve anksiyete bozuklukları ise benlik saygısı ve sosyal görünüş kaygısı üzerine etki edebilen klinik durumlardır. Bu çalışmada depresyon ve anksiyete belirtilerinin benlik saygısı ve sosyal görünüş kaygısı üzerine etkilerinin ve benlik saygısı ile sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Yöntem: Çalışmaya Ankara Zekâi Tahir Burak Kadın Sağlığı Eğitim ve Araştırma Hastanesi Gençlik Ünitesi'ne başvuran yaşları 12-24 arasında değişen toplam 176 kadın hasta dahil edilmiştir. Katılımcılar sosyodemografik veri formu, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ), Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ), Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ) ve Beck Anksiyete Ölçekleri'ni (BAÖ) doldurdular. Bulgular: BDÖ ve BAÖ puanları ile SGKÖ ve RBSÖ puanları arasında pozitif yönde güçlü bir ilişki olduğu saptanmıştır. Gelir düzeyi ve ebeveynlerin eğitim seviyesinin ise tüm ölçekler ile negatif ilişki gösterdiği görülmüştür. Çoklu regresyon analizi sonucunda ise BDÖ puanının hem RBSÖ hem SGKÖ puanı üzerine pozitif yönde yordayıcı etkisinin, ailenin gelir düzeyinin ise SGKÖ puanı üzerine negatif yönde yordayıcı etkisinin olduğu saptanmış, diğer ilişkilerinin anlamlılığının kaybolduğu görülmüştür. Ayrıca, SGKÖ ve RBSÖ puanlarınında pozitif ilişki gösterdiği bulunmuştur. Sonuç: Bu çalışma depresyon belirti şiddetinin gerek sosyal kaygı düzeyi gerekse benlik saygısı üzerinde olumsuz etkisinin olduğunu göstermiştir. Ekonomik zorlukların ise sosyal görünüş kaygısını arttırdığı saptanmıştır. Ayrıca sosyal kaygı düzeyi ile benlik saygısının birbiri ile ilişkili olduğu görülmüştür. Özellikle ülkemiz gibi genç nüfusun yoğunlukta olduğu ülkelerde bu durumların ilişkisine dair çalışmalar ve gençlerin özsaygılarını kazanmalarına yönelik bireysel, aile ve toplumsal psikososyal rehabilitasyon programlarının gençlerin ruh sağlığını olumlu yönde etkileyeceği ve onların gelecek yaşamlarında daha mutlu ve sağlıklı bireyler olmalarına yardımcı olacağı kanaatindeyiz.

- Özgüngör, Sevgi, *Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısı Düzeyine Göre Kimlik Statüleri ile Başarı Yönelimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2014, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (35), 33-46, Denizli.

ÖZET: Bu çalışmanın temel amacı üniversite öğrencilerinin kimlik statülerinin başarı yönelimlerini yordama düzeyinin belirlenmesi ve bu düzeyin düşük ve yüksek benlik saygısına sahip öğrenciler için değişip değişmediğinin incelenmesiydi. Bu amaçla veriler Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesine

devam etmekte olan 216 kız ve 98 erkek olmak üzere toplam 314 öğrenciden Genişletilmiş Objektif Ego Kimlik Statüleri Ölçeği, Başarı Yönelimi Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği aracılığıyla elde edilmiştir. Bulgular öğrenme yönelimini dağınıklık ve ipotekli statülerinin olumsuz yönde, başarı statüsünün ise olumlu yönde, performans kaçınma yönelimini ipotekli statünün olumlu yönde, benlik saygısının olumsuz yönde, performans yaklaşma yönelimini ise ipotekli statünün olumlu yönde yordadığını göstermiştir. Ayrıca analizler, kimlik statüleri ile başarı yönelimleri arasındaki ilişkilerin benlik saygısı düzeyine göre değiştiğini, dağınıklık statüsünün olumsuz etkilerinin benlik saygısı yüksek öğrencilerde daha düşük olduğunu ortaya koymuştur. Benzer şekilde, moratoryum ve başarı statülerinin olumlu özellikleri sadece benlik saygısı yüksek öğrencilerde gözlenmiştir.

- Şahin, Ezgi Ekin - Gizir, Cem Ali, *Üniversite Öğrencilerinde Utangaçlık: Benlik Saygısı ve Kişilerarası Yetkinlik Değişkenlerinin Rolü*, 2014, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 5(41), 78-88, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, cinsiyete göre benlik saygısı, ilişki başlatma, etki bırakma, kendini açma, duygusal destek ve çatışma yönetimi değişkenlerinin üniversite öğrencilerinin utangaçlık düzeylerini ne derecede yordadıklarının incelenmesidir. Araştırmanın örneklemini, Mersin Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan 859 (450 kız, 409 erkek) lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Bu çalışmada, "Gözden Geçirilmiş Cheek ve Buss Utangaçlık Ölçeği", "Kişilerarası Yetkinlik Ölçeği" ve "Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği" olmak üzere üç ölçme aracından elde edilen verilerin analizinde adımsal regresyon analizi kullanılmıştır. Bulgular incelendiğinde, toplam örneklem ve kadın örneklem grubu için yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre sırasıyla ilişki başlatma, benlik saygısı ve etki bırakma değişkenlerinin üniversite öğrencilerinin utangaçlıklarını anlamlı düzeyde yordadıkları belirlenmiştir. Diğer yandan, erkek örneklem grubu için yapılan regresyon analizi sonucunda ilişki başlatma ve benlik saygısı değişkenlerinin bu öğrencilerin utangaçlıklarını anlamlı düzeyde yordadığı ancak etki bırakma değişkeninin erkeklerin utangaçlık düzeylerine bir katkısı olmadığı belirlenmiştir. Elde edilen bulgular tartışılarak, uygulamalara ve gelecek çalışmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

- Körükçü, Özlem - Gündoğan, Aysun - Ogelman, Hülya Gülay, *Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği Lisans Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Empatik Becerileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*, 2014, Kastamonu Eğitim Dergisi, 23(4), 1665-1678, Kastamonu.

ÖZET: Araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenliği lisans öğrencilerinin benlik saygıları ile empatik becerileri arasında ilişkiyi incelemektir. Araştırmanın çalışma grubuna Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Öğretmenliği Programına devam etmiş, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri dahil edilmiştir. Araştırmada, veri toplama araçları olarak "Kişisel Bilgi Formu" ve Dökmen (1988) tarafından geliştirilen "Empatik Beceri Ölçeği B Formu" (EBÖ-B Formu) ve Coopersmith (1986) tarafından geliştirilmiş olan, Turan ve Tufan (1987) tarafından Türkçeye uyarlanan "Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri" kullanılmıştır. Çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Elde edilen veriler Basit Doğrusal Regresyon Analizi ve T testi tekniklerinden yararlanarak analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda; okul öncesi eğitimi öğretmenliği lisans öğrencilerinin benlik saygıları ile empatik becerileri arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin benlik saygısı arttıkça, empatik becerileri de artmakta, benlik saygısı

azaldıkça empatik becerileri de azalmaktadır. Lisans öğrencilerinin empatik becerileri, benlik saygısı düzeyine göre anlamlı biçimde farklılık göstermektedir. Benlik saygısı düzeyi yüksek olan öğrencilerin empatik beceri puan ortalaması, benlik saygısı düzeyi düşük olan öğrencilerin empatik beceri puan ortalamasına göre daha yüksektir.

- Çivitçi, Asım, *Üniversite Öğrencilerinde Olumlu Duygulanım ve Benlik Saygısı: Üniversite Doyumu ve Aidiyetinin Düzenleyici Rolü*, 2014, Yükseköğretim Dergisi, 4(2), 102-109.

ÖZET: Bu çalışmada olumlu duygulanım, benlik saygısı, üniversite doyumu ve aidiyeti arasındaki ilişkiler incelenmiş; olumlu duygulanım ve benlik saygısı arasındaki ilişkide üniversite doyumu ve aidiyetinin düzenleyici rolü test edilmiştir. Katılımcılar, bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 485 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Veriler Olumlu Duygulanım Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ve kişisel bilgi formu kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin analizinde hiyerarşik regresyon analizi, ANOVA ve Mann-Whitney U teknikleri uygulanmıştır. Bulgular, benlik saygısı ve olumlu duygulanım arasındaki ilişkide üniversite doyumunun düzenleyici bir rolünün olduğunu göstermektedir. Üniversite aidiyeti ise benlik saygısı ve olumlu duygulanım arasındaki ilişkide düzenleyici bir işleve sahip değildir. Ayrıca, üniversite doyumu ve aidiyeti yüksek olan öğrencilerde olumlu duygulanım ve benlik saygısı, düşük olanlara göre daha fazla bulunmuştur. Bulgular üniversitedeki öğrenci uyumuna yansımaları açısından tartışılmıştır.

- Çakmak, Soner - Karakuş, Gonca - Tamam, Lut - Taşdemir, Ali - Karaytuğ, Mahmut Onur, *Tıp Fakültesi Dönem I Öğrencilerinde Mizah Tarzları ve Benlik Saygısı İlişkisi: Kesitsel Bir Çalışma*, 2015, Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 40(4), 782-793, Adana.

ÖZET: Benlik saygısı ve mizah tarzları sağlıklı bir kişi olabilmek için önemli faktörlerdir. Bu çalışmanın amacı tıp fakültesi öğrencilerinde benlik saygısı ve mizah tarzları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesidir. Materyal ve Metod: Bu çalışmaya 107 erkek, 96 kız tıp fakültesi öğrencisi dahil edildi. Benlik saygısı Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ile Mizah tarzları ise Mizah Tarzları Ölçeği ile değerlendirildi. Bulgular: Orta ve yüksek benlik saygı seviyesi öğrencilerin %89,7'sinde saptandı. Mizah tarzları ölçeğinde katılımcı ve kendini geliştirici mizah tarzları ortalama puanları saldırgan ve kendini yıkıcı mizah tarzları ortalama puanlarından anlamlı olarak yüksekti. Erkek öğrenciler kız öğrencilerden daha fazla mizah, özellikle saldırgan ve kendini yıkıcı mizah kullanmaktaydı. Benlik saygısı ile katılımcı ve kendini geliştirici mizah arasında pozitif bağıntı saptandı. Sonuç: Bu çalışma benlik saygısı ve mizah tarzları arasında pozitif ilişkiyi ortaya koymuştur. Tıp fakültesi öğrencilerinde benlik saygısı ve olumlu mizahı destekleyecek eğitim modelleri geliştirilmesine ihtiyaç vardır.

- Kılıçarslan, Suat - Sanberk, İsmail, *Ergen Bireylerin Benlik Saygısı, Beden Kitle İndeksi ve Yaşam Kalitesi İlişkisinin İncelenmesi*, 2016, Journal of Human Sciences, 13(2), 3211-3220.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, dokuzuncu sınıf öğrencilerinin benlik saygıları kontrol altına alındıktan sonra beden kitle indeksi ve yaşam kalitesi arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmada benlik saygısı puanlarını belirlemek için Kendine Saygı Ölçeği, yaşam kalitesi algıları için Kiddo-Kindl-Ergen Formu kullanılmıştır. Çalışma grubunda bulunan öğrencilerin 327'si (%45.3) kız ve 395'i (%54.7)

erkek, toplam 722 öğrenciden oluşmuştur ve yaş ortalaması 15.2'dir. Beden kitle indeksleri bakımından incelendiğinde öğrencilerin %16,8'inin düşük kilolu, %70.9' unun orta ve %12.3' ünün obez olduğu bulunmuştur. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular incelendiğinde, öğrencilerin Beden Kitle İndeksi (BKİ) değerleri ile benlik saygısı ve yaşam kalitesi arasında ve benlik saygısı ile yaşam kalitesi arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir. Ancak, araştırma kapsamında ergen bireylerin benlik saygısı değerleri dışta tutulduğunda, daha önce anlamlı düzeyde olumlu ilişki gösteren BKİ ve yaşam kalitesi puanları arasındaki ilişki neredeyse ortadan kalkmaktadır. Elde edilen bu bulguya göre ergen obez, ancak eğer benlik saygısı düşükse, yaşam kalitesinin de düşük olabileceğini göstermektedir. Araştırmada elde edilen bulgular var olan araştırma bulguları çerçevesinde tartışılmıştır.

- Karaca, Nezahat Hamiden - Akyol, Tuğçe - Karaca, Lütfullah - Yaşar, Münevver Can, *Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerileri ve Benlik Saygılarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*, 2016, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18(1), 199-220, Afyonkarahisar.

ÖZET: Araştırmada, okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerileri ve benlik saygılarının bazı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubuna, 2012-2013 eğitim öğretim yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 313 öğretmen adayı dâhil edilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, "Kişisel Bilgi Formu", Yaman (2003) tarafından geliştirilen "Problem Çözme Becerisi Ölçeği" ile Arıcak (1999) tarafından geliştirilen "Benlik Saygısı Ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde; Kolmogorov-Smirnoff (K-S) Testi sonucunda, gruplar arası farklılık incelenirken ikili gruplarda Bağımsız Gruplar İçin t Testi, ikiden fazla gruplarda Tek Faktörlü ANOVA Testi kullanılmıştır. Problem çözme ve benlik saygısı arasındaki ilişki ise Pearson Kolerasyon Testi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda; öğretmen adaylarının benlik saygıları ile cinsiyet değişkeni arasında kızlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu; problem çözme becerileri ile cinsiyet değişkeni arasında ise anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerileri ve benlik saygıları üzerinde sınıf düzeyi, mezun olunan lise türü ve anne baba öğrenim durumları değişkenlerinin anlamlı bir farklılaşma yaratmadığı belirlenmiştir. Ayrıca okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerileri ile benlik saygıları arasında pozitif yönde doğrusal bir ilişki olduğu bulunmuştur.

- Dokuyan, Merve, *12. Sınıf Öğrencilerinde Algılanan Anne-Baba Tutumları İle Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2016, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(2), 1-21.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı farklı iki lise türünde 12. sınıf öğrencilerinde benlik saygısı ve algılanan anne baba tutumları arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırmanın çalışma evrenini 2014-2015 Eğitim-Öğretim yılında İstanbul İli Başakşehir İlçesinde bulunan üç genel lisede toplam 297 öğrenciyle yapılmıştır. Araştırmanın verileri "Offer Benlik Saygısı" ölçeği ile "Anne-Baba Tutum" ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin analizinde Pearson momentler çarpımı, bağımsız örneklemler t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve çoklu karşılaştırmalar için ise Tukey HSD testi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre; öğrencilerin algıladıkları anne-baba

tutum genel puanı ile benlik saygısı genel ve alt ölçeklerinden olan duygusal düzey, beden imgesi, sosyal ilişkiler, çevre uyumu, aile ilişkileri, baş etme gücü, cinsel tutumlar, dürtü kontrolü, ruh sağlığı ve bireysel değerler puanları arasında anlamlı ilişkilerin olmadığı görülmüştür. Buna karşılık sadece algılanan anne-baba tutum genel puanı ile alt ölçeklerinden olan meslek ve eğitim puanı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür.

- Hançer, Ahmet Hakan, *Ortaokul Öğrencilerinin Olumlu ve Olumsuz Mükemmeliyetçilik Düzeyleri ile Benlik Saygısının İncelenmesi*, 2016, The Journal of Academic Social Science Studies, 12(53), 265-274.

ÖZET: Kuramsal bilgiler ve araştırmalar göstermektedir ki olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik duygusu ve benlik saygısı bireylerin kişilik özellikleri ve akademik başarıları üzerinde önemli etkiye sahiptir. Ülkemizde, olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik ile benlik saygısı düzeylerinin belirlenmesi ve karşılaştırılmasına yönelik, ortaokul öğrencilerini kapsayan çalışmaların yeterince yapılmadığı düşünülmektedir. Bu nedenle araştırmada ortaokul öğrencilerinin olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik ile benlik saygısı düzeylerinin belirlenmesi ve karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırmada, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Sivas il merkezinde ortaokullarda öğrenim gören ve basit seçkisiz örneklem yöntemiyle belirlenen 868 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak, "Olumlu ve Olumsuz Mükemmeliyetçilik Ölçeği" ve "Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen veriler, Pearson Momentler Korelasyon katsayısı, basit doğrusal regresyon analizi ve t-testi ile analiz edilmiştir. Bu analizler sonucunda, ortaokul öğrencilerinin %38,01'nin düşük benlik saygı düzeyine, %61,99'nun ise yüksek benlik saygı düzeyine sahip olduğu, olumlu mükemmeliyetçilik ve benlik saygısı arasında pozitif yönlü ve zayıf bir ilişkinin olduğu, olumsuz mükemmeliyetçilik ile benlik saygısı arasında ise negatif yönlü orta bir ilişkinin olduğu, olumlu mükemmeliyetçilik düzeylerinin benlik saygısı düzeyini anlamlı bir şekilde yordadığı ve cinsiyete göre anlamlı bir fark oluşmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

- Evren, Kılıçarslan, *İlköğretim 6., 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygıları ile Matematik Kaygıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2016, Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 6(10), 156-180.

ÖZET: Bu araştırma ilköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin benlik saygısı ile matematik kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma 2009-2010 eğitim öğretim yılında Konya'nın Çumra ilçesindeki 6., 7. ve 8. sınıf öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Araştırmaya 201 kız 220 erkek olmak üzere toplam 421 öğrenci katılmıştır. Araştırmada öğrencilerin matematik kaygı düzeylerini ölçmek için Suinn (1988) tarafından hazırlanan, Baloğlu ve Balgamış (2010) 'ın Türkçeye uyarladığı "Matematik Kaygısını Derecelendirme Ölçeği İlköğretim Formu" kullanılmıştır. Öğrencilerin benlik saygılarını ölçmek için ise "Piers-Harris Çocuklarda Öz-Kavram Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Farklılaşmanın kaynağını belirlemek amacıyla Tukey tekniğinden yararlanılmıştır. Öğrencilerin benlik saygısı alt boyutları ve matematik kaygısı alt boyutları puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla korelasyon tekniği uygulanmıştır. Araştırma sonucu bulguları ise şöyle sıralanabilir; Öğrencilerin cinsiyeti ile benlik saygısı arasında ve öğrencilerin sınıf düzeyi ile matematik kaygıları arasında anlamlı düzeyde

ilişki bulunamamıştır. Kız öğrencilerin matematik kaygı düzeylerinin erkek öğrencilerin matematik kaygı düzeylerinden daha yüksek olduğu bulunmuştur. İlköğretim 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin benlik saygılarının ilköğretim 8. Sınıf öğrencilerinin benlik saygılarından daha yüksek olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin matematik kaygıları ile benlik saygısı arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur.

- Çevik, Gülşen Büyükşahin - Yıldız, Mehmet Ali, *Pedagojik Formasyon Öğrencilerinde Umutsuzluk ile Mutluluk Arasındaki İlişkide Benlik Saygısının Aracılık Etkisi*, 2016, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, (27), 96–107, Diyarbakır.

ÖZET: Bu çalışmada, pedagojik formasyon öğrencilerinde umutsuzluk ile mutluluk arasındaki ilişkide benlik saygısının aracılığı test edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Adıyaman Üniversitesi'nde pedagojik formasyon eğitimi alan, 141'i kadın (%46.5), 162'si erkek (%53.5) olmak üzere toplam 303 kişi oluşturmuştur. Araştırmaya katılanların yaşları 20 ile 43 arasındadır ve yaş ortalamaları ise 27.98, Ss= 5.01'dir. Araştırmada, betimsel istatistikler, Pearson korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Çalışmada test edilen modelin aracılık etkisinin istatistiksel olarak önemli olup olmadığı Sıradan En Küçük Kareler Regresyona dayalı yaklaşım ve Bootstrap Yöntemi ile incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, umutsuzluk ile benlik saygısı ve umutsuzluk ile mutluluk arasında olumsuz yönde ilişki bulunurken, benlik saygısı ile mutluluk arasında olumlu yönde anlamlı düzeyde ilişkiler bulunmuştur. Aracılık etkisi için yapılan analizde ise umutsuzluk ile mutluluk arasındaki ilişkiye benlik saygısının aracılığı istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur. Araştırmanın sonuçları alan yazın ışığında tartışılıp, yorumlanarak çalışmacılara önerilerde bulunulmuştur.

- Ergür, Derya, *İngilizce Öğrencilerinin Öz Benlik Saygısı ve Akademik Öz Yeterlik Algılarının Cinsiyet, Sınıf ve Genel Akademik Ortalamalarına Göre İncelenmesi*, 2016, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(2), 125-148, Ağrı.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, İngilizce öğrencilerinin öz benlik saygısı ve akademik öz yeterlikleri arasındaki ilişkiyi belirlemek ve öz benlik saygısı ve akademik öz yeterlik puanlarının cinsiyet, sınıf ve genel akademik ortalamalarına göre farklılıklarını incelemektir. Araştırma, Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi bünyesinde yer alan İngiliz Dilbilimi ve İngilizce Mütercim-Tercümanlık Bölümlerinde çeşitli sınıflara devam eden toplam 394 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Veriler, demografik bilgi formu, Rosenberg Öz Benlik Saygı Ölçeği ve Jerusalem ve Schwarzer tarafından geliştirilen Akademik Öz Yeterlik Ölçeği ile toplanmıştır. Veri analizinde t-testi, Kruskal-Wallis Testi ve Spearman Rank korelasyon katsayıları kullanılmıştır. Sonuçlar öğrencilerin öz benlik saygısı ile akademik öz yeterlik puanları arasında olumlu ve anlamlı bir ilişki olduğunu (r=0.464, p=0.00) ayrıca öğrencilerin cinsiyetleri ile akademik öz yeterlikleri; genel akademik ortalama grupları ile akademik öz yeterlikleri ve devam ettikleri sınıf ile öz benlik saygısı puanları arasında farklılık olduğunu göstermektedir.

- Kılınç, Erhan - Kılıç, Meryem - İpekçi, Nesrin, *Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Benlik Saygısı, Atılganlık ve Özgecilik Düzeyler ile Aralarındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2016, Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, 8(15), 379-398, Giresun.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, Sağlık Hizmetler Meslek Yüksekokulundaki (HSVS) öğrencilerin benlik saygısı, atılganlık ve özgecilik (yardımseverlik) seviyelerini belirlemek ve bu değişkenler arasındak

ilişkiyi araştırmaktır. Araştırmanın örneklemi 2013-2014 öğretim yılında Kilis 7 Aralık Ünversitesi SHMYO'da öğrenim gören öğrencilerden (n=288) oluşmaktadır. Veriler anket yoluyla toplanmıştır. Anket formu, sosyo-demografk özelliklere ilişkin sorular, Coopersmth Benlik Saygısı Ölçeği, Rathus Atılganlık Envanter ve Özgecilik Ölçeği sorularından oluşmuştur. Veriler, sayısal ve yüzde dağılımlar, ortalamalar ve korelasyon analiz kullanılarak değerlendrilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin benlik saygısı toplam puanı 61,11±11,60, atılganlık toplam puanı 19,18±24,63, özgecilik toplam puanı 63.92±9.81 olarak saptanmıştır. Öğrencilerin özgecilik, benlik saygısı ve atılganlık düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki saptanmıştır. Öğrencilerin okudukları bölümlere göre benlik saygısı, atılganlık ve özgecilik düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı br farklılık saptanmamıştır. Bununla birlikte, öğrencilerin okudukları bölümlerle özgecliğin sosyal ve yardımseverlk boyutlarında anlamlı bir farklılık saptanmıştır (p<0,05). Benlik saygısı, atılganlık ve özgecilik düzeyini artırmaya yönelk eğitimler, dersler içerikler ve ders işleyiş modelleri, SHMYO öğrencilerine önemli katkılar sağlayacaktır.

- Yiğiter, Korkmaz - Tiryaki, Kadir - Pehlivan, Mensur, *Yüzme Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısı Düzeylerine Etkisi*, 2016, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 5(26), 230-234.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı Düzce Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokuluna devam eden, daha önce yüzme eğitimi almamış, öğrencilerin Benlik Saygısı düzeylerine aldıkları yüzme eğitim programının etkisini incelenmektir. Bu kapsamda, öğrenciler 8 haftalık bir yüzme eğitimi programına gönüllü olarak katılmıştır. Öğrencilerin Benlik Saygısı düzeylerini ölçmek için Rosemberg (1965) tarafından geliştirilen Benlik Saygısı Envanteri uygulanmıştır. Benlik saygısı düzeyleri ön-test ve son-test olarak iki defa olmak üzere ölçülmüştür. Elde edilen veriler SPSS 17.0 programında analiz edilmiş ve anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır. Veriler benlik saygısı ön-test son-test sonuçlarının karşılaştırılması için t testi uygulanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin benlik saygısı düzeylerinin aldıkları temel yüzme eğitimi programı ile gelişim göstermediği tespit edilmiştir. Bu sonuç 8 haftalık yüzme eğitiminin benlik saygısı düzeylerinin geliştirilebilmesi için yeterli olmadığını göstermiştir.

- Baltacı, Hülya Şahin - Altan, Turnel, *Lise Öğrencilerinde Benlik Saygısının Yordayıcısı Olarak Depresyon, Bağlanma ve Şiddet Eğilimi*, 2016, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (40), 227-239, Burdur.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, lise öğrencilerinde depresyon, şiddet eğilimi ve ebeveyn/arkadaşa bağlanmanın benlik saygısının anlamlı yordayıcısı olup olmadığını araştırmaktır. Araştırmanın çalışma grubunu, 178'i kız (%62.9) ve 105'i erkek (%37.1) 283 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilerin yaş ortalamaları 15,39; yaşlarının standart sapma değeri ise 0,489'dur. Araştırma verileri; Rosenberg benlik saygısı ölçeği, Şiddet eğilimi ölçeği, Beck depresyon ölçeği ve Ebeveyn ve arkadaşlara bağlanma envanteri kısa form ile toplanmıştır. Verilerin analizinde aşamalı çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı olup olmadığını belirlemek amacıyla değişkenler arasındaki ikili korelasyonlar incelenmiştir. Analiz sonuçlarında, depresyon, arkadaşa güven, anneye yabancılaşma ve arkadaşa yabancılaşmanın lise öğrencilerinin benlik saygılarının önemli yordayıcıları olduğu saptanmıştır. Elde edilen sonuçlar, kişilik gelişimi için kritik bir öneme sahip ergenlik dönemindeki lise öğrencilerine yönelik koruyucu ve önleyici müdahalelerde yol gösterici olabilir.

- Özdemir, Hacı, *Ortaokul Öğrencilerinde Benlik Saygısının Yordayıcısı Olarak Annelerinin Depresyon, Kaygı, Stres ve Benlik Saygı Düzeyleri*, 2017, Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi, 4(11), 1-15, Konya.

ÖZET: Bu çalışmada, ortaokul öğrencilerinde benlik saygısının yordayıcısı olarak annelerinin depresyon, kaygı, stres ve benlik saygı düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın diğer bir amacı da ortaokul öğrencilerinin benlik saygısının annelerinin öğrenim düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymaktır. Araştırmanın örneklemini, Samsun'un Havza ve Alaçam ilçelerinde çeşitli ortaokullarda öğrenim görmekte 74'ü kız 76'sı erkek olmak üzere 150 öğrenci ve 150 anne oluşturmaktadır. Araştırmanın modeli kesitsel türde ilişkisel tarama modeli olup katılımcılar seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırmada veri toplama araçları olarak, araştırmacı tarafından çalışmaya katılanların cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, anne öğrenim düzeyini belirlemek amacıyla hazırlanan kişisel bilgi formu, öğrencilerin benlik saygı düzeylerini tespit etmek amacıyla Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri, annelerin benlik saygı düzeylerini tespit etmek amacıyla Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ve annelerin depresyon, kaygı, stres düzeylerini tespit etmek amacıyla da Depresyon Anksiyete Stres Ölçeği kullanılmıştır. Veriler SPSS 17 paket programı yardımı ile analiz edilmiş olup One-Way ANOVA ve Çoklu Regresyon Analiz yöntemleri kullanılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda, ortaokul öğrencilerinin benlik saygı düzeyinin annelerinin öğrenim düzeyine göre anlamlı olarak farklılaştığı, annelerin benlik saygı düzeyinin ortaokul öğrencilerinin benlik saygı düzeyini pozitif yönde yordadığı, annelerin depresyon, kaygı, stres düzeyinin ortaokul öğrencilerinin benlik saygı düzeyini yordamadığı saptanmıştır.

- Direktör, Cemaliye - Nuri, Cahit, *Benlik Saygısının Akademik Motivasyon Üzerindeki Etkisi: Otomatik Düşüncenin Aracı Rolü*, 2017, Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi, 1(1), 66-75, İstanbul.

ÖZET: Bu araştırma benlik saygısı ile akademik motivasyon arasındaki ilişkide otomatik düşüncenin aracı rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Cinsiyet ve bölüm değişkenlerinin farklılığı ayrıca incelenmiştir. Kuzey Kıbrıs'taki bir üniversitenin psikolojik danışma ve rehberlik ile zihin engelliler öğretmenliği bölümlerinden seçkisiz olarak atanan 210 lisans öğrenci katılımcı olarak çalışmaya dahil edilmiştir. Tüm katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Benlik saygısı için "Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği" kullanılmıştır. Buna ek olarak akademik motivasyonu ölçmek için "Akademik Motivasyon Ölçeği" ve otomatik düşünceyi belirlemek için de "Genişletilmiş Otomatik Düşünce Ölçeği" kullanılmıştır. İlişkisel tarama modelinin kullanıldığı bu çalışmada, aracı rolün etkisini belirlemek için Baron ve Kenny'nin (1986) sundukları aracı rol analizi yapılmıştır. Benlik saygısı ile olumsuz otomatik düşünce arasındaki ilişkide motivasyonsuzluğun kısmi aracı rolü olduğu bulunmuştur. Toplam etki ve doğrudan etki puanları incelendiğinde %28 dolaylı etki olduğu belirlenmiştir. Motivasyonsuzluk, benlik saygısı ve olumsuz otomatik düşünce ile ilişkili olduğu gözlenmiştir.

- Özgüngör, Sevgi - Paksu, Asuman Duatepe, *Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısı Düzeyine Göre Akademik Başarıyı Yordayan Değişkenler*, 2017, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 7(48), 1-15.

ÖZET: Üniversite öğrencilerinde akademik başarıyı belirleyen öğelerin sıklıkla çalışılmasına rağmen, akademik başarının tüm çalışmalarca desteklenen ortak belirleyicileri saptanamamıştır. Alanyazın-

da yer alan bu farklılıkların olası bir kaynağı benlik saygısı düzeyi farklı öğrenciler için akademik başarının belirleyicilerinin de farklılaşması olabilir. Bu varsayımı test etmek amacıyla bu çalışmada alanyazında akademik başarıyla sıklıkla ilişkilendirilen öğrenmeye ilişkin kontrol inancı, içsel ve dışsal motivasyon, sınav kaygısı, görev değeri, kendini sabotaj, devam edilen bölüm ve bölüme yönelik tutumların akademik başarıyı yordama gücü benlik saygısı düzeyi farklı öğrenciler için ayrı ayrı analiz edilmiştir. Ayrıca, çalışmanın varsayımına ek destek sağlaması açısından benlik saygısı farklı düzeydeki öğrencilerin görev değerini belirleyen değişkenler de ele alınmıştır. Bulgular, benlik saygısı ölçeğinden ortalamanın altında puan alan öğrenciler için akademik başarının yordayıcılarının bölüm ve sınav kaygısı, ortalamanın üstünde puan alan öğrencilerin akademik başarılarının yordayıcılarının ise görev değeri, bölüme yönelik tutum ve bölüm değişkenleri olduğunu göstermektedir. Ayrıca, her ne kadar içsel motivasyon, öğrenmeye yönelik kontrol inancı, bölüm ve bölüme yönelik tutum değişkenleri her iki grup için de görev değerinin yordayıcıları olsa da kendini sabotaj sadece benlik saygısı ölçeğinden ortalamanın altında puan alan öğrenciler, akademik başarı ise sadece benlik saygısı ölçeğinden ortalamanın üstünde puan alan öğrenciler için manidar bir yordayıcıdır.

1.1.3. Kitaplar

- Torucu, Belgin Koçak, *13-14 Yaşlarındaki Gençlerin Sosyo-Ekonomik Düzeyi ve Ana-Baba Tutumlarındaki Farklılıkların Belirlenip Benlik Saygısına Etkisinin Araştırılması*, 1992, Saray Tıp Kitabevleri, İzmir.
- Kimter, Nurten, *Benlik Saygısı ve Din: Üniversiteli Gençlerde Öz Saygı ve Din Üzerine Ampirik Bir Araştırma*, 304s., 2012, Kriter Basım Yayın Dağıtım, İstanbul.

KAPAK ARKA YAZISI: İnsanın kendisini gerçekçi bir şekilde görerek değerlendirmesini, kendisini olduğu gibi kabullenmesini ve kendisine sevgi, saygı duymak suretiyle kendi özüne güvenebilmesini sağlayan olumlu bir ruh hali olarak benlik saygısı, ruhsal anlamda sağlık ve mutluluğun bir anahtarı ve başarılı olmanın ön koşuludur. Kişinin kendisini beğenmesi, kendi benliğine saygı duyması için üstün niteliklere sahip olması gerekmez. Çünkü benlik saygısı, kişinin kendini olduğundan aşağı ya da olduğundan üstün görmeksizin kendinden memnun olma durumudur. Kendini değerli, olumlu, beğenilmeye ve sevilmeye değer bulmaktır. Kendini olduğu gibi, gördüğü gibi kabullenmeyi, özüne güvenmeyi sağlayan bir ruh halidir.

1.2. Benlik İmgesi\İmajı\Kurguları\Tasarımı\Algısı

"Benlik" kategorisinin diğer bir alt başlığı ise "B*enlik İmgesi\İmajı\Kurguları\Tasarımı\Algısı"* başlığıdır. Yirmi beş (25) tez, otuz dört (34) makale ve bir (1) kitap olmak üzere altmış (60) eser verilmiştir. Bu başlıkta kendilik algısının yordayıcısı olarak algılanan beden imgesi (Akdemir ve ark., 2003), ebeveyn tutumları (Şahin, Güvenç, 1996; Sezer, 2010; Özdemir, 2010; Kaya, 2017), sosyo-ekonomik düzey (Yurdakul, 1987; Özdemir, 2012; Hakan, 2004) gibi çeşitli faktörlerin ele alındığı dikkat çekmektedir. Ayrıca "Benlik İmgesinin" gelişimi ve değişimine etki eden etmenler üzerinde çalışmalar yoğunluktadır (Güre ve ark., 2002; Ersanlı, 1988; Aydın, 1996).

Makale ve tez çalışmaları incelendiğinde lise düzeyindeki öğrencilerle yapılan çalışmalar ağırlıkta olduğu görülmektedir. Özellikle dezavantajlı ergenlerle yapılan çalışmalar bu alt başlıkta yoğunluk kazanmıştır. "Duygusal İstismara Maruz Kalan ve Kalmayan Ergenlerin Benlik Algıları İle

Depresyon ve Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" (Siyez ve Aysan, 2005); "Ergenlerde Okul Zorbalığı ile Algılanan Benlik Belirginliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" (Aşıcı ve Aslan, 2010); "Disiplin Cezası Almış Öğrencilerde Problem Çözme Becerileri ve Benlik İmgesi" (Bolkan ve ark., 2012); "Orta Okullarda Eğitim Gören ve İstismara Maruz Kalan Çocukların Fiziksel Benlik Algı Düzeyleri" (Mısır ve ark., 2017) başlıklı makaleler, "Okulu Terk Etmiş Ortaöğretim Öğrencilerinin Benlik Algıları ve Rehberlik Gereksinimlerinin Karşılanma Düzeyleri" (Tunç, 2011); "Psiko-Sosyal Risk Yatkınlığı Olan Ergenlerin Benlik Algılarını Geliştirici Grup Çalışması" (Ordu, 2005); "Kronik Bedensel Hastalığı Olan Ergenlerde Kendilik İmgesi" (Sözer, 1991) başlıklı tezler bu çalışmalardan bazılarıdır.

1987 yılında Prof. Dr. Aysel Ekşi danışmanlığında yürütülen "Ergenlerde Benlik Kavramı" (Özgün) isimli tezde Offer'in Öz-Benlik Anketi ana veri toplama aygıtı olarak seçilip ve Türkçeye çevrilerek lise ve yüksekokula devam eden gençlerinden bir gruba uygulanmıştır. Türkçeye çevrilen Offer'in Öz-Benlik Anketi daha sonraki makale ve tez çalışmalarında da veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. (Yılmaz, 1998; Sünbül ve ark., 2007; Bolkan ve ark., 2012; Özgüroğlu, 1991; Erdinç, 1995; Zırh, 1995; Özer, 2001; Nadir, 2002; Ordu, 2005; Tunç, 2011 ve Tüfekçiyaşar, 2014)

"Benlik İmgesi\İmajı\Kurguları\Tasarımı\Algısı" alt başlığına ait "Lise Ögrencilerinin Benlik Tasarımlarını Etkileyen Etmenler" (1990) başlıklı yalnız bir (1) kitap bulunmaktadır. Bir araştırma kitabı olma özelliği taşıyan çalışmada Can, ailesinin davranış ve tutumlarını olumlu olarak niteleyen öğrencilerin benlik tasarımlarının daha yüksek olduğunu bulmuştur.

1.2.1. Tezler

- Özgün, Lale Tülin, *Ergenlerde Benlik Kavramı*, 1987, Yüksek Lisans, 76s., Çocuk Sağlığı Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi.

ÖZET: Yurdumuzda herhangi bir ruhsal problem nedeniyle psikolog veya psikiyatristlere gitme gereği duymayan normal gençlerle ilgili deneysel çalışmaların az oluşu, konuya yönelmemizi sağladı. Bu çalışmada amacımız, ülkemizdeki adolesanların benliklerini nasıl algıladıklarını, bu dönemi yaşayan gençlerimizden öğrenmektir. Böylece, konumuza en uygun anket olacağını düşündüğümüz Offer' in Öz-Benlik Anketi ana veri toplama aygıtı olarak seçildi ve Türkçeye çevrilerek ülkemiz gençlerinden bir gruba uygulandı. Anket, D. Offer ve arkadaşları tarafından 1962 yılında normal gençlerin duygu ve davranışlarını anlayabilmek için geliştirilmiştir (Offer, 1981). Benlik önce Psikolojik Benlik, Sosyal Benlik, Cinsel Benlik, Ailesel Benlik ve Uyumsal Benlik olmak üzere 5 bölüme ayrılmıştır. Bu benlikleri betimleyen 11 ölçek bulunmaktadır. Bunlar; Dürtü Kontrol, Duygusal Ton, Vücut ve Benlik Kavramı, Sosyal İlişkiler, Törel Değerler, Mesleki ve Eğitimsel Gayeler, Cinsel Tavır, Aile İlişkileri, Dış Dünyaya Hakimiyet Yetisi, Psikopatoloji, Üstün Uyum öl çekleridir. Anket önce İngilizce'den Türkçe'ye ve sonra tekrar Türkçe'den İngilizce'ye dil konusunda deneyimli ve psikoloji terimlerine hakim kişiler tarafından tercüme edildi ve böylece tercümede yanlış ifade etme olasılığı ortadan kaldırılmaya çalışıldı. Ayrıca, anketi oluşturan itemlerin, gençlerimizin zorluk çekmeden anlayacağı şekilde Türk diline adapte edilmesine özen gösterildi. Anket pilot bölge olarak seçilen Edirne İli'ndeki I. Murat Lisesi ve T.Ü. Eğitim Yüksek Okulu'nda toplam 120 öğrenciye uygulandı. Denekler iki yaş grubunda incelendi (13-15 ve 16-18). Gençlerimizin uygulamaya zevkle katıldıkları ayrıca vurgulanmalıdır. Anketle ilgili istatistiksel çalışmalar İ.Ü. Bilgisayar Bilimleri Uygulama ve Araştırma

Merkezi'nde Öğretim Görevlisi Talat Fırlar tarafından yapıldı. Ölçekler için normal sayılan standart puan 50' dir. 50'nin altındaki puan o ölçekteki uyumun yetersizliğini, 50'nin üzerindeki puan ise uyumun normal, hatta mükemmel olduğunu gösterir. Buna göre araştırmadan elde edilen bulgular deneklerimizin, büyük bunalımlar yaşamadıkları halde, hiç problemsiz de olmadıklarını ortaya koymaktadır. Bütünüyle, deneklerimizin Dürtü Kontrol ve Aile İlişkileri ölçeklerinde uyumları normalin üzerindedir. Fakat Cinsel Tavır, Duygusal Ton, Dış Dünyaya Hakimiyet Yetisi, Psikopatoloji ölçeklerindeki uyumları yetersizdir. Yine bulgularımıza göre cinsiyetler arası yoğun farklılıklar olmamakla beraber, kızların erkeklere oranla duyguları daha kolay incinir, daha az sorumluluk duygusuna sahiptir. Erkekler bedenlerindeki değişikliklere daha zor uyum sağlamıştır ve görüntülerinden daha az hoşnuttur. Bulgular yaş gruplarına göre bazı değişmeler göstermektedir. Artan yaşla uyum düzeyi düşmüş, ancak Cinsel Tavır, Aile İlişkileri, Üstün Uyum ve Dış Dünyaya Hakimiyet Yetisi ölçeklerinde uyum artmıştır. Bu sonuçlar yaşa ve cinsiyete göre gençlerin kendi psikolojik dünyalarını görüşlerindeki farklılıkları açıklamaktadır. Anket bulgularımızın Amerikalı gençlerin aynı ankete verdikleri cevaplarla karşılaştırılması sosyo-kültürel açıdan, iki ülke gençleri arasında büyük farklar olması açısından sakıncalı görülebilir. Buna rağmen anketin kültürel etkilerden hayli arınmış olması bu imkânı vermektedir. Amerikalı denekler 1960 yılında tüm ölçeklerde bizden yüksek ve normal değerin üzerinde puan almışlardır. Ülkemizde ayrıca Çukurova Üniversitesinde de benzer bir uygulama yapılmış ve gençlerimiz her iki bölgede de Dürtü Kontrol, Cinsel Tavır, Dış Dünyaya Hakimiyet Yetisi ölçeklerinde eşit puanlar almışlardır. Gene de bu çalışmanın ilerde çok daha geniş bir denek grubunda ve İstanbul'un farklı düzeydeki okullarında yapılması amaçlanmaktadır. Son olarak, normal gençlerden elde ettiğimiz bu sonuçları psikolog, pedagog, psikiyatrist gibi uzmanların dikkatine sunmak gereğini duyduğumuzu vurgulamak isteriz, çünkü bu uzmanların problemli gençlerimize yardım etmeden önce "normal gençlerimizin" kimler olduğunu bilmelerinin çok önemli olduğu kanısındayız.

- Yurdakul, Şükran, *Bazı Sosyo-Ekonomik Değişkenlerin Lise Öğrencilerinin Benlik Tasarımlarına Etkisi*, 1987, Yüksek Lisans, 103s., Sosyal Bilimler Enstitüsü Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, lise öğrencilerinin benlik tasarımı düzeylerini etkileyeceği öngörülen bazı sosyo-ekonomik değişkenlerle ilgili olarak 13 denence irdelenmiştir. Araştırmada, öğrencilerin "benlik tasarımı düzeyleri, Baymur (l968) tarafından geliştirilmiş olan Benlik Tasarımı Envanteri ile ölçülmüş, bağımsız değişkenlerle ilgili bilgiler ise, kişisel bilgi formu ile sağlanmıştır. Benlik Tasarımı Envanteri 'nde, bireyin benlik tasarımı düzeyini belirlemeye yönelik 66 madde vardır. Kişisel Bilgi Formu'nda, öğrencilerin ailesindeki birey sayısı, ailenin gelir düzeyi, anne-babanın öğrenim düzeyi ve öğrencinin cinsiyeti ile ilgili bilgiler edinmeye yarayan 9 soru bulunmaktadır. Araştırma denekleri, 1986-1987 öğretim yılında, Ankara TED Koleji Lise Bölümü ile Ankara Yıldırım Beyazıt Lisesi son sınıflarında okuyan öğrenciler arasından random yolu ile seçilen 300 öğrencidir. Denekler, araştırmada denenen her bağımsız değişkenin alt gruplarına uygun olarak sınıflandırılmıştır. Sonra bu alt gruplardaki öğrencilerin benlik tasarımı puanları ortalamaları, birbirleriyle karşılaştırılmıştır. Ortalamalar arasındaki farkın önem araştırmasında t testinden yararlanılmış ve.05 önemlilik düzeyi göz önüne alınmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular, üç başlık altında toplanabilir: A, Ailenin Gelir Düzeyine Göre Kız ve Erkek Öğrencilerin Benlik Tasarımı Düzeyleri 1. Aynı gelir düzeyinde olan kız ve erkek öğrencilerin benlik tasarımı düzeyleri arasında önemli bir fark yoktur. 2. Gelir düzeyi yükseldikçe, erkek öğrencilerin benlik tasarımı düzeyleri de yükselmektedir. 3. Gelir düzeyi yüksek olan kız öğrencilerin benlik tasarımı düzeyleri, gelir düzeyi alt ve orta olan kız öğrencilere göre daha

yüksek olup gelir düzeyi alt ve orta olan kız öğrencilerin benlik tasarımı düzeyleri arasında önemli bir fark yoktur. B. Ailenin Yapısına Göre Kız ve Erkek Öğrencilerin Benlik Tasarımı Düzeyleri 4. Aynı yapıdaki aileden gelen kız ve erkek öğrencilerin benlik tasarımı düzeyleri arasında önemli bir fark yoktur. 5. Çekirdek aileden gelen erkek öğrencilerin benlik tasarıma düzeyleri kalabalık aileden gelen erkek Öğrencilere göre daha yüksektir. 6. Çekirdek aileden gelen kız öğrencilerin benlik tasarımı düzeyleri, kalabalık aileden gelen kız öğrencilere göre daha yüksektir. C. Anne-Babanın Öğrenim Düzeyine Göre Kız ve Erkek Öğrencilerin Benlik Tasarımı Düzeyleri 7. a) Anneleri aynı öğrenim düzeyinde olan kız ve erkek öğrencilerin benlik tasarımı düzeyleri arasında önemli bir fark yoktur. b) Babaları yükseköğrenimli kız ve erkek öğrencilerin; babaları orta öğrenimli kız ve erkek öğrencilerin benlik tasarımı düzeyleri arasında önemli bir fark yoktur, babaları alt öğrenimli kız öğrencilerin benlik tasarımı düzeyleri, babaları alt öğrenimli erkek öğrencilere göre daha yüksektir. 8. Anneleri orta öğrenimli erkek öğrencilerin benlik tasarımı düzeyleri, anneleri alt öğrenimli olanlara göre daha yüksektir. Anneleri orta ve yükseköğrenimli olan erkek öğrencilerin benlik tasarımı düzeyleri arasında önemli bir fark yoktur. 9. Anneleri yükseköğrenimli olan erkek öğrencilerin benlik tasarımı düzeyleri, anneleri alt öğrenimli olanlara göre daha yüksektir. 10. Babaları yüksek ve orta öğrenimli olan erkek öğrencilerin benlik tasarımı düzeyleri, babaları alt öğrenimli olanlara göre daha yüksektir. Babaları yükseköğrenimli olan erkek öğrencilerle, babaları orta öğrenimli olanların benlik tasarımı düzeyleri arasında önemli bir fark yoktur. 11. Anneleri alt öğrenimli kız öğrencilerle, anneleri orta öğrenimli kız öğrencilerin benlik tasarımı düzeyleri arasında önemli bir fark yoktur. 12. Anneleri yükseköğrenimli kız öğrencilerin benlik tasarımı düzeyleri, anneleri alt Öğrenimli olanlara göre daha yüksektir. 13. Babaları orta öğrenimli kız öğrencilerle, babaları alt ve yükseköğrenimli kız öğrencilerin benlik tasarımı düzeyleri arasında önemli bir fark yoktur. Babaları yükseköğrenimli kız öğrencilerin benlik tasarımı düzeyleri, babaları alt öğrenimli olanlara göre daha yüksektir. Araştırma bulgularına göre, kız ve erkek lise öğrencilerinin benlik tasarımı düzeyleri, ailenin gelir düzeyinden, ailenin yapısından ve anne-babanın öğrenim düzeyinden, değişik ölçülerde etkilenmektedir. Bu araştırma sonuçlarının, rehberlik uzmanları, eğitimciler ve anne-babalara yardımcı olacağı umulmaktadır.

- Ersanlı, Kurtman, *Lise Öğrencilerinin Benlik Tasarımı Düzeylerini Etkileyen Faktörler*, 1988, Doktora, 112s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada Samsun şehir merkezinde bulunan genel ve mesleki liseler ile, Anadolu Lisesi'nde okumakta olan öğrencilerin benlik tasarımı düzeyleri ortaya konulmuş ve öğrencilerin benlik tasarımı düzeylerini etkileyen çeşitli değişkenler karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Araştırmada, öğrencinin; cinsiyeti, yaşantılarının büyük bir bölümünü geçirdiği yerin büyüklüğü, okuduğu lisenin türü, sınıf, karma olup olmaması, ailesinin çocuk sayısı ye ekonomik durunu, anne-babasının sağ ya da ölmüş olması ve çocuğa karşı tutumu, babasının mesleği ve öğrenim düzeyi gibi değişkenler bağımsız değişkenler olarak, benlik tasarımı düzeyi de bağımlı değişken olarak ele alınmıştır. 1987-1988 öğretim yılında Samsun şehir merkezindeki altı genel ve beş meslek lisesi ile bir anadolu lisesi olmak üzere bütün liselerde bulunan 11299 öğrenci araştırma kapsamına alınmış, her lisede her sınıftan (1. 2. ve 3.) random örnekleme yöntemi ile birer sınıf seçilmiş ve bu sınıflarda bulunan 917 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmanın bağımlı değişkeni olan benlik tasarımı düzeyini ölçmek için, bu amaçla Feriha Baymur (1968) tarafından geliştirilen 66 maddelik bir ölçek olan "Benlik Tasarımı Envanteri", bağımsız değişkenlerle ilgili bilgi toplamak için ise, araştırmacı tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Anketi" kullanılmıştır. Dönencelerin incelenmesinde, Benlik Tasarımı Envanteri'nden alınan toplam puanların ortalamaları hesaplanmış, dönencenin özelliğine göre, genel

olarak gruplar arası etkileşimi ortaya koymak amacıyla varyans analizi (F) tekniği, ikili gruplar arası etkileşimi incelemek üzere de ortalamalar arası testi uygulanmıştır. Bu uygulamalardaki istatistiksel işlemler, Ondokuz Mayıs üniversitesi Bilgi İşlem Merkezinin bilgisayar gücünden yararlanılarak yapılmıştır. Bu araştırmada yedi ana denence incelenmiştir. Dönenceler ile ilgili olarak elde edilen bulgular aşağıda özetlenmiştir. 1. Konulan yeterlik sınırına göre, genel olarak lise öğrencilerinin benlik tasarımı düzeyleri yeterli bulunmuştur. 2. Erkeklerin benlik tasarımı düzeyi kızlara oranla daha yeterli bulunmuştur. 3. Karma liselerde okuyan öğrencilerin benlik tasarımı düzeyleri karma olmayan liselerde okuyanların benlik tasarımı düzeylerinden daha yeterli olduğu bulunmuştur. Ailelerinin niteliklerine göre, lise öğrencilerinin sahip bulundukları benlik tasarımı düzeyleri arasındaki farklar incelendiğinde: a) Ekonomik durumu yüksek ve orta olan ailelerden gelen öğrencilerin benlik tasarımı düzeyi, ekonomik durumu düşük olan ailelerden gelen öğrencilerin benlik tasarımı düzeyinden daha yeterli olduğu anlaşılmıştır. b) Anne-babaları sağ olan öğrencilerin benlik tasarımı düzeyleri, anne-babası ölmüş olan öğrencilerin benlik tasarımı düzeylerinden daha yeterli olduğu bulunmuştur. c) Babalarının mesleklerine göre öğrencilerin benlik tasarımı düzeyleri arasındaki farkların önemli olduğu, işçi ve çiftçi çocuklarının diğer meslek mensupları çocuklarından daha düşük bir benlik tasarımı düzeyine sahip oldukları anlaşılmıştır. d) Genel olarak babanın öğrenim düzeyi ile çocuğun benlik tasarımı düzeyi arasında bir ilişki olduğu; babalarının öğrenim düzeyi yüksek ve orta olanlar, babalarının öğrenim düzeyi düşük olanlardan daha yeterli bir benlik tasarımı düzeyine sahip bulundukları görülmüştür. e) Ailenin tutum ve davranışlarına göre öğrencilerin benlik tasarımı düzeyleri arasında önemli farklar olduğu; ailenin tutumu demokratikleştikçe benlik tasarımı düzeyinin yükseldiği, otoriter ve ilgisiz olursa benlik tasarımı düzeyinin yetersizleştiği anlaşılmıştır. f) Öğrencinin benlik tasarımı düzeyi ile ailedeki çocuk sayısı arasında bir ilişkinin bulunduğu; az çocuklu ailelerden gelenlerin benlik tasarımı düzeylerinin daha yeterli olduğu anlaşılmıştır. 5. Lise öğrencilerinin benlik tasarımı düzeyleri ile yaşantılarının çoğunu geçirdikleri yerleşim merkezlerinin büyüklüğü arasında bir ilişkinin bulunduğu; yaşantılarının çoğunu orta ve büyük yerleşim merkezlerinde geçiren öğrencilerin, küçük yerleşim merkezlerinde geçiren öğrencilerden daha yeterli bir benlik tasarımı düzeyine sahip oldukları anlaşılmıştır. 6. Okullarının genel, mesleki lise ve anadolu lisesi olmasına göre, öğrencilerin benlik tasarımı düzeyleri arasında önemli bir fark bulunamamıştır. 7. Öğrencilerin okudukları sınıf düzeylerine göre, sahip bulundukları benlik tasarımı düzeyleri arasındaki farkın önemli olmadığı anlaşılmıştır. Yukarıda özetlenen bulgular genel olarak ele alındığında, lise öğrencilerinin benlik tasarımı düzeylerinin yeterli olduğu anlaşılmıştır. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere, karma okullarda okuyanların karma olmayan okullarda okuyanlara oranla daha yeterli bir benlik tasarımı düzeyine sahip oldukları anlaşılmıştır. Ailelerinin ekonomik düzeyleri orta ve yüksek olanların düşük olanlara, anne-babası sağ olanların biri ya da her ikisi ölmüş olanlara, babalarının öğrenim düzeyi orta ve yüksek olanların düşük olanlara, babaları memur, esnaf ve serbest meslek sahibi olanların işçi ve çiftçi olanlara göre, daha yeterli bir benlik tasarımı düzeyine sahip oldukları anlaşılmıştır. Ailelerinin tutumları demokratik olanların koruyucu, otoriter ve ilgisiz olanlara, ailelerindeki çocuk sayısı az olanların çok olanlara, yaşantılarının çoğunu orta ve büyük yerleşim merkezlerinde geçirenlerin küçük yerleşim merkezlerinde geçirenlere göre daha yeterli benlik tasarımı düzeylerine sahip oldukları anlaşılmıştır. Ayrıca, okulların genel, mesleki ve anadolu lisesi olmasına göre öğrencilerin benlik tasarımı düzeyleri arasındaki farkın önemli olmadığı, öğrencilerin sınıf düzeyleri yükseldikçe benlik tasarımı düzeylerinin yükselmediği anlaşılmıştır. Bu sonuçlardan yararlanılarak, okullarda düzenlenecek çeşitli rehberlik ve psikolojik danışma çalışmaları ile öğrenciler arasındaki benlik tasarımı farklarının azaltılabileceği ve öğrencilerin benlik tasarımı düzeylerinin daha yeterli hale getirilebileceği anlaşılmıştır. Bu yargıya göre, lise öğrencilerinin benlik tasarımı düzeylerinin yükseltilmesinde etkili olacağı umulan önlemler önerilmiştir.

- Sözer, S. Yasemin, *Kronik Bedensel Hastalığı Olan Ergenlerde Kendilik İmgesi (Self-İmage)/Self-İmage of Adolescents with Chronic Physical Illness*, 1991, Tıpta Uzmanlık, 66., Tıp Fakültesi, Ankara Üniversitesi.

- Özgüroğlu, Mine, *Adolesans Döneminde Benlik İmajı*, 1991, Tıpta Uzmanlık, 96s., Tıp Fakültesi, İstanbul Üniversitesi.

ÖZET: Adolesans döneminin bir "çalkantı" dönemi mi yoksa çoğunluk için sorunsuz ve uyumlu bir dönem mi olduğu tartışmaları sürmektedir. Bu araştırma, ülkemizdeki bir grup orta öğrenim gencinin bu dönemi nasıl yaşadığını incelemek amacıyla, sosyoekonomik düzeyleri birbirinden oldukça farklı çok sayıda adolesantı içeren iki geniş örneklemde yapılmış, sonuçlar sosyoekonomik düzey (SED) ve cinsiyet değişkenleri temelinde karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Çalışmaya yüzde elli (%50) SEDf yüzde elli (%50) SED^ olmak üzere 2169 öğrenci alınmıştır. Bunların yüzde kırk altı (%46)'sını erkekler, yüzde elli dört (%54)'ünü de kızlar oluşturmaktadır. Uygulamada Offer ve arkadaşları tarafından geliştirilen, adolesantların kendi kendilerini değerlendirmelerine olanak sağlayan, Offer Benlik imajı Ölçeği kullanılmıştır. Değerlendirme, toplam örneklem ve alt gruplar için ayrı ayrı yapılmış, karşılaştırmalarda "two-tailed t-test" kullanılmıştır ve sonuçlar çeşitli yayınlarda bildirilen değerlerle karşılaştırılarak, tartışılmıştır. Araştırma bulgularına göre, adoesantların çoğu bu dönemi fazla zorlanmadan ve uygun baş etme yöntemleriyle geçebilmektedir. Çalkantı durumu sadece yaklaşık yüzde on beş (%15) oranında küçük bir grup için söz konusudur. Ve psikiyatrik bozukluk gösteren bu gençlerin çoğu da SED i kızlar arasındadır. Ayrıca, tüm örneklemde, kızlara göre erkekler SED| olanlara göre de SEDf olanlar genelde daha olumlu benlik imajı sergilemektedirler.

- Şahin, Ahmet, *Öğretmen Lisesi Öğrencilerinin Benlik Algısı ile Mesleki Benlik Algısı Arasındaki Bağdaşım*, 1992, Yüksek Lisans, 47s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.

ÖZET: Araştırmanın amacı, öğretmen lisesi öğrencilerinin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyini saptamaktır. Araştırma evreni Hasanoğları Atatürk Öğretmen Lisesi öğrencileridir. Araştırma kapsamına lise I. ve III. sınıflarından 50'şer öğrenci tesadüfi yöntemle seçilmiştir, araştırmanın tüm verileri, bu 100 öğrenciden sağlanmıştır. Araştırma kapsamına giren okul öğrencilerinin çoğunu, kırsal bölgelerden gelen ve bulundukları yerde bir ast öğrenim olanağı bulamayanlar oluşturmaktadır. Genel ve kırsal kesimdeki ilkokul öğretmenlerinin çocukları öğretmen kontenjanından, devlet parasız yatılı sınavını kazanan başarılı öğrenciler ve bulundukları yerde bir üst öğrenim görme olanağı bulunmayan çocuklar paralı yatılı olarak gelmektedirler. Bu çocuklar öğretmenlik mesleğine ilgi duymuş olabilirler, çünkü öğretmenlik toplumda yaygın olarak bilinen bir meslektir. Öğretmen lisesi öğrencilerinin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşımın araştırıldığı bu çalışmada, 1- Ölçme aracı olarak sıfat listeleri kullanılmıştır. Ölçme araçlarının güvenirlik çalışması yine aynı okulda yapılmıştır. 2- Sıfat listesini oluşturabilmek için son sınıf öğrencilerine;"Öğretmenlerinizi sıfatlarla anlatınız"denilmiştir. Bu açık uçlu soruyla elde edilen bilgilerden bir sıfat listesi oluşturulmuştur. Bu sıfatların içinde olumsuz olanlar atılmış, yalnız olumlu sıfatlar kullanılmıştır. Elde edilen 61 sıfat 20 kişilik bir öğrenci gurubuna verilmiş; bu öğrencilerin benlik ve mesleki benlikleri arasındaki ilişki Pearson Momentler Çırpımı Korelasyon Katsayısı ile hesaplanmıştır. Elde edilen r değerlerinin anlamlı olup olmadıklarını saptamak için her r değeri için testi uygulanmıştır. Anlamsız olarak kabul edilen 21 sıfat atılarak, 40 sıfat listeye alınmıştır. Geliştirilen sıfat listesi öğrencilere iki ayrı yönergeyle verilmiştir. Birinci yönergede öğrencilerden sıfat listesini

kendilerine uygunluk derecelerine göre işaretlemeleri istenmiştir. Bir hafta sonra ikinci yönergede öğretmenlik mesleği için bu sıfat listesini derecelemeleri istenmiştir. Veriler elde edildikten sonra, her iki sınıf öğrencilerinin benlik ve meslekî benlik kavramları arasındaki bağdaşıma Kappa Katsayısı ile test edilmiştir. Her iki sınıftaki öğrencilerin de benlik kavramlarının mesleki benlik kavramları ile bağdaşım içinde olduğu görülmüştür. Aynı yöntemle öğretmenlik mesleğini tercih edenlerle etmeyenlerin de benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım içinde olduğu bulunmuştur. I. ve III. sınıf öğrencileri karşılaştırıldığında, bağdaşım düzeylerinin farklı olduğu bulunmuştur. III. sınıf öğrencilerinin öğrenim yılları arttığından ve öğretmenlik mesleği ile ilgili daha fazla ders aldıklarından; bağdaşım düzeyi yüksek çıkmıştır. Aynı çalışmada Öğretmenlik mesleğini tercih edenlerin benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyi, tercih etmeyenlerinkinden daha yüksek bulunmuştur. Bu fark, sıfatlara yüklenen değerlerin her iyi insanda bulunması gereken özellikler oluşundan kaynaklanıyor olabilir. III. sınıf öğrencilerinin benlik ve meslekî benlik kavramı bağdaşık olmasına rağmen, 50 kişilik öğrenci grubunda 13 öğrenci öğretmenlik mesleğini hiç tercih etmeyeceğini belirtmiştir. İlk sırada tercih edenlerin sayısı da oldukça azdır. Bu durum, meslek seçimlerinde benlik ve meslekî benlik kavramının uygunluğu dışında başka faktörlerin de etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

- Kazaz, Aynur, *Meslek Liselerinde Okuyan Öğrencilerin Benlik Tasarım Düzeyleri*, 1993, Yüksek Lisans, 76s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada "Benlik Tasarım Düzeyi "ni etkileyebileceği düşünülen beş faktör ele alınmıştır. Araştırmacının bağımsız değişken olarak kabul ettiği bu faktörler: 1) Sosyo-ekonomik düzey, 2) Sınıf, 3) Aile tipi, 4) Anne ve babanın öğrenim düzeyi, 5) Cinsiyet, olarak sıralanır. Araştırmanın amacı, söz konusu faktörler ile benlik tasarım düzeyi arasında önemli bir ilişki olup, olmadığını saptamaktı. Sosyo-ekonomik düzey ile benlik tasarımı düzeyi arasındaki ilişkiyi belirlemek için araştırmanın örneklem grubu, ölçek yardımıyla üç gruba ayrılmış ve grupların Benlik Tasarımı Envanteri 'nden aldıkları puan ortalamaları, ikişerli şekilde karşılaştırılmıştır. Benzer şekilde "Sınıf" faktörünün etkisi araştırılırken, örnekleme giren birinci ve üçüncü sınıf öğrenci gruplarının benlik tasarım puanları karşılaştırılmıştır. "Aile tipi" ve "Cinsiyet" faktörleri incelenirken, örneklem grubu ile ilgili değişkene göre iki gruba ayrılmış ve benlik tasarımı puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. "Anne-babanın öğrenim düzeyleri" ise düşük, orta ve yüksek olmak üzere üç grubun karşılaştırmalarıyla incelenmiştir. Grupların karşılaştırılmasında (t) testi kullanılmış ve sonuçta araştırmanın bağımsız değişkenleri ile benlik tasarım düzeyi arasındaki ilişkileri belirten denenceler doğrulanmıştır. Bir başka ifade ile bağımsız değişkenler (Sosyo-ekonomik düzey ve anne babanın eğitim düzeyi) ile bağımlı değişken (öğrencilerin benlik tasarım düzeyleri) arasında doğrusal bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Çekirdek ailede yaşayan öğrencilerin benlik tasarım düzeylerinin, geniş ailede yaşayan öğrencilerden; üçüncü sınıfta okuyan öğrencilerin benlik tasarım düzeyleri, birinci sınıfta okuyanlardan daha yüksek olduğu belirlenmiş, kız öğrencilerle erkek öğrencilerin benlik tasarım düzeyleri arasında da herhangi bir farklılığın olmadığı bulunmuştur.

- Erdinç, A. Gülay, *İzmir İli Lise Öğrencilerinde Benlik İmajı-Başarı İlişkisi*, 1995, Yüksek Lisans, 133s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, Lise öğrencilerinde Benlik İmajı-Başarı İlişkisi incelenmeye çalışılmıştır. Bu genel çerçevede lise öğrencilerinin benlik kavramı ve akademik başarılarının cinsiyet, yaş, sosyo-eko-

nomik düzey, kardeş sayısı, doğum sırası, aile ilişkileri, başarı algısı vb. değişkenlere bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Öğrencilerin benlik kavramı düzeylerini ölçmek amacıyla Offer Benlik İmajı Envanteri (O.B.İ.E.) kullanılmıştır. Akademik başarıyı ölçmek için de okul kayıtlarından yararlanmış, öğrencilerin lise birinci dönemden itibaren üç döneme ait not ortalamaları alınmıştır. Araştırma 1993-1994 öğretim yılının ikinci sömestrinde İzmir İli metropol alanda bulunan altı ayrı lisede gerçekleştirilmiştir. Örneklem grubu olarak lise ikinci sınıfa devam eden 138 erkek 136 kız olmak üzere 274 öğrenci alınmıştır. Benlik kavramı ile ilgili bulgularda sosyo ekonomik düzey, cinsiyet, aile ilişkileri algısı ve başarı algısı istatistik açıdan anlamlı farklılaşmaya yol açmıştır. Akademik başarı ile ilgili bulgularda da cinsiyet, kardeş sayısı, annenin babanın öğrenim durumu, annenin çalışıp çalışmaması, bölüm, seçeceği dal ve başarı algısı istatistik açıdan anlamlı farklılaşma göstermiştir. Araştırmada kendini başarılı olarak algılayan öğrencilerin benlik kavramları belirgin bir şekilde daha yüksek bulunmuştur. Bu da benlik kavramı ile başarı arasında doğru orantılı bir ilişki olduğunu düşündürmektedir. Akademik başarı ile Benlik Kavramının Eğitsel ve Mesleki Amaçlar, Dış Dünyaya Hakimiyet, Üstün Uyum alt skalalarında korelasyon gösterdiği, diğer alt skalalarda anlamlı korelasyon göstermediği bulunmuştur.

- Zırh, Sevgi, *Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Benlik İmajının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 1995, Yüksek Lisans, 138s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin benlik imajları, cinsiyet, sınıf; ailesinin yanında olup olmama, okudukları anabilim dalı, gelir düzeyi, anne ve babanın öğrenim durumu değişkenleri açısından incelenmiştir. Araştırmanın bağımlı değişkeni olan benlik imajını ölçmek üzere Offer ve arkadaşları tarafından geliştirilen "Offer Benlik İmaj Envanteri" (Ek-II) kullanılmıştır. Bağımsız değişkenleri ölçmek için ise "Kişisel Bilgi Formu" (Ek-I) kullanılmıştır. Bu çalışma 1993-94 öğretim yılında Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim dalı, Eğitimde Ölçme Değerlendirme Anabilim dalı ve Eğitim Programı ve Öğretimi Anabilim dalı 1. ve 4. sınıflarında öğrenim gören toplam 178 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Ülkemizde İnanç (1987) tarafından lise düzeyinde geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmış olan Offer Benlik İmaj Envanterinin, üniversite düzeyinde geçerlik ve güvenirlik çalışması bu araştırmada yapılmıştır. Araştırmada öğrencilerin cinsiyetlerine, sınıflarına, ailelerinin yanında olup olmamalarına, okudukları Anabilim dalına göre benlik imajları arasında fark olup olmadığını bulmak üzere bağımsız gruplar için kullanılan t test uygulanmıştır. Gelir düzeyi, anne ve babanın öğrenim durumu gibi değişkenler açısından benlik imajlarının karşılaştırılması, tek yönlü varyans analizi ile yapılmıştır. İstatistik çözümlemeler sonucu elde edinilen önemli farkların hangi gruplardan kaynaklandığı, varyans analizi sonrası kullanılan t - testi ile kontrol edilmiştir. Önem düzeyi.05 olarak alınmıştır. Elde edilen bulgular kızların Sosyal, Ailesel ve Uyumsal Benlik İmajlarının erkeklere göre daha olumlu olduğunu ancak kız ve erkek öğrencilerin Psikolojik, Cinsel ve Genel Benlik İmajları arasında fark olmadığını göstermiştir. Birinci ve 4. sınıf öğrencilerinin Psikolojik, Sosyal, Ailesel, Uyumsal ve Genel Benlik İmajları arasındaki farklar önemli bulunmamıştır. Dördüncü sınıf öğrencilerinin Cinsel Benlik İmajının 1. sınıf öğrencilerinden daha olumlu olduğu gözlenmiştir. Ailesinin yanında olmayan öğrencilerin, ailesinin yanında olan öğrencilere nazaran daha olumlu Cinsel Benlik İmajına sahip olduğu bulunmuştur. Ailesinin yanında olan ya da olmayan öğrencilerin Psikolojik, Sosyal, Ailesel, Uyumsal ve Genel Benlik İmajları arasında fark gözlenmemiştir. Okunulan Anabilim dalının öğrencilerin Benlik İmajları üzerinde etkisinin olmadığı saptanmıştır. Gelir düzeyi yüksek ve orta olan öğrencilerin Psikolojik ve Genel Benlik İmajlarının

gelir düzeyi düşük olan öğrencilere göre daha olumlu olduğu bulunmuştur. Ancak gelir düzeyi yüksek ve orta olan öğrenciler arasında benlik imajları açısından fark gözlenmemiştir. Gelir düzeyine göre öğrencilerin Sosyal, Cinsel, Ailesel ve Uyumsal Benlik İmajları arasında fark bulunmamıştır. Annenin öğrenim durumuna ve babanın öğrenim durumuna göre öğrencilerin Psikolojik, Sosyal, Ailesel, Uyumsal ve Genel Benlik İmajlarında fark gözlenmemiştir.

- Aydın, Süleyman, *Polis Akademisi Öğrencilerinin Benlik Tasarımı*, 1996, Yüksek Lisans, 56s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın problemi Polis Akademisi öğrencilerinin okul başarıları ile benlik tasarımları arasında bir ilişkinin olup olmadığıdır. Zira Polis Akademisi lise ve dengi okullar ve Polis Koleji olmak üzere iki kaynaktan öğrenci almaktadır. Onun içindir ki, okul programının önemli bir bölümü öğrencinin benlik tasarımlarının olumlu şekilde gelişmesini sağlamaya ayrılmıştır. Bu araştırmanın genel amacı, Akademiye gelen lise ve kolej mezunu öğrencilerin benlik tasarımlarını ortaya koymaktır. Bu araştırmanın modeli "okul-survey" modelidir. Okul personelinin yaşayışları, sosyal ilişkileri, emeklilikleri, sınıf içindeki davranışları, öğretimdeki etkinlikleri, sağlık durumları, birbirleri ile toplumla olan ilişkileri, kişilik özellikleri, dünya görüşleri ve etkileşimleri okul survey araştırmalarında çalışabilecek araştırma konularıdır. Araştırmanın evreni, Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı Polis Akademisidir. Araştırmanın örneklemi ise, Polis Akademisinde öğrenim gören öğrencilerden küme örneklemi ile seçilmiştir. Bu yöntemle 1. sınıf öğrencilerinden oluşan gruba Feriha Baymur'un Benlik Tasarımı Envanteri uygulanmıştır. Örnekleme giren öğrencilerin 17'si kız, 111'i ise erkek öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma ile ilgili verilerin elde edilmesi ve çözümlenmesinde (t) testi ve varyans analizi kullanılmıştır. Bu yöntemle belirlenen ortalamalar arası farklılıklar tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmayla elde edilen bulgular aşağıda özetlenerek verilmiştir. 1. Kolej çıkışlı ve akademi çıkışlı öğrencilerin benlik tasarımlarında yapılan istatistiki işlemler (varyans analizi ve t testi) sonucunda bir farklılık ortaya çıkmamıştır. (i 2. Akademi'ye kolej çıkışlı olarak gelen öğrenciler kolej çıkışlı olmayan öğrencilere göre, yapılan istatistiki işlemler sonucunda akademiye kolej çıkışlı olan öğrencilerin lehine bulunmuştur. 3. Kız ve erkek öğrencilerin benlik tasarımları arasında yapılan istatistiki işlemler sonucunda bir farklılık ortaya çıkmamıştır. 4. Polis Akademisinde anne ve babası olan öğrenciler ile olmayan öğrenciler arasında yapılan istatistiki işlemler arasında benlik tasarımları arasında bir fark bulunamamıştır.

- Karakülhancı, Berfin, *Okul Türlerine Göre Orta Öğretimdeki Öğrencilerin Benlik İmgelerinin Değerlendirilmesi (Balıkesir Örneği)*, 2000, Yüksek Lisans, 145s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir Üniversitesi.

ÖZET: Birey toplum içinde yaşarken diğer bireylerle kurduğu iletişim ve etkileşim, ile kişiliği oluşur. Kişiliğin öz kimlik yanını oluşturan benlikte bu iletişim ve etkileşim sürecinde biçimlenir. Gelişim ve gerçekleşim içinde olan birey doğmalar yaratır, kendi arayışı içinde bir dış desteğe ihtiyaç duyar. Bu gelişim içinde ideal portreler ve otoportreleri olur. Bireyin gelişiminde birinci derecede sorumlu olan anne-baba ve eğitimcilerdir. Toplumda bireye sağlanan rol ve yer ile kimliğini bulmasında özdeşleşme sürecinin katkısı vardır. Gelişim sürecinde hatalı ana-baba tutumları, bireyin sağlıklı, dengeli ve uyumlu bir kimlik gelişimine olumsuz etki eder. Bireyin özerklik, sorumluluk, öz kimliğini kazanmasında ana-babaların demokratik, yapıcı, yargılamadan uzak tutum ve davranışlar içinde olması gerek-

mektedir. Anne-babanın, eğitimcilerin kurdukları otoritenin kaynağının ne olduğunu iyi değerlendirmesi bireyin benlik gelişimini etkileyecektir. Bu nedenle günün büyük bölümünü okul ortamında geçiren öğrencinin, öğretmenlerle kurmuş olduğu etkileşim süreci kişiliğinin oluşmasına büyük oranda etki eder. Olumlu benlik imgesi gelişimi için anne-babanın eğitimi, tutum ve davranışları, sosyo-ekonomik düzey büyük önem taşımaktadır. Bireyin özdeşim kurduğu kişilerden biri de öğretmendir. Öğretmen yargılamadan uzak, hoşgörülü, gerçek otoritenin bilgi olduğunu bilen ve yansıtan, empati düzeyi yüksek davranış ve tutumlar sergilemelidir. Ana-baba eğitim düzeyi, cinsiyet, gelir düzeyi ve ana-baba tutumlarının çocuğun kişilik gelişimindeki etkilerini saptamak ve olumlu benlik gelişimi için neler yapılacağını belirlemek amacıyla böyle bir çalışmaya gereksinim duyulmuştur. Bu amaçla Balıkesir İli kapsamında Merkezde 8 farklı ortaöğretim okulunda tesadüfi yöntemle belirlenen toplam 371 lise II. sınıf öğrencisinin benlik imgeleri; okul türlerine, cinsiyete, ana-babanın eğitim düzeyi ve tutumlarına, gelir düzeyine göre karşılaştırılıp değerlendirilmiştir. Elde edilen bulguların değerlendirilmesi sonucu; benlik imgesinin okullara öğrencinin cinsiyetine, anne-babanın eğitim ve gelir düzeyine, ana-baba tutumlarına göre farklılaştığı görülmüştür. Toplumda dengeli ve sağlıklı bireyler yetiştirilmesi için benlik gelişimi çok önem taşımaktadır. Bu gelişimin okullarda sağlıklı olması için okul rehberlik servislerinde görevli psikolojik danışmanlara büyük görevler düşmektedir. Bu amaçla benlik gelişimini etkileyen etmenlerle ilgili hem ana-babalara, hem de öğretmenlere seminerler verilmesi, eğitim fakültesine alınan öğrencilerin kişilik gelişimlerinin test edilerek, değerlendirilip alınması, öğrencilere iletişim becerileri, kişiler arası ilişkiler gibi dersler okutulması önerilmiştir.

- Saçan, Selvinaz, *Diyarbakır İl Merkezinde Lise İkinci Sınıfa Devam Eden Öğrencilerin Benlik Tasarım Düzeylerinin İncelenmesi,* 2000, Yüksek Lisans, 108s., Sağlık Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma, Diyarbakır il merkezinde bulunan liselerin ikinci sınıfına devam eden 600 genç üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın amacı, gençlerin benlik tasarım düzeylerini ve bu düzeyin cinsiyet, kardeş sayısı, doğum sırası, anne-baba öğrenim durumları, meslekleri, gençlerin devam etmekte oldukları okul türleri ve sosyal faaliyetlere katılma durumlarından ne ölçüde etkilendiğini incelemektir. Araştırmaya katılan gençlere "Benlik Tasarım Envanteri" ile genç ve ailesi hakkında bilgiler edinmek için "Kişisel Bilgi Formu" uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda, annenin öğrenim düzeyi, babanın mesleği, gençlerin devam etmekte oldukları okulun türü ile gençlerin benlik tasarım düzeyleri arasındaki ilişki önemli çıkmıştır. Anne öğrenim düzeyi yükseldikçe gençlerin benlik tasarım puanlarının arttığı, babaları memur ve esnaf olan gençlerin babaları işçi ve diğer (Emekli, seyyar satıcı v.b.) meslek gruplarından olan gençlere göre benlik tasarım envanterinden daha yüksek puan aldıkları, Anadolu lisesi ve meslek liselerine devam eden gençlerin ise liselere devam edenlere göre daha yüksek puan aldıkları gözlenmiştir.

- Özer, İlkay, *Ergenlerin Stres Yaşantılarında Kullandıkları Başaçıkma Stratejilerinin Benlik İmajı ile İlişkisi*, 2001, Yüksek Lisans, 97s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma, ergenlerin stres yaşantılarında kullandıkları başaçıkma stratejileri ve benlik imgelerinin, cinsiyet, doğum sırası, sosyo-ekonomik düzey ile sınıf düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma, 2000-2001 öğretim yılında, Adana il merkezindeki genel liselerin I. ve II. sınıflarından seçilen 145'i kız 137'si erkek olmak üzere toplam 282 öğrenci üzerinde yapılmıştır.

Araştırmada öğrencilerin genel olarak stres yaşantılarında kullandıkları başaçıkma stratejilerini ölçmek üzere "Başaçıkma Stratejisi Ölçeği" (BSÖ), benlik imgesini ölçmek için ise "Offer Benlik İmgesi Ölçeği" (OBİÖ) kullanılmıştır. Verilerin analizinde, korelasyon katsayısı, 't' testi ve varyans analizi teknikleri kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarında, benlik imgesi ile stresle başaçıkma stratejilerinden kaçınma stratejisi arasında ilişki bulunmuştur. Ayrıca tüm örneklemde erkeklere göre kızlar, alt sosyo-ekonomik düzeyde olanlara göre de orta sosyo-ekonomik düzeyde olanlar daha olumlu benlik imgesi sergilemektedirler. Ergenlerin doğum sırası ve sınıf düzeyi, benlik imgelerinde farklılık yaratmamaktadır. Ergenlerin doğum sırası ile sosyo-ekonomik düzey, stresle başaçıkma stratejilerinde farklılık yaratmamaktadır. Kızlar, erkeklere göre sosyal destek ve kaçınma stratejilerini, II. sınıfta olanlar ise I. sınıfta olanlara göre Problem çözme ve Kaçınma stratejisini daha fazla kullanmaktadırlar.

- Şekercioğlu, Güçlü, *Ergenler İçin Benlik Algısı Profilinin Uyarlama Çalışması*, 2001, Yüksek Lisans, 94s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.

ÖZET: Genellikle batı kökenli olan psikolojik ölçme araçlarının ülkemizdeki sayısına ve psikometrik niteliklerine baktığımızda kısır bir tablo ile karşılaşmaktayız, özellikle, psikolojik ölçme aracı geliştirmede karşılaşılan birtakım güçlükler nedeniyle, batı kökenli olan bu ölçme araçlarının uyarlanması daha işlevsel olmaktadır. Bu noktadan hareketle, "Ergenler İçin Benlik Algısı Profilf'nin (Self- Perception Profile for Adolescents), psikolojik ölçme aracı uyarlama sürecinin aşamaları izlenerek uyarlanması, sınırlı bir standartizasyon çalışmasının yapılması amaçlanmıştır. Genel olarak benliğe bakıldığında, benliğin, bireyin davranış biçimini tespit eden kavramlarının, değerlerinin, amaçlarının ve ideallerinin dinamik organizasyonu olarak tanımlanabilir. Şüphesiz benlik kavramı ve yapısı kısa bir süre içinde gelişimini tamamlamaz. Benlik kavramı ergenlikte ve ilk yetişkinlikte son derece önemli olan ve yaşam boyu devam eden bir süreç içinde gelişir. Benlik kavramı, bireyin çevresi ile olan etkileşimi (aile, arkadaş, okul vb.) ile elde ettiği yaşantıları, duygulan, düşünceleri, değerleri ve bunların bireyin iç dünyasındaki değerlendirmeleri sonucu gelişen bir psikolojik özellik olarak ele alınmaktadır. Şüphesiz, benlik kavramına sayısal değer vermek güç bir iştir. Ancak, bir çeşit "kendini anlatma" (self report) tekniği olan kişilik ve benlikle ilgili psikolojik ölçme araçlarında, "soru" ve "cevap" yapılandırılır. Birey, standart sorulara verilebilecek sınırlı seçenekler arasından kendi özel durumuna ilişkin cevabı seçmekte ve durumunu yansıtmaktadır. Ergenler için Benlik Algısı Profili, "Self-Perception Profile for Adolescents" adlı orjinalinin 1988 baskısından yararlanılarak, araştırmacının kendisi tarafından uyarlama çalışmalarına başlanmıştır. Orijinal aracın geliştirilmeye açık olarak hazırlanmış bir el kitabı bulunmaktadır. Daha önce, başka araştırmalarda çevirisi kullanılmış olan Ergenler İçin Benlik Algısı Profili'nin kültürümüze uyarlaması ile ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ülkemizdeki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde, ergenlerin benlik algılarını ölçmesi amaçlanan bir psikolojik ölçme aracının eksikliği nedeniyle bu araç düşünülmüş ve araştırma kapsamı itibariyle, aracın 14-17 yaş arasındaki ergenlere uygulanması planlanmıştır. Aracın, özellikle, psikolojik danışma hizmetlerinde bireyi daha iyi tanıyarak, sağlıklı karar verme sürecinde faydalı olacağı düşünülmektedir. Bir psikolojik ölçme aracının uyarlanmasındaki en önemli sorunlardan birisi, orijinal dilden hedef dile uyarlanan ölçme aracının kültür uyarlamasının da yapılması gereğidir. Ölçülmesi amaçlanan psikolojik özelliğin, psikolojik ölçme aracının amacına göre uygulanacağı toplumun kültür özellikleri ile ilişkisi bulunduğu kabulü yaygındır. Literatürde "Emik ve Etik Yaklaşım " olarak geçen tartışmalar

bu konudaki yaklaşımları ve farklı görüşleri kapsamaktadır. Kültür ve psikolojik ölçme arasındaki ilişki yarım yüzyıldan beri tartışılmaktadır. Bazı psikologlar, kültürden bağımsız psikolojik ölçme araçları geliştirilebileceğini savunup ve bu anlamda girişimlerde bulunurken, bazı psikologlar ise buna karşı çıkmakta ve kültürden bağımsız psikolojik ölçme yapılamayacağını, kültürün kendine özgü ortak yaşantı ve deneyim birikimi olduğundan hareketle psikolojik ölçmenin, gelenek, görenek, dil gibi özelliklerinden anndınlamayacağını savunmaktadırlar. Kültür ile benlik arasındaki ilişkiyi açıklayanlar, bireyin içinde doğduğu dünyanın, kültürün belirli yorumlarının ve biçimlendirilmelerinin etkisi altındaki fiziki objelerden oluşmakta olduğunu dolayısıyla, benliğin büyük ölçüde bir kültürün ürünü olduğunu savunmaktadırlar. Benliğin kültürle olan ilişkisini genel olarak, ayrışık ve ilişkili benlik yapılarıyla açıklamaktadırlar. Son olarak ise araştırma için seçilen çalışma grubu, "Ergenler İçin Benlik Algısı Profili"nin uyarlama çalışmasını yapmak amacıyla çeviri, çevrilen formun alan uzmanlarının görüşlerine sunulması, ön deneme ve deneysel formunun geliştirilmesi ve uygulanması, veri analizlerinin yapılması, uygulama sonuçlarına bağlı olarak uyarlanması amaçlanan psikolojik ölçme aracı üzerinde gerekli değişikliklerin ve düzenlemelerin yapılması ve üzerinde çalışılan grubun demografik özellikleri ile ilgili tartışmalar bulunmaktadır. Bu tartışmalar, aktör analizi, madde analizi (üst %27 ve alt %27), madde test korelasyonu (alpha), test-tekrar test ve test yanlama güvenirlilik yöntemleri ve bulgularını içermektedir.

- Köse, Lale, *Bir Grup Ergen Kızda Duygudurum Modülasyonu ve Kendilik Objesi Deneyimleri: Söylem Analizi*, 2002, Yüksek Lisans, 456s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Boğaziçi Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmanın birincil amacı orta ergen kızlarda (15-18 yaş) ve geç ergen kızlarda (18-21 yaş) sıklıkla izlenen duygu durumunu ve duygu regülasyonu için kullanılan mekanizmaları karşılaştırmalı olarak incelemektir. Ek olarak ergenlik ile yaşanan değişimlerin nasıl algılandığı ve kendilik objesi kullanımı da her iki grup için karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Her iki yaş grubundan altışar ergen kız çalışmaya dahil edilmiştir. Yarı yapılandırılmış bir mülakat uygulanmış ve bu mülakatların transkriptleri Bell tarafından önerilen yöntem kullanılarak söylem analizine tabi tutulmuştur. Çalışmanın sonucunda orta ergenler için, ergenlikle yaşanan/gelen belirgin bir değişim algılanmadığı görülmüş ve ergenliğin getirdiği değişimlerin sadece fiziksel olarak algılandığı ve psişik bir değişimin yaşanmadığı gösterilmiştir. Buna karşılık geç ergenlerin değişimin farkında olduğu, bu değişimin de temel olarak çocukluğun ve geçmiş günlerin kaybı olarak algılandığı ve bu kayıp için de bir yas tutulduğu izlenmiştir. Her iki grup için de sürekli bir duygu durumunun belirgin olmadığı görülmüştür ancak her iki grupta da duygu durumlarının değişken olduğu görülmüştür. Klein' in kuramına uygun şekilde açıklanırsa, orta ergen grubun daha çok paranoid-şizoid pozisyona benzer bir durum yaşadıkları tespit edilmiştir. Geç ergenlerde ise duygulanımlar daha iyi modüle edilmiş ve dünyayı hem iyi ve hem kötü yanlarıyla birlikte gördükleri, geçmiş için yas tutarken gelecek için ise coşkulu oldukları izlenmiştir. Yine Klein' in kuramına göre depresif pozisyona yalan görünmektedirler. Geç ergenlerde hem somut hem soyut kendilik objeleri tarif edilmiştir. Değerleri ve gelecek için projeleri olduğu izlenmiştir. Ancak orta ergenler soyut kendilik objeleri tarifleyememişlerdir. Bu grup için en sıklıkla karşılaşılan kendilik objesi tarifi akran grubu olmuştur. Akran grubunun kendilik objesi olma özelliğinin yanında aynı zamanda bir aynalama işlevi olduğu belirtilmiştir. Orta ergenler ideal nesne veya ideal kendilik model tarif edemezken geç ergenler için baba ideal nesne olarak göze çarpmaktadır.

- Barış, Dolunay Akgül, *Müzik Eğitimi Alan ve Almayan Lise Öğrencilerinin Benlik Tasarımı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi,* 2002, Doktora, 115s., Fen Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma, müzik eğitimi alan ve almayan lise öğrencilerinin, benlik tasarımı düzeylerini, cinsiyet, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi, anne- babanın eğitim düzeyi, ailenin müzikle ilgilenip ilgilenmeme durumu, okul dışı müzik etkinliğinde bulunulup bulunulmaması ve yaşanılan çevre değişkenlerine göre inceleyerek, bu değişkenlerin her iki grupta da öğrencilerin benlik tasarımı düzeylerine etkisini saptamayı amaçlamaktadır. Araştırma, Ankara - Bolu - Antalya Anadolu Güzel Sanatlar Liselerine devam eden 57 lise son sınıf müzik öğrencisi ve Ankara Ömer Seyfettin Lisesi, Bolu Atatürk Lisesi ve Antalya Karatay Lisesi son sınıflarına devam eden, lise döneminde müzik dersi almamış 60 öğrenci olmak üzere toplam 117 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada, örnekleme seçilen öğrencilerin belirlenen değişkenlere ilişkin bilgilerini toplamak amacıyla kişisel bilgi formu hazırlanıp kullanılmış, öğrencilerin benlik tasarımı düzeylerini belirlemek amacıyla ise Benlik Tasarımı Envanteri - Lise Formu araştırmacı tarafından bizzat uygulanmıştır. Verilerin çözümlenmesi aşamasında, değişkenlerin, öğrencilerin benlik tasarımı düzeylerine etkilerini saptamak amacıyla tek yönlü ve çift yönlü varyans analizi yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda ise iki grup karşılaştırıldığında, müzik eğitimi almanın, öğrencilerin benlik tasarımı puanları üzerinde olumlu yönde farklılığa neden olduğu bulunmuştur (p0,05). Buna karşılık okul dışı müzik etkinliğinde bulunulup bulunulmaması ve yaşanılan çevre değişkenlerinin her iki grupta da benlik tasarımı puanları üzerinde olumlu yönde anlamlı bir farklılığa neden olduğu tespit edilmiştir (p<0,05). Çalışmanın sonunda, ailelere, eğitimcilere ve yeni araştırmalara ilişkin bazı öneriler getirilmiştir.

- Nadir, Bahar, *Ergenlerde Problem Çözme Becerisini Yordayan Bir Değişken Olarak Benlik İmgesi*, 2002, Yüksek Lisans, 63s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karadeniz Teknik Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma, ergenlerin sahip oldukları benlik imgesinin problem çözme becerilerini ne derecede yordadığının incelenmesini amaçlamaktadır. Bu araştırma 13-17 yaş arası ergenler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemi olan ergenlik döneminde birçok sorunlar yaşanması ve ergenin bu sorunlarla etkili problem çözme becerilerini kullanarak baş etmesi söz konusudur. Ergenliğin benlik algısını bütünleştirme dönemi olduğu göz önüne alınınca, bu durumun problem çözme becerilerinde ne derecede etkili olduğu araştırılması gereken önemli bir konudur. Araştırma grubu Akçaabat Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi, Akçaabat Anadolu Lisesi, Trabzon Ticaret Meslek Lisesi ve Trabzon İlgi Dershanesi'nden tesadüfi olarak seçilen 385 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmaya yüz doksan iki kız ve yüz doksan üç erkek öğrenci katılmıştır. Araştırmada kullanılan veriler iki araç ile toplanmıştır. Bunlar Heppner ve Petersen (1982) tarafından geliştirilen Problem Çözme Envanteri ve Offer ve arkadaşları tarafından geliştirilen Offer Benlik İmgesi Ölçeğidir. Bu araştırmayı yaparken iki ölçek de aynı anda verilmiş ve toplanmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizi SPSS WINDOWS programıyla gerçekleştirilmiştir. Betimsel sonuçların elde edilmesinin yanında, bazı değişkenlere bağlı farkları belirlemek için t testi, değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak için Pearson Korelasyon yöntemi uygulanmış ve elde edilen korelasyon sonuçlarına göre genel ölçümler üzerinde Hiyerarşik Çok Yönlü Regresyon Analizi yapılmıştır. Sonuçlar a= 0.05 düzeyinde test edilmiştir. Araştırma sonucunda cinsiyet bağlamında ergenlerin genel problem çözme becerileri üzerinde cinsiyet farklılıklarına rastlanmamış, benlik imgesi üzerinde aile ilişkileri ve ruh

sağlığı alt ölçeklerinde cinsiyet farklılıklarına rastlanmıştır. Genel problem çözme becerilerini yordamada başetme gücü, ruh sağlığı, beden imgesi ve aile ilişkileri, benlik imgesi ölçümlerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Sonuçlar psikolojik danışma ve ergenlerin sorun alanları kapsamında yorumlanarak tartışılmıştır.

- Yücel, Gökhun İnan, *Geç Ergenlik Döneminde Bağlanma, Ayrılma-Bireyleşme ve Benlik İmajı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*, 2005, Tıpta Uzmanlık, 92s., Tıp Fakültesi, Ege Üniversitesi.

ÖZET: Ergenlik dönemi çocukluktan yetişkinliğe geçişin sağlandığı, büyük değişimlerin ve gelişmelerin yaşandığı, birey olarak toplumsallaşmanın gerçekleştiği, hızlı ve yoğun biyopsikososyal yeniden yapılanmaların olduğu ruhsal ve bedensel açıdan en önemli yaşamsal evredir. Bu çalışmada, ergenlik dönemiyle ilgili araştırmaların toplumumuzun kendine özel koşulları gözetilerek yapılmasının, gençlerimiz için daha faydalı olacağı kanısından hareketle, üniversitemiz bünyesindeki üç fakültenin öğrencilerinde, ayrılma- bireyleşme, bağlanma ve benlik imajı konulan çalışılmıştır. Literatürde ilişkili olduğu bildirilen ancak nisbeten az çalışılmış olan Bağlanma ve Ayrılma-bireyleşme süreçlerinin arasındaki ilişkiler, Türk gençlerinde ilk kez bu çalışmada ele alınmıştır. Çocukluğundan itibaren ebeveynlerinden ayrılma sorunu olan bir ergenin; sosyal gelişimi için önemli olan yeni bağlanma figürleri ile de yalan ilişkilerde sıkıntı yaşayacağı tahmin edilebilir bir ön görüdür. Yapılan bazı çalışmalar da bu bilgiyi desteklemiş ve güvenli bir aileden gelen ergenlerin bağlanmaları ve bireyleşmeleri arasında bir denge olacağını göstermiştir. Bu bilgilerden hareketle çalışmada "AABT " testinin destekleyici ilişkilerle ilgili alt testlerinin, daha çok güvenli bağlanmaya eşlik edeceği, oysa; destekleyici olmayan ilişkilerle ilgili alt testlerin ise; daha çok güvensiz bağlanma stillerine eşlik edeceği ön görülmüştür. Bulgular bölümünde ayrıntılarıyla belirtildiği üzere; "Güvenli bağlanmış gençlerin, güvensiz bağlanmış gençlerden daha kolayca infantil bağlardan ayrımlaşabildiği; yakınlık, sosyal destek ve onay görme gibi gereksinimleri için daha kolayca yeni bağlanma deneyimlerine yönelebildiği ve toplumsal yönden daha kolay bireyleşebildiği; Güvensiz bağlanmış gençlerin ise; daha çok ayrılık kaygısı, daha yoğun bağımlılık ihtiyaçları, ve daha çok reddedilme, terk edilme, yalnız bırakılma duygulan ve bağımlılık ihtiyacını inkar etme gibi ayrılma-bireyleşme sorunları yaşadığı" yönünde temel hipotezlerimizle uyumlu bulgular elde edilmiştir. Çalışmamızın bu konuda bir örnek teşkil edebileceği umuduyla daha kapsamlı çalışmaların gerektiği kanısına varılmıştır.

- Ordu, Fatih, *Psiko-Sosyal Risk Yatkınlığı Olan Ergenlerin Benlik Algılarını Geliştirici Grup Çalışması*, 2005, Yüksek Lisans, 131s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi.

ÖZET: Psikososyal risk yatkınlığı olan ergenlerin benlik algılarını geliştirmeye yönelik olarak hazırlanılan psikososyal grup çalışmasının, ergenlerin olumlu benlik algılarını geliştirici bir etki yapıp yapmayacağının bilinmemesi bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır. Araştırmanın amacı, psikososyal risk yatkınlığı olan ergenlere yönelik olarak olumlu benlik algısını geliştirme amacıyla hazırlanılan psikososyal grup çalışmasının, ergenlerin olumlu benlik algısı üzerindeki geliştirici etkisini belirlemektir. Çalışma, İstanbul Gaziosmanpaşa Atatürk Lisesi, lise 2. sınıf öğrencisi, yaşları 15-17 arasında değişen, 5 kız, 6 erkek, toplam 11 ergenle gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunu oluşturmak amacıyla Gaziosmanpaşa Atatürk Lisesi lise 2. sınıf öğrencileri üzerinde tarama çalışması yapılmıştır. Bu süreçte araştırmacı tarafından geliştirilen Ön Görüşme Formu kullanılmıştır. Psikososyal grup ça-

lışmasının gereği, ergenler arasında akran etkileşimi sağlamak, ilişkisel model öğrenmeler için uygun ortamı oluşturmak amacıyla, psikososyal çevreye bağlı risk düzeyi yüksek 6 ergen, risk düzeyi orta 2 ergen, risk düzeyi düşük 3 ergen çalışma grubuna alınmıştır. Ön Görüşme Formu, Offer Benlik İmgesi Ölçeği uygulanmıştır. Uygulama öncesi öntest olarak Ön Görüşme Formu ve Offer Benlik İmgesi Ölçeği; uygulama sonrasında son test olarak tekrar Offer Benlik İmgesi Ölçeği uygulanmıştır. İstatistiki işlemler SPSS programıyla bilgisayar ortamında yapıldı, wilcoxon tekniği kullanıldı, Offer Benlik İmgesi Ölçeği öntest ve son test alt ölçekleri arasında 05 düzeyinde, çalışmanın amaçları doğrultusunda fark arandı. Psikososyal grup çalışması 8 oturumdan oluşmaktadır, oturumlar haftada bir düzenlenildi. Her oturum yaklaşık olarak 1 saat sürdü. Psikososyal risk yatkınlığı olan ergenlerin olumlu benlik algılarını geliştirmeye yönelik olarak yapılandırılmış olan grup çalışmasında, kendini tanıma, karar verme, kendini ortaya koyma, iletişim engelleri, olumsuz duygularla baş etme becerileri üzerinde çalışılmıştır. Psikososyal risk yatkınlığı olan ergenlerin benlik algılarını geliştirmeye yönelik olarak geliştirilen grup çalışmasının, ergenlerin benlik algılarının aile ilişkileri, dürtü kontrolü, bireysel değerler, başetme gücü, çevre doyumu, sosyal ilişkiler ve ruh sağlığıyla ilişkili boyutlarında ergenlerin olumlu benlik algılarında beklenilen doğrultuda farklılaşmanın ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Psikososyal risk yatkınlığı olan ergenlerin olumlu benlik algılarını geliştirmeye yönelik olarak geliştirilen grup çalışmasının, ergenlerin olumlu benlik algılarında, beklenilen doğrultuda farklılaşmanın ortaya çıkmasında etkili olmuştur.

- Özdemir, Yalçın, *Ergenlik Döneminde Benlik Kurgusu Gelişiminin Kültür ve Aile Bağlamında İncelenmesi*, 2009, Doktora, 171s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada anababa kabul/ilgisi ve sıkı denetim/kontrolü, bu boyutların çaprazlamasından elde edilen çocuk yetiştirme stilleri (otoriter, açıklayıcı otoriter, izin verici şımartan, izin verici ihmalkâr), anababanın eğitim ve ailenin gelir düzeyi ile ergenlik döneminde özerk-ayrık, bağımlı-ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurgusu gelişimi arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Çalışmada nicel ve nitel veri toplama yöntemlerinin ve veri analizinin bir arada olduğu karışık yöntem araştırma deseni kullanılmıştır. Ankara'da bulunan özel lise ve devlet liselerine devam eden, yaşları 15-19 arasında değişen ve alt, orta ve üst sosyo-ekonomik düzeyden 1133 öğrenci bu çalışmanın araştırma grubunu oluşturmuştur. Bu öğrenciler demografik bilgi formunu, aile bağlamında benlik ölçeği ve çocuk yetiştirme stilleri ölçeğini doldurmuşlardır. Ayrıca, bu öğrencilerin ana babalarından oluşan 17 kişi araştırmanın odak grup katılımcılarını oluşturmuştur. Araştırmanın nicel verilerinin analizinde ANOVA, t-testi ve regresyon analizi; nitel verilerinin analizinde ise betimsel analiz kullanılmıştır. Sonuçlar anababaların kabul/ilgi düzeyinin sıkı denetim/kontrol düzeyinden, annelerin de kabul/ilgi ve sıkı denetim/kontrol düzeyinin babalarınkinden yüksek olduğunu ortaya koymuştur. En yaygın çocuk yetiştirme stilinin anneler için otoriter stil, babalar için ise açıklayıcı otoriter stil olduğu belirlenmiştir. Annenin kabul/ilgisi eğitim düzeyine göre bir farklılık göstermezken, eğitim düzeyi yüksek annelerin çocukları daha fazla kontrol algılamaktadır. Babanın sıkı denetim/kontrolü eğitim düzeyine göre farklılık göstermezken, babaların eğitim düzeyi yükseldikçe çocuklarına gösterdikleri kabul/ilgide azalma olmaktadır. Ergenlerin bağımlı-ilişkisel benlik kurgusu puanlarının özerk-ayrık ve özerk-ilişkisel benlik kurgusu puanlarından daha yüksek olduğu bulunmuştur. Özerk-ayrık benlik kurgusunda cinsiyet açısından herhangi bir fark bulunmazken, kızların bağımlı-ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurgusu puanları daha yüksek bulunmuştur. Özerk-ayrık, bağımlı-ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurgusu ergenlerin yaşına göre farklılık göstermemektedir. Ergenlerin bağımlı-ilişkisel benlik

kurguları ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyine göre farklılık gösterrmezken, alt SED'den ailelerin çocuklarının özerk-ayrık benlik kurgusu puanları, üst SED'den ailelerin çocuklarının özerk ilişkisel benlik kurgusu puanları diğerlerinden yüksek bulunmuştur. Ana babaları otoriter olan ergenlerin bağımlı-ilişkisel benlik kurgusu puanları; ana babaları otoriter ve açıklayıcı otoriter olan ergenlerin özerk-ilişkisel benlik kurgusu puanları ana babaları izin verici şımartan ve izin verici ihmalkâr olan ergenlere göre daha yüksek bulunmuştur. Ana babadan algılanan hem kabul/ilgi hem de sıkı denetim/kontrol özerk-ayrık, bağımlı-ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurgusu ile olumlu ilişkili ve bu bağımsız değişkenler üç benlik kurgusunun anlamlı yordayıcıları olarak bulunmuştur. Sonuçlara göre, sosyo-ekonomik etmenlerin ve ana babanın kullandığı çocuk yetiştirme stillerinin ergenlerin benlik kurgularının gelişiminde önemli olduğu söylenebilir.

- Tunç, Erhan, *Okulu Terk Etmiş Ortaöğretim Öğrencilerinin Benlik Algıları ve Rehberlik Gereksinimlerinin Karşılanma Düzeyleri*, 2011, Doktora, 149s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Atatürk Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, Erzurum'da ortaöğretim düzeyinde öğrenim görmekteyken çeşitli nedenlerle okulu terk edip eğitim-öğretim ortamından ayrılan bireylerin okulu terk etme nedenleri, okula devam ettikleri süre içinde okulun PDR servisinden yararlanıp yararlanmama durumları, terk ettikleri okul türleri, terk ettikleri sınıf düzeyleri, okula devam ettikleri süre içindeki devam-devamsızlık durumları, okula devam ettikleri süre içindeki disiplin durumları, yerleşim yerleri, ailelerinin gelir düzeyleri, cinsiyetlerine göre psikolojik, sosyal, uyumsal, ailesel, cinsel, toplam benlik puanları ve eğitsel, mesleki, kişisel-sosyal, toplam rehberlik ihtiyaçlarının karşılanma puanlarının farklılaşma gösterip göstermediği araştırılmıştır. Araştırmanın çalışma evrenini, 2006-2009 yılları arasında Erzurum il merkezinde çeşitli nedenlerle ortaöğretim kurumlarından okulu terk ederek ayrılan bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise araştırma evrenine dahil olan ve mesleki eğitim merkezine, halk eğitim merkezinin açtığı çeşitli kurslara, açık öğretim lisesine devam eden veya düşük ücretlerle vasıfsız çalışan 200 bireyden oluşmaktadır. Araştırmada, bireylerin benlik algıları Offer, Ostrov, Howard ve Dolan (1962) tarafından geliştirilen, Özbay, Şahin, Hıncal, Güngör, Kılıç, Mavili-Aktaş, Aybaş ve Göka (1991) tarafından uyarlama çalışmaları yapılan Offer Benlik İmajı Ölçeği kullanılmıştır. Bireylerin rehberlik ihtiyaçlarının karşılanma düzeyleri, Erkan (1997) tarafından geliştirilen "Rehberlik İhtiyaçlarının Karşılanma Düzeyi Formu" ile belirlenmiştir. Elde edilen veriler, SPSS 17.00 istatistik paket programında t Testi, ve Kruskal Wallis analiz teknikleri ile Dunnett's T3 alt analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda; okul terkinin erkek öğrencilerde, genel liselerde, 10. sınıf düzeyinde, devamsızlık ve disiplin sorunu olmayanlarda, il merkezinde ikamet eden bireylerde, düşük ve orta gelir düzeyinde olanlarda, derslerinde başarısız olanlarda, okul rehberlik servisinden yararlanmayanlarda daha fazla olduğu görülmüştür. Ayrıca okulu terk etmiş kız ve erkek öğrencilerin eğitsel, mesleki, kişisel-sosyal ve toplam rehberlik ihtiyaçlarının karşılanma puanları arasında; okula devam ettikleri süre içindeki devam-devamsızlık durumlarına göre mesleki rehberlik ihtiyaçlarının karşılanma puanları arasında; ailelerinin gelir düzeylerine göre psikolojik, uyumsal, ailesel ve toplam benlik puanlarının sıra ortalamaları arasında; okulu terk etme nedenlerine göre uyumsal benlik puanlarının sıra ortalaması arasında anlamlı farklılaşmalar olduğu tespit edilmiştir.

- Gündaş, Ayhan, *Lise Öğrencilerinde Psikolojik Sağlamlığın Yordayıcısı Olarak Benlik Kurgusu ve Bağlanma Stilleri*, 2013, Yüksek Lisans, 107s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziosmanpaşa Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmada lise öğrencilerinde psikolojik sağlamlığın yordayıcısı olarak benlik kurgusu ve bağlanma stillerinin rolünü incelemek amaçlanmıştır. Ayrıca lise öğrencilerinin psikolojik sağlamlık, benlik kurgusu ve bağlanma stillerinin cinsiyet, sınıf düzeyi ve kardeş sayısı değişkenlerine göre farklılaşma gösterip göstermediği araştırmanın amaçları arasında yer almaktadır. Araştırma ilişkisel tarama modeline dayanan betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Diyarbakır il merkezindeki liselerde öğrenim gören 376 kız, 386 erkek toplam 764 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama araçları olarak; "Yılmazlık Değerlendirme Ölçeği", "Ailede Özerk-İlişkisel Benlik Ölçekleri" ve "İlişki Ölçekleri Anketi" uygulanmıştır. Verilerinin analizinde t-testi, varyans analizi ve çoklu regresyon analizi teknikleri kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda lise öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerini benlik kurgularının önemli derecede yordadığı bulgusuna ulaşılmıştır (r= 0,39, r2 = 0,15, p.05). Araştırmada lise öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeyleri, benlik kurgusu ve bağlanma stillerinin bağımsız değişkenlere göre (cinsiyet, sınıf düzeyi ve kardeş sayısı) anlamlı farklılaşma olup olmadığına dair bulgulara da yer verilmiştir.

- Tüfekçiyaşar, Tuğcan, *Lise 10. Ve 11. Sınıf Öğrencilerinde Kaygı, Umutsuzluk ve Benlik İmgesi Düzeylerinin Değerlendirilmesi*, 2014, Yüksek Lisans, 105s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haliç Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada Anadolu Lisesi 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin sürekli kaygı, benlik imgesi ve umutsuzluk düzeylerinin, bazı demografik değişkenler çerçevesinde ele alınması amaçlanmıştır. Veriler, 2013-2014 öğretim yılında, İstanbul ili Beylikdüzü ilçesinde bulunan 3 Anadolu Lisesinde eğitim gören, 17-18 yaşlarındaki 10. ve 11. sınıf öğrencilerinden toplanmıştır. Araştırmaya 305'i kız 189'u erkek olmak üzere, 265 lise 10. sınıf öğrencisi, 229 lise 11. sınıf öğrencisi katılmıştır. Umutsuzluk düzeyini belirlemek amacıyla Beck Umutsuzluk Ölçeği, kaygı düzeyini belirlemek amacıyla Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği'nin yalnızca sürekli kısmı, benlik imgesini belirlemek amacıyla Offer Benlik İmgesi Ölçeği ve demografik bilgiler için ise araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde, Bağımsız Örneklem T testi, Mann Whitney U, Kruskal Wallis ve Anova testleri kullanılmıştır. Analizlerin bulgularına göre, sürekli kaygı ile cinsiyet ve ebeveyn tutumu arasında anlamlı bir ilişki vardır: Kızların erkeklere oranla sürekli kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu, ebeveynleri ilgisiz olan bireylerin diğer bireylere oranla kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Umutsuzluk ile ebeveyn tutumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur: Ebeveynleri ilgisiz olan bireylerin diğer bireylere oranla Beck Umutsuzluk Ölçeği puan ortalamasının daha yüksek olduğu görülmüştür. Benlik imgesi ile ise cinsiyet ve ebeveyn tutumu arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır: Erkeklerin kızlara oranla benlik imgelerinin daha yüksek olduğu, ebeveyni anlayışlı olan bireylerin diğer bireylere benlik imgelerinin daha iyi olduğu saptanmıştır. Aynı zamanda Benlik İmgesi Ölçeği ile Sürekli Kaygı Ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Benlik imgesi puanı arttıkça sürekli kaygı puanı düşmektedir. Benlik İmgesi Ölçeği ile Beck Umutsuzluk Ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Benlik imgesi puanı arttıkça umutsuzluk puanı düşmektedir. Bulgular ilgili literatür verileri ile tartışılmıştır.

- Kaya, Yunus, *Ergenlerin Benlik Algıları, Algıladıkları Ebeveyn Tutumları, Ebeveyne ve Akrana Bağlanma Durumları ve Ebevenylerinden Beklentileri*, 2017, Doktora, 190s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmada, ergenlerin algıladıkları ebeveyn tutumunun, ebeveynlerine ve akranlarına bağlanma durumlarınının benlik algılarına etkisini ve ergenin ebeveynlerinden beklentilerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışma iki aşamada ve tanımlayıcı türde gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın ilk aşamasında, ergenlerin benlik algılarını, ebeveyn tutumlarını, ebeveyne-akrana bağlanma durumlarını belirlemek amacıyla ölçekler 700 ergene uygulanmıştır. Bu ölçekler Anne-Baba Tutum Envanteri, Piers-Harris Çocuklar için Öz Kavramı Ölçeği, Ebeveyne ve Akrana Bağlanma Envanteri Kısa Formudur. Araştırmanın ikinci aşamasında Benlik Algısı Ölçeğinden alınan puanlar düşük ve yüksek olarak gruplandırılmış ve her iki grupla yarı yapılandırılmış derinlemesine bireysel görüşmeler yapılmış ve ebeveynlerinden beklentilerini değerlendiren soru formu kullanılmıştır. Bu aşamada düşük benlik puan ortalamasına sahip 19, yüksek benlik puan ortalamasına sahip 14 ergenle bireysel görüşme yapılmıştır. Çalışmada, ergenlerin ve ailelerinin bazı tanıtıcı özelliklerinin anne baba tutum, benlik ve bağlanma puan ortalamaları üzerinde istatistiksel anlamlılıkta fark yarattığı, ebeveyn tutumları ve bağlanma puan ortalamaları ile benlik puan ortalamaları arasında istatistiksel anlamlılıkta ilişki olduğu saptanmıştır. Ergenlerin algıladıkları ebeveyn tutumlarının ve ebeveyne ve akrana bağlanma durumlarının benlik puan ortalamalarını istatistiksel anlamlılıkta ne kadarlık düzeyde açıkladığını belirlemek için çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Elde edilen nitel verilerin analizinde kategori, tema ve alt temalar belirlenmiştir. Bu temalar; düşük benlik puan ortalamasına sahip ergenlerde olumsuz benlik algısı, otoriter tutum ve davranışlar, reddedici tutum ve davranışlar, ergenden beklentiler ve memnuniyetsizlik, tutum, duygu, sınırlı iletişim, her iki ebeveynden beklentiler, anneden beklentiler ve babadan beklentilerdir. Yüksek benlik puan ortalamasına sahip ergenlerde ise temalar, olumlu benlik algısı, demokratik anne-baba tutumu, etkili iletişim ve ilişkinin olduğu gibi devam etmesidir. Bu sonuçlar değerlendirildiğinde, ergenin benlik gelişiminde ebeveynlerin ve akranların önemli bir etkisi olduğu görülmektedir. Ruh sağlığı ekibinin içinde yer alan psikiyatri hemşirelerinin ebeveynlere etkili ebeveynlik becerilerinin geliştirmeleri ve ergenlere benliklerini güçlendirmeye yönelik programlar geliştirmeleri ve uygulamaları hem ergen hem de aile ruh sağlığı açısından önemlidir.

- Bulğur, Erdal, *Üniversite Öğrencilerinin Akılcı Olmayan İnançlarının Benlik Kurgularıyla İlişkisinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi: Adıyaman Üniversitesi Örneği*, 2017, Yüksek Lisans, 92s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çağ Üniversitesi.

ÖZET: Araştırmada, üniversite öğrencilerinin akılcı olmayan inanç ile benlik kurgusuna ilişkin algılarının düzeyini ve bu algıların demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını bulmakta hedeflenmiştir. Bu çalışma ilişkisel tarama modeline göre yapılmıştır. Çalışmanın evrenini, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise evrenden "Basit Seçkisiz Örnekleme Yöntemi" ile belirlenmiş 527 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Bu araştırmada üç bölümden oluşan bir veri toplama aracı oluşturulmuştur. Veri toplama aracının birinci bölümünde "Kişisel Bilgi Formu"; ikinci bölümde "Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği" ve üçüncü bölümde İlişkisel-Bireyci-Toplulukçu Benlik (RIC) Ölçeği" yer almaktadır. Araştırmanın alt problemleri için "Bağımsız Örneklemler T-Testi" ve "Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)" testleri kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda anlamlı

farklılığın bulunduğu değişkenlerde, anlamlı farklılığın nereden kaynaklandığını tespit etmek için "Tukey HSD" testi uygulanmıştır. Araştırmanın değişkenleri arasında ilişki "korelasyon katsayısı" ile ölçülmüştür. Çalışmaya katılan öğrencilerin %70,2'si kadın, %29,8'i erkektir. Araştırmaya katılan öğrencilerin akılcı olmayan inançlara ilişkin görüşlerinin ortalaması 3.77 olup düzeyi "Oldukça Uygun", benlik kurgusuna ilişkin ortalamaları 5.63 olup düzeyi "Beni Yansıtıyor" şeklindedir. Araştırmada "Akılcı Olmayan İnançlar" ile "Benlik Kurgusu" arasında pozitif yönlü düşük düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca alt boyutlar açısından bakıldığında araştırmada "Akılcı Olmayan İnançlar" ile "Benlik Kurgusu" ölçeğinin alt boyutları olan "Bireycilik ve Toplulukçuluk" boyutları arasında pozitif yönlü düşük, "İlişkisellik" boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

1.2.2. Makaleler

- İnanç, Batu, *Adölesan Dönemindeki Öz-İmaj Örüntüsünün İncelenmesi: Ön Çalışma*, 1988, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (1)1, 100-116, Adana.
- Özbay, Mehmet Haluk - Şahin, Nail - Hınçal, Gül - Güngör, Serpil - Kılıç, Emine Öztürk - Aktaş, Aliye Mavili - Aybaş, Mehmet - Göka, Erol, *Ergenlikte Benlik İmajı: Çalışan ve Öğrenci Ergenler Arasında Karşılaştırılmalı Bir Çalışma*, 1991, Türk Psikiyatri Dergisi, 2(2), 82-95, Ankara.

ÖZET: Araştırma, ülkemizde gençlerin ergenlik dönemini nasıl geçirdiklerini incelemek üzere yapılmıştır. Örneklemde biri diğeriyle karşılaştırılan iki grup vardır. Bunlar, 12-22 yaşları arasında yarı rastlantısal örnekleme tekniğiyle seçilmiş çalışan ergen grubu ve karşılaştırma yapabilmek için sosyo-ekonomik düzeyi bu gruba yakın olan öğrencilerin bulunduğu semt okullarından seçilen 11-21 yaşları arasındaki öğrenci ergenler grubudur. Araştırmada ergenliği çalkantılı bir dönem olarak geçirenlerin %17'lere vardığı ortaya çıkarılmış, dönemin karmaşık gelişim örüntülerinin ortaya konulmasına çalışılmıştır.

- Şahin, Deniz - Güvenç, Gülden Berkem, *Ergenlerde Aile Algısı ve Benlik Algısı*, 1996, Türk Psikoloji Dergisi, 11(38), 22-32, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmada, ergenlerin aileye ve benliğe ilişkin algı boyutları, cinsiyet ve eğitim türüne göre karşılaştırılmıştır. Kök Aile ölçeği ile Benlik Algısı ölçeğinin kullanıldığı araştırmada: erkekler, kızlara kıyasla ailede herkesin birbirini daha iyi anladığını, çatışmanın daha olumlu bir şekilde çözümlendiğini düşünmektedirler. Kızlar ise erkeklere kıyasla, aile üyelerinden birinin kaybına ilişkin üzüntünün daha rahat konuşulduğunu belirtmişlerdir. Eğitim türü açısından bakıldığında, dini eğitim görenlerin, laik eğitim görenlere kıyasla aileyi tüm boyutlar açısından daha olumlu algıladıkları izlenmektedir. Öte yandan, duygusal genişlik-çeşitlilik alt boyutunda cinsiyet ile eğitim ortak etkisi gözlenmiştir. Benlik algısına ilişkin sonuçlara göre: erkeklerin fiziki görünüm, atletik yeterlik akademik yeterlik, işte yeterlik ve bütünsel özdeğer boyutlarında kendilerini kızlara göre daha olumlu algıladıkları saptanmıştır. Eğitim türü açısından ise: dini eğitim görenlerin fiziki görünüm, sosyal kabul, akademik yeterlilik ve özdeğer algıları laik eğitim görenlere göre daha yüksek bulunmuştur. Benlik algısının sosyal kabul ve işte yeterlik boyutlarında cinsiyet ve eğitim türü ortak etkisi gözlenmiştir.

- Yılmaz, Ayşen, *Tek Ebeveynli ve İki Ebeveynli Ailelerden Gelen Üniversite Öğrencilerinin Kendilik İmgesi*, 1998, Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 5(3), 142-150, Ankara.

ÖZET: Bu araştırmada iki ebeveynli ve boşanmış tek ebeveynli (sadece annenin olduğu aile) ailelerden gelen farklı cinsiyetteki üniversite öğrencileri arasında kendilik imgesi açısından farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Yöntem: Araştırmaya yaşları 18-24 arasında, Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi'ninin değişik bölümlerine devam eden 34 kız ve 20 erkek olmak üzere toplam 54 öğrenci alınmıştır. 54 deneğin 30'u iki ebeveynli, 24'ü tek ebeveynli ailelerden gelen üniversite öğrencileridir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Offer Kendilik İmgesi Ölçeği (OKİÖ)kullanılmıştır. Araştırmada tek ebeveynli ve iki ebeveynli ailelerden gelen öğrenciler OKİÖ'ni 11 alt ölçeği açısından karşılaştırılmıştır. Bulgular: Duygu düzeyi ve aile ilişkisi alt ölçeklerinde tek ebeveynli ailelerden gelen üniversite öğrencilerinin iki ebeveynli aileden gelen üniversite öğrencilerinden daha düşük puan aldıkları görülmüştür. Ayrıca duygu düzeyi, beden imgesi, sosyal ilişkiler, aile ilişkileri ve çevre uyumu alt ölçeklerinde erkek öğrenciler, kız öğrencilerden daha düşük puan almışlardır. Aile yapısı ve cinsiyet değişkenlerinin anlamlı olduğu alt ölçekler ise dürtü kontrolü, duygu düzeyi, sosyal ilişkiler, mesleki ve eğitimsel amaçlar ve ruh sağlığıdır. Buna göre tek ebeveynli aileden gelen erkeklerin sözü edilen alt ölçeklerde iki ebeveynli aileden gelen erkeklerden ve tek ebeveynli aileden gelen kızlardan daha düşük puan aldıkları görülmüştür. Sonuç: Boşanma ile ilgili olarak yapılacak olan çalışmalarda çocukların yaşı, cinsiyeti, boşanmanın üzerinden geçen zaman, ailenin ekonomik koşulları ve boşanmadan önce ve sonra eşler arasındaki çatışma gibi faktörlerin dikkate alınması daha aydınlatıcı sonuçlara varmak açısından gerekli görülmektedir.

- Karahan, Tevfik Fikret, *Lise Öğrencilerinin Benlik ve İç Dünyaları ile İlgili Sorunlar*, 1998, Yaşadıkça Eğitim Dergisi, (59-60), 39-45, İstanbul.
- Sayıl, Melike - Güre, Ayşen Yılmaz - Uçanok, Zehra, *Ergenliğe Geçişte Bilgilendirmenin Ergenin Bilgi Düzeyi ve Benlik Algısına Etkisi*, 2002, Türk Psikoloji Dergisi, 17(50), 47-58, Ankara.

ÖZET: Bu araştırma ergenlik dönemine girmekte olan çocuklara yönelik bilgilendirici bir programın, onların bilgi düzeylerinde ve benlik algılarında bir değişme yaratıp yaratmadığını incelemek üzere planlanmıştır. Araştırmaya ilköğretim ikinci kademeye devam eden 524 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin yaş dağılımı 10 yaş 10 ay ile 15 yaş 7 ay arasında değişmektedir. Araştırmada veri toplamak amacıyla Buluğ Bilgi Düzeyi Testi ve Ergenler için Benlik Algısı Ölçeği (Harter, 1988) kullanılmıştır. Araştırma bulguları, bütün sınıf düzeylerinde kız ve erkeklerin son-test bilgi düzeylerinin ön-test bilgi düzeylerinden anlamlı olarak yüksek olduğunu, ancak bu farkın sadece yedinci sınıf erkeklerinde istatistiksel anlamlılığa ulaşmadığını; 7. ve 8. sınıf kızlarının ise erkeklerden daha yüksek puanlar elde ettiklerini göstermiştir. Kız ve erkek ergenlerin bilgilendirme öncesinde yakın arkadaşlık ve "içsel benlik" algıları oldukça benzerken bilgilendirme sonrasında erkeklerin ilgili benlik algıları, kızlarınkinden daha olumsuzdur. Fiziksel görünümlerinden en az hoşnut olanlar 7. sınıf kızları ve 8. sınıf erkekleridir. Sonuç olarak, bilgilendirme sonrasında ergenlerin buluğa ilişkin bilgi düzeylerinde önemli bir artış olduğu, ancak benlik algısı açısından kızların ve erkeklerin verilen bilgilendirme programından farklı biçimde etkilendiği söylenebilir.

- Özbay, Haluk - Örsel, Sibel - Akdemir, Asena - Cinemre, Buket, *Ergenlerde Kendilik Algısı ile Psikopatoloji Arasında Bağıntı Var mı?*, 2002, Türk Psikiyatri Dergisi, 13(3), 179-186, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmada bir ruh sağlığı ve hastalıkları kliniğine başvuran ergenlerin kendilerini algılama profillerinin başvurmayan ergenlere (kontrol grubuna) göre farklı olup olmadığı sorusuna yanıt aranarak kendilik algısı ve psikopatoloji arasındaki bağıntı araştırılmıştır. Yöntem: Çalışma kesitsel ve kontrol grubuyla karşılaştırmalı bir çalışmadır. Çalışmada SSK Ankara Eğitim Hastanesi Psikiyatri Kliniği Ergen Ünitesi Polikliniği'ne başvuran, çalışmaya dahil olma ölçütlerini karşılayan ergenler ve kliniğe başvurmayan ergenlerden oluşan kontrol grubu olmak üzere iki grup bulunmaktadır. Her iki gruba da "Ergenler için Kendilik Algısı Profili (EKAP)" ve Ruhsal Belirti Tarama Listesi (SCL-90-R) uygulanmıştır. İki klinisyen başvuran ergenlerle görüşürek psikiyatrik değerlendirmeyi yapmış ve DSM IV tanıları konulmuştur. Bulgular ve sonuç: Ergen polikliniğine başvuranlar ve başvurmayanlar arasında EKAP alt ölçeklerinde farklılık olup olmadığı varyans analizleriyle araştırılmıştır. Bu analizler sonucunda başvuranlar ve kontrol grubu arasında, EKAP'nin "ilişkilerdeki davranışlar" ve "kendine verdiği değer" alanlarında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır.

- Canpolat, Banu Işık - Örsel, Sibel - Akdemir, Asena - Özbay, Mehmet Haluk, *Ergenlerin Kendilik Algısında Beden İmajının ve Beden Kitle İndeksinin Rolü*, 2003, Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi,11(2), 143-154.

ÖZET: Bu çalışmada, Türkiye' deki ergenlerde, beden kitle indeksi ve beden imajının kendilik algısı üzerine etkisi, yaş ve cinsiyet kontrol edilerek araştırılmıştır. Yöntem: Çalışmaya 15-17 yaş grubundan 242 kız, 289 erkek olmak üzere 531 lise öğrencisi alınmıştır. Öğrencilere EKAP (Ergenler İçin Kendilik Algısı Profili) ve BISQ (Beden İmajından Hoşnut Olma Anketi) verilmiş ve her öğrencinin boyu ve kilosu ölçülerek beden kitle indeksi hesaplanmıştır. Ergenlerde Kendilik Algısı Profilinde ve Beden İmajından Hoşnut Olma Ölçeği'nde yer alan alanlarda yaş, cinsiyet ve beden ağırlığının etkisini saptamak üzere varyans analizleri; kendilik algısı ve beden imajı alanları arasındaki bağıntı için Pearson bağıntı analizi ve "global kendini değerlendirme" yi öngören etkenler için regresyon analizleri kullanılmıştır. Bulgular: Kendilik algısının objektif bir ölçüm olan beden kitle indeksinden etkilenmediği, öte yandan öznel bir ölçüm olan beden imajıyla anlamlı derecede pozitif bağıntıları olduğu; beden imajının ise cinsiyet ve beden kitle indeksinden etkilendiği ve fazla kilolu grubun anlamlı olarak daha düşük puanlar aldığı saptanmıştır. Yine bu grupta kendilik algısı ve beden imajı alanları arasındaki anlamlı derecede pozitif bağıntı katsayıları en yüksek düzeydedir. EKAP'ın 9. altölçeği olan "kendiliğin genel değerlendirmesi"ni öngören etkenleri belirlemek için oluşturulan modelin varyansın %45'ini açıkladığını, okul başarısı, toplumsal kabul görme, fiziksel görünüm, ilişkilerdeki davranışlar, yakın arkadaşlık ve beden imajının öngören etkenler olduğu saptanmıştır. Tartışma: Ergenlerde beden imajından hoşnutsuzluk kendilik kavramı ve kendilik değerini olumsuz olarak etkilemektedir. Kendilik kavramı ve kendilik değeri düşük olan ergenlerin depresyon, anksiyete ve daha birçok ruhsal bozukluğa yatkın olabilecekleri göz önünde bulundurulursa, beden imajından hoşnut olup olmamanın ergen üzerindeki etkileri psikiyatristlerin ve ergenlerde psikolojik danışma ve psikoterapi ile uğraşanların aklında bulunmalıdır.

- Hakan, Sabiha, Anadolu Lisesi Öğrencileri ile Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren ve Anadolu Liselerine Gelen Öğrencilerin Benlik Tasarımı Açısından Karşılaştırılması, 2004, Milli Eğitim Dergisi, (162), Ankara.
- Aysan, Ferda - Siyez, Diğdem Müge, *Duygusal İstismara Maruz Kalan ve Kalmayan Ergenlerin Benlik Algıları ile Depresyon ve Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2005, Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, (20), 97-114, Konya.
- Kuzucu, Selvinaz - Üstün, Elif, *Diyarbakır İl Merkezinde Lise İkinci Sınıfa Devam Eden Öğrencilerin Benlik Tasarım Düzeylerinin İncelenmesi*, 2005, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi, 2(1-2), 46-55, Ankara.

ÖZET: Bu araştırma, Diyarbakır İl merkezinde bulunan liselerin ikinci sınıfına devam eden 600 genç üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın amacı, gençlerin benlik tasarım düzeylerini ve bu düzeyin cinsiyet, kardeş sayısı, doğum sırası, anne-baba öğrenim durumları, meslekleri, gençlerin devam etmekte oldukları okul türleri ve sosyal faaliyetlere katılma durumlarından ne ölçüde etkilendiğini incelemektir. Araştırmaya katılan gençlere "Benlik Tasarım Envanteri" ile genç ve ailesi hakkında bilgiler edinmek için "Kişisel Bilgi Formu" uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda, anne öğrenim düzeyi, babanın mesleği, gençlerin devam etmekte oldukları okulun türü ile gençlerin benlik tasarım düzeyleri arasındaki ilişki önemli çıkmıştır. Anne öğrenim düzeyi yükseldikçe gençlerin benlik tasarım puanlarının arttığı, babaları memur ve esnaf olan gençlerin babaları işçi ve diğer (Emekli, seyyar satıcı vs.) meslek gruplarından olan gençlere göre benlik tasarım envanterinden daha yüksek puan aldıkları, anadolu lisesi ve meslek liselerine devam eden gençlerin ise liselere devam edenlere göre daha yüksek puan aldıkları gözlenmiştir.

- Gürsoy, Figen, *Farklı Sosyo Ekonomik Düzeydeki Ergenlerin Benlik Tasarım Düzeyleri ile Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi*, 2006, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15(2), 183-190, Adana.

ÖZET: Araştırmada; ergenlerin cinsiyetleri ile sosyo-ekonomik düzeylerinin benlik tasarım ile durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinde farklılık yaratıp yaratmadığını benlik tasarımı ile durumluk ve sürekli kaygı arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlenmek amaçlanmıştır. Araştırma Ankara il merkezinde farklı sosyo-ekonomik düzeydeki semtlerde bulunan liselerin birinci ve ikinci sınıflarına devam eden toplam üç yüz ergen üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada ergenlerin kendileri ve aileleri ile ilgili bilgileri elde etmek için araştırmacı tarafından hazırlanan "Genel Bilgi Formu" ile ergenlerin benlik tasarım düzeylerini belirlemek için "Benlik Tasarım Envanteri", kaygı düzeylerini belirlemek amacıyla "Durumluk –Sürekli Kaygı Envanteri" kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler "t-Testi, "Tek Yönlü Varyans Analizi" ve Pearson Korelasyon Testi ile değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda ergenlerin sosyo ekonomik düzeyinin benlik tasarımı, durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinde anlamlı bir farklılık yarattığı belirlenirken ($p<.01$, $p<.05$), cinsiyetin benlik tasarımı, durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinde anlamlı bir farklılığa neden olmadığı saptanmıştır ($p>.05$). Ayrıca benlik tasarımı ile durumluk ve sürekli kaygı arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu ortaya konulmuştur.

- Yıldız, Murat, *Üniversite Öğrencilerinin Benlik Tasarımlarının Dinsel Yönelim Biçimleri ve Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2006, İslami Araştırmalar Dergisi, 9(3), 501-510, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmanın temel amacı, öncelikle, benlik-tasarımı ile dinsel yönelim biçimleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını, ikinci olarak da eğer anlamlı bir ilişki varsa, bu durumda dinsel yönelim düzeyinin benlik-tasarımına olan etkisini araştırmaktır. Bu temel amacın yanısıra, benlik tasarımının, cinsiyet, yaş, medeni durum, sosyo-ekonomik düzey ve öğrenim görülen fakülte değişkenleri açısından da incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklem grubu, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi'ne bağlı beş fakültede (İlahiyat, Fen-Edebiyat, Hukuk, Eğitim, Tıp, İktisadi ve İdari Bilimler) öğrenim gören ve tesadüfi yöntemle seçilen toplam 383 öğrenciden (191 kız, 192 erkek, yaş ort. 20.8) oluşmaktadır. Ölçme araçları olarak, Baymur'un Benlik-Tasarımı Envanteri ile Allport ve Ross'un Dinsel Yönelim Ölçeği kullanılmıştır. Bulgular, benlik-tasarımının, dinsel yönelim biçimleri (r=.220), cinsiyet türü (r=.135) ve sosyo-ekonomik düzey (r=.155) değişkenleriyle p.05). Çok-yönlü varyans analizi hesaplamaları sonucunda da, benlik-tasarımına, dinsel yönelim grupları temel etkisinin (F2, 374 = 7.72)) p<.001 düzeyinde anlamlı olduğu saptanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular ilgili yayınlar çerçevesinde tartışılmıştır.

- Yağışan, Nihan - Sünbül, Ali Murat - Yücalan, Özgül Bike, *Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar ve Diğer Bölüm Öğrencilerinin Benlik İmgesi ve Denetim Odaklarının Karşılaştırılması*, 2007, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (17), 595-607, Konya.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı eğitim fakültesinde okuyan öğrencilerin benlik imgesi ve denetim odaklarını bölüm değişkenleri açısından karşılaştırmalı incelemektir. Araştırma 2004-2005 öğretim yılında Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesinde okuyan 570 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Offer Benlik İmgesi ve Rotter Denetim Odağı ölçeklerinin uygulandığı araştırma verilerinin çözümlenmesinde Pearson korelasyon tekniği, t ve F test teknikleri kullanılmıştır. İstatistiksel analizler sonucu güzel sanatlar ve diğer bölümlerde okuyan öğrencilerin benlik imgeleri ve denetim odakları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuş, adı geçen bu iki değişkenin cinsiyet ve sınıf düzeylerine göre farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir.

- Yağışan, Nihan - Sünbül, Ali Murat - Yücalan, Özgül Bike, *Müzik Bölümü Öğrencilerinin Benlik İmgeleri ve Denetim Odaklarının İncelenmesi*, 2007, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 22(1), 243-262.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı müzik bölümünde okuyan öğrencilerin benlik imgesi ve denetim odakları arasındaki ilişkileri saptamaktır. Araştırma 2004-2005 öğretim yılında Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi müzik öğretmenliğinde okuyan 132 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Offer Benlik İmgesi ve Rotter Denetim Odağı ölçeklerinin uygulandığı araştırma verilerinin çözümlenmesinde Pearson korelasyon tekniği, t ve F test teknikleri kullanılmıştır. İstatistiksel analizler sonucu öğrencilerin benlik imgeleri ve denetim odakları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuş, adı geçen bu iki değişkenin cinsiyet ve sınıf düzeylerine göre farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir.

- Sayıner, Banu - Savaşan, Esra - Sözen, Didem - Köknel, Özcan, *Yükseköğretim Gençliğinin Benlik Algısının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi: İstanbul Ticaret Üniversitesi Örneği*, 2007, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimleri Dergisi, 6(11), 253-265.

ÖZET: Bu çalışmada, 317 üniversite öğrencisinin benlik algıları çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir. Çalışmada, Gilbert, Allan ve Trent tarafından 1991 yılında geliştirilen ve 1993 yılında, Sahin, Durak ve Sahin tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Sosyal Karşılaştırma Ölçeği" uygulanmıştır. Bunun yanı sıra sosyo-demografik özellikleri belirlemek için de, katılan öğrencilere araştırmacılar tarafından hazırlanan bir Kişisel Bilgi Formu verilmiştir. Elde edilen veriler; frekans, yüzde, aritmetik ortalama, "t testi" ve tek yönlü varyans analizi ve LSD teknikleri ile değerlendirilmiştir.

- Sezer, Özcan, *Ergenlerin Kendilik Algılarının Anne Baba Tutumları ve Bazı Faktörlerle İlişkisi*, 2010, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (7)1, 1-19.

ÖZET: Bu çalışmada ergenlerde kendilik algısını yordayıcı olarak anne baba tutumları ve bazı demografik değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırmaya 274 erkek, 275 kız olmak üzere toplam 549 lise öğrencisi katılmıştır. Katılanların kendilik algısını belirlemek için Sosyal Karşılaştırma Ölçeği, algılanan anne ve baba tutumlarının ölçümü için Ana Baba Tutumları Ölçeği ve kendilerine ilişkin bilgilere ulaşmak için hazırlanan Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. Verilerin analizinde yüzdelik hesaplama, Mann-Whitney-U Testi ve Kruskal Wallis-H Testi kullanılmıştır. Sonuçlar cinsiyet, düşük düzeyde demokratik, orta ve yüksek düzeyde otoriter anne baba tutumları ile arkadaşlar ve çevresindeki kişilerle iletişim durumuyla kendilik değeri arasında anlamlı fark olduğunu, dolayısıyla anne babalara, çocuklarının gelişim ihtiyaçlarına yönelik duyarlılığı arttırıcı eğitim çalışmalarının yaygınlaştırılmasının gerekliliğini göstermektedir.

- Barlas, Gül Ünsal - Karaca, Semra - Onan, Nevin - Işıl, Özlem, *Üniversite Sınavına Hazırlanan Bir Grup Öğrencinin Kendilik Algıları ve Ruhsal Belirtileri Arasındaki İlişki*, 2010, Psikiyatri Hemşireliği Dergisi, 1(1), 18-24, İstanbul.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, üniversite sınavına hazırlanan bir grup öğrencinin kendilik algıları ve ruhsal belirtileri arasındaki ilişkiyi ve bu ilişkinin öğrencilerin yaş, cinsiyet, ebeveyn eğitim durumu, gelir düzeyi, okunan lise ve sınava giriş sayısı gibi değişkenlerle ilişkilerini incelemektir. Gereç ve Yöntem: Bu çalışma 161 dershane öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada bilgi formu, sosyal karşılaştırma ölçeği (SKÖ) ve kısa semptom envanteri (KSE) kullanıldı. Verilerin analizinde yüzdelik, varyans ve korelasyon analizi ve t-testi kullanıldı. Bulgular: Öğrencilerin SKÖ'den aldıkları toplam puan ortalaması 72.4±22.5 olarak bulundu. Bu puan kendilerini diğerleri ile karşılaştırdıklarında olumlu olarak algıladıklarını göstermektedir. KSE'den aldıkları puan ortalaması 79.2±45.65 iken, alt boyutlardan anksiyete 32.5±9.40, depresyon 30.4±8.93, olumsuz kendilik algısı 28.6±9.89, somatizasyon 22.1±6.98 ve hostilite 16.9±5.47 olarak bulundu. Puan ortalamalarına göre öğrencilerin ruhsal belirti sıklığının düşük olduğu söylenebilir. Değişkenler ile KSE puan ortalamaları karşılaştırıldığında sınava giriş sayısı ve gelir düzeyi ile ruhsal belirti sıklığı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulundu. Gelir düzeyi yükseldikçe ruhsal belirti sıklığının azaldığı belirlendi (F=7.81; p=.001). SKÖ ile KSE ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak önemli derecede anlamlı negatif

bir ilişki bulundu. Öğrencilerin olumsuz kendilik algısının ruhsal belirti sıklığını artırdığı belirlendi. Sonuç: Ergenin geleceğini etkileyen ve eleme esasına dayanan üniversite sınavına girecek öğrencilerin genel olarak kendilerini olumsuz algılamasalar da cinsiyet, sosyoekonomik değişkenler ve sınava tekrarlı girişlerin kendilik algısında olumsuzluğa neden olabileceği ve bu durumun ruhsal belirti sıklığını etkileyebileceği söylenebilir.

- Aşıcı, Halil - Aslan, Sevda, *Ergenlerde Okul Zorbalığı ile Algılanan Benlik Belirginliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2010, Uluslararası Online Eğitim Bilimleri Dergisi, 2(2), 467-485, Sakarya.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı okul zorbalığı davranışı ile benlik belirginliği arasındaki ilişkiye bakılmasıdır. Aynı zamanda ergenlerin okul zorbalığı ile benlik belirginliği düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 9.-12. sınıflarında 2008-2009 eğitim-öğretim yılında öğrenim görmekte olan 313 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Bu çalışmada Öğrenci İlişkileri Tutum Ölçeği Koç (2006) ve Campbell, Trapnell, Heine, Kartz, Lavallee ve Lehman (1996) tarafından geliştirilen, Sümer ve Güngör (1999a) tarafından Türkçeye uyarlanan Benlik Belirginliği Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde t testi ve tek yönlü anova kullanılmıştır. Sonuçlar arasında, Öğrenci İlişkileri Tutum Ölçeği'nin zorba kişilik ve zorbalıktan kaçınma alt ölçek puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterirken; kendine güven alt ölçek puanının anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür. Öğrenci İlişkileri Tutum Ölçeği'nin zorba kişilik ve kendine güven alt ölçek puanlarının annenin tutumuna göre anlamlı farklılık gösterirken; zorbalıktan kaçınma alt ölçek puanının anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Babanın tutumuna göre Öğrenci İlişkileri Tutum Ölçeği'nin zorba kişilik ve zorbalıktan kaçınma alt ölçek puanlarının anlamlı bir farklılık gösterirken; kendine güven alt ölçek puanının anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Benlik belirginliğinin annenin ve babanın tutumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Öğrenci İlişkileri Tutum Ölçeği'nin zorba kişilik alt ölçek puanı ile Benlik Belirginliği Ölçeği'nin anlamlı ilişkiler ortaya koyduğu görülmüştür. Öğrenci İlişkileri Tutum Ölçeği'nin kendine güven ve zorbalıktan kaçınma alt ölçek puanları ile Benlik Belirginliği Ölçeği'nin anlamlı olmayan ilişkiler ortaya koyduğu görülmüştür.

- Gümüş, Aynur Eren, *Ergenler İçin Benlik Algıları Profili'nin Yapı Geçerliği, Güvenilirliği*, 2010, Eğitim Araştırmaları Dergisi, 10(39), 127-144, Ankara.

ÖZET: Problem Durumu: James ve Cooley'in tanımlarıyla tutarlı bir biçimde ilk geliştirilen ölçekler tek boyutlu genel bir benlik kavramını ölçmüşlerdir. Son geliştirilen ölçeklerde benlik kavramı duyuşsal olduğu kadar bilişsel bir temel üzerine geniş bir benlik sistemi olarak ele alınmış ve tek boyutluluğun spesifik özellikleri yansıtmadığı gerekçesi ile benlik kavramının farklı boyutlarını da ölçecek biçimde çok boyutlu yaklaşımlar benimsenmiştir. İlgili alan yazında sıklıkla kullanılan ölçeklerden biri olan Harter'ın 14-18 yaşları için geliştirdiği Ergenler İçin Benlik Algıları Profili (Self-Perception Profile for Adolescents-SPPA) okul yeterliliği, atletik yeterlilik, sosyal kabul, yakın arkadaşlık, romantik çekicilik, iş yeterliliği, fiziksel görünüş ve davranışsal uygunluk alt boyutlarının yanında genel benlik değerini de ölçen dokuz alt boyuttan oluşmuştur. Bu ölçek Harter'ın Çocuklar İçin Benlik Algıları Profili'nin (Self-Perception Profile for Children-SPPC) genişletilmiş hali olup SPPC ile altı alt boyutu paylaşmaktadır. Bu ölçeğe iş yeterliliği, yakın arkadaşlık ve romantik çekicilik alt boyutları da

eklenerek 45 maddelik bir ölçek haline getirilmiştir. Harter araştırmaya dayalı kanıt göstermeksizin, SPPA'nın soru formatını sosyal beğenirlik yanlılığından etkilenme olasılığını büyük ölçüde azaltacağı beklentisiyle alışılmışın dışında bir biçimde oluşturmuştur. Ölçeğin orijinal soru versiyonunda her bir madde için neredeyse birbirine zıt içerikte iki ifade bulunmakta, önce bu ifadelerden ergen için daha uygun olan birini seçmesi, sonra da bu ifadeyi "benim için tamamıyla doğru", "benim için kısmen doğru" seçeneklerine göre değerlendirip kendisine en uygun olan seçeneği işaretlemesi istenmektedir. Alan yazındaki araştırma bulguları ise bu formatın sosyal beğenirlik yanlılığını azaltıcı etkisi olmadığını; zaman alıcı ve karmaşık bulunduğundan bıkkınlıkla karşılandığını ortaya koymuştur. Ayrıca ölçeğin değiştirilmiş versiyonunun Harter'ın işaret ettiği faktör yapısını daha çok doğruladığını ve daha güvenilir ve geçerli sonuçlar ürettiğini göstermiştir. Amaç: Orijinal ve değiştirilmiş versiyonuna ilişkin alan yazındaki bulgular dikkate alınarak bu araştırmada SPPA'nın orijinal versiyonu ile değiştirilmiş versiyonunun açıklayıcı faktör analizi sonuçları karşılaştırılarak daha yeterli sonuç veren versiyonunun diğer psikometrik özelliklerinin Türk kültüründe incelenmesi amaçlanmıştır. SPPA (Self- Perception Profile for Adolescents) Türkçe'ye Ergenler İçin Benlik Algıları Profili (EBAP) adıyla uyarlanmıştır.

- Özdemir, Yalçın, *Ergenlik Döneminde Benlik Kurgusu Gelişiminin Anababanın Çocuk Yetiştirme Biçimleri Açısından İncelenmesi*, 2010, Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 17(2), 23-30, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı ergenlik döneminde benlik kurgusu gelişimini anababanın çocuk yetiştirme biçimleri açısından incelemektir. Bu amaçla araştırmada çocuk yetiştirme biçimleri (otoriter, açıklayıcı otoriter, izin verici şımartan, izin verici ihmalkar) ile özerk, ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurgusu arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Yöntem: Ankara'da bulunan özel lise ve devlet liselerine devam eden, yaşları 15-18 arasında değişen ve alt, orta ve üst sosyo-ekonomik düzeyden 610'u kız, 523'ü erkek olmak üzere 1133 öğrenci bu çalışmanın araştırma grubunu oluşturmuştur. Katılımcıların benlik kurgusunu ölçmek için "Ailede Özerk-İlişkisel Benlik Ölçeği" ve anababaların çocuk yetiştirme biçimlerini ölçmek için "Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeği" kullanılmıştır. Sonuçlar: Çalışmanın sonuçları anababaları otoriter olan ergenlerin ilişkisel benlik kurgusu puanlarının; anababaları otoriter ve açıklayıcı otoriter olan ergenlerin özerk-ilişkisel benlik kurgusu puanlarının anababaları izin verici şımartan ve izin verici ihmalkar olan ergenlere göre daha yüksek olduğunu göstermiştir. Tartışma: Sonuçlar toplumsallaşma, anababalık ve benlik kurgusu üzerine yapılmış çalışmalara dayanarak tartışılmış ve gelecek çalışmalarla ilgili öneriler sunulmuştur.

- Kuyumcu, Behire, *Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Farkındalık Duyguları İfade Etme Benlik Kurgusu ve Öznel İyi Oluş Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2011, Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi, 1(2).

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin duygusal farkındalık, duyguları ifade etme, benlik kurgusu (bağımsız benlik, ilişkisel benlik) ve öznel iyi oluş (pozitif-negatif duygu durumu) durumu arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırma betimsel yönteme dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu, Gazi Üniversitesi öğrencileri arasından tesadüfî seçim yöntemiyle belirlenen 289 öğrenciden oluşmuştur. Çalışmaya katılan öğrencilerin %61'i (n=176) kadın, %39'u (n= 113) er-

kektir. Veri toplama araçları, Toronto Aleksitimi-20 ölçeği (Taylor ve Bagby, 1994), benlik kurgusu ölçeği (Singelis, 1994) ve pozitif-negatif duygu (Watson, Clark ve Fellegen, 1988) ölçeğidir. Analiz yöntemi olarak Pearson Momentler çarpımı korelâsyonu ve t testi kullanılmıştır. Araştırma sonunda, benlik kurgusu, duygusal farkındalık ve duyguları ifade etme ile öznel iyi oluş arasında ilişki olduğu görülmüştür.

- Şekercioğlu, Güçlü - Güzeller, Cem Oktay, *Ergenler İçin Benlik Algısı Profili'nin Faktör Yapısının Yeniden Değerlendirilmesi*, 2011, Bilig/Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi, (60), 215-236.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, Ergenler İçin Benlik Algısı Profili (EİBAP)'nin faktör yapısını yeniden incelemektir. Araştırma, 455 lise öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Katılımcıların %45'i kız, %55'i erkek, yaş ortalaması 16.5'dir. EİBAP'nin faktör yapısının yeniden değerlendirmek için açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda, EİBAP'nin 26 maddeden ve 6 faktörden oluştuğu tespit edilmiştir. Belirlenen bu faktörlere, birinci ve ikinci düzey doğrulayıcı faktör analizleri yapılmış ve yeterli uyum indekslerine sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, ölçeğin tümü ve her bir alt faktörü için iç tutarlılığa dayalı güvenirlik katsayısı hesaplanmış ve yeterli düzeye sahip olduğu gözlenmiştir.

- Özdemir, Yalçın, *Kırsal Kesimde ve Kentte Yaşayan Ergenlerin Benlik Kurguları Açısından Karşılaştırılması*, 2012, Kastamonu Eğitim Dergisi, 20(1), 81-96, Kastamonu.

ÖZET: Bu çalışmada özerk-ayrık, bağımlı-ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurgusunun ergenlerin yaşadıkları yere ve cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırmaya %74'ü (261) kentteki liselerden ve %26'sı (91) kırsal bölgeden olmak üzere 352 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 205' ini (%58) kız, 147'sini (%42) erkek öğrenci oluşturmuştur. Araştırma gurubundaki ergenlerin yaş ortalaması 16.28 (SS=1.10) ve yaş aralığı 14-19'dur. Bu öğrenciler demografik bilgi formunu ve "Ailede Özerk-ilişkisel Benlik Ölçekleri"ni doldurmuşlardır. Sonuçlar ergenlerin bağımlı-ilişkisel benlik kurgularının kırsal kesimde ya da kentte yaşamaya göre farklılık göstermediğini, ancak kentte yaşayan ergenlerin özerk-ayrık ve özerk-ilişkisel benlik kurgusu puan ortalamalarının daha yüksek olduğunu göstermiştir. Sonuçlardan ergenlerin özerk-ayrık benlik kurgusu puan ortalamaları cinsiyet açısından farklılık göstermezken, kızların bağımlı-ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurgusu puan ortalamalarının erkek ergenlerin ortalamalarında daha yüksek olduğu görülmüştür. Sonuçlar benlik kurgusu gelişimi ve kültür bağlamında tartışılmıştır.

- Beyazsaçlı, Mehmet - Serin, Nergüz Bulut, *Genç Yetişkin Erkeklerin Kendilik Algılarına İlişkin Görüşleri*, 2012, TIJSEG-Turkish International Journal of Special Education And Guidance & Counselling Dergisi, 1(1), 54-63.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı; KKTC'nde geçici askerlik görevini yapmakta olan genç yetişkin erkeklerde kendilik algılamalarının belirlenmesi ve bazı değişkenler açısından anlamlı farklılaşmanın olup olmadığının incelenmesidir. Araştırmanın evrenini KKTC'nde geçici askerlik hizmetini yapmakta olan 18-25 yaş arası genç yetişkin erkekler oluşturmaktadır. Uygun örnekleme yöntemi ile belirlenen 304 genç yetişkin erkek araştırmaya dahil edilmiştir. Veri toplama aracı olarak; Gilbert,

Allan ve Trent tarafından 1991 yılında geliştirilen ve 1993 yılında, Şahin, Durak ve Şahin tarafından Türkçe'ye uyarlanan, Cronbach alpha güvenirlik katsayısı 0,89 olan Sosyal Karşılaştırma Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Veriler için, Aritmetik Ortalama, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve t-Testi uygulanmıştır. Bu araştırmada anlamlılık düzeyi 0,05 olarak alınmıştır. Araştırma sonucunda, sosyal karşılaştırma alt maddelerinden "yetersizyeterli" olma maddesine ait puan ortalaması düşük bulunmuştur. "Yetersiz-yeterli" olma maddesine ait puan ortalamalarının eğitim, gelir, gelecek umudu ve anne hayatta olup-olmama değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. "Yetersiz-yeterli" olma algısını etkileyen faktörlerin belirlenmesinde, odak grup görüşmesi verileri ışığında içerik analizi yapılmıştır. Buna göre, "yetersiz-yeterli" olma algısı "Aile ve Toplumsal Faktörler", "Mesleki Rehberlik" ve "Siyasi aktörler" ve "Olumsuz Duygudurum" başlıkları altında gruplanabilmiştir.

- Adana, Filiz - Arslantaş, Hülya - Şahbaz, Muazzez, *Lise Öğrencilerinin Benlik Kavramlarını Algılama Biçimleri ve İlişkili Faktörler*, 2012, Psikiyatri Hemşireliği Dergisi, 3(1), 22-29, İstanbul.

ÖZET: Bu çalışmada, lise öğrencilerinin benlik kavramlarını algılama biçimleri ve ilişkili faktörlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Gereç ve Yöntem: Araştırma İstanbul'da bir lisede tanımlayıcı ve kesitsel olarak yapılmıştır. Araştırmaya başlamadan önce Milli Eğitim Müdürlüğü'nden resmi izin; öğrencilerden ve velilerinden onam alınmıştır. Çalışmanın evreni (n=1067) aynı zamanda çalışmanın örneklemi olarak düşünülmüştür. Ancak uygulama sırasında 960 öğrenciye ulaşılabilmiş, araştırmaya katılmayı kabul eden 949 öğrenci ile araştırma tamamlanmıştır. Veriler, literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlanan soru formu ve Piers Harris'in Çocuklarda Öz Kavramı Ölçeği (PHÇÖKÖ) ile toplanmıştır. Ölçek, çocuklarda öz kavramının gelişimini, boyutlarını, kişilik ve çevre öğeleri ile ilişkilerini belirlemede kullanılmakta ve güvenirlilik alfa değerleri .81 ve .89 arasında değişmektedir. Bulgular: Olguların %55.5'i kız, yaş ortalaması 15.73±1.39, %71.4'ü İstanbul doğumlu, %84.6'sı çekirdek aileye sahip, %96.4'ünün her iki ebeveyni hayatta, %39.0'ı tek kardeşe sahip ve %44.7'si ilk çocuktur. Olguların %59.6'sının gelirleri giderlerine denk, %90.3'ünün bir sağlık sorunu yok ve %58.8'inin başarı durumu iyidir. Öğrencilerin %83.7'si sınıfta kalmamış, %82.6'sı evdeki kararlara katılmakta ve %56.1'i kendini atılgan olarak tanımlamaktadır. Cinsiyet, aile tipi, kardeş sayısı, doğum sırası, gelir, ebeveynlerin hayatta olma durumu PHÇÖKÖ puanını etkilememektedir. İstanbul'da doğanların, evde alınan kararlara katılanların, sağlık sorunu olmayan öğrencilerin benlik kavramının daha yüksek olduğu, öğrencilerin başarı durumları yükseldikçe benlik kavramının da yükseldiği bulunmuştur. Sonuç: Okul sağlığı hemşireleri ergenleri düzenli olarak sağlık kontrolünden geçirmeli ve aile eğitimlerinde demokratik aile tutumlarının ergenin benlik kavramını olumlu etkilediği konusunda aileleri bilinçlendirmelidirler.

- Bolkan, Asuman - Çakıcı, Ebru - Çakıcı, Mehmet, *Disiplin Cezası Almış Öğrencilerde Problem Çözme Becerileri ve Benlik İmgesi*, 2012, Eğitim Araştırmaları Dergisi, 12(49/A), 1-12, Ankara.

ÖZET: Problem Durumu: Ergenlik döneminde gençler fizyolojik değişikliklerle baş etmek, bilişsel farkındalıkla bütünleşmek, otokontrol kazanmak, sosyal roller geliştirmek, meslek seçimi, gelecek planı yapmak ve yetişkin rolüne hazırlanmak için birçok stresörlerle baş etmek durumundadır. Düşük sosyo-ekonomik düzey, kötü yaşam koşulları, ihmal edilme ve sevgiden yoksun bırakılma ergenin etkili baş etme yöntemleri geliştirmesine engel olmaktadır. Bu stresörlerle baş edemeyen ergen, olumlu

ve kabul edilebilir davranış biçimi sergileyememekte, bu durum da onun suça yatkınlığını artırmaktadır. Ergenin farklı olma çabaları, yetişkinleri veya otoriteyi takmamaları, başkalarının bakış açılarını anlamamakta zorlanmaları, zaman zaman kendine özgü iç dünyalarında yaşamaları gibi sorunlar veya konular ergenin kimlik oluşturma süreciyle ilgilidir. Bu durum ergenin disiplin sorunu yaratacak davranışlarda bulunma olasılığını arttırır. Ergenlik döneminde okul toplumsallaşmada önemli bir rol oynar ve okulda cezayı gerektiren davranışta bulunan çocukların eğitimi yarım bırakma ve akademik başarılarının düşük olma riski vardır. Bu tarz davranışların nedenlerini anlamak ve önleyici tedbirler almak çok önemlidir. Araştırmanın Amacı: Bu araştırmanın amacı okulda disiplin cezası almış lise öğrencilerinin problem çözme becerileri ve benlik-imgesinin ceza almamış olanlarla karşılaştırılmasıdır. Araştırmanın Yöntemi: Araştırma KKTC'de 6 lisede yapılmıştır. Bu okullarda disiplin cezası (kınama veya uzaklaştırma) almış 323 öğrenci vardı, bu öğrencilerin arasından 102 öğrenci rastgele seçilmiştir. Kontrol grubu olarak disiplin cezası almamış, benzer aile yapısına sahip 102 öğrenci alınmıştır. Uygulanan soru formu sosyo-demografik özeliklerle ilgili sorular ve 'Problem Çözme Envanteri-PÇE' ve 'Offer Benlik İmgesi Ölçeği-OBİÖ' sorularından oluşuyordu. Araştırmanın Bulguları: Çalışmaya katılan 204 öğrencinin 130'u erkekti (%63.7). 40 tanesi kınama, 62 tanesi uzaklaştırma cezası almıştı. 2'si (%1.0) 9. sınıf, 84 tanesi (%41.4) 10. sınıf, 64'ü (%31.5) 11. sınıf ve 53 tanesi (%26.1) 12.sınıftaydı. Yaş ortalamaları 16.47±1.14 (14-20 arasında). 69 tanesinin (%33.8) sınıf tekrarı vardı. Disiplin cezası alan ve almayan iki grup karşılaştırıldığında ailelerin gelir düzeyi (p=0.314), kardeş sayısı (p=0,367), anne-babanın birlikte ya da ayrı yaşaması (p=0.634) ve anne-babanın meslek dağılımı açısından (sırasıyla p=.806, p=.620) fark yoktu. Grupların PÇE-toplam ve OBİÖ-toplam puan ortalamaları Student t-testi ile karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı (sırasıyla p= .695 ve p=.244). Kontrol grubu ile karşılaştırıldığında disiplin cezası almış öğrencilerin 'OBİÖ-aile ilişkileri', 'OBİÖ-baş etme gücü' ve 'OBİÖ-kişisel değerler' alt ölçek puan ortalamaları anlamlı olarak daha yüksek bulundu (sırasıyla p=.020, p=.022, p=.037). Disiplin cezası almış olan öğrencilerin akademik başarısı daha düşüktü (p=.002), daha fazla sınıf tekrarı vardı (p=.016) ve kontrol grubuna göre yaş ortalamaları daha yüksekti (p=.041). Disiplin cezası alan grupta erkek öğrenciler anlamlı olarak daha fazla sayıdaydı (p=.003). Babalarının ve annelerinin eğitim düzeyi kontrol grubuna göre daha yüksekti (sırasıyla p=.016 ve p=.047). Araştırmanın Sonuçları ve Öneriler: Çalışmamızda disiplin cezası alan öğrencilerde sınıf tekrarı daha fazla, yaş ortalamaları daha yüksek, akademik başarıları daha düşüktü. Farklı çalışmalarda suç işlemiş çocuklarda sınıfta kalma, ders başarısızlığı yüksek, devam oranı düşük bulunmuştur ve suç işleyen çocukların okulda daha fazla disiplin cezası aldığı tespit edilmiştir. Çalışmamızda disiplin cezası alanlar arasında erkek oranı daha yüksektir. Suçlu çocuklarda ve okullarda zorbalık yaygınlığı araştırmalarında zorba cinsiyeti de daha fazla erkek olarak bildirilmektedir. Araştırmayı yaptığımız okulların dört tanesinde bütün öğrenci kayıtları incelendiğinde kayıtlı 2327 öğrenci olduğu, bunların 629 tanesinin (%27) Türkiye vatandaşı olduğu bulunmuştur. Halbuki disiplin cezası almış 255 öğrenci arasında 152 kişi (%59.6) Türkiye vatandaşıdır. Bu rakamlar bize göçün adaptasyon ve uyum problemleri üzerindeki olumsuz etkisini göstermektedir. Çalışmamızda disiplin cezası almış öğrencilerin anne ve babalarının eğitim düzeyi anlamlı olarak daha yüksekti. Farklı çalışmalarda suçlu çocukların ailelerinde düşük eğitim düzeyi bildirilmektedir. Ancak KKTC'de 2137 tane 6-7-8. sınıf öğrencisi arasında yapılan okulda zorbalık yaygınlığı çalışmasında da zorbaların ailelerinin eğitim düzeyi kurban veya zorba/kurbanlardan yüksek bulunmuştur. Disiplin cezası almış çocukların problem çözme yeteneği ve benlik imgesi ceza almamış olanlara göre farklı bulunmamıştır, hatta OBİÖ alt ölçeklerinde (aile ilişkileri, baş etme gücü ve bireysel değerler) daha yüksek puan almıştır. Gerek KKTC'de yapılan zorbalık yaygınlığı çalışmasında, gerek birçok başka çalışmada zorbaların benlik değeri yüksek bulunmuştur, ancak bununla tezat sonuç veren çalışmalar bulunduğunu da belirtmek gerekir. Ergenlik kişinin hayatında aşması gereken birçok ödev-meydan okuma içeren bir dönemdir. Bedende gerçekleşen hızlı değişikliklere adapte olmak, kimlik arayışı, ki-

şinin yeteneklerini keşfetmesi, meslek seçimi, arkadaş ilişkileri, bir yandan özgürce hareket etme isteği diğer tarafta anne-babanın desteğine hala ihtiyaç duymak bunlardan bazılarıdır. Psikolojik faktörlerin yanı sıra, anne-baba tutumu, okul ortamı, sosyo-kültürel faktörler gibi çevresel faktörler de bu dönemin rahat aşılıp aşılmayacağını belirleyecektir. Okul çocukların toplumsallaşmasında önemli bir imkan sunar, sadece başkaları ile temas etmeyiz, toplum kurallarını da öğreniriz. Eğer ergenler farklı nedenlerle bu dönemin ödevlerini gerçekleştiremezlerse, davranış problemleri yaşamaya başlarlar ve bunlar zaman içinde okulda disiplin cezası gerektirecek davranışlar gibi toplumsal uyum problemlerine dönebilir. Disiplin cezası gerektiren davranışlarla baş etmede önleyici tedbirler ele alınmalıdır. Bunlar hem ergenlerin suça yönelmesini önlemeye dönük, hem de suça yönelmiş ergenlerin yeniden kazanılmasına dönük tedbirler olmalıdır. 'Yaşam becerileri eğitim programı' alınabilecek tedbirlerden biridir. Bu program dahilinde kendini ortaya koyma, stresle baş etme, sosyal becerileri geliştirme gibi konular ele alınmaktadır. Okulda gerçekleştirilecek müzik, tiyatro, spor gibi 'ders dışı etkinlikler' öğrencilerin boş zamanlarını dolduracak ve yeteneklerini geliştirmelerini sağlayacaktır. Okullarda 'psikolojik danışma ve rehberlik merkezlerinin' etkin kullanımı öğrencilerin problemlerini çözmeleri, hem de problemlerden uzak kalmaları konusunda katkı koyabilecektir. Okulda düzenlenecek atölye çalışmaları ile 'öğretmen-öğrenci-veli iletişimi' güçlendirilebilir, anne-babalara çocuklarına daha iyi destek olabilmeleri için eğitim verilebilir. Disiplin yönetmeliğinin amacı ceza vermek değil, davranış değişikliği oluşturmak, okula dönük olumlu tutum geliştirmesini sağlamak olmalıdır. Okulda alınacak bu tedbirlerin yanı, özelikle yoksul bölgelerde gençlik merkezleri kurularak ergenlerin psikososyal gelişimini destekleyecek boş zaman etkinlikleri için imkan tanınabilir, bu özelikle göçmen ailelerin çocuklarının geldikleri yeni kültüre daha hızlı uyum sağlamasını sağlayacaktır.

- Altun, Fatma - Yazıcı, Hikmet, *Ergenlerin Benlik Algılarının Yordayıcıları Olarak: Akademik Öz Yeterlik İnancı ve Akademik Başarı*, Kastamonu Eğitim Dergisi, 21(1), 2013, 145-156, Kastamonu.

ÖZET: Bu çalışmanın temel amacı, akademik öz-yeterlik inancı, akademik başarı, yaş, cinsiyet ve okulda yatılı olma değişkenlerinin, ergenlerin benlik algıları üzerindeki etkilerini incelemektir. Çalışmada ayrıca ergenlerin benlik algılarının okul türü, sosyo-ekonomik düzey ve seçilen akademik alana göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Araştırma grubu 382 (K=196, E=186) ortaöğretim öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri Bilgi Formu, Piers Harris Çocuklar İçin Benlik Kavramı Ölçeği ve Akademik Öz-Yeterlik Ölçeği ile elde edilmiştir. Yapılan çoklu regresyon analizi sonucunda seçilen değişkenlerin ergenlerin benlik algılarının %11'ini açıkladığı görülmüştür. Ayrıca ergenlerin benlik algılarının sosyo-ekonomik gelir düzeyine göre farklılık göstermediği buna karşılık okul türü ve seçilen alana göre anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar literatür bulguları ışığında tartışılmıştır.

- Morsünbül, Ümit, *Benlik Kurgularının Ergenlerin Yaşam Doyumu ve Depresyon Düzeylerine Olan Etkisi*, 2013, Klinik Psikiyatri Dergisi, 16(1), 18-26, Ankara.

ÖZET: Yaşam doyumu ve depresyon ergenlerin ruh sağlığını etkileyen değişkenlerdendir. Ergenlik döneminde özerklik önemli gelişimsel görevlerden biridir. Kültürel psikoloji bağlamında özerklik daha çok benlik kurgusu kavramı ile açıklanmıştır. Bu çalışmanın amacı Kağıtçıbaşı tarafından tanımlanan benlik kurgularının ergenlerin yaşam doyumu ve depresyon ölçeklerinden alınan puanlarına olan etkisinin incelenmesidir. Yöntem: Çalışmaya toplam 494 lise öğrencisi katılmıştır. Ka-

tılımcıların 184'ü erkek, 210'u ise kadındır. Katılımcıların yaşları 14-17 arasında değişmektedir ve yaş ortalaması 15.87'dir (Ss=0.86). Veri toplamak amacıyla Ailede Özerk-İlişkisel Benlik Ölçekleri, Yaşam Doyumu Ölçeği, Beck Depresyon Ölçeği uygulanmıştır. Verilerin analizinde Pearson momentler çarpımı korelasyonu ve Path analizi yöntemi kullanılmıştır. Bulgular: Çalışmanın sonuçları, benlik kurgularının ergenlerin yaşam doyumu ve depresyon puanlarını anlamlı biçimde yordadığını göstermiştir. Sonuçlar özerk benlik kurgusunun yaşam doyumunu anlamlı olarak yordayamadığını ancak depresyonu pozitif yönde yordadığını, ilişkisel benlik kurgusunun yaşam doyumunu pozitif yönde yordadığını depresyonu ise anlamlı olarak yordayamadığını ve son olarak da özerk-ilişkisel benlik kurgusunun ergenlerin yaşam doyumlarını pozitif yönde, depresyonu ise negatif yönde anlamlı olarak yordadığını göstermiştir. Sonuç: Özerk-ilişkisel benlik kurgusu özerklik ve ilişkisellik gibi iki temel ihtiyacı içinde barındırdığı için hem bireylerin yaşam doyumunu artırmakta hem de depresyon belirtilerine karşı korumaktadır. Bu çalışmanın sonuçları ergenlerin ruh sağlıkları için özerklik ve ilişkisellik ihtiyaçlarının önemli olduğunu göstermiştir.

- Yıldırım, Pınar Koç - Yıldırım, Erol - Otrar, Mustafa - Şirin, Ahmet, *Ergenlerde Psikolojik Dayanıklılık ile Benlik Kurgusu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2015, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, (42), 277-297, İstanbul.

ÖZET: Psikolojik dayanıklılık ve benlik kurgusu iki psikolojik kavramdır ve literatürde ayrı ayrı ele alınmaktadır. Bu araştırmada ergenlerin psikolojik dayanıklılıkları ile benlik kurguları arasındaki ilişki incelenmiştir. Ayrıca benlik kurgusu ve psikolojik dayanıklılığın cinsiyet, annenin eğitim düzeyi ve babanın eğitim düzeyi faktörlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı ele alınmıştır. Araştırmanın evrenini 2012-2013 eğitim-öğretim yılında İstanbul Anadolu yakasındaki liselerde eğitim gören 14-18 yaş arasındaki 945 ergen oluşturmaktadır. Araştırmada "Kişisel Bilgi Formu", "Ergen Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği" ve "Ailede Özerk-İlişkisel Benlik Ölçeği" kullanılmıştır. Veriler ilişkisel tarama modeline göre analiz edilmiştir. Örneklem içerisinde normal dağılım özelliği göstermeyen gruplar için non-parametrik teknikler, normal dağılım özelliği gösteren gruplar içinse parametrik teknikler kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre psikolojik dayanıklılık ile özerk benlik kurgusu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olmasına karşın, ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurgusu ile psikolojik dayanıklılık arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca kızların psikolojik dayanıklılıklarının daha yüksek olduğu, erkeklerin daha özerk, kızların ise daha ilişkisel ve özerk-ilişkisel olduğu görülmüştür. Alt testler bağlamında özerklik ile EPDÖ-Aile desteği alt boyutu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

- Uçar, Mehmet Ertuğrul, Üniversite Öğrencilerinde Benlik Kurguları, Yatay ve Dikey Bireycilik/Toplulukçuluk ile İlişkisel, Özerk, Özerk-İlişkisel Benlik Arasındaki İlişkiler, 2017, Journal of Human Sciences, 14(2), 1865-1878, Sakarya.

ÖZET: Literatürde bireycilik ve toplulukçuluk üzerine çok sayıda araştırma ve kavramsallaştırma oluşmuştur. Kağıtçıbaşı Türk toplumuna ve sanayileşen toplumlara özgü yeni bir model öne sürmüştür. Türk kültüründe benliği özerk, ilişkisel ve özerk ilişkisel olarak tanımlamayı önermektedir. Tridianis Yatay ve dikey bireycilik/toplulukçuluk ayrımı yapmıştır. Dikey toplulukçulukta benlik, bir topluluğun parçası olarak algılanır bu toplulukta eşitsizlik kabul edilir. Yatay toplulukçulukta benlik, bir topluluğun parçası olarak algılanır ancak topluluğun tüm üyeleri aynı ve eşit olarak görülür.

Dikey bireycilik özerk birey ve eşitsizliğin kabul edilmesi anlayışından oluşur. Yatay bireycilik özerk birey ve eşitliğe vurgu anlayışından oluşur. Literatürden hareketle bu araştırmanın amacı Üniversite öğrencilerinde Yatay ve dikey bireycilik/toplulukçuğun ve benlik kurgularının, özerk, ilişkisel, özerk-ilişkisel benliği yordayıp yordamadığını araştırmaktır. Araştırma grubu 236 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır (%66.7 kadın, %33.3erkek). Verileri toplamak için özerklik, ilişkisellik, özerk-ilişkisellik, benlik kurgusu ve Yatay ve dikey bireycilik/toplulukçuluk ölçekleri kullanılmıştır. Verilerin analizinde Pearson Korelasyon katsayısı ve Yapısal eşitlik modeli kullanılmıştır. Analiz sonuçları, özerklik, ilişkisellik, özerk-ilişkisellik, benlik kurgusu ve Yatay ve dikey bireycilik/toplulukçuluk, full model oluşturmak için veriler ile uyumlu olduğunu göstermiştir. Genel olarak Yatay ve dikey bireycilik/toplulukçuluk benlik kurgusu, özerklik, ilişkisellik, özerk ilişkiselliği yordamıştır. Özellikle yatay bireycilik özerk ilişkisel benliği anlamlı olarak yordamıştır. Bu bulgu özerk-ilişkisel benlik kurgusuna sahip olanların kendilerini ait hissettikleri gruptaki tüm bireyleri ile aynı ve eşit olarak gördüklerine işaret etmektedir.

- Çokmaz, Hakkı - Aydın, Mürvet - Mısır, Emine, *Orta Okullarda Eğitim Gören ve İstismara Maruz Kalan Çocukların Fiziksel Benlik Algı Düzeyleri*, 2017, Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 2(1), 8-15, İstanbul.

ÖZET: Bu çalışmayla, ortaokullarda eğitim gören ve istismara maruz kalmış çocukların fiziksel benlik algı düzeylerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırmaya 53 istismara maruz kalmamış çocuk olmak üzere toplam 415 çocuk katılmıştır. Çocukların fiziksel benlik algı düzeylerini belirlemek için Fiziksel Benlik Algısı Ölçeği kullanılmıştır. Öğrencilerin fiziksel benlik algı düzeyleri aritmetik ortalamalar ( ) ve standart sapmalar (ss) kullanılarak betimlenmiştir. Veriler, normal dağılım gösterdiğinden, Independent Sampeles- t testi ikili grupların karşılaştırılmasında, One Way Anova testi grupların ikiden fazla olması durumunda, gruplar arasında farklar çıkmasında da hangi gruplar arasında farkın olduğunu belirlemek için Post Hoc Testlerinde Tukey testi uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi $p<0.05$ olarak kabul edilmiştir. Çocukların cinsiyetlerine göre fiziksel benlik algı düzeylerinin karşılaştırılması sonucunda erkekler lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu bulunmuştur. Çocukların spor yapıp yapmamalarına, yarışmaya katılıp katılmamalarına göre fiziksel benlik algı düzeylerinin karşılaştırılması sonucunda spor yapanların ve yarışmaya katılanların lehine istatistiksel bir farka rastlanmıştır. Çocukların istismara maruz kalıp kalmamalarına göre istismara maruz kalanlar aleyhine; okullara göre fiziksel benlik algı düzeylerinin karşılaştırılması sonucunda özel okulda okuyan çocuklar lehine istatistiksel fark bulunmuştur.

- Osmanoğlu, Devrim Erginsoy - Aksakal, İbrahim - Dağaşan, Adem, *Üniversite Öğrencilerinde Ben ve Öteki Algısı*, 2017, Journal of Human Sciences, 14(4), 3580-3590.

ÖZET: Benlik kavramı kişinin kendine dair inançların toplamına denir. Yaşamın ilk birkaç ayında bebek, etrafında var olan insan ve nesnelerden ayrı bir varlık olduğunu öğrenir. Kendini bilme ve anlama yetisi olarak da tanımlanan Benlik farkındalığı dünyada varolan her objeden ayrı bir varoluşu taşıdığımızı düşünmeye başladığımızda oluşur. Fiziksel görünüm, yetenek ya da ahlak gibi birçok alanda toplumun oluşturduğu standartlar doğrultusunda insanlar kendilerini ötekilerle karşılaştırır ve bu standartları yakalamaya çalışır. Ben ve öteki arasındaki ilişki bir diğerini var kılan, diyalektik bir ilişkidir. Öteki olarak algıladığımız her şeyi ve herkesi kategorilere ayırırız. Fakat bu kategoriler olumlu sonuç verebileceği gibi olumsuz sonuçlar da verebilmektedir. Zaman zaman olumsuz olarak

değerlendirilen farklılıklar, sahip olduğumuz algılarımızı ve yorumlarımızı etkilemekte, öteki olarak değerlendirilen kişilerin, her türlü ayrım, dışlama veya ön yargıyı beraberinde getirmektedir. Bu nedenle bireylerde (18-24 yaş arası) öteki ve algısının nasıl vücut bulduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu araştırmada amaç, 18-24 yaş grubunun ben ve öteki algısını cinsiyet ve yaşadığı bölgeye göre incelemektir. Bireyin kişilik oluşumunda büyük öneme sahip olan bu dönemdeki "ben" ve "öteki" algısı millet, ırk, siyasi görüş, din, cinsiyet, bedensel farklılıklar ya da çalışma sırasında ortaya çıkacak diğer kategoriler şeklinde sınıflandırılmıştır. Araştırma nitel yönteme göre desenlemiştir ve verilerin analizinde, içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma evreni Kafkas Üniversitesinde eğitim gören 177 öğrencilerinden oluşturulmuştur. Çalışmada "öteki ya da diğeri kavramını tanımlayınız" şeklinde açık uçlu tek bir soru sorulmuş, ardından katılımcılardan otobiyografi yazmaları istenmiştir. Araştırmanın verileri göz önünde bulundurulduğunda her iki cinsiyetin de (daha fazla kadın katılımcıların) benlik algısını oluşturan en belirgin faktörün "kişisel özellikler" olduğu ifade edilebilir. Bunu takip eden ve dikkate değer bir yaygınlıkta ifade edilen özelliklerin ise "eğitim", "memleket" ve "aile" olduğu gözlenmiştir. Elde edilen nitel verilerde kadın katılımcıların kendilerini anlatırken kişisel özelliklerinden, erkeklerden daha fazla bahsetmeleri en dikkat çekici bulgudur. Erkek katılımcılar kadın katılımcılara göre kendileri hakkında daha az bilgi vermiş kişisel başarıları ve tuttukları takım konusunda açıklamalar yapmayı tercih etmişlerdir. Çalışmanın diğer boyutunda katılımcıların öteki kavramından ne anladığı, ötekini hangi özelliklerine göre algıladığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular kadın katılımcılar kişisel özelliklere, erkek katılımcılardan daha fazla önem verdiğini göstermiştir. Daha sonra farklı ırk, millet ve siyasal görüşe sahip olan grupları öteki olarak tanımlamışlardır. Öteki tanımlanırken din/mezhep farklılıklarının son sıralarda gelmesi şaşırtıcı bir bulgudur. Öteki tanımlanırken cinsiyet faktörünün son sıralarda olması da bulgular arasındadır.

- Öztürk, Gülhan Küçük - Çam, Mahire Olcay, *Ebeveyninde Bipolar Bozukluk Olan Gençlerin Benlik Tasarımlarının İncelenmesi*, 2017, Psikiyatri Hemşireliği Dergisi, 8(2), 66-71.

ÖZET: Bu çalışmada ebeveyninde bipolar bozukluk olan gençlerin benlik tasarımlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Gereç ve Yöntem: Araştırma, T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu Manisa Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesinde ebeveyninde bipolar bozukluk olan 131 genç ile yürütülmüştür. Araştırmada veriler; Tanıtıcı Bilgi Formu ve Benlik Tasarımı Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Veriler bilgisayar ortamında değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı analizlerden frekans, yüzde, ortalama, standart sapma ve en büyük-en küçük değer kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluğu Shapiro-Wilk analizi ie değerlendirilmiştir. Verilerin karşılaştırılmasında, Oneway Anova testi, Student t testi kullanılırken bağımsız değişkenler ve bağımlı değişkenler arasındaki ilişki Pearson Korelasyon Analizi ile değerlendirilmiştir. Bulgular: Araştırmaya katılan 15-25 yaş aralığındaki gençlerin yaş ortalamaları 19.83+3.02'dir. Gençlerin benlik tasarımı ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması 3.54+41.26'dır. Ebeveyninde bipolar bozukluk olan gençlerin yaş, cinsiyet, eğitim durumu, medeni durum, aile yapısını içeren sosyo-demografik özelliklerine göre benlik tasarımı ölçeği puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmazken; gençlerin gelir düzeyine ve destek durumuna göre benlik tasarımı ölçeği puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık saptanmıştır. Gelir düzeyi yüksek olan gençlerin, gelir düzeyi düşük olan gençlere oranla benlik tasarımı ölçeğinden aldıkları puanların daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yetişirken anne babası dışında büyükannesinden ve büyükbabasından destek alan gençlerin benlik tasarımı ölçeğinden aldıkları puanların daha yüksek olduğu bulunmuştur. Sonuç: Ebeveyninde bipolar bozukluk olan gençlerin, benlik tasarım puan ortalamalarının düşüklüğü ruh sağlığı açısından riskli bir grubu oluşturduklarını göstermektedir. Ruh sağlığı ekibinin bir üyesi olan uzman psikiyatri hemşireleri tarafından ebeveyninde bipolar bozukluk olan gençlerin, benlik tasarımlarının olumlu yönde geliştirmeye odaklanan çalışmaların yapılması önerilmektedir.

1.2.3. Kitaplar

- Can, Gürhan, *Lise Ögrencilerinin Benlik Tasarımlarını Etkileyen Etmenler*, 1990, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

1.3. Benlik Kavramı\Türleri\Etkileri\Gelişimi

"Benlik" temasının son alt başlığı "*Benlik Kavramı\Türleri\Etkileri\Gelişimi"* başlığıdır. Bu başlıkta yalnız bir (1) kitap otuz üç (33) makale ve otuz iki (32) tez olmak üzere altmış altı (66) eser tasnif edilmiştir.

Makale çalışmaları içerik olarak incelendiğinde "*Benlik"* kavramının ve ben durumlarının çeşitli değişkenlere göre değişimi araştırmaları çoğunluktadır. Bu değişkenler arasında ebeveyn ve öğretmen tutumları, (Altıntaş, 1991; Can, 1991; Gül, 2003; Erikçi, 2005; Ümmet, 2017) olduğu gibi sanatsal ve sportif etkinliklere katılmak (Aşçı ve ark., 1993; Demir, 2000) da sayılabilir.

Tez çalışmalarına bakıldığında 1979 yılında Nur Koyuncu tarafından "Üstün Yetenekli Öğrencilerin Benlik Tasarımı ve Rehberlik Hizmetleri" başlıklı tezi benlik tasarımı konusundaki ilk çalışma olarak kaydedilmiştir.

Araştırma örneklemi açısından ilgili alt başlıkta ortaöğretim çalışmaları öne çıkmaktadır. "*Benlik Kavramı\Türleri\Etkileri\Gelişimi"* genel değerlendirme çalışmaları ön ve orta ergenlik döneminde yoğunlaşmaktadır. "Adolesanda Benlik Kavramı" (İlgici, 1985), "Ortaöğretim Öğrencilerinin Özlük Niteliklerinin ve Baskın Ben Durumlarının İletişim Becerileri ile İlişkisi" (İlaslan, 2001) başlıklı tezler ile; "Ergenlik Dönemi: Üstbenliğin Gelişmesinde Kritik Bir Evre" (Odağ ve Tamar, 2002), "12-15 Yaş Grubu Öğrencilerde Benlik Kavramı" (Adana ve Kutlu, 2006) başlıklı tezler örnek gösterilebilir.

İlgili alt başlıkta değinilen yaygın konular da benlik türleri (Aydemir, 1988; Parman, 1999; Yılmaz, 2001) ve üniversite öğrencileriyle yapılan mesleki benlik çalışmalarıdır. (Öner, 1982; Kuzgun, 1983; Altıntaş, 1989; Karcıoğlu, 1994; Ülgütol, 1998; Özdemir ve ark., 2002)

İlgili başlıkta nicel araştırma kapsamında ölçekler önemli bir araştırma kaynağı sunmaktadır. Necla Öner tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Piers- Harris'in Çocuklarda Öz Kavramı Ölçeği" bu alt başlıkta on altı (16) farklı çalışmada kullanılmıştır. Diğer yandan "Çocuk Psikiyatrisine Başvuran Gençlerde Kendilik Kavramı" (Aydın ve ark., 1992) başlıklı çalışması ise alt tema altında tasnif edilmiş tek kitap çalışmasıdır.

1.3.1. Tezler

- Güler, Ali, *Ergenlerde Kişilik-Benlik-Kimlik Gelişimi*, 1978, Yüksek Lisans, Ankara Üniversitesi.
- Koyuncu, Nur, *Üstün Yetenekli Öğrencilerin Benlik Tasarımı ve Rehberlik Hizmetleri*, 1979, Yüksek Lisans, Ankara Üniversitesi.
- Öner, Uğur, *Benlik Kavramı ile Mesleki Benlik Kavramı Arasındaki Farkın Akademik Başarı ile İlişkisi*, 1982, Doktora, Eğitim Fakültesi, Ankara Üniversitesi.
- İlgici, *Mine Şehiralti, Adolesanda Benlik Kavramı*, 1985, Yüksek Lisans, 45s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi.

ÖZET: Orta adolesan döneminde benlik kavramı ile psikopatolojik eğilim arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada 100 lise öğrencisi deneğe (50 kız, 50 erkek) Q-Sort Testi, Eysenck Kişilik Envanteri uygulandı bu sonuçlar elde edildi: Kız ve erkek deneklerin gerçek-ideal benlik kavramı farklarıyla nörotizm arasında P<*0,01 seviyesinde anlamlı bir ilişki bulundu. Benlik kavramı farkları psikotizm arasında anlamlı bir ilişki bulunmadı. Dışa dönüklükle gerçek-ideal benlik kavramı farkları arasında anlamlı, ters bir ilişki ortaya çıktığı görüldü (P^0,05). Sosyal çevre tarafından kabul edilme isteği ile benlik kavramı farkları arasında anlamlı bir ilişki bulunmadı. Gerçek-ideal benlik kavramları arasındaki fark açısından kız ve erkek deneklerin anlamlı bir seviyede farklı olmadığı görüldü. Kız ve erkek denekler benlik kavramı farkıyla psikopatolojik eğilim arasındaki ilişki açısından da anlamlı bir fark ortaya çıkarmadılar.

- Turpoğlu, Aysin, *Boy Kısalığı Gösteren 13-17 Yaş Arası Çocuklarda Benlik Kavramı*, 1988, Yüksek Lisans, 105s., Çocuk Sağlığı Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi.

ÖZET: Araştırmamız, yaşları 13-17 arasında değişen, İstanbul'da orta öğrenimini sürdüren, toplam 79 erkek çocuk üzerinde, boy kısalığının benlik kavramına etkisini belirlemek amacıyla gerçekleştirildi. Araştırmaya alınan denekler üç grup olarak değerlendirildi. Grup I, İstanbul Tıp. Fakültesi, Büyüme Gelişme ve Endokrinoloji polikliniğinde, intraüterin büyüme geriliği, genetik boy kısalığı ve konstitüsyonel büyüme gelişme geriliği tanısıyla izlenen çocuklar arasından seçildi (n 21). Endokrin, kromozom anomalisi gibi nedenlere bağlı ağır büyüme gelişme geriliği olan çocuklar araştırma kapsamına alınmadı. Grup II, boy kısalığı gösteren, ancak bu nedenle bir sağlık kurumu ve ya hekime başvurmayan ve muayenede grup I'e benzer özellik taşıdığı saptanan öğrenciler arasından (n 1/f), grup III ise kontrol amacıyla, normal boylu öğrenciler arasından (n kk) seçildiler. Araştırmada Piers-Harris Çocuklar için Benlik Kavramı Ölçeği ve çocukların bireysel özelliklerine ilişkin anket formu kullanıldı. Araştırma sonucunda, boy kısalığının çocukların arkadaş ilişkilerini, sportif ve kültürel etkinliklerini etkilemediği saptandı. Boy kısalığı gösteren çocukların bazı fiziksel özelliklerine ilişkin algı ve tutumlarında farklılık görülmekle birlikte bunun genel benlik kavramı düzeyini etkilemediği görüldü. Çocukların benlik kavramı düzeyleri ile anne-baba eğitim düzeyleri pozitif bir ilişki gösteriyordu ve 13-17 yaşları arasında benlik kavramının yaşa göre farklılık göstermediği saptandı.

- Aydemir, Seher, *Grupla Psikolojik Danışmanın 15-18 Yaş Grubundaki Gençlerin Benlik Kavramı ile İdeal Benlik Kavramlarının Uygunluk Düzeyine Etkisi*, 1988, Yüksek Lisans, 52s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.

ÖZET: Bu bölümde araştırmanın problemi, amacı özetlenmiş ve bulgular doğrultusunda sonuç ve önerilere yer verilmiştir. Bu araştırmada, bireylerin benlik kavramı ve ideal benlik kavramları arasındaki farkın uyumun ve ruh sağlığının bir ölçütü olduğundan yola çıkılarak, bu farkın grupla psikolojik danışma yoluyla azaltılıp azaltılamayacağı araştırılmıştır. Araştırma Bursa Yetiştirme Yurtlarında kalan öğrenciler üzerinde yapılmış deneysel bir araştırmadır. Öner (1980) tarafından geliştirilmiş olan sıfat listesi, iki ayrı yönergeyle 15-18 yaş grubundaki öğrencilere uygulanmış ve benlik kavramı ile ideal benlik kavramları arasındaki fark bulunmuştur. Benlik kavramı ile ideal benlik kavramları arasındaki farkın en yüksek olduğu bireylerden başlamak üzere deney ve kontrol grupları oluşturulmuş ve bağdaşım dereceleri hesaplanmıştır. Daha sonra deney grubuna sekiz hafta süreyle ve haftada iki saat olmak üzere grupla psikolojik danışma uygulanmıştır. Kontrol grubuna ise hiçbir yardım yapılmamıştır. Yaklaşık iki aylık süre sonunda sıfat listesi deney ve kontrol gruplarına tekrar uygulanmış ve bağdaşım dereceleri tekrar hesaplanmıştır. Öntest ve sontest arasındaki bağdaşım dereceleri farkı da hesaplanmıştır. Bulguları değerlendirdiğimiz zaman, 1- Grupla psikolojik danışma oturumlarından sonra deney grubunun benlik kavramı ile ideal benlik kavramı arasındaki bağdaşım derecesinde artış görülmüştür. 2- Kontrol grubunun benlik kavramı ile ideal benlik kavramı arasındaki bağdaşım derecesinde hiçbir değişiklik olmamıştır. f Deney grubundaki deneklerin benlik kavramı ile ideal benlik kavramı arasındaki bağdaşım derecesinin artışının grupla psikolojik danışma yardımından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Araştırma sonuçları sıfat listesi ve Bursa Yetiştirme Yurdu ile sınırlıdır. Araştırma sonuçlarının genellenebilmesi için daha fazla sayıda daha kapsamlı araştırmalara gerek vardır. Bu konu ile ilgili yapılacak araştırmalarda, benlik kavramı ile ideal benlik kavramı arasındaki fark sadece bu sıfat listesi ile değil, kişilik envanterleri ve projektif teknikler yardımıyla ölçülmelidir, yani uyumun ölçülmesinde başka kriterler de kullanılmalıdır. Ayrıca grupla psikolojik danışma oturumlarının sayısının arttırılması yararlı olacaktır. Araştırma bulgularına göre Yetiştirme Yurdu ergenlerinin uyumsuzluğunun azaltılması ve benlik kabulünün sağlanmasında grupla psikolojik danışma tekniğinden yararlanılabilir. Ve böylece daha çok bireye yardım etmek mümkün olur.

- Arı, Ramazan, *Üniversite Öğrencilerinin Baskın Ben Durumları ile Bazı Özlük Niteliklerinin, Ben Durumlarına, Atılganlık ve Uyum Düzeylerine Etkisi*, 1989, Doktora, 193s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada bazı değişkenlerin Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin ben durumları, atılganlıkları ve uyumlarına etkisi incelenmiştir. Araştırmanın bağımsız değişkenleri cinsiyet, bölüm, sınıf ve baskın ben durumlarıdır. Bağımlı değişkenleri ise ben durumları, atılganlık ve uyumdur. Araştırmanın örneklemi 1988-1989 öğretim yılında Selçuk üniversitesi Eğitim Fakültesine devam eden öğrenciler arasından oranlı örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Örneklem alınırken Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü'nden iki anabilim dalı, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü'nden iki anabilim dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü'nden bir anabilim dalı ve Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümü'nden bir anabilim dalı tesadüfi olarak örnekleme alınmıştır. Araştırma örneklemi yukarıdaki anabilim dallarının 1. sınıf ve 4. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Örnekleme alınan toplam öğrenci sayısı 397 dir. Öğrencilerin ben durumları, bu araştırma için geliştirilen "Ben Durumları Ölçeği" ile ölçülmüştür,

öğrencilerin atılganlığı Rathus Atılganlık Envanteri ile, uyumları ise Hacettepe Kişilik Envanteri ile ölçülmüştür. Bu üç ölçekten elde edilen toplam ve alt puanların ortalamaları değişken sayısına göre F ve t testi ile test edilmiştir. Araştırmanın bulguları aşağıda özetlenmiştir. l. a- Kızların ve Erkeklerin Eleştirici ve Doğal çocuk ben durumu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark yoktur. b- Kızların Koruyucu Anababa ve Uymuş Çocuk ben durumu puan ortalamaları erkeklerinkinden yüksektir (p <0.01). Erkeklerin Yetişkin ben durumu puan ortalamaları kızlarınkinden yüksektir. 2. Bölüm ve sınıf değişkenleri öğrencilerin ben durumları üzerinde etkili değildir. 3. Erkekler kadınlardan daha atılgandır (p <0.01). 4. Bölüm ve sınıf değişkenleri öğrencilerin atılganlığı üzerinde etkili değildir. 5. Cinsiyet, bölüm ve sınıf değişkenleri öğrencilerin uyumları üzerinde etkili değildir. 6. Öğrencilerin baskın ben durumları öğrencilerin atılganlığını etkilemektedir. Baskın Uymuş çocuk ben durumu özelliği gösteren öğrenciler en az atılgan gruptur. Grubun en atıgan öğrencileri ise, baskın Yetişkin ben durumuna sahip öğrencilerdir. 7. Baskın ben durumları öğrencilerin uyumunu etkilemektedir. Baskın Doğal Çocuk ben durumuna sahip öğrenciler örneklemin en uyumsuzu iken, Baskın Yetişkin ben durumuna sahip öğrenciler örneklemin en uyumlu grubudur.

- Altıntaş, Ersin, *Öğretmen Yetiştiren Fakülte Öğrencilerinin Benlik ve Mesleki Benlik Kavramları Arasındaki Bağdaşım Düzeylerini Etkileyen Bazı Faktörler*, 1989, Doktora 186s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı öğretmen yetiştiren fakülte öğrencilerinin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeylerine etki eden faktörleri araştırmaktır.! örneklem 1986-1987 öğretim yılında Uludağ Üniversitesi Eğitim ve Fen-Edebiyat Fakültelerinin IV.! sınıflarına devam eden 400 öğrenciden meydana gelmiştir.! Araştırmada bağımlı değişken olan benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyini test etmek için araştırıcı (1987) tarafından geliştirilen Kendini Sıfatlarla Anlatma ve Mesleği Sıfatlarla Anlatma listeleri kullanılmıştır.! Bağımsız değişkenlere ilişkin bilgiler ise, yine araştırıcı tarafından geliştirilen Öğrenci Kişisel Bilgi Fişi ile toplanmıştır., öğrenci Kişisel bilgi fişinde, öğrencilerin özlük nitelikleri, kendi öğrenim yaşantıları ve öğretmenlik mesleğini algılamaları, ailelerinin sosyo^-ekonomik ve kültürel nitelikleri ile ilgili değişkenler hakkında bilgi toplamaya yönelik 19 soru yer almaktadır.! Araştırmada bağımsız değişkenlerin alt grupları için öğrencilerin benlik kavramları ile mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım Kappa Katsayısı formülü ile hesaplanmıştır. Daha sonra Kappa katsayıları arasındaki farkın önemli olup olmadığı * 05 düzeyinde test edilmiştir.- özlük nitelikleri bakımından, cinsiyet faktörüne göre, öğrencilerin benlik kavramları ile mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeylerinde erkeklerin lehine önemli bir fark bulunmuştur.' Yine, üniversite giriş sınavlarında aldıkları puanları ortancanın üzerinde olanların lehine önemli bir fark vardır.! Kendi öğrenim yaşantılarını ve öğretmenlik mesleğini algılamaları bakımından, öğrencilerin benlik kavramları ile mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım dahilinde, öğrenim gördükleri bölümleri kendi kararları ile tercih edenlerin lehine önemli bir fark elde edilmiştir.! Öğrenim gördükleri bölümleri kendi ilgi ve yeteneklerine uygun olarak algılayanların lehine önemli bir fark bulunmuştur. Öğretim elemanları ile ilişkilerini olumlu olarak algılayanların lehine önemli bir fark elde edilmiştir.' Kendilerini öğrenim gördükleri kurumla özdeşleşmiş olarak algılayanların lehine önemli bir fark ortaya çıkmıştır.; öğretmenlik mesleğinin geleceğini iyimser olarak algılayanların lehine önemli bir fark bulunmuştur., öğretmenlik mesleğinin statüsünü yüksek olarak algılayanların lehine de önemli bir fark elde edilmiştir.' Ailelerinin sosyo-ekonomik ve kültürel nitelikleri bakımından öğrencilerin benlik kavramları ile mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeylerinde, ana-babasının veya bunlardan birinin beklenti ve umut düzeylerinin öğrenim gördükleri branşla uzlaşanların lehine önemli bir fark bulunmuştur.! Bu bulgular ışığında öğrencilerin

benlik kavramları ile mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeylerinde özlük niteliklerinin, kendi öğrenim yaşantıları ve öğretmenlik mesleğini algılamalarının, sosyo-ekonomik ve kültürel niteliklerine göre daha önemli olduğu vargısına varılmış ve bu vargıya dayalı olarak eğitim ortamlarında alınabilecek çeşitli önlemler önerilmiştir.

- Türkmen, Figen, *Üniversite Öğrencilerinin Benlik Kavramı*, 1989, Yüksek Lisans, 118s., Ankara Üniversitesi.

ÖZET: 108 araştırmalar mesleki rehberlik açısından büyük önem taşımaktadır. Ancak okunan alanın benlik kavramı üzerindeki etkisini anlamak için diğer değişkenlerin kontrolü önemli görülmektedir, Araştırmada anne-babanın eğitim düzeyi de fen ve sosyal alanlarda okumanın birlikte değerlendirilmesinin benlik kavramı üzerinde hangisinin daha önemli ve etkili olduğunu anlamayı güçleştirdiği gözlenmektedir. Yapılacak araştırmalarda da bu durumun dikkate alınması önemli görülmektedir. Bu araştırmada kullanılan Giessen Testi benlik kavramı değerlendirilmesinde çok yönlü bilgiler veren bir araç görünümündedir. Bu aracın, çeşitli denek grupları üzerinde yapılacak araştırmalarda kullanılması önerilmektedir 4 B, Özet Araştırmada, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Sertifika Programına devam eden, fen ve sosyal bilimlerde okuyan 200 üniversite öğrencisi üzerinde çalışılmıştır. 200 deneğin l00 'ü kız, 100`ü erkek ve yaşları 22-25 arasındadır, Araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin benlik algılarını saptamaktır. Bu doğrultuda babalarının eğitim düzeyi, cinsiyet ve öğrenim alanı (fen-sosyal) gibi değişkenlerin benlik kavramı üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Araştırma betimsel türde olup öğrencilerin benlik kavramlarını var olduğu durum ve koşullarda olduğu gibi betimlemeyi amaçlamaktadır. Üniversite öğrencilerinin benlik kavramlarını değerlendirmek amacıyla Almanya'da Giessen Üniversitesinde geliştirilmiş olan "Giessen Testi-Ben Formu" (1968) kullanılmıştır. Testin Geçerlik ve Güvenirlik çalışmaları yarılmış, giriş bölümüne eklenen yönerge ve "kimlik bilgileri" bölümüyle birlikte uygulanmıştır. Araçtan elde edilen verilerin çözümlenmesi "t" testi ile yapılmış ve tablolar halinde özetlenmiştir. Sonuç olarak, -Üniversite öğrencilerinin babalarının eğitim düzeyine göre benlik kavramlarında farklılık saptanmamıştır, -Cinsiyete göre, kızlar kontrollü, erkekler kızlara göre daha az kontrollü bulunmuştur, -Okunulan bölüme (fen-sosyal) göre, Öğrencilerin benlik kavramlarında farklılık saptanmamıştır, -Babalarının -eğitim düzeyi üniversite olan ve sosyal bilimlerde okuyan kız ve erkek öğrencilerin kendilerini algılamalarında üç alt ölçekte faklılığa rastlanmıştır. Kızlar erkeklere göre daha olumsuz sosyal güç ve sosyal eşduyum boyutunda yer almışlardır. Ayrıca, erkek öğrenciler kız öğrencilere göre daha açık ve sevgi duygularını gösterir olarak bulunmuştur, -Babalarının eğitim düzeyi ilkokul olan ve sosyal bilimlerde okuyan kız ve erkek öğrencilerin kendilerini algılamalarında üç alt ölçekte faklılığa rastlanmıştır. Buna göre kız öğrenciler erkek öğrencilere göre olumsuz sosyal eş duyum boyutunda yer almışlardır. Ayrıca her iki grup da dominant kişilik özelliklerine sahip bulunmuştur.

- Alemdar, Gülsen, *Düzenli Hemodiyaliz Tedavisindeki Gençlerde Benlik Kavramı*, 1990, Yüksek Lisans, 66s., Çocuk Sağlığı Enstitüsü/Tıp fakültesi, İstanbul Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmada amacımız düzenli hemodiyaliz tedavisi gören gençlerin benlik algılarını saptamak ve bazı psikolojik problemlerine ışık tutacak bir ön çalışma gerçekleştirmekti. Çalışmamızda İstanbul'un çeşitli hastanelerinde bulunan 30 genç diyaliz hastası ve 3 sağlıklı genç yer almıştır. Offer Özbenlik Anketi veri toplama ölçeğimiz olarak kullanılmıştır. Ülkemizde 3 ayrı çalışmada yer almış olan bu ölçek adolesana özgü ve kültürden arınmış bir testtir. Bulgularımıza göre düzenli hemodiyaliz

tedavisi gören gençler yoğun psikolojik problemler yaşamaktadır. Bu gençlerin engellere toleransları az olup dürtülerine daha sık yenilmektedirler. Beden gelişimlerine ait duyguları sağlıklı gençlere oranla daha olumsuzdur. Çevrelerindeki insanlarla iyi ilişkiler kurmadıkları ve izole bir birey olmayı seçtikleri görülmüştür. Ayrıca bu gençler toplumun kurallarına sıkı sıkıya bağlı olup, gelecekleri ve eğitimleri ile ilgili olarak olumlu duygulara sahip değillerdir. Kontrol grubunu oluşturan sağlıklı yaşıtlarına oranla karşı cinsle ilgili davranışlarında daha tutucudurlar. Kendilerinde bir işi bitirmek üzere gerekli yaratıcı ve yapıcı gücü bulamamakta ve gelecekle ilgili sorumluluklar yüklenmekten kaçınmaktadırlar. Offer Özbenlik Anketinde olumsuz düzeye gelmeyen tek boyut, aileleri ile ilişkileri konusundadır. Gerek kontrol, gerek diyaliz tedavisi gören gençler, aileleri ile sağlıklı ilişkiler içindedir.

- Ersek, İrfan, *İşitme Engelli Öğrencilerin Benlik Kavramlarının İncelenmesi*, 1992, Yüksek Lisans, 121s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.

ÖZET: Bu bölümde önce araştırmanın problem, amaç, yöntem, bulgularına ve yorumlarına ilişkin özet ve sonuçlara yer verilmiş, daha sonra işitme engellilerin eğitimine, uygulamalara ve ileride bu alanda yapılabilecek araştırmalara ilişkin öneriler sunulmuştur. Özet İşitme engelli öğrencilerin benlik kavranılan ile normal işiten öğrencilerin benlik kavranılan arasındaki farkı belirlemek ve işitme engelli öğrencilerin benlik kavramlarını bazı değişkenler açısından incelemek, bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır. Araştırmanın amacı; işitme engelli öğrencilerin benlik kavramlarını ölçeğin alt faktörlerine göre normal işiten öğrencilerle karşılaştırmaktır. Ayrıca işitme engelli öğrencilerin benlik kavramlarının eğitim ortamlarına, cinsiyetine, işitme kaybının derecesine, işitme kaybının başlangıç yaşına, sözel iletişim düzeylerine ve akademik başarılarına göre farklılaşıp farklılaşmadıklarını saptamaktır. İlgili literatürde, işitme engelli öğrencilerin benlik kavramlarının, normal işiten öğrencilerden olumsuz olduğunu ve birçok değişkenin etkilediğini ortaya koymaktadır. İşitme engelli öğrencilerin benlik kavramlarını aile, ailenin sosyo-kültürel ve ekonomik düzeyi, arkadaş ve öğretmen gibi önemli kişilerin yanısıra eğitim ortamı, cinsiyeti, işitme kaybının derecesi, işitme kaybını başlangıç yaşı, sözel iletişim düzeyleri ile akademik başarıları da etkilemektedir. Bu değişkenlerin işitme engellilerin benlik kavramına etkisinin değişik yön ve düzeylerde olduğu araştırma bulgularından anlaşılmaktadır. Araştırma grubunu 1990-1991 öğretim yılında Ankara ili merkezindeki ilkokulların ve Ankara İşitme Engelliler Okulu'nun 5. sınıflarında bulunan toplam 77 işitme engelli öğrenci oluşturmaktadır. Bunları karşılaştırmak amacıyla işitme engelliler özel sınıfı bulunan beş ilkokulun normal işiten öğrencilerinden seçkisiz örnekleme ile seçilen 77 son sınıf öğrencisi alınmıştır. Araştırma için Bilgi Fişi geliştirilmiştir. Ayrıca Piers-Harris Benlik Kavramı Ölçeği kullanılmıştır. Veriler araştırma modeline uygun olarak; öğrencilerin niteliklerine ilişkin olanları yüzdeliklerle, işitme engelli ve normal işiten öğrencilerin benlik kavramı faktörlerinde kendilerini betimlemeleri ve işitme engelli öğrencilerin cinsiyeti, işitme kaybının derecesi, işitme kaybının başlangıç yaşı, akademik basan değişkenlerine göre karşılaştırmak için t testi kullanılarak çözümlenmiştir. Eğitim ortamı ve sözel iletişim düzeylerinde ise önce varyans analizi yapılmış, gruplararası farklılıklardan anlamlı bulunanlara t testi uygulanmıştır. Araştırmanın amacına yönelik toplanan veriler yukarıda belirtilen istatiksel yöntemlerle işlendiğinde ortaya çıkan bulguların genel çizgileri şunlardır: Araştırma grubundaki işitme engelli öğrencilerin; onda dokuzunun il merkezinde oturdukları, kızların oranının erkeklerden az olduğu, yaşlarının 10-17 arasında değiştiği ve ortalamasının 12.5 olduğu, işitme kaybının derecesine göre üçte birinin ağır işiten, geriye kalanlarının sağır olduğu, işitme kaybının başlangıç yaşına göre dörtte üçünün doğumdan 5 yaşına kadar, diğerlerinin 5 yaş ve sonrasında işitme engelli olduğu, büyük çoğunluğunda

engelin nedeninin bilindiği ve ilk sırayı kalıtımın, ikincisini genel hastalıkların aldığı, büyük 84 çoğunluğunun okula gelmeden önce işitme eğitimini almadığı, üçte ikisininde işitme aracının olduğu, büyük çoğunluğunun anne ve babasının işitmesinin normal olduğu, sözel iletişim becerilerine göre yaklaşık yarısının orta grubu, diğer yarısının düşük ve yüksek grupları oluşturduğu, Türkçe akademik başarısının yaklaşık üçte birinin orta, diğerlerinin yüksek olduğu, Matematik akademik başarısının yaklaşık üçte birinin orta, diğerlerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Araştırma grubundaki işitme engelli öğrencilerin benlik kavramı faktörlerinde davranışlarını, zeka ve okul durumlarını, kaygılarını, gözde olmalarını ve kendilerini mutlu hissetmelerini işitenlerden daha olumsuz olarak betimledikleri, bedensel görünümlerini betimlemelerinde ise bir farkın olmadığı saptanmıştır. Araştırma grubundaki işitme engelli öğrencilerin benlik kavramlarının; eğitim ortamı bakımından normal sınıfta olanların yatılı, gündüzlü ve özel sınıfta olanlara, işitme kaybının derecesi bakımından ağır işitenlerin sağırlara, işitme kaybının başlangıç yaşı bakımından 5 yaş ve sonrasında işitme engelli olanların, doğumdan 5 yaşına kadar işitme engelli olanlara, sözel iletişim düzeyi bakımından orta grubun düşük gruba, sözel iletişim düzeyi yüksek grubun orta ve düşük gruba, Türkçe akademik başarısı yüksek grubun orta gruba göre olumlu olduğu ortaya çıkmıştır. Eğitim ortamının yatılı, gündüzlü ve özel sınıf olmasının, cinsiyetin ve Matematik akademik başarısının benlik kavramının oluşumunda bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür. Sonuç Araştırmanın bulguları işitme engelli öğrenciler ile normal işiten öğrenciler arasında bedensel görünümlerini betimlemelerinde farklılık olmadığını fakat; işitme engelli öğrencilerin davranışlarını, zeka ve okul durumlarını, kaygılarını, gözde olmalarını ve kendilerini mutlu hissetmelerini betimlemelerinin normal işiten öğrencilere göre daha olumsuz olduğunu ortaya koymaktadır.

- Arık, Hatice, *Adölesan Çağında Benlik Kavramlarının Gelişimi ve Öğretmenleri ile Karşılıklı Algılamalarının Değerlendirilmesi*, 1993, Doktora, 201s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma öğrenim görmekte olan adolesanların kendilerini ve öğretmenlerini algılamaları ile öğretmenlerin kendilerini ve öğrencilerini algılamalarının karşılaştırılması amacıyla yapılmıştır. Araştırmada Giessen Testi'nin "Ben" ve "O" formları, Ankara ilinden seçilen beş okulun son sınıfında okuyan 80 öğrenci ile hO öğretmene verilmiştir. Altı alt testten oluşan (Alt test I: Sosyal Uyum, Alt test II: Dominant -Bağımlı, Alt test III: Kontrol- Kontrolsüz, Alt test IV: Hipomanik -Depresif, Alt test V: Açıklık -Kapalılık, Alt test VI: Sosyal Güç -Sosyal Güçte Şüphe) Giessen testinde, alt testlerin özelliğine göre) hazırlanmış şablonlarla elde edilen veriler, istatistiksel yöntem olarak seçilen "t değerleri" ile yorumlanmıştır. Kız ve erkek öğrencilerin kendilerini tanımaları birbirine yakın olmakla birlikte, erkek öğrencilerin kendilerine güven konusunda sorunları bulunmaktadır. Kız öğrenciler, kontrol alt testi ile sosyal güç alt testinde, kadın ve erkek öğretmenleri ile aynı görüşte değildir. Ayrıca, kız öğrenciler, erkek öğretmenlerini hipomanik alt testinde de farklı yerde görmektedirler. Erkek öğrenciler, erkek öğretmenlerinin hipomanik alt test ile sosyal güç alt testinde farklı değerlendirirken, kadın öğretmenleri ile sosyal uyum alt test ve dominant alt testinde aynı görüşü paylaşırken, diğer dört alt testte farklı şekilde algılamışlardır. Kadın öğretmenler kız ve erkek öğrencileri kontrol alt testinde ve sosyal güç alt testinde karşıt tarafta algılamışlardır. Kadın öğretmenlerle, erkek öğrencilerin açıklık alt testinde de aynı görüşte olmadıkları görülmektedir. Erkek öğretmenler, kız ve erkek öğrencileri kontrol alt testi dışında diğer alt testlerde kendileriyle aynı görüşte olduklarını belirtmişlerdir. Kız ve erkek öğrencilerin kadın ve erkek öğretmenleri ile ideal öğretmeni algılamaları karşılaştırıl-

dığında, sosyal güç alt testi ile erkek öğrencilerin kadın öğretmenleri ve ideal öğretmeni açıklık alt testinde farklı algılayışı hariç diğer alt testlerin hepsinde aynı şekilde algıladıkları görülmüştür. Kız ve erkek öğrencilerin, erkek ve kadın öğretmenlerini, ideal öğretmen boyutuna yakın algıladıkları göze çarpmaktadır. Bu durum, öğrencilerin öğretmenlerini ideal boyutta görme eğiliminde olduklarını göstermektedir. Kız ve erkek öğrencilerle, kadın ve erkek öğretmenlerin karşılıklı algılamalarında bazı alanlarda farklılık görülmektedir.

- Karcıoğlu, Fatih, *Endüstri Meslek Lisesi Öğrencilerinin Benlik ve Mesleki Benlik Kavramları Arasındaki Bağdaşımın Karşılaştırılması*, 1994, Yüksek Lisans, 93s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.

ÖZET: In this study; it has been searched the level of agreement between self-concept and occupational concepts of students on Industry Profession High School. And than, It has been studied whether there is difference between the level of agreement of students in the first and third classes. In the first chepter, It has been pressed the important of occupational choice in the human life and summarized the theories of vocational choice and then accented Super's Developmental Self-Concept Theory which has been taken a basis for the study. According to Super's Developmental Self-Concept Theory "in expressing a vocational preference, a person puts into occupational terminology his idea of the kind of person he is; that in entering an occupation, he seeks to implement a concept of himself; that in getting established in an occupation he achives self actualization. The occupation thus makes possible the playing of a role appropriate to the self-concept." This statement forms the basis of study. These knowladges are in the second chapter. In the third chapter; It has been explanated that the study has been done in 120 studens of Industry Proffession High School which in there are six differ parts of occupational education and than, developed two adjective lists for data collecting and evaluating. These adjective lists have been given in the students under two directives. The first one is that the students have been asked to mark the adjectives according to the degree of appropriateness. The second one is to mark the adjectives according to the characteristies which a member of industrial occupation. Kappa Coofficant has been used to analyse and evalute of collected data. In the fourth chapter, it has been given place to obtained datums. In the fifth chapter, it has been given place to finded results of the study and than that results have been discussed in the end of this chepter. Finally, in this study, it has been seen that there is agreement between self-concepts and occupational concepts of students on Industry Proffession High School, and there is no any difference between the level of agreement of students in the first and third classes.

- Ergin, Münire Mehtap Burak, *Üstün Yetenekli Öğrencilerin Benlik Kavramlarına İlişkin Bir Araştırma*, 1995, Yüksek Lisans, 82s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.

ÖZET: Bu bölümde, önce araştırmanın amaç, yöntem, bulgu ve yorumlarına ilişkin özet ve sonuçlara yer verilmiş, daha sonra bu alanda yapılabilecek çalışmalara ilişkin öneriler sunulmuştur. Özet ve Sonuçlar: Bu araştırmanın amacı, üstün yetenekli öğrencilerin genel benlik kavramlarının olumluluk düzeyi ve benlik kavramlarını oluşturan alt boyutların (Akademik Yeterlik, Sosyal Kabul, Atletik Yeterlik, Fiziksel Görünüm, Davranışsal Yönelim, Genel Kendilik Değeri) sınıf ve cinsiyet değişkenine bağlı olarak, normal öğrenciler ile karşılaştırmalı olarak incelenmesidir. Araştırma betimsel bir çalışmadır. Araştırma grubu, 1994-1995 öğretim yılında İnanç Vakfı Lisesi orta 1. ve 2. sınıf düzey-

lerinde okuyan 62 üstün yetenekli ve Ankara ili belediye sınırları içinde bulunan, alt sosyo-ekonomik düzeyi temsil eden bir ilköğretim okulunun 6. ve 7. sınıf düzeylerinde okuyan 74 normal öğrenciden oluşturmaktadır. Araştırmada; genel benlik kavramının olumluluk düzeyini ölçmede, Piers-Harris Çocuklar için Benlik Kavramı Ölçeği, benlik kavramına İlişkin alt boyutların incelenmesinde ise; Harter Çocuklar için Benlik Algısı ölçeği kullanılmıştır. Genel benlik kavramına ilişkin veriler; araştırma desenine uygun, varyans analizi (MANOVA) ile benlik kavramını oluşturan alt boyutlara ilişkin veriler ise; araştırma desenine uygun, faktörlerde tekrar ölçümlü varyans analizi (MANOVA) ile çözümlenmiştir. Araştırmanın amacına uygun olarak toplanan veriler belirtilen istatistiksel yöntemlerle analiz edildiğinde; 1. Üstün yetenekli öğrenciler ile normal öğrenciler genel benlik kavramları açısından karşılaştırıldığında: Genel benlik kavramlarının olumluluk düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Sınıf düzeyleri ve cinsiyet değişkenlerinin de anlamlı farklılıklara yol açmadığı gözlenmiştir. 2. Üstün yetenekli öğrenciler ile normal öğrencilerin benlik kavramlarını oluşturan alt boyutlar karşılaştırıldığında; alt boyut ve sınıf değişkenleri temel etkisi gözlenmiş, cinsiyet değişkenine ilişkin anlamlı farklılık bulunamamıştır. Her iki grubun alt boyut ortalamaları arasında yapılan tukey testi sonucunda, Genel Kendilik Değeri boyutunda öğrencilerin en olumlu benlik kavramına sahip oldukları ve Fiziksel Görünüm, Sosyal Kabul, Atletik Yeterlik boyutlarından alınan puanların ortalamaları arasında anlamlı farkların bulunduğu saptanmıştır. Üstün yetenekli öğrencilerin benlik kavramlarını oluşturan alt boyutların kendi içinde karşılaştırılmaları sonucu; en yüksek ortalamanın Genel Kendilik Değerine ait olduğu, Davranışsal Yönelim ve Akademik Yeterlik boyutlarına ait ortalamaların sadece Fiziksel Görünüm ile Atletik Yeterlik boyutlarına ilişkin puanların ortalamalarından anlamlı derecede farklı olduğu bulunmuştur. Normal öğrenciler arasında yapılan benzer analizde ise; en yüksek ortalamanın Genel Kendilik Değeri ve Davranışsal Yönelim boyutlarına, en düşük ortalamanın ise Sosyal Kabul boyutuna ait olduğu görülmektedir. Üstün yetenekli öğrenciler ile normal öğrenciler benlik kavramlarını oluşturan alt boyutlar açısından karşılaştırıldığında; üstün yetenekli öğrencilerin normal öğrencilere oranla sadece Sosyal Kabul boyutunda ($p<.01$) daha olumlu bir benlik algısına sahip oldukları; Atletik Yeterlik ($p<.01$) ve Davranışsal Yönelim ($p<.05$) boyutlarında ise normal öğrencilerin üstün yeteneklilere oranla daha olumlu bir benlik algısına sahip oldukları bulunmuştur. Üstün yetenekli öğrenciler ile normal öğrencilerin benlik kavramlarını oluşturan alt boyutlar sınıf düzeyi değişkeni açısından karşılaştırıldığında; 6 ve 7. sınıf düzeyindeki üstün yetenekli öğrencilerin benlik kavramının alt boyutlarına ilişkin algılarında anlamlı farklılıklar gözlenmezken; normal öğrencilerde 7. sınıf düzeyinde 6. sınıf düzeyine oranla; 6 alt boyuttan 4'ünde (Sosyal Kabul, Fiziksel Görünüm, Davranışsal Yönelim, Genel Kendilik Değeri) olumlu yönde bir değişme olduğu bulunmuştur. Sonuç olarak, üstün yetenekli öğrencilerin benlik kavramları incelendiğinde, genel benlik kavramlarının olumluluk düzeyleri açısından normal öğrencilerle farklılaşmadıkları görülmüş; benlik kavramının alt boyutlarına inildiğinde ise bazı alt boyutlarda üstün yeteneklilerin diğer öğrencilerden farklı özellikler gösterdikleri saptanmıştır. Öneriler bu kısımda, araştırma bulguları çerçevesinde eğitime, uygulamaya ve ileri araştırmalara yönelik öneriler yer almaktadır. Üstün yetenekli öğrencilere sağlanacak eğitim ve öğretim olanakları ve bu çerçevede Rehberlik Hizmetleri; bu öğrencilerin, yetenekleri, yeterlikleri ve bireysel ayrılıkları göz önüne alınarak hazırlanmalıdır. Üstün yetenekli öğrencilere "Gelişimsel Rehberlik" anlayışı çerçevesinde, yetenekleri doğrultusunda gerçekçi bir benlik kavramı geliştirmelerine olanak sağlayacak hizmetler sunulmalıdır. Üstün yetenekli öğrencilerin eğitimlerinde görev alacak öğretmenlerin; bu bireylerin gereksinimlerine cevap verebilecek nitelikte olmalarına özen gösterilmelidir.

- Seçkin, Kevser Banu, *A Narrative Analysis of The Construction of Self in a Group of Turkish University Undergraduates: A Self Amidst Tradition and Change (Bir Grup Üniversite Öğrencisinde Ben Yapısının Anlatım Analizi Metoduyla Çözümlenmesi: Gelenek ve Değişim Arasındaki Ben)*, 1996, Yüksek Lisans, 532s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Boğaziçi Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışma Türk kültürü içinde benin, tabiatı ve işleyişi gibi yönlerden tarihsel ve psikososyal bir kavram olarak nasıl ifade bulduğu üzerinedir. Bu çabada Roland'ın (1988) teorik yaklaşımı kullanılmıştır. Bu yaklaşım benin yapısının organizasyonunun ailesel benlik, boyutları ve bu alanda görülen hiyerarşik ilişkilerle beraber, özel benlik, manevi benlik ve genişleyen benlik diye adlandırılan dört temel alandan oluştuğunu öne sürer. Bu çalışma Boğaziçi Üniversitesinden altısı kız altısı erkek olmak üzere on iki üçüncü sınıf öğrencisinin katkılarıyla gerçekleştirildi. Bu kişilerle yan yapılandırılmış bir konu rehberi ışığında derinlemesine görüşmeler yapıldı. Bu görüşmelerden elde edilen bilgiler kalitatif araştırma metodlarından biri olan anlatım analizi yöntemi uygulanarak değerlendirildi. Bu değerlendirmelerin sonucunda araştırmacının beklentilerinin aşağıda belirtilen şekilde desteklendiği görüldü. Katılımcıların ben yapılarının toplulukçu, karşılıklı bağımlılık içeren bir yapılanma sergilediği ve modernleşme, Batılılaşma etkilerinin bu yapı içinde eritilip sindirildiği görüldü. Katılımcıların ben yapılarının değerlendirmesinde Roland'in öne sürdüğü ben kavramlaştırmasının da tüm alan ve boyutlarıyla anlamlı bir teorik yaklaşım oluşturduğu saptandı. Kız erkek farklılıktan sadece bazı boyut ve alanların yine bazı yönlerinde ortaya çıktı. Ayrıca araştırmacının beklentisine uygun olarak ailesel benlik yapısının, içindeki genişleyen benlik alanının katılımcıların ben yapılarının organizasyonunda oldukça belirleyici bir yere sahip olduğu görüldü.

- Özmen, Mehtap Elibüyük, *Okuyan ve Çalışan Gençlerin Benlik Kavramı*, 1996, Yüksek Lisans, 66s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uludağ Üniversitesi.

ÖZET: Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda elde edilen sonuçlar ve daha sonra yapılacak araştırma ve uygulamalara ışık tutabilecek önerilere yer verilecektir. Bu araştırmanın amacı, okuyan ve çalışan gençlerin kendilerini algılamaları bakımından karşılaştırılması amaçlanmaktadır. Bu amaçla, araştırmada Almanya'da Giessen Üniversitesinde geliştirilmiş olan "Giessen Testi-Ben Formu" (1968) kullanılmıştır. Testin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmış olup, Eskişehir ili Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda okuyan 18- 25 yaş arası 100 öğrenci ile Çıraklık Eğitim Merkezi, Sarar ve Eti Fabrikalarında çalışan 100 çalışan gence uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin çözümlenmesi "t" testi ile yapılmış ve bulgular tablolar halinde özetlenmiştir. Araştırma bulgularına göre, genel olarak okuyan ve çalışan gençlerin benlik algıları boyutunda ikinci alt ölçek olan "Dominantlık" ve beşinci alt ölçek olan "Açık olma" boyutlarında yüksek değerler aldıkları görülmüştür. Birinci "Sosyal Eş duyum" ve altıncı "Sosyal Güç" alt ölçeklerinde ortalama değerlerde yer almışlardır. Üçüncü alt ölçek olan "Kontrollü olma"da okuyan ve çalışan gençlerin "Kontrollü" boyutunda yer aldıkları gözlenmektedir. Dördüncü "Hipomanik-Depresif ' alt ölçeğinde her iki grubun "Depresif ' değer aldıkları gözlenmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda genel olarak okuyan ve çalışan gençlerin başkaları ile ilişki kurma güçlüğü olan, belli oranda depresif, rahat hareket edemeyen, sevgi duygularını gösterebilen, verici ve açık, para harcamada kontrollü, düzenli bireyler olarak kendilerini tanımladıkları gözlenmektedir. Üniversitede okuyan öğrenci gruplarının kendilerini algılama açısından farklılıklarına ilişkin bulgular ise şu şekildedir. Üniversitede okuyan kız ve erkek öğrenciler karşılaştırıldığında dördüncü "Hipomanik-Depresif ',

beşinci "Açık olma", birinci "Sosyal Eşduyum" alt ölçeklerinde anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmıştır. Buna göre birinci "Sosyal Eşduyum" alt ölçeğinde kız öğrenciler ortalama değerler alırken, erkek öğrencilerin sosyal ilişkilerinde kız öğrencilere göre olumsuz özellikler gösterdikleri saptanmıştır. Dördüncü "Hipomanik-Depresif alt ölçeğinde ve beşinci "Açık olma" alt ölçeğinde kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha çok depresif ve açık kişiler olarak kendilerini tanımladıkları saptanmıştır. İkinci alt ölçek olan "Dominantlık"la kız ve erkek öğrencilerin yüksek puan aldığı saptanmıştır. "Sosyal Güç" ve "Kontrollü olma" alt ölçeklerinde her iki grubun ortalama değerler aldığı ve anlamlı bir farklılığın bulanamadığı saptanmıştır. İlkokul mezunu çalışan gençlerin kendilerine algılama açısından farklılıklarına ilişkin bulgular ise şöyledir: İkinci "Dominant" ve üçüncü "Kontrollü olma" alt ölçeği ile dördüncü "Hipomanik-Depresif ve beşinci "Açık olma" alt ölçeklerinde çalışan kızlar ve erkeklerin puanları arasında farklılık anlamlı bulunmuştur. Birinci "Sosyal Eş duyum" ve altıncı "Sosyal Güç" alt ölçeğinde her iki grup da ortalama değerler almışlardır. Bunlara göre, çalışan genç kızların çalışan erkeklere göre daha "Dominant", "Kontrollü", "Depresif ve "Açık olma" özelliklerini taşıdıklarını ifade ettikleri saptanmıştır. Okuyan ve çalışan gençlerin kendilerini algılama açısından karşılaştırılmasından elde edilen bulgular şu şekildedir. Dördüncü "Hipomanik-Depresif alt ölçeğinde okuyan ve çalışan gençler karşılaştırıldığında .01 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Bu alt ölçekte, çalışan gençler ortalama değerlerde yer alırken, okuyan gençler "Depresif boyutunda yer almıştır. Buna göre okuyan gençler kendilerini baskı altında hissettikleri, kendilerini eleştirmeye eğimli oldukları, kaygı, korku ve kızgınlıklarını dışa vuramadıklarını ifade etmişlerdir. Diğer alt ölçeklerde her iki grup arasında .05 düzeyinde anlamlı bir farklılığa rastlanamamıştır. Okuyan erkeklerle çalışan genç erkeklerin kendilerini algılama açısından karşılaştırılmasına ilişkin veriler şu şekildedir. Birinci "Sosyal Eşduyum" ve dördüncü "Hipomanik-Depresif ' alt ölçeklerinde çalışan ve okuyan erkekler arasında .01 düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Buna göre çalışan erkekler "Sosyal Eşduyum" alt ölçeğinde sosyal ilişkilerinde olumlu özellikler gösterirken okuyan erkeklerin sosyal ilişkilerinde olumsuz özelliklere sahip oldukları saptanmıştır. "Hipomanik-Depresif ' alt ölçeğinde okuyan erkekler "Depresif ' özellikler gösterirken, çalışan erkeklerin ortalama değerlerde bulundukları saptanmıştır. İkinci "Dominantlık" alt ölçeğinde ve beşinci "Açık olma" alt ölçeklerinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Buna göre "Dominantlık"ta her iki grupta "Dominant" boyutunda yer almalarına rağmen okuyan erkeklerin çalışan erkeklere göre daha çok dominant özelliklere sahip oldukları görülmektedir. "Açık olma" alt ölçeğinde çalışan erkeklerin okuyanlara göre daha açık oldukları söylenebilir. Diğer alt ölçeklerden elde edilen sonuçlara göre.05 düzeyinde anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Okuyan kızlarla çalışan genç kızların kendilerini algılama açısından farklılıklarına ilişkin bulgular ise şu şekildedir: Beşinci "Açık olma" alt ölçeğinde okuyan ve çalışan genç kızlar arasında .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Buna göre bu alt ölçekte, çalışan genç kızlar ortalama değerler alırken, okuyan genç kızların çalışanlara göre daha açık oldukları söylenebilir. Yani okuyan kızlar, çalışan kızlara göre sevgi duygularını daha fazla gösterme, verici olma, çevresine daha çok güvenme eğiliminde olduklarını ifade etmişlerdir. Diğer alt ölçeklerden elde edilen bulgulara göre her iki grup arasında.05 düzeyinde anlamlı bir farklılığa rastlanamamıştır. Bu bulgular doğrultusunda sonuç olarak, 1. Aynı yaşlardaki okuyan gençlerin, aynı yaşlardaki çalışan gençlere göre daha depresif eğilimler taşıdıkları saptanmıştır. 2. Cinsiyete göre, üniversitede okuyan erkeklerin, kızlara göre sosyal ilişkilerin de daha "Olumlu Sosyal Eşduyum" gösterdikleri, okuyan kızların erkeklere göre daha depresif eğilimler gösterdikleri ve daha açık oldukları bulunmuştur. 3. Cinsiyete göre, ilkokul mezunu çalışan kızların erkeklere göre daha dominant, kontrollü, depresif ve açık olma özelliklerini gösterdikleri saptanmıştır. 4. Okuyan erkekler çalışan erkeklere göre daha olumsuz sosyal eşduyum, dominant, daha depresif özellikler gösterirken, çalışan erkeklerin de okuyan

erkeklere göre daha olumlu sosyal eşduyum gösterdikleri ve daha açık oldukları saptanmıştır. Okuyan kızların da, çalışan kızlara göre daha açık oldukları saptanmıştır. Araştırmada, okuyan ve çalışan gençlerin kendilerini algılamaları Giessen Testinin altı alt ölçeği doğrultusunda değerlendirilmiştir. Üniversite denek grubu "Hipomanik-Depresif' alt ölçeğinde depresif boyutta yer almıştır. Gerçekte öğrencilerin depresif özellik gösterdiklerini belirtmelerine neden olan faktörlerin araştırılması, onların ruh sağlığı açısından önem taşımaktadır. Öğrencilerin depresyonlarının düzeyi ve nedenlerini saptamaya yönelecek araştırmalar, onlara verilecek ruh sağlığı hizmetleri açısından önem taşımaktadır. Üniversitede vize, sınav, teorik derslerin yoğunluğu göz önüne alınırsa, bu konuda teorik derslerin yükünün azaltılması, araştırma ve uygulamaya da ağırlık verilmesi öğrencileri altında bulundukları baskıdan kurtarabilir. Benlik kavramının çeşitli boyutlarında cinsiyete göre farklılaşmanın sebebi, aile eğitimi ve kızlara yüklenen sosyal rol önemli görülmektedir. Bu konuda yapılacak araştırmalar, kız ve erkeklerin benlik kavramlarındaki farklılık ve benzerliğin üzerinde ailenin ve çevrenin rolünü saptamada önemli bilgiler verebilir. Ayrıca sosyo-ekonomik düzeyin de benlik kavramı üzerinde etkisi göz önünde tutularak, bu konuda yapılacak araştırmalarda bu durumun dikkate alınması önemli görülmektedir. Ayrıca eğitim düzeyinin de benlik kavramı üzerinde etkisini daha iyi anlamayı sağlayacak büyük denek gruplarıyla yapılacak araştırmalar, gençlerimizin daha olumlu benlik kavramı geliştirmeleri açısından önem taşımaktadır. Bu araştırmada kullanılan Giessen Testi benlik kavramı değerlendirilmesinde çok yönlü bilgiler veren bir araç görünümündedir. Bu aracın çeşitli denek grupları üzerinde yapılacak araştırmalarda kullanılması önerilmektedir.

- Bakar, Derya, *Üniversite Öğrencilerinde Benlik Sisteminin İncelenmesi*, 1996, Yüksek Lisans, 116s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ege Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı üç aşamada gerçekleştirilmiştir, önce araştırmada Harter ve Neemann (1986) tarafından geliştirilmiş olan Üniversite öğrencileri İçin Benlik Algısı Profili ölçeklerinin Türk Üniversite öğrencileri üzerinde kullanılabilirliğine ilişkin bilgi edinebilmek amacı ile geçerlik ve güvenirlik çalışmalarının yapılması; Harter" in konu ile ilgili varsayımlarının sınanması ve bütünsel benlik değeri ile ilgili olduğu düşünülen ve bu araştırmada ele alınan cinsiyet, öğrenim düzeyi, öğrenim görülen bölüm, anne-babaların eğitim düzeyleri, sosyo-ekonomik düzey ve öğrenim görülen bölüme isteyerek girme/girmeme değişkenleri ile Benlik Algısı Profilinden alınan puanlar arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Benliği hem çok boyutlu hem de bütünsel olarak değerlendirdiğinden, bütünsel benlik değerinin belirleyicilerini James ve Cooley'nin görüşlerinde bütünleştirdiğinden ve benliğin yaşla birlikte değiştiğini ileri sürerek farklı gelişim dönemleri için farklı ölçekler geliştirdiğinden dolayı bu araştırmada, Harter'in modeli ve bu modele dayalı olarak geliştirdiği ölçekler üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda, Ege Üniversitesinin Fen (Biyoloji Bölümü) ve Edebiyat (Psikoloji ve Sosyoloji Bölümleri) Fakülteleri olmak üzere üç ayrı bölümde öğrenim görmekte olan 265 kız 110 erkek toplam 375 üniversite öğrencisiyle yürütülen bu araştırmada, Bireysel Bilgi Formu, Üniversite öğrencileri İçin Benlik Algısı Profili, Üniversite öğrencileri İçin Sosyal Destek Ölçeği ve Önem Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmaya, ayrıca, araştırmada kullanılan ölçeklerin ayırdedici geçerlik analizi için bir de psikolojik danışma ve rehberlik merkezine çeşitli nedenlerle başvuran bir grup üniversite öğrencisi de alınmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular araştırmanın amaçları doğrultusunda şöyle özetlenebilir: Üniversite öğrencileri İçin Benlik Algısı Profilinin güvenirlik çalışmasında, Mesleki Yeterlilik, Akademik Yeterlilik ve Ahlak alt ölçekleri dışındaki diğer alt ölçeklerin iç tutarlılık katsayılarının yüksek olduğu bulunmuştur. Üniversite öğrencileri İçin Benlik

Algısı Profilinin geçerlik çalışması için faktöryel, birleşen ve ayırdedici geçerlik analizleri yapılmıştır. Buna göre ölçeğin faktöryel geçerliği ölçeğin bazı faktörlerinin net bir şekilde ayrıldığını bazılarının ise ayrımlaşmadığını; birleşen geçerliği ölçeğin Üniversite öğrencileri İçin Sosyal Destek ölçeğindeki ilgili alt ölçekler ile olumlu ve anlamlı düzeyde birleştiğini; ayırdedici geçerliği ise ölçeğin her bir boyutunda ve bütünsel benlik değerinde karşılaştırma grupları arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmaların olduğunu ortaya koymuştur. Üniversite öğrencileri İçin Sosyal Destek Ölçeğinin psikometrik özelliklerinin incelendiği analizlerde, ölçeğin altölçeklerinin iç tutarlılık katsayılarının oldukça yüksek olduğu ve tüm faktörlerin net bir şekilde ayrımlaştığı bulunmuştur. Araştırmanın ikinci amacı çerçevesinde, Harter" in konu ile ilgili varsayımların sınanması yapılmış ve şu genel bulgular saptanmıştır: Bu bölümde yapılan analizlerde, hem ergenlerin önem verdikleri boyutlar ile o boyutlardaki yeterlilik algılamaları arasındaki farkın hem de etkileşimde bulunulan kişilerin ergenin benliğine ilişkin değerlendirmelerinin, ayrı ayrı, bütünsel benlik değeri ile ilişkileri olduğu; ancak bu iki değişkenin birlikte bütünsel benlik değerine olan etkilerinin anlamlı olmadığı bulunmuştur. Farklı bütünsel benlik değerindeki üniversite öğrencilerinin yeterlilik ile önem puanlarının karşılıklı olarak incelendiği analize bakıldığında, düşük benlik değerindeki üniversite öğrencilerin benlik boyutlarında algıladıkları yeterlilik ile o boyutlara verdikleri önem arasındaki farkın en yüksek, benlik değerindeki üniversite öğrencilerin ise benlik boyutlarında algıladıkları yeterlilik ile o boyutlara verdikleri önem arasındaki farkın en az olduğu dikkati çekmektedir. Araştırmanın bu bölümünde, ayrıca, benliğin farklı boyutlarına verilen önem, öğrenim düzeyi ve cinsiyet değişkenleri açısından da incelenmiştir. Buna göre, öğrenim düzeyi değişkeni açısından benliğin farklı boyutlarına verilen önemin istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma göstermediği, ancak cinsiyet değişkeni açısından kızlar ve erkekler arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşmaların olduğu bulunmuştur. Erkeklerin Atletik Yeterlilik, kızların ise Mesleki Yeterlilik, Akademik Yeterlilik, Sosyal Onay, Yakın Arkadaş İlişkileri ve Mizah boyutlarına daha fazla önem verdikleri ortaya konulmuştur. Son olarak, araştırmada ele alınan değişkenler ile Üniversite Öğrencileri İçin Benlik Algısı Profilinden alınan puanlar arasındaki ilişkilere bakıldığında, öğrenim düzeyi ve babanın eğitim düzeyi ile Üniversite Öğrencileri İçin Benlik Algısı Profilinden alınan puanlar arasında anlamlı ilişkiler bulunamamasına karşın cinsiyet, öğrenim görülen bölüm, annenin eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik düzey ve öğrenim görülen bölüme isteyerek girme/girmeme değişkenleri ile Üniversite Öğrencileri İçin Benlik Algısı Profilinin bazı boyutları arasında anlamlı ve olumlu yönde ilişkilerin olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın amaçları çerçevesinde yukarıda sunulan bulgulara yol açan çeşitli nedenler araştırmanın bulgular ve yorum bölümünde ayrıntılı bir biçimde tartışılmıştır.

- Aşçı, F. Hülya, *Fiziksel Zindelik Antrenmanın ve Grupla Psikolojik Danışmanın Üniversiteli Kız Öğrencilerin Benlik Kavramı ve Fiziksel Ben Kavramları Üzerine Etkisi*, 1998, Doktora, 204s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Orta Doğu Teknik Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, 10 haftalık fiziksel zindelik antrenmanının, grupla psikolojik danışmanın ve birlikte yürütülen fiziksel zindelik antrenmanı ile grupla psikolojik danışma süreçlerinin üniversiteli kız öğrencilerin benlik kavramı ve fiziksel benlik kavramlarını etkileyip etkilemediğini araştırmaktır. Araştırmanın örneklemini Orta Doğu Teknik Üniversitesin'de okuyan gönüllü 68 kız üniversite öğrencisinden rastgele seçilen 40 kız üniversite öğrencisi oluşturmuştur. 40 kız öğrenci rastgele fiziksel zindelik antrenmanı, grupla psikolojik danışma, fiziksel zindelik antrenmanı ile grupla psikolojik danışmanın birlikte yaşandığı süreç ve kontrol gruplarına ayrılmıştır. Tennessee Benlik

Kavramı Envanteri ve Marsh Kendini Fiziksel Tanımlama Envanteri psikolojik ölçümler olarak 40 üniversiteli kız öğrenciye 10 haftalık uygulamadan önce, uygulamanın ortasında ve uygulamadan sonra uygulanmıştır. Buna ek olarak, bazı fizyolojik ölçümlerde bütün deneklerden 10 haftalık uygulamadan önce ve sonra alınmıştır. Fiziksel zindelik antrenmanı grubundaki denekler 10 hafta boyunca haftada 2 kez 50 dakikalık step ve bir kez de aerobik dans programına katılmışlardır. Grupla psikolojik danışma grubundaki denekler ise, 10 oturumluk yaklaşık 1.5-2 saatlik yapılandırılmamış benlik kavramı gelişimine yönelik grup yaşantısına katılmışlardır. Ayrıca, fiziksel zindelik antrenmanı ile grupla psikolojik danışmadan oluşan gruba katılanlar aynı antrenman programına ve grup yaşantısına katılmışlardır Benlik kavramı ve fiziksel ben kavramındaki değişimleri test etmek için; tekrarlı ölçümlerde 2 yönlü varyans analizi yapılmıştır. Benlik kavramı ile ilgili sonuçlar, 4 grup arasında benlik kavramının hiçbir alt ölçeğinde anlamlı fark olmadığını göstermiştir (p >.05). Tekrarlı ölçümlerde 2 yönlü varyans analiz sonuçları fiziksel ben, aile ben, kendinden hoşnut olma, kimlik alt boyutları ve genel benlik kavramı için ölçümler arasında anlamlı farklılıkların olduğunu ortaya koyarken (p .05). Buna ek olarak, benlik kavramının alt boyutları için grup ve süre etkileşimi de anlamlı bulunmamıştır (p>.05). Fiziksel ben kavramının alt boyutları için, yapılan tekrarlı ölçümlerde 2 yönlü varyans analiz sonucu, fiziksel ve koordinasyon alt boyutları için gruplar arası farkın olduğunu göstermiştir (p .05). Fakat analiz sonucuna göre; fiziksel aktivite, sportif yeterlilik, koordinasyon ve kuvvet alt boyutları için grup ve süre etkileşimi anlamlı bulunmuştur.

- Sinan, Selen Fehimoğlu, *Benlik, Batılılaşma, Yakın Arkadaşlık İlişkisi: Ailesel Benlik (Roland 1988) Üzerine Bir Araştırma*, 1998, Yüksek Lisans, 144s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Boğaziçi Üniversitesi.

ÖZET: Benlik, Batılılaşma, Yakın Arkadaşlık İlişkisi: Ailesel Benlik (Roland, 1988) Üzerine Bir Araştırma Selen Fehimoğlu- Sinan Bu çalışma, batılı eğitimin benlik üzerindeki etkilerinin arkadaşlık yaşantısında nasıl ifade bulduğu üzerinedir. Bu çabada, Roland' ın (1988) "ailesel benlik" üzerine öne sürdüğü teorik yaklaşım kullanılmıştır. Buna göre ailesel benliğin duygusal boyutu olan "birliktelik-karşılıklılık boyutunun eğitimle gelen batılılaşmadan nasıl etkilendiği araştırılmıştır. Bu amaçla, nispeten batılılaşmış ve geleneksel eğitim gruplarını temsil etmek üzere, Türk ve Yabancı özel okul mezunu Boğaziçi Üniversitesi/İstanbul öğrencileri ile devlet lisesi mezunu Trakya Üniversitesi/Edirne öğrencileri, Arkadaşlık Yaşantısında Benlik Algısı (ISEF) ve Yakınlık (Shulman, 1993) ölçeklerine verdikleri yanıtlar doğrultusunda karşılaştırılmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda, gruplar arsında "birliktelik-karşılıklılık" boyutunda kısmi farklılıklar görülmüştür. Edirne grubunda, ben yapısının, ilişkisel, ailesel bir yapılanma gösterdiği, Boğaziçi grubunda ise daha bireyselleşmiş özellikler taşıdığı görülmüştür. Benlik sınırlarında, beklentiler doğrultusunda, Edirne grubunun Boğaziçi grubuna oranla arkadaşlarına daha az açıldıkları, ancak daha bağlı oldukları bulunmuştur. Duygusal sınırlarda, Edirne grubundaki kız öğrencilerin Boğaziçi grubundakilere oranla daha geçirgen oldukları gözlenmiştir, ancak erkek öğrenciler arasında grup farkı bulunamamıştır. Gruplar arasında maddi, manevi destek ve karar sınırlarında bir fark bulunamamıştır. Kız öğrencilerin erkeklere oranla arkadaşlık ilişkilerinde daha duygusal, destekleyici oldukları ve daha çok açıldıkları görülmüştür. Elde edilen sonuçlar, batılı eğitim almış öğrenci grubunun kendilerini daha geleneksel eğitim almış gruba oranla daha bireyselleşmiş olarak algıladıklarını göstermiştir. Bağımsızlık ve kendini ifade etme gibi batılı eğitimde işlevsel olan özelliklerin, benlik yapılarına sindirilerek arkadaşlık ilişkilerine yansıdığı görülmüştür. Geleneksel kesimde ise ilişkisel ve ailesel benlik algılarının ve karşılıklı bağlılığın ön plana çıkması, daha az sözel iletişim görülmesi, Roland'in "ailesel benlik" kavramını desteklemektedir.

- Yiğit, Feride Önen, *Meslek Lisesi Öğrencilerinin Ben Durumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 1998, Doktora, 229s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada farklı meslek lisesi öğrencilerinin ben durumları arasında fark olup olmadığı ve bazı bağımsız değişkenlerin bu farklı meslek lisesi öğrencilerinin ben durumları ile ilişkileri incelenmiştir. Bu amaçla öğrencilerin özlük nitelikleriyle, aileleriyle ve kişilikleriyle olmak üzere üç grup denence kurulmuştur. Araştırmanın ömeklemini 1996-97 öğretim yılında Ankara ili sınırları içinde bulunan Tapu Kadastro Meslek Lisesi, Oğuzhan Teknik Endüstri Meslek Lisesi ve Cebeci Sağlık Meslek Lisesinde okuyan 687 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrenciler Kişisel Bilgi Formu ve Transaksiyonel Analiz (TA) Ben Durumları Ölçeğini doldurmuşlardır. Grupların karşılaştırılmasında varyans analizi, t testi ve Tuckey b testi kullanılmıştır. Bulguların değerlendirilmesinde anlamlılık düzeyi.05 olarak alınmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir: öğrencilerin özlük niteliklerine ilişkin olarak; cinsiyet, oturulan konut tipi, evde kendisine ait bir odası olup olmaması ve doğum sırasına göre kardeşler arasındaki yeri değişkenlerinde ben durumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Öğrencilerin aileleri ile ilgili olarak; anne ve babanın kültürünün algılanışı, annenin evdeki tutumunun algılanışı, babanın evdeki tutumunun algılanışı, anne ve babanın çocukluk döneminde ihtiyaçlarına duyarlılığının algılanışı, anne ve babası tarafından çocukluk döneminde sevildiğini algılaması, babasının öğrenciden beklediği eğitim düzeyi, anne ve babanın güveninin algılanışı, anne ve babanın kıyaslamasının algılanışı değişkenlerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin kişilikleriyle ilgili olarak; kendi cinsiyetinden memnuniyeti, okuduğu okulu kendi isteğiyle seçmesi, okulda edineceği mesleği kişiliğine uygun bulması ve kendi geleceğine ilişkin tutumu değişkenlerinde ben durumları açısından anlamlı farklar bulunmuştur.

- Ülgütol, Kenan, *Bursa Polis Okulu Öğrencilerinin Benlik Kavramları ile Mesleki Benlik Kavramları Arasındaki Bağdaşım Düzeyini Etkileyen Bazı Faktörler*, 1998, Yüksek Lisans, 164s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uludağ Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı; Bursa Polis Okulu öğrencilerinin benlik kavramları ile mesleki benlik kavranılan arasındaki bağdaşım düzeylerini etkileyen faktörleri incelemektir. Araştırmanın evrenini 1996 -1997 öğretim yılında Bursa Polis Okulunda öğrenim gören 450 polis okulu öğrencisi, örneklemini ise bunların arasından tesadüfi yöntemle seçilen 250 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada, benlik kavramı ve mesleki benlik kavramı arasındaki bağdaşımı test etmek için, araştırıcı tarafından geliştirilen ve güvenirlik çalışmaları yapılan Kendini Sıfatlarla Anlatma ve Mesleği Sıfatlarla Anlatma listeleri kullanılmıştır. Bağımsız değişkenlere ilişkin bilgiler ise, yine araştırmacı tarafından geliştirilen Öğrenci Kişisel Bilgi Formu ile toplanmıştır. Güvenirlik çalışmaları sonucunda güvenirliği onaylanmış 73 adet sıfat listesi, öğrencilere bir hafta arayla iki kez verilmiş, önce kendini bu sıfatlara ilişkin olarak derecelendirmesi, ikinci uygulamada ise, aynı sıfatları polislik mesleğine ilişkin olarak derecelendirmesi istenmiştir. Bunların dışında, öğrencilerden, 17 maddelik Kişisel Bilgi Formunu doldurmaları istenmiştir. Araştırmada öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavranılan arasındaki bağdaşım düzeyleri KAPPA (K) formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Bağımsız değişkenlere ait alt grupların Kappa katsayıları arasındaki önemlilik farkı.05 ve.01 düzeyinde test edilmiştir. Bu araştırmada; bağdaşımı etkileyeceği düşünülen 17 denenceden 13'ünde ileri sürülen iddianın doğru olduğuna dair güçlü kanıtlar elde edilmiştir. Özet olarak; mezun olunan lise türü, mesleği seçmedeki etken, mesleği kişilik özellikleri bakımından algılayış tarzı, okuldaki öğretmen ve yöneticilerle olan ilişkileri

algılama, kendini bu mesleğin üyesi olarak görme, mesleğin toplumdaki statüsünü (saygınlığını) algılama, toplumun mesleğe bakışını algılama, mesleğin geleceğine bakış, meslekte yükselme arzusu, silahlara karşı ilgi duyma, mesleği seçme nedeni ve meslekte sürekli çalışma isteği değişkenlerinin, benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyini etkilediği, medeni durum, mezun olunan okul seviyesi, polislik mesleğinin gelirini algılama ve polis kıyafetlerini kendine yakıştırma değişkenlerinin ise; bağdaşım düzeyi üzerinde anlamlı bir etki yaratmadığı sonucuna varılmıştır. Bu bulguların ışığında bazı faktörlerin polis okulu öğrencilerinin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyini etkilediği yargısına varılmış ve elde edilen bulguların ışığında uygulamalara ve araştırmaya yönelik olarak çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

- Sarıcı, Safiye, *Üniversite Öğrencilerinin Öğrenilmiş Güçlülük Düzeyleri Ben Durumları ve Sosyo-Ekonomik Düzeyleri Aralarındaki İlişkiler*, 1999, Yüksek Lisans, 114s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Atatürk Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin öğrenilmiş güçlülük düzeyleri, ben durumları, sosyo-ekonomik düzey, üniversite yaşantısı ve cinsiyet aralarındaki ilişkiler ortaya konulmaya çalışılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkilerin belirlenmesinde tarama modeli kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından oluşturulan Kişisel Bilgi Formu, öğrenilmiş güçlülük düzeyinin belirlenmesinde; Rosenbaum Öğrenilmiş Güçlülük Ölçeği, ben durumlarının belirlenmesinde altı alttestten oluşan Giessen Testi-Ben Formu kullanılmıştır. Ölçekler 1998-1999 öğretim yılında, Atatürk ve Uludağ Üniversitelerinde, 1. ve 4. sınıfta, Matematik, Biyoloji, Türk Dili ve Edebiyatı ve Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümlerinde öğrenim görmekte olan, 257'si erkek ve 239'u kız olmak üzere toplam, 496 deneğe uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre; Öğrenilmiş güçlülük düzeyi yükseldikçe, sosyal uyum, bağımsızlık, kontrolsüzlük depresiflik, açıklık ve sosyal güçte şüphe düzeyleri de yükselmektedir. Erkek ve kız öğrencilerin öğrenilmiş güçlülük düzeyleri karşılaştırıldığında; erkek öğrencilerin öğrenilmiş güçlülük düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Sosyo-ekonomik düzey ile sosyal uyum, kontrol- kontrolsüzlük, hipomaniklik, depresiflik ve sosyal güç-sosyal güçte şüphe düzeyleri aralarında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sosyo-ekonomik düzey ile bağımsızlık-bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuş; üst ve orta sosyo-ekonomik düzeye mensup bireylerin bağımsızlık düzeyleri birbirlerine yakın bulunmuş, bağımsızlık düzeyi açısından alt sosyo-ekonomik düzeye mensup bireylerin bağımsızlık düzeyleri üst ve orta sosyo-ekonomik düzeye mensup bireylerden daha yüksek bulunmuştur. Sosyo-ekonomik düzey ile açıklık-kapalılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuş, alt sosyo-ekonomik düzeyden gelen bireyler açıklık düzeyleri en yüksek bulunurken, bunu üst ve orta sosyo-ekonomik düzeyden gelen öğrenciler takip etmektedir. Sosyo-ekonomik düzey ile öğrenilmiş güçlülük arasındaki fark incelendiğinde; öğrenilmiş güçlülük düzeyleri açısından alt ve üst sosyo-ekonomik düzeye mensup bireyler arasında anlamlı bir fark bulunmamış, orta sosyo-ekonomik düzeyden gelen bireylerin öğrenilmiş güçlülük düzeyleri en yüksek bulunmuştur. Üniversite yaşantısı (l.ve 4. sınıf) ile öğrenilmiş güçlülük arasında 4. sınıfların lehine olan fark anlamlı bulunmuştur. Cinsiyet ile bağımlılık-bağımsızlık düzeyleri arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Ben durumları ile cinsiyet arasındaki ilişki incelendiğinde; sosyal uyum, kontrol, hipomaniklik, açıklık, sosyal güçte şüphe düzeyleri açısından kızların lehine olan fark, olumsuz sosyal uyum, kontrolsüzlük,' depresiflik, kapalılık ve sosyal güç düzeylerinde erkeklerin lehine olan fark anlamlı bulunmuştur.

- Demir, Zafer, *Sportif Etkinliklere Katılan ve Katılmayan Lise Öğrencilerinin Bazı Değişkenlere Göre Benlik Kavramı Düzeylerinin İncelenmesi*, 2000, Yüksek Lisans, 78s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, İnönü Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada önce sportif etkinliklere katılan ve katılmayan lise öğrencilerinin benlik kavramı düzeyi karşılaştırılmış; daha sonra da sportif etkinliklere katılan lise öğrencilerinin benlik kavramı düzeyleri bazı değişkenlere göre karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini, 1997-1998 eğitim-öğretim yılında Malatya il merkezinde bulunan liselere devam eden ve sportif etkinliklere katılan 225, katılmayan 230 olmak üzere toplam 455 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın bağımlı değişkeni olan benlik kavramını ölçmek üzere "Piers-Harris Çocuklar İçin Benlik Kavramı Ölçeği" kullanılmıştır. Öğrencilerin kişisel, ailesel ve başarı durumlarıyla ilgili bağımsız değişkenleri belirlemek için ise araştırmacı tarafından geliştirilen "Öğrenci Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Toplanan verilerin istatistiksel analizinde "tek yönlü varyans analizi" tekniği ile "t-testi" kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir: 1- Sportif etkinliklere katılan öğrencilerin benlik kavramı düzeyleri katılmayan öğrencilerin benlik kavramı düzeylerinden anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. 2- Sportif etkinliklere katılan erkek öğrencilerin benlik kavramı düzeyleri, sportif etkinliklere katılan kız öğrencilerin benlik kavramı düzeylerinden anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. 3- Sportif etkinliklere katılmayan kız ve erkek öğrencilerin benlik kavramı düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. 4- Sportif etkinliklere katılan kız öğrencilerle katılmayan kız öğrencilerin benlik kavramı düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. 5- Sportif etkinliklere katılan erkek öğrencilerin benlik kavramı düzeyi, sportif etkinliklere katılmayan erkek öğrencilerin benlik kavramı düzeylerinden anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. 6- Sportif etkinliklere katılan öğrencilerin katıldıkları sportif etkinlik türüne, sportif etkinliğe nasıl başladıklarına, kendilerini ne derece başarılı algıladıklarına, sportif etkinliklerin derslerindeki başarılarını etkileme biçimine, etkinliklere katıldıkları arkadaşlarıyla ilişkilerinden memnunluk düzeylerine, katıldıkları alanla ilgili bir meslek seçmelerine ve ailelerinin tutumlarını algılayışlarına göre benlik kavramı düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. 7- Sportif etkinliklere katılan öğrencilerin katıldıkları sportif etkinliklere katılma sürelerine göre benlik kavramı düzeylerinde katılma süresinin uzunluğu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

- İlaslan, Özlem, *Ortaöğretim Öğrencilerinin Özlük Niteliklerinin ve Baskın Ben Durumlarının İletişim Becerileri ile İlişkisi*, 2001, Yüksek Lisans, 73s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, ortaöğretim öğrencilerinin sınıf düzeyi, bölüm, anne eğitim durumu, anne mesleği, baba eğitim durumu, baba mesleği, ailenin aylık geliri ve cinsiyet gibi bazı özlük niteliklerinin, baskın ben durumları ve iletişim becerilerine etkileri incelenmiştir. Araştırmanın evreni, Konya ilindeki ortaöğretim öğrencileridir. Örneklemi ise, Konya ilindeki; Gazi, Fen, Selçuklu, Cemil Keleşoğlu, Fatih Endüstri Meslek, Meram Kız Meslek Liselerinin 1. ve 3. sınıf öğrencileridir. Örnekleme alınan öğrenci sayısı 536'dır. Öğrencilerin iletişim becerilerini değerlendirmede "İletişim Becerileri Ölçeği", ben durumlarını değerlendirmede "Ben Durumları Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular aşağıdaki şekilde özetlenebilir. 1- Öğrencilerin iletişim beceri düzeylerinin; sınıf, bölüm, baba eğitim durumu, baba mesleği, ailenin aylık geliri ve cinsiyet değişkenlerine göre farklılaşmamasına rağmen, anne mesleğine göre, emekli olanların, anne eğitim durumuna göre; okuma

yazma bilmeyenlerin yüksek düzey elde ettikleri bulunmuştur. 2- Öğrencilerin eleştirel ana-baba ben durumu düzeylerinin; sınıf, bölüm, anne eğitim durumu, anne mesleği, baba eğitim durumu, baba mesleği, ailenin aylık geliri değişkenlerine göre farklılık göstermemelerine rağmen, cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterdiği bulunmuştur. 3- Öğrencilerin koruyucu ana-baba ben durumu düzeylerinin; sınıf, bölüm, anne eğitim durumu, anne mesleği, baba mesleği, cinsiyet değişkenlerine göre farklılık göstermemelerine rağmen, baba eğitim durumuna göre, ortaokul mezunlarının üniversite mezunlarına göre yüksek düzey elde ettikleri, ailenin aylık gelirine göre, en düşük gelire sahip öğrencilerin en yüksek gelire sahip öğrencilerin göre yüksek düzey elde ettikleri bulunmuştur. 4- Öğrencilerin yetişkin ben durumu düzeylerinin; sınıf, anne eğitim durumu, anne mesleği, baba eğitim durumu, baba mesleği, ailenin aylık geliri ve cinsiyet değişkenlerine göre farklılık göstermedikleri, bölüme göre, fen bilimlerindeki öğrencilerin farklılık gösterdikleri gözlenmiştir. 5- Öğrencilerin doğal çocuk ben durumu düzeylerinin; sınıf, baba eğitim durumu, baba mesleği değişkenlerine göre farklılık göstermediği, anne eğitim durumuna göre, üniversite mezunlarının, anne mesleğine göre, kamuda çalışanların, ailenin aylık gelirine göre, en yüksek gelire sahip öğrencilerin farklılık gösterdikleri bulunmuştur. Cinsiyet değişkeninde de farklılık gözlenmiştir. 6- Öğrencilerin uygulu çocuk ben durumu düzeylerinin; sınıf, bölüm, anne eğitim durumu, cinsiyet değişkenlerine göre farklılık göstermedikleri, anne mesleğine göre, emekli olanların, baba eğitim durumuna göre, ilkokul mezunları, baba mesleğine göre, özel çalışanların, ailenin aylık gelirine göre, en düşük gelire sahip öğrencilerin en yüksek gelire sahip öğrencilere göre farklılık göstermişlerdir. Bölüme göre çocuk gelişimi bölümü farklılık göstermiştir.

- Ekren, Gönül, *Sağlıklı Benlik Yapısına Sahip Meslek Lisesi 11. Sınıf Öğrencileri ile Sağlıklı Benlik Yapısına Sahip Normal Lise 11. Sınıf Öğrencilerinin Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki*, 2001, Yüksek Lisans, 47s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, meslek lisesi ve normal lise 11. sınıf öğrencilerinin benlik saygısı değişkenine göre durumluluk ve sürekli kaygı düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu amaçla, Bursa ilinde mesleki eğitim veren Atatürk Endüstri Meslek Lisesi ve normal eğitim veren Çelebi Mehmet Lisesinden random yoluyla seçilmiş 200 öğrenci (n=200) örnekleme alınmıştır. Araştırmada öğrencilerin benlik saygısı kazanımlarını ölçmek için "Cooper Smith Benlik Saygısı Envanteri (SEI)" sağlıklı benlik yapısı puanları yüksek olan 60 öğrenci ile sağlıklı benlik yapısı puanları düşük olan 60 öğrenciye, kaygı düzeylerini ölçmek için Le Compte ve Öner (1982) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış "Durumluk- Süreklilik Kaygı Envanteri" kullanılmıştır. Elde edilen verilerin ortalama ve standart sapmaları alınmıştır. Sonuçta: sağlıklı benlik yapısına sahip meslek lisesi öğrencilerinin meslek planlarını formüle etme ve gerçekleştirme konusunda staj yaptıklarından şimdi ve geleceğe yönelik durumluluk-süreklilik kaygı envanteri puanlarının normal sınırlar içerisinde olduğu bulunmuştur. Sağlıklı benlik yapısına sahip olan; fakat gelecekteki meslek seçimi, mesleki bilgiye ve fırsata sahip olamayan; meslek seçiminin ÖYS' ye bağlı ve belirsizlik içerisinde olan normal lise 11. sınıf öğrencilerinin durumluluk-süreklilik kaygı puanlarının da normal sınırlar içerisinde olduğu bulunmuştur. Sağlıklı benlik yapısına sahip; meslek seçimini gerçekleştirmiş meslek lisesi öğrencileri ve mesleki belirsizlik yaşayan normal lise öğrencileri ile sağlıklı benlik yapısına sahip olamayan öğrencilerin Durumluluk-Süreklilik Kaygı puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

- Yılmaz, Elif, *Lise Öğrencilerinin İlişkili Özerklik (Özerk İlişkisel Benlik) Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Kayseri İli Örneği)*, 2001, Yüksek Lisans, 61s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Atatürk Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma, lise öğrencilerinin ilişkili özerklik düzeylerinin bazı değişkenler (cinsiyet, lise türü, algılanan anne tutumu, algılanan baba tutumu) açısından incelenmesine yöneliktir. Araştırmanın örneklemi 2000-2001 eğitim-öğretim yılında Kayseri il merkezinde öğrenim gören 207 kişilik onuncu sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Karadayı tarafından geliştirilen İlişkili Özerklik Ölçeği ile Ilgar tarafından düzenlenen Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Söz konusu araçlardan elde edilen veriler bilgisayarda uygun istatistiksel tekniklerle analiz edilmiştir. Veri analizleri sonucunda, öğrencilerin özerklik ve çatışmasız ilişkililik düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı, kız ve erkek öğrencilerin ilişkili özerklik düzeyleri arasında farklılaşmanın var olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin özerklik düzeylerinin okudukları lise türünden etkilendiği, bireylerin çatışmasız ilişkililik ve ilişkili özerklik düzeylerine lise türünün önemli bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Algılanan anne tutumunun, bireylerin özerklik düzeylerini etkilemediği, çatışmasız ilişkililik ve ilişkili özerklik düzeylerini etkilediği, algılanan baba tutumunun bireylerin özerklik ve ilişkili özerklik düzeylerini etkilemediği, çatışmasız ilişkililik düzeylerinin ise baba tutumundan etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır.

- Adana, Filiz, *Lise Öğrencilerinin Atılganlık Düzeyi ve Benlik Kavramı Üzerine Atılganlık Eğitiminin Etkisi*, 2004, Yüksek Lisans, 118s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi.

ÖZET: Lise Öğrencilerinin Atılganlık Düzeyi ve Benlik Kavramı Üzerine Atılganlık Eğitiminin Etkisi Bu çalışmada, lise öğrencilerinin atılganlık düzeyi ve benlik kavranıları üzerine atılganlık eğitiminin etkisini belirlemek amaçlanmıştır. Ön-test son-test kontrol gruplu düzende gerçekleştirilen araştırmanın evrenini Milli Eğitim Bakanlığı İstanbul İli Şişli İlçesi Mecidiyeköy Lisesinde öğrenim gören 1067 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise.95. güven aralığında ve.90 gücünde 34 öğrenci deney, 34 öğrenci girişimli kontrol ve 36 öğrenci girişimsiz kontrol grubu olmak üzere toplam 104 öğrenci oluşturmuştur. Örneklem seçme aşamasında M.E.B. Mecidiyeköy Lisesi'de hazırlık, Lise 1, Lise 2 ve Lise 3. sınıflarında öğrenim gören tüm öğrencilere Öğrenciyi Tanıtıcı Anket Formu, Rathus Atılganlık Envanteri uygulanmış ve Rathus Atılganlık Envanteri Puanı 50'nin üzerinde ve 10'un altında olan öğrenciler belirlenmiştir. Bu öğrencilerin değerlendirilmesi sonucunda Mecidiyeköy Lisesi profilini yansıtan tabakalı örnekleme ve kur'a yöntemi ile belirlenen, çalışmaya katılmada istekli, cinsiyet, yaş ve Rathus Atılganlık Envanteri Puanı açısından benzer özellik gösteren öğrenciler çalışmaya dahil edilmiştir. Deney grubundaki öğrencilere on seanslık yapılandırılmış "atılganlık eğitimi" uygulanmış; girişimli kontrol grubuna plasebo etkisi yapacak "sınav kaygısı ile başa çıkma" konulu on seanstan oluşan tek taraflı bir eğitim verilmiş, girişimsiz kontrol grubuna ise herhangi bir girişim uygulanmamıştır. Deney ve kontrol gruplarına uygulamanın başında öğrenciyi tanıtıcı anket formu, Rathus Atılganlık Envanteri, Piers Harris'in Öz Kavram Ölçeği; uygulamanın sonunda, 1. ayda ve 3. ayda Rathus Atılganlık Envanteri, Piers Harris'in Öz Kavram Ölçeği uygulanmıştır. Deney ve kontrol gruplarının eğitim öncesi bireysel özellikleri, Rathus Atılganlık Envanteri Puanı ve Piers Hanisin Çocuklar İçin Öz-Kavramı Ölçeği ve Alt Boyutları Puanlan karşılaştırılmış; deney grubu, girişimli kontrol grubu ve girişimsiz kontrol grubu arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Deney ve kontrol gruplarının eğitim sonrası, eğitim sonrası birinci izlemde ve eğitim sonrası ikinci izlem-

de Rathus Atılganlık Envanteri Puanı karşılaştırılmış; deney grubunun Rathus Atılganlık Envanteri Puanı girişimli kontrol ve girişimsiz kontrol gruplarına göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (F=7.290, p=0.001; F=5.19, p=0.007; F=5.136, p=0.008) Deney grubunun eğitim öncesi, eğitim sonrası, birinci ve ikinci izlemde aldığı Rathus Atılganlık Envanteri puanı karşılaştırılmış, eğitim sonrası, birinci izlem ve ikinci izlem puanları eğitim öncesi puanına göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (F=7.935, p=0.000).. Deney grubunun eğitim öncesi, eğitim sonrası, birinci ve ikinci izlemde aldığı Piers Harris'in Çocuklar İçin Öz-Kavramı Ölçeği ve Alt Boyutları Puanlan karşılaştırılmış, Kaygı alt boyutundan eğitim sonrası, birinci izlem ve ikinci izlemde alınan puanlar eğitim öncesi puanına göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (F=2.893, p=0.038). Girişimsiz kontrol grubunun ve girişimli kontrol gurubunun eğitim öncesi, eğitim sonrası, birinci ve ikinci izlemde aldıkları Rathus Atılganlık Envanteri Puanı ve Piers Harris'in Çocuklar İçin Öz-Kavramı Ölçeği ve Alt Boyutları Puanları karşılaştırılmış ve anlamlı bir fark bulunmamıştır. Araştırmamız sonucunda eğitim öncesi benzer olan atılganlık düzeylerinin eğitim sonrası deney grubunda, girişimli ve girişimsiz kontrol gruplarına göre anlamlı derecede yükselmesi, uygulanan atılganlık eğitimi programının öğrencilerin atılganlık düzeylerine katkı sağladığını düşündürmüştür.

- Erikçi, Miyase, *Ana Baba Yoksulluğunun 9-15 Yaş Grubu Çocukların Benlik Kavramı Üzerindeki Etkilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2005, Yüksek Lisans, 74s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma anne baba yoksunluğu ile benlik kavramı arasında ilişkiyi saptamak, çocukların benlik saygısını nasıl etkilediğini bulmak ve genel bir değerlendirmeye varmak amacıyla yapılmıştır. Araştırma Konya Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu ve Erkek Yetiştirme yurdu, Bingöl Çocuk Esirgeme Kurumu, Konya Akif Paşa İlköğretim Okulu, İstanbul Gazi Osman Paşa İmam Hatip Lisesi'nde 9-15 yaş grubu anne babasından her ikisi veya biri olmayan, anne babası boşanmış 134 çocuk belirlenerek gerçekleştirilmiştir. Çocuklara soru cetveli, Piers-Harris Benlik Kavramı Ölçeği uygulanmıştır. Araştırma anne baba yoksunluğunun 9-15 yaş grubu çocukların benlik kavramlarının; yaş, cinsiyet, kayıp yaşı, şu andaki yaşı, kayıptan sonra kiminle nerede yaşadığı, okul başarısı, sınıf düzeyi, kardeş sayısı gibi çeşitli bağımsız değişkenlerle ilişkisini ortaya koymaya yöneliktir. Böyle bir araştırma ilişkisel tarama modelidir. Gruplar arası karşılaştırmalar t testi, üç veya daha fazla değişkenler için f testi tekniklerinden yararlanılmış ve grup puan ortalamaları arasındaki farklar .05 güven düzeyinde test edilmiştir.

- Pakkal, Funda Umut, *Okul Öncesi Eğitim Alan Ergenlerin, Sosyal Benlik Değerlerinin Problem Çözme Becerisine Etkisi*, 2007, Yüksek Lisans, 146s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maltepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma ergenlerin, 'okul öncesi eğitim alması' ile ilişkili olabileceği düşünülen değişkenlerden, sosyal benliklerini değerlendirme ve problem çözme becerisi arasındaki ilişkinin incelenmesini hedeflemektedir. Çalışmanın amacı, ergenlerin, problem çözme becerilerinin düzeylerini ortaya koymak; kendi sosyal benliklerini değerlendirme düzeylerini belirlemek, okul öncesi eğitim alan-almayan ergenlerin problem çözme becerilerinde bir farklılık olup-olmadığını göstermek ve okul öncesi eğitim alan-almayan ergenler arasındaki sosyal benliklerini değerlendirme düzeylerini

belirlemektir. Problem çözme ve sosyal benliklerini değerlendirme boyutunda, cinsiyetler arası farkı; okul öncesi kuruma devam eden ergenlerin, devam etme sürelerine ilişkin olarak, sosyal benlik ve problem çözme becerilerinde olan farklılaşmaların bulunması da hedeflenmiştir. Lisede okumakta olan 188 kız, 177 erkek toplam 365 öğrenci ile gerçekleştirilen araştırmada veri toplamak için Kişisel Bilgi Formu, Problem Çözme Envanteri ve Sosyal Karşılaştırma Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilirken, ikiden fazla grup değerlendirmelerinde Oneway Anova, pos Hoc karşılaştırmalarda Tukey HSD, iki grup değerlendirmeleri t testi, niteliksel verilerin karşılaştırılmasında ise Ki-Kare testi, parametreler arası ilişkilerde Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Kullanılan iki ölçeğin puanlarının etkileri ileri bir teknik olan Regresyon analizi kullanılarak değerlendirilmiştir. Analiz bulguları, cinsiyet, yaş, annenin bir işte çalışıyor olmasının sosyal benlik değerlerinin gelişmesinde ve kendilerini algılayışlarında farklılık yarattığını göstermektedir. Ergenlerin problem çözme becerilerinin ve sosyal benlik gelişiminin okul öncesi kuruma gidenler lehine olduğu görülmüştür. Problem çözme becerileri geliştikçe ergenlerin sosyal benlik gelişimi de olumlu yönde artmaktadır. Buna bağlı olarak daha az çatışma içerisine girip, daha olumlu duygu ve tavır geliştirdikleri bulunan olgular arasındadır. Okul öncesi bir kuruma daha uzun süre devam eden ergenlerin, kısa süreli devam edenlere göre problem çözme becerilerinde de olumlu bir tavır takındıkları elde edilen bulgularda yer almaktadır.

- Hayim, Beti, *Türk Sefarad Yahudi Gençlerinde Benlik, Süperego ve Ego İdeali*, 2009, Yüksek Lisans, 312s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Boğaziçi Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmada 21 ve 23 yaş aralığındaki Türk Yahudi Gençlerinin benlik organizasyonları, süperego ve ego ideali yapıları kalitatif bir yöntemle incelenmiştir. Yarı yapılandırılmış bir konu rehberi ışığında katılımcıların aile yapılarına, davranışlarına, inançlarına ve tutumlarına odaklanarak beş kız ve beş erkek gençle görüşme yapılmıştır. Bu görüşmeler anlatım analizi yöntemi uygulanarak değerlendirilmiştir ve bunun için Batı literatürü ve Roland'ın (1988) Doğu kültürlerindeki benlik yapısını inceleyen kuramsal yaklaşımları kullanılmıştır. Anlatımlar, ailevi bir benlik yapısının varlığını ortaya koymakta ve bunun özellikle anne-çocuk ilişkisinde birliktelik-karşılıklılık içeren, baba-çocuk ilişkisinde ise ılımlı bir yapısal hiyerarşi içeren bir yapılanma sergilediğini göstermektedir. Katılımcıların toleranslı, saygılı, şefkatli ve aynı zamanda özerkliği desteklerken aşırı korumacı da olan bir yetiştirilme tarzı ile büyütüldükleri görülmektedir. Güçlü, bütüncül, cezalandırıcı olmayan ve ilişkisel bir boyut içeren bir süperego yapısı, ahlaklı davranış için gerekli kuralları hayli içselleştirmiş bir ego ideali yapısı, bir bizben değeri ve sosyal ortama duyarlı bir ego ideali oluşumu ile birlikte gözlemlenmiştir. Ailevi ve toplumsal bağları vurgulayan kültürel değerleri ve yükümlülükleri ön planda tutan bir Yahudi kimliği ortaya konmuştur. Gruplar arası ilişkilerde ve karışık evliliklerde zorlayıcı niteliklerin varlığı ve bir azınlık grubuna aidiyet hissinin belirginliği göze çarpmaktadır. Genel olarak katılımcılar arasında bu konularda belirgin bir cinsiyet farkı gözetilmemiştir.

- İlhan, Tahsin, *Üniversite Öğrencilerinin Benlik Uyumu Modeli*, 2009, Doktora, 147s., Eğitim Bilimleri Fakültesi, Gazi Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları ve amaç-benlik uyumlarının ihtiyaçlar doyumunu ve öznel iyi oluşu ne düzeyde etkilediğini incelemektir. Araştırmanın çalışma grubuna 14 devlet üniversitesinin çeşitli fakülte ve bölümlerinde okuyan 18-28 yaş aralığında (X=

21.6; S= 2.1) 777 erkek, 697 kız, toplam 1474 öğrenci alınmıştır. Verilerin toplanmasında Yaşam Amaçları Ölçeği, Olumlu-Olumsuz Duygu Ölçeği, Yaşam Doyum Ölçeği, İhtiyaç Doyum Ölçeği, Amaç Motivasyon Ölçeği kullanılmıştır. Çalışma grubundan toplanan veriler SPSS ve LISREL istatistik programlarıyla analiz edilmiştir. Araştırmada öne sürülen hipotezleri test etmek için varyans analizi, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu ve Path Analizi kullanılmıştır. Bulgulara göre kızlar içsel amaçların tamamını ve dışsal amaçların alt boyutlarından birisi olan fiziksel çekiciliği erkeklerden daha fazla önemsemektedirler. Bunun yanında, içsel amaçlar fakülte türüne göre farklılaşırken, dışsal amaçlarda anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Öğrencilerin içinde bulunduğu sınf düzeyine göre ise içsel ve dışsal amaçların önemsenme düzeylerinde bir farklılaşma olmamıştır. Yaşam amaçları psikolojik ihtiyaç doyumu ve öznel iyi oluşla anlamlı düzeyde ilişkilidir. İçsel amaçlara daha fazla sahip olmak, öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçların doyumuna ve öznel iyi oluşlarına katkı sağlarken; dışsal amaçlara sahip olmak ihtiyaç doyumunun ve öznel iyi oluşun azalmasına neden olmaktadır. Son olarak, üniversite öğrencilerinin amaçlarını ilişkisel nedenlerden çok, kişisel nedenlere göre takip ettikleri ortaya konulmuştur. Bu nedenle kişisel amaç motivasyonu, ilişkisel amaç motivasyonuna göre ihtiyaç doyumunu ve öznel iyi oluşu daha fazla etkilemektedir. Bu sonuçlar, Türk üniversite öğrencilerinin amaç-benlik uyumlarının toplulukçu kültürlerdeki üniversite öğrencilerinden daha çok bireyci kültürlerdeki öğrencilerin amaç-benlik uyumlarına benzediğini göstermiştir. Sonuçlar literatür ve kuramlar açısından tartışılmış, ileride yapılacak araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur.

- Uçar, Mehmet Ertuğrul, *Üniversite Öğrencileri ve Üniversiteden Mezun Olan Bireylerin Sosyal Sermaye Düzeylerinin Benlik Biçimleri ve Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2010, Doktora, 177s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma, toplam 590 kişiden oluşan bir grup üzerinde yürütülmüştür. Grubun %65.3'i kadın (n=385), %34.6'sı (n=205) erkektir. Araştırma grubunda yer alan bireyler, üniversite mezunu veya öğrencisidir. Araştırmada veri toplama aracı olarak; Stratejik güven ölçeği, Genelleştirilmiş güven ölçeği, Kurumsal güven ölçeği, Ortak değerler ölçeği Grup aidiyeti ölçeği, Benlik Yapıları ölçeği kullanılmıştır. Kişisel bilgiler ve en çok güvenilen kurum ile ilgili veriler de ayrı bir form ile toplanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler, regresyon analizi ve t testi ile analiz edilmiştir. Sosyal sermayenin batının bireyci kültürlerinde geçerli bir olgu olduğu iddiası vardır. Türk toplumunda bu olgunun var olup olmadığını incelemek amacı ile sosyal sermaye alan yazınından hareketle stratejik güven, genelleştirilmiş güven, kurumsal güven, ortak değerler ve grup aidiyeti ölçekleri geliştirilmiştir. Kağıtçıbaşı'na göre Türk toplumunda bireylerin benlik yapıları hem bireyci hem toplulukçu kültürlerin her ikisinden de öğeler taşıyan özerk ilişkisel benlik biçimindedirler. Türk toplumunda sosyal sermaye olgusunun durumunu belirlemek için Kağıtçıbaşı'nın geliştirdiği ilişkisel benlik, özerk benlik, özerk-ilişkisel benliğin, stratejik güven, genelleştirilmiş güven, kurumsal güven, ortak değerler ve grup aidiyetini yordayıp yordamadığına bakılmıştır. Sosyal sermaye, alan yazınında, üniversite eğitimi ile yakından ilişkili bir kavramdır. Bireyler arasındaki sosyal sermaye oluşumuna üniversite eğitimi doğrudan etkide bulunmaktadır. Bundan dolayı üniversite öğrencileri ve üniversiteden mezun olan 590 kişilik bir çalışma grubu üzerinde benlik biçimlerin okul ve bölüm türünün, en güvenilen kurumun, cinsiyetin, sosyal sermayeyi yordayıp yordamadığı adımsal regresyon analizi ile incelenmiştir. Sonuçta sosyal sermayenin en önemli özelliği olan genelleştirilmiş güven ve kurumsal güvenin çalışma grubu içinde düşük olduğu, stratejik güvenin yüksek olduğu bulunmuştur. Stratejik güveni ortak değerler, grup aidiyeti, ilişkisel benlik biçimi, cinsiyet, genelleştirilmiş gü-

ven, yasalara ve siyasi partilere güvenin 0,05 düzeyinde anlamlı bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Araştırma grubunun genelleştirilmiş güven düzeyinin düşük olduğu bulunmuştur. Genelleştirilmiş güven ile benlik biçimleri arasında bir ilişki bulunamamıştır. Genelleştirilmiş güveni kurumlara güven, stratejik güven, yasalar, halk, meclis, siyasi partilere güvenin yüksekliği, bölüm ve okul türünün anlamlı bir şekilde yordadığı bulunmuştur. Araştırma grubunun kurumsal güven düzeyi düşük bulunmuştur. Kurumlara güveni genelleştirilmiş güven, yasalar, meclis, orduya güvenin yüksekliği, cinsiyet, özerk ilişkisel benlik biçimi, üye olunan dernek sayısının anlamlı bir şekilde yordadığı bulunmuştur. Araştırma grubunun ortak değerler ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları yüksektir. Ortak değerlerin yordayıcıları arasında yapılan adımsal regresyon analizi sonucuna göre, stratejik güven, grup aidiyeti, yaş, ilişkisel benlik biçimi, üniversiteye güvenin yüksekliği, ortak değerlerin 0,05 düzeyinde anlamlı birer yordayıcısı olduğu görülmektedir Araştırma grubunun grup aidiyeti ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları yüksektir. Grup aidiyeti ile yordayıcıları arasında yapılan faktör analizi sonuçlarına göre; stratejik güven, kurumsal güven, ortak değerler, sivil toplum örgütleri, özerk-ilişkisel benlik biçimi, YÖK, yaş, hükümet ve din görevlilerine güvenin yüksekliğinin grup aidiyetinin 0,05 düzeyinde anlamlı birer yordayıcısı olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, sosyal sermayenin Türk toplumunda kısmen ya da farklı bir biçimde var olduğuna işaret etmektedir.

1.3.2. Makaleler

- Meyvacıoğlu, Yıldız Kuzgun, *Benlik ve İdeal Benlik Kavramlarının "Tercih Edilen Meslek" Kavramı ile İlişkisi*, 1983, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 16(1), 1-10.
- Büyükkurt, Güzin, *Yurt Dışı Deneyiminin Öğrencilerin Benlik Kavramları ile Başarı Güdüleri Üzerindeki Etkileri*, Eğitim ve Bilim Dergisi, Ankara, 14(75), 1990, 83-90.
- Altıntaş, Ersin, *Ergenlerde Benlik Kavramı ve Anne Baba–Öğretmen Tutumları*, 1991, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(1), 61-67.
- Can, Gürhan, *Lise Öğrencilerinin Benlik Kavramlarını Etkileyen Ailesel Değişkenler*, 1991, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 4(1-2), 7-19, Eskişehir, Pdf
- Çam, Sabahattin, *Kız Meslek Lisesi Öğrencilerinin Çeşitli Değişkenlere Göre Benlik Kavramlarının Karşılaştırılması*, 1992, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 1(3), 16-20, Ankara, Pdf

ÖZET: Kariyere ve ev kadınlığına yönelen kız meslek lisesi öğrencilerinin benlik kavramları arasında SED (Sosyo-Ekonomik Düzey) ve branş değişkenine göre fark olup olmadığı incelenmiştir. Benlik kavramı düzeyini ölçmek için Offer Öz-İmaj Envanteri kullanılmış ve elde edilen veriler 2x2'lik varyans analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Bulgular, kariyere yönelen öğrencilerin ev kadınlığına yönelenlerden daha olumlu benlik kavramına sahip olduğunu göstermiştir. Gözlenen farkın da SED ve branş değişkeninden bağımsız olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak çevresel etmenlerden oldukça bağımsız olarak kendini ortaya koyabilecek özelliklere sahip olan kızların kariyere yöneldikleri ve topluma daha aktif bir biçimde katılmak istedikleri söylenebilir.

- Aşçı, F. Hülya - Gökmen, Hülya - Tiryaki, Gül - Öner, Uğur, *Liseli Erkek Sporcuların ve Sporcu Olmayanların Benlik Kavramları*, 1993, Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 4(1), 34-43.

ÖZET: Bu Çalışmanın amacı; lise düzeyindeki erkek sporcularla sporcu olmayan deneklerin benlik kavramları arasındaki farkın belirlenmesi ve spor deneyimi ile yapılan spor çeşidinin liseli erkek sporcuların benlik kavramı üzerine etkisinin araştırılmasıdır. 174 erkek sporcu ve 174 sporcu olmayan liselinin benlik kavramları Harter'ın Gençler için Kendini Algılama Envanteri kullanılarak karşılaştırılmıştır. t-test sonuçları; liseli erkek sporcularla sporcu olamayanlar arasında atletik yeterlilik, sosyal kabul ve fiziksel görünüm puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların olduğunu göstermiştir ($p<.05$). Bunun yanı sıra, spor deneyimine göre sporcuların atletik yeterlilik ve iş yeterliliği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<.05$). Sporcuların sosyal kabul puanları arasında spor çeşitine göre de anlamlı farklılıklar vardır. ($p<.05$).

- Varan, Azmi - Eryüksel, Gül N., *Ergenlik Dönemi ve Benlik Kimliği Statüleri*, 1997, Ege Psikiyatri Sürekli Yayınları Dergisi, 2(3), 347-364, İzmir.

ÖZET: Bu makalenin amacı ergenlik dönemi ve Erik Erikson tarafından ortaya atılmış olan "kimlik bunalımı" kavramının çalışılmasına James Marcia'nın yaptığı katkıları tanıtmaktır. Marcia gençlerin kimlik bunalımı ile başetme biçimlerini yansıtan dört ayrı kimlik statüsü belirlemiştir. Kimlik statüleri başlangıçta Marcia tarafından Erikson'un kimlikle ilgili görüşlerinin görgül olarak çalışılabilmesine olanak tanıyacak bir araç olarak geliştirilmiştir. Ancak, aradan geçen otuz yıl ve sayısız araştırmadan sonra kimlik statüleri kimlik kuramının bir parçası haline gelmiştir. Bu makalede önce Marcia'nın kimlik statüleri tanıtılmakta, ardından konuyla ilgili yurt içi ve yurt dışında yapılmış olan bazı araştırmaların bulguları sunulmaktadır.

- Güven, Mehmet, *Benlik Kavramı ile İlgili Olarak Ergenler Üzerinde Yapılan Araştırmaların İncelenmesi*, 1999, İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi, 5(5), 64-73.
- Parman, Talat, *Ergenlik ve Normalite: Normalitenin Ölçütü Olarak İdeal Benlik ve Boşluk Sorunsalı*, 1999, Nöropsikiyatri Arşivi, 36(4), 170-175, İstanbul.

ÖZET: Ergen karşısındaki klinisyenlerin en önemli sorusu normalite ile ilgili olandır. Bu soruya istatistiksel, toplumsal ve tıbbi açılardan farklı yanıtlar verilebilir. Ancak, ergenlik döneminde birey de kendi sorgulamakta ve "normal miyim? sorusunu sıklıkla sormaktadır. Bu sorunun yanıtını garanti eden ruhsal oluşumların neler olduğu Üst Benlik, Benlik İdeali ve İdeal Benlik ilişkisinde aranmalıdır. İdeal Benlik, ruhsal yaşamı baştan sona kat ederken normalite sorusunu boşluk olgusundan yola çıkarak yanıtlar.

- Alisinanoğlu, Fatma - Köksal, Aysel, *Gençlerin Ben Durumları (Ego State) ve Empatik Becerilerinin İncelenmesi*, 2000, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (18), 11-16, Ankara.

ÖZET: Araştırma, gençlerin empatik becerileri ile ben durumları arasındaki ilişkinin saptanması ve empatik beceri ile ben durumlarında cinsiyetin farklılığa neden olup olmadığının belirlenmesi ama-

cıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nin bölümleri ile Ev Ekonomisi Yüksek Okulu'nun ikinci ve üçüncü sınıflarına devam eden 147 öğrenci oluşturmaktadır. "Empatik Beceri Ölçeği B Formu" ve "Sıfat Tarama Listesi (STL)" veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Empatik beceri ve ben durumlarında cinsiyet farkının bulunup bulunmadığının belirlenmesi için varyans analizi, empatik beceri ile ben durumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi için ise korelasyon katsayısı önemlilik testi yapılmıştır. Araştırma sonucunda, cinsiyetin empatik beceri, Eleştirici Anababa ben durumu, Koruyucu Anababa ben durumu, Serbest Çocuk ben durumu, üzerinde farklılığa neden olmadığı (P>O.05), ancak Yetişkin ben durumu ve Uymuş Çocuk ben durumu üzerinde önemli ölçüde farklılığa neden olduğu (P<O.OI,P<O.05) saptanmıştır. Ayrıca, empatik beceri ile Serbest Çocuk ben durumu arasında negatif yönde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir (P<O.05).

- Gökdağ, Rüçhan, *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Öğrencilerine Uygulanan Aile Değerlendirme Ölçeği ile Piers-Harris'in Çocuklarda Öz Kavramı Ölçeği'nden Elde Edilen Sonuçlarla Öğrencilerin Genel Başarı Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2002, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 12(2), 549-568.

ÖZET: It is the family attitudes which establish the necessary infrastructure for a child to develop a heafty and positive self-concept deveiopment. Self-concept is the total of perceptions, feelings and thoughts which lies at the base of personality. The present study is done on sample of 51 students, and conducted in 1998-1999 teaching year. The research has aimed to investigate the relationship between students general academic achievements scores, and a variety of psycholgical variables which are related to family and self.

- Bilgin, Asude - Kartal, Hülya, *İşitme Engelli ve Engelli Olmayan İlköğretim Öğrencilerinin Benlik Kavramları ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2002, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 15(1), 43-52, Bursa.

ÖZET: Bu araştırma ile işitme engelli ilköğretim öğrencileri ile engelli olmayan öğrencilerin benlik kavramları arasındaki fark incelenmiştir. Öğrencilerin benlik-kavramı düzeylerini ölçmek için Piers-Harris (1964) tarafından geliştirilip Öner (1994) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Piers-Harris'in Çocuklarda Öz-Kavramı Ölçeği" ve akademik başarılarını belirlemek için öğrenci ders notlarına ait bilgiler kullanılmıştır. Araştırma, 2000-2001 öğretim yılında Bursa İl merkezindeki Gündüzlü Duyum Engelliler İlköğretim Okulu ile Kemalpaşa İlçesinde bulunan Yatılı İbn-i Sina İşitme Engelliler İlköğretim Okulunun 4, 5, 6, 7 ve 8.sınıflarına devam eden 130 öğrenci ile Hamzabey İlköğretim Okulu'nun 4, 5, 6, 7 ve 8.sınıfına devam eden 177 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde ortalama, standart sapma, korelasyon, «t-testi» ve tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Bu amaçla tüm verilerin analizi; Sosyal Bilimler için İstatistiksel Paket (SPSS 8.0 for Windows) programı ile yapılmıştır. Manidarlık düzeyi .05 olarak alınmıştır. Araştırma bulguları, engelli olmayan 4, 5, 6 ve 8.sınıf öğrencilerinin benlik kavramı ile akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu, engelli olmayan öğrencilerin benlik kavramı puanlarının ortalamalarının engelli öğrencilerin puanlarının ortalamalarından daha yüksek olduğunu göstermiştir.

- Odağ, Celal - Tamar, Müge, *Ergenlik Dönemi: Üstbenliğin Gelişmesinde Kritik Bir Evre*, 2002, Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 9(3), 190-198, Ankara.

ÖZET: Ergenlik kısaca hızlı değişim ve yeniden yapılanma dönemidir. Değişlim ve hızlı yapılanma süreçleri çoğul nedenlidir, çokyanlıdır, eşzamanlı ve hızlı bir çözüme güdülenmişlerdir. Çoğul nedenlilik, çokyanlılık, eşzamanlı ve hızlı bir çözüme güdüleniş ruhsal süreçlerin sıra ve düzenini bozar, sapmalar ve çelişkilere neden olur. Kendisi değişen ve yeniden yapılanan üstbenlik bu sapmaların ve çelişkilerin etkisindedir, ama aynı zamanda bu sapma ve çelişkilerden özetle gelişimin düzeninden ve denetiminden de sorumludur. Süregiden ayrışma süreçleri, yeniden etkinleşen preödipal ve ödipal sorunlar, şiddetlenen dürtüler, motor etkinliğin artması, üstbenliğin değişimine, yeniden yapılanmasına damgalarını vuran ruhsal etmenlerin başlıcalarıdır. Üstbenliğin gözetleme, denetleme, değerlendirme işlevleri dönemde güncelleşen irdelemede önemli roller oynar. Böylece çocuk üstbenliği sorgulanır, değişime uğrar, çocukluktaki gamsızlığın yerini sorumluluk ve görev bilinci almaya başlar. Özetle, ergenlik döneminde üstbenliğin değişimi ve yeniden yapılanması çözüm bekleyen başka sorunların etkisindedir, onlara büyük benzerlikler gösterir, onlarla birliktedir, onlardan soyutlamak olanaksızdır.

- Özdemir, A. Reyzan - Özdemir, Erdem - Akça, Cengiz - Ediz, Bülent - Akça, Aygül, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Son Sınıf Öğrencilerinin Benlik ve Mesleki Benlik Kavramları Arasındaki Bağdaşım Düzeylerini Etkileyen Bazı Faktörler*, 2002, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 15(1), 287-303, Bursa.

ÖZET: Bu çalışma, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü son sınıfında öğrenim gören 58 kız ve 71 erkek öğrenci olmak üzere, toplam 129 öğrencinin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeylerinin incelenmesi amacı ile yapılmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde Kappa katsayısından ve z testinden yararlanılmıştır. Çalışmada, 12 sorudan oluşan kişisel bilgi formu ile birlikte "Kendini Sıfatlarla Anlatma" ve "Mesleği Sıfatlarla Anlatma" yönergesi kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda bulunan 12 denenceden 6'sında benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunurken, 6'sında, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

- Gül, Gülbahar, *Öğrencinin Benlik Kavramının Gelişiminde Öğretmenin Rolü*, 2003, Yaşadıkça Eğitim Dergisi, (78), 8-11, İstanbul.
- Gülen, Hüseyin - Kaygusuz, Arife - Kazancı, Elif - Erbay, Ayşe - Erdoğan, İlker - Vergin, Canan, *Kanserli Gençlerde Benlik Kavramı*, 2005, Ege Pediatri Bülteni, 12(2), 95-98, İzmir.

ÖZET: Bireyin kişilik gelişimi, öz olgusunun gelişimini de kapsar. Öz olgu geliştikçe benlik kavramı bireyin algılarının en önemli bir öğesi olarak ortaya çıkar. "Ben kimim?" sorusuna verilen yanıt, bireyin benlik kavramını tanımlar. Kronik hastalıkların seyri sırasında özellikle kanser hastalarında benlik kavramında azalma olduğu bildirilmektedir. Bu çalışmada kanserli genç hastalarda benlik kavramının araştırılması amaçlanmıştır. Bu çalışmaya, Dr. Behçet Uz Çocuk Hastanesi Hematoloji-Onkoloji Kliniği'nde tanı almış ve halen yoğun tedavileri süren 12-18 yaşlarında toplam 30 kanserli ergen hasta ve kontrol grubu olarak aynı yaş grubunda 30 sağlıklı genç alındı. Gruplar arasındaki benlik kavramının karşılaştırmak amacıyla "Piers-Harris'in Çocuklarda Öz-Kavramı Ölçeği" uygulandı. Sağlıklı

çocuklarda benlik kavramını değerlendirmede alınan puan 57.0 iken hasta grubunda 55.7 bulundu. Hasta grubuyla sağlıklı grup arasında anlamlı farklılık saptanmadı. Literatürde kanserli hastaların benlik kavramlarında azalmanın yanı sıra değişmediğini gösteren çalışmalar da vardır. Hastalarımızda da sağlıklı gruba yakın bir sonuç alındı. Sağlıklı ve hasta ergen arasında alınan puanlarda istatistiksel anlamlı farklılık saptanmaması, hasta sayısının sınırlı ve heterojen olmasına, hastaların hastalığı kabullenme döneminde olmalarına, tedaviye başlangıçlarından bitimine kadar sürekli psikolojik destek verilmesine ve sosyal etkinliklere aktif katılımlarının sağlanmasına bağlı olabilir.

- Adana, Filiz - Kutlu, Yasemin, *12-15 Yaş Grubu Öğrencilerde Benlik Kavramı*, 2006, İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi, 15(57), 73-85, İstanbul.

ÖZET: Bu çalışma İstanbul ilinde 12-15 yaş grubu arasındaki adolesanların benlik kavramını belirlemek amacı ile ''tanımlayıcı" ve ''ilişki arayıcı" bir çalışma olarak planlanmıştır. Araştırmanın evrenini Milli Eğitim Bakanlığı Kağıthane İlçe Eğitim Müdürlüğüne bağlı ilköğretim okullarının ikinci kademesinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise Kağıthane ilçesi Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı kura yöntemi ile belirlenen 4 ilköğretim okulunda öğrenim gören, araştırma kriterlerine uyan 113 erkek (%50.9), 109 kız (49.1) toplam 222 öğrenci oluşturmuştur. Öğrencilere kendilerini tanıtıcı anket formu ve Piers Harris'in Çocuklar için Öz-Kavramı Ölçeği (P.H.Ç.Ö.Ö) uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde; aritmetik ortalama, standart sapma, frekans, yüzdelik testi, t-tesi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), ki-kare (chi-square) yöntemi kullanılmıştır. Çocukların Piers Harris'in Çocuklar İçin Öz-kavramı Ölçeği puanı (X=57,43+-10.58) olup; ''davranış ve uyum" alt boyutundan alınan puan (X=11.50+-2.72) en yüksek bulunmuş; cinsiyetin, başarı düzeyinin sağlık sorunlarının, anne-babanın birlikte yaşama durumunun, üvey ebeveyne sahip olmanın çocukların benlik kavramı üzerinde etkisi olduğu bulunmuştur.

- Altunay, Arzu - Öz, Fatma, *Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Benlik Kavramı*, 2006, Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 13(1), 46-59, Ankara.

ÖZET: Araştırma, Ankara İli Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki üç hemşirelik yüksekokulunda okuyan öğrencilerin benlik kavramlarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak demografik bilgileri içeren anket formu ile Giessen Testi (Ben Formu) kullanılmıştır. Giessen Testi, kişinin kendisini nasıl algıladığını saptamakta ve altı alt ölçekten oluşmaktadır. Test, alt ölçeklerin özelliklerine göre hazırlanmış olan şablonlar ile değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde ise t Testi ve ANOVA İstatistiksel Testleri ile yüzdelik kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin sevimli, istediğini yapabilen, güzel görünmeye dikkat eden, ilişki kurulması zor, para harcamada kontrollü, kızgınlıklarını içinde tutan, sevgi duygularını gösteren, çevresine itimat eden, verici, yaratıcı, özveride bulunan, karşı cinsle ilişki kurabilen ve başkaları ile beraber olmaktan hoşlanan kişilik özeliklerine sahip oldukları saptanmıştır.

- Yılmaz, Fatma - Arikan, Duygu, *İşitme Engelli Adölesanlarının Benlik Kavramı ve Depresyon Belirti Düzeyleri Arasındaki İlişki*, 2008, Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 11(4), 67-75, Erzurum.

ÖZET: Bu araştırma işitme engelli adölesanların benlik kavramı ve depresyon belirti düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek ve sosyo demografik özelliklerle karşılaştırmak amacıyla tanımlayıcı ve ilişki arayıcı nitelikte planlanmış ve yapılmıştır. Araştırma 5 Ocak-29 Şubat 2004 tarihleri arasında Trabzon ili İşitme Engelliler Çok Programlı Lisesinde 1, 2 ve 3. sınıflardaki 100 işitme engelli adölesan üzerinde yürütülmüştür. 15 yaşın üzerinde olan tüm öğrenciler çalışmaya dâhil edilmiştir. Araştırma verilerinin toplanmasında sosyo demografik soruları içeren anket formu, Piers-Harris Benlik Kavramı ölçeği (PHBKÖ) ve Beck Depresyon ölçeğinin (BDÖ) Türkçe'ye uyarlanmış formu kullanılmıştır. İşitme engelli adölesanların benlik saygılarının orta (49.34±10.34), depresyon belirtilerinin ise hafif (12.51±1.66) düzeyde olduğu saptanmıştır. Benlik saygısı ve depresyon belirti düzeyleri arasında ilişki olmadığı ($r=0.65$, $p>0.05$) belirlenmiştir. İşitme engelli adölesanların yaşları ve eğitim düzeyleri arttıkça benlik kavramlarının artığı, depresyon belirti düzeylerinin azaldığı saptanmıştır.

- Sarı, Mediha - Önder, Fulya Cenkseven, *İlköğretim Öğrencilerinde Okul Yaşam Kalitesi ve Benlik Kavramı*, 2008, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 5(2), 1-16, Sakarya.

ÖZET: Bu çalışmanın temel amacı, ilköğretim öğrencilerinin okullarındaki yaşam kalitesine ilişkin algılarının, benlik kavramını belirlemek amacıyla kullanılan "Piers-Harris Çocuklarda Öz-Kavramı Ölçeği"nin "Davranış", "Zihinsel/okul durumu", "Fiziksel görünüm", "Kaygı", "Gözde olma" ve "Mutluluk" alt ölçeklerinden alınan puanlar tarafından ne ölçüde yordandığını belirlemektir. Araştırma, Adana ili Seyhan ve Yüreğir merkez ilçelerinde bulunan dört ilköğretim okulunun 4., 5., 6. ve 7. sınıfına devam eden 493 öğrenci (235 kız, 258 erkek) üzerinde gerçekleştirilmiştir. "Okul Yaşam Kalitesi Ölçeği" (OYKÖ) ve "Piers-Harris Çocuklarda Öz-Kavramı Ölçeği" kullanılarak toplanan verilerin analizinde aşamalı regresyon analizi kullanılmıştır. Verilerin analizi sonucunda, "Çocuklarda Öz-Kavramı Ölçeği'nin tüm boyutlarının okul yaşam kalitesi ile anlamlı ilişkiler gösterdiği belirlenmiştir ($p<.001$). Yapılan aşamalı regresyon analizi sonucunda ise "Davranış", "Gözde olma", "Mutluluk", "Zihinsel/okul durumu" ve "Kaygı" değişkenlerinin okul yaşam kalitesinin anlamlı yordayıcıları olduğu, "Fiziksel görünüm" değişkeninin katkısının ise anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin okul yaşam kalitesi düzeylerini yordayan beş değişkenden en yüksek yordama katkısının "Davranış" değişkenine ait olduğu görülmüştür. Bu beş değişken, ilköğretim öğrencilerinin okul yaşam kalitesi puanlarında gözlenen toplam varyansın %29.2'sini açıklamaktadır.

- Altıntaş, Atahan - Çağlar, Emine - Aşçı, F. - Karahan, Bengü Güven - Uygurtaş, Murat, *Çocuklar ve Gençler için Fiziksel Benlik Algısı Envanteri'nin Yapı ve Ölçüt Bağlantılı Geçerliğinin Test Edilmesi*, 2009, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 14(2), 3-12, Ankara.
- Adana, Filiz - Kutlu, Yasemin, *Anne-Baba Tutumlarının Adolesanların Kendilik Kavramı Üzerine Etkisi*, 2009, Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 12(2), 18-23, Erzurum.

ÖZET: Bu çalışma 12-15 yaş grubu arasındaki adolesanların benlik kavramını ve benlik kavramının gelişiminde anne-baba tutumlarının etkisini belirlemek amacı ile "tanımlayıcı" ve "ilişki araştırıcı"

olarak yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Milli Eğitim Bakanlığı Kağıthane İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ilköğretim okullarının ikinci kademesinde öğrenim gören öğrenci ve bu öğrencilerin anne-babaları oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise Kağıthane ilçesi Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı kura yöntemi ile belirlenen 4 ilköğretim okulunda öğrenim gören, araştırma kriterlerine uyan ve istatistik uzmanının belirlediği sayıya göre seçilen 320 öğrenci ve bu öğrencilerin anne-babaları oluşturmuştur. Öğrencilere kendilerini tanıtıcı anket formu ve Piers Harris'in Çocuklar için Öz-Kavramı Ölçeği; bu öğrencilerin anne-babalarına kendilerini tanıtıcı anket formu ve PARI Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği uygulanmıştır. Annelerin ve babaların PARI'nin alt boyutlarından aldıkları puanlar incelendiğinde annelerin "aşırı annelik" (`X=49.51±8.42) ve "sıkı disiplin" (`X=43.04±9.04); babaların da "sıkı disiplin" (`X=44.36±7.59) alt boyut puanlarının yüksek olduğu bulunmuştur. Adolesanların benlik kavramı puanları `X=58.36±9.95 olup anne-baba tutumlarının adolesanların benlik kavramı üzerinde etkisi olduğu bulunmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda bulgular tartışılmış ve öneriler sunulmuştur.

- Karaca, Neşe - Dursun, Meltem, *Ergenlerde Üstbenlik Yapılanmasının Projektif Testlerle Değerlendirilmesi*, 2010, Yansıtma: Psikopatoloji ve Projektif Testler Dergisi, (13), 95-110, İstanbul.

ÖZET: Superego is the character of structure thought to be improved latest. Being a corporation undertaking critical functions, it is separated from ego. Starting to improve from the commencement of the child's learning about the culture and to speak, the superego continues its development towards the individual lives and every feature of development stage. When the individual reaches adolescence, the superego is also in the situation of reaching a particular structure. In adolescence, the superego - while shaping the individual's thoughts and behaviors- also keeps on developing with the effects of the life experiences of the individual and developmental characteristics of the period. This development assuredly continues until the end of puberty. The aim of this work is to analyze the different superego structures of individuals in puberty. The superego structurings will be compared by evaluating the result of "Rorschach" and "Tat" tests applied to the individuals.

- Özdemir, Yalçın - Çok, Figen, *Ailede Özerk-İlişkisel Benlik Ölçeklerinin Lise Öğrencileri için Uyarlanması ve Psikometrik Özellikleri*, 2011, İlköğretim Online Dergisi, 10(1), 121-132, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmada "Ailede Özerk-İlişkisel Benlik Ölçekleri"nin (Kağıtçıbaşı, 2007) psikometrik özellikleri incelenmiştir. Çalışmada Ankara merkezde öğrenim gören 1133 öğrenci 22 maddeden oluşan ailede özerk-ilişkisel benlik ölçeklerini doldurmuştur. Ölçek üç alt boyuttan oluşmaktadır: ailede özerk benlik, ailede ilişkisel benlik ve ailede özerk-ilişkisel benlik. Ölçeğin yapı geçerliği ve faktör yapısı açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin üç faktörlü olduğu ve doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin üçlü faktör yapısının doğrulandığı görülmüştür. Ailede özerk benlik ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı (.69), ailede ilişkisel benlik ölçeğinin iç tutarlık katsayısı (.77) ve ailede özerk-ilişkisel benlik ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı (.73) kabul edilebilir bulunmuştur. Ailede özerk-ilişkisel benlik ölçeklerinin benlik kurgusu açısından cinsiyet farklılıklarını değerlendirmede de kullanılabilir olduğu görülmüştür. Sonuçlar ölçeğin lise öğrencileri geçerli ve güvenilir olduğunu göstermiştir.

- Demir, Özden - Özmen, Suna Kaymak, *Üniversite Öğrencilerinin Üst Biliş Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2011, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20(3), 145-160, Adana.

ÖZET: Bu araştırmanın temel amacı, üniversite öğrencilerinin algıladıkları üst biliş düzeylerini belirlemek ve üst biliş düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymaktır. İlişkisel tarama modelinde yürütülmüş bu araştırmanın örneklemini Kafkas Üniversitesi Eğitim, Veteriner, Fen Edebiyat ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerine devam eden toplam 1745 öğrenci oluşturmuştur. Kayıp veriler elendikten sonra araştırmanın örneklemi toplam 1083 öğrenciden oluşmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak sosyo-demografik özelliklerin belirlenmesi amacıyla "Kişisel Bilgi Formu" ve "Üst Biliş-30 Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda üniversite öğrencilerinin üst biliş ölçeğinde en yüksek puanı bilişsel farkındalık alt boyutunda aldıkları görülmüştür. Yine elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin cinsiyetlerine göre üst biliş toplam, bilişsel güven ve düşünce kontrol ihtiyacı boyutlarında kız öğrenciler lehine; öğrenim gördükleri fakültelere göre ise, bilişsel farkındalık boyutunda İktisadi İdari Bilimler fakültesi lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Sınıf düzeylerine göre incelendiğinde ise, üst biliş ölçeğinin, kontrol edilemezlik ve tehlike boyutunda beşinci sınıf ortalamasının, dördüncü, birinci, ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerine göre daha düşük olduğu görülmüştür.

- Bolat, Nurullah - Doğangün, Burak - Yavuz, Mustafa Fatih - Demir, Teoman - Kayaalp, Mehmet Levent, *Doğuştan Tam Görme Engeli Olan Ergenlerin Depresyon, Kaygı Düzeyleri ve Benlik Kavramı Özellikleri*, 2011, Türk Psikiyatri Dergisi, 22(2), 77-82, Ankara.

ÖZET: Araştırmalarda görme engelinin çocuk ve ergenlerin ruh sağlığını etkileyebileceği bildirilmiştir. Bu çalışmada doğuştan tam görme engeli olan ergenlerin depresyon, kaygı düzeyleri ve benlik kavramı özelliklerinin araştırılması amaçlanmıştır. Yöntem: Bu araştırma kesitsel niteliktedir. Araştırmaya görme engelliler için özelleşmiş bir ilköğretim okulunda öğrenim gören 40 doğuştan tam görme engeli olan ergen ve kontrol grubu olarak yaş, cinsiyet ve sosyoekonomik düzey yönünden eşleştirilmiş 40 gören ergen dahil edildi. Her iki grupta da, ergenlerin yaş ortalaması 12.82±1.17'dir ve ergenlerin %57.5'i erkek (n=23), %42.5'i kızdır (n=17). Araştırmada Çocuklar İçin Depresyon Ölçeği, Piers-Harris Çocuklarda Öz Kavramı Ölçeği, Spielberger Çocuklar İçin Süreklilik Kaygı Envanteri ve sosyodemografik veri formu kullanıldı. Her iki gruptan elde edilen ölçeklerin ortalama puanları Mann-Whitney U testi ile karşılaştırıldı. Bulgular: İki grup arasında depresyon puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmadı. Piers-Harris Çocuklarda Öz Kavramı Ölçeği toplam puanlarında ve mutluluk, fiziksel görünüm, popülerlik, davranış ve uyum alt ölçekleri puanlarında iki grup arasında anlamlı farklılık yoktu. Zihin ve okul durumu alt ölçeği puanları görme engeli olan grupta, kontrol grubu ile karşılaştırıldığında anlamlı olarak daha yüksek bulundu. Görme engeli olan ergenlerin kaygı düzeyleri, gören ergenlere oranla istatistiksel olarak anlamlı biçimde yüksek bulundu. Sonuç: Bu sonuçlar doğuştan tam görme engeli olan ergenlerin, gören ergenlerle karşılaştırıldığında, depresyon düzeyleri ve benlik kavramı özelliklerinin benzer olduğunu, kaygı düzeylerinin ise daha yüksek olduğunu göstermektedir.

- Altun, Fatma - Yazıcı, Hikmet, *Üstün Yetenekli Öğrencilerin Benlik Kavramları ve Akademik Öz-Yeterlik İnançları: Karşılaştırmalı Bir Çalışma*, 2012, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12(23), 319-334, Burdur.

ÖZET: Bu çalışmanın temel amacı, üstün yetenekli olan ve üstün yetenekli olmayan öğrencilerin benlik kavramları ve akademik öz-yeterlik inançlarını karşılaştırmalı olarak incelemektir. Ayrıca üstün yetenekli tanısı alan öğrencilerin benlik kavramları ve akademik öz-yeterlik inançlarında cinsiyete ve sosyo-ekonomik düzeye (SED) dayalı farklılıkları incelemek araştırmanın diğer amaçlarıdır. Çalışma grubu 385 ortaöğretim öğrencisinden (Üstün Yetenekli=124, Fen Lisesi= 132, Genel Lise= 129) oluşmaktadır. Araştırmanın verileri Bilgi Toplama Formu, Piers-Harris Çocuklar için Benlik Kavramı ve Akademik Öz-Yeterlik Ölçekleri ile toplanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, üstün yetenekli öğrencilerin benlik kavramı ve akademik öz-yeterlik puanları üstün olmayan her iki gruptan daha yüksektir. Üstün yetenekli kızlar ile erkeklerin benlik kavramları ve akademik öz-yeterlik inançları arasında anlamlı fark yoktur. Yüksek SED'deki üstün yeteneklilerin benlik kavramları düşük SED'deki üstün yeteneklilerden daha olumludur.

- Özdemir, Yalçın, *Ergenlerin Öznel İyi Oluşlarının Özerk, İlişkisel ve Özerk-İlişkisel Benlik Kurguları Açısından İncelenmesi*, 2012, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4(38), 188-198, Ankara.

ÖZET: Özerklik ve ilişkiselliğin iyi oluş için önemi bunları temel gereksinimler olarak gören öz belirleme kuramınca sıkça vurgulanmıştır. Ancak öznel iyi oluş özerklik ve ilişkisellik gereksiniminin karşılanmasından farklı şekillerde etkilenmektedir çünkü bu gereksinimlerin karşılanması kültüre göre farklılık gösterebilmektedir. Bu çalışmada ergenlerin öznel iyi oluşlarının özerk, ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurgularına göre nasıl farklılık gösterdiği incelenmiştir. Araştırmaya 14–18 yaşlarında, Ankara merkezde lise 9-11. sınıflarda öğrenim gören 580 öğrenci katılmıştır. Araştırma gurubundaki ergenlerin yaş ortalaması 16.26 (SS=1.06) ve yaş aralığı 14-18'dir. Araştırmaya katılan öğrencilerin 336'sını (%58) kız, 244'ünü (%42) erkek öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak Demografik Bilgi Formu, Ailede Özerk-İlişkisel Benlik Ölçekleri, Pozitif-Negatif Duygu Ölçeği ve Yaşam Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. MANOVA sonuçları ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurgusunun ergenlerin olumlu duyguları ve yaşam doyumları; özerk benlik kurgusunun ise olumsuz duyguları üzerinde etkili olduğunu göstermiştir. Buna göre benlik kurgularını ilişkisellik ve özerk-ilişkisellik açısından tanımlayan ergenlerin yaşam doyumu ve olumlu duygu puan ortalamalarının kendilerini özerk olarak tanımlayanlardan yüksektir. Ayrıca, özerk grupta yer alan ergenlerin olumsuz duygu puanları özerk-ilişkisel olanlardan yüksektir. Bu sonuçlar Türk kültüründe ilişkiselliğin ve özerk-ilişkiselliğin gençlerin iyi oluşları üzerindeki önemini göstermektedir. Bu çalışmanın sonuçlarının psikolojik danışmanlar ve ana-babalar için önemli sonuçları bulunmaktadır.

- Akyol, Aysel Köksal - Salı, Güneş, *Yatılı ve Gündüzlü Okuyan Çocukların Benlik Kavramlarının ve Sosyal Destek Algılarının İncelenmesi*, 2013, Kastamonu Eğitim Dergisi, 21(4), 1377-1398, Kastamonu.

ÖZET: Benlik kavramı üzerinde ilk önemli etki anne baba ve aile, ikincisi arkadaş grupları, üçüncüsü ise okuldur. Disiplin ve sevgi aracılığıyla anne babadan, uygun davranışı gösterme baskısı ile yaşıtlarından, başarı ya da başarısızlık durumu ile okul yaşantılarından ve başka birçok faktörden et-

kilenmektedir. Bu faktörlerden birisi de sosyal destek faktörüdür. Çocukların desteklendiği ailelerde, bireyler olumlu bir kişilik oluşturmakta ve daha olumlu bir sosyal yapı geliştirmektedirler. Çocuğun ailesi içinde başlayan psiko-sosyal gelişiminde sonraları arkadaşları da önem kazanmaya başlamaktadır. Arkadaşlık ilişkileri iyi olan çocukların yüksek benlik saygısına sahip olduğu, bununla tutarlı olarak, düşük benlik saygısının sosyal ortamlara az katılan çocuklarda görüldüğü belirtilmektir. Aile ve arkadaştan alınan sosyal destek çocuğun benlik saygısını olumlu yönde etkilemektedir. Arkadaş desteği etkili baş etme ve strateji geliştirmeyi sağlayarak hem arkadaşlardan hem de aileden sosyal destek almayı sağlamaktadır. Aile ve arkadaşların yanı sıra öğretmenler de çocuk için önemli destek kaynaklarıdır. Öğretmenlerin hem öğrencilerin sorunlarına eğilebilen, destekleyici rol üslenebilen hem de çocuklara model olabilen nitelikte olmaları onların benlik kavramının gelişiminde oldukça önemlidir. Öğretmenin destekleyici tutumu, arkadaş desteğini de arttırabilmektedir. Benlik kavramı çocuk için önemli olan bu sosyal destek kaynaklarından alınan destekle olumlu yönde şekillenir. Benliğin olumlu yönde şekillenmesi ise çocuğun uyumunu kolaylaştırır. Bu araştırma, yatılı ve gündüzlü okuyan çocukların benlik kavramlarının ve sosyal destek algılarının okula devam etme şekli, cinsiyet ve sınıf düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğini ve çocukların benlik kavramı ile sosyal destek algıları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini 286 çocuk oluşturmuştur. Araştırmanın verileri Genel Bilgi Formu, Piers-Harris'in Çocuklar İçin Benlik Kavramı Ölçeği ve Çocuk ve Ergenler için Sosyal Destek Değerlendirme Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin analizinde ilişkisiz çift faktörlü varyans analizi (ANOVA), scheffe çoklu karşılaştırma testi ve Pearson korelasyon katsayısı önemlilik testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda okula devam etme şeklinin çocukların benlik kavramında ve sosyal desteğin tüm alt boyut puanlarında yatılı ilköğretim bölge okuluna gündüzlü devam eden çocukların lehine anlamlı farklılığa neden olduğu bulunmuştur ($p<.01$). Cinsiyetin, okula devam etme şekli farklı olan çocukların benlik kavramlarında ve sosyal desteğin tüm alt boyut puanlarında kızlar lehine anlamlı ($p<.05$) farklılığa neden olduğu tespit edilmiştir. Her üç okula devam etme şeklinde de (yatılı ilköğretim bölge okuluna yatılı ve gündüzlü devam edenler, normal ilköğretim okuluna devam edenler) çocukların benlik kavramı puanı ile arkadaş desteği, aile desteği, öğretmen desteği ve toplam destek puanları arasında pozitif ve ($p<0.01$) düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

- Kaygusuz, Canani - Özpolat, Ahmet Ragıp, *Üniversite Öğrencilerinin Ego Durumlarına Göre Özdenetimlerinin İncelenmesi (An Analysis of University Students' Levels of Self-control According to Their Ego States)*, 2016, Eurasian Journal of Educational Research, (64), 197-212.

ÖZET: Problem Durumu: Bireyci kültürlerde özerkleşme bireyin gelişim seyri göz önüne alındığında çocukluk döneminde genel olarak tamamlanırken toplulukçu kültürlerde özerklik bireyin çocukluk döneminden ziyade bireyin bir meslek edinmesiyle kazanılmaktadır. Keza toplulukçu kültürlerde meslekler arası hiyerarşi oldukça derindir ve akademik meslekler genel olarak daha makbul meslekler olarak algılanmaktadır. Keza toplulukçu kültürlerde bireyin dünyayla ilişki kurma biçimi daha fazla toplumsal uyum ekseninde gelişmekte; bireyler kendilerinin isteklerinden çok kültürün öğretileri doğrultularında dış dünyayla ilişkilenmektedirler. Bu kültürlerde bireylerin denetimlerinin daha çok dışsal olduğu, özdenetim mekanizmalarının daha düşük olduğu da bilinmektedir. Bireylerin dış dünyayla ilişkilerinin düzenlenmesinde yurt dışı çalışmaları ego durumların da özdenetim kadar etkili olduğunu göstermektedir. Ancak bu konuda Türkiye'de bir çalışmaya rastlanamadığından, bu çalışma bireylerin özdenetimleri ile ego durumları arasında ilişkiye odaklanmıştır. Çalışmada, her iki ölçeğin

genel puanlarında hareketle bir değerlendirilmeye gidilmemiş, bulgular ölçeğin alt boyutlarına dayalı olarak çözümlenmiştir. Bu bağlamda bu çalışma, ego durumları ile özdenetimlerinin alt boyutları arasında ilişkiye odaklanılmış ve aşağıdaki iki soruya cevap aranmıştır. a) Ego durumları ile özdenetimin alt boyutları arasında ilişki var mıdır? b) Ego durumları özdenetimi yordamakta mıdır?. Araştırmanın Amacı: Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin ego durumlarıyla öz denetimlerinin alt boyutları arasındaki ilişkiyi incelemek ve ego durumlarının özdenetimi yordayıp yordamadığını anlamaktır. Araştırmanın Yöntemi: Üniversite öğrencilerinin ego durumları ile özdenetimleri arasında bir ilişkinin olup olmadığını ve ego durumlarının özdenetimlerini ne düzeyde açıkladığını inceleyen araştırmada, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir. Çalışma TA kavramları arasında yer alan ego durumları ve öz denetim alt boyutları arasında nasıl bir ilişkinin olduğunu ve bu değişkenlerin birbirlerini etkileme durumlarını incelemeyi hedeflediği için ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmada Özpolat, Kaygusuz ve Duyan tarafından geliştirilen 5'li likert tipi ve 17 maddeli Ego Durumları Ölçeği ile Duyan ve arkadaşları tarafından geliştirilen ve 36 maddeden oluşan yine 5'li likert tipi ölçek kullanılmıştır. Her iki ölçeğinde geçerlik ve güvenirlikleri yüksektir. Araştırma Bulguları: Araştırma bulgularına göre, ego durumlarının alt boyutları olan ebeveyn, yetişkin ve çocuk ego durumuyla özdenetimin alt boyutları olan yaşantısal özdenetim, yenileyici özdenetim ve onarıcı özdenetim arasında anlamlı bir ilişki vardır. Ebeveyn ego durumunun yenileyici özdenetim ile .27; yetişkin ego durumunun yenileyici özdenetim ile .27 ve onarıcı öz denetim ile .19 düzeyinde ilişkili olduğu ve her üç durumun da ($p < .01$) düzeyinde anlamlı olduğu anlaşılmıştır. Çocuk ego durumunun, özdenetim alt boyutları arasından sadece yaşantısal özdenetim ile .15 ($p < .05$) düzeyinde anlamlı ilişkili olduğu anlaşılmış ve diğer iki alt boyut ile ilişkisi bulunamamıştır. Ego durumlarının bireylerin öz denetimlerini yordayıp yordamadığını anlamak için kurulan regresyon modelinin anlamlılığının test edildiğinde orta çıkan tek yönlü ANOVA testi sonuçlarına göre, F3-274: 6.356; $p < .001$ olarak anlamlı bulunmuştur. Bu bulgu ego durumlarının öz denetimi yordadığını ortaya koymuştur. Tartışma ve Öneriler: Çalışma sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinin, ebeveyn ego durumunu kullanırken daha çok yenileyici özdenetimleriyle kara verdikleri, yetişkin ego durumunu kullanırken yenileyici ve onarıcı öz denetim ile karar verdikleri ve çocuk ego durumunu kullanırken ise yaşantısal öz denetim ile karar verdikleri görülmektedir. Keza bulgular, ego durumlarının bazı durumlarda özdenetimi yordadığını da ortaya koymuştur. Literatürde konu ile doğrudan ilgili çalışmalara rastlanamadığından bu ilişkiler her iki kavramın kuramsal temellerinden yola çıkarak tartışılmıştır. TA'ya göre ego durumları yaşantıların sonucunda gelişir ve insanın kendisiyle, dünyayla ve diğer insanlarla ilişkilerinin biçimlenmesinde temel işleve sahiptir (Dökmen, 2013). Her bir ego durumu kendi gelişim seyri içinde giderek stabil hale gelir ve bireyin ilişkilerinin yönlendiricisi halini alır. Kuramsal açıdan bakıldığında, özdenetimin de insanın evrimsel sürecinin bir parçası olarak değerlendirildiği (Mohan, 2010) ve iyi uyum yapmanın önemli oranda özdenetimin yükselmesiyle ilişkili olduğu savlanır. Yani hem ego durumları hem özdenetim aslında benzer amaçlara hizmet eden düzenekler olduğundan bu iki değişken arasında ilişkilerin olması zaten beklenebilir bir durumdur. Bu çalışma kuramsal beklentiye analitik kanıt sağlamıştır. Burada önemli olan benzer amaçlara hizmet ettiği düşünülen bu iki düzeneğin (ego durumları ve özdenetimin) alt boyutları arasındaki ilişkilerin nasıl temellendirileceğinin anlaşılmasıdır. Bu bağlamda, ego durumlarından ebeveyn ego durumu ile özdenetimin yenileyici boyutu arasındaki ilişki değerlendirildiğinde; bireyin dış dünyayla ilişkisinde ebeveynlerin çözüm modellerini taklit ederek kişiliğinin bir parçası haline dönüştürmek suretiyle oluşturduğu ebeveyn ego durumunun, aslında belli koşullar içinde bireye rehberlik eden davranış repertuarı oluşturduğunu ve bunun da yenileyici özdenetimle ilişkiyi güçlendirdiğini söylemek mümkündür. Onarıcı özdenetim ise, bireyin amaca yönelik davranışlarını etkileyen duygularını, acılarını ve bilişlerini denetlemesi ve aksaklıkları yeniden düzenleyip denge

kurmasına yardımcı olan bir düzenektir. Önceden belirtildiği üzere yetişkin ego durumu da, gerçekçi temeli olan algılar üzerinde işleyen bir düzenektir. Bu anlamda yetişkin ego durumu, davranış sonuçlarına odaklanmayı ve hatalı durumları yeniden düzenleyebilme becerisini içerdiğinden iki alt boyut arasındaki anlamlı ilişki, aslında teorik olarak benzer olduğu kabul edilen hipotetik duruma zayıf da olsa analitik kanıt sunar niteliktedir. Çocuk ego durumu erken yaşlardan itibaren dış dünyanın gerçekliğine uyum sağlamak için bireylerin çoğunlukla anlık ve duygusal tepkilerini içeren bir düzenek olduğundan, bireyin bilişsel denetim sürecinin sonuçlarının üstesinden gelerek müzik, sanat, spor gibi keyif verici etkinliklere yönelmeyi sağlayan davranışları olarak (Rosenbaum, 1993) tanımlanan yaşantısal özdenetim arasında ilişkinin saptanması da, beklentilere uygun analitik destek anlamına gelmektedir. Çalışmanın örneklemi üniversite öğrencileridir ve sonuçların genellenebilirliği sınırlıdır. Bu yüzden, bu çalışmanın benzeri farklı örneklem grupları üzerinde gerçekleştirilebilir. Ancak sadece nicel verilere ve ölçeklerin ölçme gücüne bağlı olarak sağlanan bu bulguların yeni bulgularla desteklenmesine ve karma desenli araştırma modelleriyle her iki kavramın yeniden incelenmesine ihtiyaç duyulduğu da söylenebilir. Bern'ün ego durumları teorisi literatürde farklı kapsamlarda ele alınmaktadır ancak toplulukçu kültürlerde insanlar arası ilişkileri inceleyen bu teorinin farklı çalışmalarda da kullanılması Transaksiyonel Analiz konusundaki çalışmalara da katkı sağlayabilir. TA ve öz denetim arasındaki ilişkilerin incelendiği bu çalışmanın farklı değişkenlerle çalışılması alana daha farklı katkılar sunabilecektir.

- Çağlar, Emine - Aşçı, F. Hülya - Bilgili, Naile, *Üniversite öğrencilerinde Fiziksel Benlik Ölçeği Türkçe Sürümünün Psikometrik Özellikleri*, 2017, Anadolu Psikiyatri Dergisi, 18(6), 594-601.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı Ninot ve arkadaşlarının geliştirdiği Fiziksel Benlik Ölçeğinin (FBÖ) Türkçe sürümünün geçerlilik ve güvenilirliğinin üniversite öğrencileri örnekleminde incelenmesidir. Yöntem: Çalışmaya 187 kadın ve 106 erkek olmak üzere toplam 293 üniversite öğrencisi (Ort. yaş 21.97±1.71 yıl) katılmıştır. Katılımcılara FBÖ'nün yanı sıra, Sosyal Fizik Kaygı Ölçeği (SFKÖ) ve Kendini Fiziksel Tanımlama Ölçeği (KFTÖ) uygulanmıştır. FBÖ'nün yapı geçerliliğinin analizi için doğrulayıcı faktör analizi, eş zamanlı geçerlilik için KFTÖ ile, yakınsak geçerlik için SFKÖ ile, FBÖ arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon analizi ile incelenmiştir. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Bulgular: Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları, elde edilen uyum indeks değerlerinin iyi ve mükemmel düzeyde olduğunu, FBÖ'nün Türkçe sürümünün altı faktörlü yapısının desteklendiğini ve özgün ölçeğin faktör yapısı ile benzerlik gösterdiğini ortaya koymuştur. FBÖ'nün alt ölçekleri ile KFTÖ'- nün benzer alt ölçekleri arasında 0.65-0.84 arasında değişen, SFKÖ ile FBÖ'nün alt ölçekleri arasında ise -0.23 ile -0.45 arasında değişen istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bu bulgular ölçeğin eş zamanlı ve yakınsak geçerliliğinin de desteklendiğini göstermektedir. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları 0.55-0.89 arasında değişmektedir. Sonuç: FBÖ Türkçe sürümünün geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olarak fiziksel benlik algısı araştırmalarında kullanılabileceği söylenebilir.

- Ekşi, Halil - Ümmet, Durmuş - Özoğlu, Emine Beyza, *Üniversite Öğrencilerinin Ego Durumları: Stresli Yaşantılarına Yönelik Ebeveyn Tepkileri*, Ailelerdeki Koruyucu Etkenler ve Bazı Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi, 2017, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20(37), 45–71.

ÖZET: Üniversite öğrencilerinin Transaksiyonel Analiz (T.A.) ego durumlarının, ailelerindeki koruyucu etkenler ile stres yaşantılarına yönelik ebeveyn tepkileri bağlamında incelenmesi araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Ayrıca öğrencilerin cinsiyet, aile tipi, anne-baba eğitim düzeyi ve sosyo-ekonomik düzeylerine göre T.A. ego Durumları incelenmiştir. Amaçlar doğrultusunda çalışma grubunu oluşturan öğrencilere Kişisel Bilgi Formu, T.A. Ego Durumları Ölçeği, Ailedeki Koruyucu Etkenler Ölçeği, Ergenlerin Stresli Yaşantılarına Yönelik Ebeveyn Tepkileri Ölçeği uygulanmıştır. Araştırmanın verileri Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi ve Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültelerinin farklı bölümlerinde öğrenimine devam eden ve araştırmaya seçkisiz olarak dahil edilen 211'i kız ve 84'ü erkek olmak üzere 295 öğrenci üzerinden toplanmıştır. Elde edilen bulgular incelendiğinde; öğrencilerin T.A. ego durumları ile hem stresli yaşantılara yönelik ebeveyn tepkileri hem de ailedeki koruyucu etkenler arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür. Ayrıca, öğrencilerin cinsiyet ve yetiştikleri aile tipine göre T.A. ego durumlarında anlamlı fark olduğu ancak anne ve babanın eğitim düzeyi ve sosyo-ekonomik düzeylerine göre T.A. ego durumlarda anlamlı fark olmadığı bulgularına ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular literatür ve diğer çalışmalar ışığında tartışılmış ve çeşitli öneriler getirilmiştir.

- Çam, M. Olcay - Engin, Esra - Uğuryol, Merve, *Üniversite Öğrencilerinde Benlik Gelişimi ve Güven Duygusu*, 2017, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, (10)51, 508-514.

ÖZET: Üniversite yılları ergenlik döneminden genç yetişkinliğe geçiş sürecinde bir köprü görevi üstlenmektedir. Bireyler bu süreçte kişisel, toplumsal ve mesleki anlamda birçok kazanımla yaşamlarına devam ederler. Bu kazanımların oluşmasında etkili birtakım faktörler bulunmaktadır. Bireylerin olumlu bir benlik algısı geliştirmesi ve özgüven duygularının yeterli olması, yaşadıkları bu zorlu süreçte onları desteklemektedir. Bireylerin kendine güvenmesi, kendini sevmesi ve değerli bulması, takdir edilmesi ve gösterilen sevgiyi kabul etmesi benlik bütünlüğünün oluşmasında etkilidir. Eğer bireyler çocukluk döneminde kazandığı kimlik duygusu ile üniversite yaşamında edindiği toplumsal kimlik duygusunu bütünleştirebilirse güven duygusu oluşur. Aynı zamanda bireyin uyum yeteneği güçlenir ve sorunlarla daha kolay baş edebilir. Bireylerin uyum yeteneğinin olması ve karşılaştıkları sorunlar karşısında etkili baş edebilmeleri aynı zamanda olumlu ruhsal sağlığı da beraberinde getirir. Çünkü ruh sağlığı bireylerin bedensel, ruhsal ve toplumsal açıdan tam bir iyilik hali olarak tanımlanır. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda üniversite öğrencilerinde benlik gelişimi ve yeterli özgüven duygusunun oluşumu konularına dikkat çekilmesinin, bireylerin hem kişisel anlamda gelişmesi hem de ruhsal sağlıklarının korunmasında etkili olacağı düşünülmektedir. Bu derlemede; üniversite öğrencilerinde benlik gelişimi ve güven duygusu arasındaki ilişki literatür doğrultusunda irdelemeyi amaçlamaktadır.

1.3.3. Kitaplar

- Tamar, M. - Erermiş, Serpil - Aydın, Cahide, *Çocuk Psikiyatrisine Başvuran Gençlerde Kendilik Kavramı*, 1992, Saray Tıp Kitabevleri, İzmir.

2. "Kimlik" Teması

"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma" konulu eserlerden doksanı (90) *"Kimlik"* teması altında tasnif edilmiştir. Bu tema altındaki eserlerin dördü (4) kitap, elli altısı (56) makale ve otuzu (30) tez olarak hazırlanmıştır.

Grafik 22: "Kimlik" Teması (90)

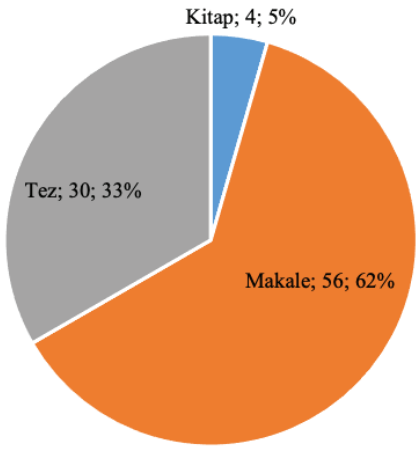

Tema altındaki eserlerin türlerine göre dönemsel dağılımına ilişkin grafik aşağıda sunulmuştur. Buna göre; *"Kimlik"* temasına ait toplam eser sayısının son döneme kadar düzenli bir artış yaşadığı görülmektedir. Eser türleri açısından bakıldığında ise makale türündeki eserler açısından da aynı seyir söz konusuyken tez türünde eserlerin son dönemde bir azalış gösterdiği görülmektedir. Kitap çalışmalarına bakıldığında, dört adet kitaptan ikisi 2010-2017 yılları arasında verilirken bir kitap 2000-2009 döneminde diğer kitap da 1980-1999 döneminde kaydedilmiştir. Bu açıdan zaten az sayıda olan kitap türü için dönemsel dağılım adına önemli bir detaya ulaşılamamıştır.

Grafik 23: "Kimlik" Temasında Dönemsel Dağılım

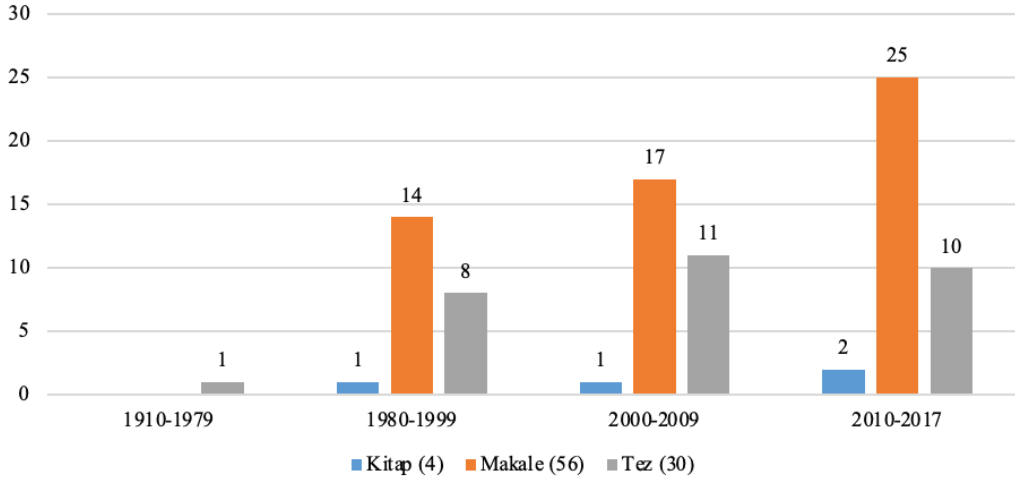

İlgili tema içerik olarak incelendiğinde kimlik oluşumu, kimlik yapıları, kimlik farklılıkları, kimlik karmaşası, bocalaması, kimlik işlevleri ve kimlik statüleri konularına değinilmiştir. Farklılaşan bu içeriklerle birlikte Türkiye'de gençlik ve kimlik konulu alanyazınının büyük çoğunluğu kimlik statüleri modelini temel alarak hazırlanmıştır. Hemen hepsi nitel yöntem kullanılarak yapılan araştırmalarda yoğun olarak Benlik Kimliği Statüleri Ölçeği (BKSÖ) ve Objektif Ego Kimlik Statüsü Ölçeği kullanılmıştır. Tezler açısından bakıldığında Prof. Dr. Oya Gülendam Ersever danışmanlığında hazırlanan "Sosyal Destek Düzeyleri Farklı Üniversite Öğrencilerinin Bazı Değişkenlere Göre Kimlik Statüleri" (Uzman, 2002) isimli doktora tezi 1611 üniversite öğrencileri ile, Prof. Dr. Işık Savaşır "Liseli Gençlerin Kimlik Statülerinin Cinsiyet, Yaş ve Sosyal Çevre Açısından İncelenmesi" başlıklı doktora tezi ise lise öğrencileriyle yapılan araştırma tezleri olarak öne çıkmaktadır. "Ergenlik Döneminde Kimlik ve Bağlanma İlişkileri: Kimlik Statüleri ve Bağlanma Stilleri Üzerinden Bir İnceleme" (Tümen ve Morsünbül, 2008), "Gençlerde Otoriteryenizmin Yordayıcıları Olarak Kimlik Statüleri ve Kimlik Stillerinin İncelenmesi" (Demir ve Derelioğlu, 2010) "Ergen Öznel İyi Oluşu ile Kimlik Statüsü İlişkisinin İncelenmesi" (Eryılmaz, 2011) başlıklı makaleler ise kimlik statüleri içeriğinde öne çıkan eserlerdir.

Ergenlik döneminde kimlik gelişimini etkileyen aile, arkadaşlık, iş ve meslek, sağlık, medya, kültür ve din başlıkları makale ve tezlerde öne çıkan diğer konulardır. Bu anlamda aile, arkadaş ve sosyal çevrenin etkisi Alisinanoğlu ve Solmaz (2004), Yenihayat (2011) Aslan (2013), Uzman (2002) tarafından araştırılırken; kimlik gelişiminde televizyon ve medyanın etkisi Dağ (2009), Sadi (2007), Göksel (2005), Daşkıran (2009) tarafından araştırılmış; sağlığın ve engelliliğin etkisi Dereboy (1997), Çeçen (2001), Doruk ve ark. (2005) tarafından incelenmiş ve kaleme alınmış, Kaleci (2016) Sözer (2017) Dağcı ve Orhan (2015), Tavukçuoğlu (1999) Başkurt (2009), Demir (2009), Çufta (2011) din ve kültür bağlamında kimlik konularını ele almışlardır.

Tezler türleri açısından incelendiğinde dokuz (9) doktora, yirmi (20) yüksek lisans tezi kaydedilmiştir. 1973 yılında Aysel Ekşi tarafından kaleme alınan "Gençlerde Kimlik Konusunda Bir Araştırma" başlıklı doçentlik tezi kimlik konusunda kaleme alınmıştır. Bu bağlamda *"Kimlik"* temasında uzmanlaşmanın fazla olduğu söylenebilir.

Kitap türünde verilen eserlerden ikisi (2) Bayhan (2003) ve Karaca (2011) tarafından üniversite öğrencileri kapsamında kaleme alınmıştır. İlgili temada verilen ilk kitap türünde eser ise Dereboy tarafından kaleme alınan "Kimlik Bocalaması: Anlamak, Tanımak, Ele Almak" (1993) isimli eserdir.

2.1. Tezler

- Ekşi, Aysel, *Gençlerde Kimlik Konusunda Bir Araştırma*, 1973, Doçentlik, Ankara Üniversitesi.
- Kula, Mustafa Naci, *Ergenlerde Kimlik Bunalımı ve Din Eğitiminin Etkisi*, 1986, Yüksek Lisans, 85s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uludağ Üniversitesi.
- Eryüksel, Gül N., *Ergenlerde Kimlik Statülerinin İncelenmesine İlişkin Kesitsel Bir Çalışma*, 1987, Yüksek Lisans, 145s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada benlik-kimliği statüleri, alınan eğitim türü, üniversitede geçirilen süre ve cinsiyet değişkenleri açısından kesitsel olarak incelenmiştir. Bu amaçla Hacettepe Üniversitesinin Beytepe Kampüsünde Fizik Mühendisliği, Türkdili ve Edebiyatı ve İşletme Bölümlerinde 1-4. yılda eğitimlerini sürdüren kız ve erkek öğrenciler (toplam 364 kişi) araştırma örneklemini oluşturmuştur. Araştırmada, deneklerin benlik-kimliği statülerini değerlendirmek amacıyla kullanılan "Benlik-Kimliği Objektif ölçüm Skalası Geliştirilmiş Formu'nun (EOM-EIS) ön çalışma kapsamındaki ayrı bir örneklem grubunda, iç tutarlık, test-tekrar test, iki-yarım güvenirlik, kapsam ve ölçüt geçerliği açılarından güvenirlik ve geçerlik değerlendirmesi yapılmıştır, ölçeğin güvenirlik ve geçerliğinin kabul edilir düzeyde olduğu saptandıktan sonra, araştırmada başlıca veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. EOM-EIS ' le elde edilen verilere uygulanan istatistik- 2 sel analiz teknikleri -X uyum ve bağımsızlık testi-, deneklerin kimlik statülerine dağılımının alınan eğitim türünden ve üniversitede geçirilen süreden bağımsız olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte deneklerin kimlik statülerine dağılımı cinsiyete bağımlı bulunmuştur. Araştırmada söz konusu değişkenler açısından analiz sonuçlarına göre, gençler arasında en sık gözlenen statü, kararsız kimlik statüsü olmuştur. Cinsiyet açısından bakıldığında kızlarda ikinci derecede sıklıkla rastlanan statü bağımlı kimlik statüsü iken, erkeklerde ikinci derecede sıklıkla rastlanan statü başarılı kimlik statüsü olmuştur. Buna karşın başarılı kimlik statüsü erkeklerde en sık gözlenen statüyken, kızlarda en az gözlenen statüdür. Ayrıca cinsiyet değişkeni açısından ele alındığında kız ve erkeklerin kimlik statülerine dağılımı, alınan eğitim türüne göre farklılık göstermiştir. Buna göre Fizik Mühendisliği ve İşletme Bölümlerinde, kız ve erkeklerin kimlik statülerine dağılımı anlamlı farklılık gösterirken; Türk dili ve Edebiyatı Bölümü'nde deneklerin kimlik statülerine dağılımı cinsiyetten bağımsız bulunmuştur. Bu araştırmada elde edilen bulgular, EOM-EIS'in değerlendirme özellikleri açısından ve yayınlardaki bulgulara göre değerlendirilmiştir. Yayınlardaki bulgularla, araştırmada elde edilen bulguların tartışılmasında denekler hakkında Bilgi Formlarından elde edilen betimsel bilgiler de kullanılmıştır.

- Varan, Azmi, *Liseli Gençlerin Kimlik Statülerinin Cinsiyet, Yaş ve Sosyal Çevre Açısından İncelenmesi*, 1990, Doktora, 260s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, lise çağındaki gençlerin benlik-kimliği statülerini araştırmak ve cinsiyet, yaş ve sosyal-çevrenin kimlik statüleri üzerindeki etkilerini incelemektir. İçel'in Tarsus ilçesinde, biri özel ikisi devlet okulu olan üç okulda, toplam 638 lise öğrencisiyle yürütülen araştırmada, Bennion ve Adams'in ülkemizde üniversite öğrencileri üzerinde güvenirlik ve geçerlik çalışmaları yapılmış olan. Benlik Kimliği Statüleri Objektif Ölçeği Geliştirilmiş Formu (EOM-EIS) kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, ülkemizdeki liseli öğrenci örneklemindeki deneklerin çoğunluğunun kararsız kimliğe sahip olduğu görülmüştür. En sıklıkla rastlanan ikinci kimlik statüsü, başarılı kimlik statüsü olmuş ve bunu sırasıyla kargaşalı ve erken bağlanmış kimlik statüleri izlemiştir. Deneklerin kimlik statülerine dağılımının ise, cinsiyete bağlı olmadığı bulunmuştur. Diğer yanda, artan yaşla birlikte olumsuz kimlik statülerine (erken bağlanmış ve kargaşalı) sahip olan deneklerin yüzdesinde azalma; olumlu kimlik statülerine (başarılı ve kararsız) sahip olan deneklerin yüzdesinde ise artış görülmüştür. Bu bulgu, küçük bir örneklem grubuyla yapılan izleme çalışmasından elde edilen verilerle de desteklenmiştir. Aynı şekilde, sosyal çevrenin de kimlik statüleri üzerinde anlamlı düzeyde etkisi olduğu görülmüştür. En yüksek oranda olumlu kimlik statülerine, göreceli olarak yüksek sosyo-ekonomik düzeyden gelen, çeşitli imkanlara ve alternatiflere sahip olan gençler arasında rastlanmıştır. Ancak, imkanların ve alternatiflerin oldukça sınırlı olduğu ortamların da yüksek oranda

olumlu kimlik statülerine yol açtığı görülmüş ve sınırlı sayıdaki alternatiflerin gencin karar almasını (bağlanma yapmasını) kolaylaştırdığı düşünülmüştür. EOM-EIS'in güvenirlik ve geçerliği çeşitli tekniklerle irdelenmiş ve ölçeğin liseli gençlerin kimlik statülerinin belirlenmesinde güvenilir ve geçerli bir ölçek olarak kullanılabileceği düşünülmüştür.

- Özdemir, İsmet, *Kural Yönelimli Ergenlerde Kimlik Gelişimi ile Formal Düşünce Arasındaki İlişki*, 1995, Yüksek Lisans, 80s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uludağ Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışma kural yönelimli ergenlerde, kimlik gelişimiyle formal işlemsel düşünce arasındaki ilişkiyi saptamaya yönelik betimsel bir araştırmadır. Araştırmanın örneklemi,15 ve 17 yaşlarındaki kız ve erkekler arasında tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilmiş 100 kişiden oluşmaktadır. Araştırmada üç ayrı ölçme aracı kullanılarak 5 farklı puan elde edilmiştir. Bu puanlar arasındaki ilişkiler Pearson çarpım moment korelasyon katsayısı ile hesaplanmıştır. Buna göre eşit sayıda kız ve erkeklerden oluşan 15 ve 17 yaş ergenlerin öz otoriteryenizm skalası puanları ile Terazi Denge Testi puanları arasındaki ilişki olumsuz ve anlamlı bulunmuştur. Bu durum yaş ve cinsiyet özelliklerini göz önüne alarak her iki yaş ergenler içinde kural yönelimlilik özellikleriyle formal düşünce yetenekleri arasında anlamlı ve ters yönde bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Yani kural yönelimlilik özelliği arttıkça formal düşünce yeteneğinin azalacağı ya da tersi olarak kural yönelimlilik özelliğinin azalmasıyla formal düşünce yeteneğinin artacağı şeklinde yorumlanabilir. Araştırmanın temel değişkenine paralel olarak; öz otoriteryenizm puanı ile Anne baba Tutum Envanteri Otoriterlik Ölçeği puanları karşılaştırılmış buna göre aralarındaki ilişki anlamsız bulunmuştur. Bu durum öz otoriteryenizm skalasının, kural yönelimlilik özelliğini düşünce boyutunda ölçtüğü varsayılarak Anne baba otoriter tutumlarının davranışsal boyutuyla çelişkili olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca araştırmada ortaya çıkan bulgular doğrultusunda anlamlı ilişkiler yordanmış buna göre 15 ve 17 yaş ergenlerin Terazi Denge Testi puanlarının 17 yaş ergenlerde daha farklı olduğu ortaya çıkmıştır. Bu formal düşünce yeteneğinin 17 yaş ergenlerde daha belirgin olduğu şeklinde yorumlanabilir. 15 ve 17 yaş kız ve erkek grubunda Baba otorite baskısının, 17 yaş erkeklerde daha fazla olduğu görülmüştür. Bunun dışında Anne otorite baskısının 17 yaş kız grubunda da aynı düzeyde baskın olduğu ortaya çıkmıştır. Anne otoriter baskısının kızlarda erkeklere göre daha çok hissedildiği, erkeklerde ise anne babanın her ikisinden gördüğü otoriter baskısını yoğun olarak yaşadığı sonucuna varılmıştır. Sonuç olarak; araştırmanın temel değişkeni olarak kural yönelimli ergenlerde kimlik gelişiminin formal düşünceyle yeteneğiyle olan ilişkisinin beklenti düzeyinde olduğu ortaya çıkmıştır.

- Sevimli, Şükran, *Adana Merkez Çıraklık Eğitimi Merkezinde Eğitim Gören Ergenlerin Kimliğini Oluştururken Karşılaştıkları Psiko-Sosyal Sorunların Belirlenmesi*, 1996, Yüksek Lisans, 123s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi.

ÖZET: Araştırma, sosyal, kültürel ve ekonomik nedenlerle çalışmak zorunda kalan çırakların iş ve iş koşullarının çıraklar üzerindeki etkilerini araştırmak üzere yapıldı. Bu araştırmaya Adana Merkez Çıraklık Eğitim Merkezinde (A.M.Ç.E.M.) eğitim gören 1620 çıraktan 615 çırak katıldı (557 erkek, 58 kız çırak). Çırakların psiko-sosyal ve ekonomik durumlarını tespit etmek amacıyla hazırlanan anket uygulandı. Anket ve Umutsuzluk ölçeğinden elde edilen verilerin yüzdeleri alındı ve tabloları hazırlandı. Araştırmada, erkek çırakların %79.0'u, kız çırakların %87.9'unun aileleri gibi yalnız ilkokulu bitirdikleri görüldü. Çırakların ekonomik durumlarını düzeltmek ve bir meslek edinmek

amacıyla çalışmaya başladıkları saptandı. Çırakların genellikle 10-14 yaşları arasında çalışmaya başladıkları ve çoğunluğunun son 2 yıldır aynı iş yerinde çalıştıkları ve çırakların çoğunluğunun cumartesi günleri de çalışmalarına rağmen, asgari ücretin altında, haftalık 400. 000-800. 000Tl. ücret aldıkları saptandı. Ayrıca iş yerlerinde yemek verilmediği saptandı. Bunun yanı sıra çıraklar A.M.Ç.E.M. 'de eğitimleri sonucu ustalık diploması alacakları için mutlular. Ayrıca çıraklar çıraklık eğitiminin yanı sıra örgün eğitime devam etmek istemektedirler.

- Köker, Süreyya, *Kimlik Duygusunun Kazanılması Açısından Ergenlerin, Genç Yetişkinlerin ve Yetişkinlerin Karşılaştırılması*, 1997, Doktora, 98s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.
- Ertüzün, Muammer Işıl, *Kimlik Gelişimi Üzerine Anlatısal Bir Çalışma: Kimlik Gelişimi, Aile İşleyişi Algısal, Arkadaşlık İlişkileri ve Psikolojik Sağlık Arasındaki İlişki*, 1999, Yüksek Lisans, 95s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Boğaziçi Üniversitesi.

ÖZET: Identity development was investigated with a narrative method, as it relates to the perception of family functioning, intimacy, and psychological well-being. Fifty eight Bogazici University third year students wrote about how they foresee themselves five year after graduation from university in terms of different identity domains and filled in a package of questionaire consisting of communication, cohesion, ability to express emotions. Ability to express interest. Problem solving, roles, autonomy, hierarchy reversal with father and hierarchy reversal with mother subtests to evaluate the family functioning, balanced relatedness. Closeness and similarity subtests to evaluate intimacy, and a psychological well-being scale. The narratives were rated in terms of overall coherence and each domain was rated separately in terms of affect. Flexibility, and richness. Males mentioned greater number of domain and overall had higher narrative scores than females. However when the correction was made for the greater number of domains mentioned by males, females had higher affect and flexibility and equally or even richness scores. Occupation and family domains were the most important areas these students defined their identities. There were trends indicating that ability to show emotions and interest and hierarchy reversal subtests were correlated to narrative scores, however intimacy and psychological well-being were not found to be correlated to identity development. The results are discussed in terms of the characteristics of the Turkish culture.

- Kartal, Tülay, *Değişik Yaş Gruplarındaki Ergenlerin Kimlik Gelişimi Sırasında Okula-İş Yaşantısına ve Boş Zamanlarını Değerlendirmeye İlişkin Görüşlerindeki Farklılıklar*, 1999, Yüksek Lisans, 114s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uludağ Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma, değişik yaş gruplarındaki ergenlerin kimlik gelişimi sırasında; okula, iş yaşantısına (iş, meslek seçimi) ve boş zamanlarını değerlendirmeye ilişkin görüşlerinde yaş, cinsiyet ve okul türüne bağlı farklılıklar olup olmadığını saptamak amacı ile yapılmıştır. Araştırma; 1997-1998 öğretim yılında Bursa İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Özel Tun Siper Lisesi, Fatih Lisesi, Tophane Endüstri Meslek Lisesi ve Bursa Ticaret Lisesi öğrencilerinden tesadüfi örneklem yöntemi ile lise hazırlık veya lise 1 düzeyindeki ergenler ile lise son sınıf düzeyinde olan 80 kız, 80 erkek toplam 160 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırmada Groningen Kimlik Gelişimi ölçeği (GDDS) kullanılmıştır. Kimlik statülerinin ortalama değerlerle belirlenmesi için hazırlanan tablo kullanılmıştır. Araştırmanın amacına uygun olduğu düşünülerek çoklu grup karşılaştırmalarında tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve

Student-Newman-Keuls çoklu karşılaştırma testi, 2'li karşılaştırmalarda t Testi uygulanmıştır. Sonuçlar tablo halinde gösterilmiştir. İncelenen durumlarda görülen ortalama puan farklarının anlamlı olup olmadığına ilişkin kararlarda.05 güven düzeyi esas alınmıştır. Değişik yaş gruplarındaki ergenlerin kimlik gelişimi sırasında, okula-iş yaşantısına (iş, meslek seçimi) ve boş zamanlarını değerlendirmeye ilişkin görüşlerinde yaş, cinsiyet ve okul türüne bağlı farklılıklar olup olmadığını saptamak amacı ile yapılmış olan bu araştırmaya ilişkin elde edilen başlıca bulgular şu şekilde sıralanabilir: 1. Farklı yaş gruplarındaki ergenlerin (14-16 ve 17-19) okul-iş yaşantısı-boş zamanlarını değerlendirme alanında kimlik statülerini kazanmalarında kız ergenlerin araştırma puanlarında anlamlı fark yoktur. 2. Farklı yaş gruplarındaki ergenlerin (14-16 ve 17-19) okul-iş yaşantısı-boş zamanlarını değerlendirme alanında kimlik statülerini kazanmalarında erkek ergenlerin araştırma puanlarında anlamlı fark yoktur. 3. Farklı yaş gruplarındaki (14-16 ve 17-19) ergenlerin okul-iş yaşantısı-boş zamanlarını değerlendirme alanında kimlik statülerini kazanmalarında kız ergenlerin karar puanlarında farklılık yoktur. 4. Farklı yaş gruplarındaki (14-16 ve 17-19) ergenlerin okul-iş yaşantısı-boş zamanlarını değerlendirme alanında kimlik statülerini kazanmalarında erkek ergenlerin karar puanlarında Ticaret Lisesindeki (14-16) yaş grubu lehinde anlamlı fark bulunmuştur. 5. (14-16) yaş grubunda, aynı okula devam eden erkek ve kız ergenlerin, okul-iş yaşantısı-boş zamanlarını değerlendirme alanında kimlik statülerini kazanmalarında araştırmada anlamlı fark bulunmamıştır. 6. (14-16) yaş grubunda, aynı okula devam eden erkek ve kız ergenlerin, okul-iş yaşantısı-boş zamanlarını değerlendirme alanında kimlik statülerini kazanmalarında karar puanları arasında Ticaret Lisesindeki erkek öğrencilerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. 7. (17-19) yaş grubunda, aynı okula devam eden erkek ve kız ergenlerin, okul-iş yaşantısı ve boş zamanlarını değerlendirme alanında kimlik statülerini kazanmalarında araştırma puanlan arasında anlamlı fark yoktur. 8. (17-19) yaş grubunda, aynı okula devam eden erkek ve kız ergenlerin, okul- iş yaşantısı ve boş zamanlarını değerlendirme alanında kimlik statülerini kazanmalarında karar puanları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. 9. (14-16) yaş grubundaki farklı okula devam eden kız ergenlerin, okul-iş yaşantısı ve boş zamanlarını değerlendirme alanında kimlik statülerini kazanmalarında araştırmada anlamlı fark bulunmamıştır. 10. (14-16) yaş grubunda farklı okula devam eden erkek ergenlerin, okul-iş yaşantısı ve boş zamanlarını değerlendirme alanında kimlik statülerini kazanmalarında araştırmada anlamlı fark bulunmamıştır. 11. (14-16) yaş grubundaki farklı okula devam eden kız ergenlerin, okul-iş yaşantısı-boş zamanlarını değerlendirme alanında kimlik statülerini kazanmalarında kararlılıkta anlamlı fark bulunmamıştır. 12. (14-16) yaş grubunda farklı okula devam eden erkek ergenlerin, okul-iş yaşantısı ve boş zamanlarını değerlendirme alanında kimlik statülerini kazanmalarında kararlılıkta anlamlı bir fark bulunmamıştır. 13. (17-19) yaş grubunda farklı okula devam eden kız ergenlerin, okul-iş yaşantısı ve boş zamanlarım değerlendirme alanında kimlik statülerini kazanmalarında araştırmada anlamlı fark bulunmamıştır. 14. (17-19) yaş grubunda farklı okula devam eden erkek ergenlerin, okul-iş yaşantısı-boş zamanlarını değerlendirme alanında kimlik statülerini kazanmalarında araştırmada anlamlı fark bulunmamıştır. 15. (17-19) yaş grubunda farklı okula devam eden kız ergenlerin, okul-iş yaşantısı ve boş zamanlarını değerlendirme alanında kimlik statülerini kazanmalarında kararlılıkta Özel Tunç Siper Lisesi ve Tophane Endüstri Meslek Lisesi arasında Özel Tunç Siper Lisesi lehine anlamlı fark bulunmuştur. 16. (17-19) yaş grubunda farklı okula devam eden erkek ergenlerin, okul-iş yaşantısı-boş zamanlarını değerlendirme alanında kimlik statülerini kazanmalarında kararlılıkta anlamlı fark bulunmamıştır. YARGI Araştırmada okul-iş yaşantısı-boş zamanları değerlendirme alanında erkek ergenlerin kararlarında yaşa bağlı farklılık olduğu; Ticaret Lisesinin (14-16) yaş grubundaki erkek ergenlerin daha çok karar süreci içinde oldukları bulunmuştur. Cinsiyet açısından da (14-16) yaş grubundaki Ticaret Lisesine devam eden erkek ergenlerin daha fazla kararlılık yaşadığı görülmüştür. Okul alanında kimlik gelişiminde

okul türüne bağlı farklılaşma (17-19) yaş grubundaki Özel Tunç Siper Lisesi ile Tophane Endüstri Meslek Lisesinde saptanmıştır. Bu sonuca göre; Özel Tunç Siper Lisesinin (17-19) yaş grubundaki kız ergenlerindeki kararlılık Tophane Endüstri Meslek Lisesine devam eden aynı grubunki kız ergenlerden daha fazladır. Yaş ve Cinsiyete bağlı bulguları değerlendirdiğimizde her iki değişkende de (14-16) yaş grubundaki erkek ergenlerin karar puanı farklılıkları karşımıza çıkmaktadır. Bu da gösteriyor ki, erkek ergenler daha ergenliğin başlarında karar sürecini kız ergenlerden daha fazla yaşıyor.

- Süslü, Demet Pekşen, *Çalışan ve Öğrenci Ergenlerde Kimlik Duygusu Kazanımının Araştırılması*, 2002, Yüksek Lisans, 82s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.

ÖZET: Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramı'nda ergenin başta gelen görevi, kim olduğuna, toplumsal düzeyde yerinin ne olduğuna ilişkin bir kimlik duygusu geliştirmektir. Ayrıca Erikson'un görüşlerinde kimlik duygusu, birey ve çevre etkileşimi içinde kazanılan bir kavram olarak ele alınmıştır. Bu çalışmada Türkiye'de çalışan ve öğrenci ergenlerin kimlik duygusu kazanımları, Psikososyal Gelişim Kuramı çerçevesinde incelenmiştir. Bu araştırmada çalışan ve öğrenci ergen gruplarında kimlik duygusu kazanımı yönünden yaşa ve cinsiyete bağlı bir farkın olup olmadığının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada farklı iki yaş grubunda, çalışan ve öğrenci ergenlerden toplam 240 bireye ulaşılmıştır. Araştırma grubunu, İstanbul ili Kartal ilçesi sınırlan içinde 15-16 ve 17-18 yaşlan arasında konfeksiyon sektöründe çalışan ergenlerle, 15-16 ve 17-18 yaşları arasında 2000-2001 eğitim-öğretim yılında Kartal Lisesi'ne devam eden lise 1 ve lise son sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmada öğrenci ve çalışan ergenlerin benzer toplumsal ortamlardan gelen bireyler olmasına dikkat edilmiş, bu nedenle aynı bölgede öğrenim gören ve çalışan ergenlere ulaşılması hedeflenmiştir. Araştırma verilerinin toplanmasında kimlik duygusu kazanımını ölçmek amacıyla Köker (1997) tarafından geliştirilen Kimlik Duygusu ölçeği Köker Formu (KDÖ-F) kullanılmıştır. Verilerin analizinde ikili karşılaştırmalarda t testi, çoklu grup karşılaştırmasında tek ve iki yönlü varyans analizi teknikleri uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre, iki yaş grubundaki ergenlerin ve araştırmaya katılan kız ve erkeklerin KDÖ-KF puanlarının ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Çalışan ve öğrenci ergenlerin KDÖ-KF puanlarının ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmuştur, iki yaş grubu ve çalışan/öğrenci ergen olma değişkenine göre incelenen KDÖ-KF puanlarında sadece çalışma değişkeninde anlamlı fark saptanmıştır. Buna göre araştırma grubundaki öğrenci ergenlerin kimlik duygusu puanlan, çalışan ergenlerin kimlik duygusu puanlarından daha yüksektir. Öğrenci olmak ya da çalışıyor olmanın kimlik duygusu puanlarını farklılaştırdığı gözlenmiştir. Bu sonuçlar kuramsal bilgiler ve araştırma sonuçlarıyla karşılaştırılarak tartışılmıştır. Bu araştırma çalışan ve öğrenci ergenlerin kimlik duygusu kazanımlarının cinsiyet ve yaş değişkenleri açısından karşılaştırmalı olarak incelendiği bir çalışmadır. Ergenlik araştırmalarının Türkiye'de ve dünyada genel olarak öğrenci gruplarıyla yürütülmesi, bu çalışma bulgularını diğerleriyle karşılaştırma olanağını azaltmıştır. Bu araştırmanın, okula devam etmeyen, çalışan ergenler üzerinde kimlik konusunda yapılmış bir çalışma olarak bundan sonraki çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışma kesitsel düzenle yapılmış bir çalışmadır, kimlik duygusunun ilerleyen yaşla değişimini boylamsal düzenle daha geniş yaş gruplarında incelemek yaşa ilişkin değişimleri izlemek açısından uygun olacaktır. Bu araştırmada kimlik duygusu kazanımında yaşam alanlarına ya da kimlik oluşumundaki araştırma ve bağlanma düzeylerine ilişkin bilgilerin alınmamasının bir eksiklik olduğu düşünülebilir. Ancak bulgular, kimlik kazanma sürecindeki yaşa bağlı değişiklikleri ve cinsiyetler arasındaki farkları görebilmek açısından önemlidir. Ayrıca bu çalışmada benzer toplumsal ortamlardan gelen bir grup ergenle çalışılmış ve farklı sosyo-ekonomik düzeyler bir değişken olarak ele alınmamıştır. Farklı sosyo-ekonomik düzeylerden gelen bireylerin çalışmaya alınması sonraki çalışmalar için önemli görünmektedir.

Bu araştırmanın kimlik duygusu kazanımındaki düşük puanlarla ortaya konan bulguları ergenlerin kimlik kazanımında bir bunalım yaşadıklarını düşündürmektedir. Bu ergenlere rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin götürülebilmesinin karşılaştıkları güçlüklerle başetme becerilerini geliştireceği ve kimlik konularını kolaylaştıracağı düşünülmektedir.

- Uzman, Ersin, *Sosyal Destek Düzeyleri Farklı Üniversite Öğrencilerinin Bazı Değişkenlere Göre Kimlik Statüleri*, 2002, Doktora, 195s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin arkadaşlarından ve ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeylerine (düşük, orta ve yüksek) göre kimlik statüleri (başarılı kimlik, kimlik arayışı, bağımlı kimlik ve kimlik kargaşası) arasındaki farklılıklar incelenmiştir. Bu farklılıklar öğrencilerin cinsiyet, sınıf düzeyi, anne-baba eğitim düzeyi ve ailenin ortalama aylık gelir düzeyi açısından karşılaştırılmıştır. Örneklem Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinden oluşturulmuştur. Toplam 1611 öğrenciyle yürütülen araştırmada, öğrencilerin kimlik gelişimi Marcia'nın kimlik statüleri paradigmasına dayalı olarak geliştirilen Genişletilmiş Ego Kimlik Statüleri Ölçeği ile sosyal destek ise Procidano ve Heller' in geliştirdiği Aile ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek Ölçeğiyle ölçülmüştür. Verilerin analizi Çok Değişkenli Varyans Analiziyle yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; öğrencilerin kimlik statülerinin aileden ve arkadaşlardan algıladıkları sosyal destekten etkilendiği görülmektedir. Başarılı kimlik statüsünde, aile sosyal desteğini yüksek düzeyde algılayanların düşük düzeyde algılayanlardan puan ortalamaları anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Benzer bulgular bağımlı kimlik statüsündeki öğrenciler için de belirlenmiştir. Başarılı kimlik statüsündeki ve bağımlı kimlik statüsündeki öğrenciler ailelerini yüksek düzeyde destekleyici olarak algılamışlardır. Kimlik arayışı statüsündeki öğrenciler ise ailelerini daha az destekleyici algılamışlardır. Öğrencilerin aile sosyal desteği azaldıkça kimlik arayışı statüsü puanları artmıştır. Kimlik kargaşası statüsünde aileden algılanan sosyal destek düzeyleri açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Algılanan arkadaş sosyal desteğinde ise arkadaşlarından düşük düzeyde sosyal destek algılayanların yüksek düzeyde destek algılayanlardan kimlik arayışı, bağımlı kimlik ve kimlik kargaşası statüleri puanları anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Başarılı kimlik statüsünde olanlarda ise arkadaşlardan yüksek düzeyde sosyal destek algılayanların orta ve düşük düzeyde sosyal destek algılayanlardan puan ortalamaları anlamlı düzeyde daha yüksek olarak belirlenmiştir. Arkadaşlardan ve aileden algılanan sosyal destek düzeylerine göre cinsiyet, sınıf düzeyi, anne-baba eğitim düzeyi ve ailenin ortalama aylık gelir düzeyi açısından kimlik statülerinde gruplar arasında anlamlı düzeyde farklılığa rastlanmamıştır.

- Kaynak, Hadiye, *Gençlerde Kimlik Duygusu ve Psikopatoloji*, 2003, Yüksek Lisans, 106s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adnan Menderes Üniversitesi.

ÖZET: Erikson'un psikososyal gelişim kuramı doğrultusunda geliştirilmiş olan Kimlik Duygusu Değerlendirme Aracı kullanılarak kimlik duygusunda sorun yaşayanlar/yaşamayanlar şeklinde iki grup oluşturulmuş ve bu gençlerde psikiyatrik tanı dağılımı incelenmiştir. Sorunlu grup içerisinde yer alan gençlerde, anlamlı olarak daha fazla psikiyatrik bozukluk tanısı, kişilik bozukluğu özellikleri ve genel işlevselliklerinde anlamlı bir azalma dikkat çekicidir. Bu durum KDDA'nın psikopatolojiyi tarama amaçlı olarak kullanılabileceği yönünde bir bulgu olarak değerlendirilebilir gibi görünmektedir.

- Cem, Nevza, *Social Identity and Constructions of European Union Among Turkish University Youth (Sosyal Kimlik ve Türk Öğrencilerinin Avrupa Birliği'ne İlişkin İnşaası)*, 2003, Yüksek Lisans, 113s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Orta Doğu Teknik Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışma, sosyal kimlikler, değerler ve Avrupa Birliği (AB) inşaası arasındaki ilişkiyi ve AB'nin 12 Aralık Kopenhag toplantısında Türkiye'ye ilişkin verilen kararlara yönelik tepkileri araştırmayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, iki farklı yöntemsel çözümleme yapılmıştır: farklı ideolojileri temsil eden gazetelerin niteliksel çözümlemesi ve üniversite öğrencilerine uygulanan sormacanın niceliksel çözümlemesi. Farklı ideolojilerin temsilcisi olan gazetelerin niteliksel çözümlemesinden elde edilen bulgular Türkiye'nin AB ile ilişkisine yönelik farklı inşaaların kurgulandığını göstermiştir. Gazetelerde, AB'nin inşaası ile ilgili geçmişe, Tanzimat Bildirgesi ve bağımsızlık savaşı gibi modernleşme çabalarına, insan hakları, ekonomik gelişme gibi AB'ye üyeliğin getireceği avantajlara gönderim gözlenmektedir. Üniversite öğrencilerinin sormacaya verdikleri yanıtların niceliksel çözümlemesi sonucunda, Milliyetçi-İslam, Türk ve Avrupalı olmak üzere üç sosyal kimlik; "Avrupa Farklıdır", "Sınırlar Geçirgen Değildir" ve "Avrupa Farklı ama Avantajlıdır" olmak üzere üç farklı Avrupa Birliği inşaası; kararın Farklılıklar ve Çatışma nedeniyle ortaya çıktığı ve bunun da yerinde bir karar olduğu ve kararın olumsuz olarak değerlendirilmesi olmak üzere Kopenhag kararlarına verilen iki tepki ortaya çıkmıştır. Sormacalar üzerine yapılan ileri çözümlemeler yurtseverlik, etnosentrizm ve anti-laik değerlerin Milliyetçi-İslam sosyal kimliğini anlamlı bir şekilde öngördüğü göstermiştir. Yurtseverlik, Türk sosyal kimliğinin, anti-laiklik ise Avrupalı sosyal kimliğinin anlamlı biçimde öngördüğü bulunmuştur. AB sınırlarını geçirimsiz olarak değerlendirmenin kararın olumsuz olarak değerlendirilmesi ile ilişkili olduğu, "Avrupa Farklıdır"ın ise kararın farklılıklar ve çatışmalar nedeniyle ortaya çıkması ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Avrupa'yı farklı ama avantajlı olarak görmenin kararın onaylama ile ilişkili, etnosentrizmin ise kararın fazla onaylanmaması (reddi) ile ilişkili olduğu görülmektedir. Avrupalı ve Türk kimliği AB'nin inşaasını anlamlı bir şekilde öngördüğü bulunmuştur. Avrupalı kimliğinin onayının, "Avrupa Farklıdır" ve "AB sınırları geçirgen değildir" ile, Avrupalı kimliğinin tamamıyla onayının ise Avrupa'yı farklı fakat avantajlı olarak görmek ile ters ilişkili olduğu saptanmıştır.

- Balkaya, Ayşen, *Lise Öğrencilerinin Kimlik Duygusu Kazanım Düzeylerinin Bazı Kişisel, Sosyal ve Ailesel Nitelikler ile Suç Davranışı Düzeyi Bakımından İncelenmesi*, 2005, Yüksek Lisans, 162s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Anadolu Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, lise öğrencilerinin kimlik duygusu kazanım düzeylerinin kişisel, sosyal ve aile özellikleri açısından farklılık gösterip göstermediği ile suç davranışları ile ilişkisi incelenmiştir. Bu amaçla, araştırmada lise öğrencilerinin kişisel, sosyal özellikleri olarak, cinsiyet, yaş, okul türü, genel başarı ortalamaları, doğum sırası, kardeş sayısı, yaşamın çoğunun geçirildiği yerleşim birimi, aile, arkadaş ve okul ortamlarında kendini mutlu hissetme durumu, serbest zaman etkinliklerine katılma durumu, fiziksel görünümünden memnun olma durumu; aile özellikleri olarak annenin öğrenim durumu, babanın öğrenim durumu, anne babanın birliktelik durumu, algılanan sosyo ekonomik düzeyi, algılanan anne tutumu, algılanan baba tutumu, ailenin arkadaşlarını onaylama durumu değişken olarak ele alınmıştır. Araştırmanın evrenini, 2004-2005 Eğitim Öğretim Yılında Eskişehir ilinde bulunan 34 lisede öğrenim görmekte olan 27900 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma kapsamına tüm lise türlerini temsil edecek şekilde seçilen 11 lise alınmış ve her sınıf düzeyinden şubeler rastgele

belirlenerek bu sınıflarda bulunan 1454 öğrenci örneklemi oluşturmuştur. Lise öğrencilerinin kimlik duygusu kazanım düzeylerine ilişkin veriler, Kimlik Duygusu Ölçeği (Köker, 1997) ile öğrencilerin suç kabul edilen davranışlarına ilişkin veriler ise Suç Davranışları Ölçeği (Kaner, 1996) ile toplanmıştır. Lise öğrencilerinin kişisel, sosyal ve aile özelliklerine ilişkin verilerin toplanması için araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama araçları ile elde edilen bilgilerin çözümlenmesi, SPSS 10.0.0 for Windows paket programı ile bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizi sırasında, betimleyici istatistiklerin yanı sıra bağımsız gruplar arası t testi, Tek Yönlü Varyans Analizi uygulanmıştır. F testi önemli bulunduğunda Tukey HSD testi kullanılmıştır. Ayrıca araştırmada lise öğrencilerinin kimlik duyguları ve suç davranışları arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlandığından Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı tekniği de kullanılmıştır. Tüm istatistiksel çözümler için önemlilik düzeyi .05 olarak alınmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; lise öğrencilerinin büyük çoğunluğunun kimlik duygusu kazanımları orta düzeyde bulunmuştur. Lise öğrencilerinin kimlik duygusu kazanım düzeyleri okul türü, genel başarı ortalamaları, doğum sırası, kardeş sayısı, yaşamın çoğunun geçirildiği yerleşim birimi, aile, arkadaş ve okul ortamlarında kendini mutlu hissetme durumu, serbest zaman etkinliklerine katılma durumu, fiziksel görünümünden memnun olma durumuna göre farklılık göstermektedir. Ayrıca, annenin öğrenim durumu, babanın öğrenim durumu, algılanan sosyo ekonomik düzey, algılanan anne tutumu, algılanan baba tutumu, ailenin arkadaşlarını onaylama durumuna göre de lise öğrencilerinin kimlik duygusu kazanım düzeyleri farklılaşma göstermektedir. Bununla birlikte lise öğrencilerinin kimlik duygusu kazanım düzeylerinin cinsiyet, yaş, anne babanın birliktelik durumuna göre farklılık göstermediği görülmüştür. Ayrıca, kimlik duygusu kazanım düzeyi ile suç davranışları arasında negatif anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Öngören, Habibe, *Küresel Kültürün Kimlik Dönüşümüne Etkileri: Üniversiteli Gençler Araştırması*, 2005, Doktora, 233s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi.

ÖZET: Bu tez, küresel kültürün üniversiteli gençlerin kimlik dönüşüm sürecine nasıl ve ne şekilde etkide bulunduğunu araştırmaktadır. Soğuk Savaş sonrası ortaya çıkan küreselleşme süreci, bütün dünya ekonomisini etkilediği gibi toplumsal, kültürel ve siyasi değişmeleri de derinden etkilemiştir. İletişimsel süreçler ve kültürel kimlikler de, küreselleşmenin değerlerine göre yeniden yapılanmıştır. İletişimsel sürecin başat belirleyicisi medyanın, küreselleşmeyle olan ilişkisi, yumurta ve tavuk hikâyesi kadar birbirini etkileyen iki ayrı varlıktır. İletişimsel, kültürel ve kimliksel anlamda küresel kültüre ilişkin değerler 'genç değerler'dir. Tüketim başta olmak üzere, aşağı yukarı bütün görsel ögeler, mistik inançlar, ritüeller, vs. gençlik üzerinedir. Görselleşen kültür, tüketim ve genç bileşenlerinden kurulu 'küresel değerler manzumesi' kültürel kimlikler üzerinde dönüştürücü bir etkiye sahiptir. Küresel değerler karşısında gençlerin küresel `farklılaştırıcı' ya da küresel `benzeştirici' değerlerle nasıl bir kimlik tanımı içine girdikleri tezin araştırma kısmını oluşturmuştur. Konusu 'gençler' olan tezin araştırma objesi İstanbul'daki üniversiteli gençler ve onların küresel kültür karsısındaki kültürel kimliklerinde dönüşüm sağlayan yeni değerlerdir. `Basit rastlantısal yöntem' ile gerçekleştirilen araştırmaya başta İstanbul Üniversitesi gençleri olmak üzere, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul Kültür Üniversitesi ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi öğrencileri katılım göstermiştir. Toplam 400 öğrenci üzerinde gerçekleştirilen araştırma, küresel kültür karşısında kimliksel dönüşümü ve küresel değerlerin nasıl ve ne şekilde kabul edildiğini kapsamaktadır.

- Sadi, Esra, *Ergenlerin Kimlik Oluşturma Sürecine Televizyon Programlarının Etkileri (Denizli İli Tavas İlçesi Örneği)*, 2007, Yüksek Lisans, 207s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.

ÖZET: Denizli'nin Tavas ilçe merkezinde lisede okuyan öğrencilerin kimlik oluşumları sürecine kitle iletişim araçlarından televizyonun etkisini belirlemek bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır. Çalışmadaki asıl amaç en çok izlenen programların gençlerin kimlik oluşumu sürecindeki etkilerini saptamaktır. Bunun yanında öğrencilerin arkadaşlık ilişkileri, aile ilişkileri, okul ve öğretmen ilişkilerinin de kimlik oluşumu üzerine etkileri değerlendirilmeye çalışılmaktadır. Çalışmada gözlem ve tarama yönteminin yanında anket çalışması da uygulanmıştır. Çalışma evrenini 2005-2006 yılında Denizli ilinin Tavas ilçesinde okuyan 1300 öğrenci oluşturmaktadır. Anket çalışması değişik sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik özellikler taşıyabileceği düşünülen üç farklı lise türünde okuyan 235 öğrenciye uygulanmıştır. Anket çalışmasının sonucunda elde edilen veriler okul, sınıf, cinsiyet, aile yapısı gibi bağımsız değişkenler doğrultusunda SPSS 12.0 kullanılarak tablo haline dönüştürülmüştür. Araştırmada anlamlılık düzeyi 0.5 olarak kabul edilmiştir. Araştırmada ölçek olarak değişkenlerin ölçüm düzeyleri dikkate alınarak sınıflama (nominal) ve sıralama (ordinal) ölçekleri kullanılmıştır. Sonuç olarak, ortaya atılan iddialar ve var olan değişkenlerin ölçüm düzeyleri dikkate alınarak bu araştırmada ki-kare hipotez testi kullanılmıştır. Böylece oluşturulan tez 198 sayfadan oluşmaktadır.

- Demir, İlkay, *Gençlerin Kimlik Yapıları: Farklı Yerellikler Ekseninde Nitel Bir İnceleme*, 2007, Doktora, 260s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışma farklı yerelliklerdeki iki grup gencin aile, meslek, eğitim, politika, din ve cinsiyet kimlikleri üzerine düşünce ve deneyimlerini araştırmaktadır. Araştırma bölgeleri, Türkiye'nin Batı'sındaki bir metropol ile Güneydoğu'sundaki bir sınır taşrasıdır. Fenomenolojik bir yöntemle ve odak grup tartışmaları aracılığıyla bu çalışma, katılımcıların kimliklerinin yaşadıkları çevre içerisinde nasıl şekillendiğini ve bu bağlamdaki etkileşimlerinin nasıl kimlik yapılarının bir parçası haline geldiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Türkiye'de genelde gençlerin kimlik yapılandırma süreçleri ve özelde yerellik ekseninde kimlik yapıları üzerine sınırlı araştırma bulunmaktadır ve bu çalışmayla bu alandaki araştırma ve yazına katkıda bulunulması amaçlanmaktadır. Aynı zamanda bu çalışmayla Batılı bir metropolle Güneydoğulu bir sınır taşrasında yaşayan gençlere kendilerini ifade etme olanağı verilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonuçları, gençlerin içinde yetiştikleri sosyal ve maddi çevrenin kimliklerini şekillendirmelerinde önemli bir etmen olduğunu göstermektedir. Cinsiyet, aile ve dine ilişkin anlatılar yerel ifadelerle yapılanırken, anlatıların bazıları yerelliklerin sınırını aşmaktadır.

- Dağ, Adem, *Lise Öğrencilerinin Kimlik Geliştirme ve Sosyalleşme Süreçlerine Televizyon Programlarının Etkisi (Kocaeli İli Kandıra İlçesi Örneği)*, 2009, Yüksek Lisans, 151s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya Üniversitesi.

ÖZET: Kocaeli ilinin Kandıra ilçe merkezinde lisede öğrenim gören öğrencilerin kimlik oluşumları ve sosyalleşme süreçlerine televizyon dizileri ve programlarının etkisini belirlemek bu araştırmanın temel problemi olmuştur. Bununla birlikte gençlerin okul başarısı, aile ilişkileri, arkadaş grupları, öğretmen ve okul ilişkileri ve televizyonda dizi ve programlarda oynayan artist ve aktrislerin gencin sosyalleşmesi ve kimlik oluşumu sürecine yaptığı etki değerlendirilmeye çalışılmıştır. Yapılan araştırmada gözlem ve tarama yönteminin yanında 52 sorudan oluşan anket uygulanmıştır. Yapılan araştırmanın

evrenini geleceğimizi yakın gelecekte emanet edeceğimiz devlet okulları ve özel okullarda okumakta olan lise 1- 2- 3. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Uygulanan anket çalışması değişik sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik yönden farklı üç ayrı lisedeki 120 öğrenci ile yapılmıştır. Anket çalışmasının sonucunda elde edilen veriler okul, sınıf, cinsiyet, aile yapısı gibi bağımsız değişkenler doğrultusunda SPSS 16.0 kullanılarak tablolar haline dönüştürülmüştür. Araştırmada anlamlılık düzeyi 0.5 olarak kabul edilmiştir. Yapılan araştırmada ölçek olarak değişkenlerin ölçüm düzeyleri dikkate alındığında nominal ve ordinal ölçekleri kullanılmıştır. Araştırmada ortaya atılan iddialar ve var olan değişkenlerin ölçüm düzeyleri dikkate alınarak bu araştırmada ki-kare testi kullanılmıştır. Yapılan araştırmada oluşturulan lise öğrencilerinin kimlik ``Gelişimi ve Sosyalleşme Süreçlerine Televizyon Programlarının Etkisi`` adlı tez (151) sayfadan oluşmaktadır.

- Demir, Gözde Özdikmenli, *Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Gelişiminde Sosyal ve Kimlik Sermayelerinin Rolü*, 2009, Doktora, 195s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmada temel amaç, yetişkinliğe geçiş sürecindeki üniversite öğrencilerinin yetişkin kimliği ve toplumsal kimlikleri üzerinde etkili olduğu düşünülen sosyal ve kimlik sermayelerinin rolünün incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda Türkiye'deki altı devlet üniversitesinden 985 öğrenciden veri toplanmıştır. Kimlik statülerinin ölçülmesinde Ego Kimlik Statüleri Ölçeği (EOM-EIS-2) ve yetişkin kimliği ve toplumsal kimliğin ölçülmesinde ise Kimlik Aşaması Çözümlenme İndeksi kullanılmıştır. Başarılı kimlik statüsünde yer alan katılımcılar sosyal sermaye ve kimlik sermayesi açısından erken bağlanmış ve kararsız statüdekilere göre daha avantajlı konumdadırlar. Erken bağlanmışlar ise birçok sosyal sermaye boyutunda kararsız statüdekilerden daha yüksek puanlar elde etmiş olmakla birlikte, kimlik sermayesi boyutlarında başarılı statüdekilerden daha dezavantajlı durumdadırlar. Ayrıca, başarılı kimlik statüsündeki gençler kendilerini daha fazla yetişkin hissetmekte ve içinde yaşadıkları toplumun bir üyesi olarak görmektedirler. Sosyal sermaye ve kimlik sermayesi arasındaki ilişkiler incelendiğinde; bölümden memnun olan ve üniversitedeki hocalarını kendi özerkliğini geliştirmede destekleyici olarak algılayan, akranlar ve diğer insanlardan sosyal destek gören gençlerin kimlik sermayelerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yetişkinliğe geçiş sürecinde olmalarına rağmen gençler ailelerinden ve özellikle de annelerinden algıladıkları özerklik desteğinden olumlu yönde etkilenmektedir. Aile ile ilgili faktörler özellikle gencin kendini yetişkin olarak hissetmesi üzerinde etkiliyken, toplumsal kimlik üzerinde daha çok arkadaş ve üniversite ortamı gibi sosyal çevrelerden elde edilen sosyal sermaye etkili olmaktadır. Sonuç olarak, yetişkinliğe geçiş sürecindeki üniversite öğrencilerinin sahip oldukları sosyal sermayenin onların kimlik sermayelerini arttırdığı ve bu yolla da yetişkinlik hissi ve toplumsal kimliği olumlu yönde etkilediği bulunmuştur.

- Daşkıran, İbrahim, *Gençliğin Kimlik Oluşumunda Din, Aile ve Medyanın Etkisi: Kahramanmaraş Lise Gençliği Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma*, 2009, Yüksek Lisans, 82s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.

ÖZET: Gençlik her toplumda en dinamik unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Doğal olarak toplumun en yenilikçi unsuru gençliktir. Gençler toplumun en duyarlı ve en dinamik kesimi olmaları nedeniyle içinde bulundukları toplumun sosyal, kültürel, ekonomik şartları ve diğer sorunlarından etkilendiği bilinmektedir. Gençler sosyalleşme sürecini yaşarken kendilerine bireysel ve sosyal bir kimlik oluşturma çabasındadırlar. Gençler kimliklerini oluşturdukları bu süreçte ailenin, dinin ve medyanın etkisi altındadırlar.

- Birgi, Fatma, *Üniversite Öğrencilerinde Kimlik ve Bağlanma*, 2010, Yüksek Lisans, 87., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adnan Menderes Üniversitesi.

ÖZET: Kimlik gelişimi ve bağlanma arasında ilişkinin var olduğunu gösteren araştırmalardan hareketle, bu çalışmada üniversite öğrencilerinin sahip oldukları bağlanma stillerine göre kimlik bocalaması yaşantısının farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Ayrıca bağlanma stilleri ve KDDA puanı ile cinsiyet, anne babanın eğitim durumu, ekonomik durum, ruhsal sağlık gibi değişkenler arasındaki ilişki de incelenmiştir. Araştırmaya Aydın ve İzmir'deki çeşitli üniversitelerde okumakta olan 773 (511 kız ve 262 erkek) öğrenci katılmıştır. Yaş aralığı 17-30, yaş ortalaması 20.56'dır. Kullanılan veri toplama araçları Kimlik Duygusu Değerlendirme Aracı (KDDA) ve Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II (YİYE II)'dir. Sonuçta kimlik ve bağlanma arasında ilişki olduğu yönündeki araştırma hipotezinin desteklendiği görülmüştür. Ayrıca KDDA puanları ile yaş, cinsiyet, anne babanın eğitim durumu, ekonomik durum ve ruhsal sağlık arasındaki ilişki incelenmiş; KDDA ile yaş, cinsiyet, babanın eğitim durumu ve ruhsal sağlık arasında ilişki bulunmazken, KDDA ve annenin eğitim durumu ve ekonomik durum arasında ilişki olduğu bulunmuştur. Bağlanma stilleri ile cinsiyet, anne baba eğitim, ekonomik durum, ruhsal sağlık ve alışkanlıklar arasındaki ilişki incelenmiş sonuçta bağlanma stilleri ile cinsiyet, anne ve babanın eğitim durumu ve ekonomik durum arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunurken bağlanma stilleri ile ruhsal sağlık ve alışkanlıklar arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Araştırmadan elde edilen bu bulgular ilgili literatüre göre tartışılmıştır.

- Kurban, Öykü Erinç, *Gayrimüslim Gençlerin Kimlik Kurguları*, 2010, Yüksek Lisans, 227s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışma Türkiye'de ulus devletin inşa sürecinde, ulus devletin homojenleştirme politikaları ve resmi ideoloji bağlamında azınlıklar konusunda sürdürülen uygulamaların, Gayrimüslim Gençlerin Kimlik Kurguları üzerindeki etkilerini gündelik yaşam deneyimlerine odaklanarak ele almayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda azınlık gençlerinin sosyalizasyon süreçleri, kültürel, dinsel ve sosyal ilişki düzeylerini ve pratiklerini içeren gündelik yaşam pratikleri, Türkiye'de yaşanan tarihsel olaylar ve Türkiye'de vatandaşlık siyasetinin temel problemlerine yönelik algılarla biçimlenen ulusal ve cemaatsel aidiyetler, kimlik stratejileri üzerinden ele alınacaktır. Araştırmanın ana eksenini belirleyen bu üç çerçeve içindeki hareket noktası görüşmecilerin gündelik hayat deneyimleri olmakla birlikte, aile büyükleri arasında yaşanan tanıklıkların, deneyimler ve algılar üzerinde önemli bir rol üstlenmiş olması açısından kolektif hafızanın aktarım düzeyleri de ele alınacaktır.

- Altıok, Serap, *Üniversite Öğrencilerinin Utangaçlık ve Başa Çıkma Stratejileri İlişkilerinin İncelenmesi*, 2011, Yüksek Lisans, 65s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmada devlet yurdunda barınmakta olan üniversite öğrencilerinin utangaçlık ve başa çıkma stratejileri ilişkileri incelenmektedir. Çalışma Haziran 2010 tarihinde Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Eskişehir Dumlupınar Öğrenci Yurdunda yapılmıştır. Çalışmanın evreni devlet yurdu olan Dumlupınar Öğrenci Yurdunda barınan öğrencilerdir. Örneklem grubu gönüllülük esasına göre basit rastgele yöntemle oluşturulmuştur. Örneklem grubuna Cheek ve Buss (1981) tarafından geliştirilen ve Güngör (2001) tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan Utangaçlık

Ölçeği, Amirkhan (1990), tarafından oluşturulan ve Aysan (1994) tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan Başa Çıkma Stratejileri ölçeği ile bazı sosyo-demografik verilerin elde edileceği Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. Çalışma sonucunda, üniversite öğrencilerinin utangaçlık puanlarında kızlarla erkekler arasında fark olmadığı görülmüştür. Başa çıkma stratejileri alt ölçeği olan sosyal destek alma stratejisinde ise kızlarla erkekler arasında erkekler lehine önemli bir fark tespit edilmiştir. Ayrıca üniversite öğrencilerinin yaşadığı yere göre utangaçlık puanlarının farklılaştığı sonucuna varılmıştır. Utangaçlık ve başa çıkma stratejileri ilişkilerine bakıldığında ise utangaçlık ile problem çözme arasında anlamlı bir ilişki olduğu, yine utangaçlık ile kaçınma arasında ise ters yönde anlamlı bir ilişki olduğu göze çarpmaktadır.

- Fidan, Serdal, *Küreselleşme Sürecinde Türkiye'de Gençliğin Kimlik Algısı: Üniversite Gençliği Üzerine Bir Araştırma*, 2011, Doktora, 306s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya Üniversitesi.

ÖZET: Küreselleşme, bazen dünya toplumlarının birbirine benzeme süreçlerini, buna bağlı olarak tek bir küresel kültürün ortaya çıkmasını; bazen de toplumların toplulukların ve kimliklerin kendi farklılıklarını ifade etmek için ve tanımlama sürecinde kullanılabildikleri bir kavramdır. Küreselleşme, ulus-devlet, kimlik, yerellik, kültür, özgürlük ve demokrasi gibi pek çok kavramı içerisinde barındıran ve ulus-devlerin ve geleceğini derinden etkiyen sosyo-kültürel, siyasal ve ekonomik süreçtir. Küreselleşme sürecinde insanlar yerel ve etnik kimliklerini artık rahatça ifade edebildikleri görülmektedir. Küresel ile yerel arasındaki etkileşim, insanların kendilerini tanımlayacak yeni kimlikler inşa etmelerini belirlemektedir. Böylece birey için dinamik çok sayıda seçeneği ortaya koyan bir seçim yapma zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda yaşanılan çağda dini-mezhepsel, etnik, ulusal, aile ya da aşiret, türünde yerel kimlik arayışlarının olağan üstü bir yoğunluk gösterdiği söylenebilmektedir. Genel olarak 20. yüzyılın son çeyreğinden itibaren yaşanan süreçler karmaşası ulusal kimliklerin erozyona uğraması sürecini hızlandırmış ve ulus-devletin etkisi altında sesi kısılan diğer alt kimliklerin güçlenmesine yol açan bir yerelleşme sürecini hızlandırmıştır. Çalışmanın birinci bölümünü oluşturan kuramsal ve kavramsal çerçevede; küreselleşme kavramının mahiyeti, küreselleşmeye yönelik yaklaşımlar, küreselleşmenin boyutları, küreselleşme teorileri, Robertson, Bauman, Gıddens, Wallerstein'ın görüşleri doğrultusunda açıklanmaya çalışılmıştır. Yine bu bölümde kimlik kavramının mahiyeti, kimlik türleri, kimlik teorileri açıklanmış, küreselleşme kimlik etkileşimi; ulus-devlet, milli ve etnik kimlik, evrensel ve yerel bağlamında açıklanmıştır. Çalışmanın son bölümünde küreselleşmenin getirisi olan yeni kimlik algılarının tespiti ve bu bağlamda da gençliğin kimlik algıları, belirlenen örneklem grup içerisinde ölçeklerden oluşan bir anket formu vasıtasıyla analiz edilmiştir. Küreselleşme sürecinde zaman ve mekan anlayışının ortadan kalkmasına bağlı olarak kültürel ve ulusal kimliklerin yerine yerel düzeyde politik hayatın zayıflaması bireyler için küreselleşmenin getirisi olan evrensel ve etnik kimliğin sığınma ve avuntu kaynağı olması yolunu açmıştır. Bu çalışmada Küreselleşme sürecinde Türkiye'de gençliğin kimlik algısı, belirlenen beş ölçekten oluşan bir anket vasıtasıyla analiz edilmiştir.

- Yenihayat, Tuğba, *Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri, Kişilik Özellikleri ve Algıladıkları Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*, 2011, Yüksek Lisans, 140s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın birinci amacı, üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri, kişilik özellikleri ve algıladıkları ebeveyn tutumları arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. İkinci amacı ise algılanan ebeveyn tutumu ile kimlik statüleri arasındaki ilişkide kişilik özelliklerinin biçimlendirici etkisinin incelenmesidir. Araştırmaya yaş ortalamaları 22,5 olan 324 üniversite öğrencisi katılmıştır. Katılımcılara Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeği, Beş Faktör Kişilik Envanteri ve Genişletilmiş Objektif Ego Kimlik Statüsü Ölçeği uygulanmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, algılanan baba denetimi, anne kabulü ve denetimi başarılı kimlik statüsünü olumlu yönde; anne kabulü moratoryum kimlik statüsünü olumsuz yönde; baba denetimi ve kabulü ipotekli kimlik statüsünü olumlu yönde; anne kabulü ise kargaşalı kimlik statüsünü olumsuz yönde yordamaktadır. Gelişime açıklık, başarılı kimlik statüsünü olumlu yönde; ipotekli ve kargaşalı kimlik statüsünü olumsuz yönde yordamaktadır. Özdenetimin, başarılı ve ipotekli kimlik statüsünü olumlu yönde, moratoryum ve kargaşalı kimlik statüsünü olumsuz yönde yordadığı görülmektedir. Duygusal tutarsızlık ise, moratoryum kimlik statüsünü olumlu yönde yordamaktadır. Kişilik özelliklerinin biçimlendirici etkileri değerlendirildiğinde, yüksek düzeyde özdenetime sahip öğrencilerin, anne denetimini yüksek düzeyde algılamasının ipotekli kimlik statüsü oranını arttırdığı bulunmuştur. Baba kabulünü yüksek düzeyde algılayan öğrencilerin yüksek özdenetime sahip olması moratoryum kimlik statüsü ile daha az, öğrencilerin düşük özdenetime sahip olması moratoryum kimlik statüsü ile daha fazla ilişkili olduğu görülmektedir. Düşük düzeyde yumuşak başlılık gösteren bireylerin baba denetimini yüksek düzeyde algılaması, daha yüksek oranda ipotekli kimlik statüsünü işaret etmektedir. Son olarak, yüksek özdenetime sahip bireylerin, düşük düzeyde özdenetime sahip olanlara nazaran, baba denetimini yüksek düzeyde algılaması durumunda daha yüksek oranda ipotekli kimlik statüsü sergileyecekleri görülmüştür. Araştırmanın bulguları literatürdeki çalışmaların bulguları karşılaştırılarak tartışılmıştır.

- Akar, Asiye, *Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2012, Yüksek Lisans, 124s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maltepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, üniversiteye devam eden öğrencilerinin kimlik statüleri ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Ayrıca kimlik statüleri ile cinsiyet, yaş, sınıf, anne-babanın eğitim düzeyi, anne baba ilişkileri, kardeş sayısı, doğum sırası, çalışıp çalışmama durumları, köy/kent kökeni arasındaki ilişki de araştırılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2011-2012 eğitim öğretim yılında devlet ve vakıf üniversitelerinin Mühendislik, Mimarlık, İdari ve İktisadi Bilimler, Fen-Edebiyat, Eğitim ve Sağlık Bilimleri Fakültelerinde öğrenim gören, 1., 2., 3. ve 4. sınıfa devam eden internet üzerinden gönüllü olarak araştırmaya katılmayı kabul eden toplam 195 öğrenci oluşturmuştur. Katılımcılara İlişki Ölçekleri Anketi, Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalası ve Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. Araştırmada, üniversite öğrencilerinin güvenli bağlanma stili puanları ile başarılı kimlik statüsü puanları arasında pozitif yönde, moratoryum kimlik statüsü ve kargaşalı kimlik statüsü puanları arasında ise negatif yönde anlamlı ilişki bulunurken; korkulu bağlanma stili puanları ile moratoryum kimlik statüsü puanları ve kargaşalı kimlik statüsü puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Kaçınan bağlanma sitili puanları ile de moratoryum ve kargaşalı kimlik statüsü puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunurken; saplantılı bağlanma stili puanları ile kimlik statüleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri ile yaş, sosyoekonomik düzey ve doğum sırası arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

- Urhan, Canan, *Consumption of Self Help in The Construction of Professional Identity (Profesyonel Kimliğin İnşasında Kişisel Gelişim Tüketimi: Genç Profesyonel Türk Kadınları)*, 2012, Doktora, 273s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Bilgi Üniversitesi.

ÖZET: Kişisel gelişim fenomeni tüm dünyada gün geçtikçe daha da popüler hale gelmektedir. Bu çalışma kişisel gelişimle ilgili materyallerin Türkiye'deki genç profesyonel kadınlar tarafından tüketimini sunmaktadır. Araştırma, kişisel gelişim kitaplarının tematik analizi ve 15 profesyonel kadınla yapılan mülakatlara dayanan nitel bir yaklaşım içermektedir. Sonuçlar kişisel gelişimin tüketiminde yer alan değişkenlerin aralarında varolan bazı bağlantıları aydınlatsa da, mutlak bir sonuç sunmamaktadır. Bu alanda daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

- Aslan, Selçuk, *Toplumsal Gruplara Üye Olan ve Olmayan Gençlerde Kimlik Yönelimi, Toplumsal Karşılaştırma, Arkadaşlara Bağlılık ve Grupla Bütünleşme*, 2013, Doktora, 247s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, kimlik gelişiminin bazı değişkenlerle ilişkisini belirlemek amacıyla, 12-24 yaşları arasındaki gençlerin kimlik yönelimi (bireysel, toplumsal ve kolektif kimlik), toplumsal karşılaştırma yoluyla kendini değerlendirme, arkadaşlara bağlılık ve grupla bütünleşme düzeyleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Kimlik yöneliminin grupla ilgili bazı değişkenlerle ilişkisi araştırılmış, ergenlik dönemindeki gençlerden toplumsal gruplara üye olanlarla toplumsal gruplara üye olmayanlar ve cinsiyetler arasında incelenen değişkenler açısından anlamlı farklılıkların olup olmadığına bakılmıştır. Bu araştırmaya, Ankara ili içerisinde etkinlik gösteren değişik toplumsal gruplara üye 657 genç ile herhangi bir toplumsal gruba üye olmayan 661 genç olmak üzere, toplam 1318 kişi katılmıştır. Katılımcılara bir nüfus bilimsel bilgi formu ile birlikte Kimlik Ölçeği, Grupla Bütünleşme Ölçeği, Arkadaşlara Bağlılık Ölçeği ve Sosyal Karşılaştırma Ölçeği (SKÖ) uygulanmıştır. Bulgular ele alınan bağımlı değişkenler (bireysel, toplumsal ve kolektif kimlik, arkadaşlara bağlılık, toplumsal karşılaştırma yoluyla kendini değerlendirme ve grupla bütünleşme) arasında olumlu ve anlamlı ilişkilerin olduğunu göstermektedir. Bulgulara göre; Toplumsal gruplara üye gençler kendilerini üye olmayanlardan daha olumlu değerlendirmektedirler. Kadınlar, erkeklerden daha yüksek SKÖ puanı, bireysel kimlik ve arkadaşlara bağlılık puanı ortalamalarına sahiptirler. Regresyon çözümlemesi sonuçları: Arkadaşlara bağlılık, yaş, yakın arkadaş sayısı ve toplumsal karşılaştırma yoluyla kendini değerlendirme düzeyinin bireysel kimliği, Toplumsal karşılaştırma yoluyla kendini değerlendirme düzeyi ve yaşın toplumsal kimliği, Toplumsal karşılaştırma yoluyla kendini değerlendirme düzeyi, yaş, arkadaşlara bağlılık ve kardeş sayısının kolektif kimliği anlamlı olarak yordadığını göstermektedir. Bulgular kimlik gelişimiyle ilgili kuramsal yaklaşımlar ve önceki araştırmaların bulguları ışığında tartışılmıştır. Araştırmanın, gençlerin kimlik gelişimini irdelemesi, kimlik kavramı ile ilgili değişkenler arasındaki ilişkileri ortaya koyması bakımından ilgili yazına katkıda bulunduğu söylenebilir.

- Kaleci, Feyza Nur, *Ergenlik Dönemi Kimlik Oluşumunda Dinin Rolü: Konya Örneği*, 2016, Yüksek Lisans, 246s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Necmettin Erbakan Üniversitesi.

ÖZET: Günümüz dünyasının en popüler kavramlarından birisi olan kimlik kavramı, bireyin ya da bir grubun özdeşliklerini ve benzerliklerini açıklayan, aynı zamanda diğerlerinden farklılaşmayı da bünyesinde barındıran ve bireyin toplum içinde tanınmasını sağlayan dinamik bir kavramdır. Ergenlik ise, bireyin çocukluktan uzaklaşarak bir yetişkin olma yönünde görev ve sorumluluk almaya ve

kimliğini şekillendirmeye başladığı kritik bir dönemdir. Bu araştırmanın amacı, Konya il merkezinde eğitim ve öğretim gören ergenlik dönemindeki lise öğrencilerinin kimlik oluşumunda dinin rolünü incelemektir. Araştırmanın evrenini, 2015-2016 Eğitim-Öğretim yılı Konya il merkezinde MEB'e bağlı liselerde eğitim gören ergenler oluşturmakta olup, araştırma örneklemini ise, tesadüfi örneklem yoluyla seçilen 1000 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Elde edilen anket verileri, Çapraz Tablo, Betimsel İstatistikler, Mann Whitney U, Kruskal Wallis-H, Ki-Kare, Korelasyon ve Regrasyon Analiz Yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir. Bu çerçevede, örneklem grubunu oluşturan ergenlerin dini gelişim seviyeleri ve dini kimlik düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bununla birlikte ergenlerde cinsiyet, sınıf düzeyi, okul türü, anne baba eğitim durumu, aile gelir durumu, aile birliktelik durumu, aile dindarlık düzeyi ve namaz kılma durumu ile dini gelişim seviyeleri ve dini kimlik düzeyleri arasında anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Ayrıca ergenlerin özdeşim örnekleri, arkadaş seçimlerinde dikkat ettikleri faktörler, kimlik tanımlamaları ve kimliklerinin oluşumunda etkili olan faktörler incelenerek, ergenlik dönemi kimlik oluşumu derinlemesine ele alınmıştır. Araştırmada başta aile olmak üzere, arkadaş çevresi, kitle iletişim araçları, siyaset ve etnik aidiyet gibi sosyalleşme ajanlarının da ergen kimliğinin oluşumunda etkileri incelenmiş, ergenlerin kimlik edinimlerinde din ve aile faktörünün, diğer etmenlere göre daha belirleyici olduğu tespit edilmiştir.

- Sözer, Ömer Taha, *Üniversite Öğrencilerinde Kimlik Duygusu, Dini Yönelim ve Psikolojik İyi Oluş*, 2017, Yüksek Lisans, 68s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adnan Menderes Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmada kimlik duygusu ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin dini yönelim bağlamında incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Adnan Menderes Üniversitesi'nin çeşitli bölümlerinde eğitim gören 488 öğrenci oluşturmuştur. Gerekli etik kurul izni alındıktan sonra Kimlik Duygusu Değerlendirme Aracı (KDDA), Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Müslüman Dini Yönelim ve Müslüman Dindarlık Ölçeklerinin yanı sıra demografik bilgi formu sınıf ortamında öğrenciler tarafından doldurulmuştur. Araştırmada KDDA puanları (kimlik duygusundaki sorunlar) psikolojik iyi oluş, içsel dini yönelim ve dindarlık ile negatif yönde ilişkili bulunmuştur. Dindarlık ve dini yönelim değişkenleri kontrol edilerek KDDA üzerindeki etkileri incelendiğinde, korelasyon analizi sonucunda çıkan ilişkiler kaybolmuş ve sadece dışsal dini yönelim KDDA ile pozitif yönde ilişki göstermiştir. Yapılan regresyon analizine göre içsel dini yönelim psikolojik iyi oluşu pozitif yönde açıklarken, dindarlık, dışsal dini yönelim ve KDDA negatif yönde açıklamıştır. Daha sonra yapılan moderatör analizine göre, KDDA'da çok yüksek puan alan bireylerin dışsal dini yönelimleri KDDA'nın psikolojik iyi oluş üzerindeki olumsuz etkisini az da olsa hafifletmiştir. Araştırma sonuçları, sınırlılık ve öneriler tartışılmıştır.

- Pehlivan, Reyhan, *Erken Evlenen ve Çocuk Sahibi Olan Ergen ve Beliren Yetişkinlerin Kimlik Statülerinin İncelenmesi*, 2017, Yüksek Lisans, 132s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ankara Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmada, erken yaşta evlenmiş ve çocuk sahibi olmuş ergen ve beliren yetişkinler ile bekâr ve eğitimine devam eden gençlerin kimlik statüleri incelenmiştir. İlişkisel tarama modeli niteliğinde olan araştırmanın grubunu, 150'si çocuk sahibi anneler (75 ergen ve 75 beliren yetişkin) ile 150'si bekâr ve eğitimine (75 ergen ve 75 beliren yetişkin) devam eden gençler olmak üzere 16-24 yaş grubunda yer alan toplam 300 kişi oluşturmuştur. Araştırma grubuna Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. Elde edilen veriler

SPSS 21.00 programında çözümlenmiştir. Araştırmaya katılan kişilerin kimlik statülerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin test edilmesi amacıyla ki-kare analizi yapılmıştır. Bu araştırmada, görüşleri alınan katılımcıların kimlik statülerinin yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği (X2=7.257; p>0.05) ancak katılımcıların medeni durumlarına ve çocuk sahibi olma durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Evli katılımcıların daha çok ipotekli (%38.0; n=57) kimlik statüsüne sahip olduğu, bekâr katılımcıların ise daha çok dağınık (%25.3; n=38) ve farklılaşmamış (%25.3; n=38) kimlik statüsüne sahip oldukları belirlenmiştir.

2.2. Makaleler

- Güleç, Cengiz, *Gençlik ve Kimlik*, 1985, Türk Dili Dergisi, 49(401), Ankara.
- Muuss, Rolf E. - Zileli, Meral, *Ergenlikte Kimlik Bunalımı*, 1987, *Ergenlik Psikolojisi+* kitabı içinde, Hacettepe Taş Kitapçılık, 199-208, Ankara.
- Işık, Gül, *Kimlik Bunalımımız ve Gençlerimiz*, 1987, Milliyet Sanat Dergisi, (169), 9-10, İstanbul.
- Kabaklı, Ahmet, *Türk Gençliğinde Kimlik Arayışları*, 1989, Türk Edebiyatı Dergisi, (194), 4-6.
- Atakan, Semiha Arsoy, *Gençlikte Kimlik Sorunlarına Yönelik Rehberlik Hizmetleri*, 1989, *Yükseköğretimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma Toplantısı+* kitabı içinde, 39-42, Ankara.
- Çelik, Abdullah, *Gençliğin Kimlik Meselesi*, 1990, Türk Yurdu Dergisi, 10(37), 31, Ankara.
- Kabaklı, Ahmet, *Türk Gençliğinde Kimlik Arayışları*, Türk Edebiyatı Dergisi, İstanbul, (195), 1990, 4-6.
- Oskay, Gülter - Taylor, Ronald D., *Identity Formation in Turkish and American Late Adolescents*, 1990, METU Journal Edebiyat Fakültesi Dergisi, 3(2), 141-165.

ÖZET: This study compared the association of family decision making, identity formation, and self-esteem in Turkish and American late adolescents. Turkish adolescents differed from Americans in reporting more authoritarianism by their parents in managing the family. American adolescents attained the higher identity statuses (identity achievement and moratorium) than their Turkish counterparts. They were also higher in the foreclosure status than Turkish respondents. For American adolescents, controlling family experiences and conflict with parents over personal autonomy were positively related to identity diffusion. This sense of personal autonomy was negatively related to identity diffusion. For Turkish adolescents, conflict with parents over autonomy and personal decision making was positively related to moratorium. In both groups, controlling family environments and conflict with parents over issues of autonomy were associated with low self-esteem, whereas personal autonomy was related to high self-esteem. For both groups, self-esteem was positively associated with identity achievement and negatively associated with identity diffusion. For Americans self-esteem was negatively related to moratorium and foreclosure.

- Dereboy, İ. Ferhan - Dereboy, Çiğdem - Coşkun, Bülent, *Özdeğer Duygusu, Öz İmgesi ve Kimlik Duygusu*, 1994, Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 1(1), 3-12, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmada, üniversiteli gençlerden oluşan bir örneklem üzerinde Offer Öz İmgesi Ölçeğiyle Rosenberg Özdeğer duygusu Ölçeği'nin karşılıklı ilişkisi ve güvenirlikleri araştırılmıştır. İki ölçme aracında yer alan alt ölçeklerin genel olarak birbirleriyle anlamlı düzeyde korelasyon gösterdiği bulunmuştur. İncelenen alt ölçekler arasında, beklenen korelasyonları göstermeyen Offer Bireysel Değerler ve Cinsel Tutumlar ölçeklerinin geçerliklerinin kuşkulu olduğu sonucuna varılmıştır. Alt ölçeklerin güvenirliklerinin araştırılması amacıyla Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları hesaplandığında altı Rosenberg alt ölçeği ve iki Offer alt ölçeğinin iç tutarlık katsayısının kabul edilebilir düzeyin altında kaldığı görülmüştür. Madde analiziyle alt ölçeklerin güvenirliklerinin düşmesinde rol oynayan maddeler belirlenmiştir.

- Dereboy, İ. Ferhan - Dereboy, Çiğdem - Coşkun, Ayşen - Coşkun, Bülent, *Özdeğer Duygusu, Öz İmgesi ve Kimlik Duygusu II Bir Kimlik Duygusu Değerlendirme Aracına Doğru - Ön Çalışma-II*, 1994, Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 1(2), 61-69, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmada gençlerde kimlik duygusundaki sarsıntıları değerlendirmeye ve kimlik gelişimiyle ilgili sorunlu alanları belirlemeye yönelik bir ölçme aracı geliştirilmesi amaçlanmıştır. Yirmi sekiz soruluk bir özbildirim ölçeği olarak tasarlanan Kimlik Duygusu Değerlendirme Aracının (KDDA) psikometrik özellikleri üniversite öğrencilerinden oluşan normal bir ömeklem üzerinde araştırılmıştır. KDDA skorlarıyla Offer Öz İmgesi Ölçeği ve Rosenberg Özdeğer Duygusu Ölçeği skorları arasında yakın bağıntı bulunması KDDA'nın geçerliğini destekleyen bir bulgu olarak yorumlanmıştır. Ölçeğin iç tutarlığını araştırmak amacıyla hesaplanan Cronbach alfa katsayısı ve madde-toplam korelasyonları KDDA'nın güvenirliği yüksek bir ölçek olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuçlar KDDA'nın psikometrik özellikleri daha geniş biçimde araştırılması gerekli, umut veren bir ölçek olduğunu düşünmüştür.

- Oskay, Gülter, *Üniversite Ögrencilerinin Kimlik Gelişim Düzeylerinin Bulundukları Fakülte ve Anabilim Dallarına Göre İncelenmesi*, 1997, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (13), 63-73, Ankara.

ÖZET: Bu araştırmada, öğrencilerin, bulundukları fakülte ve anabilim dallarına göre kimlik gelişim düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Hem fakülte hem de anabilim dalları düzeyinde kimlik gelişimine ilişkin önemli bazı farklılıklar bulunmuştur. Buna göre kimlik başarısı açısından en üst düzeyde Eğitim Fakültesi ve onu önemsiz bir farkla izleyen Tıp Fakültesi; en alt düzeyde ise Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencileri yer almaktadır. Anabilim dallarına göre kimlik başarısı açısından en üst düzeyde İngilizce Öğretmenliği ile onu önemsiz bir farkla izleyen Psikolojik Danışma ve Rehberlik öğrencileri; en alt düzeyde ise Eğitim Programları ve Öğretim öğrencileri yer almaktadır. Araştırmada tüm bulgulara ilişkin yorumlamalar yapılmıştır.

- Dereboy, İ. Ferhan, *Genç Hastalar ve Kimlik Bocalaması*, 1997, Ege Psikiyatri Sürekli Yayınları Dergisi, 2(3), 325-346, İzmir.

ÖZET: Kimlik bocalaması betimleyici bir tanı değildir, ama çözümleyici bir tanıdır. Genç hastalarda kimlik bocalamasının tanınmaması, tedavinin sadece görünürdeki belirtilere dayanarak konulmuş bir klinik tanıya yöneltilmesine yol açar. Bu ise, hastaların derinde yatan sorunlarının anlaşılmaması ve onlara terapide gerektiği biçimde yardımcı olunamaması anlamına gelir. Bu yazıda kimlik bocalamasının kuramsal temelleri araştırılmakta, nasıl tanınabileceği ve ölçülebileceği konularına değinilmektedir.

- Tavukçuoğlu, Mustafa, *Avrupa'lı Türk Gençlerinin Kültürel Kimlik Problemlerinden Din Olgusu Üzerine Düşünceler*, Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, (9), 29-43.
- Dereboy, İ. Ferhan - Dereboy, Çiğdem - Sevinçok, Levent - Kaynak, Hadiye, *Gençlerde Kimlik Gelişim Sürecini Değerlendirmekte Kullanılan İki Ölçeğin Psikometrik Özellikleri: Karşılaştırmalı Bir Çalışma*, 1999, Türk Psikiyatri Dergisi, 10(2), 92-101, Ankara.

ÖZET: Gençlerde kimlik gelişimi sürecindeki sorunları belirlemek amacıyla ülkemizde kullanılan iki ölçek bulunmaktadır. Kimlik Duygusu Değerlendirme Aracı (KDDA) ile Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalası Genişletilmiş Formu (EOM-EIS). Bu çalışmada iki aracın kurultu ve ölçüt geçerlikleri yanı sıra güvenirliklerinin karşılaştırmalı biçimde incelenmesi amaçlanmıştır. Kendilerine uygulanan iki kimlik ölçeğinin yanı sıra Rosenberg Özdeğer Duygusu Ölçeği (RSES) ve bir anket formunu yeterli biçimde dolduran 757 üniversite öğrencisi araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Deneklerin anket formu üzerinde kendilerini ruhsal yönden ne ölçüde sorunlu gördüklerine yönelik derecelendirmeleri, kimlik ölçeklerinin yordama geçerliklerinin araştırılmasında ölçüt işlevi görmüştür. Kendi derecelendirmelerine göre, deneklerin %53.3ü ruhsal bakımdan sorunsuz grubu, %39.5i az sorunlu grubu ve %7.2si de çok sorunlu grubu oluşturmuştur. KDDA skorları ile hem kendini ruhsal yönden sorunlu görme, hem de RSES ile ölçülen özdeğer duygusunda düşüklük arasında anlamlı bağıntı bulunmuştur. EOM-EIS alt-ölçekleri arasında olumsuz ruhsal yaşantılar ile en yakından bağlantı göstereni, kargaşalı statü değil kararsız statüdür. Ayrıca statü gruplarından her biri farklı ruhsal özellikler gösteren alt-gruplar içermektedir. KDDA, ölçüt ve uyuşma geçerliği bulunan, ayrıca güvenirliği yüksek bir ölçek görünümü vermektedir. EOM-EIS kimlik statülerinden hangisinin olumsuzluğa işaret ettiği belirsizdir. Hem bu durum, hem de statü gruplarının türdeşlikten uzak bir görünüm sergilemesi, EOM-EISin kurultunun geçerliğinin kuşkulu olduğunu düşündürmektedir. Bu sonuçlara dayanarak, kimlik bocalaması içindeki gençleri belirlemek açısından KDDAnın daha kullanışlı bir araç olduğu söylenebilir.

- Keskin, Sabiha - Savrun, M. - Alademir, Z. - Gürsaç, H. - Boyner, P. - Koç, Aydın - Koçak, Azra - Bora, C. - Coşkun, Ayşen, *Kent Orta Sınıf Erken Adolesanlarımız ve Kimlik*, 2000, Sendrom Aktüel Tıp Dergisi, 12(9), 48-53, İstanbul.
- Aktaş, Aliye Mavili, *Ergenlik, Kendilik ve Gruplar*, 2001, Beynelxalq Hayat Dergisi, 84-93.
- Çeçen, Ayşe Rezan, *Kronik Hasta (Epileptik) Ergenlerle Sağlıklı Ergenlerin Kimlik Statülerinin Karşılaştırılması ve Kimlik Statülerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2001, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2(21), 17-24, Adana.

- Kocacık, Faruk, *Üniversite Gençliğinde Kimlik Bunalımı: Farklılaşma ve Özdeşleşme (Bütünleşme)*, 2003, Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Tartışmaları Dergisi, (1), 5-10, Sivas.
- Solmaz, Feza - Alisinanoğlu, Fatma, *Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Anne Baba Tutumlarını Algılamaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2004, Çağdaş Eğitim Dergisi, 29(309), 41-48, Ankara.

ÖZET: Bu araştırmada, lise son sınıf öğrencilerinin kimlik statüleri ile anne-baba tutumlarını algılamaları arasındaki ilişkinin incelenmesi, cinsiyet, kardeş sayısı, doğum sırası, anne-baba öğrenim düzeyi gibi bağımsız değişkenlerin gençlerin kimlik statüleri ve algıladıkları anne-baba tutumlarında farklılık yaratıp yaratmadığının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya, devlet liseleri son sınıfında okuyan 392 genç dahil edilmiştir. Araştırmada, "Kişisel Bilgi Formu", "Anne-Baba Tutum Ölçeği" ve "Geliştirilmiş Objektif Ego-Kimlik Statüsü Ölçeği" kullanılmıştır. Sonuçlarda: kimlik gelişiminde; cinsiyetin ve babanın Öğrenim düzeyinin önemli farklılığa neden olduğu, algılanan anne-baba tutumunda da; cinsiyetin, kardeş sayısının, doğum sırasının, anne-babanın öğrenim düzeyinin önemli farklılıklara sebep olduğu saptanmıştır. Elde edilen sonuçlar ışığında, anne-babalara, gençlere, öğretmenlere ve çeşitli kuruluşlara bazı öneriler getirilmiştir.

- Canatan, Kadir, *Çok Kültürlü Toplumlarda Kimlik Tanımları: İkinci Kuşak Türk Gençlerinin Etnik Kimlik Tanımları*, 2004, Avrupa Günlüğü Dergisi, (5), 249-280, İstanbul.
- Türkbay, Tümer - Özcan, Celal - Doruk, Ali - Uzun, Ö., *Ergenlerin Psikiyatrik Belirtileri ve Benlik Saygıları Üzerine Kimlik Bocalamasının Etkileri*, 2005, Türkiye'de Psikiyatri Dergisi, 7(3), 92-97, Ankara.

ÖZET: Kimlik bocalaması, psikiyatrik bozukluklar için yatkınlık oluşturabilir veya psikiyatrik bozuklukların sonucu olarak ortaya çıkabilir. Bu çalışmanın amacı, erkek ergenlerde kimlik duygusu, psikiyatrik belirtiler ve benlik saygısı arasında ilişkileri araştırmaktır. Yöntem: Çalışmanın örneklemini yatılı bir erkek meslek lisesinin 9'uncu, 10'uncu ve 11'inci sınıflarının öğrencileri oluşturdu. Deneklere sosyodemografik veri toplama formu, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Belirti Tarama Listesi 90-R (BTL 90-R) ve Kimlik Duygusu Değerlendirme Aracı (KDDA) uygulandı. Denekler kimlik bocalaması için KDDA'nın kesim puanına göre iki gruba ayrılarak (Grup I <70 puan, Grup II >70 puan), psikiyatrik belirti sıklığı ve benlik saygısı yönünden karşılaştırıldı. Results: Örneklemedeki deneklerin %16,4'unda kimlik bocalaması saptandı. Grup If deki denekler Grupl'dekilerine oranla anlamı derecede daha yüksek psikiyatrik belirti sıklığına sahipti (p=0.0001). Kimlik duygusu puanları, BTL 90-R'ın genel belirti endeksi ve benlik saygısı puanları ile anlamlı düzeyde korelasyon gösterdi (r=0.63 and r=0,39, sırasıyla). Tartışma: Bu çalışmanın sonuçları kimlik bocalaması olan ergenlerin daha sık psikiyatrik belirtilere ve düşük benlik saygısına sahip olacağını göstermektedir. Ergenlikteki psikiyatrik belirtilerin kimlik bocalaması ile ilişkisinin saptanması, tedavi planının belirlenmesinde önemlidir.

- Türkbay, Tümer - Özcan, Celale - Doruk, Ali - Sekmen, Kamile, *Ergenlerdeki Kimlik Bocalaması Üzerine Cinsiyetin Etkisi*, 2005, Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 12(2), 69-74, Ankara, Pdf

ÖZET: Kimlik duygusunun gelişim süreci, cinsiyetler arasında farklılıklar gösterebilir. Bu çalışmada, ergenlerde kimlik duygusu gelişimindeki sorunların cinsiyete yönelik olarak araştırılması ve kimlik bocalamasının psikiyatrik belirtiler ile ilişkilerinin saptanması amaçlanmıştır. Yöntem: Çalışmanın örneklemini, yatılı bir erkek sağlık yüksek meslek okulunun (N=138) ve yatılı bir hemşirelik yüksek meslek okulunun (N=76) öğrencileri oluşturdu. Deneklere Sosyodemografik Veri Formu, Belirti Tarama Listesi 90-R (BTL 90-R) ve Kimlik Duygusu Değerlendirme Aracı (KDDA) uygulandı. Bulgular: Örneklemdeki KDDA toplam puanları kız ergenlerde erkeklere oranla anlamlı derecede daha yüksekti (p=0.003). Kimlik bocalaması kızların %23.7'inde, erkeklerin %12.3'ünde saptandı (p=0.027). Kızlar erkeklere oranla anlamlı derecede daha yüksek psikiyatrik belirti sıklığına sahipti (p=0.000). Her iki cinsiyette de kimlik duygusu puanları, BTL 90-R'nin genel belirti indeksi ile anlamlı düzeyde pozitif ilişki gösterdiği bulundu (sırasıyla kızlarda r=0.78, erkeklerde r=0.60). Tartışma: Bu çalışmanın sonuçları, kimlik bocalaması ve psikiyatrik belirtilerin kız ergenlerde erkeklere oranla daha sık olduğunu göstermektedir. Ayrıca, bu çalışma psikiyatrik belirtilerin kimlik bocalaması ile ilişkili olabileceğine işaret etmektedir.

- Uzman, Ersin, *Sosyal Destek Düzeyleri Farklı Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri*, 2005, Eğitim Araştırmaları Dergisi, 4(15), 110-121.
- Balkaya, Ayşen - Ceyhan, Esra, *Lise Öğrencilerinin Kimlik Duygusu Kazanım Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2007, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7(1), 433-446, Eskişehir.

ÖZET: Bu araştırmada, lise öğrencilerinin kimlik duygusu kazanım düzeylerinin bazı değişkenler açısından farklılık gösterip, göstermediği incelenmiştir. Araştırma 1454 lise öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Lise öğrencilerinin kimlik duygusu kazanım düzeylerine ilişkin veriler, "Kimlik Duygusu Ölçeği" (Köker, 1997) ile toplanmıştır. Lise öğrencilerinin kişisel-sosyal özelliklerine ilişkin verilerin toplanması için araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Verilerin analizinde, bağımsız gruplar arası t testi ve tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. F testi önemli bulunduğunda Tukey HSD testi kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; lise öğrencilerinin kimlik duygusu kazanım düzeyleri genel başarı ortalamaları, fiziksel görünümünden memnun olma ve ailenin arkadaşlarını onaylama durumuna göre farklılık göstermektedir. Bununla birlikte, lise öğrencilerinin kimlik duygusu kazanım düzeylerinin cinsiyet ve yaşa göre farklılık göstermediği görülmüştür.

- Göksel, Nevbahar, *Gençlerde Giyim Modası ve Kimlik İlişkisi*, 2007, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, (1), 48-53.
- Morsünbül, Ümit - Tümen, Bilgen, *Ergenlik Döneminde Kimlik ve Bağlanma İlişkileri: Kimlik Statüleri ve Bağlanma Stilleri Üzerinden Bir İnceleme*, 2008, Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği Dergisi, 15(1), 25-31.

ÖZET: Ergenlik, Erikson'un psikososyal gelişim kuramında kimlik yapılarının oluşturulduğu dönem olarak belirlenmiştir. Bağlanma kuramına göre ve keşfetme davranışı birbiri ile bağlantılıdır. Kimlik oluşturma sürecinde de temel etkinlik bireyin keşfetme davranışını ortaya koymasıdır. Bu yönleri ile kimlik ve bağlanma birbiri ile yakından ilişkili görünmektedir. Bu çalışmanın amacı ergenlik dö-

neminde kimlik statülerinin bağlanma stilleri açısından farklılaşıp farklılaşmadığını incelenmesidir. Yöntem: Çalışmanın araştırma grubunu Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri ve Hukuk Araştırmada kimlik statülerini belirlemek amacı ile Benlik Kimliği Statüleri Ölçeği (BKSÖ) ve bağlanma stillerini belirlemek amacı ile de İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA) kullanılmıştır. Sonuçlar: Çalışmanın sonuçlarına göre kimlik statüleri bağlanma stillerine göre farklılaşmaktadır. Başarılı kimlik statüsü dışında moratoryum, ipotekli ve dağınık kimlik statüleri boyutlarında bağlanma stilleri açısından anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Tartışma: Çalışmanın sonuçları kuramsal bilgiler ve araştırma sonuçları ile karşılaştırılarak tartışılmıştır.

- Lüküslü, Demet, *Gençlik: Biyolojik, Siyasal ve Kültürel Kimlikler Arasına Sıkışmış Bir Kimlik*, 2009, *Tarabya Çalışmaları: Marmara Üniversitesi İktisadi ve idari Bilimler Fakültesi Fransızca Kamu Yönetimi Bölümü 20. Yıl Armağan, Marmara Üniversitesi Nihad Sayar Eğitim Vakfı Yayınları+* kitabı içinde, 271-284, İstanbul.
- Demir, Hadiye Kaynak - Dereboy, İ. Ferhan - Dereboy, Çiğdem, *Gençlerde Kimlik Bocalaması ve Psikopatoloji*, 2009, Türk Psikiyatri Dergisi, 20(3), 227-235, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı kimlik bocalaması ile klinik tanılar ve kişilik patolojileri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Yöntem: Çalışmanın ilk aşamasına üniversite hazırlık kurslarına giden ve yaşları 16 ile 25 arasında değişen (ort=18.3, SS=0.8) 950 öğrenci katıldı. Katılımcılara bir sosyo-demografik bilgi formuna ek olarak Kimlik Duygusu Değerlendirme Aracı (KDDA) uygulandı. Uç grupları oluşturmak amacıyla, KDDA standart puanları +1 ve üstü olan katılımcılar arasından 30 genç, -1 ve altı olanlar arasından da 30 genç seçkisiz örnekleme yoluyla seçildi. Seçilen gençler DSM eksen I ve eksen II patolojileri açısından SCID-I ve SCID-II yapılandırılmış görüşmeleriyle değerlendirildi. Bulgular: Birinci eksen tanısı konma oranı kimlik bocalaması yaşayan denekler arasında %73.3, bocalama yaşamayan denekler arasındaysa %6.6 olarak bulundu. Benzer biçimde bocalama grubunda kişilik bozukluğu ölçütlerinin karşılanma düzeyinin genel anlamda yüksek olduğu bulundu. Gruplar arasında on iki kişilik bozukluğu açısından ayrı ayrı yapılan karşılaştırmalarda iki grup arasındaki farkın çekingen, bağımlı, obsesif kompulsif, kendini çelmeleyen, sınır ve şizotipal kişilik bozukluğu ölçütleri için anlamlı düzeye ulaştığı belirlendi. Sonuç: Kimlik bocalamasının yalnızca sınır kişilik bozukluğu veya örgütlenmesi olan kişilerde ortaya çıkabilecek bir yaşantı olduğu görüşü bu çalışmanın bulgularınca desteklenmemektedir. Görünüşe göre yüksek oranda psikopatolojik örüntüler taşıyan gençlerde kimlik oluşumu süreci görece sancılı yaşanmakta ve bu durum patolojik örüntülerin klinik belirtiler vermesine yol açmaktadır.

- Demez, Gönül, *Ergen Kimliğinde Düşler ve Kabuslar: Taksim Beyoğlu Civarında Yaşayan Gençlikte Kimlik ve Melezlik*, 2009, *Kimlikler Lütfen: Türkiye Cumhuriyeti'nde Kimlik Arayışı ve Temsiliyeti+* kitabı içinde, 323-336, Ankara.
- Demir, İlkay, *Gençlerin Kimlik Statülerinin Kültürel Karşılaştırması: İstanbul-Nusaybin Örneği*, 2009, Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 16(3), 129-136.

ÖZET: Ergenlerin kimlik statülerinde görülen farklılıkların önemli belirleyicilerinden biri de içinde bulundukları bağlamdır. Bu çalışmada sosyokültürel açıdan farklılıklar gösteren Türkiye'nin iki farklı yerelliğinden ergenlerin kimlik statülerinin karşılaştırılması ve cinsiyet, yaş ve gelir düzeyi gibi değiş-

kenlerle kimlik statülerinin ilişkilerinin araştırılması amaçlanmaktadır. Yöntem: İlişkisel tarama modelindeki çalışmanın araştırma grubunu İstanbul'da (N=229) ve Nusaybin'de (N=232) ortaöğrenim gören toplam 461 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma grubuna demografik bilgi formu ve EOM-EIS uygulanmıştır. Sonuçlar: Çok boyutlu kovaryans analizi sonuçlarına göre kimlik statülerinin yerelliklere göre farklılık gösterdiği saptanmış, Nusaybin'deki öğrencilerin İstanbul'dakilere oranla ideolojik alanda kararsız kimlik boyutu ile kişilerarası alanda bağımlı ve kargaşalı kimlik boyutlarından anlamlı düzeyde yüksek puanlar elde ettiği bulunmuştur. Ayrıca öğrencilerin yaşları ile hem ideolojik alanda hem de kişilerarası alanda bağımlı kimlik boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş; cinsiyet açısından da ideolojik alanda kargaşalı kimlik ve başarılı kimlik boyutlarında ve kişilerarası alanda kargaşalı kimlik ve kararsız kimlik boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Ailenin gelir düzeyi ve kimlik statüleri arasında ise herhangi bir ilişki saptanmamıştır. Tartışma: Çalışma sonuçları kimlik statülerinin Türkiye'nin farklı sosyal ve kültürel özellikler gösteren yerelliklerinde anlamlı bir biçimde farklılaştığını göstermektedir. Ergenlerin psikolojik özelliklerini incelerken bu farklılıkların göz önünde bulundurulmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

- Başkurt, İrfan, *Almanya'da Yaşayan Türk Öğrencilerin Kimlik Problemi*, 2009, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(2), 81-94, İstanbul.

ÖZET: Bu makalede 1950'i yıllardan itibaren işgücü olarak Almanya'ya giden Türk aileleri ile Almanya'da yetişen Türk gençliğinin kimlik problemleri konu edilmektedir. Bu yapılırken, Türklerin kimlik problemi yaşamalarına yol açan faktörlerin belirlenmesi ve bunlara yönelik çözüm önerilerinin tespiti amaçlanmaktadır. Makale, Almanya'da Türklerin varoluşunun tarihsel arka planının yer aldığı Giriş ile birlikte Türk Göçmenlerin Kimlik Arayışları ve Kuşaklararası Farklılaşmalar Açısından Kimlik Sorunları olmak üzere üç temel başlıktan oluşmaktadır. Makalede, vatandaşlık ve seçme-seçilme hakkının tanınmaması, eğitim, din eğitimi, Türkçenin öğretilmesi ve İslamafobi gibi sorunlar, bu kapsamda ele alınmaktadır.

- Hökelekli, Hayati, *Günümüz Gençliğinin Kimlik ve Anlam Sorunu*, 2010, Diyanet Dergisi, 233, 4-7, Ankara.
- Demir, İlkay - Derelioğlu, Yasemin, *Gençlerde Otoriteryenizmin Yordayıcıları Olarak Kimlik Statüleri ve Kimlik Stillerinin İncelenmesi*, 2010, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23(1), 99-119, Bursa.

ÖZET: Otoriteryenizm genel hatlarıyla aşırı uyumcu, katı, otoriteye itaat gösteren, kendinden olmayana karşı önyargılı, baskılanmış ve bağımlı bir kişilik yapısı ile karakterize olmaktadır. Araştırmacılar otoriteryenizmin ortaya çıkışında birçok neden üzerinde durmakla birlikte, temelde içinde yetişilen otoriter aile ortamını ve buna bağlı olarak bireylerin kendilerine özgü bağımsız kimlik yapıları geliştirememelerini öne sürmektedir. Bu değerlendirmeden hareketle gençlerin kimlik kazanımı süreçlerinde izledikleri stratejiler ve kimlik statülerinin otoriteryen eğilimleriyle ilişkili olduğu düşünülmekte ve bu çalışmada üniversite öğrencilerinin otoriteryen eğilimlerinin; kimlik statüleri ve kimlik stilleri aracılığıyla hangi düzeylerde yordanabileceği araştırılmaktadır. Araştırmanın örneklemini İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesinin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören 243 lisans öğrencisi (137 kadın, 106 erkek) oluşturmaktadır. Verilerin analizinde Pearson korelasyon katsayısı ve

hiyerarşik regresyon analizi kullanılmıştır. Regresyon analizi sonuçlarına göre kimlik statüleri boyutlarından "bağımlı kimlik" ve "kararsız kimlik" ile kimlik stilleri boyutlarından "kural yönelimi" boyutlarının öğrencilerin otoriteryen eğilimlerini %40 oranında yordadığı bulunmuştur. Araştırmada elde edilen bulgular, yapılan benzer çalışmalarla karşılaştırmalı olarak tartışılacaktır.

- Morsünbül, Ümit, *Ergenlikte Kimlik Gelişimini Açıklayan Yaklaşımlar/Modeller: Ergen Ruh Sağlığı Açısından Sonuçları*, 2010, Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 17(2), 45-52, Ankara.

ÖZET: Ergenlik döneminde, gençler kimliklerini oluşturmak için büyük bir çaba gösterirler. Erikson'un psikosösyal gelişim kuramının sayıltılarını temel alan birçok model/yaklaşım önerilmiştir. Bu gözden geçirme çalışmasının amacı Erikson'un kuramına dayanarak geliştirilen bazı kimlik gelişimi yaklaşım/modellerinin temel varsayımlarını incelemek ve bunların ergen ruh sağlığı açısından sonuçlarını ortaya koymaktır. Yöntem: Ergenlik döneminde kimlik gelişimini ele alan yaklaşımları/modelleri ve bunların ruh sağlığı açısından doğurgularını içeren çalışmalar yurt içi ve yurt dışı veri tabanlarından (ULAKBIM, ISI WEB, SCIENCE DIRECT, EBSCHOHOST, PSYCH-INFO) taranmış ve kimlik gelişimini ele alan kitaplar incelenmiştir. Sonuçlar: Gözden geçirme çalışmasının sonucunda Erikson'nun kimlik gelişimi kuramının temel önermelerini ele almaya çalışan yaklaşımların/modellerin ortaya konulduğu görülmüştür. Tartışma: Ergen ruh sağlığı açısından, özellikle seçeneklerin araştırılması sürecini aktif biçimde yaşayan ergenlerin ruh sağlığı açısından daha sağlıklı oldukları söylenebilir.

- Eryılmaz, Ali - Aypay, Ayşe, *Ergen Öznel İyi Oluşu ile Kimlik Statüsü İlişkisinin İncelenmesi*, 2011, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, (16), 167-179, Diyarbakır.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı ergen öznel iyi oluşu ile kimlik statüleri ve cinsiyet arasındaki ilişkileri incelemektir. İlişkisel modeldeki bu araştırma, 14-17 yaş arasındaki lise öğrenimi gören 131 kız ve 124 erkek olmak üzere toplam 255 ergen üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, benlik statüleri ölçeği, pozitif-negatif duygu ölçeği ve yaşam doyumu ölçeği kullanıldı. Çalışmada, t-testi, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi ve Çoklu Regresyon Analizi teknikleri kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, başarılı ve ipotekli kimlik statüsüne sahip olma ile ergen öznel iyi oluşu anlamlı ve önemli düzeyde ilişkili bulunmuştur. Ergen öznel iyi oluşu cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma göstermemiştir. Başarılı kimlik statüsüne sahip ergenlerin öznel iyi oluş düzeyleri yükselirken, ipotekli kimlik statüsüne sahip ergenlerin öznel iyi oluş düzeyleri düşmektedir. Bulgular literatür bağlamında tartışılmıştır.

- Yıldız, Cenk Eray - Zahmacıoğlu, Oğuzhan - Koca, Bülent - Oktay, Veysel - Gökalp, Selman - Eroğlu, Ayşe Güler - Çetin, Gürkan - Öztunç, Funda, *Bebeklik Döneminde Siyanotik Kalp Hastalığı Nedeniyle Açık Kalp Cerrahisi Uygulanmış Ergenlerde Kendilik Algısı Ve Yaşam Niteliği*, 2011, Türk Pediatri Arşivi, 46(3), 220-227, İstanbul.

ÖZET: Amaç: Bebeklik döneminde siyanotik kalp hastalığı nedeniyle açık kalp ameliyatı geçiren hastaların, ergenlik dönemindeki yaşam niteliği ölçeğini ebeveynleriyle beraber değerlendirmek ve kendilik algılarıyla birlikte fiziksel olarak sağlıklı kontrol grubuyla karşılaştırmaktır. Gereç ve Yöntem:

Bu çalışmaya 1989-1994 yılları arasında İstanbul Üniversitesi Kardiyoloji Enstitüsü'nde doğuştan siyanotik kalp hastalığı nedeniyle ameliyat edilmiş 53 hasta alındı. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (Karar numarası: D-005, Tarih: 10-11-2009) onay alınarak, hasta ve yakınları onam formuyla bilgilendirildi. Grup 1 fiziksel olarak sağlıklı kontrol grubu (15 kişi, ort. yaş: 19 yıl, 8 ay), grup 2 Fontan ameliyatı uygulanan tek ventriküllü hastalar (20 hasta, ort. yaş: 19 yıl, 6 ay; 10'unda triküspit atrezisi, beşinde intakt ventriküler septumlu pulmoner atrezi, üçünde çift girişli sol ventrikül, birinde çift çıkışlı sağ ventrikül, birinde ventriküler septal defekt ve pulmoner atrezi), grup 3 ise diğer doğuştan siyanotik kalp hastalığı nedeniyle ameliyat olmuş hastalardı (33 hasta, ort. yaş: 19 yıl, 2 ay; 18'inde büyük arterlerin transpozisyonu, 10'unda Fallot tetralojisi, ikisinde tam atriyoventriküler kanal defekti, pulmoner darlık, ikisinde çift çıkışlı sağ ventrikül, birinde Fallot pentalojisi). Çalışmada yaşam niteliği ve kendilik algısı ölçekleri kullanıldı. Yaşam niteliği ölçeğini hasta ve fiziksel olarak sağlıklı ergenler ile ebeveynleri ayrı ayrı doldurdu. Kendilik algısı ölçeğini sadece hasta ve fiziksel olarak sağlıklı ergenler doldurdu. Yaş ve kendilik algısı puanlarının gruplar arasındaki karşılaştırmaları tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile; çoklu karşılaştırılmaları ise LSD (Least Significant Difference) ile yapıldı. Yaşam niteliği değişkeni normal dağılıma sahip olmadığı için karşılaştırmalar Kruskal-Wallis nonparametrik ANOVA testi ile, çoklu karşılaştırmalar ise Dunn testi ile yapıldı. Bulgular: Yaş ve cinsiyet açısından gruplar arasında anlamlı fark yoktu. Yaşam niteliği ölçeğinde, ilgili sorulara verilen yanıtlarda gruplar arasında ileri derecede anlamlı fark saptandı. Grup 2 ve 3 için yaşam niteliğine yönelik yanıtlar hem ebeveynlerde hem de çocuklarda kontrol grubuna göre çok daha olumsuzdu. Çoklu karşılaştırma testi ile gruplar kıyaslandığında, grup 2 ve 3 arasında anlamlı fark saptanmadı. Ebeveynlerin çocuklarının yaşam niteliği ile ilişkili yanıtları, çocuklarınınkinden istatistiksel olarak daha olumsuzdu ($p<0,001$). Kendilik algısı ölçeğinde ise özellikle grup 1 ve 3 arasında toplumsal kabul görme, ilişkilerdeki davranışlar ve genel kendilik değeri açısından anlamlı fark vardı (sırasıyla; $p=0,03$, $p=0,03$ ve $p=0,01$). Grup 1 ve 2 arasında saptanan tek anlamlı fark ise ilişkilerdeki davranışlarda görüldü ($p=0,04$). Çıkarımlar: Gelişen teknoloji ve artan cerrahi deneyim ile birçok ağır doğuştan siyanotik kalp hastalığı başarıyla tedavi edilmekte ve hastaların çoğu ergen yaşa ulaşmaktadır. Ancak bu kişilerde yaşam niteliği ve kendilik algısı fiziksel olarak sağlıklı ergenlere göre daha olumsuzdur. Bu nedenle ergenlerin ve özellikle ailelerinin psikososyal desteğe gereksinimleri vardır.

- Özcan, Celale Tangül - Durukan, İbrahim, *Erkek Ergenlerde Kimlik Duygusu Gelişimini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi*, 2011, TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni, 10(2), 131-138, Ankara.

ÖZET: AIM: Various factors may influence on development of identity sense. The aim of this study is to investigate effects of various factors including age, number of siblings, birth order, level of income, parents' level of education, family types and living in urban or rural on development of identity sense in male adolescents. METOD: The sample consisted of 537 male adolescents from a health technician vocational high school. Participants were given a sociodemographic questionnaire and the Sense of Identity Assessment Form (SIAF). RESULTS: Identity confusion was found in 15.3%of the sample. The mean score of SIAF reached peak level at 17 years old and then gradually decreased. The mean SIAF score of rural-based adolescents was significantly higher when compared with that of urban-based adolescents ($p<0.05$). The adolescents living in low income families showed significantly higher SIAF scores ($p<0.05$). The sons of fathers with low education (below 8 yrs) had higher mean SIAF score ($p<0.05$). CONCLUSION: This study suggests that male adolescents who live in low income families and rural, and have father with low level of education are more likely to have identity confusion.

- Demir, İlkay, *Gençlerde Yaşam Doyumu ile Kimlik İşlevleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*, 2011, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 10(38), 99-113.

ÖZET: Bu çalışma ile üniversite öğrencileri arasında yasam doyumu ile kimlik işlevleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca bu çalışma kimlik işlevlerinin yaşam doyumunu yordamada ne derecede etkili olduğunu incelemeyi hedeflemektedir. Araştırmanın katılımcılarını İstanbul Üniversitesi, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesinin çeşitli bölümlerinde öğrenim görmekte olan 253 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Verilerin analizinde Korelasyon analizi ve Çoklu Regresyon analizi yöntemleri kullanılmıştır. Regresyon analizi sonuçlarına göre, kimlik işlevlerinin boyutlarını oluşturan yapı, hedef, gelecek, uyum ve kontrol boyutları birlikte, öğrencilerin yaşam doyumu puanlarının %28'ini yordamaktadır.

- Çufta, Muharem, *Avrupa Kültürünün Kosovalı Boşnak Gençlerin Din ve Kimlik Algıları Üzerine Etkisi*, 2011, Balkan Araştırmaları Dergisi, 2(1), 23-43.

ÖZET: Bugün genel olarak dünyada etnik, kültürel ve dinî azınlıklar kendilerini baskı altında hissettiklerini ifade etmektedirler. Bu makale Avrupa'daki Müslüman azınlıkların bu açıdan farklı bir konumda olmadığını ortaya koymaya çalışmakta ve özellikle geçimini sağlamak amacı ile geçici olarak gurbete göç eden Müslüman Boşnak gençlerin toplumsal konumu ve kültürel sorunların birçok yönünü ele almaktadır. Araştırma farklı bir kültürde yaşama, kendini arama ve kendini ispat etme süresince oluşan dinî kimlik problemini tespit etmeye; böylece asimile olma gibi sosyal psikolojik problemler karşısında Müslüman Boşnak gençlerin, kendilerini koruyabilme ve içinde bulundukları topluma uyum sağlama imkânlarını ne derce gerçekleştirebildiğini ortaya koymaktadır.

- Dilci, Tuncay - Gür, Tahir, *Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Profesyonel Kimliklerinin Söylem Çözümlemesi Yöntemi ile İncelenmesi*, 2012, Karadeniz Dergisi, (16), 122-132, Ardahan.

ÖZET: Bu nitel çalışmada üniversite son sınıfta okuyan sınıf öğretmenliği programı öğrencilerinin profesyonel öğretmen kimliği geliştirme süreçleri ve bu kimliğin başlıca özellikleri incelenmiştir. Çalışma Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesinde yapılmıştır. Çalışma grubunu oluşturan beş öğrenciden alınan yazılı ve sözlü dilsel ürünler (anlatılar) söylem çözümlemesi yöntemiyle incelenmiştir. Araştırmada öğrencilerin kimlik geliştirme sürecinde tecrübelerinden, öğrendikleri bilgilerden, toplum, kurum ve ailenin beklentilerinden ve sahip oldukları tutum ve inançlarından faydalandıkları görülmüştür. Çalışmada öğrencilerin lider-örnek, idealist adanmış, profesyonel ve demokrat öğretmen kimliklerini benimsedikleri görülmüştür.

- Aslan, Selçuk - Dönmez, Ali, *Gençlerde Kimlik Yönelimi, Toplumsal Karşılaştırma, Arkadaşlara Bağlılık ve Grupla Bütünleşme*, 2013, Mülkiye Dergisi, 37(3), 141-174, Ankara.

ÖZET: Bireysel ve toplumsal süreçlerde temel ilgi ve çatışma alanlarından biri olan kimlik, sosyal bilimlerin temel konularından biri haline gelmiştir. Kimlik kavramı, bir birey ya da grubun konumu ve değeri hakkındaki bilinçli algılaması olarak tanımlanabilir. "Bir kimliğe sahip olmak" iyi ve arzulanır bir şey olarak algılanırken, "kimliğin olmaması" ya da "kimliksizlik" olumsuz olarak değerlendiril-

mektedir. Belirgin bir kimliği olmayan bir topluluk ya da örgüt, zayıf, ne yapacağı belirsiz ve kafası karışık olarak nitelendirilir (Verkuyten, 2005: 41). Kimlik, bireyin gerçekte kim olduğuna ilişkin bir farkındalığın yanı sıra, belirli kimliklerin getirdiği değer, kabul ve saygıyı da gösterir. Kimlik, ötekilere karşı tutum ve davranışları etkilemektedir. Bu nedenle toplumsal araştırmalarda kimlik unsurlarının ele alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır. İnsanlar kimliklerinin tanımlanmasına etkin olarak katılmaktadırlar. Ana-babalar ve diğer yetkeler, arkadaşlar, kurumlar ve gruplar gibi pek çok değişik etmeni içeren kimlik oluşum süreçleri oldukça karmaşıktır. Arkadaşlar tarafından yansıtılan görüşler ve arkadaşlara bağlılık, toplumsal karşılaştırmalar sonucu kendini değerlendirme ve toplumsal gruplarla özdeşleşme gençlerin kimlik kavramlarında önemli yordayıcılar olarak görülmektedir. Kimlik gelişimiyle ilgili yapılan araştırmalar, arkadaşlara bağlılık, gruplarla özdeşleşme ve kimlik yönelimleri arasında olumlu ve anlamlı ilişkilerin olduğunu göstermektedir. Bu araştırmada, kimlik gelişiminin bazı değişkenlerle ilişkisini belirlemek amacıyla, 12-24 yaşları arasındaki gençlerin kimlik yönelimi (bireysel, toplumsal ve kolektif kimlik), toplumsal karşılaştırma yoluyla kendini değerlendirme, arkadaşlara bağlılık ve grupla bütünleşme düzeyleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Kimlik yöneliminin grupla ilgili bazı değişkenlerle ilişkisi araştırılmış, ergenlik dönemindeki gençlerden toplumsal gruplara üye olanlarla üye olmayanlar ve cinsiyetler arasında, incelenen değişkenler açısından anlamlı farklılıkların olup olmadığına bakılmıştır. Kimlik yönelimi, bireylerin kendilerini tanımlamalarında (etniklik, din, kültür ve dil gibi) çeşitli kimlik özelliklerine verdikleri görece önemi yansıtmaktadır (Cheek, 1989). Bu araştırmaya, Ankara ili içerisinde etkinlik gösteren değişik toplumsal gruplara üye 657 genç (334 kadın, 323 erkek) ile herhangi bir toplumsal gruba üye olmayan 661 genç (333 kadın, 328 erkek) olmak üzere, toplam 1318 kişi katılmıştır. Katılımcılara bir nüfus bilimsel bilgi formu ile birlikte Kimlik Ölçeği, Grupla Bütünleşme Ölçeği, Arkadaşlara Bağlılık Ölçeği ve Sosyal Karşılaştırma Ölçeği (SKÖ) uygulanmıştır. Verilerin çözümlemesi SPSS (11.0) istatistik paket programı ile yapılmıştır. Bulgular ele alınan bağımlı değişkenler arasında olumlu ve anlamlı ilişkilerin olduğunu göstermektedir. Bulgulara göre, toplumsal gruplara üye gençler kendilerini üye olmayanlardan daha olumlu değerlendirmektedirler. Kadınlar, erkeklerden daha yüksek SKÖ puanı, bireysel kimlik ve arkadaşlara bağlılık puanı ortalamalarına sahiptirler. Bulgular kimlik gelişimiyle ilgili kuramsal yaklaşımlar ve önceki araştırmaların bulguları ışığında tartışılmıştır. Araştırmanın, gençlerin kimlik gelişimini irdelemesi, kimlik kavramı ile ilgili değişkenler arasındaki ilişkileri ortaya koyması bakımından ilgili yazına katkıda bulunduğu söylenebilir.

- Yanmiş, Mehmet - Kahraman, Bayram, *Gençlerin Dini ve Etnik Kimlik Algısı: Diyarbakır Örneği*, 2013, Akademik İncelemeler Dergisi, 8(2), 117-154, Sakarya.

ÖZET: Bu çalışmada öncellikle kimlik kavramının oluşumu, dini ve etnik kimliğin oluşumuna etki eden faktörler, Diyarbakır'ın sosyo-kültürel yapısı ve bu yapıdaki değişim ele alınarak çalışmanın kavramsal çerçevesi ortaya konulmaktadır. Diyarbakırlı gençlerin dini ve etnik kimlik algılarının nasıl şekillendiği ve bu olguların oluşumundaki temel etmenlerin neler olduğu çalışma çerçevesinde ele alınmıştır. Bu kavramsal çerçeve ile desteklenen anket ve katılımlı gözlemler yoluyla veriler toplanmıştır. Araştırmada Diyarbakırlı gençlerin dini ve etnik kimliklerinin nasıl oluştuğu; cinsiyet, ikamet edilen semt/sosyo-ekonomik yapı ve eğitim bağımsız değişkenleriyle ilişkisi tartışılacaktır.

- Şenol, Dolunay - Mazman, İbrahim, *Gençlerin Kimlik Algılarına İlişkin Sosyolojik Bir Değerlendirme--Ankara'da Eğitimini Sürdüren Üniversite Gençliği Örneklemi ile-*, 2013, Gençlik Araştırmaları Dergisi, 1(2), 84-97, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmada gençlik olgusunu tanımlayarak, yapılan gençlik tanımları arasındaki farklılığı öncelikli olarak ortaya koymaya çalıştık. Farklı toplumlar, farklı bilimsel yaklaşımlar, farklı bakış açıları, genç ve gençlik dönemlerini farklı şekillerde tanımlayabilmektedir. Ancak gençlik tanımlarında ortak noktalar da bulunmaktadır. Bunlar özellikle gençlerin dinamik, değişimleri ve teknolojiyi yakından takip eden, kendisini bilmeye çalışan, zaman zaman çevresindeki insanları tanımaya ve model almaya çalışan, bir o kadar da kendisine güvenen ama bu arada da sosyalleşmeye çalışan bir grup özelliği göstermeleridir. Tüm bunlar gençlerin kimliklerini bulma süreçleridir. Bu süreçte genç, bir taraftan kendisini tanımaya çalışmakta, bir taraftan toplumun sosyalizasyon sürecinden geçmekte ve tanımaya çalıştığı kendisine kimlik kazandırma gayretindedir. Bu zor süreçte, gençlerle yaptığımız görüşmelerden elde edilen veriler ışığında, kendilerinin nelere ihtiyaçlarının olduğu ve bu ihtiyaçlarının giderilmesinde biz yetişkinlere düşen görev ve kolaylaştırıcıları ortaya koymak amacı ile böyle bir çalışma hazırladık. Çalışmamız iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde genç ve gençlik kavramlarını teorik bakış açısı ile tanımladık. İkinci bölümde, gençlerle yapılan görüşmelerin ışığında gençlerin kendilerini, ihtiyaçlarını, istek ve hayallerini tanımlamalarını ortaya koymaya çalıştık.

- Atak, Hasan - Kapçı, Emine Gül - Çok, Figen, *Yetişkinliğe Geçişte Bireyleşme Türleri ve Kimlik Statüleri: Üniversite Öğrencileri ve "Unutulan Yarı"*, 2013, Klinik Psikiyatri Dergisi, 16(2), 71-82, Ankara.

ÖZET: Erikson'dan itibaren ergenliğin en önemli psikososyal görevinin "kimlik" olarak kabul edilmesine karşın, özellikle son yıllarda ayrı bir gelişimsel dönem olduğu iddia edilen "beliren yetişkinlik" döneminin temel görevinin "kimlik" olabileceği ve kimlik gelişiminin aslında ergenlikte başlayıp bu dönemde tamamlandığı öne sürülmektedir. Bu çalışmanın temel amacı, beliren yetişkinlik döneminde bireyleşme türlerinin varlığını incelemek ve kimlik statülerinin bireyleşme türlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Yöntem: Çalışmaya 19-26 yaş aralığında bulunan toplam 700 genç (üniversite eğitimi alan 343 ve almayan 357 birey) katılmıştır. Katılımcıların %37.9'u erkek (n=265), %62.1'i (n=435) kadındır; yaş ortalaması 23.5'dir (SS=1.4). Araştırmada "Benlik Kimliği Statüleri Ölçeği" ve "Çok-Yönlü Eylemli Kişilik Ölçeği" kullanılmıştır. Frekans ve yüzde analizi, t-testi, MANOVA ve küme analizi verilerin analizinde yararlanılan temel istatistiklerdir. Bulgular: Sonuçlar, yetişkinliğe geçiş döneminde gelişimsel ve standart bireyleşme olarak adlandırılan her iki bireyleşme türünün de deneyimlendiğini göstermektedir. Ayrıca, kimlik statülerinin gelişimsel ve standart bireyleşme türlerine göre farklılaştığı bulunmuştur. Sonuç: Bulgular, bireyleşmenin, beliren yetişkinlik dönemindeki Türk gençlerinin kimlik biçimlenme sürecine katkısı bağlamında tartışılmıştır.

- Çok, Figen - Morsünbül, Ümit, *Kimlik Gelişiminde Yeni Bir Boyut: Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması*, 2013, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 5(40), 232-244, Ankara.

ÖZET: Ergenlik döneminde yaşamla ilgili temel gelişimsel görevlerden biri kimlik gelişimidir. Çoğu ergen sürekli bir kimlik ve yetişkinliğin gerektirdiği rolleri daha kolay biçimde ortaya koymaktadırlar. Kimlik, evlenme, meslek seçimi gibi konularda bireylere yol gösterici olur. Sosyo-kültürel değişimler

sonucunda hem bireyler tarafından kimliğin yapılandırılışı hem de kimlik gelişiminin kuramsal olarak ele alınışı değişmiştir. Bu derleme çalışmasının amacı kimlik gelişimi literatüründe yaşanan bu değişimi ve Luyckx ve duygusu oluşturmak için büyük çaba harcar. Kimlik gelişimi hem bireylerin ruh sağlıkları hem de yetişkinliğe geçiş açısından çok önemlidir. Sağlıklı bir kimlik süreci deneyimleyen ergenler genç yetişkinlik sürecine daha kolay geçmekte arkadaşları (2008a) tarafından ortaya konulan Beş Boyutlu Kimlik Biçimlenmesi Modelini incelemektir. Küreselleşmenin, postmodern kültürün ve elektronik iletişim araçlarının etkisiyle kimlik gelişiminin yapılandırma biçimi değişmiştir. Bu değişimlerin sonucunda seçeneklerin araştırılması sürecinin her zaman olumlu sonuçlar ortaya çıkarmayacağı görülmüştür. Seçeneklerin saplantılı araştırılması sürekli kimlik duygusunu engelleyen bir süreç olarak görülmüştür. Kuramsal açıdan ise kimlik gelişimi hakkındaki çalışmaların kimlik statülerinden çok kimlik sürecine odaklanmaya başladığı görülmüştür. Beş Boyutlu Kimlik Biçimlenmesi Modeli ergenlik döneminde kimlik gelişiminin daha doğru biçimde incelenmesini sağlamaktadır. Sonuç olarak Beş Boyutlu Kimlik Biçimlenmesi Modeli eğitim kurumlarında ve kliniklerde çalışan uzmanların ergenlerin kimlik gelişimini doğru biçimde değerlendirmelerine katkı sağlayacaktır.

- Morsünbül, Ümit, *Beliren Yetişkinler mi, Beliren Üniversiteli Yetişkinler mi? Risk Alma ve Kimlik Biçimlenmesi Üzerinden Bir İnceleme*, 2013, İlköğretim Online Dergisi, 12(3), 873-885, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmanın temel amacı lise öğrencilerini, üniversite öğrencilerini ve öğrenci olmayan bireyleri kendilerini yetişkin olarak değerlendirip değerlendirmedikleri, kimlik boyutları ve risk alma davranışı açısından karşılaştırmaktır. Bu çalışmanın araştırma grubunu lise öğrencisi olan 170 kişi, üniversite öğrencisi olan 182 kişi ve öğrenci olmayan 154 kişi olmak üzere toplam 506 kişi (235 kadın, 271 erkek) oluşturmaktadır. Çalışmada verilerin toplanmasında Kimlik Gelişimin Boyutları Ölçeği ve Ergenlerde Risk Alma Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Araştırma bulguları liseli, üniversiteli ve öğrenci olmayan gruplar arasında anlamlı farklılıklar olduğunu göstermiştir. Sonuçlar ayrıca öğrenci olmayan grubun beliren yetişkinlik döneminin özelliklerini yansıtmadığını göstermiştir.

- Morsünbül, Ümit, *Ergenlik Döneminde Eylemlilik, Kimlik Biçimlenmesi ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*, 2013, Düşünen Adam Dergisi, 26(2), 164-170, İstanbul.

ÖZET: Yaşam doyumu, ergenlerin hayatlarında en önemli değişkenlerden biridir. Bu çalışmanın amacı, eylemliliğin kimlik boyutları ile olan ilişkisinin ve bu ilişkinin ergenlerin yaşam doyumlarına olan etkisinin belirlenmesidir. Yöntem: Çalışmaya toplam 302 üniversite öğrencisi katılmıştır. Katılımcıların 142'si erkek, 160'ı ise kadındır. Katılımcıların yaşları 18-23 arasında değişmektedir ve yaş ortalaması 20.26'dır (SS=1.31). Veri toplamak amacıyla Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çok Yönlü Eylemli Kişilik Ölçeği Kısa Formu ve Yaşam Doyumu Ölçeği uygulanmıştır. Verilerin analizinde Pearson momentler çarpımı korelasyonu, betimsel istatistikler ve path analizi yöntemi kullanılmıştır. Bulgular: Çalışmanın sonuçları, kimlik boyutlarının eylemlilikle yaşam doyumu arasındaki ilişkiye aracılık ettiğini ortaya koymaktadır. Bu çalışmanın sonuçlarına göre eylemlilik, seçeneklerin saplantılı araştırılmasıyla negatif, diğer kimlik boyutlarıyla da pozitif yönde ilişkilidir. Kimlik boyutlarına göre seçeneklerin saplantılı araştırılması dışında, diğer kimlik boyutları yaşam doyumuyla pozitif yönde ilişkilidir. Sonuç: Eylemlilik düzeyi arttıkça sağlıklı kimlik gelişimi artmakta ve sağlıklı kimlik gelişimi de yaşam doyumunu artırmaktadır. Bu sonuca dayanarak, ergenlerle çalışan uzmanların yaşam doyumu ile ilgili problemlerde kimlik gelişimini ve eylemliliği göz önünde bulundurmaları yararlı olabilir.

- Çapcıoğlu, İhsan, *Gençlik Dönemi 'Kimlik Arayışı'nın Demokratik Değerlerin ve İletişim Becerilerinin Gelişimine Etkisi*, 2014, Siirt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 1(2), 57-76.

ÖZET: İnsan, tarih sahnesine çıktığı andan itibaren sadece kendisini değil, kendisi dışındaki dünyayı da bilme, anlama ve açıklama ihtiyacı içerisinde olmuştur. Bu durum, onu bireysel ve toplumsal olarak anlam, aidiyet ve kimlik arayan bir varlık olarak görmemizi gerektirmektedir. Arayış içinde olan insan, içinde yaşadığı toplumun çeşitli açılardan gelişimine katkıda bulunmayı isteyecektir. Elbette bu istek, kişinin arayışının nerede başlayıp hangi süreçlerden geçtiğine, anlamı nerede görüp benimsediğine ve yaşam vizyonuna bağlı olarak değişen bir karaktere sahiptir. İnsanın anlam arayışı yaşam boyu devam etse de gençlik yılları, genellikle aidiyet ve kimlik krizlerinin en yoğun yaşandığı yıllardır. Bu makalede, anlam ve aidiyet arayışının bu dönemdeki kararsız doğasının, gençlerin demokratik değerlerinin ve iletişim becerilerinin gelişim sürecine etkisi çeşitli boyutlarıyla tartışılacaktır. Bu çerçevede, özellikle gençlerin iletişim becerilerinin ve içinde yaşadıkları toplumun demokrasi kültürünün gelişimine yönelik potansiyellerinin nasıl harekete geçirilebileceğine ilişkin teorik birtakım önerilerde bulunulması hedeflenmektedir. Bu hedefin gerçekleştirilmesinin ne kadar zor, ancak günümüz toplumlarında gençlik alt kültürünün karşı karşıya bulunduğu riskler düşünüldüğünde bir o kadar da zorunlu bir süreç olduğu anlaşılmaktadır.

- Karaköse, Rukiye, *Ergenlikte Kimlik Bunalımı*, 2014, Diyanet Dergisi, 282, 61-63, Ankara.
- Orhan, Filiz - Dağcı, Abdullah, *Ergenlikte Dini Kimliğin İnşası: Sosyal Öğrenme Kuramı Açısından Bir Değerlendirme*, 2015, Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 4(7), 115-132.

ÖZET: Ergenlik dönemi üzerine yoğunlaşan bu çalışma, din öğretiminde sosyal öğrenme kuramından yararlanabilme konusu üzerine teorik bir araştırmadır. Kaynak tarama yöntemi kullanılarak yapılan bu araştırmada din öğretimine sosyal öğrenme kuramının uygulanabilirliğinin imkânları ve sınırları ele alınmıştır. Araştırma sonuçlarına göre bireyin ruhî ve fizikî açıdan önemli bir gelişim gösterdiği ergenlik döneminde, dinin ve toplumun kazandırmak istediği tutum ve davranışların sosyal öğrenme aracılığıyla kazandırılabileceği anlaşılmaktadır. Dinin sosyal olarak da öğrenildiği tezinden hareket edilerek, ergenin dinî kimlik kazanmasında çevresindeki rol-modellerin davranışlarını gözlemlemesinin ve model almasının etkili olduğu bilinmektedir. Ergenin toplumun ortaya koyduğu dinî değer ve normlara uygun hareket etmesiyle topluma uyum sağladığı, dinî değerleri benliğinin bir parçası haline getirmesinin toplumda varlığını sürdürebilmesi için gerekli olduğu ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak ergenlikte din öğrenimi model alma ve gözlem yoluyla gerçekleştiğinden söz konusu öğretimin ergenlerin sosyal gelişimi göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmesi, dinî tutum ve davranışın kalıcı ve sürekli olmasında etkili olur.

- Halis, Mine, *Küreselleşmenin Kimlik Algısı Üzerindeki Etkisi: Kırgızistan Üniversite Öğrencilerinden Bulgular*, 2015, Kastamonu Eğitim Dergisi, 23(3), 1185-1202, Kastamonu.

ÖZET: Olumlu veya olumsuz yanları tartışılabilir ancak kaçınılmazlığı ortada olan küreselleşme tüm dünyayı benzer kalıplar içine sokmaya, yani tek boyutlu bir kültürel kimliğe sahip olmaya doğru zorlamaktadır. Küreselleşmenin kimlikleri kültürel anlamda etkilemesi, popüler kültürün yaygınlaşması ile benzeşmeyi yaratması, diğer yandan da milli kimlikler önemsemesi ile ortaya çıkan durum bu

çalışmanın problemidir. Çalışmanın amacı; küreselleşmenin sonuçlarını kültürel kimlik algılamalarına bağlı olarak değişebileceğini analiz etmektir. Bu araştırmada temel olarak Kırgızistan'da öğrenim görmekte olan üniversite öğrencilerinin, küreselleşmenin etkileri bağlamında kültürel kimlik farkındalıklarını değerlendirilmektedir. Bu araştırma, survey modelinde hazırlanmış betimsel ve nicel bir araştırmadır. Bu amaca uygun olarak likert tipi hazırlanmış ölçek ile toplanan veriler nicel yöntem yaklaşımı ile analiz edilmiştir. Öğrencilerin küreselleşmenin etkileri bağlamında kültürel kimliklerinin nasıl etkilendiği ve bu etkilerin nasıl algılandığının test edildiği çalışmamızda, küreselleşmenin öğrencilerin kimlik algılarını etkilediği tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre; küreselleşmenin etkilerinin öğrenciler tarafından algılanış tarzı literatür ile uygunluk göstermektedir.

- Oral, Tuncay - Özgüngör, Sevgi, *Ergenlerde Kimlik Statülerinin Başarı Amaç Yönelimlerini Yordama Gücü*, 2015, İlköğretim Online, 14(1), 1-12.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı ergenlerde kimlik statüleri ile başarı amaç yönelimleri arasındaki ilişkileri incelemektir. Araştırma örneklemi, 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Denizli il merkezinde bulunan ve Denizli Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izin alınabilen iki Anadolu lisesi, iki meslek lisesi ve iki genel liseye devam etmekte olan 467 öğrenciden (281 kız, 186 erkek) oluşmaktadır. Araştırmada basit seçkisiz eleman örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında ergenlerin kimlik statülerini ölçmek amacıyla Türkçe uyarlaması Oskay (1998) tarafından yapılan Genişletilmiş Objektif Ego Kimlik Statüsü Ölçeği ve başarı amaç yönelimlerini ölçmek amacıyla Akın (2006) tarafından geliştirilen Başarı Amaç Yönelimleri Ölçeği kullanılmıştır. Kimlik statülerinin başarı amaç yönelimini yordama gücünü belirlemek amacıyla yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları, ergenlerde üst kimlik statülerinin başarı amaç yönelimlerinden öğrenme amaç yönelimini yordadağını, alt kimlik statülerinin performans kaçınma amaç yönelimiyle ilintili olduğunu, ancak askıya alma kimlik statüsünün hem öğrenme amaç yönelimi hem de performans amaç yönelimlerini yordadığını ortaya çıkarmıştır.

- Demir, Gözde Özdikmenli, *Üniversite Öğrencilerinin Kimliklerinin Cinsiyet ve Kültüre Göre İncelenmesi: Türkiye ve Amerika Örneklemlerinin Kıyaslanması*, 2016, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 33(2), 95-109, Ankara.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan üniversite öğrencilerinin farklı kimlik yönelimi alanlarında (kişisel kimlik, ilişkisel kimlik, sosyal kimlik, kolektif kimlik, akademik kimlik ve yüzeysel kimlik) birbirinden farklılaşıp farklılaşmadıklarının incelenmesidir. Ayrıca, kimlik yönelimi alanları açısından gözlenebilecek olası cinsiyet farklılıkların araştırılması da hedeflenmiştir. Bu amaç doğrultusunda, Türkiye'de ve Amerika'daki üniversitelerin lisans düzeyindeki çeşitli bölümlerinde okuyan (Türkiye: n = 345, Amerika: n = 383) toplam 737 katılımcıdan veri toplanmıştır. Katılımcıların %70'i kadın (n = 528), %30'u erkek (n = 209) olup yaş ortalamaları 19.9'dur. Araştırmada katılımcılara uygulanan anket formu Demografik Bilgi içeren sorularla başlamaktadır. Katılımcıların yaşı, cinsiyeti, bölümü, sınıfı, gelir durumu vb. gibi sorulara bu kısımda yer almaktadır. Demografik soruların yanı sıra genç yetişkinlerin kimlik yönelimlerini 6 boyutta (kişisel, ilişkisel, sosyal, kolektif, akademik ve yüzeysel) inceleyen Kimlik Yönleri Ölçeği (Cheek & Briggs, 2013) uygulanmıştır. Elde edilen bulgular 6 kimlik boyutunun önemli bir kısmında kültüre ve cinsiyete göre farklılıkların olduğunu ortaya koymuştur. Her bir kimlik türü için uygulanan 2 (cinsiyet: kadın ve erkek) x 2 (kültür: Türkiye ve A.B.D.)'lik ANCOVA (kovaryans degişkeni: yaş) analizleri

sonucunda kişisel kimlik yöneliminin cinsiyet ve kültüre göre değiştiği bulunmuştur. Türkiyeli katılımcıların kişisel kimlik puanları Amerikalı katılımcılardan ve kadınlarınki de erkeklerden daha yüksektir. İlişkisel kimlik açısından ise yine cinsiyet ve kültür temel etkileri anlamlıdır. Amerikalılar ve kadın katılımcılar daha yüksek ilişkisel kimliğe sahiptir. Sosyal kimlik açısından ise sadece Amerikalıların Türkiyelilere kıyasla puanları yüksek bulunmuştur. Kolektif kimlik puanlarında ise Türkiyeliler Amerikalılardan daha yüksek puanlar elde etmişlerdir. Akademik kimlik boyutunda kadınlar erkeklerden daha avantajlı olup, yüzeysel kimlik açısından herhangi bir cinsiyet ya da kültür farkı tespit edilmemiştir. Araştırma sonuçları ilgili kimlik literatürü çerçevesinde tartışılmıştır.

- Kartopu, Saffet, *Üniversite Öğrencilerinin Öz Yeterlilik ve Kimlik Duygusu Kazanım Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi: Gümüşhane Üniversitesi Örneği*, 2016, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9(45), 481-500.

ÖZET: Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin öz yeterlilik ve kimlik duygusu düzeyleri bazı değişkenler açısından incelenmiştir. Bu bağlamda Gümüşhane Üniversitesinde Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu, İlahiyat Fakültesi ve Mühendislik Fakültesi öğrencilerinden tesadüfî yöntemle belirlenen örneklem grubunun öz yeterlilik ve kimlik duygusu düzeyleri ortaya konularak sosyo-demografik değişkenlere göre oluşan farklılaşmalar araştırılmıştır. Araştırmada, Frekans, T-Test ve Tek Yönlü Anova testleri kullanılmış olup, verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında SPSS 16.0 istatistik paket programından yararlanılmıştır. Sonuç olarak kuramsal temelleri Bandura'nın 'öz yeterlilik' ve Erikson'un 'kimlik duygusu' kavramından beslenen bu çalışmada öz yeterlilik ve kimlik duygusu kazanımını etkileyen sosyo-demografik değişkenler incelenmiştir.

- Aka, Assiye, *Liseli Ergenlerin Yaratıcı Drama Yöntemiyle Kimlik Algısının Analizi: Ankara Eryaman Lisesi Özelinde*, 2017, Route Education and Social Science Journal, (19), 12-31.

ÖZET: Bu çalışmanın konusu liseli ergenlerin kimlik algılarını analiz etmek ve öteki kimlikler hakkında duyarlılık kazandırabilmektir. Çalışmanın birbiriyle ilintili iki amacı vardır. Birincisi liseli ergenlerin kimlik algısını analiz etmek ve onlar da kendi kimlikleri ile farklı kimlikler konusunda farkındalık yaratabilmektir. İkinci amacı ise farklılıklarla birlikte yaşama ihtimalleri üzerinden çözüm önerileri geliştirebilmektir. Çalışmanın yönteminde yaratıcı drama kullanılmıştır. Veri toplama teknikleri olarak yansıtıcı günlükler, öğrenci ürünleri, öz değerlendirme formu, katılımlı ve katılımsız gözlem teknikleri bir arada kullanılmıştır. Çalışma Ankara İli Etimesgut İlçesi'nde MEB'e bağlı Eryaman Lisesi'nde yapılmıştır. Çalışma grubu olarak da onbirinci sınıfta öğrenim gören 16-18 yaş diliminde bulunun toplam yirmi liseli ergen tercih edilmiştir. Çalışmanın en temel bulguları şu şekildedir: Liseli ergenler kimliği çoğunlukla bireysel özelliklere göre tanımlamaktadırlar. Onlara göre kimliğin oluşumu çoğunlukla bireysel düzlemde (Kavgacı, durgun, fiziksel görünüş, fiziksel engelli olma hali, giyim tarzı vb.) gerçekleşmektedir. Fiziksel engelli olma, negatif fiziksel özelliğe sahip olma ve ırk farklılığı (siyahlık) ötekileştirmede/dışlamada etkili faktörler olarak saptanmıştır. Ayrıca kamusal alanda çalışma yaşamında ötekileştirmede/dışlamada cinsiyet ayrımcılığı belirleyici faktör olarak karşımıza çıkmış iken fiziksel engelli olma ötekileştirmede daha az belirleyici faktör olarak karşımıza çıkmıştır. Bu çalışma onlara grup bilinci kazandırma/birbirine saygılı olma/uyum sağlama konusunda oldukça olumlu katkılar yaptığı gözlenmiştir.

- Ünal, Serdar, *Kişilerarası Gönüllü Dijital Gözetim ve Gençlik: Gündelik İlişkilere Yansımaları Bağlamında Siyasal ve Dinsel Kimliklerin İfşası*, 2017, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 6(5), 2546–2573.

ÖZET: Dijital sosyal ağlarda kimliğe dair sunulan veya paylaşılan tüm göstergeler bireylerin gündelik hayat pratiklerinin de bir anlamda sergilenmesi anlamına gelmektedir. Çalışmada, genç bireylerin yeni ilişkilenme pratikleri ya da dijital dolayımlı ilişkiler vasıtasıyla diğerleri hakkında siyasal ve dinsel kimliklere dair bilgi arama amaçlı gözetlemeye yükledikleri anlamlar ve bunun bireylerin gündelik hayatın belirli alanlarındaki (arkadaşlık ilişkileri, romantik ilişkiler ve kurumsal ilişkiler gibi) ilişkilerinin seyri üzerindeki yansımaları ampirik düzeyde ele alınmaktadır. Araştırma, nitel yöntem kapsamında anlama ve yorumlamaya dayalı bir perspektif üzerine kuruludur. Bulgulara göre, gençler, merak, belirsizlik ve risk azaltma, çıkar sağlama ve önlem alma gibi gerekçelerle diğerleri hakkında bilgi edinmeye ihtiyaç duymaktadırlar. Bu mecralarda siyasal ve dinsel kimliklere dair bilgi arama amaçlı gözetimin bireylerin ilişkide oldukları kişiler hakkındaki kanaatlerinin şekillendirilmesinde temel referans kaynağı olarak dikkate alınması aynı zamanda gündelik yüz yüze edinilebilecek bilgilerin ikincil planda kalmasına neden olabilmektedir. Bu durum da, çoğu zaman bireylerarası temasın ve potansiyel bir ilişkinin kurulamaması ya da devam ettirilememesine yol açabilmektedir.

2.3. Kitaplar

- Dereboy, İ. Ferhan, *Kimlik Bocalaması: Anlamak, Tanımak, Ele Almak*, 1993, 135s., Özmert Ofset, Malatya.
- Bayhan, Vehbi, *Genç Kimliği: Üniversite Gençliğinin Sosyolojik Profili*, 2003, 227s., İnönü Üniversitesi Yayınları, Malatya.

KAPAK ARKA YAZISI: Üniversite gençliğinin geleneksel kültürü taşıması anlamında, muhafazakâr özelliği yanında, modern kültürü de taşıdığı görülmektedir. “postmodern kültür” çerçevesinde, üniversite gençliğini hem geleneksel hem de modern kültürü yaşayan, ancak geleneksel kültürün ağırlıkta olduğu “postmodern birey” olarak nitelendirmek olasıdır. Üniversite gençliğinin, sanılanın ve sunulanın aksine, “çoğul kimlikler” taşıdığı görülmektedir. Bir yandan çok dindarım diyenlerin, diğer yandan kolay yoldan köşe dönmek iyidir görüşüne katılmaları, flörtle cinsel ilişkiyi onaylamaları, içki içmeleri gibi. Üniversite gençliğinin çoğul kimliği ve postmodern duruşu şu eğilimlerinde de somutlaştırılabilir: En fazla Coca-Cola içen, çoğunlukla mahalli yemek yiyen, bu arada lahmacun, kebap, döner, hamburger ve pizza da yiyen; çoğunlukla Türk Halk Müziği ve Pop müzik dinleyen, bu arada Arabesk, Özgün Müzik, Türk Sanat Müziği, Rock ve Caz da dinleyen; çoğunlukla Mavi Jeans giyen, bunun yanında Levis de giyen; çoğunlukla Tekel 2000 ve 2001 sigarası içen, bunun yanında Malboro’da içen; en fazla çay içen, Nescafe tercihi Türk Kahvesinden fazla olan; çoğunlukla bira içen, en fazla Sayısal Loto oynayan, çoğunluğun kahveye gitmediği, çoğunluğun internet cafeye gittiği, çoğunluğun gazete okuduğu, televizyon seyrettiği, Necip Fazıl Kısakürek ve Mehmet Akif Ersoy’un şiirleri yanında Orhan Veli Kanık ve Nazım Hikmet’in şiirlerinin de severek okunduğu; yarısının modernleşmeci olduğu, aşırı tutucu %20!lik bir kesimin olduğu bir “postmodern gençlik”.

- Karaca, Nuray, *Kimlik Sorunsalı: Üniversite Öğrencilerinde Kimlik ve Siyasal Aidiyet*, 2011, 258s., Anı Yayıncılık, Ankara.

KAPAK ARKA YAZISI: Toplumumuzda tartışılan kimlik sorunsalının özellikle demokratikleşme ile ilişkilendirilmesi bu kavramın çok boyutlu ele alınmasını gerektirmektedir. Kimlik kavramının farklı değişkenlerle olan ilişkisi, pek çok çalışmanın konusu olmuştur. Bu çalışmada ise kimlik problemi Türk modernleşmesinin temel kavramlaştırmalarından biri olan merkez çevre kuramı etrafında tartışılmıştır.

- Söylemezoğlu, Ünsal, *Iskalanan Gençlik: Nereden Geldim? Ben Kimim? Ne İstiyorum?*, 2011, 198s., Dost Kitabevi, Ankara.

KAPAK ARKA YAZISI: "Tanrı'nın insanlara bir lütfudur "Farkındalık". Bir şeyi tanımlamanın verdiği o harika duyguyu bebeklerin yüzlerinde okuyabilirsiniz. Gençlik dönemimde yaşadıklarımın ne anlama geldiğini zamanında kimse anlatmadı bana. Ben de ruhumda ve bedenimde olanlarla kaşımı, diz kapağımı çarptım, kafam karıştı, canım acıdı. Bu eserimde mevcut psikolojik yaklaşımların gençliğe bakış açısını harmanlamak istedim. Freud'dan Beck'e, Akhtar'dan Vamık Volkan'a, Odağ'dan Jung'a, Zileli'ye… Ve de ikinci doğum olarak gördüğüm gençlik döneminde "Nereden geldim", "Ben kimim" ve "Ne istiyorum" sorularına yanıtlar aradım… İnsanların sevilmeyi değil sevebildiklerini yakalamaları, İnsanları sahiplenmeden, kendi geçmişindeki insanların yerine koymadan, insan insana ilişki kurmaları, onlara hak ettikleri değeri verebilecek kadar özgür olmaları Dileklerimle…

3. "Kişilik" Teması

"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma" konusuna ilişkin verilen eserlerde *"Benlik"* temasından sonra yüz kırk yedi (147) eser ile en fazla eserin kaleme alındığı tema *"Kişilik"* temasıdır. *"Kişilik"* temasına ait eserlerin yayın türüne göre dağılımına bakıldığında makaleler seksen altı (86) çalışmayla %59'lık; tez çalışmaların elli altı (56) eserle %38'lik ve kitaplar beş (5) eserle %3'lük bir dilime karşılık gelmektedir.

Grafik 24: "Kişilik" Teması (147)

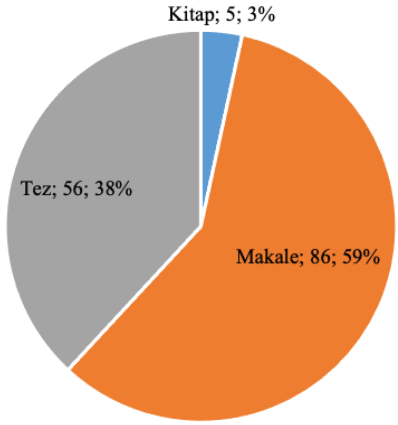

"Kişilik" temasına ait eserlere dönemsel açıdan bakıldığında "*Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* kategorisinde ulaşılan ilk çalışmanın (Yiğit, 1958) bu tema altında verildiği görülmektedir.

İlgili temaya toplam eser sayısı açısından bakıldığında periyodik olarak artışı söz konusudur. Diğer yandan eser türleri açısından bakıldığında makale çalışmalarının periyodik olarak arttığı görülmekte iken, tez çalışmalarının dağılımında ikinci dönemden itibaren bir azalma söz konusudur. Kitap çalışmaları değerlendirildiğinde ise üç (3) eser ile 1980-1999 dönemi en fazla kitabın üretildiği dönem olmuştur.

Grafik 25: "Kişilik" Temasında Dönemsel Dağılım

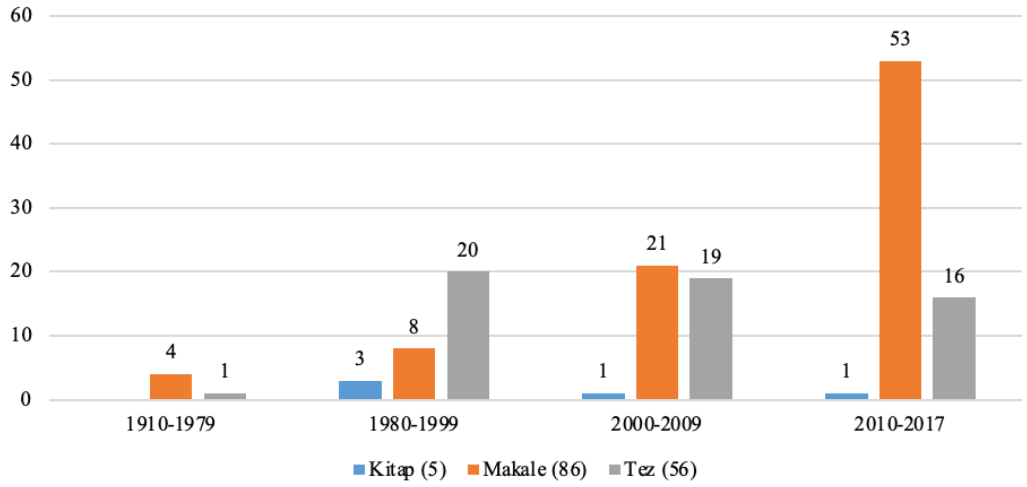

"Kişilik" teması içerik olarak incelendiğinde kişilik gelişimi, kişilik özellikleri, kişilik boyutları, bağlanma stilleri, problem çözme ve sorunla başa çıkma davranışları, özerklik konuları öne çıkan konulardır. İlgili temada hem makale hem tez çalışmalarında üzerinde en fazla durulan konu kişilik özellikleridir. Bu bağlamda kişilik özellikleri eğitim (Ekşi ve Otrar 2002, Karabulut ve Kuru, 2009; Sığrı ve Gürbüz, 2011; Abdioğlu ve ark., 2015) cinsiyet (Harris ve Baloğlu, 2003), iyi olma hali ve sağlık (Arslan ve Sarıcaoğlu, 2013; Şener, 2012) spor, sanatsal ve sosyal aktivite (Gürhan, 2017; Artemiz, 2010; Ercan, 2010; Atay ve ark., 2015; Tatar ve Zekioğlu, 2006; Yağışan ve Koca, 2010) değişkenleri açısından incelenmiştir.

Makaleler içerik olarak incelendiğinde ilk dönem eserlerinde daha genel konulara değinilmişken son dönemlerde araştırma örneklemleri ve konuları daha spesifik bağlamda ele alınmıştır. "Ergenlik ve Yeni Yetmelik Çağında Mizaç" (Binbaşıoğlu, 1963), "Ergenlikte Kişilik" (Onur ve ark., 1987), "Ergenlik Dönemi Kişilik Gelişiminde Temel Kavramlar" (Bahadır, 2002), "Gençlik Döneminde Karakter Eğitimi" (Ekşi, 2003) ilk dönem araştırmalarına örnekken "Üniversite Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Kuramı'na Göre Kişilik Özellikleri Alt Boyutlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi" (Tatlıoğlu, 2014), "Ulaştırma Hizmetleri Bölümü Öğrencilerinin Bölüm Seçiminde Kişilik Özelliklerinin Etkisi Taşova Meslek Yüksekokulu Örneği" (Oruç ve Doğancılı, 2016), "Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Sosyotropik-Otonomik Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi" (Uğurlu ve Pako, 2016), "Kimlik Liderlik Ölçeği'nin Türkçe Formunun Psikometrik Özelliklerinin Üniversite Ögrenci Örnekleminde İncelenmesi" (Akfırat, 2017) son dönem çalışmalarına örneklerdir.

Tez çalışmaları incelendiğinde ise on bir (11) doktora çalışması kırk beş (45) yüksek lisans çalışması kaydedilmiştir. Bu çalışmalarda örneklem açısından lise ve üniversitelerdeki öğrenciler

yoğunluktadır. Tezler açısından içerik incelendiğinde denetim odağı, içe veya dışa dönük olma, özsaygı, mükemmeliyetçilik özellikleri en fazla ele alınan konulardır.

"Kişilik" temasında kaydedilen kitap türünde beş (5) eser bulunmaktadır. "Aile ve Çevre Sorunlarının Gencin Kişiliğine Etkisi" (Koşar ve Kut, 1989) başlıklı kitap bir araştırma kapsamında öğretim üyeleri tarafından kaleme alınmışken; "Gençlik ve Kişilik" (Ferşadoğlu, 2010) başlıklı kitap akademik kaygı taşınmadan aktüel tarzda kaleme alınmıştır.

3.1. Tezler

- İçe ve Dışa Dönük Öğrencilerin Aile Yapı ve Aile İçi İlişkilerinin İncelenmesi, 1978, Yüksek Lisans, Hacettepe Üniversitesi.
- Yeşilyaprak, Binnur, *Lise Öğrencilerinin İçsel ya da Dışsal Denetimli Oluşlarını Etkileyen Etmenler*, 1988, Doktora, 355s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, bir kişilik değişeni olarak bireyin davranışları üzerinde etkili olan denetim odağının içsel ya da dışsal oluşunu belirleyen ön koşulları ortaya koymaktır. Genel olarak bireyin yaşamla başa çıkma davranışlarında kritik bir öneme sahip olan denetim odağı inancında içsellik eğilimi, olumlu bir kişilik özelliği olarak işlerlikte bulunurken, dışsallık eğilimi ise insanlar için bir engel oluşturmaktadır. Denetim odağının içsel ya da dışsal oluşunu etkileyen etmenlerin bilinmesinin, içsel denetimi geliştirmede ve dışsal denetimi değiştirmede pratiğe dönük yararlar sağlayabileceği düşüncesi araştırmanın önemini artırmaktadır. Araştırmada, lise öğrencileri üzerinde; "onların kişisel nitelikleri, ailelerinin sosyo-kültürel nitelikleri ve anne-baba tutumlarının denetim odağının içsel ya da dışsal oluşu üzerindeki etkisi nedir?" sorusuna yanıt aranmıştır. Araştırma 1986-1987 öğretim yılında, Ankara il merkezindeki liselerden sosyo-ekonomik ayrımı yansıtacak şekilde seçilen 720 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın bağımlı değişkeni olan denetim odağını ölçmek için "Kbwicki-Stricland Denetim Odağı ölçeği" kullanılmış; bağımsız değişkenlerle ilgili veriler ise "Algılanan Anne-Baba Davranışı Envanteri" kullanılarak geriye dönük rapor alma yöntemiyle; öğrencilerin kişisel ve ailenin sosyo-kültürel niteliklerine ilişkin veriler de "Kişisel Bilgi Anketi" ile toplanmıştır. İlk iki aracın bu araştırmada kullanılmak üzere Türkçeye çevirisi, uyarlaması, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Toplanan veriler tek yönlü varyans analizi ile çözümlenmiş, gözlenen farklar 't' testi ile test edilmiş ve en az.05 önem düzeyi" benimsenmiştir. Elde edilen bulgular denetim odağı üzerinde anne ve babanın çocuk yetiştirme davranışlarının önemli bir etkisi olduğunu göstermiştir. Saptanan bu etki; gencin içsel denetimli olması ile, çocukluk döneminde anne ve babanın ilgi-şefkat göstermesi, amaçlarına ulaşmada yardımcı olması ve tutarlı disiplin uygulaması ile olumlu ilişkili; buna karşın anne ve babanın gerek fiziksel gerekse duygusal cezalandırması, başarı için baskı yapması ve annenin koruyuculuk tutumu ile olumsuz ilişkili yöndedir. Babanın koruyuculuk tutumu ile gencin denetim odağı arasında ilişki bulunamamıştır. Anne -baba tutumları ile denenceler yönünde saptanan' bu etkileşime karşı gencin kişisel nitelikleri olarak ele alınan cinsiyet, okul ve ortaokuldaki akademik başarısı; sosyo-kültürel değişkenler içinde yer alan ailenin sosyo-ekonomik düzeyi, çocukluğun geçtiği yerleşim birimi, anne ve babanın öğrenim durumları, annenin çalışması ile denetim odağı arasında bir etkileşim saptanamamıştır. Araştırma sonuç olarak içsel denetimin gelişmesinde anne ve "baba tutumlarının önemini ortaya koyarak sağlıklı anababa-çocuk ilişkilerini oluşturmaya yönelik yaklaşımların benimsenmesine dikkat çekmiştir. Bu araştırmanın ışığında, denetim odağının belirleyicilerini incelemeyi amaçlayan yeni araştırmalar için, anne-baba davranışlarının oluşumunu etkileyen bireysel, durumsal ve toplumsal faktörlerin bir arada ele alınarak tümelleyici bulgulara ulaşılmaya uygun araştırma desenleri önerilebilir.

- Coşkun, Fatih Mehmet, *The Physiological Capacities and Characteristics of 18 to 20 Year-Old Male Students at Hacettepe University*, 1989, Yüksek Lisans, 102s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Orta Doğu Teknik Üniversitesi.

- Giderler, Hakkı Engin, *Fen Lisesi ile Ömer Seyfettin Lisesi Öğrencilerinin Denetim Odağına Göre Bazı Değişkenler Yönünden Karşılaştırılması*, 1990, Yüksek Lisans, 84s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada aşağıdaki şu sorulara yanıt aranmıştır: özel fen eğitimi veren ve sınavla öğrenci alan Ankara Fen Lisesi'nin öğrencileri, normal bir lise olan Ömer Seyfettin Lisesi öğrencilerinden daha içten denetimli midir? Cinsiyet, sınıf düzeyi, ilkokul ve ortaokul başarı algısı, anne ve babanın eğitim düzeyi, yaşamın çoğunun geçtiği yer, annenin çalışıp çalışmamasına göre her iki okul öğrencilerinin denetim odağı puanları karşılaştırıldığında Ankara Fen Lisesi öğrencileri daha mı içten denetimlidir? Bu araştırmada veri toplama aracı olarak Nowicki- Strickland Denetim Odağı ölçeği ve araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırma 200 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir, istatiksel analizler 't' testiyle yapılmış, önemlilik düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir. Elde edilen bulgular Ankara Fen Lisesi öğrencilerinin Ömer Seyfettin Lisesi öğrencilerinden daha içten denetimli olduğunu, karşılaştırmalar sonucunda Ankara Fen Lisesi öğrencilerinin Ömer Seyfettin Lisesi öğrencilerinden her değişken düzeyinde daha içten denetimli olmadığını göstermiştir.

- Altıntaş, Mehmet, *Kendini Ayarlama Becerisi ve Arkadaşlık İlişkileri*, 1991, Yüksek Lisans, 62s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmada, Mark Snyder'ın (1974) geliştirmiş olduğu Kendini Ayarlama Ölçeği (KAÖ) ve bir Sosyometri Anketi kullanılarak, bir grup üniversite öğrencisinin, kendini ayarlama (KA) düzeylerinin arkadaşlık ilişkilerine etkisi, nedensel-karşılaştırmalı bir modelle incelenmiştir. Kendini ayarlama, bir kişilik özelliğidir. Bu özellik bazı bireylerde yüksek, bazılarındaysa düşüktür. Kendini ayarlama özelliği yüksek (KAY) olan bireyler, sözlerinin ve davranışlarının, içinde bulundukları ortama ve etkileşimde bulundukları kişiye uygun olup olmamasına özel bir dikkat gösteren ve uygun olmasını sağlayabilen kişilerdir. Kendini ayarlama özelliği düşük (KAD) bireyler ise, karşılarındaki kişiler ve ortama uygun davranmaktan çok içlerinden geldiği gibi davranan kişilerdir. Bu yüzden, KAY bireylerin benlik tanımları, ortama ve kişilere göre değişkenlik gösterir. Bazen gerçek benlikleri ile savurdukları benlikleri arasında büyük farklılık olabilir. Belki de çağdaş toplumsal yaşam, insanların gündelik yaşamlarında KAY bireyler olmasını gerektirmektedir. Çünkü çağdaş toplumda her şeyin bir kuralı vardır. İnsanlar, gündelik yaşamlarındaki en basit davranışlarını dahi belli kurallar çerçevesinde yapabilmektedirler. Bunun yanında bu kurallar büyük bir hızla değişmektedir. Bunlar, insanın gündelik yaşamında etkileşimde bulunduğu insanlarla iletişim kurabilmesi için, benliğinin farklı görünümlerini diye savurmasını gerektirmektedir. Arkadaşlık ilişkileri, toplumsal yapı ne kadar değişirse değişsin, kişilerarası etkileşimin önemli ortamlarından birisidir. İki kişi arasındaki arkadaşlığın kurulmasında birçok etken rol oynar. Bunlar arasında, içinde bulunulan ortam, fiziksel görünüş, kişilik özelliklerinin benzeyip benzememesi, sosyo-kültürel, sosyo ekonomik düzey, ortak ilgiler, yetenekler sayılabilir. Bir kişilik özelliği olan kendini ayarlama da, arkadaşlık ilişkilerini belirleyen etmenlerden birisidir (Snyder, Gangestad ve Simpson, 1983). Bu araştırmada, KAY ve KAD bireylerin kimlerle arkadaş oldukları, kimlerle arkadaş olmak istedikleri, kimler tarafından arkadaş olarak seçildikleri, farklı faali-

yetler için aynı kişileri mi yoksa farklı kişileri mi seçtikleri ve karşı cinsle arkadaşlık ilişkileri ele alınmıştır. Araştırmaya katılan 92 kişi, KAÖ'den aldıkları puanlara göre gruplandırılıp listelenmiş, her bireyin puanı, seçtiği ve seçmek istediği arkadaşları, beraber ders çalışmak istediği, sinemaya gitmek istediği ve aynı evde birlikte kalmak istediği arkadaşlarının isimleri ve puanları yazılmıştır. Hipotezleri test etmek için uygun tablolar oluşturulmuş, 2x1 ve 2x2 X testi kullanılarak veriler analiz edilmiştir.

- Tekneci, Kemalettin, *Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Birinci Sınıf Öğrencilerinin Demografik Özellikleri ve Kişilik Yapıları*, 1992, Yüksek Lisans, 77s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karadeniz Teknik Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma, K.T.Ü. Fatih Eğitim Fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin demografik özellikleri, kişilik yapıları, ruhsal belirti gruplarının dağılımını ve kişilik yapıları ile demografik özellikler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacı ile planlanmış ve 1991-1992 yılında Ekim Aralık ayları arasında uygulanmıştır. Araştırma, Fatih Eğitim Fakültesinde, oransız eleman örnekleme (Simple Random Sampling) yöntemi ile seçilen 17-24 yaş grubundaki 592 1. sınıf öğrencisinden ölçme araçlarını kabul eden 353 öğrencinin 135' i kız ve 214' ü erkek olmak üzere toplam 349 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Bu araştırmada öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemek için öğrenci bilgi formu, ruhsal yapı ve semptom gruplarının dağılımını belirlemek için de belirti tarama listesi (SCL-90) testi kullanılmıştır. Öğrencileri cinsiyetleri ile baba meslekleri anne meslekleri baba öğrenimi, anne öğrenimi, sosyo- ekonomik durum ailenin oturduğu yer, baba ile problem durumu, anne ile problem durumu, kardeşler ile problem durumu, ruh hekimine gidip gitmeme durumu, ailelerinde ruh hekimine gitme durumu, sigara içme durumu, alkollü içki içme durumu, babanın alkollü içki içmesi durumu ve adli kurumlara intikal eden suç isleme durumu arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

- Havuş, Mehmet, *Orta Dereceli Okullarda Disiplin Cezası Almış Öğrencilerin İçe Dönüklük-Dışa Dönüklük Kişilik Özelliklerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*, 1993, Yüksek Lisans, 96s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karadeniz Teknik Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada Orta dereceli okullarda Okul Disiplin Komiteleri tarafından cezalandırılan öğrencilerin 'içe dönüklük-dışa dönüklük Kişilik özelliklerinin belirlenmesi araştırıldı. Eysencik tarafından geliştirilen içe dönüklük-dışa dönüklük Kişilik testi ve araştırmacı tarafından geliştirilen 'öğrenci Bilgi Formu' Trabzon şehir merkezindeki liselerde 1991-1992 öğretim sezonunda Okul Disiplin Kurulları tarafından cezalandırılmış ve 1992-1993 öğretim sezonunda aynı okullarda öğretimlerine devam etmekte olan öğrencilere sunuldu. Elde edilen veriler çeşitli değişkenlere göre değerlendirildi. Disiplin cezası almış öğrencilerin %83,9'nun erkek, %66, 07'nin üçüncü sınıf seviyesinde ve 17-18 yaşlarında olduğu belirlendi. %60,71 'inin anneleri ilkokul mezunu, %10,71 'i okuma-yazma bilmez ve %53,5'nin ev kadınıdır. Annesi fakülte mezunu olan öğrencilerin (%15,35) ise diğerlerinden daha fazla etkin, sosyal ve ihtiyatlıdır. Babalarının %57,14'ü ilkokul mezunu, %16,07'si fakülte mezunudur. Babaları lise mezunu olan öğrenciler diğerlerinden daha fazla sosyal, etkin, riske giren, saldırgan, sorumsuz ve kendini ifade edebilen özelliktedir. Babaları ilkokul mezunu olan öğrenciler diğerlerinden daha içe dönüktür. Öğrencilerin %55,35' i 4 ve daha yukarı kardeşe sahip, %26,78'i 3 kardeşe sahiptir. 3 kardeşe sahip öğrenciler diğerlerinden daha fazla ihtiyatlı, kontrollü, sorumlu ve daha az aktif özelliktedirler. Okul Disiplin Kurulları tarafından cezalandırılmış öğrencilerin çoğu,

ailedeki dördüncü ya da daha sonraki çocuktur. Üçüncü çocuklar diğerlerinden daha az etkin, sosyal ve daha fazla pratik, sorumludurlar. Düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip öğrenciler daha fazla ihtiyatlı, kontrollü, sorumludurlar. Yüksek sosyo-ekonomik düzeye sahip öğrenciler diğerlerinden daha fazla riske giren özelliktedirler.

- Özsaraç, Hatice, Arayış: *Bir Genç Kızın Kişiliğini Bulmak Sürecinde Geçirdiği Aşamalar*, 1993, Yüksek Lisans, İlahiyat Fakültesi.
- Ağır, Meral Sert, *Normal Lise ile İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Denetim Odakları Üzerine Bir İnceleme*, 1994, Yüksek Lisans, 151s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Marmara Üniversitesi.

ÖZET: N.L. ye Î.H.L. öğrencilerinin ve ailelerinin olayların sonuçları hakkında yaptıkları yorumlara göre ise denetim odaklarında fark bulunmuştur.

- Kalkan, Ergin, *The Evaluation of Işıklar Military High School Students Locus of Control Receptions with Their İmprovement in School Their Success and Their Discipline Points (Işıklar Askeri Lisesi Öğrencilerinin Denetim Odağı Algılarının Okul İçi Gelişimi ile Başarı ve Disiplin Puanları Açısından Değerlendirilmesi)*, 1995, Yüksek Lisans, 73s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uludağ Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı; Işıklar Askeri Lisesi öğrencilerinin denetim odağı algılarının ne yönde olduğu ve öğrencilerin denetim odağı algıları ile ders başarısı ve disiplin puanları arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Denetim odağı "kişinin iyi ya da kötü, kendisini etkileyen olayları kendi yetenek, özellik ve davranışlarının sonuçları ya da şans, kader, talih gibi kendisi dışındaki güçlerin işi olarak algılaması eğilimidir" biçiminde tanımlanabilir. Kendilerini etkileyen olayların, daha çok kendi denetimlerinde olduğu inancı taşıyan kişilerden içten denetimliler; kendilerine olanların, daha çok kendileri dışındaki güçlerin denetiminde olduğu inancını taşıyanlardan da dıştan denetimliler olarak söz edilir (Dönmez, 1987). Genel olarak bireyin yaşamla başa çıkma davranışlarında kritik bir öneme sahip olan denetim odağı inancında içsellik eğilimi, olumlu bir kişilik özelliği olarak işlerlikte bulunurken, dışsallık eğilimi ise insanlar için bir engel oluşturmaktadır. Denetim odağının içsel ya da dışsal oluşunu etkileyen faktörlerin bilinmesinin, içsel denetimi geliştirmede ve dışsal denetimi değiştirmede pratiğe dönük yararlar sağlayabileceği düşüncesi araştırmanın önemini artırmaktadır. Araştırmada Işıklar Askeri Lisesi öğrencilerinin; denetim odağı "algılarının ne yönde olduğu, ders başarısı ve disiplin puanları ile içten denetim puanları arasındaki ilişkinin niteliği" sorularına yanıt aranmıştır. Araştırma; 1994-1995 öğretim yılında Işıklar Askeri Lisesinde öğrenim gören 762 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın bağımlı değişkeni olan denetim odağını ölçmek için "Rotter'in Îç-Dış Denetim Odağı ölçeği" kullanılmıştır. Aynı ölçeğin sonuna eklenen iki madde ile öğrencilerin 1994-1995 öğretim yılı birinci kanaat dönemi sonu disiplin puanları ve ders notlarının aritmetik ortalamaları tespit edilmiştir. Toplanan denetim odağı puanlarının sınıflara göre ayrı ayrı ve okul genelinde aritmetik ortalamaları belirlenmiştir. Elde edilen ortalamalar ölçek tam puanı 23'ün yarısı olan 11.5'ten düşük veya yüksek olmasına göre değerlendirilmiş ve bunun sonucunda Işıklar Askeri Lisesi öğrencilerinin içten denetim odağına daha yakın oldukları görülmüştür. Denetim odağı ile ders başarısı ve disiplin puanları için ayrı ayrı korelasyon katsayıları hesaplanmış; içten denetim ile

disiplin puanları arasında olumlu bir ilişkinin varlığından söz edebilecek bulgu elde edilmesine karşın, içten denetim ile ders başarısı arasında olumlu bir ilişki bulunamamıştır. Bu araştırmanın ışığında denetim odağının Işıklar Askeri Lisesi öğrencilerinin okul ortamındaki gelişiminin belirlenmesi için yeni araştırmalar yapılması ve bu tür bir araştırmanın ayrıca diğer askeri liseleri de kapsayacak şekilde yapılması önerilebilir.

- Eskici, Recep, *Lise Öğrencilerinin Kişisel Stillerini Belirleyen Faktörler,* 1996, Yüksek Lisans, 163s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ondokuz Mayıs Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada lise öğrencilerinin kişisel stillerini etkileyen faktörler belirlenmeye çalışılmıştır. Bağımsız değişken olarak okul türü, cinsiyet, yaş, anne-baba tutumunu algılama ve anne-babanın eğitim düzeyleri incelenmiştir. Bağımlı değişken olarak ergenlerin Kişisel Stiller Envanterinden elde ettikleri kişisel stil ve kişilik özellikleri puanları seçilmiştir. Araştırmanın örneklemini 1995-1996 eğitim ve öğretim yılında İstanbul'da bir karma, bir kız meslek ve bir erkek meslek lisesinden seçilen 198 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada Kişisel Bilgi Formu, Anne-Baba tutumunu Algılama Formu ve araştırmacı tarafından Türkiye'ye uyarlanan Kişisel Stiller Envanteri kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar aşağıda özetlenmiştir; 1. Ergenlerin katılımcı kişilik özelliklerinin kız ve erkek olmalarına göre anlamlı düzeyde değişiklik göstermediği saptanmıştır. 2. Ergenlerin cesur kişilik özelliklerinin erkeklerin lehine olarak kızlardan anlamlı düzeyde farklı olduğu bulunmuştur. 3. Ergenlerin girişimci kişilik özelliğine sahip olmaları ile kız ve erkek olmaları arasındaki farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır. 4. Ergenlerin, yenilikçi kişilik özellikleri cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. 5. Yaratıcı kişilik özelliğinin kız ve erkek ergenlerde değişmediği saptanmıştır. 6. Ergenlerin içe dönüklük boyutunda da kız ya da erkek olmalarının fark etmediği saptanmıştır. 7. Yapıcı kişilik özelliği ile ergenlerin cinsiyetleri arasında fark olup olmadığı araştırıldığında aralarındaki farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur. 8. Ergenlerin istikrar ihtiyaçlarını gösteren düzenli kişilik özelliğinin cinsiyetleri ile ilişkisine bakıldığında bu özelliğin de kız ya da erkek olmalarına göre farklılaşmadığı saptanmıştır. 9. Ergenlerin yardımcı kişilik özelliğine sahip olmaları ile yaşlan arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığı saptanmıştır. 10.Cesur kişilik özelliğinin ergenlerin yaşlarına göre değiştiği saptanmıştır. 11.Ergenlerin yaşlan ile girişimci kişilik özelliği arasındaki ilişkiye bakıldığında bu özelliğin yaşla beraber anlamlı düzeyde farklılık göstermediği saptanmıştır. 12.Yaş ile yenilikçi kişilik özelliği arasındaki ilişki incelendiğinde bu özelliğin de yaşla beraber anlamlı düzeyde değişmediği saptanmıştır. 13.Ergenlerin yaratıcılıkları ile yaşlan arasındaki bağlantıya bakıldığında; bu kişilik özelliğinin de yaşa bağlı olarak anlamlı düzeyde değişmediği görülmektedir. 14. İçe dönüklük boyutunu gösteren çözümcü kişilik özelliği de yaş değişkeni ile ilişkili değildir. 15. Yapıcı kişilik özelliğinin yaşla olan ilişkisi test edildiğinde bu özelliğin yaşla ilişkili olduğu saptanmıştır. 16. İstikrar boyutunu gösteren düzenli kişilik özelliği boyutunda ergenlerin yaşlarına göre fark olup olmadığı incelendiğinde yaşlara göre farkın anlamlı düzeyde olmadığı bulunmuştur. 17. Ergenlerin okuduktan okul türüne göre yardımcı kişilik özelliğindeki farklılığa bakıldığında bunun anlamlı olduğu saptanmıştır. 18. 0kudukları okul türü ile sahip oldukları cesur kişilik özelliği arasındaki ilişkiye bakıldığında arada anlamlı düzeyde farklılık olduğu bulunmuştur. 19. Ergenlerin girişimci kişilik özellikleri ile okul türü arasındaki ilişki incelendiğinde okul türünün girişimci kişiliği anlamlı düzeyde etkilemediği saptanmıştır. 20. Yenilikçi kişilik özelliği ile okul türleri arasında anlamlı düzeyde farklılaşma bulunmamıştır. 21. Okulun kız lisesi, erkek lisesi ya da karma olmasının ergenlerin yaratıcılığı üzerinde fark yaratıp yaratmadığı araştırıldığında, anlamlı bir fark yaratmadığı saptanmıştır. 22. İçe dönüklük boyutunu

ölçen çözümcü kişilik özelliği ile okul türleri arasında anlamlı düzeyde farklılıklar bulunmuştur. 23. Yapıcı kişilik özelliği ile okul türü arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. 24. 0kul türünün düzenli kişilik özelliği üzerinde anlamlı düzeyde farklılık yaratmadığı bulunmuştur. 25. Anne-baba tutumunu algılama ile ergenlerin sahip oldukları yardımcı kişilik özelliği arasında anlamlı düzeyde farklılık olmadığı bulunmuştur. 26. Ergenlerin cesur kişilik özelliklerinin erkeklerin lehine olarak kızlardan anlamlı düzeyde farklı olduğu bulunmuştur. 27. Ergenlerin girişimci kişilik özelliğine sahip olmaları ile kız ve erkek olmaları arasındaki farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır. 28. Ergenlerin, yenilikçi kişilik özellikleri cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. 29. Yaratıcı kişilik özelliğinin kız ve erkek ergenlerde değişmediği saptanmıştır. 30. Ergenlerin içe dönüklük boyutunda da kız ya da erkek olmalarının fark etmediği saptanmıştır. 31. Yapıcı kişilik özelliği ile ergenlerin cinsiyetlerine arasında fark olup olmadığı araştırıldığında aralarındaki farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur. 32. Ergenlerin istikrar ihtiyaçlarını gösteren düzenli kişilik özelliğinin cinsiyetleri ile ilişkisine bakıldığında bu özelliğin de kız ya da erkek olmalarına göre farklılaşmadığı saptanmıştır. 33. Ergenlerin yardımcı kişilik özelliğine sahip olmaları ile yaşları arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Babanın eğitim durumunun ergenin yardımcı kişilik özelliğini anlamlı düzeyde etkilediği bulunmuştur. 34. Dışa dönüklük boyutunu gösteren cesur kişilik özelliğinin annenin ve babanın eğitim düzeylerine göre anlamlı düzeyde farklılığa yol açmadığı saptanmıştır 35. Ergenlerin girişimci kişilik özelliklerinin anne ve babalarının eğitim durumlarından anlamlı düzeyde etkilenmediği saptanmıştır. 36. Değişim boyutunun özelliği olan yenilikçi kişilik özelliğinin anne ve babanın eğitim düzeyi ile olan ilişkisine bakıldığında annenin eğitim düzeyi ile yenilikçi kişilik özelliği arasında anlamında farklılıklar tespit edilmiş; babanın eğitim düzeyi ile anlamlı düzeyde farklılık bulunamamıştır. 37. Anne ve babanın eğitim durumunun ergenlerin yaratıcı kişilik özelliklerine sahip olmalarında anlamlı düzeyde farklılaşmaya yol açmadığı saptanmıştır. 38. İçe dönüklük boyutunun özelliği olan çözümcü kişiliğin anne ve babanın eğitim düzeyine göre anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur. 39.Yapıcı kişilik özelliğinin anne ve babanın eğitim düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir. 40. İstikrar boyutunun özelliği olan düzenli kişilik özelliği, anne ve babanın eğitimin düzeyine göre anlamlı olarak değişmemektedir.

- Öksüz, Yücel, *Duyguların Açılması Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Özerklik Düzeyine Etkisi*, 1997, Doktora, 150s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ondokuz Mayıs Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmanın temel amacı KTÜ öğrencilerinin kişilik özelliklerinin Eysenck'in kişilik kuramına dayalı olarak belirlenmesidir. Bu temel amacın yanında öğrencilerin Eysenck Kişilik Envanterinden bazı değişkenlere bağlı olarak aldıkları ortalama puanların tespiti, üç farklı ölçekten aldıkları puanların bazı değişkenlere göre grup farklılıklarının incelenmesi ile farklı değişkenler arasındaki ilişkiler ve farklılıklar ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Araştırma grubu KTÜ Fen Edebiyat Fakültesi, Orman Fakültesi, İ.İ.B.F, M.M.F, Fatih Eğitim Fakültesi ve Sürmene Deniz Bilimleri Fakültesinde okuyan beklemeli ve ikinci öğretim programlarına kayıtlı olmayan yaklaşık 650 öğrenciden oluşmuştur. Araştırma tarama modelinde yapılan bir çalışmadır. Bu araştırmada öğrencilerin ölçekten aldıkları puanların normatif olarak dağılımları ortaya konmuştur. Bunun yanında alt ölçeklere dayalı olarak grup farklılıklarının incelenmesi için varyans analizi ve farklı değişkenler arası ilişkiler ve farklılıkları ortaya çıkarmak için X2 kare testi kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre KTÜ öğrencilerinin Eysenck Kişilik Envanterinden aldıkları puanların ortalaması, daha önce yükseköğretim gençliğine yönelik olarak yapılan çalışmada ortaya çıkarılan puanlara benzerlik göstermektedir. Öğrencilerin

ölçeklerden aldıkları puanlar, psikotik ve nörotik eğilimlere sahip olmadıklarını bunun yanında dışadönüklük özellikleri gösterdiklerini ortaya çıkarmıştır. Fakülte, sınıf ve sosyo-ekonomik gelir düzeyi değişkenlerine bağlı olarak yapılan grup farklılıklarını inceleme çalışmasında, nörotizm ölçeğinde fakülte öğrencileri arasında istatistiksel olarak manidar düzeyde bir farka rastlanmıştır. Bu farkın Fatih Eğitim Fakültesi öğrencilerinden kaynaklandığı belirlenmiştir. Psikotizm ölçeğinde de fakülteler arasında bir farka rastlanmıştır bu farkın da İİBF öğrencilerinden kaynaklandığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre psikotik eğilimlere sahip olup olmadıkları anlamlı bulunmuştur. Bu anlamlılığın erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha yüksek düzeyde psikotik eğilimlere sahip olmalarından kaynaklandığı ortaya çıkarılmıştır.

- Yazıcı, Hikmet, *Karadeniz Teknik Üniversitesi Öğrencilerinin Kişilik Özelliklerinin Eysenck'in Kişilik Kuramına Dayalı Olarak Belirlenmesi*, 1997, Yüksek Lisans, 75s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karadeniz Teknik Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışma, duyguların açılması eğitiminin üniversite öğrencilerinin özerklik düzeylerine etkisini araştırmak amacıyla, 1996-1997 öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf öğretmenliği bölümüne devam eden öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın deseni, ön-test, son-test, deney ve kontrol grup desendir ve 26 öğrenci deney, 26 öğrenci de kontrol grubuna alınmıştır. Öğrencilerin özerklik düzeyi Worthington ve arkadaşları tarafından geliştirilen ve araştırıcı tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Worthington Özerklik Ölçeği" ile ölçülmüştür. Bu araştırmada uygulanan duyguların açılması eğitimi, bireylerin özerklik düzeylerini artırmaya yönelik bir eğitim programıdır. Duyguların açılması eğitiminde, bireylere özerk davranabilme gücünü yükseltebilmek için grup içinde etkinlikler düzenlenmiş, sonra bu etkinlikler grup oturumlarında tartışılmıştır. Oturumlar 1,5 saat olmak üzere 10 seans sürmüştür. 10 oturumluk çalışmanın sonunda deney ve kontrol gruplarına uygulanan Worthington özerklik ölçeği ön-test puan ortalamaları ile son-test puan ortalamaları arasında bir fark olup olmadığını belirlemek için t-testi kullanılmıştır. T-testi sonuçlarına göre, deney grubunun Wöö ön-test puanlarının ortalaması ve son-test puanlarının ortalaması arasındaki farkın.001 düzeyinde önemli olduğu buna karşılık, kontrol grubunun WÖÖ ön-test, son-test puanlarının arasındaki farkın.05 düzeyinde önemli olmadığı, deney ve kontrol gruplarının son-test puanlarının ortalamaları arasındaki farkın .001 düzeyinde önemli olduğu görülmüştür. Ayrıca, özerklik düzeyi düşük olan deney grubunun WÖÖ ön- test, son-test puan ortalamaları arasında.001 düzeyinde fark bulunurken, özerklik düzeyi yüksek olan deney grubunun ön-test, son-test puan ortalamaları arasında.05 önemlilik düzeyinde fark görülmüştür. Deney gruplarından VVÖÖ puan ortalaması düşük olan grup ile WÖÖ puan ortalaması yüksek olan grubun WÖÖ son-test puan ortalamaları arasındaki farkın, özerklik düzeyi düşük olan grubun lehine.05 önemlilik düzeyinde olduğu anlaşılmıştır. Yani, özerklik düzeyi düşük olanlar, özerklik düzeyi yüksek olanlara göre, duyguların açılması eğitiminden daha fazla faydalanmaktadır. Tüm bu bulgular, deney grubu ön-test, son-test puanlarının ortalamaları arasındaki farkın uygulanan duyguların açılması eğitiminden ileri geldiğini, duyguların açılması eğitiminin bireyin özerklik düzeylerini artırmada etkili olduğunu göstermektedir. Ancak, kız ve erkek deney gruplarının WÖÖ son-test puan ortalamaları arasında.05 önemlilik düzeyinde fark bulunmamıştır. Yani, duyguların açılması eğitiminden yararlanmada cinsiyetin etkisinin olmadığı hem kız hem de erkeklerin özerklik düzeylerini aynı oranda artırdığı anlaşılmıştır. Elde edilen bulgular literatür ışığında yorumlanarak, psikolojik danışma hizmetleri açısından tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur. Duyguların açılması eğitiminin üniversite öğrencilerinin özerklik dü-

zeylerini artırmada; çalışma hayatında yönetici ve yönetilen konumundaki kişilerin daha seri kararlar alıp daha üretken olmalarını sağlamada; aile içi çatışmaların azaltılıp, daha mutlu aile ortamlarının oluşturulmasında etkili olacağı söylenebilir.

- Selçuk, Ercan, *Ankara Polis Akademisi Öğrencilerinin Bazı Kişilik ve Davranış Özellikleri (Sporcu Olan ve Olmayan Öğrenciler Üzerine Bir Araştırma)*, 1997, Yüksek Lisans, 103s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.

ÖZET: Araştırmanın amacı, Ankara Polis Akademisinde okuyan sporla uğraşan ve uğraşmayan öğrencilerin bazı kişilik ve davranış özellikleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları tespit ederek, bu özelliklere sporun olumlu veya olumsuz etkilerinin olup olmadığını araştırmaktır. Araştırma Ankara Polis Akademisi 4. sınıf öğrencilerinden ferdi sporla uğraşan (Judo, karate, güreş ve taekwondo) 30 öğrenci ile tesadüfi yöntemle seçilmiş ve sporla uğraşmayan 30 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırma tarama modelindedir. Konu ile ilgili literatür taranmıştır. Araştırmada H.J. Eysenck-Glenwılson'un kişilik testleri kullanılmıştır. Testler 3 büyük kişilik grubu içerisinde toplam 12 alt kişilik boyutundan oluşmuştur. 1. Dışa dönüklük-içe dönüklük? Etkinlik-faal olmama? Sosyallik-sosyal olmama? Riske girme-ihtiyatlı olma? Sorumluluk-sorumsuzluk 2. Duygusal denge-duygusal dengesizlik? Kendini beğenme-aşağılık duygusu? Mutluluk-üzüntü? Takıntı ve saplantılı olma-saplantısız olma? Özgürlük, özerklik-bağımlılık 3. Katilik -esneklik? Saldırganlık-uysallık? İnsanları kullanma, çıkarcılık- sezgisel yakınlık? Uzlaşmazlık-Esneklik? Erkeklik-dişilik Araştırmaya katılan öğrencilerin fiziksel karakteristikleri (yaş-boy-kilo) yönünden gruplar açısından herhangi bir farklılık görülmemiştir. Boş zaman dağılımlarında dikkate değer farklılık gözlenmemiştir. Dışa dönüklük içe dönüklük boyutunda grupların ortalama puanları arasında istatistik açıdan anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Grupların ortalama puanlan ile grafiklerin ortalama değerleri arasında benzerlik gözlenmiştir. Duygusal denge-duygusal dengesizlik boyutunda üzüntü- mutluluk kişilik boyutunda 0,01 önem seviyesinde farklılık bağımlılık-özerklik kişilik boyutunda 0,05 önem seviyesinde farklılık gözlenmiştir. Aşağılık duygusu, öz saygı, takıntı ve saplantısız olma boyutunda anlamlı farklılık gözlenmemiştir. Grupların puan dağılımlarında zikzaklar belirlenmiştir. Dik başlılık-yumuşak başlılık boyutu içerisinde Erkeklik-dişilik boyutu ortalama puanları arasındaki farklılık 0,05 önem seviyesinde bulunmuştur. Diğer boyutlarda istatistik açıdan farklılık gözlenmemiştir. Grupların ortalama puanlan ile grafik ortalama puanı arasında paralellik gözlenmiştir.

- Durak, Hatice, *Ankara Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Özsaygı Düzeyleri ile Denetim Odağı Düzeyleri Arasındaki İlişki*, 1997, Yüksek Lisans, 156s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, öğrencilerin özsaygı düzeyleri ile denetim odağı düzeyleri arasındaki ilişki ve özsaygı düzeyleri ile denetim odağı düzeylerinin cinsiyet, yaş, algılanan akademik basarı, sınıf, devam edilen program türü ve algılanan ailenin gelir düzeyi, yaşamın çoğunun geçirildiği yer, annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi, algılanan ana-baba tutumları gibi değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırma iki yıllık bir yüksekokul olan Hacettepe Üniversitesi Ankara Meslek Yüksekokulunda, 192 kız, 198 erkek olmak üzere toplam 390 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Verileri toplamak için Özsaygı Envanteri, Nowicki-Strickland Denetim Odağı Envanteri ve Kişisel Bilgi Anketi kullanılmıştır. Elde edilen veriler, tek yönlü varyans analizine sokulmuş; gruplar arasındaki fark anlamlı çıktığı durumlarda, hangi gruplar arasında fark olduğunu test etmek için Fisher'ın LSD-testi uygulanmış, cinsiyet ve sınıf değişkenlerine ilişkin bulgular bağımsız gruplar için kullanılan "t" testi ile kontrol edilmiştir?

Araştırma sonucunda öğrencilerin özsaygı düzeylerinin, algılanan ana-baba tutumuna, devam edilen program türüne, algılanan akademik başarı durumu ile ailenin gelir düzeyine ve babanın eğitim durumuna göre değiştiği saptanmıştır. Öğrencilerin denetim odağı düzeyleri ise yaş, algılanan akademik başarı durumu ve algılanan ana-baba tutumuna göre anlamlı düzeyde fark göstermiştir. Özsaygı ile denetim odağı arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmuştur.

- Şar, Ali Haydar, *Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Denetim Odaklarının ve Kişilik Tercihlerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*, 1997, Yüksek Lisans, 102s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada lise son sınıfta okuyan öğrencilerin Denetim Odağı Özellikleri ve Kişilik Tercihleri hakkında bilgi toplanmaya çalışılmıştır. Araştırma, Niğde ili merkez liselerde okuyan ve şans yoluyla belirlenen 82 kız ve 192 erkek öğrenci olmak üzere toplam 274 öğrenci üzerinde anket yoluyla yapılmıştır. Elde edilen veriler arasında fark olup olmadığı önce F testi ile sınanmış, sonra gruplar arasında fark olup olmadığı T testi ile sınanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; öğrencilerin öğrenim gördükleri eğitim programları onların Denetim Odağı Özellikleri üzerinde etkili olmaktadır. Buna göre, Normal Liselerde okuyan öğrenciler Meslek Lisesinde okuyan öğrencilere oranla daha İç Denetim Odağı Özelliği göstermektedirler. Devam edilen okul türü Kişilik Tercihlerini etkilemektedir. Bu sonuca göre, Meslek Lisesi öğrencileri Uyarlık, Düzen, özerklik, Duyguları anlama ve Değişiklik özelliklerine, Normal öğretim yapan Lise öğrencileri ise; Başarma, İlgi görme, Başatlık özelliklerine sahiptirler. Cinsiyet Denetim Odağı özelliği üzerinde etkili değildir, ancak kız ve erkek öğrencilerin Kişilik Tercihleri farklılaşmaktadır. Kız öğrenciler; Duyguları anlama, İlgi görme, Şefkat gösterme ve Değişiklik özellikleri, erkek öğrenciler ise, Gösteriş, özerklik, Başatlık ve Karşı cinsle ilişki özellikleri göstermektedirler. Barınılan sosyal ortamlar öğrencilerin Denetim Odağı özelliği üzerinde etkili değildir. Denetim Odağı özelliğine göre Kişilik Özellikleri farklılaşmaktadır. Buna göre; İç Denetim Odağına sahip öğrenciler Başarma, Özerklik, Başatlık, Değişiklik ve Sebat özellikleri, Dış Denetim özelliği gösteren öğrenciler ise Uyarlık, İlgi görme, Kendini suçlama ve Karşı cinsle ilişki özelliklerine sahip oldukları sonucuna varılmıştır.

- Ekşi, Halil, *İmam Hatip Lisesi Öğrencileri ile Genel Lise Öğrencilerinin Bazı Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması*, 1998, Yüksek Lisans, 121s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Marmara Üniversitesi.
- Gürses, İbrahim, *Çağdaş Kişilik Teorileri ve İslami Kişilik Modelinin Karşılaştırılması (Üniversite Öğrencileri Üzerinde Sosyal Psikolojik Bir Araştırma)*, 1999, Doktora, 201s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uludağ Üniversitesi.
- Meriç, Beyhan, *Grup İçinde Popüler Olan Gençlerin Bazı Kişilik Özellikleri Üzerine Bir İnceleme*, 1999, Yüksek Lisans, 180s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi.
- Gülaçtı, Fikret, *Üniversite Öğrencilerinin İnsan Doğasına İlişkin Tutumları, İçten veya Dıştan Denetimli Olma ile Bazı Değişkenler Arasındaki İlişkiler*, 1999, Yüksek Lisans, 130s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, bireylerin insan doğası felsefesi düzeyleri, içten-dıştan denetim odağı düzeyleri arasındaki ilişkiler, ana-baba öğrenim düzeyleri ve cinsiyet değişkenleriyle birlikte incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 1998-1999 öğretim yılında Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin 64'ü kız, 126' sı erkek; çeşitli bölümlerde okuyan toplam 190 öğrenci seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilerek oluşturulmuştur. Bireylerin insan doğasının felsefesi düzeylerinin belirlenmesinde, Wrightsman'in (1974) geliştirmiş olduğu altı alt boyuttan oluşan "İnsan Doğası Felsefesi Ölçeği", denetim odaklarının tespiti için ise Rotter'in (1966) geliştirmiş olduğu "içten-Dıştan Kontrol Odağı Ölçeği" (RÎDKOÖ) kullanılmıştır. İnsan Doğası Felsefesi ölçeği ile altı alt boyut (güvenirlik, akılcılık, özgecilik, bağımsızlık, insan doğasının karmaşıklığı, insan doğasının değişebilirliği) düzey ve özellikleri tespit edilmiş ve içten-dıştan denetim odağı düzeyleriyle ilişkisine bakılmıştır. Ayrıca ana-baba öğrenim düzeyleri ile cinsiyet değişikliklerinde farklılıkların oluşup oluşmadığına bakılmıştır. Elde edilen bulgular, insan doğası felsefesi düzeyleri ile içten-dıştan denetim odağı düzeyleri arasında önemli bir ilişkinin bulunmadığını göstermiştir. Ancak ana-baba öğrenimi ile cinsiyet arasında insan doğası felsefesi düzeylerinin bazı boyutları arasında önemli düzeylerde ilişkilerin bulunduğu tespit edilmiştir.

- Yazıcı, Mahir, *Serbest ve Greko-Romen Stil Genç Milli Takım Güreşçilerinin Kişilik Özelliklerinin Araştırılması*, 1999, Yüksek Lisans, 74s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı; Genç Güreş Milli Takımında yarışmacı olarak bulunan, serbest ve grekoromen stilde güreşen, yaşları 17-20 arasında olan sporcuların, kişilik yapısı olarak birbirlerine olan benzerlik ve farklılıkları ortaya koymak, bu alanda yapılacak çalışmalara ve literatüre katkıda bulunmaktır. Araştırma 1999 yılında Genç Milli Takım kadrosunu oluşturan, 30 greko-romen, 30 serbest stilde güreşen toplam 60 kişi üzerinde yapılmıştır. Araştırma tarama modelindedir. Konu ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Araştırmada H.J. Eysenck kişilik envanteri kullanılmıştır. Envanter kişilik boyutlarını ölçen dört bölümden oluşmaktadır. İçe-dışa dönüklük (E), boyutunda 24 soru, Nevrotiklik (N) boyutunda 28 soru, Psikotiklik (P) boyutunda 28 soru, Yalan (L) boyutunda 21 soru olmak üzere toplam 101 soru bulunmaktadır. Araştırmada elde edilen verilerin aritmetik ortalamaları X, standart değeri (SD) minimal-maksimal değeri ve grupların aritmetik ortalamalarına ait (t.) testi yapılmıştır. Sonuçlar *P<0.05 önem seviyesinde olup olmadığı tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan serbest ve greko-romen stil güreşçilerin yaş ortalamaları arasında fark bulunamazken güreş yaşları arasındaki fark istatistik açıdan *P<0,05 önem seviyesinde bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına göre, serbest ve greko-romen stil Genç Milli Tarım sporcularının içe-dışa dönüklük (E), Nevrotiklik (N), Psikotiklik (P), Yalan (L) puan ortalamaları arasında.05 seviyesinde farklılık istatistik açıdan önemli bulunmamıştır.

- Ergin, F. Elif, *Üniversite Öğrencilerinin Sahip Oldukları Duygusal Zekâ ile 16 Kişilik Özelliği Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma*, 2000, Yüksek Lisans, 100s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.

ÖZET: Duygusal zeka kavramının farklı ele alınışı çerçevesinde ortaya çıkan değişik görüşleri incelemek ve duygusal zekanın kişilik özelliklerimizin bir kısmından oluştuğu düşünülen zeka türü veya zekanın bir alt boyutu olup olmadığı konusunda bir bilgiye sahip olmak, bu amaca ulaşmak için de duygusal zeka ölçeğini Türkçe'ye kazandırmak çalışmanın amacını oluşturmuştur. Araştırmanın evrenini üniversite öğrencileri, çalışma evrenini ise Selçuk Üniversitesi öğrencileri oluşturmuş-

tur. Küme örnekleme 112 kız, 109- erkek ve 131 sözel, 90 sayısal toplam 221 öğrenci örnekleme dahil edilmiştir. Araştırma ile ilgili verileri toplamak amacıyla iki araç kullanılmıştır. Bunlardan ilki Özgüven (1995)'in 16 Kişilik faktörü Envanteri, ikincisi ise Hail -(1999) tarafından geliştirilen ve araştırmacı tarafından Türkçe'ye uyarlanan Duygusal Zeka Değerlendirme Ölçeği'dir. Verilerin çözümü- ve yorumlanmasında bilgi toplama araçlarının özelliklerine uygun olarak X2 testi ve t sınaması yapılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre Duygusal Zeka Değerlendirme Ölçeği'nin 5 alt boyutunun 4 boyutu ile 16 Kişilik Faktörü Envanteri'nin ölçtüğü 16 kişilik özelliğinden 10 kişilik özelliği arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Duygusal zeka ile kişilik özellikleri arasında %63 oranında bir benzerlik söz konusudur. Ayrıca duygusal zeka ve kişilik özelliklerinin cinsiyet ve bölüm değişkenine göre önemli ölçüde farklılaşmadığı ortaya konmuştur. Sonuç olarak duygusal zeka konusundaki kavramsal tartışmalar altında yapılan araştırmada^ duygusal zeka olarak tanımlanan niteliklerin büyük bir bölümünün kişilik özelliklerimiz olarak belirlenen niteliklerle benzerlik içinde olduğu saptanmıştır.

- Erol, Zehra, *15-16 Yaşları Arasındaki Çalışan, Resmi Lise ve Endüstri Meslek Lisesine Devam Eden Gençlerin Özsaygı Düzeyleri ve Denetim Odaklarının Karşılaştırılması*, 2000, Yüksek Lisans, 211s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Marmara Üniversitesi.
- Ökte, Meltem, *Ergenlerde İçe Dönüklük-Dışa Dönüklük Kişilik Özelliği ile Aile İşlevleri Arasındaki İlişkiler*, 2001, Yüksek Lisans, 109s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada aile işlevleri sağlıklı ya da sağlıksız olan ergenlerin kişilik özellikleri, içe dönüklük-dışa dönüklük boyutları bakımından incelenmiştir. Ayrıca ortaöğretim öğrencilerinden oluşan örneklem grubu, cinsiyet, ailelerinin evlilik durumu, ailelerinin kaçıncı çocuğu olduğu ve ailelerinin gelir düzeyine göre içe dönüklük-dışa dönüklük kişilik boyutları açısından araştırılmıştır. Ergenlerin ailelerinin evlilik durumuna göre aile işlevleri de incelenmiştir. Araştırmanın evrenini, 2000-2001 öğretim yılında Burdur İl merkezinde ortaöğretimin Lise 1, Lise 2 ve Lise 3. sınıfına devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem grubu, ortaöğretime devam eden 163 kız ve 183 erkek olmak üzere toplam 346 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada ölçme aracı olarak, Eysenck Kişilik Envanteri, Aile Değerlendirme Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Veriler SPSS 9.05 for windows paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analizlerde t testi, varyans analizi ve Scheffe testi kullanılmıştır. Ortalamalar arası farklılıkların anlamlılık düzeyi $p<0,05$'e göre değerlendirilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir; Aile işlevlerinden yalnızca gereken ilgiyi gösterme boyutu ile içe dönüklük-dışa dönüklük kişilik özelliği arasındaki fark anlamlıdır. Buna göre, sağlıksız ilgi gösteren ailelerin çocuklarının, sağlıklı ilgi gösteren ailelere göre daha dışa dönük olduğu bulunmuştur. Cinsiyet ve ailelerinin evlilik durumunun, ergenlerin içe dönüklük-dışa dönüklük kişilik özelliği üzerinde anlamlı bir farklılığa neden olmadığı bulunmuştur. Ailelerinin evlilik durumuna göre ergenlerin ailelerinin problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verebilme ve genel işlevler boyutları arasındaki fark anlamlıdır. Buna göre, evli olan ailelerin, boşanmış veya evli ama ayrı yaşayan ailelere göre problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verebilme ve genel işlevlerde daha sağlıklı olduğu bulunmuştur. Ayrıca ebeveynlerinden biri ölü olan ergenlerin ailelerinin, boşanmış veya evli ama ayrı yaşayan ailelere göre problem çözme ve iletişimde daha sağlıklı olduğu bulunmuştur. Ailelerinin kaçıncı çocuğu olduğunun, ergenlerin içe dönüklük-dışa dönüklük kişilik özelliği üzerinde anlamlı bir farklılığa neden olmadığı bulunmuştur. Ailelerinin gelir düzeyine göre, ergenlerin içe dönüklük-dışa dönüklük kişilik özelliği arasındaki fark anlamlıdır. Buna göre, ailelerinin geliri 351-450 TL ve

451-600 milyon TL olan ergenlerin, ailelerinin geliri 100 milyon TL'den az olanlara göre daha dışa dönük olduğu bulunmuştur.

- Bozgeyikli, Hasan, *Üniversite Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri ile Kişilerarası İlişkilerde Farkında Olma Düzeyleri*, 2001, Yüksek Lisans, 74s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin, kişiler arası ilişkilerinde farkındalıklarına etkisi incelenmiştir. Araştırma tarama modelinde olup kullanılan yöntem Survey Tarama Modelinin bir alt yöntemi olan ilişkisel taramadır. Bu araştırmada kişilik özellikleri ile ilişkide farkında olma düzeyi değişkenler açısından betimlenmiş ve daha sonra bu iki değişken arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Bu araştırmanın evreni, Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencileridir. Araştırma örnekleminin belirlenmesinde adı geçen fakültedeki tüm bölümler listelenmiş, daha sonra Random (şans yoluyla) yolla 6 tane bölüm seçilmiştir. Öğrencilerin Kişilik özelliklerini belirlemede Hacettepe Kişilik Envanterinden, İlişkide farkındalıklarını belirlemede ise İlişkide Farkındalık Ölçeğinden yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir: 1. Kız ve erkek öğrencilerin kişiler arası ilişkide farkındalık düzeyleri arasında ilişkide bilinç boyutunda anlamlı bir fark olduğunu ortaya çıkarmıştır. 2. Karşı Cinsten Arkadaşı Olup Olmamasına göre, öğrencilerin kişiler arası ilişkide farkındalık düzeyleri arasında ilişkide kaygı boyutunda belirgin bir farklılık gözlenmiştir. 3. Bölüm değişkeni ile öğrencilerin kişiler arası ilişkide farkındalık düzeyleri arasında ilişkide kaygı boyutunda anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. 4. Yetiştiği yer değişkeni açısından öğrencilerin kişiler arası ilişkide farkındalık düzeylerinde anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı sonucu bulunmuştur. 5. Öğrencilerin baba eğitim durumları açısından ilişkide farkında olma düzeylerine bakıldığında ilişkide bilinç ve ilişkide görüntü boyutlarında önemli farklılık olduğu görülmüştür. 6. Öğrencilerin annelerinin eğitim durumları açısından kişiler arası ilişkide farkındalık düzeylerinde anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı sonucu bulunmuştur. 7. Yaş, kardeş sayısı ve aynı cins arkadaş sayısıyla ilişkide farkındalık arasında anlamlı bir sonuç bulunamamıştır. 8. Kişilik özellikleri ile ilişkide farkında olma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. 9. Kişilik özelliklerinin, kişiler arası ilişkide farkında olma durumunu etkilediği sonucu bulunmuştur. Yukarıdaki bulgulara dayalı olarak öneriler geliştirmiştir.

- Lüle, Ali Rıza, *Lise Mezunu Olup Üniversiteye Hazırlanan Ergenlerin Özerklik Düzeyleri ile Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*, 2002, Yüksek Lisans, 134s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Marmara Üniversitesi.
- Korkman, Hamdi, *Üniversite Öğrencilerinin Kişilik Tipleriyle Atıf Karmaşıklığı Arasındaki İlişkinin Karşılaştırılması*, 2003, Yüksek Lisans, 197s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmada, belirtilen değişkenlerin birbiriyle ilişkisinde iki temel ilişki saptandı, îlkinde, kişilik tipleri ile atıf karmaşıklığı arasında bir ilişki bulgulandı. Deneyime açıklık ve sorumluluk boyuttan ile atıf karmaşıklığı arasında ters yönlü (negatif), istatistiksel olarak önemli ve anlamlı bir ilişki gözlendi. İkinci olarak, kişilik tipleri ve atıf karmaşıklığının bazı psiko-sosyal değişkenlerle ilişkisi incelendi. Psiko-sosyal değişkenler ile belirtilen değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı ve önemli ilişkiler gözlendi.

- Balkıs, Murat, *Üniversite Öğrencilerinin Düşünme Stilleri ile Kişilik Tipleri Arasındaki İlişkinin Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2003, Yüksek Lisans, 153s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma ile üniversite öğrencilerinin düşünme stilleri ile kişilik tipleri arasındaki ilişkiler ele alınmış, bu değişkenlerin öğrencilerin cinsiyet ve öğrenim gördükleri alan ile ilişkileri incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesinde ve Güzel Sanatlar Fakültesinin çeşitli bölümlerde öğrenim gören 212' si kız ve 155' i erkek toplam 367 3. sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama araçları olarak, uyarlama çalışması araştırmacı tarafından bu çalışma ile yapılan Kendini Rapor Etme Ölçeği, Düşünme Stilleri ölçeği ve Akademik Benlik Kavramı Ölçeği kullanılmıştır. Ayrıca, üniversite öğrencilerinin cinsiyet ve öğrenim gördükleri alana ilişkin bilgiler, hazırlanan kişisel bilgi formu ile toplanmıştır. Verilerin analizinde, veri türüne göre, korelasyon r, t testi ve varyans analizi yapılmış, F değerlerinin önemli olması halinde farkın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için Tukey Testi uygulanmıştır. Ayrıca testlerin uyarlanması açısından gerekli olan istatistiksel işlemler yapılmıştır. Bulgulara göre sanatçı kişilik tipi; yasama, liberal ve anarşik düşünme stilleri ile bağlantılı bulunmuştur. Geleneksel kişilik tipi; muhafazakar düşünme stili ile olumlu bağlantı gösterirken, yürütmeci düşünme stili ile ilişkisiz bulunmuştur. Sosyal ve girişken kişilik tipleri dışsal düşünme stili ile ilişkili bulunmuştur. Araştırmacı kişilik tipi; yargısal ve lokal düşünme stilleri ile ilişkili bulunmuştur. Bu bulgulara ek olarak; sanatçı kişilik tipi ile yargısal, yürütmeci, oligarşik ve lokal düşünme stilleri arasında olumlu, global ve muhafazakar düşünme stilleri arasında negatif bir ilişki bulunmuştur. Geleneksel kişilik tipi; hiyararşik, oligarşik ve liberal düşünme stilleriyle ilişkili bulunmuştur. Sosyal kişilik tipi; yasamacı, yürütmeci, yargısal, oligarşik, anarşik, lokal ve liberal düşünme stilleriyle ilişkili bulunmuştur. Girişken kişilik tipi; yasamacı, yürütmeci, yargısal, hiyerarşik, oligarşik, anarşik, lokal ve liberal düşünme stilleriyle ilişkili bulunmuştur. Araştırmacı kişilik tipi; oligarşik, anarşik ve liberal düşünme stilleriyle ilişkili bulunmuştur. Bağımlı değişkenlerin (düşünme stilleri ve kişilik tipleri), bağımsız değişkenler (öğrencilere ait demografik özellikler) ile olan ilişkilerine yönelik olarak ise şu bulgular elde edilmiştir: Düşünme stilleri ile cinsiyet ve öğrenim görülen alan arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamakla birlikte, kişilik tipleri ile cinsiyet ve öğrenim görülen alan arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular, eğitimsel açıdan değerlendirilmiş ve eğitimcilere, mesleki danışmanlara, psikolojik danışmanlara, organizasyon yöneticilerine ve araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur.

- Uzunibrahimoğlu, Hanife, *Farklı İlgi Alanlarında Okuyan Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve İlgileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2003, Yüksek Lisans, 138s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karadeniz Teknik Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma lise son sınıf öğrencilerinde beş faktör kişilik modeli ile ilgiler arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırma yetişkinlerde varlığı ortaya konan beş faktör kişilik modelinin ergen örneklemindeki varlığını incelemeye yöneliktir. Beş faktör kişilik modeli ve ilgi, farklı demografik değişkenler eşliğinde incelenmiştir. Kişilik özelliklerinin ilgileri belirleme özelliğine sahip olup olmadığı ele alınmıştır. Bu çalışma 511 lise son sınıf öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma grubunun içerisinde yer alan öğrencilerin çoğunluğu orta sosyo-ekonomik düzeye sahip olduğu ve çoğunluğunun şehirde ikamet ettikleri görülmektedir. Araştırma Trabzon ilindeki farklı li-

selerde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada korelasyonel ve nedensel karşılaştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verileri Beş Faktör Kişilik Ölçeği, Kendini Değerlendirme Envanteri ile toplanmıştır. Ayrıca farklı demografik değişkenlerin toplanmasına yönelik bir bilgi formu da kullanılmıştır. Çalışmanın veri toplama işlemleri araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiş ve anketlerin doldurulması sınıflarda grup halinde gerekli açıklamalardan sonra yapılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu, t testi, F testi ve Benferoni Ranj Testi teknikleri kullanılmış ve tüm veriler.05 düzeyinde test edilmiştir. Araştırma bulguları, beş faktör kişilik özellikleri ile ilgiler arasında bir ilişkinin olduğunu ortaya koymuştur. Beş faktör kişilik özelliklerinin mesleki ilgileri yordamaya yönelik özellikte olduklarına ilişkin sonuçlar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Sonuçlar lise son sınıflarda ve genel anlamda mesleki gelişim ve mesleki tercihler açısından tartışılmıştır.

- Benk, Aslı, *Üniversite Öğrencilerinde Mükemmeliyetçi Kişilik Özelliğinin Psikolojik Belirtilerle İlişkisi*, 2006, Yüksek Lisans, 196s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi.

ÖZET: İstanbul'da üniversitelerde okuyan öğrencilerin, mükemmeliyetçi kişilik özellikleri ile psikolojik belirtileri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bu araştırmada; yaş, cinsiyet, okudukları bölüm, sınıf, ÖSS puan türü ve puanı, eğitim yaşamında algıladıkları başarı düzeyleri, mezun oldukları lise türü, kardeş sayısı, kaçıncı çocuk oldukları, anne ve babanın eğitim durumu, ebeveynlerin birlikte olup olmaması, ebeveynlerin hayatta olup olmamaları, anne, baba meslekleri, ailenin gelir düzeyi, yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer, ilgililik, sıcaklık, resmiyet, karşılıklı anlayış, eleştiricilik, destekleyicilik, paylaşımcılık, huzur, çatışma durumu gibi algılanan anne-baba-çocuk ilişkileri, ebeveynlerin algılanan anne baba tutumu ve mükemmeliyetçilik düzeyleri gibi bağımsız değişkenler ele alınmıştır. Uygulama, 2004-2005 eğitim-öğretim yılında, İstanbul ili sınırları içerisinde bulunan İstanbul Üniversitesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi'nde öğrenim gören 309 öğrenciyle tamamlanmıştır. Araştırmada mükemmeliyetçi kişilik özelliğini ölçmek için Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (ÇBMÖ), psikolojik belirti düzeyini belirlemek için Ruhsal Belirti Tarama Listesi (SCL-90) ve genel bilgilere ulaşabilmek için Anket Formu uygulanmıştır. Araştırma kapsamında kullanılan anket ile toplanan verilere ilişkin frekans ve yüzdelik dağılımlar bulunmuş, elde edilen sonuçlar tablolaştırılarak bulgular bölümünde yorumlanmıştır. Verilerin analizinde, mükemmeliyetçilik puanlarının çeşitli demografik özellikler açısından farklılıklarını saptamak üzere çeşitli hipotez testleri kullanılmıştır. Demografik özelliklerin kendi içinde ikiye ayrıldığı durumlarda ilişkisiz grup t testi, ikiden fazla gruba ayrıldığı durumlarda tek yönlü varyans analizi ANOVA kullanılmıştır. ANOVA'da fark çıkan durumlarda hangi ikili gruplar arasında fark olduğunu anlamak amacıyla tamamlayıcı hesaplardan Scheffe testi kullanılmıştır. Mükemmeliyetçilik ile SCL-90 alt ölçekleri arasındaki korelasyon Pearson Momentler Korelayon Katsayısı ile bulunmuştur. Araştırma kapsamında tüm veriler çift yönlü olarak sınanmış ve anlamlılık düzeyi en az .05 düzeyinde kabul edilmiştir. Elde edilen tüm verilerin çözümlenmesinde sosyal bilimler alanında istatistiksel analiz için kullanılan SPSS 10.00 programı kullanılmıştır. Elde edilen bulgular; Mükemmeliyetçilik, bağımsız değişkenlere göre incelenmiştir. Cinsiyet, mezun oldukları lise türü, kardeş sayısı, doğum sırası, anne ve babanın eğitim durumu, ailenin algılanan gelir düzeyi, resmiyet, eleştiricilik, destekleyicilik, paylaşımcılık, huzur, gibi algılanan anne-baba-çocuk ilişkileri, ebeveynlerin algılanan anne baba tutumu ve mükemmeliyetçilik düzeyleri ile mükemmeliyetçilik arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Anne-baba birlikteliği, yaş, öğrencilerin okudukları bölüm, sınıf, ÖSS puan türü ve puanı, eğitim yaşamında algıladıkları başarı düzeyleri, yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer, ilgililik, sıcaklık, karşılıklı anlayış

çatışma durumu gibi algılanan anne-baba-çocuk ilişkileri ile mükemmeliyetçilik arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. SCL 90 Ruhsal belirti tarama listesi ile algılanan anne-baba çocuk yetiştirme tutumu, algılanan anne-baba-çocuk ilişkilerinden ilgililik, karşılıklı anlayış, sıcaklık, paylaşım, huzur ve çatışma arasında anlamlı fark bulunmuştur. SCL 90 Ruhsal belirti tarama listesi ile Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği arasındaki ilişki incelendiğinde ise, çok boyutlu mükemmeliyetçilik alt boyutlarından, sosyal odaklı mükemmeliyetçiliğin SCL 90'nın tüm alt boyutları olan somatizasyon, obsesif kompulsif bozukluk, kişiler arası duyarlılık, depresyon, anksiyete, düşmanlık, fobik anksiyete, paranoya, psikotizm ve SCL 90 toplam puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik alt boyutlarından, başkaları odaklı ve kendi odaklı mükemmeliyetçilik alt boyutlarından SCL 90 arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Mükemmeliyetçilik toplam puanları ve SCL 90 alt boyutları incelendiğinde, mükemmeliyetçilik toplam puanları ve obsesif kompulsif bozukluk, kişiler arası duyarlılık, anksiyete, düşmanlık, fobik anksiyete, paranoya, psikotizm ve SCL 90 toplam puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. SCL 90'nın alt boyutları ile bağımsız değişkenler arasındaki ilişki incelendiğinde ÖSS EA puanı ile paranoya arasında pozitif korelasyon olduğu bulunmuştur. Yaş ile fobik anksiyete arasında da pozitif korelasyon bulunduğu tespit edilmiştir. SCL 90 alt boyutlarından fobik anksiyete, psikotizm ve toplam SCL 90 puanları ile mükemmeliyetçilik düzeyi değişkenine göre farklılaşmaktadır.

- Çiğdemoğlu, Sema, *Lise I. Sınıf Öğrencilerinin Akran Baskısı, Özsaygı ve Dışadönüklük Kişilik Özelliklerinin Okul Türlerine Göre İncelenmesi*, 2006, Yüksek Lisans, 102s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, farklı lise türlerindeki lise birinci sınıf öğrencilerinin akran baskısına uğrama düzeyleri, özsaygı düzeyleri ve dışa dönüklük kişilik özellikleri incelenmiştir. Ayrıca genel lise öğrencilerinin cinsiyetlerine göre akran baskısına uğrama düzeyleri, özsaygı düzeyleri ve dışa dönüklük kişilik özelliği arasında fark olup olmadığı araştırılmıştır. Farklı liselerde eğitim gören öğrencilerin akran baskısına uğrama düzeyleri ile özsaygı düzeyleri, akran baskısına uğrama düzeyleri ile dışa dönüklük kişilik özelliği ve dışa dönüklük kişilik özelliği ile özsaygı düzeyleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırma 2003-2004 eğitim ve öğretim yılında Keçiören İlçesindeki 3 farklı lise türünde (genel lise, kız meslek lisesi ve endüstri meslek lisesi) gerçekleştirilmiştir; her lise türünden 200 öğrenci olmak üzere toplam 600 öğrenci çalışma grubuna dahil edilmiştir. Öğrencilerin akran baskısına uğrama düzeylerini ölçmek için Akran Baskısı Ölçeği, özsaygı düzeylerini ölçmek için Coopersmith Özsaygı Ölçeği Kısa Formu, dışa dönük kişilik özelliklerini ölçmek için Eysenck Kişilik Envanteri Dışa dönüklük Alt Testi kullanılmıştır. Bu ölçeklerin uygulanması sonucunda elde edilen verilerin analizinde One-Way ANOVA tekniği ve Pearson Korelasyon tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, farklı okul türlerinde okuyan öğrencilerin akran baskısına uğrama düzeyleri arasında anlamlı fark olduğu bulunmuştur. Endüstri meslek lisesi öğrencilerinin, genel lise öğrencilerine göre, genel lise öğrencilerinin ise kız meslek lisesi öğrencilerine göre anlamlı olarak daha fazla akran baskısına uğradıkları bulunmuştur. Genel lise öğrencilerinin, kız meslek lisesi ve endüstri meslek lisesi öğrencilerine göre anlamlı olarak daha yüksek özsaygı düzeyine sahip olduğu bulunmuştur. Genel lise öğrencilerinin, kız meslek lisesi ve endüstri meslek lisesi öğrencilerine göre anlamlı biçimde daha dışa dönük oldukları bulunmuştur. Bulgular ayrıca genel lisede okuyan erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre akran baskısına daha fazla uğradıklarını göstermektedir. Ancak gerek özsaygı gerekse dışa dönüklük bakımından erkek ve kız öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Öğrencilerin akran baskısına uğrama

düzeyleri ile özsaygı düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Yani akran baskısına uğrama düzeyi yüksek olduğunda özsaygı düzeyinin düşük olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin akran baskısına uğrama düzeyleri ile dışa dönüklük kişilik özelliği arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Öğrencilerin özsaygı düzeyleri ile dışa dönüklük kişilik özelliği arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.

- Koca, Şehriban, *Mesleki Müzik Eğitimi Alan ve Almayan Lise Öğrencilerinin Genel Kişilik Özelliklerinin Kişilik Envanterlerine Göre İncelenmesi*, 2007, Doktora, 84s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma, mesleki müzik eğitimi alan ve almayan lise öğrencilerinin genel kişilik özelliklerinin kişilik envanterlerine göre incelenerek, müzik eğitiminin ergenlik dönemindeki öğrencilerin kişilik gelişimine katkılarının olup olmadığını tespit etmek amacı ile yapılmıştır. Bu amaçla; Adana, Konya, İstanbul, Niğde, Diyarbakır, Kars Anadolu Güzel Sanatlar Liselerine devam eden 140 lise son sınıf müzik öğrencisi ve Adana Ramazan Atıl, Adana Erkek Lisesi, son sınıflarına devam eden, müzik eğitimi almayan 140 öğrenci olmak üzere toplam 280 öğrenciye Hacettepe kişilik envanteri uygulanarak, müzik eğitiminin bu yaş grubu öğrencilerin kişisel, sosyal ve genel uyum düzeylerinde fark yaratıp yaratmadığı saptanmaya çalışılmıştır. Verilerin ~çözümlenmesi aşamasında 'cinsiyet' ve 'lise türü' değişkenlerinin öğrencilerinin kişisel, sosyal ve genel uyum düzeylerine etkilerini saptamak amacıyla iki "Yönlü Varyans Analizi" ve "Tukey testi" yapılmıştır. Araştırmanın sonunda elde edilen bulgular karşılaştırıldığında; Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde öğrenim gören öğrencilerin genel uyum, kişisel uyum, sosyal uyum, kendini gerçekleştirme, nevrotik eğilimler, psikotik belirtiler, aile ilişkileri ve sosyal normlar puan ortalamalarının genel liselerde öğrenim gören öğrencilerin puan ortamlarından anlamlı (p=.000) şekilde yüksek olduğu saptanmıştır. Diğer yandan, genel uyum, kişisel uyum, psikotik belirtiler, nevrotik eğilimler, duygusal kararlılık ve sosyal ilişkiler puan ortalamaları bakımından ise 'cinsiyet' ve 'lise türünde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Aynca öğrencilerin sosyal uyum, kendini gerçekleştirme, aile ilişkileri ve sosyal normlar puan ortalamalarında cinsiyet ve cinsiyet ile lise türü ortak etkisinin anlamsız (p >,05) olduğu; buna karşın lise faktörü açısından yukarıda adı geçen boyutlarda anlamlı (P< ,05) farklılıklar olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlar müzik eğitiminin ergenlik döneminde olan bireylerin kişiliklerine olumlu yönde katkısı olduğunu göstermektedir.

- Sezer, Kent, *14-18 Yaş Arası Çocuklarda Kişilik Gelişiminin Değerlendirilmesi ve Ruhsal Belirtilerin Saptanması*, 2007, Yüksek Lisans, 65s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.

ÖZET: Kişiliğin uzmanlarca yapılmış birçok tanımı vardır. Kişiliğin tek bir tanımı yapılamadığı gibi kişiliği tek bir yönden değerlendirmekte olanaksızdır. Türkiye'de ise 12-18 yaşlar arasındaki çocuk ve gençlerin kişilik değerlendirilmesi için halihazırda iki envanter kullanılmaktadır. Bunlar 6-15 yaş arası çocuklar için kullanılan Çocuklar için Kişilik Envanteri ile 16 yaş ve üzeri gençler için kullanılan Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteridir. Çocuklar için Kişilik Ölçeginin ilk şekli, 1977 yılında çocuk kişiliğini çok yönlü olarak ölçmek için yayınlanmıştır (Lachar ve Gdoeski, 1987). 1981 ve 1990 yıllarında iki kez gözden geçirilerek bugünkü şeklini almıştır. Kısa formu doğru-yanlış şeklinde yanıtlanabilen 280 sorudan oluşmaktadır. 20 alt ölçeği ile geniş kapsamlı ve standart bir değerlendirme aracı olarak kullanılmaktadır. Bu çalışma ile 12-18 yaş normal ve patolojik çocukların kişilik örüntülerinin değerlendirilmesi istenmiştir. Bu amaçla çocuklar için Kişilik Ölçeği soru kitapçıkları, 12 ile 18 yaşlar arasındaki normal (100 çocuk) ve psikopatoloji bulunan (100 çocuk) toplam 200 çocuğa

uygulanmıştır. Sonuçlar, patolojik ve normal gruba göre ve patolojik üç grup (davranım bozukluğu, duygu durum bozukluğu, psikoz) arasında her faktör ve alt test için ayrı ayrı karşılaştırılmıştır. Bu çalışmada, çocuk kişiliğinin önemi, oluşumu, çocuk psikopatolojisi ve çocuğa yönelik değerlendirme araçları incelenmiş, çocuğa yönelik yapılmış çalışma ve ulaşılan gelişmeler de özetlenmiştir. Çocuklar için Kişilik Ölçeği ve çocuklarla yapılmış değerlendirme çalışmaları bulguları bu çalışma bulguları ile karşılaştırılarak tartışılmıştır.

- Aydın, Hatice, *Ergenlerin Kişilik Özelliklerinin Stresle Başa Çıkma ve Bazı Özlük Niteliklerine Göre Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*, 2008, Doktora, 155s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, ergenlerin kişilik özelliklerinin stresle başa çıkma stratejisi düzeyleri (düşük orta yüksek), cinsiyet, sınıf, sosyoekonomik düzey, lise türü, anne-baba eğitim durumu, anne-baba ile çatışma yaşayıp yaşamaması, karşı cinsiyetle arkadaşlık ilişkileri, sigara kullanma davranışı ve dış görünüşünden memnun olup olmama değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır? Ve ergenlerin kişilik özellikleri ile stresle başa çıkma stratejileri arasında anlamlı düzeyde bir ilişki var mıdır? Sorularına yanıt aramaktır. Araştırmanın örneklemi İstanbul'da lise eğitimine devam eden 205'i kız 199'u erkek olmak üzere toplam 404 öğrenciden oluşmuştur. Araştırmada Kişisel Bilgi Formu, ergenlerin kişilik özelliklerini ölçmek amacıyla Özgüven tarafından geliştirilen Hacettepe Kişilik Envanteri (HKE) ile Aysan tarafından geliştirilen Stresle Başa çıkma Stratejileri Ölçeği uygulanmıştır. Tüm analizlerde önemlilik düzeyi .05 olarak alınmıştır. Ergenlerin kişilik özelliklerinin (kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum) stresle başa çıkma düzeyleri (düşük, orta yüksek), sınıf, lise türü, anne-baba eğitim durumu, sosyoekonomik düzey, anne-baba ile çatışma yaşayıp yaşamaması, karşı cinsle arkadaşlık ilişkileri, sigara kullanma davranışı ve dış görünüşünden memnun olup olmama değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı t testi ve varyans analizi, Ergenlerin kişilik özellikleri ile stresle başa çıkma stratejileri arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olup olmadığını Pearson Momentler Korelasyon Katsayısı kullanılarak ölçülmüştür. Farklı problem çözme ve sosyal destek stratejileri düzeyine sahip ergenlerin kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum düzeyleri arasında bir farklılaşma bulunmazken farklı kaçınma stratejisi düzeylerine sahip ergenlerin kişisel, sosyal ve genel uyum düzeyleri arasında önemli bir farklılaşma bulunmuştur. Araştırmada erkek öğrencilerinin kız öğrencilere göre kişisel uyum ve genel uyum puanlarının daha yüksek olduğu, kız ve erkek ergenlerin sosyal uyum puanları arasında bir farklılık olmadığı bulunmuştur. Öğrencilerin kişisel, sosyal ve genel uyum düzeylerinin sınıf düzeylerine ve anne baba eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı ortaya çıkmıştır. Anadolu Lisesi öğrencilerinin Genel Lise öğrencilerine göre kişisel uyum puanlarının daha yüksek olduğu, ancak sosyal ve genel uyum puanlarının, Anadolu lisesi öğrencisi ile Genel lise öğrencisi olmaya göre farklılaşmadığı belirlenmiştir. Analiz sonuçları, ergenlerin kişisel uyum düzeyleri arasında bağlı oldukları sosyoekonomik düzey bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Ergenlerin sosyo-ekonomik durumlarına göre sosyal uyum düzeyleri farklılık göstermemektedir. Analiz sonuçları, ergenlerin genel uyum düzeyleri arasında bağlı oldukları sosyoekonomik düzey bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Anne baba ile çatışma yaşamayanların yaşayanlara, karşı cinsle rahat arkadaşlık kurabilenlerin kuramayanlara, sigara içmeyenlerin içenlere, dış görünüşünden memnun olan ergenlerin olmayanlara göre kişisel, sosyal ve genel uyum puanları yüksektir. Ergenlerin kişisel uyum ve genel uyum düzeyleri ile problem çözme davranışı arasında ilişki bulunamamıştır. Ergenlerin sosyal uyum düzeyleri arttıkça problem çözme davranışının arttığı söylenebilir. Ergenlerin kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum düzeyleri ile sosyal destek arasında ilişki bulunamamıştır. Ergenlerin kişisel, sosyal ve genel uyum arttıkça kaçınmanın azaldığı söylenebilir.

- Karakaş, Yahya, *Lise Öğrencilerinin Mükemmelliyetçilik Düzeyleri ile Sosyal Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki*, 2008, Yüksek Lisans, 120s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, lise öğrencilerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri ile sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin cinsiyet, sınıf düzeyleri, sosyo-ekonomik düzeyler, ebeveyn tutumları ve öğrenim görülen okul türleri açısından incelenmesidir. Bu çalışma betimsel yöntem kullanılarak yapılmıştır. Araştırma, amacına uygun olarak 2007-2008 bahar döneminde Muğla il merkezindeki liselerde öğrenim gören ve tesadüfi olarak seçilen 550 öğrenci üzerinde (250 kız; 300 erkek) gerçekleştirilmiştir. Araştırmada Bilgi Toplama Formu, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği ve Sosyal Kaygı Ölçeği kullanılmıştır. Veri analizleri için SPSS/ WINDOWS 14.0 programı kullanılmıştır. Gruplar arası farkı belirlemek için `t testi' ve `varyans analizi', mükemmeliyetçilik ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için `korelasyon' kullanılmıştır. Araştırma bulguları lise öğrencileri için mükemmeliyetçilik alt boyutlarından "davranışlardan şüphe duyma", "kişisel standartlar" ve "ailesel eleştiri" üzerinde cinsiyetler; "ailesel eleştiri" ve "kişisel standartlar" üzerinde sınıf düzeyleri; "düzen", "hatalara aşırı ilgi", "davranışlardan şüphe" ve "aile beklentileri" üzerinde ebeveyn tutumları; "hatalara aşırı ilgi", "davranışlardan şüphe" ve "ailesel eleştiriler" üzerinde sosyo-ekonomik düzeyler; "düzen", "hatalara aşırı ilgi", "davranışlardan şüphe", "aile beklentileri" ve "ailesel eleştiri" üzerinde okul türleri arasında; Sosyal kaygı düzeyi alt boyutlarından "sosyal kaçınma" ve "eleştirilme kaygısı" üzerinde cinsiyet; "sosyal kaçınma" ve "bireysel değersizlik" üzerinde sınıf düzeyleri; "sosyal kaçınma", "eleştirilme kaygısı" ve "bireysel değersizlik" üzerinde ebeveyn tutumları; "sosyal kaçınma", "eleştirilme kaygısı" ve "bireysel değersizlik" üzerinde sosyo-ekonomik düzeyler; "sosyal kaçınma", "eleştirilme kaygısı" ve "bireysel değersizlik" üzerinde okul türleri arasında farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. Mükemmeliyetçilik ve sosyal kaygı düzeyleri arasında orta ve düşük düzeyde ilişki olduğu saptanmıştır. Araştırmanın sonuçları, önceki bulgular ışığında mükemmeliyetçilik ve sosyal kaygı kapsamında başka araştırma ve uygulamalara da yol gösterecek bağlamda tartışılmıştır.

- Yaoar, Ahmed A., *Üniversite Öğrencilerinin Mükemmeliyetçi Kişilik Özelliği ile Empati Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2008, Yüksek Lisans, 141s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçi kişilik özelliği ile empati düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi ve ilişkiyi ortaya koymaktır. Bu amaçla araştırma Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, sosyal ve fen-matematik programlarında öğrenimlerini sürdüren, rastgele seçilen 430 kız ve erkek üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmada Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Özbay ve Mısırlı-Taşdemir (2003); Kişiler Arası Tepkisellik Ölçeği Davis (1980) tarafından geliştirilen ve Özbay ve Yıldırım (2003) tarafından geliştirilen ve araştırmacı tarafından da geliştirilen kişisel bilgi formu kullanılmıştır ve araştırmanın verileri elde edilmiştir. Araştırmada Manova, Person Momentler Çarpımı Korelâsyon, t-testi, Anova ve scheffe testi Tekniği kullanılmıştır. Cinsiyete göre mükemmeliyetçilik alt boyutları ile empati alt boyutları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Mükemmeliyetçilik alt boyutları (hatalara aşırı ilgi, aile beklentileri ve kişisel standartlar) ile empati alt boyutu (bakış açısı alma) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Yaşa göre mükemmeliyetçilik alt boyutları ile empati alt boyutları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Fakat yaşa göre, empati alt boyutuna (kişisel strese) göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Mükemmeliyetçilik alt boyutları ile empati alt boyutları arasında öğrenim gördükleri alan ve sınıf değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ama sınıfa göre, mükemmeliyetçilik alt boyutu olan davranışlardan şüphe'ye göre anlamlı bir fark bulunmuştur.

- Keler, Hüseyin, *Liseli Ergenlerin Transaksiyonel Analiz Ego Durumları ile Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2008, Yüksek Lisans, 159s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi.

ÖZET: Liseli ergenlerin Transaksiyonel Analiz ego durumları ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bu araştırmada söz konusu değişkenler; cinsiyet, aile tipi, doğumdan itibaren yaşadığı aile, annenin çalışma durumu, kardeş sayısı, ailenin gelir seviyesi, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu gibi bağımsız değişkenleri ile de karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Uygulamada, 2007-2008 eğitim-öğretim yılında, İstanbul Anadolu yakası sınırları içerisinde bulunan ve araştırmaya katılmayı kabul eden Sultanbeyli Gediktaş Lisesi, Maltepe Anadolu Lisesi, Kartal Samandıra Lisesi ve Pendik Rauf Denktaş Lisesi'nden random küme örnekleme yöntemiyle seçilen 220'si kız 160'ı erkek toplam 380 kişi araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplamak amacıyla Kişisel Bilgi Formu, TA ego durumlarını ölçmek için Ego Durumları Ölçeği, bağlanma stillerini ölçmek için İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA) kullanılmıştır. Yapılan istatistiksel işlemler sonucunda elde edilen bulgular ego durumları ile bağlanma stilleri arasında anlamlı ilişkilerin olduğu yönündedir. Buna göre liseli ergenlerin Eleştirel Ebeveyn ego durumu puanları yükseldikçe korkulu bağlanma stili puanları da yükselmektedir. Yetişkin ego durumu puanları yükseldikçe güvenli bağlanma stilleri puanlarında da artış, saplantılı bağlanma stili puanlarında ise düşüş gözlenmektedir. Uygulu Çocuk ego durumu puanları yükseldikçe güvenli bağlanma stili puanlarında düşüş görülmektedir. Yine Doğal Çocuk ego durumu puanları yükseldikçe korkulu bağlanma stilleri puanları düşmektedir. Liseli ergenlerin kullandıkları baskın ego durumu ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiye bakıldığında ise korkulu ve kayıtsız bağlanma ile baskın ego durumları arasında anlamlı ilişki olmadığı görülmüştür. Güvenli bağlanma ve saplantılı bağlanma ile baskın ego durumları arasında ise anlamlı ilişkilerin olduğu sonucu bulunmuştur.

- Eryılmaz, Ali, *Başa Çıkma Stratejilerinin Kişilik Özellikleriyle Ergen Öznel İyi Oluşu Arasındaki Aracı Rolü*, 2009, Doktora, 145s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışma, kişilik özelliklerinden duygusal dengesizliğin, sorumluluğun ve dışa dönüklüğün ve duygu ve problem odaklı başa çıkma stratejilerinin, ergenlerin öznel iyi oluşları üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkilerini bir Path Modeli ile belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma, kişilik özelliklerinin ve başa çıkma stratejilerinin ergenlerin öznel iyi oluşları üzerindeki yordama güçlerinin araştırıldığı nedensel karşılaştırmalı bir çalışmadır. Araştırmanın bağımlı değişkeni öznel iyi oluştur; bağımsız değişkenleri ise, kişilik özelliklerinden dışa dönüklük, duygusal dengesizlik ve sorumluluk kişilik özellikleri ile duygu ve problem odaklı başa çıkma stratejileridir. Araştırmada, ilgili değişkenlerin ergenlerin öznel iyi oluşlarına olan etkilerinin gösterildiği bir Path modeli geliştirilip, bu model test edilmiştir. Bu araştırmada çalışma grubunu, Ankara'nın Pursaklar bölgesindeki iki lisede öğrenim gören, 14-18 yaşlar arasındaki ergenler oluşturmaktadır. Araştırma grubunda 292 kız ve 249 erkek ergen olmak üzere toplam 541 kişi yer almıştır. Araştırmada, Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi, Başa Çıkma Yolları Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği ile Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçekleri kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, dışa dönüklük, sorumluluk ve duygusal dengesizlik kişilik özellikleri ile duygu ve problem odaklı başa çıkmanın ergenlerin öznel iyi oluşları üzerindeki doğrudan etkileri istatistikî olarak anlamlı bulunmuştur: Öznel iyi oluşun en önemli belirleyicilerinden biri olarak duygusal dengesizlik kişilik özelliği bulunmuştur. Ergenlerin duygusal dengesizlik özellikleri arttıkça,

öznel iyi oluşları düşmektedir. Sorumluluk ve dışa dönüklük kişilik özellikleri, ergenlerin öznel iyi oluşlarını düşük düzeyde ve olumlu yönde etkilemektedir. Duygu odaklı başa çıkma, ergenlerin öznel iyi oluşlarını düşük düzeyde ve olumsuz yönde; problem odaklı başa çıkma ise, düşük düzeyde ve olumlu yönde etkilemektedir. Öte yandan, dışa dönüklük kişilik özelliği, ergenlerin öznel iyi oluşlarını hem doğrudan hem de problem odaklı başa çıkma aracılığı ile artırmaktadır. Lazarus ve Folkman'a (1987) göre kişilik özellikleri, başa çıkma stratejileri ve öznel iyi oluş etkileşimli bir sürecin öğeleridir. Bu süreçte özellikle başa çıkma stratejilerinin aracılık etkisi vardır. Araştırma bulguları, Lazarus ve Folkman'ın (1987) kuramsal olarak belirttikleri yapıyı kısmen doğrulamıştır. Bu sonuçlara ek olarak bulgular, literatür bilgileri ışığında tartışılmıştır.

- Yurtsever, Hidayet, Kişilik Özelliklerinin Stres Düzeyine Etkisi ve Stresle Başa Çıkma Yolları: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir *Araştırma*, 2009, Yüksek Lisans, 229s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi.

ÖZET: Son yıllarda üniversite öğrencilerinin yoğun bir şekilde strese maruz kaldıklarını görmekteyiz. Günümüzün değişen ekonomik, sosyal ve toplumsal koşulları yaşanılan stres düzeyini daha da arttırmaktadır. Özellikle üniversite öğrencilerinin kimlik arayışı içinde olmaları, aileden uzaklaşmaları, gelecek kaygıları ve akademik başarıları var olan stres düzeyleri üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Bununla birlikte stresle başa çıkma yollarının iyi bilinmemesi ve uygulanmaması bu süreci daha da güçleştirmektedir. Kişilik özelliklerinin de stres üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkileri söz konusudur. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin stres düzeyine etkisini ve stresle başa çıkma yollarını ne kadar kullanıp kullanmadıklarına dair bir inceleme yapılmıştır. Kişilik oldukça geniş ve kapsamlı bir konu olduğu için bu araştırmada kişiliğin A ve B tipi ele alınmıştır. Ayrıca yapılan literatür çalışmalarında stres ile en çok bağlantılı olan kişilik özelliklerinin A ve B tipi olduğu görülmüştür. Üniversite öğrencilerinin sahip oldukları kişilik özellikleri doğrultusunda stres düzeyleri ve stresle başa çıkma yolları araştırılmıştır. Araştırmanın evrenini 2008-2009 eğitim öğretim yılında Dokuz Eylül Üniversitesi'ne bağlı çeşitli yüksekokul, fakülte ve enstitülerde öğrenim görmekte olan üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi rastlantısal ve yansız olarak seçilmiş 300 üniversite öğrencisidir. Araştırmada verilerin toplanmasında üniversite öğrencilerinin stresle başa çıkma yollarını ölçme amacıyla Şahin ve Durak (1995) tarafından üniversite öğrencilerine uyarlaması yapılan Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği, stres belirtilerini belirleme amacıyla Şahin ve Batıgün (1997) tarafından geliştirilen geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan Stres Belirtileri Ölçeği, yine Şahin ve Batıgün (2006) tarafından geçerlik ve güvenirlik analizi yapılan A Tipi Kişilik Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan Demografik Anket Formu kullanılmıştır. Yapılan araştırma sonuçlarına göre, üniversite öğrencilerinin stresle başa çıkma yolları ile A tipi kişilik özellikleri arasında olumlu ve anlamlı bir ilişki bulunduğu görülmektedir. Dolayısıyla, stresle başa çıkma konusunda A tipi kişilik özelliklerinin etki yaptığı bulunmuştur. Öğrencilerin özellikle cinsiyet, eğitim durumları, eğitimlerini sürdürürken kaldıkları yer durumu, babanın mesleki durumu, anne ve babanın medeni durumu, ailenin aylık toplam gelir durumu, öğrencilerin ortalama aylık gelir durumu, öğrencinin aylık gelirini nereden temin ettiği durumu, alkol kullanma ve düzenli spor yapma alışkanlığı ile stres belirtileri, stresle başa çıkma ve A tipi kişilik değişkenleri arasında ilişkiler olduğu tespit edilmiştir.

- Akkaya, Ebru, *Üniversite Öğrencilerinin Otonomik-Sosyotropik Kişilik Özellikleriyle Öğrenilmiş Güçlülük Düzeyleri Arasındaki İlişki*, 2009, Yüksek Lisans, 169s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın temel amacı, üniversite öğrencilerinin otonomik-sosyotropik kişilik özellikleriyle öğrenilmiş güçlülük düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının incelenmesidir. Öğrenilmiş güçlülük ve otonomik-sosyotropik kişilik özelliklerinin cinsiyet, öğrenim görülen fakülte, sınıf düzeyi, sosyo-ekonomik düzey, akademik başarı, öğrenimine ailesinin yanında ya da ailesinden uzakta devam etme değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi de araştırmanın alt amaçlarını oluşturmaktadır. İlişkisel tarama modeline uygun olarak düzenlenmiş araştırmanın evreni Marmara üniversitesi öğrencileri, örneklemi ise 2007-2008 öğretim döneminde Marmara Üniversitesi'nin Atatürk Eğitim, Fen-Edebiyat, Hukuk, İletişim ve Mühendislik fakültelerinde öğrenim görmekte olan 211'i kız 227'si erkek olmak üzere toplam 438 lisans öğrencisidir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu, Rosenbaum (1980) tarafından geliştirilen Rosenbaum Öğrenilmiş Güçlülük Ölçeği ve Beck ve arkadaşları (1983) tarafından geliştirilen Sosyotropi-Otonomi Ölçeği kullanılmıştır. Veri analizleri sonucunda, üniversite öğrencilerinin, öğrenilmiş güçlülükleri ile sosyotropi düzeyleri arasında zayıf (p<,05), otonomi düzeyleri arasında ise orta şiddette (p<,01) pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Öğrenilmiş güçlülük toplam puanları incelendiğinde genel akademik ortalamalarına göre öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Öğrencilerin öğrenilmiş güçlülük düzeyleri arasında cinsiyet, öğrenim görülen fakülte, sınıf düzeyi sosyo-ekonomik düzey ve öğrenimine ailesinin yanında ya da ailesinden uzakta devam etme değişkenlerine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Otonomik-sosyotropik kişilik özellikleri incelendiğinde sınıf düzeyine göre öğrencilerin sosyotropi puanları arasında anlamlı farklar tespit edilmiştir. Öğrencilerin sosyotropi ve otonomi toplam puanları arasında cinsiyet, öğrenim görülen fakülte, genel akademik ortalama, sosyo-ekonomik düzey ve öğrenimine ailesinin yanında ya da ailesinden uzakta devam etme değişkenlerine göre ise anlamlı bir fark bulunmamıştır. Araştırma bulguları literatür ışığında tartışılmış ve eğitimcilere, araştırmacılara çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

- Ercan, Çağatay, *Ergenlerin Spor Yapma Alışkanlıklarının Kişilik ve Atılganlık Özellikleri Açısından İncelenmesi*, 2010, Doktora, 86s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ege Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışma; Ortaöğretim 1., 2. ve 3.sınıfta okuyan spor yapan ve yapmayan ergenlerin kişilik ve atılganlık özelliklerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya 2008-2009 yılında İzmir ilinde bulunan, 2 devlet ve 1 özel okulda okuyan yaklaşık 350 ortaöğretim öğrencisi katılmıştır. Araştırmada 4 tip ölçek kullanılmıştır. Çalışmada ilk olarak, Tunç Tataker tarafından 2001 yılında hazırlanan ve yüksek lisans tezinde kullanılan "Ergen Bilgi Formu" ; ikinci olarak Çağatay ERCAN tarafından 2004 yılında hazırlanan ve yüksek lisans tezinde kullanılan "Spor Yaşantısı Anketi" ; üçüncü olarak 85 maddeden oluşan likert tipi "5 Faktörlü Kişilik Envanteri" ; dördüncü olarak da 30 maddeden oluşan "Rathus Atlganlık Envanteri" atılganlık ve çekingenlikteki bireysel farklılıkların saptanmasında kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda; beş ana kişilik özelliğinin cinsiyet üzerindeki etkisi incelendiğinde erkeklerin duygusal tutarsızlık puanının kadınlardan yüksek olduğu; atılganlık düzeyi ile cinsiyet ilişkisi içinse erkeklerin puanının kadın grubundan daha yüksek olduğu ve anlamlı bir farklılık bulunduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin ailelerinin kirada veya kendi evlerinde oturmala-

rının kişilik ve atılganlık özellikleri açısından anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Kendisine ait odası olmayan öğrencilerin beş ana kişilik özelliklerinden özdenetim puanı diğerlerinden yüksek olarak bulunmuş, oda faktörü atılganlık düzeyinde farklılık göstermemiştir. Ailesinin gelir düzeyi iyi olan öğrencilerin, kişilik özelliklerinden dışadönüklük puanı diğerlerinden anlamlı derecede yüksektir. Gelir düzeyi düşük aile çocuklarının atılganlık puanlarının da diğerlerine göre anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür. Ergenlerin spor yapma alışkanlıkları ile kişilik özellikleri incelendiğinde spor yaşantısı olan veya olmayan grupların, hiçbir kişilik özelliği anlamlı bir derecede farklılık göstermemiştir. Spor yapma alışkanlıkları ve atılganlık ilişkisinde ise; spor yaşantısı olmayan grubun daha yüksek atılganlık düzeyine sahip olduğu anlaşılmıştır. Özetle, ergenlerin spor yapma alışkanlıkları ile kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamış, fakat spor yapma alışkanlıkları olmayan ergenlerin, atılganlık özelliklerinin daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

- Çelikkaleli, Öner, *Ergenlerin Yetkinlik İnançları ile Depresyon, Benlik Saygısı, İç-Dış Kontrol Odağı, Sürekli Öfke ve Öfke İfade Biçimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2010, Doktora, 258s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, ergenlerin sosyal, akademik ve duygusal yetkinlik inançları ile depresyon, okul-akademik benlik saygısı, sosyal benlik saygısı, kontrol odağı, sürekli öfke, yıkıcı öfke ifade biçimi ve öfkeyle olumlu baş etme biçimleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amaçla Mersin İl Merkezi'nde bulunan Anadolu Lisesi, normal lise ve meslek liselerinde okumakta olan 1767 ergenden veri toplanmıştır (yaş= 15.90, ss= 1.16; 942 kız, 852 erkek). Ergenlerin yetkinlik inançlarını belirleyebilmek için Muris (2001) tarafından geliştirilen ve Çelikkaleli ve diğ., (2006) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Ergenlerde Yetkinlik Beklentisi Ölçeği; depresyon düzeylerini belirleyebilmek için Kovaks (1981) tarafından geliştirilen ve Öy (1991) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Çocuklar için Depresyon Ölçeği; sosyal ve okul-akademik benlik saygılarını belirleyebilmek için Coopersmith (1967) tarafından geliştirilen ve Özoğul (1988) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Coopersmith Benlik Saygısı Envanter ; kontrol odaklarını belirleyebilmek için Rotter (1966) tarafından geliştirilen ve Dağ (1991) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Rotter İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği; sürekli öfke düzeylerini belirleyebilmek için Spielberger ve ark. (1985) tarafından geliştirilen ve Türkçe'ye uyarlaması Özer (1994b) tarafından yapılan Sürekli Öfke-Öfke İfade Biçimleri Ölçeği'nin Sürekli Öfke alt ölçeği ve yıkıcı öfke ifade biçimi ve öfkeyle olumlu baş etme biçimini belirleyebilmek için ise Smith, Furlong, Bates ve Laughlin (1998) tarafından geliştirilen ve Canbuldu (2006) tarafından Türkçe'ye uyarlaması yapılan Çok Boyutlu Okul Öfke Envanteri'nin Yıkıcı İfade Biçimi ve Öfke ile Olumlu Baş Etme alt ölçekleri kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS paket programının 11,5 versiyonu kullanılmıştır. Ergenlerin sosyal, akademik ve duygusal yetkinlik inançları ile depresyon, okul-akademik benlik saygısı, sosyal benlik saygısı, kontrol odağı, sürekli öfke, yıkıcı öfke ifade biçimi ve öfke ile olumlu baş etme puanları arasındaki ilişkiyi belirleyebilmek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı; yetkinlik inançlarının depresyon, okul-akademik benlik saygısı, sosyal benlik saygısı, kontrol odağı, sürekli öfke, yıkıcı öfke ifade biçimi ve öfke ile olumlu baş etme puanlarını yordayıp yordamadığını incelemek için Çoklu Regresyon Analizi ve yetkinlik inanç düzeylerine (düşük-orta-yüksek) göre depresyon, okul-akademik benlik saygısı, sosyal benlik saygısı, kontrol odağı, sürekli öfke, yıkıcı öfke ifade biçimi ve öfke ile olumlu baş etme puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için ise Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılmıştır. Ayrıca, varyans analizi sonucunda ortaya çıkan farkın kaynağını tespit edebilmek için Post-Hoc testlerden Tukey HSD testi kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde hata payı 0.05 olarak kabul edilmiştir. Yapılan analizler sonucu elde edilen bulgu-

lar aşağıda verilmiştir: 1- Ergenlerin sosyal, akademik ve duygusal yetkinlik inançları ile depresyon arasındaki ilişkiye yönelik bulgular: Ergenlerin sosyal, akademik ve duygusal yetkinlik inançları ile depresyon puanları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki gözlenmiştir. Sosyal, akademik ve duygusal yetkinlik inançları depresyon üzerinde anlamlı birer yordayıcıdır. Ergenlerin sosyal, akademik ve duygusal yetkinlik inanç düzeylerine göre depresyon puanları anlamlı bir biçimde farklılaşmaktadır. 2- Ergenlerin sosyal, akademik ve duygusal yetkinlik inançları ile okul-akademik ve sosyal benlik saygısı arasındaki ilişkiye yönelik bulgular: 2. 1. Ergenlerin sosyal, akademik ve duygusal yetkinlik inançları ile okul-akademik benlik saygısı arasındaki ilişkiye yönelik bulgular: Ergenlerin sosyal, akademik ve duygusal yetkinlik inançları ile okul-akademik benlik saygısı puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki gözlenmiştir. Ergenlerin akademik yetkinlik inancı okul-akademik benlik saygısı üzerinde anlamlı bir yordayıcıdır. Ancak, duygusal ve sosyal yetkinlik inançları ergenlerin okul-akademik benlik saygısı puanlarını yordamamaktadır. Ergenlerin sosyal, akademik ve duygusal yetkinlik inanç düzeylerine göre okul-akademik benlik saygısı puanları anlamlı bir biçimde farklılaşmaktadır. 2. 2. Ergenlerin sosyal, akademik ve duygusal yetkinlik inançları ile sosyal benlik saygısı arasındaki ilişkiye yönelik bulgular: Ergenlerin sosyal, akademik ve duygusal yetkinlik inançları sosyal benlik saygısı puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki gözlenmiştir. Sosyal ve akademik yetkinlik inançları anlamlı birer yordayıcıdır. Ancak, duygusal yetkinlik inancı ergenlerin sosyal benlik saygısı puanlarını anlamlı bir yordamamaktadır. Ergenlerin sosyal, akademik ve duygusal yetkinlik inanç düzeylerine göre sosyal benlik saygısı puanları anlamlı bir biçimde farklılaşmaktadır. 3- Ergenlerin sosyal, akademik ve duygusal yetkinlik inançları ile kontrol odağı arasındaki ilişkiye yönelik bulgular: Ergenlerin sosyal, akademik ve duygusal yetkinlik inançları ile kontrol odağı puanları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki gözlenmiştir. Ergenlerin akademik ve duygusal yetkinlik inancı kontrol odağı üzerinde anlamlı bir yordayıcıdır. Ancak, sosyal yetkinlik inancı kontrol odağını anlamlı bir biçimde yordamamaktadır. Ergenlerin sosyal, akademik ve duygusal yetkinlik inanç düzeylerine göre kontrol odağı puanları anlamlı bir biçimde farklılaşmaktadır. 4- Ergenlerin sosyal, akademik ve duygusal yetkinlik inançları ile sürekli öfke, yıkıcı öfke ifade biçimi ve öfkeyle olumlu başetme arasındaki ilişkiye yönelik bulgular: 4. 1. Ergenlerin sosyal, akademik ve duygusal yetkinlik inançları ile sürekli öfke puanları arasındaki ilişkiye yönelik bulgular: Ergenlerin akademik ve duygusal yetkinlik inançları ile sürekli öfke puanları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki gözlenmiştir. Ergenlerin akademik ve duygusal yetkinlik inançları sürekli öfke puanları üzerinde anlamlı birer yordayıcıdır. Ergenlerin sosyal yetkinlik inanç düzeylerine göre sürekli öfke puanları farklılaşmazken; akademik ve duygusal yetkinlik inanç düzeylerine göre sürekli öfke puanları anlamlı bir biçimde farklılaşmaktadır. 4. 2. Ergenlerin sosyal, akademik ve duygusal yetkinlik inançları ile yıkıcı öfke ifade biçimi arasındaki ilişkiye yönelik bulgular: Ergenlerin akademik ve duygusal yetkinlik inançları ile yıkıcı öfke ifade biçimi puanları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki gözlenmiştir. Ergenlerin akademik ve duygusal yetkinlik inançları sürekli öfke üzerinde anlamlı birer yordayıcıdır. Ergenlerin sosyal yetkinlik inanç düzeylerine göre yıkıcı öfke ifade biçimi puanları farklılaşmazken; akademik ve duygusal yetkinlik inanç düzeylerine göre yıkıcı öfke ifade biçimi puanları anlamlı bir biçimde farklılaşmaktadır. 4. 3. Ergenlerin sosyal, akademik ve duygusal yetkinlik inançları ile öfkeyle olumlu baş etme arasındaki ilişkiye yönelik bulgular: Ergenlerin sosyal, akademik ve duygusal yetkinlik inançları ile öfke ile olumlu baş etme puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki gözlenmiştir. Ergenlerin sosyal, akademik ve duygusal yetkinlik inançları sürekli öfke üzerinde anlamlı birer yordayıcıdır. Ergenlerin sosyal yetkinlik inanç düzeylerine göre öfkeyle olumlu baş etme puanları farklılaşmazken; akademik ve duygusal yetkinlik inanç düzeylerine göre öfke ile olumlu baş etme puanları anlamlı bir biçimde farklılaşmaktadır. Araştırma bulguları literatür ışığında tartışılmış, yorumlanmış ve bu doğrultuda önerilerde bulunulmuştur.

- Artemiz, Berrak, *Ergenlerin Farklı Müzik Türlerine İlişkin İlgileri ile Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2010, Yüksek Lisans, 116s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maltepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma, ergenlerin farklı müzik türlerine ilişkin ilgileri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi araştırmak amacıyla tasarlanmıştır. Bu nedenle yapılan araştırma betimsel nitelikte bir çalışmadır. Müziğin her insanın hayatında az veya çok bir yer kapladığı neredeyse kesindir. Ancak ergenlerle müzik bir arada düşünüldüğünde insanların diğer dönemleri için pek de görülmeyen değerlendirmeler yapılmakta, ergenlerin dinledikleri müzik ile birlikte kişilikleri hakkında yargılara varılabilmektedir. Hatta bazı zamanlar ergenlerin davranışlarından dinledikleri müzik türleri sorumlu tutulmaktadır. Müziğin insan psikolojisine çeşitli yollarla etkisine ilişkin yurt dışında "müziğin sosyal psikolojisi" adı altında pek çok çalışma yapılmış olmasına rağmen, ülkemizde bu alanda çok sınırlı çalışmalar olduğu ve müziğin özellikle kişilik gelişimine etkisi konusunda bilimsel bir yaklaşımın eksik olduğu görülmektedir. Ergenlerin kişilik özellikleri ile dinledikleri müzik arasındaki ilişkiye yönelik düşüncelerin çoğunun bilimsel bir alt yapısı olmaması nedeniyle böyle bir çalışmanın gerekli olduğu anlaşılmaktadır. Yukarıda açıklanan amaca yönelik olarak, İstanbul İli Anadolu yakası sınırları içinde faaliyet gösteren resmi ve özel ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören 143 ergen bu çalışmanın örneklemi olarak rastgele yöntemle seçilerek araştırmaya alınmıştır. Araştırmada, araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu ve Farklı Müzik Türlerine İlişkin İlgiler Anketine ek olarak, ergenlerin kişisel özelliklerini belirlemek amacıyla Gough ve Heilbrun tarafından geliştirilen ve 1993 yılında Canan Savran tarafından Türkçe'ye çevrilerek, dilsel eşdeğerliliği, geçerlik ve güvenirlik norm çalışmaları yapılan Adjective Check List (sıfat Listesi) kullanılmıştır. Araştırma ile elde edilen verilerin analizleri sonucunda ergenlerin en sık pop ve rock müziğe ilgi duydukları, cinsiyet, sosyo-ekonomik düzey ve müzikle aktif olarak ilgilenip ilgilenmemelerinin dinledikleri müzik türü bakımından ayırt edici olduğu görülmüştür. Ergenlerin dinledikleri müzik tarzı ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiye yönelik ise; pop müziği dinleyen ergenlerin daha çok uyumsal kişilik özellikleri, klasik batı ve sanat müziği dinleyenlerin düzene/kurala önem veren, rock müzik dinleyenlerin karşı çıkma, halk müziği dinleyenlerin kabul etme ve arabesk müziği dinleyenlerin ise ilgi arayışı içinde olan kişilikler sergiledikleri bulunmuştur.

- Durmuş, Ömer, *İlköğretim ve Lise Öğrencilerinde Görülen Liderlik Davranışlarının Araştırılması*, 2011, Yüksek Lisans, 153s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, ilköğretim ve lise öğrencileri içerisinde sınıflarında lider olarak varsayılan öğrencilerin gösterdikleri liderlik davranışlarının neler olduğu ve buna ilişkin algılamaların çeşitli bağımsız değişkenlere göre farklılaşma durumunu belirlemektir. Bu araştırma betimsel nitelikte bir çalışmadır. Çalışmanın evrenini 2009-2010 eğitim-öğretim yılında Çanakkale ilindeki resmi ve özel ilköğretim ve ortaöğretim okullarında okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemini ise 8 ilköğretim okulu ve 6 anadolu lisesi oluşturmaktadır. Çalışmada Bolman ve Deal tarafından geliştirilen liderlik yönelimleri anketi ve araştırmacı tarafından geliştirilen demografik bilgi formu kullanılmıştır. Anket, 224 kız, 178 erkek olmak üzere toplam 402 öğrenciyle uygulanmıştır. Toplanan verilerin istatistiksel çözümlenmesi, SPSS paket programından yararlanılarak yapılmış, gruplar arasındaki anlamlılık testlerinde p=0.05 düzeyi esas alınmıştır. Amaç ve alt problemlere bağlı olarak ulaşılan bulgular genel olarak öğrencilerin liderlik davranışı puanlarının yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Elde edilen verilere göre cinsiyet faktörüne göre farklılıklar bulunmuş olup, kız öğrencilerin liderlik

davranışlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca ilköğretim öğrencilerinin liderlik davranışlarının, ortaöğretimdeki öğrencilere göre daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu bulgusuna da ulaşılmıştır. Verilere göre okunan kitap sayısına göre de farklılıklar bulunmuş olup, bir yılda 0 ile 20 arasında kitap okuyan öğrencilerin liderlik davranışlarının, yılda 20'den fazla kitap okuyan öğrencilerin liderlik davranışlarına göre daha düşük olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

- Asan, Hatice, *Lise Öğrencilerinin Mükemmeliyetçi Özellikleri ile Kişilik Tipleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2011, Yüksek Lisans, 238s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, lise öğrencilerinin mükemmeliyetçi özellikleri ile kişilik tipleri arasındaki ilişkinin ve demografik değişkenlere göre farklılaşmanın olup olmadığının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma ilişkisel tarama modeli niteliğinde bir araştırma olup, araştırmanın evrenini 2010-2011 eğitim-öğretim yılında İstanbul'un Üsküdar İlçesi'nde okuyan 10. ve 11. sınıf lise öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, Üsküdar İlçesi'nde bulunan çeşitli liselerde öğrenim gören 10. ve 11. sınıf öğrencilerinden random küme yöntemi ile seçilen 663 öğrenci (436'sı kız, 227'si erkek) oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında ÇBMÖ-Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (Hewitt ve Flett,1991; Oral,1999), MBTI-Myers Briggs Psikolojik Tip Belirleyicisi (Myers Briggs 1977; Tuzcuoğlu,1996) ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS for Windows 15.00 paket programında kodlanarak, yine aynı programda araştırmanın amacına uygun olarak, yüzde ve frekans, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Mann Whitney-U, Tamhane's T2 Testi, Scheffe Testi, Kruskal Wallis-H Testi, Bağımsız Grup T Testi, Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Katsayısı Testi istatistik teknikleri kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen istatistiksel bulguların anlamlılığı .05 ve daha hassas düzeyde sınanmıştır. Araştırma bulgularına göre; ÇBMÖ kendine yönelik mükemmeliyetçilik alt boyutu ile MBTI düşünen(T) alt boyutu ve yargılayıcı(J) alt boyutu arasında pozitif yönde; hisseden (F) alt boyutu ve algılayıcı (P) alt boyutu arasında negatif yönde; ÇBMÖ başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik alt boyutu ile MBTI dışadönük (E) alt boyutu arasında pozitif yönde; içedönük (I) alt boyutu, hisseden (F) ve algılayıcı (P) alt boyutu arasında negatif yönde; ÇBMÖ toplum tarafından dayatılan mükemmeliyetçilik alt boyutu ile MBTI yargılayıcı (J) alt boyutu arasında pozitif yönde; anlamlı ilişkiler bulunduğu saptanmıştır. Cinsiyet, yaş, okul türü, sınıf düzeyi, baba eğitim düzeyi, anne eğitim düzeyi, algıladıkları sosyo-ekonomik düzey, sahip olduğu kardeş sayısı, doğum sırası değişkenlerine göre mükemmeliyetçilik ve kişilik tiplerinin farklılaşıp farklılaşmadığı konusunda pek çok bulguya ulaşılmıştır. Araştırmanın sonuçları, alan yazındaki bulgular dikkate alınarak mükemmeliyetçilik ve kişilik tipleri kapsamında, başka araştırma ve uygulamalara da yol gösterecek bağlamda tartışılmıştır.

- Bozdemir, Emre, *Ergenlerin Mükemmeliyetçilikleri ile Mizah Duyguları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2011, Yüksek Lisans, 103s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma ergenlerin mükemmeliyetçilikleri ile mizah duyguları arasındaki ilişkiyi incelemek amacı ile yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini Şanlıurfa İli, Harran İlçesi'nde orta öğretimlerine devam eden (9.10.11.12.) 630 ergen oluşturmuştur. Araştırma kapsamında ergenlerin mükemmeliyetçiliklerini ölçmek amacıyla `Frost'un Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği', mizah duygularını ölçmek amacıyla Oral (2004) tarafından geliştirilen "Ergenlerde Mizah Ölçeği" kullanıl-

mıştır. Bu ölçeklerin yanı sıra, ergenlerin demografik bilgilerine ulaşmak için araştırmacı tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Ergenlerin mükemmeliyetçilikleri ile mizah duyguları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı ve Frost'un Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği'nin alt ölçek puanları ile mizah duyguları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı `Korelâsyon Analizi' ile sınanmıştır. Ergenlerin cinsiyetlerine mükemmeliyetçiliklerinin, mizah duygularının ve Frost'un Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği'nin alt ölçek puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığı ve anlamlı bir farkın olup olmadığı `t Testi' ile analiz edilmiştir. Son olarak, ergenlerin mükemmeliyetçilikleri ve alt ölçek puanlarının annelerinin öğrenim durumlarına, babalarının öğrenim durumlarına, kardeş sayılarına, doğum sıralarına göre farklılık gösterip göstermediği ve ergenlerin mizah duygularının annelerinin öğrenim durumuna, babalarının öğrenim durumlarına, kardeş sayılarına, doğum sıralarına göre farklılıkları `Tek Yönlü Varyans Analizi' ile test edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre ergenlerin mükemmeliyetçilikleri ile mizah duyguları arasında bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.01$). Kız ergenlerin Frost'un Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği'nin alt ölçeklerinden, düzen alt ölçek puanlarının, erkek ergenlere göre yüksek olduğu ve kız ve erkek ergenlerin düzen alt ölçek puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). Kız ve erkek ergenlerin Frost'un Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeklerinden hatalara aşırı ilgi, davranışlardan şüphe, aile beklentileri, ailesel eleştiri ve kişisel standartlar alt ölçek puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmamıştır ($p>0.05$). Ergenlerin anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu, kardeş sayısı ve doğum sıralarına göre Frost'un Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği'nin alt ölçeklerinden düzen, hatalara aşırı ilgi, davranışlardan şüphe, aile beklentileri, ailesel eleştiri ve kişisel standartlar alt ölçek puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Ergenlerin cinsiyet, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu, kardeş sayısı ve doğum sıralarına göre mizah duyguları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Ergenlerin mizah duyguları ile hatalara aşırı ilgi alt ölçek puanları arasında 0.114 ve aile beklentileri alt ölçek puanları arasında 0.116 olan pozitif yönlü düşük düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Bulunan ilişki katsayısının pozitif yönlü olması nedeniyle ergenlerin mizah duyguları artıkça hatalara aşırı ilgi alt ölçek puanları ve aile beklentileri alt ölçek puanları da artmaktadır ($p<0.01$). Ergenlerin ölçülen mizah duyguları ile düzen, ailesel eleştiri, davranışlardan şüphe ve kişisel standartlar alt ölçek puanları arasında çok düşük düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Bulunan korelasyon katsayıları sıfıra çok yakın olması nedeniyle mizah duyguları ile düzen, ailesel eleştiri, davranışlardan şüphe ve kişisel standartlar alt ölçek puanları arasında bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p>0.01$).

- Altıok, Serap, *Üniversite Öğrencilerinin Utangaçlık ve Başa Çıkma Stratejileri İlişkilerinin İncelenmesi*, 2011, Yüksek Lisans, 65s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmada devlet yurdunda barınmakta olan üniversite öğrencilerinin utangaçlık ve başa çıkma stratejileri ilişkileri incelenmektedir. Çalışma Haziran 2010 tarihinde Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Eskişehir Dumlupınar Öğrenci Yurdunda yapılmıştır. Çalışmanın evreni devlet yurdu olan Dumlupınar Öğrenci Yurdunda barınan öğrencilerdir. Örneklem grubu gönüllülük esasına göre basit rastgele yöntemle oluşturulmuştur. Örneklem grubuna Cheek ve Buss(1981) tarafından geliştirilen ve Güngör (2001) tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan Utangaçlık Ölçeği, Amirkhan (1990), tarafından oluşturulan ve Aysan (1994) tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan Başa Çıkma Stratejileri ölçeği ile bazı sosyo-demografik verilerin elde edileceği Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. Çalışma sonucunda, üniversite öğrencilerinin utangaçlık puanlarında kızlar-

la erkekler arasında fark olmadığı görülmüştür. Başa çıkma stratejileri alt ölçeği olan sosyal destek alma stratejisinde ise kızlarla erkekler arasında erkekler lehine önemli bir fark tespit edilmiştir. Ayrıca üniversite öğrencilerinin yaşadığı yere göre utangaçlık puanlarının farklılaştığı sonucuna varılmıştır. Utangaçlık ve başa çıkma stratejileri ilişkilerine bakıldığında ise utangaçlık ile problem çözme arasında anlamlı bir ilişki olduğu, yine utangaçlık ile kaçınma arasında ise ters yönde anlamlı bir ilişki olduğu göze çarpmaktadır.

- Pazarbaş, Murat, *Liderlik ve Otorite: Lise Öğrencilerinin Liderlik ve Otorite Algısı Üzerine Bir Araştırma*, 2012, Doktora, 351s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.

ÖZET: İnsanlar grup halinde yaşayan sosyal nitelikli canlılar oldukları kadar oluşturdukları grupları yönetecek ve hedeflerine götürecek liderlere de ihtiyaç duyan varlıklardır. Birey kendi arzu ve ihtiyaçlarından bir kısmını gerçekleştirmek, kişisel hedeflerine erişebilmek için bir gruba ihtiyaç ve grup halinde hareket etme zorunluluğunu hisseder. Yalnız insan zayıftır, güçsüzdür, cesaretsizdir, arzu ve enerjileri azalmış korkudan yetenekleri büzüşmüş durumdadır. İnsanları belirli hedeflere götürebilmek için bu hedeflere ulaşmada onların sağlayacakları kişisel arzu ve ihtiyaçlar ile çıkarların neler olduğunu takip etmek, daha sonra da bu insanları bir grup etrafında toplayarak güçlerini, cesaretlerini, arzu ve enerjilerini artırmak gerekir. Grubu oluşturacak insanların bireysel çıkarlarını somut olarak belirlemek güç ise bu takdirde onların milli duygularına müşterek olan sosyal, ahlaksal ve dinsel değerlere hitap etmek gerekecektir. Şu hâlde belirli amaç ve hedeflere yönelmiş insan gruplarının oluşturulması ve harekete geçirilmesi her insanda kolay kolay bulunmayan ayrı bir beceri ve ikna etme yeteneklerini gerektirmektedir. Liderlik konusunda ortaya atılan birçok tanımlar incelendiği ve bir sentez oluşturulmaya çalışıldığı takdirde bu kavramı, bir grup insanı belirli amaçlar etrafında toplayabilme ve bu amaçları gerçekleştirmek için onları harekete geçirme yetenek ve bilgilerinin toplamıdır diye tanımlayabiliriz. Liderler bazı özel koşullar altında kararları tek başlarına almaları gerekir. Bu da gruba hakim olmayı gerektirir ki bunun sonucu otoritedir. Grup içindeki lider otoritesini sağlamak için kararları uyguladığı değerlendirmeler sonucunda tek başına alır. Bu da sorumluluğun büyük bir kısmını lidere yükler. Kararlarını etkin şekilde alabilmesi için ve sorumluluk altında ezilmemesi için liderin yetkileri kendinde toplaması gerekir. Liderleri işletme içinde otoriteyi kurabilmek için genelde güç kaynaklarından yaralanırlar. Özetle güç ve otorite lider için birbirini tamamlayan iki unsurdur. Otorite; yeterliliğine herkesi inandırarak bir kişinin kendine sağladığı itaat ve güven; hâkimiyet ve emretme kudreti; yaptırım koyma ve kullanma gücüdür. Bu araştırmada, Antalya ilinin Finike ilçesindeki Anadolu Lisesi, Canan Yavuz Gürkan Kız Meslek Lisesi ve Özel Sancak Koleji'nde öğrenim gören 9, 10, 11 ve 12. sınıfta okuyan 650 öğrenci ile yüz yüze anket yoluyla yapılmıştır. Ankette, katılımcıların cinsiyetleri, eğitim seviyeleri ve ailelerinin gelir seviyeleri ile liderlik ve otorite algı düzeyleri arasındaki ilişki üzerinde çalışılmıştır. Çalışma sonucunda; öğrencilere göre; otoritenin rasyonellik ve güven ile doğru orantıda olduğu tespit edilmiştir. Erkek ve kız öğrencilerine göre; otorite, liderlik, ideal lider algısında bir değişiklik olup olmadığı araştırılıp, anlamlı bir şekilde farklılaşmanın olduğu saptanmıştır. Liderlik öğrencilere göre tek kişilik bir olgudur. İdeal lider; demokratik, yenilikçi, eleştiriye açık, katılımcı gibi özelliklere sahip olmalıdır. Yine öğrencilerin sosyo-demografik özellikleriyle otorite, liderlik, ideal lider algıları arasında bir ilişki olup olmadığı araştırılıp ilişkili olan durumlar tespit edilmiştir. Bu araştırmanın sonucunda; Liderlik ve Otoritenin Lise öğrencileri üzerindeki etkisi, anlamı ve beklentileri yönünde bize ışık tutacağı ve özellikle gelecek yeni nesillerin üzerinde daha etkili ve geçerli sonuçlara ulaşılacağı düşünülmektedir.

- Kabakçı, Ömer Faruk, *Karakter Güçleri Açısından Pozitif Gençlik Gelişiminin İncelenmesi*, 2013, Doktora, 186s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada ilk olarak Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri Türkçe'ye uyarlanmıştır. Daha sonra lise öğrencilerinin sahip oldukları karakter güçlerinin, öznel iyi oluş, yılmazlık ve akademik başarı düzeylerini yordama gücü incelenmiştir. Çalışma grubunu Bursa il merkezindeki 8 farklı lisede öğrenim gören ve yaşları 14-19 arasında değişen 1963 öğrenci oluşturmuştur. Lise öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeylerini belirlemek için Tuzgöl Dost (2004) tarafından geliştirilen ve Özen (2005) tarafından lise öğrencilerine uyarlanan Öznel İyi Oluş Ölçeği kullanılmıştır. Yılmazlık düzeylerini ölçmek için Araştırmanın (2011) geliştirdiği Öğrenci Yılmazlığı Ölçeği kullanılmıştır. Akademik başarının belirlenmesi için araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Öğrencilerin değerlerine ait veriler, Dilmaç'ın (2007) geliştirdiği İnsani Değerler Ölçeği ile elde edilmiştir. Karakter güçlerini belirlemek için Peterson ve Seligman (2004) ile Park ve Peterson (2006) tarafından geliştirilen Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri araştırmacı tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Araştırmada toplanan verilerin analizinde SPSS 16.0 ve Lisrel 8.37 programları kullanılmıştır. Lise öğrencilerinin karakter güçlerinin, öznel iyi oluş, yılmazlık özellikleri ile akademik başarılarını yordayıcılığının belirlenmesi için çoklu aşamalı regresyon analizi yapılmıştır. Araştırmada hata payı olarak .05 alınmıştır. Uyarlanan Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanterinin yapı geçerliği doğrulayıcı faktör analizi ile incelenmiştir. Altı erdem boyutu ve yirmi dört alt ölçekten oluşan envanterin orijinal yapısına ilişkin ölçme modelinin oldukça iyi uyum katsayılarına sahip olduğu belirlenmiştir. Envanterin Cronbach Alpha katsayısı ile belirlenen iç tutarlılık katsayısı alt ölçekler için 64-85, erdem boyutları için 80-.91 arasında bulunmuştur. Envanterin test-tekrar-test güvenirlik katsayıları ise alt ölçekler için .72-.85, erdem boyutları için ise .84-.89 arasında bulunmuştur. Bu bulgulara dayalı olarak ölçeğin yeterli geçerlik ve güvenirlik düzeyine sahip olduğu ifade edilebilir. Araştırma bulguları olarak lise öğrencilerinin umut, sevme ve sevilme, yaşam coşkusu, çok yönlü bakış açısı, şükür, sorumluluk, affedicilik karakter güçlerinin öznel iyi oluşu anlamlı olarak yordadığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca sebatkârlık, umut, çok yönlü bakış açısı, özgünlük, öğrenmeye açık oluş, sosyal zekâ, affedicilik, yaşam coşkusu, liderlik, öz-denetim, merak karakter güçleri öğrencilerin yılmazlık düzeylerini manidar olarak yordamıştır. Yılmazlığın kararlılık, girişimcilik ve iletişim, öz-yetkinlik ve umut ile problem çözme becerileri boyutları da farklı karakter güçleri tarafından yordanmıştır. Öğrenmeye açık oluş, maneviyat, yaşam coşkusu, liderlik, sebatkarlık, merak, affedicilik karakter güçleri ise öğrencilerin akademik başarılarını istatistiksel olarak manidar düzeyde yordamıştır. Karakter güçleri, yılmazlık, öznel iyi oluş ve akademik başarıya ilişkin bulgular ilgili literatür ışığında yorumlanmıştır.

- Kurtipek, Serkan, *Spor Eğitimi Veren Liselerdeki Öğrencilerin Kişilik Yapılarının İncelenmesi ve Diğer Liselerdeki Öğrenciler ile Karşılaştırılması*, 2013, Yüksek Lisans, 108s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı spor liselerinde öğrenim gören öğrencilerin kişilik yapılarını inceleyerek ortaya çıkarmak ve diğer liselerdeki öğrenciler ile karşılaştırma yapmaktır. Araştırma sonunda spor lisesinde öğrenim gören milli sporcuların milli olmayan sporculara göre dışadönük alt boyut puan ortalamaları anlamlı derecede yüksek çıkmıştır. Yine spor lisesindeki öğrencilerin spor branşı değişkenine göre tüm alt boyutlarla ayrı ayrı karşılaştırıldığında bireysel spor tapanların takım voleybol ve futbol ile uğraşanlara göre psikotisizm alt boyut puan ortalamalarının anlamlı derecede yüksek çıktığı görülmüştür. Spor lisesindeki öğrenciler spor yaşı değişkenine göre karşılaştırıldığında ise 7 yıl ve üzeri spor

yapan öğrencilerin, 1-3 ve 4-6 yıl aralığında spor yapan öğrencilere göre yalan alt boyut puan ortalamalarının anlamlı derecede düşük olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca tüm alt boyutlar lise değişkenine göre karşılaştırıldığında spor lisesindeki öğrencilerin diğer lisedeki öğrencilere göre psikotisizm alt boyutu puan ortalamalarının anlamlılık derecesine yakın olduğu görülmüştür. Son olarak spor lisesi ve diğer lisedeki öğrenciler cinsiyet değişkenine göre karşılaştırıldığında, erkek öğrencilerde liselere göre anlamlı bir farklılık bulunamazken, spor lisesinde öğrenim gören kız öğrencilerin psikotisizm alt boyut puan ortalamalarının diğer lisedeki kız öğrencilere göre anlamlı derecede düşük çıktığı bulunmuştur.

- Cansoy, Ramazan, *Türkiye'de Ortaöğretim Okullarındaki Öğrencilerin Gençlik Liderlik Özelliklerinin İncelenmesi*, 2015, Doktora, 199s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmada ortaöğretim okullarındaki öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Yöntem: Bu çalışma tarama modelindedir. Veri toplama aracı olarak Gençlik Liderlik Özelikleri Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmaya Üsküdar ve Beykoz ilçelerinde bulunan 6 tane ortaöğretim kurumuna devam eden 1123 tane öğrenci katılmıştır. Toplanan veriler, parametrik olmayan testlerden Mann Whitney-U ve Kruskal Wallis kullanılarak analiz edilmiştir. Bulgular: Öğrencilerin, güven duyma ve güvenilir olma boyutunda en yüksek düzeye sahip olduğu, iletişim becerilerinde ise en düşük düzeye sahip olduğu bulunmuştur. Gençlik liderlik özellikleri düzeyinin kızlarda ve devlet okullarındaki öğrencilerde daha yüksek olduğu görülmüştür. Gençlik liderlik özelliklerinin Anadolu imam hatip liselerinde en yüksek, fen lisesi öğrencilerinde en düşük düzeyde olduğu, akademik başarısı fazla olan öğrencilerde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Aynı zamanda daha çok kitap okuyanlarda daha yüksek olduğu, ders içi veya ders dışı etkinliklere, toplum hizmetlerine katılanlarda ve takım sporlarına katılanlarda yüksek olduğu bulunmuştur. Gençlik liderlik özellikleri anne babaları demokratik ve güven verici olanlarda daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri düzeyinin yaşa, evdeki kardeş sayısına, aile gelir düzeyine, çocukların doğum sırası değişkenine, anne baba eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı bulunmuştur. Sonuç, Tartışma ve Öneriler: Öğrencilerin orta seviye ve üzerinde liderlik özelliklerine sahip oldukları söylenebilir. Anne baba tutumunun güven ve değer verici olmasının, liderlik özelliklerinin gelişmesinde etkili olduğu söylenebilir. Kitap okumanın düşünce deneyimi ve eleştirel düşünme becerileri kazandırdığından liderlik özelliklerini geliştirdiği söylenebilir. Ders içindeki ve ders dışındaki sosyal, kültürel, sportif etkinliklere ve toplum hizmetlerine katılımın farklı liderlik özelliklerini geliştirdiği söylenebilir. Gençleri kendini yönetebilen, gelecek algısına sahip, mefkuresi olan, özgür irade sahibi, ruh olgunluğunun peşinden koşan, dünyayı tanıyan ve algılayan, kendine inanan, mesuliyet duygusuna sahip, düşüncesini harekete taşıyabilen, mücadeleyi göze alan liderler olarak yetiştirmek için, millî bir gençlik anlayışı ile liderlik teorilerinin sentezi yapılarak, özgün ve millî bir gençlik liderlik modeli ortaya konabilir.

- Cantav, Erkan, *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencileri ile Diğer Üniversite Öğrencilerinin Problem Çözme Becerisi Açısından Karşılaştırılması*, 2016, Yüksek Lisans, 62s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencileri ile diğer üniversite öğrencilerinin problem çözme becerilerinin incelenmesi amacı ile yapılmıştır. Araştırmaya Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'ndan 128, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nden 162, Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü'nden 104 olmak üzere toplam 394 öğrenci katılmıştır. Öğrencilere Heppner ve

Petersen (1982) tarafından geliştirilen "Problem Çözme Envanteri" (PÇE) uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında SPSS 21.0 istatistik paket program kullanılmıştır. Veriler ortalama ve standart sapmalar verilerek özetlenmiştir. Gruplar arasındaki farklılığı ortaya koymak için ANOVA testi yapılmıştır. Araştırmada hata düzeyi 0.05 olarak alınmıştır. Araştırmadan elde edilen verilere göre cinsiyet değişkeni ile problem çözme becerisi arasında erkekler lehine anlamlılık bulunmuştur (p0,05). Bölüm değişkeni açısından problem çözme becerisi düzeyleri incelendiğinde, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri ile Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü öğrencileri arasında İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri lehine anlamlılık bulunmuştur (p<0,05). İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencileri arasında da İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri lehine anlamlılık bulunmuştur (p<0,05). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencileri ile Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü öğrencileri arasında ise anlamlılık bulunmamıştır (p>0,05).

- Kızılaslan, Sinem, *Lise Gençlerinin Kişilik Gelişimlerine Okul Açık Mekanlarının Etkisi*, 2017, Doktora, 204s., Fen Bilimleri Enstitüsü, Karadeniz Teknik Üniversitesi.

ÖZET: Ergenlik, kişilik gelişiminde önemli bir dönemdir. Bu nedenle ergenlikle ilgili birçok kuramda kişilik gelişimi üzerinde durulmaktadır. Kişilik gelişiminde etkili olan birçok faktör vardır. 'Fiziki çevre' de bu faktörlerdendir. Literatürde okulların sahip olması gereken özellikler 'okul iklimi' kavramı ile açıklanmıştır. Bu çalışma kapsamında ise okul ikliminin fiziksel ve sosyal boyutları üzerinde durulmuştur. Okul ikliminin fiziksel ve sosyal boyut açısından yeterli olduğu okullarla bu boyutların kısmen yeterli ve/veya yetersiz olduğu okulların karşılaştırması yapılarak öğrencilerin kişilik gelişimleri üzerindeki etkilerinin saptanması bu çalışmanın amacıdır. Çalışmanın uygulama kısmı dört aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada çeşitli özellikleri değerlendirilerek çalışma yapılacak okullara karar verilmiştir. İkinci aşamada çalışma yapılan okulların öğrenci ihtiyaçlarını karşılama oranları belirlenmiştir. Üçüncü aşamada okul bahçelerinin yeterlilikleri ve öğrenci etkinlikleri arasındaki ilişki ortaya koyulmuştur. Son aşama da ise elde edilen bütün veriler bir arada değerlendirilerek okul açık alanlarının lise gençlerinin kişilik gelişimine etkisi belirlenmiştir. Sonuç olarak okul açık alanlarının öğrenci ihtiyaçlarını karşılaması gerektiğinin ne derece önemli olduğu ve fiziksel-sosyal boyut açısından olumlu bir okul iklimine sahip okulların öğrencilerin kişilik gelişimlerini olumlu etkileyen faktörlerden biri olduğu ortaya koyulmuştur. Geliştirilen çalışma modeli ile lise gençlerinin kişilik gelişimlerinin hangi okul ortamları ile desteklenebileceği belirlenmiştir.

- Gürhan, Büşra, *Güzel Sanatlar Alanında Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Yaratıcılıklarının Psikopatolojileri ve Kişilik Özellikleri Üzerindeki Etkisi*, 2017, Yüksek Lisans, 135s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Işık Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, Güzel Sanatlar alanında öğrenim gören bir grup gönüllü üniversite öğrencisinin; yaratıcılıklarının psikopatoloji ve kişilik özellikleri üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen bulgular SPSS Windows 22.0 programıyla analiz edilmiştir. T test, Anova testi ve Ki Kare testi kullanılmıştır. Anova testi sonrasında değişkenler arasındaki ilişki farklılıklarını belirlemek için tamamlayıcı olarak Post Hoc Tukey testi, sürekli değişkenler ile arasındaki ilişki Pearson Korelasyon ve Regresyon analizi uygulanarak incelenmiştir. Araştırmaya 2015-2016 ve 2016-2017 eğitim öğretim yıllarından Işık Üniversitesi'nin ve Pamukkale Üniversitesi'nin Güzel Sanatlar fakültelerinin 1., 2., 3. ve 4. sınıflarında öğrenim gören toplam 200 gönüllü öğrenci

katılmıştır. Uygulama, araştırmacı tarafından geliştirilen, ''Sosyodemografik Bilgi Formu", psikopatolojik değerlendirme için, "Kısa Semptom Envanteri"; yaratıcılık düzeylerini belirlemek için ''Raudsepp Ne Kadar Yaratıcısınız Ölçeği", kişilik özelliklerini belirlemek için ise ''On Maddelik Kişilik Ölçeği" yapılmıştır. Yapılan korelasyon analizinde yaratıcılık ile anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon ve hostilite arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuşken, yapılan regresyon analizinde ise yaratıcılık ile depresyon, anksiyete ve somatizasyon arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Yapılan analizde yaratıcılık ile deneyime açıklık arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuşken, yaratıcılık ile duygusal dengelilik arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yapılan Anova ve ki kare analizlerinin sonucunda yaratıcılık ile sosyo demografik değişkenlerin alt boyutlarından, yaşamının büyük bir bölümünü geçirdiği şehir, anne-baba eğitim düzeyi, ekonomik düzey, ailenin sanatsal eğilimi, eğitim alanları, alan dışı ilgilenilen başka sanatsal alanlar, görsel ve yazılı yayın takibi arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Yaratıcılık ve sosyo demografik değişkenlerin regresyon analizinde, baba-anne eğitiminin, ailenin sanatsal eğiliminin ve eğitim alanının yaratıcılığı yordadığı, yaratıcılık ile psikopatolojik boyutlar, kişilik özellikleri ve sosyo demografik değişkenler üzerine yapılan regresyon analizinde ise baba-anne eğitiminin, eğitim alanının ve görsel ve yazılı yayın takibinin yaratıcılığı yordadığı saptanmıştır.

- Mutlu, Derya, *Üniversite Öğrencilerinin Özel Yaşam Alanlarına Yönelik Umut Düzeyleri ile Stresle Başa Çıkma Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2017, Yüksek Lisans, 118s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Necmettin Erbakan Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin özel yaşam alanlarına yönelik umut düzeyleri ve stresle başa çıkma tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmada "karşılaştırmalı ilişkisel tarama modeli" esas alınmıştır. Araştırmanın evreni 2014–2015 eğitim öğretim yılında Konya ilinde bulunan Necmettin Erbakan Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi'nden rastlantısal olarak seçilen 392 kız ve 370 erkek olmak üzere toplam 762 öğrencidir. Araştırmada, öğrencilerin demografik özelliklerinin belirlenmesi için Kişisel Bilgi Formu, umut düzeylerinin belirlenmesi için Özel Yaşam Alanları Umut Ölçeği (ÖYAUÖ) ve stresle başa çıkma tutumlarının belirlenmesi için Stresle Başa Çıkma Tutumları Envanteri (SBTE) kullanılmıştır. Özel yaşam alanlarına yönelik umut düzeyleri ve stresle başa çıkma tutumlarına ilişkin veriler "t" testi ve "Tek Yönlü Varyans Analizi (ANAVO)" ile analiz edilmiştir. Anlamlı çıkan ANOVA sonuçları için "Scheffe" testi kullanılmıştır. Özel yaşam alanlarına yönelik umut düzeyleri ile stresle başa çıkma tutumları arasındaki ilişki Pearson- Momentler Çarpım Korelasyonu ile incelenmiştir. Özel yaşam alanlarına yönelik umut düzeyini yordayan SBTE'nin alt ölçeklerini belirlemek amacıyla da regresyon analizinden yararlanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre; özel yaşam alanlarından romantik ilişkiler yaşam alanında erkek öğrenciler, kız öğrencilerden; 4. sınıf öğrencileri, 1. sınıf ve 2. sınıf öğrencilerinden ve yaşamlarının çoğunu ilde geçiren öğrenciler, yaşamlarının çoğunu köyde geçiren öğrencilerden daha fazla umutludur. Özel yaşam alanlarından aile yaşamı alanında ise kız öğrenciler, erkek öğrencilerden daha fazla umutludur. Stresle başa çıkma alt boyutlarından kaçma-soyutlanma (biyokimyasal) başa çıkma stratejisini erkek öğrenciler, kız öğrencilerden; 4. sınıf öğrencileri 1., 2. ve 3. sınıf öğrencilerinden daha fazla kullanmaktadır. Stresle başa çıkma alt boyutlarından dine sığınma ve kaçma-soyutlama (duygusal-eylemsel) başa çıkma stratejilerini kız öğrenciler, erkek öğrencilerden daha fazla kullanmaktadır. Stresle başa çıkma alt boyutlarından aktif planlama başa çıkma stratejisini 3. ve 4. sınıf öğrencileri 2. sınıf öğrencilerine göre; kabul bilişsel yeniden yapılanma başa çıkma stratejisini 4. sınıf öğrencileri 1. ve 2. sınıf;

3. sınıf öğrencileri 2. sınıf öğrencilerine göre daha fazla kullanmaktadırlar. Özel yaşam alanlarından sosyal ilişkiler ve romantik ilişkiler ile stresle başa çıkma tutumu alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta; akademik alan ve aile yaşamı ile stresle başa çıkma tutumu alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

- Şener, Nurdilan, *Üniversite Öğrencilerinde Premenstrual Sendrom ile Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki*, 2017, Yüksek Lisans, 63s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İnönü Üniversitesi.

ÖZET: Üniversite Öğrencilerinde Premenstrual Sendrom ile Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki Amaç: Araştırma üniversite öğrencilerinde premenstrual sendrom ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır. Gereç ve Yöntem: Araştırma tanımlayıcı ve ilişki arayıcıdır. Araştırmanın evrenini Muş Alparslan Üniversitesi'nin fakülte ve yüksekokullarında normal öğretimde öğrenim gören 2426 kız öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini 736 öğrenci oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında Katılımcı Tanıtım Formu, Premenstrual Sendrom Ölçeği ve Cervantes Kişilik Ölçeği kullanılmıştır. Veriler 19 Eylül- 4 Kasım 2016 tarihleri arasında toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde Cronbach Alfa güvenirlik analiz testi cronbach alfa güvenirlik analiz testi, aritmetik ortalama, standart sapma, bağımsız gruplarda t testi, pearson kolerasyon analizi ve Ki kare testleri kullanılmıştır. Bulgular: Araştırmada öğrencilerin %62'sinde premenstrual sendrom saptanmıştır. Araştırmada öğrencilerin duygusal denge/nörotizm ve tutarlı/tutarsız olma kişilik özellikleri ile premenstrual sendrom arasında anlamlı ilişki bulunmuştur (p0.05). Öğrencilerin Cervantes Kişilik Ölçeği dışa dönük olma alt grubu puan ortalaması arttıkça Premenstrual Sendrom Ölçeği'nin iştah değişimi alt boyutu puan ortalamasının azaldığı, Cervantes Kişilik Ölçeği nörotizm alt boyutu puan ortalaması arttığında ise paralel olarak Premenstrual Sendrom Ölçeği tüm alt boyut puan ortalamalarının arttığı saptanmıştır ($p<0.05$). Sonuç: Öğrencilerin yarısından fazlasında premenstrual sendrom olduğu, nörotik ve tutarsız kişilerde daha fazla premenstrual sendrom görüldüğü bulunmuştur. Premenstrual sendrom tedavi yaklaşımında kişilik özelliğine dikkat edilmesi gerektiği önerilmektedir.

3.2. Makaleler

- Yiğit, Turan, *Öğrenci Kişiliğinin İncelenmesinde Psikolojik Esaslar*, 1958, Köy ve Eğitim Dergisi, 5(55), 19-23, Ankara.
- Yiğit, Turan, *Öğrenci Kişiliğinin İncelenmesinde Psikolojik Esaslar II*, 1958, Köy ve Eğitim Dergisi, 5(57), 18-20, Ankara.
- Binbaşıoğlu, Cavit, *Ergenlik ve Yeni Yetmelik Çağında Mizaç*, 1961, Eğitim Hareketleri, 7(75-76), 8-9, Ankara.
- Bingöl, Dursun, *Bir Lise Talebesinde Marazi Şahsiyet Araştırması*, 1964, Nöropsikiyatri Arşivi, 1(3), 6-13.
- Horney, Karen, *Ergen Kızlarda Kişilik Değişimleri*, 1982, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 15(1), 50-55, Ankara.
- İlbars, Zafer, *Kişiliğin Oluşmasındaki Kültürel Etmenler*, 1987, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, 31(1-2), 201-211, Ankara.

- Origlia, D. - Ouillon, H. - Onur, Bekir, *Ergenlikte Kişilik*, 1987, *Ergenlik Psikolojisi+* kitabı içinde, 159-170, Ankara.
- Atay, Tevfik, *Çocuk ve Gençlik Psikolojisine Göre Kişiliğin Gelişimi*, 1991, Silahlı Kuvvetler Dergisi, 74-77, Ankara.
- Karadayı, Figen, *Üniversite Öğrencilerinin Bazı Sosyo-Ekonomik Özelliklerine Göre İlişkili Özerklik Durumlarının Araştırılması*, 1996, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2(14), 75-81, Adana.
- Güler, Müzeyyen, *Üniversite Gençliğinin Kişilik Özellikleri ve Uyum Sorunları*, 1996, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, (8), 109-119, İstanbul.
- Tevrüz, Suna - Smith, Şeyda Türk, *Üniversite Gençliğinin Kişilik Profilleri*, 1996, *VIII. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları+* kitabı içinde, 99-113, Ankara.
- Herken, Hasan - Bodur, Said, *Genç Kızlarda Kişilik ve Ruhsal Belirti Düzeyini Etkileyen Bazı Faktörler*, 1998, Yeni Symposium Dergisi, 36(3-4), 76-80, İstanbul.

ÖZET: Çalışma, genç kızların kişilik ve ruhsal belirti düzeyini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapıldı. Bu amaçla S. Ü. Mesleki Eğitim Fakültesinde öğrenim gören, rastgele yöntemle seçilen sınıflardaki kızlar üzerinde, Hacettepe kişilik envanteri (HKE), Anne baba tutum ölçeği (ABTÖ), ruhsal belirti tarama listesi (SCL-90-R) ve sosyo-demografik özellikleri sorgulayan formlar uygulandı. Kent yaşamında büyüyenlerde GSO puanı kırsal kesimden gelenlere göre anlamlı derecede düşük, kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum puanları anlamlı derecede yüksek bulundu. Anne-babadan birini otoriter tutumlu olarak algılayan gençlerin GSO puan ortalaması her iki ebeveynin de otoriter olduğu gençlerden daha yüksek bulundu. Ailesinin ekonomik durumu iyi olanların GSO puanı daha düşük, kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum puanları ise daha yüksek bulundu. Bulgulara göre yerleşim yeri, ekonomik durum ve anne-baba tutumu kızların kişilik ve ruhsal belirti düzeyi üzerinde etkili olmakta; çocuklara karşı davranışlarda anne ve babanın birbirleri ile tutarlı olmaları olumlu etki yapmaktadır.

- Ekşi, Halil - Otrar, Mustafa, *Lise Türleri ile Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma*, 2001, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 1(1), 109-129, İstanbul.

ÖZET: Bu Çalışma Genel Lise (GL), İmam Hatip Lisesi (iHL), Endüstri Meslek Lisesi (EML) ve Çıraklık Eğitim Merkezlerinde (ÇEM) okuyan öğrencilerin bazı kişilik özelliklerini karşılaştırmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Kişilik özelliklerinin belirlenmesinde Savran (1993) tarafından geliştirilen Sıfat Tarama Listesi kullanılmıştır. Çalışma 1996-1997 eğitim öğretim yılının ikinci yarısında gerçekleştirilen iki araştırmanın örneklemlerinin birleştirilmesi suretiyle gerçekleştirilmiştir. Örneklem 429'u kız, 689'u erkek olmak üzere 1118 kişiden oluşmaktadır. EML ve ÇEM'den 309'ar, GL ve iHL'den de 250'şer öğrenci araştırmaya katılmıştır. Deneklerin yaşları 16-18 arasında değişmektedir. Araştırmada bazı kişilik özelliklerinin eğitim görülen lise türüne göre farklılaştığı bulunmuş, psikolojik danışma alanından bir kısım önerilerde bulunulmuştur.

- Kabakçı, Elif, *Üniversite Öğrencilerinde Sosyotropik/Otonomik Kişilik Özellikleri, Yaşam Olayları ve Depresif Belirtiler*, 2001, Türk Psikiyatri Dergisi, 12(4), 272-282, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, sosyotropik/otonomik kişilik özellikleri, son altı ay içinde yaşanan sosyotropik otonomik yaşam olayları ve depresif belirti düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemek, depresif belirti düzeyi, kişilik özellikleri ve cinsiyete göre, deneklerin son altı ay içinde karşılaşmış oldukları yaşam olaylarının (kişilik özellikleri ile eşleşen/eşleşmeyen) nasıl farklılaştığını araştırmaktır. Yöntem: Çalışmaya 596 üniversite öğrencisi (323 erkek, 272 kadın) katılmıştır. Depresif belirtileri değerlendirmek amacıyla Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ), sosyotropik/otonomik kişilik özelliklerini değerlendirmek üzere Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği (FOTÖ-A), yaşam olaylarını, yol açtıkları stres dereceleri ve türlerini (sosyotropik/otonomik) araştırmak amacıyla bir ön çalışma ile hazırlanan Yaşam Olayları Listesi (YOL) kullanılmıştır. Bulgular: Kişilik özellikleri ve olayın türünden bağımsız olarak, depresyon belirtileri orta ve yüksek düzeyde olan grupların, depresif belirti göstermeyen gruba oranla son altı ay içinde daha yüksek strese yol açan yaşam olayı ile karşılaştığı görülmüştür. Bu örüntü, kızlarda ve erkeklerde farklılaşmamıştır. Kişilik özelliklerinden bağımsız olarak sosyotropik yaşam olaylarının yol açtığı stres derecesi ile depresyon düzeyi arasında ilişki vardır. Orta ve yüksek düzeyde depresyon belirtileri gösteren öğrenciler, depresif olmayanlara oranla son altı ay içinde daha yüksek stres verici sosyotropik olay yaşamışlardır. Otonomi ile depresif belirti düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ancak, yüksek otonomik grup, orta ya da düşük otonomik olay yaşamışlardır. Sonuç: Kişilik özellikleri, yaşam olayları ve depresif belirtiler arasındaki ilişki, sosyotropi ve otonomi açısından farklılık göstermektedir. Kişilik özellikleri ne olursa olsun, depresif belirti düzeyi yüksek kişiler, son altı ay içinde stres derecesi yüksek sosyotropik olay ile karşılaşmışlardır. Yüksek otonomik kişiler ise, depresif belirti düzeylerinden bağımsız olarak, daha stres veren otonomik olay yaşamışlardır.

- Aydın, Fatma Betül - Canel, Azize Nilgün, *İlköğretim İkinci Kademe Seviyesindeki Ergenlerin Denetim Odağı Özelliklerinin Yaratıcı Düşünceye Etkisi*, 2002, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(15), 71-84, İstanbul.

ÖZET: Bu araştırma, ilköğretim ikinci kademe seviyesindeki ergenlerde denetim odağı özelliğinin yaratıcı düşünceye olan etkisini ortaya koymak amacıyla planlanmış bir çalışmadır. Araştırma, 91'i erkek 44'ü kız olmak üzere, 135 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Yaratıcı düşünceyi ölçmek amacıyla Torrance Yaratıcı Düşünce Testi, Denetim Odağını ölçmek amacıyla da Nowicki-Strickland Denetim Odağı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, yaratıcılığın alt boyutlarından sözel esnekliğe, şekilsel akıcılığa, şekilsel zenginleştirmeye, denetim odağının etkisi olduğu tespit edilmiştir. Yaratıcılığın sözel akıcılık, sözel orjinallik, şekilsel orjinallik, şekilsel başlıkların soyutluğu, şekilsel erken kapamaya direnç boyutlarına, denetim odağının bir etkisi bulunamamıştır.

- Bahadır, Abdülkerim, *Ergenlik Dönemi Kişilik Gelişiminde Temel Kavramlar*, 2002, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (8), 57-65, Konya.
- Öz, Fatma - Dil, Satı, *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu I. ve IV. Sınıf Öğrencilerinin Denetim Odağını Etkileyen Faktörler ve Eleştirel Düşünme Gücü ile İlişkisi*, 2003, Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 2, 27-38, Ankara.

- Ekşi, Halil, *Gençlik Döneminde Karakter Eğitimi*, 2003, *Gençlik Dönemi ve Eğitimi Kitabı II+* kitabı içinde, 397-413, İstanbul.
- Baloğlu, Mustafa - Harris, Morag B. Colvin, *Psikolojik Danışma Öğrencilerinin Cinsiyet ve Program Türü ile Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki*, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2(20), 2003, 7-16, Ankara.

ÖZET: Amerika Birleşik Devletleri'nde, psikolojik danışma programları CACREP tarafından onaylanmış 13 üniversitede psikolojik danışmanlık eğitimine devam etmekte olan 341 (66 erkek ve 275 kız) psikolojik danışmanlık yüksek lisans öğrencisi California Kişilik Envanteri (CP1) 'ni yanıtlamışlardır. Cinsiyet (erkek ve kız) ve program tipi (halk danışmanlığı ve okul danışmanlığı) değişkenlerinin CPI ham puanları üzerindeki etkisi yaş değişkeni kontrol altına alındıktan sonra 2X2 (cinsiyet X program) faktöriyel çok yönlü kovaryans analizi (MANCOVA) tekniği f ile incelenmiştir, istatistiksel anlamda farklılıklar bulunmuş ve tartışılmıştır.

- Yurttaş, Afife - Yetkin, Ayşen, *Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Empatik Becerileri ile Problem Çözme Becerilerinin Karşılaştırılması*, 2003, Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 6(1), 1-13, Erzurum.

ÖZET: Bu çalışma Atatürk Üniversitesi Erzurum Sağlık Yüksek Okulu 1. ve 4. sınıf, Hemşirelik ve Ebelik Bölümü öğrencilerinin empatik becerilerini (EB) ve problem çözme becerilerini (PÇB), aldıkları mesleki eğitimin bu becerilere etkisini; ayrıca bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek ve karşılaştırmak amacıyla yapıldı. Araştırmaya 115 Hemşirelik, 42 Ebelik, 84'ü 1. sınıf ve 73' ü 4. sınıf olmak üzere toplam 157 öğrenci gönüllü olarak katıldılar. Veriler öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini ve mesleksel algılarını belirlemeye yönelik 13 sorudan oluşan bir anket formu; EB ölçeği, B formu ve PÇB ölçeği formu kullanarak, aynı günde (9 Ekim 2000) toplandı; yüzdelik hesabı, Kruskall Wallis, ANOVA, t-testi, Mann-Whitney U ve korelasyon testleri kullanılarak değerlendirildi. Öğrencilerin EB puan ortalaması 135.59±20.31, PÇB puan ortalaması ise 80.25±17.00 olarak belirlendi. İki ölçeğe ilişkin puanlar arasındaki ilişki önemsiz (r= -.113; p>0.05) bulundu. Birinci sınıf öğrencilerin PÇB'lerinin 4.sınıf öğrencilerinkinden önemli (p0.05) belirlendi. Öğrencilerin sınıfları ile EB puan ortalamaları arasındaki fark da önemsiz (p>0.05) bulundu.

- Kuru, Emin, *Farklı Statüdeki Beden Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri*, 2003, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23(1), 175-191.

ÖZET: Araştırmanın amacı Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi Spor Yüksek Okulunda okuyan milli sporcular ile sadece beden eğitimi derslerine katılan öğrencilerin kişilik özellikleri bakımından anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymaktır. Araştırmaya 1998-1999 öğretim yılında 18-25 yaş grubu okula devamlı 122 milli sporcu, 124 milli olmayan kız ve erkek toplam 246 öğrenci seçkisiz örneklem yöntemi ile uygulamaya katılmıştır. Deneklere yönelik bilgiler, araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu ile elde edilmiştir. Deneklerin kişilik özelliklerinin tespiti için Özgüven 1982 tarafından geliştirilen geçerliliği, güvenilirliği test edilmiş Hacettepe Kişilik Envanteri uygulanmıştır. Envanterlerden elde edilen bilgiler analiz edilip sınıflandırılmış daha sonra her bağımsız değişkenle ilgili grupların aritmetik ortalaması (X) standart sapması (S) ve birey sayısı (n) bulunmuştur. Grup-

ların aritmetik ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı t testi ile kontrol edilmiştir. Bu araştırmada manidarlık düzeyi (0.5) olarak kabul edilmiş, elde edilen bulgulara göre milli sporcular ile milli olmayan sporcular arasındaki kişilik özellikleri, cinsiyet, ferdi ve takım sporu yapma, milli olup olmama değişkenleri arasında manidar bir fark bulunmamıştır.

- Ekşi, Halil, *Kişilik ve Başaçıkma: Başaçıkma Tarzlarının Durumsal ve Eğitimsel Boyutları Üzerine Çok Yönlü Bir Araştırma*, 2004, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 4(1), 81-98, İstanbul.

ÖZET: Etkili psikolojik yardım, başaçıkma davranışlarıyla (durumsal) başaçıkma tarzlarının (eğilimsel) birbirleriyle ve her ikisinin de kişilik özellikleriyle ilişkisinin ortaya konulmasıyla yakından ilişkilidir. Bu çerçevede Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesinde lisans öğrenimi görmekte olan 261 öğrenci (131 erkek %50,6; 128 bayan %53,6; 2 cevaplamamış; yaş aralığı 1734; yaş ortalaması=22,13) Costa ve McCrae tarafından geliştirilen ve Gülgöz (2002) tarafından uzun versiyonu (NEO PI) Türkçe'ye standardize edilen NEO Beş Faktör Kişilik Envanteri (NEOFFI) ile Şahin ve Durak (1995) tarafından Folkman ve Lazarus'un Başaçıkma Yolları Envanterinden Türkçe'ye uyarlanan Stresle Başaçıkma Tarzları Ölçeği'ni doldurmuşlardır. Sonuçlar iki hafta arayla doldurulan durumsal ve eğilimsel başaçıkma arasında yüksek korelasyon kat- sayıları (örn. Sosyal Destek Durumsal ile Sosyal Destek Eğilimsel, r= .70; p<.01; Boyun Eğici Yaklaşım Durumsal ile Boyun Eğici Yaklaşım Eğilimsel, r= .65; p<.01) ortaya koymuştur. Benzer şekilde, kişilik özellikleriyle başaçıkma arasında orta düzey fakat istatistiki anlamlı (örn. Nörotisizm, Güvenli Yaklaşım Eğilimsel ve Güvenli Yaklaşım Durumsal ile olumsuz r= .48, p<.01. r=.45, p<.01) ilişki olduğunu göstermektedir. Bulgular kişilik ve danışmanlık psikolojisi çerçevesinde tartışılmıştır.

- Çağlar, İrfan, *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencileri ile Mühendislik Fakültesi Öğrencilerinin Liderlik Tarzına İlişkin Eğilimlerinin Karşılaştırmalı Analizi ve Çorum Örneği*, 2004, Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, (2), 91-108, Ankara.

ÖZET: Günümüzün rekabet koşullarında liderlik giderek önem kazanmaktadır. Zira, sadece verimliliğe ve mevcudu sürdürmeye endeksli klasik yönetici anlayışı ile, rekabet, değişim ve belirsizlik ortamında ayakta kalmak pek mümkün görünmemektedir. Çalışanları ikna eden, onlarla etkin iletişim içerisinde bulunan, onları motive eden ve değişime hazırlayan liderler örgütlerinde etkinliği sağlayabilir ve örgütsel sinerjiyi oluşturabilirler. Geleceğin sanayi kuruluşlarının yöneticileri olacak olan işletme ve mühendislik öğrencilerini liderlik potansiyellerinin ve tarzlarının belirlenmesi, onları eğitimlerini düzenlemesi açısından da önemlidir. İşte bu amaçlar, liderlik tarzı yaklaşımına yönelik araştırma Çorum bazında gerçekleştirilmiştir.

- Balkıs, Murat, *Üniversite Öğrencilerinin Kişilik Tipleri ile Öğrenim Gördükleri Alanlar Arasındaki İlişki*, 2004, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (16), 26-38, Denizli.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin kişilik tipleri ve öğrenim gördükleri alanlar arasındaki ilişkiyi Holland'in Tipoloji kuramı çerçevesinde incelemektir. Araştırmaya Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim ve Güzel Sanatlar Fakültelerinde farklı alanlarda öğrenim gören 367 3. sınıf öğrencisi katılmıştır. Öğrencilerin kişilik tiplerinin belirlenmesinde Holland (1972, 1977, 1985, 1994)

tarafından geliştirilen Kendini Rapor Etme (Self-Directed Search) ölçeği kullanılmıştır. Bulgular öğrencilerin kişilik tipleri ile öğrenim gördükleri alanlar arasında anlamlı ilişkiler olduğunu göstermiştir. Araştırma bulguları, eğitimciler, psikolojik danışmanlar, organizasyon yöneticileri ve mesleki danışmanlar açısından ele alınıp tartışılmıştır.

- Durna, Ufuk, *A Tipi ve B Tipi Kişilik Yapıları ve Bu Kişilik Yapılarını Etkileyen Faktörlerle İlgili Bir Araştırma*, 2005, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 19(1), 275-290.

ÖZET: Fiziksel, zihinsel ve duygusal yönden pek çok farklılıklar gösteren insanlar, bunun sonucunda olayları ve olguları da farklı şekilde yorumlarlar. Bu farklılıklar kişiliğin temelini oluşturur. Kişilik insanların çevreyle ilişkilerini etkiler ve duygu, düşünce ve davranışlarına yön verir. Atipi davranış biçimine sahip birey aşırı rekabetçi, sabırsız, kendisini işine adamış ve zamana karşı duyarlıdır. B tipi davranış biçimine sahip bireyse, zamanla daha az çatışma halinde, yaşama karşı daha dengeli ve rahat bir yaklaşım içerisindedir. Bu çalışmada, A ve B tipi kişilik yapısı ile birtakım değişkenler arasında ilişki araştırılmıştır. Sonuçta, bu değişkenlerden ailenin gelir düzeyi ve ailenin ikamet ettiği yer ile A ve B tipi kişilik yapıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bundan başka kişilik yapısı ile; cinsiyet, bitirilen lise türü, üniversitede öğrenim görülen okul gibi demografik, çevresel ve sosyal değişkenler arasında ilişki gözlenmemiştir.

- Zekioğlu, Aylin - Tatar, Arkun, *Üniversitede Eğitim Gören Futbolcuların Empatik Becerilerinin Kişilik Özellikleriyle Karşılaştırılması*, 2006, Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 4(4), 135-138.

ÖZET: Bu çalışmada, Üniversitede Eğitim Gören Futbolcuların kişilik özellikleri ile empatik beceri düzeylerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu karşılaştırmaların yapılabilmesi için Somer, Tatar ve Korkmaz (2002) tarafından geliştirilen Beş Faktör Kişilik Envanteri (5FKE) ile Dökmen (1990) tarafından geliştirilen Empatik Beceri Ölçeği-B Formu (EBÖ-B Formu) ölçme araçları olarak kullanılmıştır. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencisi olup futbolcu olan 50 kişilik örneklem grubuyla yürütülen çalışmada kişilerden elde edilen empatik beceri puanları kişilerin söz konusu kişilik testinden aldıkları 17 boyut puanı ve 5 faktör puanı ile karşılaştırılmıştır. SPSS paket programı 10.0 versiyonu kullanılarak yapılan Pearson Korelasyon analizi değerlendirmeleri sonucunda EBÖ-B Formu puanları ile 5FKE'nin Hoşgörü, Kurallara Bağlılık, Duyarlılık Boyutları puanları arasında pozitif yönlü, Heyecan Arama ve Duygusal Değişkenlik Boyutları puanları arasında da ters yönlü; Özdenetim ve Sorumluluk Faktör puanı ile de pozitif yönlü olarak 0.30'un üzerinde "r" değerlerine sahip ve istatistiksel düzeyde ($p<0.05$) anlamlı ilişkiler elde edilmiştir.

- Durukan, Erdil - Can, Süleyman - Göktaş, Zekeriya - Arıkan, A. Naci, *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Cinsiyete Bağlı Olarak Liderlik Davranışı (Yapıyı Kurma Boyutu) Yönünden Karşılaştırılması*, 2006, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(1), 25-32, Kırşehir.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı eğitimin-öğretimimizdeki, günlük hayatımızdaki, kitleleri etkilemesi, toplumların ve yeni nesillerin geleceğine yön vermesi açısından B.E.Ö'nin liderlik davranışlarından Y.K.B'nu gösterip, sergileyebilme açısından cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip gösteremediğini

belirlemektir. Veriler liderlik davranışını belirleme anketinin "Y. K. ve Anlayış Gösterme" boyutundaki 30 sorudan oluşan anketle elde edilmiştir. Ancak burada Y.K.B'nu oluşturan ilk 15 soru değerlendirmeye alınmıştır. Araştırma 2001-02 de Selçuk Üniversitesi BESYO' daki 69'u bayan, 166'sı erkek olmak üzere toplam 235 öğrenciden elde edilen veriler üzerine yapılmıştır. Toplanan veriler ise frekans, yüzde ve ortalamaları alınarak çözümlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda her sorunun kendi içinde içerdiği liderlik davranışı ile ilgili olarak 1. soruda bayanlar, 6. soruda erkeklerin lehine anlamlı bir farklılaşma olduğu diğer 13 soruda anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı bulunmuştur. Elde edilen bulgular ışığında birçok soruda anlamlı farkın olmaması sonucunda bayan ve erkek öğrencilerin Y.K.B liderlik davranışlarına sahip olduklarını söylemek mümkündür. B.E.Ö'nin cinsiyet ayrımı gözetmeksizin liderlik davranışını Y.K.B'da genellikle aynı davranış biçimini olarak benimsediklerini ve gösterdikleri söylenebilir. Sonuçta geleceğin öğretmen adayı olan B.E.Ö. içinde bulundukları toplumlarda ve çevrelerinde birer lider olmalı, liderlik davranışı gösterebilmelidir. Y.K.B'nu oluşturabilmek için bu öğrenciler öğretmenleriyle, arkadaşlarıyla ve çevreleriyle iyi bir uyum, takım ruhu ve iletişim ağı kurmalı; sevgi-saygı-sorumluluk kendine güven duyarak içerisinde bulunduğu çağın ve kitlelerin gereksinimlerine uygun çağdaş demokratik bir eğitim-öğretim ortamı yaratmalıdırlar.

- Coşkun, Yemliha, *Lise Öğrencilerinde Öğrenilmiş Güçlülük ve Kontrol Odağı Algılama Düzeyi İlişkisi*, 2007, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 25(25), 71-85, İstanbul.

ÖZET: Bu araştırma ile, lise öğrencilerinin öğrenilmiş güçlülük ve kontrol odağı algılama durumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini, 2006-2007 öğretim yılında İstanbul ili Anadolu yakasında, resmi ve özel lise 10 ve 11. sınıflarında okumakta olan 161' i kız, 176' sı ise erkek olmak üzere, tesadüfi yöntemle seçilmiş toplam 337 öğrenci oluşturmaktadır. Tarama modelindeki araştırmada veri toplama aracı olarak öğrencilerin sosyodemografik özellikleri hakkında bilgi toplamak için araştırmacı tarafından geliştirilmiş 'Kişisel Bilgi Formu' nun yanında 'Rosenbaum'un Öğrenilmiş Güçlülük Ölçeği' ile 'Rotter'in İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği' kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin öğrenilmiş güçlülük düzeyleriyle, kontrol odakları arasında anlamlı bir ilişkinin var olduğu görülürken, kız öğrencilerin öğrenilmiş güçlülük düzeylerinin erkek öğrencilerinkinden ve devlet okulunda okuyan öğrencilerin öğrenilmiş güçlülük düzeylerinin, özel okulda okuyan öğrencilerininkinden anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

- Yıldız, Ayfer Köroğlu - Akbağ, Müge, *Lise Öğrencilerinde Mükemmeliyetçi Kişilik Özellikleri ve Rekabetçi Tutumun Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2008, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, (28), 141-155, İstanbul.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, lise öğrencilerinin mükemmeliyetçi kişilik özellikleri ve rekabetçi tutumlarının bazı sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırma grubu 260'ı kız, 203'ü erkek 463 lise öğrencisinden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak ''Çok Boyutlu Mükemmeliyetçi Ölçeği", ''Rekabetçi Tutum Ölçeği", ''Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, kızların ve erkeklerin mükemmeliyetçi kişilik özellikleri anlamlı bir farklılık göstermezken; rekabetçi tutumun cinsiyet değişkeninden etkilendiği tespit edilmiştir. Mükemmeliyetçilik ve rekabetçi tutum öğrencilerin sahip oldukları kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Bulgular hem mükemmeliyetçilik hem de rekabetçi tutumun okul türü değişkeninden etkilendiğine işaret etmektedir.

- Yaşar, Vahdettin, *Farklı Liselerde Öğrenim Görmekte Olan 16-18 Yaş Grubundaki Öğrencilerin Denetim Odağı Düzeyleri ile Bazı Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması*, 2008, Milli Eğitim Dergisi, (178), 121-138, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmada, denetim odağı ile iki farklı okulda okuyan öğrencilerin belirli kişilik özellikleri arasındaki ilişki araştırılmıştır. Birinci okul türü Genel Liselerin sayısını simgelemektedir, Endüstri Meslek Liselerinin sayısı diğer okul türünü simgelemektedir. Bu türdeki okullar Türk Eğitim sisteminde Örgün Okullar olarak sınıflandırılmaktadır. Araştırmada kullanılan Denetim odağı Ölçeği, Rotter tarafından geliştirilmiştir. Rotter'ın Denetim Odağı Ölçeğini Türkçeye İhsan Dağ uyarlamıştır. Kişilik değerlendirmesi amacıyla standardizasyonu Savran (1993) tarafından yapılmış olan Sıfat Tarama Listesi bazı kişilik özelliklerinin değerlendirilmesi amacıyla kullanılmıştır. Çalışma 2005–2006 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde gerçekleştirilmiştir. Örneklem grubu 363 kişiden oluşmaktadır, bunların 165'i kız, 198'i erkektir. Genel Lise öğrencilerinin sayısı 249'dur. Bunların 102'si erkek, 147'si kızdır. Endüstri Meslek Lisesi öğrenci sayısı 114'tür. Bunların 96'sı erkek, 18'i kızdır. Katılımcıların yaşları 16–18 arasında değişmektedir. Araştırma verilerinin istatistiksel analizleri "SPSS 11,5" programı kullanılarak, araştırmacı tarafından bilgisayar ortamında yapılmıştır. Araştırma verilerinin analizleri sonucunda elde edilen bulgular tablolar hâlinde verilmiştir. Elde edilen bazı sonuçlar aşağıdadır: 1. Genel lise öğrencilerinin Rotter Denetim Odağı Ölçeği puanları ile ACL kişilik özelliklerinden olan başarma, başatlık, özgüven ve yaratıcılık alt boyutları arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. 2. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin Rotter Denetim Odağı Ölçeği puanları ile ACL kişilik özellikleri arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. 3. Öğrencilerin devam ettikleri okul ile bir kişilik özelliği olarak yaratıcılık arasında Endüstri Meslek Lisesi öğrencileri lehine farklılık bulunmuştur. 4. Genel lise ve Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin Rotter denetim odağı ölçeği puanları ile cinsiyet, okul türü, öğrencilerin okudukları bölüm, ailelerin sosyo ekonomik düzeyi ve algılanan ebeveyn tutumları değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

- Terzi, Şerife, *Üniversite Öğrencilerinde Kendini Toparlama Gücünün İçsel Koruyucu Faktörlerle İlişkisi*, 2008, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (35), 297-306, Ankara.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre kendini toparlama gücü düzeylerinin farklı olup olmadığını ortaya koymak, içsel koruyucu faktörlerin (iyimserlik, özyeterlik, problem çözme odaklı başa çıkma stratejisi) kendini toparlama gücünü ne ölçüde yordayabildiklerini belirlemektir. Araştırmaya Gazi Üniversitesinde öğrenim gören 264 öğrenci katılmıştır ve öğrencilere Risk Faktörlerini Belirleme Listesi, Kendini Toparlama Gücü Ölçeği, Yaşam Yönelimi Testi, Genelleştirilmiş Özyeterlik Ölçeği ve Stresle Başa Çıkma Tutumları Envanteri'nin Aktif Planlama alt ölçeği uygulanmıştır. Verilerin analizinde t testi, Pearson korelasyon katsayısı ve standart çoklu regresyon analizi teknikleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin kendini toparlama gücü puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği, toplam grup ile kız ve erkeklerde kendini toparlama gücü puanları ile iyimserlik, özyeterlik ve problem çözme başa çıkma stratejisi puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler elde edilmiştir. Ayrıca regresyon analizi sonuçları, toplam grup ile kız ve erkeklerde iyimserlik, özyeterlik ve problem çözme odaklı başa çıkma stratejisi değişkenlerinin kendini toparlama gücü üzerinde anlamlı birer yordayıcı olduklarını göstermektedir.

- Dündar, Süleyman, *Üniversite Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2009, Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 24(2), 139-150, İzmir.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerine göre problem çözme becerilerini incelemektir. Cinsiyet, sınıf ve kişilik uyum özelliklerine göre öğrencilerin problem çözme becerilerinde farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Ölçme araçları olarak Kişisel Bilgi Formu, Problem Çözme Envanteri ve Hacettepe Kişilik Envanteri kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, erkek ve kız öğrencilerin problem çözme becerilerinde farklılık yoktur. Sınıf düzeyine göre öğrencilerin problem çözme becerileri farklılık göstermektedir. Dördüncü sınıftaki öğrencilerin, alt sınıflardaki öğrencilere, üçüncü sınıftaki öğrencilerin birinci sınıftaki öğrencilere göre problem çözme becerileri daha yüksektir. Öğrencilerin kişilik uyumları ile problem çözme becerileri arasında pozitif ilişki vardır.

- Karabulut, Ebru Olcay - Kuru, Emin, *Ahi Evran Üniversitesi Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri ile Kişilik Özelliklerinin Çeşitli Değişkenler Bakımından İncelenmesi*, 2009, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 10(3), 119-127, Kırşehir.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı; Ahi Evran Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Öğretmenlik Bölümü'nde öğrenim gören öğrencilerin, problem çözme becerileri ile kişilik özelliklerinin belirlenerek, bireylerin kişisel değişkenlerinden elde edilen bağımsız değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek ve kişilik özellikleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Çalışmaya, Ahi Evran Üniversiteleri Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Öğretmenlik Bölümü'nde öğrenim gören öğrenciler arasından tesadüfî seçim (random) yöntemi kullanılarak seçilen toplam 181 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; "Kişisel Bilgi Formu", "Problem Çözme Envanteri (PÇE)" ve "Edwards Kişisel Tercih Envanteri (EKTE)" kullanılmıştır. Envanterler arasındaki korelasyon sonuçlarında; sahip olunan olumlu kişilik özelliklerini problem çözme becerisini olumlu yönde etkilediğini görülmüştür.

- Eryılmaz, Ali - Öğülmüş, Selahiddin, *Ergenlikte Öznel İyi Oluş ve Beş Faktörlü Kişilik Modeli*, 2010, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 11(3), 189-203, Kırşehir.

ÖZET: Mutluluğun psikolojik anlamı öznel iyi oluştur. Günümüzde öznel iyi oluşla ilgili yapılan çalışmaların sayısının arttığı görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, kişilik özelliklerinin ergen öznel iyi oluşu ile ilişkilerinin incelenmesidir. Çalışmaya, 14-18 yaş arasında 270 kız ve 271 erkek olmak üzere toplam 541 ergen katılmıştır. Çalışmada, Yaşam Doyumu Ölçeği, Pozitif-Negatif Duygu Ölçeği ve Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi kullanılmıştır. Çalışmada, kişilik özelliklerinin ergen öznel iyi oluşunu açıklama düzeyini belirlemek amacıyla, aşamalı regresyon analizi yöntemi kullanılmıştır. Dışa dönüklük, duygusal dengesizlik ve sorumluluk kişilik özelliklerinin ergen öznel iyi oluşunu açıklayan önemli kişilik özellikleri olduğu sonucuna varılmıştır.

- Yağışan, Nihan - Koca, Şehriban, *Mesleki Müzik Eğitimi Alan ve Almayan Lise Öğrencilerinin Genel Kişilik Özelliklerinin Kişilik Envanterlerine Göre İncelenmesi*, 2010, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(1), 15-24.

ÖZET: Mesleki Müzik Eğitimi Alan ve Almayan Lise Öğrencilerinin Genel Kişilik Özelliklerinin Kişilik Envanterlerine Göre İncelenmesi – Uzmanlar, müzik eğitiminin, çocuklara ve gençlere kendilerini fark etmeleri ve tanımalarında yardımcı olduğunu, kendilerini ifade etmelerine, kendilerine güvenlerine ve sosyalleşme süreçlerine katkıda bulunduğunu belirtmektedir. Bilindiği üzere, çocuklar ve gençlerin aldıkları müzik eğitimi, birçok nedenden ötürü çeşitlilik göstermektedir ve özellikle de amaçlar, yollar ve derslerin yoğunluğu okul türlerine göre değişiklik göstermektedir. Bu bağlamdan yola çıkarak, mesleki müzik eğitimi alan ve almayan liselerin güzel sanatlar bölümü öğrencileri genel bir kişilik envanteri yoluyla araştırılmıştır ve bu öğrencilerin gençlik döneminde kişilik gelişimlerine müziğin katkısını tespit etmek için bir araştırma yürütülmüştür. Bu çalışmada, güzel sanatlar liselerinin son sınıfına giden 140 öğrenci ile genel liselerin son sınıfına giden 140 öğrenci olmak üzere toplam 280 öğrenci rastgele seçilerek öğrencilere, "sosyal, kişisel ve genel uyum" düzeyleri konusunda karakteristiklerini tespit etmek üzere 168 soruluk bir kişilik envanteri uygulanmıştır. Araştırma sonucunda aşağıdaki bulgular elde edilmiştir: "aile ilişkileri, sosyal ilişkiler, sosyal normlar, anti-sosyal eğilimler", "kendini gerçekleştirme, duygusal kararlılık, nörotik eğilimler ve psikotik belirtiler" alt ölçekleri dahil olmak üzere, "genel uyum, sosyal uyum ve kişisel uyum" düzeyleri incelendiğinde, mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin puanları, mesleki müzik eğitimi almayan öğrencilerden anlamlı ölçüde yüksek bulunmuştur. Çalışma sonuçları, müzik eğitiminin, gençlerin kişiliğini olumlu ölçüde desteklendiğini göstermiştir.

- Palancı, Mehmet - Özbay, Yaşar - Kandemir, Mehmet - Çakır, Osman, *Üniversite Öğrencilerinin Başarı Amaçlılıklarının Beş Faktör Kişilik Modeli ve Mükemmeliyetçilik Kişilik Özellikleri ile Açıklanması*, 2010, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, (1), 31-46.

ÖZET: Son yıllarda başarı kavramının bireylerin "öğrenme amaçları" ve "performans amaçları" kapsamında ele alınarak açıklanması önemli bulunmaya başlanmıştır. Öğrencilerin başarı hedeflerini belirlemesine çok faktörlü kişi içi ve dışı süreçlerin etki ettiği bilinmektedir. Bu araştırmada, kişi içi tutarlı davranış kalıpları ile performans amaçlarına etki ettiği değerlendirilen psiko-sosyal süreçler ve ilişkili kişilik özellikleri kullanılarak başarı amaçlılığı yordanmaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerin başarı amaç oryantasyonunun, beş faktör kişilik özellikleri (nevrotiklik, dışa dönüklük, açıklık, uyumluluk ve sorumluluk) ve mükemmeliyetçilik kişilik özellikleriyle yordanabileceğine ilişkin anlamlı sonuçlar bulunmuştur.

- Ekşi, Halil, *Üniversite Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri ile Başa Çıkma Tarzları: Kanonik Korelasyonel Bir Analiz*, 2010, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 10(4), 2141-2176.

ÖZET: Başaçıkma tarzlarının, kişilik gibi kişinin istikrarlı karakteristikler, yoksa stresli durumla ilişkili bilişsel değerlendirme gibi duruma özgü değişkenler tarafından belirlendiği tartışması hala gündemdeki yerini korumaktadır. Bu çalışmada, Marmara üniversitesinin çeşitli bölümlerine kayıtlı 237 öğrencinin (%53,2'si erkek ve ortalama yaş 22.22) başaçıkma stratejileri ile kişilik ayırt edici özelikleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Katılımcılar Stresle Başaçıkma Tarzları Ölçekleri ile NEO Beş

Faktör Envanterini doldurmuşlardır. Kanonik Korelasyon analizi, sorumluluk ayırıcı özelliği yüksek olanların stresli durumlarda daha fazla kendine güven, iyimserlik ve dine yönelme başaçıkma tarzlarını kullandıklarını dışa dönüklerin ise kendine güven ve sosyal destek arama tarzlarını daha fazla kullandıklarını göstermektedir.

- Yıkılmaz, Murat - Hamamcı, Zeynep, *Akılcı Duygusal Eğitim Programının Lise Öğrencilerinin Akılcı Olmayan İnançları ve Algılanan Problem Çözme Becerileri Üzerine Etkisi*, 2011, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4(35), 54-65.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, Akılcı Duygusal Eğitim Programının lise öğrencilerinin akılcı olmayan inançları ve algılanan problem çözme becerileri üzerine etkisini incelemektir. Araştırmada, öntest, sontest ve izleme ölçümlü deneysel bir desen kullanılmıştır. Araştırmanın denekleri akılcı olmayan inanç düzeyleri yüksek ve problem çözme becerilerine dair algıları düşük olan lise öğrencileridir. Denekler tesadüfi örnekleme yöntemi ile deney, plasebo ve kontrol gruplarına atanmıştır. Araştırma verileri Problem Çözme Envanteri ve Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği-Ergen Formu kullanılarak elde edilmiştir. Deney grubuna Akılcı Duygusal Eğitim Programı, plasebo grubuna da iletişim ve kendini açma becerilerini içeren bir eğitim programı uygulanmıştır. Kontrol grubu ile herhangi bir uygulama gerçekleştirilmemiştir. Sontest deneysel işlemin bitmesinden 15 gün sonra, izleme ölçümleri ise oturumların bitmesinden üç ay ve bir yıl sonra gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizi için karışık desenler için iki yönlü varyans analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda Akılcı Duygusal Eğitim Programının lise öğrencilerinin akılcı olmayan inançlarını azaltmada ve algılanan problem çözme becerilerini geliştirmede etkili olduğu bulunmuştur.

- Başol, Oğuz - Dursun, Salih - Aytaç, Serpil, *Kişiliğin Girişimcilik Niyeti Üzerine Etkisi: Üniversiteli Gençler Üzerine Bir Uygulama*, 2011, İş Güç: Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 13(4), 7-22.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin girişimci öz-yeterlilik özellikleri ile kişilikleri arasındaki ilişkinin araştırılmasıdır. Bu çalışmanın örneklemini, bir üniversiteden rassal olarak seçilen 250 öğrenci oluşturmaktadır. Bu çalışmada, Eysenck Kişilik Anketi ve Girişimci Öz Yeterlilik Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, girişimcilik öz yeterliliği boyutlarından "beklenmedik durumlarla başa çıkma" boyutunda erkek öğrenciler ile kız öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bunun yanı sıra, dışa dönüklük kişilik boyutunun; "yeni ürün ve pazar fırsatları geliştirmek", "yenilikçi bir çevre oluşturmak", "yatırımcılarla ilişkileri başlatmak", "temel amacı tanımlamak", "beklenmedik zorluklarla baş etmek" ve "temel insan kaynakları geliştirmek" boyutları ile pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki içinde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca nörotisizm kişilik boyutunun "yenilikçi bir çevre oluşturmak" ve "yatırımcılarla ilişkileri başlatmak" boyutları ile negatif yönlü ve anlamlı bir ilişkide olduğu bulunmuştur.

- Taymur, İbrahim - Türkçapar, M. Hakan - Örsel, Sibel - Sargın, Emre - Akkoyunlu, Serkan, *Kişilik İnanç Ölçeği- Kısa Formunun (KİÖ-KTF) Türkçe Çevirisinin Üniversite Öğrencilerinde Geçerlilik, Güvenilirliği*, 2011, Klinik Psikiyatri Dergisi, 14(4), 199-209, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı Kişilik inanç Ölçeği- Kısa Formunun (KİÖ-KTF) Türkçe çevirisinin geçerlilik, güvenilirliği ve psikometrik özellikleri araştırılmasıdır. Yöntem: Kişilik inanç Ölçeği Kısa Türkçe formu 232 üniversite öğrencisine uygulanmıştır. Çalışmaya alınan gruba ayrıca ölçüt bağlantılı geçerliği test etmek için Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği (FOTÖ-A) ve Mizaç ve Karakter Envanteri (MKE) kullanılmıştır. Bulgular: Tüm test için 65 maddelik ölçeğin Cronbach a değeri 0.92 olarak bulunmuştur. Alt ölçeklere ait Cronbach a değerleri 0.61-0.85 arasında ve en düşük histrionik en yüksek paranoid kişilik için bulunmuştur. Ölçeğin uzun versiyonuyla kısa versiyonu arasında en çok etkilenen alt ölçekler bağımlılık ve histrionik alt ölçekleridir. Gözlemlenen güvenilirlik değerleri çekingen, bağımlı ve histrionik alt ölçekleri dışında yükseklik göstermektedir. Faktör analizi sonunda toplam varyansın %58.1'ini açıklayan anlamlı 2 faktör elde edilmiştir. KİÖ'nün uzun Türkçe formunun geçerlilik güvenilirlik analizinde hem de PBQ'nun orijinal geçerlik ve güvenirlik çalışmasında olduğu gibi faktör 1'de pasif-agresif, obsesif-kompulsif, antisosyal, narsisistik, histrionik, şizoid ve paranoid; faktör 2'de ise bağımlı ve çekingen boyutlar yer almaktadır. Bütün KİÖ-KTF alt ölçekleri FOTÖ-A'nın mükemmeliyetçilik alt ölçeği ile anlamlı şekilde korele idi. TCI alt skalaları ile KİÖ-KTF'nin alt skalaları arasında korelasyonlar bulunmaktaydı. Sonuç: KİÖ-KTF'ye ait bu bulgular bize ölçeğin kişilikle ilgili inançları belirlemede güvenilir bir araç olduğunu göstermektedir.

- Sığrı, Ünsal - Gürbüz, Sait, *Akademik Başarı ve Kişilik İlişkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma*, 2011, Savunma Bilimleri Dergisi, 10(1), 30-48.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin akademik başarıları ile beş faktörlü kişilik özellikleri arasındaki olası ilişkileri incelemektir. Çalışmanın örneklemi, Ankara ve İstanbul'da bulunan iki devlet üniversitesindeki 458 öğrenciyi (284'ü erkek, 174'ü kadın) kapsamaktadır. Araştırmada incelenen kişilik özellikleri, Beş Faktörlü Kişilik Kuramı'na dayalı olarak yazında mevcut olan envanterlerden istifade edilerek geliştirilen bir ölçek vasıtasıyla, öğrencilerin akademik başarıları ise genel not ortalamaları temel alınarak ölçülmüştür. Araştırma sonucunda, beş faktörlü kişilik özelliklerinden dışa dönüklük haricinde, sorumluluk, uyumluluk, duygusal denge ve açıklık faktörlerinin akademik başarı ile olumlu yönde ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Tüm değişkenlerin çoklu regresyon modelinde ele alınmasıyla, sorumluluğun akademik başarıyı yordayan en önemli özellik olduğu ve bunu açıklık özelliğinin izlediği görülmüştür. Buna ilave olarak, bu çalışma ile geliştirilen beş faktörlü kişilik ölçeğinin psikometrik özelliklerinin kısmen tatmin edici düzeyde olduğu ve ileriki çalışmalarda kullanılabileceği sonucuna varılmıştır.

- Şahin, Hülya - Ünüvar, Perihan, *Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Empatik Becerileri ve Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi*, 2011, e-Journal of New World Sciences Academy, 6(1), 1216-1226.

ÖZET: Bu çalışmada eğitim fakültesi öğrencilerinin empatik becerileri ve kişilik özellikleri incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Burdur Eğitim Fakültesi 2009-2010 öğretim yılı bahar döneminde öğrenim gören, birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinden 317'si oluşturmaktadır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, eğitim fakültesi öğrencilerinin empatik becerilerinin cinsiyetlerine göre farklılaşmadığı, öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre ise; dördüncü sınıflar lehine farklılaştığı görülmüştür. Kişilik özelliklerine göre, erkek öğrencilerin daha psikotik, kız öğrencilerin ise yalan eğilimli oldukları bulgusu elde edilmiştir. Birinci sınıf öğrencilerinin daha psikotik ve nevrotik oldukları son sınıf öğrencilerinin ise daha dışa dönük oldukları görülmüştür. Öğrenim görülen programa göre

ise; Türkçe Öğretmenliği öğrencileri ile Güzel Sanatlar programlarında öğrenim gören öğrencilerin, okulöncesi öğretmenliği programında öğrenim gören öğrencilere oranla anlamlı derecede psikotik özellik gösterdikleri bulgusu elde edilmiştir.

- Dereboy, İ. Ferhan - Çelen, Nermin, *Türk Gençlerinde Kimlik Gelişimi ve Kimlik Sorunları, Ankara, Türkiye'de Gençlik: Ne Biliyoruz, Ne Bilmiyoruz*, 2012, Türkiye Çocuk Ve Genç Psikiyatrisi Derneği, 83-113.
- Özdemir, Osman - Özdemir, Pınar Güzel - Kadak, Muhammed Tayyib - Nasıroğlu, Serhat, *Kişilik Gelişimi*, 2012, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar Dergisi, 4(4), 566-589, Ankara.

ÖZET: Kişilik, bireyi başkalarından ayıran doğuştan getirdiği ve sonradan kazanılan özelliklerin bütünüdür. Kişilik, bireyin zihinsel, duygusal, sosyal ve fiziksel özelliklerinin süreklilik gösteren yönlerini içerir. Kişiliğin gelişim sürecini açıklamak için çok sayıda kuram geliştirilmiştir. Her bir gelişim kuramı, insan gelişiminin özellikle bir alanını odak noktası olarak kabul ederek bu gelişimi genel olarak diğer alanlarla da bütünleşecek biçimde ortaya koymuşlardır. Kişilik ile ilgili birçok kuramın birleştiği görüşlerden biri yaşam sürecinde çocukluğun, özellikle ilk 5-6. yılın, kişiliğe olan etkisinin büyük olduğudur. Doğuştan gelen genetik özellikler ve çevresel faktörlerin etkileşimi uzun bir büyüme-gelişme sürecinde kendine özgü bir kişilik ortaya çıkarmaktadır. Temel ihtiyaçlarını toplumla çatışma haline düşmeden karşılayabilen insanların psikolojik bakımdan sağlıklı kimseler olduğu söylenebilir.

- Aslan, Sevda, *Türk Geç Ergenlerde Beş Faktör Kişilik Boyutlarının Ergenlerin Benlik Saygılarıyla Yordanması*, 2012, Erzincan Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, 14(1), 25-40, Erzincan.

ÖZET: Bu çalışmada, geç ergenin beş faktör kişilik boyutlarının benlik saygısının yordayıcılığı açısından değerlendirilerek beş faktör kişilik boyutu ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 98'i (%80.3) kız, 24'ü (%19.7) erkek olmak üzere toplam 122 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (Bacanlı, İlhan ve Aslan, 2009) ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (Rosenberg, 1965; Çuhadaroğlu, 1986) kullanılmıştır. Elde edilen veriler, çoklu regresyon analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, Beş Faktör Kuramı'na dayalı geliştirilen Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi'nin dışa dönüklük ve deneyime açıklık, sorumluluk boyutları ile benlik saygısı arasında olumlu yönde ilişki bulunmuştur. Araştırma bulguları alan yazında daha önce yapılan araştırma bulguları ile tartışılmış ve öneriler sunulmuştur.

- Yıldız, Sebahattin - Boz, İlknur Taştan - Yıldırım, Bahadır Fatih, *Kişilik Tipi ile Olumlu Sosyal Davranış Arasındaki İlişki: Marmara Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma*, 2012, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 26(1), 215-233, Erzurum.

ÖZET: Bu araştırmada, üniversite gençlerinin kişilik tiplerinin ve sergiledikleri olumlu sosyal davranışlarının neler olduğunu ve bunlar arasında ilişki olup olmadığını incelemek amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin %59'unun A tipi, %41'inin B tipi kişilikte olduğu; sırasıyla gizli, itaatkâr, özgeci ve kamusal olumlu sosyal davranışı daha fazla sergilediği gözlenmiştir. Ayrıca öğren-

cilerin kişilik türüne göre olumlu sosyal davranış sergileme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı; cinsiyete, harcama tutarına, baba ve anne eğitim düzeyine göre olumlu sosyal davranış sergileme düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar olduğu; kamusal boyut ile diğer boyutlar arasında negatif ilişkiler gözlenmişken gizli, itaatkâr ve özgeci boyutlar arasında pozitif yönde ilişkiler olduğu ortaya çıkmıştır.

- Kurt, Hakan - Ekici, Gülay - Aksu, Özlem - Aktaş, Murat, *Öğretmen Adaylarının Kişilik Tipleriyle Sınıf Yönetimi Profilleri Arasındaki İlişkisinin Değerlendirilmesi*, 2013, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 2(2), 189-198, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, öğretmen adayların kişilik tipleriyle sınıf yönetimi profilleri arasındaki ilişkiyi değerlendirmektir. Araştırma tarama modeline göre hazırlanmıştır. Araştırmaya toplam 297 öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmada kişilik tiplerini belirlemek için "The Keirsey Temperament Sorter-II" ölçeği kullanılırken, sınıf yönetimi profillerini belirlemek için ise "Sınıf Yönetimi Profili Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçeklerin geneli için Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayıları 0.76 ve 0.85 olarak bulunmuştur. Verilerin analizinde betimsel istatistiklerin yanında, Kay-Kare testi ve Pearson korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Araştırma sonunda elde edilen en önemli sonuçlar şunlardır; öğretmen adaylarının en fazla takdir edilen sınıf yönetimi profilini kullanmayı tercih ettikleri belirlenirken, bunu otoriter, aldırmaz ve başıboş sınıf yönetimi profillerinin izlediği belirlenmiştir. Kişilik tipleri açısından öğretmen adaylarının en fazla koruyucu kişilik tipine sahip oldukları belirlenirken, bunu idealistler, zanaatçılar ve mantıklılar izlemektedir. Koruyucu kişilik tipine sahip olan öğretmen adaylarının da en fazla takdir edilen sınıf yönetimi profilini kullanmayı tercih ettikleri tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının kişilik tipleriyle sınıf yönetimi profilleri arasında pozitif yönde ve orta düzeylerde ilişkiler olduğu belirlenmiştir.

- Korkmaz, Mediha - Somer, Oya - Güngör, Duygu, *Ergen Örneklemde Beş Faktör Kişilik Envanteri'nin Cinsiyetlere Göre Ortalama ve Kovaryans Yapılarıyla Ölçme Eşdeğerliği*, 2013, Eğitim ve Bilim Dergisi, 38(70), 121-134, Ankara.

ÖZET: Bu araştırmanın temel amacı, Beş Faktör Kişilik Modeli çerçevesinde geliştirilen Beş Faktör Kişilik Envanteri'nin (5FKE) ergen örneklemde yapı geçerliğini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda kız ve erkek karşılaştırma gruplarında kişilik envanterinin cinsiyetler arası ölçme eşdeğerliği, yapısal eşitlik modellemeleri kapsamındaki ortalama ve kovaryans yapı analizi ile test edilmiştir. Araştırmanın katılımcılarını İzmir İli'ndeki 3 lisede (2 devlet, 1 özel lise) kayıtlı olan toplam 490 lise öğrencisi (%63,1 kız, %36,9 erkek, yaş ortalaması 16,59 ve standart sapması 0,841) oluşturmaktadır. 5FKE'nin iç tutarlık güvenirlik analizleri sonucunda Cronbach's Alpha katsayıları temel faktörler düzeyinde .78 (özdenetim/sorumluluk) ve .93 (duygusal tutarsızlık) ranjları arasında bulunmuştur. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda da ergenlerde beş faktör kişilik yapısının, yetişkinlerde saptandığı biçimde aynı faktör örüntüsüne sahip olduğu tespit edilmiştir. Ölçme modeli, 5FKE'nin gözlenen on yedi alt boyut ve beş temel örtük faktörden oluşturulmuş, cinsiyetler arası ölçme eşdeğerliği ortalama ve kovaryans yapı analizleri iç içe geçmiş beş farklı hiyerarşik model ile test edilmiştir. 5FKE'nin cinsiyet gruplarında faktör yapısını tamamen sağladığı, skalar değişmezlik aşamasında kısmi skalar modelin veriye uyum gösterdiği ve katı değişmezlik koşulunun kabul edilebilir düzeyde sağlandığı tespit edilmiştir.

- Akyol, Aysel Köksal - Salı, Güneş, *Çalışan ve Çalışmayan Ergenlerin Mükemmeliyetçi Kişilik Özelliği ile Empatik Eğilimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2013, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 13(4), 2017-2042, İstanbul.

ÖZET: Bu araştırma çalışan ve çalışmayan 15-17 yaş grubu ergenlerin mükemmeliyetçi kişilik özellikleri ve empatik eğilimlerini incelemek ve mükemmeliyetçilikleri ile empatik eğilimleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Kayseri il merkezinde bulunan bir mesleki eğitim merkezi ile iki genel liseye devam eden 531 çocuk oluşturmuştur. Betimsel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilen çalışmanın verilerinin toplanmasında Genel Bilgi Formu, KA-Sİ Çocuk ve Ergenler İçin Empatik Eğilim Ölçeği – Ergen Formu ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde ilişkisiz ölçümlerde iki faktörlü varyans analizi (ANOVA), LSD çoklu karşılaştırma testi, Pearson korelasyon katsayısı önemlilik testi ve aşamalı çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; çalışma durumunun ergenlerin mükemmeliyetçiliğin düzen alt faktöründe çalışmayan ergenlerin lehine, hatalara aşırı ilgi ve ailesel eleştiri alt faktörlerinde çalışan ergenlerin lehine; cinsiyetin mükemmeliyetçiliğin düzen alt faktöründe kızlar lehine istatistiksel açıdan anlamlı fark yarattığı saptanmıştır (p .01). Çalışma durumunun ergenlerin bilişsel empati alt boyutunda çalışmayan ergenlerin lehine; cinsiyetin empatik eğilimin alt boyutları ve toplam empati puanında kızlar lehine; yaşın bilişsel empati ve toplam empati puanında 17 yaş grubu lehine istatistiksel açıdan anlamlı farka neden olduğu görülmüştür (p .01). Yapılan korelasyon testi sonucunda da; duygusal empati ve toplam empati ile düzen, hatalara aşırı ilgi, aile beklentileri, kişisel standartlar alt faktörleri ve toplam mükemmeliyetçilik arasında; bilişsel empati ile düzen, aile beklentileri, kişisel standartlar alt faktörleri ve toplam mükemmeliyetçilik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif bir ilişkinin olduğu saptanmıştır (p .01). Yapılan aşamalı çoklu regresyon analizi sonucunda ise ergenlerin mükemmeliyetçilik ölçeğine ait düzen alt faktör puanlarının ergenlerin duygusal empati, bilişsel empati ve toplam empati eğilimlerini pozitif yönde anlamlı bir biçimde yordadığı belirlenmiştir.

- Sarıcaoğlu, Halim - Arslan, Coşkun, *Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Olma Düzeylerinin Kişilik Özellikleri ve Öz-Anlayış Açısından İncelenmesi*, 2013, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 13(4), 2087-2104, İstanbul.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi olma, kişilik özellikleri ve öz-anlayış düzeyi arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik olup kişilik özellikleri ve öz-anlayış düzeyinin psikolojik iyi olma düzeylerini anlamlı olarak yordayıp yordamadığını belirlemektir. Araştırma grubu Selçuk Üniversitesi'nden 232 (%36,5), Cumhuriyet Üniversitesi'nden 195 (%30,7) ve Ahi Evran Üniversitesi'nden 209 (%32,9) eğitim fakültesi öğrencisinden oluşmaktadır. Farklı bölümlerde öğrenim görmekte olan öğrencilerden tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilmiş 405'i kız (%67,5) 231'i erkek (32,5) toplam 636 öğrenci araştırma grubunu oluşmaktadır. Araştırma verileri Psikolojik İyi Olma Ölçeği, Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi, Öz-Anlayış Ölçeği ve kişisel bilgi formu kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin analizinde, Pearson momentler çarpım korelasyonu ve aşamalı regresyon analizi teknikleri kullanılmıştır. Psikolojik iyi olmanın tüm alt boyutları ile öz-anlayış arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Psikolojik iyi olma alt boyutlarının, kişilik özelliklerinden nevrotizm alt boyutu ile negatif, diğer kişilik özellikleri alt boyutları arasında ise pozitif yönde anlamlı ilişki bulunurken, özerklik ile yumuşak başlılık arasında ilişki bulunamamıştır. Kişilik özellikleri ve

öz-anlayış, psikolojik iyi olmanın tüm alt boyutlarını anlamlı düzeyde yordamaktadır. Psikolojik iyi olmanın diğerleriyle olumlu ilişkiler alt boyutunun en önemli yordayıcısının dışa dönüklük olduğu; özerklik, çevresel hâkimiyet, yaşam amacı ve kendini kabul alt boyutlarının öne çıkan yordayıcısının öz-anlayış olduğu, bireysel gelişim alt boyutunu en iyi yordayan değişkenin ise kişilik özelliklerinden deneyime açıklık olduğu görülmüştür.

- Çam, Zekeriya, *Ergenlerde Genel ve Akademik Erteleme Davranışının Yordayıcısı Olarak Beş Büyük Kişilik Özelliği*, 2013, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 2(2), 89-96, Ankara.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı genel ve akademik erteleme davranışının yordayıcısı olarak beş büyük kişilik özelliğinin rolünü incelemektir. Bu amaçtan hareketle Kocaeli ilinde lise öğrenimine devam eden ve farklı sosyo-ekonomik düzeydeki (SED) 479 katılımcıdan veri toplanmıştır. Katılımcıların 258'i (%53,9) erkek ve 221'i (%46,1) kızlardan oluşmakta ve yaş ortalaması X =16.26'dır. Bu çalışmada katılımcılardan veri toplamak amacıyla Çakıcı (2003) tarafından geliştirilen Genel Erteleme ve Akademik Erteleme ölçekleri, John ve Srivastava (1999) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlama çalışması Evinç (2004) tarafından yapılan Beş Büyük Kişilik Özelliği Envanterinden yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre beş büyük kişilik özelliği, genel ertelemenin %46'sını (R2=.457; F=79,356; p<0.001), akademik ertelemenin ise %36'sını (R2=.357; F=52,460; p<0.001) açıklamaktadır. Bu sonuçlara dayalı olarak liseye devam eden ergenlerde beş büyük kişilik özelliğinin genel ve akademik ertelemeyi anlamlı bir şekilde yordadığı söylenebilir.

- Aslan, Sevda, *The Prediction of Separation-Individuation in Turkhis Late Adolescents Through Five Factor Personality Dimension (Türk Geç Ergenlerde Beş Faktör Kişilik Boyutlarıyla Ayrışma Bireyleşmenin Yordanması)*, 2013, Eğitim Araştırmaları Dergisi, 13(51), 7-28, Ankara.

ÖZET: Problem Durumu: Ayrışma bireyleşme, ergenin bağımsızlık ve özerlik yolunda anne, baba gibi bakım verenlerle ilişkisinde, anne babaya olan bağımlılıklardan uzaklaşarak bu ilişkiyi yeniden tanımlamasıdır. Ayrışma bireyleşme süreci boyunca ergenlerin fiziksel, zihinsel ve kişiler arası gelişimleriyle ebeveynlerinden gittikçe artan bir şekilde ayrışması beklenmektedir, ergenlik döneminde, ayrışma bireyleşmeye eşlik eden iç değişiklikler kararsızlık, yetersizlik ve yabancılaşmadır. Bu değişikliklerle karakteri şekillenme sürecinde olan ergenin egosu tarafından yeniden ruhsal yapılanmayı sağlanmaktadır. Ergenin arıne ve babadan ayrışma bireyleşme ve farklı bir birey olarak topluma katılma sürecinde bireysel kişilik özellikleri önemli hâle gelmektedir. Ergen bir taraftan ayrışma bireyleşmesini sürdürürken, bir taraftan da birey olarak düşünce, duygu ve eylemlerinin tutarlı kalıplarını göstermek durumundadır. Bireyin, özellikle anne babasından ayrışma bireyleşmesi yetişkin kimliğinin oluşmasında etkilidir. Bu süreçte ergenin bireysel farklılıklarının sürekli boyutları olarak sahip olduğu temel kişilik eğilimleri, aynşma bireyleşmesi sürecinde etkili olacaktır. Araştırmanın Amacı: Bu çalışmanın amacı, Türk geç ergenlerin ayrışma bireyleşmelerine ilişkin değerlendirmelerinin beş faktör kişilik boyutlarının yordayıcılığı açısından değerlendirilerek ayrışma bireyleşme ile beş faktör kişilik boyutları arasındaki ilişki araştırılmasıdır. Araştırmanın Yöntemi: Araştırmanın çalışma grubunu Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi; Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi; Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nden 2009-2010 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde 1.-4. sınıflarında öğrenim görmekte olan 156 kız, 87 erkek olmak üzere toplam 243 öğrenci oluşturmaktadır. Ancak araştırmaya katılan öğrencilerin 10'nundan elde edilen veriler eksik veya

hatalı işaretlemeler nedeniyle analiz dışı tutulmuş; analizler 233 kişilik veri seti üzerinden yapılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Ergen Ayrışma Bireyleşme Ölçeği" ve "Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi" kullanılmıştır. Ergen Ayrışma Bireyleşme ölçeği dokuz alt ölçek ve toplam 103 maddeden oluşmaktadır. Bu alt ölçekler; ayrışma kaygısı, kısıtlanma kaygısı, bakım veren kişiye bağlanma, akrana bağlanma, öğretmene bağlanma, aynalamayı yaşama, bağlılığı inkâr, reddedilme beklentisi ve sağlıklı ayrışmadır. Ergen Ayrışma Bireyleşme Ölçeği'nin her bir alt ölçeği için bulunan iç tutarlılık güvenirlik katsayılan; ayrışma kaygısı .75, kısıtlanma kaygısı .79, akrana bağlanma .71, öğretmene bağlanma .63, aynalamayı yaşama .91, bağlılığı inkâr .72, reddedilme beklentisi .82, sağlıklı ayrışma .39 ve bakım veren kişiye bağlanma ,65'dir. Ergen Ayrışma Bireyleşme Ölçeği'nin her bir alt ölçeği için bulunan test tekrar test güvenirlik katsayıları; ayrışma kaygısı .86, kısıtlanma kaygısı .85, akrana bağlanma .66, öğretmene bağlanma .65, aynalamayı yaşama .82, bağlılığı inkâr .70, reddedilme beklentisi .85, sağlıklı ayrışma .55 ve bakım veren kişiye bağlanma .78'dir. Yapı geçerliği çalışmasında uygulanan faktör analizi sonucunda ölçeğin kuramsal yapısına uyan dokuz faktörün açıkladığı varyans oranı %32.7 olarak bulunmuştur. Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT), 40 sıfat çiftinden oluşan 1-7 arasında derecelendirilen likert tipi bir ölçektir. SDKT dışadönüklük, yumuşak başlılık, sorumluluk, duygusal dengesizlik ve deneyime açıklık olarak beş boyuttan oluşmaktadır. Beş boyut, SDKT'ne ait varyansın %52.63'ünü açıklamaktadır. Beş boyutun faktör yüklerinin .367-.793 arasında değiştiği görülmektedir. Testin test-tekrar test güvenirlik katsayısı dışadönüklük için .85, yumuşak başlılık için .86, sorumluluk için .71, duygusal dengesizlik için .85 ve deneyime açıklık için .68 olarak bulunmuştur. Cronbach Alfa Katsayıları ise dışadönüklük için .89, yumuşak başlılık için .87, sorumluluk için .88, duygusal dengesizlik için .73 ve deneyime açıklık için .80 olarak bulunmuştur. Bu iki ölçekten elde edilen puanlar SPSS 11.5 kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde, çoklu regresyon analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın Bulguları: Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi'nin (SDKT) dışadönüklük, yumuşak başlılık, sorumluluk, duygusal dengesizlik ve deneyime açıklık olarak beş boyutunun Ayrışma Bireyleşme Ölçeği'nin dokuz alt ölçeğini yordayıp yordamadığına ilişkin kurulan modelde; dışadönüklük ayrılık kaygısını anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Yumuşak başlılık boyutu kısıtlanma kaygısını anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Duygusal dengesizlik, deneyime açıklık ve yumuşak başlılık boyutları, bakım veren kişiye bağlanmayı anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Dışadönüklük boyutu, akrana bağlanmayı anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Duygusal dengesizlik, yumuşak başlılık ve sorumluluk boyutları, öğretmene bağlanmayı anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Dışadönüklük, duygusal dengesizlik, deneyime açıklık ve yumuşak başlılık boyutları, aynalamayı yaşamayı anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Yumuşak başlılık boyutu, bağlılığı inkârı anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Dışadönüklük, deneyime açıklık ve yumuşak başlılık boyutları reddedilme beklentisini anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi'nin (SDKT) boyutlarının hiçbirisi sağlıklı ayrışmayı yordamamaktadır. Araştırmanın Sonuçları ve Öneriler: Araştırma sonucunda, aynşma bireyleşme sürecinde ayrılık kaygısı, akrana bağlanma, aynalamayı yaşama dışadönüklük boyutu ile olumlu yönde ilişki gösterirken, reddedilme beklentisi dışadönüklük boyutu ile ters yönde ilişki göstermektedir, dışadönüklük ayrılık kaygısını anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Kısıtlanma kaygısı, öğretmene bağlanma, aynalamayı yaşama, bağlılığı inkâr yumuşak başlılık boyutu ile ters yönde ilişki göstermektedir. Diğer yandan bakım veren kişiye bağlanma, reddedilme beklentisi yumuşak başlılık boyutu ile olumlu yönde ilişki göstermektedir. Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri kapsamında öğrencilerin beş faktör kişilik boyutları ve ayrışma bireyleşmeleri üzerine çalışmalar yapılarak onların bazı ayrışma bireyleşme problemleriyle karşılaşmaları önlenebilir. Bu araştırma ayrışma bireyleşme sürecini tamamlayan çalışma grubuyla tekrarlanarak bu araştırma sonucunu gelişimsel olarak destekleyip desteklemediği test edilebilir.

- Deniz, Metin - Çok, Figen - Duyan, Veli, *Duygusal Özerklik Ölçeği'nin Ergenler İçin Uyarlanması ve Psikometrik Özellikleri*, 2013, Eğitim ve Bilim Dergisi, 38(167), 352-363, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, ergenlikte önemli bir gelişimsel özellik olan duygusal özerkliği ölçmek için Steinberg & Silverberg (1986) tarafından geliştirilen Duygusal Özerklik Ölçeği'nin (Emotional Autonomy Scale) Türkçeye uyarlanmasıdır. Özgün formu İngilizce olan ölçek, toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Özgün ölçek hem alanda hem de dilde uzman olan altı öğretim elemanı tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Ayrıca, ölçeğin geri çevirisi iki alan uzmanı tarafından yapılmıştır. Daha sonra, ölçeğin özgün ve Türkçe formu uzman görüşüne sunulmuş ve onlardan gelen öneriler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak son form oluşturulmuştur. DÖÖ'nün Türkçe versiyonu Ankara'da 8., 9., 10. ve 11. sınıflara devam eden toplam 720 öğrenciye uygulanmıştır. Özgün çalışmadaki 4 faktörlü yapının test edildiği pilot çalışmada, faktörlerin orijinal faktör desenine uygun bir biçimde dağılmadığı gözlenmiştir. Türk ergen örnekleminde ana-babayı birey olarak görme alt boyutunun düşük yük değerlerine sahip olduğu belirlenmiş olduğundan bu çalışmada DÖÖ' nün üç faktörlü yapısı doğrulayıcı faktör analizi yöntemiyle test edilmiştir. Araştırma sonuçları, DÖÖ' nün üç faktörlü yapısının doğrulandığını ve ergenlerin duygusal özerklik düzeylerini ölçmede kullanılabileceğini ortaya koymaktadır.

- Yurttagüler, Laden, *Türkiye'de Gençlerin Özerkliği, 2014, ŞEBEKE: Gençlerin Katılımı Projesi-Yeni Zamanlarda Genç Yurttaşların Katılımı Konferansı Bildiriler Kitabı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Şebeke Gençlerin Katılımı Projesi Kitapları+* kitabı içinde, 107-113, İstanbul.
- Tatlılıoğlu, Kasım, *Üniversite Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Kuramı'na Göre Kişilik Özellikleri Alt Boyutlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*, 2014, Tarih Okulu Dergisi, 7(8), 939-971, İzmir.

ÖZET: Bu araştırmada, Beş Faktör Kişilik Kuramı'na göre, kişilik özellikleri alt boyutları (dışadönüklük, deneyime açıklık, yumuşak başlılık, sorumluluk ve duygusal dengesizlik/nevrotizm); "cinsiyet, sınıf, üniversiteye giriş puan türü, yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer, aile geliri, aile yapısı ve anne-baba tutumu" değişkenlerine göre incelenmiştir. Elde edilen araştırma bulgularına göre; cinsiyet değişkeni açısından üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri alt boyutlarından dışadönüklük, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve sorumluluk puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı (p>.05), duygusal dengesizlik/nevrotizm alt boyutunda ise cinsiyet değişkeni açısından anlamlı düzeyde farklılaştığı (p.05), dışadönüklük ve deneyime açıklık alt boyutunda sınıf değişkeni açısından dördüncü sınıflar lehine ise anlamlı düzeyde farklılaştığı (p.05); yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer değişkeni açısından ise üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri alt boyutları duygusal dengesizlik/nevrotizm, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve sorumluluk puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı (p>.05); aile geliri değişkenine göre üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri alt boyutlarından duygusal dengesizlik/nevrotizm, dışadönüklük, deneyime açıklık ve yumuşak başlılık puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı (p>.05), sorumluluk alt boyutunda ise anlamlı düzeyde farklılaştığı; aile yapısı değişkeni açısından üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri alt boyutlarından duygusal dengesizlik/nevrotizm, yumuşak başlılık ve sorumluluk puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı (p>.05), dışadönüklük ve deneyime açıklık alt boyutunda ise aile yapısı değişkeni açısından geniş aile lehine anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olduğu (p<.05); anne-baba tutumları değişkenine göre üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri alt boyutlarından duygu-

sal dengesizlik/nevrotizm, dışadönüklük ve deneyime açıklık puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaştığı, yumuşak başlılık ve sorumluluk alt boyutlarında ise anne-baba tutumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Sayısal verilerin değerlendirilmesinde istatistik tekniklerinden t testi, Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Tukey testi kullanılmıştır.

- Konakay, Gönül - Akdemir, Ali - Ergen, Banu - Solmaztürk, Ahmet Barış - Gürer, Alper - Aktürk, Fatih - Gökdemir, Oktay - Yamaç, Ömer - Sezen, Selçuk - Yavuz, Sinem - Tın, Uğur, *Üniversite Öğrencilerinin Akademisyen ve Ebeveyn Etkileşimleri Işığında Liderlik Modeli Belirlenmesinde Karizma ve Entelektualite Etkisinin Araştırılması*, 2015, İşletme Araştırmaları Dergisi, 7(1), 205-235.

ÖZET: Türkiye nüfusunun yaklaşık %30'dan fazlasını oluşturan ve 1980-2000 yılları arasında doğanlar Y kuşağı olarak adlandırılmaktadırlar. Y kuşağındaki gençler bağımsız, girişimci, kendilerine güven duyan, kısa zamanda başarı beklentisi içinde olan, özgürlüğü ve esnekliği seven, mikro yönetimden hoşlanmayan, bireysel yaklaşım ağırlıklı karar mekanizmaları olan, bilgi iletişiminde teknolojiyi iyi kullanan kişiler olarak tanımlanmaktadırlar. Bu çalışmada Y kuşağının oluşturduğu üniversite öğrencilerinin yoğun iletişim halinde oldukları akademisyenler ve ebeveynlerinin etkisi altında nasıl bir liderlik profili arzuladıkları, demografik değişkenler açısından liderliğin karizmatik etkisinin mi, entelektüel etkisinin mi ağırlıklı olduğu araştırılmıştır. Araştırmada verilerin analizi için faktör analizi, t testi ve Anova testleri yapılmıştır. Yapılan testler sonucunda cinsiyet ve eğitim değişkeninde farklılıklar tespit edilirken; yaş, gelir, tüketim, yöre ve ebeveynlerin eğitim durumlarına göre farklılıklar bulunmamıştır.

- Abdioğlu, Hasan - Kılıç, Recep - Çalış, Nevzat, *Öğrencilerin Ders Başarısı Üzerinde Kişilik Özelliklerinin Etkisi: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma*, 2015, Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(1), 84-110.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, muhasebe ve finans dersi alan öğrencilerin kişilik özelliklerinin ders başarısına olan etkisini ölçmektir. Çalışmada veriler anket yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Araştırma katılımcılarının sayısı 177'dir. Araştırma sonucunda "sorumluluk" kişilik özelliğine sahip öğrenciler ile genel muhasebe dersi başarısı arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuca göre "sorumluluk" kişilik özelliği yüksek olan öğrenciler genel muhasebe derslerinde daha başarılı olabilirler.

- Deniz, Mehmet Engin - Kesen, Nur Feyzal, *Gençlerin Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Depresyon, Anksiyete ve Stres ile Yaşamlarında Kullandıkları Duygu Stillerinin İlişkisi*, 2015, Gençlik Araştırmaları Dergisi.
- Köse, Tuba Çengelci, *Ergenler İçin Karakter Eğitimi: Bir Araştırma Merkezine İlişkin Durum Çalışması*, 2015, Eğitim ve Bilim Dergisi, 40(179), 295-306, Ankara.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı bir Amerikan üniversitesinde, eğitim fakültesi bünyesinde yer alan ergenlik araştırma merkezindeki kuramsal ve uygulamalı çalışmaları incelemektir. Ayrıca, merkezdeki araştırmacıların karakter eğitiminde eğitim ortamı, etkinlikler ve değerlendirme sürecine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerine dayalı olarak durum çalışması kul-

lanılmıştır. Merkezde gerçekleştirilen çalışmalarda yer almış olan 9 araştırmacı katılımcıları oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme ve doküman incelemesinden yararlanılmıştır. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonuçları araştırma merkezinde, ergen gelişiminin pozitif yönlerine ilişkin çalışmalar gerçekleştirildiğini göstermektedir. Ayrıca, katılımcıların görüşleri ışığında karakter eğitiminde eğitim ortamı, etkinlikler ve değerlendirme süreci açıklanmıştır.

- Yılmaz, Enver Demirel - Ünal, Özge - Palancı, Mehmet - Kandemir, Mehmet - Örek, Alp - Akkın, Gözde - Demir, Türkay - Üstündağ, Mehmet Fatih - Gürçağ, Seniha Naşit - Aydemir, Ömer - Selçuk, Ziya, *Dokuz Tip Mizaç Ölçeği Ergen (Dtmö- E) Formunun Geçerlik-Güvenirliği ve Ergenlerde Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu ile Mizaç Tipleri Arasındaki Ilişki*, 2015, Eğitim ve Bilim Dergisi, 40(179), 361-381, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, Dokuz Tip Mizaç Modeli (DTMM)'ne dayalı olarak erişkinler için geliştirilen Dokuz Tip Mizaç Ölçeğinin (DTMÖ) 11-16 yaş arası ergen formunu (DTMÖ -E) geliştirmek (Çalışma I) ve DTMM tipleri ile Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB) arasındaki ilişkiyi incelemek ve değerlendirmektir (Çalışma II). Çalışma I'in örneklemi 11-16 yaş aralığındaki 1240 öğrenciden oluşmaktadır. 90 maddeden oluşan ölçeğin pilot formu doğrulayıcı faktör analizi, yakınsak ve ayırma (diskriminant) geçerliği ile test edilmiş ve ölçeğin 82 maddelik son hali hazırlanmıştır. Ölçüt geçerliği için ise Beş Faktör Modeli'ne dayanan Temel Kişilik Özellikleri Envanteri (TKÖE) kullanılmıştır. Sonuçlar, DTMÖ -E'nin 11-16 yaş arası ergenlerin mizaç tiplerini değerlendirmede kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu göstermektedir. Uyum indeksleri $\chi 2$ /df <3; SRMR, 0.06; RMSEA, 0.045; CF I, 0.909: TLI, 0901 olarak geçerlik verilerini destekler nitelikte hesaplanmıştır. Çalışma II'nin örneklemi ise DSM-IV tanı ölçütlerine göre DEHB tanısı almış 56 ergen ve mental retardasyon/tıbbi rahatsızlık ve DEHB tanısı bulunmayan 56 öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcıların mizaç tipleri, Çalışma-I ile Türk kültürüne uygun olarak geliştirilen DTMÖ -E aracılığıyla değerlendirilmiştir. Çalışmanın bulguları, DEHB'li ergenler arasında DTMM tiplerinden DTM7 ve DTM8'in DEHB tanısı almayan gruba göre daha fazla bulunduğunu göstermektedir. Sonuç olarak, bazı mizaç tiplerine ait özelliklerin DEHB ortaya çıkmasına yatkınlaştırıcı etkisinin olabileceği, bu özelliklerin aşırı şiddette yaşanmasının DEHB benzeri bir görünüm ortaya çıkarabileceği ve nörogelişimsel bir hastalık olan DEHB'in kişinin mizaç özellikleri ile etkileşerek DEHB kliniğini sergileyebileceği tartışılmıştır. Mevcut bulgular, eğitim çevrelerinde öğrencilerin özellikle son yıllarda sıklıkla gelişimsel bir sorun olmadığı halde DEHB olarak etiketlenmesi ve sınırlı gözlemlerle kolay tanı konmasıyla ilgili eleştirileri destekleyebilecek niteliktedir. Bunun yanı sıra DTMM'nin yaklaşımı sayesinde mizaç temelli tanı, tedavi ve psikososyal destek programlarının oluşturulabileceği ve mizaç özellikleriyle etkileşen bir faktör olarak DEHB'in ergenlerin gelişim süreçlerinde kişilik yapısına nasıl bir etkide bulunacağının öngörülebileceği öne sürülmektedir. Çalışmamız, Türkiye'de 11-16 yaş arasındaki ergenlerin mizaç tiplerini değerlendirmeye yönelik ilk ölçek geliştirme çalışması olmanın yanı sıra, DTMM tipleri ile DEHB arasındaki ilişkiyi inceleyen ilk çalışma olma özelliğindedir.

- Saygılı, Gizem - Atay, Emrah - Eraslan, Meriç - Hekim, Mesut, *Düzenli Olarak Spor Yapan ve Yapmayan Öğrencilerin Kişilik Özellikleri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2015, Kastamonu Eğitim Dergisi, 23(1), 161-170, Kastamonu.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı spor yapan ve yapmayan 8.sınıf öğrencilerinin kişilik özellikleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelemekti. Araştırmaya düzenli olarak spor yapan 61, spor yapmayan 153 ortaokul öğrencisi katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak beş faktörlü kişilik Envanteri kullanılmıştır. Katılımcıların cinsiyetleri ve lisanslı olarak spor yapma durumlarına göre kişilik özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur ($p<0,05$), ayrıca akademik başarıları ve kişilik özellikleri arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($p<0,05$). Sonuç olarak katılımcıların kişilik özellikleri ve akademik başarıları birçok farklı unsurdan etkilenmektedir. Düzenli spor yapan öğrencilerin dışa dönüklük ve açıklık kişilik özellikleri düzenli spor yapmayan öğrencilere göre daha iyidir. Dışa dönük ve açıklık özellikleri iyi olan öğrencilerin akademik başarının da daha iyi olduğu bulunmuştur.

- Kesen, Nur Feyzal, Gençlerin Beş Faktör Kişilik Özellikleri Depresyon Anksiyete ve Stres ile Yaşamlarında Kullandikları Duygu Stillerinin İlişkisi, 2015, Gençlik Araştırmaları Dergisi, 3(2), 145-174.
- Eryılmaz, Ali, Ergenler Kişilik Özelliklerine Uygun Olarak Hangi Öznel İyi Oluşu Artırma Stratejilerini Kullanırlar?, 2015, Kastamonu Eğitim Dergisi, 23(2), 797-808, Kastamonu.

Özet: Bu çalışmanın amacı, ergenlerin kişilik özelliklerine bağlı olarak kullandıkları öznel iyi oluşu artırma stratejilerini belirlemektir. Çalışmaya 14-16 yaşları arasında yer alan topla 246 ergen katılmıştır. Ergenlerin 125'i kız iken (%51) ve 121'i ise erkektir (%49). Çalışmada Öznel İyi Oluşu Artırma Stratejileri Ölçeği ile Beş Faktörlü Kişilik ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada verilerin analizinde regresyon analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, farklı kişilik özelliklerine sahip ergenler farklı öznel iyi oluşu artırma stratejilerini kullanmaktadırlar. Ergenlerin öznel iyi oluş düzeylerinin yükseltilmesinde bu araştırma sonuçlarından yararlanılabilinir.

- Köse, Erdoğan - Ercoşkun, Nilay Çelik - Balcı, Aslı, *Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yaratıcı Düşünme ve Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi*, 2016, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (40), 153–170, Burdur.

ÖZET: Bu çalışmada okul öncesi ve sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi ve Sınıf Öğretmenliği, Ana Bilim Dallarında öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmada seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçsal örnekleme kullanılmış olup, araştırmanın örneklemi söz konusu ana bilim dallarında 1. sınıf ve 4. sınıfta öğrenim görmekte olan 409 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, öğrencilerin yaratıcılıklarını belirlemek amacıyla Whetton ve Cameron'dan (2002) tarafından geliştirilen ve Türkçe'ye uyarlaması ve geçerlik güvenirlik çalışmaları Aksoy (2004) tarafından yapılan "Ne kadar yaratıcısınız?" ölçeği ve problem çözme

becerilerini ölçmek amacıyla Heppner ve Petersen (1982) tarafından geliştirilerek, Taylan (1990) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Problem çözme envanteri" (PÇE) kullanılmıştır. Bulgulara bakıldığında, öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme becerilerinin cinsiyet, öğrenim görülen ana bilim dalı, sınıf ve mezun olunan lise türü değişkenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülürken; problem çözme becerilerinin ise sadece cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Ayrıca öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme ve problem çözme becerileri arasında orta düzeyle ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Araştırmada bulgulara dayanılarak çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

- Doğancılı, Olca Sezen - Oruç, Makbule Civelek, *Ulaştırma Hizmetleri Bölümü Öğrencilerinin Bölüm Seçiminde Kişilik Özelliklerinin Etkisi Taşova Meslek Yüksekokulu Örneği*, 2016, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9(4), 24-45.

ÖZET: Bu çalışmada Ulaştırma Hizmetleri bölümü öğrencilerinin, bölüm tercihinde kişilik özelliklerinin etkisini ortaya koymak amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda Amasya Üniversitesi Taşova Meslek Yüksekokulu öğrencileri çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Çalışma yöntemi olarak nicel desen oluşturulmuş olup veri toplama aracı olarak ise anket tekniği seçilmiştir. Veriler 2015-2016 bahar döneminde elde edilmiş olup, 01.05.2016-20.05.2016 tarihleri arasında yüz yüze toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 22 aracılığıyla çözümlenmiştir. Çalışmada Kusluvan (2000) tarafından geliştirilen kişilik özelliklerine ilişkin anket, çalışma amacına uygun olarak düzenlenmiştir. Buna ek olarak Ulaştırma Hizmetlerine ilişkin ifadeler ise Bilgin (2011) tarafından geliştirilen anketten uyarlanmıştır. Uygulanan anketten elde edilen veriler frekans analizi ve faktör analizine tabi tutulmuştur. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre kişilik özelliklerinin bölüm tercihinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Aynı zamanda memuriyet hakkının olması bölüm tercihinde etkili bir unsurdur. Bölüm tercihinde cinsiyete ilişkin değerlendirme yapıldığında erkek öğrencilerin ağırlıklı olarak tercih ettiği bir bölüm olduğunu söylemek mümkündür. Bunun yanı sıra kişilik özellikleri pozitif ve negatif kişilik özellikleri olmak üzere iki gruba indirgenmiştir. Pozitif kişilik özelliklerinden en fazla tercih edilen ifade güvenilirlik üzerine olmuştur. Negatif kişilik özelliklerinden en fazla tercih edilen ifade ise hayalperestlik olmuştur.

- İlbay, Azmi Bayram - Sarıçam, Hakan - Göller, Levent - Yiğit, Yakup, *Ergenlerin Kişilik Özellikleri ve Çevresel Tutumları Arasındaki İlişkiler*, 2016, Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi, 2(3), 185-194.

ÖZET: Sosyal hızla gelişen teknoloji, yaşamı kolaylaştıran pek çok fırsatlar sunmasına rağmen çevreyi, toplumu ve bireyi tehdit eden öğeleri de barındırmaktadır. Çevreye duyarlılık geliştirmek çevre sorunlarına ilişkin farkındalıkla yakından ilişkilidir. Farkındalığın geliştirilebilmesi için bireylerin tutumlarının irdelenmesine gereksinim vardır. Orta öğretim kurumlarında eğitim öğretim sürecinde bulunan bireyler makro düzeyde önümüzdeki on yılların toplumunun üyeleridir. Bireylerin çevreye yönelik tutumlarının belirlenmesi hem eğitim hem de öğretim sürecinde geliştirici müdahaleler yapma fırsatlarını sunabilir. Ergenlerin çevreye ilişkin bilinçlilik, duyarlılık ve farkındalıklarının geliştirebilmesi çevre konusunda tutumlarının duygu, düşünce ve davranışsal öğelerinin belirlenmesi geleceğin yapılandırılması için yol gösterici fırsatları sunabilir. Bu sürecin yapılandırılmasında bilgilerin

beceriye; duygu ve düşüncelerin davranışa dönüştürülmesinde etkili adımlar atılabilir. Araştırmada, ergenlerin çevreye yönelik tutumları ve tutumlarını belirleyen faktörleri belirlemek için Uzun ve Sağlam (2006) tarafından geliştirilen Çevresel Tutum Ölçeği, uyarlanması Atak (2013) tarafından yapılan On Maddeli Kişilik Ölçeği ve çevreye ilişkin bireysel belirleyicilerin yer aldığı Form kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistik teknikleri kullanılarak SPSS istatistik programından yararlanılmıştır. Araştırmada; çevresel duyarlılık, çevreyle ilişkili bir projede görev alma ve ilgili kurum/kuruluşlarla işbirliği yapma konusunda genel anlamda kadınların erkeklere göre daha duyarlı ve istekli oldukları, kendini sorumluluk bilinci yüksek ve dışadönük olarak algılayan bireylerin çevresel duyarlılıklarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Çavuş, Mustafa Fedai - Pekkan, Nazmiye Ülkü, *Üniversite Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri ile Başaçıkma Tarzlarının İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma*, 2016, Eurasian Academy of Sciences Social Sciences Journal, (7), 161-175.

ÖZET: Kişilik, yıllardır tartışılan bir kavramdır. Bu kavram ile, "insanların birbirinden neden farklı oldukları", "aynı durumlar karşısında her insanın neden farklı tepkiler verdiği" gibi sorulara cevap verilmeye çalışılmıştır. Bir insana ait ve onu tanımlayan her özellik, o insanı tanımada ve anlamada yol gösterici olmaktadır. Bu anlamda kişilik; bir insanın ilgilerinin, tutumlarının, yeteneklerinin, tarzının, dış görünüşünün ve çevresine uyum biçiminin özelliklerini içeren bir terimdir. Kişilik kendine özgü ve ahenkli bir bütündür. Ancak bu ahengi bozan bazı durumlar söz konusu olmaktadır. Günümüz dünyasında yaşanan hızlı değişim ve gelişimler pek çok alanda olduğu gibi kişilerin yaşamlarında da karşı konulmaz değişimlere sebep olmaktadır. Farklılaşan toplum yapısı kişilere çoğu alanda yenilik ve kolaylıklar getirirken aynı zamanda bireyi yaşam mücadelesinin de içerisine doğru itmektedir. Bütün bu mücadeleler içerisinde kişi, yaşamında sıkıntılı durumlarla karşılaşmaktadır. Karşılaşılan bu sıkıntılı durumlara verilen tepkiler kişiden kişiye göre farklılık göstermektedir. Bu araştırmanın amacı bireylerin kişilik özellikleri ve farklılıkları ile yaşamlarında karşılaştıkları sıkıntılı durumlarla başa çıkma stratejileri arasında nasıl bir ilişki olduğunu belirlemektir. Bu doğrultuda bu çalışmada kişilerin kişilik özelliklerinin yaşamlarındaki sıkıntılı durumları çözme yaklaşımlarını ne derece etkilediği irdelenmiştir. Araştırmanın örneklemi Mersin Toros Üniversitesi Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim görmekte olan 400 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Ölçüm araçları olarak Folkman ve Lazarus tarafından geliştirilen, Türkçe'ye uyarlaması ve düzenlemesi Şahin ve Durak tarafından (1995) yapılan "Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği" ile John, Donahue ve Kentle tarafından (1991) geliştirilen "Beş Faktör Kişilik Ölçeği (BFKÖ)" kullanılmıştır.

- Bilgin, Mehmet, *Ergenlerin Beş Faktör Kişilik Özelliği ile Bilişsel Esneklik İlişkisi*, 2016, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 16(62), 945-954.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, cinsiyet açısından ergenin bilişsel esnekliği ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmaya 441 ergen katılmıştır. Araştırmada Beş Faktör Kişilik Envanteri ve Bilişsel Esneklik Ölçeği kullanılmıştır. Ergenlerin bilişsel esneklik düzeyleri arttıkça daha dışa dönük oldukları, öz-denetim becerilerinin arttığı ve gelişime daha açık hale geldikleri görülmüştür. Buna karşın bilişsel esneklik düzeyi düştükçe ergen daha çok duygusal tutarsız (nevrotik) hale gelmektedir. Cinsiyet ve bilişsel esneklik birlikte ele alındığında, en düşük bilişsel esneklik puan ortalamasına sahip kızların erkeklere göre daha fazla duygusal tutarsızlık gösterdikleri belirlenmiştir.

- Temeloğlu, Erdem - Aksu, Murat, *Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Kişilik Özelliklerinin Turizmde Kariyer Yapma İstekleri Üzerindeki Etkisi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği*, 2016, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9(43), 1512–1521.

ÖZET: Çalışmanın temel amacı, önlisans ve lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin kişilik özelliklerinin turizmde kariyer yapma istekleri üzerindeki etkisini belirlemektir. Belirlenen bu amaç çerçevesinde, araştırmanın evrenini önlisans ve lisans düzeyinde turizm eğitim alan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma türüne uygun olarak ikincil verilerin bir taraması ve değerlendirilmesi yapılmış ve buna göre bir anket formu geliştirilmiştir. Anket formu oluşturulurken Goldberg (1990) tarafından geliştirilen "Beş Faktör Kişilik Ölçeği" kişilik ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda turizm eğitimi alan öğrencilerin kişilik özelliklerinin turizmde kariyer yapma isteği üzerinde etkisinin olduğu bulunmuştur. Özellikle turizm eğitimini lise düzeyinde alanların daha fazla kariyer planlamasına önem verdiği saptanmıştır. Ayrıca kişiliğin alt boyutlarından uyumluluk, sorumluluk ve yeniliklere açıklık olma kişiliğine sahip öğrencilerin; dışadönüklük ve duygusal denge kişiliğine sahip öğrencilere göre daha fazla turizmde kariyer yapmak istediği bulunmuştur.

- Uğurlu, Nezihe - Pako, Yüksel, *Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Sosyotropik-Otonomik Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi*, 2016, Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 19(2), 122-127.

ÖZET: Araştırmanın amacı, lise son sınıf öğrencilerinin sosyotropik ve otonomik kişilik özelliklerini değerlendirmektir. Yöntem: Araştırma tanımlayıcı bir çalışma olup, 2012-2013 yılında Muğla ili merkezindeki lise son sınıfta okuyan 390 öğrenciyle geçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak tanıtıcı özelliklerini belirlemek için anket ve Sosyotropi-Otonomi Ölçeği kullanılmıştır. Bulgular: Araştırmada, öğrencilerin puan ortalamaları; sosyotropide 68.50±15.60, onaylanmama kaygısında 20.13±6.83, ayrılık kaygısında 33.09±7.83, başkalarını memnun etmede 15.29±3.88, otonomide 77.25±14.45, kişisel başarıda 32.84±6.75, özgürlükte 30.31±6.11, yalnızlıktan hoşlanmada 14.09±4.75 olarak bulunmuştur. Öğrencilerin ölçekten almış oldukları puan ortalamalarına göre bazılarının sosyotropi, bazılarının ise otonomi puanlarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Sonuç: Araştırma sonucunda öğrencilerin sosyotropik-otonomik kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Sosyotropi alt ölçeğinde yer alan onaylanma kaygısı, ayrılık kaygısı, başkalarını memnun etme; otonomi alt ölçeğinde bulunan, kişisel başarı, özgürlük, yalnızlıktan hoşlanma faktörleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Cinsiyetler arasında kızlarda sosyotropi, erkeklerde ise otonominin yüksek olduğu tespit edilmiştir.

- Bilgin, Mehmet, *Ergenlerin Beş Faktör Kişilik Özelliğini Yordayan Bazı Değişkenler*, 2016, Journal of Human Sciences, 13(3), 3654-3670.

ÖZET: Bu çalışmada, ergenlerin beş faktör kişilik özelliklerini yordayan değişkenler incelenmeye çalışılmıştır. Bu değişkenler bilişsel esneklik, sosyal yetkinlik ve bilişsel hatalardır. Araştırmaya 7. 8. 9. 10. 11. ve 12 sınıf öğrencileri olmak üzere toplam 441 öğrenci katılmıştır. Araştırmada beş faktör kişilik envanteri, bilişsel esneklik ölçeği, bilişsel hatalar ölçeği ve sosyal yetkinlik beklentisi ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonunda elde edilen bulgular, beş faktör kişilik özelliklerine anlamlı olarak etki eden değişkenlerin, bilişsel esneklik, bilişsel hatalar ve sosyal yetkinlik beklentisi olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak, dışadönüklük, yumuşak başlılık ve gelişime açıklık kişilik özellikleri ile sosyal

yetkinlik arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Bilişsel esneklik ile özdenetim kişilik özelliği arasında pozitif, nevrotizm ile negatif bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte aşırı genelleme hatasının özdenetim ve nevrotizm kişilik özelliklerine sahip kişiler tarafından daha çok kullanıldığı, özdenetim kişilik özelliğine sahip kişilerin ve yumuşak başlılık kişilik özelliğine sahip kişilerin aynı zamanda kişiselleştirme hatalarını da kullandıkları saptanmıştır. Sadece yumuşak başlılık kişilik özelliğine sahip bireylerin seçici soyutlama hatasını yaptıkları belirlenmiştir.

- Uçar, Mehmet Ertuğrul, *Lise Öğrencilerinde Kişilik Benlik Kurguları Duygu Gereksinimi ve Eylem Kimlikleme Arasındaki İlişkiler*, 2016, Türk Eğitim Dergisi, 5(4), 93–207, Kahramanmaraş.

ÖZET: Kişilik, psikolojinin önemli alanlarından biridir ve örgütlenmiş duygusal, bilişsel, toplumsal özellikler bütünü olarak ele alınmaktadır Kağıtçıbaşı'nın modeli Türk kültüründe benliği, özerk, ilişkisel ve özerk ilişkisel olarak üçe ayırmaktadır. Eylem kimlikleme insanların kendi eylemlerini nasıl kimliklediklerdir. İnsanlar kendi eylemlerini düşük ya da yüksek düzeyde kimlikleyebilirler. Duygu gereksinimi insanların duygu içeren durumlara yaklaşma ya da bu durumlarda kaçınmalarına yönelik bir güdülenme düzeyi olarak tanımlanmaktadır. Bu araştırmanın amacı, benlik biçimleri, duygu gereksinimi ve eylem kimliklemenin kişilik boyutlarını yordayıp yordamadığını belirlemektir. Araştırma grubu 335 lise öğrencisinden oluşmaktadır (%50,9 kız %49,1%erkek). Çalışmada verilerin toplanmasında Beş faktörlü kişilik ölçeği, ilişkisel, özerk, özerk ilişkisellik ölçeği, duygu gereksinimi ölçeği ve eylem kimlikleme ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonuçları benlik biçimleri duygu gereksinimi ve eylem kimliklemenin kişilik boyutlarını anlamlı olarak yordadığını göstermiştir.

- Albayrak, Elif - Yazıcı, Hikmet - Reisoğlu, Serpil, *Üniversite Öğrencilerinde Kişilik Özellikleri, Akademik Öz-Yeterlik, Akademik Kontrol Odağı ve Akademik Erteleme*, 2016, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (38), 90-102, Burdur.

ÖZET: Üniversite öğrencileri arasında yaygın olarak gözlenen akademik erteleme davranışı, araştırmacılar tarafından farklı değişkenlerle ilişkilendirilerek açıklanmaya çalışılmaktadır. Akademik erteleme davranışı bu çalışmada kişilik, akademik öz-yeterlik ve akademik kontrol odağı değişkenleri ile ilişkilendirilerek incelenmektedir. Çalışmanın araştırma grubu farklı programlarda öğrenim gören 885 (Kız=496, Erkek=389) üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırma sonuçları, beş faktör kişilik özelliklerinin alt faktörlerinden sorumluluk ve yumuşak başlılık boyutları ile akademik kontrol odağının alt faktörlerinden dışsal kontrol odağının, üniversite öğrencilerinin akademik erteleme eğilimlerini anlamlı düzeyde açıkladığını göstermektedir. Erkek öğrencilerin akademik erteleme eğilimleri kızlara oranla daha yüksek bulunmuştur. Sonuçların bir kısmı literatür bulgularıyla benzer bir kısmı ise farklı çıkmıştır.

- Ersöz, Gözde - Altındağ, Ece - Abbak, Özlem - Albayrak, Yakup, *Üniversite Öğrencilerinin Fiziksel Aktivite Düzeylerine Göre Mizaç ve Karakter Özellikleri*, 2016, Yeni Symposium Dergisi, 54(4), 2-6.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencileri arasındaki mizaç ve karakter özelliklerini fiziksel aktivite düzeyi açısından incelemektir. Veriler üniversite öğrencilerinden (n = 177; Mage = 20,57 ± 1,61) Güz 2016'da toplandı. Katılımcılara Mizaç ve Karakter Envanteri (TCI) ve Uluslararası Fi-

ziksel Aktivite Anketleri (IPAQ) uygulandı. Katılımcılardan 83'ü (%46,9) IPAQ'ya göre "yüksek düzeyde fiziksel aktivite grubu" olarak, 30'u (%16,9) "orta düzeyde fiziksel aktivite grubu" olarak ve 64'ü (%36,2) "düşük düzeyde fiziksel aktivite grubu" olarak gruplandırıldı. Düşük düzeyde fiziksel aktivite grubunun, yüksek düzeyde fiziksel aktivite grubuyla kıyaslandığında; yenilik arayışı, ödül bağımlılığı ve kendini aşma alanlarında daha yüksek, sebatkarlık alanında ise daha düşük puanlara sahip olduğu görüldü. Ayrıca, orta ve yüksek düzeyde fiziksel aktivite grupları arasında mizaç ve karakter alt boyutları bakımından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Mizaç ve karakter özellikleri bakımından, özellikle alt ve üst düzeyde fiziksel aktivite grupları arasında, anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdik. Fiziksel aktivite davranışı üzerinde mizaç ve karakter özelliklerinin rolünü açıklığa kavuşturmak için daha ileri çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

- Kara, Fatih - Güzel, Aysun - Uçan, Sabriye, *Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Kontrol Odağı Algısı ve İişkili Bazı Faktörlerin Belirlenmesi*, 2016, Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi, 3(3), 148-159, İstanbul.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, bir üniversitenin sağlık yüksekokulu öğrencilerinin kontrol odağı algıları ve ilişkili bazı faktörleri belirlemektir. Gereç ve Yöntem: Bu kesitsel araştırma bir sağlık yüksekokulunda okuyan 198 öğrenci ile Haziran-2015 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri katılımcıların bazı sosyo-demografik özelliklerini irdeleyen sorular ile Rotter İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği, Sağlık Algısı Ölçeği, Beck Depresyon Ölçeği Akademik Motivasyon Ölçeği On Maddeli Kişilik Ölçeği (OMKÖ) içeren anket formuyla toplanmıştır. Veriler SPSS 16.0 programında yüzdelik, tek yönlü varyans analizi ve bağımsız örneklem t-testi kullanılarak analiz edilmiş; $p<0,05$ olan değerler anlamlı kabul edilmiştir. Bulgular: Öğrencilerin yaş ortalaması 20,07±1,8 (en düşük: 18; en yüksek: 34)'dir ve %52'si kadındır. Öğrenciler dış kontrol odağına sahip bulunmuştur. Kadın öğrencilerin Rotter İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği toplam puan ortalamasının erkek öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğu saptanmıştır ($p=0,04$). Sonuç: Üniversite öğrencileri için depresyon, sorumluluk duygusu ve motivasyonsuzluğun kontrol odağı ile ilişkili olan önemli değişkenler olduğu belirlenmiştir.

- Aslan, Nalan - Arkar, Haluk, *Üniversite Öğrencilerinde Öfke İfade Tarzları ile Mizaç ve Karakter Özellikleri Arasındaki İlişki*, 2016, Düşünen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences, 29(2), 120-128.

ÖZET: Araştırmanın amacı geç ergenlik döneminde yer alan üniversite öğrencilerinde mizaç ve karakter özellikleriyle öfke ve öfke ifade türleri arasındaki ilişkilerin belirlenmesidir. Yöntem: Araştırmaya üniversite eğitimine devam eden 18-25 yaş arasındaki 227 kişi gönüllü olarak katılmıştır. Katılımcılara Mizaç ve Karakter Envanteri (MKE), Durumsal ve Sürekli Öfke-Öfke İfade Tarzı Ölçeği (SÖÖTÖ) ve araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. Bulgular: Sürekli öfke; yenilik arayışı ve zarardan kaçınmayla pozitif yönde ilişki gösterirken, ödül bağımlılığı, kendini yönetme ve işbirliği yapma ile negatif yönde ilişkili bulunmuştur. İçe dönük öfke zarardan kaçınma ile pozitif yönde ilişki gösterirken, ödül bağımlılığı, işbirliği yapma ve kendini yönetme ile negatif yönde ilişki göstermiştir. Dışa dönük öfke yenilik arayışı ile pozitif yönde ilişki gösterirken, ödül bağımlılığı, işbirliği yapma ve kendini yönetme ile negatif yönde ilişki göstermiştir. Son olarak öfke kontrolü ise yenilik arayışı ile ne-

gatif, ödül bağımlılığı, kendini yönetme ve işbirliği yapma ile pozitif yönde ilişkili bulunmuştur. Sonuç: Çalışmamız öfke ifade türlerinin mizaç ve karakter özellikleriyle olan birtakım ilişkilerini gösterebilmiş olması bakımından önemlidir. Öfke ve mizaç ilişkilerinin daha ayrıntılı incelenmesi için daha erken dönemlerde yer alan ergenlerle yapılan çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Klinik uygulamalarda da mizaç özelliklerinin dikkate alınmasını vurgulaması açısından önemlidir.

- Bilgin, Mehmet, *Ergenin Beş Faktör Kişilik Özellikleri ile Sosyal Yetkinlik, Bilişsel Hatalar, Bilişsel Esneklik ve Anne Baba Beş Faktör Kişilik Özellikleri İlişkisi*, 2016, Journal of Current Researches on Social Science, (6), 83-106.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, ergenlerin beş faktör kişilik özellikleri ile sosyal yetkinlik beklentisi, bilişsel hatalar ve anne baba beş faktör kişilik özelliği arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmaya 331 ergen ve onların anne (331) ve babaları (331) olmak üzere toplam 993 kişi katılmıştır. Araştırmada, Beş Faktör Kişilik Envanteri, Sosyal Yetkinlik Beklentisi Ölçeği ve Bilişsel Hatalar Ölçeği kullanılmıştır. Ergenler Beş Faktör Kişilik Envanterini, Sosyal Yetkinlik Beklentisi Ölçeğini, Bilişsel Hatalar Ölçeğini yanıtlamışlardır. Anne ve babalar Beş Faktör Kişilik Envanterini yanıtlamışlardır. Araştırma sonuçlarına göre anne babanın dışadönüklük, yumuşak başlılık, özdenetim ve duygusal tutarsızlık kişilik özellikleri yükseldikçe, ergenin bu kişilik özellikleri de yükselmektedir. Ergenin dışadönüklük, yumuşak başlılık, özdenetim ve gelişime açıklık düzeyleri arttıkça ergenlerin sosyal yetkinlik puanları ortalamalarının da arttığı, duygusal tutarsızlık düzeyi arttığında ise sosyal yetkinlik puanları ortalamalarının düştüğü gözlenmiştir. Ergenin özdenetim özelliği ile seçici soyutlama ve aşırı genelleme bilişsel hataları ve duygusal tutarsızlık özelliği ile felaketleştirme, seçici soyutlama, kişiselleştirme ve aşırı genelleme hataları arasında da anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

- Tatar, Arkun - Özmen, Haşim Ercan - Aksu, Funda, *Genç Kadınlarda Eldeki 2./4. Parmak Uzunluk Oranına Göre Kişilik Özellikleri Profilinin İncelenmesi*, 2017, Nobel Medicus, 13(1), 39-47.

ÖZET: Prenatal cinsiyet hormonlarının etkisi ile elin 2. (işaret) ve 4. (yüzük) parmak uzunlukları oluşmaktadır. Diğer parmağa oranla işaret parmağının uzunluğu prenatal östrojen hormonu baskınlığına, yüzük parmağının uzunluğu ise testosteron hormonu baskınlığına işaret etmektedir. Bu çalışmada genç kadınlarda parmak uzunluk oranlarına bağlı olarak kişilik profillerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Materyal ve Metot: Çalışmaya 18-27 yaşları (ortalama=20,65±1,98 yıl) arasında 310 genç kadın katılmıştır. Katılımcılar önce Beş Faktör Kişilik Envanteri'ni doldurmuşlardır. Daha sonra katılımcıların her iki elinin 2. ve 4. parmak uzunlukları (metakarpofalangeal eklemin volar yüzündeki proksimal kıvrımdan, parmak ucuna kadar) dijital kumpasla ölçülmüştür. Daha sonra 2. ve 4. parmak uzunlukları arasındaki fark dikkate alınarak üç farklı işlemle üçer grup oluşturulmuştur. Her iki el ve her iki elin ortalaması için 2. parmağı, 4. parmağından 1 milimetreden uzun olanlar östrojen baskın, 2. parmağı 4. parmağından 1 milimetreden kısa olanlar testosteron baskın grup, aradaki fark 1 milimetreden küçük olanlar ise orta grup olarak tanımlanmıştır. Bulgular: Sol el için yapılan gruplamaya göre 5FKE'nin Hoşgörü ve Yumuşak Kalplilik/Elseverlik alt boyutlarında, sağ el için yapılan gruplamaya göre Duygusal Değişkenlik ve Duyarlılık alt boyutlarında, iki elin ortalaması üzerinden oluşturulan grupların Canlılık, Hoşgörü, Yumuşak Kalplilik/Elseverlik, Heyecan Arama, Duygusal Değişkenlik, Endişeye Yatkınlık, Duyarlılık, Yeniliğe Açıklık alt boyutlarında ve Duygusal Tutarsızlık, Gelişime Açıklık faktör puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlenmiştir. Sonuç: Sonuçlar genç kadınlarda 2./4. parmak uzunluk oranına bağlı olarak oluşturulan grupların kişilik özellikleri açısından farklılıklar gösterdiğine işaret etmektedir.

- Akfırat, Serap, *Kimlik Liderlik Ölçeği'nin Türkçe Formunun Psikometrik Özelliklerinin Üniversite Öğrenci Örnekleminde İncelenmesi*, 2017, Türk Psikoloji Yazıları, 20(39), 51-69.

ÖZET: Kimlik Liderlik Modeli'ne göre, liderlik bir grup sürecidir, sosyal kimliklerle ilgilidir. Bir liderin desteklenmesi, liderin grup temsilcisi, kimlik ilerleticisi, kimlik girişimcisi ve kimlik etkinliği düzenleyicisi olarak algılanmasına bağlıdır. Modele ilişkin varsayımlar genellikle deneysel yöntemlerle araştırılmıştır. Ulus, dini gruplar gibi geniş ölçekli sosyal gruplar düzlemindeki araştırmalar ise içerik ve söylem analizlerine dayanan niteliksel araştırmalardır. Daha önceki otantik liderlik, karizmatik liderlik gibi kavramların dayandığı kuramsal temelden tamamen farklı bir temele dayanan bu modeldeki boyutları ölçme gereksiniminden hareketle, Steffens ve arkadaşları. 2014 yılında, 15 maddelik Kimlik Liderlik Ölçeği'ni geliştirmişlerdir. Bu çalışmanın amacı Kimlik Liderlik Ölçeği'ni Türkçeye uyarlayarak hem akademik alanda hem de uygulama alanlarında kullanılabilecek yeni ve güncel bir liderlik ölçeğinin Türkçe alanyazına kazandırılmasıdır. Bu amaç doğrultusunda Ölçek maddeleri Türkçeye çevrilmiş ve 372 kişilik üniversite öğrenci örnekleminde psikometrik özellikleri incelenmiştir. Analizler, ölçeğin yapı ve içerik geçerliliğine (maddeler kuramsal temele ve özgün formuna uygun şekilde dört farklı faktöre yüklenmiştir); ayırt edici geçerliliğe (kimlik liderliği ile otantik liderlik farklı kavramlara denk düşmektedir ve analizler iki ölçeğe ait maddelerin ayrıştığını göstermiştir); yakınsak geçerliliğe (kimlik liderlik boyutları dönüştürücü/karizmatik liderlikle ilişkili bulunmuştur); ölçüt-bağıntılı geçerliliğe (Kimlik liderliğinin dört boyutu, grup-içi süreç çıktılarını anlamlı biçimde yordamaktadır) sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca alt ölçeklerin güvenilirlik katsayıları da oldukça iyidir. Sağlam psikometrik özelliklere sahip olduğu görülen Kimlik Liderlik Ölçeği'nin, ülkemizde hem küçük ölçekli sosyal gruplarda, hem de din/ulus gibi geniş ölçekli gruplarda işleyen liderlik süreçlerinin, sosyal kimlik yaklaşımı çerçevesinde niceliksel olarak araştırılmasına olanak sağlayacağı düşünülmektedir.

- Ekşi, Halil - Demirci, İbrahim - Kaya, Çınar - Ekşi, Füsun, *Karakter Gelişim İndeksi'nin Türk Ergenlerdeki Psikometrik Özellikleri*, 2017, Ege Eğitim Dergisi, 18(2), 476-500, İzmir.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı Karakter Gelişim İndeksi'ni (KG) Türkçe'ye uyarlamak ve ölçeğin psikometrik özelliklerini incelemektir. Çalışma grubu 604 ortaöğretim öğrencisinden oluşmaktadır. Doğrulayıcı faktör analizinde 11 boyutlu modelin kabul edilebilir uyum verdiği görülmüştür. Ölçekteki maddelerin faktör yükleri .30 ile .80 arasında değişmektedir. Ölçeğin iç tutarlılık güvenirlik katsayısı .92 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin alt boyutlarının iç tutarlılık güvenirlik katsayıları .60 ile .83 arasında değişmektedir. Ölçeğin madde toplam puan korelasyon katsayılarının .22 ile .68 arasında değiştiği görülmüştür. Ölçüt bağıntılı geçerlik açısından, İnsani Değerler Ölçeği alt ölçek puanları ile KG alt ölçek puanları arasındaki korelasyon katsayıları .30 ila .65 arasında değişmektedir. Araştırmanın sonuçları Karakter Gelişim İndeksi'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik özelliklerinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu ve bilimsel araştırmalarda kullanılabileceğini ortaya koymuştur.

- Büyükoğlu, Hazal - Polat, Gökhan, *Öğrenci Liderliği Uygulamaları Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*, 2017, Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, 8(26), 303-317.

ÖZET: Liderlik temel anlamda başkalarını etkileyebilme sanatıdır. Liderliğin iş hayatı, insan ilişkileri, toplum ve bireyin geleceğini olumlu yönde etkilediği kadar akademik başarı ve okulu ilgilendiren her konu üzerinde de tartışılmaz bir etkisinin olduğu bilinmektedir. Bir başka ifadeyle liderlik yalnızca çalışma hayatında değil ayrıca öğrencilik yaşamında da kendini göstermektedir. Bununla birlikte dünyada ve ülkemizde lider öğrenci eğitimi ya da öğrenci liderliği programları önem kazanmaktadır. Bu çalışmada öğrenci liderliği kavramı, özellikleri ve programları tartışılarak açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın temel amacını Kouzes ve Posner (2006) tarafından üniversite öğrencilerinin liderlik uygulamalarını ölçmek için geliştirilen Öğrenci Liderliği Uygulamaları Ölçeği'nin Türk kültürüne uyarlanması oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini, 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulunda okumakta olan ve kasıtlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme (Yıldırım ve Şimşek, 2005) kullanılarak seçilen 230 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrenci Liderliği Uygulamaları Ölçeğinin uyarlanabilmesi için üniversite öğrencilerine Türkçe formu uygulanmış ve elde edilen veriler yorumlanmıştır. Ölçeğin iç güvenirlik düzeyine bakmak için güvenirlik testi, daha sonra da model uygunluğunu test etmek için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları .914 çıkmakla birlikte bunun güvenilir bir ölçek olduğu anlaşılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda RMSEA değerinin .073 çıkması model uygunluğunu sağlamaktadır. Yapılan analizler, bu ölçeğin Türk kültüründe de uygulanabileceği, kullanılabileceği ve bundan faydalanılabileceği sonucunu ortaya koymaktadır.

- Şengül, Ali Nail - Tazegül, Ünsal, *Genç Futbolcuların Kişilik Özellikleri ile Ego ve Görev Yönelimleri Arasındaki İlişkinin Araştırılması*, 2017, Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 5(50), 412–418, Elazığ, Pdf

ÖZET: Yapılan bu çalışmanın amacı genç futbolcuların kişilik özellikleri ile görev ve ego yönelimleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Çalışmanın örneklemini 17-21 yaş arasındaki 200 futbolcu oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak, Sporda Görev ve Ego Yönelimi Ölçeği ile Gözden Geçirilmiş Eysenck Kişilik Formu kullanılmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS 20 paket programı kullanılmıştır. Verilerin normal bir dağılıma sahip olup olmadığını öğrenmek için tek örneklem "Kolmogorov-Smirnov" testi homojenliğini belirlemek için "Anova-Homogenety of variance" testi uygulanmış ve verilerin homojen ve normal bir dağılıma sahip olduğu görülmüştür. Verilerin çözümlenmesinde tanımlayıcı istatistik ve persoan korelasyon analizi uygulanmıştır. Çalışmanın sonunda, örneklem gurubundaki futbolcuların ego yönelim skoru 22,8900±6,07474, görev yönelim skoru 29,5050±6,39959, dışa dönük kişilik skoru 3,8400±1,46119, nörotisizm skoru 2,8650±1,56493 ve psikotisizm skoru 1,8100±1,29316 olarak belirlenmiştir.

- Ulu, Mustafa - Bulut, Meryem Berrin, *Üniversite Öğrencilerinin Kişilik Özelliklerinin Hexaco ile Ölçülmesi*, 2017, ESCI: Emerging Sources Citation Index, (34), 443-463.

ÖZET: Kişilik, insana ait en dikkat çeken ve psikolojinin özel olarak ilgilendiği olgulardan birisidir. Kişilik çalışmalarının temel amacı, davranışların nedenlerinin bilimsel yöntemlerle açıklanabilmesidir. Günlük yaşantısı içerisinde çevresiyle bilinçli ya da bilinçsiz olarak etkileşimde bulunan birey, etrafında gerçekleşen olaylara ve uyarıcılara kendi hayat görüşü, değerleri, düşünce biçimi ve inançları doğrultusunda kısaca kişiliğini oluşturan yapılar çerçevesinde tepkiler vermektedir. Öz: Bu çalışmanın temel amacı, üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin HEXACO (Humility-Honesty,

Emotionality, Extraversion, Agreeableness, Constientiousness, Openness to Experience) yardımıyla belirlenmesidir. Araştırmaya, bir devlet üniversitesinde 2016-2017 yılları arasında öğrenim gören 283'ü kadın ve 81'i erkek olmak üzere 364 üniversite öğrencisi katılmıştır. Veriler, HEXACO ve kişisel bilgiler formu yardımıyla toplanmış ve SPSS 24.0 ile analiz edilmiştir. Ölçek, 60 madde ve 6 faktörden oluşmaktadır. Ölçekteki maddelerin değerlendirilmesi 5'li Likert tipi bir derecelendirme üzerinden yapılmıştır. Araştırmanın verilerinin analizinde nicel analiz tekniklerinden yararlanılmıştır. Betimsel istatistik yöntemlerinden ortalama ve standart sapma değerleri; çıkarımsal istatistik yöntemlerinden ise korelasyon analizi kullanılmıştır. Bulgular, katılımcıların kişilik özelliklerinden en yüksek ortalamaya H ve en düşük ortalamaya ise X faktöründe sahip olduklarını göstermektedir. Alt faktörlerde ise en yüksek ortalamaya adalet ve en düşük ortalamaya sosyal benlik saygısında sahip oldukları saptanmıştır. Kişilik özelliklerinden H ve E faktörlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Buna göre her iki faktör için de kadınların ortalama puanları endişe, duygusallık ve mükemmeliyetçilik alt faktörlerinde kadınların; esneklik alt faktöründe ise erkeklerin ortalama puanları anlamlı olarak daha yüksektir. Korelasyon analizi sonucunda ise H faktörü A ve C faktörleri ile olumlu ve anlamlı bir ilişkiye sahiptir. E faktörü X ve A faktörleri ile olumsuz ve anlamlı bir ilişkiye sahiptir. X faktörü O faktörü ile olumlu ve anlamlı bir ilişkiye sahiptir. Son olarak, C faktörü O faktörü ile olumlu ve anlamlı bir ilişkiye sahiptir. Araştırmada HEXACO'nun revize edilmesi ve yeniden geçerlilik-güvenilirlik testlerine tabi tutulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bulguları ilgili literatür temelinde tartışılmış ve yorumlanmıştır.

- Akdur, Serel - Batıgün, Ayşegül Durak, *Mizah Tarzları ile Kişilik Özellikleri, Kişilerarası İlişki Tarzları ve Psikolojik Sağlık Arasındaki İlişkiler*, 2017, Türk Psikoloji Yazıları, 20(39), 1-13.

ÖZET: Bu çalışmanın temel amacı, mizah tarzları ile kişilik özellikleri, kişilerarası ilişki tarzları ve psikolojik sağlık arasındaki ilişkileri belirlemektir. Ayrıca sözkonusu bu değişkenler üzerinde, cinsiyet ve sosyoekonomik düzey (SED) gibi demografik değişkenlerin etkisini araştırmak da çalışmanın diğer bir amacıdır. Ankara'daki çeşitli devlet üniversitelerinde okumakta olan 18-26 yaş arası 427 üniversite öğrencisi örneklem grubunu oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak Mizah Tarzları Ölçeği, Beş Faktör Kişilik Envanteri, Kişilerarası İlişki Tarzı Ölçeği ve Kısa Semptom Envanteri kullanılmıştır. Yapılan istatistik analizler sonucunda değişkenler arasında beklenen yönde ve anlamlı ilişkilerin bulunduğu; nevrotiklik ve özdenetim kişilik özellikleri, kendini yıkıcı, saldırgan, katılımcı mizah tarzları ve ketleyici kişilerarası ilişki tarzının psikolojik belirtileri yordadığı saptanmıştır. Ayrıca cinsiyet ve SED değişkenlerinin diğer bazı bağımlı değişkenler üzerinde de temel etkileri olduğu bulunmuştur. Bu araştırma, özellikle kişilerarası iletişim problemleri ile başvuran ve psikolojik belirtilere de sahip olan bireylere sunulan hizmet sırasında, kişilik özelliklerinin yanı sıra kullandıkları mizah tarzlarına ilişkin farkındalık kazandırma ve yapıcı mizah becerilerini kullanabilmelerini sağlama şeklinde yapılacak olan müdahaleler için önemlidir.

- Kızılaslan, Sinem - Özbilen, Ali, *Lise Gençlerinin Kişilik Gelişimlerine Okul Açık Mekânlarının Etkisinin Araştırılmasına Yönelik Ölçeğin Geliştirilmesi*, 2017, TURAN: Stratejik Arastırmalar Merkezi, 9(34), 147-154, İstanbul.

ÖZET: Kişilik gelişimi insan hayatı boyunca süren; çevresel, sosyal ve kültürel birçok faktörden etkilenen bir süreçtir. Bu çalışmada 'Lise gençlerinin kişilik gelişimlerine okul açık mekânlarının etkisi'nin belirlenmesi ile ilgili ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma evrenini 2014-2015 eği-

tim-öğretim yılında Trabzon ili Ortahisar İlçesi'nde bulunan 6 lisedeki (ön çalışma için 300, Likert Ölçeği'nin uygulandığı 400 öğrenci olmak üzere) 700 öğrenci oluşturmaktadır. Verilerin analizi SPSS 21.0 Programı ile yapılmış ve %95 güven ile çalışılmıştır. Çalışmada ölçeklerin geçerlik ve güvenirliklerinin belirlenmesi amacıyla Açımlayıcı Faktör Analizi ve Cronbach's testi yapılmıştır. Çalışmada, Okul bahçesinin yeterliliğine yönelik tutum, okul bahçesinde yapılan aktivitelere yönelik tutum ve okul bahçesinde olması/yapılması istenenlere yönelik tutum puanları arasındaki ilişki Pearson Korelasyon testi ile analiz edilirken tutum puanlarının kişisel değişkenlere göre farklılık gösterme durumu t testi ve tek yönlü varyans testi ile analiz edilmiştir. ANOVA sonucu farklılık çıkması durumunda ikili karşılaştırmalar Tukey Testi ile yapılmıştır. Ölçek; faktör yükleri 0,313 ile 0,736 arasında olan 12 madde, faktör yükleri 0,690 ile 0,803 arasında olan 5 madde faktör yükleri 0,690 ile 0,729 arasında olan 5 madde olmak üzere toplam 22 maddeden oluşmaktadır.

- Yöyen, Elif Güneri - Azaklı, Ayşe - Üney, Rıdvan - Demirci, Onur Okan, *Ergenlerin Kişilik Özelliklerinin Problem Çözme Becerisi Üzerine Etkisi*, 2017, Hakkari Üniversitesi Doğu Anadolu Sosyal Bilimlerde Eğilimler Dergisi, 1(1), 75-93, Hakkari.

ÖZET: Bu araştırma ergenlerin kişilik özelliklerinin problem çözme becerileri üzerine etkisini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri 2016-2017 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinde Bakırköy Anadolu İmam Hatip Lisesi ve Güngören Erdem Beyazıt Anadolu Lisesi'nde eğitim görmekte olan yaşları 14-17 arasında değişkenlik gösteren, lise 9-12. sınıf öğrencileri arasından çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden ve rastgele yöntemle seçilen toplam 240 öğrenci ile yapılmıştır. Araştırma verileri "Mizaç ve Karakter Envanteri" ile "Kişilerarası Problem Çözme Envanteri" kullanılarak toplanmış ve veriler SPSS 22.0 paket programı ile Tanımlayıcı İstatistiksel Metotlar (Frekans, Yüzde, Ortalama, Standart sapma) ve Lineer Regresyon analizi ile çözümlenmiş, sonuçlar %95 güven aralığında, $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda "mizaç ve karakter" ile "problem çözme becerisi" arasında istatistiksel olarak anlamlı ve güçlü bir ilişkinin bulunduğu belirlenmiştir: Buna göre "mizaç ve karakter"in "bağlanma düzeyi", "aydınlanmış ikinci mizaç düzeyi", "dürtüsellik", "beceriklilik", "manevi kabullenme-akılcı maddecilik", "keşfetmekten heyecan duyma" alt boyutları, problem çözme becerisi alt boyutlarından "yaklaşma kaçınma", "problem çözme yeteneğine güven" ve "kişisel kontrol" boyutları ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki göstermiştir. Bu sonuçlar, öğrencilerin mizaç ve kişilik özelliklerini ve problem çözme becerilerini tanıyıp keşfedebilecekleri müfredat programlarının düzenlenmesinde gerek eğitim programının içerisinde ve gerekse okul rehberlik servisleri aracılığı ile öğrencinin kendilerini geliştirmesi için sunulmasında önemlidir.

3.3. Kitaplar

- Friday, Nancy, *Annem ve Ben: Bir Kız Çocuğunun Kişiliğini Arayışı*, 1984, 557s., E Yayınları, İstanbul.
- Elkind, David, *Ergenlikte Ben Merkezcilik*, 1987, Hacettepe Taş Kitapçılık, Ankara.
- Kut, Sema Kağıtçı - Koşar, Nesrin, *Aile ve Çevre Sorunlarının Gencin Kişiliğine Etkisi*, 1989, 447s., Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Gülçür, Musa Kazım, *Çocuk ve Ergende Karakter Eğitimi*, 2004, 288s., Işık Yayınları, İstanbul.

KAPAK ARKA YAZISI: Sevgili Ebeveynler, Çocuklarımız, kendileri ile sadece beraber bulunduğumuz, onların yalnızca başarı ve kabiliyetleri ile büyük onur ve haz duyduğumuz kıymetli varlıklarımız değillerdir. Onlar aynı zamanda sağlam ve güçlü bir karakter ile yetiştirilmeleri gereken, bu sorumluluğu vicdanımızın en derinliklerinde hissedeceğimiz kutsal birer emanettirler. Bir bitkinin, bir çiçeğin bakım ve görümü ile ilgili hassasiyetimizin çok daha yüksek boyutta olanını çocuklarımıza göstermek durumundayız. Günlük hayatın sür'ati-karmaşası içerisinde su gibi akıp giden zamanın baş döndürücülüğü ve iyinin kötü ile, hayrın şer ile kısacası bütün oluşumların kendi zıtları ile birbirine karıştığı sosyal hayatın muhtemel olumsuz telkinlerine karşı, şiddetli bir şekilde çocuklarımıza ve ergenlerimize 'güçlü rehberlikler yapma' ihtiyacı bulunmaktadır. Elinizdeki bu kitap, çok sevdiğimiz ve hemen hiçbir fedakârlıktan kaçınmadığımız, kaçınmayacağımız göz nuru çocuklarımıza, ebeveynlerimizin karakter eğitimi adına neler verebilecekleri ve onlara yüksek karakter öğelerini nasıl yerleştirebilecekleri sorularına cevaplar aramıştır. Kitaptan öncelikli istifadenin ebeveynlere yönelik olduğunu düşünmekteyiz. Ebeveynlerimiz ne kadar istifade edebilirler ve bunu ne kadar yansıtabilirlerse, çocuklarımızın istifadeleri de o nispette olacaktır.

- Ferşadoğlu, Ali, *Gençlik ve Kişilik*, 2010, 128s., Yeni Asya Yayınları, İstanbul.

KAPAK ARKA YAZISI: Yıkıcı cereyanlar bir kasırga bir taun gibi insanlığı sarıyor bilhassa gençliği felakete atıyor. Batı bunalım geçiren gençliğin fiziksel ihtiyaçlarını minumuma indirse de manevi ihtiyaçlarını akıl ilim ve gerçeklerle ilgisi olmayan yollarla çözmeye çalışıyor. Gençliği düştüğü bu bunalım girdabından kurtaracak ve onu Cennet genci yapacak çözüm Batının çürümüş kokuşmuş batıl formülleri değil İslamiyetin ter-ü taze iman esaslarıdır.

4. "Karar Verme" Teması

"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma" konusuna ilişkin verilen elli iki (52) eser *"Karar Verme"* teması altında tasnif edilmiştir. Elli iki (52) eserden yirmi beşi (25) tez, yirmi yedisi (27) makale türünde kaydedilmiştir. Toplam çalışmaların %6'sını içeren *"Karar Verme"* teması en az eserin tasnif edildiği ikinci tema olarak belirlenmiştir.

Grafik 26: "Karar Verme" Teması (52)

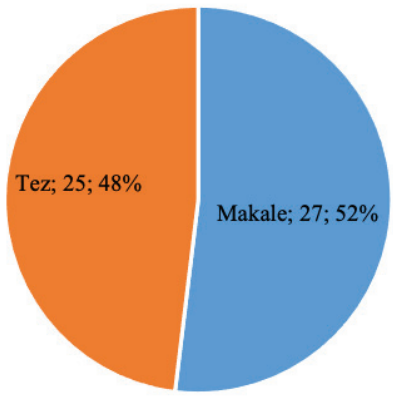

"Karar Verme" teması dönemsel olarak incelendiğinde ilk dönem olan 1910-1979 yıları arasında hiç eser vermezken bir sonraki 1980-1999 döneminde yalnız bir (1) makale ve üç (3) tez üretilmiştir. En fazla çalışmanın otuz (30) eserle 2000-2009 yılları arasında verildiği görülmüştür. Bu dönem, genel dağılımda hem makale hem de tez çalışmaları için en belirgin artışın olduğu dönem olarak belirlenmişken bu dönemden sonraki 2010-2017 yıllarını kapsayan son dönemde çalışma sayılarında azalma görülmüştür. Tez sayısı bir önceki döneme göre on (10) azalış gösterirken makale sayısında iki (2) azalış olmuştur.

Grafik 27: "Karar Verme" Temasında Dönemsel Dağılım

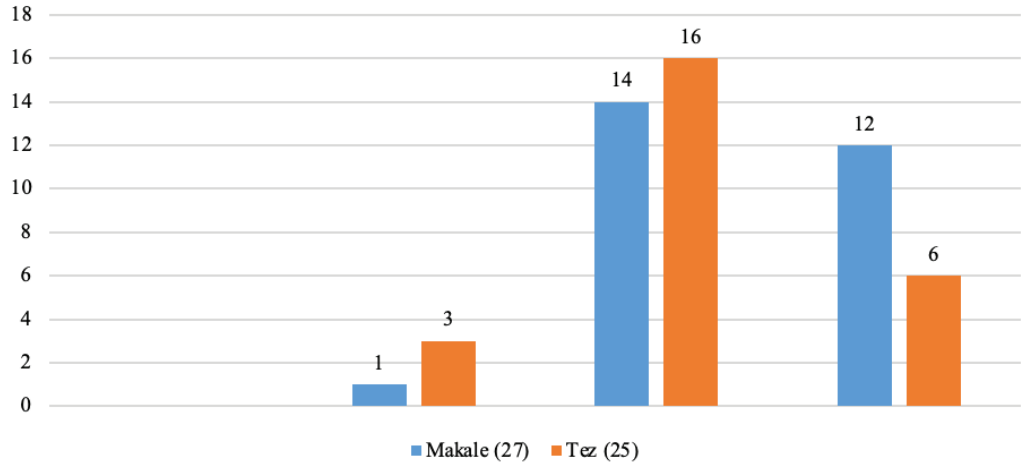

"Karar Verme" temalı çalışmalar içerik olarak incelendiğinde karar verme ve problem çözme stilleri/stratejilerinin cinsiyet (Cenkseven ve Vural, 2006) anne baba tutumu (Atlı ve ark., 2011; Eldeleklioğlu, 1996; Özel, 2009) özsaygı (Deniz, 2004; Tatlıoğlu, 2014; Yılmaz, 2011) eğitim (Öztabak, 2013; Bilgin ve Bilgiç, 2016) ve sosyal destek (Güçray, 1998; Kaşık, 2009; Dülger, 2009; Deveci, 2011) gibi değişkenlerle birlikte araştırıldığı görülmüştür.

Makale çalışmaları içerik olarak incelendiğinde problem çözme ve karar verme arasındaki ilişki öne çıkan konulardandır. "Hemşirelik Öğrencilerinin Karar Verme ve Problem Çözme Becerilerinin Belirlenmesi" (Eşer ve ark., 2009), "Hemşirelik Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi" (Tanrıkulu ve ark., 2016) üniversite öğrencileriyle "Ergenlerde Karar Verme Davranışlarının Öz Saygı ve Problem Çözme Becerileri Algısı ile İlişkisi" (Güçray, 2001), "Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri" (Korkut, 2002) lise öğrencileriyle hazırlanan makalelerdir.

Tez çalışmaları incelendiğinde çoğunlukla üniversite öğrencileri araştırma gruplarını oluşturmaktadır. İlgili temada verilen bütün tezler nitel yöntem kullanılarak yazılmıştır. "Melbourne Karar Verme Ölçeği", "Karar Stratejileri ölçeği" ile 2003 yılında "Ergenlerde Karar Verme Ölçeği'nin Uyarlama Çalışması Araştırma" (Çolakkadıoğlu) başlıklı tez çalışması ile Türk kültürüne uyarlanan "Ergenlerde Karar Verme Ölçeği" en çok kullanılan ölçeklerdendir.

4.1. Tezler

- Ersever, Ömür Hakan, *Karar Verme Becerileri Kazandırma Programının ve Etkileşim Grubu Deneyiminin Üniversite Öğrencilerinin Karar Verme Becerileri Üzerindeki Etkileri*, 1996, Doktora, 223s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, etkileşim grubu deneyiminin ve Karar Verme Becerileri Kazandırma Programı (KVBKP) uygulamasına katılmanın, üniversite öğrencilerinin karar verme stilleri üzerindeki etkilerini ortaya koymaktır. Bu genel amaç çerçevesinde, etkileşim grubuna ve KVBKP'na katılan deneklerin KSÖ, içtepkisel ve mantıklı karar verme alt ölçeklerinde elde ettikleri son ölçüm puan ortalamalarının, ön ölçüm puan ortalamalarından anlamlı düzeyde farklı olacağı, her iki uygulamasında katılanlar üzerinde olumlu etkileri olacağı, araştırmanın denenceleri olarak ifade edilmiştir. Kontrol grubundaki deneklerin ön ve son ölçüm puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark beklenmemektedir. Deneysel bir çalışma olan bu araştırmada, ilk olarak, ön ve son test olarak kullanılan Karar Stratejileri ölçeği, üniversite birinci sınıfta okuyan 140 lisans öğrencisine uygulanmış ve içtepkisel karar verme ve mantıklı karar verme alt ölçeklerinde, belirlenen ölçütlere uygun puan alan öğrenciler saptanmıştır. Daha sonra, araştırmanın ölçütlerine uygun olan öğrencilere, araştırıcı tarafından iki farklı grup çalışması yapılacağı duyurulmuş ve bu grup çalışmalarına gönüllü olarak katılmak isteyen öğrencilerle iki deney grubu oluşturulmuştur. Oluşturulan her bir grupta 15 öğrenci bulunmaktadır ve grupların oluşturulmasında öğrencilerin tercihleri belirleyici olmuştur. Grup çalışmalarına katılmak istemeyen öğrenciler arasından seçilen 15 öğrenci, araştırmada, kontrol grubu olarak kullanılmıştır. Böylelikle, araştırma grubu toplam 45 öğrenciden oluşmaktadır. Birinci deney grubuyla etkileşim grubu uygulaması yapılmıştır. İkinci deney grubuna, geliştirilen KVBKP uygulanmıştır. Kontrol grubuna ise hiçbir işlem yapılmamıştır. Etkileşim grubu uygulamaları 90 dakikalık 12 oturumdan ve KVBKP da 60 dakikalık 6 oturumdan oluşmaktadır. Karar Stratejileri Ölçeği uygulamanın sonunda iki deney ve kontrol grubuna bir kez daha uygulanmıştır. Etkileşim grubundaki deneklere, grup yaşantılarını değerlendirmeleri amacıyla geliştirilen, Grup Değerlendirme Formu, grup uygulamaları sonunda uygulanmıştır. Buna ek olarak, her iki deney grubundaki deneklerden katıldıkları her grup oturumun sonunda grup yaşantılarını değerlendirmeleri istenmiştir. Araştırmanın verileri, tekrarlanmış ölçümlere uygun iki yönlü varyans analizi yöntemiyle (split plot tekniğine uygun, 3X2 faktörlü varyans analizi, MANOVA) test edilmiştir. Analiz sonucunda anlamlı bulunan F değerleri, Tukey-HSD testiyle, araştırmanın denencelerini sınamak amacıyla, incelenmiştir. Verilerin çözümlenmesinde.05 anlamlılık düzeyi benimsenmiştir. Araştırmanın bulguları, her iki deney grubunun, Karar Stratejileri Ölçeği, iç tepkisel karar verme ve mantıklı karar verme alt ölçeklerinden elde ettikleri ön ve son ölçüm puanları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu göstermektedir ($p<.001$). Kontrol grubundaki deneklerin, aynı alt testlerde elde ettikleri, ön ve son ölçüm puan ortalamaları arasında ise bir fark elde edilmemiştir ($p>.001$). Bulgular, araştırmada kullanılan her iki manipülasyonun da olumlu etkileri olduğunu göstermektedir. Etkileşim grubu yaşantısına ve KVBKP'na katılmak, üniversite birinci sınıfta eğitim gören öğrencilerin, içtepkisel karar verme davranışlarında bir azalmaya ve mantıklı karar verme davranışlarında bir artışa neden olmuştur. Araştırmanın bulguları, üniversite birinci sınıf öğrencilerinin, Karar Stratejileri Ölçeği, içtepkisel karar verme ve mantıklı karar verme alt ölçeklerinde, etkileşim grubu yaşantısından ve KVBKP'ndan eşit derecede yararlandıklarını ortaya koymaktadır.

- Eldeleklioğlu, Jale, *Karar Stratejileri ile Ana Baba Tutumları Arasındaki İlişki*, 1996, Doktora, 87s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazi Üniversitesi, Pdf

ÖZET: The purpose of this study is the investigation of the relationship between the parental attitudes (mother-father) and the decision making strategies. This research was conducted on 500 students attending classes at the Ankara University, Faculty of Educational Sciences and in the Gazi Univesity the Faculyt of Gazi Education during 1994-1995 Academic year. In this study two scales were used to collected the data. One of them was the "Parental Attitude Scale" which has been revised for the purpose and the other was the "Decision Making Scale" developed by Kuzgun. The Parental Attitude Scale has sub-scales named Democratic, Protective-Demanding, and Authoritarian and the Decision Making Strategies scale has Rational, Independent, Impulsif and Indecisive sub- scales. As a result of computation of the relationship between the points of two scales a positive correlation were observed between rational decision making and democratic parental attitude and a negative correlation between authoritarian parental attitude and rational decision making. Also there is a positive correlation among indecisive and protective-demandig, authoritarian parental attitudes. These correlations are significant at the level of 0.01 but not very strong.

- Tiryaki, Mehri Gül, *Üniversite Öğrencilerinin Karar Verme Davranışlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 1997, Yüksek Lisans, 84s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin karar verme stratejileri; sınıf, cinsiyet, annelerinin ve babalarının eğitim düzeyleri ve kendine saygı düzeyleri değişkenleri açısından incelenmiştir. Araştırma kapsamına, 1995-1996 öğretim yılı bahar döneminde Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampüsü Eğitim Fakültesinde yer alan Eğitim Bilimleri Bölümü, Yabancı Dil Eğitimi Bölümü ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü'nde okuyan toplam 604 öğrenci girmektedir. Araştırmanın değişkenlerinden olan karar verme stratejileri, Kuzgun tarafından 1992 yılında geliştirilerek geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılan Karar Stratejileri Ölçeği ile kendine saygı ise Bogenç tarafından 1994 yılında geliştirilen Kendine Saygı Ölçeği kullanılarak ölçülmüştür. Diğer bağımsız değişkenlere ilişkin bilgiler, araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ile toplanmıştır. Verilerin analizinde t testi ve varyans analizi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bilgiler şu şekilde özetlenebilir: 1. 1. sınıf öğrencilerinin kararsızlık stratejisi puan ortalamasının 4. sınıf öğrencilerinden yüksek öte yandan, sınıflar arasında iç tepkisel ve mantıklı stratejilerin puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. 2. Kızların iç tepkisel strateji puan ortalamasının erkeklerden yüksek fakat kararsızlık ve mantıklı stratejilerin puan ortalamalarının cinsiyetlere göre anlamlı bir fark göstermediği saptanmıştır. 3. Annelerinin ve babalarının eğitim düzeyleri karar verme stratejilerinin puan ortalamalarında anlamlı bir farka yol açmamaktadır. 4. Kendine saygı düzeyi düşük olan öğrencilerin iç tepkisel ve kararsızlık stratejileri puan ortalamalarının kendine saygısı yüksek olan öğrencilere göre yüksek olduğu öte yandan, kendine saygı düzeyi yüksek olan öğrencilerin kendine saygı düzeyi düşük olan öğrencilere göre mantıklı strateji puan ortalamasının yüksek olduğu saptanmıştır.

- Şeyhun, Herdentaze, *Karar Verme Becerileri Eğitim Programının İlköğretim Son Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine Etkisi*, 2000, Yüksek Lisans, 111s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, karar verme becerisi eğitim programının ilköğretim son sınıf öğrencilerinin (8. sınıf) karar verme becerilerine etkisini araştırmaktır. Araştırmada öğrencilerin karar vermede kullandıkları stratejileri belirleyebilmek için Kuzgun (1992) tarafından geliştirilen Karar Stratejileri ölçeği kullanılmıştır. Araştırma 1999-2000 öğretim yılında Batıkent Kooparatifler İlköğretim son sınıftaki öğrencilerden iç tepkisel karar verme puanı yüksek, mantıklı karar verme puanı düşük 80 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın deney deseni nedeniyle öğrenciler ikisi deney, ikisi kontrol grubu olmak üzere 20'şer kişiden oluşan dört grup olarak belirlenmiştir. Deney grupları dokuz oturumluk karar verme becerisi eğitim programına katılmışlardır. Kontrol grubuna ise herhangi bir işlem yapılmamıştır. Araştırmanın verileri, tekrarlanmış veriler için iki yönlü varyans analizi yöntemiyle (split-plot tekniğine uygun 2x2 faktörlü varyans analizi, ANOVA) test edilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre karar verme becerisi eğitim programına katılan öğrencilerin iç tepisel karar verme davranışlarının azaldığı bulunmuştur. Bunun yanında eğitim programına katılan öğrencilerin mantıklı karar verme becerilerinde artış görülmüştür. Üç aylık izleme dönemi sonrasında ise öğrencilerin son test ve izleme testi puanları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Kontrol gruplarındaki deneklerin iç tepisel ve mantıklı karar verme becerilerinde anlamlı bir değişiklik olmamıştır. Bulgular karar verme becerisi eğitim programının öğrencilerin karar verme becerilerini artırmada etkili olduğunu göstermektedir.

- Kesici, Şahin, *Üniversite Öğrencilerinin Karar Verme Stratejilerinin Psikolojik İhtiyaç Örüntüleri ve Özlük Niteliklerine Göre Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*, 2002, Doktora, 165s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin psikolojik ihtiyaç örüntüleri ve bazı özlük niteliklerinin Öğrencilerin karar verme stratejileri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bu araştırmanın evreni 2001-2002 eğitim-Öğretim yılında Selçuk Üniversitesinde öğrenim gören I.ve IV. Sınıf öğrencileridir. Araştırmanın örneklemi belirlenirken, bağımsız değişkenlerinden biri olan üniversite öğrencilerinin devam ettikleri bilim dalları 4 gruba ayrılmıştır: Sağlık Bilimleri, Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri ve Güzel Sanatlar. Örnekleme alınan toplam öğrenci sayısı 900'dür. Öğrencilerin psikolojik ihtiyaçları "Edwards Kişisel Tercih Envanteri" ile ölçülmüştür. Öğrencilerin karar verme stratejileri "Karar Stratejileri Ölçeği" ile ölçülmüştür. Bu iki ölçekten elde edilen alt ölçek puan ortalamaları değişken sayışma göre t testi, F testi (Varyans analizi), Tukey testi ve regrasyon analizi ile test edilmiştir. Araştırmanın sonuçları özetlenmiştir: Cinsiyet değişkenine göre; kızların başarma ve ilgi görme psikolojik ihtiyacı puan ortalamaları erkeklerden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Erkeklerin başatlık psikolojik ihtiyacı puan ortalamaları kızlardan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Sınıf değişkenine göre; I. sınrf öğrencilerinin başarma psikolojik ihtiyacı puan ortalamaları IV. Sınıf öğrencilerinden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. IV. sınıf öğrencilerinin özerklik psikolojik ihtiyacı puan ortalamaları I. sınıf öğrencilerinden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Bilim dalı değişkenine göre; üniversitede okudukları bilim dalı Güzel Sanatlar olan öğrencilerin özerklik psikolojik ihtiyacı puan ortalamaları Sağlık Bilimleri alanındaki öğrencilerinden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Cinsiyet değişkenine göre; kızların mantıklı karar verme stratejileri puan ortalamaları erkeklerden anlamlı

düzeyde yüksek bulunmuştur. Sınıf değişkenine göre; IV. sınıf öğrencilerinin içtepisel ve bağımsız karar verme stratejileri puan ortalamaları I. sınıf öğrencilerinden anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Bilim dalı değişkenine göre; İçtepisel ve kararsız karar verme stratejisi puan ortalamaları arasında üniversitede okudukları bilim dallarına göre anlamlı düzeyde farklılık ortaya çıkmasına rağmen mantıklı ve bağımsız karar verme stratejisinde anlamlı düzeyde farklılaşma ortaya çıkmamıştır. Öğrencilerin uyarlık, özerklik, başatlık, kendini suçlama ve sebat psikolojik ihtiyaçları içtepisel karar verme stratejisini etkilemektedir. Öğrencilerin sebat, başatlık, uyarlık, kendini suçlama ve özerklik psikolojik ihtiyaçları mantıklı karar verme stratejisini etkilemektedir. Öğrencilerin özerklik, uyarlık ve sebat psikolojik ihtiyaçları bağımsız karar verme stratejisini etkilemektedir. Öğrencilerin kendini suçlama, ilgi görme, duyguları anlama ve başarma psikolojik ihtiyaçları kararsız karar verme stratejisini etkilemektedir. Özerklik ihtiyacı baskın olan öğrencilerin içtepisel karar verme stratejisi puan ortalamaları diğer psikolojik ihtiyaçları (başarma, uyarlık, duyguları anlama, başatlık ve ilgi gösterme) baskın olan öğrencilerin içtepisel karar verme stratejileri puan ortalamalarından önemli derecede yüksektir. Sebat ihtiyacı baskın olan öğrencilerin mantıklı karar verme stratejisi puan ortalamaları diğer psikolojik ihtiyaçları (uyarlık ve özerklik) baskın olan öğrencilerin mantıklı karar verme stratejisi puan ortalamalarından önemli derecede yüksektir. Yakınlık psikolojik ihtiyacı baskın olan öğrencilerin bağımsız karar verme stratejisi puan ortalamaları diğer psikolojik ihtiyaçları (uyarlık, duygulan anlama ve sebat) baskın olan öğrencilerin bağımsız karar verme stratejileri puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksektir. İlgi görme ihtiyacı baskın olan öğrencilerin kararsız karar verme stratejisi puan ortalamaları diğer psikolojik ihtiyaçları (başarma, uyarlık, özeklik, duyguları anlama, başatlık sebat ve kendini suçlama) baskın olan öğrencilerin kararsız karar verme stratejisi puan ortalamalarından önemli derecede yüksektir.

- Deniz, Mehmet Engin, *Üniversite Öğrencilerinin Karar Verme Stratejileri ve Sosyal Beceri Düzeylerinin TA-Baskın Ben Durumları ve Bazı Özlük Niteliklerine Göre Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*, 2002, Doktora, 214s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada bazı değişkenlerin üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri ve karar verme stratejileri üzerindeki etkisi incelenmiş ve karar verme stratejileri ile sosyal beceri düzeyleri arasında ilişki var mıdır? Sorusuna cevap aranmıştır. Araştırmanın bağımsız değişkenleri baskın ben durumları, cinsiyet, sınıf ve üniversiteye giriş puan türüdür. Bağımlı değişkenleri ise sosyal beceri ve karar verme stratejileridir. Araştırmanın genel evrenini Selçuk Üniversitesinin farklı fakültelerinde öğrenim görmekte olan birinci sınıf ve dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma evreni tesadüfi küme örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Sayısal ağırlıklı puan türüyle öğrenci alan fakültelerden 2, sözel ağırlıklı puan türüyle öğrenci alan fakültelerden 2, eşit ağırlıklı puan türüyle öğrenci alan fakültelerden 1 fakülte tesadüfi küme örnekleme yoluyla seçilmiştir. Araştırma örneklemi, çalışma evrenini oluşturan fakültelerin 1. sınıf ve 4. sınıf öğrencileri arasından tesadüfi küme örnekleme yoluyla seçilmiştir, örnekleme alınan toplam öğrenci sayısı 486 dır. Öğrencilerin ben durumları "Ben Durumları ölçeği" ile sosyal beceri düzeyleri "Kendini Tanımlama Envanteri" ile ve karar verme stratejileri ise "Karar Stratejileri ölçeği" ile ölçülmüştür. Sosyal beceri düzeyleri ve karar verme stratejilerinin puan ortalamalarının, cinsiyet ve sınıf değişkenlerine göre grupların ortalamaları arasındaki farkın önem kontrolü t testi ile yapılmıştır. Sosyal beceri düzeyleri ve karar verme stratejileri puanlarının üniversiteye giriş puan türü ve baskın ben durumları değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi ile kontrol edilmiştir. Farklılaşmanın gözlendiği durumlarda, farklılaşmanın kaynağını bulmak için ortalamalar arasındaki farkın önem kontrolü Tukey testi ile

yapılmıştır. Sosyal beceri ve karar verme stratejileri puanları arasındaki ilişkinin analizi ise Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı tekniğinden yararlanılarak hesaplanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular aşağıda özetlenmiştir: TA-Baskın ben durumları ve karar verme stratejileri ile ilgili olarak; karar verme stratejilerinden kararsız karar verme ve içtepisel karar verme stratejisi baskın ben durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Baskın uymuş çocuk ben durumu, baskın koruyucu anababa ben durumu ve baskın doğal çocuk ben durumu özelliği gösteren öğrencilerin kararsız karar verme puanları, baskın yetişkin ben durumu özelliği gösteren öğrencilerin puanlarından önemli düzeyde yüksek bulunmuştur. İçtepisel karar verme stratejisinde ise doğal çocuk ben durumu özelliği gösteren öğrencilerin, içtepisel karar verme stratejisi puanları; baskın koruyucu anababa ben durumu, baskın yetişkin ben durumu ve baskın uymuş çocuk ben durumu özelliği gösteren öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. TA-Baskın ben durumları ve Sosyal Beceri düzeyleri ile ilgili olarak, üniversite öğrencilerinin sosyal beceri duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal duyarlık, duyuşsal kontrol, sosyal anlatımcılık, sosyal duyarlık ve sosyal kontrol alt ölçek puanlarının baskın ben durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. Üniversite öğrencilerinin özlük nitelikleri ile ilgili olarak, kızların mantıklı karar verme stratejisi puanları erkeklerin puanlarından önemli düzeyde yüksektir. Birinci sınıf öğrencilerinin kararsız karar verme stratejisi puan ortalamaları dördüncü sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde yüksektir. Sözel puan türü ile üniversiteye giren öğrencilerin mantıklı karar verme stratejisi puan ortalamaları sayısal puan türü ile üniversiteye giren öğrencilerin puan ortalamalarından önemli düzeyde yüksek bulunmuştur. Kız öğrencilerin duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal IV duyarlık, sosyal kontrol ve sosyal beceri toplam puanları erkek öğrencilerin puanlarından yüksek bulunurken, erkek öğrencilerin duyuşsal kontrol puan ortalamaları da kız öğrencilerin puan ortalamalarından önemli düzeyde yüksektir. Dördüncü sınıf öğrencilerinin duyuşsal anlatımcılık puan ortalamaları birinci sınıf öğrencilerinden önemli düzeyde yüksektir. Birinci sınıfların sosyal duyarlık alt ölçek puan ortalamaları dördüncü sınıf öğrencilerinden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin sosyal beceri duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal kontrol alt ölçek puanları üniversiteye giriş puan türüne göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Bağımlı değişkenler açısından, öğrencilerin bağımsız karar stratejisi ile sosyal beceri duyuşsal duyarlık, sosyal anlatımcılık, sosyal duyarlık ve toplam sosyal beceri puanları arasında aynı yönde (+); sosyal kontrol arasında ters yönde (-) anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Mantıklı karar verme stratejisi ile sosyal beceri duyuşsal duyarlık, duyuşsal kontrol, sosyal anlatımcılık, sosyal duyarlık, sosyal kontrol ve toplam sosyal beceri düzeyi puanları arasında aynı yönde (+) anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kararsız karar verme stratejisi ile sosyal beceri duyuşsal anlatımcılık ve sosyal duyarlık arasında aynı yönde (+); sosyal kontrol arasında ters yönde (-) anlamlı bir ilişki bulunmuştur. İçtepisel karar verme stratejisi ile sosyal beceri duyuşsal duyarlık ve sosyal anlatımcılık arasında aynı yönde (+); sosyal kontrol arasında ters yönde (-) anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

- Köse, Ayşen, *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Birinci Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet ve Algılanan Sosyo-Ekonomik Düzey Açısından Psikolojik İhtiyaçları ve Karar Verme Stratejilerinin İncelenmesi*, 2002, Yüksek Lisans, 109s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin karar verme stratejileri ve psikolojik ihtiyaçları; sosyo-ekonomik düzey (SED) ve cinsiyet değişkeni açısından incelenmiştir. Araştırma 2001-2002 öğrenim yılı Bahar Dönemi'nde, Ankara Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, "Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı"nda okuyan birinci sınıf öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Toplamda 115 öğrenci araştırma kapsamına alınmıştır. Bu araştırmada,

araştırmanın bağımlı değişkeni olan karar verme davranışını ölçmek için Kuzgun (1992) tarafından geliştirilen "Karar Stratejileri Envanteri"; diğer bağımlı değişken olan psikolojik ihtiyaçları ölçmek içinse, "Edwards Kişisel Tercih Envanteri (EKTE)" kullanılmıştır. Verilerin analizinde t testi ve varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. F değerinin önemli çıkması halinde, farkın hangi gruptan kaynaklandığım bulmak için, grupların ortalamaları arasındaki farkların önem denetimi Scheffe Post-Hoc Testi ile yapılmıştır. Araştırmadaki karşılaştırmalarda hata payı 0.05 olarak kabul edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bilgiler şu şekilde özetlenebilir; 1. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü'nde okuyan birinci sınıf öğrencileri, cinsiyet gruplarına göre karşılaştırıldıklarında, benimsedikleri karar verme stratejileri açısından, aralarında anlamlı bir fark bulunmamıştır. 2. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü'nde okuyan birinci sınıf öğrencileri algıladıkları sosyo-ekonomik düzeylerine göre karşılaştırıldıklarında; mantıklı karar verme stratejisi açısından aralarında anlamlı düzeyde farklılık çıkmamıştır. Sosyoekonomik düzeyini yüksek olarak algılayan öğrencilerin, sosyo-ekonomik düzeyini orta olarak algılayan öğrencilere göre içtepkisel karar verme stratejisini ve kararsızlık stratejisini benimsedikleri bulunmuştur. 3. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü'nde okuyan birinci sınıf öğrencilerinin psikolojik ihtiyaçları, cinsiyet gruplarına göre karşılaştırıldıklarında; kızların şefkat gösterme ihtiyacının erkeklerden daha yüksek olduğu; erkeklerinse başatlık ihtiyacının kızlardan daha yüksek olduğu bulunmuştur. 4. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü'nde okuyan birinci sınıf öğrencileri psikolojik ihtiyaçları ve algıladıkları SED'e göre karşılaştırıldıklarında; SED'ini düşük olarak algılayan öğrencilerin, SED'ini orta olarak algılayan öğrencilere göre, yakınlık ihtiyacının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Araştırma bulguları, psikolojik ihtiyaçlar ve karar verme stratejileri ile ilgili daha önce yapılan araştırmaların bulgularıyla birlikte tartışılıp yorumlanmış ve bu bulgular doğrultusunda şu önerilerde bulunulmuştur; öğrencilere götürülen danışma programlarında, öğrencilerin farklı ihtiyaçları merkeze alınmalıdır. Bazı baskın ihtiyaçların bir kişilik sorunu olup olmadığı tespit edilmeli, kişilik sorunu olarak görülüyorsa psikolojik danışma yardımı alması sağlanmalıdır. Yapacağı mesleğin niteliklerine uygun olmayan ihtiyaçlar içindeki öğrenciler, gerekiyorsa başka bölümlere ya da ihtiyacını karşılayabileceği faaliyetlere yönlendirilmelidir. Öğrencilerin içtepkisel karar verme ve kararsızlık davranışlarını azlatmaya, mantıklı karar verme becerilerini geliştirmeye yönelik grup danışmaları yapılmalıdır. Karar vermeyi içeren psikolojik danışma yardımları öğrencilere götürülürken, karar verme davranışının hangi değişkenlerden etkilendiği göz önünde bulundurulmalıdır. Psikolojik danışman adayı bu öğrenciler, karar verme durumuyla karşı karşıya kalacakları, karar verme sürecinde etkin rol alabilecekleri ortamlarda görev almaları konusunda teşvik edilmelidir.

- Çolakkadıoğlu, Oğuzhan, *Ergenlerde Karar Verme Ölçeği'nin Uyarlama Çalışması*, 2003, Yüksek Lisans, 140s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma; Karar vermede öz-saygı ve karar verme stillerini belirlemek amacıyla Mann, Harmoni ve Beswick (1989) tarafından geliştirilmiş olan Ergenlerde Karar Verme Ölçeğini (EKVÖ) Türk kültürüne uyarlamak amacıyla yapılmıştır. Araştırma, 13-15 yaşları arasındaki 1332 kız, 1457 erkek olmak üzere toplam 2789 öğrenciden toplanan veriler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmada ilk önce EKVÖ'nün Türkçe'ye çevirisi gerçekleştirilmiş, yapılan çeviri, dil bilim uzmanlarınca değerlendirilmiş, geri çeviri yöntemi aracılığı ile orijinal formla eşdeğerliği sınanmıştır. EKVÖ'nün yapı geçerliği için faktör analizi, benzer ölçeklerle korelasyonlarını incelemek için ölçüt bağıntılı geçerliği, madde ve güvenirlik analizleri için Cronbach alfa ve test tekrar güvenirliği incelenmiştir. Varimaks dönüştürme yöntemi ile yapılan açıklayıcı faktör analizinde EKVÖ'nün orjinalinde olduğu gibi beş

faktörden oluştuğu ve 30 maddenin orijinal İngilizce formda yer aldıkları faktörlere yüklendikleri görülmüştür. Ölçüt bağıntılı geçerlik için EKVÖ'nün Çocuklar için Depresyon ölçeği (Kovacs, 1980), Çocuklar için Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri (Speilberger, 1973) ve Öz-Saygı Envanteri (Coopersmith, 1967) ile olan ilişkisi incelenmiştir. EKVÖ'nün uyumlu stilleri ile ÇDÖ arasında negatif yönde, ÖSE arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulurken, ÇDSKE ile bir ilişki bulunmamıştır. EKVÖ'nün uyumsuz stilleri ile ÇDÖ arasında pozitif yönde, ÖSE arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. EKVÖ'nün uyumsuz stillerinden panik ile ÇDSKE arasında pozitif yönde bir ilişki bulunurken diğer uyumsuz karar verme stilleri arasında bir ilişki bulunmamıştır. Madde ve güvenirlik analizlerinde alt ölçeklerin Cronbach alfa değerleri, madde-toplam puan korelasyonları ve test tekrar test güvenirlik katsayılarının yüksek olduğu görülmüştür. EKVÖ ile ilgili yapılan istatiksel analizler, EKVÖ'nün ergenlerde karar vermede öz-saygı ve karar verme stillerini ölçmede kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu göstermiştir.

- Köksal, Ayça, *Ergenlerde Duygusal Zeka ile Karar Verme Stratejileri Arasındaki İlişki*, 2003, Yüksek Lisans, 116s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, ergenlerin duygusal zekaları ile karar verme stratejileri arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırmaya 134 Lise 1, 120 Lise 2, 130 Lise 3 olmak üzere toplam 384 ergen katılmıştır. Bunların 204'ü kız, 180'i ise erkektir. Çalışmaya katılan öğrencilerin duygusal zekalarını saptamak amacıyla EQ- NED (Emotional Quotient/Duygusal Zeka Bölümü-NED), karar verme stratejilerini saptamak amacıyla Karar Stratejileri ölçeği ve bazı demografik özellikler hakkında bilgi toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Araştırmada verilerin çözümü ve yorumu için Pearson Moment Korelasyon Katsayısı Tekniği, t-testi ve bir boyutlu varyans analizi istatistik işlemleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda duygusal zekanın kız öğrencilerde, erkek öğrencilere oranla daha yüksek olduğu, duygusal zeka ile mantıklı karar verme arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve bağımlı karar verme ile duygusal zeka arasında bir ilişki olmadığı bulunmuştur.

- Yiğit, Ahmet, *Lise Öğrencilerinin Karar Verme Davranışlarının Bazı Değişkenlere Göre Yordanması*, 2005, Yüksek Lisans, 224s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ege Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, lise öğrencilerinin karar verme davranışları cinsiyet, sınıf düzeyi, anne babanın eğitim düzeyi, ailenin algılanan gelir düzeyi, algılanan anne-baba tutumu, algılanan akademik başarı ve özsaygı düzeyi değişkenleri açısından yordanmıştır. Araştırma, İzmir il merkezindeki altı resmi/genel lisenin lise 1., lise 2. ve lise 3. sınıflarında eğitim gören 335 'i kız ve 290'ı erkek olmak üzere toplam 625 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada, Kuzgun'un (1992) geliştirdiği "Karar Stratejisi Ölçeği" ve Güngör'ün (1989) geliştirdiği "Özsaygı Envanteri" İzmir il merkezindeki altı resmi/genel liseden 625 lise öğrencisine uygulanmıştır. Aynı zamanda, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bilgiler (cinsiyet, sınıf düzeyi, anne babanın eğitim düzeyi, ailenin algılanan gelir düzeyi, algılanan anne-baba tutumu ve algılanan akademik başarı) araştırmacı tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu" ile elde edilmiştir. Karar Stratejisi Ölçeği, Özsaygı Envanteri ve Kişisel Bilgi Formu yoluyla elde edilen bilgiler SPSS (11.0 versiyonu) kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada ele alınan bağımsız değişkenlerin mantıklı karar verme, içtepisel karar verme, bağımlı karar 204 verme ve kararsızlık düzeylerini yordama gücünü belirlemek amacıyla "aşamalı çoklu regresyon" (stepwise multiple regression) analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre özsaygı,

algılanan akademik başarıya ilişkin tanımlanan Dummy2 (orta düzeyde başarılı olma), annenin eğitim durumuna ilişkin tanımlanan Dummy4 (annenin lise mezunu olması), cinsiyet Dummy ve yine algılanan akademik başarıya ilişkin tanımlanan Dummy3 (düşük düzeyde başarılı olma) değişkenleri mantıklı karar verme stratejisinin önemli yordayıcılarıdır. Öğrencilerin mantıklı karar verme stratejisi puanlarındaki varyansın %6.2'sini özsaygı düzeyinin, %1.8'ini algılanan akademik başarıya ilişkin tanımlanan Dummy2 değişkeninin (orta düzeyde başarılı olma), %1,4'ünü annenin eğitim durumuna ilişkin tanımlanan Dummy4 değişkeninin (annenin lise mezunu olması), %0,9'unu cinsiyet Dummy değişkeninin ve yine %0.8'ini algılanan akademik başarıya ilişkin tanımlanan Dummy3 değişkeninin (düşük düzeyde başarılı olma) açıkladığı bulunmuştur. Bu beş değişken öğrencilerin Mantıklı Karar Verme Stratejisi Alt Ölçeği puanlarındaki toplam varyansın %11.2'sini açıklamaktadır. Araştırmanın bulguları özsaygı ve annenin eğitim durumuna ilişkin tanımlanan Dummy4 değişkenlerinin (annenin lise mezunu olması) içtepisel karar verme stratejisinin önemli yordayıcıları olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin içtepisel karar verme stratejisi puanlarındaki varyansın %1.8'ini özsaygının ve %0,8'ini ise annenin eğitim durumuna ilişkin tanımlanan Dummy4 değişkeninin (annenin lise mezunu 205 olması) açıkladığı bulunmuştur. Bu iki değişken öğrencilerin İçtepisel Karar Verme Stratejisi Alt Ölçeği puanlarındaki toplam varyansm %2.6'sını açıklamaktadır. Araştırma sonuçları, özsaygı ve sınıf düzeyine ilişkin tanımlanan Dummy3 değişkenlerinin bağımlı karar verme stratejisinin önemli yordayıcıları olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin bağımlı karar verme stratejisi puanlarındaki varyansın %0.8'ini özsaygı düzeyinin ve %0,6'sını ise sınıf düzeyine ilişkin tanımlanan Dummy 3 değişkeninin (lise 3. sınıfta öğrenci olma) açıkladığı bulunmuştur. Bu iki değişken öğrencilerin Bağımlı Karar Verme Stratejisi Alt Ölçeği puanlarındaki toplam varyansın %1.5 'ini açıklamaktadır. Yine, araştırma bulguları özsaygı, cinsiyet Dummy ve algılanan gelir durumuna ilişkin tanımlanan Dummy2 değişkenlerinin (orta düzeyde gelire sahip olma) kararsızlık stratejisinin önemli yordayıcıları olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin kararsızlık stratejisi puanlarındaki varyansın %14.1'ini özsaygı düzeyinin, %3.6'sının cinsiyet Dummy değişkeninin ve %0,8 'ini ise algılanan gelir durumuna ilişkin tanımlanan Dummy2 değişkeninin (orta düzeyde gelire sahip olma) açıkladığı bulunmuştur. Bu üç değişken öğrencilerin Kararsızlık Stratejisi Alt Ölçeği puanlarındaki toplam varyansın %18.5'ini açıklamaktadır. Sonuç olarak, araştırma bulguları karar verme stratejilerinin en önemli yordayıcısının özsaygı olduğunu göstermektedir.

- Candangil, Seçil Özcan, *Denetim Odakları Farklı Lise Öğrencilerinin Bazı Kişisel, Sosyal ve Ailesel Özelliklerine Göre Karar Vermede Özsaygı ve Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi*, 2005, Yüksek Lisans, 151s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Anadolu Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, denetim odakları farklı lise öğrencilerinin karar vermede öz-saygı ve karar vermede kaygı düzeylerinin kişisel ve sosyal nitelikler ile aile nitelikleri açısından farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu amaçla, araştırmada lise öğrencilerinin kişisel ve sosyal nitelikleri olarak cinsiyet, sınıf düzeyi, sigara kullanma alışkanlığı, fiziki görünümü algılama biçimi ve öğretmenin destek düzeyi; aile nitelikleri olarak annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi, annenin destek düzeyi ve babanın destek düzeyi değişkenleri ele alınmıştır. Denetim odağını içten ve dıştan alan öğrencilerin belirlenmesi için uç gruplar oluşturulmuştur. Yapılan hesaplamaya göre örneklemin denetim odağı aritmetik ortalaması X=11.85 ve standart sapması s=4.20 olarak bulunmuştur. Örneklemin denetim odağı aritmetik ortalamasından 0.5 standart sapma aşağısındaki puanlar ve yukarısındaki puanlar arasında kalan 1192 öğrenci analiz dışında bırakılmıştır. Toplam 604 lise öğrencisinin verileri

üzerinde çözümleme yapılmıştır. Araştırma, 2004-2005 Öğretim yılında, Bursa il merkezindeki 11 resmi liseden 2045 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiş ve 1796 öğrenciden kullanılabilir veri elde edilmiştir. Öğrencilerin karar vermede öz-saygı ve karar vermede kaygı düzeylerine ilişkin veriler, "Karar Verme Davranışı Ölçeği" (Mann ve Radford, 1993) ile, öğrencilerin denetim odaklarına ilişkin veriler de "Nowicki- Strickland Denetim Odağı Ölçeği (Nowicki ve Strickland, 1973) ile toplanmıştır. Araştırmanın bağımsız değişkenlerine ilişkin verilerin toplanması amacıyla, araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Anketi" uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, iç denetim odağı düzeyleri yüksek olan lise öğrencilerinin karar vermede öz-saygı düzeyleri önemli derecede yüksek bulunmuştur. Aynı zamanda, dış denetim odağı düzeyleri yüksek lise öğrencilerinin de, karar vermede kaygı düzeyleri önemli derecede yüksek bulunmuştur. Cinsiyet açısından, erkeklerin karar vermede öz-saygı düzeyleri, kızlardan önemli biçimde daha yüksektir. Ancak, karar vermede öz-saygı düzeyi açısından, iç ve dış denetim odağı ile cinsiyet arasındaki etkileşim önemli bulunamamıştır. Erkeklerin karar vermede kaygı düzeyleri, kızlardan önemli biçimde daha düşüktür. Ancak, karar vermede kaygı düzeyi açısından, iç ve dış denetim odağı ile cinsiyet arasındaki etkileşim önemli bulunamamıştır. Fiziki görünümlerini algılama biçimleri açısından, fiziki görünümlerini beğenenlerin karar vermede öz-saygı düzeyleri, beğenmeyenlerden önemli biçimde daha yüksektir. Ancak, karar vermede öz-saygı düzeyi açısından, iç ve dış denetim odağı ile fiziki görünümlerini algılama biçimleri arasındaki etkileşim önemli bulunamamıştır. Fiziki görünümlerini beğenenlerin karar vermede kaygı düzeyleri, beğenmeyenlerden önemli biçimde daha düşüktür. Ancak, karar vermede kaygı düzeyi açısından, iç ve dış denetim odağı ile fiziki görünümlerini algılama biçimleri arasındaki etkileşim önemli bulunamamıştır. Ayrıca, denetim odakları farklı lise öğrencilerinin, sınıf düzeylerine, sigara kullanma alışkanlıklarına ve sorunları olduğunda öğretmenlerinden destek düzeylerini algılama biçimlerine göre, karar vermede öz-saygı ve kaygı düzeylerinin temel etkilerinin önemli biçimde farklılaşmadığı bulunmuştur. Hem karar vermede öz-saygı düzeyi hem kaygı düzeyi açısından, denetim odağı ile sınıf düzeyi, sigara kullanma alışkanlığı ve sorunları olduğunda öğretmenlerinden destek düzeylerini algılama biçimi arasındaki etkileşimler de önemli bulunmamıştır. Denetim odakları farklı lise öğrencilerinin, anne ve babalarının eğitim düzeyi ve sorunları olduğunda anne ve babalarından destek alma düzeylerini algılama biçimlerine göre, karar vermede öz-saygı ve kaygı düzeylerinin temel etkilerinin de önemli biçimde farklılaşmadığı bulunmuştur. Ayrıca, hem karar vermede öz-saygı düzeyi hem kaygı düzeyi açısından da denetim odağı ile anne ve babalarının eğitim düzeyi ve sorunları olduğunda anne ve babalarından destek alma düzeylerini algılama biçimleri arasındaki etkileşimler de önemli bulunmamıştır.

- Güner, Yıldız Ay, *Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Karar Stratejilerini Yordayan Bazı Değişkenler*, 2006, Yüksek Lisans, 116s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.

ÖZET: Araştırma 2005-2006 eğitim-öğretim yılında Diyarbakır ili Ziya Gökalp Lisesi, Yunus Emre Lisesi ve Güler Şevki Özbek Lisesi son sınıflarında öğrenim gören 169 kız 221 erkek olmak üzere toplam 400 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Analizler sonucunda akılcı olmayan inanç ve durumluk kaygının lise son sınıf öğrencilerinin içtepisel karar stratejileri üzerinde birer yordayıcı değişken olduğu, diğer değişkenlerin (cinsiyet, akademik başarı, sosyo ekonomik düzey, sürekli kaygı) ise 0.05 düzeyinde önemli birer yordayıcı değişken olmadıkları bulunmuştur. Öğrencilerin mantıklı karar stratejilerinin akılcı olmayan inanç, cinsiyet, sürekli kaygı ve sosyo ekonomik düzey bağımsız değişkenleri tarafından anlamlı düzeyde yordandığı diğer değişkenlerin (akademik başarı, durumluk kaygı) ise 0.05 düzeyinde önemli birer yordayıcı olmadıkları bulunmuştur. Kararsızlık stratejisinin

ise yalnızca durumluk kaygı değişkeni tarafından yordandığı belirlenmiştir. Bu bulgular, lise son sınıf öğrencilerinin karar stratejileri üzerinde akılcı olmayan inanç, durumluk-sürekli kaygı, cinsiyet, sosyo ekonomik düzeyin birer yordayıcı değişken olduğunu göstermektedir.

- Develioğlu, Meltem, *Problem Çözme Becerileri Yüksek ve Düşük Olan Üniversite Öğrencilerinin Karar Verme Stratejilerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2006, Yüksek Lisans, 131s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada problem çözme becerileri yüksek ve düşük olan üniversite öğrencilerinin karar verme stratejileri; sınıf düzeyleri, cinsiyetleri, ailenin aylık geliri, annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi değişkenleri açısından incelenmiştir. Araştırma 2000-2001 öğretim yılı bahar döneminde Ankara Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampusu Eğitim Fakültesi ve Fen Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan 1. ve 4. sınıf öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Toplamda 520 öğrenci araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmanın bağımlı değişkeni olan karar verme stratejilerini belirlemek için Kuzgun (1992) tarafından geliştirilen "Karar Stratejileri ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmanın bağımsız değişkeni olan problem çözme becerilerini değerlendirmek amacıyla Heppner ve Petersen (1982) tarafından geliştirilen "Problem Çözme Envanteri" kullanılmıştır. Araştırmanın diğer bağımsız değişkenleri için araştırmacı tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Araştırmada ele alınan değişkenlere göre karar verme stratejilerinin anlamlı olarak değişip değişmediğine iki yönlü varyans analizi ile bakılmıştır. Temel etkisi anlamlı çıkan değişkenlere ilişkin grupların ortalamaları arasındaki farklar gözlenen ortalamalara göre değerlendirilmiştir. Araştırmada hata payının üst sının.05 kabul edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir; sınıf düzeyine göre bakıldığında; hem 1. sınıf hem de 4. sınıf üniversite öğrencilerinde problem çözme becerisi düşük olan grubun yüksek olan gruba kıyasla daha çok içtepisel karar verme stratejisi kullandığı görülmüştür. Buna karşın mantıklı karar verme ve kararsızlık stratejisini kullanmalarında bir farklılık görülmemiştir. Problem çözme becerisi yüksek ve düşük olan 4. sınıf öğrencilerinin içtepisel karar verme stratejisi puan ortalamaları 1. sınıf öğrencilerin puan ortalamalarından manidar olarak yüksek bulunmuştur. Cinsiyete göre bakıldığında; hem kız hem de erkek üniversite öğrencilerinde problem çözme becerisi düşük olan grubun yüksek olan gruba kıyasla daha çok içtepisel karar verme stratejisi kullandığı görülmüştür. Buna karşın mantıklı karar verme ve kararsızlık stratejisini kullanmalarında bir farklılık görülmemiştir. Problem çözme becerisi yüksek ve düşük olan erkek öğrencilerin içtepisel karar verme stratejisi puan ortalamaları kız öğrencilerin puan ortalamalarından manidar olarak yüksek çıktığı sonucuna varılmıştır. Ailenin aylık gelirine, annenin eğitim düzeyine, babanın eğitim düzeyine göre problem çözme becerileri yüksek ve düşük olan üniversite öğrencilerinin mantıklı karar verme, içtepisel karar verme ve kararsızlık stratejisine ilişkin fark görülmemiştir. Problem çözme beceri düzeyinin sınıf düzeyi, cinsiyet, ailenin aylık geliri, annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi değişkenlerine göre karar stratejilerine bakıldığında: problem çözme becerisi yüksek olan grupların mantıklı karar verme, problem çözme becerisi düşük olan grupların, içtepisel karar verme ve kararsızlık stratejilerini kullandıkları saptanmıştır. Araştırma bulguları, problem çözme ve karar verme stratejileri ile ilgili daha önce yapılan araştırmaların bulgularıyla birlikte tartışılıp yorumlanmıştır. Bunun yanı sıra konu ile ilgilenen araştırmacılara fikir vermesi için, vargı ve öneriler bölümünde çeşitli önerilere de yer verilmiştir.

- Avşaroğlu, Selahattin, *Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Öz-Saygı, Karar Verme ve Stresle Başa Çıkma Stillerinin Benlik Saygısı ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2007, Doktora, 177s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin karar vermede öz saygı, karar verme ve stresle başa çıkma stillerinin bazı değişkenlere göre farklılaşma durumu incelenmiş ve benlik saygısının karar vermede öz saygı, karar verme ve stresle başa çıkma stillerini ne düzeyde açıkladığı incelenmiştir. Araştırma, Selçuk Üniversitesi'nin farklı fakültelerinde öğrenim görmekte olan öğrenciler üzerinde gerçekleştirilmiş, örnekleme 1141 öğrenci alınmıştır. Araştırmada Melbourne Karar Verme Ölçeği, Stresle Başa çıkma Tutumları Envanteri ve Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır. İstatistiksel olarak t testi, varyans analizi, tukey testi ve regresyon analizi yapılmıştır. Öğrencilerin cinsiyetleriyle karar vermede öz saygıları ve karar verme stilleri arasında, sınıf değişkeni ile karar verme stilleri arasında farklılaşma yokken, cinsiyet, sınıf, yaşamın çoğunun geçirildiği yer ve mezun olunan lise değişkeni ile stresle başa çıkma stilleri arasında farklılaşmanın olduğu saptanmıştır. Benlik saygısının karar vermede öz saygı, karar verme stilleri ve stresle başa çıkma stillerini anlamlı düzeyde açıkladığı saptanmıştır.

- Kaçar, Başak, *Lise Öğrencilerinin Karar Stratejileri ve Transaksiyonel Analiz Ego Durumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2008, Yüksek Lisans, 282s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, lise çağındaki ergenlerin karar stratejileri ve ego durumları arasındaki ilişkiyi sınamaktır. Bu amaca yönelik olarak, öğrencilerin karar stratejileri ve ego durumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Ayrıca öğrencilerin karar stratejileri ve ego durumları; cinsiyet, sınıf düzeyi, okul türü, aile tipi ve anne-baba tutumu değişkenleri açısından incelenmiştir. Araştırmada ayrıca öğrencilerin karar stratejileri, baskın ego durumları açısından da incelenmiştir. Araştırma örneklemini, İstanbul ili Kadıköy, Maltepe ve Üsküdar ilçelerindeki toplam 4 resmi ve özel ortaöğretim kurumunun 9, 10 ve 11. sınıflarında öğrenim gören toplam 804 öğrenci oluşturmaktadır. Karar Stratejileri Ölçeği, Ego Durumları Ölçeği ve bağımsız değişkenlere yönelik kişisel bilgiler formunun veri toplama araçları olarak kullanıldığı araştırmada, verilerin analizinde Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Tekniği, Bağımsız Grup t Testi, Kruskal Wallis-H testi, Mann Whitney-U Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) tekniklerinden yararlanılmıştır. Varyans analizi sonucunda, farkın kaynağını belirlemek amacıyla Scheffe ve Tamhane's T2 testleri kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar, lise öğrencilerinin karar stratejileri ve ego durumları arasında anlamlı ilişkiler olduğunu göstermiştir. Cinsiyet değişkenine göre mantıklı/sistematik ve içtepisel karar stratejileri ile Yetişkin ve Uygulu Çocuk ego durumlarının farklılaştığı; sınıf düzeyi değişkenine göre mantıklı/sistematik, bağımlı karar stratejileri ve kararsızlık ile Eleştirel Ebeveyn ego durumunun farklılaştığı, okul türü değişkenine göre mantıklı/sistematik ve bağımlı karar stratejilerinin farklılaştığı tespit edilmiştir. Aile tipi ve anne-baba tutumu değişkenlerinin, karar stratejileri ve ego durumları üzerinde etkili değişkenler olduğu görülmüştür. Araştırmada ayrıca, ego durumlarının karar stratejileri üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir.

- Kaşık, Zekiye Dilek, *Ergenlerde Karar Verme Stilleri ve Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin Sosyal Yetkinlik Beklentisi ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2009, Yüksek Lisans, 99s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada; ergenlerin karar vermede öz saygı ve karar verme stilleri ile algılanan sosyal destek düzeylerini, sosyal yetkinlik beklentisi düzeyi ve bazı değişkenler açısından karşılaştırmalı olarak ele alan bir inceleme yapılmıştır. Araştırma örneklemi 2008-2009 eğitim öğretim yılında Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi' ne devam eden öğrencilerden tesadüfi küme örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Araştırmanın örneklemi 345 kişiden oluşmuştur.

- Dülger, Özge, *Ergenlerde Algılanan Sosyal Destek ile Karar Verme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2009, Yüksek Lisans, 184s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma; ergenlerin aile, arkadaş ve öğretmenlerinden algıladıkları sosyal destek ile karar verme davranışları arasındaki ilişkiyi sınamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla katılımcıların algıladıkları sosyal destek ve karar verme davranışları; cinsiyet, anne-baba eğitim durumu, kardeş sayısı, ailenin gelir durumu ve algılanan anne-baba tutumları değişkenleri açısından incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini, 2007-2008 öğretim yılı; İstanbul İli, Pendik İlçesindeki Seyit Burhan Toprak, Gülizar Zeki Obdan, Ahmet Kutsi Tecer ve Elka İlköğretim Okulları'na devam eden; 210 kız, 191 erkek olmak üzere toplam 401 sekizinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada ergenlerin algıladıkları sosyal desteğe ilişkin veriler Algılanan Sosyal Destek Ölçeği / ASDÖ-R (Yıldırım, 2004), ergenlerin karar verme davranışlarına ilişkin veriler ise Ergenlerde Karar Verme Ölçeği / EKVÖ (Çolakkadıoğlu, 2003) ile toplanmıştır. Ergenlerin cinsiyet, anne-baba eğitim durumu, kardeş sayısı, aile gelir durumu ve algılanan anne-baba tutumlarına ilişkin verilerin toplanması için ise, araştırmacı tarafından hazırlanan `Kişisel Bilgi Formu' kullanılmıştır. Verilerin analizinde, Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Tekniği, Bağımsız Grup t testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) tekniklerinden yararlanılmıştır. Varyans analizi sonucunda, farkın kaynağını belirlemek amacıyla Scheffe ve Tamhane testleri kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar, ergenlerin algıladıkları sosyal destek ile karar verme davranışlarının alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Aileden algılanan sosyal destekle, karar vermenin öz saygı ve ihtiyatlı seçicilik alt boyutları arasında pozitif, panik alt boyutu arasında negatif yönde anlamlı ilişki görülmüştür. Arkadaşlardan algılanan sosyal destek alt boyutu ile karar vermenin ihtiyatlı seçicilik boyutu arasında pozitif; sorumluluktan kaçma boyutu arasında negatif yönde anlamlı ilişki görülmüştür. Yine öğretmenlerden algılanan sosyal destek ile karar vermede ihtiyatlı seçicilik arasında pozitif; sorumluluktan kaçma arasında negatif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır. Ayrıca demografik değişkenlerden cinsiyet; arkadaşlardan algılanan sosyal destek ve karar vermede özsaygı, ihtiyatlı seçicilik, umursamazlık ve sorumluluktan kaçma alt boyutlarında anlamlı farklılığa neden olmuştur. Algılanan sosyal desteğin ve karar vermenin anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği; baba eğitim düzeyi değişkeninin, algılanan sosyal destek açısından anlamlı bir fark yaratmadığı, karar vermede ihtiyatlı seçicilik alt boyutunda anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Aileden algılanan sosyal desteğin ve karar vermede ihtiyatlı seçiciliğin kardeş sayısı değişkenine göre değiştiği; ailenin gelir durumunun, algılanan sosyal destek ve karar verme için anlamlı farklılık yaratmadığı görülmüştür. Anne tutum değişkenine göre; aile ve öğretmen alt boyutlarında algılanan sosyal desteğin, umursamazlık ve sorumluluktan kaçma alt boyutlarında karar vermenin anlamlı bir farklılık oluşturduğu saptanmıştır. Aileden algılanan sosyal destekte ve karar vermede ihtiyatlı seçicilik ile sorumluluktan kaçma alt boyutlarında baba tutumu değişkenine göre anlamlı farklılık görülmüştür.

- Can, Özden, *Üniversite Öğrencilerinin Akılcı Olmayan İnançları ve Karar Verme Stillerinin İncelenmesi*, 2009, Yüksek Lisans, 125s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin karar vermede özsaygı ve karar verme stillerinin akılcı olmayan inançlar ve cinsiyet açısından anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı ve akılcı olmayan inançlar ile karar verme stilleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın genel evrenini, Selçuk Üniversitesi'nin farklı fakültelerinde öğrenim görmekte olan 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma evreni Eğitim Fakültesi, Mesleki Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi ve Teknik Eğitim Fakültesi olarak belirlenmiştir. Araştırma örneklemi bu fakültelerin çeşitli bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerden tesadüfi küme örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Araştırma örneklemi toplam 750 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada; Türküm (2003) tarafından geliştirilen Akılcı Olmayan İnanç Ölçeği, Deniz (2004) tarafından Türkçeye uyarlanan Melbourne Karar Verme Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde t testi ve Pearson momentler çarpımı korelasyonu kullanılmıştır. Tüm veriler 0.05 anlamlılık düzeyinde test edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular kısaca şöyle özetlenebilir: -Araştırma bulguları karar vermede özsaygı, dikkatli, kaçıngan ve erteleyici karar verme stili düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı ancak öğrencilerin panik karar verme stili düzeyleri arasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Araştırma bulgusuna göre, kız öğrencilerin panik karar verme düzeyleri erkek öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. - Akılcı olmayan inançlar ile özsaygı karar verme stili arasında negatif yönde, dikkatli, kaçıngan, erteleyici ve panik karar verme stili arasında da pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. -Akılcı olmayan inanç ölçeği puanları ortalamanın altında yani akılcı olmayan inanç ölçeği puanları düşük olan öğrencilerin karar verme ölçeği erteleyici, panik ve kaçıngan alt boyutlarında negatif yönde anlamlı bir ilişki; özsaygı alt boyutunda pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuş, dikkatli alt boyutunda anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

- Özel, Melek, *Ergenlerin Denetim Odaklarına ve Algıladıkları Ebeveyn Çocuk Yetiştirme Tutumuna Göre Karar Verme Biçimlerinin İncelenmesi: Darıca İlçesi Örneği*, 2009, Yüksek Lisans, 170s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maltepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma; ergenlerin denetim odakları ve algıladıkları ebeveyn çocuk yetiştirme tutumu ile karar verme davranışları arasındaki ilişkiyi sınamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla katılımcıların denetim odakları, algıladıkları ebeveyn çocuk yetiştirme tutumu ve karar verme davranışları; cinsiyet, anne-baba eğitim durumu, aile gelir düzeyi, okudukları okul türü ve sınıf düzeyi değişkenleri açısından incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini, 2008-2009 öğretim yılı; Kocaeli İli, Darıca İlçesindeki Neşet Yalçın Anadolu Lisesi, Gökşen Mustafa Yücel Lisesi, Deniz Yıldızları Anadolu Teknik Lisesi ve Lafarge Aslan Çimento Anadolu Teknik Lisesi Ortaöğretim Okulları'na devam eden; 811 kız, 644 erkek olmak üzere toplam 1455 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada ergenlerin denetim odakları Rotter İç-Dış Denetim Odağı Ölçeği, algıladıkları ebeveyn çocuk yetiştirme tutumuna ilişkin veriler 'Ana-Baba Tutum Ölçeği', ergenlerin karar verme davranışlarına ilişkin veriler ise Ergenlerde Karar Verme Ölçeği / EKVÖ ile toplanmıştır. Ergenlerin cinsiyet, anne-baba eğitim durumu, aile gelir durumu, okudukları okul türü ve sınıf düzeyine ilişkin verilerin toplanması için ise, araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde, Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Tekniği, Bağımsız Grup t testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) tekniklerinden yararlanılmıştır. Varyans analizi sonucunda, farkın kaynağını belirlemek amacıyla Scheffe ve Tamhane testleri kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlar, ergenlerin denetim odak-

ları ile karar verme biçimlerinin alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Denetim Odağı Ölçeği toplam puanları ile öz saygı ve ihtiyatlı seçicilik alt boyutu arasında negatif yönde, umursamazlık, panik ve sorumluluktan kaçma alt boyutu arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunduğu saptanmıştır. Anne-Baba Tutum Ölçeği Alt Boyutları ile Ergenlerde Karar Verme Ölçeği alt boyutları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bulgulara bakıldığında demokratik anne tutumu puanı yükseldikçe karar vermede öz saygı anlamlı şekilde düşmekte; umursamazlık, panik ve sorumluluktan kaçma alt boyutu puanları da anlamlı şekilde yükselmekte; koruyucu-istekçi anne tutumu puanı yükseldikçe ihtiyatlı seçicilik, umursamazlık, panik ve sorumluluktan kaçma alt boyutu puanları da anlamlı şekilde yükselmekte; otoriter anne tutumu puanı yükseldikçe karar vermede öz saygı ve ihtiyatlı seçicilik puanları anlamlı şekilde yükselmekte; umursamazlık, panik ve sorumluluktan kaçma alt boyutu puanları da anlamlı şekilde düşmekte olduğu görülmüştür. Demokratik baba tutumu puanı yükseldikçe karar vermede öz saygı puanları anlamlı şekilde düşmekte; ihtiyatlı seçicilik umursamazlık, panik ve sorumluluktan kaçma alt boyutu puanları da anlamlı şekilde yükselmekte, koruyucu-istekçi baba tutumu puanı yükseldikçe karar vermede umursamazlık ve sorumluluktan kaçma alt boyutu puanları da anlamlı şekilde yükselmekte, otoriter baba tutumu puanı yükseldikçe karar vermede öz saygı ve ihtiyatlı seçicilik puanları anlamlı şekilde yükselmekte, umursamazlık, panik ve sorumluluktan kaçma alt boyutu puanları da anlamlı şekilde düşmekte olduğu görülmüştür. Denetim Odağı Ölçeği toplam puanlarının cinsiyet, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu ve algılanan gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür. EKVÖ karar vermede öz saygı alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği ancak ihtiyatlı seçicilik boyutunda kız öğrencilerin lehine, umursamazlık ve sorumluluktan kaçma boyutunda erkek öğrencilerin lehine, panik boyutunda kız öğrencilerin lehine fark bulunmuştur. EKVÖ karar vermede öz saygı, umursamazlık ve sorumluluktan kaçma alt boyutlarında anne eğitim düzeyi değişkenine göre farklılık bulunmuştur. EKVÖ öz saygı alt boyutu puanında baba eğitim durumu değişkenine; ilkokul mezunu olan grupla babası lise mezunu olan grup arasında babası lise mezunu olan grup lehine fark bulunmuştur. EKVÖ alt boyutlarına algılanan gelir düzeyi, okudukları okul türü ve sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık görülmüştür.

- Çolakkadıoğlu, Oğuzhan, *Çatışma Kuramına Dayalı Olarak Geliştirilen Karar Verme Beceri Eğitimi Grup Uygulamalarının Ergenlerin Karar Verme Stillerine Etkisi*, 2010, Doktora, 419s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada çatışma kuramına dayalı olarak geliştirilen karar verme beceri eğitimi grup uygulamalarının, ergenlerin karar verme stillerine olan etkisi incelenmiştir. Araştırma 2008-2009 öğretim yılında Adana ilinde Piri Reis ve Danişment Gazi Anadolu liselerinde öğrenimine devam eden dokuzuncu sınıf öğrencilerinin olduğu yansız atanan iki şubede araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrenciler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma deneysel desen türündedir. Deney grubunda 18, kontrol grubunda 18 olmak üzere toplam 36 öğrenci araştırmaya katılmıştır. Deney ve kontrol gruplarına katılımcıların seçimi sürecinde grupların eşitlenmesi amacıyla Ergenlerde Karar Verme Ölçeği (EKVÖ), Sosyo-Ekonomik Düzey Ölçeği (SED), Problem Çözme Envanteri (PÇE), Kendine Saygı Ölçeği (KSÖ), Denetim Odağı Ölçeği (DOÖ) ve Anne-Baba Tutum Ölçeği (ABTÖ) kullanılmıştır. Normal dağılımda aşırı uçlarda yer alan öğrenciler araştırmaya dahil edilmemiştir. Araştırmada deney grubuna Çatışma Kuramı (Janis ve Mann, 1977) temel alınarak oluşturulan on oturumluk psiko-eğitim temelli bir grup uygulaması uygulanırken bu süreçte kontrol grubuna herhangi bir uygulamada

bulunulmamıştır. Deney grubuna uygulanan karar verme beceri eğitimi grup uygulamaları haftada iki gün olmak üzere 60 dakikalık oturumlardan oluşmuştur. Deney grubuna uygulanan karar verme beceri eğitimi grup uygulamaları; ergenlerin karar verme deneyimi yaşamasına, karar vermenin ilkeleri hakkında tutarlı bir bilgi bütünlüğü kazanmasına, yanlış kararların nedenlerini anlamalarına ve daha iyi, daha emin kararlar vermelerine, kararlarını daha iyi nasıl kontrol edeceklerine ve alternatiflerini nasıl genişleteceklerine yardımcı olmak amacıyla, çatışma kuramına dayalı olarak psiko-eğitim grubu temelinde geliştirilmiştir. Araştırmanın verileri nicel ve nitel yöntemler kullanılarak elde edilmiştir. Nicel verilerin elde edilmesinde deney ve kontrol grubunda yer alan katılımcılara veri toplama aracı olarak Ergenlerde Karar Verme Ölçeği (Çolakkadıoğlu ve Güçray, 2003) kullanılmıştır. Ölçek deney ve kontrol grubunda yer alan katılımcılara öntest, sontest ve izleme ölçümlerinde sunulmuştur. Araştırmanın nicel verilerinin analizinde kovaryans analizi ve t testi tekniklerinden yararlanılmıştır. Araştırmanın nitel verileri ise Gruba İlişkin Ölçümler Gözlem Formu (GİÖGF) (DeLucia-Waack, 2006), Oturum Sonu Süreç Değerlendirme Formu (OSSDF) (Kivlighan ve Goldfine, 1991) ve Grup Sürecinin Genel Değerlendirilmesi Formu (GSGDF) (DeLucia-Waack, 2006) ile toplanmıştır. GİÖGF oturumlardan sonra her bir üye için lider ve yardımcı lider tarafından, OSSDF oturumlardan sonra üyeler tarafından, GSGDF formu tüm oturumlar tamamlandıktan sonra üyeler tarafından doldurulmuştur. Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde karar verme beceri eğitimi grup uygulamalarının ergenlerin karar vermede öz-saygı düzeylerini ve olumlu başa çıkma stilini kullanımını arttırdığı, olumsuz başa çıkma stillerini kullanımını ise, azalttığı ve bu etkinin uzun süreli olduğu görülmüştür. Ancak kız ve erkek öğrencilerin kazanımlarında farklılığa neden olmadığı belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda, karar verme beceri eğitimi grup uygulamalarının dokuzuncu sınıf öğrencilerinin karar vermede öz-saygı düzeyini yükseltmede, ihtiyatlı seçici karar verme becerisi geliştirmede ve olumsuz başa çıkma stillerini (umursamaz, panik, sorumluluktan kaçma) kullanımını azaltmada etkili olduğu söylenebilir.

- Tatlılıoğlu, Kasım, *Farklı Öz-Anlayış Düzeylerine Sahip Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Özsaygı, Karar Verme Stilleri ve Kişilik Özelliklerinin Değerlendirilmesi*, 2010, Doktora, 222s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin karar vermede öz saygı, karar verme stilleri ve kişilik özellikleri alt boyutları puan ortalamalarının öz-anlayış düzeyi, cinsiyet, sınıf, üniversiteye giriş puan türü, yaşamının çoğunun geçirildiği yer, ailenin gelir düzeyi, aile yapısı ve anne-baba tutumu değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı ilişkisel olarak incelenmiştir. Araştırmanın diğer bir amacı da karar vermede öz saygı, karar verme stilleri ve kişilik özellikleri arasında anlamlı düzeyde bir ilişkinin olup olmadığının saptanmasıdır. Değişkenler arasındaki ilişkinin anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak amacıyla değişkenlere bağlı olarak t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Farklılaşmanın kaynağını belirlemek amacıyla Tukey testi uygulanmıştır. Karar vermede öz saygı, karar verme stilleri ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin analizi Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı tekniği ile yapılmıştır. Üniversite öğrencilerinin öz-anlayış düzeyleri düşük, orta ve yüksek olarak bağımsız değişkene dönüştürülmüştür. Öğrencilerin Öz-Anlayış Ölçeği puanlarının ortalaması 75.16, standart sapması ise 14.48'dir. Bu durumda 60'ın altındaki puanlar düşük, 61-88 arasındaki puanlar orta ve 89'un üstünde yer alan puanlar ise yüksek öz anlayış düzeyleri olarak adlandırılmışlardır. Araştırmada Kişisel Bilgi Formu, Üniversite öğrencilerinin öz-anlayış düzeylerinin belirlenmesinde, Deniz, Kesici

ve Sümer'in (2009) geçerlilik ve güvenirlik çalışmasını yaptığı Öz Anlayış Ölçeği; Üniversite öğrencilerinin karar verme stillerinin belirlenmesinde Deniz'in (2004) geçerlik ve güvenirlik çalışmasını yaptığı Melborne Karar Verme Ölçeği III (MKÖ, I-II); Üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin belirlenmesinde Bacanlı, İlhan ve Aslan'ın (2007) geçerlik ve güvenirlik çalışmasını yaptığı SDKT Kişilik Ölçeği (SDKT) uygulanmıştır. 1. Üniversite Öğrencilerinin Öz-Anlayış Düzeylerine Göre Karar Vermede Öz Saygı ve Karar Verme Stillerine ilişkin bulgular; a. Üniversite öğrencilerinin öz-anlayış düzeylerine göre, karar vermede öz-saygı ve karar verme stillerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. b. Cinsiyet değişkeni açısından üniversite öğrencilerinin karar vermede öz-saygı, karar verme stillerinden dikkatli ve erteleyici alt boyutlarında anlamlı düzeyde bir farklılaşma gözlenmezken; kaçıngan ve panik karar verme stillerinde ise cinsiyet değişkeni açısından anlamlı düzeyde farklılaşma gözlenmiştir. c. Sınıf değişkeni açısından üniversite öğrencilerinin karar vermede öz-saygı ve karar verme stillerinden dikkatli karar verme alt boyutu anlamlı düzeyde farklılaşmazken, kaçıngan, erteleyici ve panik karar verme stili anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. d. Üniversiteye giriş puan türü değişkeni açısından karar vermede öz saygı, kaçıngan ve panik karar verme stili anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. e. Üniversite öğrencilerinin yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer değişkeni açısından karar vermede öz-saygı ve panik karar verme stili anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. f. Üniversite öğrencilerinin karar vermede öz saygı ve karar verme stilleri puan ortalamaları aile yapısı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. g. Üniversite öğrencilerinin anne-baba tutumları değişkenine göre karar vermede öz- saygı, karar verme stillerinden kaçıngan, erteleyici ve panik karar verme stili puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşma saptanmıştır. Üniversite Öğrencilerinin Öz-Anlayış Düzeylerine Göre Kişilik Özelliklerine İlişkin Bulgular; a. Üniversite öğrencilerinin öz-anlayış düzeylerine göre kişilik özellikleri alt boyutlarının anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. b. Cinsiyet değişkeni açısından üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri alt boyutlarından dışadönüklük, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve sorumluluk puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmazken; duygusal dengesizlik/nevrotizm alt boyutunda cinsiyet değişkeni açısından anlamlı düzeyde bir farklılaşma gözlenmiştir. c. Sınıf değişkeni açısından üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri alt boyutlarından duygusal dengesizlik/nevrotizm, yumuşak başlılık ve sorumluluk puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmazken; dışadönüklük ve deneyime açıklık alt boyutunda sınıf değişkeni açısından dördüncü sınıflar lehine anlamlı düzeyde bir farklılaşma gözlenmiştir. d. Üniversiteye giriş puan türü değişkeni açısından üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri alt boyutları duygusal dengesizlik/nevrotizm, dışadönüklük, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve sorumluluk puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. e. Aile geliri değişkenine göre öğrencilerin kişilik özellikleri alt boyutlarından duygusal dengesizlik/nevrotizm, dışadönüklük, deneyime açıklık ve yumuşak başlılık puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmazken; sorumluluk alt boyutunda anlamlı düzeyde farklılaşma saptanmıştır. f. Aile yapısı değişkeni açısından üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri alt boyutlarından duygusal dengesizlik/nevrotizm, yumuşak başlılık ve sorumluluk puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmazken; dışadönüklük ve deneyime açıklık alt boyutunda aile yapısı değişkeni açısından geniş aile lehine anlamlı düzeyde bir farklılaşma gözlenmiştir. g. Üniversite öğrencilerinin anne-baba tutumları değişkenine göre kişilik özellikleri alt boyutlarından duygusal dengesizlik/nevrotizm, dışadönüklük ve deneyime açıklık puan ortalamaları arasından anlamlı düzeyde bir farklılaşma saptanmıştır. 3. Karar Vermede Öz-Saygı, Karar Verme Stilleri ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkin bulgular; Karar vermede öz-saygı ve dikkatli karar verme stili puanları ile duygusal dengesizlik/nevrotizm puanları arasında negatif yönlü bir ilişki varken; dışadönüklük, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve sorumluluk arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler saptanmıştır.

- Yılmaz, Ahmet Selçuk, *Üniversite Öğrencilerinin, Karar Verme Stillerinin ve Karar Vermede Özsaygı Düzeylerinin Utangaçlık ve Benlik Saygısı Açısından İncelenmesi*, 2011, Yüksek Lisans, 108s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin, karar verme stillerinin ve karar vermede özsaygı düzeylerinin utangaçlık ve benlik saygısı açısından incelenmiştir. Araştırmanın genel evreni, Selçuk Üniversitesinin farklı fakültelerinde öğrenim görmekte olan 1., 2., 3., 4. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma evreni Eğitim Fakültesi, Mesleki Eğitim Fakültesi, Teknik Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi olarak belirlenmiştir. Araştırma örneklemi bu fakültelerin çeşitli bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin tesadüfi küme örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Araştırma örneklemi toplam 636 kız ve erkek öğrenciden oluşmaktadır. Verilerin analizinde karar vermede özsaygı, karar verme ile düşük ve yüksek utangaçlık ve benlik saygısı ilişkisini ortaya koymak amacıyla gruplar için t testi kullanılmıştır. Karar vermede özsaygı ve karar verme stilleri ile utangaçlık ve benlik saygısını açıklama gücünü ve ne düzeyde açıkladığını belirlemek amacıyla regresyon analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular kısaca şöyle özetlenebilir: 1. Araştırma bulgularına utangaçlık açısından bakıldığında, utangaçlık ile karar vermede özsaygıyı ve dikkatli karar verme arasında negatif yönde bir ilişki olduğu yani utangaçlık arttıkça karar vermede özsaygı ve dikkatli karar vermenin azaldığını göstermiştir. 2. Benlik saygısı ile karar vermede özsaygı ve panik karar verme ile anlamlı bir ilişki saptanmış bunun yanında karar vermede erteleyici yaklaşım arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı bulunmuştur. 3. Karar vermede özsaygı puan ortalamaları ile düşük ve yüksek utangaçlık düzeylerine bakıldığında öğrencilerin utangaçlık düzeyleri düştükçe karar vermede özsaygı puan ortalamaları artmaktadır. Aynı durum dikkatli karar vermede de mevcut iken kaçıngan, erteleyici ve panik karar verme durumlarında öğrencilerin utangaçlık düzeyi düştükçe kaçıngan, erteleyici ve panik karar verme düzeyleri de düşmektedir. 4. Karar vermede özsaygı puan ortalamalarına baktığımızda benlik saygısı düşük olan öğrencilerde karar vermede özsaygı puan ortalamaları düşerken yüksek olan öğrencilerde de yükseldiği tespit edilmiştir. Kaçıngan karar verme alt boyutunda bakıldığında ise benlik saygısı yükseldiğinde kaçıngan karar verme davranışı düşerken benlik saygısı yüksek öğrencilerde kaçıngan karar verme durumlarında düşüş gözlemlenmektedir. Karar vermenin diğer alt boyutları olan dikkatli karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar vermede anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır.

- Deveci, Fatma, *Ergenlerde Karar Verme Stilleri ile Algılanan Sosyal Destek Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2011, Yüksek Lisans, 103s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmanın temel amacı, lise öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeyi ve karar verme stilleri arasındaki farkının incelenmesidir. Bu amaçla Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASDÖ) ve Ergenlerde Karar Verme Ölçeği (EKVÖ) 402 kız, 374 erkek toplam 776 lise öğrencisine uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler, değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla tek faktörlü MANOVA, Kruskal Wallis-H testi ve tek faktörlü ANOVA analizleri ile değerlendirilmiştir. Bulgular doğum sırası, algılanan sosyal destek ve karar verme stilleri arasında anlamlı fark olduğunu göstermiştir. Verilerin toplandığı öğrenciler ilk, ortanca ve son çocuk olma durumlarına göre üç gruba ayrılmıştır. Doğum sırası ile algılanan sosyal destek düzeyleri arasında anlamlı fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Doğum sırasına göre karar verme stilleri arasında ise ihtiyatlı-seçicilik karar verme stilinde ortanca çocuklar lehine anlamlı fark olduğu; diğer karar verme stillerinde anlamlı fark olmadığı

sonucuna ulaşılmıştır. Her bir algılanan sosyal destek türünden düşük, orta ve yüksek puan alan gruplar oluşturulduktan sonra öğrencilerin EKVÖ alt ölçek puanlarına uygulanan tek faktörlü MANOVA sonuçları algılanan sosyal destek türleri etkilerinin anlamlı düzeyde olduğunu göstermiştir. Bulgular, aileden algılanan sosyal desteği yüksek olan grubun karar vermede özsaygı ve panik stilleri puanlarının daha yüksek; umursamazlık ve sorumluluktan kaçma stilleri puanlarının ise daha düşük olduğunu göstermiştir. Aileden algılanan sosyal destek düzeyi yüksek olan gruptan düşük olan gruba doğru ihtiyatlı-seçicilik stili puanlarının da yüksekten düşüğe sıralandığı bulunmuştur. Arkadaştan algılanan sosyal destek düzeyi yüksek olan gruptan düşük olan gruba doğru karar vermede özsaygı puanlarının da yüksekten düşüğe sıralandığı bulunmuştur. Arkadaştan algılanan sosyal destek düzeyi yüksek ve orta olan grupların ihtiyatlı-seçicilik stili puanları düşük olan gruptan yüksek bulunmuştur. Öğretmenden algılanan sosyal destek düzeyi yüksek olan grubun karar vermede özsaygı ve ihtiyatlı-seçicilik stili puanları orta ve düşük olan gruptan yüksek bulunmuştur. Arkadaştan ve öğretmenden algılanan sosyal destek düzeyi gruplarına göre panik, umursamazlık ve sorumluluktan kaçma stilleri puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur.

- Öztabak, Muhammet Übeydullah, *Farklı Okul Türlerinde Öğrenim Gören Lise Öğrencilerinin Sınıf Seviyelerine Göre Düşünme Stilleri ile Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2013, Doktora, 513s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı; farklı okul türlerinde öğrenim gören lise öğrencilerinin sınıf seviyelerine göre düşünme stilleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evreni, 2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında İstanbul ili Bakırköy ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı örgün eğitim yapan Genel Lise, Meslek Lisesi ve Anadolu Lisesi öğrencileridir. Araştırmanın örneklemi, Bakırköy ilçesindeki okullar arasından Oransız Tesadüfi (Random) Küme Örnekleme modeliyle oluşturulmuştur. Örneklemi oluşturan okullar şunlardır; Bakırköy Gürlek Nakipoğlu Lisesi (Genel Lise), Bakırköy Lisesi (Genel Lise), Bakırköy Nüket Ercan Ticaret Meslek Lisesi, Bakırköy İmam Hatip Lisesi (Meslek Lisesi) ve Bakırköy Yeşilköy Anadolu Lisesi. Araştırmada öğrencilerle ilgili çeşitli demografik bilgileri toplamak amacıyla Öğrenci Bilgi Formu, öğrencilerin düşünme stillerini belirlemek için "Düşünme Stilleri Envanteri", karar verme stilleri puanlarını belirlemek için "Melbourne Karar Verme Ölçeği" kullanılmıştır. Bu aşamada, araştırma grubunu oluşturan öğrencilerin demografik özelliklerinin betimleyici frekans ve yüzde dağılımları çıkarılmış, sonra ölçeğin toplam puanları için aritmetik ortalama (x) ve standart sapma (ss) değerleri saptanmıştır. Örneklem içerisinde normal dağılım özelliği göstermeyen gruplar için non-parametrik teknikler, normal dağılım özelliği gösteren dağılımlar içinse parametrik analiz teknikleri kullanılmıştır. Elde edilen veriler bilgisayarda "SPSS for Windows ver: 17.0" programında çözümlenmiş, manidarlıklar minimum p<,05 düzeyinde sınanmış, diğer manidarlık düzeyleri ayrıca belirtilmiş ve bulgular araştırmanın amaçlarına uygun olarak tablolar halinde sunulmuştur. Araştırmaya 500'ü erkek, 300'ü kız olmak üzere toplam 800 öğrenci katılmıştır. Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 320'si (%40.0) Genel lise, 160'ı (%20.0) Anadolu lisesi, 320'si de (%40.0) Meslek lisesinde öğrenim görmektedir. Öğrencilerin 243'ü (%30.4) 15 yaş ve altında, 201'i (%25.1) 16 yaş grubunda, 195'i (%24.4) 17 yaş grubunda, 161'i de 18 yaş ve üstü yaş grubunda bulunmaktadır. Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 256'sı (%32.0) Fen alanında, 264'ü (%33.0) TM alanında öğrenim görmektedir. 280 öğrencinin ise (%35.5) alan tercihi henüz kesinleşmemiştir. Öğrencilerin düşünme stili olarak en çok sırasıyla Yasayapıcı (34,12), Aşamacı (32,20), Yürütmeci (31,30), Yenilikçi (31,22),

Yargılayıcı (30,23), İçedönük (30,21), Dışadönük (29,60), Anarşik (28,90), Tekerkçi (28,65), Bütüncü (28,55), Ayrıntıcı (28,46), Çökertiçi (26,78) ve Tutucu (26,07) stillerini kullanmaktadırlar. Öğrencilerin karar verme stili olarak en çok sırasıyla Dikkatli (9.18), Panik (4,73), Kaçıngan (4,59) ve Erteleyici (4,17) stillerini kullanmaktadırlar. Öğrencilerin Dikkatli Karar Verme Stili ile Düşünme Stilleri Ölçeğinin Yasayapıcı, Yürütmeci, Yargılayıcı, Aşamacı, Anarşik, Ayrıntıcı, İçedönük, Dışadönük, Yenilikçi alt boyutlarıyla pozitif, Tutucu alt boyutuyla negatif ilişki içinde olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin Kaçıngan Karar Verme Stili ile Düşünme Stilleri Ölçeğinin Çokerkçi, Dışadönük, Tutucu alt boyutlarıyla pozitif, Yasayapıcı, Yürütmeci, Yargılayıcı, Aşamacı, İçedönük ve Yenilikçi alt boyutuyla negatif ilişki içinde olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin Erteleyici Karar Verme Stili ile Düşünme Stilleri Ölçeğinin Çokerkçi ve Tutucu alt boyutlarıyla pozitif, Yasayapıcı, Yürütmeci, Yargılayıcı, Aşamacı, İçedönük ve Yenilikçi alt boyutuyla negatif ilişki içinde olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin Panik Karar Verme Stili ile Düşünme Stilleri Ölçeğinin Çokerkçi, Bütüncü ve Tutucu alt boyutlarıyla pozitif, Yasayapıcı, Yürütmeci, Yargılayıcı, Aşamacı, İçedönük ve Yenilikçi alt boyutuyla negatif ilişki içinde olduğu saptanmıştır.

- Arslan, Ali, *Lise Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarının Karar Verme Stilleri ile İlişkisi*, 2013, Yüksek Lisans, 98s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada liselerin 10, 11 ve 12. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının karar verme stilleri tarafından yordanıp yordanmadığının incelenmesini amaçlanmıştır. Araştırmanın verileri 2010-2011 öğretim yılında, Gaziantep il merkezinde bulunan genel lise ve Anadolu liseleri arasından seçilen 3 genel lise ve 3 Anadolu lisesinden, seçilen 2'şer şubeden toplanmıştır. Araştırmaya 408 öğrenci katılmıştır. Veri toplama araçları olarak Çakıcı (2003) tarafından geliştirilen, 'Akademik Erteleme Ölçeği' ile Scott ve Bruce (1995) tarafından geliştirilip Taşdelen (2002) tarafından Türkçeye çevrilen "Karar Verme Stilleri Envanteri" kullanılmıştır. Öğrencilerin demografik özellikleri ile ilgili bilgileri elde etmek için araştırmacı tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır, Verilerin analizinde çoklu regresyon analizi, Pearson korelasyonu, aritmetik ortalama, yüzdelik dağılım, bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi testi kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizi sonucunda kaçıngan karar verme ve anlık karar verme değişkenleri akademik erteleme puanlarındaki varyansın yaklaşık %19'unu açıkladığı görülmüştür. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde; kaçıngan karar verme ve anlık karar vermenin akademik erteleme üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Sezgisel karar verme, rasyonel karar verme ve bağımlı karar verme değişkenleri önemli bir etkiye sahip değildir. Araştırmaya katılan öğrencilerin akademik erteleme davranışları üzerinde cinsiyet anlamlı farklılık yaratırken, anne ve baba eğitim durumu, öğrenim görülen alan ve öğrenim görülen sınıf düzeyi değişkenlerinin anlamlı farklılık yaratmadıkları saptanmıştır. Öğrencilerin karar verme stilleri arasında anlamlı ilişkiler tespit edilirken, karar verme stillerinin düzeyleri ile cinsiyet, öğrenim görülen sınıf ve öğrenim görülen alan değişkenleri arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Bulgular ilgili literatür verileri ile tartışılmıştır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak öneriler geliştirilmiştir.

4.2. Makaleler

- Güçray, Songül Sonay, *Bazı Kişisel Değişkenler, Algılanan Sosyal Destek ve Atılganlığın Karar Verme Stilleri ile İlişkisi*, 1998, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2(9), 7-16.

ÖZET: Bu çalışmada bazı sosyo-demografik değişkenlerle, aile ve arkadaşlardan algılanan sosyal destek ve atılganlığın karar verme stilleri ile olan ilişkisi incelendi. Bağımlı değişken hakkında veri toplamak üzere "Karar Verme Davranış Ölçeği", kullanıldı. Bağımsız değişkenlerle ilgili veriler ise; "Aile ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek Ölçeği" ve "Bireyler arası Davranış Ölçeği" ile toplandı. Örneklemi, Anadolu-Fen ve Genel Akademik liselerden seçkisiz örneklem yolu İle belirlenen 290 kız, 510 erkek olmak üzere toplam 800 öğrenci oluşturdu. Bulgular; karar verme stilleri ile sosyal destek, atılganlık ve ele alınan sosyo-demograjik değişkenler arasında anlamlı ilişkiler olduğunu gösterdi. Uyumsal karar verme stili olan "Seçicilik Stilini" sosyal destek ve atılganlığın anlamlı bir şekilde yordadığı gözlendi.

- Gençdoğan, Başaran, *Üniversite Öğrencilerinin Düşünme İhtiyaçlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2001, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 25(2), 227-234, Sivas.

ÖZET: Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin düşünme ihtiyaçlarının bazı değişkenlerle (cinsiyet, bölüm, sınıf, ekonomik durum, baba mesleği, lise başarısı, üniversitedeki bölümü tercih sırası, gazete alma ve okuma, dergi alma ve okuma ve ders dışı kitap okuma durumları) ilişkisi incelenmiştir. Öğrencilerin düşünme ihtiyaçları durumlarını ölçmek amacıyla, Cacioppo ve Petty (1982) tarafından 34 madde olarak geliştirilen, daha sonra Cacioppo, Petty ve Kao (1984) tarafından faktör yüklerine göre 18 maddeye indirilen ve Türkçe'ye Gülgöz ve Sadowski (1996) tarafından çevrilip, geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan Düşünme İhtiyacı Ölçeği kullanıldı. Diğer değişkenlerle ilgili bilgiler hazırlanan bir form aracılığıyla toplanmıştır. Bulgular da, kızlarda erkeklere oranla düşünme ihtiyacının daha yoğun olduğu, öğrenim görülen bölümler açısından düşünme ihtiyacı ölçeği puanları ortalamaları arasındaki farklılığın, psikolojik danışma ve rehberlik bölümünde okuyan öğrencilerin lehine olup, tarih öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin ise aleyhine, 3 üncü sınıftaki öğrencilerin düşünme ihtiyacının 2 inci sınıftaki öğrencilere oranla daha yoğun olduğu ve uzun süre yaşanılan yerler (İl-ilçe-köy) açısından düşünme ihtiyacı ölçeği puanları arasında farklılık bulunmuş olup, ekonomik durum, baba mesleği, lise başarısı, üniversitedeki bölümü tercih sırası, gazete alma ve okuma, dergi alma ve okuma ve ders dışı kitap okuma durumları ile düşünme ihtiyacı ölçeği puanları ortalamaları arasında farklık bulunmamıştır.

- Güçray, Songül Sonay, *Ergenlerde Karar Verme Davranışlarının Öz Saygı ve Problem Çözme Becerileri Algısı ile İlişkisi*, 2001, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(8), 106-121, Adana.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı ergenlerde karar verme davranışları, öz-saygı ve problem çözme becerileri algısı arasındaki ilişkileri incelemek, öz-saygı ve problem çözme becerileri algısının karar verme davranışlarını yordamadaki katkılarını belirlemektir. Çalışmanın ikinci amacı ise; bazı sosyo-demografik değişkenler açısından karar verme davranışlarında farklılaşma olup olmadığını araştırmaktır. Bu

amaçla 511 (276 kız, 235 erkek) lise öğrencisinden oluşan bir örnekleme Karar Verme Davranışları Ölçeği (Radford ve diğ. 1993), Öz-Saygı Envanteri (Coopersmith, 1967) ve Problem Çözme Envanteri (Heppner, 1982) uygulanmıştır. Bulgular; karar verme davranışları ile problem çözme ve öz-saygı arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur. Öz-saygı ve problem çözme becerileri algısının karar verme davranışlarını yordamada anlamlı katkıları olduğu görülmüştür. Diğer önemli bir bulgu da cinsiyet, okul türü, baba mesleği gibi değişkenlerin karar verme davranışları üzerinde etkilerinin anlamlı olmasıdır.

- Deniz, Mehmet Engin, *Üniversite Öğrencilerinin Karar Verme Stratejilerinin İncelenmesi*, 2002, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (8), 116-133, Konya.

ÖZET: In this study, the effect of some variables on university student's strategies of decision-making is researched. The case study is composed of total 486 student chosen by random set sampling method among the students who are studying in different faculties of Selçuk University. The decision making strategies of the students have been measured by ''The Questionnaire of Decision Strategies". SPSS 10.0 statistical package was used to analyze data. Results show that with regard to the university students' self qualities, the strategy of reasonable decision making of girls is higher than that of boys in a considerable level. The average scores of first class students strategy of decision-making in indecisive way is higher than the fourth-class students in a meaningful level. The average scores of the students making reasonable decision who entered the university according to their verbal scores were found considerably higher than the students who entered the university according to their quantitative scores.

- Korkut, Fidan, *Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri*, 2002, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (22), 177-184, Ankara.

ÖZET: Bu araştırma lise düzeyindeki öğrencilerin problem çözme becerilerinin düzeylerini ortaya koymak amacı ile gerçekleştirilmiştir. Normal ve süper lisede okumakta olan 239'u kız, l55'i erkek toplam 394 öğrenci ile gerçekleştirilen araştırmada veri toplamak için Problem Çözme Envanteri ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmada okul türü, yaş, cinsiyet, annenin eğitimi ve işi, babanın eğitimi ve işi, sosyal destek kaynakları olarak sıkıntıların konuşabildiği, sıkıntılarını anlayan kişiler değişkenleri incelenmiştir. Elde edilen başlıca bulgulara göre cinsiyet, okul türü, yaş, babanın işi, bireylerin sorunlarını konuştukları ve anlaşıldıkları kişilerin kimler olduğu değişkenleri problem çözme becerilerini algılamada fark yaratmaktadır. Öğrencilerin annelerinin işi, anne ve babalarının eğitimleri değişkenlerinin ise problem çözme becerilerini değerlendirmelerinde fark yaratmadığı elde edilen diğer sonuçlardır.

- Güçray, Songül Sonay, *The Analysis of Decision Making Behaviors and Perceived Problem Solving Skills in Adolescents*, 2003, TOJET - The Turkish Online Journal of Educational Technology, 2(2), 29-37.

ÖZET: The aim of the study is to analyze decisional self-esteem, decisional stress and perceived problem-solving skills of secondary education students and to find out whether there is a significant difference in adolescent's decision-making behaviors, and problem-solving skills from the aspect of

some socio-demographic variables (gender, age, school type and education level of the parents). For this purpose, 498 subjects (273 female, 255 male) from secondary education students were given The Scale of Decision Making Behaviors (Radford, Mann, Ohta and Nakane, 1993) and Problem-Solving Inventory (Heppner and Petersen, 1982). According to the findings of the study, significant differences were observed among male and female adolescents considering decisional self-esteem and decisional stress, but on the other hand, no difference was observed when their perceived problem-solving skills were considered. Gender and school type were found to be as effective variables on the behaviors of decision-making and also the school type and the education level the mothers were found to be as effective variables on perceived problem-solving skills. The study has indicated that students from private schools are more skillful in cognitive processes such as decision-making and problem-solving than the students from Anatolian high-schools and State-high schools.

- Deniz, Mehmet Engin, *Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Öz Saygı Karar Verme Stilleri ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma*, 2004, Avrasya Eğitim Araştırmaları Dergisi, 4(15), 23-35, Ankara.

ÖZET: Bu araştırma iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada, Melbourne Karar Verme Ölçeği I-II (MKVÖ I-II)'nin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Araştırmaya katılan toplam öğrenci sayısı 154'dür (60 kız ve 94 erkek). Araştırma sonucu elde edilen bulgular, MKVÖ I-II'nin yüksek düzeyde geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Araştırmanın ikinci aşamasında, üniversite öğrencilerinin karar vermede öz-saygı, karar verme stilleri ve problem çözme becerileri arasında ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmaya yer verilmiştir. Araştırma örneklemi toplam 454 öğrenciden oluşmaktadır. Bu öğrencilerin 193'ü kız ve 261'i erkek olup, öğrencilerin yaş ortalaması 20,25 (Ss 1,84) dir. Üniversite öğrencilerinin karar vermede öz-saygı, karar verme stilleri ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin analizi Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı tekniği ile yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre, karar vermede öz-saygı, karar verme stillerinden erteleyici, dikkatli, panik, kaçıngan karar verme ile problem çözme envanteri alt ölçekleri ve toplam puan arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür.

- Alver, Birol, *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Eğitimi Alan Öğrencilerin Empatik Beceri ve Karar Verme Stratejilerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*, 2005, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (14), 19-34, Muğla.

ÖZET: Bu araştırmada, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan öğrencilerin empatik becerileri ve karar verme stratejileri incelenmiştir. Araştırmanın evreni, Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı'nda 2003-2004 öğretim yılında öğrenim gören üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırma örneklemi, bu evrenden seçkisiz (random) olarak belirlenen toplam 171 kişiden meydana gelmiştir. Araştırmada, bireylerin empatik becerileri ile ilgili veriler Dökmen (1988) tarafından geliştirilen Empatik Beceri Ölçeği- B Formu; karar verme stratejileri ile ilgili veriler ise Kuzgun (1992) tarafından geliştirilen Karar Stratejileri Ölçeği ile toplanmıştır. Cinsiyete göre, empatik beceri puan ortalamaları arasında kızların lehine, bağımsız ve içtepisel karar verme stratejisi puan ortalamaları arasında erkeklerin lehine anlamlı

bir farklılaşma olduğu; cinsiyete göre mantıklı karar verme ve kararsızlık puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı bulunmuştur. Yaş gruplarına göre mantıklı karar verme ve kararsızlık puan ortalamaları arasında 17-21 yaş grubunun lehine anlamlı bir farklılaşma olduğu; yaş gruplarına göre empatik beceri, bağımsız ve içtepisel karar verme stratejisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı bulunmuştur. Sınıf düzeylerine göre empatik beceri, mantıklı ve içtepisel karar verme puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu; yaş gruplarına göre bağımsız karar verme ve kararsızlık puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı bulunmuştur.

- Candangil, Seçil Özcan - Ceyhan, Aydoğan Aykut, *Denetim Odakları Farklı Lise Öğrencilerinin Bazı Kişisel Özelliklerine Göre Karar Vermede Öz-Saygı ve Stres Düzeyleri*, 2006, Anadolu Üniversitesi e-Arşiv, 6(2), 71-87.

ÖZET: Bu araştırmada, lise öğrencilerinin denetim odağı düzeylerine göre karar vermede öz-saygı ve karar vermede stres düzeylerinin önemli bir biçimde farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Ayrıca, içten ve dıştan denetimli lise öğrencilerinin cinsiyetlerine ve fiziki görünümünü algılama biçimine göre karar vermede öz-saygı ve karar vermede stres düzeylerinin farklılık gösterip göstermediği de incelenmiştir. Araştırma, 1796 resmi lise öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Karar Verme Davranışı Ölçeği ve Nowicki-Strickland Denetim Odağı Ölçeği ile toplanılan verilerin analizinde, bağımsız gruplar için t testi ve Faktöriyel Varyans Analizi uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; içten denetimli lise öğrencilerinin karar vermede öz-saygı düzeyleri dıştan denetimli lise öğrencilerinden anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Bununla birlikte, içten denetimli lise öğrencilerinin karar vermede stres düzeyleri dıştan denetimli lise öğrencilerinden anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur. Ayrıca, cinsiyet ve fiziki görünümlerini algılama biçimleri açısından, karar vermede öz-saygı ve karar vermede stres düzeylerinin temel etkisinin önemli bir biçimde farklılık gösterdiği, ancak etkileşimlerinin önemli olmadığı ortaya çıkmıştır.

- Çoban, Aysel Esen - Hamamcı, Zeynep, *Kontrol Odaklı Farklı Ergenlerin Karar Stratejileri Açısından İncelenmesi*, 2006, Kastamonu Eğitim Dergisi, 14(2), 393-402.

ÖZET: Bu çalışmada farklı kontrol odağına sahip bireylerin kullandıkları karar verme stratejileri incelenmiştir. Araştırmaya Gaziantep'te okuyan 344 lise son sınıf öğrencisi katılmıştır. Veri toplamak amacı ile Rotter'in İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği ve Kuzgun tarafından geliştirilen Karar Stratejileri Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler Pearson Momentler Çarpımı ve t-testi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda, öğrencilerin genel olarak içsel kontrol odağına sahip olduğu ve çoğunlukla mantıklı karar verme stratejisini kullandıkları tespit edilmiştir. Karar verme stratejilerinin kontrol odağı ile korelasyonları incelendiğinde, mantıklı karar verme stratejisi ile kontrol odağı arasında olumsuz yönde ve düşük düzeyde bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Kontrol odağının içtepisel karar verme stratejisi ve kararsızlıkla olan korelasyonu ise olumlu yönde ve düşük düzeyde olduğu bulunmuştur. Araştırmada ayrıca içsel kontrol odağına sahip öğrencilerin, dışsal kontrol odağına sahip öğrencilerle karşılaştırıldığında anlamlı şekilde daha fazla mantıklı karar verme stratejisini kullandıkları, daha az içtepisel karar verdikleri ve daha az kararsızlık yaşadıkları belirlenmiştir.

- Cenkseven, Fulya - Vural, Ruken Akar, *Ergenlerin Düşünme Gereksinimi ve Cinsiyetine Göre Problem Çözme Becerilerinin Karşılaştırılması*, 2006, Eğitim Araştırmaları Dergisi, (25), 45-53, Ankara.

ÖZET: Problem Durumu: Günümüzde okul kurumunun temel işlevi bireylerin, kültürel, ekonomik ve teknolojik açılardan büyük bir rekabet içinde olan çağın gerisinde kalmasını engellemek ya da en önemlisi, bireylere ve sosyal gruplara, kendilerini, yaşamlarını ve içinde bulundukları koşulları anlama ve dönüştürme aracı olarak sorun çözme, eleştirel düşünme, sorgulama ve yaratıcı düşünme becerilerini kazandırmaktır. Tüm bu becerilerin kazandırılabilmesinin ön koşulu ise kuşkusuz bireyin düşünme gereksinimi duymasını sağlamaktır. Yurt dışında bu konuda yapılan çalışmalara bakıldığında, ülkemizdeki araştırmaların sayıca azlığı dikkati çekmektedir (Gülgöz & Sadowski, 1995; Demirci, 1998; Örsel, 2001). Ülkemizde ergenlerde problem çözme becerisine ilişkin birçok çalışma yapılmasına karşın, problem çözme becerileri ve düşünme gereksinimini birlikte ele alan çalışmalara da rastlanılmamıştır. Bu araştırmada, ergenlerin düşünme gereksinimleri ve cinsiyetlerine göre, algılanan problem çözme becerileri arasında anlamlı bir fark olup olmadığına bakılarak, var olan duruma ilişkin bir fikir edinilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın Amacı/Araştırma Soruları: Bu araştırmanın amacı, ergenlerin düşünme gereksinimi düzeylerine ve cinsiyetlerine göre algılanan problem çözme becerilerinin karşılaştırılmasıdır. Araştırmanın Yöntemi: Araştırma 106'sı kız, 131'i erkek toplam 237 lise öğrencisi (X=16.05, Ss=.98) üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Gülgöz ve Sadowski (1995) tarafından Türkçe'ye uyarlaması yapılan "Düşünme İhtiyacı Ölçeği (DİÖ)" (Cacioppo & Petty, 1984) ve uyarlaması Tay- lan (1990) ve Şahin, Şahin ve Heppner (1993) tarafından yapılan "Problem Çözme Envanteri (PÇE)" (Heppner & Petersen, 1982) kullanılmıştır. DİÖ bireylerin, düşünmeye eğilimlerini ve bundan hoşlanma düzeylerini ölçmektedir. PÇE ise, bireyin problem çözme becerileri konusunda kendini algılayışını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. PÇE'den alınan yüksek puan problem çözme becerisinin düşük, düşük puan ise yüksek olduğunu göstermektedir. Araştırmada iki yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Bulguları ve Sonuçları: Farklı düşünme gereksinim düzeylerine sahip ergenlerin problem çözme beceri düzeyleri arasında anlamlı fark belirlenmiştir ($F(2, 236) = 17.79$, $p<.05$). Kızlar kendilerini problem çözme becerileri açısından erkeklerden daha olumlu algılamaktadırlar. Problem çözme becerilerine düşünme gereksinimi düzeyleri ve cinsiyet ortak etkisi açısından bakıldığında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($F(2, 236) = 2.07$, $p>.05$). Öneriler: Araştırma kapsamda elde edilen bulgular ışığında, ortaöğretim kurumlarında açık ve örtük programların birbirini tamamlayacak biçimde düşünme gereksinimi yaratacak ve problem çözme becerilerini geliştirecek etkinliklere yer vermesi önerilmektedir.

- Çolakkadıoğlu, Oğuzhan - Güçray, Songül Sonay, *Ergenlerde Karar Verme Ölçeği'ni Türkçe'ye Uyarlama Çalışması*, 2007, Eğitim Araştırmaları Dergisi, (26), 61-71, Ankara.

ÖZET: Problem Durumu: Ergenlik, hem karar verme yeteneğinin gelişmekte olduğu hem de yaşamsal kararların verilmesinin gerektiği önemli bir dönemdir. Bu dönemde verilen kararlar ergenin yaşamını şekillendirmekte, genişletmekte veya sınırlandırabilmektedir. Ergenliğe ilişkin eğitsel, mesleki ve kişisel karar verme stratejileri ve stillerinin gelişimi konusundaki araştırmalar, bu özellikleri ölçme çabalarını da hızlandırmıştır. Mann, Harmoni ve Power'ın Ergenlerde Karar Verme Ölçeği (EKVÖ) dünya literatüründe 13-15 yaş grubundaki ergenlerin karar verme stillerini belirlemede oldukça sık kullanılan bir ölçektir. Ölçek karar vermenin doğal sonucu olan kaygı ile başa çıkma tarzları ve öz

saygıyı belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu araştırmada, Janis ve Mann'ın Çatışma Kuramı ışığında ergenlerin karar verme stillerini belirlemeyi amaçlayan EKVÖ'nün Türk ergen grubundan elde edilen veriler üzerinde geçerlik ve güvenirliği incelenmiştir. Araştırmanın Amacı/Araştırma Soruları: Bu çalışma, Mann, Harmoni ve Power'un Ergenlerde Karar Verme Ölçeği'ni Türkçe'ye uyarlayarak geçerlik ve güvenirliğini belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın Yöntemi: Araştırma birbirini izleyen iki aşamada ve iki farklı örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir. Birinci çalışmada 1582, ikinci çalışmada 382 ilköğretim ve lise öğrencisinden oluşan gruplardan veriler toplanmıştır. Bulguları ve Sonuçları: Varimaks dönüştürme yöntemi ile yapılan açıklayıcı faktör analizinde EKVÖ'nün 30 maddesinin orijinal formda olduğu gibi beş faktöre yüklendikleri görülmüştür. Ayrıca EKVÖ'nün Cronbach alfa katsayısı, öz-saygı, ihtiyatlı seçicilik, panik, sorumluluktan kaçma, umursamazlık alt ölçekleri için sırasıyla .79, .78, .77, .65 ve .73; test-tekrar test tutarlığı ise yine aynı sıraya göre .80, .81, .82, .80 ve .86 bulunmuştur. Beş faktörlü model için Doğrulayıcı Faktör Analizi yapılmış ve uyum göstergeleri verilerinin, modeli yeterli olarak açıkladığı görülmüştür. EKVÖ ile ilgili yapılan istatiksel analizler, EKVÖ'nün ergenlerde karar vermede öz-saygı ve karar verme stillerini ölçmede kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu göstermiştir. Öneriler: EKVÖ'nün geçerlik ve güvenirliği belirli bir psikiyatrik tanı almış ergen gruplarında tekrar sınanabilir ve norm çalışması yapılabilir.

- Avşaroğlu, Selahattin - Üre, Ömer, *Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Özsaygı, Karar Verme ve Stresle Başaçıkma Stillerinin Benlik Saygısı ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi, 2007, (18), 85-100, Konya.

ÖZET: Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin karar vermede öz saygı, karar verme ve stresle başaçıkma stillerinin bazı değişkenlere göre farklılaşma durumu incelenmiş ve benlik saygısının karar vermede öz saygı, karar verme ve stresle başaçıkma stillerini ne düzeyde açıkladığı incelenmiştir. Araştırma, Selçuk Üniversitesi'nin farklı fakültelerinde öğrenim görmekte olan öğrenciler üzerinde gerçekleştirilmiş ve örnekleme 1141 öğrenci alınmıştır. Araştırmada Melbourne Karar Verme Ölçeği, Stresle Başaçıkma Tutumları Envanteri ve Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır. İstatistiksel olarak t testi, varyans analizi, tukey testi ve regresyon analizi yapılmıştır. Öğrencilerin cinsiyetleriyle karar vermede öz saygıları ve karar verme stilleri arasında, sınıf değişkeni ile karar verme stilleri arasında farklılaşma yokken, cinsiyet, sınıf, yaşamın çoğunun geçirildiği yer ve mezun olunan lise değişkeni ile stresle başaçıkma stilleri arasında farklılaşmanın olduğu saptanmıştır. Benlik saygısının karar vermede öz saygı, karar verme stilleri ve stresle başaçıkma stillerini anlamlı düzeyde açıkladığı saptanmıştır.

- Eşer, İsmet - Özkütük, Nilay - Khorshid, Leyla, *Hemşirelik Öğrencilerinin Karar Verme ve Problem Çözme Becerilerinin Belirlenmesi*, 2009, Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 25(3), 9-25, İzmir.

ÖZET: Amaç: Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerilerini ve karar verme stillerini belirlemek amacıyla yapılan tanımlayıcı bir çalışmadır. Gereç ve Yöntem: Veri toplamada; araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu (yaş, cinsiyet, bölüm vs.) Heppner Peterson (1982) tarafından geliştirilen ve Şahin, Şahin ve Heppner (1993) tarafından uyarlanan Problem Çözme Envanteri ve Scott ve Bruce (1995) tarafından geliştirilen ve Taşdelen (2002) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan Karar Verme Stilleri ölçeği kullanılmıştır. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekoku-

lu 2004-2005 öğretim yılında öğrenim gören 1. Sınıf (N=174) ve 4. Sınıf (N=120) öğrencileri araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden ve anket formuna yanıt veren öğrenciler araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. (1. Sınıf n=147 ve 4. Sınıf n=89). Veriler araştırma için kurumdan yazılı izin alınarak, 15 Nisan-30 Haziran 2005 tarihleri arasında araştırmacılar tarafından toplanmıştır. Bulgular ve sonuç: Araştırma sonuçlarına göre; araştırma kapsamına alınan hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerilerinin orta düzeyde, karar verme stili ölçeğinin rasyonel, sezgisel ve bağlamsal alt boyutlarında puan ortalamalarının yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

- Tekin, Murat - Özmutlu, İlker - Erhan, Süleyman Erim, *Özel Yetenek Sınavlarına Katılan Öğrencilerin Karar Verme ve Düşünme Stillerinin İncelenmesi*, 2009, Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 11(3), 42-56, Erzurum.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı; özel yetenek sınavlarına katılan öğrencilerin karar verme ve düşünme stillerini belirleyebilmek. Çalışma grubunu; Atatürk üniversitesi ve Kafkas üniversitesi beden eğitimi ve spor yüksekokulu özel yetenek sınavlarına katılan 453'ü erkek 247'si kız toplam 700 öğrenci oluşturmaktadır. Epstein ve Ark. (1996) tarafından geliştirilen Türkçeye uyarlanması Buluş (2000) tarafından yapılan rasyonel-yaşantısal düşünme stilleri ölçeği ve Scott ve Burce (1995) tarafından geliştirilen Taşdelen (2002) tarafından Türkçeye uyarlanan karar verme stilleri ölçeği araştırmaya katılan öğrencilere uygulanmıştır. Verilerin çözüm ve yorumlamasında t Testi, Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi (Multiple Linear Regression) kullanılarak anlamlılık P<0,05 alınmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında SPSS (Statistical package for social sciences) paket programı kullanılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda; Özel yetenek sınavlarına katılan öğrencilerin karar verme ve düşünme stilleri bakımından cinsiyetler ve branşlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ayrıca ilişki düzeylerine baktığımızda; öğrencilerin düşünme stillerinin karar verme stillerinden rasyonel karar verme, sezgisel karar verme, bağımlı karar verme, kaçıngan karar verme, anlık karar verme alt boyutları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır.

- Erözkan, Atılgan, *Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Karar Stratejileri*, 2011, Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, 2(3), 60-74.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve karar stratejilerini cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi ve ebeveyn tutumları açısından incelemektir. Bu çalışma betimsel yöntem kullanılarak yapılmıştır. Araştırma, Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesinden küme örnekleme yöntemiyle seçkisiz olarak belirlenen 504 kişi üzerinde (241 kız; 263 erkek) gerçekleştirilmiştir. Araştırmada Bilgi Formu, İlişki Ölçekleri Anketi ve Karar Stratejileri Ölçeği kullanılmıştır. Veri analizleri için SPSS/WINDOWS programı kullanılmış olup, gruplar arası farklılığı belirlemek için "t testi" ve "varyans analizi", karar stratejileri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkileri belirlemek için "korelasyon" kullanılmıştır. Araştırma bulguları, üniversite öğrencileri için bağlanma stillerinin alt boyutları olan "güvenli bağlanma" ve "korkulu bağlanma" üzerinde cinsiyetler ve ebeveyn tutumları arasında; karar stratejilerinin alt boyutları olan "bağımsız karar verme" üzerinde cinsiyetler ve ebeveyn tutumları; "mantıklı karar verme" ve "kararsızlık" üzerinde yaşlar ve ebeveyn tutumları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. Araştırma sonuçları, önceki bulgular ışığında bağlanma stilleri ve karar stratejileri kapsamında başka araştırma ve uygulamalara da yol gösterecek bağlamda tartışılmıştır.

- Kutlu, Mustafa - Öztürk, Nilgün - Atlı, Abdullah, *Anne-Baba Tutumlarının Ergenlerin Karar Verme Stratejileri Üzerindeki Etkisi*, 2011, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12(2), 45-64, Malatya.

ÖZET: Bu araştırmada ortaöğretim öğrencilerinin anne babalarını demokratik otoriter ve koruyucu olarak algılamaları ile karar verirken benimsedikleri stratejileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu 9 10 11 ve 12 sınıflarına devam eden 326'sı 58 2 kız; 234'ü 418 erkek olmak üzere toplam 560 öğrenciden oluşmuştur. Veriler Karar Verme Stratejileri Ölçeği KSÖ -Anne Baba Tutum Envanteri ABTÖ ile araştırmacılar tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu ile toplanmıştır. Veriler t testi tek yönlü varyans analizi ve varyans analizi sonrası farkların hangi gruplar arasında olduğuna ilişkin ortalamaların karşılaştırılmasına yönelik olarak da LSD testi ve çapraz ilişkinin kurulduğu değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için de Ki kare teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Öğrencilerin karar verme stratejilerinde anne baba tutumuna göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farkın olduğu demokratik koruyucu ve otoriter anne baba tutumuna sahip olan ergenlerin en çok bağımlı karar verme stratejisini kullandıkları ancak; öğrencilerin cinsiyet anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyine göre karar verme stratejilerinde anlamlı bir farkın olmadığı anlaşılmıştır.

- Yayla, Ayşe - Bacanlı, Feride, *İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Kariyer Gelişimleri ile Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*, 2011, İlköğretim Online Dergisi, 10(3), 1148-1159.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin karar verme stillerinin kariyer gelişimlerini yordayıp yordamadığını incelemektir. Ayrıca araştırmada ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kariyer gelişimlerini cinsiyete, yaşa, algılanan sosyo-ekonomik düzeye, algılanan akademik başarıya, anne ve babanın öğrenim düzeylerine göre incelemek de amaçlanmıştır. Araştırma grubu 400 (213 kız ve 187 erkek) ilköğretim 8. sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmada verilerin toplanmasında Ergenlerde Karar Verme Ölçeği (EKVÖ), Çocuklar İçin Kariyer Gelişimi Ölçeği (ÇKGÖ) ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Verileri çözümlemek için Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi, tek yönlü varyans analizi ve t testi kullanılmıştır. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin EKVÖ'nin karar vermede özsaygı ile ihtiyatlı seçicilik, umursamazlık, panik, sorumluluktan kaçma alt ölçekleri puanları birlikte ÇKGÖ puanlarına ilişkin toplam varyansın %23'ünü açıklamıştır. İhtiyatlı seçicilik kariyer gelişiminin en güçlü yordayıcısı olup bunu sırasıyla karar vermede özsaygı ve panik izlemiştir. Öğrencilerin kariyer gelişimi puanları cinsiyete, anne ve babanın öğrenim düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmamıştır. Öğrencilerin yaşları, sosyo ekonomik düzeyleri ve algılanan akademik başarı düzeyleri yükseldikçe kariyer gelişimi düzeyleri de yükselmiştir.

- Çolakkadıoğlu, Oğuzhan - Önder, Fulya Cenkseven - Avcı, Raşit, *Ergenlerde Kontrol Odağını Yordamada Karar Verme ve Problem Çözmenin Rolü*, 2011, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20(2), 317-330, Adana.

ÖZET: Araştırmada ergenlerin iç kontrol odağı düzeylerini karar vermede öz saygı, karar verirken kullandıkları başa çıkma stilleri, ihtiyatlı seçicilik, umursamazlık, panik ve sorumluluktan kaçma ve problem çözme düzeylerinin ne oranda yordadığını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma 199'u 534 kız 174'ü 466 erkek 373 öğrenci üzerinde yapılmıştır Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşları 15

19 yaşları arasında değişmektedir. Araştırmada "Nowicki Strickland İç Dış Kontrol Odağı Ölçeği" "Ergenlerde Karar Verme Ölçeği" ve "Problem Çözme Envanteri" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin iç kontrol odağının yordayıcılarının toplam varyansa katkıları açısından sırasıyla "problem çözme" karar vermede "özsaygı" karar vermede kullanılan başaçıkma stillerinden "umursamazlık" ve "ihtiyatlı seçicilik" olduğu belirlenmiştir. Değişkenlerin tamamı toplam varyansın 278'ini açıklamaktadır.

- Çolakkadıoğlu, Oğuzhan, *Ergenlerde Karar Verme Ölçeği'nin Ortaöğretim Öğrencileri için Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*, 2012, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9(19), 387-403, Hatay.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı Mann, Harmoni ve Power (1989) tarafından geliştirilen, 13-15 yaş arası ön ergenler için Çolakkadıoğlu ve Güçray (2007) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Ergenlerde Karar Verme Ölçeği'nin (EKVÖ) ortaöğretim öğrencileri için geçerlik ve güvenirliğini incelemektir. Araştırmanın örneklemini Adana'da öğrenimine devam eden 616 ortaöğretim öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada EKVÖ'nün yapı geçerliği, alt ölçeklerin birbirleriyle korelasyonları, ölçüt bağıntılı geçerliği, Cronbach alfa iç tutarlılık, madde toplam puan korelasyonu ve test tekrar test güvenirlik katsayıları incelenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliği için yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda EKVÖ'nün orijinal ölçekte (Friedmann ve Mann, 1993) ve Türkçe'ye uyarlanan 13-15 yaş arasındaki popülâsyonda (Çolakkadıoğlu ve Güçray, 2007) olduğu gibi beş alt boyutta uyum gösterdiği ve tüm maddelerin ilgili alt ölçeğe yerleştiği görülmüştür. Ayrıca EKVÖ'nün Cronbach alfa katsayısı öz saygı, ihtiyatlı-seçicilik, panik, sorumluluktan kaçma ve umursamazlık alt ölçekleri için sırasıyla .84, .85, .83, .76 ve .77; test-tekrar test tutarlılığı ise yine aynı sıraya göre .85, .79, .85, .67 ve .78 olarak bulunmuştur. EKVÖ ile ilgili yapılan istatiksel analizler, EKVÖ'nün ortaöğretim öğrencilerinin karar vermede öz saygı düzeyini ve karar verme stillerini belirlemede kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu göstermiştir.

- Gülbahçe, Arzu - Kartol, Aslı, *İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Stratejilerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2014, Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(2), 132-143, Bayburt.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin karar verme stratejilerinin cinsiyet ve okul türü değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini incelemektir. Araştırma grubunu 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Erzurum ilinde öğrenim görmekte olan 114'ü kız, 170'i erkek olmak üzere 284 8.sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Ergenlerde Karar Verme Ölçeği (EKVÖ)" Çolakkadıoğlu (2003) kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde SPSS 17.0 programı ile ilişkisiz örneklemler için t testi tek yönlü ANOVA analiz yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda erkeklerin kızlara göre "sorumluluktan kaçma" alt boyutunda anlamlı bir fark bulunurken; özsaygı, ihtiyatlı seçicilik, umursamazlık ve panik alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Araştırmanın diğer bir sonucunda; özel okulda okuyan öğrencilerin "özsaygı" alt boyutunda devlet okulunda okuyan öğrencilere göre anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür. Yine karar verme stratejileri ölçeklerinin diğer alt ölçekleri olan ihtiyatlı seçicilik, umursamazlık, panik ve sorumluluktan kaçma ölçeklerinde okul türü değişkeni açısından anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı görülmüştür.

- Tatlılıoğlu, Kasım, *Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Öz-Saygı Düzeyleri ile Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*, 2014, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2(1), 150-170, Elâzığ.

ÖZET: Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin karar vermede öz-saygı düzeyleri (düşük, oreta, yüksek) ile karar verme stilleri (dikkatli, kaçıngan, erteleyici, panik) alt boyutları arasındaki ilişki, "cinsiyet, sınıf düzeyi, üniversiteye giriş puan türü, yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer, aile geliri, aile yapısı ve anne-baba tutumu" değişkenlerine göre incelenmiştir. Araştırma sonucunun bulgularına göre; cinsiyet değişkeni açısından üniversite öğrencilerinin karar vermede öz-saygı, karar verme stillerinden dikkatli ve erteleyici alt boyutlarında anlamlı düzeyde bir farklılaşma olmadığı (p>.05), kaçıngan ve panik karar verme stillerinde ise cinsiyet değişkeni açısından anlamlı düzeyde farklılaşma olduğu (p<.05); sınıf düzeyi değişkeni açısından üniversite öğrencilerinin karar vermede öz-saygı ve karar verme stillerinden dikkatli karar verme alt boyutunun anlamlı düzeyde farklılaşmazken, karar verme stillerinden kaçıngan, erteleyici ve panik karar verme alt boyutları sınıf değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşma olduğu; üniversiteye giriş puan türü değişkeni açısından karar vermede öz-saygı, karar verme stillerinden kaçıngan ve panik karar verme stilinde anlamlı düzeyde farklılaşma olduğu (F=4.103, F=7.610, F=2.889); eşit ağırlıklı puan türü ile üniversitede bir programa yerleşen öğrencilerin karar vermede öz-saygı puan ortalamaları, sözel puan türü ile üniversiteye giren öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu; üniversite öğrencilerinin yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer değişkeni açısından karar vermede öz-saygı düzeyinin, panik karar verme stiline göre anlamlı bir düzeyde farklılaştığı (F=11.298, F=4.777); aile geliri değişkeni açısından üniversite öğrencilerinin karar vermede öz saygı düzeyi puan ortalamasının anlamlı düzeyde farklılaştığı (F=5.185); üniversite öğrencilerinin karar vermede öz saygı ve karar verme stilleri puan ortalamaları aile yapısı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ve son olarak da üniversite öğrencilerinin anne-baba tutumu değişkenine göre karar vermede öz saygı düzeyi, karar verme stillerinden kaçıngan, erteleyici ve panik karar verme stili puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşma olduğu görülmüştür. Sayısal verilerin değerlendirilmesinde istatistik tekniklerinden T testi, Varyans analizi ve Tukey testi kullanılmıştır.

- Erol, Funda - Tanrıkulu, Fatma - Dikmen, Yurdanur - Akduran, Funda, *Hemşirelik Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2016, Journal of Human Sciences, 13(3), 5460-5469, Sakarya.

ÖZET: Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerilerini ve bu becerileri etkileyebilecek bazı değişkenlerin belirlenmesi amacıyla planlanmıştır. Araştırmanın örneklemini, Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü I., II., III. ve IV. Sınıfta öğrenim gören ve çalışmaya katılmayı kabul eden 463 öğrenci oluşturmuştur (katılım oranı %53). Veriler "Kişisel Bilgi Formu" ile "Problem Çözme Envanteri (PÇE)" kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, bağımsız gruplarda t testi ve tekyönlü varyans testi (ANOVA) kullanılmıştır. Öğrencilerin %83.6'sının bayan olduğu, %32.4'ü I. sınıfta öğrenim gördüğü ve %81.2'sinin çekirdek aileye sahip olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin PÇE toplam puan ortalaması 97.33±14.76, problem çözme yeteneğine güven alt boyut puan ortalaması 32.22±7.87, kişisel kontrol alt boyut puan ortalaması 19.39±3.20, yakınlaşma/kaçınma alt boyut puan ortalaması ise 49.61±7.76 olarak saptanmıştır. Son sınıfta öğrenim gören, parçalanmış aileye sahip, destekleyici ve güven verici ebeveyn tutumu olan, gelir düzeyini kötü algılayan öğrencilerin problem çözme becerilerinin daha iyi olduğu belirlenmiştir.

- Keskin, Deniz Özge Yüceloğlu - Bayram, Levent - Derebaşı, Deniz Günay - Bostancı, Özgür - Kabadayı, Menderes, *Üniversite Öğrencilerinin Kullandıkları Karar Verme Stratejilerinin Bazı Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi*, 2016, Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 1(2), 1-12.

ÖZET: Bu araştırmada, yaş, cinsiyet, fakülte ve barınma yeri değişkenlerinin üniversite öğrencilerinin karar verme stratejileri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmanın evreni 2013-2014 öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin çeşitli fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerden, örneklemi ise bu fakültelerden rastgele seçilmiş 185 öğrenciden oluşmaktadır. Öğrencilerin kullandıkları karar verme stratejileri, Kuzgun (1992) tarafından geliştirilen "Karar Verme Stratejileri Ölçeği" ile ölçülmüş, bazı demografik özelliklerini tespit etmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Veriler yüzdelik-frekans, ortalama, Mann W hitney U testi, Standart Sapma ile değerlendirilmiştir. Toplanan verilerin analizinde SPSS 17.0 programı kullanılmıştır. Karar verme stratejisinin alt boyutları olan "kararsızlık" üzerinde cinsiyetler, yaş grupları ve fakülteler arasında, "içtepisel" üzerinde cinsiyetler ve fakülteler arasında, "mantıklı-sistematik üzerinde fakülteler arasında anlamlı farklar olduğu ortaya koyulmuştur ($p<0.05$). Kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre daha fazla iç tepisel karar verdikleri ve kararsızlık yaşadıkları, üst yaş grubu öğrencilerde kararsızlık sürecinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenim görülen fakülteye göre; mantıklı karar verme, içtepisel ve kararsızlık alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüş bu durum öğrenim görülen fakültelerin karar verme stratejileri üzerinde önemli bir etkisinin olduğunu göstermiştir.

- Bilgin, Mehmet - Bilgiç, Remziye, *Ergenlerin Cinsiyet ve Öğrenim Kademesi Düzeylerine Göre Bilişsel Esneklik Düzeyleri ile Karar Stratejileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2016, Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi, 2(2), 39-55.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, ergenlerin cinsiyet ve öğrenim kademesine göre bilişsel esneklik düzeyleri ile karar stratejileri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını incelemektir. Araştırmanın örneklemi, 15-20 yaşları arasında, 538 kız, 472 erkek öğrenci olmak üzere toplamda 1010 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada Bilişsel Esneklik Ölçeği ve Karar Stratejileri Ölçeği kullanılmıştır. Katılımcıların cinsiyet değişkeni açısından bilişsel esneklik düzeylerine göre mantıklı ve kararsızlık stratejileri alt ölçeği puanları aritmetik ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar olduğu, içtepisel ve bağımlı karar verme alt ölçeği puanları aritmetik ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar olmadığı görülmektedir. Katılımcıların öğrenim kademesi değişkeni açısından bilişsel esneklik düzeylerine göre içtepisel, mantıklı ve bağımlı karar verme stratejileri alt ölçeği puanları aritmetik ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar olduğu, kararsızlık stratejisi alt ölçeği puanları aritmetik ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar olmadığı görülmektedir. Araştırma sonucunda bilişsel esneklik düzeyleri arttıkça mantıklı karar verme puanlarının da arttığı; ancak bilişsel esneklik düzeyi arttıkça içtepisel, bağımlı ve kararsızlık stratejileri puanlarının azaldığı görülmektedir. Katılımcıların cinsiyet ve öğrenim kademesi değişkenlerinin bilişsel esneklik düzeylerinin ortak etkileşiminin ise karar stratejileri puanları aritmetik ortalamaları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir.

- Tekin, Murat - Özmutlu, İlker - Erhan, S. Erim, *Özel Yetenek Sınavlarına Katılan Öğrencilerin Karar Verme ve Düşünme Stillerinin İncelenmesi*, 2017, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 11(3), 42-56, Erzurum.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı; özel yetenek sınavlarına katılan öğrencilerin karar verme ve düşünme stillerini belirleyebilmek. Çalışma grubunu; Atatürk üniversitesi ve Kafkas üniversitesi beden eğitimi ve spor yüksekokulu özel yetenek sınavlarına katılan 453'ü erkek 247'si kız toplam 700 öğrenci oluşturmaktadır. Epstein ve Ark. (1996)1 tarafından geliştirilen Türkçeye uyarlanması Buluş (2000)2 tarafından yapılan rasyonel-yaşantısal düşünme stilleri ölçeği ve Scott ve Burce (1995)3 tarafından geliştirilen Taşdelen (2002)4 tarafından Türkçeye uyarlanan karar verme stilleri ölçeği araştırmaya katılan öğrencilere uygulanmıştır. Verilerin çözüm ve yorumlamasında t Testi, Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi (Multiple Linear Regression) kullanılarak anlamlılık P<0,05 alınmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında SPSS (Statistical package for social sciences) paket programı kullanılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda; Özel yetenek sınavlarına katılan öğrencilerin karar verme ve düşünme stilleri bakımından cinsiyetler ve branşlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ayrıca ilişki düzeylerine baktığımızda; öğrencilerin düşünme stillerinin karar verme stillerinden rasyonel karar verme, sezgisel karar verme, bağımlı karar verme, kaçıngan karar verme, anlık karar verme alt boyutları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır.

- Uğur, Oruç Ali, *Üniversiteler Arası Spor Müsabakalarına Katılan Öğrencilerin Bazı Demografik Değişkenler Açısından Problem Çözme Becerileri ve Karar Verme Stilleri*, 2017, Journal of International Social Research, 10(51), 1363-1372.

ÖZET: Bu araştırma; Üniversiteler arası spor müsabakalarına katılan öğrencilerin problem çözme beceri düzeylerini ve karar vermede öz saygı ve karar verme stillerini tespit ederek problem çözme beceri düzeylerini ve karar vermede öz saygı ve karar verme stillerinin demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesinde öğrenim gören 188 öğrenci araştırmaya dahil edilmiştir. Türkiye Üniversite Sporları Federasyonunca tertip edilen şampiyonalara katılan bu 188 öğrenciye, Heppner ve Peterson (1982) tarafından geliştirilen Şahin ve arkadaşları (1993) tarafından Türkçeye uyarlanan Problem Çözme Envanteri ile Mann ve diğerleri (1998) tarafından geliştirilen ve Deniz (2004) tarafından Türkçeye uyarlanan Melbourne Karar Verme Ölçeği I-II Ölçeği" kullanılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda araştırmaya katılan öğrencilerin problem çözme beceri düzeyleri $\bar{X}$=105,542 olarak bulunmuş ve ölçekten alınabilecek en düşük ve en yüksek değer göz önüne alınarak öğrencilerin orta seviyenin üzerinde problem çözme becerisine sahip oldukları tespit edilmiştir. Karar verme bakımından ise; karar vermede öz saygı $\bar{X}$= 6,8298 orta seviyede, karar verme stillerinde ise; dikkatli karar verme $\bar{X}$= 7,7819 orta seviyenin üzerinde, kaçıngan $\bar{X}$= 6,5160, erteleyici $\bar{X}$= 5,5319 ve panik karar verme ise $\bar{X}$= 5,6277 orta seviyede olduğu (ölçekten alınabilecek en düşük ve en yüksek puanlar göz önüne alındığında) tespit edilmiştir. Öğrencilerin gerek problem çözme becerileri gerekse de karar vermede öz saygı ve karar verme stillerinde bazı demografik özelliklere göre istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunurken, diğer demografik özelliklere göre fark bulunamamıştır.

5. "Kendini Açma" Teması

"Kendini Açma" teması *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* konusuna ilişkin en az eseri içeren tema olarak dikkat çekmektedir. On üç (13) tez ve on bir (11) makale olmak üzere yalnızca yirmi dört (24) çalışmayı içeren *"Karar Verme"* teması, toplam çalışmaların %3'üne karşılık gelmektedir. Diğer yandan tez çalışmalarının makale çalışmalarından fazla olduğu tek alt tema olarak dikkat çekmektedir.

Grafik 28: "Kendini Açma" Teması (24)

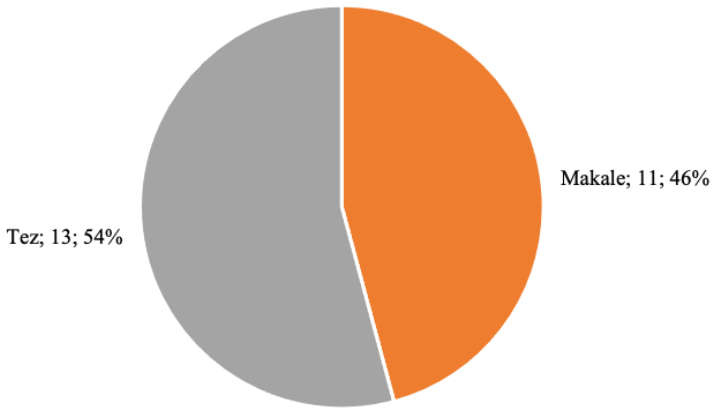

"Kendini Açma" temasındaki eserlerin dönemsel dağılımı incelendiğinde dikkat çekici bazı detaylar söz konusudur. İlk olarak tez çalışmalarına bakıldığında 1910-1979 döneminde hiç tez çalışmasının verilmediği görülmekte iken en çok teze ulaşılan dönem 1990-1999 dönemidir. En son tez çalışmasının 2011 yılında yazılmış olması bu yöndeki mevcut eğilimin de azaldığını göstermektedir. Yine makaleler açısından da diğer alt temalara kıyasla oldukça az çalışma söz konusu olmasının yanı sıra hiçbir dönemde belirgin bir artış da göstermediğinden makale türü çalışmalar açısından da benzer bir durum söz konusudur. *"Kendini Açma"* temasının eser sayısındaki azlığı neticesinde genel olarak araştırmacılar tarafından az ilgi duyulmuş bir konu olduğu söylenebilir.

Grafik 29: "Kendini Açma" Temasında Dönemsel Dağılım

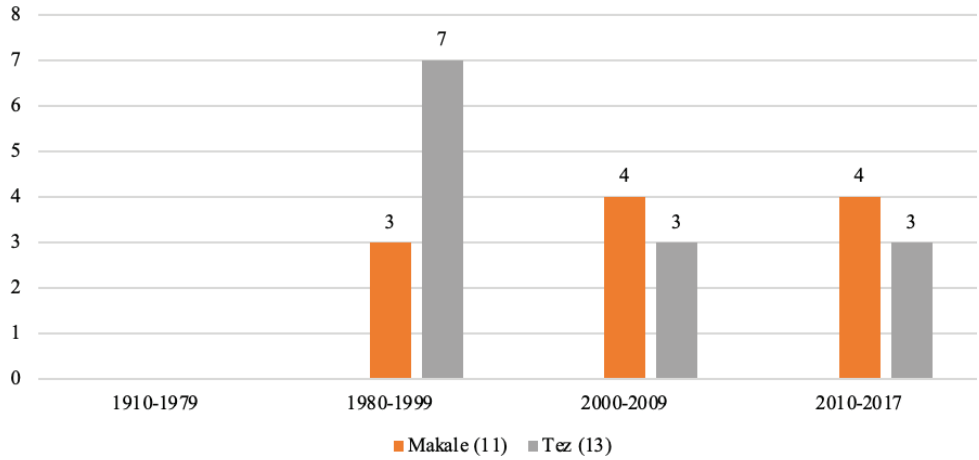

"Kendini Açma" teması içerik olarak incelendiğinde pek çok eserde bireylerin kendini açma düzeyleri cinsiyet, açılman bireyler, açılman konular, sınıf, öğrenim gördüğü lise türü, başarı durumu, sosyal faaliyetlere katılıp katılmama, anne-babanın öğrenim durumu, yaşantının çoğunu geçirilen yer gibi demografik verilerle birlikte araştırılmıştır. (Aşık, 1992; Çakır, 1995; Dizmen, 2006; Gündoğdu, 2010)

Tez ve makale çalışmalarına araştırma yöntemleri açısından bakıldığında tümünde nicel araştırma yöntemi kullanılırken "Ergenlikte Kendini İfade Etme Biçimi Olarak Duvar Yazıları: Sosyal Hizmet Perspektifinden Nitel Bir Çalışma" (Aktaş ve ark., 2014) başlıklı makale nitel araştırma türünde yazılmıştır.

Makale türündeki eserlerde üniversite kapsamında yapılan araştırmalar çoğunluktadır. Bu çalışmalardan "Kolej Kendini Anlatma Ölçeği Güvenirlik Geçerlik Çalışması" (Acar, 1985), "Özgür İrade ve Belirlenimcilik Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlaması ve Psikometrik Özellikleri" (Sümer ve Alper, 2017), "Kendini Açma Ölçeğinin Üniversite Öğrencilerinde Türkçe Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması" (Öksüz ve ark., 2017) isimli makaleler *"Kendini Açma"* teması altındaki ölçekler ile ilgili çalışmalardır.

5.1. Tezler

- Esemenli, Sevgin, *Kolej Kendini Anlatma Ölçeği'nin Üniversite Öğrencilerine Uyarlanması*, 1988, Yüksek Lisans, 107s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmada Amerika Birleşik Devletleri'nde üniversitede okuyan genç yetişkinler için geliştirilmiş olan "Kolej Kendini Anlatma Ölçeği"nin ülkemiz üniversite öğrencileri için uyarlaması yapılmıştır. Araştırma, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Pea ve Edebiyat Fakültesi lisans programlarına devam eden 3143 öğrencinin yaklaşık %17'sini kapsamakta olup, rastlantısal örnekleme yöntemi ile seçilen 525 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. İlk olarak, ölçeğin orijinal formundan Türkçeye Yoltan tarafından yapılan çeviriyi, kültürümüze uygunluğunu ve maddelerin atılganlığı temsil ediciliğini sınamak için, "uzman kanısı"na başvurulmuş ve uzman kanısından elde edilen sonuçlarla ölçeğin "yapısal geçerliği" yapılmıştır. Uzman kanısına göre bazı maddelerinde değişiklikler yapılan ölçeğin yeniden düzenlenmiş şeklinin "Türkçe" formu ve orijinal "İngilizce" formu, bir hafta ara ile test-tekrar test yöntemiyle 30 kişilik bir pilot gruba "tercüme güvenirliği"ni ölçmek amacıyla uygulanmış ve her iki uygulamadan elde edilen madde toplam puan korelasyonu ve aritmetik ortalamalar saplanmıştır. Elde edilen güvenirlik katsayısı .83. dür. Daha sonra, asıl örneklem grubuna uygulanan "Kolej Kendini Anlatma ölçeği" ve "Rathus Atılganlık Eavsnteri"nin benzer ölçekler geçerliği analiz sonuçları, Kolej Kendini Anlatma Ölçeği'nde geçerlik katsayısının .69 olduğunu göstermiştir. Ölçeğin güvenirlik çalışmasında, 100 kişilik örneklem grubunda test-tekrar test güvenirliği analiz sonuçları, Kolej Kendini Anlatma Ölçeği'nde güvenirlik katsayısının.83 olduğunu göstermiştir. Son olarak, ölçeğin 525 kişiye uygulama sonucu, cinsiyete göre, ortalamalar arası farkın önem kontrolü t-testi ile yapılmıştır. Kız ve erkek öğrenciler arasında, atılganlık düzeylerinde, anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (p >.05). Araştırma verilerine uygulanan analiz sonuçları, teker teker tartışılıp yorumlanmış ve atılganlık becerisini arttırmak için bireysel ve grup danışmalarının rolünün önemi vurgulanarak, bu konuda bazı öneriler sunulmuştur.

- Selçuk, Ziya, *Üniversite Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışları*, 1989, Doktora, 131s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, Hacettepe üniversitesi öğrencilerinin Kendini Açma davranışlarını etkileyen bazı değişkenler incelenmiştir. Araştırmanın bağımlı değişkeni Kendini Açmadır. Bağımsız değişkenler ise, cinsiyet, bölüm, sınıf, açılman bireyler, açılman konular ve uyumdur. Araştırmanın örneklemini 1987-1988 öğretim yılında Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilimdalı lisans programında okumakta olan öğrencilerinin tümü ve istatistik Bölümü 1, 2, 3 ve 4. sınıflardan tesadüfi olarak her sınıftan seçilen birer şubedeki öğrenciler oluşturmuştur, örnekleme alınan öğrenci miktarı PDR Anabilimdalı'ndan 121, İstatistik Bölümünden 123 öğrenci olmak üzere toplam 244 'dür. Kendini Açma düzeyini ölçmek için bu araştırma çerçevesinde araştırmacı tarafından geliştirilen "Kendini Açma Envanteri" kullanılmıştır, öğrencilerin bazı özelliklerini saptamak amacıyla "Bilgi formu" düzenlenmiştir, öğrencilerin uyum düzeyleri ise "Hacettepe Kişilik Envanteri" ile ölçülmüştür. Kendini Açma Envanteri'nden elde edilen toplam ve alt puan ortalamalarının önem kontrolleri değişken sayısına göre F veya t testleri ile yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular maddeler halinde aşağıda özetlenmiştir. 1. Kız öğrenciler kendilerini erkeklerden daha fazla açmaktadırlar ($p< 0.01$). Kız öğrenciler anneye, aynı cins yakın arkadaşa ve danışmana erkeklerden daha fazla açılmaktadır ($p< 0.01$). Babaya, öğretmene ve Karşıt cins yakın arkadaşa açılma düzeyi bakımından cinsiyetler arasında önemli bir fark bulunmamıştır. Kız öğrenciler, Düşünce ve Görüşler, Okul, Aile ile Zevk ve ilgiler konularında erkeklerden daha fazla açılmışlardır ($p< 0.01$). Cinsellik ve Kişilik konularında açılma düzeyi bakımından kız ve erkek öğrenciler arasında önemli düzeyde bir fark çıkmamıştır. 2. Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) öğrencileri kendilerini İstatistik Bölümü öğrencilerinden daha fazla açmaktadır ($p< 0.01$). 3. Kendini Açma düzeyi yönünden sınıflar arasında önemli düzeyde fark bulunmamıştır. 4. Genel olarak öğrencilerin en fazla açıldıkları birey aynı cins yakın arkadaş, en az açıldıkları birey ise, öğretmen olmuştur. 5. Genel olarak öğrencilerin en fazla açıldıkları konular "Zevk ve ilgiler" ile "Düşünce ve görüşler", en az açıldıkları konular ise "Cinsellik" ve "Kişilik" olmuştur. 6. Sonuç olarak, öğrencilerin uyum düzeyi ile Kendini Açma arasında yüksek bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bireylerin Genel, Sosyal ve Kişisel Uyum düzeyleri yükseldikçe Kendini Açma düzeyleri de yükselmektedir ($p< 0.01$).

- Aşık, Esra, *Üniversite Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışlarını Etkileyen Bazı Etmenler*, 1992, Yüksek Lisans, 103s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik düzey, yaşamın çoğunu geçirdiği yerleşim birimi ve kendini kabul düzeyinin, üniversite öğrencilerinin kendini açma düzeylerine olan etkisi incelenmiştir. Araştırmanın bağımlı değişkeni olan kendini açma düzeyini ölçmek için Selçuk (1988) tarafından geliştirilen "Kendini Açma Envanteri", bağımsız değişkenlerden biri olan kendini kabul düzeyini ölçmek için Kılıççı (1981) tarafından geliştirilen "Kendini Kabul Envanteri", diğer bağımsız değişkenlere ilişkin bilgiler ise bir "Kişisel Bilgi Formu" ile toplanmıştır. Bu çalışma, Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampüsü'nde bulunan Edebiyat, Eğitim, Güzel Sanatlar, İktisadi ve İdari Bilimler, Fen ve Mühendislik Fakültelerinin şans (random) yoluyla seçilen, çeşitli bölümlerin 1. ve 3. sınıflarında okumakta olan 290 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Denencelerin sınanmasında t testi kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir: 1. Yaşın, toplam puan olarak genelde kendini açma düzeyine etkisi olmadığı bulunmuştur. Anne, baba ve aynı cins yakın arkadaşa

kendini açma düzeyinin, yaşı küçük olan öğrencilerde daha yüksek; karşıt cins yakın arkadaşa kendini açma düzeyinin ise, yaşı büyük olan öğrencilerde daha yüksek olduğu bulunmuştur (p<0.01). Açılman konular boyutunda sadece okul konusunda kendini açma düzeyinin yaşı küçük olan öğrencilerde daha yüksek olduğu bulunmuştur. 2. Cinsiyetin, toplam puan olarak genelde kendini açma düzeyinde etkili olmadığı bulunmuştur. Anne ve aynı cins yakın arkadaşa kendini açma düzeyinin kız öğrencilerde daha yüksek olduğu bulunmuştur (p<0.001). Açılman konular boyutunda okul, zevk ve ilgiler konularında kendini açma düzeyinin kız öğrencilerde daha yüksek olduğu bulunmuştur. 3. Sosyo-ekonomik düzeyin toplam puan olarak genelde kendini açma düzeyinde etkili olmadığı bulunmuştur. Anne ve babaya kendini açama düzeyinin sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerde daha yüksek olduğu bulunmuştur (p<0.01). Açılman konular boyutunda sadece zevk ve ilgiler konusunda kendini açma düzeyinin, sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerde daha yüksek olduğu bulunmuştur. 4. Yaşamın çoğunu geçirdiği yerleşim biriminin toplam puan olarak genelde kendini açma düzeyinde, açılman kişiler ve açılman konular boyutlarında etkili olmadığı bulunmuştur. 5. Kendini kabul düzeyinin, toplam puan olarak genelde, kendini açma düzeyi üzerinde, kendini kabul düzeyi yüksek olan öğrenciler lehine etkili olduğu bulunmuştur (p<0.001). Anne, baba ve karşıt cins yakın arkadaşa kendini açma düzeyinin kendini kabul düzeyi yüksek olan öğrencilerde daha yüksek olduğu bulunmuştur (p<0.001). Kendini kabul düzeyi yüksek olan öğrencilerin, düşünce ve görüşler, okul, aile, cinsellik, kişilik, zevk ve ilgiler konularında kendini açma düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur (p<0.01).

- Ekebaş, Müge, *Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışlarının Cinsiyet ve Kendini Gerçekleştirme Düzeyleri Açısından İncelenmesi*, 1994, Yüksek Lisans, 177s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, lise son sınıf öğrencilerinin kendilerini açma (KA) davranışları cinsiyet ve kendini gerçekleştirme düzeyleri (KG) açısından incelenmiştir. Araştırmanın bağımlı değişkeni olan KA düzeyini ölçmek için Selçuk (1988) tarafından geliştirilen Kendini Açma Envanteri (KAE), bağımsız değişkeni olan KG düzeylerini belirlemek için de Shostrom (1968) tarafından geliştirilen Kuzgun (1973) tarafından Türk toplumuna uyarlanan ve Akbaş (1989) tarafından lise öğrencilerine adapte edilen Kişisel Yönelim Envanteri kullanılmıştır. Öğrenciler cinsiyetlerini KAE cevap kâğıdı üzerine yazarak belirtmişlerdir. Bu araştırma Ankara ili Belediye sınırları içindeki devlet liselerinin son sınıflarında okumakta olan 452 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırmada KG düzeyleri ve cinsiyetin KA düzeyleri ile olan ilişkilerini bulmak için t testi kullanılmıştır. Manidarlık düzeyi.05 olarak alınmıştır. Araştırmada lise son sınıf öğrencilerinden elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir: 1. Öğrencilerin KG, zamanı iyi kullanma (ZİK) ve desteği içten alma (DİA) düzeylerine göre KAE 'den aldıkları puanlara bakıldığında, KG, ZİK ve DİA düzeyleri yüksek olanların lehine anlamlı farklar bulunmuştur. 2. Öğrencilerin ZİK puanlarına göre KAE'den aldıkları konusal açılma ve bireylere açılma puanlarına bakıldığında aile konusundaki açılma puanları ve öğretmene açılma puanları dışındaki düşünce ve görüşler, okul, cinsellik, zevk ve ilgiler, kişilik, anne, baba, karşı cins yakın arkadaş, aynı cins yakın arkadaş, danışman için yüksek puanlı grup lehine anlamlı farklar bulunmuştur. 3. Öğrencilerin DİA puanlarına göre KAE'den aldıkları konusal açılma ve bireylere açılma puanlarına bakıldığında aynı cins yakın arkadaşa açılma puanları dışındaki düşünce ve görüşler, okul, cinsellik, zevk ve ilgiler, kişilik, aile, anne, baba, karşı cins yakın arkadaş, öğretmen, danışman için yüksek puanlı grup lehine anlamlı farklar bulunmuştur. 4. Öğrencilerin cinsiyete göre KG.ZİK ve DİA düzeyleri açısından KAE'den alınan toplam puanlara bakıldığında, kız öğrencilerin lehine anlamlı farklar bulunmuştur.

5. Öğrencilerin cinsiyete göre ZİK puanları açısından KAE'den aldıkları konusal açılma ve bireylere açılma puanlarına bakıldığında, babaya, öğretmene ve danışmana açılma puanları dışındaki düşünce ve görüşler, okul, aile, cinsellik, zevk ve ilgiler, kişilik, anne, karşı cins yakın arkadaş, aynı cins yakın arkadaş puanları açısından kız öğrencilerin lehine anlamlı farklar bulunmuştur. 6. Öğrencilerin cinsiyete göre DİA puanları açısından KAE'den aldıkları konusal açılma ve bireylere açılma puanlarına bakıldığında, düşünce ve görüşler ile cinsellik konularındaki açılma puanları ve öğretmen ile danışmana açılma puanları dışındaki okul, aile, kişilik, zevk ve ilgiler, anne, baba, karşı cins yakın arkadaş, aynı cins yakın arkadaş puanları açısından kız öğrencilerin lehine anlamlı farklar bulunmuştur.

- Çakır, Mehmet Ali, *Lise Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışlarını Etkileyen Faktörler*, 1994, Yüksek Lisans, 88s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ondokuz Mayıs Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada lise öğrencilerinin kendini açma davranışlarını etkileyen bazı faktörler incelenmiştir. Araştırmanın bağımlı değişkeni Kendini Açma, bağımsız değişkenler ise cinsiyet, açılman bireyler, açılman konular, sınıf, öğrenim gördüğü lise türü ve karma olup olmadığı, lisede takip ettiği alan, başarı durumu, sosyal faaliyetlere katılıp katılmama, anne-babanın öğrenim durumu, yaşantının çoğunu geçirilen yer olarak ele almıştır. Araştırmanın örnekli 1992-1993 öğretim yılında Samsun İli'nde eğitim veren genel, mesleki ve özel okul öğrencilerinde random örnekleme yöntemiyle seçilen 736 öğrenci oluşturmaktadır. Lise öğrencilerinin Kendini Açma düzeylerini ölçmek için Selçuk (1988) tarafından geliştirilen "Kendini Açma Envanteri" kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan diğer bilgiler ise araştırmacı tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Anketi" ile toplanmıştır. Denencelerin test edilmesinde değişken sayısına göre F ve t testleri kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular maddeler halinde aşağıda belirtilmiştir. 1. Kız öğrenciler kendilerini erkeklerden daha fazla açmaktadırlar. Kız öğrenciler anneye, aynı cins yakın arkadaşa ve danışmana erkeklerden daha fazla açılmaktadırlar. Düşünce ve Görüşler, Okul, Aile, Kişilik ile Zevk ve İlgiler konularında kız öğrenciler erkek öğrencilerden daha fazla açılmaktadırlar. 2. Genel olarak lise 1, 2 ve 3. sınıf öğrencilerinin kendini açma düzeyleri arasında önemli fark bulunmamıştır. 3. Özel, Genel ve Meslek lisesi öğrencilerinin kendini açma düzeyleri arasında önemli bir fark bulunmamıştır. 4. Karma Liselerde okuyan öğrencilerin kendini açma düzeyleri, karma olmayan liselerde okuyan öğrencilerin kendini açma düzeylerinden daha yüksek olduğu bulunmuştur. 5. Lise öğrencilerinin takip ettikleri alanın kendini açma düzeyinde etkili olmadığı bulunmuştur. 6. Başarı durumu yüksek olan öğrencilerin kendini açma düzeyleri, başarı durumu düşük ve orta düzeyde olan öğrencilerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. 7. Sosyal faaliyetlere katılan öğrencilerin kendini açma düzeylerinin, katılmayanlara oranla daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. 8. Anne ve babanın öğrenim durumu yükseldikçe öğrencilerin kendini açma düzeylerinin de yükseldiği sonucu bulunmuştur. 9. Yaşantılarının çoğunu büyük yerleşim merkezlerinde geçiren öğrencilerin kendini açma düzeyleri, yaşantılarının çoğunu köy ve küçük yerleşim merkezinde geçiren öğrencilerden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. 10. Genel olarak lise öğrencileri en fazla aynı cins yakın arkadaşlarına, en az da öğretmenlerine kendilerini açmaktadırlar. 11. Genel olarak lise öğrencileri en fazla Zevk ve İlgiler konusunda, en az ise Cinsellik konusunda kendilerini açmaktadırlar.

- Aker, Çiğdem, *Lise Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışlarının Kaygı Düzeyleri ile Cinsiyetleri Açısından İncelenmesi*, 1996, Yüksek Lisans, 114s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada lise öğrencilerinin kendini açma davranışları, sürekli kaygı düzeyleri ile cinsiyetleri açısından incelenmiştir. Araştırmanın bağımlı değişkeni kendini açma, bağımsız değişkenleri ise sürekli kaygı düzeyi ve cinsiyettir. Kendini açma davranışını ölçmek için Selçuk (1988) tarafından geliştirilen Kendini Açma Envanteri kullanılmıştır. Sürekli kaygı düzeyini ölçmek için ise Spielberger ve arkadaşları (1970) tarafından geliştirilen ve Le Compte ve Öner (1977) tarafından Türkçeye çevrilen Kendini Değerlendirme Envanteri (STAI FORM TX-2) kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemi, Ankara ili belediye sınırları içindeki Milli Eğitim Bakanlığı' na bağlı liselerin 1., 2. ve 3. sınıflarında okumakta olan 291' i kız ve 192' si erkek olmak üzere toplam 483 öğrenciden oluşmuştur. Kendini Açma Envanterinden elde edilen toplam ve alt puanların, sürekli kaygı düzeyi ve cinsiyetle ilişkisini bulmak için t-testi kullanılmıştır. Manidarlık düzeyi.05 olarak alınmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir: 1. Sürekli kaygı düzeyi düşük öğrenciler kendilerini, sürekli kaygı düzeyi yüksek öğrencilerden daha fazla açmaktadır. 2. Sürekli kaygı düzeyi düşük öğrenciler düşünce ve görüşler, okul, aile, cinsellik, kişilik, zevk ve ilgiler konularında kendilerini kaygı düzeyi yüksek öğrencilerden daha fazla açmaktadır. 3. Sürekli kaygı düzeyi düşük öğrenciler anneye, babaya, karşıt cins yakın arkadaşa ve öğretmene, kaygı düzeyi yüksek öğrencilerden daha fazla açılmaktadır. Aynı cins yakın arkadaş ve danışmana açılma düzeyleri açısından düşük ve yüksek kaygılı öğrenciler arasında fark bulunamamıştır. 4. Kız öğrenciler kendilerini, erkek öğrencilerden daha fazla açmaktadır. 5. Kız öğrenciler düşünce ve görüşler, okul, aile, cinsellik, kişilik, zevk ve ilgiler konularında kendilerini, erkek öğrencilerden daha fazla açmaktadır. 6. Kız öğrenciler anneye, aynı cins yakın arkadaşa ve danışmana, erkek öğrencilerden daha fazla açılmaktadır. Babaya, karşıt cins yakın arkadaşa ve öğretmene açılma düzeyleri açısından kız ve erkek öğrenciler arasında fark bulunamamıştır.

- Elçi, Sevinç Çobanoğlu, *Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Bölümlerindeki Öğrencilerin Kendini Açma Özelliklerinin İncelenmesi*, 1998, Yüksek Lisans, 63s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ege Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma Ege Üniversitesi Sağlık Bilimlerine bağlı okullarda öğrenim gören öğrencilerin kendini açma özelliklerini incelemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. 1997-1998 öğretim yılında Ege Üniversitesi Sağlık Bilimlerine bağlı Tıp Fakültesi, Eczacılık Fakültesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Hemşirelik Yüksek Okulu son sınıflarında okuyan 145 öğrenci araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırma verileri öğrencilerin tanıtımına ilişkin bilgileri kapsayan bilgi formunun ve Jourard Kendini Açma (Self Disclosure) Envanterinin uygulanması ile toplanmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde sayı ve yüzde dağılımları, aritmetik ortalama (x), standart sapma (ss), student-t testi ve varyans analizleri uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlar şunlardır: *Öğrencilerin kendini açmak için aynı cins arkadaşlarını daha fazla tercih ettikleri, öğrencilerin düşünce ve görüşleri ile zevk ve ilgilerine yönelik konularda diğer konulara göre daha açık davrandıkları, *Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre kendilerini daha fazla açtıkları, *Çekirdek aile yapısına sahip öğrencilerin diğerlerine göre kendilerini daha fazla açtıkları, *Kardeşi olmayan öğrencilerin diğerlerine göre kendilerini daha fazla açtıkları, *Babaları ile ilişkileri iyi olan öğrencilerin kendilerini daha fazla açtıkları, insanlarla iletişim kurmada zorluk çeken öğrencilerin kendilerini daha az açtıkları, *Kendini yeterince açamadığını düşünen öğrencilerin daha düşük puan aldıkları sonuç olarak kendilerini yeterince açamadıklarının farkında oldukları, *Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre anneye, aynı cins arkadaşa, öğretmene kendilerini daha fazla açtıkları, *Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre düşünce ve görüşleriyle, okulla, aileyle, cinsellikle ilgili konularda kendilerini daha fazla açtıkları, *Hemşirelik Yüksek

Okulu öğrencilerinin diğer okullardaki öğrencilere göre aynı cins arkadaşlarına ve öğretmenlerine daha fazla açıldıkları, *Hemşirelik Yüksek Okulu öğrencilerinin diğer okullardaki öğrencilere göre düşünce ve görüşleriyle, okulla, aileyle ilgili konularda kendilerini daha fazla açtıkları saptanmıştır. Araştırmada bu sonuçlar doğrultusunda çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

- Gültekin, Filiz, *Lise Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışlarının Kimlik Gelişim Düzeyleri Açısından İncelenmesi*, 2000, Yüksek Lisans, 70s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uludağ Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada lise öğrencilerinin kendini açma davranışları, cinsiyet ve kimlik gelişim düzeyleri açısından incelenmiştir. Lise öğrencilerinin kendini açma düzeyini ölçmek için Selçuk (1988) tarafından geliştirilen "Kendini Açma Envanteri", kimlik gelişimi düzeylerini belirlemek için ise Eryüksel (1987) tarafından Türkçe'ye çevrilen "Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalası - Geliştirilmiş Form" kullanılmıştır. Araştırma, Bursa ili Mustafakemalpaşa İlçesinde 1999-2000 öğretim yılında Sedat Karan Anadolu Lisesi ve Mustafakemalpaşa Lisesi'nde öğrenim görmekte olan 205 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Kendini Açma Envanteri' nden elde edilen toplam ve ait puanların cinsiyetle ilişkisini belirlemek için t- testi, kimlik gelişimi düzeyleri ile ilişkisini belirlemek için Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılmıştır. Manidarlık düzeyi, 05 olarak alınmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular maddeler halinde aşağıda belirtilmiştir: 1- Kız öğrenciler kendilerini erkek öğrencilerden daha fazla açmaktadırlar. 2- Kız öğrenciler anneye, aynı cins yakın arkadaşa ve psikolojik danışma uzmanına erkek öğrencilerden daha fazla açılmaktadırlar. Babaya, öğretmene ve karşı cins yakın arkadaşa açılma düzeyi bakımından cinsiyetler arasında önemli bir fark bulunmamıştır. 3- Kız öğrenciler aile konusunda kendilerini erkek öğrencilerden daha fazla açmaktadırlar. Düşünce ve görüşler, okul, cinsellik, kişilik özellikleri, zevk ve ilgiler konularında kendilerini açma düzeyi bakımından cinsiyetler arasında önemli bir fark bulunmamıştır. 4- Genel olarak lise öğrencilerinin en fazla açıldıkları bireyler aynı cins yakın arkadaş ve anne, en az açıldıkları bireyler ise sırasıyla öğretmen ve psikolojik danışma uzmanı olmuştur. 5- Genel olarak lise öğrencilerini en fazla açıldıkları konular zevk ve ilgiler, düşünce ve görüşler, en az açıldıkları konu ise cinsellik olmuştur. 6- Başarılı kimlik statüsündeki lise öğrencilerinin kendini açma düzeyleri, kargaşalı kimlik statüsündeki lise öğrencilerin kendini açma düzeylerinden daha yüksektir. Diğer kimlik statüleri arasında anlamlı fark bulunamamıştır. 7- Anneye, babaya, aynı cins yakın arkadaşa açılma arasında kimlik gelişim düzeyleri açısından anlamlı fark bulunamamıştır. Karşı cins yakın arkadaşa ve psikolojik danışmana açılmada başarılı kimlik statüsündeki lise öğrencileri kararsız, bağımlı ve kargaşalı kimlik statüsündeki lise öğrencilerinden; öğretmene açılmada ise başarılı kimlik statüsündeki lise öğrencileri, kargaşalı kimlik statüsündeki lise öğrencilerden daha fazla açıldıkları saptanmıştır. 8- Kişilik özellikleri açısından kimlik statüleri arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Düşünce ve görüşler, okul, aile ve cinsellik konularında başarılı kimlik statüsündeki lise öğrencileri, kargaşalı kimlik statüsündeki lise öğrencilerinden daha fazla kendilerini açmaktadırlar. Zevk ve ilgiler konusunda ise başarılı kimlik statüsündeki lise öğrencilerinin, bağımlı ve kargaşalı kimlik statüsündeki lise öğrencilerinden daha fazla açıldıkları bulunmuştur.

- Demirhan, Mine, *Kendini Açma Düzeyleri Farklı Genel Lise Öğrencilerinin Bazı Değişkenler Açısından Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi*, 2002, Yüksek Lisans, 130s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Anadolu Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, kendini açma düzeyleri farklı genel lise öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin kişisel ve sosyal nitelikler ile aile nitelikleri açısından farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu amaçla, araştırmada genel lise öğrencilerinin kişisel, sosyal ve aile nitelikleri; kendini açma düzeyleri, cinsiyeti, sınıf düzeyi, akademik başarısı, kendini algılama biçimi, karşı cinsten arkadaşın bulunma durumu, evde ders çalışma ortamının uygunluğu, ailesinin gelir durumu, annesinin çalışma durumu, anne-babanın birliktelik durumu, annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi, annenin tutumunu algılama biçimi, babanın tutumunu algılama biçimi olarak ele alınmıştır. Araştırma, 2001-2002 eğitim-öğretim yılında, Eskişehir il merkezindeki 6 genel liseden 1123 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir ve 946 öğrenciden kullanılabilir veri elde edilmiştir. Bu araştırmada, Kişisel Bilgi Anketi, Kendini Açma Envanteri, Saldırganlık Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada, verilerin analizinde; bağımsız gruplar arası t testi ile Faktöriyel Varyans Analizi uygulanmıştır. F istatistiği önemli bulunduğunda Tukey HSD testi kullanılmıştır. İstatistiksel sonuçlara göre, genel lise öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri, kendini açma düzeyleri, cinsiyet, karşı cinsten arkadaşın bulunma durumu, anne ve babanın tutumunu algılama biçimine göre farklılaşma göstermektedir. Bununla birlikte, saldırganlık düzeylerinin, sınıf düzeyi, başarı düzeyi, kendini algılama biçimi, evde ders çalışma ortamının uygunluğu, ailenin gelir durumunu algılama biçimi, annenin çalışma durumu, anne ve babanın eğitim düzeylerine göre farklılık göstermediği görülmüştür.

- Dizmen, Ferhat, *Farklı Okul Programlarındaki Lise Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışlarının İncelenmesi*, 2006, Yüksek Lisans, 165s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Atatürk Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada Bozyazı Anadolu Lisesi, Bozyazı Lisesi ve Anamur Ticaret Meslek Lisesi öğrencilerinin kendini açma davranışlarını etkileyen bazı değişkenler incelenmiştir. Araştırmanın bağımlı değişkeni kendini açmadır. Bağımsız değişkenler ise cinsiyet, sınıf, okul türü, açılınan bireyler ve açılınan konulardır. Araştırmanın örneklemi 2005-2006 eğitim-öğretim yılında Bozyazı Anadolu Lisesi, Bozyazı Lisesi ve Anamur Ticaret Meslek Lisesi'nde okuyan 9, 10 ve 11. sınıf öğrencilerinden oluşmuştur. Örnekleme alınan öğrenci miktarı Anadolu Lisesi'nden 267, Bozyazı Lisesi'nden 238, Ticaret Meslek Lisesi'nden 201 olmak üzere toplam 706'dır. Araştırmada elde edilen bulgular maddeler halinde aşağıda özetlenmiştir. 1. Kız öğrenciler kendilerini erkeklerden daha fazla açmaktadırlar. 2. Ticaret Meslek Lisesi öğrencileri her boyutta Anadolu Lisesi ve Düz lise öğrencilerinden daha az açılmaktadırlar. 3. En çok açılan öğrenciler 9. sınıf, en az açılan öğrenciler ise 10. sınıf öğrencileri olmuştur. 4. Öğrencilerin en çok açıldıkları birey aynı cins yakın arkadaş, en az açıldıkları birey kızlarda öğretmen, erkeklerde psikolojik danışman olmuştur. 5. Genel olarak en çok açılınan konu zevkler ve ilgiler, en az açılınan konu cinsellik olmuştur. 6. Sonuç olarak okulun türü, kişilerin bulundukları sınıf ve cinsiyetlerinin kendini açma davranışı üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir.

- Yılmaz, Makbule, *Üniversite Öğrencilerinin Kişilerarası İlişki Tarzları ve Kendini Açma Düzeyleri Arasındaki İlişki*, 2010, Yüksek Lisans, 149s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin kişilerarası ilişki tarzları ile kendini açma düzeylerinin cinsiyet, öğrenim görülen bölüm, öğretim durumu, sınıf düzeyi, yaşanılan yer, sosyo-ekonomik düzey ve ebeveyn tutumları açısından incelenmesidir. Araştırma amacına uygun olarak 2009-2010 bahar döneminde, Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören ve Fen Bilgisi Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, Beden Eğitimi Öğretmenliği ve Resim Öğretmenliği bölümle-

rine devam eden sınıf düzeyleri dikkate alınarak 540 öğrenci üzerinde (272 kız, 268 erkek) gerçekleştirilmiştir. Araştırmada Bilgi Formu, Kişilerarası İlişki Tarzı Ölçeği ve Kendini Açma Envanteri kullanılmıştır. Veri analizleri için SPSS/WINDOWS 16.0 programı kullanılmıştır. Gruplar arası farkı belirlemek için `t testi' ve `varyans analizi' kişilerarası ilişki tarzları ve kendini açma arasındaki ilişkiyi belirlemek için `korelasyon' kullanılmıştır. Araştırmada, kişilerarası ilişki tarzlarına ilişkin cinsiyetler arasında yapılan karşılaştırmada, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre dışadönüklük ve dengelilik alt boyutlarında daha yüksek ortalamalara sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca araştırmada, kendini açmaya ilişkin kişiye açılma alt boyutlarında, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre anneye, aynı cins arkadaşa ve psikolojik danışmana açılma alt boyutlarında daha yüksek ortalamalara sahip oldukları görülmüştür. Kendini açma envanterinin konulara göre açılma bağlamında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre okul, aile, düşünce ve görüşler alt boyutlarında daha yüksek ortalamalara sahip oldukları görülmüştür. Araştırmada, bölümler arasında da anlamlı bir fark görülmüştür. Bağımsızlık, anneye, aynı cins arkadaşa, karşı cins arkadaşa açılma ve aile, cinsellik, zevk ve ilgiler alt boyutları açısından Resim Öğretmenliği öğrencilerinin, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği ve Beden Eğitimi Öğretmenliği öğrencilerinin ortalamaları açısından anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Öğretim durumu açısından ise 2. öğretime devam eden öğrencilerin 1. öğretime devam eden öğrencilere göre insan severlik alt boyutunda daha yüksek ortalamalara sahip oldukları görülmüştür. Araştırmanın sonuçlarına göre sınıf düzeyine göre farklılık bulunmuştur. 3. Sınıfa devam eden öğrencilerin, duyarlılık, karşı cins arkadaşa açılma, zevk ve ilgiler konularında 1., 2., ve 4. sınıfa devam eden öğrencilerden ortalamaları daha yüksek olduğu görülmüştür. Dışa dönüklük alt boyutunda ise 2. sınıf öğrencilerinin ortalamaları 1., 3., ve 4. sınıfa devam eden öğrencilerden anlamlı derecede farklı olduğu görülmüştür. Düşünce ve görüşler alt boyutunda ise 4. sınıf öğrencilerinin ortalamaları 1.,2., ve 3. sınıfa devam eden öğrencilerden anlamlı derecede farklı olduğu görülmüştür. Sosyo-ekonomik düzeyine göre de araştırma sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Anneye, aynı cins arkadaşa, karşı cins arkadaşa açılma ve düşünce görüşler, okul, aile, kişilik, zevk ve ilgiler konularına göre orta düzeyde sosyo-ekonomik düzeye sahip öğrencilerin ortalamalarının, düşük ve yüksek sosyo-ekonomik düzeye sahip öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Babaya açılma alt boyutunda ise yüksek sosyo-ekonomik düzeye sahip öğrencilerin ortalamalarının, orta ve düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ebeveyn tutumlarına göre de araştırma sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Anneye, babaya açılma ve okul, cinsellik konularında demokratik ebeveyn tutumuna sahip öğrencilerin ortalamalarının otoriter, ilgisiz, koruyucu ve tutarsız ebeveyn tutumuna sahip öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın sonuçları, önceki bulgular ışığında kişilerarası ilişki tarzları ve kendini açma kapsamında başka araştırma ve uygulamalara da yol gösterecek bağlamda tartışılmıştır.

- Kurtyılmaz, Yıldız, *Üniversite Öğrencilerinin İlişkisel Saldırganlık ile Benlik Saygısı, Sosyal Bağlılık ve Sosyal Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkiler*, 2011, Doktora, 191s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Anadolu Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin ilişkisel saldırganlık davranışlarının benlik saygısı, sosyal bağlılık ve sosyal kaygı değişkenleri açısından araştırılması amaçlanmıştır. Bu değişkenler arasındaki ilişkileri içeren hipotetik model mevcut kuramsal açıklamalar ve araştırmalar çerçevesinde önerilmiştir. Hipotetik modelde benlik saygısı ve sosyal bağlılık değişkenlerinin sosyal kaygı değişkenini yordadığı, sosyal kaygı değişkeninin ise ilişkisel saldırganlık davranışlarını yordadığına ilişkin

hipotezler ileri sürülmüştür. Böylece, benlik saygısı ve sosyal bağlılık değişkenlerinin sosyal kaygı yoluyla ilişkisel saldırganlığı yordayıcılığının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu temel amaç çerçevesinde araştırmada birbirini izleyen iki çalışma gerçekleştirilmiştir. Birinci aşama olan Çalışma I'de öncelikle ilişkisel saldırganlığı ölçmek üzere Arkadaşlık İlişkilerinde İlişkisel Saldırganlık Ölçeği'nin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu ölçek geliştirme sürecini izleyen Çalışma II'de ise benlik saygısı, sosyal bağlılık, sosyal kaygı ve ilişkisel saldırganlık değişkenleri arasındaki doğrudan ve dolaylı ilişkilere ilişkin hipotetik model test edilmiştir. Çalışma I kapsamında ölçek geliştirmek üzere 2009-2010 öğretim yılı bahar döneminde Anadolu Üniversitesi'nin örgün fakültelerine devam eden 535 üniversite öğrencisi ile açımlayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiş ve sonuçta toplam varyansın %51.67'sini açıklayan üç boyutlu bir yapı ortaya çıkmıştır. Bu yapılardan birinci faktör olan ve dışlama olarak adlandırılan faktör toplam varyansın %34.17'sini açıklamıştır. Manipülasyon olarak adlandırılan ikinci faktör toplam varyansın %10.84'ünü, dedikodu olarak adlandırılan üçüncü faktör ise toplam varyansın %6.66'sını açıklamıştır. Toplam 23 maddeden oluşan bu üç faktörlü yapının benzer ölçekler geçerliği için, geliştirilen ölçeğin dolaylı saldırganlık ve edilgen saldırganlıkla olan ilişkileri incelenmiştir. Ölçeğin dolaylı saldırganlık ile olan ilişkisi 0.69, edilgen saldırganlıkla olan ilişkisi 0.71 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0.91 olarak bulunmuştur. Ayrıca doğrulayıcı faktör analizi sonuçları da bu üç faktörlü yapıyı doğrulamıştır. Çalışma II kapsamında, araştırma 2009-2010 öğretim yılı bahar döneminde Anadolu Üniversitesi'nin örgün fakültelerine devam eden toplam 399 öğrenciden elde edilen veriler ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunda yer alan katılımcıların ilişkisel saldırganlık düzeylerine ilişkin veriler Arkadaşlık İlişkilerinde İlişkisel Saldırganlık Ölçeği ile, benlik saygılarına ilişkin veriler Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ile, sosyal bağlılıklarına ilişkin veriler Sosyal Bağlılık Ölçeği ile, sosyal kaygılarına ilişkin veriler ise Sosyal Kaygı Ölçeği ile elde edilmiştir. Ayrıca, katılımcıların yaş, cinsiyet, fakültelerine ilişkin bilgiler Kişisel Bilgi Formu ile toplanmıştır. Araştırmanın verilerinin analizinde betimsel istatistiklerden ve yapısal eşitlik modeli çerçevesinde yol analizinden yararlanılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır. Analiz sonuçları, Çalışma II kapsamında önerilen hipotetik modeli doğrulamıştır. Bu sonuçlar benlik saygısı ve sosyal bağlılık değişkenlerinin sosyal kaygı değişkeni üzerinde doğrudan etkiye ve dolayısıyla ilişkisel saldırganlık değişkeni üzerinde dolaylı etkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, sosyal kaygının ilişkisel saldırganlık üzerinde doğrudan etkiye sahip olduğu da belirlenmiştir. Böylece, üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve sosyal bağlılıklarının sosyal kaygılarını, sosyal kaygılarının da ilişkisel saldırganlıklarını yordadığı belirlenmiştir.

- Şahin, Gülin Nur, *Üniversite Öğrencilerinin Kendini Açma, Öznel İyi Oluş ve Algıladıkları Sosyal Destek Düzeylerinin Karşılaştırılması*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2011, Yüksek Lisans, 161s.

ÖZET: Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin kendini açma, öznel iyi oluş ve algıladıkları sosyal destek düzeyleri; cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, en çok yaşadıkları yer, ailenin ekonomik durumu, anne-babanın öğrenim durumu ve anne-baba tutumlarına göre incelenmiştir. Araştırmanın evreni Dokuz Eylül Üniversitesi son sınıf öğrencileridir. Örneklem Buca Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan 199 (%64) kız, 113 (%36) erkek olmak üzere toplam 312 öğrenciden oluşturulmuştur. Verilerin toplanmasında Kendini Açma Envanteri, Öznel İyi Oluş Ölçeği, Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Veriler SPSS 17.0 ve MINITAB 15 istatistik programları kullanılarak, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H teknikleri ile çözümlenmiştir. Çoklu karşılaştır-

ma için Hollender Wolfe yöntemi, korelasyon analizi için Pearson Momentler Çarpım Korelasyon tekniği kullanılmıştır. Tüm veriler .05 anlamlılık düzeyinde test edilmiştir. Araştırma sonucunda, katılımcıların cinsiyetine göre kendini açma puanlarının farklılaştığı, öznel iyi oluş ve algılanan sosyal destek puanlarının farklılaşmadığı saptanmıştır. Katılımcıların yaşlarına, kardeş sayılarına, en çok yaşadıkları yerlere göre kendini açma, öznel iyi oluş ve algılanan sosyal destek puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ailenin ekonomik durumuna göre öğrencilerin öznel iyi oluş ve algılanan sosyal destek puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı, kendini açmanın babaya açılma puanlarında önemli bir farklılık olduğu saptanmıştır. Gelir durumu iyileştikçe babaya açılma puanları da yükselmektedir. Anne babanın öğrenim düzeyine göre öğrencilerin kendini açma puanları arasında anlamlı farklılıklar görülmüş, öznel iyi oluş puanlarında görülmemiştir. Algılanan sosyal desteğin öğrencilerin annelerinin öğrenim durumuna göre farklılaştığı, babalarının öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Anne- baba tutumlarına göre öğrencilerin kendini açma, öznel iyi oluş ve algılanan sosyal destek puanları arasında anlamlı farklılıklar olduğu anlaşılmıştır. Algılanan sosyal destek puanları ile öznel iyi oluş puanları ve kendini açma puanları arasında pozitif yönlü yüksek düzeyde ve öznel iyi oluş puanları ile kendini açma puanları arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir.

5.2. Makaleler

- Acar, Nilüfer Voltan, *Kolej Kendini Anlatma Ölçeği Güvenirlik Geçerlik Çalışması*, 1985, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi, 3(1-2), 47-51, Ankara.
- Çakır, Mehmet Ali, *Lise Öğrencilerinin Kendi Açma Davranışlarını Etkileyen Faktörler*, 1995, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, (1), 103-108, Isparta.
- Ersever, Oya G., *Grupla Psikolojik Danışmanın Kişilerarası İlişkiler Dersini Alan Öğrencilerin Kendini Açma Davranışlarına, Empatik Eğilimlerine ve Empatik Becerilerine Etkisi*, 1996, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11(1), 1-5, Bursa.

ÖZET: Bu ön çalışmada, 1994/95 Güz döneminde kişiler arası ilişkiler dersini alan on öğrenci ile altı oturumluk encounter (etkileşim) grubu yapılmış ve grupla psikolojik danışmanın öğrencilerin kendini açma davranışları, empatik eğilimleri ile empatik becerileri üzerinde etkili olup olmadığına bakılmıştır. Veriler araştırmacı tarafından geliştirilen "Bilgi Toplama Formu", "Kendini Açma Envanteri", "Empatik Eğilim Ölçeği" ve "Empatek Beceri Ölçeği" ile toplanmıştır. İstatistiksel analizler için STATVİEW II bilgisayar paket programı uygulanmış ve eşleştirilmiş gruplar için olan t testi kullanılmıştır. Öğrencilerin anne ve babaya kendini açma ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı farklar bulunmuştur.

- Dindar, İlknur - Özen, Menşure - Türkmen, Ayşe - Akbaş, Selin, *Lise Öğrencilerinin Kendilerini Değerlendirme Durumları ve Etkileyen Etmenler*, 2005, Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 8(3), 40-46, Erzurum.

ÖZET: Bu araştırmada Edirne merkezindeki liselerde okuyan gençlerin, kendilerini başka insanlarla kıyasladığında nasıl değerlendirdiği ve bu durumu etkileyen etmenlerin neler olduğunu araştırılmak amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini Edirne Merkez Liselerinde okuyan 7847 öğrenci oluşturdu. Çalışma, tabakalı örnekleme yöntemiyle seçilen 786 öğrenci üzerinde yapıldı. Araştırmada, öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerini sorgulayan Bilgi Formu ve Sosyal Karşılaştırma Ölçeği (SKÖ) kullanıldı. Sosyal Karşılaştırma Ölçeği'nin bu araştırmada cronbach's alpha değeri 0.85 bulundu. Veriler, bilgisayarda SPSS 10.0 paket programı kullanılarak sayı, yüzdelik, ortalama (standart sapma), student-t testi, varyans analizi (ANOVA, Kruskal Wallis) ve Tukey testi ile değerlendirildi. Araştırmada, lise öğrencilerinin ebeveyn eğitim düzeyi düştükçe, ekonomik durumları ve kişilerarası ilişkileri bozuldukça, sağlıklı yaşam aktivitelerini günlük yaşamlarına entegrasyonda sorunlar yaşadıkça kendilerini başkaları ile karşılaştırırken olumsuz değerlendirdikleri bulundu ($p<0.05$).

- Izgar, Hüseyin - Arslan, Coşkun, *Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışlarının Gelişiminin İncelenmesi*, 2007, Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi, (18), 307-329, Konya.

ÖZET: Bu araştırmada Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik bölümü Öğrencilerinin kendini açma davranışlarının gelişimi incelenmiştir. Araştırmada, genel tarama modellerinden izleme yaklaşımı kullanılmıştır. Bu araştırmanın evreni Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerdir. Araştırmada 1999-2000 eğitim-öğretim yılında, Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Psikoloji Danışma ve Rehberlik ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümlerine kaydolan öğrenciler araştırma grubu olarak seçilmiştir. Bu amaçla Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümlerine 1999-2000 eğitim-öğretim yılında kaydını yaptıran öğrencilere, 1., 2. ve 4. sınıfta Selçuk (1989) tarafından geliştirilen Kendini Açma Envanteri uygulanmıştır. Araştırmada Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin kendini açma davranışlarının gelişimi, zaman, cinsiyet ve bölüm değişkenleri açısından incelenmiştir. Araştırmanın analizinde tekrarlayan ölçümler için iki yönlü varyans analizi, bağımlı ve bağımsız t testi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik bölümü öğrencilerinin kendini açma davranışlarının 1. sınıftan 4. sınıfa kadar olan zaman diliminde arttığı ve sosyal bilgiler Öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin 1. sınıftan 4. sınıfa kadar olan zaman diliminde, kendini açma davranışlarının açılınan kişiler konusunda ya aynı düzeyde kaldığı ya da anlamlı düzeyde düştüğü bulunmuştur. Cinsiyet konusunda ise kız öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında bazı sınıf düzeylerinde açılınan kişiler konusunda anlamlı fark bulunmuştur.

- Acar, Nilüfer Voltan - Arıcıoğlu, Ahu - Gültekin, Filiz - Gençtanırım, Dilek, *Üniversite Öğrencilerinin Güvengenlik Düzeylerinin İncelenmesi*, 2008, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (35), 342-350, Ankara.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin güvengenlik düzeylerini cinsiyet, üniversiteye giriş puan türü, yaşamın çoğunun geçirildiği yerleşim birimi ve anne-baba tutumu değişkenleri açısından incelemektir. Araştırma grubunu Hacettepe Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu,

2006-2007 Yaz dönemi hazırlık öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada bağımlı değişken olan güvengenliğin belirlenmesinde Voltan-Acar Kendini Belirleme Ölçeği; bağımsız değişkenlerin belirlenmesinde ise araştırmacılar tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler, ikili karşılaştırmalar için t testi; çoklu karşılaştırmalar için tek yönlü varyans analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre üniversite öğrencilerinin güvengenlik düzeylerinin cinsiyet, üniversiteye giriş puan türü, yaşamın çoğunun geçirildiği yerleşim birimi açısından anlamlı farklılık göstermediği; ana-baba tutumları açısından demokratik ana-baba tutumu lehine anlamlı farklılık gösterdiği sonucu elde edilmiştir. Araştırma bulguları alan yazında daha önce yapılan araştırma bulguları ile tartışılmış ve öneriler sunulmuştur.

- Gündoğdu, Rezzan, *Farklı Puan Türüne Göre Eğitim Fakültesine Gelen Öğrencilerin Kendini Açma Davranışlarının İncelenmesi*, 2010, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 7(2), 748-777.
- Başer, Doğa - Kırlıoğlu, Mehmet - Aktaş, Aliye Mavili, *Ergenlikte Kendini İfade Etme Biçimi Olarak Duvar Yazıları: Sosyal Hizmet Perspektifinden Nitel Bir Çalışma*, 2014, Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi, 25(1), 7-20, Ankara.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı kamusal alandaki duvar yazılarını sosyal hizmetin temeli olan "çevresi içinde birey" perspektifinin yanında psiko-sosyal gelişim kuramlarından da faydalanarak analiz etmektir. Literatürde duvar yazısı yazma davranışı ile gençlik dönemlerine ve kimlik oluşumuna odaklanan çalışmalar mevcuttur. Araştırma Türkiye'de Konya il merkezi Selçuklu ilçesi Bosna Hersek mahallesinde yapılmıştır. Araştırmada nitel araştırma tasarımı kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında fotoğraf makinesi kullanılmış, duvar yazılarının fotoğrafı çekilmiş, 904 fotoğraf elde edilmiştir. Fotoğraflar kelimesi kelimesine kelime işlem programına aktarılarak 886 ifadeye ulaşılmış ve söz konusu ifadeler temalar halinde başlıklandırılmıştır. Kodlamalar sonucu aşk ifadeleri (%17), dayanışma (%5), nitelemeler (%15), isim yazımı (%43), fanatizm (%5), siyaset (%9), müstehcen ifadeler (%2), rap kültürü ifadeleri (%4), temalarına ulaşılmıştır. Yazılan yerler Bahçe Duvarları (%74), Elektrik Trafo Binaları (%11), Okul Duvarları (%4), Elektrik direkleri (%3), Yol-Kaldırım (%5), Diğer (Çöp Kutuları, Parklar, Araba, Apartmanlar vb.) (%3) olarak sınıflandırılmıştır. Bu çalışmada duvar yazılarının vandalizme, kendini ifade etmeye, aidiyete, kimlik oluşumuna, karşı cinsle ve arkadaş grubu ile ilişkilere yönelik mesajları içerdiği bulunmuştur. Sonuç olarak ergenlikte kendini ifade etme kültürünün yaratıcı kanallara yönlendirilmesinde kentsel çalışmalar ve gençlik merkezleri önem kazanmakta, okul ve sokak sosyal hizmeti de geliştirilmesi gereken alanlar olarak ön plana çıkmaktadır. Ergenlikte şiddetin ifade edilmesinin yetişkinlikte eylemsel boyuta ulaşabilme olasılığından hareketle önleyici çalışmaların bu döneme yönelmesinin gerekliliği vurgulanmıştır.

- Alper, Sinan - Sümer, Nebi, *Özgür İrade ve Belirlenimcilik Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlaması ve Psikometrik Özellikleri*, 2017, Türk Psikoloji Yazıları, 20(39), 26-38.

ÖZET: Özgür irade ve belirlenimciliğe olan inanç günlük hayattaki birçok davranışı etkilemektedir. Kültürel özelliklerden etkilenen ilgili inançların güvenilir ve geçerli şekilde ölçülmesi araştırmacılar için önem taşımaktadır. Bu araştırmanın amacı, Türkçeye henüz uyarlanmamış olan Özgür İrade ve Belirlenimcilik Ölçeği'ni (FAD-Plus; Paulhus ve Carey, 2011) Türkçeye uyarlamak ve psikometrik özelliklerini değerlendirmektir. Üniversite öğrencilerinden (N = 403) toplanan veri üzerinde yapılan

faktör analizi sonucunda, kaderci belirlenimcilik, bilimsel belirlenimcilik, rastgelelik ve özgür iradeye inancı temsil eden dört faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır. Alt ölçeklerin iç tutarlık ve test-tekrar test güvenirlik değerleri özellikle kaderci belirlenimcilik ve rastgelelik faktörleri için kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur. Ölçeğin bileşen geçerliğini destekler nitelikte, alt boyutların kontrol odağı, kontrol isteği ve benlik kurgusuyla ilişkisi beklendik yönde anlamlı bulunmuştur. Bulgular olası kültürel doğurgular dikkate alınarak tartışılmış ve gelecek çalışmalar için önerilerde bulunulmuştur.

- Gültekin, Filiz, *Lise Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışlarının Kimlik Gelişim Düzeyleri Açısından İncelenmesi*, 2001, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 14(1), 231-24, Bursa.

ÖZET: Bu çalışmada, lise öğrencilerinin kendini açma davranışları, cinsiyet ve kimlik gelişim düzeyleri açısından incelenmiştir. 205 lise öğrencisine 'Kendini Açma Envanteri' ve 'Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalası' uygulanmıştır. Sonuçlar kız lise öğrencilerinin kendilerini, anneye, aynı cins yakın arkadaşa, psikolojik danışma uzmanına ve aile konusunda erkek öğrencilerden daha fazla açtıklarını göstermektedir. Başarılı kimlik statüsündeki öğrenciler karşı cins yakın arkadaşa ve psikolojik danışma uzmanına diğer öğrencilerden, düşünceler ve görüşler, okul, aile ve cinsellik konularında ise kargaşalı kimlik statüsündeki öğrencilerden daha fazla kendilerini açmaktadırlar.

- Öksüz, Emine - Mersin, Sevinç - Türker, *Kendini Açma Ölçeğinin Üniversite Öğrencilerinde Türkçe Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması*, 2017, Anadolu Psikiyatri Dergisi, 18(6), 586-593.

ÖZET: Amaç: Kendini açma, kişilerarası iletişimin başlamasında, samimiyetin oluşmasında ve iletişim kuranların birbirlerine güvenmelerinde etkin rol oynar. Bu çalışmada, Kendini Açma Ölçeğinin Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasının yapılması amaçlanmıştır. Yöntem: Çalışmaya Mayıs-Haziran 2016'da hemşirelik ve tıp bölümlerinde okuyan 274 üniversite öğrencisi alınmıştır. Veriler Sosyodemografik Bilgi Formu ve Kendini Açma Ölçeği ile toplanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliği varimaks eksen döndürme yöntemi kullanılarak yapılan faktör analizi ile incelenmiştir. Ölçeğin güvenilirliği iç tutarlılık, güvenilirlik katsayısı ve madde-toplam puan korelasyonu ile değerlendirilmiş; zamana göre değişmezliği için test-tekrar test güvenilirlik analizi yapılmıştır. Bulgular: Faktör analizi sonucunda toplam varyansın %64.45'ini karşılayan ve özdeğeri 1'den yüksek olan beş faktör bulunmuştur. Maddelerin faktör yükleri 0.53-0.86 arasında değişmektedir. Ölçeğin tümü için iç tutarlılık katsayısı 0.70, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı 0.89'dur. Sonuç: Kendini Açma Ölçeğinin Türkçe formu üniversite öğrencilerinde kendini açma düzeyini değerlendirmek için kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçektir.

6. "Kendini Kabul" Teması

"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma" konulu çalışmalardan yüz on altı (116) eser *"Kendini Açma"* teması altında derlenmiştir. Bu çalışmaların altmış beşi (65) makale, kırk dokuzu (49) tez ve ikisi (2) kitap olarak hazırlanmıştır.

Grafik 30: "Kendini Kabul" Teması (116)

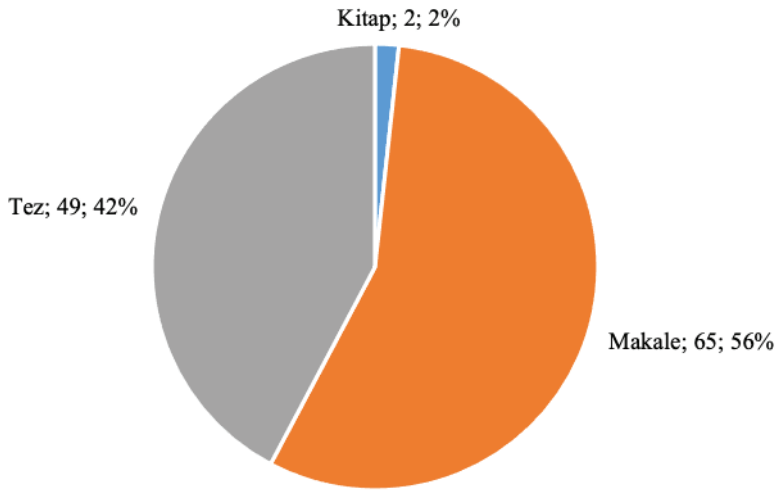

"Kendini Kabul" teması dönemsel olarak incelendiğinde toplam eser sayısı ve herhangi bir eser türü için düzenli bir gidişattan söz edilememektedir. Ayrıca 1910-1979 yıllarını kapsayan ilk dönemde herhangi bir eser üretilmemiştir. Tezler dönemsel olarak incelendiğinde 1980-1999 dönemi yirmi beş (25) çalışmayla en çok tezi içeren dönem olarak dikkat çekmektedir. Aynı dönem bir önceki döneme göre belirgin biçimde bir artış gösterirken bir sonraki döneme geçişte de yine önemli bir azalma göstererek yediye (7) gerilemiştir. Müteakip dönemdeki tez sayısı on (10) artarak on yediye (17) yükselmiştir. Makaleler açısından bakıldığında ise 1980-1999 döneminde on dokuz (19) iken bir sonraki dönemde beş (5) eser azalarak on dörde (14) gerilemiştir. 2010-2017 dönemi bir önceki döneme göre on altı (16) tez daha artarak tüm dönemlerin en yüksek sayısı otuz ikiye (32) yükselmiştir. Bu durum *"Kendi Kabul"* temalı çalışmaların makale türü çalışmalarda son yıllarda daha çok öne çıktığını göstermektedir. *"Kendini Kabul"* temasında kaydedilen iki (2) kitap çalışması 1980-1999 ve 2010-2017 dönemlerinde üretilmiştir.

Grafik 31: "Kendini Kabul" Temasında Dönemsel Dağılım

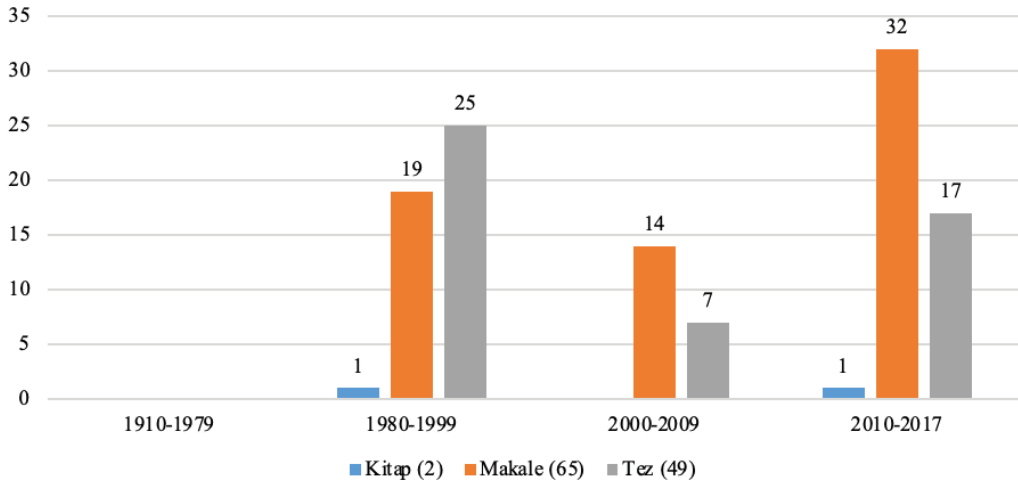

Makalelere içerik açısından bakıldığında 2010 yılı öncesinde kendini kabul düzeyine etki eden faktörler (Güney, 1988; Uzunöz, 1991; Güngör, 1994; Aktaş, 2000; Ceyhan ve Akın, 2005) daha fazla araştırılmışken son dönemde özgüven, öz yeterlilik ve öz şefkat (Canpolat ve Çetinalp, 2011; Kaya ve ark., 2014; Çankır, 2016; Sun ve Eroğlu, 2016; Ramazan ve Dönmez, 2017) konularına eğilim artmıştır.

Makalelere araştırma örneklemi açısından bakıldığında üniversite öğrencilerine yönelik araştırmaların daha yoğunlukta olduğu görülmüştür. Spesifik anlamda eğitim (Karaduman ve Emrahoğlu, 2011; Kaya ve Dönmez, 2008; Yenilmez ve Kakmacı, 2008), sağlık (Açıksöz ve ark., 2006; Aktaş ve ark., 2010; Akın ve Uğurlu, 2008) ve spor (Pekel, Caba; 2017; Aslan ve ark., 2016; Ersanlı ve İmamoğlu, 1897) bilimleri öğrencileri daha fazla araştırma konusu olmuştur.

Tez çalışmaları içerik olarak incelendiğinde kişinin kendini kabul düzeyine ve öz-kavramlarına etki eden faktörler yoğunlukta olan çalışmalardır. İncelenen bu faktörler erken dönemlerde daha genel ve kapsamlı bir şekilde araştırılmışken son dönemlerde daha spesifik bağlamda ve daha kısıtlı kesimlerde araştırmalar yapılmıştır. "Lise Öğrencilerinin Özsaygı Düzeylerini Etkileyen Etmenler" (Güngür, 1989), "Lise Öğrencilerinin Kendini Kabul Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Bakımından İncelenmesi" (Karahan, 1990), "Süper Lise Öğrencilerinin Kendini Kabul Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi" (Akten, 1999) başlıklı tezleri erken dönemde kaleme alınmışken, "Ters Yüz Sınıf Modelinin Üniversite Öğrencilerinin Programlamaya Yönelik Tutum, Öz-Yeterlik Algısı ve Başarılarına Etkisinin İncelenmesi" (Aydın, 2016), "Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ile Kaygı Düzeyleri ve Yetersizlik Duyguları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" (Demir, 2917) "Lise Öğrencilerinin Kendine Saygı Düzeyleri ile Mesleki Olgunlukları Arasındaki İlişki" (Ürün, 2010) başlıklı tezleri ise son dönemlerde kaleme alınan tezlerdir.

Tezler türleri açısından incelendiğinde yedi (7) doktora, kırk bir (41) yüksek lisans ve "Üniversite Öğrencilerinde Kendilik Saygısı İle Depresyon ve Anksiyete İlişkilerinin Karşılaştırılması" (Gürkan, 1990) başlıklı yalnız bir (1) tıpta uzmanlık tezi kaydedilmiştir.

"Kendini Kabul" temasına ait iki kitap bulunmaktadır. Bunlar; 1993 yılında Fatma Alisinanoğlu ve Mine Mangır tarafından kaleme alınmış "Boşanmış Ailelerden Gelen 17 Yaş Grubu Gençlerin Kendini Kabul Düzeylerinin İncelenmesi" başlıklı kitap ve 2015 yılında Leslie Sokol, Margi G. Fox tarafından kaleme alınmış "Gençler İçin Özgüven Geliştirme" başlıklı kitaptır.

6.1. Tezler

- Güneysu, Sibel, *Üniversite Gençlerinin Kendini-Kabul Düzeyine Ana-Baba Tutumlarının Etkisi*, 1986, Doktora, 126s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.
- Temuge, Tulu, *Kendini Kabul Envanterinin Lise Öğrencilerine Uyarlanması*, 1987, Yüksek Lisans, 81s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmada üniversite öğrencileri için geliştirilmiş olan Kendini-kabul Envanterinin lise öğrencileri için uyarlaması yapılmıştır. Araştırma için Çankaya Lisesinden 1500 öğrenci evren olarak seçilmiştir. Bu okulun Lise I., Lise II. ve Lise III. sınıflarından rastlantısal olarak 448 öğrenci araştırmaya alınmıştır. Uygulamalar araştırmacı tarafından tek tek sınıflara girilerek yapılmıştır. İlk olaran envanterin orijinal formu alınarak uzman kanısına başvurulmuş ve uzman kanısının sonuçlarına göre

envanterin (L) formunun son şekli belirlenmiştir. Daha sonra envanter Çankaya Lisesinden bir grup öğrenciye testin tekrarı yöntemiyle uygulanmış, güvenirlik kat sayıları toplam ve her sınıf düzeyi için ayrı ayrı hesaplanmıştır. Ruh sağlığı merkezleri ve hastanelere başvuran ergenlere de envanter uygulanarak Çankaya Lisesinden bir grup öğrenciye uygulama sonuçları ile t-testiyle değerlendirilmiştir. Çankaya Lisesinde 448 kişiye uygulama sonucu cinsiyete ve sınıf düzeylerine göre t-testi ile ortalamalar arası fark aranmıştır. Elde edilen sonuçlara göre her sınıf düzeyi için ayrı ayrı yüzdelik norm geliştirilmiştir. Geliştirilen yüzdelik normlarla daha sonraki uygulamalarda yorumlamaya gidilebilmesi sağlanmıştır. Envanterin lise düzeyinde kendini -kabulü ölçmede güvenilir olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar teker, teker ele alınarak tartışılmış ve ergenlik çağında kendini -kabulü arttırmak için okul rehberlik servisleri ile bireysel ve grup danışmalarının rolünün önemi vurgulanarak bu konuda bazı öneriler sunulmuştur.

- Gökdoğan, Figen, *Ortaöğretime Devam Eden Ergenlerde Beden İmajından Hoşnut Olma Düzeyi*, 1988, Yüksek Lisans, 148s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.
- Güngör, Abide, *Lise Öğrencilerinin Özsaygı Düzeylerini Etkileyen Etmenler*, 1989, Doktora, 197s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bireyin kendi kişiliğine karşı geliştirdiği olumlu tutumu ifade eden bir kavram olan özsaygı konusunda bu çalışmamın amacı, lise öğrencilerinin özsaygı düzeylerini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyici kendilerine ve ailelerine ilişkin: sosyal ve kişisel bazı etmenlerin neler olduğunu ortaya koymaktır. Araştırma 1987-1988 öğretim yılında Ankara il merkezindeki liselerden sosyo-ekonomik dağılımı yansıtacak şekilde seçilen 1000 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın bağımlı değişken olan özsaygı düzeyini ölçmek için yeni bir özsaygı ölçeği geliştirilmiştir. Bu aracın geçerliği uzman kanısıyla kontrol altına alınmış, güvenirliği ise testin tekrarı yöntemiyle (r = 82) bulunmuştur. Bağımsız değişkenlerle ilgili olarak öğrencilerin kişisel ve ailenin sosyo-ekonomik-kültürel niteliklerini belirlemede bir "Kişisel Bilgi Anketi" hazırlanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde "tek yönlü varyans analizi" ile "t" testi kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular şunlardır: 1. Kız ve erkek öğrenciler ile, lise bir ve lise son sınıf öğrencilerinin özsaygı düzeyleri arasında önemli bir fark bulunmamıştır. 2. Doğuş sırasına göre ailenin ilk ve son çocuklarının özsaygılarının, ortanca olanlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. 3. Kendilerini akademik yönden başarılı olarak algılayan öğrencilerin özsaygıları, kendilerini başarısız olarak algılayanlara göre daha yüksek bulunmuştur. 4. Ailenin gelir düzeyi yükseldikçe, öğrencilerin özsaygı düzeylerinin de yükseldiği görülmektedir. 5. Anne ve babalarının öğrenim düzeyleri "orta" ve "yüksek" olan öğrencilerin özsaygıları, öğrenim düzeyi "düşük" anne ve babaların çocuklarına göre daha yüksek bulunmuştur. 6. Anne ve baba mesleğine göre öğrencilerin özsaygıları arasında bazı farklılıkların olduğu görülmüştür. Ayrıca, en düşük özsaygı düzeyinin anneleri çalışmayan öğrenciler ile, babaları işsiz olan öğrencilere ait olduğu görülmektedir. 7. Yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki okul öğrencilerinin özsaygı düzeylerinin, düşük sosyo-ekonomik düzeydeki okul öğrencilerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. 8. Yaşamlarının çoğu büyük ve küçük kentte geçen öğrencilerin özsaygılarının, köyde ve kasabada geçenlere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. 9. Aileleri ile olan ilişkileri iyi olan ve anne- babaların demokratik olduğunu belirten öğrencilerin özsaygı düzeylerinin, aile ile olan ilişkileri bozuk olan ve anne-babalarını otoriter bulan öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgular ışığında, lise öğrencilerinde ailenin sosyo-ekonomik ve kültürel nitelikleri ile anne-baba tutumlarının onların özsaygı düzeyleri üzerinde önemli etkilerinin bulunduğu yargısına varılmış ve bu yargıya dayanarak, sağlıklı anne-baba çocuk ilişkileri ile eğitim ortamlarındaki ilişkilere yönelik çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

- Akbaş, Ayla, *Ergenlerin Kendini Gerçekleştirme Düzeylerini Etkileyen Bazı Faktörler*, 1989, Doktora, 215s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, ergenlerin kendini gerçekleştirme düzeylerini etkileyen Özlük niteliklerine, okuldaki sosyal ilişkilerine, ailelerine, ailelerinin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel niteliklerine ilişkin bazı önemli faktörlerin etkileme derecelerini ortaya koymaktadır. Araştırma, 1986-1987 öğretim yılında Ankara îl merkezindeki sosyo-ekonomik kıyaslamayı sağlayabilecek liselerden (Çankaya, Kocatepe Mimar Kemal ve Yeşilöz Lisesi) 1898 lise öğrencisi ergenler üzerinde yürütülmüştür. Araştırmanın bağımlı değişkeni olarak kendini gerçekleştirme düzeyini ölçmek için Kişisel Yönelim Envanterinin bulguları (Personal Orientation Inventory) kullanılmıştır. Araştırmanın bağımsız değişkenleri olan ergenlerin kişisel nitelikleri, ailelerinin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel nitelikleri ile okuldaki sosyal ilişkilerine göre veriler de araştırmacının geliştirdiği "Kişisel Bilgi Formu" ile toplanmıştır. Kişisel Yönelim Envanterinin araştırmada kullanmak üzere Türkçe'ye çevirisi, uyarlaması, güvenirlik ve geçerlik çalışmaları yapılmıştır. Toplanan veriler çift yönlü varyans analizi ile çözümlenmiş, değişken gruplarına ilişkin gözlenen farklar F-testi ve "t" testi ile test edilmiş ve en az $p<0.05$ önem düzeyi benimsenmiştir. İstatistiksel analizlerle F ve t testlerinden elde edilen bulgulara göre ergenlerin kendini gerçekleştirme düzeyini kişisel niteliklerinin, okuldaki sosyal ilişkilerine ve ailelerine ilişkin niteliklerin etkilediği saptanmıştır. Bulgulara göre cinsiyet, yaş, akademik başarı durumu, ergenin ailenin kaçıncı çocuğu olduğu, kardeş sayısı ve yaşamın çoğunun geçtiği yere ilişkin kişisel nitelikler P ve t-testi analizlerinde önemli bulunmuştur. Sosyal ilişkilerle ilgili niteliklerden karşı cinsle ilişkiler, arkadaşları tarafından lider olarak algılanma, öğretmenlerinin davranışlarını algılama biçimi ve ders dışı sosyal faaliyetlere katılmanın ergenin kendini gerçekleştirme düzeyini etkileyen önemli faktörler olduğu t-testinde hesaplanmıştır. Ana-babanın birbirleri ile ilişkilerini ergenin algılama biçimi, ana-babanın görüşlerine aykırı davranılınca ana-baba tarafından başvurulan davranış biçimi, ana- babanın ergeni anlaması aile ile ilgili kendini gerçekleştirme düzeyini etkileyen nitelikler olarak P ve t-testi analizlerinde manidar sonuçlar vermiştir. Aynı analizlerde ailenin sosyo-ekonomik düzeyi, annenin öğrenim düzeyi, ailenin gelir düzeyi, evin kullanım alanı ve sosyo-ekonomik düzeyin bir göstergesi olabilecek bazı ev eşyaları önemli bulunmuştur. Sonuç olarak araştırmada ergenlerin kendini gerçekleştirme düzeylerinin sağlıklı olarak gelişmesinde kişisel özelliklerinin, okuldaki sosyal ilişkilerden kaynaklanan niteliklerin ve ailelerinin sosyo-kültürel gelişimlerinin önemli ve etkileyici faktörler olduğu saptanmıştır.

- Gürkan, Hatice Kübra, *Üniversite Öğrencilerinde Kendilik Saygısı ile Depresyon ve Anksiyete İlişkilerinin Karşılaştırılması*, 1990, Tıpta Uzmanlık, 61s., Tıp Fakültesi, Akdeniz Üniversitesi.
- Kandemir, Fatma, *Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Onyedi Yaş Grubu Gençlerin Kendini Kabul Düzeyini Etkileyen Bazı Faktörler Üzerinde Bir Araştırma*, 1991, Yüksek Lisans, 85s., Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma, Ankara İlinin alt, orta ve üst sosyo ekonomik düzeydeki semtlerini temsil eden Mamak, Yeşilöz, İncirli, Aydınlıkevler, Çankaya ve Ayrancı Liselerinde, üçüncü sınıfa devam eden onyedi yaş grubundaki gençler üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini 60' ı kız, 60' ı erkek olmak üzere her okuldan eşit sayıda alınan toplam 120 genç oluşturmuştur. Araştırmanın amacı, gençlerin kendini kabul düzeylerini ve bu düzeyin sosyo-ekonomik düzey, cinsiyet, kardeş sayısı, do-

ğum sırası, aile yapısı, annenin öğrenim düzeyi ve babanın öğrenim düzeyinden etkilenip etkilenmediğini incelemektir. Araştırmada örnekleme alınan gençlere "Kendini Kabul Envanteri Lise Formu" ile genç ve ailesi hakkındaki bazı genel bilgileri içeren "Kişisel Bilgi Formu" uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda sosyo-ekonomik düzey ile gencin kendini kabul düzeyi arasındaki fark önemli çıkmıştır. Sosyo-ekonomik düzey yükseldikçe, kendini kabul düzeyi de artmaktadır. Gençlerin kendini kabulleri açısından cinsiyetler arasında bir fark görülmezken, kardeş sayısı, doğum sırası, aile yapısı ile annenin ve babanın öğrenim düzeyinin gencin kendini kabulü üzerinde istatistiksel olarak önemli bir etki yaratmadığı saptanmıştır.

- Cerit, Ayşe Aksoy, *Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Öz Saygı ve Denetim Odağını Etkileyen Bazı Değişkenlerin İncelenmesi*, 1992, Doktora, 125s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışma lise son sınıfta öğrenim gören öğrencilerin özsaygı ve denetim odağı gelişimlerinin incelenmesi amacı ile yapılmıştır. Alt sosyo-ekonomik düzeyden 400, orta sosyo ekonomik düzeyden 400, üst sosyo-ekonomik düzeyden 400 öğrenci basit tesadüfi örnekleme tekniği ile araştırmaya seçilmiştir. Toplam denek sayısını 600 kız, 600 erkek olmak üzere 1200 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma örneklemini oluşturan öğrencilere Coopersmith özsaygı Envanteri ile Rotter' in Denetim Odağı ölçeği uygulanmıştır, öğrencilerin özsaygı gelişimleri ile denetim odağı gelişimleri üzerinde etkili olan değişkenler istatistiksel işlemler sonucu saptanmıştır. Örneklem grubunu oluşturan farklı sosyo-ekonomik düzeylerdeki öğrencilerin, özsaygı gelişimlerine göre aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0.01$). Yapılan varyans analizi sonunda farklı sosyo-ekonomik düzeylerdeki öğrencilerin, denetim odağı gelişimlerine göre aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0.01$). Öğrencilerin özsaygı gelişimleri ile kardeş sayıları, anne ve babalarının öğrenim durumları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0.01$). - 106 öğrencilerin özsaygı gelişimleri ile cinsiyetleri, yaşları ve ailede kaçıncı çocuk oldukları arasındaki farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0.05$). Araştırmaya alınan öğrencilerin denetim odağı gelişimleri ile kardeş sayıları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Öğrencilerin denetim odağı gelişimleri ile ailede kaçıncı çocuk oldukları, anne ve babalarının öğrenim durumları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0.01$). Öğrencilerin denetim odağı gelişimleri ile cinsiyetleri ve yaşları arasındaki farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0.05$). Örneklemi oluşturan öğrencilerin özsaygı ve denetim odağı gelişimleri arasındaki farkın anlamlı olduğu ($p<0.01$), her iki bağımlı değişken arasında yapılan korelasyon sonucu ise $p<0.05$ düzeyinde olumlu bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Araştırma sonuçları kişiliğin boyutları olan özsaygı ve denetim odağının olumlu yönlerde birleştiğini göstermektedir. Bu nedenle mümkün olduğunca erken dönemlerde özsaygı ve denetim odağı gelişimi açısından anne-babanın çocuklarını demokratik bir – 107 - aile ortamında yetiştirmeleri, onların kişiliklerini olumlu yönde desteklemeleri gerekmektedir. Okullardaki rehberlik hizmetlerinin daha etkin bir hale getirilmesi ve yaygınlaştırılması, okul-aile işbirliğinin sağlanması ve ekip çalışmasının yapılması önerilebilir. Kişiliğin diğer boyutları, anne-babaların özsaygı ve denetim odağı gelişimleri, farklı öğrenim kurumlarında okuyan öğrencilerin özsaygı ve denetim odakları, özsaygı ve denetim odağının davranış özellikleri ile ilişkileri araştırılması gereken konular olabilir.

- Kutlu, Mustafa, *Yetiştirme Yurdunda ve Ailesi Yanında Kalan Öğrencilerin Özsaygı Düzeylerini Etkileyen Bazı Değişkenler*, 1992, Yüksek Lisans, 123s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, İnönü Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, önce yetiştirme yurdunda ve ailesi yanında kalan öğrencilerin bazı ortak değişkenlere göre özsaygı düzeyi karşılaştırılmış; daha sonra da yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin özsaygı düzeyi üzerinde etkili olabilecek bazı kişisel niteliklerin etkisi incelenmiştir. Araştırmanın örneklerini, 1990- 1991 öğretim yılında Malatya İl Merkezindeki Sümer, Yeşiltepe, Hacı Ahmet Akıncı, Kız Meslek, Şehit Kemal Özalper Endüstri Meslek, II. Endüstri Meslek, İmam-Hatip Liseleri ile Kız ve Erkek Sağlık Meslek Liselerinin orta ve lise kısımlarına devam eden ve yetiştirme yurdunda kalan 132 öğrenci ile anılan okullarda ve sınıflarda ailesi yanında kalan 132 ortaokul ve lise öğrencisi olmak üzere toplam 264 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada öğrencilerin özsaygı düzeyi "Özsaygı Envanteri" ile yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin kişisel niteliklerine ilişkin bilgiler ise "Öğrenci Kişisel Bilgi Formu" ile elde edilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel analizlerinde "Tek-Yönlü Varyans Analizi" tekniği ile "t-Testi" kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlar şöyle özetlenebilir: l.0. Yetiştirme yurdunda ve ailesi yanında kalan öğrencilerin özsaygı düzeyi bazı ortak değişkenlere göre ele alındığında: 1.1. Yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin özsaygı düzeyi ailesi yanında kalan öğrencilerin özsaygı düzeyinden daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır. 1.2. Yetiştirme yurdunda ve ailesi yanında kalan öğrencilerin özsaygı düzeyinin artması ya da azalması üzerinde, cinsiyetin önemli bir etkisinin 101 olmadığı ortaya çıkmıştır. 1.3. Ailesi yanında kalan öğrencilerin özsaygı düzeyinin artması ya da azalması üzerinde öğrenim görülen sınıf düzeyinin önemli bir etkisinin olmadığı ortaya çıkmıştır. Yetiştirme yurdunda kalan ve orta 1., 2. ve 3. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin özsaygı düzeyi, lise 1., 2. ve 3. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin özsaygı düzeyinden daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır. 2.0. Yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin özsaygı düzeyi korunmaya muhtaç durumuna ve yurt yaşamına ilişkin bazı kişisel niteliklere göre ele alındığında: 2.1. Yetiştirme yurduna geliş yaşının öğrencilerin özsaygı düzeyinin artaması veya azalması üzerinde önemli bir etkisinin olmadığı ortaya çıkmıştır. 2.2. Yetiştirme yurduna geliş nedeninin öğrencilerin özsaygı düzeyinin artması veya azalması üzerinde önemli bir etkisinin olmadığı ortaya çıkmıştır. 2.3. Yetiştirme yurdunda kalma süresinin öğrencilerin özsaygı düzeyinin artması veya azalması üzerinde önemli bir etkisinin olmadığı ortaya çıkmıştır. 2.4. Yetiştirme yurduna geldikten sonra ailelerini ya da aile bireylerini görme sıklığının öğrencilerin özsaygı düzeyinin artması ya da azalması üzerinde önemli bir etkisinin olmadığı ortaya çıkımştır. 2.5. Yetiştirme yurdunda algılanan personel tutumunun öğrencilerin özsaygı düzeyinin artması ya da azalması üzerinde önemli etkisinin olmadığı ortaya çıkmıştır. 2.6. Yetiştirme yurdundaki arkadaşlık ilişkilerinden menun olup olmamanın öğrencilerin özsaygı düzeyinin artması veya azalması üzerinden önemli etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır. 2.7. Yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin gelecek beklentilerinin öğrencilerin özsaygı düzeyinin artması veya azalması üzerinde önemli bir etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır. Gelecek beklentileri için "iyimserim" diyen öğrencilerin özsaygı düzeyi, bu beklentiler için " karamsarım" diyen öğrencilerin özsaygı düzeyinden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. 2.8. Yetiştirme yurdunda kalan ve herhangi bir okula devam eden öğrencilerin okuldaki algılanan akademik başarı durumunun öğrencilerin özsaygı düzeyinin artması veya azalması üzerinde önemli bir etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır. Başarı düzeyleri için "iyi" ve "orta" diyen öğrencilerin özsaygı düzeyi, "zayıf diyen öğrencilerin özsaygı düzeyinden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular, yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin yurt ortamından kaynaklanan ve psikolojik hizmetler gerektiren birtakım eksikliklerinin olduğunu ortaya koymaktadır.

- Dinç, Filiz, *Cinsiyetleri Farklı Lise Öğrencilerinin Benlik Algı Düzeylerinin Öz Saygı Düzeylerine Etkisi*, 1992, Yüksek Lisans, 106s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, lise öğrencilerinin genel psikolojik, sosyal, cinsel, ailesel ve uyumsal benlik algılarının öz saygılarına olan etkisi incelenmiştir. Araştırmanın bağımlı değişkeni olan özsaygıyı ölçmek için Güngör (1989) tarafından geliştirilen "Lise öğrencileri Özsaygı Envanteri" (EK-II) kullanılmıştır. Bağımsız değişkenleri, ölçmek için ise inanç (1987) tarafından Türkçe'ye çevirisi yapılan "Offer öz-imaj Envanteri" kullanılmıştır. Bu çalışma Ankara ili belediye sınırları içinde bulunan Başkent, Fatih Sultan Mehmet ve Ömer Seyfettin Liselerinin son sınıflarına devam eden 350 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda genel psikolojik, sosyal, cinsel, ailesel ve uyumsal benlik algı düzeyleri yüksek ve düşük olan kız ve erkekler sınıflanmış özsaygı puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmalarda benlik algı düzeyleri yüksek ve düşük olan kız ve erkeklerin, özsaygı puan ortalamaları tek yönlü varyans analizi ile çözümlenmiş; gözlenen farklar t-testi ile kontrol edilmiştir. Manidarlık düzeyi .05 olarak benimsenmiştir. III Araştırma sonuçlarına göre genel psikolojik, sosyal, ailesel ve uyumsal benlik algı düzeylerinin yüksek olmasının özsaygıyı olumlu yönde; düşük olmasının ise özsaygıyı olumsuz yönde etkilediği bulunmuştur. Genel, sosyal, ailesel ve uyumsal benlik algı düzeyleri düşük olan kız ve erkek gruplarında özsaygının erkeklerin lehine yüksek çıktığı saptanmıştır. Bunun yanı sıra, cinsel benlik düzeyleri farklı olan kız ve erkeklerin özsaygı puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

- Gökçakan, Nurcan, *Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Kendini Kabul Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*, 1992, Yüksek Lisans, 93s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karadeniz Teknik Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, Karadeniz Teknik üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi'nde okuyan öğrencilerin kendini kabul düzeylerinin belirlenmesidir. Bu ana amacın yanında, cinsiyet, başarı düzeyi, okunulan bölüm ve anabilim dalı gibi değişkenlerin kendini kabul düzeyi üzerindeki etkileri de araştırılmıştır. Araştırma, Fakülte'nin Fen Bilimleri, Sosyal Bilimleri, Türk Dili ve Edebiyatı ve Eğitim Bilimleri Eğitimi Bölümlerinden oranlı eleman örnekleme yöntemi olan Tabakalı Tesadüfi örnekleme Tekniği (Stratified Random Sampling) ile seçilen 250 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Tanımlayıcı yöntemin kullanıldığı bu araştırma bir okul surveyi (alan taraması) biçiminde olup, veriler Kılıççı tarafından geliştirilen Kendini Kabul Envanteri ile toplanmıştır. Elde edilen veriler çeşitli değişkenlere göre t-testi ve varyans analizi teknikleri kullanılarak incelenmiştir. Tüm kız öğrencilerden %73.29'unun, tüm erkek öğrencilerden ise %65.25' inin, toplam 250 öğrenciden %66' sının kendini kabul düzeylerinin iyi olduğu görülmüş ve kız öğrencilerin kendini kabul düzeylerinin erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Başarının etkisinin incelenmesi için yapılan istatistik analizler; çok başarılı öğrencilerin kendini kabul düzeylerinin, başarılı ve başarısız öğrencilerden yüksek olduğunu, başarılı ve başarısız öğrencilerin kendini kabul düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olmadığını ortaya koymuştur. Okunulan bölüm ve anabilim dallarına 63 göre yapılan incelemeler hem bölümler hem de anabilim dalları arasında kendini kabul düzeyi ile ilgili karşılaştırmalarda Eğitim Bilimleri Eğitimi öğrencilerinin en yüksek düzeye sahip olduklarını ve diğer her bölüm ve anabilim dalı öğrencileri ile istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturduklarını göstermiştir. Okunulan sınıf düzeyinin ise kendini kabul üzerinde etkili olmadığı bulunmuştur.

- Yazıcı, Yakup, *Fatih Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Kendilerini Gerçekleştirme Düzeylerinin Araştırılması*, 1992, Yüksek Lisans, 63s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karadeniz Teknik Üniversitesi.

ÖZET: Günümüzde Beden Eğitimi ve Spor etkinlikleri sağlıklı bir nesil yetiştirilmesi için oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Bu etkinliklerin amacına ulaşmasında Beden Eğitimi ve Spor eğitimciliği formasyonunu kazanmış bireylerin önemli bir rolü vardır. Çünkü gençlerin hareket ihtiyaçlarının karşılanması ve 'onları faydalı olabilecekleri uygun alanlara yönelten Beden Eğitimi ve Spor öğretmenleridir. Bu gibi sorumlulukları taşıyabilecek bireylerin ise Kendilerini Geliştirme Düzeylerinin de yeterli; olması gerekir. Bu nedenle yaptığımız bu çalışma KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin Kendilerini Gerçekleştirme Düzeylerinin belirlenmesi amacı; ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen verilere göre KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin: Sınıf açısından, cinsiyet açısından, aktif-pasif spor yapanlar açısından, köyden-kentten gelenler açısından ve başarı durumları açısından kendi aralarında karşılaştırıldığında Kendini Gerçekleştirme Düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Köyden kentten gelen öğrencilerin aldıkları Kişisel Yönelim Envanteri (POI) TC+I puanları arasında manidar bir farklılığın olmayışı aşağıdaki hususlara bağlanabilir. 1-Aynı sınav sistemine tabi tutularak seçilmesi 2-Köyle Kentin iç içe denecek kadar yakın olması 3-Daha önceden sporun içinden geliyor olmaları 4-Yetenek ve becerilerinin aynı düzeyde olmasına bağlanabilir. Beden Eğitimi ve Spor Bölümü öğrencilerinin başarı düzeylerine göre aldıkları Kişisel Yönelim Envanteri (POI) TC+I puanlarının karşılaştırılmasında manidar bir farklılığın olmayışı aşağıdaki hususlara bağlanabilir. 1-Aynı programın uygulanması 2-Değerlendirme sisteminin aynı olması 3-Beceri ve yeteneklerin yanında eğitimcilik ve öğreticilik vasıflarının değerlendirilmesi. Ayrıca geliştirilen yüzdelik Norm aracılığı ile Kişisel Yönelim Envanteri (POI) TC+I puanlarına göre bu bölüme devam eden öğrencilerin tümünün %33.6'sı zayıf, %31.5'i orta, %31.9'u ise iyi olarak bulunmuştur.

- Tarhan, Sinem, *Lise Öğrencilerinin Beden İmajlarında Hoşnut Olma Düzeylerinin Özsaygıları ve Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi (The Effect of The Level of Being Satisfied with The Body İmage of High School Students on Their Self Esteem An Academic Success)*, 1995, Yüksek Lisans, 135s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada cinsiyet, yaş, ders dışı faaliyetler, ailenin aylık geliri ve ana-babanın öğrenim düzeyi değişkenlerine göre lise öğrencilerinin beden imajlarından hoşnut olma düzeylerinin özsaygıları ve akademik başarıları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmada beden imajı bağımsız değişken, özsaygı ve akademik başarı bağımlı değişken olarak ele alınmıştır. Araştırmanın örneklemi Ankara'da bulunan Deneme Lisesi, Ayrancı Lisesi, Alparslan Lisesi, Batıkent Lisesi, Ankara Lisesi ve Şentepe Lisesinde 1994-1995 Öğretim yılında öğretim gören I. ve V. dönem öğrencilerinden seçkisiz olarak belirlenen toplam 790 kişiden oluşmuştur. Öğrencilerin beden imajı "Beden Bölgeleri ve özelliklerinden Hoşnut Olma Anketi" (Gökdoğan 1988) ile özsaygıları ise "Lise Öğrencileri Özsaygı Envanteri" (Güngör 1989) ile ölçülmüştür. Öğrencilerin özlük niteliklerini belirlemek amacıyla kişisel bilgi formu kullanılmış, akademik başarıları okul kayıtlarından elde edilmiştir. Öğrenci grupları arasında anlamlı düzeyde bir fark olup olmadığını saptamak amacıyla varyans analizi ve Scheffe testi gibi tekniklerden yararlanılmıştır. Araştırma bulgularına göre beden imajı yüksek ve düşük olan öğrenciler cinsiyetlerine, yaşlarına ve ana-babalarının öğrenim durumuna göre karşılaştırıldıklarında bu değişkenlere göre beden imajının özsaygı üzerindeki etkisi anlamlı bulunmamıştır. Beden imajı

yüksek ve düşük olan öğrenciler ders dışı faaliyetlere katılma durumlarına ve ailelerinin aylık gelirlerine göre karşılaştırıldıklarında bu değişkenlere göre beden imajının özsaygı üzerindeki etkisi anlamlı bulunmuştur. Beden imajı yüksek ve düşük olan öğrenciler cinsiyetlerine, yaşlarına, ders dışı faaliyetlere katılma durumlarına, ailelerinin aylık gelirlerine ve ana- babalarının öğrenim durumlarına göre karşılaştırıldıklarında bu değişkenlere göre beden imajının akademik başarı üzerindeki etkisi anlamlı bulunmuştur. Bulguların değerlendirilmesinden elde edilen sonuçlara göre yorumlar yapılmış, ileride bu konu ile ilgili yapılabilecek araştırmalar için bazı önerilerde bulunulmuştur.

- Güllü, Ali, *Grupla Psikolojik Danışmanın Ortaöğretim Öğrencilerinin Kendini Kabul Düzeyine Etkisi*, 1995, Yüksek Lisans, 119s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.

ÖZET: Kendini-kabul; kişinin suçluluk ve yetersizlik duygularına kapılmadan kendisini bütün olumlu ve olumsuz yönleriyle kabul etmesidir. Türkçe kaynaklarda, benliğe saygı, kendine saygı, özsaygı, öz değer gibi kavramlar eş anlamlı kullanılmaktadır. Yabancı literatürde ise, kendini-kabul; kişinin kendisini takdir edici tutumu anlamına gelmektedir. Diğer bir deyişle, kişinin içselleştirdiği, başkalarının beğenisi kendini değerli ve yeterli görme ve çevreyi etkileme bakımından egonun gücüne ilişkin duygu olarak tanımlanmaktadır. GPD yöntemi olarak "Danışandan Hız Alan Terapi" yönteminin seçilmesinin sebebi; Danışandan Hız Alan Terapi yönteminin temelinde yer alan, danışanla ilişkilerinde koşulsuz saygı, empatik anlayış ve saydam oluşun, danışanın kendini kabulünde etkili olduğunun literatürde yer almasıdır. Bu çalışmada GPD'nin, öğrencilerin kendini-kabullerini artırıp artırmadığı araştırılmak istenmiştir. Burada temel sayıltı, kendini-kabul edebilen bireyler öncelikle kendilerini tanımış bireylerdir. Çünkü kendini tanıma, kendini kabul için önkoşuldur. Yapılan deneysel çalışmada bu sayıltıdan hareket edilerek GPD'nin öğrencilerin kendini-kabullerini olumlu yönde değiştirip değiştirmediği incelenmiştir. Bu araştırmanın amacı, okullarda GPD'nin gerekliliğinin vurgulanmasıdır. Araştırmada temel problem; "GPD'nin ortaöğretim öğrencilerinin kendilerini tanımalarına, olumlu olumsuz, güçlü-zayıf yönlerini tanımalarına ve dolayısıyla kendilerini kabul etmelerine etkisinin olup olmadığıdır". Bu konuda yapılan yerli ve yabancı araştırmaların bulguları, GPD'nin, öğrenci ve bireylerin kendilerini tanımalarında, kendilerini kabul etmelerinde ve bu değişikliklere bağlı, davranışlarında olumlu gelişmeler, sosyal ilişkilerinde ve öğrencilerin akademik başarılarında anlamlı artışlar görüldüğü vurgulanmaktadır. Araştırma yöntemi olarak "Kontrol Gruplu Öntest-son-test" (Kaptan, 1991) model izlenmiştir. Araştırma grubunu, İskilip Lisesinin gönüllülük esasına göre çalışmaya katılan öğrencileri oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak Kılıççı (1988) "nın hazırladığı KKE-L Formu uygulanmıştır. Çözümleme yöntemi olarak t-testi kullanılan araştırmanın bulguları; iki grubun cinsiyet değişkeni dikkate alınmadan yapılan incelemede; kız öğrencilerde 7 ölçüt bakımından önemli, 3' ünde ise önemsiz bulunmuştur. Cinsiyet değişkeni dikkate alınarak iki grubun incelenmesinde, kız öğrencilerde; 3 ölçüt bakımından önemli, 7' sinde ise önemsiz bulunmuştur. Erkek öğrencilerde ise, 6 ölçüt bakımından önemli, 4 'ünde ise önemsiz bulunmuştur. Cinsiyet değişkenine göre deney grubu incelendiğinde ise; 1 ölçüt bakımından iki cins arasında bir fark olduğu, 9' unda ise, anlamlı bir fark olmadığı gözlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin çarpık kendini-kabul ve kararsızlık puanları da büyük ölçüde azalmıştır.

- Karahan, Tevfik Fikret, *Lise Öğrencilerinin Kendini Kabul Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Bakımından İncelenmesi*, 1996, Doktora, 150s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ondokuz Mayıs Üniversitesi.

ÖZET: In this study, the relation between the level of self-acceptance and various individual, family, and economic variables of state high school students in the city of Samsun is examined. In addition, prevalent primary and secondary self- acceptance levels are studied. In order to evaluate self-acceptance levels "Self- Acceptance Inventory" is used in order to get information about students "Personal Information Form" is developped. The study includes total 23957 students, 13544 of which were male, 10413 female in the state high schools in the city of Samsun in the 1995-1996 educational year. Sampling constitutes 386 male, 397 female, total 783 students attending the first, second and third classes. The findings of this study can be summarized as the following: 1. It is concluded that in respect of sex: the difference between the level of self-acceptance is not significant. 2. It is found that in respect of class level: the difference between the level of self acceptance is not significant. 3. It is concluded that in respect of school type the self-acceptance level of students in Anadolu High School is higher than others, and the self-acceptance level of students in Vocational School for Girls is lower than others. 4. It is seen that in respect of the family's monthly income, the self-acceptance level of the students with a high income level is higher than the others. 5. It is found that the self-acceptance level of students who have parents with a democratic attitude is higher than others. 111 6. It is determined that the self acceptance level of students who come from families with less 1-2 children, is higher than others. 7. It is found that the self acceptance level of students whose parents are faculty graduateds is higher than others. 8. It is seen that the self-acceptance level of students whose mothers are officials and fathers are retired is higher than others. 9. It is found out that the self-acceptance level of students who participate social and cultural activities is higher than students who do not participate in those activities. 10. The difference between the self-acceptance level of students whose parents are alive and those whose parents are not is concluded to be not significant. 11. It is concluded that the self-acceptance level of students who perceives their school success as very good is higher than others. In this investigation it is stated that the self acceptance level of students in the sampling is at "middle level".

- Uğurluoğlu, Mehmet Yavuz, *Lise Öğrencilerinde Özsaygı Düzeyi ile Atılgan Kişilik Özelliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 1996, Yüksek Lisans, 71s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karadeniz Teknik Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışma, lise öğrencilerinde özsaygı düzeyi ile atılganlık düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada, öğrencilere ait kişisel, sosyo-ekonomik ve akademik değişkenlerin özsaygı düzeyi ile atılganlık düzeyi arasındaki ilişkiyi nasıl etkilediğini belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma Trabzon Fatih Lisesinde 500 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Bilgi toplamak amacıyla Güngör (1989) tarafından geliştirilen özsaygı Ölçeği, Rathus Atılganlık Envanteri ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Bilgilerin analizinde t-testi kullanılmıştır. Araştırma sonucu, özsaygı düzeyi ile atılganlık düzeyi arasında arasında anlamlı, pozitif yönde ve güçlü olmayan bir ilişki olduğunu göstermiştir. Öğrencilerin yaş, cinsiyet, akademik başarı, kardeş sayısı, kardeşler arası doğum sırası, annenin eğitim düzeyi ve ailenin ekonomik durumuna göre özsaygı düzeyi ile atılganlık düzeyi arasındaki ilişkinin farklılık göstermediği bulunmuştur. Buna karşılık, babanın eğitim düzeyi ve mesleği, öğrencinin okuldaki branşı ve meslek tercihine göre özsaygı düzeyi ile atılganlık düzeyi arasındaki ilişkide farklılık olduğu görülmüştür. Annesi çalışan öğrencilerin özsaygı düzeyi ile atılganlık düzeyleri arasındaki ilişki annesi çalışmayan öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur. Öğrencilerden cinsiyetleri kız olanların, başarılı olanların, annelerinin eğitim düzeyi yüksek olan ve anneleri çalışanların, babaları gözde

mesleklerde çalışan öğrencilerin özsaygı ve atılganlık düzeyleri diğer öğrencilerin düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin ailelerinin ekonomik düzeyleri, babalarının eğitim düzeyleri, doğum sıraları, kardeş sayıları ve yaşlarına göre özsaygı düzeyleri ve atılganlık düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmamıştır.

- Yazar, Osman Zati, *Kendini Kabul Düzeyi Düşük ve Yüksek Olan Üniversite Öğrencilerinin Denetim Odağı Algılamaları ile Kendini Ayarlama Becerileri Arasındaki İlişki*, 1996, Yüksek Lisans, 154s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ondokuz Mayıs Üniversitesi.

ÖZET: Kendini kabul düzeyi yüksek ve düşük olan üniversite öğrencilerinin içten ve dıştan denetimli olmaları ile kendini ayarlama becerilerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesinin amaçlandığı bu araştırmada, random (şans) yöntemiyle seçilen farklı bölüm ve sınıflarda öğrenim gören, 273 erkek ve 289 kız olmak üzere toplam 562 üniversite öğrencisi denek olarak alınmıştır. Öğrencilerin kendini kabul düzeylerini belirlemede, Kılıççı (1985) tarafından geliştirilerek geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılan "Kendini Kabul Envanteri", denetim odağı algılamalarını belirlemede, Rotter tarafından geliştirilen ve Aşkın (1981) tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılarak Türkçeye uyarlanan "Denetim Odağı Ölçeği" ve kendini ayarlama becerilerini ölçmede, Snyder tarafından geliştirilen ve Bacanlı (1990) tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılarak Türkçeye uyarlanan "Kendini Ayarlama Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, kendini kabul ile; cinsiyet arasındaki ilişki anlamlı olup, sınıf düzeyi, öğretim türü [gündüz eğitimi (I. öğretim) ve gece eğitimi (ll. Öğretim)] ve bölümler arasında ise anlamlı bir ilişki çıkmamıştır.

- Uğur, Güzin, *Üniversite Öğrencilerinde Atılganlık ile Beden Algısı İlişkisi*, 1996, Yüksek Lisans, 71s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ege Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma üniversite öğrencilerinde, atılganlık düzeyi ve beden algısından sağlanan doyum arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada ikincil amaçlar olarak üniversite öğrencilerinde atılganlık düzeyi ve beden algısı konulan çeşitli sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırma, Ege Üniversitesi'nin dört ayrı fakültesinde (Edebiyat, Fen, Ziraat, Diş Hekimliği) 1. ve 3. sınıfta okuyan 246 kız ve 169 erkek olmak üzere toplam 415 üniversite öğrencisinde yapılmıştır. Araştırmaya katılan deneklerin atılganlık düzeyleri Rathus Atılganlık Envanteri ile, beden algısı memnuniyeti ise Beden Algısı Ölçeği ile ölçülmüştür. Atılganlık ve beden algısı puanları arasındaki ilişki Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Katsayısı ile, atılganlık ve beden algısı puanların farklı sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmesi ise t testi ve varyans analizi tekniğiyle yapılmıştır. Araştırma sonucu, tüm örneklem için ve kız ve erkek denek grubunun her ikisinde atılganlık düzeyi ile beden algısından hoşnut olmaları arasında olumlu ilişki bulunmuştur. Yani kişilerin kendi bedenlerinden hoşnut olmalarıyla sosyal ilişkilerinde atılgan davranış biçimleri sergilemeleri arasında olumlu yönde ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Cinsiyet dikkate alındığında kız ve erkek deneklerin atılganlık düzeyleri arasında farklılaşma bulunamazken, beden algısından sağlanan doyum düzeyi açısından erkeklerin kızlara göre bedenlerinden daha hoşnut oldukları bulunmuştur. Kız ve erkek deneklerde atılganlık açısından fark bulunmayışının üniversite öğrencisinin toplumda seçilmiş bir grup olduğu ve üniversiteye giren kızların engellemelere ve toplumun cinsiyet rolleri ile ilgili kısıtlamaları ile mücadele eden bir grubu oluşturduğu bu nedenle de bu sonucun sadece bu yıllar içinde geçerli olabileceği ileriki yıllarda denekler gerçek hayata atıldıklarında sonucun değişe-

bileceği düşünülmektedir. Beden algısı memnuniyeti açısından erkeklerin daha yüksek puanlar elde etmeleri ise diğer toplumlarda olduğu gibi bizim toplumumuzda da bayanların dış görünüşüne daha fazla önem verilmesine bağlanmaktadır. Fakülte değişkeni açısından beden algısı puanlarında farklılık bulunamazken, atılganlık puanlarında anlamlı farklılık bulunmuş, Edebiyat Fakültesi'nde okuyan deneklerin atılganlık düzeyinin diğer fakültelerde okuyan deneklere göre anlamlı ölçüde yüksek olduğu saptanmıştır. Bu beklenilmeyen bir sonuçtur. Bu sonucun başka ölçeklerle yeniden araştırılması gerektiği düşünülmektedir. Yaş grupları açısından da beden algısı ve atılganlık düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. 21 ve üstü yaş grubunun 17-18 ve 19-20 yaş grubuna göre atılganlık düzeyinin daha yüksek olduğu bulunurken, beden algısı memnuniyetinde 21 ve üstü yaş grubunun 17-18 yaş grubuna göre bedenlerinden daha hoşnut oldukları saptanmıştır. Geç ergenlik döneminin yaşandığı 17-20 yaş döneminde kişinin dış görünüşü daha fazla ilgi odağı olmakta, kişi bu dönemde bedeninin görünüşü ile ilgili daha fazla tedirginlik yaşamaktadır. Bu kişilerin daha çekingen ve güvensiz olmasına ve bunu sosyal ilişkilerine yansıtmasına neden olmaktadır. 21 ve daha ileriki yaşlarda ise kişi kendini ve bedenini olduğu gibi kabul etmeyi öğrenmekte ve ilişkilerine bunu olumlu bir şekilde yansıtmaktadır. Sınıf değişkeni açısından da 3. sınıfların atılganlık düzeyi ve beden algısı memnuniyetlerinin 1. sınıflara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonuç sınıflardaki yaş dağılımı nedeni ile yaş etkisine bağlanmaktadır. Hem beden algısı memnuniyetinde hem de atılganlık düzeyinde üniversitede uyum güçlüğü yaşayanlar ve yaşamayanlar arasında anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Bunun tutarlı bir sonuç olduğu düşünülmektedir. Sorunları paylaşma açısından atılganlık düzeyinde farklılaşma olduğu, sorunlarını aile ya da arkadaşıyla paylaşan deneklerin hiç kimse ile paylaşmayanlara göre daha atılgan oldukları bulunmuştur. Bir arkadaş grubuna sahip olma açısından, bir veya birden fazla arkadaş grubuna sahip olan deneklerin bir arkadaş grubuna sahip olmayanlara göre daha atılgan oldukları bulunmuştur. Atılganlık düzeyi aile tutumu açısından incelenmiş ve demokratik aile ortamında yetişen deneklerin koruyucu aile ortamında yetişen deneklere göre daha atılgan oldukları saptanmıştır. Bağımsız davranışlarının desteklenen, kişiliğine saygı gösterildiği bir demokratik bir aile ortamında yetişen deneklerin, koruyucu bir aile ortamında yetişen deneklere göre kişiler arası ilişkilerde daha atılgan davranış özellikleri sergiledikleri bulunmuştur. Ayrıca atılganlık düzeyi ve beden algısı, boş zamanı değerlendirme, kronik hastalık, ilaç ve madde bağımlılığı, yerleşim yeri ekonomik düzey açısından incelenmiş ancak bu değişkenler açısından anlamlı farklılaşma bulunamamıştır.

- Karaduman, Berat Dilek, *Anadolu Fen Lisesi Öğrencilerinin Kendini Kabul Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 1997, Yüksek Lisans, 76s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, Ankara Fen Lisesi öğrencilerinin kendini kabul düzeyleri, cinsiyet, sınıf düzeyi, sosyoekonomik düzey, anne ve babanın eğitim düzeyi değişkenleri bakımından incelenmiştir. Araştırma grubu, 1995-1996 eğitim ve öğretim yılında Ankara Fen Lisesinin öğrencilerinin tümü olan toplam 212 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada; öğrencilerin kendini kabul düzeylerini ölçmede, "Kendini Kabul Envanteri Lise Formu", sosyo-ekonomik düzeyinin belirlenmesinde ise "Sosyo- Ekonomik Düzey Ölçeği" kullanılmıştır. Her iki araçta öğrencilere grup olarak uygulanmıştır. Sınıf, cinsiyet ve sosyo-ekonomik düzey değişkenlerinin kendini kabul düzeyine temel ve ortak etkileri iki boyutlu varyans analizi, anne-babaların eğitim durumlarına göre öğrencilerin kendini kabul düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığı ise bir boyutlu varyans analizi ile test edilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre; Ankara Fen Lisesi öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun kendini kabul düzeyinin

ortanın üstü ve yüksek düzeyde olduğu gözlenmiştir. Öğrencilerin kendini kabul düzeylerinde cinsiyet, sınıf düzeyi, sosyo-ekonomik düzey ve anne-babalarının eğitim düzeyi değişkenlerinin anlamlı bir farklılık oluşturmadığı bulunmuştur. Ancak öğrencilerin sınıf düzeyleri ile cinsiyetlerinin onların kendini kabul düzeyleri üzerindeki ortak etkileri anlamlı bulunmuştur. Sonuç olarak, Ankara Fen Lisesi öğrencilerinin kendini kabul düzeyleri genel olarak yüksektir ve cinsiyet, sınıf düzeyi, sosyo-ekonomik düzey, anne ve babanın eğitim düzeyi değişkenlerinden bağımsız olarak değişmektedir. Ancak kız ve erkek öğrencilerin kendini kabul düzeylerinin, sınıf düzeylerine göre farklılaştığı saptanmıştır. Bu kısımda eğitime, uygulamaya ve ileri araştırmalara yönelik öneriler yer almaktadır. 1. Ankara Fen Lisesi öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun kendini kabul düzeyinin ortanın üstü ve yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Bu durumun pekiştirilmesine yardımcı olmak amacıyla anne-babalar ve öğretmenler için kendini kabul kavramını tanıtan, eğitimdeki önemini belirten seminerler verilmesi önerilebilir. 2. Bu araştırmada cinsiyet, sınıf düzeyi, sosyo-ekonomik düzey ve anne ve babanın eğitim düzeyinin öğrencilerin kendini kabulü üzerinde farklılık oluşturup oluşturmadığı araştırılmıştır. Kendini kabul ile ilgili gelecekteki araştırmalarda farklı değişkenler üzerinde çalışılabilir. 3. Bu araştırmada sadece Ankara Fen Lisesi öğrencileri üzerinde çalışılmıştır. Gelecekte yapılacak olan araştırmalarda fen lisesi ile başka bir okulun öğrencilerinin kendini kabul düzeyleri karşılaştırılarak çalışılabilir. 4. Bu araştırmada sınıf düzeyi ve cinsiyetin kendim kabul düzeyi üzerindeki ortak etkisi anlamlı bulunmuştur. Yani kız ve erkek öğrencilerin kendini kabul düzeyleri sınıf düzeylerine göre farklılaşmaktadır. Gelecekte yapılacak olan araştırmalarda bu farklılaşmanın nedenleri araştırılabilir. 5. Fen Lisesinde kendini kabul düzeyi düşük öğrencilerin bulunması dikkat çekicidir. Bu durumun nedenleri araştırılmalı ve bu öğrencilere yönelik bireysel ve grup çalışmaları düzenlenmelidir. 6. Başarının kendini kabul düzeyini arttırdığı, yine aynı şekilde kendini kabul düzeyi yüksek olan öğrencilerin yaratıcı ve başarılı olabileceği bu nedenle öğretmenlerin ve anne-babaların, çocuklarının kendilerini kabullerine ilişkin olumlu davranışlarını desteklemeleri sağlanmalıdır.

- Öz, Fatma Selda, *Bir Grup Lise Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışı ile Kendini Kabul Düzeyi Arasındaki İlişki*, 1999, Yüksek Lisans, 152s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, doğum sırası, annenin öğrenim düzeyi, babanın öğrenim düzeyi, akademik başarı düzeyleri ve lise öğrencilerinin kendini kabul düzeyleri ve kendini açma düzeyleri arasındaki incelenmiştir. Araştırmanın bağımlı değişkenlerinden biri olan kendini kabul düzeyini ölçmek için Kılıççı (1981) tarafından geliştirilen "Kendini Kabul Envanteri", diğer bağımlı değişkeni olan kendini açma düzeyini ölçmek için Selçuk (1988) tarafından geliştirilen "Kendini Açma Envanteri" kullanılmıştır. Bağımsız değişkenlere ilişkin bilgiler ise "Kişisel Bilgi Formu" ile toplanmıştır. Bu çalışma, İzmir ili, Karşıyaka ilçesinde Atakent Anadolu Liseli, Karşıyaka Lisesi, Gümüşpala Lisesinde hazırlık, lise 1, lise 2, lise 3. sınıflarında okuyan şans (random) yoluyla seçilen 309 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Denencelerin sınanmasında + testi ve varyans analizi kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir. 1. Cinsiyetin, kendini kabul düzeyi üzerinde önemli bir farklılığa neden olmadığı bulunmuştur. 2. Cinsiyetin, kendini açma düzeyi üzerinde önemli farklılığa neden olduğu bulunmuştur. Kız öğrencilerin toplam kendini açma düzeyi, erkek öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur. Kız öğrencilerin okul, zevk ve ilgiler konularında kendini şam düzeyi erkek öğrencilerden daha yüksektir. Cinsiyetin, düşünce ve görüşler, aile, cinsellik ve kişilik konularında kendini açma düzeyi üzerinde önemli bir farklılığa neden olmadığı bulunmuştur. Kız öğrencilerin anneye, aynı cins yakın arkadaşa, karşıt cins yakın arkadaşa kendini açma düzeyinin

erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Cinsiyetin, babaya, öğretmene ve danışmana kendini açma düzeyi üzerinde önemli bir farklılığa neden olmadığı bulunmuştur. 3. Yaşın, kendini kabul düzeyi üzerinde önemli bir farklılığa neden olduğu bulunmuştur. 16 yaşında olan öğrencilerin kendini kabul düzeyi 15 ve 17 yaşındaki öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. 4. Yaşın, kendini açma düzeyi üzerinde önemli bir farklılığa neden olduğu bulunmuştur. 16 yaşında olan öğrencilerin toplam kendini açma düzeyi 17 ve 15 yaşında olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. 16 yaşındaki öğrencilerin düşünce ve görüşler konusunda kendini açma düzeyi 17 ve 15 yaşındaki öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yaşın, okul, aile, cinsellik, kişilik, zevk ve ilgiler konularında kendini açma düzeyi üzerinde önemli bir farklılığa neden olmadığı bulunmuştur. 16 yaşındaki öğrencilerin babaya ve karşıt cins yakın arkadaşa kendini açma düzeyi 15 ve 17 yaşındaki öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yaşın, anneye, aynı cins yakın arkadaşa, öğretmene ve danışmana kendini açma düzeyi üzerinde önemli bir farklılığa neden olmadığı bulunmuştur. 5. Kardeş sayısının, kendini kabul düzeyi üzerinde önemli bir farklılığa neden olduğu bulunmuştur. Kardeş sayısı 1-3 arasında olan öğrencilerin kendini kabul düzeyi tek çocuklu olan öğrenciler ile kardeş sayısı 4 ve üstü olan öğrencilere göre daha yüksek oluğu bulunmuştur. 6. Kardeş sayısının, kendini açma düzeyi üzerinde önemli bir farklılığa neden olduğu bulunmuştur. Tek çocuk olan öğrencilerin toplam kendini açma düzeyi kardeş sayısı 1-3 ile 4 ve üstü olan öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Tek çocuk olan öğrencilerin, düşünce ve görüşler, okul, aile, cinsellik, kişilik, zevk ve ilgiler konularında kendini açma düzeyi kardeş sayısı 1-3 ile 4 ve üstü olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Tek çocuk olan öğrencilerin anneye, babaya, aynı cins yakın arkadaşa kendini açma düzeyi, kardeş sayısı 1-3 ile 4 ve üstü olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Kardeş sayısının, karşıt cins yakın arkadaşa, öğretmene ve danışmana kendini açma düzeyi üzerinde önemli bir farklılığa neden olmadığı bulunmuştur. 7. Doğum sırasının, kendini kabul düzeyi üzerinde önemli bir farklılığa neden olmadığı bulunmuştur. 8. Doğum sırasının, toplam kendini açma düzeyi üzerinde, belirli konularda kendini açma düzeyi üzerinde, belirli kişilere kendini açma düzeyi üzerinde önemli farklılığa neden olmadığı bulunmuştur. 9. Annenin öğrenim düzeyinin, kendini kabul düzeyi üzerinde önemli bir farklılığa neden olduğu bulunmuştur. Annenin öğrenim düzeyi yükseldikçe, kendini kabul düzeyi de yükseldiği bulunmuştur. 10. Annenin öğrenim düzeyinin kendini açma düzeyi üzerinde önemli bir farklılığa neden olduğu bulunmuştur. Annenin öğrenim düzeyi yükseldikçe toplam kendini açma düzeyinin de yükseldiği bulunmuştur. Annenin öğrenim düzeyi yükseldikçe düşünce ve görüşler, okul, aile, cinsellik, kişilik, zevk ve ilgiler konularında kendini açma düzeyi düzeyinin de yükseldiği bulunmuştur. Annenin öğrenim düzeyi yükseldikçe anneye, babaya, aynı cins yakın arkadaşa, karşıt cins yakın arkadaşa, öğretmene ve danışmana kendini açma düzeyinin de yükseldiği bulunmuştur. 11. Babanın öğrenim düzeyinin kendini kabul düzeyi üzerinde önemli bir farklılığa neden bulunmuştur. Babanın öğrenim düzeyi yükseldikçe kendini kabul düzeyi de yükselmediği bulunmuştur. 12. Babanın öğrenim düzeyinin kendini açma düzeyi üzerinde önemli bir farklılığa neden olduğu bulunmuştur. Babanın öğrenim düzeyi yükseldikçe toplam kendini açma düzeyi yükselmektedir. Babanın öğrenim düzeyi yükseldikçe düşünce ve görüşler, okul, aile, cinsellik, kişilik, zevk ve ilgiler konularında kendini açma düzeyi yükselmektedir. Babanın öğrenim düzeyi yükseldikçe anneye, babaya, karşıt cins yakın arkadaşa, öğretmene ve danışmana kendini açma düzeyinin de yükseldiği bulunmuştur. Babanın öğrenim düzeyinin aynı cins arkadaşa kendini açma düzeyi üzerinde önemli bir farklılığa neden olmadığı bulunmuştur. 13. Akademik başarı düzeyinin, kendini kabul düzeyi üzerinde önemli bir farklılığa neden olduğu yükseldikçe kendini kabul düzeyinin de yükseldiği bulunmuştur. 14. Akademik başarı düzeyinin kendini açma düzeyi üzerinde önemli bir farklılığa neden olduğu bulunmuştur. Akademik başarı düzeyi yükseldikçe toplam kendini açma düzeyinin de yükseldiği bulunmuştur. Akademik başarı düzeyi yükseldikçe düşünce ve görüşler, okul, aile, cinsellik, kişilik, zevk ve ilgiler konularında kendini açma düzeyinin de yükseldiği

bulunmuştur. Akademik başarı düzeyi yükseldikçe anneye, babaya, aynı cins yakın arkadaşa, öğretmene ve danışmana kendini açma düzeyinin de yükseldiği bulunmuştur. 15. Kendini kabul düzeyi yüksek olan öğrencilerin toplam kendini açma düzeyinin de yüksek olduğu bulunmuştur. Kendini kabul düzeyi yüksek olan öğrencilerin düşünce ve görüşler, okul, aile, cinsellik, kişilik, zevk ve ilgiler konularında kendini açma düzeyinin yüksek olduğu bulunmuştur. Kendini kabul düzeyi yüksek olan öğrencilerin anneye, babaya, aynı cins yakın arkadaşa, karşıt cins yakın arkadaşa, öğretmene ve danışmana kendini açma düzeyinin yüksek olduğu bulunmuştur.

- Öztürk, Yıldız Altınsoy, *Aile Ortamında ve Yetiştirme Yurtlarında Yetişen 9-16 Yaş Grubu Çocukların Öz-Kavramlarının Karşılaştırılması*, 1999, Yüksek Lisans, 101s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi.

ÖZET: Araştırma, aile yanında ve yetiştirme yurdunda yetişen, kimlik geliştirme dönemindeki 9-16 yaş grubu gençlerin öz-kavramlarının karşılaştırılması amacıyla, çok merkezli, karşılaştırılmalı ve tanımlayıcı olarak planlandı. Bursa il sınırlan içindeki Milli Eğitim Müdürlüğü'ne ve Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'ne bağlı okul ve yetiştirme yurtlarından seçilen 100'er çocuğa Aileyi ve Çocuğu Tanıtıcı Anket Formu ve Piers-Harris'in Çocuklarda Öz-Kavram Ölçeği uygulandı. Ailesiyle ve yurtta kalan çocukların Öz-kavram ve alt ölçek puanlarının karşılaştırılmasından; sosyo-demografik özelliklerinin ve kendileri hakkındaki düşüncelerinin incelenmesinden elde edilen veriler SPSS 7.5 ve Graph Pad İn Stat paket programlarıyla değerlendirildi. Sonuçlara göre ailenin, çocuğun psikolojik ve sosyal gelişiminde çok önemli bir görevi olduğu görüldü. Aile sevgisinden yoksun büyüyen yuva ve yurt çocuklarının öz- kavramları, aile ortamında yetişen çocuklara oranla daha düşüktü (t=2.71, p=0.007). İyi bir aile ortamı çocuğun mutlu olmasını ve kendine güvenmesini sağlamaktadır.

- Akkoca, Bilge Okutan, *Üniversite Öğrencilerinin Kendini Kabul Düzeylerinin Çatışma Eğilimleri Üzerindeki Etkisi*, 1999, Yüksek Lisans, 95s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin çatışma eğilimi ile kendini kabul düzeyleri üzerinde çeşitli değişkenlerin etkilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma evrenini ise Selçuk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi ile Fen-Edebiyat Fakültesinin öğrencisi bulunan bölüm ya da ana bilim dalları oluşturmaktadır. Örneklemin oluşturulmasında tesadüfi yolla her fakültenin listelenen bölümlerinden dörder tanesi seçilmiştir. Her bölümün III. sınıflarında okuyan birer şube araştırmanın üzerinde bilgi toplandığı örneklem olarak tespit edilmiştir. Araştırma ile ilgili verileri toplamak üzere öğrencilere Üstün Dökmen'in Ç.E.Ö. (Çatışma Eğilimi Ölçeği) ile Yadigar Kılıççı'nın K.K.E (Kendini Kabul Envanteri) uygulanmıştır. Veriler bilgisayar ortamında excel -7.0 paket programı yardımıyla analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda kendini kabul puanları ile çatışma eğilimi arasındaki ilişkinin negatif olduğu ortaya çıkmıştır. Yani; çatışma eğilimi puanları arttıkça, kendini kabul ölçeği puanları düşmekte veya kendini kabul puanları yükseldikçe çatışma eğilimi puanları düşmektedir. Öğrencilerin çatışma eğilimi düzeyleri üzerinde bölüm, ÖYS puanı ve barınma biçimi değişkenlerinin etkisi bulunmuştur. Öğrencilerin kendini kabul düzeyleri üzerinde de bölüm, yaş, ÖYS puanı ve barınma biçimi değişkenlerinin etkisi ortaya çıkmıştır. Bu bilgiler ışığında, üniversitelerde öğrencilere iletişim becerisi eğitimi ile kendini ve başkalarını kabul konularında çeşitli programlara ağırlık verilmesinde yarar vardır.

- Yaşar, Kader, *Lise öğrencilerinin Kendini Değerlendirme Düzeylerinin ve Yalnızlık Sorunlarının Karşılaştırılması Üzerine Bir İnceleme*, 1999, Yüksek Lisans, 150s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi.

- Yıldırım, Gülnaz, *Lise Mezunu Öğrencilerin Sayısal ve Sözel Yetenek Alanları Bakımından Kendini Değerlendirme Düzeylerinin Belirlenmesi ve Kendini Değerlendirme Düzeyleri ile Akademik Başarı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 1999, Yüksek Lisans, 68s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karadeniz Teknik Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, Trabzon'un çeşitli liselerinden mezun olmuş, yükseköğrenim için özel bir dershaneye devam eden 17-21 yaşları arasındaki öğrencilerin sayısal ve sözel yetenek alanı bakımından kendilerini değerlendirme düzeyleri ile akademik başarı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma Trabzon'da Özel Büyük Maraton Dershanesi'ne devam edep toplam 140 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma grubu; çeşitli liselerin fen kolundan mezun olmuş 34'ü kız 47'si erkek olmak üzere toplam 81 sayısal bölüm öğrencisinden ve çeşitli liselerin edebiyat kolundan mezun olmuş 29'u kız, %30'u erkek olmak üzere toplam 59 sözel bölüm öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmada, Yıldız Kuzgun tarafından hazırlanmış olan Kendini Değerlendirme Envanteri kullanılmıştır. Araştırma yöntemi tarama modellerinden "İlişki Tarama Modeli"dir. Sayısal bölümdeki öğrencilerin sayısal yetenek bakımından kendini değerlendirme düzeyleri ile akademik başarı düzeyleri; sözel bölümdeki öğrencilerin sözel yetenek bakımından kendini değerlendirme düzeyleri ile akademik başarı düzeyleri arasındaki ilişki korelasyon tekniği ile hesaplanmıştır. Öğrencilerin, envanterin standart puanlarına göre belirlenen kendini değerlendirme düzeyini gösteren puanları ile 10'luk not sistemine göre verilen lise diploma notları kullanılmıştır. Öğrencilerin kendini değerlendirme düzeyleri ile akademik başarı düzeyleri arasındaki ilişki sayısal ve sözel bölüm ve cinsiyet değişkenleri ele alınarak incelenmiştir. Ek olarak öğrencilerin okudukları bölüm ve cinsiyet değişkenlerine göre hem kendini değerlendirme düzeyleri arasındaki farkın hem de akademik başarı düzeyleri arasındaki farkın, iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi (t-testi) kullanılarak önemlilik dereceleri kontrol edilmiştir. Araştırma sonucuna göre, öğrencilerin %72.7'sinin kendini değerlendirme düzeyi yüksek %5.7'sinin kendini değerlendirme düzeyi düşük bulunmuştur. Kendini değerlendirme düzeyi belirsiz (özelliklerini tam olarak ayrıştıramamış) olanlar ise %21.6'sını oluşturmaktadır. Sayısal bölüm öğrencilerinin kendini değerlendirme düzeyleri ile sözel bölüm öğrencilerinin kendini değerlendirme düzeyleri arasında fark bulunmamıştır. Okudukları bölüm kapsamında kız ve erkek öğrencilerin kendini değerlendirme düzeyleri arasında; sayısal bölümdeki kız ve erkek öğrencilerde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmayıp; sözel bölümdeki kız ve erkek öğrenciler arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmüştür. Sözel bölümdeki kız öğrencilerinin kendilerini değerlendirme düzeyleri erkek öğrencilere nazaran daha yüksektir. Öğrencilerin akademik başarı düzeylerine göre dağılımları belirlenmiş; %2.8'inin pekiyi; %49.8'inin iyi; %47.4 ünün orta derecede başarılı oldukları belirlenmiştir. Sayısal ve sözel bölüm öğrencileri akademik başarı düzeyleri bakımından karşılaştırılmıştır; sayısal bölümdeki öğrencilerin sözel bölümdeki öğrencilere göre daha başarılı oldukları belirlenmiştir. Okudukları bölüm bünyesinde kız ve erkek öğrenciler başarıları bakımından karşılaştırılmış; gerek sayısal ve gerekse sözel bölümde kız öğrencilerin başarı düzeyleri erkek öğrencilerinkinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kendini Değerlendirme Düzeyi ile Akademik Başarı arasındaki ilişki sayısal bölümde r= 23, sözel bölümde r= 27 bulunmuştur. Bu ikisi.05 düzeyinde anlamlı olup; lineer pozitif bir ilişkidir. Her iki bölümde de öğrencilerin akademik başarıları yükseldikçe kendilerini değerlendirme düzeyleri de yükselmektedir. Araştırma bulguları öğrencilerin kendi kapasitelerini; yapabildiklerini veya yapamadıklarını gerçekçi olarak algılayabildiklerini ortaya koymaktadır. Öğrencilerin kendilerini gerçekçi

olarak algılamaları, güçlü ve zayıf yönlerinin farkında olmaları, geleceklerini yönlendirme ve meslek seçimi ile ilgili gerçekçi kararlar almalarını olumlu yönde etkileyecektir. Öğrencileri yükseköğrenime hazırlayan tüm okul ve özel dershanelerde; öğrencilerin kendilerini değerlendirme düzeylerini belirleme konusunda çalışmaların yapılması gereklidir.

- Akten, Neşet, *Süper Lise Öğrencilerinin Kendini Kabul Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 1999, Yüksek Lisans, 100s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, Ankara ili merkez ilçelerinde 1997-1998 öğretim yılında süper liseye devam eden 500'ü kız, 301 'i erkek 801 öğrencinin kendini kabul düzeylerinin yaş, cinsiyet, annenin öğrenim düzeyi, babanın öğrenim düzeyi, anne mesleği, baba mesleği, algılanan anne tutumu, algılanan baba tutumu, kardeş sayısı, ailesinin aylık toplam geliri ve yaşamının çoğunu geçirdiği yerleşim merkezi gibi değişkenler açısından farklı olup olmadığı incelenmiştir. Araştırmanın bağımlı değişkeni olan kendini kabul düzeyinin ölçülmesi amacıyla Kılıççı (1981) tarafından geliştirilen ve Temuge (1987) tarafından lise öğrencilerine uyarlanan "Kendini Kabul Envanteri - L Formu" kullanılmıştır. Envanter 10 alt ölçek içinde 116 maddeden oluşmaktadır. Bağımsız değişkenlere ilişkin verilerin toplanması amacıyla, araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde t testi, tek yönlü varyans analizi ve Scheffe testi kullanılmıştır. Bu araştırmada elde edilen bulgular maddeler halinde şöyle özetlenebilir: 1- Süper lise öğrencilerinin kendini kabul düzeyleri ile yaş ve cinsiyet değişkenleri arasındaki farklılık önemsiz bulunmuştur. 2- Süper lise öğrencilerinin kendini kabul düzeyleri ile anne mesleği değişkeni arasındaki farklılık önemli bulunmuştur. Ancak farkın kaynağı saptanmamıştır. 3- Anne-babasının öğrenim düzeyi yüksek olan süper lise öğrencilerinin kendini kabul düzeyleri, düşük olanlardan daha yüksek bulunmuştur. 4- Babası serbest meslek sahibi olan süper lise öğrencilerinin kendini kabul düzeyleri, babası diğer meslek gruplarından birine sahip olanlarınkinden daha yüksek bulunmuştur. Baba mesleğine göre, kendini kabul düzeyi en düşük olan grup, babaları işçi olan gruptur. 5- Algıladıkları anne ve baba tutumları demokratik olan süper lise öğrencilerinin kendini kabul düzeyleri, anne ve baba tutumlarını, otoriter, koruyucu, kararsız ve ilgisiz algılayanlarınkinden daha yüksek bulunmuştur. 6- Süper lise öğrencilerinin kendini kabul düzeyleri, kardeş sayısı arttıkça azalmakta, kardeş sayısı azaldıkça artmaktadır. 7- Ailesinin aylık toplam geliri 70 milyon ve daha fazla olan süper lise öğrencilerinin kendini kabul düzeyleri, ailesinin aylık toplam geliri daha az olanlarınkinden yüksek bulunmuştur. 8- Yaşamının çoğunu büyük şehirde geçiren süper lise öğrencilerinin kendini kabul düzeyleri, yaşamının çoğunu şehir, köy ve kasabada geçirenlerinkinden yüksek bulunmuştur. Araştırma sonucunda elde edilen bu bulgular değerlendirilip; eğitimcilere, ailelere ve araştırmacılara bazı önerilerde bulunulmuştur.

- Özbay, Mehmet Haluk, *Ruh Hastalıkları ve Sağlığı Kliniğine Başvuran Ergenlerin Kendilerini Algılamalarıyla Başvurmayanların Kendini Algılamalarının Karşılaştırılması*, 2000, Doktora, 118s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.

ÖZET: Alana özgül modeller/ kendilik değerinin değerlendirilmesinde son zamanlarda giderek daha popüler hale gelmiştir. Kendilik algısının özgül alanlarına bakmak, kendiliğin karmaşık yapısının daha iyi anlaşılmasına ve değerlendirilmesine olanak sağlamaktadır. Son yaklaşımlar doğrultusundaki çalışmalar henüz kendilik algısı ile psikopatoloji arasındaki ilişkinin nasıl olduğunu ortaya koyamamış1ardır. Bu çalışmada bir ruh sağlığı ve hastalıkları kliniğine başvuran ergenlerin kendilerini algılama

profilleri başvurmayan ergenlerinkinden farklı olup olmadığı sorusuna yanıt aranarak kendilik algısı ve psikopatoloji arasındaki ilişki araştırılmıştır. Çalışma kesitsel ve kontrol grubuyla karşılaştırmalı bir çalışmadır. Çalışmada biri SSK Ankara Eğitim Hastanesi Psikiyatri Kliniği Gençlik Ünitesi polikliniğine başvuran ergenlerden oluşan ve çalışmaya dahil olma ölçütlerini karşılayan ergen grubu olmak üzere iki grup bulunmaktadır. Bu gruba Ergenler için Kendilik-Algısı Profili (EKAP) uygulanmıştır. 'Bir psikiyatri kliniğine başvurmayan ergen grubu" olarak adlandırılan ikinci gruba EKAP'ın yanı sıra, bir diğer ölçüm aracı olan SCL-90-R uygulanmıştır. Ergen polikliniğine başvuranlar ve başvurmayanlar arasında EKAP'nin alanlarında farklılık olup olmadığı ve diğer değişkenlerle etkileşiminin incelendiği iki yönlü ANOVA ile araştırılmıştır. Bu analiz sonucunda başvuranlar ve başvurmayanlar arasında, 'ilişkilerdeki davranışlar" ve 'kendini değerlendirme"" alt ölçeklerinde, başvuran grup diğer gruba göre anlamlı derecede düşük puan almıştır. 'Kendini değerlendirme" alt ölçeklerinde, 14 ve 17 yaş gruplarında, yaş ve grup arasında bir etkileşim olduğu saptanmıştır.

- Doğru, Naime, *Özsaygı Geliştirme Programının Lise Dokuzuncu Sınıf Öğrencilerinin Özsaygı Düzeylerine Etkisi*, 2002, Yüksek Lisans, 132s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uludağ Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, özsaygı geliştirme programının lise dokuzuncu sınıf öğrencilerinin özsaygı düzeyleri üzerinde etkili olup olmadığını belirlemektir. Yan-deneysel model uygulanan bu araştırmada, 168 lise dokuzuncu sınıf öğrencisine Lise Öğrencileri Özsaygı Envanteri uygulanarak özsaygı düzeyi düşük öğrenciler belirlenmiştir. Tesadüfi örnekleme yöntemi ile 32 öğrenci belirlenerek, 16 öğrenci deney grubuna, 16 öğrenci kontrol grubuna alınmıştır. Deney grubuna katılan deneklere haftada bir gün 90 dakika özsaygı geliştirme programı uygulanmıştır. Kontrol grubundaki deneklere ise bir uygulama yapılmamıştır. Özsaygı geliştirme programının uygulanmasının sonunda deney ve kontrol grubundaki öğrencilere Lise Öğrencileri Özsaygı Envanteri tekrar uygulanmıştır. Veriler, bağımlı ve bağımsız t testi tekniklerinden yararlanılarak çözümlenmiş ve .05 anlamlılık düzeyi esas alınmıştır. Araştırma bulgularının çözümlenmesi sonucunda, deney grubunun ön test ve son test puan farkları ile kontrol grubunun ön test ve son test puan farkları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Ayrıca deney grubunun ön test ve son test özsaygı puanları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Buna karşılık kontrol grubundaki deneklerin ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir.

- Ertem, Funda, *Üniversite 1. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Kendini Gerçekleştirme Engel Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*, 2002, Yüksek Lisans, 115s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, İnönü Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, üniversite birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerin kendini gerçekleştirme engel düzeyleri, kişisel bilgi formundan elde edilen bazı değişkenlere göre karşılaştırılarak incelenmiştir. Araştırmanın evrenini, 2000-2001 öğretim yılında, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesinin birinci ve dördüncü sınıflarında öğrenim görmekte olan, normal öğretime devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise, İnönü Üniversitesi 2000-2001 öğretim yılı bahar döneminde, Eğitim Fakültesinin birinci ve dördüncü sınıflarına devam eden, Türkçe Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği ve Resim-İş Öğretmenliği bölümlerinden toplam 403 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın bağımlı değişkeni olan kendini gerçekleştirme engel düzeyini ölçmek üzere, "Kendini Gerçekleştirme Engellerini Tarama Envanteri" kullanılmıştır. Araştırmada öğrenci-

lerin sınıf düzeyleri, cinsiyetleri, yaş düzeyleri, üniversiteye girişteki puan türleri, tercih sıraları, okuduğu bölümden memnuniyet durumları, Malatya'da kaldıkları yer, içinde yetiştikleri aile ortamını algılayış biçimleri, ailelerinin algıladıkları sosyo-ekonomik düzeyleri, üniversitenin sunduğu sosyo-kültürel faaliyetlere katılma sıklığı ve kendinden memnuniyet algıları gibi bağımsız değişkenleri belirlemek için araştırmacı tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Toplanan verilerin değerlendirilmesinde, t testi, çift yönlü varyans analizi ve scheffe testi tekniklerinden yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir: Üniversite birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerin kendini gen düzeylerinin bazı değişkenlere göre karşılaştırılması sonucunda; 1. Üniversite birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerin kendini gerçekleştirme engel düzeyleri arasında anlamlı bir farkın bulunduğu, bu farkın da dördüncü sınıflar lehine olduğu, 2. Üniversite birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerin kendini gerçekleştirme engel düzeyleri arasında cinsiyetlerine göre anlamlı bir farkın bulunduğu, bu farkın da kızlar lehine olduğu, 3. Üniversite birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerin kendini gerçekleştirme engel düzeyleri arasında yaş düzeylerine göre, sınıflar arasında anlamlı bir farkın bulunduğu, bu farkın da dördüncü sınıflar lehine olduğu, 4. Üniversite birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerin kendini gerçekleştirme engel düzeyleri arasında üniversiteye girişteki puan türüne göre, sınıflar arasında anlamlı bir farkın bulunduğu, bu farkın da dördüncü sınıflar lehine olduğu, 5. Üniversite birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerin kendini gerçekleştirme engel düzeyleri arasında okuduğu bölümü tercih sırasına göre, sınıflar arasında anlamlı bir farkın bulunduğu, bu farkın da dördüncü sınıflar lehine olduğu, 6. Üniversite birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerin kendini gerçekleştirme engel düzeyleri arasında okuduğu bölümden memnuniyet durumlarına göre anlamlı bir farkın bulunduğu, bu farkın da okuduğu bölümden memnun olan öğrenciler lehine olduğu, 7. Üniversite birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerin kendini gerçekleştirme engel düzeyleri arasında kaldıkları yere göre, sınıflar arasında anlamlı bir farkın bulunduğu, bu farkın da dördüncü sınıflar lehine olduğu, 8. Üniversite birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerin kendini gen düzeyleri arasında içinde yetiştikleri aile ortamını algılayış sınıf düzeyinde de anlamlı bir farkın olduğu, bu farkın da demokratik aile ortamında yetiştiklerini algılayan öğrenciler lehine olduğu, 9. Üniversite birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerin kendini gerçekleştirme engel düzeyleri arasında ailelerinin sosyo-ekonomik düzeylerini algılamalarına göre anlamlı bir farkın bulunduğu, bu farkın da ailelerinin sosyo-ekonomik düzeylerini orta algılayanlar lehine olduğu, 10. Üniversite birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerin kendini gerçekleştirme engel düzeyleri arasında üniversitenin sunduğu sosyo-kültürel faaliyetlere katılma düzeylerine göre her iki sınıf düzeyinde de anlamlı bir farkın bulunduğu, bu farkın da üniversitenin sunduğu sosyo-kültürel faaliyetlere genellikle katılan öğrenciler lehine olduğu, 11. Üniversite birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerin kendini gerçekleştirme engel düzeyleri arasında kendinden memnuniyet algılarına göre her iki sınıf düzeyinde de anlamlı bir farkın bulunduğu, bu farkın da kendinden genellikle memnun olan öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur. Bu araştırmada yukarıda belirtilen vargılara dayanılarak şu öneriler geliştirilmiştir. 1. Bu araştırmada üniversite birinci sınıf öğrencilerin kendini gerçekleştirme engel düzeyleri, dördüncü sınıf öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Bu nedenle üniversitelerin Mediko-Sosyal Sağlık, Kültür ve Spor İşleri Dairesi, üniversiteye yeni gelen öğrencilerin kendini gerçekleştirmelerinin önünde engel olabilecek sorunları tespit edip, öğrencilerin bu sorunlarla baş edebilme becerilerini arttırıcı rehberlik ve psikolojik danışma yardımlarına yönelik çalışmalar yapabilir. 2. Bu araştırmada, öğrencilerin kendini gerçekleştirme en basamaklarından hangilerinde oldukları incelenememiştir. İlgili konuda olan araştırmacılar tarafından, bu basamak düzeyleri ve bu ihtiyaç basamaklarıyla başka ne tür değişkenler arasında ilişkiler olduğunu araştırılabilir. 3. Bu araştırma, üniversite birinci sınıf öğrencilerin dördüncü sınıf öğrencilere göre daha çok sorunla karşı karşıya oldukları algısı içinde olduklarını göstermektedir. Başka araştırmalarla bu sorunların kaynakları araştırılabilir. 4. Yükseköğretimde öğrencilerin Öğrenci Kişilik Hizmetlerine ihtiyaçları

olduğunu bu araştırmanın bir kez daha ortaya koyduğunu söyleyebiliriz. Bundan dolayı, üniversitelerde öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde psikolojik danışman, psikolog, psikiyatri uzmanı bulunması gerekli görülmektedir.

- Gücüyeter, Naim, *Lise Öğrencilerinin Kullandıkları Başaçıkma Stratejileri ile Kendinin Kabul Düzeyi Arasındaki İlişki*, 2003, Yüksek Lisans, 140s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada bir grup lise öğrencisinin cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, anne-babanın hayatta olup olması, anne-babanın öz ya da üvey olması, annenin öğrenim düzeyi, babanın öğrenim düzeyi, ailenin ekonomik durumu, öğrencinin akademik başarı durumu gibi değişkenlerin kendini kabul düzeyi ve stresle başa çıkma stratejileri arasındaki ilişkileri ile kendini kabul düzeyi ve stresle başa çıkma stratejileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma, 2002-2003 öğretim yılında İzmir ili Buca ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 7 lisede gerçekleştirilmiştir. Örnekleme farklı sosyo-ekonomik düzeylere sahip 160 kız, 150 erkek olmak üzere toplam 310 öğrenci seçkinsiz örneklem yoluyla alınmıştır. Araştırmada, öğrencilerin stresle başa çıkma stratejilerini ölçmek üzere Aysan (1988) tarafından geliştirilen "Stresle Başa çıkma Stratejileri Envanteri," öğrencilerin kendilerini kabul düzeylerini saptamak üzere Kılıççı (1981) tarafından geliştirilen "Kendini Kabul Envanteri Lise Formu (KKE-L)" kullanılmıştır. Ayrıca öğrencinin kendisi ve ailesi hakkında bilgiler toplayabilmek için araştırmacı tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde t-testi ve varyans analizi (F) yapılmıştır. Anlamlı çıkan değerleri saptamak için Tukey testi kullanılmıştır. Bu araştırmada elde edilen bulgular aşağıda maddeler halinde özetlenmiştir. I 1. Lise öğrencilerinin stresle başa çıkma stratejileri (problem çözme, sosyal destek arama, kaçınma) ile kendini kabul düzeyi arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur. Buna göre, kendini kabul düzeyi ile problem çözme ve sosyal destek arama stratejileri arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kendini kabul düzeyi ile Kaçınma stratejisi arasında ise negatif bir ilişki olduğu görülmüştür. 2. Cinsiyet ile kendini kabul düzeyi arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur. Bun göre, kız öğrencilerin kendini kabul düzeyi erkek öğrencilerin kendini kabul düzeyinden daha yüksek bulunmuştur. 3. Öğrencilerin cinsiyetleri ile problem çözme ve sosyal destek arama stratejileri arasındaki ilişki anlamlı, Kaçınma stratejisi ile ilişki anlamsız bulunmuştur. Diğer bir değişle, kız öğrencilerin problem çözme ve Sosyal destek arama stratejileri puan ortalamaları, erkek öğrencilerin puan ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmüştür. 4. Öğrencilerin yaşları ile kendini kabul düzeyi arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur. 16 yaş grubundaki öğrencilerin kendini kabul düzeyi 15 ve 17 yaş grubundaki öğrencilerin kendini kabul düzeyinden daha yüksek bulunmuştur. 5. Öğrencilerin yaşları ile problem çözme ve kaçınma stratejileri arasındaki ilişki anlamlı; sosyal destek arama stratejisi ile ilişkisi ise anlamsız bulunmuştur. 15 ve 17 yaş grubundaki öğrencilerin" problem çözme stratejisine ilişkin puan ortalamaları 16 yaş grubu öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur. 16 yaş grubundaki öğrencilerin kaşınma stratejisi puan ortalamaları 15 yaş grubu öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur. 6. Kardeş sayıları ile öğrencilerin kendini kabul düzeyi arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur. 7. Kardeş sayıları ile öğrencilerin stresle başa çıkma stratejileri (problem çözme, sosyal destek arama, kaçınma) arasındaki ilişki anlamsız olarak bulunmuştur. 8. Öğrencilerin babalarının yaşayıp yaşamaması ile kendini kabul düzeyleri arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur. Babası yaşayan öğrencilerin kendini kabul düzeyleri, babası yaşamayanlara göre daha yüksek bulunmuştur. 9. Öğrencilerin babalarının yaşayıp yaşamaması ile problem çözme stratejisi arasındaki ilişki anlamlı; kaçınma ve sosyal destek arama stratejileri

arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur. Babası yaşayan öğrencilerin problem çözme stratejisi puan ortalamaları, babası yaşamayanlara göre daha yüksek bulunmuştur. 10. Öğrencilerin babalarının öz ya da üvey olması ile kendini kabul düzeyi arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur. 11. Öğrencilerin babalarının öz ya da üvey olması ile öğrencilerin stresle başa çıkma stratejileri (problem çözme, sosyal destek arama, kaçınma) arasındaki ilişki anlamsızdır. 12. Öğrencilerin anne babalarının birlikte, ayrı ya da boşanmış olmaları ile kendini kabul düzeyi arasındaki ilişki anlamlıdır. Buna göre, anne babası boşanmış öğrencilerin kendini kabul düzeyleri; anne babası birlikte ve ayrı öğrencilerin kendini kabul düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur. 13. Öğrencilerin anne babalarının birlikte, ayrı ya da boşanmış olmaları ile stresle başa çıkma stratejileri (problem çözme, sosyal destek arama, kaçınma) arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur. 14. Annenin öğrenim durumu ile öğrencinin kendini kabul düzeyi arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur. 15. Annenin öğrenim durumu ile öğrencinin stresle başa çıkma stratejileri (problem çözme, sosyal destek arama, kaçınma) arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur. 16. Babanın öğrenim durumu ile öğrencinin kendini kabul düzeyi arasındaki ilişki anlamsızdır bulunmuştur. 17. Babanın öğrenim durumu ile öğrencinin stresle başa çıkma stratejileri (problem çözme, sosyal destek arama, kaçınma) arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur. 18. Ailenin ekonomik durumu ile öğrencinin kendini kabul düzeyi arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur. 19. Ailenin ekonomik durumu ile problem çözme ve kaçınma stratejileri arasındaki ilişki anlamsız; sosyal destek arama stratejisi ile ilişkisi ise anlamlı bulunmuştur. Ailesinin ekonomik durumunu "oldukça iyi" ve "iyi" olarak belirten öğrencilerin sosyal destek arama stratejisi puan ortalamaları, ailelerinin ekonomik durumunu "ortanın altı" ve "kötü" olarak belirten öğrencilerin ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur. 20. Öğrencilerin akademik başarı durumları ile kendini kabul düzeyi arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur. Akademik başarı durumunu " çok iyi" olarak belirten öğrencilerin kendini kabul düzeyi, akademik başarı durumunu "iyi", "orta", "ortaya yakın", "iyi değil" olarak belirten öğrencilerin kendini kabul düzeyinden daha yüksek bulunmuştur. 21. Öğrencilerin akademik başarı durumları ile stresle başa çıkma stratejileri (problem çözme, sosyal destek arama, kaçınma) arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur. 22. Öğrencilerin problem kaynakları ile kendini kabul düzeyi arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur. Karşı cins ile problem yaşadığını belirten öğrencilerin kendini kabul düzeyi, "problem belirtmeyen, problemin kaynağını aile, ders-okul başarısızlığı, öğretmenlerle anlaşmazlık, arkadaşlarla anlaşmazlık ve kişisel özelliklerle ilgili problemler" olarak belirten öğrencilerin kendini kabul düzeyinden daha yüksek bulunmuştur. 23. Öğrencilerin problem kaynakları ile problem çözme stratejisi arasındaki ilişki anlamlı; kaçınma ve sosyal destek arama stratejileri arasındaki ilişki ise anlamsız bulunmuştur. Kişilik özellikleri ile ilgili problem yaşadığını belirten öğrencilerin problem çözme stratejileri puan ortalamaları, "problem belirtmeyen, problemin kaynağını aile, ders-okul başarısızlığı, öğretmenlerle anlaşmazlık, arkadaşlarla anlaşmazlık" olarak belirten öğrencilerin ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur.

- Akın, Y. Dilek, *Resmi ve Özel Genel Lise Öğrencilerinin Kendini Kabul Düzeylerinin İncelenmesi*, 2004, Yüksek Lisans, 137s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Anadolu Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, resmi ve özel genel lise öğrencilerinin kendini kabul düzeylerinin kişisel ve sosyal nitelikleri, aile nitelikleri ve aileden, arkadaştan ve öğretmenden algılanan sosyal destek düzeyleri açısından farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu amaçla, araştırmada resmi ve özel genel lise öğrencilerinin kişisel ve sosyal nitelikleri olarak, cinsiyet, sınıf düzeyi, akademik başarı düzeyi, algılanan sosyo-ekonomik düzey, sosyal ve kültürel etkinliklere aktif olarak katılma durumu,

öğrenim gördüğü okulda bulunmaktan hoşnut olma durumu, fiziksel görünüşünden memnun olma durumu; aile nitelikleri olarak annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, algılanan anne-baba tutumu, anne-babanın birliktelik durumu, doğum sırası algılanan sosyal destek düzeyleri olarak ise aileden, arkadaştan, öğretmenden algılanan sosyal destek düzeyleri değişkenleri ele alınmıştır. Araştırma, 2003-2004 eğitim-öğretim yılında; Eskişehir il merkezindeki 3 resmi genel liseden 518, 2 özel genel liseden 455 toplam 973 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiş ve 909 öğrenciden kullanılabilir veri elde edilmiştir. Bu araştırmada, Kişisel Bilgi Anketi, Kendini Kabul Envanteri Lise Formu, Algılanan Sosyal Destek Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada, verilerin analizinde; bağımsız gruplar arası t testi ile Faktöriyel Varyans Analizi uygulanmıştır. F istatistiği önemli bulunduğunda Tukey HSD testi kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; özel genel lise öğrencilerinin kendini kabul düzeyleri resmi genel lise öğrencilerinin kendini kabul düzeylerinden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Resmi ve özel genel lise öğrencilerinin kendini kabul düzeyleri, cinsiyet, sınıf düzeyi, akademik başarı, algılanan sosyo ekonomik düzey, sosyal ve kültürel etkinliklere aktif olarak katılma durumu, öğrenim gördüğü okulda bulunmaktan hoşnut olma durumu, fiziksel görünüşünden memnun olma durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, algılanan anne-baba tutumu, anne-babanın birliktelik durumuna, aileden, arkadaştan, öğretmenden algılanan sosyal destek düzeylerine göre farklılaşma göstermektedir. Bununla birlikte genel ve özel lise öğrencilerinin kendini kabul düzeylerinin doğum sırasına göre farklılık göstermediği görülmüştür.

- Kalafat, Temel, *Üniversite Öğrencilerinin Beden Memnuniyeti Düzeyleri ile Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi (Çanakkale İli Örneği)*, 2006, Yüksek Lisans, 140s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde lisans düzeyinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin, beden memnuniyeti düzeyleri ve sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı fark olup olmadığını incelemeyi amaçlamaktadır. Üniversite öğrencilerinin, beden memnuniyet düzeyleri ve sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı fark olup olmadığı cinsiyet, sınıf düzeyi ve üniversiteye giriş puan türü değişkenlerine göre incelenmektedir. Bu farklar, öğrencilerin kendi görüşlerine dayanılarak ortaya konulmuştur. Araştırmada, üniversite öğrencilerinin beden memnuniyeti ve sosyal becerilerinin sınıf düzeyine, cinsiyete ve üniversiteye giriş puan türüne göre bir farklılık gösterip göstermediği, böyle bir farklılık varsa bu farklılığı oluşturan sebeplerin neler olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırma, tarama (survey) modeli ile yapılmıştır. Toplam 1054 üniversite öğrencisine Yüksel (2004) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Sosyal Beceri Anketi ve Gökdoğan (1988) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ve araştırmacı tarafından üniversite öğrencileri için geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan Beden Bölgelerinden ve Özelliklerinden Memnuniyet Ölçeği uygulanmıştır. Veriler, frekans, t testi, tek yönlü anova testi ve tukey testleriyle SPSS (Sosyal Bilimler İçin statistik Paket Programı) kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada, üniversite öğrencilerinin beden memnuniyeti ve sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı, genel beden memnuniyeti puanları ile sosyal becerinin altı alt ölçeği puanları arasındaki farka bakılarak ortaya konulmuştur. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, beden memnuniyetinin genel olarak erkeklerde kızlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Kızların ise genel sosyal beceri düzeyleri erkeklere oranla daha yüksek düzeyde çıkmıştır. Sadece duyuşsal kontrol sosyal beceri alt ölçeğinde yer alan özellikleri bakımından erkekler, kızlara göre daha yüksek puanlar elde etmişlerdir. Araştırma sonuçlarına baktığımızda üniversite öğrencilerinin beden memnuniyet düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür.

- Öztürk, Saliha, *Ergen Eğitim Programının, Ergenlerin Gelişim Bilgilerine Beden ve Benlik İmajlarına Etkisinin İncelenmesi*, 2007, Yüksek Lisans, 152s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.

ÖZET: Ergen eğitim programının, ergenlerin gelişim bilgilerine, beden ve benlik imajlarına etkisinin incelenmesi. Bu araştırma, 7. sınıf öğrencilerine uygulanan Ergen Eğitim Programının, öğrencilerin ergen gelişim bilgilerine, beden ve benlik imajlarına etkisinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma örneklemini, 2006-2007 eğitim öğretim yılında Aydın ili Didim ilçesinde M.E.B.'na bağlı Valiler İlköğretim Okulu 7. sınıfına devam eden 15 kız 15 erkek öğrenci deney grubu, aynı sosyo ekonomik ve kültürel çevrede bulunan benzer özelliklerdeki M.E.B.`e bağlı Mahir Özgür Damar İlköğretim Okulu 7. sınıfına devam eden 15 kız 15 erkek kontrol grubu olmak üzere toplam 60 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma ön test, son test ve kontrol gruplu araştırma deseni içinde çalışılmıştır. Ayrıca son testten bir ay sonra kalıcılık testi uygulanmıştır. Bu çalışmada, araştırmacı tarafından deney grubundaki öğrencilere uygulanmak üzere Ergen Eğitim Programı hazırlanmıştır. Deney grubundaki öğrencilere uygulanan ergen eğitim programı on hafta sürdürülmüştür. Çalışmanın ilk ve son haftası anketler öğrencilere uygulanmıştır. Programda; bedensel ve cinsel gelişim, sosyal duygusal gelişim, kişilik ve ahlak gelişimi, bilişsel ve dil gelişimi konularına yer verilmiştir. Kontrol grubundaki öğrencilere ise herhangi bir katılım çalışması yapılmamıştır. Araştırmada öğrencilerin beden imajlarını belirlemek için Beden İmajı Ölçeği, benlik imajlarını belirlemek için ise Offer Benlik İmajı Ölçeği kullanılmıştır. Ergen Gelişimi Bilgi Formu, Offer Benlik İmajı Ölçeği, Beden İmajı Ölçeği deney grubundaki öğrencilere Ergen Gelişim Programından önce ön test, programın uygulanmasından sonra son test ve bir ay sonra kalıcılık testi olarak verilmiştir. Araştırmada deneysel işlemden elde edilen verilerin analizinde t-Testi ve Pearson Korelasyon kullanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının son test sonuçlarına göre, deney grubunun ergen gelişimi bilgi düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Kontrol grubunun son test sonuçlarına göre ise anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Deney ve kontrol gruplarının son test sonuçlarına göre, deney grubunun beden ve benlik imajlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu ($p<0.05$), kontrol grubunun son test sonuçlarına göre ise anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Araştırmada öğrencilerin beden imajları ile benlik imajları arasındaki ilişki orta düzeyde ve anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Kontrol grubunun ön test karşılaştırmasında beden ve benlik imajı arasındaki ilişki negatif yönlü, son test karşılaştırmasında pozitif yönlü bulunmuştur. Deney grubunun ön test ve son test karşılaştırmalarında beden ve benlik imajları arasındaki ilişkinin pozitif yönlü olduğu bulunmuştur. Deney grubunun son test ve kalıcılık testi sonuçlarına göre, öğrencilerin ergen gelişimi bilgilerinde farklılık olduğu ($p<0.05$), beden ve benlik imajlarında ise bir farklılığın bulunmadığı görülmüştür ($p>0.05$).

- Can, Cemal, *The Relationship Between Self-Transcendence and Materialism in University Students Sample (Üniversite Öğrencileri Örnekleminde Kendini Aşkınlık ve Maddiyatçılık İlişkisi)*, 2010, Yüksek Lisans, 85s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Fatih Üniversitesi.

ÖZET: İnsanların mutluluk için maddi çıkarların peşinde koşmasının doğru olup olmadığı öteden beri tartışılagelmiştir. Çoğu insan, daha çok mal-mülk sahibi olmak, daha fazla boş vakit geçirmek ya da daha fazla çalışmak konusunda kararsızdır. Son zamanlarda maddiyatçılık ile esenlik arasındaki ilişkiyi inceleyen pek çok araştırma yapılmıştır ve kişilik özelliklerinin maddiyatçılık ve esenlik arasındaki ilişkide önemli belirleyicilerden olduğu gösterilmiştir. Bu çalışmada, 143 üniversite öğrenci

Richins ve Dawson'un maddiyatçılık ölçeğini ve Cloninger'in karakter ve mizaç envanterinin alt ölçeği olan kendini aşkınlık alt ölçeğini içeren kapsamlı bir soru formunu doldurdu. Kendini aşkınlık boyutu ile maddiyatçılık puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamasına rağmen kendini aşkınlık boyutunun alt ölçeklerinden olan kişilerarası özdeşim puanları ile maddiyatçılık puanları arasında olumsuz ilişki gözlenmiştir (r =-.20, p<.05). Araştırmanın diğer bir sonucu olarak maddiyatçılık puanları görece yüksek olanların görece düşük empati puanı aldıkları gözlenmiştir (r =-.22, p<.01).

- Dinç, Berrin, *Ergenlik Döneminde Beden İmgesinin Gelişimi Üzerine Aile, Akran ve Televizyonun Etkilerinin İncelenmesi*, 2010, Doktora, 183s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma, lise düzeyindeki ergenlerin beden imgelerinden sağladıkları doyum düzeyini belirlemek ve beden imgesinin gelişimine aile, akran ve televizyonun etkilerini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, tarama modeli kapsamında nicel ve nitel yöntemlerin birlikte kullanıldığı karma yöntemlerden zenginleştirilmiş desen kullanılmıştır. Araştırmanın nicel boyutu, Eskişehir il merkezi sınırları içinde yer alan ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlı genel lise 1, 2 ve 3. sınıfa devam eden 1222 ergenle yürütülmüştür. Bu gruba öncelikle Beden Bölgelerinden ve Özelliklerinden Hoşnut Olma Anketi uygulanmıştır. Elde edilen nicel verilerin çözümlenmesinde, ergenlerin beden imgelerinden doyum düzeylerinin cinsiyete göre değişip değişmediği belirlemek amacıyla bağımsız örneklemler t testi kullanılmıştır. Ayrıca, ergenlerin beden imgelerinden doyum düzeylerinin yaşa göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Beden Bölgelerinden ve Özelliklerinden Hoşnut Olma Anketinden en yüksek puan alan 18 öğrenci ve en düşük puan alan 18 öğrenci ile yarı-yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler sonucunda elde edilen nitel verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırma bulguları, ergenlerin beden imgesi doyum düzeylerinin; yaşa göre farklılaşmadığını (p>0.05), cinsiyete göre ise erkek öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık olduğunu (p<0.05) göstermektedir. Ergenler, bedensel görünüşle ilgili duygu ve düşüncelerinin olumlu olduğunu, bunların kimi zaman değiştiğini, kendilerinde beğenmedikleri yanlar olsa bile yine de memnun olduklarını belirtmişlerdir. Beden imgelerinin gelişimine akranların etkisi konusunda ergenler, arkadaşlarından bedenleriyle ilgili olumlu sözler duyduğunda kendileri iyi hissettiklerini ve olumsuz sözler duyduklarında da olumsuz etkilendiklerini vurgulamışlardır. Arkadaş seçiminde ise, bedensel özellikler yerine kişisel özelliklerini tanımaya çalıştıklarını, başlangıçta bedensel özellikler önemli olsa da sonra huyların önemli olduğunu ve her ne kadar arkadaş seçiminde bedensel özelikler çok önemli değilse de etkili olduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca, ergenler, şu an sahip oldukları bedensel görünüş özelliklerinden daha farklı özelliklere sahip olmalarının arkadaş sayısını ve arkadaşlar arasında kabul ya da reddedilmeyi etkilediği yönünde görüş bildirmişlerdir. Beden imgelerinin gelişimine ailelerinin etkisi konusunda ergenler, ailelerinin beden ve dış görünüşle ilgili konularda onları kırmadan olumlu yönde etkilediğini, ailelerinin bir parçası oldukları için kabul edilip desteklendiklerini ve ailelerinin doğuştan kalıtımla ve sonradan da yetiştirirken sunduğu ortamlarla bedenlerine yön verdiklerini dile getirmişlerdir. Ergenler ilk sırada, şu an sahip oldukları bedensel ve dış görünüş özelliklerinden daha farklı özelliklere sahip olsalar bile, bu durumun ailelerinin onlara karşı tutumunu etkilemeyeceğini belirtmişlerdir. Beden imgelerinin gelişimine televizyonun etkisi konusunda ergenler, çeşitli televizyon programlarında en çok görülen beden tipi ve özelliklerinin kadınlarda ve erkeklerde birbirinden farklı olduğunu; ancak genelde birbirine benzeyen, mükemmeliyetçi, güzel ve halkın orta kesimini yansıtmayan özelliklerin en çok görüntülendiğini belirtmişlerdir. Ergenler, televizyonda yaygın olarak sunulan ideal beden tiplerinin beden imgelerini etkilediğini ve en çok uzun, ince, sıkı vücutlu, düzgün fizikli ve giyimli, karizmatik, konuşması düzgün insanları beğendiklerini vurgulamışlardır.

- Ürün, Ali Ercan, *Lise Öğrencilerinin Kendine Saygı Düzeyleri ile Mesleki Olgunlukları Arasındaki İlişki*, 2010, Yüksek Lisans, 105s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada lise öğrencilerinin kendine saygı düzeyleri ile mesleki olgunlukları arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmada kendine saygı düzeyi ile mesleki olgunluk düzeyinin; okul türü, sınıf düzeyi ve cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Çalışma grubunu 2008 -2009 öğretim yılında Balıkesir ili merkez ilçelerinde bulunan toplam 33 orta öğretim kurumuna devam eden 10, 11 ve 12. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem random olarak belirlenen 9 farklı okula devam eden toplam 647 öğrenciden oluşmuştur. Öğrencilerin 192'si Anadolu Liselerinde, 218'i Meslek Liselerinde, 237'si ise Genel Liselerde öğrenim görmektedir. Çalışmada, öğrencilerin kendine saygı düzeylerini ölçmek için Bogenç'in (1998) Kendine Saygı Ölçeği, mesleki olgunluk düzeylerini belirlemek için Kuzgun'un (2005) Mesleki Olgunluk Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularını şu şekilde özetlemek mümkündür: Lise öğrencilerinin kendine saygı düzeylerinde, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Lise öğrencilerinin kendine saygı düzeylerinde, sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Lise öğrencilerinin kendine saygı düzeylerinde, öğrenim gördükleri okul türüne göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Lise öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeylerinde, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Lise öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeylerinde, sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Lise öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeylerinde, öğrenim gördükleri okul türüne göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Lise öğrencilerinin kendine saygı düzeyleri ile mesleki olgunluk düzeyleri arasındaki ilişkide, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Lise öğrencilerinin kendine saygı düzeyleri ile mesleki olgunluk düzeyleri arasındaki ilişkide, sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Lise öğrencilerinin kendine saygı düzeyleri ile mesleki olgunluk düzeyleri arasındaki ilişkide, öğrenim gördükleri okul türüne göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

- Aygör, Naciye, *12-14 Yaş Grubu Ergenlerde Beden Bölgelerinden ve Özelliklerinden Hoşnut Olma Durumu ve Beden İmajının Değerlendirilmesi*, 2010, Yüksek Lisans, 64s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Haliç Üniversitesi.

ÖZET: Araştırma, ergenlerin beden bölgelerinden ve özelliklerinden hoşnut olma durumu ve beden imajını değerlendirmek amacı ile tanımlayıcı bir çalışma olarak planlandı ve gerçekleştirildi. Araştırma 01 Ekim 2009-31 Mart 2010 tarihleri arasında, Küçükçekmece İlçesine bağlı bir İlköğretim Okulunda yapıldı. Araştırmanın evrenini, 12-14 yaş gurubu öğrenciler oluşturdu. Araştırmanın örneklemini, 2009-2010 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören araştırmaya alınma kriterlerine uygun olan öğrenciler oluşturdu. Örnekleme alınan öğrencilerden 11 kişi katılmak istemediğini bildirdi ve çalışma 900 öğrenci ile tamamlandı. Veriler bilgi formu, Beden İmaj Ölçeği, Beden Bölgelerinden Hoşnut Olma Ölçeği (BBHO) ile toplandı. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 12.0 paket programı kullanıldı. Araştırma verilerinin istatistiksel değerlendirmesinde yüzdelik, t- testi, tek yönlü varyans analizi ve Pearson korelasyon analizi kullanıldı. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin yaş ortalaması 13,23±0,81 yıl, %52,6'sı erkek, %47,4'ü kızdır. Öğrencilerin çoğunun aile tipleri çekirdek aile, anne ve babaları ortaokul mezunu olarak bulundu. Öğrencilerin %85,4'ünün ailesinin sosyal güvencesi vardır ve %63,6'sı gelir durumunu orta olarak ifade ettiler. Öğrencilerin boylarının ortalaması 156,54±10,22 cm, kilolarının ortalaması 48,34±9,83 kg ve Beden Kitle Indeksi (BKI) 19,62±3,02 kg/m2 olarak bulundu. Öğrencilerin çoğu vücut ağırlıklarını normal olarak ifade ettiler.

BKI puan ortalaması 19,62±3,02, BBHO puan ortalaması 16,55±2,52, beden imajı doyumu ortalaması 154,08±23,60 olarak bulundu. Vücut ağırlığını normal olarak gören öğrencilerin bedenlerinden ve beden bölgelerinden hoşnut olduğu, beden imajı doyumunun yüksek olduğu saptandı. Erkeklerin bedeninden, beden görünümünden ve gövdelerinden, kızların yüz bölümünden daha hoşnut olduğu saptandı. Anne ve babaların eğitim durumu ve aile tipine göre BKI, beden imajı doyumunda ve BBHO'nın yüz dışındaki alt ölçeklerinde fark saptanmadı. BBHO puanının anne-baba boşanmış olan öğrencilerde düşük olduğu, farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptandı. Genel olarak bedenden hoşnut olma ve beden imajı doyumu gelir durumu iyi olan öğrencilerde yüksek bulundu. Kardeş sayısı ile BKI ve beden imajı doyumu arasında negatif yönde ilişki saptandı.

- Bilgin, Okan, *Ergenlerde Özgüven Düzeyinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2011, Yüksek Lisans, 141s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, ergenlerde özgüven düzeyinin çeşitli değişkenlerle ilişkisi ve farklı lise türlerinde nasıl farklılaştığının incelenmesidir. Araştırmada aynı zamanda ergenlerde özgüven düzeyi ile psikolojik iyi olma alt ölçeklerinden diğerleriyle olumlu ilişkiler ve yaşam amacı arasındaki ilişki incelenecektir. Bu amaçla araştırmanın kapsamına Kocaeli ilinde üç farklı lise türünde öğrenim gören 600 öğrenci dahil edilmiştir. Araştırma kapsamına dahil edilen öğrenciler tesadüfi örnekleme yoluyla seçilmiştir. Araştırmanın veri toplama araçları olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen ve çalışmaya katılanların demografik özellikleri ile ilgili verileri toplamak amacıyla hazırlanan kişisel bilgi formu, özgüven düzeylerini tespit edebilmek amacıyla Akın (2007) tarafından geliştirilen Özgüven Ölçeği, yaşam amacı ve diğerleriyle olumlu ilişkiler düzeylerini belirlemek amacıyla, Ryff (1989) tarafından geliştirilen ve Akın ve Abacı (2008) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan Psikolojik İyi Olma Ölçekleri kullanılmıştır. Özgüven düzeyleri düşük, orta ve yüksek olan ergenlerin yaşam amacı ve diğerleriyle olumlu ilişkiler düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilerin analizinde Tek Yönlü Varyans Analizi (One Way ANOVA) kullanılmıştır. Ayrıca özgüven ile diğerleriyle olumlu ilişkiler ve yaşam amacı arasında ne yönde bir ilişkinin olduğunu belirlemek amacıyla Pearson Momentler Korelasyon Katsayısına bakılmıştır. Bunun dışında demografik değişkenler ile özgüven arasındaki ilişkiler ise T-testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Araştırma sonunda yapılan veri analizlerinden elde edilen bulgulara göre düşük, orta ve yüksek özgüven düzeyine sahip ergenlerin, diğerleriyle olumlu ilişkiler ve yaşam amaçları arasında anlamlı bir farklılığa ulaşılmıştır. Yine özgüven ile diğerleriyle olumlu ilişkiler ve yaşam amacı arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. Demografik değişkenlerden elde edilen verilerde cinsiyet, lise türü, sınıf düzeyi, kardeş sayısı, doğum sırası, kilo algısı ve disiplin cezası alıp almamaya bağlı olarak özgüven düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olmadığı bulunmuştur. Diğer değişkenlerden elde edilen verilerde ise yaş, sosyo-ekonomik düzey, algılanan ebeveyn tutumu, akademik başarı ve fiziksel görünüm algısına göre özgüven düzeylerinde anlamlı bir değişiklik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonunda elde edilen bulgular psikolojik danışma ve rehberlikle ilişkilendirilmiş ve yapılacak diğer araştırmalar için öneriler tartışılmıştır.

- Yumurtacı, Duygu, *Predictors of Body Image Among University Students (Üniversite Öğrencilerinde Beden İmajının Yordayıcıları)*, 2012, Yüksek Lisans, 106s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Orta Doğu Teknik Üniversitesi.

ÖZET: Bu tez, üniversite öğrencilerinde benlik algısının yordayıcıları olan akılcı olmayan düşünceler, başkalarınca belirlenen mükemmeliyetçilik, sosyal karşılaştırma, fiziksel aktiviteye ayrılan zaman ve yaşam doyumu açısından araştırmayı amaçlamaktadır. Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nin çeşitli bölümlerinde eğitim alan 790 lisans öğrencisi bu çalışmaya katılmıştır. Katılımcılar ulaşılabilir durum örneklemesi yöntemi kullanarak seçilmiştir. Veri toplama araçları olarak Çok Yönlü Beden-Self İlişkileri Ölçeği, Akılcı Olmayan Düşünceler Ölçeği-Kısa Formu, Başkalarınca Belirlenen Mükemmeliyetçilik Ölçeği, Sosyal Karşılaştırma Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği ve demografik bilgi formu kullanılmıştır. Beden algısının yordayıcılarını açıklamak amacıyla ele alınan değişkenlere çoklu regresyon analizi uygulanmıştır. Sonuçlar, akılcı olmayan düşüncelerin, sosyal karşılaştırmanın, fiziksel aktivite derecesinin ve yaşam doyumunun beden algısını olumlu bir şekilde yordadığını, başkalarınca belirlenen mükemmeliyetçiliğin ise beden algısını yordamadığını göstermiştir. Bu sonuçlara ek olarak, ölçeklerin toplam puanları cinsiyet açısından karşılaştırıldığında beden algısı ile ilgili olan sonuçların erkelerde kadınlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Bulgulara göre beden algısının oluşmasında sosyal karşılaştırmanın öncelikli geldiğini, onu sırasıyla spora çok zaman ayırmanın az zaman ayırma göre, akılcı olmayan düşünceler, yaşam doyumu ve spora yeterli zaman ayırmaya göre az zaman ayırma takip etmiştir. Sonuçlar ilgili alan yazın çerçevesinde tartışılmıştır.

- Aldan, Deniz, *Üniversite Öğrencilerinde Beden İmajı ve İlişkili Değişkenlerin Üçlü Etki Modeli Kapsamında İncelenmesi*, 2013, Yüksek Lisans, 176s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uludağ Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmada, kız üniversite öğrencilerinde beden imajı (beden doyumsuzluğu, bedene yatırım) ve ilişkili değişkenlerin (aile etkisi, akran etkisi, medya etkisi, yeme alışkanlıkları, benlik saygısı) incelenmesi amaçlanmıştır. Öncelikle aile ve akran etkisini ölçen bir öz bildirim ölçeği geliştirilerek psikometrik özellikleri pilot çalışma ile incelenmiştir. Pilot çalışma kız üniversite öğrencilerinden oluşan 273 kişilik örneklemle gerçekleştirilmiştir. Pilot çalışma sonucunda aile ve akran etkisini ölçen geçerli, güvenilir ve ana çalışmada kullanılabilecek bir ölçek (Aile ve Akran Etkisi Ölçeği) oluşturulmuştur. Ana çalışma; spor yapan 212, spor yapmayan 218 kız üniversite öğrencisinden oluşan örneklemlerle gerçekleştirilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla korelasyon ve regresyon analizi ve spor yapıp yapmamaya göre beden imajı ve ilişkili değişkenlerin farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız örneklem t testi ve çok yönlü varyans analizi (MANOVA) yapılmıştır. Sonuç olarak, spor yapan katılımcıların medya etkisi, aile ve akran genel etkisini daha fazla hissettikleri ve daha çok kısıtlı yeme davranışı gösterdikleri belirlenirken; spor yapmayan katılımcıların daha fazla beden doyumsuzluğu yaşadıkları gözlenmiştir. Benlik saygısı tüm katılımcılarda beden doyumsuzluğu ve bedene yatırımı yordamaktadır. Spor yapan katılımcılarda kilo ve boy memnuniyeti, spor yapmayan katılımcılarda laksatif kullanımı beden doyumsuzluğunu yordamaktadır. Spor yapan katılımcılarda medya etkisi, kısıtlı yeme ve beden kitle endeksi bedene yatırımı yordarken spor yapmayan katılımcılarda medya etkisi ve aile ve akran genel etkisi yordamaktadır. Çalışmanın sonuçları Üçlü Etki Modeli ve ilgili literatür kapsamında tartışılmıştır.

- Kara, Ergül, *Üniversite Öğrencilerinin Depresyon Düzeylerinin Bağlanma Stilleri ve Bilinçli Farkındalık ile İlişkisi: Öz Kontrolün Aracılık Rolü*, 2016, Yüksek Lisans, 125s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Anadolu Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinde öz-kontrolün depresyon düzeyleri ile bilinçli farkındalık ve bağlanma stilleri (güvenli, kayıtsız, korkulu ve saplantılı bağlanma stillerinin herbiri için ayrı ayrı) arasındaki ilişkilerdeki aracılık rolünü ortaya koymaktır. Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 öğretim yılında Anadolu Üniversitesinin çeşitli fakültelerinin örgün programların toplam 808 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmanın verileri "Beck Depresyon ölçeği", ''Bilinçli Farkındalık Ölçeği", "İlişki Ölçekleri Anketi" ve "Kısa Öz-Kontrol Ölçeği" ile toplanmıştır. Aracılık modellerini test etmek için Betimleyici istatistikler, Pearson Korelasyon Katsayısı ve Bootstrap Yöntemi kullanılmıştır. Aracılık testi bulgularına göre; üniversite öğrencilerinde bağlanma stilleri (güvenli, kayıtsız, saplantılı, korkulu bağlanma stilleri için) ve bilinçli farkındalık ile depresyon arasındaki ilişkide öz-kontrolün aracılık etkisinin istatistiki açıdan önemli olduğu bulunmuştur. Buna göre güvenli bağlanma ve bilinçli farkındalık öz-kontrol aracılığıyla depresyonu negatif yönde yordarken, kayıtsız bağlanma, saplantılı bağlanma ve korkulu bağlanma öz-kontrol aracılığıyla depresyonu pozitif yönde yordamaktadır. Buna göre güvenli bağlanan ve bilinçli farkındalığı yüksek üniversite öğrencilerinin öz-kontrol düzeyleri de yüksektir ve bunun sonucu olarak depresyon düzeyleri düşüktür. Diğer yandan ise kayıtsız, saplantılı ve korkulu bağlanan üniversite öğrencilerinin öz-kontrol düzeyleri de düşüktür ve bunun sonucu olarak depresyon düzeyleri de yüksektir.

- Aydın, Gürkan, *Ters Yüz Sınıf Modelinin Üniversite Öğrencilerinin Programlamaya Yönelik Tutum, Öz-Yeterlik Algısı ve Başarılarına Etkisinin İncelenmesi*, 2016, Yüksek Lisans, 108s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin programlamaya yönelik tutum, öz-yeterlik algısı ve başarılarında, dersin ters yüz sınıf modeli ile yürütülmesinin etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada kontrol ve deney gruplu deneysel desen kullanılmış olup, öğrencilerin ve öğretim üyesinin ters yüz sınıf modeli hakkındaki düşüncelerini incelemek amacıyla görüşme formları hazırlanmış ve bireysel görüşmeler yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, 2015-2016 eğitim öğretim yılında bahar döneminde Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümünde öğrenim gören, Programlama Dilleri II dersine devam eden deney grubunda 15, kontrol grubunda 18 olmak üzere 33 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Bilgisayar Programlamaya Karşı Tutum Ölçeği, Programlamaya İlişkin Öz-Yeterlik Ölçeği, E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği ve Programlama Dilleri Akademik Başarı Testi kullanılmıştır. Araştırma sonundaki bulgulara göre, Ters Yüz Sınıf Modeli ile öğrenim gören öğrenciler ve Geleneksel Öğretim ile öğrenim gören öğrencilerin akademik başarıları ve programlamaya yönelik tutumları, programlamaya ilişkin öz-yeterlik algıları arasında anlamlı fark bulunamamış ancak her iki grubun e-öğrenmeye yönelik tutumları arasında anlamlı fark saptanmıştır. Öğrencilerin ve dersi yürüten Öğretim Üyesinin Ters Yüz Sınıf Modelinin kullanımına ilişkin görüşlerinin olumlu olduğu saptanmıştır.

- Çakmak, Dilek, *Üniversite Öğrencilerinin Kişisel Gelişim ve Kişisel Gelişim Eğitimlerine Yönelik Algılarının İncelenmesi*, 2016, Yüksek Lisans, 118s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya Üniversitesi.

ÖZET: Kişisel gelişim bir birey için yeterli olunmayan alanlarda, yeterli olabilmek adına değişim süreci başlatılması olarak ifade edilmektedir. Bu değişim sürecinde kişisel gelişim eğitimleri önemli bir rol oynamaktadır. Bu eğitimlerin değişen dünyaya ayak uydurmak, olumlu davranış geliştirmek, kişilere düşünce, davranış ve iç çatışmaları yönetme becerisi kazanmak gibi amaçları bulunmaktadır.

Bu bağlamda öğrencilik döneminde alınan kişisel gelişim eğitimleri, bu becerilerin geliştirilmesinde önemli bir faktör olarak görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin kişisel gelişim eğitimleri ve kişisel gelişim konusundaki algılarını tespit etmektir. Çalışma, Sakarya Üniversitesi İşletme, Teknoloji ve Eğitim Fakültelerinde eğitim gören 572 öğrenci üzerinde anket uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Veriler frekans analizi, Bağımsız Örneklem T-Testi ve Tek Yönlü ANOVA Testi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın genel sonucu olarak, öğrencilerin kişisel gelişim algısı ile kişisel gelişim eğitimleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu, kişisel gelişim algısının cinsiyet ve fakültelere göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Araştırmanın genel sonucu olarak kişisel gelişim eğitimlerinin cinsiyet ve fakültelere göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte bu araştırmada öğrencilerin kişisel gelişim eğitimlerinin faydasına inandıkları ve bu eğitimlerin iş başvurularında etkili olacağını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

- Aslan, Yasin, *Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Affedicilik Özelliği ile Özgüven Düzeyleri Arasındaki İlişki*, 2016, Yüksek Lisans, 156s., Sosyal Bilimler Ensititüsü, Nişantaşı Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma lise son sınıf öğrencilerinin affedicilik özelliği ile özgüven düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma, cinsiyet, algılanan anne baba tutumları, bildirilen ekonomik düzey boyutuyla da ele alınmıştır. Araştırmada elde edilen verilen SPSS 22.00 (Sosyal Bilimler İçin İstatistik) paket programı ile analiz edilmiştir. Araştırma 2015-2016 eğitim döneminde öğrenimini sürdüren farklı okullardan lise son sınıf düzeyindeki 302 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veriler Kişisel Bilgi Formu ile Thompson ve diğerleri (2005) tarafından geliştirilen; Bugay ve Demir (2010) tarafından uyarlanan 18 maddelik Heartland Affetme Ölçeği ve Akın (2007) tarafından geliştirilen 33 maddelik Öz Güven Ölçeği ile elde edilmiştir. Araştırmada öğrencilerin 115'i (%51,3) erkek, 147'si (%48,7) kadınlardan oluşmuştur. Lise son sınıf öğrencilerinin affedicilik etkisini ve özgüven düzeylerini incelemek için bağımsız gruplar için t testi analizi yapılmıştır. Lise son sınıf öğrencilerinin algılanan gelir düzeylerinin, affedicilik ile özgüven düzeylerini üzerindeki etkisini tespit etmek için ANOVA yapılmıştır. Katılımcıların bildirdiği aile tutumlarının affedicilik ve özgüven düzeylerini belirlemek için ANOVA kullanılmıştır. Lise öğrencilerinin affedicilik özelliği ile özgüven düzeyleri arasındaki ilişkiyi tespit etmek için pearson moment korelasyon analizi yapılmıştır. Araştırmada kullanılan Heartland Affetme Ölçeği; Kendini, Başkalarını, Durumu Bağışlama; Öz Güven Ölçeği ise İç Özgüven ve Dış Öz Güven alt testleriyle değerlendirilmiştir. Buna göre cinsiyet farklarının affedicilik ve öz güven düzeyleri ile alt boyutlar üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı anlaşılmıştır. Lise son sınıf öğrencilerinin bildirilen aile tutumlarının başkalarını bağışlama ve durumları bağışlama düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı bununla birlikte kendini bağışlama düzeyinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Tukey Testi sonucunda, bildirilen aile tutumlarından demokratik ve koruyucu aile tutumlarına sahip öğrencilerin daha yüksek kendini bağışlama düzeylerinde olduğu anlaşılmıştır. Bildirilen aile tutumlarının özgüvene etkisi ise anlamlı bulunmamıştır. Lise son sınıf öğrencilerinin affedicilik, kendini bağışlama ve durumları bağışlama düzeyleri arttıkça özgüven düzeyleri, özgüven toplam, iç ve dış alt boyutlarıyla artmaktadır. Öğrencilerin başkalarını bağışlama düzeylerinin ise toplam öz güven (iç ve dış öz güven boyutları da dahil) düzeyleri ile anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Araştırmadaki bu bulgular tartışılmış; kuramsal ve uygulamalı alanlarla ilgili önerilerde bulunulmuştur.

- Sel, Şahin, *Üniversite Öğrencilerinin Beden Memnuniyeti Düzeyleri ile Benlik Saygısı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*, 2016, Yüksek Lisans, 79s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beykent Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma, Üniversitede lisans düzeyinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin, beden memnuniyeti düzeyleri ve benlik saygısı düzeyleri arasında anlamlı fark olup olmadığını incelemeyi amaçlamaktadır. Üniversite öğrencilerinin, beden memnuniyet düzeyleri ve benlik saygısı düzeyleri arasında anlamlı fark olup olmadığı cinsiyet, yaş, anne ve babanın eğitim düzeyi, olumsuz değerlendirilme korkusu ve sosyal görünüş kaygısı değişkenlerine göre incelenmektedir. Bu farklar, öğrencilerin kendi görüşlerine dayanılarak ortaya konulmuştur. Araştırmada, üniversite öğrencilerinin beden memnuniyeti ve benlik saygısının, yaşa, cinsiyete, olumsuz değerlendirilme korkusu ve sosyal görünüş kaygı düzeylerine göre bir farklılık gösterip göstermediği, böyle bir farklılık varsa bu farklılığı oluşturan nedenlerin neler olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırma, tarama modeli ile yapılmıştır. Toplam 290 üniversite öğrencisine Gökdoğan (1988) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ve araştırmacı tarafından üniversite öğrencileri için geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan "Beden Bölgelerinden ve Özelliklerinden Memnuniyet Ölçeği", "Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği", "Rosenberg Benlik Saygısı ölçeği" ve "Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği-Kısa Formu" kullanılmıştır. Üniversite öğrencilerinin beden memnuniyeti ve benlik saygısı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığının araştırıldığı bu çalışmada elde edilen bulgulara göre; beden memnuniyetinin erkeklerde kızlara göre daha yüksek olduğu, üniversite öğrencilerinin beden memnuniyet düzeyleri ile benlik saygısı düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunduğu ortaya konmuştur. Üniversite öğrencilerinde beden memnuniyeti düzeyleri ile olumsuz değerlendirilme korkusu ve sosyal görünüş kaygısı düzeyleri arasında ise ters yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

- Sünbül, Elif Can, *Üniversite Öğrencilerinin Öz-Duyarlık ve Yaşam Doyumu Düzeylerinin Olumlu Sosyal Davranış Eğilimlerini Yordayıcı Rolünün İncelenmesi*, 2016, Yüksek Lisans, 107s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziosmanpaşa Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin olumlu sosyal davranış eğilimleri, özduyarlık düzeyleri ve yaşam doyumu düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma, ilişkisel tarama modelinde desenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu, Orta Karadeniz Bölgesinde yer alan bir ildeki üniversitenin öğrencilerinden oluşturulmuştur. Çalışma grubuna bu üniversitenin fen edebiyat, ilahiyat, mühendislik ve iktisadi ve idari bilimler fakültelerinin ve meslek yüksek okulunun çeşitli bölümlerinde öğrenim gören 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden 384'ü kadın ve 206'sı erkek olmak üzere toplam 590 öğrenci dahil edilmiştir. Bu çalışmada dört farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Birincisi, katılımcıların sosyodemografik bilgilerinin toplanması amacıyla kullanılan Kişisel Bilgi Formu'dur. İkinci olarak, katılımcıların olumlu sosyal davranış eğilimi düzeyini ölçmek için Olumlu Sosyal Davranış Eğilimi Ölçeği (Prosocial Tendencies Measure) kullanılmıştır. Üçüncü olarak, bireylerin özduyarlık düzeyini ölçmek için Öz-duyarlık Ölçeği (Self-compassion Scale) ve son olarak da katılımcıların yaşam doyumu düzeyini belirlemek amacıyla Yaşam Doyumu Ölçeği (The Satisfaction with Life Scale) kullanılmıştır. Veriler SPSS 20 aracılığı ile analiz edilmiştir. Analizler kapsamında güvenirlik analizleri, bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi, Tukey testi, korelasyon analizi ve regresyon analizleri gerçekleştirilmiştir. Analizler sonucunda, kamusal, itaatkar ve gizli olumlu sosyal davranış eğilimleri bakımından cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Erkek katılımcıların kamusal olumlu sosyal davranış eğilimi kadınlara göre daha yüksekken; itaatkar ve gizli olumlu sosyal davranış eğilimi daha düşüktür. Ayrıca özgeci olumlu sosyal davranış ile öz-duyarlığın negatif alt boyutları (aşırı özdeşim, öz-yargılama, yabancılaşma) arasında pozitif ve yüksek düzeyde ilişkilerin olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun yanında özgeci olumlu sosyal davranış ile öz-duyarlık toplam puanı arasında negatif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu bulunmuştur. Araştırmanın sonuçları ilgili

alanyazına dayalı olarak tartışılmıştır. Bu sonuçlar ışığında, alandaki çalışanlara, bu konuyu ileride çalışabilecek olan araştırmacılara, ebeveynlere ve öğretmenlere yönelik öneriler sunulmuştur.

- Eroğlu, İsmail, *Özel Lise ve Devlet Liselerinde Okuyan Ergenlerin Beden İmaj Algılamaları ve Özsaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması*, 2016, Yüksek Lisans, 134s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nişantaşı Üniversitesi.

ÖZET: Beden imajı ve özsaygı ergenlik döneminde her genci az ya da çok etkileyen iki kavramdır. Ergenlikle birlikte bedeni hızlı bir şekilde değişmeye başlayan gençlerde, beden görünümüne verilen önem, bazen aşırıya kaçar ve ergenin yaşam kalitesini etkileyecek düzeye ulaşabilir. Bireyin zihninde, "arzu edilen ideal beden" ile "algılanan beden" arasındaki resmin birbiriyle örtüşmemesi, ergenin kendisiyle ilgili beden imajının olumsuz olarak gelişmesine, ergenin kendisine duyduğu saygının azalmasına, sosyal ilişkilerden uzak durmasına, kendisini yetersiz hissetmesine, kişilik gelişiminde aksaklıklar yaşamasına ve bir takım davranış bozuklukları sergilemesine neden olur. Bu bilgilerin ışığında yapılan bu çalışmada, özel lise ve devlet liselerinde okuyan ergenlerin beden imaj algılarının ve özsaygı düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre nasıl değiştiği belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışma kapsamına İstanbul, Balıkesir ve Çanakkale illerinde lise öğrenimine devam eden 509 (K=257, E=252) öğrenci alınmıştır. Araştırmanın verileri, Coopersmith Özsaygı Envanteri, Vücut Algısı Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılarak elde edilmiştir. Yapılan analizler sonucu öğrencilerin beden imaj puanları ile özsaygı puanları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Seçilen diğer değişkenlerden, öğrencinin okuduğu okul türü, cinsiyeti, sınıfı, ikamet ettiği şehir ve diyet yapmanın öğrencilerin vücut imaj ve özsaygı puanları arasında anlamlı bir farklılık göstermediği, buna karşılık ailenin aylık gelir durumu, düzenli spor yapma ve psikolojik bir rahatsızlığa sahip olmanın vücut imaj ve özsaygı puanları arasında anlamlı düzeyde faklılaştığı tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar literatür bulguları ışığında tartışılmıştır.

- Ben, Sendi, *İstanbul'da Yaşayan Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Anksiyete Düzeyleri ile Beden Algısı Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Sosyal Görünüş Kaygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2017, Yüksek Lisans, 98s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haliç Üniversitesi.

ÖZET: "İstanbul'da yaşayan üniversite öğrencilerinin sosyal anksiyete düzeyleri ile beden algısı, olumsuz değerlendirilme korkusu, sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi" isimli araştırma Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Uygulamalı Psikoloji (Tezli) Yüksek Lisans Programı'nda tez olarak hazırlanmıştır. Türkiye'de, İstanbul şehrinde yaşayan uzaktan eğitim gören ve açık öğretime devam eden üniversite öğrencileri hariç birinci ve ikinci öğretimde eğitimlerine devam eden üniversite öğrencilerinin sosyal anksiyete düzeyleri, kendilerine yönelik beden algıları, başkaları tarafından olumsuz değerlendirilebilme düşüncelerine ve kendi görünüşlerine dair algıları arasındaki olası ilişkileri araştırmak amaçlanmıştır. Araştırma İstanbul'da yaşayan 18-24 yaşları arasında olan 210 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada kullanılmış olan formlar ve ölçekler; Bilgilendirilmiş Onam Formu, Demografik bilgi formu, Liebowitz Sosyal Anksiyete Ölçeği (LSAÖ), Beden Algısı Ölçeği (BAÖ), Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ) ve Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği (ODKÖ) dir. Bulgular: Sosyal Anksiyete Düzeyi ile ODKÖ, SGKÖ ve BAÖ'inden alınan puanlar yükseldikçe bireydeki sosyal anksiyete düzeyinin de arttığı görülmüştür. Aralarında pozitif bir ilişki olduğu yapılan korelasyon analizi sonucunda tespit edilmiştir.

- Sayın, Mine, *Üniversite Öğrencilerinin Öz-Anlayış, Kendini Affetme ve Başa Çıkma Stratejileri Arasındaki İlişkiler Örüntüsü: Bir Yol Analizi Çalışması*, 2017, Yüksek Lisans, 151s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin öz-anlayış ve kendini affetme düzeylerinin başa çıkma stratejilerini yormadaki rolünü test etmektir. Ayrıca, araştırmada, üniversite öğrencilerinin öz-anlayış, kendini affetme ve başa çıkma stratejileri puanları cinsiyet, eğitim görülen fakülte, akademik başarı, gelir düzeyi, anne-baba tutumu ve umut değişkenlerine göre incelenmiştir. Araştırma, ilişkisel tarama modelinde yapılandırılmıştır. Marmara Üniversitesi'nin Eğitim, Fen-Edebiyat, İlahiyat, Teknoloji, Güzel Sanatlar ve Sağlık Bilimleri Fakültelerinde öğrenim gören 478 kadın, 203 erkek, toplam 681 üniversite öğrencisinden veri toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak, Başa Çıkma Stratejileri-Kısa Formu, Dini Başa Çıkma Ölçeği, Öz-Anlayış Ölçeği ve Kendini Affetme Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler, SPSS 21.0 VE AMOS 20.0 programları kullanılarak analiz edilmiştir. Öz-anlayış, kendini affetme ve başa çıkma stratejileri puanlarının demografik değişkenlere göre farklılaşmasını incelemek amacıyla bağımsız gruplar t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA); değişkenler arasındaki ilişkiyi tespit etmek için Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Son olarak, başa çıkma stratejilerinin öz-anlayış ve kendini affetme tarafından açıklanmasına ilişkin bulgular yapısal eşitlik modeli (YEM) ile elde edilmiştir. Araştırma sonucunda, üniversite öğrencilerinin öz-anlayış, kendini affetme ve başa çıkma stratejilerinin bazı demografik özelliklere göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Yapısal eşitlik modeli sonucuna göre, öz-anlayışın planlama, araçsal sosyal destek arama, duyguları dışa vurma, davranışsal uzaklaşma, olumlu yeniden yorumlama ve dine yönelmeyi; kendini affetmenin ise davranışsal uzaklaşma, kabullenme ve negatif dini başa çıkmayı anlamlı bir şekilde açıkladığı tespit edilmiş ve bu değişkenler arasındaki ilişkiler örüntüsünü ortaya koyan modelin uyum indeksi değerlerinin iyi uyum verdiği görülmüştür.

- Demir, Sümeyye, *Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ile Kaygı Düzeyleri ve Yetersizlik Duyguları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2017, Yüksek Lisans, 102s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beykent Üniversitesi.

ÖZET: Bebeklik ve çocukluk döneminde temelleri atılan bağlanma davranışının kişilerin gençlik ve yetişkinlik dönemlerinde kişilik yapılanmalarını belirlemede çok önemli katkısı vardır. Benlik yapılanmasının bir parçası olan kaygı ve yetersizlik duygusunun düzeyi ve kişinin bu duyguları nasıl yönetebildiği ilk bakım veren kişiyle kurulmuş olan bağlanma şekliyle yakından ilişkili olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada da üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ile kaygı düzeyleri ve yetersizlik duyguları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın katılımcılarını 18-25 yaş arası İstanbul'da okuyan üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, İlişki Ölçekleri Anketi, Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetersizlik Duygusu Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) Windows 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır. Ölçeklerden alınan puanlar normal dağılım göstermediği için istatistik değerlendirmelerde nonparametrik testler kullanılmıştır. Bunun için Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki farkı Mann-Whitney U testi ve ikiden fazla grup durumunda parametrelerin gruplar arası karşılaştırmalarında Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiye Spearman Korelasyon Analizi ile bakılmıştır. Araştırmanın sonunda elde edilen bulgulara göre kişilerin güvenli bağlanma stili ile yetersizlik duygusu düzeyi arasında ne-

gatif yönlü bir ilişki varken, saplantılı bağlanma stili ile yetersizlik duygusu arasında pozitif yönde bir ilişki vardır. Bireylerin güvenli bağlanma düzeyleri arttıkça sürekli kaygı düzeyleri düşerken, saplantılı bağlanma düzeyleri arttıkça sürekli kaygı düzeylerinin artmakta olduğu görülmüştür. Bireylerin yetersizlik duygusu düzeyleri arttıkça sürekli kaygı düzeylerinin artmakta olduğu görülmüştür. Erkek öğrencilerin güvenli bağlanma düzeyleri kadın öğrencilerin güvenli bağlanma düzeylerine oranla daha yüksek olurken, kadın öğrencilerin korkulu bağlanma düzeyleri erkek öğrencilerin korkulu bağlanma düzeylerine oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Kadın öğrencilerin cesaretin kırılması düzeyleri erkek öğrencilerin cesaretin kırılması düzeylerine oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Kadın öğrencilerin sürekli kaygı düzeyleri erkek öğrencilerin sürekli kaygı düzeylerine oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin yaşları arttıkça kayıtsız bağlanma düzeyleri artarken, sürekli kaygı düzeylerinin de düşmekte olduğu görülmüştür. Araştırmanın sonunda yer alan tartışma bölümünde bulgulara dayalı olarak araştırmacılara ve alanda çalışan uzmanlara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

6.2. Makaleler

- Dönmez, Ali, *Denetim Odağı, Kendine Saygı ve Üç Değişken: Çevre Büyüklüğü*, Yaş, Aile Ortamı, 1985, Eğitim ve Bilim Dergisi, 10(55), 4-15, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmada üç değişkenin; çevre büyüklüğü, yaş ve demokratik ya da otoriter olarak algılanması bakımından, aile ortamının iki kişilik boyutu, denetim odağı ve kendine saygı duygusu üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Bulgular, çevre büyüklüğünün hem denetim odağı hem de kendine saygı duygusu; yaş ve aile ortamı değişkenlerinin ise yalnızca kendine saygı duygusu üzerinde etkili olduğunu ortaya koymuştur. Çalışma üniversite öğrencileri üzerinde yapılmıştır.

- Güneysu, Sibel - Bilir, Şule, *Gençlerin Kendini Kabul Düzeyini Etkileyen Bazı Etmenler*, 1988, Çocuk Sağlığı ve Eğitimi Dergisi, (3), 59-66, Ankara.
- Güneysu, Sibel - Bilir, Şule, *Üniversite Gençlerinin Kendini Kabul Düzeyine Algılanan Ana-Baba Tutumlarının Etkisi*, 1988, Psikoloji Dergisi, 6(22), 127-133, Ankara.
- İnanç, Batu, *Türk Gençlerinin Öz-İmaj Örüntüsünde Cinsiyetin ve Okuldaki Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Düzeylerinin Etkisi*, 1988, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(2), 71-84, Adana.
- Çuhadaroğlu, Füsun, *Adölesanlarda Özdeğer Duygusu ve Çeşitli Psikopatolojik Durumlarla İlişkisi*, 1989, Düşünen Adam Dergisi, 3(3), 71-75, İstanbul.

ÖZET: Adolesanlarda özdeğer duygusunu incelemek üzere planlan bu çalışmada 15-18 yaşlar arasındaki üç grup ergene psikotik, nörotiik ve kontrol grupları) Rosenberg Selfstern Scale uygulanarak özdeğer duygusunun guruplara ve cinslere göre dağılımı araştırılmıştır. Ayrıca özdeğer duygusunun kendilik kavramının sürekliliği, insanlara güvenme, eleştiriye duyarlılık, depresif duygulanım, hayalperestlik, psikosomatik belirtiler, kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme, tartışmalara katılma derecesi, ana-baba ilgisi, babayla ilişki ve psişik izolasyon ile ilişkileri ve sosyo-demografik faktörlere göre gösterdiği değişkenlikler incelenmiştir. Özdeğer duygusunun her iki hasta grubunda da kontrol grubuna göre daha düşük olduğu, kızlarda bu düşüklüğün daha belirgin olduğu ve psikotiklerde daha fazla

olmak üzere haslık belirtileri gösteren adolesanlarda özdeğer duygusunun yukarıda belirtilen özelliklerle daha fazla ilişkili olduğu bulunmuştur.

- Uzunöz, Ali, *Davranış Analizleri ve Grup Psikoterapileri Derslerini Alan Öğrencilerin Kendilerini Kabul Düzeyleri Açısından Karşılaştırılması*, 1991, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 8(2), 117-128, Ankara.
- Çuhadaroğlu, Füsun, *Adolesanlarda Özdeğer Duygusu ve Fiziksel Hastalıklarla İlişkisi*, 1991, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, (34), 241-245, Ankara.
- Akçamete, A. Gönül, *Üniversitedeki Bedensel Engelli Gençlerin Kendini Kabulle İlgili Yaygın Sorunları*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 25(2), 1992, 447-462, Ankara.
- Mangır, Mine - Kandemir, Fatma, *Onyedi Yaş Grubu Gençlerin Kendini Kabul Düzeyini Etkileyen Faktörler*, 1993, Aile ve Toplum Dergisi, 3(3), 50-57, Ankara.

ÖZET: Araştırmanın amacı, gençlerin kendini kabul düzeylerini ve bu düzeyin sosyo ekonomik düzey, cinsiyet, kardeş sayısı, doğum sırası, aile yapısı, annenin öğrenim düzeyi ve babanın öğrenim düzeyinden etkilenip etkilenmediğini incelemektir. Araştırma, Ankara ilinin alt, orta ve üst sosyoekonomik düzeylerindeki altı lisenin üçüncü sınıfına devam eden on yedi yaş grubundaki gençler üzerinde yapılmıştır. Araştırmaya dahil edilen okullardan her üç sosyo-ekonomik düzeyden ve farklı cinsiyetlerden eşit sayılarda olmak üzere toplam yüz yirmi denek araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırma sonucunda; sosyo ekonomik düzey ile gencin kendini kabul düzeyi arasındaki farkın önemli olduğu, cinsiyet, kardeş sayısı, doğum sırası, aile yapısı ile annenin ve babanın öğrenim düzeyinin gencin kendini kabulü üzerinde istatistiksel olarak önemli bir etki yaratmadığı saptanmıştır. Gençlerin kendini kabul düzeylerini geliştirebilmek için anne-baba ve eğitimcilerin işbirliği içinde çalışmaları, gençlerin fiziksel aktiviteye yönelmeleri ve rehberlik saatlerine önem verilmesi önerilebilir.

- Güngör, Abide, *Lise Öğrencilerinin Özsaygı Düzeylerini Etkileyen Etmenler, 1994, I. Eğitim Bilimleri Ulusal Kongresi Bildiriler*+ kitabı içinde, Milli Eğitim Basımevi, 447-457, Ankara.
- Dereboy, İ. Ferhan - Coşkun, Ayşen - Dereboy, Çiğdem - Turhan, E., *Üniversite Öğrencilerinde Özdeğer Duygusu ve Öz Kavramının Değerlendirilmesi*, 1994, Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi, 2(3), 218-226, Ankara.

ÖZET: Amaç: Birbirine çok yakın ruhsal yaşantıları ölçen Offer Öz imgesi Ölçeği (OÖiÖ) ve Rosenberg Özdeğer Duygusu Ölçeği (RÖDÖ) bugüne dek aynı çalışmada bir arada kullanılmamıştır. Bu yüzden bu ölçeklerle yapılan değerlendirmeler arasında uyuşma olup olmadığı bilinememektedir. Bu çalışmada iki ölçeğin sağlıklı üniversite öğrencilerinden oluşan bir örneklemde skor özelliklerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Yöntem: İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerine araştırma konusu ölçekler uygulanmış, testleri yeterli biçimde dolduran 156 öğrenci (47 kız, 109 erkek) araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Deneklerin yaş ortalaması 20.1 (ss; 1.85) olarak hesaplanmıştır. Bulgular: Deneklerin OÖİÖ skorlarına göre dağılımı incelendiğinde, yaklaşık %17'sinin kesme noktasının üzerinde skorlar aldığı gözlenmiş ve öz kavramlarının olumsuz

olduğu düşünülmüştür. RÖDÖ skorlarına göre yapılan ilk değerlendirmedeyse deneklerin %6'sınm özdeğer duygusunda düşüklüğü gösteren skorlar aldıkları belirlenmiştir. Ancak kesme noktalarının değiştirilmesi durumunda bu oran yükselmektedir. OÖİÖ ve RÖDÖ alt ölçek skorları üzerinde sosyodemografik değişkenler genel olarak belirgin bir etki göstermemişlerdir. Tartışma: İncelenen iki ölçek kendilerini olumsuz değerlendiren öğrenciler için çok farklı oranlar vermektedir. Bunun başlıca nedeni RÖDÖ skorları yorumlanırken özdeğer duygusu düşük öğrencileri belirlemeye yönelik kesme noktasının çok yüksek tutulmasıdır, iki ölçeğin kesme noktalarının aynı yöntemle belirlenmesi, ölçek skorlarına göre yapılan değerlendirmelerin uyuşma içinde olmasını getirmektedir.

- Doğan, Orhan - Doğan, Selma - Çorapçıoğlu, Aytül - Çelik, G., *Aktif Sosyal Etkinliklere Katılmanın Beden İmgesi ve Benlik Saygısına Etkisi*, 1994, Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi, 2(1), 33-38, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin aktif sosyal etkinliklere katılma oranları ve benlik saygısı düzeyleri belirlenmiştir. Yöntem: Spor yapan ve yapmayan öğrencilerin beden imgelen arasında fark olup olmadığı araştırılmıştır. Bulgular: Araştırmaya alınan 697 denekte aktif sosyal etkinliklere katılma %41,3 oranında bulunmuştur. Tartışma; Bu oran erkeklerde, yüksek sosyoekonomik düzeydekilerde, benlik saygısı yüksek olanlarda daha yüksektir. Spor yapan öğrencilerde beden imgesi değerlendirmesi daha iyidir.

- Özen, Dilek Şirvanlı, *Üniversite Öğrencilerinde Kontrol Odağı, Cinsiyet ve Sınıf Değişkenlerinin Beden İmgesinden Hoşnut Olma Üzerine Etkisi*, 1995, Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi, 3(3), 163-167, Ankara.

ÖZET: Amaç: Bu araştırmada Üniversite öğrencilerinin bedenlerinden hoşnut olma düzeyleri incelenmiştir. Çalışmanın amacı, iç kontrol odağına inanan deneklerle dış kontrol odağına inanan deneklerin bedenlerinden aldıkları doyum derecelerinde bir farklılık olup olmadığını ve bu doyumun cinsiyete ve sınıfa göre değişip değişmediğini belirlemek, ayrıca beden imgesi doyumu ile kontrol odağı inancı arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmaktır. Yöntem: Hacettepe Üniversitesinin çeşitli bölümlerinden seçkisiz olarak seçilen 329 denek araştırmaya katılmıştır. Araştırmada Beden İmajı Doyumu Ölçeği ve Rotter İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği kullanılmıştır. Analizlerde kontrol odağı değişkeni üzerinde uç grupları oluşturan toplam 136 deneğin beden imgesi doyum puanları alınmıştır. Bulgular: Elde edilen veriler 2x2x2 faktörlü grup desenine uygun varyans analizi ve Pearson korelasyon tekniği yardımıyla analiz edilmiştir. Bulgular, kızların erkeklere oranla bedenlerinden daha az hoşnut olduklarını göstermiştir. Kontrol odağı ve sınıf değişkenlerinin etkileri anlamlı bulunmamıştır. Ayrıca, araştırmada kullanılan iki ölçeğin puanları arasında -.16'lık anlamlı olmayan bir korelasyon elde edilmiştir. Tartışma: Çalışmanın bulguları ilgili literatür ışığında tartışılmıştır.

- Arslan, S. Halime - İşigüzel, İsmail - Hacıyakupoğlu, Gülhanım - Avcı, Ayşe, *Gözlük Takan Ergenlerde Beden İmajı Doyumu ve Depresyon: Karşılaştırmalı Bir Çalışma*, 1996, Düşünen Adam Dergisi, 9(1), 4-7, İstanbul.

ÖZET: Bu çalışmada amaç, gözlük takmanın ergenlerin beden imajı doyumu üzerine etkisini ve bunun depresyonla araştırmaktır. Çalışmaya Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Göz Hastalıkları Anabilim Dalı polikliniğine başvuran ve şaşılık ya da kırma kusuru nedeniyle gözlük takan 12-18 yaş arasındaki, 57 ergen alınmıştır. Çalışmada Beden imaj, Doyumu Ölçeği (BİDÖ) ve Çocuklar İçin Depresyon Ölçeği (ÇDÖ) kullanılmış; sonuçlar herhangi bir ruhsal ve bedensel hastalığı olmayan 44 ergeninkiyle karşılaştırılmıştır. Sonuçta, gözlük takan ergenlerin BİDÖ puanları takmayanlardan daha düşük, ÇDÖ puanları ise yüksek bulunmuştur. Gözlük takmanın kendileri için sorun yarattığını bildiren ergenlerin BİDÖ puanları, gözlük takmayla ilgili sorun yaşamayanlardan daha düşük, ÇDÖ puanları daha yüksektir. Gözlükle ilgili sorun olarak gözlüğün fizik görünümlerini bozduğunu bildiren ergenlerin BİDÖ puanları, gözlüğün spor yaparken sorun yarattığını ya da alay edilmeye yol açtığını bildiren ergenlerden anlamlı düzeyde düşük, ÇDÖ puanları ise yüksek bulunmuştur. Sonuçlar kaynaklar ışığında tartışılmıştır.

- İşmen, A. Esra - Aydın, Betül, *Duygusal İstismarın Liseli Ergenlerin Kendini Kabul Seviyelerine Etkisi*, 1996, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, (8), 127-134, İstanbul.

ÖZET: Günümüzde çocuk istismarı kavramı çocuğa yöneltilen eylemin türü bu eylemlerin sebepleri ve çocuk üzerindeki etkileri açısından farklılaştığı düşünülen üç boyutta incelenmektedir. Bunlar: Fiziksel istismar - Cinsel istismar - Duygusal istismar'dır. Duygusal istismarı betimlemeye yönelik çalışmalar sonucunda karmaşık ve örtülü yapısından ötürü çeşitli tanım ve kriterler ortaya çıkmıştır. 1983 yılında Indianapolis'de düzenlenen Çocuk ve Gençlerin Duygusal istismarı Konferansında ileri sürülen ve üzerinde fikir birliği sağlanan tanıma göre "Duygusal istismar çocuk ve gençlerin psikolojik olarak kötüye kullanılması; yapılan veya yapılması gerekip de ihmal edilen toplumsal ve bilimsel standartlara göre psikolojik açıdan zarar verici oldukları saptanan davranışlardır. Bu davranışlar yaş, statü, bilgi ve pozisyon gibi özellikler ile çocuk veya gencin üzerinde güç sahibi olan kişi ya da kişiler tarafından gerçekleştirilir. Bu tür davranışlar çocuğun bilişsel, duygusal veya fiziksel işleyişine derhal ya da gelecekte zarar verirler" (Hart, Germain, Brassard, 1987, s.6).

- Ersanlı, Kurtman - İmamoğlu, Osman, *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Kendini-Kabul Düzeylerini Etkileyen Faktörler*, 1997, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10(1), 89-103, Samsun.

ÖZET: Üniversite Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri öğrencilerinin kendini kabul düzeylerine bazı faktörlerin etkisi araştırılmıştır. Bu amaçla araştırma kapsamına alınan üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Bölümü öğrencilerden 120 kız 310 erkek öğrenci random usulle seçilerek araştırmanın örneklerini oluşturulmuştur. Araştırma bulgularına göre cinsiyet, spor kulüplerine üyelik ve yarışmalara müsabık olarak katılmanın kendini kabul düzeyine etkisinin ($p > .05$) de Önemsiz branşın, ailede fert başına düşen gelir durumunun ($p < .05$) ve anne-baba tutumunun ($p < .01$) düzeyinde önemli olduğu sonucuna varılmıştır. Sonuç daha önce yapılmış araştırmaların bulguları ışığında tartışılmıştır.

- Özyürek, Ragıp, *Üniversite Öğrencilerinin Öğrenci Yerleştirme Sınavı'ndaki Puan Türleri ile Kendini Değerlendirme Envanteri'nin Puanları Arasındaki İlişki*, 1998, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2(9), 25-32.

- Karahan, Tevfik Fikret, *Kendini Kabul: Ergenlere Yönelik Bir Araştırma*, 1998, Yaşadıkça Eğitim Dergisi, (56), 26-31, İstanbul.
- Gençdoğan, Başaran, *Üniversite Öğrencilerinin Kendini Kabulle İlgili Yaygın Sorunları*, 1999, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Araştırma Dergisi, (25), 1-16, Erzurum.

ÖZET: Üniversite öğrencilerinin kendini kabul ile ilgili yaygın sorunlarının araştırıldığı bu araştırma, Atatürk Üniversitesinin farklı sekiz fakültesinde öğrenim gören 518 lisans öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Kendini kabul sorunlarını belirlemede "Kendini Kabul Envanteri" kullanılmıştır. On boyutlu kendini kabul envanterinin sekiz alt boyutu araştırmada kullanılmıştır. Bulgular kendini kabul envanteri ile sağlıklı yanıt esasına dayanan ve kişinin kendine ait kişilik özelliğinden memnun ve şikayetçi bulunuşuna göre 14 tane Birinci Derecede 6 tane İkinci Derecede yaygın kendini kabul sorunları saptanmıştır.

- Aktaş, Aliye Mavili, *Psikodrama Yaşantı Grubunun Ergenlerin Kendilerini Algılamalarına Etkisi*, 2000, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi, (6), 179-194, Ankara.
- Koç, Mustafa - Ada, Şükrü, *Üniversite Öğrencilerinin Kendini Kabul Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2002, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, (6), 138 - 156, Erzurum.
- Yaman, Süleyman - Koray, Özlem Cansüngü - Altunçekiç, Alper, *Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik İnanç Düzeylerinin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma*, 2004, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 2(3), 355-366, Ankara.

ÖZET: Öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik algısı, özellikle son yıllarda önem kazanan ve üzerinde araştırma yapılan konulardan birisidir. Herhangi bir konuda öz-yeterlik algısı yüksek olan insanlar, daha başarılı olmakta ve sonuca daha kısa zamanda ulaşma becerisi göstermektedirler. Fen eğitiminde de öğretmenlerin öz-yeterlik inanç düzeylerinin yüksek olması gerek eğitim verdikleri öğrencilerini gerekse kendilerini geliştirmede önemlidir. Bu çalışmada öğretmen adaylarının fen öğretimine yönelik öz-yeterlik inanç düzeylerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, 2002-2003 yaz yarıyılında fen bilgisi öğretmenliği ana bilim dalının farklı sınıf düzeylerinde eğitim gören öğretmen adaylarına öz-yeterlik inanç ölçeği uygulanmıştır. Ayrıca araştırmada mezun olunan lise türü ve cinsiyet bağımsız değişkenler olarak ele alınmıştır. Bu araştırma sonucuna göre, fen eğitimi alan öğretmen adaylarının sınıf seviyeleri artıkça öz-yeterlik inanç düzeylerinin yükseldiği tespit edilmiştir. Ayrıca lise türü ve cinsiyet değişkenlerine göre öğretmen adaylarının öğretmenliğe yönelik öz-yeterlik algısında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

- Bektaş, Dilek Yelda, *Ergenlerde Beden İmgesi Üzerine Bir Çalışma*, Türk Psikolojik 2004, Danışma ve Rehberlik Dergisi, 3(22), 67-75, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmada ergenlerde beden imgesi ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Beden imgesine verilen önem, kilo kontrol davranışını etkileyen faktörler ve en sık kullanılan kilo kontrol yöntemleri incelenmiştir. Yapılan çalışmaların verilerinden yola çıkılarak yeme bozukluğu riski taşıyabilecek bir

risk grubu tanımlanmıştır. Bunun yanı sıra yurt dışında yapılan önleme çalışmalarına değinilmiş ve Türkiye'de yapılabilecek yeme bozukluğunu önleyici çalışmalar için önerilerde bulunulmuştur.

- Doğru, Naime - Peker, Reşat, *Özsaygı Geliştirme Programının Lise Dokuzuncu Sınıf Öğrencilerinin Özsaygı Düzeylerine Etkisi*, 2004, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17(2), 315-328, Bursa.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, özsaygı geliştirme programının lise dokuzuncu sınıf öğrencilerinin özsaygı düzeyleri üzerinde etkili olup olmadığını belirlemektir. Yarı deneysel model uygulanan bu araştırmada, 168 lise dokuzuncu sınıf öğrencisine Lise Öğrencileri Özsaygı Envanteri uygulanarak özsaygı düzeyi düşük öğrenciler belirlenmiştir. Tesadüfi örnekleme yöntemi ile 32 öğrenci belirlenerek, 16 öğrenci deney grubuna, 16 öğrenci kontrol grubuna alınmıştır. Deney grubuna katılan deneklere haftada bir gün 90 dakika özsaygı geliştirme programı uygulanmıştır. Kontrol grubundaki deneklere ise bir uygulama yapılmamıştır. Özsaygı geliştirme programının uygulanmasının sonunda deney ve kontrol grubundaki öğrencilere Lise Öğrencileri Özsaygı Envanteri tekrar uygulanmıştır. Veriler bağımlı ve bağımsız t testi tekniklerinden yararlanılarak çözümlenmiş ve .05 anlamlılık düzeyi esas alınmıştır. Araştırma bulgularının çözümlenmesi sonucunda, deney grubunun ön test ve son test puan farkları ile kontrol grubunun ön test ve son test puan farkları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Ayrıca deney grubunun ön test ve son test özsaygı puanları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Buna karşılık kontrol grubundaki deneklerin ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir.

- Örsel, Sibel - Canpolat, Banu Işık - Akdemir, Asena - Özbay, Haluk, *Diyet Yapan ve Yapmayan Ergenlerin Kendilik Algısı, Beden İmajı ve Beden Kitle İndeksi Açısından Karşılaştırılması*, 2004, Türk Psikiyatri Dergisi, 15(1), 5-15, Ankara.

ÖZET: Amaç: Çalışmada diyet yapan ve yapmayan ergenlerde beden imajı, kendilik algısı ve beden kitle indeksi ilişkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Yöntem: 15-17 yaş arasında değişen 531 lise öğrencisi rastgele örneklem yöntemiyle belirlenen okul ve sınıflardan alınmıştır. Ergenler İçin Kendilik Algısı Profili (EKAP), Beden Bölgesi ve Özelliklerinden Hoşnut Olma Anketi (BBÖHOA), Diyet Yapma Durumu ve ideal beden ağırlığı, demografik bilgilerin yer aldığı anket uygulanmıştır. Dünya Sağlık Örgütü ölçütlerine göre beden kitle indeksi (BKİ) belirlenmiştir. EKAP ve BBÖHOA alt ölçeklerinin puanlarının bağımlı değişken olarak yer aldığı 2 (cinsiyet)* 3 (yaş)* 3 (diyet yapma durumu) faktöriyel düzende çok değişkenli varyans analizi ve diyet yapanlarda yordayan etkenlerin saptanması amacıyla çoklu bileşik regresyon analizi uygulanmıştır. Bulgular: Normal ağırlık grubunda olanların %33'ü, diyet yaptığını belirtmiştir. Kız ergenler daha zayıf beden ideali için diyet yaparken, erkekler daha zayıf ya da daha kilolu beden ideali için diyet yapmaktadır. Diyet yapan gruplarda daha düşük beden imajı ve kendilik algısı saptanmıştır. Kız ve erkeklerde beden imajı doyumunu yordayan ortak değişkenler, fiziksel görünüm ve genel kendilik değeri alanlarıdır. Tartışma: Çalışmamızdaki gerçek beden ağırlığından hoşnut olmama ve daha ince beden ideali olan kız ergenlerin oranının literatürde yer alan sonuçlara yakınlığı dikkati çekmektedir. BKİ ve beden imajı doyumsuzluğunun aksine kendilik algısıyla ilgili alt ölçekler, diyeti yordayan etkenler olarak saptanmıştır. Kendilik algısı ve psikopatoloji alanında yapılan çalışma sonuçları dikkate alındığında, diyet yapanlarda beden imajı, kendilik algısı ve beden ideali arasındaki bağıntının incelenmesi, yeme bozukluklarının psikopatolojisini anlamamıza yardımcı olacaktır.

- Karahan, Tevfik Fikret - Sardoğan, Mehmet Emin - Özkamalı, Eyüp - Dicle, Abdullah Nuri, *Üniversite Öğrencilerinde Nevrotik Eğilimler Kendini Gerçekleştirme ve Okuma Alışkanlığı*, 2005, Kriz Dergisi, 13(1), 23-32, Ankara.

ÖZET: Amaç: Bu araştırmada üniversite öğrencilerinde gözlemlenen nevrotik belirtiler ve kendini gerçekleştirme düzeyleri ile okuma alışkanlığı, cinsiyet ve sınıf düzeyi arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Yöntem: örneklem On-dokuz Mayıs Üniversitesi'nde çeşitli fakültelerde 1. ve 4. sınıflara devam eden toplam 787 öğrenciden oluşmaktadır. Verilerin toplanması amacıyla Özgüven (1992) tarafından geliştirilen Hacettepe Kişilik Envanteri ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde Tek Yönlü Varyans Analizi, t-testi ve LSD tekniklerinden yararlanılmıştır. Bulgular: Araştırmada elde edilen bulgular, okuma alışkanlıklarına göre öğrencilerde gözlenen nevrotik eğilimler arasında anlamlı farklılıkların bulunduğunu; ders kitapları dışında hiçbir yayın izlemeyen öğrencilerde gözlenen nevrotik belirtilerin, diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Araştırmada ayrıca okuma alışkanlıklarına göre öğrencilerin kendini gerçekleştirme düzeyleri arasında anlamlı farklılıkların bulunduğu; felsefi ve ideolojik türdeki yayınları izleyen öğrencilerin kendini gerçekleştirme düzeylerinin diğerlerine göre daha yüksek olduğu, genellikle hiçbir yayın izlemeyen öğrencilerin kendini gerçekleştirme düzeylerinin ise diğerlerine göre daha düşük olduğu saptanmıştır. Cinsiyet ve sınıf değişkenine (birinci ve dördüncü sınıf) göre ise; öğrencilerin nevrotik eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık gözlenmezken, cinsiyete göre öğrencilerin kendini gerçekleştirme düzeyleri arasındaki farkların anlamlı olmadığı ve dördüncü sınıfa devam eden öğrencilerin kendini gerçekleştirme düzeylerinin, birinci sınıf öğrencilerine göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Sonuç: Araştırmada elde edilen bulgular, üniversite öğrencilerinde okuma alışkanlığı ile nevrotik eğilim ve kendini gerçekleştirme düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir.

- Akın, Y. Dilek - Ceyhan, Esra, *Resmi ve Özel Genel Lise Öğrencilerinin Ailelerinden, Arkadaşlarından ve Öğretmenlerinden Algıladıkları Sosyal Destek Düzeyleri Açısından Kendini Kabul Düzeylerinin İncelenmesi*, 2005, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 5(2), 69-88, Eskişehir.

ÖZET: Bu çalışmada, resmi ve özel genel lise öğrencilerinin aileden, arkadaştan ve öğretmenden algılanan sosyal destek düzeylerine göre kendini kabul düzeylerinin farklılık gösterip, göstermediği incelenmiştir. Araştırma, 973 lise öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Kendini Kabul Envanteri Lise Formu ve Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ile toplanılan verilerin analizinde, Faktöriyel Varyans Analizi uygulanmıştır. F istatistiği önemli bulunduğunda Tukey HSD testi kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; özel genel lise öğrencilerinin kendini kabul düzeyleri resmi genel lise öğrencilerinin kendini kabul düzeylerinden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Ayrıca, resmi ve özel genel lise öğrencilerinin, aileden, arkadaştan ve öğretmenden algılanan sosyal destek düzeyleri yüksek olanların, düşük olanlara göre kendini kabul düzeylerinin anlamlı düzeyde yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

- Keskin, Gülseren Ünal - Orgun, Fatma, *Öğrencilerin Öz Etkililik-Yeterlilik Düzeyleri ile Başa Çıkma Stratejilerinin İncelenmesi*, 2006, Anadolu Psikiyatri Dergisi, 7(2), 92-99, Sivas.

ÖZET: Amaç: Öz etkililik-yeterlilik, bireyin davranışları üzerinde etkili olan bilişsel algılama etkenlerinden birisidir. Bireyin belli bir eylemi başarıyla yapma veya olayları kontrol edebilme algısı veya yargısı ya da bireyin belirli bir performans düzeyini başarma kapasitesine ilişkin yargısını da ifade

eder. Bu çalışma, öğrencilerin öz etkililik-yeterlilik düzeylerinin belirlenmesi ve başa çıkma stratejileri ile karşılaştırılması amacıyla yapılmış olan betimsel bir çalışmadır. Yöntem: Araştırma 01-31 Mayıs 2005 tarihleri arasında Ege Üniversitesi Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'ndaki 112 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Veriler üç bölümden oluşan anket formuyla elde edilmiştir. Birinci bölümde kişisel bilgi formu, ikinci bölümde Başa Çıkma Stratejisi Ölçeği (BÇSÖ), üçüncü bölümde Öz Etkililik-Yeterlilik Ölçeği (ÖEYÖ) kullanılmıştır. Veri analizinde, yüzde dağılımları, varyans ve korelasyon analizleri kullanılmıştır. Sonuçlar: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamasının 21.55±3.2, %75,5'inin ekonomik durumunun orta, %44.9'unun yurtta kaldığı, %84.6'smm stresle ilgili herhangi bir toplantıya katılmadığı bulunmuştur. Öğrencilerin genel olarak ÖEYÖ'nin alt boyutlarından yüksek puan aldıkları saptanmıştır. BÇSÖ'nden alınan puanlar cinsiyetlere göre anlamlı farklılık göstermiştir. Araştırmada, ÖEYÖ tüm alt boyutlarından alınan puanlar ile başa çıkma ölçeğinin alt boyutlarından alınan puanlar (SDA alt boyutu hariç) arasında pozitif yönde bir korelasyon olduğu saptanmıştır. Tartışma: Sonuç olarak problem çözümü için gerekli olan yüksek öz etkililik-yeterlilik, daha iyi bir uyumla bağlantılı olan baş etme stratejilerinin kullanımıyla ilişkilidir.

- Sezer, Fahri - İşgör, İsa Yücel - Özpolat, Ahmet Ragıp - Sezer, Mukaddes, *Lise Öğrencilerinin Öz Yeterlilik Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2006, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, (13), 129-137, Erzurum.

ÖZET: Bu araştırma, değişik ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin öz yeterlik algılarını bazı değişkenler açısından incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya farklı okul türlerinden toplam 96 öğrenci alınmıştır. Öğrencilerin öz yeterlik algılarını belirlemek amacıyla 982 yılında Sherer ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş olan ve Gözüm ve Aksayan (1998) tarafından Türkçe'ye çevrilip güvenirlik ve geçerlik çalışması yapılan "Öz Etkilik-Yeterlik Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde t testi ve varyans analizi kullanılmıştır. Apartman katında oturan öğrencilerin öz etkilik düzeyi müstakil (bahçeli) evlerde oturanlardan yüksek çıkmıştır. Sınavla ve yetenekle öğrenci alan okullarda öğrenim gören öğrencilerin öz etkilik düzeyi, genel liselerde öğrenim gören öğrencilerden yüksek çıkmıştır. Öğrencilerin yaşadıkları yer köy, ilçe ve şehir olmasına göre öz yeterlik algıları arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür.

- Yenilmez, Kürşat - Kakmacı, Özlem, *İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Özyeterlilik İnanç Düzeyleri*, 2008, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9(2), 1-21, Eskişehir.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, ilköğretim matematik öğretmenliği öğrencilerinin öz yeterlilik inanç düzeylerini tespit etmektir. Araştırma, İlköğretim Matematik Öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin öz yeterlilik inanç düzeylerinin cinsiyet, öğrenim şekli, sınıf düzeyi, genel başarı ve mezun olunan lise türü değişkenleri açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini 2007-2008 öğretim yılı bahar döneminde Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Matematik Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler arasından rastlantısal olarak seçilen 273 öğrenci oluşturmaktadır. Verilerin toplanması aşamasında öğrencilerin öz yeterlilik düzeyini belirlemek için, Kahyaoğlu ve Yangın (2007) tarafından hazırlanan "Öğretmen Adayı Öz Yeterlilik Ölçeği" kullanılmıştır. Toplanan verilerin analizinde

frekans tabloları, t- testi ve varyans analizinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda; öğrencilerin kendi çabalarıyla gerçekleştirebilecekleri maddelerde öz yeterlilik inanç düzeylerinin yüksek, sadece kendilerinin değil başkalarının da yardımcı olacağı maddelerde öz yeterlilik inanç düzeylerinin düşük olduğu belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlara dayalı olarak öğrencilerin öz yeterlilik inanç düzeylerini yükseltmeye yönelik öneriler geliştirilmiştir.

- Uğurlu, Nezihe - Akın, Hatice, *Muğla Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Beden Benlik Algısı ve Psikolojik Sıkıntı Belirtileri ile İlişkisi*, 2008, Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 11(4), 38-47, Erzurum.

ÖZET: Çalışma Muğla Üniversitesi Muğla Sağlık Yüksek Okulu öğrencilerinde beden benlik algısı ve ruh sağlığının çeşitli değişkenlerle ilişkisini belirlemek amacı ile tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırma evrenini Muğla Üniversitesi Muğla Sağlık Yüksek Okulu'nda öğrenim gören toplam 369 öğrenci oluşturması planlanmış olup, ancak çalışma 350 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik, tek yönlü varyans analizi, t testi, Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır. Çalışmada 8 sorudan oluşan bireysel bilgi formu, 57 sorudan oluşan Çok Yönlü Beden Benlik İlişkileri Ölçeği ve 90 sorudan oluşan Ruhsal Belirti Tarama Ölçeği (SCL-90R) kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre; öğrencilerin beden-benlik algısı ve ruh sağlığı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Bunun yanı sıra, öğrencilerin cinsiyetleri, bölümleri, sınıfları ile beden benlik algısı arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ruhsal belirti gösterme durumu ile öğrencilerin yaş grupları, sınıfları, okullarından memnun olma durumları, baba eğitim durumu, ailenin ekonomik düzeyi arasında anlamlı bir ilişki tespit edilirken, cinsiyet, bölüm, anne eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı saptanmıştır.

- Atik, Deniz - Örten, Tuğba, *İdeal Beden İmgesini Oluşturan Sosyal ve Kurumsal Faktörler ve Bu İdealin Bireyler Üzerindeki Etkileri*, 2008, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 25(1), 17-35.

ÖZET: Günümüzde ideal beden imgesi tanımlanırken zayıf, uzun boy ve gençlik gibi kavramlar öne çıkmaktadır. Toplumda, birçok insanın bu ideal görüntülere sahip olmamasının sonucu olarak, bireylerde kendine güven eksikliği, yeme bozukluklarıyla ilgili hastalıklar, gereksiz estetik cerrahi gibi problemler ortaya çıkmıştır. İzmir'de yapılan bu araştırma ile hedefimiz, toplumsal bir sorun olma potansiyeli taşıyan bu konuda bilgimizi derinleştirmektir. Öncelikle tüketicilerin ideal beden imgeleri hakkındaki görüşleri araştırılmış ve bu ideallerin oluşumunu etkileyen çevresel faktörler incelenmiştir. Ayrıca, bu ideale sahip olmanın veya olamamanın bireyler üzerinde yaratabileceği etkilere bakılmıştır. Araştırma konusu tüketicilerin beden imgeleri hakkındaki düşünceleri, hisleri, arzuları veya endişeleri gibi derin duyguları incelemek olduğu için, katılımcıları kendilerini ifade etmekte özgür bırakan, ucu açık soruların sorulabileceği kalitatif yöntemler kullanılmış; İzmir'de 20-30 yaş arası kadın ve erkek katılımcılarla mülakatlar yapılmıştır. Bulgularda, bir taraftan medya, moda, müzik ve sinema endüstrileri gibi kurumsal faktörlerin, diğer taraftan ise aile, arkadaş, eş gibi sosyal faktörlerin bu güzellik mitinin oluşumunda etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Özellikle moda ve kozmetik sektörleri ince ve genç mitinin oluşumunda büyük rol oynamıştır. Bu sektörler tüketicilere ait olmayı arzu ettikleri bir fantezi dünyası sunmaktadırlar. Moda dergileri ve defileleri ince ve genç kadın görüntüleriyle

doludur. Şöhretli insanlar da bu etkileşimde büyük rol oynarlar. Filmlerde veya televizyon programlarında gördüğümüz ünlüler, sıradan insanların hayranlık duyduğu ideal beden ölçülerine sahiptirler. Sonuç olarak, bu ideale sahip olmak bireylerin kendilerine olan güvenini arttırırken, toplum içinde beğenilmelerini ve tercih edilmelerini sağladığı ortaya çıkmıştır. İlginç bir şekilde, çalışmanın sonuçları eğitim düzeyinin yüksek olmasının dış görünüme verilen değeri azaltmadığını göstermektedir.

- Kaya, Barış - Dönmez, Cengiz, *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Üst Düzeyli Düşünme Becerilerinin Öğretimi ile İlgili Öz Yeterlik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2008, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, (3), 107-122.
- Kapıkıran, Necla Acun - Kapıkıran, Şahin, *Koşulsuz Kendini Kabul Ölçeğinin Türk Üniversite Öğrencileri İçin Geçerliği ve Güvenirliği*, 2010, Kriz Dergisi, 18(1), 33-44, Ankara.

ÖZET: Bu çalışma, Akılcı Duygusal Davranış Terapileri çerçevesinde geliştirilen Koşulsuz Kendini Kabulü Ölçeği'nin Türk üniversite öğrencileri için geçerliğini ve güvenirliğini saptamayı amaçlamaktadır. Yöntem: Araştırmanın katılımcıları, 134'i kız ve 95'i erkek olmak üzere 229 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Ölçeğin geçerliği için, Faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca ölçeğin ayırt edici geçerliğini belirlemek üzere, Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği, Otonomi-Sosyotropi Ölçeği, Kısa Semptom Envanteri kullanılmıştır. Ölçeğin güvenilirliği, Cronbach alfa, test tekrar test ve madde test toplam puan korelasyon katsayılarının hesaplanmasıyla gerçekleştirilmiştir. Bulgular: KKKÖ'nün faktör analizi sonucu ölçeğin iki boyutlu olduğu saptanmıştır. Ölçek toplam varyansın %36.77"sini açıklamaktadır. KKKÖ'nin ayırt edici geçerliği için uygulanan sosyotropi ve kısa semptom envanteri ve fonksiyonel olmayan tutumlar ölçeği puanlarıyla anlamlı düzeyde ilişki kaydedilmiştir. Ölçeğin güvenirliği için gerçekleştirilen Cronbach alfa değeri .76, test tekrar test korelasyonu r=.62 ve madde toplam puan korelasyonları .40-72 arasında değişmektedir. Sonuç: Araştırma verilerinin analizi sonucu Koşulsuz Kendini Kabul Ölçeğinin Türk üniversite öğrencileri için geçerli ve güvenilir şekilde kullanılabileceği sonucuna varılmıştır. Gerek terapi ve danışma sürecinde gerekse koşulsuz kabulün ilişkili olduğu değişkenlerin belirlenmesinde araştırmacılarca kullanılabilir bir ölçektir.

- Aktaş, Aylin - Aştı, Türkinaz Atabek - Bakanoğlu, Emek - Çelebioğlu, Melek, *Bir Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Beden İmgesi Algısının Belirlenmesi*, 2010, İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi, 18(2), 63-71, İstanbul.

ÖZET: Amaç: Bu araştırma; hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin beden imgesi algısını belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak planlandı. Yöntem: Araştırmanın evrenini bir hemşirelik yüksekokulu'nda öğrenim gören tüm öğrenciler (n=482) oluşturdu. Örneklem grubunu ise çalışmaya katılmada istekli ve bilgi vermeyi kabul eden 380 öğrenci oluşturdu. Araştırmada; araştırmacılar tarafından hazırlanan "Bilgi Formu" ve Doğan & Doğan tarafından geçerlik-güvenirlik çalışması yapılan Cronbach Alfa değeri 0.94 olarak bulunan "Çok Yönlü Beden-Self İlişkileri Ölçeği" kullanıldı. Verilerin değerlendirilmesinde, sayısal ve yüzdelik dağılım, korelasyon katsayısı, varyans analizi ve Post-hoc önemlilik testleri kullanıldı. Bulgular: Öğrencilerin beden imgesi ölçek toplam puan ortalaması 202.53±25.03 olarak saptandı. Beden kitle indeksi ve ölçek toplam puanı arasında anlamlı fark olduğu (F=3.56, p=0.03) belirlendi. Özellikle diyet yapan öğrencilerin beden imgesi algısının hiç diyet yapmayan öğrenci grubuna kıyasla anlamlı derecede düşük olduğu görüldü (F=3.72, p=0.01). Ayrıca şimdiki

kilosundan daha ince olmayı isteyen öğrenciler ile şu andaki kilosundan memnun olan öğrenci grubu arasında ölçekten aldığı toplam puan arasında anlamlı farklılık saptandı (F=12.45, p=0.00). Sonuç: Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin beden imgesi algısı puanlarının yüksek olduğu belirlendi. Bu çalışmanın, özellikle gençlerde beden imgesi algısını etkileyen faktörleri anlamaya ve sağlıklı yaşam biçimi davranışları kazandırmaya yardımcı olacağı düşünülmektedir.

- Karaduman, Betül - Emrahoğlu, Nuri, *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Bazı Değişkenler Açısından Fen Öğretimi Öz-Yeterlik İnanç Düzeylerinin ve Sonuç Beklentilerinin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma*, 2011, Türk Fen Eğitimi Dergisi, 8(3), 69-79, Ankara.

ÖZET: Günümüzde eğitim gereksinimine cevap verebilecek bir öğretmenden beklenen öncelikle bilgi okur-yazarı olan bireyler yetiştirmesidir. Öğretmenin hedeflenen niteliklerde bireyler yetiştirebilmesi onun alan bilgisinin yanı sıra bu konudaki motivasyonuna ve kendisine olan inancına bağlıdır. Öğretmenlerin bu inançlarının hangi düzeyde olduğunu ortaya çıkararak; öğretmenlik görev ve sorumlulukları ile ilgili davranışlarını tahmin etmede öz- yeterlik inançlarından yararlanılmaktadır. Öz- yeterlik inancı, bireyin karşılaştığı bir durumla ne kadar baş edebileceğine dair kendisine duyduğu güvendir. Öğretmenlerin öz- yeterlik inançları genel olarak ele alındığında belli bir alanda eğitim verme yeteneklerine yönelik inançlarını tam yansıtmayabilir. Bu yüzden özel alanlardaki öz-yeterlik inançları değerlendirilmelidir. Bu araştırmada sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretimine yönelik öz-yeterlik inançları ve bu inançların hangi değişkenlere göre değiştiği incelenmiştir. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak Riggs ve Enochs tarafından 1990 yılında geliştirilen "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Fen Öğretiminde Öz-Yeterlik İnancı Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda; sınıf öğretmeni adaylarının, kişisel fen öğretimi öz yeterlik inançlarının (KFÖÖİ) ve fen öğretimi sonuç beklentilerinin (FÖSB), sınıf düzeyi, cinsiyet, lise ve alan türüne göre nasıl değiştiği belirlenmiştir. Elde edilen verilere göre KFÖÖİ belirtilen değişkenler açısından anlamlı bir şekilde farklılaşmazken, cinsiyet hariç diğer değişkenlerin FÖSB'ni anlamlı bir şekilde etkilediği ortaya çıkmıştır.

- Akça, Figen - Şahin, Gülçilem - Vazgeçer, Buket, *Üniversite Öğrencilerinin Kendilik Algıları, Gestalt Temas Biçimleri ve Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*, 2011, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 7(1), 18-28, Mersin.

ÖZET: Gestalt Kuramı, temas kavramı üzerine vurgu yapmaktadır. Gestalt kuramına göre temas döngüsünde sürekli engellenmeler yaşayan bireylerde duygusal sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu duygusal sorunlardan biri de kaygıdır. Gestalt yaklaşımına göre "kaygı" sağlıksız kullanılan temas biçimlerinden kaynaklanmaktadır. Alan yazında kaygı ile ilgili yapılmış çalışmalar incelendiğinde, "kendilik algısı" kavramının önemi görülmektedir. Bu bilgiler ışığında, araştırmanın genel amacı, üniversite öğrencilerinin kendilik algıları, Gestalt temas biçimleri ve kaygı düzeyleri ilişkisini incelemektir. Bu genel amaç doğrultusunda, Aksaray Üniversitesi'nde öğrenim gören 290 üniversite öğrencisine Gestalt Temas Biçimleri Ölçeği-Yeniden Düzenlenmiş Formu (GTBÖ-YDF), Sosyal Karşılaştırma Ölçeği (SKÖ) ve Beck Kaygı Envanteri (BKE) uygulanmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkilerin saptanması için uygulanan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi sonucunda, öğrencilerin kendilik algıları, Gestalt temas biçimleri ve kaygı düzeyleri arasında anlamlı ilişkilerin olduğu bulunmuştur.

- Canpolat, Ayşe Meliha - Çetinalp, Zişan Kazak, *İlköğretim II. Kademe Öğrenci-Sporcuların Başarı Algısı ve Öz-yeterlik Düzeyleri Arasındaki İlişki*, 2011, Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi, 13(1), 14-19, Konya.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, ilköğretim ikinci kademe öğrenci-sporcuların öz-yeterlik ve başarı algısı düzeylerini belirlemek ve başarı algısının öz-yeterlik üzerindeki etkisini incelemektir. Çalışmada, 237'sı kız ve 194'sı erkek olmak üzere toplam 431 öğrenci sporcu yer almaktadır. Öğrencilerin öz-yeterlik ve başarı algısı düzeylerini belirlemek için Genel Öz-yeterlik Ölçeği ve Başarı Algısı Envanteri'nin Çocuk versiyonu kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde bağımsız gruplar için t testi, tek yönlü varyans analizi, korelasyon analizi ve çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Sonuçlar, öğrencilerin öz-yeterlik ile başarı algısı alt boyutları arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermiştir. Ayrıca, görev yöneliminin özyeterliğin pozitif ve anlamlı belirleyicisi olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmanın bulguları, öğretmenlerin öğrencilerinin öğrenme, performans ve güdülenmelerini nasıl destekleyebileceklerine ilişkin pratik yöntemler ve öneriler sağlamaktadır.

- Deniz, Mehmet Engin - Arslan, Coşkun - Özyeşil, Zümra - İzmirli, Melek, *Öz-Anlayış, Yaşam Doyumu, Negatif ve Pozitif Duygu: Türk ve Diğer Ülke Üniversite Öğrencileri Arasında Bir Karşılaştırma*, 2012, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12(23), 428-446, Burdur.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, Türkiye ve bazı ülke (İngiltere, Fransa, Polonya, Romanya, İtalya, Brezilya, İspanya, Ukrayna) üniversite öğrencilerinin öz anlayış, yaşam doyumu, negatif ve pozitif duygu özelliklerinin karşılaştırılmasıdır. Araştırmaya Türkiye'den 127 (70 erkek ve 57 kız) ve diğer ülkelerden 122 (52 erkek ve 70 kız) öğrencisi katılmıştır. Araştırmanın istatistiksel analizlerinde t testi, tek yönlü varyans analizi ve Pearson momentler çarpımı korelasyonu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, Türk öğrencilerin öz anlayış ve yaşam doyumu düzeyleri diğer ülkelerdeki öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Türkiye'deki kız ve erkek öğrenciler ile diğer ülkelerdeki kız ve erkek öğrenci grupları karşılaştırıldığında öz anlayış ve pozitif duygu açısından anlamlı düzeyde farklılaşma ortaya çıkmıştır. Türkiye'deki öğrencilerin öz anlayış, yaşam doyumu, negatif ve pozitif duygu korelasyonları, diğer ülke öğrencilerinin öz anlayış, yaşam doyumu, negatif ve pozitif duygu korelasyonlarından daha yüksek ilişki göstermektedir.

- Can, Cemal, *Üniversite Öğrencileri Örnekleminde Kendini Aşkınlık ve Maddiyatçılık İlişkisi*, 2013, Yeni Symposium Dergisi, 51(1), 13-22, İstanbul.

ÖZET: İnsanların mutluluk için maddi çıkarların peşinde koşmasının doğru olup olmadığı öteden beri tartışıla-gelmiştir. Çoğu insan, daha çok mal-mülk sâhibi olmak, daha fazla boş vakit geçirmek veya daha fazla çalışmak konusunda kararsızdır. Son zamanlarda maddiyatçılık ile esenlik arasındaki ilişkiyi inceleyen pek çok araştırma yapılmıştır ve kişilik özelliklerinin maddiyatçılık ve esenlik arasındaki ilişkide önemli belirleyicilerden olduğu gösterilmiştir. Yöntem: Bu çalışmada, 143 üniversite öğrenci Richins ve Dawson'un maddiyatçılık ölçeğini ve Cloninger'in karakter ve mizaç envanterinin alt ölçeği olan kendini aşkınlık alt ölçeğini içeren kapsamlı bir soru formunu doldurdu. Bulgular: Kendini aşkınlık boyutu ile maddiyatçılık puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamasına rağmen, kendini aşkınlık boyutunun alt ölçeklerinden olan kişilerarası özdeşim puanları ile maddiyatçılık puanları arasında olumsuz ilişki gözlenmiştir ($r=-.20$, $p<.05$). Tartışma ve Sonuç: Araştırmanın diğer bir sonucu olarak maddiyatçılık puanları görece yüksek olanların görece düşük empati puanı aldıkları gözlenmiştir ($r=-.22$, $p<.01$).

- Akdoğan, Ramazan - Ceyhan, Esra, *Üniversite Öğrencileri İçin Yetersizlik Duygusu Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Analizleri*, 2014, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 5(41), 117-128, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin yetersizlik duygusunu ölçmeye dönük bir ölçek geliştirmek amaçlanmıştır. Araştırma, 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Anadolu Üniversitesi'nde örgün eğitim alan 1016 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Ölçekte kalacak madde sayısını ve ölçeğin alt boyutlarını belirlemek amacıyla yapılan faktör analizi sonucunda 20 maddeden oluşan üç boyutlu bir yapı ortaya çıkmıştır. Ölçeğe "Yetersizlik Duygusu Ölçeği" (YDÖ), alt boyutlarına ise "Cesaretin Kırılması", "Kendi Değerini Yadsıma" ve "Yararsız Üstünlük Çabası" adları verilmiştir. Analizlerde maddelerin toplam varyansın %43.63'ünü açıkladığı görülmüştür. Ölçeğin Kısa Semptom Envanteri ile .76; Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri ile -.74; Sosyal Karşılaştırma Ölçeği ile de -.66 düzeyinde ilişki gösterdiği belirlenmiştir. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .86, test-tekrar test güvenirliği ise .88 olarak belirlenmiştir. Bulgular, YDÖ'nün üniversite öğrencilerinin yetersizlik duygularını ölçmede geçerli ve güvenilir olduğunu göstermiştir.

- Yılmaz, Mehmet Taki - Yılmaz, Şahin, *Anne Baba Tutumları ve Kardeş Sırasının Üniversite Öğrencilerinin Öz-Anlayışlarının Gelişimine Etkisi*, 2014, OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 4(6), 131-157.

ÖZET: Üniversite öğrencilerinin öz-anlayışları (Self-Compassion) ile anne baba tutumları arasındaki ilişki araştırmanın ana amacıdır. Bu makalede, üniversite öğrencilerinin anne baba tutumları, öz-anlayış gelişimleri ve kardeşlerin doğum sırası (ilk, ortanca, sonuncu) değişkenleri arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunup bulunmadığı ortaya koymaktır. Araştırmanın verileri, nicel veri toplama yöntemlerinden anket yöntemi ile toplanmıştır. Değişkenler arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığını belirlemek amacıyla t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Farklılaşmanın kaynağını belirlemek amacıyla Tukey tekniğinden yararlanılmış ve aynı zamanda farklılaşmanın belirginleşmediği durumlarda da çoklu karşılaştırma testlerinden LSD testi analizi yapılmıştır. En son Öz-anlayış puanları ile Anne Baba Tutumları puanları arasındaki ilişkinin miktarı ve yönünü belirlemek amacıyla korelasyon uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre; (1) Demokratik anne baba tutumu ile üniversite öğrencilerinin öz-anlayışları arasında anlamlı ve pozitif; koruyucu ve otoriter anne baba tutumları ile üniversite öğrencilerinin öz-anlayışları arasında anlamlı ve negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. (2) Demokratik ve koruyucu olarak algılanan anne baba tutumları ile üniversite öğrencilerinin kardeş doğum sırası (İlk, Ortanca, Sonuncu) arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Bulgulara göre ilk çocukların ortanca ve son çocuklara göre anne baba tutumlarını demokratik; sonuncu çocukların da ortanca çocuklara göre anne baba tutumlarını koruyucu algıladıkları saptanmıştır.

- Doğru, Naime, *Özsaygı Geliştirme Programının Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Özsaygı Düzeylerine Etkisi*, 2014, *Deneysel Olarak Sınanmış Grupla Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programları (III. Cilt)* içinde, 261-313, Ankara.
- Yaman, Süleyman, *Ortaokul Öğrencileri İçin Fen Öğrenmeye Yönelik Öz Yeterlik İnanç Ölçeği Uyarlaması Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*, 2016, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17(2), 123-140, Malatya.

ÖZET: Ortaokul öğrencilerinin fen öğrenmeye yönelik öz-yeterlik inanç düzeylerini ölçebilecek, geçerlik ve güvenirlik düzeyi yüksek bir ölçme aracı geliştirmektir. Araştırma metodolojik geçerlik ve güvenirlik çalışmasıdır. Araştırmanın örnekleminde Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) için yedi farklı ortaokulda öğrenim gören ve iki farklı örneklem grubunda yer alan toplam 826 öğrenci yer almaktadır. AFA yöntemi, ölçme aracının üç faktör üzerine kurulabildiğini göstermektedir. DFA sonuçları ile elde edilen uyum indekslerine göre, $\chi 2$ değerleri kabul edilebilir değerlerden düşük çıkmasına rağmen diğer indekslerin yeterli düzeyde uygun olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre CFA sonuçları, üretilen modelin orta düzeyde uygun olduğu anlamına gelmektedir. AFA örnekleminden toplanan verilerin iç tutarlılık güvenirlik katsayısının 0,85; DFA örneklemi için 0,83 olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizinin sonuçları, ölçme aracının üç faktör üzerine kurulmasının mümkün olduğunu göstermektedir. Bu üç faktör "bireysel başarıya yönelik öz-yeterlik", "performansa yönelik öz-yeterlik" ve "sonuca yönelik öz-yeterlik" şeklinde isimlendirilmiştir.

- Özer, Esin, *Mesleki ve Teknik Lise Öğrencilerinde Temel Benlik Değerlendirmesi ve Öz-Düzenleme Arasındaki İlişki*, 2016, Asya Öğretim Dergisi, 4(2), 11-22.

ÖZET: Bu araştırmada, mesleki ve teknik lise öğrencilerinde; temel benlik değerlendirmesi ve öz düzenleme arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Mesleki ve teknik ortaöğretim liseleri; iş, hizmet ve sağlık alanlarında istihdam edilecek, ulusal ve uluslararası meslek standartlarına uygun insan gücünün yetiştirilmesini amaçlayan kurumlardır. Bu kurumlarda; öğrencilere orta öğretim düzeyinde ortak bir genel kültürün kazandırılması, öğrencilerin ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda hem mesleğe hem de yükseköğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlanması amaçlanmaktadır. Anadolu meslekî ve teknik orta öğretim liselerinde, bu amaçlara ilave olarak, öğrencilerin bilimsel ve teknolojik gelişmeleri yakından takip edebilecek düzeyde bir yabancı dili öğrenmeleri hedeflenmiştir. Çalışma grubu, 2015-2016 Eğitim-Öğretim yılı, 1. Döneminde, Ankara'da bulunan, Ostim Mesleki ve Teknik Lisesi'ne devam eden 192 öğrenciden oluşmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak; Temel Benlik Değerlendirmesi Ölçeği ve Öz düzenleme Ölçeği kullanılmıştır. Öz düzenleme becerileri ve temel benlik değerlendirmesi arasındaki ilişkiyi test etmek amacıyla, her iki değişkenin eşit aralık ölçek düzeyinde olması ve normallik varsayımını sağlıyor olmalarından dolayı Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı hesaplanmıştır. Mesleki ve teknik Lise öğrencilerinin öz düzenleme becerileri ile temel benlik değerlendirmesi arasında manidar düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($r=0.263$, $p<0.05$).

- Çankır, Bilal, *Öğrencilerin Öz Yeterlilikleri Değişime Karşı Dirençleri ve Girişimcilik ile Olan İlişkisi*, International Journal of Social Sciences and Education Research, 2(4), 1436–1447, 2016.

ÖZET: Öz-yeterlilik kavramı da ilk kez Bandura tarafından ortaya konulmuştur (Bandura, 1977). Öz yeterlilik inancı (Bandura 1982, 1992, 1993, Zimmerman 2000, Lorig, Chastain, Ung, Shoor ve Holman 1989, Schwarzer, Bassler, Kwiatek ve Schroder 1997, Hackett ve Betz (1981); kişinin, "bir işi yapmak için ihtiyaç duyduğu yetenek ve kabiliyete sahip olduğuna dair inanç" olarak tanımlanmıştır. Değişime karşı olan direnç ise altı temel kaynaktan beslenmektedir (Oreg, 2003): (a) konrol kaybında isteksizlik, (b) bilişsel rijitlik (sert tutum), (c) psikolojik dirençlilik kaybı, (d) değişim sürecinde bulunmaktan duyulan tahammülsüzlük, (e) düşük düzeyde yenilik ve teşvikleri tercih etme ve (f) eski alışkanlıkları bırakmakta isteksizlik. Arıkan (2002)'in belirttiği üzere girişimcilik kavramı Fransızca "entreprendre" kelimesinden türetilmiştir ve Türkçe karşılığı, "üstlenmek" tir. Çalışmanın

amacı 206 yükseköğretim öğrencisinin girişimcilik niyetini ölçerek bu algı ile öz-yeterlilikleri ve değişime karşı aldıkları tutum arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Girişimcilik için Canbaz, Çankır ve Çevik (2013)'in dokuz soruluk, Öz-Yeterliliği ölçmek için Schwarzer ve Jerusalem (1995) tarafından hazırlanıp 1996 yılında Yeşilay, Schwarzer ve Jerusalem tarafından Türkçe'ye uyarlaması yapılan 10 maddelik Genel Öz-Yeterlilik ölçeği ve değişime karşı direnç için Oreg (2003)'in altı soruluk ölçeği Türkçe uyarlaması yapılarak kullanılmıştır.

- Akın, Ahmet - Özen, Yasemin - Akın, Ümran - Ertürk, Kafiye, *Öğrenci Öz-Yeterlik Ölçeğinin Türkçe Formunun Ergenler Üzerinde Geçerlik ve Güvenirliğinin İncelenmesi*, 2016, Sosyal Bilimler Dergisi, 3(6), 607-614, Malatya.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı Rowbotham ve Schmitz (2013) tarafından geliştirilen Öğrenci Öz-Yeterlik Ölçeği'ni Türkçeye uyarlamak ve ölçeğin ergenler üzerinde geçerlik ve güvenirlik analizlerini yapmaktır. Araştırma 293 ortaokul öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Ölçeğin yapı geçerliği için uygulanan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda, orijinal formda olduğu gibi tek boyutta uyum verdiği görülmüştür (x^2= 111.74, sd= 33, RMSEA= .090, GFI= .93, CFI= .94, IFI= .94, SRMR= .059). Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayısı .88 olarak bulunmuştur. Ölçeğin düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayıları .48 ile .73 arasında sıralanmaktadır. Bu sonuçlara göre Öğrenci Öz-yeterlik Ölçeği'nin Türkçe formunun ergenler üzerinde yapılacak araştırmalarda geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak kullanılabileceği söylenebilir.

- Tel, Fatma Dilek - Sarı, Tuğba, *Üniversite Öğrencilerinde Öz-Duyarlık ve Yaşam Doyumu*, 2016, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16(1), 292-304, Bolu.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinde yaşam doyumu ve öz-duyarlık arasındaki ilişkiyi ortaya koymak ve öz-duyarlık düzeyinin cinsiyet açısından farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Araştırma bir devlet üniversitesinde okuyan 1082 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma verilerinin toplanmasında Öz-Duyarlık Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde Korelasyon analizi ve Çok Yönlü Varyans Analizi teknikleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda yaşam doyumu; öz-duyarlığın olumlu alt boyutları olan öz sevecenlik, bilinçlilik ve paylaşımların farkında olma ile pozitif, öz-duyarlığın olumsuz alt boyutları olan öz yargılama, izolasyon ve aşırı özdeşleşme ile negatif ilişkili çıkmıştır. Özduyarlık ölçeğinin bilinçlilik boyutunda erkekler kadınlara göre daha yüksek puan ortalaması almışlardır. Aşırı özdeşleşme boyutunda ise kadın öğrenciler, erkek öğrencilere göre daha yüksek puan ortalaması almışlardır. Bulgular ilgili alan yazını ışığında tartışılmış, gelecek araştırmalara yönelik öneriler sunulmuştur.

- Kapıkıran, Şahin - Yaşar, Metin - Kapıkıran, Necla Acun, *Benlik Saygısı ve Okul Tükenmişliği Arasındaki İlişkide Öz Düzenlemenin Doğrudan ve Dolaylı Rolü*, 2016, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 6(45), 51-64, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, ergenlerin benlik saygısı ve okul tükenmişliği üzerinde öz düzenleme davranışlarının doğrudan ve dolaylı rolünün incelenmesidir. Çalışmanın verileri, 9 ile 12. Sınıfları kapsayan 280 kız 192 erkek olmak üzere toplam 472 lise öğrencisinden toplanmıştır. Öğrencilere,

Benlik Saygısı Ölçeği, Schaufeli, Martìnez, Pinto, Salanova ve Bakker (2002) tarafından geliştirilen Maslach Tükenmişlik Ölçeği, Tuckman, Abry ve Smith, (2002) tarafından geliştirilen Öz Düzenleme Ölçeği uygulanmıştır. Veriler yapısal eşitlik modeli çerçevesinde analiz edilmiştir. Modelin uyum değerleri kabul edilebilir düzeye ulaşmıştır. Sonuçta, öz düzenlemenin, benlik saygısı ile okul tükenmişliği arasında hem doğrudan ve hem de dolaylı rolü olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlar alan yazın kapsamında tartışılmıştır.

- Erol, Murat - Temizer, Dilek Avcı, *Eyleme Geçiren Bir Katalizör "Öz Yeterlik Algısı": Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir İnceleme*, 2016, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 31(4), 711-723, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin genel öz yeterlik algılarını "cinsiyet", "yerleşim yeri", "algılanan anne tutumu", "algılanan baba tutumu" ve "lise eğitimi ve yaşantısı yeterlik algısı" değişkenlerine göre incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu, Ankara ilinde bulunan üniversitelerin çeşitli lisans bölümlerinin birinci sınıfında öğrenim gören 628 öğrenci oluşturmaktadır. Bağımsız değişkenlere ilişkin verilerin elde edilmesinde araştırmacılar tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu, öğrencilerin öz yeterlik algılarına ilişkin verilerin toplanmasında Genel Öz Yeterlik Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler, ikili karşılaştırmalar için t-testi; çoklu karşılaştırmalar için tek yönlü varyans analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, üniversite öğrencilerinin genel öz yeterlik algılarının "yaşamın çoğununun geçirildiği yerleşim yeri", "algılanan anne tutumu", "algılanan baba tutumu" ve "lise eğitimi ve yaşantısı yeterlik algısı" açısından anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği; cinsiyet değişkenine göre ise anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmüştür. Elde edilen bu bulgular doğrultusunda sonuçlar tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

- Tatar, Arkun - Bildik, Tezan - Yektaş, Çiğdem - Hamidi, Fırat - Özmen, Haşim Ercan, *Duygusal Özerklik Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlanması ve Klinik Başvurusu Olmayan Ergen Öğrencilerde Duygusal Özerkliğin İncelenmesi*, 2016, Nobel Medicus, 12(1), 39-48, İstanbul.

ÖZET: Bu çalışmada Duygusal Özerklik Ölçeği'nin (DÖÖ) doğrulayıcı faktör analizi ve madde cevap kuramı kullanımı ile Türkçe'ye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma, İzmir'de farklı sosyodemografik özelliklere sahip dört lisedeki 14-20 yaş arasındaki 600'ü kız, 445'i erkek ve altısı cinsiyet belirtmemiş toplam 1,051 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada veri toplam aracı olarak DÖÖ ve Ana-Baba ve Ergen İlişki Envanteri kullanılmıştır. 20 maddeli DÖÖ, ebeveyni idealleştirmeme, ebeveyne bağımlı olmama, ebeveyni insan olarak algılama ve bireyleşme alt ölçeklerini kapsamaktadır. Ölçeğin içtutarlık katsayısı 0,78 ve Guttman iki yarım test güvenirliği 0,79, üç hafta arayla yapılan test-tekrar test güvenirlik katsayısı 0,65 olarak bulunmuştur. Madde cevap kuramı ile yapılan analizlerde 1, 2, 4, 9, 11 ve 18 numaralı maddelerde iki parametreli modele uyumu gözlenmiştir. 3, 8, 10, 14, 16 ve 19 numaralı maddeler en düşük seviyede madde ayırt ediciliği, 7, 17 ve 18. maddeler düşük, 6, 8 ve 10. maddeler yüksek madde güçlük düzeyi göstermişlerdir. Ölçeğin dört faktörlü yapısının test edildiği Doğrulayıcı Faktör Analizi sonucunda iyi uyum katsayısı 0,81 olarak elde edilmiştir. Ölçeğin Ana-Baba ve Ergen İlişki Envanteri Genel Anlaşmazlık ve Bütünlük alt ölçekleri ile bağıntı düzeyi sırasıyla 0,55 ve 0,48 bulunmuştur. Madde cevap kuramı ile yapılan analizler bu ölçek yapısının bazı sorunlu yönlerini göstermiştir. Bu sonuç,

duygusal özerkliğin çok boyutlu doğasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle ileride duygusal özerkliğin belirleyicileri ve sonuçlarına ilişkin yapılacak çalışmalarda çok boyutlu yapısı dikkate alınmalıdır. Bazı sınırlılıklara karşın, geniş bir Türk öğrenci örnekleminde yapılan derinlemesine yapısal analizler, DÖÖ'nün kullanışlı olduğunu göstermiştir.

- Dalkıran, Oğuzhan - Aslan, Cem Sinan - Eyuboğlu, Ender, *Hentbol Ders Uygulamasında Kendini Değerlendirme Becerisinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması*, International Journal of Science Culture and Sport, 4(1), 291-297, 2016.

ÖZET: Bu çalışma; üniversite öğrencilerinin hentbol dersi uygulama sınav puanları ile kendini değerlendirme yöntemini kullanarak belirledikleri performans puanlarının arasındaki farkları cinsiyet değişkenine göre karşılaştırmayı amaçlamaktadır. Çalışmaya, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören 64 kadın, 89 erkek olmak üzere toplam 153 öğrenci katılmıştır. Katılımcılar cinsiyet değişkenine göre iki gruba ayrılmışlardır. Veri toplama aracı olarak; araştırmacılar tarafından hazırlanan, katılımcıların hentbol dersi uygulama performans puanlarının belirlendiği değerlendirme formu kullanılmıştır. Verilerden elde edilen sonuçlara göre; kadın ve erkek grupların kendini değerlendirme yöntemini kullanarak elde ettikleri puanlar arasında istatistiksel yönden anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Sonuç olarak; kendini değerlendirme açısından erkek grubun kadın gruba göre ders performans puanlarına daha yakın bir değerlendirme yaptıkları saptanmıştır.

- Doruk, Muhammet - Öztürk, Mesut - Kaplan, Abdullah, *Investigation of the Self-efficacy Perceptions of Middle School Students Towards Mathematics: Anxiety and Attitude Factors (Ortaokul Öğrencilerinin Matematiğe Yönelik Öz-yeterlik Algılarının Belirlenmesi: Kaygı ve Tutum Faktörleri)*, 2016, Adıyaman University Journal of Educational Sciences, 6(2), 283-302, Adıyaman.

ÖZET: Bu çalışma ortaokul öğrencilerinin matematik öz-yeterlik algılarını tahmin eden değişkenleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. Nicel araştırma desenlerinden ilişkisel araştırma modelinin kullanıldığı çalışmaya, bir devlet ortaokulunda öğrenim gören 246 öğrenci katılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak Matematik Kaygı Ölçeği, Matematik Öz-yeterlik Algısı Ölçeği, Matematiğe Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen verilere betimsel ve kestirimsel istatistikler uygulanmıştır. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin matematik kaygılarının düşük, matematiğe yönelik tutum ile matematiğe karşı öz-yeterlik algılarının yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin matematik kaygısı, matematiğe yönelik tutum ve matematiğe karşı öz-yeterlik algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin olduğu tespit edilmiştir. Bu ilişkilerin matematik kaygısı ile matematiğe yönelik tutum ve öz-yeterlik algısı arasında negatif yönlü, matematiğe yönelik tutum ile matematiğe karşı öz-yeterlik algısı arasında pozitif yönlü olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin matematiğe karşı öz-yeterlik algılarındaki değişimin büyük bir kısmının (%47) öğrencilerin matematik kaygıları ve matematiğe yönelik tutumları ile açıklanabileceği belirlenmiştir.

- Bakalım, Orkide – Taşdelen - Karçkay, Arzu, *Body Appreciation Scale: Evaluation of The Factor Structure and Psychometric Properties Among Male and Female Turkish University Students (Beden Memnuniyeti Ölçeği: Türk Kadın ve Erkek Üniversite Öğrencilerinde Faktör Yapısı ve Psikometrik Özelliklerinin Değerlendirilmesi)*, 2016, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12(1), 410-422, Mersin.

ÖZET: Beden Memnuniyeti Ölçeği Avalos, Tylka ve Wood-Barcalow (2005) tarafından beden memnuniyetini değerlendirmek için geliştirilmiştir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki kadın ve erkek üniversite öğrencilerinden oluşan örneklem üzerinde Beden Memnuniyeti Ölçeği'nin faktör yapısını incelemektir. Ölçeğin yapı geçerliğini değerlendirmek için, doğrulayıcı faktör analizi (model karşılaştırma analizi) yapılmıştır. 741 üniversite öğrencisi (431 kadın; 310 erkek) üzerinde yapılan analiz sonucunda ölçeğin dört maddesi çıkarılmış iki faktörlü modelinin en uygun olduğu ortaya konmuştur. Ölçüt geçerliği çalışmasında Beden Memnuniyeti Ölçeği ve Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği puanları arasında negatif ve anlamlı korelasyon bulunmuştur. BAS'ın Tükçe versiyonunun yeterli düzeyde iç tutarlılık ve bileşik güvenirliğe sahip olduğu ortaya konmuştur. T-test sonuçlarına göre kadın ve erkeklerin Beden Memnuniyeti Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

- Sun, Erol - Eroğlu, Hüseyin, *Sporun Lise Ögrencilerinin Özgüven Düzeylerine Etkisi, 2016, Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(4), 29–38, Erzurum.

ÖZET: Araştırmanın amacı, sporun lise öğrencilerinin özgüven düzeylerine etkisini belirlmek ve demografik değişkenlerin farklılığını incelemektir. Bu doğrultuda betimsel tarama modelindeki araştırmada veri toplama aracı olarak Akın (2007) tarafından geliştirilen 33 maddelik Öz-Güven Ölçeği Kahramanmaraş Dulkadiroğlu ilçesi içerisindeki devlet liselerinde okuyan 152 kadın 148 erkek, toplam 300 gönüllü katılımcıya uygulanmıştır. Ölçek; içsel özgüven ve dışsal özgüven olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Akın (2007) geliştirdiği ölçeğin güvenirlik değerini ölçeğin bütünü için 0.94, içsel özgüven alt boyutunda 0.97 ve dışsal boyutunda ise 0.87 olarak bulunmuştur. Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde istatistikî yöntem olarak frekans, yüzde dağılımları, ikili gruplar için Independent Samples t testi, çoklu gruplar için (Pearson Product Correlation testi) One Way-ANOVA analizleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; İç ve dış özgüven, toplam özgüven açısından lisanslı sporcu olanlar ile olmayanlar arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$). Lisanslı sporcu olanların tüm boyutlarda daha yüksek değerlere sahip olduğu tespit edilmiştir. Spor yaşı ile dış özgüven arasında anlamlı ilişki bulunurken ($r=.133$, $p<0.05$), spor yaşı ile iç özgüven ve toplam özgüven arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır ($p<0.05$). Sonuç olarak, sporun lise öğrencilerinin özgüven düzeylerine etki ettiği söylenebilir.

- Açıksöz, Semra - Uzun, Şenay - Arslan, Filiz, *Hemşirelik Öğrencilerinde Öz Yeterlilik Algısı ile Klinik Uygulamaya İlişkin Kaygı ve Stres Durumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2016, Gülhane Tıp Dergisi, (58), 129-135, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmada, ilk kez klinik uygulamaya çıkan hemşirelik öğrencilerinde öz yeterlilik algısı ile klinik uygulamaya ilişkin kaygı ve klinik uygulamada algılanan stres durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Tanımlayıcı tipteki çalışma Ekim-Aralık 2012 tarihleri arasında, İstanbul'da bir vakıf üniversitesinin hemşirelik bölümünde öğrenim gören ve klinik deneyimi olmayan 49 gönüllü öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Veriler, klinik uygulama öncesi ve sonrası veri toplama formları, Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri, Pagana Klinik Stres Anketi ve Genel Öz Yeterlilik Ölçeği kullanılarak toplanmış ve bağımlı örneklem t testi, Kruskal Wallis testi, Mann Whitney U testi ve Pearson korelasyon testleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Öğrencilerin ilk klinik günün sonundaki toplam klinik stres anket puanlarının ortalamanın altında olduğu (28.6±8.86) (düşük düzeyde klinik stres yaşadıkları), öz yeterlilik ölçeği puan ortalamalarının yüksek düzeyde olduğu (70.4±7.67) (öz

yeterlilik algılarının yüksek olduğu), öz yeterlilik toplam puanı ile klinik uygulama öncesi ve sonrası sürekli kaygı toplam puanı ve klinik uygulama sonrası durumluk kaygı toplam puanı arasında negatif yönde korelasyon olduğu (p<0.05), öz yeterlilik ölçeği toplam puanı ile klinik stres anketi toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır (p>0.05). Sonuç olarak; öğrencilerin öz yeterlilik algı düzeyleri arttıkça klinik uygulamaya ilişkin kaygı düzeyi azalmakta, öz yeterlilik algısı ile klinik uygulamada algılanan stres arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Klinik becerilerin öğretim ve uygulamasında öğrencilerin kaygısının azaltılması önerilmektedir.

- Caba, Uğur - Pekel, Aydın, *Üniversite Öğrencilerin Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri ile Sporcu Kimlik Algısı Arasındaki İlişki (Vakıf Üniversitesi Örneği)*, 2017, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, (55), 475-482, Elazığ.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı spor bilimleri fakültesi ve beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören ve aktif spor yapan öğrencilerin genel öz yeterlilik düzeyleri ile sporcu kimlik algısı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesidir. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın evrenini; İstanbul ilindeki vakıf üniversitelerinin Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu ve Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri, örneklemi ise basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile belirlenen spor yöneticiliği, antrenörlük eğitimi ve rekreasyon bölümlerinde öğrenim gören ve en az üç yıl spor geçmişine sahip olan (n=333) gönüllü katılımcı oluşturmaktadır. Gönüllülerden sosyodemografik bilgi formunu, Genel öz yeterliliklerini ölçmek için Schwarzer ve Jarusselam (1995) tarafından geliştirilen Aypay (2010) tarafından Türkçe geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapılan genel öz yeterlilik ölçeği ve Brewer ve Cornelius (2001) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması Öztürk ve Koca (2013) tarafından yapılan sporcu kimlik algısı ölçeğini uygulamaları istenmiştir. Elde edilen veriler IBM Spss 22 adlı paket program ile kayıt edilmiştir. İstatistiki işlem olarak Korelasyon ve Regresyon analizi uygulanmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin genel öz yeterlilik ve sporcu kimlik algılarının iyi düzeyde olduğu, genel öz yeterlilik düzeyi ile sporcu kimlik algısı arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu ve genel öz yeterlilik düzeyinin sporcu kimlik algısını yordadığı (etkilediği) tespit edilmiştir.

- Karaduman, Aşkın - Tarhan, Sinem, *Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri ile Özyeterlik Algıları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi*, 2017, Journal of Human Sciences, 14(1), 355-375, Sakarya.

ÖZET: Bu çalışmanın temel amacı, üniversite öğrencilerinin demografik özellikleri (cinsiyet, sınıf, fakülte/yüksekokul, gelir düzeyi ve serbest zaman etkinlikleri) doğrultusunda yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile özyeterlik algıları arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Araştırma ilişkisel bir tarama modelidir. Araştırmanın çalışma grubunu 2014-2015 akademik yılında Bartın Üniversitesi'nin farklı fakültelerinde/yüksekokulunda lisans programlarına devam eden 1. ve 4. sınıf öğrencilerinden toplam 470 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerini Belirme Ölçeği (Coşkun, 2009) ile Genellenmiş Öz-yetkinlik Beklentisi Ölçeği (Jerusalem ve Schwarzer, 1979) kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri yüksek düzeydedir. Yaşam boyu öğrenme eğilimi araştırmanın demografik değişkenleri açısından incelendiğinde cinsiyet, baba mesleği ve serbest zaman etkinlikleri içerisinde yer alan kitap okuma ve televizyon izleme etkinliklerinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu anlamlı farklılığın kızların, babası muhase-

beci olanların, kitap okuyan ve televizyon izlemeyen üniversite öğrencileri lehine olduğu görülmüştür. Araştırma sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinin özyeterlik algılarının da yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Özyeterlik algıları araştırmanın demografik değişkenleri açısından incelendiğinde cinsiyet, fakülte/yüksekokul ve serbest zaman etkinlikleri içerisinde yer alan kitap okumama ve sinemaya gitme etkinliklerinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Anlamlı farklılığın erkeklerin, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin, kitap okumayan ve sinemaya giden üniversite öğrencilerinin lehine olduğu görülmüştür. Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile özyeterlik algıları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

- Salvador, Maria do Céu - Carona, Carlos - Castilho, Paula, *Ergenlerde Öz Eleştiri ve Öz Şefkat: Öz Değerlendirmenin İki Formu ve Psikopatoloji ve Tedavideki Etkileri*, 2017, Türkiye Klinikleri Çocuk Psikiyatrisi Özel Dergisi, 3(2), 132-138.

ÖZET: Birey ile ilişkili farklı yollar farklı ruhsal sonuçlarla bağlantılıdır: utanma ve öz eleştiri çeşitli psikolojik sorunlarla ilişki olabilirken, öz şefkat pozitif gelişim, dayanıklılık ve psikolojik iyilik hali için bir kaynak veya koruyucu faktör olarak yer almaktadır. Şefkat temelli yaklaşımlar son on yılda gelişim göstermesine rağmen, erişkinlerde umut veren sonuçlarla birlikte, ergen psikoterapisine şefkatin entegrasyonu halen tartışmalıdır. Bu makale ergen bağlamında temel duygulanımı düzenleme sistemlerini vurgulayıp, gelişimi ve işlevlerini tanımlayarak insan gelişimi ve psikopatolojideki evrimsel modeli desteklemektedir. Ergen psikopatolojisinin farklı formlarında utanma ve öz eleştiri bir transdiagnostik özellik olarak tartışılmış ve öz şefkati geliştiren süreçler özgül belirli şefkat temelli terapotik modeller altında özetlenmiştir.

- Altınok, Ahmet - Kara, Ahmet, *Beden İmajı ile Psikolojik Belirti Düzeyi ve Kişilerarası Tarz Arasındaki İlişkiler: Alternatif Modeller*, 2017, Düşünen Adam Dergisi, 30(3), 170-180.

ÖZET: Amaç: Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin beden imajları ile psikolojik belirti düzeyleri ve kişilerarası tarzlar arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesidir. Bu amaç doğrultusunda iki model test edilmiştir. Modellerden birinde, beden imajı ile psikolojik belirti düzeyleri arasındaki ilişkide, kişilerarası tarzın aracı etkisi, diğerinde ise beden imajı ile kişilerarası tarz arasındaki ilişkide psikolojik belirti düzeylerinin aracı etkisi test edilmiştir. Yöntem: Araştırmanın çalışma grubunu, 2015–2016 eğitim öğretim yılının ilk döneminde Eskişehir'de bir kamu üniversitesinin çeşitli fakültelerinde lisans öğrenimi gören 250 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcıların yaşları 18 ile 26 arasındadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Beden Algısı Ölçeği, Kişilerarası Tarz Ölçeği ve Kısa Semptom Envanteri kullanılmıştır. Veriler yapısal eşitlik modellemesi kullanılarak analiz edilmiştir. Dolaylı etkilerin anlamlılığının test edilmesi için de Bootstrapping yöntemi kullanılmıştır. Bulgular: Araştırmada, beden imajı ile kişilerarası tarz arasındaki ilişkide, psikolojik belirti düzeyinin tam aracılık etkisinin olduğu, beden imajı ile psikolojik belirti düzeyi arasındaki ilişkide ise kişilerarası tarzın kısmi aracılık etkisinin olduğu belirlenmiştir. Sonuç: Bu çalışma, beden imajının, üniversite gençliği ruh sağlığında önemli bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır.

- Abakay, Uğur - Alıncak, Fikret - Ay, Seda, *Üniversite Öğrencilerinin Beden Algısı ve Atılganlık Düzeylerinin İncelenmesi*, 2017, Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 5(9), 12–18.

ÖZET: Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin beden algısı ve atılganlık düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılan betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın örneklem grubunun 2016-2017 eğitim öğretim yılında Gaziantep Üniversitesinde öğrenim gören 18-26 yaş aralığında 251 (150 kadın, 101 erkek) öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada veri toplamak amacıyla Hovardaoğlu (1992) tarafından Türkçeye uyarlama çalışması yapılan "Beden Algısı Ölçeği" ile Voltan (1980) tarafından Türkçeye uyarlama çalışması yapılan "Rathus Atılganlık Envanteri" kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde SPSS 22.0 programından yararlanılarak t testi, varyans testi ve korelasyon testi kullanılmıştır. Sonuç olarak, araştırma grubunun beden algıları yüksek düzeyde bulunurken, atılganlık puanları orta düzeyde bulunmuştur. Çalışmaya katılan erkeklerin beden algısının kadınlardan daha yüksek olduğu, atılganlık düzeylerinde ise kadınların daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Spor yapma durumu açısından beden algısı ve atılganlık düzeylerinde erkeklerde herhangi farklılık görülmezken, spor yapan kadınların beden algısı puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Düşük gelir durumuna sahip olanların beden algısı puanlarının daha düşük olduğu, kadın ve erkeklerde beden algısı puanlarının arttığı durumlarda atılganlık düzeylerinin azaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

- Dönmez, Özlem - Ramazan, Oya, *Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Aile Katılımına Yönelik Tutumları ile Öz Yeterlilik İnançları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2017, Yıldız Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(1), 29-45, İstanbul.

ÖZET: Bu araştırmada okul öncesi öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumları ile öz yeterlilik inançları arasında ilişki olup olmadığı ve eğitim alınan üniversiteye göre aile katılımına yönelik tutumların ve öz yeterlilik inançlarının farklılık gösterip göstermediği ilişkisel tarama modeli kullanılarak incelenmiştir. Çalışmaya Boğaziçi Üniversitesi'nden 36, Marmara Üniversitesi'nden 39 kişi olmak üzere toplamda 75 okul öncesi öğretmenliği üniversite son sınıf öğrencisi katılmıştır. Veriler, Öğretmen Adayları İçin Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği ve Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çok Boyutlu Öz-Yeterlilik İnançları Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. İstatistiksel analizler sonucunda aile katılımı tutumları ile öğretme öğrenme süreci, iletişim becerileri, aile katılımı, planlama, öğrenme ortamlarının düzenlenmesi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunurken; aile katılımı tutumları ile sınıf yönetimi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Boğaziçi ve Marmara Üniversitelerinin aile katılımına yönelik tutumları arasında Boğaziçi Üniversitesi lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Boğaziçi ve Marmara Üniversitelerinin öz yeterlilik inançları alt boyutları arasındaki farklar ise istatistiksel olarak anlamlı değildir.

- Özbek, Sıtkı - Yoncalık, Melike Taşbilek - Alıncak, Fikret, *Sporcu ve Sedanter Lise Öğrencilerinin Özgüven Düzeylerinin Karşılaştırılması (Kırşehir İli Örneği)*, 2017, Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 2(3), 46-56, Gaziantep, Pdf

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, liseli sporcu öğrenciler ile sedanter öğrencilerin özgüven düzeylerini karşılaştırmaktır. Çalışma, 2016-2017 Eğitim Öğretim Yılı'nda, Kırşehir ilinde, okul ve kulüp takımlarında görev alan 92 sporcu öğrenci ile 87 sedanter öğrenci olmak üzere 179 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak Akın (2007) tarafından geliştirilen özgüven

ölçeği kullanılmıştır. Shapiro-Wilk testi ile sınanan verilerin analizinde, Non-Parametrik testlerden Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır. Elde edilen verilere yapılan analize göre, takım sporu yapanların, bireysel spor yapanlara ve sedanterlere göre özgüven seviyelerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür (p<.05). Sedanter öğrencilerin, sporcu öğrencilere göre, hem içsel hem de dışsal özgüven seviyelerinin daha düşük olduğu sonucuna varılmıştır.

- Çelik, Nur Demirbaş - Tezcan, Fatma, *Ergenlerde Öz-Belirleyicilik ve Yaşamda Anlam İlişkisinde Temel Psikolojik Gereksinimlerin Aracı Rolü*, 2017, Journal of Human Sciences, 14(2), 1558-1570.

ÖZET: Yaşamda anlam anlayışı, yaşamın her döneminde olduğu gibi iyi oluşun bir belirleyicisi olarak ergenlik döneminde de önemli bir noktada yer almaktadır. Bu araştırma lise öğrencilerinin yaşamda anlam anlayışlarını bir motivasyon kuramı olan öz- belirleme bakış açısıyla incelemektedir. Bu araştırmanın amacı, öz belirleyicilik ile yaşamda anlam arasındaki ilişkide temel psikolojik gereksinimlerin aracı rolünün yapısal eşitlik modeli ile test edilmesidir. Araştırmanın çalışma grubu, İstanbul'da lise öğrenimi gören 348 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplamak amacıyla Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği (TPİÖ), Özerk Benlik Yönetimi Ölçeği (ÖBYÖ) ve Yaşamda Anlam Ölçeği (YAÖ) kullanılmıştır. Veriler SPSS ve LISREL 8.8 programı kullanılarak test edilmiştir. Araştırma sonucunda, lise öğrencilerinde öz-belirleme ile yaşamda anlam arasındaki ilişkinin temel psikolojik ihtiyaçların doyumu aracılığıyla sağlandığı bulunmuştur. Bununla birlikte araştırma sonuçları, öz- belirleme ve yaşamda anlam arayışı arasında doğrudan negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Araştırma bulguları ve sınırlılıkları tartışılmış bu bağlamda araştırmacılara yönelik öneriler sunulmuştur.

- Kandemir, Hamza - Dirik, Bayram - Narin, Müslime, *Evde Yaşayan Öğrenci ile Yurtta Yaşayan Öğrencinin Yaşam Doyum Düzeylerinin Yapısal Eşitlik Modeli ile Analizi*, 2017, İş ve Hayat Dergisi, (4), 275-291, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmada evde yaşayan öğrenci ile yurtta yaşayan öğrencilerin yaşam doyum düzeyleri son yıllarda sık kullanılmaya başlanan yapısal eşitlik modeli ile analizi yapılmıştır. Analizin yapıldığı dönem 2015 bahar ders dönemidir. Örneklem olarak belirlenen öğrenci sayısı 208'dir, meslek yüksekokulunda aktif olarak öğrenci sayısı 850'ye yakındır. Öğrencilerin ekonomik durum algısı, fiziksel sağlık algısı, ruhsal sağlık algısı, kişiler arası ilişki algısı, yaşam kalitesi algısı ve kalınan yerden memnuniyet algısı iyi, normal ve kötü olarak ölçülmüş ve frekans dağılımları üzerinden değerlendirilmiştir. Değerlendirme neticesinde bu algıların evde yaşayan öğrencilerin "iyi" değerlendirmeleri daha yüksek çıkmıştır. Evde ve yurtta kalan öğrencilerin olumlu duyguları her iki grup için dört ifade ile, olumsuz duygular ise altı ifade ile likert beşli ölçüm modeli ile ölçülmüştür. Bu ifadelere birinci ve ikinci düzey yapısal eşitlik modeli ile doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmış ve özellikle ikinci düzey DFA analizinde olumsuz duyguların yurtta yaşayan öğrencinin, evde yaşayan öğrenciye göre daha yüksek düzeyde yordadığı anlaşılmıştır. Evde yaşayan öğrenci için olumsuz durumların artmış olması onun yaşam doyumunu çok fazla etkilememektedir.

6.3. Kitaplar

- Mangır, Mine - Alisinanoğlu, Fatma, *Boşanmış Ailelerden Gelen 17 Yaş Grubu Gençlerin Kendini Kabul Düzeylerinin İncelenmesi*, 1993, 63s., Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Fox, Margi G. - Sokol, Leslie, *Gençler İçin Özgüven Geliştirme*, 2015, 216s., Notabene Yayınları, Ankara.

KAPAK ARKA YAZISI: Gençler zaman zaman kendilerini derin biçimde sorgulamakta ve bu sorgulama sonucunda kendini kötü hissetme ardından ben kötüyüm beceriksizim işe yaramıyorum deme eğiliminde olmaktadır. Bu kitapta sözü edilen "kendinden kuşku yolu" ile anlatılan işte bu olumsuz sorgulama durumudur. Genç bir ruh bu durumlarla baş edebilmek için özgüvenini adım adım geliştirmek ve beslemek zorundadır, bunu sağlayamadığında sıklıkla depresyon ve anksiyete sorunları ortaya çıkmaktadır. Bu kitapta endişe ve depresyonla baş etme yanı sıra dikkat eksikliği, hiperaktivite, sosyal kaygı, sınav kaygısı ve yeme sorunlarına kadar uzanan sorunlu durum örnekleri üzerinde durularak çıkış yolları tartışılmıştır. Bu kitap ben dilinde gençlere doğrudan hitap ederek hazırlanmıştır. Gençler için özgüven geliştirme kitabı gençlerle çalışan psikolojik danışman ve rehberlik öğretmenlerine, gençlerle çalışan klinik psikologlara ve psikiyatristlere de yardımcı olabilecek bir kaynaktır. Bu kitap gençlere yönelik hazırlanmıştır, ancak erişkinlerin de kendileri için çıkarabileceği yararlı sonuçlar vardır. Gençlik evresi kişinin kimliğini bulduğu ve bireyleştiği bir dönemdir. Evinde bir genç büyüyen tüm anne ve babalara bu kitabı edinmeleri ve içinde özenle hazırlanmış örnekleri okuyarak benzer durumlarda yeni kimlik geliştiren bireye nasıl yaklaşacakları konusunda bilgilenmelerini öneririz.

7. "Tutum" Teması

"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma" konulu çalışmaların yüz on biri (111) *"Tutum"* teması altında derlenmiştir. Bu çalışmaların yetmiş dördü (74) makale ve otuz altısı (36) tez olarak hazırlanırken kitap türünde yalnızca bir (1) çalışma kaydedilmiştir.

Grafik 32: "Tutum" Teması (111)

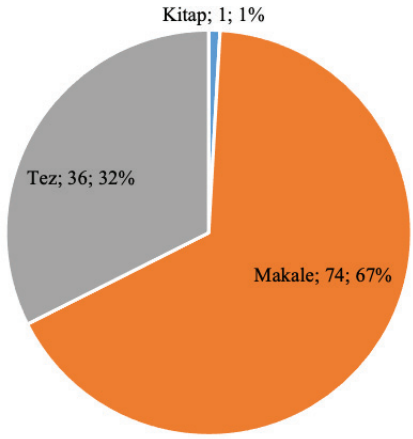

"Tutum" temasına ait eserler dönemsel olarak incelendiğinde toplam eser sayısında periyodik bir artış söz konusudur. Tezler açısından bakıldığında tez türünde eserlerin üretildiği ilk dönem 1980-1999 dönemi olmuştur. Bu dönem öncesinde herhangi bir tez çalışmasına rastlanılamamışken bu dönemde yedi (7) tez çalışmasına erişilmiştir. Diğer yandan müteakip dönemde dört (4) artış, bir sonraki dönemde yedi (7) eser artışı olmuştur. Makaleler açısından bakıldığında ise periyodik bir artış söz konusudur. Bu süreçte özellikle 2000-2009 ve 2010-2017 dönemleri, bir önceki döneme kıyasla belirgin artışın yaşandığı iki dönem olarak kaydedilmiştir. Yine grafik göstermektedir ki alt tema altında verilen makale sayılarının artması aynı zamanda makale türü eser yoğunluğunun da artması demektir. Özellikle son döneme gelindiğinde makale türü sayısı toplam makale sayısından daha fazladır. Dolayısıyla son yıllarda konuya ilişkin çalışmalarda makale türünün öne çıktığı söylenebilmektedir. İlk döneme ait tek eser ise kitap türünde verilmiştir.

Grafik 33: "Tutum" Temasında Dönemsel Dağılım

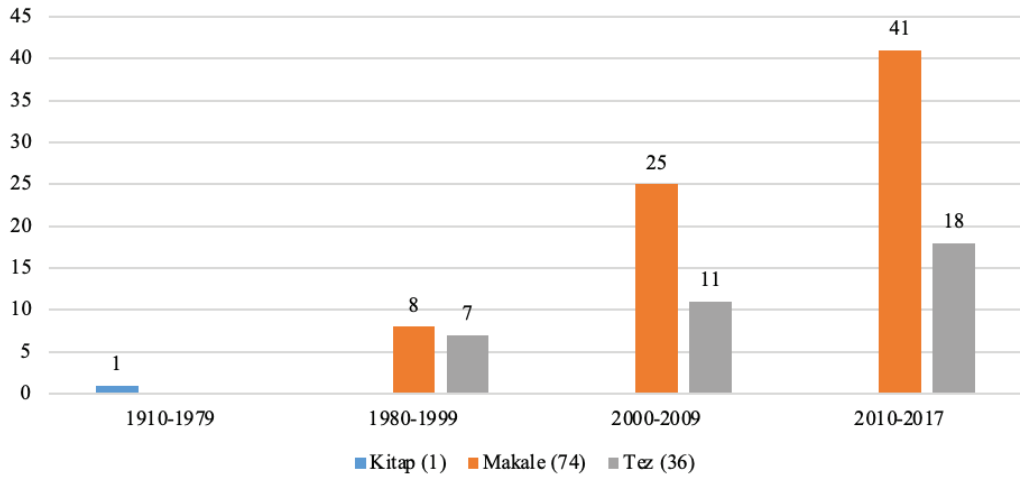

"Tutum" teması içerik olarak incelendiğinde mükemmelliyetçilik, eleştirel düşünme, empatik eğilim, bilişsel esneklik ve tolerans düzeyi ve atılganlık düzeyi en fazla ele alınan konulardır.

Makale yazarlarından Tegin (1990) atılganlık düzeyini cinsiyet ve fakülte değişkenleri açısından ele almış, Aslan ve Akandere (2006) spor yapan ve yapmayan öğrencilerin çeşitli değişkenlere göre atılganlık düzeylerini incelemiş, Bozkurt (1990) atılganlık düzeyi ile beden imajından sağlanan doyum arasındaki ilişkiyi, Öksüz (2004) ise duyguların açılması eğitiminin üniversite öğrencilerinin atılganlık düzeylerine etkisini incelemiştir. Yine makale yazarlarından Oğuzöncül ve ark. (2014) hemşirelik öğrencilerinin empatik eğilim ve empatik beceri düzeyleri açısından, Pirgon (2014) müzik bölümü öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerini bazı değişkenleri açısından, Rehber ve Atıcı (2009) öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerine göre çatışma çözme davranışlarının incelenmesi açısından, Şahin ve ark. (2003) ise öğrencilerin empatik becerilerinin yaşa göre karşılaştırılması açısından ele almıştır. Makaleler açısından en fazla ele alınan diğer bir konu eleştirel düşünmedir. Eleştirel düşünmeyi etkileyen değişkenleri Öz ve Dil (2015) hemşirelik yüksekokulu ve beslenme ve diyetetik bölümü öğrencileri, Eldeleklioğlu, Özkılıç (2008) PDR öğrencileri, Coşkun (2003) din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmen adayları, Ulusoy ve ark. (2016) sağlık yönetimi öğrencileri araştırma örneklemleri ile ele almışlardır.

Tez çalışmaları incelendiğinde altı (6) doktora çalışması ve otuz (30) yüksek lisans çalışması kaydedilmiştir. Doktora çalışmalarının tamamı üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmalarken "Eleştirel Düşünme Becerilerini Geliştirme Programının Lise Öğrencilerinin Otomatik Düşünceleri Üzerindeki Etkisi" (Gültekin, 2013) lise öğrencileriyle yapılmış tek doktora çalışmasıdır.

Yüksek lisans tezleri incelendiğinde ilk dönem ele alınan konular empatik eğilim ve empatik davranış tutumudur (Ergül, 1995; Şimşek, 1995; Ataşalar, 1996; Ünal, 1997). İlgili tezler peş peşe yazılmıştır. Son dönemlerde ele alınan konular ise daha çok bilişsel esneklik (Kardeş, 2017), affetme (Gündüz, 2014), tolerans düzeyi (Güven, 2016), mükemmeliyetçilik (Saya, 2006; Köroğlu, 2008; Güçbilek, 2014; Çarkıt, 2016) konularıdır.

"Tutum" temasına ait tek kitap ise sosyal psikoloji alanında çalışmaları ile bilinen Çiğdem Kağıtçıbaşı tarafından kaleme alınmış "Gençlerin Tutumları: Kültürler Arası Bir Karşılaştırma" (1973) başlıklı çalışmadır.

7.1. Tezler

- Ergül, Hüseyin Fazlı, *Sağlık Meslek Lisesi Öğrencilerinin Benlik Algı Düzeyleri ile Empatik Eğilim ve Empatik Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişki*, 1995, Yüksek Lisans, 99s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, Sağlık Meslek Lisesi öğrencilerinin empatik eğilim ve empatik beceri düzeyleri ile benlik algı düzeyleri, sınıf düzeyleri, mesleği tercih şekli ve bölüm değişkenleri arasında bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Bu amaçla empatik eğilim düzeyleri ve empatik beceri düzeyleriyle ilgili olmak üzere iki grupta alt amaçlar geliştirilerek yanıt aranmıştır. Araştırmaya Diyarbakır ilinde bulunan D.Ü. Tıp Fakültesine bağlı Sağlık Meslek Lisesi'ne devam eden I. ve IV. sınıflardaki 150 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan tüm bireylere Kişisel Bilgi Formu ile birlikte Dökmen'in "Empatik Eğilim ölçeği" ve "Empatik Beceri ölçeği", ayrıca İnanç tarafından Türkçeye çevirisi yapılan "Offer Benlik İmajı Envanteri" uygulanmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda, benlik algı yüksek ve düşük olanların empatik eğilim ve empatik beceri puan ortalamaları karşılaştırılmış, ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı t testi ile sınanmıştır. Bulguların değerlendirilmesinde anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır. Araştırma sonuçlarına göre benlik algı düzeyi düşük olan bireylerin empatik eğilim düzeyleri benlik algısı yüksek olanlara göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Laboratuvar bölümünde okuyan öğrencilerin hemşirelik bölümünde okuyan öğrencilere göre empatik beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur.

- Şimşek, Esin, *Öğretmen ve Öğrencilerin Empatik Tepkileri ile Öğrencilerin Kendilerine Verilmesini İstedikleri Empatik Tepkilerin Karşılaştırılması*, 1995, Yüksek Lisans, 57s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışma öğretmen-öğrenci iletişimini empatik iletişim açısından incelemektedir. Öğretmen ve öğrencilerin empatik beceri düzeylerinin karşılaştırılması, öğrencilerin öğretmenlerden bekledikleri ve öğretmenlerin vermeyi tercih ettikleri empatik tepkilerin uygunluğu ile öğrencilerin verdikleri ve karşıdan bekledikleri empatik tepkiler arasındaki fark araştırılmıştır. Çalışmanın ömeklem grubunu Ankara Kurtuluş ve Cumhuriyet Liseleri'nde öğrenim gören 80 öğrenci (5. Dönem) ve 80

öğretmen oluşturmuştur. Araştırmanın amaçlarına uygun olarak geliştirilen Empatik Beceri Ölçeği-Öğrenci Formu'nun (EBÖ-ÖF) geçerlik ve güvenirlik çalışmaları için 40 kişilik bir öğrenci grubu ile çalışılmıştır. Ölçeğin geçerliğine halihazır geçerlik çalışması ile bakılmış EBÖ-ÖF ve EBÖ-BF'ndan alınan puanlar arasındaki korelasyon katsayısı r=.73 (p<.001) bulunmuştur. Güvenirlik çalışması için 15 gün ara ile test-tekrar test yöntemi uygulanmış ve r=.59 (p<.001) bulunmuştur. Araştırmanın amaçlarına ilişkin verilerin istatistiksel analizinde bağımlı ve bağımsız grupların aritmetik ortalamalarını karşılaştırmada uygulanan t testi kullanılmıştır. Bu işlem sonucu elde edilen bulgulara bakıldığında, öğrencilerin empatik beceri düzeyinin öğretmenlerden yüksek olduğu; öğrencilerin verdikleri empatik tepkilerle karşıdan bekledikleri empatik tepkiler arasında fark olmadığı; öğrencilerin öğretmenlerden bekledikleri empatik tepkileri alamadıkları görülmüştür. Yerli ve yabancı literatürde işaret edildiği üzere öğretmen ve öğrenci arasındaki zayıf iletişim düşük verim, başarısızlık, devamsızlık, psikolojik sıkıntılar gibi sorunlara yol açmaktadır. Bu araştırma ile böyle bir aksaklığa dikkat çekilmiş ve bu tip çalışmaların daha geniş ömeklemler üzerinde yapılarak, okullara bu sorunun giderilmesine yönelik "İletişim Eğitim Programları" konulması önerilmiştir.

- Ataşalar, Jale, *Üniversite Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeylerine Cinsiyet ve Yaşlarına Göre Kendini Açma Davranışları*, 1996, Yüksek Lisans, 168s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada empatik eğilim düzeyleri farklı üniversite öğrencilerinin cinsiyete ve yaşa göre kendini açma davranış düzeyleri incelenmiştir. Araştırmanın bağımlı değişkeni olan kendini açma düzeyini ölçmek için Selçuk (1988) tarafından geliştirilen Kendini Açma Envanteri; bağımsız değişkeni olan empatik eğilim düzeyi için Dökmen (1988) tarafından geliştirilen Empatik Eğilim Ölçeği kullanılmıştır. Üniversite Öğrencileri, cinsiyet ve yaşa ilişkin bilgileri Empatik Eğilim Ölçeği'nde ayrılan yere işaretlemişlerdir. Bu araştırma, 1995-96 güz döneminde Hacettepe Üniversitesi Mühendislik, Eğitim ve Güzel Sanatlar Fakültelerinin çeşitli bölümlerinin 1. ve 4. sınıflarında okuyan 289 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Denencelerin sınanmasına ilişkin öğrenci grupları arasında anlamlı düzeyde bir fark olup olmadığını saptamak amacıyla iki yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Sonucun anlamlı çıktığı durumlarda farkın hangi gruplar arası farktan kaynaklandığını bulmak amacıyla bağımsız örneklem gruplarına uygulanan t- testi kullanılmıştır. Araştırmada hata payı 0.05 olarak alınmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir: 1. Cinsiyetleri ve empatik eğilim düzeyleri farklı üniversite öğrencilerinin toplam, konulara ve bireylere göre açılma düzeyleri arasında ortak etki açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Diğer taraftan yüksek empatik eğilim düzeyine sahip olan üniversite öğrencilerinin düşük empatik eğilim düzeyine sahip olanlara göre toplam, konulara ve bireylere göre açılma konusunda IH kendilerini daha fazla açtıkları saptanmıştır. Aynı zamanda kız üniversite öğrencilerinin okul konusunda erkeklere göre daha fazla açıldıkları bulunmuştur. Açılman kişiler boyutunda ise kız üniversite öğrencileri erkeklere göre psikolojik danışmana kendilerini daha fazla açmaktadır. 2. Yaşları ve empatik eğilim düzeyleri farklı üniversite öğrencilerinin, toplam, konulara ve bireylere göre açılma düzeyleri arasında ortak etki açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Yaşları 20'den fazla olan üniversite öğrencilerinin düşünce ve görüşler konusunda açılma düzeyleri, yaşları 17-19 arasında olan üniversite öğrencilerine göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Diğer taraftan yaşları 20-22 arasında olan üniversite öğrencilerinin cinsellik konusunda açılma düzeyleri, yaşları 17-19 arasında olan üniversite öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca 20-22 yaş grubunda olan üniversite öğrencilerinin anneye açılma düzeyleri diğerlerine göre

anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Bunun yanı sıra 23 ve daha fazla yaşa sahip olan üniversite öğrencilerinin psikolojik danışmana açılma düzeyleri diğer yaş gruplarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

- Kaya, Hülya, *Üniversite Öğrencilerinde Eleştirel Akıl Yürütme Gücü*, 1997, Doktora, 105s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi.

ÖZET: Araştırma, İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin eleştirel düşünme gücünü ve eleştirel düşünme gücünü etkileyen etkenleri belirlemek, bulgular doğrultusunda öneriler getirmek ve ileride konuyla ilgili yapılacak araştırmalara kaynak oluşturmak amacı ile tanımlayıcı ve ilişki arayıcı bir alan çalışması niteliğinde planlanmıştır. Araştırmanın örneklemini İstanbul Üniversitesi'nin Fen, Sağlık, Sosyal ve Mühendislik Bilimlerinin dördüncü sınıfında öğrenim görmekte olan tabakalı rastlantısal örneklem yoluyla seçilen 244 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın verileri, literatür ışığında geliştirilen bilgi formu ve eleştirel düşünme gücünün ölçülmesinde yaygın olarak kullanılan Watson-Glaser Eleştirel Akıl Yürütme Gücü Ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Veriler yüzdelik, varyans analizi, Tukey HSD testi, t-testi gibi istatistiksel yöntemler kullanılarak değerlendirilmiş ve literatür ışığında tartışılmıştır. Araştırmada öğrencilerin eleştirel düşünme gücü puan ortalaması 59.29+7.28 olup, orta düzeyde yoğunlaşmaktadır. Öğrencilerin eleştirel düşünme gücü ile yakın ilişkisi olan bireysel özellikleri ve sorunların çözümünde kullandıkları yaklaşımlar incelendiğinde öğrencilerin kendilerini yeterince tanımadıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin bireysel özellikleri ve sorunların çözümünde kullandıkları yaklaşımlara göre eleştirel düşünme gücü incelendiğinde yalnızca risk alan ve kendini araştırıcı olarak tanımlayanların eleştirel düşünme gücü arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuş, insancıl, adil olma, düşünmeye değer verme, sorumluluk üstlenme, kendine güvenme, sorun hakkında bilgi edinme, deneyimi ve farklı seçenekleri dikkate alma vb. özelliklerde anlamlı farklılık bulunmamıştır. Özetle, İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin eleştirel düşünme gücünün orta düzeyde olduğu görülmüş gerek politikalar gerek yükseköğretim kurumları, öğretim elemanları ve öğrenciler açısından konunun gereken önemle ele alınması, ilgili girişimlerin, çalışmaların başlatılmasının zorunluluk olduğu sonucuna varılmıştır.

- Ünal, Gülten, *Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Eğitimi Alan Öğrencilerin Empatik Eğilimlerinde Gözlenen Değişmeler (Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği)*, 1997, Yüksek Lisans, 63s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.

ÖZET: Psikolojik danışma ve rehberlik mesleğini; psikolojik sağlığı onarma ve güçlendirmeyi amaçlayarak, bireylerin kendilerini ve kişiliklerini daha iyi anlamaları, karşılaştıkları duygusal, sosyal problemlerin çözümünde; bireylerin ilgi yetenekleri doğrultusunda potansiyellerine en uygun çözümü getirmeleri için uzman kişilerce bireye ya da bireylere yapılan psikolojik yardım olarak tanımlayabiliriz. Tüm bunları danışman birtakım danışma tekniklerini kullanarak başarılı bir şekilde gerçekleştirebilir. Bu tekniklerden bir tanesi de danışmanın danışma sürecinde empati kurabilme başarısıdır Empati bir kişinin kendisini karşısındaki kişinin yerine koyarak olaylara onun bakış açısıyla bakması, o kişinin duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlaması, hissetmesi ve bu durumu ona iletmesi sürecidir. İşte bu derece önemli olan empatiyi psikolojik danışma yönünden, özellikle de psikolojik danışman yetiştiren bir yükseköğretim kurumunda incelenmesi araştırmanın temel konusunu oluşturmaktadır. Bu araştırma için S.Ü. Eğitim Fakültesi PDR bölümü 1. 2. 3. ve 4. sınıflara Üstün Dökmen'in

geliştirdiği Empaiik Eğilim Ölçeği uygulanarak öğrencilerin empatik eğilimleri tespit edilmiştir. Çeşitli değişkenler açısından incelendiğinde ortaya çıkan sonuçlardan bazıları şöyle özetlenebilir: 1. PDR anabilim dalında okuyan öğrencilerin yaklaşık yarısı genel lise, dörtte biri ise imam hatip lisesi mezunlarıdır. 2. Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi PDR Anabilim dalı öğrencilerinin büyük çoğunluğu gördükleri öğrenimden memnundurlar. 3. Genel lise çıkışlı öğrenciler arasında 'başka bir bölümde öğrenim görmeyi' isteyenlerin oranı, diğer ortaöğrenim kurumu kaynaklı öğrencilerden daha yüksektir. 4. Bütün sınıflarda öğrenim gören öğrenciler arasında kız öğrencilerin empatik eğilim düzeyleri, erkek öğrencilere kıyasla önemli ölçüde yüksektir. 5. Öğrencilerin mezun olduğu ortaöğretim kurumu açısından empatik eğilim düzeyleri incelendiğinde, genel lise mezunu öğrencilerin diğer gruplardan daha olumlu düzeyde bulundukları söylenebilir. 6. Bölümünü benimseyememiş ve bölüm değiştirmeyi çok isteyen öğrencilerin empatik eğilim düzeyleri diğer gruplardan belirgin düzeyde düşüktür. 7. PDR anabilim dalı öğrencilerinin bu bölümde öğrenim görmeye başladıkları ilk yıl içinde empatik eğilim düzeyleri en düşük seviyede gözlenmiştir. Buna karşılık aynı öğrencilerin söz konusu özelliği her geçen yıl daha olumlu bir noktaya doğru ilerleme göstermektedir.

- Gemi, Abdulbaki, *Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Atılganlık Düzeyini Etkileyen Bazı Faktörler*, 1997, Yüksek Lisans, 53s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uludağ Üniversitesi.

ÖZET: Araştırmanın amacı, 1995-1996 öğretim yılında lise son sınıf öğrencilerin atılganlık düzeyini etkileyen bazı faktörleri incelemektir. Bu faktörler Kişisel Bilgi Toplama Formu'nda belirtilmiştir. Araştırmanın evreni Bursa ilinin gündüz öğretim yapan normal lise son sınıf öğrencileridir. Örneklemi ise Bursa Atatürk Lisesi, Bursa Cumhuriyet Lisesi, Bursa Hürriyet Lisesi, Bursa Malcılar Lisesi, Bursa Osmangazi Lisesi'nden 107 kız ve 93 erkek öğrenci ile sınırlandırılmıştır. Bütün denekler lise son sınıf öğrencisi olup, yaşlan 17 ile 20 arasında değişmektedir. Araştırmaya katılan deneklere bir "Kişisel Bilgi Toplama Formu" ile "Rathus Atılganlık Envanteri" uygulanmıştır. Araştırmada tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Araştırmanın verilerine uygun analiz sonuçları; cinsiyetin, hazırlanan üniversite giriş programlarının, ilkokul-ortaokul mezuniyet derecesinin, sosyo kültürel etkinliklere katılma derecesinin, arkadaşlık hayatından memnuniyet derecesinin, aile içinde bireyin kişisel kararlarına güven derecesinin, bireyin kendisini fiziksel olarak beğenme derecesinin, karşı cinsle ilişkilerde memnuniyet derecesinin, kişinin çoğu yaşamını geçirdiği yörenin nüfus büyüklüğünün, ailedeki çocuk sırasının, anne-babanın eğitim durumu ile ailenin aylık ortalama gelirinin bireyin atılganlık düzeyinde etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Bireyin aylık harçlığının yeterlilik derecesi ile anne-babasının sağ-ölü olmasının atılganlık düzeyini etkilemediği bulunmuştur. Yukarıdaki bulgular ışığında atılganlığı etkileyen bu faktörlerin diğer meslek ve eğitim kuruluşlarındaki bireylere de uygulanması ve bu alanda yeni çalışmaların yapılması gerekmektedir. Bu sonuçlar yalnızca gündüz eğitim yapan lise son sınıf öğrencilerini genellenebildiği için, Anadolu, Fen Lisesi ve Meslek Lisesi öğrencileri üzerinde de bu faktörlerin atılganlık düzeylerini etkileyip etkilemediğine bakılması gerekir. Atılganlık düzeyi düşük olan bireylere atılganlık eğitimi uygun görülmüştür. Atılganlığı etkileyen başka faktörlerin de olduğu önceki araştırmalarda ele alınmıştır. Bu konuda yapılacak araştırmalar bireyin atılganlık düzeyinde etkili olan diğer değişkenlerde ele alınabilir.

- Yılmaz, Ali, *Lise Öğrencilerinin Benlik Tasarımları ve Kendini Açma Davranışları ile Demokratik Tutumları Arasındaki İlişki*, 1998, Yüksek Lisans, 121s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada, genel lise öğrencilerinin benlik tasarımları ve kendini açma davranışları ile demokratik tutumları arasındaki ilişki araştırılmış, ayrıca benlik tasarımı, kendini açma davranışı ve demokratik tutum düzeylerini etkileyen çeşitli değişkenler karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Araştırmada genel lise öğrencilerinin benlik tasarımı ve kendini açma davranışları ile demokratik tutumları arasındaki ilişki düzeyi incelenmiştir. Buna ilaveten her üç özellik üzerinde etkili olan yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi, anne ve babanın öğrenim durumu ile ailenin ekonomik durumları bağımsız değişken olarak ele alınmıştır. 1996-1997 yılı itibariyle Konya ili Selçuklu, Meram, Karatay ve Karapınar ilçeleri genel liselerinde öğrenim görmekte olan 15741 öğrencinin yaklaşık %5'lik bir kısmı olan 882 öğrenci, oransız küme örnekleme yöntemiyle seçilerek araştırma örneklemini oluşturmuştur. Örneklemede liselerin bulundukları çevreler göz önüne alınarak bir seçim yapılmış ve her türlü sosyo-ekonomik düzeydeki lise öğrencisi örnekleme alınmaya çalışılmıştır. Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla Feriha Baymur'un geliştirdiği "Benlik Tasarımı Ölçeği", Ziya Selçuk'un geliştirdiği "Kendini Açma Envanteri" ve araştırmacı tarafından uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanan "Lise Öğrencilerinin Demokratik Tutumları Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmanın alt problemleri doğrultusunda, ölçeklerden elde edilen bilgiler üzerinde aritmetik ortalama, frekans dağılımı işlemleri 100 gerçekleştirilmiştir. Alt problemin özelliğine göre, korelasyon tekniği, ikili gruplarda Z testi, ikiden fazla gruplarda F tekniği, F tekniği sonucunda anlamlı farklılıkların bulunduğu gruplarda ise ikili karşılaştırmalarda T testi uygulanmıştır. Bu uygulamalardaki istatistiki işlemler bilgisayar ortamındaki paket programda gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmada alt problemler doğrultusunda elde edilen bulgular aşağıda özetlenmiştir. 1-Genel lise öğrencilerinin benlik tasarımı düzeyleri ile demokratik tutum düzeyleri arasında oldukça yüksek bir ilişki bulunmaktadır. 2-Genel lise öğrencilerinin kendini açma toplam puanları ile demokratik tutum düzeyleri arasında güçlü bir ilişki bulunmaktadır. 3-Cinsiyet değişkenine göre, benlik tasarımı, kendini açma ve demokratik tutumlar yönünden kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha üstün oldukları gözlemlenmiştir. 4-öğrencilerin öğrenim gördüğü sınıf düzeylerinin, onların benlik tasarımı, kendini açma davranışı ve demokratik tutum düzeyleri üzerinde etkisinin bulunmadığı görülmüştür. 5-Öğrencilerin annelerinin öğrenim seviyesi yükseldikçe, benlik tasarımı, kendini açma davranışı ve demokratik tutum düzeyleri de yükselmektedir. 6-Öğrencilerin babalarının öğrenim seviyesi yükseldikçe, benlik tasarımı, kendini açma davranışı ve demokratik tutum düzeyleri de yükselmektedir. 7-Öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumu iyileştikçe, benlik tasarımı, kendini açma davranışı ve demokratik tutum düzeyleri de yükselmektedir. Bu sonuçlardan yararlanarak öğrencilerin daha olumlu benlik tasarımı, kendini açma davranışı geliştirebilmelerine ve daha demokratik bireyler olabilmelerinde etkili olabileceği beklenilen öneriler verilmiştir.

- Özüberk, Duran, *Feuerstein'in Aracılı Zenginleştirme Programı Temel Alınarak Hazırlanan Programın Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Becerilerine Etkisi*, 2002, Yüksek Lisans, 71s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışma, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik Feuerstein'in Aracılı Zenginleştirme Programı temel alınarak hazırlanan programın, lise birinci sınıf öğrencilerinin eleştirel düşünme becerilerine etkisini sınamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma bir deney ve bir kontrol grubu modeline göre planlanıp, uygulanmıştır. Çalışma lise birinci sınıf öğrencileri üzerinde uygulanmıştır. Araştırmada, 20 deney ve 20 kontrol grubu olmak üzere toplam 40 öğrenci ile çalışılmıştır. Feuerstein'in Aracılı Zenginleştirme Programı temel alınarak eleştirel düşünmeyle ilgili 14 etkinlikten oluşan bir program hazırlanıp, 20 saatlik bir süreyle deney grubu üzerinde uygulan-

mıştır. Diğer taraftan, kontrol grubu üzerinde herhangi bir işlem yapılmamıştır. Araştırmada ölçme aracı olarak Watson-Glasser Eleştirel Akıl Yürütme Gücü Ölçeği kullanılmıştır. Test, eleştirel akıl yürütme gücünü, Çıkarsama, Varsayımların Farkına Varma, Tümdengelim, Yorumlama ve Karşı görüşlerin değerlendirilmesi olmak üzere beş alt boyutta ele almaktadır. Ön test ve son testlerde elde edilen veriler üzerinde t testi analizi yapılmıştır. Araştırma süreci sonunda elde edilen bulgular, öğrencilerin eleştirel düşünme yeteneklerini geliştirmeye yönelik olarak hazırlanan programın, öğrencilerin eleştirel düşünme yeteneklerinin Varsayımların farkına varma boyutu üzerinde etkili olduğunu, ölçülen diğer boyutlar açısından ise etkili olmadığını ortaya koymuştur.

- Dayıoğlu, Seçil, *A Descriptive Study on The Critical Thinking Levels of The Students at The Unit of English Preparatory School at Hacettepe University (Hacettepe Üniversitesi İngilizce Hazırlık Okulu Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Düzeyleri Üzerine Betimleyici Bir Araştırma)*, 2003, Yüksek Lisans, 146s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Orta Doğu Teknik Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmada, Watson-Glaser Eleştirel Akıl Yürütme Gücü Ölçeği, bilgi formu ve İngilizce Yeterlilik Sınavı veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Belirtilen eleştirel akıl yürütme gücü ölçeği 300 öğrenciye ulaştırılmış, fakat ancak 193 öğrenci testi cevaplayıp geri getirmiştir. Elde edilen veriler, SPSS programıyla analiz edilmiştir. Çıkan sonuçlara göre, öğrencilerin eleştirel düşünme düzeyleri orta düzeydedir (M = 60.6). Öğrencilerin bölümlerinin bilim alanlarına göre incelendiğinde, fen bilimleri öğrencileri lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Öğrencilerin ÖSS puan türüne göre ele alındığında, sayısal puan türüne göre yerleştirilen öğrenciler lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Öğrencilerin hazırlık okulunda devam ettikleri düzey gruplarına göre orta düzey İngilizce bilenler grubu diğer gruplardan daha yüksek puanlar almıştır ve gruplar arasında istatiksel bir fark bulunmuştur. Cinsiyet, kardeş sayısı ve öğrencilerin ekonomik durumları değişkenlerine göre, istatiksel olarak anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Benzer olarak, anne-baba eğitim düzeyleri ayrı ayrı ve birlikte incelendiğinde, herhangi istatiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Öğrencilerin İngilizce yeterlilik sınavı sonuçlarıyla eleştirel düşünme testi sonuçları arasındaki ilişki ele alındığında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamasına karşın, aynı İngilizce sınavının okuma ve yazma sonuçları ile, öğrencilerin eleştirel düşünme testi sonuçları arasında düşük ama istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur.

- Gözgür, Ayşegül, *Gazi Üniversitesi Öğrencilerinin, Eleştirisel Düşünme Kapasitelerinin Okuma Becerileri Aracılığıyla Geliştirilmesi (Enhancing Gazi University Preparatory School Learners Capacity of Critical Thinking Via The Reading Skills)*, 2003, Yüksek Lisans, 100s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.

ÖZET: Tezin girişinde teşekkür, içindekiler, tablolar listesi, figürler listesi, özet bölümleri yer almaktadır. Bölüm 1'de, çalışmanın giriş bölümü sunulmaktadır. 1.1'de çalışmanın temeli, 1.2'de problem, 1.3'de çalışmanın amacı, 1.4'de çalışmanın alanı, 1.5'de metodu sunulmaktadır. Bölüm 2'de daha önce yapılmış olan araştırma konusuna 2.1 problem çözümü ve eleştirisel düşünce fikrinin kısa bir tarihçesini sunmaktadır. 2.1.1 iyi düşünebilen birey; eleştirisel düşüncenin öğretimi yer almaktadır. 2.1.2 Felsefeciler ile biliş bilim psikologlarının eleştirisel düşünce tanımlarını karşılaştırmalı olarak içermektedir. 2.2 Eleştirisel düşünce ve problem çözümü tanımları arasındaki benzerlikler ve farklılıkları sunmaktadır. 2.3 Geriye bakış; eleştirisel düşüncenin özet olarak geçmişini sunmaktadır.

2.4 Eleştirisel düşüncenin bilişsel yönü ile ilgilenmektedir. 2.4.1 Problem çözümü olarak eleştirisel düşünceye ilişkin bir ipucu: l-D-E-A-L Döngüyü aktarır. 2.4.2 Problem çözümünde bilgi süreci yaklaşımını içermektedir. 2.4.3 Problem çözümü komutlarında yüksek-biliş becerileri ve ona ilişkin bölümlerin önemi sunulmaktadır. 2.5 Eleştirisel düşünce ve soru sorma becerilerini: Sokrates'te soru sorma ele almaktadır. 2.6 Genel olarak eleştirisel düşünce ve okuma arasındaki benzerlikler ve farklılıklar ele alınmaktadır. 2.6.1 Uyum ve ikilem; eleştirisel düşünce ve okuma arasındaki benzerlikler ve farklılıklar 2.6.2 okuma parçası analizinde kullanılan başlıca stratejileri sunulmaktadır. Bölüm 3'te araştırma sunulmaktadır. 3.1 araştırmanın amacını, 3.2 araştırmanın metodunu içermektedir. 3.3 araştırmada yer alan deneklerden söz etmektedir. 3.4 araştırma işlemi 3.4.1 araştırma desenini, 3.4.2 90 deneklerin ölçütlerini, seçimini ve ölçümleri ile ilgili bilgi vermektedir. 3.4.3 araştırma aktiviteleri ile ilgili bilgi vermektedir. 3.5 araştırmanın bulgularını istatistiksel betimlemeler ve ölçümlerle sunmaktadır. 3.5.1 araştırma sonuçlarını istatistiksel betimleme ve ölçümler sunulmaktadır. Bölüm 4 aktivite önerilerini içermektedir. 4.1 'Bir biliş haritası' Eurovision - 2003, 4.2 'Harry Potter Kitapları' na ilişkin bir aktivite, 4.3 online bir okuma parçası: 'Hubble Uzay Teleskopu' aynı zamanda ekler bölümünde yer almaktadır. Bölüm 5, araştırmanın sonucunu içermektedir. 5.1 araştırmanın özeti, 5.2 tartışma ve öneriler ve ileride yapılacak olan araştırmalara ilişkin öngörüleri sunmaktadır. Son olarak, bibliyografya ve ekler (5 adet ek) içindekiler bölümde yer almaktadır.

- Mert, İbrahim Sani, *Düşünme Stilleri ve Etik Algı Arasındaki İlişki: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama*, 2003, Doktora, 239s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Anket yoluyla veri toplama yöntemi kullanılarak Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampüsündeki öğrenciler üzerine yapılan bu çalışmada, yaratıcılıkta beynin düşünme stilleri ile etik algılar arasındaki ilişki araştırılmıştır. Ayrıca düşünme stilleri ve etik algıların bazı demografik faktörlerle ilişkisi de analiz edilerek araştırmaya dahil edilmiştir. Katılımcıların düşünme stilleri, Ned Herrmann tarafından geliştirilmiş HBDI (Herrmann Beyin Baskınlık Modeli) ile tespit edilen düşünme Kadran ve Lop puanları ile belirlenmiştir. Katılımcıların, etik ankette verilen 15 etik senaryoya verdikleri cevaplara göre etik algı, başkalarının etik algılarına ilişkin yargı ve bu ikisi arasındaki farkın ölçüldüğü etik fark puanları tespit edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, katılımcıların B Kadran (Ardışık Düşünme Tarzı) puanları ve Sol Lop puanları arttıkça başkalarının etik algılarına ilişkin yargı puanları azalmakta ve etik fark puanları artmaktadır. Başkalarının etik algılarına ilişkin yargı profilleri orta olan katılımcıların C Kadran (İnsan İlişkileri Baskın Düşünme Tarzı) puanları daha yüksek bulunmuştur. Katılımcıların Sağ Lop puanları arttıkça çevrelerini daha etik algılamakta oldukları ve kendi etik algıları ile çevrenin etik algıları arasında yaptıkları kıyaslamada, çevreyi kendilerinden daha etik görme eğiliminde oldukları tespit edilmiştir. Sol Lop puanı yükseldikçe ise bu durum tam ters olmaktadır. Araştırmada, Erkeklerin A Kadran (Analitik Düşünme Tarzı) ve Üst Lop puanları daha yüksek bulunmuş, bayanların B (Ardışık Düşünme Tarzı) ve C Kadran (İnsan İlişkileri Baskın Düşünme Tarzı) puanları ile Sağ ve Alt Lop puanları, erkeklerden daha yüksek tespit edilmiştir. Ayrıca kardeş sayısı arttıkça C Kadran (İnsan İlişkileri Baskın Düşünme Tarzı) puanı ve Sağ Lop puanının azalmakta olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada bayanların etik algı puanları erkeklerden daha yüksek bulunurken, erkeklerin bayanlara göre çevrelerini daha etik algıladıkları için, kendi ve çevrelerinin arasındaki etik algı farklılığını daha düşük olarak değerlendirdikleri tespit edilmiştir. Ayrıca, öğrencilerin okudukları bölümlerin düşünme stilleri ve etik algıları üzerine etkili olduğu bulunmuştur. Buna göre, genel olarak daha çok yaratıcılık ve insan ilişkileri eğitimi içeren bölümlerde okuyan öğrencilerin C (İnsan İlişkileri Baskın Düşünme Tarzı) ve D Kadran (Hayal Gücü Yüksek Düşünme Tarzı) puanlarının daha yüksek olduğu ve çevrelerini kendilerine göre daha etik algıladıkları tespit edilmiştir.

- Eroğlu, Melike İncioğlu, *Utangaçlık Düzeyleri Farklı Lise Öğrencilerinin Durumluk Mizah Tepki Düzeylerinin İncelenmesi*, 2003, Yüksek Lisans, 108s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada utangaçlık düzeyleri farklı lise son sınıf öğrencilerinin cinsiyetlerine, alan türlerine, algılanan aile tutumlarına, algılanan kişilik yapısına, algılanan popüleritelerine ve algılanan bedensel sağlıklarına göre durumluk mizah tepki düzeyleri incelenmiştir. Bu araştırma kapsamına 2001-2002 öğretim yılında Polatlı Lisesi'nde öğrenim gören 303'ü kız ve 192' si erkek toplam 495 öğrenci dahil edilmiştir. Öğrencilerin durumluk mizah tepki düzeyleri Martin ve Lefcourt (1984) tarafından geliştirilen ve Türkçe'ye uyarlaması Aydın (1993) tarafından yapılan "Durumluk Mizah Tepkisi Ölçeği" ile, utangaçlık düzeyleri ise Güngör (2001) tarafından geliştirilen "Utangaçlık Ölçeği" ile ölçülmüştür. Diğer değişkenler ile ilgili bilgiler ise "Kişisel Bilgi Formu" ile toplanmıştır. Verilerin analizinde iki yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Araştırmada hata payı .05 olarak kabul edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular kısaca şu şekilde özetlenebilir: Utangaçlık düzeyleri ve cinsiyet, alan türü (TM, TS, MF), algılanan aile tutumu, algılanan bedensel sağlık değişkenlerinin durumluk mizah tepki düzeyi üzerindeki ortak etkisi anlamlı değildir. Diğer taraftan utangaçlık düzeyleri farklı lise son sınıf öğrencilerinin durumluk mizah tepki düzeylerinin anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Yapılan gruplar arası karşılaştırmada ise en yüksek puan ortalamalarının utangaç olmayan lise son sınıf öğrencilerine ait olduğu görülmüştür. Buna ek olarak, algılanan popülarite değişkeninin, durumluk mizah tepki düzeyi üzerindeki temel etkisi anlamlı bulunmuştur. Bu değişkene ilişkin yapılan gruplar arası karşılaştırmada ise kendini popüler algılayan lise son sınıf öğrencilerinin, durumluk mizah tepki düzeylerinin, kendini popüler algılamayanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Cinsiyet, alan türü, algılanan aile tutumu, algılanan bedensel sağlık değişkenlerinin lise son sınıf öğrencilerinin durumluk mizah tepki düzeyleri üzerindeki temel etkisinin anlamlılık göstermediği bulunmuştur. Araştırmada elde edilen bulgular, daha önce yapılmış çalışmalarla birlikte yorumlanmış ve psikolojik danışma ve rehberlik alanıyla ilişkilendirilerek tartışılmıştır. Bunun yanı sıra, konu ile ilgilenen araştırmacılara fikir vermesi için sonuç bölümünde çeşitli önerilere yer verilmiştir.

- Demir, Pınar Akman, *Denetim Odakları Farklı Üniversite Öğrencilerinin Akılcı Olmayan İnançlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2003, Yüksek Lisans, 175s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada cinsiyet, fakülte, sınıf düzeyi değişkenleri açısından ele alınan denetim odakları farklı üniversite öğrencilerinin Akılcı Olmayan İnançları ile onay ihtiyacı, yüksek beklentiler, suçlama eğilimi, duygusal sorumsuzluk, aşırı kaygı, bağımlı olma, çaresizlik ve mükemmeliyetçilik alt ölçekleri arasında anlamlı farklar olup olmadığı incelenmiştir. Araştırmanın evrenini 2002-2003 öğretim yılı güz döneminde Hacettepe Üniversitesi Mühendislik ile Eğitim Bilimleri Fakültesinin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören 4900 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemi ise "random" olarak seçilen 1164 birinci ve dördüncü sınıf öğrencileridir. Araştırma kapsamına giren öğrencilerin denetim odağının yönünü belirlemek için Rotter (1966) tarafından geliştirilen Dağ (1991) tarafından uyarlanan Rotter'in İç- Dış Kontrol Odağı Ölçeği ve Akılcı Olmayan İnançlarını belirlemek için Jones (1969) tarafından geliştirilen ve Yurtal-Dinç (1999) tarafından uyarlanan Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından araştırmanın bağımsız değişkenlerine yönelik Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama araçlarından elde edilen sonuçlar üzerinde SPSS (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programlar) ile istatistiksel işlemler yapılmıştır. Gruplamaya

giren öğrencilerin bağımsız değişkenlere göre dağılımı, grupların ortalamaları ve standart sapmaları belirlenmiştir. Etkileşimlerin saptanması için İki Yönlü Varyans Analizi metodu kullanılmıştır. Ortak etkileşimin anlamlı olduğu durumlarda farkın nereden kaynaklandığını bulmak için t testi kullanılmıştır. Hata payının üst sınırı olarak p<.05 alınmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular kısaca şu şekilde özetlenebilir: Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; üniversite öğrencilerinin cinsiyet, fakülte ve sınıf düzeyi ile denetim odağı değişkenlerine göre Akılcı Olmayan İnançlarının toplam puanları, duygusal sorumsuzluk, suçlama eğilimi, bağımlı olma, aşırı kaygı, çaresizlik, mükemmeliyetçilik alt ölçek puanları üzerindeki ortak etkisi anlamlı bulunmamıştır. Sadece cinsiyet ile denetim odağının, Akılcı olmayan inançlar onay ihtiyacı ve yüksek beklentiler alt ölçek puanlarının ortak etkisinin anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular kuramsal çerçeve ve yapılan ilgili çalışmalarla birlikte ele alınarak tartışılıp, yorumlanmıştır. Bunun yanı sıra konu ile ilgilenen araştırmacılara fikir vermesi için, vargı ve öneriler bölümünde çeşitli önerilere de yer verilmiştir.

- Önal, Şenay Hayta, *Bir Sorumluluk Eğitim Programının Lise Dokuzuncu Sınıf Öğrencilerinin Sorumluluk Düzeylerine Etkisi*, 2005, Yüksek Lisans, 151s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uludağ Üniversitesi.

ÖZET: Ergenlik döneminde, sorumluluk duygusu davranışı ile ilgili kişisel-sosyal gelişim yeterliliğinin sağlanmasına ihtiyaç vardır. Çocuk kalmanın rahatlığıyla, ergen olmanın haklarını almak için kazanmaları gereken yeni sorumluluk becerileri arasında gidip gelinebilir. Ergen kendi sorumluluklarından ve haklarından oluşan sınırı ancak çevresinin sorumluluk ve haklarını bilirse oluşturabilmektedir. Ergenlik dönemi içerisinde, özgür ve her istediğini yapmak isteyen bireyin sorumsuz davranışları eğitim hayatını da etkilemektedir. Araştırmanın amacı; lise dokuzuncu sınıf öğrencilerine uygulanan sorumluluk eğitim programının öğrencilerin sorumluluk düzeylerine etkisinin olup olmadığını belirlenmesidir. Araştırma, Bursa ili Necatibey Meslek Lisesi dokuzuncu sınıf öğrencilerine uygulanmış deneysel bir çalışmadır. Çalışmada ön test- son test kontrol gruplu model kullanılmıştır. 2003-2004 eğitim-öğretim yılında okula kayıt yaptıran lise birinci sınıf öğrencileri gönüllülerinden oluşan gruba, on hafta süresince pilot olarak uygulanmıştır. Geri bildirimler sonucunda sorumluluk eğitim programının son şekli verilmiştir. Araştırma grubu 2004-2005 eğitim-öğretim yılında kayıt yaptırmış olan 9. sınıflardan 212 öğrenciye uygulanan sorumluluk tutum ölçeği puanlarının sıralanarak düşük puanlar arasından 15 deney ve 15 kontrol grubu için örneklem seçilerek belirlenmiştir. Sorumluluk tutum ölçeği, Sorumluluk tutumunu ifade eden olumlu ve olumsuz 41 cümleden oluşur. Araştırmacı tarafından 105 öğrenci üzerinde yapılan güvenirlilik çalışmasında Cronbach Î±: .82 olarak bulunmuştur. Güvenirlilik ile ilgili katsayı yeterli görülmüş ve sorumluluk tutum ölçeğinin tutarlı sonuçlar verdiği kanısına varılmıştır. Araştırma sonucunda deney grubunun ön test-son test sonuçları arasında anlamlı bir fark olduğu (t: 4.69, p0.05) saptanmıştır. Gruplar arası karşılaştırmada da anlamlı bir fark (t:2.46, p<0.05), kontrol grubunun ön test-son test sonuçları arasında ise anlamlı bir fark olmadığı (t:1.04, p>0.05) saptanmıştır. Gruplar arası karşılaştırmada da anlamlı bir fark (t:2.46, p<0.05) bulunmuştur. Bu sonuçlar, araştırmacı tarafından geliştirilen sorumluluk eğitim programının 9. sınıf öğrencilerinin sorumluluk düzeyleri üzerinde etkili olduğunu göstermiştir.

- Saya, Pelin, *The Relationship Between Attachment Styles and Perfectionism in High School Students (Lise Öğrencilerinde Bağlanma Biçimleri ve Mükemmelliyetçilik İlişkisi)*, 2006, Yüksek Lisans, 93s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Orta Doğu Teknik Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, bağlanma stilleri ve mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkinin Türk lise öğrencilerinde cinsiyete bağlı olarak değişip değişmediğini incelemektir. Bunun yanı sıra, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (ÇBMÖ)'nin faktör yapısı Türk lise öğrencileri örneklemi üzerinde araştırılmıştır. Bu çalışmaya Ankara'daki dört farklı devlet lisesinin 11. sınıfında okuyan 495 öğrenci katılmıştır. Bu araştırmada, öğrencilere sınıf ortamında veri toplamak amacıyla daha önce Türkçe'ye uyarlanmış olan Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (ÇBMÖ, Oral, 1999) ve İlişki Ölçekleri Anketi (ÖA; Sümer & Güngör, 1999b) uygulanmıştır. Katılımcıların mükemmeliyetçilik boyutlarını algılayışını incelemek için ÇBMÖ üzerinde faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonuçları ÇBMÖ'de kendine yönelik mükemmeliyetçilik, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik ve başkalarınca belirlenen mükemmeliyetçilik olmak üzere 3 faktör ortaya çıkarmıştır. Bağlanma stilleri ve mükemmeliyetçilik arasındaki olası bir ilişkinin varlığını ve varsa bu ilişkinin cinsiyete bağlı olarak değişip değişmediğini saptamak amacıyla 2 (cinsiyet)x 4 (bağlanma stilleri) faktörlü Çoklu Varyans Analizi uygulanmıştır. MANOVA sonuçları bağlanma stilleri ve mükemmeliyetçilik arasında cinsiyete bağlı olarak değişen anlamlı bir ilişkinin olmadığını ortaya koymuştur.

- Onur, Nükhet, *Lise Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ile Atılganlık Düzeyleri Arasındaki İlişki*, 2006, Yüksek Lisans, 157s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi.

ÖZET: Lise öğrencilerinin bağlanma stilleri ile atılganlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bu araştırmada; yaş, cinsiyet, öğrenim gördükleri okul türü, kardeş sayısı, kaçıncı çocuk oldukları, annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi, anne ve baba meslekleri, ailenin gelir düzeyi, 0-2 yaş arasında bakım veren kişi, 2-6 yaş arasında bakım veren kişi gibi bağımsız değişkenler ele alınmıştır. Uygulama, 2004-2005 eğitim-öğretim yılında, Çorlu ilçe sınırları içerisinde bulunan ve araştırmaya katılmayı kabul eden Mehmet Akif Ersoy Anadolu Lisesi, Atatürk Çok Programlı Lise, Çorlu Lisesi, Ticaret Meslek Lisesi, Mimar Sinan Süper Lisesi, M. Rüştü Uzel Endüstri Meslek Liselerinden 227 kız, 252 erkek toplam 479 öğrenciyle tamamlanmıştır. Araştırmada atılganlık düzeylerini ölçmek için Rhatus Atılganlık Envanteri, bağlanma stillerini ölçmek için İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA) ve genel bilgilere ulaşabilmek için Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. Araştırma kapsamında kullanılan anket ile toplanan verilere ilişkin frekans ve yüzdelik dağılımlar bulunmuş, elde edilen sonuçlar tablolaştırılarak bulgular bölümünde yorumlanmıştır. Verilerin analizinde, atılganlık ve bağlanma puanlarının çeşitli demografik özellikler açısından farklılıklarını saptamak üzere çeşitli hipotez testleri kullanılmıştır. Demografik özelliklerin kendi içinde ikiden fazla gruba ayrıldığı durumlarda tek yönlü varyans analizi ANOVA kullanılmıştır. ANOVA'da fark çıkan durumlarda hangi ikili gruplar arasında fark olduğunu anlamak amacıyla tamamlayıcı hesaplardan Scheffe testi kullanılmıştır. Atılganlık ile bağlanma alt ölçekleri arasındaki korelasyon Pearson Momentler Korelasyon Katsayısı ile bulunmuştur. Araştırma kapsamında tüm veriler çift yönlü olarak sınanmış ve anlamlılık düzeyi en az .05 düzeyinde kabul edilmiştir. Elde edilen tüm verilerin çözümlenmesinde sosyal bilimler alanında istatistiksel analiz için kullanılan SPSS 10.00 programı kullanılmıştır. Elde edilen bulgular; Okul türü, kardeş sayısı, doğum sırası, babanın eğitim düzeyi, 0-2 yaş arasında bakım veren kişi, 2-6 yaş arasında bakım veren kişi değişkenleri ile atılganlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Cinsiyet, yaş, sınıf, annenin eğitim düzeyi, anne ve babanın mesleği ile atılganlık arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Cinsiyet, yaş, okul türü, doğum sırası, annenin eğitim düzeyi, annenin mesleği, 0-2 yaş arasında bakım veren kişi, 2-6 yaş arasında bakım veren kişi değişkenleri ile bağlanma stilleri ile arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Sınıf, babanın eğitim düzeyi, babanın mesleği, kardeş sayısı

değişkenleri ile bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Atılganlık ile bağlanma arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla yapılan Pearson çarpım moment korelasyon analizi sonucunda, güvenli bağlanma ile atılganlık arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde; kaygılı bağlanma ile atılganlık arasında istatistiksel açıdan negatif yönde bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu durum atılganlık puanları yükseldikçe güvenli bağlanma puanlarının da yükseldiğini; öte yandan, atılganlık yükseldikçe kaygılı bağlanma puanlarının düştüğünü ortaya koymaktadır.

- Köroğlu, Ayfer, *Lise Öğrencilerinin Mükemmeliyetçi Özellikleri ile Rekabetçi Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2008, Yüksek Lisans, 76s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın ana amacı, lise öğrencilerinin mükemmeliyetçilik özellikleri ile rekabetçi tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmanın çalışma evrenini, 2007-2008 eğitim-öğretim yılında İstanbul'un Kartal İlçesi'nde okuyan 10. ve 11. sınıf lise öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Kartal İlçesi'nde bulunan çeşitli liselerde okuyan 10. ve 11. sınıf öğrencilerinden random küme yöntemi ile seçilen 463 öğrenci (260'ı kız, 203'ü erkek) oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği, Rekabetçi Tutum Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde, istatistiksel teknik olarak ilişkisiz grup t testi, varyans analizi (Anova) ve hiyerarjik regresyon analizi kullanılmıştır. Lise öğrencilerinin cinsiyetlerine göre mükemmeliyetçilik özelliklerinin ve rekabetçi tutumlarının farklılaşma durumu ilişkisiz grup t testi ile analiz edilmiştir. Lise öğrencilerinin algılanan sosyo-ekonomik düzeyine, okuduğu okul türüne, kardeş sayısına göre mükemmeliyetçilik özelliklerinin ve rekabetçi tutumlarının farklılaşma durumu ise varyans analizi (Anova) ile test edilmiştir. Varyans analizi sonucu farklılaşmanın kaynağını belirlemek amacıyla Scheffe testi kullanılmıştır. Mükemmeliyetçilik özelliklerinin rekabetçi tutumu yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla da hiyerarjik regresyon analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen istatistiksel bulguların anlamlılığı .05 düzeyinde sınanmıştır. İstatistiksel analizler bilgisayar ortamında SPSS. 10 programıyla yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre; mükemmeliyetçilik alt boyutları ile rekabetçi tutum arasında anlamlı bir ilişki bulunurken; Kendine yönelik mükemmeliyetçilik ile Toplum tarafından dayatılan mükemmeliyetçilik alt boyutlarının, rekabetçi tutumu anlamlı bir biçimde yordadığı tespit edilmiştir. Lise öğrencilerinin cinsiyetine göre, mükemmeliyetçilik alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmazken, rekabetçi tutum açısından, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha rekabetçi tutuma sahip olduğu tespit edilmiştir. Algılanan sosyo-ekonomik düzey ve kardeş sayısı değişkenlerine göre ise, mükemmeliyetçilik alt boyutlarında ve rekabetçilik tutumunda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Okul türüne göre mükemmeliyetçilik alt boyutlarında ve rekabetçi tutumda anlamlı farklılık olduğu sonucuna varılmıştır.

- Menteş, Aylin, *Lise Öğrencilerinin Atılganlık Düzeyine Sporun Etkisi*, 2008, Yüksek Lisans, 120s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma, lise öğrencilerinin atılganlık seviyesine sporun etkisini belirlemek, demografik özelliklerinin atılganlık düzeyi ile bir ilişkisinin olup olmadığını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bu araştırmanın örneklemi 2006-2007 yılında Ankara ilinde merkez ilçelerde bulunan Normal Lise, Meslek Lisesi, Anadolu ve Fen Lisesi ve Özel Liselerde eğitimlerine devam etmekte olan toplam 243.233 Hazırlık, Birinci Sınıf, İkinci Sınıf ve Üçüncü Sınıf öğrencileri arasından seçkisiz yöntemle seçilmiş toplam 1089 öğrenciyi oluşturmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin 758'ini (%69.4) er-

kek, 334'ünü ise (%30.6) kız öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak, öğrencilerin atılganlık düzeylerini belirlemek için Rathus (1973) tarafından hazırlanmış olan 'Rathus Atılganlı Envanteri' ve liseli öğrencilerin demografik özelliklerini anlamaya yönelik olarak hazırlanan 17 sorulu anket kullanılmıştır. Planlanan anket formunun birinci bölümünde katılımcıların demografik özelliklerini anlamaya yönelik 17 soru, ikinci bölümünde ise 30 maddeden oluşan Rathus Atılganlık Envanteri bulunmaktadır. 1.089 öğrenciden elde edilen veriler SPSS 11,5 istatistik paket programından yararlanılarak gerekli analizler yapılmıştır. Elde edilen veriler araştırmanın niteliğine uygun olarak bulgular bölümünde sunulmuş, tartışma ve yorum bölümünde ise tartışılıp yorumlanmıştır. Verilerin analizinde frekans, ortalama ve standart sapma puanlarına betimsel istatistik yöntemleri kullanılarak bakılmıştır. Ayrıca, ikili gruplarda bağımsız t- testi kullanılmış, ikiden fazla gruplarda tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) uygulanmıştır. Tek yönlü varyans analizinde gruplar arasında ortaya çıkan farkı değerlendirmek için Bonferroni çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır. Bağımlı ve bağımsız değişkenler arasında ilişki olup olmadığı ise Pearson Momentler Çarpımı kolerasyon analizi kullanılarak değerlendirilmiştir. Yapılan analizlerde $p<0.05$ anlamlılık düzeyi esas alınmıştır. Araştırmanın sonucunda, 1. Lise öğrencilerinin %61.6'sı (670'i) atılgan davranış biçimine sahipken, %38.4'ü (417'sı) atılgan davranış biçimine sahip olmadıkları bulunmuştur. 2. Lise öğrencilerinin atılganlık düzeyinde lisanslı olarak spor yapıp yapmadıklarına bağlı olarak anlamlı bir farklılık olmadığı; takım sporu yapanların atılganlık düzeyi puanlarının bireysel spor yapanlara göre yüksek olduğu; spor yapma süreleri ve sportif müsabakalara düzenli olarak katılıp katılmama ile atılganlık düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı bulunmuştur. 3. Lise öğrencilerinin atılganlık düzeyinde yaşa, kardeş sayısına, annenin ve babanın mesleğine bağlı olarak istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmazken; cinsiyet, devam ettikleri sınıf, devam ettikleri okul, gelir düzeyi, annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi, boy ve kilo değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur.

- Merdin, Seda, *Lise Öğrencilerinin Düşünme Stilleri*, 2010, Yüksek Lisans, 108s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adnan Menderes Üniversitesi.

ÖZET: Araştırmanın amacı, lise öğrencilerinin düşünme stilleri ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Çalışma, genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeline göre desenlenmiştir. Araştırmanın evrenini, 2008-2009 eğitim-öğretim yılında Aydın ili Karacasu ilçesinde öğrenim gören 745 ortaöğretim öğrencisi oluşturmaktadır. 224 öğrenci ile geçerlik güvenirlik çalışması yapılmış, güvenirlik çalışmasında yer almayan 476 öğrenci örneklemi oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak Sternberg ve Wagner (1992) tarafından geliştirilen ve Türkçe geçerlik, güvenirlik çalışmaları Buluş (2005) tarafından gerçekleştirilen Düşünme Stilleri Ölçeği ile lise öğrencilerinin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler içeren kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Öğrencilerin not ortalamaları okul idarelerinden temin edilerek araştırmaya dahil edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde; ortalama, standart sapma, t-testi, tek yönlü varyans analizi, Scheffe testi, Kruskal Wallis testi, ManWitney-U testi ve Pearson korelasyon analizi uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre; lise öğrencilerinin en çok yasama, hiyerarşik ve liberal düşünme stillerini kullandıkları, bunun yanı sıra muhafazakar, lokal ve global düşünme stillerini daha az tercih ettikleri görülmüştür. Lise öğrencilerinin düşünme stilleri ile öğrenim gördükleri lise türü, cinsiyet, yaş, öğrenim gördükleri alan, sınıf, zeka oyunu oynama sıklıkları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklar saptanmıştır. Lise öğrencilerinin akademik not ortalamaları ile yasama ve yürütme düşünme stilleri arasında düşük düzeyde pozitif yönde; global ve muhafazakar düşünme stilleri arasında düşük düzeyde negatif yönde bir ilişki görülmüştür.

- Çepikkurt, Fatma, *Üniversiteli Hentbolcuların Mükemmeliyetçilik ve Kaygı Düzeyleri ile Başarı Hedefleri ve Müsabaka Sonuçlarına Yaptıkları Yükleme Biçimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 2011, Doktora, 149s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmanın temel amacı üniversiteli hentbolcuların sahip oldukları mükemmeliyetçilik puanları ile başarı hedefleri, kaygı düzeyleri ve yükleme biçimleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Çalışmaya yaşları 18 ile 28 arasında değişen 246 üniversiteli hentbolcu (103 kadın, 143 erkek) katılmıştır. Katılanlara müsabakadan önce Spora Özgü Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği, 2×2 Başarı Hedefleri Envanteri ve Yarışmasal Durumluk Kaygı Envanteri, müsabakadan sonra ise Nedensel Boyutlar Ölçeği-II uygulanmıştır. Sonuçlar, mükemmeliyetçiliğin kişisel standartlar alt ölçeği ile başarı hedeflerinin tüm alt ölçekleri arasında ve bilişsel kaygı ve kendine güven pozitif yönde ve anlamlı ilişki olduğunu göstermiştir. Mükemmeliyetçiliğin hatalarla aşırı ilgilenme ve algılanan aile baskısı alt ölçekleri ile başarı hedeflerinin uyum sağlanamayan boyutları ve bilişsel ve somatik kaygı arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişki olduğunu göstermiştir. Mükemmeliyetçilik ve başarı hedeflerinin müsabaka öncesi yaşanan durumluk kaygı ve kendine güveni yordama etkisini sınamak amacıyla gerçekleştirilen çoklu regresyon analizi sonuçları, bilişsel ve somatik kaygının ustalık kaçınma hedefi ile mükemmeliyetçiliğin hatalarla aşırı ilgilenme ve algılanan aile baskısı alt boyutları tarafından; müsabakaya özgü kendine güvenin ise kişisel standartlar ve ustalık kaçınma hedefi tarafından yordandığını ortaya koymuştur. Araştırma sonuçları, mükemmeliyetçiliğin bütünüyle olumsuz olmadığını, uyum sağlanabilen boyutlarının da olduğu düşüncesini desteklemiştir.

- Ümmet, Durmuş, *Üniversite Öğrencilerinde Özgecilik Davranışının Transaksiyonel Analiz Ego Durumları ve Yaşam Doyumu Bağlamında İncelenmesi*, 2012, Doktora, 324s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi.

ÖZET: İnsanların birbirlerini önemsemeleri, birbirlerinin acılarına, üzüntülerine, sevinçlerine kısacası yaşamlarına duyarlı olmaları ve birbirlerinden maddi ve manevi desteklerini esirgememeleri, bunu manevi bir haz dışında başka bir karşılık beklemeden yapmaları özgecilik olarak isimlendirilmektedir. Bireyin özgecilik davranışında bulunmasını olumlu ya da olumsuz yönde belirleyen bazı psikolojik, sosyolojik, ekonomik vb. etken söz konusudur. Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin özgecilik davranışlarını, onların Transaksiyonel Analiz Ego durumları ve yaşam doyumları bağlamında incelemek amaç edinilmiştir. Ayrıca öğrencilerin özgecilik davranışlarının çeşitli demografik özelliklerine (Fakülte, cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, doğum sırası, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, ailenin algılanan çocuk yetiştirme tutumu ve yaşamın çoğunu geçirdiği yer) göre değişip değişmediği de araştırmada alt amaçları oluşturmuştur. Bu amaçlar doğrultusunda öncelikle Türk kültürüne uygun bir Özgecilik Davranışı Ölçeği geliştirilmiş ve daha sonra geliştirilen ölçekle beraber örneklemi oluşturan öğrencilere Kişisel Bilgi Formu, Transaksiyonel Analiz Ego Durumları Ölçeği ve Yaşam Doyumu Ölçeği uygulanmıştır. Araştırmanın verileri, Marmara Üniversitesi'nin farklı yerleşkelerinde; Eğitim Fakülteleri (Atatürk Eğitim Fakültesi ve Teknik Eğitim Fakültesi), İlahiyat Fakültesi, Mühendislik Fakültesi ve Sağlık Alanları Fakültelerinde (Tıp Fakültesi, Diş Hekimliği Tıp Fakültesi, Eczacılık Tıp Fakültesi ve Hemşirelik Yüksekokulu) öğrenimine devam eden ve araştırmaya seçkisiz olarak dahil edilen 299'u bayan, 237'si erkek toplam 536 öğrenci üzerinden toplanmıştır. Elde edilen bulgular incelendiğinde; Öğrencilerin toplam özgecilik davranışında ve gönüllü faaliyetlere katılma, maddi yardım, fiziksel güce dayalı yardım, eğitim sürecinde yardım ve yakınlık duygusundan kaynaklanan

yardım alt boyut davranışlarında sadece TA (Transaksiyonel Analiz) Koruyucu Ebeveyn Ego Durumun pozitif yönde ve anlamlı düzeyde yordayıcı etkisinin olduğu; yaşam doyumu puanlarının pozitif yönde ve anlamlı düzeyde yordayıcı etkisinin olduğu; Koruyucu Ebeveyn Ego Durumunun, yaşam doyumuyla ile beraber toplam özgecilik davranışını ve tüm alt boyut davranışlarını anlamlı düzeyde yordadığı; Öğrencilerin bağımsız değişkenlerine göre; özgecilik toplam ve tüm alt boyut davranışlarına anlamlı düzeyde en fazla İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin sahip olduğu; kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla özgeci olduğu, 5 ve daha fazla kardeşe sahip olanların özgecilik davranışı ölçeğindeki ifadelerle ilgili en fazla olumlu görüş beyan ettikleri, ortanca çocuk olanların daha fazla özgecilik davranışına sahip oldukları, ebeveynin eğitim durumu düştükçe çocuklarının özgecilik davranışı düzeyinin arttığı, küçük yerleşim birimlerinde büyümüş olanların özgecilik davranışı ölçeğindeki ifadelere daha fazla olumlu görüş ifade ettikleri ve yaş ve ailenin algılanan çocuk yetiştirme tutumu değişkenlerinin özgecilik davranışında ayırt edici değişkenler olmadıkları bulgularına ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular literatür bilgisi ve konuyla ilgili yapılan diğer araştırmalar bağlamında incelenmiş ve tutarlı olan ve bazı tutarlı olmayan bulgulara ulaşılmıştır. Koruyucu Ebeveyn Ego durumunun değerlerin kaynağı olduğu ve bu ego durumu baskın bireylerin yardımseverlik gibi davranışları daha fazla sergiledikleri, yaşamdan alınan doyum arttıkça bireyin yardım edici çeşitli davranışlarında da artış olduğu araştırmalarca desteklenmektedir. İlahiyat fakültesi öğrencilerinin dinin etkisi bağlamında düşünüldüğünde, bayanların cinsiyet rolleri bağlamında tartışıldığında, çok kardeşe sahip olanların sosyalleşme bağlamında ele alındığında ve küçük yerleşim birimlerinde büyümüş olmanın toplumsal destek bağlamında incelendiğinde daha özgeci olmalarının beklenir bulgular olduğu ileri sürülmüştür. Son olarak araştırmada, elde edilen sonuçlar ışığında çeşitli öneriler getirilmiştir.

- Sayar, Burak, *Üniversite Öğrencilerinin Mizah Tarzları ile Umutsuzluk ve Boyun Eğici Davranışlarının İncelenmesi*, 2012, Yüksek Lisans, 207s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin mizah tarzları ile umutsuzluk ve boyun eğici davranışlarını incelemektir. Araştırma örneklemini Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 205'i erkek 317'si kız toplam 522 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcılara Kişisel Bilgi Formu, Mizah Tarzları Ölçeği, Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği ve Beck Umutsuzluk Ölçeği uygulanmıştır. Verilerin analizinde Mizah Tarzları, Boyun Eğici Davranış Ve Umutsuzluk puan ortalamalarının cinsiyet değişkeni açısından farklılaşma durumunu ortaya koyabilmek için bağımsız gruplar t testi, Mizah tarzları, boyun eğici davranış ve umutsuzluk puan ortalamalarının sınıf değişkeni, bölüm değişkeni, yerleşim birimi değişkeni, barınma şekli değişkeni ve dünyaya geliş sırası değişkeni açısından farklılaşmayı ortaya koymak amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA), farkların anlamlı çıktığı analizlerde farkın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post hoc test olarak Scheffe testi ve daha duyarlı sonuçlar alabilmek için post hoc test olarak LSD, Mizah tarzları boyutları ile umutsuzluk alt boyutları ve boyun eğici davranışları açıklamak amacıyla da Pearson momentler çarpımı korelasyonu kullanılmıştır. Üniversite öğrencilerinin mizah puanları ile umutsuzluk puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki, mizah puanları ile boyun eğici puanları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Mizahın tüm alt boyutları ile umutsuzluğun tüm alt boyutları arasındaki ilişkiler pozitif yönde bulunmuştur. Öğrencilerin okuduğu bölüm değişkenine göre mizah tarzları, umutsuzluk ve boyun eğici davranış puanları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Mizah tarzları puanları açısından cinsiyet değişkenine göre katılımcı mizah, kendini geliştirici mizah ve saldırgan mizah boyutunda anlamlı bir fark bulunmuştur. Tüm mizah türlerinde erkek öğrencilerin puan ortalamaları kız öğrencilerden daha fazla bulunmuştur.

- Baydar, Sevda, *Öğrenme Stillerine Göre Lise Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Eğilimi*, 2012, Yüksek Lisans, 135s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı lise öğrencilerinin öğrenme stillerini belirlemek ve öğrenme stillerine göre eleştirel düşünme eğilimini incelemektir. İstatistiksel yöntemler kullanarak eleştirel düşünme eğiliminin öğrencilerin okul türü ve cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır. Bu araştırmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemi, İzmir Bornova ilçesindeki orta öğretim kurumlarına devam eden 700 onuncu sınıf lise öğrencisinden oluşmaktadır. Bu öğrenciler tabakalı örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Buna göre, her bir lise türü ayrı bir tabaka olarak ele alınmıştır. Öğrencilerin öğrenme stillerini belirlemek için 2002 yılında Nurettin ŞİMŞEK tarafından geliştirilen "BİG-16 Öğrenme Biçemleri Envanteri" kullanılmıştır. Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Eğilimini belirlemek için ise 2003 yılında Doğan KÖKDEMİR tarafından Türkçeye çevrilen California Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği (CCTDI) kullanılmıştır. Araştırmanın verileri SPSS 15.0 istatistik programı kullanılarak çözümlenmiştir. Verilerin çözümlenmesinde; frekans ve yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans çözümlemesi (ANOVA) uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir: 1. Öğrencilerin genel olarak görsel öğrenme stilini tercih ettikleri belirlenmiştir. 2. Öğrencilerin eleştirel düşünme eğiliminin genel olarak orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. 3. Öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimi ile onların öğrenme stilleri arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. 4. Bedensel öğrenme stiline sahip öğrencilerin eleştirel düşünme eğiliminin onların cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. İşitsel, görsel ve çoklu öğrenme stiline sahip öğrencilerin eleştirel düşünme eğiliminin onların cinsiyetine göre farklılaşmadığı belirlenmiştir. 5. Bedensel öğrenme stiline sahip öğrencilerin eleştirel düşünme eğiliminin onların okul türüne göre anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. İşitsel, görsel ve çoklu öğrenme stiline sahip öğrencilerin eleştirel düşünme eğiliminin onların okul türüne göre farklılaşmadığı belirlenmiştir.

- Gültekin, Mücahit, *Eleştirel Düşünme Becerilerini Geliştirme Programının Lise Öğrencilerinin Otomatik Düşünceleri Üzerindeki Etkisi*, 2013, Doktora, 262s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma eleştirel düşünme becerileri programının lise öğrencilerinin otomatik düşünceleri üzerindeki etkisini sınamayı amaçlayan bir çalışmadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Holon ve Kendall (1980) tarafından geliştirilen Otomatik Düşünceler Ölçeği (ODÖ) kullanılmıştır. Araştırma, 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Bursa'da bir devlet lisesine kayıtlı 18 öğrenci ile yürütülmüştür. Öğrencilere Otomatik Düşünceler Ölçeği uygulanmış, deney ve kontrol grupları belirlenmiştir. Hem deney hem kontrol grubuna, ön-test olarak ODÖ uygulanmıştır. Sonrasında deney grubuna araştırmacı tarafından geliştirilen 10 oturumluk eleştirel düşünme becerileri programı haftada bir gün 90 dakikalık oturumlar şeklinde uygulanmıştır. Kontrol grubuna herhangi bir işlem yapılmamıştır. Program sonunda deney ve kontrol gruplarına son-test uygulanarak deney ve kontrol grupları arasındaki farka bakılmıştır. Son-test uygulanmasından 3 ay sonra programın etkisinin kalıcılığını değerlendirmek amacıyla izleme testi yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular Mann Whitney U ve Wilcoxon İşaretli Sıralar testi ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda kontrol grubunun otomatik düşünceler ölçeğinden aldıkları puanlarda istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gözlenmezken, deney grubundaki öğrencilerin otomatik düşüncelerinin azaldığı görülmüştür. Deney ve kontrol grupları arasındaki son-test puanları karşılaştırıldığında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Yapılan izleme testinde programın etkililiğinin devam ettiği gözlenmiştir. Sonuçlar tartışma ve yorum bölümünde ayrıca değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular ışığında araştırmacı ve eğitimcilere öneriler sunulmuştur.

- Şahin, Ezgi Ekin, *Cinsiyete Göre Üniversite Öğrencilerinde Utangaçlık: Benlik Saygısı, İlişki Başlatma, Kendini Açma, Etki Bırakma, Duygusal Destek ve Çatışma Yönetimi Değişkenlerinin Rolü*, 2013, Yüksek Lisans, 117s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, cinsiyete göre benlik saygısı, ilişki başlatma, etki bırakma, kendini açma, duygusal destek ve çatışma yönetimi değişkenlerinin üniversite öğrencilerinin utangaçlık düzeylerini ne derecede yordadıklarının incelenmesidir. Araştırmanın örneklemini, Mersin Üniversitesinde öğrenim görmekte olan 859 (450 kız, 409 erkek) lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Bu çalışmada, Kişisel Bilgi Formu, Gözden Geçirilmiş Cheek ve Buss Utangaçlık Ölçeği, Kişilerarası Yetkinlik Ölçeği ile Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği olmak üzere dört ölçme aracı kullanılmıştır. Verilerin analizinde çoklu ve adımsal regresyon analizi yöntemleri kullanılmış ve tüm veriler 0.05 anlamlılık düzeyinde test edilmiştir. Toplam örneklem ve kız örneklem grubu için yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre sırasıyla ilişki başlatma, benlik saygısı ve etki bırakma değişkenlerinin üniversite öğrencilerinin utangaçlıklarını anlamlı düzeyde yordadıkları belirlenmiştir. Diğer yandan, erkek örneklem grubu için yapılan regresyon analizi sonucunda ilişki başlatma ve benlik saygısı değişkenlerinin bu öğrencilerin utangaçlıklarını anlamlı düzeyde yordadığı ancak etki bırakma değişkeninin erkeklerin utangaçlık düzeylerine bir katkısı olmadığı belirlenmiştir. Elde edilen bulgular tartışılarak, uygulamalara ve gelecek çalışmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

- Zengin, Serkan, *Çocuk ve Gençlik Merkezlerinde Hizmet Alan 12-18 Yaş Arası Erkek Çocukların Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutum Düzeyleri ile Benlik Saygılarının İncelenmesi*, 2013, Yüksek Lisans, 86s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma, İstanbul Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'ne bağlı Çocuk ve Gençlik Merkezlerinden (ÇOGEM) hizmet alan 12-18 yaş arası çocukların beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları ile benlik düzeylerinin incelenmesine yönelik bir araştırmadır. Araştırmanın evrenini İstanbul Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'ne bağlı olarak faaliyetlerini sürdüren 5 merkezden tesadüfi örneklem yöntemiyle seçilen üç hizmet merkezinden toplam 151 çocuk araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Örneklem grubunu oluşturan çocuk ve gençlik merkezleri Ağaçlı Çocuk ve Gençlik Merkezi, Ayvansaray Çocuk ve Gençlik Merkezi ve Florya Çocuk ve Gençlik Merkezi olarak yer almaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Sherrill ve Toulmin'in (1977) tarafından geliştirilen ve Özer ve Aktop (2003) tarafından Türkçe'ye adaptasyonu gerçekleştirilen Çocuklar İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği (BEDTÖ) ile Arıcak (1999), tarafından geliştirilen Benlik Saygısı Ölçeğinden kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum ölçeğine ilişkin ortalamalarına bakıldığında spor yapma durumları ile yaş değişkeni açısından anlamlı düzeyde farklılaşma olduğu görülmüştür. Benlik saygısı ölçeğinin ortalamalarına bakıldığında ise; spor yapma durumları ile yaş değişkenlerine açısından yine anlamlı düzeyde farklılaşma olduğu görülmektedir.

- Gündüz, Özlem, *Üniversite Öğrencilerinde Affetmeyi Yordayan Değişkenlerin Belirlenmesi*, 2014, Yüksek Lisans, 109s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada cinsiyet, dini yönelim, benlik saygısı ve bilişsel çarpıtmalar değişkenlerinin üniversite öğrencilerinin kendini ve başkalarını affetme eğilimlerini yordayıp yordamadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2012-2013 yılında Dumlupınar Üniversitesi'nin

farklı fakültelerine devam eden 459 (248 kadın, 211 erkek) lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada, katılımcıların kendini ve başkalarını affetme eğilimlerini belirlemek amacıyla Heartland Affetme Ölçeği, benlik saygısı puanlarını belirlemek amacıyla Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, dini yönelim puanlarını belirlemek amacıyla Dini Yönelim Ölçeği ve son olarak bilişsel çarpıtma puanlarını belirlemek amacıyla Akılcı Olmayan İnanç Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın sorularına yanıt vermek amacıyla verilerin analizinde çoklu regresyon analizi ve t-testi kullanılmıştır. Araştırmada, benlik saygısı ve bilişsel çarpıtmaların kendini affetmeyi anlamlı şekilde yordadığı, dini yönelim ve cinsiyetin ise kendini affetme ile ilişkili olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Başkalarını affetmenin yordayıcı değişkenlerini belirlemek amacıyla yapılan çoklu regresyon analizi sonucunda, benlik saygısı ve dini yönelimin başkalarını affetmeyi anlamlı şekilde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bilişsel çarpıtmalar ve cinsiyetin, başkalarını affetme ile ilişkili olmadığı saptanmıştır. Son olarak, yaşanılan yere göre affetme puanları karşılaştırıldığında başkalarını affetmenin, yaşanılan yere göre farklılaştığı gözlenmiştir. Evde arkadaşları ile birlikte yaşayan katılımcıların yurtta yaşayan katılımcılara göre başkalarını affetme eğilimlerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

- Karafil, Ahmet Yavuz, *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Düzeylerinin Çeşitli Demografik Faktörler Açısından İncelenmesi*, 2014, Yüksek Lisans, 119s., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında öğrenim görmekte olan öğrencilerin eleştirel düşünme düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Kaliforniya Eleştirel Düşünme Eğilimleri Ölçeğinin kısaltılmış Türkçe versiyonu (KEDEÖ) kullanılmıştır. 17 Nisan – 17 Mayıs 2014 tarihleri arasında toplanan veriler, SPSS 18,0 programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Elde edilen verilerin aritmetik ortalamaları alınmış, frekans ve yüzdelik değerleri hesaplanmıştır. Verilerin analizinde t testi ve tek yönlü varyans analizi (anova) ve tukey testleri kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin (N=800) %64,4'ü erkek, %68,6'sı 2.00 ile 3.00 not ortalamasına sahip %67,4'ü 2 veya 3 kardeşe sahip, %35,9'u ailelerinin 1. Çocuğu, %41,8'inin Üniversiteye başlamadan önce yaşadığı yer Büyükşehir, %82'si öğrenim gördükleri bölümleri isteyerek seçenler, %50,3'ünün annelerinin eğitim düzeyi ilköğretim, %40,8'inin babalarının eğitim düzeyi lise, %81,1'inin anne meslekleri ev hanımı, %27,6'sının babalarının meslekleri emekli, %43,3'ünün aile yapıları demokratik, %73,8'inin sosyoekonomik durumu orta, %42,4'ünün ailelerinin aylık gelirleri 1001 ile 2000 TL arası, %53,3'ü 21 ile 23 yaş grubu arası yaşlarında, %62'si sosyal aktivitelere katılıyorken, %41,3'ünün ise bilimsel etkinliklere katıldıkları görülmüştür. Sonuç olarak; Öğrencilerin Kalifornia Eleştirel Düşünme Eğilimleri Ölçeği'nden aldıkları toplam puan ortalaması düşük olarak bulunmuştur (M=214,805). Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf, üniversiteye başlamadan önce yaşadıkları yerler, babalarının eğitim düzeyi, aile yapıları, sosyoekonomik durum, aylık gelir, sosyal aktivitelere katılım, bilimsel aktivitelere katılım, öğrenim gördükleri okullar ve yaşları ile eleştirel düşünme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (P0,05) düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. (Tablo 20, 22, 25, 26, 27, 28, 31, 32). Araştırmadan elde edilen bulgular ile aynı doğrultuda, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

- Ceyhan, Görkem, *Üniversite Öğrencilerinin Yansıtıcı Düşünme Düzeyleri ve Araştırmaya Yönelik Kaygılarının Çeşitli Değişkenler Açısından CART Analizi ile İncelenmesi*, 2014, Yüksek Lisans, 113s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüzüncü Yıl Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın temel amacı, üniversite öğrencilerinin yansıtıcı düşünme düzeyleri üzerinde etkili olan değişkenleri CART Analizi ile incelemek ve öğrencilerin yansıtıcı düşünme düzeyleri ile araştırmaya yönelik kaygıları arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Araştırma, 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Muş Alparslan Üniversitesi'ne bağlı fakülte ve yüksekokullarda yapılmıştır. Araştırmaya Muş Alparslan Üniversitesi'nde öğrenim gören 2247 öğrenci katılmıştır. Araştırma kapsamında, öğrencilerin yansıtıcı düşünme düzeylerini belirlemek için, Kember ve arkadaşları (2000) tarafından geliştirilen, Başol ve Gencel (2013) tarafından Türkçeye uyarlanan, ''Yansıtıcı Düşünme Düzeyini Belirleme Ölçeği"; öğrencilerin araştırmaya yönelik kaygı düzeylerini tespit etmek için, Büyüköztürk (1997) tarafından geliştirilen ''Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeği" ve katılımcılara ait bazı bireysel bilgilere ulaşmak için, araştırmacı ve alanında uzman kişilerle yapılan görüşmeler sonucu geliştirilen ''Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizleri sonucunda, üniversite öğrencilerinin, yansıtıcı düşünme düzeylerinin genel olarak orta seviyede olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların yansıtıcı düşünme düzeyleri; fakülte, cinsiyet, sınıf düzeyi, ilkokulu veya ilköğretimi okuduğu yerleşim birimi, bu yaşına kadar okuduğu tahmini kitap sayısı, izledikleri bir film, okudukları bir kitap veya buna benzer durumlarda çevreleriyle tartışma sıklığı, bölümünden memnun olma durumu, derste konu ile ilgili tüm ayrıntıların hocaları tarafından anlatılmasını isteme durumu, gazete okuma sıklığı ve derste not tutma durumlarına göre farklılık göstermiştir. Ayrıca, öğrencilerin yansıtıcı düşünme düzeyleri ile araştırmaya yönelik kaygıları arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre, öğrenim kademesi fark etmeksizin, eğitim programlarında ve öğretim stratejilerinde, bireylerin yansıtıcı düşünme düzeylerini geliştirmeye yönelik etkinliklere yer verilmelidir. Öte yandan, okul dışında yansıtıcı düşünme düzeyini geliştiren eylemlerin, birey tarafından bir alışkanlık haline getirilebilmesi için, uzmanlar ve araştırmacılar tarafından çalışmalar yapılmalıdır. Ayrıca, gelişen bilim ve teknoloji dünyasına bağlı olarak ortaya çıkan büyük miktardaki veriler üzerinde, neden - sonuç ilişkisini detaylandıran ve görsel olarak araştırmacılara anlama kolaylığı sağlayan CART Analizi gibi ileri düzey istatistiksel yöntemlerin, eğitim bilimleri alanında yapılan başka araştırmalarda kullanılması yararlı görülmektedir.

- Güçbilek, Begüm, *Farklı Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Mükemmeliyetçilik Özellikleri ile Yabancı Dil Kaygıları Arasındaki İlişki (İstanbul İli Maltepe İlçesi Örneği)*, 2014, Yüksek Lisans, 130s., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yeditepe Üniversitesi.

ÖZET: Araştırmanın amacı, farklı liselerde öğrenim gören öğrencilerin mükemmeliyetçilik özellikleri ile yabancı dil kaygıları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Bunlar; Giriş, Kavramsal Çerçeve, Yöntem, Bulgular ve Yorum, Sonuç Tartışma ve Öneriler şeklindedir. Araştırma, 2012-2013 eğitim-öğretim yılında İstanbul İli Maltepe İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı 9 farklı lisede öğrenim gören 378 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Bu öğrencilerin 197'si kız, 181'i erkektir. Araştırmada öğrencilerin mükemmeliyetçilik özelliklerini belirlemek için Frost, Marten, Lahart ve Rosenblate (1990) tarafından geliştirilen ve Mısırlı-Taşdemir (2004) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği; öğrencilerin yabancı dil kaygı düzeylerinin belirlenmesi için Horwitz (1986) tarafından geliştirilip Dalkılıç (2001) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Yabancı Dil Kaygı Ölçeği, demografik özellikler için de araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği'nin 6 alt boyutu bulunmaktadır. Bu alt boyutlar; Düzen, Davranışlardan Şüphe, Ailesel Eleştiri, Hatalara Aşırı İlgi, Aile Beklentileri ve Kişisel Standartlardır. Yabancı Dil Kaygı Ölçeği'nin alt boyutu bulunmamaktadır. Araştırmada demografik özelliklerin yüzde ve frekans tabloları çıkarılmıştır. Ayrıca öğrencilerin mükemmeliyetçilik özellikleri ve yabancı dil kaygıları, bu değişkenlerin demografik özelliklere göre

farklılaşıp farklılaşmadığının analizi yapılmış ve kendi aralarındaki ilişkiler incelenmiştir. Elde edilen veriler SPSS 15 programında analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Araştırmanın bulguları değerlendirildiğinde Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği alt boyutları ile Yabancı Dil Kaygı Ölçeği arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan Pearson Korelasyon Analizi sonucunda Yabancı Dil Kaygı Ölçeği puanları ile Mükemmeliyetçilik Ölçeği Hatalara Aşırı İlgi alt boyutu, Davranışlardan Şüphe alt boyutu, Ailesel Eleştiri alt boyutu arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Diğer puanlar arasındaki ilişkiler anlamlı bulunmamıştır.

- Satıcı, Seydi Ahmet, *Üniversite Öğrencilerinin Affetme, İntikam, Sosyal Bağlılık ve Öznel İyi Oluşları: Farklı Yapısal Modellerin Denenmesi Üzerine Bir Araştırma*, 2016, Doktora, 219s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Anadolu Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş, affetme, intikam ve sosyal bağlılıkları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Çalışma Anadolu Üniversitesinde öğrenim gören 779 [489'u (%62.8) kadın ve 290'ı (%37.2) erkek, Yaşranjı = 17-34, Yaşort = 20.67, Yaşss = 1.94] öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Ölçme aracı olarak; Yaşam Doyumu Ölçeği, Pozitif Negatif Duygu Durum Ölçeği, Heartland Affetme Ölçeği, İntikam Ölçeği ve Sosyal Bağlılık Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmanın verileri yapısal eşitlik modeliyle analiz edilmiştir. Ayrıca dolaylı etkinin anlamlığını test etmek için bootstrapping işlemi kullanılmıştır. Yapısal eşitlik modeli sonrasında, sosyal bağlılığın; üniversite öğrencilerinin affetmeleri ve öznel iyi oluşları arasında kısmi aracı, intikamları ve öznel iyi oluşları arasında ise tam aracı role sahip olduğunu belirten modelin en iyi yapısal model olduğu saptanmıştır. Alternatif modellerde ise üniversite öğrencilerinin sosyal bağlılıkları affetme ve intikamın aracılığıyla öznel iyi oluşu yordadığı modelin de kabul edilebilir uyum iyiliğine sahip olduğu belirlenmiştir. Bootstrapping işlemi sonrasında da dolaylı etkilerin anlamlı olduğu sonucu görülmüştür. Bulgular ilgili alanyazında tartışılmış ve gelecekte yapılacak olan araştırmalara önerilerde bulunulmuştur.

- Shıkholeslamı, Parivash, *Üniversite Öğrencilerinde Yılmazlık ve Alçak Gönüllülük Düzeylerinin İncelenmesi*, 2016, Yüksek Lisans, 131s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin yılmazlık ve alçak gönüllülük puanlarının cinsiyet, okuduğu bölüm, yaş, anne babanın eğitimi, aile geliri ve fakülte değişkenlerine göre incelenmesi amacıyla yapılan betimsel bir çalışmadır. Ayrıca, üniversitede öğrenim gören öğrencilerin yılmazlık ve alçak gönüllülük düzeyleri arasında ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın örneklemi, 2015-2016 öğretim yılında Gaziantep ilinde bir devlet üniversitesinde, Eğitim Fakültesi, Mühendislik Fakültesi ve Güzel sanatlar Fakültesinde öğrenim gören 231 (%53) kadın ve 208 (%48) erkek olmak üzere toplam 439 lisans öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmada üniversite öğrencilerinin yılmazlık düzeyini ölçmek amacıyla Gürgan (2006a) tarafından geliştirilen Yılmazlık Ölçeği ve Alçak gönüllülük düzeylerini belirlemek için Sarıçam, Akın, Gediksiz ve Akın (2012) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Alçak gönüllülük Ölçeği ve öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin bilgi toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel çözümlemeleri SPSS 20 programı aracılığıyla yapılmıştır. Yılmazlık ile alçak gönüllülük arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılığın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemede tek yönlü varyans analizi (ANOVA), t testi ve değişkenlerin çeşitli kombinasyonları çerçevesinde

MANOVA, tek yönlü MANOVA, tek yönlü ANOVA ve Bonferroni post hoc testleri uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, yılmazlık ve alçak gönüllülük arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna varılmıştır (r=0.054; p>0.05). Öğrencilerin yılmazlık ortalama puanları (□¯=185.29) yüksek olduğu ve katılımcıların alçak gönüllülük ortalama puanları (□¯= 42.3) nispeten yüksek oldukları tespit edilmiştir. Öğrencilerin yılmazlık puanları arasında öğrencilerin okuduğu bölüme göre anlamlı fark iv bulunmuştur. En yüksek ortalama puan (X¯=198.1) moda ve tekstil tasarımı bölümü öğrencilerine, en düşük ortalama puan ise (X¯=171.76) inşaat ve mimarlık bölümü öğrencilerine ait olduğu görülmektedir. Öğrencilerin yılmazlık puanları cinsiyet, okuduğu bölüm, yaş, anne baba eğitim düzeyi ve aile gelirine göre farklılaşmamaktadır. Öğrencilerin alçak gönüllülük puanları, cinsiyet, yaş, okuduğu bölüm, anne baba eğitim düzeyi ve aile gelir düzeyine göre farklılık göstermemektedir (p>0.05). Ayrıca tek yönlü MANOVA testi bulgularına uygulanan Bonferroni Post hoc testine göre eğitim fakültesi ile güzel sanatlar fakültesinde okuyan öğrencilerin yılmazlık puanları mühendislik fakültesinde okuyan öğrencilerin yılmazlık puanlarından anlamlı olarak daha yüksektir. Sonuçlar literatür ışığında tartışılmış ve ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda, alanda çalışan araştırmacılar ve psikolojik danışmanlar için öneriler sunulmuştur.

- Özkan, Murat Sinan, *Üniversite Öğrencilerinin Risk Alma Tutumları ile Kimlik Statüleri ve Bazı Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*, 2016, Yüksek Lisans, 140s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı üniversiteye devam eden genç yetişkinlerin risk alma tutumlarını ve kimlik statülerini cinsiyet, sınıf düzeyi ve ikamet edilen yerleşim yeri değişkenlerine göre incelemek ve risk alma tutumları ile kimlik statüleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Bu araştırmada iki veya çok değişkenli korelasyonel ve karşılaştırma türlerine ayrılan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmanın araştırma grubunu Gazi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Erciyes Üniversitesi'nin çeşitli bölümlerinde okumakta olan toplam 1417 öğrenciden oluşmaktadır. Bu araştırmada veri toplamak için Öner'in (2009) uyarlamış olduğu Belirli Alanlara Özgü Risk Tutum Ölçeği (BARTÖ) ile Oskay'ın (1997) uyarlamış olduğu Genişletilmiş Ego Kimlik Statüleri Ölçeği (EOM-EIS-2) kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde üniversite öğrencilerinin risk alma tutumunun bazı değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını bulmak için t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Ayrıca üniversite öğrencilerinin risk alma tutumu ile kimlik statüleri arasındaki ilişkinin incelenmesinde kanonik korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırma sonuçları üniversite öğrencilerinin risk alma tutumu alt boyutlarının cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin risk alma tutumu alt boyutlarından okulda etik ve güvenlik risk alma tutumlarının sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin risk alma tutumu alt boyutlarından güvenlik risk alma tutumunun ikamet edilen yer değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Ayrıca üniversite öğrencilerinin risk alma tutumu boyutlarından gündelik yaşamda etik, yatırım, güvenlik ve sosyal risk alma tutumları ile moratoryum ve dağınık kimlik statüsüyle pozitif yönde ilişki, buna karşın başarılı ve ipotekli kimlik statüsüyle negatif yönde ilişki olduğu tespit edilmiş ve veri setleri arasında paylaşılan ortak varyansın %25 olduğu saptanmıştır.

- Güven, Canan, *Üniversite Öğrencilerinin Tolerans Düzeyleri*, 2016, Yüksek Lisans, 68s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ondokuz Mayıs Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin tolerans düzeyleri incelenmiştir. Bu araştırma sonucunda ulaşılan yargıları şu şekilde sıralayabiliriz: Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin cinsiyetlerine göre tolerans düzeylerinde grupların aritmetik ortalamaları arasında kızlar lehine anlamlı farklılığın olduğu görülmüştür. Kızlar erkeklere göre daha fazla toleranslıdırlar. Öğrencilerin bölümlerine göre tolerans düzeylerinde grupların aritmetik ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Öğrencilerin bölümlerine göre tolerans düzeylerinde sayısal bölümde okuyanlar ile dil ve güzel sanatlar bölümünde okuyanlar arasında sayısal bölümde okuyanlar lehine anlamlı farklılık görülmüştür. Sayısal Bölümde okuyanlar, dil ve güzel sanatlar bölümünde okuyanlara göre daha fazla toleranslıdırlar. Ayrıca Güzel sanatlar ile sosyal bölümde okuyanlar arasında ise sosyal bölümde okuyanların daha toleranslı oldukları sonucu bulunmuştur. Diğer gruplar arasında ise anlamlı farklılık bulunmamıştır.

- Kardeş, Gülsemin Alparslan, *Davranış-Mekân Uyumu: Bilişsel Esneklik Düzeyleri Farklı Öğrencilere Göre, Okul Ortamında Olanaklılıkların (affordances) İncelenmesi*, 2016, Yüksek Lisans, 140s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.

ÖZET: Bu araştırmanın genel amacı, ortaokul öğrencilerinin bilişsel esneklik düzeylerini saptamak ve bilişsel esneklik düzeyi düşük ya da yüksek öğrencilerin okul ortamında ders dışı saatlerde algıladıkları olanaklılıklar (affordances) arasında fark olup olmadığını incelemektir. Bilişsel esneklik düzeyinin, öğrencilerin yaşlarına, sınıf düzeylerine ve cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı ise alt amaçlarındandır. Araştırma 2015-2016 eğitim öğretim yılında Ankara'da Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir ortaokulda öğrenim görmekte olan 17'si kız, 14'ü erkek olmak üzere toplam 31 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veriler, Bilişsel Esneklik Ölçeği, Okulun Öğrencilere Sunduğu Olanaklılıklar Formu ve Kişisel Bilgi Formu ile elde edilmiştir. Çalışma grubunu oluşturan ortaokul öğrencilerinin Bilişsel Esneklik Ölçeği'nden almış oldukları toplam puanlarının, yaş, sınıf düzeyi ve cinsiyet açısından anlamlı bir farklılığın olup olmadığını parametrik olmayan testlerden ilişkisiz ölçümler için Mann Whitney U- Testi ve Kruskal Wallis H- Testi ile incelenmiştir. Öğrencilerin okul ortamlarında algıladıkları olanaklılıkların bilişsel esneklik düzeylerine göre fark gösterip göstermediği ise Mann Whitney U- Testi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda; ortaokul öğrencilerinin bilişsel esneklik düzeylerinin yaşa, sınıf düzeyine ya da cinsiyete göre anlamlı düzeyde fark göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır. Ancak öğrencilerin okul ortamlarında algıladıkları olanaklılıkların bilişsel esneklik düzeylerine göre anlamlı düzeyde fark gösterdiği tespit edilmiştir. Bilişsel esneklik düzeyi yüksek olan öğrencilerin okul ortamlarının ders dışı saatlerde onlara sağladığı olanaklılıkları bilişsel esneklik düzeyi düşük olan öğrencilere göre daha fazla algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

- Çarkıt, Ersoy, *Üniversite Öğrencilerinin Düşünce Hataları ve Duyguları İfade Etmelerinin Mükemmeliyetçilik Tutumlarını Yordaması*, 2016, Yüksek Lisans, 150s., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Necmettin Erbakan Üniversitesi.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin duyguları ifade etme ve bilişsel hataları ile mükemmeliyetçilikleri arasındaki yordayıcı ilişkileri incelemektir. Çalışmaya, 2014-2015 eğitim öğretim yılında Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi'nde okumakta olan 458 üniversite öğrencisi katılmıştır. Katılımcıların kişisel bilgilerini belirlemek amacıyla 'Kişisel Bilgi Formu', mükemmeliyetçilik seviyelerini belirlemek için 'Frost Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği', duyguları ifade etmelerini belirlemek için 'Duyguları İfade Ölçeği', bilişsel hatalarını

tespit etmek için 'Bilişsel Hatalar Ölçeği' öğrencilere uygulanmıştır. Verilerin analizinde, değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı tekniği kullanılmıştır. Ayrıca duyguları ifade etme ve bilişsel hataların mükemmeliyetçilik üzerindeki yordayıcı etkisini belirlemek amacıyla hiyerarşik regresyon analizinden faydalanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre olumlu duygu ifadesi, aile beklentileri ve yaptığından emin olamama ile pozitif yönde anlamlı ilişki içindeyken düzen boyutuyla ters yönlü anlamlı ilişki içerisindedir. Aynı zamanda yakınlık ifadesi, ailesel eleştiri ile negatif yönde anlamlı bir ilişki içerisinde olduğu bulunmuştur. Felaketleştirme, genelleme, kişiselleştirme ve seçici soyutlama ile mükemmeliyetçiliğin hata yapma endişesi, ailesel eleştiri ve yaptığından emin olamama boyutları pozitif yönde anlamlı ilişki içerisinde bulunmuştur. Felaketleştirme, genelleme ve kişiselleştirme ile mükemmeliyetçiliğin aile beklentileri boyutu pozitif yönde anlamlı ilişki içerisinde bulunmuştur. Felaketleştirme ve kişiselleştirme ile kişisel standartlar alt boyutu pozitif yönde manidar ilişki içerisindedir. Hiyerarşik regresyon analizi sonuçlarına göre olumlu duygu ifadesi, mükemmeliyetçiliğin alt boyutlarından düzen, aile beklentileri ve yaptığından emin olamamanın önemli bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Yakınlık ifadesi ise mükemmeliyetçiliğin ailesel eleştiri boyutunun önemli bir yordayıcısı olarak bulunmuştur. Felaketleştirme ve kişiselleştirme, mükemmeliyetçiliğin alt boyutlarından hatalara aşırı ilgi olmanın önemli bir yordayıcısı olarak bulunmuştur. Kişiselleştirme, mükemmeliyetçiliğin kişisel standartlar alt boyutunun önemli bir yordayıcısı olarak bulunmuştur. Genelleme, mükemmeliyetçiliğin alt boyutlarından aile beklentilerinin önemli bir yordayıcısı olarak bulunmuştur. Genelleme ve kişiselleştirme, mükemmeliyetçiliğin ailesel eleştiri alt boyutunun önemli bir yordayıcısı olarak bulunmuştur. Felaketleştirme ve kişiselleştirme, mükemmeliyetçiliğin alt boyutlarından yaptığından emin olamamanın önemli bir yordayıcısı olarak bulunmuştur. Bulgular, ilgili literatür ışığında tartışılmış ve önerilere yer verilmiştir.

7.2. Makaleler

- Acar, Nilüfer Voltan, *Rathus Atılganlık Envanterinin Hacettepe Üniversitesi Öğrencilerine Uygulanması ve Elde Edilen Bulgular*, 1981, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (4), 72-75.
- Sepetçioğlu, Mustafa Necati, *Gençlik ve Sahip Olma Duygusu*, 1986, Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, (40), 89-100, İstanbul.
- İnceoğlu, Derya - Aytar, G., *Bir Grup Ergende Atılgan Davranış Düzeyinin Araştırması*, 1987, Türk Psikoloji Dergisi, 6(21), 23-24, Ankara.
- Tegin, Buket, *Üniversite Öğrencilerinin Atılganlık Davranış ve Eğilimlerinin Cinsiyet ve Fakülte Değişkenleri Açısından İncelenmesi*, 1990, Psikoloji Dergisi, 7(25), 21-32, Ankara.

ÖZET: Bu araştırma üniversite öğrencilerinde atılganlık davranışının, cinsiyet ve değişik fakültelere göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada Hacettepe Üniversitesi'nin dört ayrı fakültesinde okuyan 265 kız ve 346 erkek olmak üzere toplam 611 öğrenci denek olarak kullanılmıştır. Araştırmaya katılan deneklerin atılganlık düzeyleri Gambrill ve Richey'in, "Atılganlık Envanteri" ile ölçülmüştür. Ölçekten alınan puanlar yönünden grupların değerlendirilmesi için 2x4 faktörlü, seçkisiz grup desenine uygun varyans analizi tekniği uygulanmıştır. Analiz sonuçları, deneklerin cinsiyetlerinin, Envanterin "Huzursuzluk" ve "Davranış" alt ölçeklerinden alınan puanlar üzerinde anlamlı bir etki yaratmadığını göstermiştir. Buna karşın, yalnız Huzursuzluk alt-ölçeğinden elde edilen puan ortalamaları arasında fakültelere bağlı farklılıklar bulunmuştur. Bulguların tartışılması ve yorumlanması sosyo-kültürel bağlamda yapılmaya çalışılmaktır.

- Bozkurt, A., *Bir Grup Üniversite Öğrencisinde Atılganlık Düzeyi ile Beden İmajından Sağlanan Doyum Arasındaki İlişki*, 1990, Seminer- Psikoloji Dergisi, (8), 469-484, İzmir.
- Yıldırım, İbrahim, *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı Öğrencileri ile Psikoloji Programı Öğrencilerinin Empatik Eğilim ve Empatik Beceri Düzeyleri*, 1992, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (7), 193-208, Ankara.
- Altuğ, Fatma Betül - Özkan, İshak, *Gençlerde İrdeleyici Düşünme Yeteneğini Etkileyen Etkenler*, 1995, Düşünen Adam Dergisi, 8(4), 4-8, İstanbul.

ÖZET: Çalışmaya irdeleyici düşünmenin gelişmesi ile yaş, cinsiyet, okul başarısı, anne-baba tutumu arasındaki ilişkileri saptamak amaçlandı. 1995 yılında ortaokul, lise ve üniversite öğrencilerinden oluşan, 12-22 yaş arasında, 1026 deneğe Watson-Glaser Eleştirel Düşünme Gücü Ölçeği, Anne-Baba Tutum Ölçeği ve Sosyo demografik bilgi formu uygulandı. Veriler çoklu regresyon ve lojistik regresyon yöntemleri ile analiz edildi. İrdeleyici düşünme yeteneğinin yaşla ($p<0.0001$) ve okul başarısıyla arttığı, kızlarda erkeklerden daha fazla geliştiği ($p<0.05$) ve annenin demokratik tutumunun olumlu ($p<0.001$) etkide bulunduğu saptandı.

- Şenel, Hatice Günayer, *Yetersizliği Olan ve Olmayan Gençlerin Yetersizliğe Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması*, 1996, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 2(2), 68-75, Ankara.
- Korkmaz, Nimet Haşıl - Şahin, E. - Kahraman, M. - Öztürk, F., *U. Ü. Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Empatik Becerilerinin Yaşa Göre Karşılaştırılması*, 2003, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16(1), 95-103, Bursa.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı Beden Eğitimi ve Spor Bölümü öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerini ortaya koyarak cinsiyetler arasındaki farkı belirlemektedir. Araştırmamıza katılan toplam 388 Beden Eğitimi ve Spor Bölümü öğrencisinin empatik eğilim düzeylerini ölçmek amacıyla Dökmen (1988) tarafında geliştirilmiş olan Empatik Eğilim Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizi bilgisayar ortamında SPSS programıyla yapılmıştır. Yaş guruplarına göre farklılığı tespit etmek amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Sonuç olarak kız ve erkek öğrencilerin cinsiyet farkı göz önüne alındığında ve aynı cinsiyetteki öğrenciler kendi yaş grupları arasında değerlendirildiğinde öğrencilerin empatik beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır ($P>0, 05$). Elde edilen bulgular literatür ışığında tartışılmıştır.

- Yıldırım, İbrahim, *Lise Öğrencilerinde Boyun Eğici Davranışların Yaygınlığı*, 2004, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (26), 220-228, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmada boyun eğici davranışların (itaat) lise son sınıf öğrencileri arasındaki yaygınlığı incelenmiştir. Araştırma kapsamına lise son sınıfta okuyan 385 (%58.1) kız 278 (%41.9) erkek olmak üzere toplam 663 öğrenci alınmıştır. Veri toplama araçları olarak Boğun Eğici Davranışlar Ölçeği'nin (BEDÖ) Türkçe Formu ve Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASDÖ) ile araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan Öğrenci Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Veriler Kay-Kare (X2) tekniği ile

analiz edilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, kızlardan çok erkekler arasında, tek çocuklu veya en az üç çocuğu olan ailelerde, ailesinin geliri düşük, ailesinden yeterince destek görmeyen, ailesinde sıklıkla sert tartışmalar olan, ailesi oldukça dindar ve akademik başarısı düşük öğrenciler arasında boyun eğici davranışlar daha yaygın bulunmuştur. Bulgular literatür ışığında tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

- Öksüz, Yücel, *Duyguların Açılması Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Atılganlık Düzeylerine Etkisi*, 2004, Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(2), 147-156, Ankara.

ÖZET: Bu araştırmada duyguların açılması eğitiminin üniversite öğrencilerinin atılganlık düzeylerine etkisi incelenmiştir. Çalışma 2003-2004 öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği anabilim dalına devam eden öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Araştırma, ön-test son-test kontrol gruplu desenle yapılmış ve her iki grupta 22'şer öğrenci yer almıştır. Öğrencilerin yalnızlık düzeyleri Voltan-Acar (1980) tarafından uyarlanan "Rathus Atılganlık Envanteri" (RAE) ile ölçülmüştür. Elde edilen verilere göre ortalamalar arasındaki farkın önem düzeyini belirlemek amacıyla t test kullanılmıştır. Araştırmada, "duyguların açılması eğitimi" alan üniversite öğrencilerinin atılganlık düzeyini artırmada olumlu yönde etkisinin olduğu sonucuna varılmıştır.

- Özdemir, Soner Mehmet, *Üniversite Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi*, 2005, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 3(3), 1-17, Ankara.

ÖZET: Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin eleştirel düşünme becerilerinin ne düzeyde olduğu ve cinsiyete, doğum yerine, anne ve baba öğrenim durumuna ve gelir durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymaya yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmada survey modeli kullanılmış ve veri toplama aracı olarak bir tutum ölçeği geliştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesinde okuyan 128 öğrenci oluşturmuştur. Toplanan verilerin analizi SPSS-11 istatistik programında gerçekleştirilerek yorumlanmıştır. Elde edilen verilerin yorumlanmasında u istatistik analizler yapılmıştır: 1. Öğrencilerin eleştirel düşünme beceri düzeylerini ortaya koymaya yönelik "ortalama" ve "standart sapma", 2. Öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin cinsiyete ve alanlarına göre farklılık oluşturup oluşturmadığına ilişkin bağımsız gruplar t testi (independent samples-t test) analizi, 3. Öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin doğum yerine, anne baba öğrenim durumuna ve gelir durumuna göre farklılığa yol açıp açmadığına ilişkin ANOVA (tek yönlü varyans) analizi gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın amaç doğrultusunda geliştirilen ve uygulanan ölçekten elde edilen bulgular sonucunda, öğrencilerin eleştirel düşünme becerisi bakımından orta düzeyde oldukları ve eleştirel düşünme becerisine sahip olma durumlarının cinsiyet, doğum yeri, anne baba öğrenim durumu ve gelir durumu değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır.

- Dil, Satı - Öz, Fatma, *Hemşirelik Yüksekokulu ve Beslenme ve Diyetetik Bölümü Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Becerilerini Etkileyen Faktörler*, 2005, Zonguldak Sağlık Yüksekokulu Sağlık Eğitim Araştırma Dergisi, 1(1), 12-25, Zonguldak.

ÖZET: AMAÇ: Bu araştırma Hemşirelik Yüksekokulu ve Beslenme ve Diyetetik Bölümü öğrencilerinin eleştirel düşünme becerilerini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapıl-

mıştır. GEREÇ VE YÖNTEM: Veriler kişisel bilgi formu, Watson-Glaser Eleştirel Düşünme Becerisi Ölçeği (WGEDBO) ve Ana Baba Tutum Ölçeği (ABTÖ) ile toplanmıştır. Araştırmanın evrenini bir üniversitedeki hemşirelik yüksekokulu (araştırma grubu) ve beslenme ve diyetetik bölümü (karşılaştırma grubu) öğrencileri oluşturmuştur. Örneklem, tabakalı rastgele örnekleme yöntemiyle her iki okuldan 92 öğrenci seçilerek toplam 184 kişiyle oluşturulmuştur. Verilerin analizinde, İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi, Pearson Korelasyon Analizi, Tek ve İki Yönlü Varyans Analizi ile yüzdelik kullanılmıştır. BULGULAR: Çalışmanın sonunda, araştırma grubu öğrencilerinin WGEDBO toplam puanlarının orta düzeyde olduğu (puan ort: 58.28±6.30) ve karşılaştırma (puan ort: 62.86±7.51) ile araştırma grubunun WGEDBO puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (t 4.416, $p<0.05$). Bunun yanında araştırma grubundaki 4. sınıf öğrencilerinin WGEDBO puan ortalamalarının istatistiksel olarak diğer sınıflardan daha yüksek olduğu (F:4.699, $p<0.05$) ancak karşılaştırma grubu öğrencilerinin WGEDBO puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, her iki gruptaki öğrencilerin çoğunluğunun algıladıkları anababa tutumlarının demokratik olduğu saptanmıştır. Ayrıca, öğrencilerin WGEDBO ve ABTÖ toplam puanları arasında negatif yönde zayıf bir ilişki olduğu, ABTÖ puanı arttıkça eleştirel düşünme puanının azaldığı ancak istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur. SONUÇ: Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin eleştirel düşünme becerilerinin istendik düzeyde olmadığı, bunun yanı sıra; her iki gruptaki öğrencilerin WGEDBO puanlarını yaş, medeni durum, ilk-orta ve lise eğitimini yaparken yaşadığı yerleşim yerinin niteliği, gelir getiren bir işte çalışma durumu, anne-baba eğitim düzeyi ve mesleklerinin etkilemediği belirlenmiştir.

- Bökeoğlu, Omay Çokluk - Yılmaz, Kürşad, *Üniversite Öğrencilerinin Eleştirel Düşünmeye Yönelik Tutumları ile Araştırma Kaygıları Arasındaki İlişki*, 2005, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, (41), 47-67, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin eleştirel düşünmeye yönelik tutumları ile araştırma kaygıları arasındaki ilişkinin belirlenmesidir. Ayrıca yaş, cinsiyet ve daha önce herhangi bir araştırma etkinliğine katılıp katılmama değişkenlerine göre, eleştirel düşünmeye yönelik tutumların ve araştırma kaygılarının farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Tarama modelindeki bu araştırmanın çalışma grubunu, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören 128 lisans öğrencisi oluşmaktadır. Araştırmanın verilerinin toplanmasında "Kaliforniya Eleştirel Düşünmeye Yönelik Tutum Ölçeği (CCTDI)" ve "Araştırma Kaygısı Ölçeği" kullanılmıştır. Toplanan verilerin çözümlenmesinde Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı, t-testi ve Kruskall Wallis H Testi kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular, araştırma kaygı ölçeği ile eleştirel düşünmeye yönelik tutum ölçeğinin tüm alt boyutları ve toplam puanı arasında anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrencilerin analitiklik, açık fikirlilik ve CCTDI toplam puanları cinsiyetlerine göre anlamlı farklılıklar gösterirken, daha önce herhangi bir araştırma etkinliğine katılıp katılmama durumları kendine güven alt ölçeğinde anlamlı farka yol açmaktadır. Öğrencilerin yaşlarına ilişkin karşılaştırmalar ise hem araştırma kaygılarında hem de analitiklik, merak, kendine güven ve CCTDI toplam puanlarında anlamlı farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır.

- Akandere, Mehibe - Aslan, M., *Spor Yapan ve Yapmayan İlköğretim Okullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Çeşitli Değişkenlere Göre Atılganlık Düzeylerinin İncelenmesi*, 2006, 996-998.

- Tuncer, Banu - Acar, Nilüfer Voltan, *Kaygı Düzeyleri Farklı Üniversite Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Mükemmelliyetçilik Özelliklerinin İncelenmesi*, 2006, Kriz Dergisi, 14(2), 1-15, Ankara.

ÖZET: Amaç: Bu araştırmada üniversite hazırlık sınıfı öğrencilerinin mükemmeliyetçilik özelliklerinin, kaygı düzeyleri ile cinsiyetlerine, algılanan kişilik yapısına, algılanan beden imgesine göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Yöntem: Araştırma grubu 2004-2005 akademik yılında, Hacettepe Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu'nda eğitim gören 96 kız ve 82 erkek öğrenciden oluşmaktadır. Verilerin toplanması amacıyla Hewitt ve Flett (1991) tarafından geliştirilen ve Oral (1999) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği"; Spielberger (1970) tarafından geliştirilen, Lecompte ve Öner (1985) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Sürekli Kaygı Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesi için, çift yönlü varyans çözümlemesi tekniği kullanılmıştır. Bulgular: Araştırmada elde edilen bulgular, sürekli kaygı düzeyi ile cinsiyetin, algılanan kişilik yapısının, algılanan beden imgesinin mükemmeliyetçilik özelliklerine ortak etkisinin anlamlı olmadığını göstermiştir. Erkeklerin, başkalarınca belirlenen mükemmeliyetçilik düzeyleri kızlardan anlamlı bir farkla yüksek bulunmuştur. Algılanan kişilik yapısı ve mükemmeliyetçilik özellikleri arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Algılanan beden imgesi ve mükemmeliyetçilik özellikleri arasındaki fark da anlamlı bulunmamıştır. Sürekli kaygı düzeyi yüksek olan öğrencilerin başkalarınca belirlenen mükemmeliyetçilik düzeyleri, sürekli kaygı düzeyleri düşük olan gruba göre yüksek bulunmuştur. Sonuç: Araştırmada elde edilen bulgulara göre, kaygı düzeyi yüksek üniversite hazırlık sınıfı öğrencilerinin başkalarınca belirlenen mükemmeliyetçilik düzeyleri kaygı düzeyi düşük gruba göre yüksektir. Ayrıca erkeklerin başkalarınca belirlenen mükemmeliyetçilik düzeyleri kızlara göre yüksektir.

- Güvenç, Gülden - Aktaş, Vezir, *Ergenlik Döneminde Yaş, Toplumsal Cinsiyet, Bireysel ve İlişkisel Tutumlar, Benlik Değeri ve Yaşam Becerilerine İlişkin Algı Arasındaki İlişkiler*, 2006, Türk Psikoloji Dergisi, 21(57), 45-62, Ankara.

ÖZET: Bu araştırmada Sincan-Saraycık köyündeki bir ilköğretim okuluna devam eden 12-16 yaş grubundan (erken ergenlik: 12-13 yaş ve orta ergenlik: 14-16 yaş) toplam 281 kız ve erkek öğrencinin benlik değeri ile yaşam becerilerine ilişkin algısının yaş ve toplumsal cinsiyet gibi demografik değişkenler, ayrıca önyargı, kişiler arası duyarlık, kontrol odağı gibi tutumlarla olan ilişkileri sorgulanmıştır. California F- Scale (Form 40-45), kişilerarası tepkiler endeksi, kontrol odağı ölçeği ile birlikte benlik değeri, atılganlık ve iletişim becerilerine yönelik algıyı ölçmek üzere geliştirilen ölçeklerin iki güne yayılarak uygulandığı araştırmanın bulguları; benlik değeri, atılganlık ve iletişim becerilerine ilişkin algıların tümünün başkasının bakış açısına duyarlık boyutu tarafından olumlu yönde, insan doğasının zayıflığına ve çabanın anlamsızlığına yönelik inançlardan olumsuz yönde yordandığını göstermiştir. Benlik değeri ve iletişim becerileri algısının kuralcılıktan, yine benlik değeri ve atılganlık algısının ise kişisel kontrol eksikliğinden ve her iki yaşam becerisine ilişkin algının da kişisel sıkıntı boyutlarından yordanabildiği görülmüştür. Öte yandan, ergenin yaşının, benlik değeri ve yaşam becerileri değişkenlerini yordamadığı, cinsiyetin ise sadece iletişim algısını olumlu yönde yordadığı tespit edilmiştir.

- Akandere, Mehibe - Tekin, M. Aslan, *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda ve Üniversitenin Diğer Bölümlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Çeşitli Değişkenlere Göre Atılganlık Düzeylerinin İncelenmesi*, 2006, 1000-1002.

- Doğanay, Ahmet - Taş, Mükerrem Akbulut - Erden, Şule, *Üniversite Öğrencilerinin Bir Güncel Tartışmalı Konu Bağlamında Eleştirel Düşünme Becerilerinin Değerlendirilmesi*, 2007, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 13(4), 511-546, Ankara.

ÖZET: Araştırmada eleştirel düşünme becerileri, cinsiyet, yaş, yerleşim yeri (köy, ilçe, il), mezun olunan lise ve okuduğu bölüm değişkenleri açısından incelenmiştir. Araştırmaya, Çukurova Üniversitesi İlahiyat, Eğitim, Fen-Edebiyat, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri ile Adana Polis Meslek Yüksek Okulu öğrencileri katılmıştır. Araştırmada yazılı bir kompozisyon kullanılarak öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini kullanmalarını gerektiren çok boyutlu, güncel tartışmalı bir konuyla ilgili açık uçlu bir soru sorulmuştur. Buna paralel olarak öğrencilere, kişisel bilgilere ilişkin soruların yer aldığı bir anket formu dağıtılmıştır. Öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini ve düzeylerini belirlemek için Faciona ve Faciona tarafından geliştirilen Bütüncül Eleştirel Düşünme Puanlama Rubriği kullanılmıştır. Verilerin analizinde t-testi, tek yönlü varyans analizi; varyansların homojen olmadığı durumlarda ise ilişkisiz ölçümler için Kruskal Wallis H-testi ve Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Nitel verilerde ise içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, eleştirel düşünme becerilerini kullanabilme açısından üniversite öğrencilerinin büyük çoğunluğunun, 6 düzeyden oluşan bir ölçeğin ikinci düzeyinde oldukları anlaşılmıştır. Öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin cinsiyete, yaşa, mezun olunan lise ve bölüm türüne göre anlamlı farklılaştığı, yerleşim yerine göre ise anlamlı bir fark bulunmadığı görülmüştür.

- Eldeleklioğlu, Jale - Özkılıç, Rüçhan, *Eleştirel Düşünme Eğitiminin PDR Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Becerilerine Etkisi*, 2008, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 3(29), 25-36, Ankara.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı Psikolojik Danışma ve Rehberlik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimi becerilerini geliştirmektir. Araştırma Uludağ Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 19-22 yaş arası toplam 40 öğrenci ile yapılmıştır. Eleştirel düşünme eğitiminin etkililiğini sınamak amacı ile önce öğrencilere Kökdemir (2003) tarafından geliştirilen Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği uygulanmış ve puanlar eşitlenerek deney (20) ve kontrol (20) grupları oluşturulmuştur. Deney grubundaki öğrenciler 10 hafta boyunca 90 dakika süre ile araştırmacılar tarafından geliştirilen eleştirel düşünme eğitimi programından geçirilmişlerdir. Ön test, son test ve izleme testi puanları açısından yapılan değerlendirmeler sonunda deney grubunun eleştirel düşünme eğilimi puanlarının anlamlı düzeyde arttığı ve bunun izleme döneminde de korunduğu görülmüştür.

- Küçük, Leyla - Buzlu, Sevim - Can, Gülbeyaz, *Hemşirelik Öğrencilerinde Bir Davranış Biçimi Olarak Atılganlık Düzeyi*, 2008, İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi, 16(62), 90-96.

ÖZET: Giriş: Atılganlık kişinin kendi görüşlerini, tutumlarını hislerini, doğrularını, aşırı sıkıntı duymadan ve diğerlerinin doğrularını reddetmeden dürüstçe anlatabilmektir. Atılganlık eğitimi, kişiye

ne istediğini sormayı, çeşitli durumlarda bir tavır almayı ve başkalarının haklarına saygı duyarken isteklerini elde etmek için belirli faaliyetlerde bulunmayı öğretir. Yöntem: Bu çalışma Hemşirelik yüksekokulunda okuyan öğrencilerin atılganlık düzeylerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı bir şekilde yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini 309 öğrenci oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak Rathus Atılganlık Envanteri ve Görüşme Formu kullanılmıştır. Bulgular: Araştırmada öğrencilerin %66,3'ünün atılgan olduğu saptanmıştır.

- Bora, Emre - Baysan, Leyla, *Empati Ölçeği Türkçe Formunun Üniversite Öğrencilerinde Psikometrik Özellikleri*, 2009, Klinik Psikofarmakoloji Bülteni, 19(1), 39-47, İstanbul.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı son yıllarda sıkça gündeme gelen empatizasyon-sistematizasyon teorisi kapsamında geliştirilen ölçeklerden biri olan Empati Ölçeğinin (EÖ) Türkçe versiyonunun güvenirliğini ve ön geçerliğini göstermektir. EÖ, Baron-Cohen ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş olan ve empatiyi ölçen 40 soru ve çeldirici özellikte 20 soruyu içeren bir öz bildirim ölçeğidir. Ayrıca ölçeğin yakınlar tarafından değerlendirilmesinin güvenirliğini incelemek amaçlanmıştır. Yöntem: Ölçek 475 üniversite öğrencisine uygulandı. EÖ'nin güvenirliğini göstermek için Cronbach alfa katsayısı hesaplandı ve Split half analizi uygulandı. Ölçeğin kısa formunda kullanılan 22 sorunun güvenirliği ayrıca değerlendirildi. Ayrıca madde analizi yapıldı. Ölçeğin test yeniden test güvenirliği, 76 öğrenciye ölçeğin 2 hafta sonra yeniden uygulanması suretiyle yapıldı. Ayrıca 75 öğrenci yakınının yaptığı EÖ değerlendirmelerinin güvenirliği test edildi. Cinsiyetin öz bildirilen ve yakınlar tarafından ölçülen empatiye etkisini incelemek için kız ve erkek öğrencilerin EÖ skorları karşılaştırıldı. Bulgular: Ölçeğin iç tutarlılığı yüksek bulunmuştur (0.845). Ölçeğin kısa formunun ve yakınlar tarafından değerlendirilmesi de güvenilir özellik göstermektedir. Ölçeğin split-half yöntemi ile elde edilen Guttman katsayısı 0.78 olarak bulunmuştur. Bu yöntemle, Cronbach alfa katsayısı ölçeğin ilk yarısı için 0.75, ikinci yarısı için 0.74 olarak bulunmuştur. Ölçeğin 4 sorusu iyi çalışmamaktadır. Ancak bu maddelerin çıkarılması iç tutarlılığı belirgin derecede yükseltmemiş ve bu maddeler ölçekten çıkarılmamıştır. Ölçeğin test-yeniden test güvenirliği yüksektir (0.76). Ölçeğin kısa formunda yer alan sorularında test yeniden test güvenirliği yeterli bulunmuştur. EÖ'nin öz bildirim ve yakın değerlendirmeleri arasında anlamlı korelasyon vardır ($r=0.49$, $p<0.001$). Kız öğrenciler hem kendi değerlendirdikleri hem de başkaları tarafından değerlendirilen EÖ 'lerinde erkeklerden yüksek puan almışlardır. Tartışma: Bu sonuçlar EÖ'nin Türkçe formunun empatiyi ölçmekte kullanılabilecek güvenilir bir ölçek olduğunu göstermektedir. Bu çalışmanın sonuçları kadınların empatik yeteneklerinin erkeklerden üstün olduğu görüşünü desteklemektedir. Orijinal bir bulgu olarak, bu kadınların empati yeteneklerinin çevre tarafından da daha iyi olarak algılandığı gösterilmiştir. Ölçeğin empati bozukluğu gözlenen farklı nöropsikiyatrik hastalıklarda yapılacak çalışmalarda da kullanılması, ölçeğin ileri geçerliğini göstermek bakımından önem taşımaktadır.

- Er, Fikret - Sönmez, Harun, *Üniversite Öğrencilerinde Mükemmeliyetçilik: Anadolu Üniversitesi Örneği*, 2009, Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi, 9(1), 11-15, Afyon.

ÖZET: Bu çalışmada, farklı fakültelerde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçiliğe bakışlarının çok boyutlu mükemmeliyetçilik ölçeği ile değerlendirilip, fakülteler arasındaki farklılığı incelemektir. Araştırma Anadolu Üniversitesinin üç farklı fakültesinde (Fen, İktisadi ve İdari Bilimler ve Mühendislik Mimarlık) öğrenim gören 213 öğrenci ile yürütülmüştür. İlk aşamada, 35

sorudan oluşan ve her sorunun şıklarında beşli Likert kullanılan altı faktörlü çok boyutlu mükemmeliyetçilik ölçeği ile veriler anket yolu ile toplanmıştır. İkinci aşamada, yapılan anketin güvenirliliği Cronbach'ın alfa katsayısı ile ölçülmüştür. Son olarak öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevaplara göre, fakülteler arasında farklılık olup olmadığı parametrik olmayan istatistiksel tekniklerinden olan Kruskal-Wallis testi ve Diskriminant analizi ile araştırılmıştır.

- Atıcı, Meral - Rehber, Elife, *İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeylerine Göre Çatışma Çözme Davranışlarının İncelenmesi*, 2009, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18(1), 323-342.

ÖZET: Bu araştırmada ilköğretim ikinci kademedeki öğrencilerin empatik eğilim düzeyleri ile çatışma çözme davranışları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmaya Nevşehir ilindeki beş ilköğretim okuluna devam eden ikinci kademedeki 755 öğrenci katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Empatik Eğilim Ölçeği Dökmen 1988 ve Çatışma Çözme Davranışını Belirleme Ölçeği Koruklu 1998 kullanılmıştır. Ayrıca araştırmacı tarafından geliştirilen "Empati ve Çatışma Çözme ile İlgili Görüşme Formu" gönüllü 40 öğrenciye uygulanmıştır. Verilerin analizinde t testi ve varyans analizi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre empatik eğilim düzeyi düşük olan öğrencilerin saldırganlık davranışları empatik eğilim düzeyi yüksek olanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca empatik eğilim düzeyi yüksek olan öğrencilerin problem çözme davranışlarının empatik eğilim düzeyi düşük olanlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Kız öğrencilerin empatik eğilim düzeylerinin ve problem çözme davranış düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

- Aslan, Sevda - Güven, Mehmet, *Ergen Ayrışma Bireyleşme Ölçeği'nin Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları*, Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 16(3), 2009, 123-128, Ankara.

ÖZET: Amaç: Levine ve arkadaşları tarafından geliştirilen Ergen Ayrışma-Bireyleşme Ölçeği, 18-22 yaşları arasındaki geç ergenlerin ayrışma-bireyleşmelerini değerlendiren bir ölçektir. Bu çalışmada Ergen Ayrışma-Bireyleşme Ölçeği'nin 18-22 yaş geç ergen formunun ayrılık kaygısı, kısıtlanma kaygısı ve reddedilme beklentisi alt ölçeklerini Türkçe'ye uyarlayarak geçerlik ve güvenirliğinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Yöntem: Çalışma 123 kız, 102 erkek olmak üzere toplam 225 üniversite öğrencisi ile yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğini sınamak amacıyla açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Test-tekrar test ve iç tutarlık analizleriyle ölçeğin güvenilirliği değerlendirilmiştir. Sonuçlar: Çalışmada ölçeğin alt ölçeklerine ilişkin test-tekrar test güvenirlik katsayısı Reddedilme Beklentisi için .85, Ayrılık Kaygısı için .86, Kısıtlanma Kaygısı için .85 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt ölçeklerine ilişkin içtutarlık katsayıları ise; Reddedilme Beklentisi için .82, Ayrılık Kaygısı için .75 ve Kısıtlanma Kaygısı için .79'dur. Test-tekrar test ve iç tutarlık katsayıları, ölçeğin güvenilirliğinin yeterli olduğunu ortaya koymuştur. Tartışma: Uyarlama çalışmasında elde edilen bulgular, ölçeğin Türk üniversite öğrencilerinin ayrışma bireyleşmelerini değerlendirmede geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak kullanılabileceğini göstermektedir.

- Adana, Filiz - Aktaş, Betül - Erdağı, Semra - Eliş, Sevda - Alkan, Hicran - Uluman, Özgü, *Hemşirelik ve Sağlık Memurluğu Öğrencilerinin Atılganlık Düzeylerinin Belirlenmesi*, 2009, Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 12(2), 51-56, Erzurum.

ÖZET: Bu çalışma Kafkas Üniversitesi Kars Sağlık Yüksekokulu'nda eğitim gören öğrenci hemşire ve sağlık memurlarında atılganlık düzeyini belirlemek amacı ile yapılmıştır. Araştırma kapsamına 345 öğrenci alınmıştır. Veri toplama aracı olarak Rathus Atılganlık Envanteri ve Öğrenciyi Tanıtıcı Anket Formu kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesi, iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi, Kruskal Wallis testi Mann Whitney U Testi, tek yönlü Varyans Analizi (ANOVA) istatistik yöntemleri kullanılarak yapılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin Rathus Atılganlık Envanteri puan ortalaması 21.27± 22.18 dir. Rathus Atılganlık Envanteri puanına göre öğrencilerin 34'ü (%9.9) çekingen, 305'i (%88.4) atılgan, 6'sı (%1.7) saldırgan grubunda yer almaktadır.

- Eşer, İsmet - Khorshid, Leyla - Arslan, Gülşah Gürol, *Sağlık Çalışanı Olmaya Aday Öğrencilerin Boyun Eğici Davranışlarının İncelenmesi*, 2009, İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi, 17(1), 1-9.

ÖZET: Amaç: Araştırma Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik-Ebelik ve Tıp Fakültesi öğrencilerinin boyun eğici davranışlarını (BED) incelemek amacıyla yapılmıştır. Yöntem: Araştırmanın örneklemini Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu'nda öğrenim gören Hemşirelik-Ebelik Bölümü ve Tıp Fakültesi'nde öğrenim gören ve tabakalı örneklem tekniği ile seçilen 100 öğrenci oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında sosyodemografik özellikler anket formu ve Boyun Eğici Davranış Ölçeği (BEDÖ) kullanılmıştır. BEDÖ puanı arttıkça BED eğilimi de artmaktadır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı-yüzde, Kruskal-Wallis (K Independent Samples Tests), Independent Samples T Testi ve One Way ANOVA kullanılmıştır. Bulgular: Öğrencilerin BED Ölçeği puan ortalaması 38.11±9.73 olarak bulunmuştur. Hemşirelik öğrencilerinin BED Ölçeği puan ortalaması 34.40±8.82, ebelik öğrencilerinin 40.33±8.44, tıp öğrencilerinin ise 38.71±10.25 olarak saptanmıştır. Sonuç: Anneleri lise ve üzeri eğitim düzeyinde olan ve sınavla girilen bir liseden mezun olan öğrencilerin daha az BED eğiliminde oldukları saptanmıştır. Puanların yüksekliği, kişinin o davranışı daha çok kullandığını göstermektedir. Buna bağlı olarak, öğrencilerin ölçeğe göre BEDÖ puanı ortalamanın altında, yani daha az BED eğiliminde oldukları söylenebilir.

- Kapıkıran, Necla Acun, *Üniversite Öğrencilerinde Empatik Eğilimin Yordayıcısı Olarak Kendini Ayarlama*, 2009, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 81-91.
- Önder, Fulya Cenkseven - Kırdök, Oğuzhan, *Ön Ergenlerin Olumlu-Olumsuz Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Anne-Çocuk İlişkisini Algılamaları Açısından İncelenmesi*, 2009, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(2), 263-274, Mersin.

ÖZET: Bu araştırmada ön ergenlerin anne-çocuk ilişkisini kabul-reddedici algılama düzeylerine göre olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amaçlanmıştır. Araştırma Adana ili merkez ilçelerinde yer alan ilköğretim okullarının 6., 7. ve 8. sınıflarına devam eden 350 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 176'sı kız (%50,3), 174'ü erkektir (%49,7). Araştırmada öğrencilerin olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik düzeylerini belirlemek amacıyla Kırdök (2004) tarafından geliştirilen Olumlu-Olumsuz Mükemmeliyetçilik Ölçeği, öğrencilerin anne-çocuk ilişkisini nasıl algıladıklarını belirlemek için ise, Rohner, Saavedra ve Granum (1980) tarafından geliştirilen, Polat (1988) ve Erdem (1990) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Aile Kabul ve Reddetme Ölçeği (Çocuk Formu) kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, anneleriyle ilişkilerinden algıladıkları sıcaklık ve sevgi düzeyleri yüksek olan, annelerinden algıladıkları saldırganlık

ve kin, ilgisizlik ve ihmal, ayrıştırılmamış reddetme düzeyleri ise düşük olan ön ergenlerin daha fazla olumlu mükemmeliyetçilik özelliği sergiledikleri belirlenmiştir. Ancak olumsuz mükemmeliyetçilik açısından anlamlı bir fark belirlenmemiştir.

- Hamarta, Erdal - Demirbaş, Elif, *Lise Öğrencilerinin Utangaçlık ve Benlik Saygılarının Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Açısından İncelenmesi*, 2009, Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi, (21), 239-247, Konya.

ÖZET: Utangaçlık ayrıca bireyin yeni insanlarla tanışmasını, yeni arkadaşlar edinmesini ve değişik yaşantılardan zevk almasını güçleştiren en önemli etmen olarak görülmektedir (Zimbardo, 1977). Utangaçlık kişinin sadece sosyal ilişkilerini etkilemekle kalmaz aynı zamanda bireyin kendine değer veriş düzeyini, olaylara ve kişilere yönelik bilişsel yorumlamalarını da etkiler. Utangaç kişiler kendi düşünce ve davranışlarına fazlaca odaklanıp kendilerini suçlayıp ve başkaları tarafından olumsuz değerlendirilmekten korkarlar. Bu bireyler daha çok çevresindekilerden gelecek geribildirimlerle ilgilenirler. Bu türden kaygılar bireyin kendisi hakkında yanlış ve olumsuz inançların oluşmasına neden olmaktadır (Henderson ve Zimbardo, 1998). Van Der Molen (1990)' göre de utangaç kişilerin en belirgin özellikleri kendilerine yönelik olarak geliştirdikleri olumsuz ve akılcı olmayan düşüncelerdir. Bu çalışmada ergenlerin utangaçlık ve benlik saygısının fonksiyonel olmayan tutumlarla anlamlı düzeyde ilişkili olup olmadığı ve fonksiyonel olmayan tutumların utangaçlık ve benlik saygısını anlamlı düzeyde yordayıp yordamadığı incelenmiştir. Araştırma genel tarama modeline uygun olarak yürütülmüştür. Araştırma örneklemi Trabzon il merkezindeki liselerin 9. 10. ve 11. sınıflarda eğitimine devam eden öğrenciler arasından tesadüfi küme örnekleme yöntemi ile seçilen 259'u kız, 239'u erkek olmak üzere toplam 498 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmayla ilgili verileri toplamak için "Utangaçlık Ölçeği", "Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri" ve "Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği" kullanılmıştır. Utangaçlık, benlik saygısı ve fonksiyonel olmayan tutumlar arasındaki ilişkinin analizi 'Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı' tekniği kullanılarak yapılmıştır. Fonksiyonel Olmayan Tutumların öğrencilerin utangaçlık ve benlik saygısı düzeylerini açıklama gücünü belirlemek için regresyon analizi kullanılmıştır. Öğrencilerin utangaçlık ve benlik saygısı arasında negatif yönde anlamlı; utangaçlık ve fonksiyonel olmayan tutumların onaylanma alt boyutu ile pozitif yönde anlamlı bir ilişkiye rastlanılmıştır. Benlik saygısı ile mükemmelci tutum ve onaylanma ihtiyacı arasında da negatif yönde anlamlı bir ilişkiye rastlanılmıştır. Benlik saygısını hangi değişkenlerin yordadığına ilişkin regresyon analizi sonuçlarını incelendiğinde mükemmelci ve onaylanma ihtiyacının benlik saygısını anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür. Utangaçlığı hangi değişkenlerin yordadığına ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde sadece onaylanma ihtiyacının utangaçlığı anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür.

- Demirel, Melek - Coşkun, Yelkin Diker, *Üniversite Öğrencilerinin Meraklılık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2009, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(18), 111-134, Burdur.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin meraklılık düzeylerini belirlemek ve bunun cinsiyet, fakülte, üniversiteye girişteki puan türü, gelir düzeyi ve başarı algılarına göre değişip değişmediğini ortaya koymaktır. Tarama modelinin kullanıldığı çalışmada Erwin (1998) tarafından geliştirilen ve genişlik ve derinlik olmak üzere iki alt boyuttan oluşan "Meraklılık Ölçeği"nin Türkçe'ye

uyarlama çalışması yapılmıştır. İç tutarlılığın göstergesi olarak elde edilen Cronbach alfa değeri .86 olarak bulunmuştur. Ölçeğin yapı geçerliğinin belirlenmesi amacıyla yapılan faktör analizi sonucunda uyarlama çalışması yapılan ölçekteki maddelerin, orijinal ölçekte olduğu gibi iki alt boyutta toplandığı belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, üniversite öğrencilerinin (n:620) meraklılık düzeylerinin, ölçekten elde edilen ortalama puanın, ölçek orta puanının üstünde olması nedeniyle yüksek düzeyde olduğunu ortaya koymuştur. Ölçeğin genişlik boyutuna ilişkin puan ortalaması, derinlik boyutuna ilişkin puan ortalamasından daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca öğrencilerin meraklılık düzeylerinin cinsiyet, öğrenim görülen fakülte ve üniversiteye girişteki puan türü açısından farklılık gösterdiği, gelir düzeyi ve başarı algısı açısından ise farklılık göstermediği belirlenmiştir.

- Korkmaz, Özgen - Yeşil, Rüştü, *Öğretim Kademelerine Göre Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Düzeyleri*, 2009, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 10(2), 19-28, Kırşehir.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı; ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kademesi sonlarında öğrencilerin eleştirel düşünme düzeylerini belirlemektir. Araştırma, betimsel bir çalışmadır ve tarama modelinde yürütülmüştür. Çalışma grubunu ilköğretim 8. sınıftan 110, Lise 12. sınıftan 145 ve yükseköğretim 4. sınıftan 140 olmak üzere toplam 395 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma verileri, literatür taraması ve California Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği ile kaynak gruplardan toplanmıştır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0,88'dir. Toplanan veriler üzerinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve t testi analizleri yapılmış; anlamlılık için $p<0,05$ düzeyi yeterli görülmüştür. Çalışma sonunda; ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyi son dönemlerinde bulunan öğrencilerin eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerinin "orta" düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca; ortaöğretim düzeyinde alınan eğitimin, öğrencilerin eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerini olumsuz etkilediği; yükseköğretimin ise olumlu katkılar sağladığı, ancak bu katkının yeterli düzeyde olmadığı bulunmuştur.

- Kaya, Hülya - Işık, Burçin - Şenyuva, Emine, *Hemşirelik Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının Tartışma Etkinliğine İlişkin Tutum ve Davranışları*, 2009, Çağdaş Eğitim Dergisi, (360), 14-29, Ankara.
- Atlı, Abdullah - Kaya, Alim - Macit, Zerrin Bölükbaşı, *İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Boyun Eğici Davranış Düzeylerinin İncelenmesi*, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Malatya, 11(1), 2010, 61-79.

ÖZET: Bu araştırmada ilköğretim II. kademe öğrencilerinin boyun eğici davranış düzeyleri incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu 172'si (%42,6) kız; 231'i (%57,4) erkek olmak üzere toplam 403 öğrenciden oluşmuştur. Çalışma grubunun 156'sı (%38,6) 6. sınıf; 104'ü (%26) 7. sınıf ve 143'ü (%35,4) 8. sınıf öğrencisidir. Veriler Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği (BDEÖ) ve araştırmacılar tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu ile toplanmıştır. Veriler t-testi, tek yönlü varyans analizi, Tukey Testi ve Mann Withney-U teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Öğrencilerin boyun eğici davranış düzeyleri cinsiyet, annenin fiziksel şiddet uygulaması, babanın fiziksel şiddet uygulaması, okul türü, sınıf, okul başarısı, yaşanılan yer, sosyo-ekonomik düzey, annenin eğitim düzeyi ve babanın eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde fark gösterdiği anlaşılmıştır.

- Kaya, Alim - Siyez, Diğdem Müge, *KA-Sİ Çocuk ve Ergenler Için Empatik Eğilim Ölçeği: Geliştirilmesi Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*, 2010, Eğitim ve Bilim Dergisi, 35(156), 110-125, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, çocuk ve ergenlerin empatik eğilimlerini ölçmek için Türk kültürüne özgü bir ölçme aracı geliştirmektir. Çalışma grubu, ilköğretim okulu ve liselere devam eden toplam 1144 öğrenciden oluşmuştur. Veriler her sınıf düzeyinde ayrı analiz edilmiş, 3-5. sınıfların görünümü ile 6-12. sınıfların görünümün farklı olduğu gözlenmiştir. Bu nedenle ölçeğin çocuklar ve ergenler için ayrı formlar olarak hazırlanmasının doğru olacağı düşünülmüştür. KA-Sİ EEÖ'nün hem çocuk hem de ergen formunun geçerliliği için yapılan açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi ve alt-üst grup ayırt edicilik analizleri sonucunda hem çocuk hem de ergen formu için iki faktörlü yapının uygun olduğu belirlenmiştir. Ayrıca hem çocuk hem ergen formunun alt ölçeklere ve ölçeğin geneline ilişkin Cronbach alpha güvenirlik katsayıları, alt ölçekler arasındaki korelasyon katsayıları ve bir hafta arayla uygulanmasından elde edilen test, tekrartest güvenirlik katsayıları ölçeğin güvenilir bir şekilde kullanılabileceğini göstermektedir.

- Dereli, Esra - Aypay, Ayşe, *Ortaöğretim Öğrencilerinin Empatik Eğilimleri ve İşbirliği Yapma Karakterlerinin İnsani Değerlerini Yordaması ve Bu Özelliklerinin İncelenmesi*, 2012, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 12(2), 1249-1270, İstanbul.

ÖZET: Bu araştırmada, ortaöğretim öğrencilerinin empatik eğilim, işbirliği yapma karakter özelliği ve insani değerlerinin özlük niteliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı ile öğrencilerin empatik eğilim ve işbirliği yapma karakter özelliklerinin insani değerlerini yordama düzeyinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Adana ve Eskişehir'de ortaöğretime devam eden 504 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada KA-Sİ Çocuk ve Ergenler İçin Empatik Eğilim Ölçeği Ergen Formu; İnsani Değerler Ölçeği ve Mizaç ve Karakter Envanterinin (Türkçe TCI) İşbirliği Yapma Karakter Özelliği Alt Boyutları kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, t-testi, ANOVA, Çoklu Regresyon Analizi teknikleri ile yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda empatik eğilimin, işbirliği yapma karakter özelliği alt boyutlarının ve insani değerlerin cinsiyet, anne eğitim değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. İnsani değerlerin sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. İşbirliği yapma karakter özelliği alt boyutlarının ve insani değerlerin ailenin gelir düzeyi ve baba öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Ayrıca empatik eğilim alt boyutlarının sorumluluk, dostluk, barışçıl olma, saygı, dürüstlük ve hoşgörü insani değerlerini anlamlı düzeyde yordadığı; işbirliği yapma karakter özelliği alt boyutlarının ise sorumluluk, dostluk, barışçıl, saygı, dürüstlük ve hoşgörü insani değerlerini anlamlı düzeyde yordadığı bulunmuştur.

- Kapıkıran, Şahin, *Ergenlerde Olumsuz Otomatik Düşünceler ve İçsel Güdülenme Arasındaki İlişkinin Aracı ve Farklılaştırıcısı Olarak Başarı Yönelimi ve Kendini Engelleme Davranışlarının Sınanması*, 2012, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 12(2), 695-711, İstanbul.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, ergenlerin başarı yönelimi ve kendini engelleme davranışlarının olumsuz otomatik düşünceler ve içsel güdülenme arasında aracı ve farklılaştırıcı rollerinin olup olmadığını sınamaktır. Çalışmada farklı liselerden toplam 586 (X= 16.08] ergen öğrencilere Olumsuz Otomatik

Düşünceler Ölçeği, Engelleyici Davranışlar Ölçeği ve içsel güdülenmeyi ölçmek için Güdülenme ve Öğrenme Stratejileri Ölçeğinin (GÖSÖ) içsel hedef düzenleme alt ölçeği uygulanmıştır. Sonuçta, öğrenme yönelimliliğinin olumsuz otomatik düşünceler ile içsel güdülenme arasında tam aracılık rolü olduğu saptanmıştır. Ancak performans yönelimi ile olumsuz otomatik düşünceler ile içsel güdülenme arasında aracılık rolü bulunmamıştır. Kendini engelleme davranışlarının olumsuz otomatik düşünceler ile içsel güdülenme arasında kısmı aracılığı olduğu kaydedilmiştir. Bununla beraber, başarı yönelimi ve kendini engelleme davranışlarının otomatik düşünceler ile etkileşiminin içsel güdülenme üzerinde farklılaştırıcı rolü bulunmamıştır.

- Ersan, Ceyhun - Güney, Taner, *Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Becerilerinin Bireysel Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2012, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1(32) , 143-156, Kütahya.

ÖZET: Bu çalışmada meslek yüksekokulunda öğrenim gören ön lisans öğrencilerinin eleştirel düşünme beceri düzeylerinin bireysel değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Çalışmanın evrenini 2011-2012 akademik yılı güz döneminde Dumlupınar Üniversitesi Emet Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Bu evrenden tabakalı örneklem yoluyla tesadüfen seçilen 183 öğrenci üzerinde araştırma tamamlanmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak Özdemir (2005) tarafından geliştirilen "Eleştirel Düşünme Tutum Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Verilerin toplanmasından sonra yapılan t testi ve tek yönlü varyans (ANOVA) analizlerine göre; ön lisans öğrencilerinin eleştirel düşünme becerileri ile yaş, cinsiyet, mezun olunan lise türü, aile gelir düzeyi, yaşamın çoğunluğunun geçtiği yer, anne ve baba eğitim düzeyi, sınıf seviyesi ve öğretim şekilleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamazken, ön lisans öğrencilerinin kişisel gelişime olan ilgileri ve okumakta oldukları program türü arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçlar literatür ışığında tartışılmıştır.

- Şenol, Vesile - Akça, Raziye Pekşen - Çümen, Hazan, *Lise Öğrencilerinin Duygudaşlık (Empati) Kurma Düzeylerinin Belirlenmesi*, 2012, Akademik Bakış Dergisi, (31), 1-11, İstanbul.

ÖZET: Bu araştırmada, 15-19 yaş grubu ergenlerin duygudaşlık (empati) kurma düzeyleri, kendisini karşısındakinin yerine koyabilme durumu, kırdığı birisinden özür dileyebilme, hatalı olduğunda hatalarını kabul edebilme, eleştirileri dinleyip değerlendirme yapabilme durumunu ortaya koymak amacıyla planlanıp yürütülmüştür. Araştırmanın materyalini Kayseri ili Develi ilçesindeki Develi Lisesi ve Ayşe Yahya Fatma Kocatürk Kız Teknik ve Kız Meslek Lisesinde öğrenim gören, araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 300 (241 kız, 59 erkek) öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen "Duygudaşlık Anket formu" 25 maddelik ve "Kişisel Bilgi Formu" 15 maddelik bir anket uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda ergenlerin kendisini karşısındakinin yerine koyabilme durumu incelendiğinde %46'sı duygudaşlık (empati) kurabildiğini belirttiği, kızların yarısından fazlasının kırdığı birinden özür dilediği (%69.1), %60'ının eleştirileri dinleyip değerlendirme yapabildiği, çoğunluğun karşısındakine anlatmak istediği şeyi anlatabildiğini (%55.7) belirttiği bulunmuştur. Başkasını kızdırmamak adına onlarla aynı durumda gözükme durumuna %55,7'si "Hayır", hayal kırıklığı sonrası ergenlerin %44,3'ünün çabuk toparlanamadığını ortaya koymuştur.

- Yavaş, Canan Özlem Gözcü, *Orta ve Geç Ergenlik Dönemindeki Ergenlerde Tutum ve Davranış Farklılıkları*, 2012, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3(2), 113-138, Ankara.

ÖZET: Ergenlik, çocukluktan yetişkinliğe geçiş sürecidir. Çalışmada bu süreç kaynak teorisi ve sosyal kontrol teorisi bağlamında ele alınmıştır. Ergenlerin tutum ve davranışları arasındaki farklılıkların betimlenmesi genel amaç olarak vurgulanmıştır. Veriler nicel veri toplama tekniği olan anketler aracılığıyla toplanmıştır. Çalışmada 366 tane anket uygulanmıştır. Araştırma verileri SPSS 11,5 aracılığıyla işlenmiştir. Sorular tek cümleler (single item) halinde hazırlanmıştır. Soruların seçenekleri beşli likert ölçeğine uygun olarak düzenlenmiştir. Ergen ana-baba arasındaki sevgi ve statü alışverişlerinde, ana-babasal bağda ve çatışma alanlarında tutum ve davranış farklılıkları olduğu görülmüştür.

- Coşkun, Mehmet Kamil, *Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Eğilimleri (İlahiyat-Eğitim DKAB Karşılaştırması)*, 2013, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17(1), 143-162, Erzurum.

ÖZET: Bu araştırmada, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (DKAB) öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimlerini belirlemek ve karşılaştırmak amaçlanmıştır. Araştırma betimsel nitelikte ve tarama modelinde yürütülmüştür. Veriler, Kökdemir (2003) tarafından Türkçeye uyarlanan Kaliforniya Eleştirel Düşünme Eğilimleri Ölçeğinin (KEDEÖ) örneklem üzerinde uygulanmasından elde edilmiştir. Araştırmanın örneklemini Atatürk, Dicle, İnönü, Ondokuz Mayıs ve Uludağ Üniversitelerinin İlahiyat Fakültesi ile Eğitim Fakültesi DKAB Eğitimi Bölümlerinde öğrenim gören 273 öğrenci oluşturmaktadır. Verilerin analizinde, betimsel istatistik, t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, DKAB öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimleri olumlu (orta) düzeyde bulunmuştur. Cinsiyet, lise türü, fakülte türü, ekonomik düzey ve anne baba eğitimine göre anlamlı bir farklılık bulunmazken çocukluğun geçtiği yerleşim birimi değişkeninde anlamlı farklılık elde edilmiştir.

- Suna, Eren Hayri - Atik, Zeynep Erkan - Karaman, Neslihan Güney - Çok, Figen, *Gençlere Yönelik Tutum Ölçeği'nin Geliştirilmesi*, 2013, Eğitim ve Bilim Dergisi, 38(170), 347-360, Ankara.

ÖZET: Bu çalışmada yetişkinlerin gençlere ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik bir ölçme aracının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Gençlere Yönelik Tutum Ölçeği (GYTÖ) olarak adlandırılan bu ölçme aracının geliştirilmesi için ilk etapta 71 denemelik madde yazılmış, uzman görüşleri sonucunda 60 maddelik taslak formu oluşturulmuştur ve bu taslak formunda tutumun biliş, duyuş ve davranış boyutlarını kapsayan olumlu ve olumsuz tutum ifadeleri yer almaktadır. Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışması 302 kişiden oluşan yetişkin grubu üzerinden yürütülmüştür. Ölçeğin yapı geçerliğine yönelik kanıtlar aşamalı olarak sağlanmıştır. Ölçek iki faktörlü bir yapıdan (olumlu ve olumsuz yaklaşım) oluşmakta ve bu yapı toplam varyansın %34.21'ini açıklamaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı faktörler bazında, olumlu yaklaşım için .92, olumsuz yaklaşım için .91 olarak hesaplanmıştır. Ön uygulamada elde edilen sonuçlar doğrultusunda yeterli ölçütler sağlayamayan 8 maddenin çıkarılması ile nihai formunda 52 madde bulunan ve iki faktörden oluşan tutum ölçeği araştırmacıların kullanımına hazır hale getirilmiştir.

- Başak, Bircan Ergün - Can, Gürhan, *Üniversite Öğrencilerinde Mizah Stilleri ile Utangaçlık ve Otomatik Düşünceler Arasındaki İlişkiler*, 2014, Eğitim ve Bilim Dergisi, 39(174), 365-376, Ankara.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinde mizah stilleri, utangaçlık ve otomatik düşünceler arasındaki ilişkileri incelemektir. Araştırmaya 422 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırma verilerinin elde edilmesinde Mizah Stilleri Ölçeği, Utangaçlık Ölçeği ve Otomatik Düşünceler Ölçeğinden yararlanılmıştır. Araştırma verileri, SPSS 15.0 paket programı kullanılarak; t testi, korelasyon analizi ve regresyon analizi metodları ile analiz edilmiştir. Sonuçlar erkek öğrencilerin olumsuz mizah stilleri puanlarının kız öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğunu; olumlu mizah stillerinde ise cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmadığını göstermiştir. Olumlu mizah stillerinin utangaçlık ve otomatik düşünceler ile olumsuz; kendini yıkıcı mizahın yalnızca otomatik düşüncelerle olumlu; saldırgan mizahın ise otomatik düşüncelerin alt boyutlarından ikisi ile olumlu yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Araştırmanın diğer bulguları, utangaçlık, kişisel uyum ve değişme arzusunun birlikte katılımcı mizahı, utangaçlık ve ümitsizliğin birlikte kendini geliştirici mizahı, kendine yönelik negatif duygu ve düşüncelerin saldırgan mizahı, kendine yönelik negatif duygu ve düşünceler, kişisel uyum ve değişme arzusunun birlikte kendini yıkıcı mizahı yordadığını göstermiştir.

- Ünal, Hakan, *Üniversite Öğrencilerinin Bireysel Yenilikçilik Kategorilerinin Belirlenmesi*, 2014, Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi, 4(11), 68-74, İstanbul.

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, 2013-2014 eğitim öğretim yılında, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören, 370 öğrencinin bireysel yenilikçilik düzeylerinin belirlenmesidir. Kılıçer ve Odabaşı tarafından 2010 yılında Türkçeye uyarlanan ve geçerlilik güvenirlik çalışması araştırmacı tarafından yapılan (Crombach Alfa .73), 20 maddeden oluşan 5'li likert tipi Bireysel Yenilikçilik Ölçeği (BYÖ) kullanılarak yapılan çalışmada, hesaplanan bireysel yenilikçilik puanı, 68 ve üzeri puan alan kişiler, oldukça yenilikçi olarak değerlendirilirken, 64 altı puan alanlar yenilikçilikte düşük olarak değerlendirildi. Elde edilen bulgular sonucunda, 62,7 ortalama puanla kişilerin bireysel yenilikçilik kategorilerinden, "sorgulayıcı" sınıfında yer aldıkları, kadın ve erkeklerin bireysel yenilikçilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmadığı ortaya çıkmıştır.

- Gürleyük, Gülnur Candan - Sucu, Hatice Özgan, *Üniversite Öğrencilerinin Bilişüstü Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi (Erciyes Üniversitesi Örneği)*, 2014, Milli Eğitim Dergisi, 43(201), 109-148, Ankara.

ÖZET: Araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin biliş ötesi farkındalık düzeylerini incelemektir. İlişkisel tarama modeline dayalı olan araştırmanın evrenini 2011-2012 öğretim yılı bahar yarıyılında Erciyes Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrenciler, örneklemi ise, Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi ve Meslek Yüksekokulu'na devam etmekte olan 1505 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, kişisel bilgi formu ve Türkçeye uyarlanması Akın; Abacı ve Çetin (2007) tarafından yapılan 52 maddelik (Bilişüstü Farkındalık Envanteri) MAI kullanılmıştır. Verilerin analizinde öğrencilerin bilişüstü farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemede, t-testi, tek yönlü varyans analizi anlamlılık testleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; genel bilişüstü farkındalık açısından cinsiyet bakımından anlamlı bir farklılığa ulaşılmamıştır.

Lise mezuniyet alanına göre sayısal alan mezunu öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Ayrıca, fakülte/yüksekokul değişkenine göre, öğrencilerinin bilişüstü farkındalıkları açısından anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır. Son olarak, 4. sınıf öğrencileri ile 1. sınıf öğrencileri arasında sadece hata ayıklama alt boyutu açısından 4. sınıf öğrencilerinin lehine anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır.

- Pirgon, Yüksel, *Müzik Bölümü Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeylerinin Bazı Değişkenleri Açısından İncelenmesi*, 2014, Uluslararası Hakemli Müzik Araştırmaları Dergisi, 1(1), 1-7, İstanbul.

ÖZET: Bu çalışmada, Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü'nde okumakta olan öğrencilerin cinsiyet, yaş ve müzik beğenisi değişkenlerine göre empatik eğilim düzeylerinde fark olup olmadığı incelenmiştir. Araştırmaya toplam 49 öğrenci katılmıştır. Çalışmada Dökmen tarafından geliştirilen Empatik Eğilim Ölçeği (EEÖ) kullanılmış, elde edilen veriler, ikili gruplarda t-testi yoluyla çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre empatik eğilim düzeylerinde kız öğrenciler lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Yaş değişkenine göre yapılan karşılaştırmalarda ise anlamlı bir fark bulunamamıştır.

- Akgül, Satı - Özdilek, Çetin, *Ortaöğretim Öğrencilerinin Meraklılık Düzeylerinin Araştırılması (Kütahya İli Örneği)*, 2014, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (41), 255-264, Kütahya.

ÖZET: Bu çalışmada; Kütahya ilindeki merkez ortaöğretim kurumlarında 2011-2012 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören öğrencilerin, meraklılık düzeylerinin farklı değişkenler açısından ilişkisi araştırılmaya çalışılmıştır. Veri toplama aracı olarak, Meraklılık Ölçeği kullanıldı. Araştırmada ayrıca öğrencilerin demografik özelliklerinin belirlenmesi için 11 maddeden oluşan bilgi formu hazırlandı. Araştırmada kullanılan anket, 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Kütahya ilindeki merkez ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören 440 erkek ve 440 bayan toplam 880 öğrenciye uygulandı. Çalışmanın istatistiksel analizinde SPSS For Windows IBM Version 20.0 paket programı kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde frekans (f), yüzde (%) gibi tanımlayıcı istatistiksel yöntemlere ek olarak, öğrencilerin meraklılık düzeylerinde cinsiyet ve etkinliklere katılım şekillerine göre önemli bir fark olup olmadığının tespiti için Independent Samples T-Testi uygulandı. Sınıf, aylık gelir düzeyi, boş zamanlarında katıldıkları etkinlikler ve etkinliklere katılımlarını olumsuz etkileyen sebepler ile meraklılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için ise One Way ANOVA testi uygulandı. Elde edilen bulgulara göre; boş zamanlarında katıldıkları etkinlik türü açısından genişlik alt boyutunda (F6,873; 3.502; $p<0.05$) ve derinlik alt boyutunda (F6,873; 3.849; $p<0.05$) farklılık gösterdiği belirlendi. Boş zamanlarında etkinliklere katılımlarını olumsuz etkileyen sebepler açısından ise genişlik alt boyutuna göre katılımcıların meraklılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı (F5,874; .496; $p>0.05$) tespit edildi. Ancak derinlik alt boyutuna göre de katılımcıların meraklılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F5,874; 2.305; $p<0.05$).

- Abuhanoğlu, Hüseyin - Teke, Abdulkadir - Çelen, Özay - Açıkel, Cengizhan, *Sağlık İnsan Gücü Yetiştiren Önlisans ve Lisans Düzeyindeki Okullarda Mükemmeliyetçilik*, 2015, TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni, 14(5), 421-431.

ÖZET: Amaç: Bu çalışmada sağlık insan gücü yetiştiren Ankara ilindeki bir üniversite bünyesinde bulunan tıp fakültesi, hemşirelik yüksekokulu ve sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda eğitim gören öğrencilerin mükemmeliyetçi kişilik özelliklerini incelemek amaçlanmıştır. Yöntem: Öğrencilerin mükemmeliyetçilik kişilik özelliklerini ölçmek için "Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma kapsamında 436 öğrencinin (175 Tıp Fakültesi, 132 Hemşirelik Yüksek Okulu ve 129 Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu) mükemmeliyetçilik kişilik özellikleri değerlendirilmiştir. Bu araştırma 25 Nisan-31 Mayıs 2013 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Bulgular: Bağımlı değişkenler olarak kabul edilen (kendine yönelik mükemmeliyetçilik, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik ve başkalarınca belirlenen mükemmeliyetçilik) değişkenler ile okul türü, cinsiyet, aile geliri, babanın öğrenim durumu, kardeş sayısı ve ailenin yaşadığı yer bağımsız değişkenleri arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Ayrıca, yapılan kovaryasyon analizi sonucunda okul türünün kendine yönelik mükemmeliyetçilik, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik ve başkalarınca belirlenen mükemmeliyetçilik alt boyutlarına istatistiki açıdan anlamlı olarak etki ettiği bulgusuna ulaşılmıştır (sırasıyla; F=8,307 p<0,001; F=3,783 p=0,024; F=5,713 p=0,004). Sonuç: Sağlık hizmetlerinde mükemmeliyetçiliğin olumsuz etkilerinin ortadan kaldırılarak optimal bir ekip çalışmasının ortaya çıkarılabilmesi için gerekli müfredat değişikliklerinin yapılması faydalı olabilir.

- Uncu, Fatoş - Açık, Yasemin - Deveci, Süleyman Erhan - Çelebi, Evrim - Oğuzöncül, Ayşe Ferdane - Ulaş, Bircan, *Elazığ Sağlık Yüksekokulunda Öğrenim Gören Hemşirelik Öğrencilerinin Empatik Eğilim ve Empatik Beceri Düzeylerinin Belirlenmesi*, 2015, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hemşirelik E-Dergisi, 3(3), 1-8.

ÖZET: Amaç: Bu çalışma hemşirelik öğrencilerinin empatik eğilim ve empatik beceri düzeylerinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı nitelikteki bu çalışmanın evrenini Elazığ'da bulunan bir üniversitenin sağlık yüksekokulunda öğrenim gören 508 hemşirelik öğrencisi oluşturmuş, 434 öğrenciye ulaşılmıştır (Cevaplılık oranı= %85.4). Tanımlayıcı nitelikteki bu çalışmanın evrenini Elazığ'da bulunan bir üniversitenin sağlık yüksekokulunda öğrenim gören 508 hemşirelik öğrencisi oluşturmuş, 434 öğrenciye ulaşılmıştır (Cevaplılık oranı= %85.4). Veriler kişisel bilgi formu, Empatik Eğilim Ölçeği (EEÖ) ve Empatik Beceri Ölçeği (EBÖ) aracılığıyla toplanmıştır. Bulguların değerlendirilmesinde yüzdelik, t testi ve varyans analizi kullanılmıştır. Bulgular: Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin %56.0'ı (n=243) 21-23 yaş grubunda, %86.9'u (n=377) kız öğrencidir. Öğrencilerin %41.0'ı (n=178) ikinci sınıfta okumakta ve %97.9'u (n=425) bekardır. Öğrencilerin EEÖ puan ortalaması 69.9±9.3, EBÖ puan ortalamaları ise 129.4± 26.4'dür. Yaşlarına göre EEÖ puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir (p=0.045). Empatik eğilim ölçeği puanı bakımından en yüksek grubun 21-23 yaş grubu olduğu bulunmuştur. Sonuç: Çalışma sonunda hemşirelik öğrencilerinin empatik eğilim ve empatik beceri puan ortalamaları orta düzeyde saptanmış olup, öğrencilerin bu konuda mesleki eğitimleri sırasında desteklenmeleri gerektiği düşünülmüştür.

- Doruk, Ali - Duğenci, Muharrem - Ersöz, Filiz - Öznur, Taner, *Genç Sağlıklı Bireylerde Belirsizliği Tolere Edememe ve Baş Etme Mekanizmaları*, 2015, Nöropsikiyatri Arşivi, 52(4), 400-405, İstanbul.

ÖZET: Amaç: Bu çalışmada, aynı yaş ve eğitim seviyesindeki klinik dışı örneklemde belirsizliği tolere edememe ve başetme mekanizmaları arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçladık. Yöntem: Başetme mekanizmalarını ölçmek için başetme mekanizmaları ölçeği (COPE) ve belirsiz durumları ölçmek için

de belirsizliği tolere edememe ölçeğini uyguladık. Bulgular: Belirsiz durumlarda eyleme geçememe kız öğrencilerde erkek öğrencilere göre daha fazla bulundu. Kız öğrenciler daha çok planlama, sosyal destek kullanımı, yeniden yorumlama, dini olarak başa çıkma, duygusal sosyal destekleri kullanma, soruna odaklanma ve zihinsel olarak boş verme mekanizmalarını kullanırken, erkek öğrenciler şakaya vurma, inkar etme ve alkol-madde kullanarak başetme makanizmalarını tercih etmekteydi. Psikolojik sorun tanımlayan bireylerde belirsizliği tolere edememe daha yüksek bulundu. Bu bireyler aynı zamanda, geri durma kabullenme, davranışsal olarak boş verme ve alkol-madde kullanım mekanizmalarını daha fazla kullanmaktaydı. Sonuç: Bulgularımız, belirsiz durumlara yanıt vermede cinsiyet açısından farklılıklar görüldüğünü göstermektedir.

- Hoşgör, Haydar - Kurtuluş, Sümeyye Arslan - Hoşgör, Derya Gündüz - Söyük, Selma, *Üniversite Öğrencilerinin Atılganlık Düzeylerinin Belirlenmesi: Sağlık Bilimleri Fakültesi Örneği*, 2016, Asos Journal The Journal of Academic Social Science, (32), 430-441, Elazığ.

ÖZET: Bu çalışma İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan Sağlık Yönetimi, Ebelik, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Sosyal Hizmet ve Odyoloji bölümü öğrencilerinin atılganlık düzeyini belirlemek amacı ile yapılmıştır. Araştırma kapsamına 225 öğrenci alınmıştır. Veri toplama aracı olarak Rathus Atılganlık Envanteri (RAE) ve Öğrenciyi Tanıtıcı Bilgi Formu kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesi, Kruskal Wallis testi ve Mann-Whitney U Testi istatistik yöntemleri kullanılarak yapılmıştır. Çalışmaya katılan tüm öğrencilerin Rathus Atılganlık Envanteri puanları ortalama 116,53±14,58 olup, genel olarak öğrenciler orta düzeyde çekingen grupta yer almaktadır. Rathus Atılganlık Envanteri puanına göre öğrencilerin 180'i (%80) orta düzeyde çekingen, 45'i (%20) atılgan grubunda yer almaktadır. Düşük düzeyde çekingen grupta yer alan yer alan öğrenci tespit edilmemiştir.

- Pekdoğan, Serpil - Bayar, Adem, *Üniversite Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme ve Bilimsel Tutumlarını Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2016, Turkish Studies, 11(9), 669–682.
- Ayden, Cem - İşgüzar, Seda, *Üniversite Öğrencilerinin Yaratıcılık Düzeyleri ve Motivasyonları Arasındaki İlişkiyi İncelemeye Yönelik Araştırma*, 2016, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 26(2), 201-218, Elazığ.

ÖZET: Değişimi değerlendirip yönlendirebilecek ve yeni toplum düzenine katkıda bulunma cesaretini gösterecek yenilikçi ve girişimci bireylerde bulunması gereken belki de en önemli özellik yaratıcılıktır. Çünkü sürekli değişimin ve rekabetin egemen olduğu bir dünyada yaşamını sürdürmek zorunda olan günümüz insanının, karşılaştığı sorunlara alternatif çözüm yolları bulabilmesinin, yeni ve farklı düşünceler ortaya koyabilmesinin, yaratıcı düşünce ile mümkün olduğuna inanılmaktadır. Yaratıcılık ve motivasyon arasındaki ilişki önemlidir. Yaratıcı bireylerin nasıl motive olduğunun bilinmesi, onların yaratıcılıklarını arttıracak iyi bir eğitim ya da çalışma ortamı sunabilmek açısından oldukça önemlidir. Bu çalışma ile Fırat Üniversitesi son sınıfında okuyan öğrencilerin, yaratıcılık düzeylerini ölçmek ve yaratıcılığın motivasyon ile olan ilişkisi ortaya konmak istenmektedir.

- Baba, Melek, *Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Bilişötesi Farkındalık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: OMÜ Örneği*, 2016, Türkoloji Araştırmaları, 11(19), 107-107.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmen adaylarının biliş ötesi farkındalık düzeylerini cinsiyet, sınıf düzeyi, anne-baba eğitim durumu, okul öncesi eğitim alıp almama, geleceğe ilişkin planlar yapma ve bireysel yenilikçilik düzeyleri gibi çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Tarama modelinde hazırlanan çalışmaya Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 285 öğretmen adayı katılmıştır. Çalışmanın verileri, Schraw ve Dennison (1994) tarafından geliştirilip Akın, Abacı ve Çetin (2007) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Bilişötesi Farkındalık Envanteri", Hurt, Joseph ve Cook (1977) tarafından geliştirilip Kılıçer ve Odabaşı (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Bireysel Yenilikçilik Ölçeği" ve araştırmacılar tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu" yardımıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma gibi betimleyici istatistiklerin yanı sıra ilişkisiz örneklemler t testi, varyans analizi ve korelasyon analizinden faydalanılmıştır. Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmen adaylarının biliş ötesi farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının biliş ötesi farkındalık düzeyleri cinsiyet, sınıf düzeyi, anne baba eğitim durumu ve okul öncesi eğitim alma değişkenleri açısından anlamlı farklılık göstermezken bireysel yenilikçilik düzeyleri ve özellikleri açısından anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar, literatür ışığında yorumlanmış ve çeşitli öneriler getirilmiştir.

- Canbaz, Serdar - Eyidiker, Uğur - Geroğlu, Gülsen Demirkol, *Üniversite Öğrencilerinin Hayata Bakış Açılarının Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma*, 2016, Selçuk Üniversitesi Akşehir Meslek Yüksekokulu Sosyal Bilimler Dergisi, 2(7), 1-12, Konya.
- Göksel, Ali Gürel - Caz, Çağdaş - Yazıcı, Ömer Faruk - Pala, Adem, *Spor Lisesi Öğrencilerinin İletişim Becerilerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*, 2016, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9(44), 1440-1445.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı; Spor Lisesinde eğitim alan öğrencilerin iletişim beceri düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesidir. Çalışmanın araştırma grubunu; İstanbul Profesör Faik Somer Spor Lisesinde öğrenim gören 65'i kadın, 77'si erkek olmak üzere toplam 142 lise öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak; Korkut ve Bugay (2014) tarafından geliştirilen ve geçerlik-güvenirliği yapılan "İletişim Becerileri Ölçeği (İBÖ)" ile araştırmacılar tarafından oluşturulan "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Verilerin normallik varsayımını incelemek için "basıklık" ve "çarpıklık" değerlerine bakılmış, verilerin normal bir dağılıma sahip olmadığı görülmüştür. Daha sonra cinsiyet, spor branşı, kardeş sayısı ve sosyal medya hesabı kullanımına bağlı olarak α=0.05 anlamlılık düzeyinde Mann-Whitney U t-testi, sınıf ve zamanı değerlendirme şekillerine göre ise Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Araştırmanın bulguları; spor lisesi öğrencilerinin iletişim becerilerinin cinsiyet, spor branş, kardeş sayısı, sosyal medya hesabı, sınıf ve zamanı değerlendirme değişkenleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin bulunmadığını göstermiştir.

- Uzuntarla, Yasin - Fırat, İbrahim - Ceyhan, Sümeyra, *Kolektivizm ve Belirsizlikten Kaçınma Davranışı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi Üniversite Öğrencileri Örneği*, 2016, Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi, 3(6), 206-216, Konya.

ÖZET: Ülkelerin sağlık sistemleri ve bireylerin sağlık davranışları, içinde yaşanılan toplumun özelliklerine göre değişmektedir. Bu çalışmada toplumlara göre değişen kolektivizm ile belirsizlikten kaçınma davranışı arasındaki ilişkinin ve sosyodemografik özelliklere göre bu değişkenlerin farklılık

gösterip göstermediğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma tanımlayıcı niteliktedir. Veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan 223 öğrenciye ulaşılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 22.0 istatistik paket programı kullanılmış ve frekans analizi, Bağımsız T Testi, Kruskal Wallis Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi, Post Hoc Tukey Testi, Pearson Korelasyon Analizi'nden yararlanılmıştır. Katılımcıların belirsizlikten kaçınma ve kolektivizm düzeylerinin ortalamanın üzerinde olduğu bulunmuştur. Sosyodemografik özelliklerden yaşa göre belirsizlikten kaçınma davranışında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Kolektivizm ve belirsizlikten kaçınma arasında ise doğrusal, zayıf ve anlamlı olmayan bir ilişki bulunmuştur.

- Ozan, Cansu Ebren - Korkmaz, Özgen - Karamustafaoğlu, Sevilay, *Ortaokul Öğrencilerinin Araştırma Sorgulamaya Dönük Özyeterlilik Algı Ölçeği*, 2016, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, (3), 679–696.

ÖZET: Ortaokul öğrencilerinin araştırma sorgulama özyeterlilik algılarını belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirmektir. Çalışmanın başlangıcında Araştırma Sorgulamaya Yönelik Öz-yeterlilik Algı Ölçeği (ASYÖÖ)'nin 23 maddelik deneme formu oluşturulmuştur. Bu ölçeğe ilişkin veriler Amasya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı farklı iki ortaokulda 5.-8. Sınıf aralığında öğrenim gören toplam 233 öğrenciye uygulanmıştır. Toplanan verilerle ölçeğin geçerlik düzeyini belirlemek amacıyla, açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi, madde-faktör toplam korelasyonu, düzeltilmiş madde korelasyonu ve madde ayırt edicilik düzeyleri incelenmiştir. Ölçeğin güvenirlik düzeyi ise iç tutarlılık ve kararlılık analizleri kullanılarak araştırılmıştır. Ölçeğin faktör analizi ve ayırt edicilik özellikleri bulunarak geçerliği incelenmiştir. Açımlayıcı faktör analizlerine göre ölçeğin üç faktörden oluştuğu tespit edilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliği için, faktörlerdeki maddelerin faktör yükleri, öz-değerleri ve açıklanan varyansları incelenmiş, böylece yapı geçerliği sağlanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizinde, 13 madde ve 3 faktör olan ölçeğin faktör yapısının kabul edilebilir uyum gösterdiği ve doğrulandığı gözlemlenmiştir. Ölçeğin faktörlere göre ve bütün olarak güvenirliği; Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı, iki eş yarı arasındaki korelasyon değeri, Sperman-Brown formülü ve Guttmann Splithalf güvenirlik formülleri uygulanarak hesaplanmıştır. ASYÖÖ'ndeki maddelerin zamanla değişmediğini tespit etmek amacıyla da altı hafta ara verilerek toplanan verilerle test-tekrar test yöntemi uygulanmıştır. Bu uygulama verilerinin daha önce yapılan analizlerle tutarlı olduğu belirlenmiş ve buna bağlı olarak ilgili ölçeğin ortaokul öğrencilerinin araştırma sorgulamaya yönelik öz-yeterlilik algılarını belirlemek amacıyla kullanılabilecek geçerlik ve güvenirlik düzeyi yeterli bir ölçek olduğuna karar verilmiştir. Bu amaç için yapılabilecek çalışmalarda kullanılabilecek bir ölçeğin ilgili literatüre kazandırıldığı söylenebilir.

- Başal, Handan Asude - Çelebi, Müzeyyen - Malak, Hacer, *Okul Öncesi Öğretmen Adaylarında Denetim Odağı ve İnsani Değerler İlişkisi*, 2016, International Journal of Human Sciences, 13(1), 198-208, Sakarya.

ÖZET: Denetim Odağı, bireylerin yaşantılarının nedenlerini konusunda sorumluluğu kime ve neye yüklediğini açıklayan kavramdır. En genel anlamda, insanı diğer canlılardan ayıran ve insanı insan yapan özelliklere sahip olma olarak tanımlayabileceğimiz değerler ise, çocukluktan itibaren önce ailede daha sonra toplumda yetişkinler gözlenerek ve model alma yoluyla edinilmektedir. Özellikle kişiliğin temel öğelerinin atıldığı okulöncesi eğitim döneminde anne ve babadan sonra okulöncesi eğitimi öğretmenin de davranışları çocuk için çok önem kazanmaktadır. Bu araştırmanın genel amacı; okul

öncesi öğretmen adaylarının denetim odakları ile insani değerleri arasında bir ilişki olup olmadığını saptamaktır. Araştırmanın örneklemini toplam 238 okulöncesi eğitimi öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada Rotter (1966) tarafından geliştirilen ve Dağ (1991) tarafından Türkçe'ye uyarlaması yapılan Rotter İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği ile Dilmaç (2007) tarafından geliştirilen İnsani Değerler Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilere Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı, T Testiile Tek Yönlü Varyans Analizi uygulanmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin denetim odakları ile insani değerleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının denetim odakları ve insani değerlerinin sınıf değişkenine göre de farklılaşmadığı görülmüştür.

- Karakaş, Sibel Asi - Altun, Özlem Şahin - Ekinci, Mine - Olçun, Zeynep - Taşkın, Mükremin, *Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Düzeyleri ve Kitap Okuma Alışkanlıkları Arasındaki İlişki*, 2016, Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 19(2), 116-121.

ÖZET: Amaç: Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeyleri ve kitap okuma alışkanlıkları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak gerçekleştirilmiştir. Yöntem: Araştırmanın evrenini, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde 07.02.2012 ile 09.03.2012 tarihleri arasında öğrenim gören toplam 555 öğrenci oluşturmaktadır. Evrenden örneklem seçimine gidilmemiş, araştırmaya katılmayı kabul eden ve ulaşılabilen 325 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Verilerin elde edilmesinde, araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu, "Kaliforniya Eleştirel Düşünme Eğilimleri Ölçeği" ve "Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Veriler; sayı ve yüzdelik dağılım, aritmetik ortalama, pearson korelasyon analizi ve cronbach alfa iç tutarlılık testi ile değerlendirilmiştir. Bulgular: Araştırma sonucunda öğrencilerin kitap okuma alışkanlığı tutum ölçeğinin en yüksek alt boyutu yarar alt boyutu (4.18±0.92) ve en düşük alt boyutunun ise sevgi alt boyutu (2.61±0.53) olduğu saptanmıştır. Araştırmada öğrencilerin kitap okuma alışkanlığı tutum ölçeği toplam puan ortalamalarının 3.77±0.82 olduğu belirlenmiştir. Araştırmada öğrencilerin Kaliforniya eleştirisel düşünme eğilimleri ölçeği puan ortalamalarının 254±0047.56 olduğu ve eleştirel düşünme eğilimi puanının orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Ayrıca öğrencilerin kitap okuma alışkanlığı tutum ölçeği puan ortalamaları ile eleştirel düşünme eğilimleri ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Sonuç: Öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimleri ve kitap okuma alışkanlıklarının orta düzeyde olduğu ve aralarında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

- Işık, Cem - Türkmendağ, Tuba, *Atatürk Üniversitesi Turizm Fakültesi Öğrencilerinin Bireysel Yenilikçilik Algılarının Belirlenmesi*, 2016, Ankara, Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi, 1(1), 70-99.

ÖZET: Yenilikçilik, yeni ve değerli bir bilginin ya da fikrin, ürünün, sürecin veya hizmetin doğru zamanda somutlaştırarak toplumsal faydaya dönüşmesidir. Küreselleşme ile birlikte hızlı değişimlerin yaşanması bireyin de yeni durumlara uyum sağlamasını gerekli kılmaktadır. Dolayısıyla bireyin gerek iş hayatında gerekse öğrenim hayatında rakipleri arasından sıyrılabilmesi için yenilikçi özellikler taşıması önem göstermektedir. Bu çalışma ile Atatürk Üniversitesi Turizm Fakültesi'nde eğitim alan öğrencilerin bireysel yenilikçilik algılarının belirlenerek, yenilikçi davranışların geliştirilmesine yönelik öneriler getirilmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda 500 öğrenci bireysel yenilikçilik algıları ile demografik özel-

likleri açısından incelenmiştir. Araştırmada 20 ifadeden oluşan bireysel yenilikçilik ölçeği kullanılmış ve ölçeğin güvenirlik katsayısı 0.760 olarak bulunmuştur. Ölçeğe ilk olarak açıklayıcı faktör analizi uygulanmış ve bireysel yenilikçilik ölçeğine ilişkin risk alma, değişime direnç ve fikir önderliği olmak üzere üç boyut saptanmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlardan biri turizm öğrenimi gören öğrencilerin cinsiyetleri ile bireysel yenilikçilik ölçeği boyutlarından yalnızca değişime direnç boyutu arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Diğer bir sonuca göre öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm ile değişime direnç ve fikir önderliği boyutları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Ayrıca daha önce yenilik ile ilgili bir sertifika programına katılma durumunun öğrencilerin bireysel yenilikçilik algılarında etkili olacağı düşünülmüş ancak daha önce bir sertifika programına katılma durumu ile yalnızca fikir önderliği boyutu arasında anlamlı bir fark belirlenmiştir.

- Ulusoy, Hatice - Tosun, Nurperihan - Aydın, Jebagı Canberk, *Sağlık Yönetimi Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme, Boyun Eğici Davranışlar ve Otonomi Düzeyleri*, 2016, Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi, 3(1), 8-17, İstanbul.

ÖZET: Bu çalışma sağlık yönetimi öğrencilerinin eleştirel düşünme, boyun eğici davranışlar ve otonomi düzeylerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Tanımlayıcı olarak planlanan çalışmanın verileri Kaliforniya Eleştirel Düşünme Eğilimleri Ölçeği, Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği ve Sosyotropi-Otonomi ölçeğinin otonomi alt boyutu kullanılarak toplanmıştır. Evren ve örneklemi Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Yönetimi Bölümündeki tüm öğrenciler (N=230) oluşturmuştur. 18-22 Şubat 2013 tarihlerinde toplanan veriler SPSS 14 programı ile analiz edilmiş ve frekans, yüzdelikler, Anova ve Korelasyon testleri kullanılmıştır. Çalışmaya katılan 219 öğrencinin yaş ortalaması 21,12 olup, %27,4'ünün annesinin okuryazar olmadığı, %47,5'inin üniversiteden önce ilçe veya köyde yaşadığı saptanmıştır. Öğrencilerin eleştirel düşünme puan ortalaması X=213,11±21,62; boyun eğici davranışlar puan ortalaması X=36,04±8,40 ve otonomi düzeyi puan ortalaması 78,96±15,19 olarak bulunmuştur. Çalışmada sınıf arttıkça eleştirel düşünme puan ortalamalarının arttığı ($p<0,05$), Dördüncü sınıfların ve kız öğrencilerin boyun eğici puan ortalamalarının daha düşük olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Öğrencilerin eleştirel düşünme düzeyleri düşük, otonomi düzeyi orta düzeyin üzerinde, boyun eğici davranışları orta düzeydedir.

- Doğan, Uğur - Kılınç, Erhan - İpekçi, Nuriye Nesrin - Atay, Emre, *Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Düzeylerinin Belirlenmesi*, 2016, Sağlık Bilimleri Dergisi, (25), 138-143.

ÖZET: Bu araştırma bir üniversitenin Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu (SHMYO) öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimlerinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Veriler, Kaliforniya Eleştirel Düşünme Eğilimleri Ölçeği (KEDEÖ) ve kişisel bilgi formu kullanılarak toplanmıştır. Örnekleme çalışma için gönüllü olarak katılan 537 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Veri girişi ve analizi bilgisayar ortamında istatistik programı kullanılarak yapılmıştır. Araştırmaya katılanların %68'i kadın, %53.4'ü birinci sınıf öğrencileridir. Katılımcıların KEDEÖ puan ortalaması 220.56±22.40 olarak bulunmuştur. Öğrencilerin öğrenim gördüğü program, yaşadığı yer, not ortalaması ve bilimsel etkinliklere katılma durumlarına göre eleştirel düşünme düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır. İlk ve acil yardım programı öğrencilerinin eleştirel düşünme

puan ortalamaları, diğer programlarda (Tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik, yaşlı bakımı, optisyenlik, çocuk gelişimi) okuyan öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur.

- Ünal, Menderes, *Üniversite Öğrencilerinin Bütünsel ve Özgün Düşünme Stillerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2016, Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, 7(25), 186–202.

ÖZET: Bu çalışmada yükseköğretimde okuyan öğrencilerin düşünme stillerinden bütünsel ve özgün düşünme stillerinin belirlenmesi hedeflenmektedir. Araştırmanın çalışma grubu Ahi Evran Üniversitesi'nde 2014-2015 eğitim öğretim döneminde öğrenim gören 208 öğrencinin seçkisiz olarak seçilmesi ile oluşturulmuştur. Betimsel araştırma niteliğindeki bu çalışmanın verileri, Sternberg ve Wagner (1992) tarafından geliştirilen "Düşünme Stilleri Envanteri"nin Fer (2005) tarafından Türkçeye uyarlanmış, geçerlik ve güvenirlik (0,86) çalışması yapılmış olan aynı zamanda araştırmacı tarafından doğrulayıcı faktör analizi yapılarak son şekli verilen 20 maddelik ölçek aracılığı ile toplanmıştır. Öğrencilerin bütünsel ve özgün düşünme stilleriyle ilgili maddelerden elde edilen verilerle sınırlı olan çalışmanın sonunda, kadınların daha özgün düşünme stiline sahip oldukları, öğrencilerin okudukları bölüm, sınıf ve başarı durumlarının bütünsel ve özgün düşünmelerinde değişiklik oluşturmadığı ve mesleki-teknik eğitim alan öğrenciler ile genel eğitim alan öğrencilerin özgün ve bütünsel düşünme stilleri arasında farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır.

- Bilgiç, Şebnem - Tosun, Zeynep, *Birinci ve Son Sınıf Hemşirelik Öğrencilerinde Eleştirel Düşünme ve Etkileyen Faktörler*, 2016, Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi, 3(1), 39–47.

ÖZET: Amaç: Bu araştırma, birinci ve son sınıf hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeylerini ve eleştirel düşünmeyi etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Yöntem: Tanımlayıcı tipte olan araştırma bir üniversitenin Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü'nde gerçekleştirilmiştir. Araştırma 2013-2014 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, eleştirel düşünme düzeylerinde en fazla fark olabileceği düşünülen birinci ve son sınıf öğrencileri ile yürütülmüştür. Birinci ve son sınıftaki toplam 210 öğrenciden araştırmaya katılmayı kabul eden 160'ı araştırmada yer almıştır. Veriler Kişisel Bilgi Formu ve Kaliforniya Eleştirel Düşünme Eğilimleri Ölçeği (KEDEÖ) kullanılarak toplanmıştır. Veriler tanımlayıcı (ortalama, standart sapma, yüzdelik hesapları) ve karşılaştırmalı (Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis) istatistiksel araştırma testleri kullanılarak analiz edilmiştir. Bulgular: Hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme puan ortalaması 252.50±28.96 olarak bulunmuştur. Öğrencilerin KEDEÖ alt boyut puan ortalamaları arasında en yüksek puanı analitik düşünce alt boyutundan (46.03±7.13), en düşük puanı ise doğruyu arama alt boyutundan (37.36±6.90) aldığı belirlenmiştir. Araştırmada öğrencinin devam ettiği sınıfın, mezun olduğu okulun, anne eğitiminin, gelir düzeyinin ve aile yapısının öğrencilerin eleştirel düşünme düzeylerini etkilediği saptanmıştır. Sonuç: Eleştirel düşünme düzeyleri orta düzeyde bulunan hemşirelik öğrencilerinin öğrenimleri süresince eleştirel düşünme becerilerini geliştirecek şekilde desteklenmesi gerekmektedir. Öğrencilerin derse aktif katıldığı öğrenme ortamlarının oluşturulması, nitelikli soru ve sorgulamalarının desteklenerek gerekli yönlendirmelerin yapılması ile eleştirel düşüncenin geliştirilmesine destek olunması önemlidir.

- Bal, Pervin Nedim - Bilge, Yıldız, *Empati Becerisi Psiko Eğitim Programının Üstün Zekâlı Ergenler Üzerindeki Etkisi*, 2016, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, 13(1), 23-36, İstanbul.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı "Empati Becerisi Psiko Eğitim Programı"nın 6 ve 7. sınıf öğrencisi üstün zekâlı ergenler üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırma grubu Enderun Yetenekli Çocuklar Merkezi'ne devam eden ve IQ puanı 130 üzerinde olan 60 öğrenciden oluşmaktadır. Bu öğrencilere Bryant (1982) tarafından geliştirilen ve Yüksel (2003) tarafından Türkçeye adapte edilen Çocuklar İçin Empati Ölçeği uygulanmıştır. Öğrencilerden empati puanları 10'un altında olan 16 öğrenci seçilmiş ve seçilen öğrenciler random bir şekilde deney ve kontrol grubu olarak ikiye ayrılmıştır. Araştırmada öntest son-test kontrol gruplu desen kullanılmıştır. Deney grubuna hazırlanmış olan empati eğitim programı haftada bir defa bir saat olmak üzere toplam sekiz hafta uygulanmıştır. Kontrol grubuna herhangi bir uygulama yapılmamıştır. Araştırmanın verilerini analiz etmek amacıyla deney ve kontrol gruplar arası empati puanlarının karşılaştırılması için Mann-Whitney U testi, grup içi karşılaştırma için de Wilcoxon testi uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda deney grubunda yer alan öğrencilerin kontrol grubundaki öğrencilere kıyasla empatik beceri düzeylerinin anlamlı düzeyde arttığı görülmüştür. Dolayısıyla uygulanan eğitim programının üstün zekâlı ergenlerin empati becerilerini olumlu yönde etkilediği ve empati puanlarında artışa yol açtığı söylenebilir. Bu tür çalışmaların bazı üstünlerde gözlenen asenkronize gelişimin olumlu bir yöne çevrilerek bütün gelişim alanlarında eşzamanlı bir gelişime yol açacağı ve bunun da üstün bireyin yaşamsal verimini arttıracağı düşünülmektedir.

- Pekdoğan, Serpil - Bayar, Adem, *Üniversite Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Eğilimleri ve Bilimsel Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 2016, Turkish Studies Dergisi, 11(9), 669-682.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin eleştirel düşünme ve bilimsel tutumlarını farklı değişkenler açısından incelemektir. Bu bağlamda çalışma boyunca araştırmacılar birtakım araştırma sorularına yanıt aramışlardır. Bunlar; 1. Öğretmen adaylarının eleştirel düşünme becerileri ve bilimsel tutum düzeyleri nedir? 2.Öğretmen adaylarının eleştirel düşünme ve bilimsel tutum becerileri fen eğitimi almalarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır? 3. Öğretmen adaylarının eleştirel düşünme ve bilimsel tutum becerileri bilimsel çalışmalara ilgi duymalarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır? 4. Öğretmen adaylarının eleştirel düşünme becerileri ve bilimsel tutum becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? Araştırmacılar ilgili çalışmayı nicel araştırma yaklaşımı çerçevesinde gerçekleştirmişlerdir. Tarama modelinde (survey) gerçekleştirilen araştırmanın çalışma grubunu devlet üniversitesine bağlı Eğitim Fakültesi okul öncesi öğretmenliği ve sınıf öğretmenliği bölümünün ikinci ve üçüncü sınıflarında öğrenim gören toplam 349 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının 179'si okul öncesi öğretmenliği bölümünde, 170'i sınıf öğretmenliği bölümünde okumaktadır. Çalışmanın örnekleminin oluşturulmasında basit seçkisiz örneklem yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın verilerinin toplanmasında "California Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği (CEDEÖ)" ve "Bilimsel Tutum Ölçeği (SAI-II)" kullanılmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde t testi ve Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular neticesinde, öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimleri ve bilimsel tutumlarının çeşitli değişkenlere göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

- Reyhan, Servet - Yarayan, Yunus Emre, *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencileri ile Diğer Fakülte ve Yüksekokullarda Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Atılganlık Düzeylerinin Karşılaştırılması*, 2017, Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (10), 665-675, Siirt.

ÖZET: Yapılan bu araştırmada beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri ile diğer fakülte ve yüksekokullarda öğrenim gören üniversite öğrencilerinin atılganlık düzeylerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırmaya Siirt Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören 83 öğrenci ile diğer fakülte ve yüksekokullarda öğrenim gören 106 öğrenci katılmıştır. Katılımcıların atılganlık düzeylerinin tespit edilmesinde Rathus Atılganlık Envanteri kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 22 programında analiz edilmiştir. Rathus Atılganlık Envanterine ilişkin veriler normal dağılım göstermediğinden dolayı ölçek puanlarının katılımcıların yaş gruplarına göre karşılaştırılmasında Kruskal Wallis H testi, cinsiyetlerine ve eğitim gördükleri fakülte türüne göre karşılaştırılmasında ise Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulara göre, üniversite öğrencilerinin atılganlık düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında öğrencilerin atılganlık düzeylerinin yaş gruplarına, cinsiyetlerine ve öğrenim gördükleri fakülte/yüksekokul türüne göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0.05$). Bu doğrultuda üniversite öğrencilerinin atılganlık düzeyleri üzerinde sosyo-demografik değişkenlerin anlamlı bir etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

- Özgür, Hayrunnisa - Eldeleklioğlu, Jale, *REACH Affetme Modelinin Türk Kültürü Üzerinde Etkililiğinin İncelenmesi*, 2017, The Journal of Happiness and Well-Being, 5(1), 98-112.

ÖZET: Bu çalışma, affetmeyi arttırmaya yönelik hazırlanan grup müdahale çalışmasının, lise öğrencilerinin affetme ve ruminasyon düzeylerine etkisini incelemek ayrıca REACH Affetme Modelinin, Türk kültüründe etkisini sınamak amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya aynı liseye devam eden 128 son sınıf öğrencisi katılmıştır. Öğrencilere Affedicilik Ölçeği ve Ruminatif Düşünme Biçimi Ölçeği uygulanmış ve affetme puanı en düşük çıkan 20 öğrenciden gönüllü olan 10 tanesi deney, 10 tanesi de kontrol grubunu oluşturmuştur. Deney grubuna katılan öğrencilere, Worthington'un REACH Affetme Modeline göre araştırmacı tarafından hazırlanan 5 haftalık grup çalışması uygulanmıştır. Kontrol grubuna ölçümler arasında herhangi bir işlem uygulanmamıştır. Araştırmada öntest-sontest kontrol gruplu model kullanılmıştır. Verilerin analiz edilmesinde SPSS 17.0 paket programı ve parametrik olmayan istatistikler kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre deney ve kontrol grubunun affetme son test sonuçları arasında anlamlı düzeyde bir fark olduğu bulunmuştur. Ayrıca deney grubunun ruminasyon ön test- son test puanları arasında da anlamlı düzeyde fark olduğu ortaya çıkmıştır.

- Deveci, Tanju - Ayish, Nader, *Birinci Sınıf Üniversite Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme ve Yaşamboyu Öğrenme Becerileri Arasındaki İlişki*, 2017, Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(1), 282-303, Bartın.

ÖZET: Üniversiteye henüz başlamış öğrencilerinin eleştirel düşünme (ED) ve yaşamboyu öğrenmeye (YBÖ) ilişkin becerilerinin yeterli düzeyde olduğu varsaymak, bu öğrencilerin universite eğitimini zayıf temeller üzerine inşaa etmelerine neden olabilir. Bu durumdan hareketle, bu araştırma birinci sınıf üniversite öğrencilerinin ED ve YBÖ'e yönelik hazır bulunuşluk düzeylerini belirlemek üzere yürütülmüştür ve bu iki beceri arasındaki ilişkiyi tartışmaktadır. Araştırmaya, Abu Dhabi şehrindeki bir

üniversiteden 19 yaş ortalamasıyla 87 öğrenci katılmıştır. Veriler daha önce diğer araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan iki farklı veri toplama aracı kullanılarak toplanmıştır. Sonuçlar, öğrencilerin ED puanlarının düşük, YBÖ puanlarının ise ortalamanın biraz üzerinde olduğunu göstermiştir. Kız öğrencilerin ED ve YBÖ puanlarının erkek öğrencilerinkine kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca genel olarak ED ve YBÖ arasında zayıf pozitif yönde bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Ancak kız öğrencilerin puanları arasındaki ilişki orta derecede pozitif yönde olmuştur. Sonuçlar tartışılmakta, öğrencilerin ED ve YBÖ puanları arasındaki ilişkiyi güçlendirici önerilerde bulunulmaktadır.

- Yılmaz, Türkan Karakuş - Baydaş, Özlem - Kokoç, Memnune, *Grup Çalışması Ortamlarına Karşı Öğrenci Tutumları Ölçeğinin (GÇOÖT) Türkçeye Uyarlanması*, 2017, İlköğretim Online, 16(3), 1049-1057.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı ortaokul öğrencilerinin küçük grup çalışması yapılan ortamlara karşı tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilen "Grup Çalışması Ortamlarına Karşı Öğrenci Tutumları Ölçeğinin -GÇOÖT" (Student Attitudes toward Group Environments -SAGE) Türkçeye uyarlanmasıdır. Araştırmaya, Erzurum ve Trabzon illerinde bulunan ortaokul 5., 6. ve 7. sınıf öğrencilerinden oluşan 760 kişi katılmıştır. 495 öğrencinin verisi ile yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda dört faktör altında 20 maddeyle açıklanan varyans toplamı %50.06 olarak belirlenmiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonrasında ölçeğin faktörleri "ürün ve sürecin kalitesi" (α=.76), "bireysel katkı ve kazanım" (α=.75), "grup içi etkileşim" (α=.70) "grup içi çatışma" (α=.63) ve olarak ortaya çıkmıştır. Doğrulayıcı faktör analizine dâhil edilen 265 öğrencinin verileri ise, $\chi 2/df=1.85$, RMSEA (.05), GFI (.90) ve CFI (.92) ile elde edilen dört faktörlü modelin kabul edilebilir olduğunu ortaya koymuştur. Elde edilen ölçeğin işbirlikli öğrenmenin etkilerinin incelendiği çalışmalarda öğrencilerin tutumlarını ortaya koymada güvenilir ve kapsamlı bir araç olacağı öngörülmektedir.

- Kadim, Metin, *Düşünme Stilleri Açısından Meslek Yüksekokulu Öğrencileri*, 2017, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10(50), 530-540.

ÖZET: Meslek yüksekokulu öğrencilerinin karşılaştıkları durumlarda tercih ettikleri düşünme stillerinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, öğrencilerin düşünme stillerinde; okudukları bölümlere, sınıf seviyelerine, cinsiyetlerine, öğretim türlerine ve yaşlarına göre anlamlı bir ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Vezirköprü Meslek Yüksekokulu'ndan toplam 130 öğrenci üzerinde yürütülen çalışmada, öğrencilerin düşünme stillerini belirlemek için Sünbül (2004) tarafından geliştirilen "Düşünme Stilleri Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde SPSS.21 istatistik paket programından yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; öğrencilerin öğretim türlerine ve yaş gruplarına göre tercih ettikleri düşünme stillerinde anlamlı farklılıklar olmadığı, buna rağmen öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlere, sınıf seviyelerine ve cinsiyetlerine göre tercih ettikleri düşünme stillerinde anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Ayrıca araştırma sonucunda konu ile ilgili çeşitli önerilerde de bulunulmuştur.

- Yiğit, Şıh Mehmet - Ramazanoğlu, Fikret - Kavas, Elif Tuğçe, *Üniversitede Farklı Branşlarda Spor Yapan Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin İncelenmesi*, 2017, ASOS Journal, 5(60), 353–361.

ÖZET: Bu çalışmanın amacı; Namık Kemal Üniversitesinde farklı branşlarda müsabakalara katılan aktif spor yapan sporcuların atılganlık düzeylerinin incelenmesidir. Araştırma grubu; 2015-2016 Akademik yılında Namık Kemal Üniversitesinde okuyan sporcular oluşturmaktadır. Araştırmaya 118 erkek 46 kadın toplam 164 sporcu oluşturmaktadır. Araştırmada Namık Kemal Üniversitesinde farklı branşlarda müsabakalara katılan sporcuların atılganlık düzeylerine ilişkin bilgileri toplamak amacıyla kişisel bilgi formu ve 1980 yılında Voltan tarafından Geçerlilik ve Güvenirliliği yapılan Rathus atılganlık ölçeği uygulanmıştır. Veriler SPSS 20.0 programında analiz edilmiştir. Analizlerde normallik testleri, frekans analizi, betimleyici istatistikler, güvenilirlik analizi, bağımsız örnek t testi, tek yönlü varyans analizi ve Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda; atılganlık düzeyi ile yaş, cinsiyet, sınıf ve branş arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür. Buna karşılık spor yapma süresi ile atılganlık düzeyi arasında pozitif korelasyonun olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bulgu spor yapma süresi fazla olan kişilerin daha atılgan olduğu sonucuna ortaya koymaktadır.

- Yöntem, Mustafa Kemal - Öktem, İsmail - Artuç, Selahattin, *Lise Öğrencilerinin Psikolojik Doğum Sırasının Özgecilik Üzerindeki Yordayıcı Gücünün İncelenmesi*, 2017, Electronic Turkish Studies, 12(4), 623-640.

ÖZET: Özgecilik, hiçbir çıkar gözetmeksizin sergilenen olumlu bir sosyal davranıştır (Chou, 1996). Tanımdan da anlaşıldığı gibi özgeciliğin motivasyonu bireyin içsel dinamikleri ile ilişkilidir. Bireyin kişilik gelişiminde ebeveynlerin çocuklarına olan tutumlarının, kardeşler arasındaki ilişkinin önemli olduğunu söylemektedir ve bu sebepten dolayı Adler doğum sırası kavramına önem vermiştir (Geçtan, 2012; Ersanlı, 1996). Bireysel psikolojinin gelişimi ile birlikte biyolojik doğum sırası yerine psikolojik doğum sırası kavramı kullanılmaya başlanılmıştır (Campbell, White ve Stewart, 1991; Stewart, 2004). Psikolojik doğum sırası en büyük çocuk, ikinci çocuk, en küçük çocuk ve tek çocuk olmak üzere dört boyutta kavramsallaştırılmış ve insan davranışlarına etki konusunda psikolojik doğum sırasının biyolojik doğum sırasından daha önemli bir faktör olduğu sonucuna varılmıştır (Campbell, White ve Stewart, 1991). Bu çalışmanın amacı psikolojik doğum sırası ile özgecilik arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırma yer alan katılımcılar 202 kız ve 260 erkek olmak üzere toplam 462 kişiden oluşmaktadır. Katılımcılar Orta Karadeniz Bölgesinde bir ilçenin tüm lise türlerinde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Verilerin toplanmasında White-Campbell Psikolojik Doğum Sırası Envanteri, Özgecilik Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Çalışma grubundan toplanan veriler SPSS 18.0 ile analiz edilmiştir. Verilerin analizinde, pearson momentler çarpımı korelasyonu ve aşamalı doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre küçük çocuk psikolojik doğum sırası özgeciliği anlamlı şekilde yordamıştır. Diğer psikolojik doğum sıraları ise özgeciği yordamamaktadır. Sonuçlar alanyazın açısından tartışılmış, çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

7.3. Kitaplar

- Kağıtçıbaşı, Çiğdem, *Gençlerin Tutumları: Kültürler Arası Bir Karşılaştırma*, 1973, 160s., ODTÜ Yayınları, Ankara.

KAPAK ARKA YAZISI: Bu araştırmada son 20 yıldır psikolojide yerleşmiş olan otoriteryen kişilik kuramının, kültürler arası karşılaştırma yöntemi ışığında bir sınaması yapılmıştır. Araştırma sonucunda, bu kuramın üniversal (kültürler arası) geçerliği olmadığı görülmüştür. Anket, Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri'nde çeşitli şehirlerdeki lise öğrencilerine uygulanmıştır. Sonuçta: Otoriteryenizm, Amerika'da Türkiye'de olduğundan çok daha bileşik ve iç tutunumu yüksek bir kişilik örüntüsü olarak ortaya çıkmakta, otoriteye saygı ve yurtseverlik alanlarında Türk süjeler Türkiye'deki kuvvetli sosyal normların sonucu daha yüksek puana erişmekte, Türk ve Amerikan örneklemleri arasında ailedeki sevgi bakımından fark bulunmakta, ancak Türkiye'de daha çok ön yargı görülmekte. İki örneklem arasında öz-otoriteryenizm bakımından farklılık, otoriteye saygı ve yurtseverlik bakımından olan farklılıktan daha az olarak saptanmakta ve böylelikle sosyal normların önemi yine ortaya çıkmaktadır.

Sonuç

Bu çalışmada, 1910 yılından bu yana verilen, odağına gençliği alarak kaleme alınmış tüm bilimsel eserleri bir araya getirmeyi, belirlenen kriterler çerçevesinde tasnif etmeyi ve değerlendirmeyi hedefleyen "Türkiye Gençlik Bibliyografyası" çalışmasının *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* kategorisine ait bulgular sunulmuş ve değerlendirilmiştir. Bu amaçla "*Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* temalarına ilişkin olarak ulaşılan yedi yüz seksen üç (783) eser; türü, yıl, yazar, yayın yeri, konu gibi alt tasnifler ışığında ayrıntılı biçimde yorumlanmıştır. Böylesi bir çalışma, gençlere ve gençliğe yönelik kimlik, kişilik, karar verme davranışları, benlik, tutum, kendini kabul, kendini açma konulu olarak hazırlanan çalışmaların derlenmesi, yorumlanması ve konuya ilişkin yapılması planlanan yeni çalışmalar için kolaylaştırıcı ve yönlendirici olması açısından kıymetlidir. Nitekim bibliyografik çalışmaların üretilmesindeki temel motivasyon, ilgili alana ilişkin literatürün derlenmesi, derlenen bu çalışmalara dair eleştirel bir okumanın yapılması ve sonucunda yeni çalışmalar için araştırmacılara rehberlik edecek bir metin sunulmasıdır.

"Türkiye Gençlik Bibliyografyası" en temelde alana ilişkin akademik eserleri derleyen bir çalışmadır. Genel anlamda çalışmaların bilimsel ve akademik yönü kuram ve yöntem vurgusuyla daha çok tezlerde ve akademik dergi makalelerinde öne çıkmaktadır. *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* literatüründe yer alan çalışmaların eser türü açısından dağılımına göz atmak, tema genelinde hazırlanan çalışmaların akademik mahiyetini anlamaya yardımcı olabilir. Nitekim tez ve makale türü eserlere kıyasla kitap çalışmaları yazarların daha özgür ve özgün olduğu metin türleri olmakla birlikte akademik kaygının daha az görüldüğü eserlerdir. Bu kategoride ulaşılan eserlerin yalnızca %2'si (16 eser) kitap türünde verilmiştir. Akademik eserler özellikle güncel ve sınırlandırılmış bilgilerin belirli bir yöntem ile sunuldukları yerler olarak düşünülmekte iken kitap çalışmaları çoğu kez bu nitelikleri karşılamamak-

tadır. Dolayısıyla kategori altında tasnif edilen çalışma konularının genel olarak bilimsel araştırma yöntemlerine bağlı olarak hazırlandığı kanaatine varılmıştır.

Makale çalışmaları teorik veya uygulama düzeyinde özgün araştırmaların üretilmesi, elde edilen sonuçlar itibariyle kendisinden sonraki akademik çalışmalara yön verici olması açısından önemlidir. Makale çalışmaları birinci elden yayınlanması ve süreli bilimsel dergilerde istenilen bilimsel kriterleri sağlamak koşuluyla yayınlanabilmesi açısından titiz bir çalışmayı gerektirmektedir. Uluslararası dizin ve indekslerde yer alan dergilerde yayınlanan makaleler özgünlük ve nitelik açısından değerlendirildiğinde etki faktörü daha fazla olan çalışmalar olabilmektedir. Bu tür çalışmaların fazlalığı ise dolaylı olarak çalışma yapılan alanın gelişmesine katkı sunmaktadır. Çalışmamızda elde edilen bulgular incelendiğinde makale türünde üretilen eserlerin tüm eserlere oranı %57 bulunmuştur. Dolayısıyla makale çalışmalarının *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* alanının niceliği kadar niteliği üzerinde de önemli bir etkisinin olması beklenmektedir. Bu bağlamda makale çalışmalarının bazı değişkenler açısından incelenmesi önem arz etmektedir. Makale çalışmaları yayın yerlerine göre incelendiğinde %97'sinin (436) dergi bölümü, %3'ünün (13) kitap bölümü olarak yayınlandığı tespit edilmiştir. Dergi bölümü olarak kaleme alınmış makalelerin yüz altmış biri (161) bir üniversiteye ait dergilerde yer almıştır. Üniversite dergilerinin akademik çalışmalara katkısı oldukça sınırlı olmuştur. Makalelerin yayınlandığı dergiler incelendiğinde ise alt temalara göre farklılık göstermekle birlikte genel anlamda Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, Kastamonu Eğitim Dergisi, Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi, Eğitim ve Bilim Dergisi gibi dergilerin diğer dergilere oranla daha çok ön plana çıktığı görülmektedir. Bu dergilerin varlığı *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* konusu ile ilişkili makale çalışmalarının daha çok psikoloji ve eğitim bilimleri bakış açısı ile kaleme alındığını göstermektedir.

İki yüz elli ikisi (252) yüksek lisans, altmışı (60) doktora ve dördü (4) tıpta uzmanlık ve ikisi (2) doçentlik tezleri olan toplam üç yüz on sekiz (318) tez çalışması kaydedilmiştir. Doktora çalışmaları, araştırmacıların konuya ilişkin uzmanlığını ve derinliğini gösteren çalışmalar olarak kabul edilirken yüksek lisans çalışmaları araştırmacının literatür hakimiyetini gösteren ve daha az derinlik isteyen çalışmalardır. Dolayısıyla doktora çalışmaları araştırmacıların çalışma alanlarına ilişkin daha belirgin ipuçları sunan çalışmalardır. *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* temalı doktora çalışmalarına bakıldığında 1980 döneminden bu yana yalnızca altmış (60) eser olduğu görülmüştür. Bu rakam, mevcut akademik sahadaki araştırma ve eser sayılarıyla kıyaslandığında oldukça sınırlı bir düzeyi temsil etmektedir. Dolayısıyla gençlik gruplarına ilişkin olarak konulu çalışmaların uzun süreli akademik planlamalarda kısıtlı biçimde yer aldığı ve konuya ilişkin uzmanlık çalışmalarının oldukça sınırlı kaldığı görülmüştür.

Tez çalışmalarının anabilim dallarına göre incelenmesi sonucunda riskli davranış alanında ele alınan çalışmaların sıklığı veya azlığı hakkında bilgi sahibi olunabilecektir. Değerlendirmeler sonucunda makalelerin incelenmesi ile ortaya konulan sonuçlara benzer şekilde tez çalışmalarının da eğitim bilimleri ve psikoloji bakış açısı ile ele alındığı tespit edilmiştir.

"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma" konulu çalışmalar için elde edilen bulgulara belirlenen dönemler açısısından bakıldığında 1910-1979 yıllarını kapsayan ilk dönemde yalnızca 9 (dokuz) eser kaydedilmiştir. İlk dönem ilgili literatürün beslendiği psikoloji biliminin anabilim dalı olarak gelişmeye başladığı, üniversitelerde lisans ve yüksek lisans programlarının eğitime başladığı dönemdir. 1980-1999 dönemi öncesinde oldukça sınırlı sayıda tez üretimi yapılmışken (4) bu dönemle birlikte tez ve makale üretiminde artış söz konusudur. Esasında bu durum yalnızca *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* konulu eserlerle ilgili değildir ve Türkiye'de akademinin ve yükseköğretimin gelişimiyle paraleldir. 1981 yılında Türkiye'de Yüksek Öğretim Kurumu'nun (YÖK) kurulmasıyla birlikte akademik alanda koordinasyon ve planlama alanında yaşanan gelişmelerle birlikte akademik araştırmalar hız kazanmıştır. Yükseköğretim alanındaki bu kurumsal gelişimle birlikte Türkiye'deki tez çalışmaları da artış göstermiştir. Dolayısıyla *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* konulu tez çalışmalarının büyük oranda ilk 1980-1999 döneminde gelişmesi bu durumla ilişkili olarak açıklanmaktadır. Yine aynı dönemde ilk kez belirgin biçimde görülen makale sayısındaki artış da bu durumla ilişkilendirilebilmektedir. Bilimsel çalışmalardaki gelişimin artmasıyla makale üretimi de hız kazanmıştır.

2000-2017 yılları arası ise yakın dönemin daha ayrıntılı değerlendirilmesi açısından iki döneme ayrılmış 2000-2009 ve 2010-2017 yılları olarak belirlenmiştir. Akademik teamüle göre tezler için yapılan araştırmaların makale türünde de yayın olarak sunulabilmesi, tez sayısındaki artışla birlikte makale sayısını da artırmıştır. Özellikle 2008 yılından itibaren bir devlet politikası olarak "Her ile Bir Üniversite" fikrinin uygulamaya koyulmasıyla birlikte üniversite sayılarındaki artışa paralel olarak akademik kadroların genişlemesi ve araştırmaların artması, bu dönemden sonra artan akademik çalışma eğilimini açıklayabilmektedir. Bunun yanında akademik çalışmalara sunulan teşvik ve desteklerin genişlemesi de araştırmalardaki yükselen trendi açıklamaya yardımcı olmaktadır. Özellikle Yüksek Öğretim Kurumu'nun (YÖK) akademisyenlere yönelik 2015 yılı faaliyetlerini esas alarak başlattığı akademik teşvik uygulamaları ile birlikte ulusal düzeyde akademik faaliyetlerde sayısal bir artış söz konusudur (Göksu ve Bolat, 2019). "Akademik Teşvik Ödeneği" yönetmeliği akademisyenleri makale, kitap, proje, patent gibi akademik faaliyetler yapması konusunda teşvik ederken dergi, yayınevleri, kongre ve farklı yayın platformlarının çeşitlenmesini de beraberinde getirmiş, böylelikle akademik çalışmaların yayınlanması noktasında alternatifler genişlemiş ve kolaylaşmıştır. Akademik eserlerin artışının bir başka nedeni ise akademik yayınlara ulaşılabilirliğin kolaylaşması olduğu düşünülmektedir. Özellikle son dönem artan teknolojik imkanlar gerek kütüphanecilik gerekse yayın politikalarını etkilemiştir. Çoğu akademik yayına çeşitli platformlar[5], online dergiler veya online yayın katalogları sayesinde kolaylıkla erişilebilmektedir. Örneğin yakın dönemde Yüksek Öğretim Kurumu tarafından erişime açılan Yök Akademi[6] bunun bir örneğidir. Araştırmacıların akademik teşviklerden faydalanmaları için yayınladıkları eserlerin bilgilerini Yüksek Öğretim Kurumu Sistemi'ne (Yöksis) girmiş olmaları gerekmektedir. Böylece Yök Akademi

5 Bknz: https://www.academia.edu/
Bknz: https://www.researchgate.net/
Bknz: https://tr.linkedin.com/

6 Bakınız: https://akademik.yok.gov.tr/AkademikArama/

Yüksek Öğretim Kurumu Sistemi ile entegre edilmiş ve tüm akademik yayınların bilgisine erişildiği büyük bir yayın havuzu haline getirilmiştir. Bu gibi örnekler sayesinde eserlerin görünürlüğü ile birlikte araştırmacıların yeni eserlere erişimi ve ulaşılabilirliği kolaylaşmıştır. Bu gibi örneklerin yayın sayısındaki artışı etkilediği düşünülmektedir. Özetle üniversite ve öğretim elemanları sayısındaki artış, Yüksek Öğretim Kurumu'nun ortaya koyduğu düzenlemeler, akademik çalışmalara ulaşılabilirlik ve erişilebilirlik noktasında yaşanılan yenilikler bilimsel çalışmaların son dönemde ciddi bir artış göstermesinde etkili olduğu düşünülmektedir. Tüm bu gelişmeler ışığında *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* temalı olarak hazırlanan bilimsel çalışmaların son dönemde belirgin düzeyde artış gösterdiği söylenebilmektedir. Dolayısıyla *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* konulu akademik çalışmalarda, son yıllarda görülen artışlar Türkiye sathında akademik alanda yaşanan gelişimlerle ilişkilendirilebilmektedir. 2000 yılı ve sonraki dönemlerde üretilen eserlerin cumhuriyet tarihinde üretilen tüm eserlere oranının %75 olması bu etkiler göz önüne alındığında anlamlı bir sonuç ortaya koymaktadır.

Eser türlerine dönemsel dağılım açısından bakıldığında kitap çalışmalarının her dönemde en az tercih edilen eser türü olduğu görülmektedir. Öyle ki 2010-2017 döneminde dahi kitap sayısı sadece beşte (5) kalmış ve aynı dönemde üretilen tüm eserlerin %2'sine karşılık gelebilmiştir. Makale türü eserlerde ise her dönem yükseliş trendi gerçekleşebilmiştir. 1980-1999 yılları arasında otuz sekiz (38), 2000-2009 yıllarında ise yüz yetmiş (170) makale türü eser üretilmiştir. 2010-2017 yılları arasını kapsayan son dönemde ise bu sayı iki yüz doksan ikiye (292) yükselmiştir.

Tez çalışmalarının kapsayıcılık ve uzmanlık gerektiren uzun bir çabanın ürünü olduğu düşünüldüğünde makale çalışmalarından daha az olması anlaşılır kabul edilebilir. Öyle ki aynı dönemlerde tez türü eserler her zaman makale türü eserlerden daha az üretilmiştir. Tez çalışmaları düzeylerine göre değerlendirildiğinde ise tüm dönemlerde yüksek lisans tezlerinin sayısı doktora ve tıpta uzmanlık tezlerinin sayısından fazla olmuştur. İlk tez çalışmasının 1987 yılında üretildiği dikkate alındığında doktora ve tıpta uzmanlık tezlerinde her dönem artış yaşanmasına karşılık yüksek lisans tezleri 3 dönemde de en çok üretimin yapıldığı tez türü olma özelliği göstermektedir. Sonuç olarak yüksek lisans çalışmalarında karşılanması istenen beklentiler ile kıyaslandığında doktora düzeyinde yapılan akademik çalışmaların sınırlı düzeyde kalmış olmasında araştırma sürecinin genişliği ve istenilen araştırma bulgularının niteliğinin önemli bir etken olabileceği düşünülmektedir.

Tematik değerlendirmelere niceliksel anlamda bakıldığında; eserlerin sayısal dağılımında dikkat çekici farklılıklar söz konusu olmuştur. *"Benlik"* teması iki yüz kırk üç (243) ve *"Kişilik"* teması yüz kırk yedi (147) eserle en çok eserin verildiği temalar olurken sırasıyla *"Kendini Açma"* teması yirmi dört (24), *"Karar Verme"* teması elli iki (52) ve *"Kimlik"* teması doksan (90) eserle en az eserin verildiği temalar olmuştur

Temalara içerik yönünden bakıldığında ise bibliyografik yorumlamaya katkı sunacak kimi noktaları belirlemek mümkün olmuştur. *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* konulu araştırmaların büyük oranda nicel verilerin çözümlenmesiyle sonuçlandığı ve bu yöntemle ilgili ölçek ve envanterlerin yoğun kullanıldığı dikkat çekmiştir. Araştırma grubu daha çok yükseköğretim ve ortaöğretime devam eden öğrencileri kapsamaktadır.

"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma" konulu çalışmaların iki yüz kırk üç (243) eser ile yaklaşık %30'u *"Benlik"* temasına ait eserlerden oluşmaktadır. *"Benlik"* temasına ait eserler periyodik şekilde artış göstermiştir. *"Benlik"* teması, analizi daha verimli kılmak adına *"Benlik İmgesi\İmajı\Kurguları\Tasarımı\Algısı, Benlik Saygısı, Benlik Türleri\Kavramı\Etkileri\Gelişimi"* olarak üç ayrı alt başlık ile incelenmiştir. Ebeveyn tutumları, sosyo ekonomik düzey, eğitim durumu, sosyal sermaye düzeyi, engellilik ve sağlık durumu, sosyal ve sportif faaliyetlere katılım ve çeşitli demografik özelliklerin değişken olarak kullanıldığı çoğu ölçek ve envanter kullanılarak hazırlanmış nicel araştırmalar yoğunluktadır.

"Kişilik" teması %82 oranında verilen makale çalışması ile diğer tüm temalara kıyasla en fazla oranda makale çalışması veren temadır. *"Kişilik"* teması kitap çalışmalarının en fazla olduğu tema bakımından da dikkat çekmektedir. *"Kişilik"* konusunun kitap çalışmasında ele alınması akademik kaygıdan uzak daha aksiyoner bir yaklaşımla hazırlanmış çalışmaları oluşturmaktadır. Diğer temalardan farklı olarak *"Kişilik"* konusu akademiden farklı bağlamlarda da ele alınmıştır. Makale ve tez çalışmaları çoğunlukla kişilik gelişimi, kişilik özellikleri, problem çözme, kişilik boyutları, stresle başa çıkma, bağlanma stilleri ve kişilik, kişilik türleri ve özerklik konuları ekseninde ele alınmıştır.

"Kendini Kabul" teması yüz on altı (116) eser ile *"Benlik"* ve *"Kişilik"* temasından sonra en fazla esere sahip temadır. 1990-1999 döneminde bir önceki döneme göre tez sayısında dört kat makale sayısında ise yaklaşık üç kat artış görülmektedir. *"Kendini Kabul"* temasında kendini gerçekleştirme, ben ve öteki algısı, özgüven, beden memnuniyeti, öz denetim, öz eleştiri, öz şefkat, yaşam doyumu, öz yeterlilik ve öz duyarlık konuları çerçevesinde çalışmalar hazırlanmıştır. Makale ve tez çalışmalarında ölçek kullanımı yoğunluktadır. *"Kendini Kabul"* temasına ait farklı dönemlerde iki (2) kitap çalışması kaydedilmiştir.

"Tutum" temasına ait yüz on bir (111) eser kaydedilmiştir. Bu eserlerden yetmiş dördü (74) makale, otuz altısı (36) tez ve yalnız biri (1) kitap çalışmasıdır. Makale çalışmaları dönemlere göre düzenli bir artış göstermektedir. *"Tutum"* teması diğer temalara göre konu itibari ile daha kapsayıcı ve geniştir. *"Tutum"* temasında yoğun işlenen içerikler; mükemmelliyetçilik, mizah, kişisel stil, eleştirel düşünme, empati, bilişsel esneklik ve tolerans düzeyi ve atılganlık düzeyi olarak sayılabilir. Bir durum olarak verilen tüm tepkiler ve tavırlar tutum olarak isimlendirildiğinden tema kapsamı genişlemiş ve tema içi başlıklar artmıştır.

"Kimlik" temasında dört (4) kitap, elli altı (56) makale ve otuz (30) tez olmak üzere doksan (90) eser bulunmaktadır. *"Kimlik"* temasına ait kitaplar diğer temalara kıyasla daha fazla orana sahiptir (%5). Makale sayısı dönemsel artış gösterirken, tezler 2010-2017 yıllarını kapsayan dönemde bir önceki döneme göre azalma eğilimi göstermiştir. Bu niceliksel veriler ise *"Kimlik"* konusuna son dönemlerde tezler açısından ilginin azalmış olduğunu göstermektedir. *"Kimlik"* temasında kimliğin oluşumu, yapıları, işlevleri ve statüleri konuları ele alınmıştır.

Kaydedilen eser sayısı diğer temalara kıyasla daha az olan *"Karar Verme"* teması yirmi yedi (27) makale ve yirmi beş (25) tez çalışması ile oranın birbirine en yakın olduğu temadır. Bu temaya ait kitap çalışması kaydedilmemiştir. Kaydedilen ilk eser 1996 yılına ait tez çalışmasıdır. Eser sayılarında dönemsel bir artış dikkat çekmezken 2000-2009 yıllarında hem makale hem tez çalışmalarında önemli artış görülmüştür. *"Karar Verme"* konusu hem makaleler hem tezler açısından son dönem-

de çalışma alanı olarak ilgisini kaybetmiş hem makale hem tez çalışmalarında niceliksel azalışlar gözlemlenmiştir. *"Karar Verme"* temasında, üniversite öğrencilerinin karar verme davranışlarına etki eden bağımsız değişkenlerin incelenmesi yoğunluk kazanan araştırmalar arasındadır. Karar verme ve problem çözme ve karar verme stilleri\stratejileri ilgili tema da en fazla ele alınan konular arasındadır.

"Kendini Açma" teması yirmi dört (24) eser ile en az esere sahip temadır. Makale çalışmaları dönemlere göre düzenli bir dağılım gösterirken en fazla tez çalışmasının kaydedildiği dönem 1990-1999 dönemidir. Lise öğrencileri ile yapılan araştırmalar *"Kendini Açma"* temasında diğer temalara göre daha fazla yoğunluk kazanmıştır. *"Kendini Açma"* temasında ele alınan konuları, kendini açma, saldırganlık, aidiyet, kendini ifade, sosyal görünüş olarak ifade etmek mümkündür.

"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma" konulu olarak derlenen çalışmaları, kaleme alan isimler açısından incelediğimizde makale, kitap ve tez çalışmalarında aynı isimlerle karşılaşmaktayız. Birden fazla esere sahip yazarlar sayısı oldukça fazladır. İlgili kategoride toplam yazar sayısı bin doksan iki (1092) farklı yazar ismi kaydedilmiştir. Yazar sayısının eser sayısına oranla çok olması ve bir yazar tarafından en fazla dokuz (9) eser verilmesi, ilgili kategoride tek bir konuda uzmanlaşmış yazarlar olmadığını göstermektedir ve *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* konusunda pek çok yazarın eser kaleme aldığını belirtmek mümkündür. Ayrıca toplam yazar sayısının toplam eser sayısından fazla olması özellikle makale türündeki eserlerin birden fazla yazar tarafından kaleme alınmış ortak çalışma ürünleri olduğunu göstermektedir.

Mevcut literatürde *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* konulu olarak gençlerle ya da gençliğe dair yapılan çalışmaların geneli üniversite, lise ya da ortaokul gençliği üzerine odaklanmıştır. Özellikle tez ve makale çalışmalarındaki saha araştırmalarının kahir ekseriyeti okul merkezli çalışmalar olmuştur. Dolayısıyla okul ve eğitim sistemi dışında kalan gençlere *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* konulu çalışmaların eksik kaldığı ifade edilmelidir. Bu minvalde halihazırdaki literatürde tematik bir eksiklik olarak dezavantajlı gençlere yönelik *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* çalışmalarının sınırlı olması dikkat çekmiştir. Zihinsel veya fiziksel engeli olan, kayıp yaşayan veya ebeveynleri boşanan, suça sürüklenen veya suç mağduru, madde kullanan, sokakta yaşayan, göç mağduru, taciz/tecavüz mağduru, lgbti olarak tanımlanan ve işsiz gençler gibi dezavantajlı gruplarda yer alan gençlere yönelik çalışmalar oldukça azdır. Zira bu gruplarda yer alan bireylerin yaşadıkları birtakım sorunlar ve travmalar yaşamlarındaki önemli kırılma noktalarına karşılık gelebilmektedir. Bu açıdan onların kendilerini ve hayatı anlamlandırma biçimleri, bahsi geçen travmaların kimlik, kişilik, tutum ve davranışlarına olan etkisi yakından gözlenmeli ve araştırma konusu yapılmalıdır. Dolayısıyla literatürdeki mevcut eksiklik Türkiye gençliğine yönelik *"Gençlik ve Kimlik, Kişilik, Karar Verme Davranışları, Benlik, Tutum, Kendini Kabul, Kendini Açma"* konularında doğru değerlendirmenin yapılmasında önemli bir dezavantaj teşkil etmektedir. Bu kapsamda temaya ilişkin verilecek yeni eserlerin bu grup gençlere yönelik hazırlanması alanyazına önemli katkılar sunacaktır.

Kaynakça

Creswll, John, W. (2016). Araştırma Deseni - Nicel, Nitel ve Karma Yöntem Yaklaşımları. Ankara: Eğiten Kitap

Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Fred McKinney, «Psychology in Turkey», The American Psychologist, 15: H, November 1960.

2018-2019 URAP Türkiye Sıralaması Basın Bildirisi, Erişim: http://cabim.ulakbim.gov.tr/wp-content/uploads/sites/4/2016/07/Dünya-Ülkeler-ve-Gruplar-Bilimsel-Yayın-Sayısı-2010 2015.

Göksu, İ., Bolat, Y. İ. (2019). Akademik Teşvik Uygulamasının Performansa Yansıması: 2016 ile 2017'nin Karşılaştırmalı Analizi. *Journal of Higher Education/Yükseköğretim Dergisi*, *9*(2).

Veri Kaynakları

TUBİTAK-ULAKBİM Kataloğu

TO-KAT (Ulusal Toplu Katalog)

YÖK Tez Tarama Kataloğu

YÖK Akademik Arama

Google Akademik

ASOS İndekss

ACAR İndeks

Türkiye Makaleler Bibliyografyası

Türkiye Kitaplar Bibliyografyası

Milli Kütüphane Kataloğu

İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphane Kataloğu

Beyazıt Devlet Kütüphanesi Kataloğu

Boğaziçi Üniversitesi Kütüphane Kataloğu

Bilgi Üniversitesi Kütüphane Kataloğu

İstanbul Üniversitesi Kütüphane Kataloğu

Yalova Üniversitesi Kütüphane Kataloğu

Hacettepe Üniversitesi Kütüphane Kataloğu

Ankara Üniversitesi Kütüphane Kataloğu

www.suconleme.org

www.kutuphane.fisek.org

www.arastirmax.org

www.psikiyatri.org

www.kriminoloji.com

www.maddebagimliligi.org

http://addicta.com.tr/

www.tcps.org

www.pdfqueen.com

www.sabev.org.tr

www.pa.edu.tr

www.kitapyurdu.com

www.idefix.com

www.nadirkitap.com/

pdf.gen.tr

www.belgeler.com

www.pdfbul.com/

http://www.docpdfs.com/

http://dergipark.ulakbim.gov.tr/index/index

http://psikiyatridizini.net/Default

DEĞERLER EĞİTİMİ MERKEZİ
Süleymaniye Caddesi, Elmaruf Sokak, No:3 Fatih/İSTANBUL
Tel: 0(212) 512 19 90 Faks: 0(212) 512 19 91
www.dem.org.tr | info@dem.org.tr